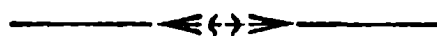

NOVÝ
KAPESNÍ SLOVNÍK
latinsko-český
a
česko-latinský

Pro potřebu
školskou a soukromou
sestavil

Dr. Josef Sedláček,
profesor při státním vyšším gymnasiu v Třebíči.

- I. Díl latinsko-český.
II. Latinská slova v české mluvě užívaná.
III. Díl česko-latinský.

V Třebíči na Moravě.
Nakladatel Jindřich Lorenz, knihkupec.
1940.

Prof. dra. Jos. Sedláčka

KAPESNÍ SLOVNÍK

latinsko-český

a

česko-latinský

Díl III.

Slovník česko-latinský.

8. vydání.

V Třebíči na Moravě.

Nakladatel **Jindřich Lorenz**, knihkupec.
1940.

A

a et; příkl. -que; atque, ac; a i
atque etiam, atque; a tak ita-
que; a ne neque, nec; a kdy-
by i etiamsi; a přece ne neque,
n. tamen; a nikdo nec quis-
quam; a to, a sice et is, isque.
abeceda litterae, litterarum ordo.
aby ut; někdy akk. s inf. (= před-
mět); qui (po dignus, idoneus,
atp.); aby ne ne, quominus,
quin; aby tím (komp.) quo;
a aby ne neve; aby nikdo ne
quis.
ač quamquam (s indik.); etsi,
tametsi; cum, quamvis (s konj.).
ačkoli v. ač.
ačli si quidem.
admirál praefectus classis; qui
classi praeest.
adoptování, -ace adoptatio.
adresa inscriptio nominis.
adresuji v. nadpisuji.
advokát (jakožto právní přítel)
advocatus, causidicus; jakožto
obhájce patronus.
aedilaedilis; býv. aedil aedilicius.
aedilita aedilitas.
aedilský aedilicius (munus).
aether aether.
ach! ah! o! ach, já nešťastník
me miserum! ach, že ne- uti-
nam s konj.
akademie academia.
akademikové academici.
akta acta; tabulae.
ale sed, at (na 1. místě), autem
(na 2. místě), vero, verum.
alespoň v. aspoň.
almužna stips.

ambrosie ambrosia.
amfitheatr amphitheatrum.
amfora amphora.
amulet bulla.
an dum s indik., cum s konj.;
partic. (video venientem).
anapaest anapaestus.
aneb aut; vel, -ve; = čili sive.
ani ne-quidem, neque; a. nikdo
neque quisquam; aniž, a. by
abl. absol.; nisi.
ano ita, sic est; sic se res habet;
opakuje se sloveso otázky;
ano i immo, immo vero.
arci scilicet, videlicet; quidem,
equidem; nimirum; = přisvěd-
čení: sane; ita vero.
argumentace enthymema.
archiv tabularium; tabulae (pu-
blicae).
aristokrat nobilis; optimates.
así fere, circiter, circa (eandem
horam, septuaginta oppida);
puto, opinor s akk. c. inf., vi-
deor s nom. c. inf.; dubito an,
nescio an, haud scio an.
aspoň saltem, quidem, certe;
čísel minimum; at (si oblivisci
non possumus, at tacere).
astrolog, -nom astrologus.
asyl asylum.
asyndeton dissolutum.
athlet v. zápasník.
atom atomus.
at ut, at ne ne; pouhý konj. neb
licet; at-at sive-sive; atsi fiat;
at jen, jen at modo, dummodo;
at jen ne modo ne.
audience aditus.
augur augur.

augurský auguralis.
augurství auguratus.
auspicia auspicia; a. konám auspīcor; po vykonaných auspīcích auspicato (urbem condere).
autorita v. vážnost.

avšak v. ale; při opravě: quamquam (q. quid loquor?)
až cum; dum, donec: až po (Tauro) tenus; (Romam) usque; ad, usque ad; až potud hac tenus; až teď nunc demum.

B.

ba immo, immo vero; quin etiam;
ba ano ita, sic est, sic se res habet; **ba** docela, **ba** spíše atque adeo (hoc consilio a. a. hac amentia); **ba** ovšem, **ba** zajisté enimvero (e. mirari satis non queo); **ba** ani ne-quidem.
bába = stařena anus; matka otčova neb matčína avia; b. porodní obstetrix.
babice, -zna anicula.
babka v. předch.; ani za b-u ne flocci quidem, nihili; za b-u koupiti vili emere.
babský anilis; timidus, ignavus; v. zbabělý.
bádání investigatio (veri); quaestio (q. est appetitio cognitio-nis); studia. [tatis].
badatel investigator (antiqui-
bádám investigo (alqd); quaero (alqd, de alqa re).
bahnitý paluster, lutulentus.
bahno palus.
báchorka v. bájka.
báje fabula.
báječný fictus, commenticius; mirabilis. [mentum].
bájka fabula; = smyšlenka com-
balíček fasciculus.
balík fascis, sarcina.
balsám balsamum; pro krásu pleti hedychrum.
balsamuji condio.
balvan saxum; truncus.
banbusový gramineus (hasta).
banda turba, manus; b. loupež-
 nická latrocinium.

bandita sicarius.
báné v. doly.
banka mensa argentaria.
bankéř argentarius.
barák vojenský tugurium; = chatrč casa.
barbar barbarus.
barbarský barbarus.
barbarský barbare (loqui).
barbarství immanitas, saevitia, crudelitas; facinus crudele.
barevný coloratus, pictus
barva color; b-y nabývám colo-rem duco; b-y zbavuji decoloro.
barvím coloro, tingo; krví b. cruento.
barvitost color.
barvivo pigmentum.
báseň carmen, poéma.
basilika basilica.
básnický poëticus (verbum); poë-
 tarum (mos).
básnictví poëtica.
básník poëta; b. tragický, tra-
 gicus; b. komoedii comicus;
 b. Iliady Iliadis auctor.
básním versus facio, scribo; car-
 men condo.
básnička poëtria (plurimarum
 fabularum).
bašta propugnaculum, castellum,
 claustra, munimenta.
batistový carbaseus.
bavím delecto, oblecto; teneo,
 retineo alqm; = zdržuji v. toto;
b. se delector (alqa re), versor
 (in alqa re), b. se s někým ser-
 mones conféro cum alqo.

bavitel acroama.

bázeň timor, metus; pavor, formido; verecundia (deorum), reverentia, pietas.

bázlivec homo timidus.

bázlivý timidus.

bažím v. dychtím.

bažina palus, stagnum; **b.-nou** se stávám restagno.

bažinatý paluster (ager).

bažinný paluster (ulva).

bdělost vigilantia; cura, diligentia. [diligens.

bdělý vigil, vigilans; insomnis;

bdění vigilia.

bdím vigilo; **b. nad něčím** observo, custodio (alqd), provideo (alcul rei).

bečení balatus.

bečím balo.

bečka dolium. [dustrie.

bedlivě diligenter, accurate, inbedlivý diligens.

bedna cista.

bednička cistella.

beran aries; na zatloukání fistuca.

beránek agnus.

berla scipio, sceptrum; **b. augurská** lituus; **b. hlasatelská** caduceus.

beru sumo, adimo, eripio, aufero, exuo (alqm aliqua re) capio, accipio; prehendo, com-; **b. s sebou** mecum duco; **b. na se** excipio, subeo, suscipio, recipio; fero; in humeros tollo; induo; **b. před se** propono; statuo, constituo; aggredior, suscipio; **b. za své** depereo, pereor, pessum eo; **b. si za.** ascisco mihi (socium); adiungo; **za svědka** **b. in** testimonium voco alqm; **b. si za ženu** uxorem duco, matrimonio mihi iungo; **b. si za vlastního** adopto; **b. na se vedení pře** ad causam accedo; **za vděk** беру contentus sum (alqa re); **b. pod přísahu** iure iurando adigo; **b. si život** mortem mihi conscisco;

na vojnu **b.** delectum habeo; milites scribo; **úřad** **b.** abrogo (alcul magistratum); **počátek** **b.** orior, existo; **na váhu** **b.** observo (alqd. religiose); **b. si v obyčej** v. zvykám si; **b. pohoršení** offendor (alqa re); **b. odplatu** pretium fero, poenas luo; **b. si k srdci** moveor (alqua re); **b. v úvahu** delibero.

besídka trichila, umbraculum.

bez sine; absque, praeter (necessitatem, modum); **b. rozdílu** nullo discrimine; adjektivy: **vacuus** (cura), **carens** (sensu), **orbis** atp.; **jsem bez něčeho** careo aliqua re; **bez vědomí** alquo insciente, ignaro; **bez sebe** **jsem** mentis compos non sum; **b. s. j. radostí** gaudio efferor; **bezmála** fere, paene, prope.

bezbolestný dolore vacuus.

bezbožník homo impius.

bezbožnost impietas.

bezbožný impius, nefarius.

bezbranný inermis; armis exutus.

bezcecnost vilitas, nullum pretium.

bezcecný nullius pretii, obsoletus, vilis, levis.

bezcestí invia, orum.

bezděčný, -ně invitus.

bezdětek liberis orbus, privatus, orbatus; liberis carens.

bezdětnost orbitas.

bezduchý inanimus; exanimis.

bezectí infamia.

bezectný infamis; intestabilis.

bezectně inhoneste, cum infami.

bezedný fundo carens, praealtus; = nenasytný v. toto.

bezejmenný nomine carens, vacans; sine nomine.

bezelstnost simplicitas, fides, veritas, probitas.

bezelstný simplex, verus, probus, sincerus.

bezesnost insomnia, insomnium; vigilia.

bezesný insomnis; vigil.

bezhlavost dementia, temeritas.
bezhlavý capite carens; = nerozumný excors, demens, temerarius.

bezmezný infinitus.

beznadějnost desperatio.

beznadějný desperatus (res); o člověku: spe deiectus, carens; b. postavení desperatio, v b. postavení rebus desperatis.

bezohledně importune.

bezohlednost importunitas, protervitas. [vus.

bezohledný importunus, proterbezpečím v. ubezpečiti, zabezpečiti; b. se fido, confido alicui.

bezpečí securitas; tutum (in tuto esse); salus.

bezpečný securus, certus, tutus (ab..), exploratus; bezpečně tuto, certe; buď b-en cave dubites atp.

bezplatně gratuito (civitatem impertire), gratis.

bezplatný gratuitus.

bezpráví iniuria; licenti; b. činím iniuriam infero, facio alicui.

bezprávný non iustus, iniustus, iniquus, non legitimus.

bezpříkladný unicus (liberalitas); inauditus.

bezradnost res desperatae, desperatio.

bezsmyslnost amentia.

bezstarostnost securitas; socordia, negligentia.

bezstarostný securus; socors, neglegens.

beztrestně impunitus, impune.

beztrestnost impunitas (za něco: peccatorum).

beztrestný impunitus.

bezúhonně integre, caste.

bezúhonnost innocentia, integritas, incolumitas.

bezúhonný integer, castus, innocens, incolumis. [ter.

bezuzdně effrenate, intemperantbezuzdnost effrenatio, licentia, intemperantia.

bezuzdný immoderatus, dissolutus, effrenatus, intemperans.

bezvadně emendate.

bezvadný emendatus.

bezvětří malacia, tranquillitas.

bezvousý imberbis (adulescentulus).

bezvýminečný sine discrimine, sine ulla exceptione (communitas); nullis condicionibus adstrictus.

bezvýrazný languidus (vultus), frigidus (sententia).

bezvýrazně languide, frigide (dicta). [menti.

bezvýznamný levis, nullius momenti.

bezzákonný exlex; legibus carens.

beživotí, o b. někoho státi, ukládati vitae alcs insidiari.

běda! vae! (mihi).

bědování lamentatio, miseratio, questus.

běduji lamentor, queror.

běh cursus, b. o závod curriculum; b. životní curriculum vitae; v plném b. effuso cursu; během roku anno vertente; b-em času procedente tempore.

běhám curro, curso.

běhání cursus, concursatio.

běhoun cursor.

bělám se albo; albesco.

bělavý albidus.

bělost candor.

bělostkyvonci candidus.

bělostný candidulus.

běsním furo, saevio.

běžím curro; o čase: abeo; běži o něco agitur alqd, in discrimen venit; b. naproti occurro, obviam curro, b. zpět recurro; b. dolů decurro.

běžně festinanter, raptim.

běžný v. obyčejný.

bič flagellum.

bičuji caedo.

bída inopia, egestas; miseria, res angustae; bídu mám egeo.

bídák homo sceleratus.

bidlo longurius.

bídný miser; = nuzný inops, egens; tenuis (victus); malus; **bídné poměry** res accisae.

biji caedo, ferio, plecto, percutio, verbero, b. se v prsa afflicto me, pectus plango; peníze b. pecuniam signo; v oči b. apertus, manifestus sum; b. se s někým configo cum alquo, dimico, pugno.

bílý albus, bíle oblečený albatu; až do b. rána ad ipsum mane; na bíledni jest apertum, manifestum, luce solis clarius est, apparet.

bití verbera.

bitva pugna, proelium; certamen, dimicatio; b. svádím proelium committo; configo; rozhodnou b. s. acie decerno; nerozhodnou b. s. aequo Marte pugno; b. nabídnouti pugnandi potestatem facere; b. vyhrátí superiorem discedere, b. prohrátí proelio vinci.

blábolím hallucinor, garrio.

blaho salus, beatum, commodum, bonum.

blahobyť res florentes; fortunae, copiae. [salutaris.

blahodárný beneficus, saluber, **blahopřání** gratulatio.

blahopřeji gratulor (al cui de aliqua re, alqd; quod; acc. c. inf.). [praedico alqm.

blahořečí i fausta precor al cui, **blahoslavím** laudibus efferro, fortunatum praedico alqm.

blahovolný benevolus.

blahověle benevolentia, voluntas.

bláhový stultus.

blahý beatus, felix.

blankytný caeruleus.

blativý lutulentus.

bláto lutum.

blázen homo stultus, demens; za b. mám někoho ludibrio habeo alqm. [deliro.

blázním desipio, demens sum,

bláznivý demens, mente captus; o věci: ridiculus.

bláznovství amentia, dementia, stultitia.

blaženost beatum; via beata, summa felicitas.

blažený beatus.

blažím beatum reddo alqm.

blbost ingenium hebes, brutum, stupiditas.

blbý brutus, hebes, stupidus.

blednu pallesco.

bledost pallor.

bledý pallidus; exsanguis.

blesk fulgor, fulmen, fulgur; b. vykládající fulguralis.

bleskot fulgor, candor, splendor.

blízko prope (propius, proxime); in propinquo; z blízka (o boji) comminus.

blízkost propinquitas.

blízký propinquus (propior, proximus); appositus; bližší také citerior; nejbližší citimus; z blízka comminus.

blíženci gemini.

blížím se appropinquo (ad.. neb dat.), advento, propius accedo (ad..); o čase: immineo, prope adsum, subsum.

bližní alius, alter.

bloud homo stultus.

bloudění erratio, error.

bloudím erro; pecco.

blouzním hallucinor.

blud error, falsa opinio.

bludný errans, falsus.

blýskám fulgeo (Jove fulgente); fulguro; mico; b. se fulgeo;

blýská se fulgurat.

blýskavý fulgens, splendidus.

bob faba.

bobek laurus.

bobkový laureus.

bobule baca.

bod punctum; ictus.

bodám pungo, fodio; stimulo, concito (equum).

bodec aculeus, stimulus, cuspis; (lodní) rostrum.

bodnutí ictus; plaga.
bodrý probus, bonus.
bohabojnost timor deorum, pietas, religio.
bohabojný pius, religiosus.
bohaprázdnost impietas.
bohaprázdný perditus, impius, nefarius, scelestus.
bohatě copiose (ornatus).
bohatnu dives fio, rem familiarem augeo.
bohatství divitiae, opulentia, copia; opes, facultates; fortunae.
bohatý dives, pecuniosus, beatus, opulentus, locuples, fortunatus, abundans (homo), largus, copiosus (agris, aedificiis); amplius, pretiosus, magnificus; uber (praeda).
bohatýr heros.
bohatýrský v. herojský.
bohda si deo placet, ut spero; fortasse, forsitan.
bohoslužba cultus deorum, sacra, caerimonia, res divinae.
bohužel větou vztažnou: quod valde dolendum est, quod poeniteat.
bohyně dea.
boj proelium, pugna, certamen, congressus, dimicatio; rozhodný b. svádím depugno; b. podnikám congredior cum alqo.
bojácnost timiditas.
bojácný timidus.
bojechtivost pugnandi cupiditas, studium.
bojechtivý pugnandi cupidus.
bojím se metuo, timeo, vereor, horreo; b. se, že.. timeo, ne..; b. se, že ne.. timeo ut.
bojovník pugnator; miles; b. vozní essedarius.
bojovnost animus bellicosus; belli studium. [turio).
bojovný bellicosus; pugna (centurio).
bojuji pugno, dimico, certo, decerto, proelior, contendo; repugno (cupiditatibus).

bok latus; po b-u seděti alcui assidere; po b. býti ab latere esse.
bol v. bolest.
bolavý aeger, laesus.
bolest dolor; b. cítím doleo, dolore afficior; b. působím dolorem affero.
bolestně aegre, cum dolore, acerbé, graviter.
bolestný acerbus, gravis, tristis.
bolím doleo, condoleo (pes, caput); bolí mne hlava též capitis doloribus laboro.
bombastický adipatus (dictio).
borovice pinus.
bortím se solvor, dis-, diducor.
boryt vitrum.
bořím diruo, demolior, disicio, rescindo, dissolvo (pontem); b. se corruo, collabor.
bos pedibus nudis.
bota caliga.
bouda taberna.
bouradlo musculus.
bourám v. bořím.
bouře tempestas, procella.
bouřím turbo (aquam); sollicito, tumultuo, ad seditionem concito; b. se saevio, aestuo; rebello.
bouřlivý turbidus, turbulentus (tempestas); commotus, tumultuosus (contio).
boží dei, divinus.
božsky divine.
božský divinus.
božství, -skost divinitas.
božstvo deus, divus, numen.
bradlo scopulus, cautes.
brána porta; přední b. (v táboře) porta praetoria; zadní b. porta decumana; postranní b. porta principalis.
branec tiro; novus miles.
bráním defendo (alqd ab alqo), tueor; resisto, ne.. arceo (aditu) v. překážím; b. se resisto, repugno; před soudem causam dico.

branný lid copiae, milites, iuventus; b-ou mocí armis.
 bratr frater. [truelis.
 bratranec consobrinus, frater pabratrovrah fratricida.
 bratrovražda caedes fratris.
 bratrský fraternus.
 bratrství germanitas; necessitudo fraterna.
 bratrstvo collegium; fratres.
 bratříček fraterculus.
 brázda sulcus.
 brázdím aro.
 breptám linguā haesito; garrio.
 brloh lustrum. [teli spolia.
 brnění lorica; b. odňaté nepřibrod vadum. [alqm.
 brojím proti někomu facio contra
 bronzový aereus.
 broskev (strom) malus Persica (ovoce neut.).
 brousím acuo; vtip b. acumen exerceo.
 bručení v. mumlání; b-ním souhlasím admurmuro.
 brus cos. [quus.
 brzký maturus; instans, propinbrzo brevi, mox, iam; b. na to paulo post; brzo-brzo modomodo, tum-tum, alias-alias.
 břečtan hедера.
 břeh mořský litus, ora, říční ripa.
 břevno trabs, tignum.
 březan Martius.
 březí gravidus; praegnans.
 břicho venter, alvus, abdomen.
 břímě onus; molestia.
 břitký v. ostrý.
 břitva novacula.
 bubínek tympanum.
 bublám murmuro.
 bublání murmur.
 bučení mugitus.
 bučím mugio.
 budím expergefacio, excito (e somno); budím podiv admirationem inicio.

budoucí futurus; posterus; budoucň posthac, postea, postero tempore.
 budoucnost futura, posteritas; pro b in posterum.
 budova aedificium.
 budování aedificatio.
 buduji architector; v. stavím.
 buď kdo buď quicunque erit atp.; buďsi esto! [vel.
 buď-buď aut-aut; sive-sive; velbůh deus. [nilis.
 bujarost alacritas; fervor iuebujarý alacer, acer, iuvenilis.
 bujně delicate, libidinose, lascive.
 bujný animosus, delicatus, libidinosus, lascivus, procax, protervus, petulans; (osení) laetus.
 buk fagus.
 burácení strepitus.
 burácím saevio, furo.
 buřič concitator, turbator.
 buřičský seditiosus.
 buvol bos.
 bůžek deus; dei simulacrum; b-ové domácí penates.
 býček iuvenus.
 bydlím habito (in . .), iaceo, incoloco (alqd).
 bydlo sedes, domicilium; dobré b. v. blahobyť.
 býk taurus.
 bylina herba.
 bystrost (očí) acies (oculorum), acumen ingenii, subtilitas iudicii.
 bystrý acer, acutus (homo), catus; subtilis. [liter.
 bystře acute (respondere), subtilbystřím acuo (aures).
 bystřice torrens.
 byt domicilium, habitatio.
 bytost natura.
 byť etsi, etiamsi; quamvis, licet.
 bývalý pristinus; olim, quondam (amicus).
 bývám esse soleo.

C.

- cár** pannus.
cela vězeňská arca.
celek totum; summa; corpus.
celkem omnino, in universum, in summa.
celník portitor, exactor portorii.
celoroční perennis.
celování osculatio.
celý totus, universus; omnis, cunctus.
cena pretium; vysoká c. caritas; za každou c. quantavis; = odměna praemium; mravní c. dignitas, virtus.
cenění aestimatio; census.
cením aestimo, censeo, facio (pluris), habeo (magni); metior, tribuo; c. vysoko amplector (artem).
cenný (cenu mající) aestimabilis, velkou c. m. pretiosus.
censo censor, bývalý c. homo censorius.
censorský censorius (nota).
censura (úřad cens.) censura.
centurie v. setnina.
centurio v. setník.
cesta via, (= pochod) iter, profectio; c. postranní deverticulum; touže c. eadem; s c. ležící devius; v c. stojím obsto alui, officio alui, impedio alqm.
cestování peregrinatio; v. cesta.
cestuji iter facio; peregrinor, (po vodě) navigo; někam proficiscor, peto.
cibule caepa, bulbua.
cídím purgo; polio.
cihelný latericius.
cihla later; c. krycí tegula; c. pálení lateres coquere.
cíl finis, terminus; propositum, consilium; k tomu c. ad eam rem, eo consilio, ut...; c. se chybiti a proposito aberrare.
- cílím** tendo, spectro; = mířím telum dirigo.
cimbuří pinna.
cín plumbum album.
cinkám tinnio.
cinkání tinnitus.
cíp lacinia; angulus.
cirkus circus; hry v cirku ludi circenses.
císař imperator. [rius.
císařský imperatoris, imperato-
ciselér caelator.
ciseluji caelo.
cit sensus; motus animi; c. náboženský religio, c. vděčnosti pietas atd.; jemný c. iudicium subtile, iudicii subtilitas.
citera cithara.
citerista citharista.
citelný v. bolestný, značný.
cítím sentio, percipio alqd, afficior alqa re; c. bol doleo; c. soustrast misereor (alcs) atd.
citlivost animus mollis, mollitia.
citlivý mollis.
citrový citreus (mensa).
cizí alienus, externus, peregrinus, extrarius, abhorrens ab., adventicius; = neřecký barbarus.
cizina barbaria; regiones externae.
cizinec peregrinus, alienigena, advena; hospes; barbarus.
cizoložím adultero.
cizoložnice adultera.
cizoložník adulter.
cizoložství adulterium.
cizopasník parasitus.
cizozemec alienigena, peregrinus, barbarus. [regrinus.
cizozemský exter, externus, pello portorium.
co quid?; *vztah.* quod; při *superl.* quam, vel; *co* do.. ad, de...; *co* nevidět brevi; *co* den i dies.

convám cedo, recedo, pedem refero, inclinor.
 cpu farcio, refercio (alqd alqa re).
 ctěný honoratus.
 ctihodný venerabilis, venerandus.
 ctím colo, diligo, honore afficio, orno alqm; in honore habeo; veneror. [tatis).
 ctitel cultor; studiosus (nobilitizádost gloriae cupiditas; ambitio.
 ctizádostivý ambitiosus; gloriae, laudis cupidus.
 ctnost virtus; honestum.

ctnostný honestus, probus; pudicus, castus.
 cudnost pudor, pudicitia.
 cudný pudicus, castus.
 cvakám crepito (dentibus).
 cval, cvalet equo citato, admisso.
 cvičení exercitatio; c. řečnické declamatio. [institutio.
 cvičím exerceo (alqa re neb in..),
 cvik usus, consuetudo.
 cvikýř androgynos.
 cymbály cymbala.
 cypřiš cupressus. [pressetum.
 cypřišový cupresseus; háj c. cu-

Č.

čabraka ephippium; stragulum; č-ou opatřený ephippiatus.
 čacký frugi; honestus, probus; fortis.
 čadící fumosus (flamma).
 čadím fumo.
 čáka v. naděje.
 čaloun tapes.
 čáp ciconia.
 čára linea; čáry = kouzla artes, ars magica.
 čarodějnice saga.
 čaroděj sagus, magus.
 čarovný magicus; = čarokrásný venustissimus, amoenissimus.
 čas tempus, aetas; příhodný č. opportunitas, nějaký č. aliquamdiu; toho č. tunc, illo tempore; před časy olim; čas od času interdum; časem procedente tempore; interdum; aliquando; po čase postea; pěkný čas (= počasí) caelum serenum; v pravý č. in tempore, ad tempus; v nevhodný č. alieno tempore.
 časné mature; velmi č. primo mane; praemature.
 časný maturus, prae-; tempestivus.

část pars; z větší č. magnam, maximam partem; veliká č. při plur. plerique.
 často saepe, saepenumero, crebro, frequenter; častěji saepius, identidem.
 častý frequens, creber; č-ým se stávám increbresco.
 čekám exspecto, opperor alqm.; maneo, resto; immineo.
 čeled' familia.
 čeledín famulus, servus.
 čelenka diadema.
 čelím specto alqd; resisto, obisto, repugno alcuí.
 čelist maxilla.
 čelný princeps, nobilis; č. muži primores (civitatis).
 čelo frons.
 čenichám odoror (decemviratum).
 černám se nigresco, niger sum.
 černím atrum reddo.
 černooký nigris oculis.
 černovlasý nigris capillis.
 černý niger, ater (sanguis); č. chléb panis cibarius.
 černě atramentum.
 čerpám haurio; repeto (alqd ab..).
 čerpání haustus. [hbitost.
 čerstvost vigor; rychlost.

čerstvý recens; integer; v. rychlý, hbitý.

červen Junius.

červenám se erubesco, rubesco.

červený ruber.

červeň = barva červená rubor.

čeřen hory iugum, dorsum.

čeřím se v. vlním se.

česám (ovoce) decerpo; (vlasy) pecto; (koně) stragili rado.

čest honor, laus, fama, honestas, dignitas, decus; fides; na svou č. slibuji bona fide polliceor; = nevinnost pudor, pudicitia.

čestný honestus, honoris (corona), honorificus, honorabilis, honorarius.

češi pecto, č. a zároveň upravuji como; v. česám.

četa ordo, caterva, č. jízdní ala, turma; pilus; po četách turmatim, ordinatim, v četách catervatim.

četnost frequentia.

četný frequens, multus.

či 1. v otázce pokračovací an (čekáme odpověď kladnou): An haec ab eo non dicuntur?; 2. v ot. dvojčlenné an: Multum interest, utrum laus imminuatur, an salus deseratur; **či** spíše vel adeo; **či** snad an, an vero; **či** ne an non; v nepř. ot. necne, = nebo rozluč. aut.

čí? cuius.

čihám observo, aucupor (errores hominum), speculor; insidior alui.

čich odoratus.

čichám olfacio; odoror.

čiji v. cítím, čichám, znamenám.

čili sive; č. nie an non; nec ne.

čilost alacritas, agilitas, vigor.

čilý alacer, integer, enixus, promptus, sollers.

čím qui, quo; **čím** — tím quo — eo, quanto — tanto.

čin factum, facinus; **činy** res gestae, acta; dobrý č. bene factum.

činím facio, ago, praebeco alqm fortem), reddo; č. dobře benefacio (alui); mám co č. s kým res mihi est cum alquo.

činnost res gerendae, industria, sollertia.

činný laboriosus, actuosus, strenuus.

čिनorodý actuosus (virtus).

čirý merus.

číslo numerus.

čistě caste (vivere), pure, integre, emendate (loqui).

čistím purgo, detergeo (cloacas); tekutiny: liquo.

čistota castitas, munditia; č. mravů castimonia, sanctitas.

čistý purus, mundus; castus, integer, innocens; o řeči emendatus.

čiše poculum.

čištění purgatio.

čítám lectito; v. počítám.

čižba aucupium.

článek articulus; pars, membrum.

člen membrum.

člověčenstvo genus humanum.

člověk homo, mortalis; mnohý č. aliquis; každý č. quisque; č. by řekl dixerit aliquis; není člověka, jenž... nemo est, qui(n).

človiček homullus, homunculus.

člun linter, scapha, cymba.

čmoud fumus.

čním immineo, promineo, exsto (ex aqua). [l-is].

čtenář lector (ad delectationem)

čtení lectio (librorum).

čtrnáct quattuordecim; po čtrnácti quaterni deni.

čtrnáctý quartusdecimus.

čtu lego.

čtverec quadratum.

čtverečný, -cový quadrat

čtverospřeží quadrigae.

čtverý quadruplex.

čtvrt, -ina quarta pars; č. městská vicus.

čtvrtník (vladař) tetrarches.

čtyřhranný quadratus.

čtyři quattuor; po čtyřech quaterni; mezi čtyřma očima secreto, arbitris remotis; po čtyřech léztí (o člověku) per manus et genua. [natus.
čtyřicátník quadraginta annos
čtyřicetkrát quadragies.

čtyřikrát quater.
čtyřkolka raeda.
čtyřletí quadriennium.
čtyřnásobný quadruplex.
čtyřnohý quadrupes.
čtyřveslice quadriremis.
čtyřveslý quadriremis.

D.

dálemístně longius; pokračování: porro, deinceps, protinus; ještě d. ultra; a tak dále et cetera.

dalek, -ý remotus, longinquus; d. cesta longum iter; jsem d. absum; další reliquus.

daleko longe, procul; příliš d. longius (progredi); z daleka eminus; d. široko passim, effuse; longe lateque.

dálka longinquitas; spatium; v dálce procul; z dálky eminus.

další ceterus, reliquus.

dáma matrona; femina, mulier.

dání, rukou dáním dextrā datā.

daň vectigal, stipendium, exactio (capitum); tributum; d. ze sloupů columnarium; d. z vosku cerarium; d. z pastvin scriptura.

dar munus, donum, datum, donatio; d. čestný corollarium, praemium.

dárce auctor; štědrý d. largitor.

dareba, -ák homo nequam, homo perditus.

darebáctví nequitia; improbe factum.

dárek munusculum, stips.

daremný vanus, irritus, inutilis; frusta; =špatný nequam, malus.

darmo gratis frustra, nequiquam.

darmotlach nugator.

darování condonatio (bonorum), datio; právo d. datio.

daruji dono; condono (hereditatem; crimen alicui); munero do.

daří se (něco) contingit (ut), evenit, succedit (coeptis); procedo; podařilo se contigit, ut.

datuji diem litteris adscribo.

datum dies.

dav caterva, turba, globus, multitudo; tumultus; nejhustší d. confertissimi.

dávám do, praebeo, tribuo, impertio; d. na vůli permitto; d. přednost v. přednost; d. v šanc deperdo alqd; d. stranou abdo; d. kus (divadelní) fabulam doceo; d. příležitost k boji copiam pugnandi facio; d. na jevo prae me fero; d. zprávu refero, certiozem facio; d. z. lidu ad populum fero; d. si líbiti fero alqd, patior; d. naučení praecipio, moneo atp.; d. s bohem salvere iubeo; dejme tomu fac, faciamus; d. hlasovati discessum facio; d. usmrtiti, pohřbíti, vystavěti atd. interficio, efferro, facio, aedifico atd.; d. jísti cibum suppedito; d. vojsko přepraviti atp. exercitum transportandum curo; d. do učení atp. alqm docendum trado; d. se někam converto, verto me alquo; d. se do něčeho accedo ad ., ordior, incumbo; d. se na dráhu státnickou rem publicam capesso, ad rem p. ac-

cedo; d. se jinou cestou iter flecto, converto, d. se do někoho peto, aggredior alqm; dá se = lze, možno přeloží se slovesem posse s inf.; d. se svěsti, pohnouti atd. deducor, commoveor; d. se na cestu iter ingredior, viam capesso; d. se na pochod proficiscor, exeo; d. se v nebezpečí periculum subeo, capesso; d. se na útěk fugam capesso, in fugam me conicio; d. se do křiku clamorem tollo.

dávání datio. [latio.

dávka v. daň; = příspěvek col-dávno dudum; olim; ode dávna antiquitus, iam pridem.

dávnověkost antiquitas.

dávný antiquus; vetus.

dbalost cura, diligentia.

dbalý diligens; sollicitus de . .

dbám curo alqd, aspicio, rationem habeo, respicio, inservio (famae), laboro de . ., ago alqd.

dcera filia, nata. [parvula.

dcerka, dceruška filiola; puella decemvirát decemviratus.

dech spiritus, anima, (ovanutí) afflatus (divinus); bez d. exanimatus (cursu).

dechnutí spiritus, anhelitus.

deklamace declamatio.

deklamační declamatorius.

deklamuji declamo, declamito.

dekurie decuria; rozdělení dle dekurií decuriatio; dle d. dělím decurio.

dekurio decurio.

delfín delphinus.

dělka longitudo (prostor), spatium (prostor i čas), diuturnitas (čas), longinquitas.

demagog contionator.

demagogický contionalis (senex, genus dicendi).

demokrat populi causam agens, qui populari causae studet; pl. populares.

demokratický popularis.

demokratie multitudinis dominatus; imperium populare.

den dies, lux; dva dni biduum; tři dni triduum, za, ve dne interdiu; ve dne v noci die et nocte; druhého d. postridie; d. před tím pridie; několik dní na to post paucos dies, paucis diebus post; dies certa; stata, constituta.

denár denarius.

denně cotidie.

denní diurnus; = každodenní cotidianus; d žold diarium.

denník acta (diurna).

denunciace v. udání.

desátek decima.

desateronásobný decemplex.

desátkový decumanus (frumen-

desátník (jízdy) decurio. [tum).

desátý decimus.

deset decem; po deseti deni.

desetina decima pars.

desetkrát decies.

desíletý decem annorum, decem annos natus.

desítipán decemvir.

deska tabula, d. kovová aes.

destička tabella.

děšť imber; pluvia. [imbres.

deštivý pluvialis (dies); d. počasí

dešťový pluvius (aqua).

devadesát nonaginta.

devadesátkrát nonagies.

devadesátý nonagesimus.

devatenáct undeviginti.

devatenátkrát undevicies.

devatenáctý undevicesimus.

devátý nonus.

devět novem; po devíti noveni.

devětkrát novies.

devět set nongenti.

děd avus; od d. pocházející avitus (possessio).

dědic heres; d. universální h. ex asse; d. $\frac{11}{12}$ h. ex deunce; d.

ze tří čtvrtin h. ex dodrante;

d. z jedné čtvrtiny h. quartae partis. [(po otcí).

dědictví hereditas; patrimonium

dědička heres.
dědičný hereditate relictus, traditus, acceptus; patrius, avitus.
dědina vicus, pagus.
dědím heres sum (alcul), hereditas mihi venit (ab . .).
děj actio; res gesta, factum.
dějepis historia, rerum gestarum memoria.
dějepisec rerum scriptor, historicus, auctor.
dějepisný historicus (genus).
ději se v. stávám se.
dějiny historia, res gestae.
dějství actus.
děkuji gratificor, gratias ago; = díkem jsem povinen debeo (alcul).
dělám ago, facio; dělám se, jako by . . simulo alqd neb quasi neb akk. s inf. [titio.
dělení distributio; divisio, partitio.
dělím divido, dirimo, partior, digero; d. se o něco communico alqd cum alquo; d. křížem decusso, d. rok annum describo (in duodecim menses); = odděluji separo, seiungo, disiungo.
dělitelný dividuus.
dělník operarius.
děravý perforatus.
děs formido.
děsím terreo, consterno, perterreo; d. se horreo, exhorresco, perhorresco, formido (alqd), obstupesco. [modum.
děsně formidolose, horrendum in
děsný horridus, horribilis, atrox, formidolosus.
děti liberi.
dětský puerilis; puerorum.
dětství pueritia, aetas puerilis; od d. a puero, a pueris.
děvče puella.
diadem diadema.
dialektik dialecticus.
dík gratia; díky grates, gratiae; d. vzdávám gratias ago.
diktát dictata.
diktátor dictator.

diktatura dictatura.
diktuji dicto.
díl pars.
dílem partim, ex parte; d. — d. partim — partim; et — et, vel — vel.
dílna officina, fabrica.
dílo opus; d. umělecké artificium; = čin, skutek v. toto; = práce opera, labor.
dím dico, inquam; ut ait. . . af nedím ne dicam.
díra foramen.
dirkovatý foraminum plenus, perforatus.
dítě infans, puer, puella; filius, filia; plur. liberi.
div miraculum, res mira; prodigium, portentum; není divu non mirum est, non est mirandum.
divadelní theatralis, scenicus.
divadlo theatrum; = podívaná spectaculum.
divák spectator.
dívám se specto, aspecto (alqm), inspicio alqd; d. se svrchu despicio alqd.
dívčí puellae, puellarum.
dívčinka puellula.
divím se miror, admiror alqd; jest se čemu d. est quod miremur.
divný mirificus, mirus; jest mi divno mirum mihi videtur, miror.
divoch homo ferox, ferox.
divokost feritas, ferocia, ferocitas.
divoký ferox, ferus; indomitus (equus); barbarus; = divoce rostoucí agrestis (palma); d. útěk effusa fuga; d. vzezření horrida species.
divý v. divoký.
dlabu cavo (lintres ex singulis arboribus); sculpo.
dlaň palma.
dláto scalprum (fabrile).
dlažba pavementum. [lice).
dláždím sterno (viam saxis, si-

dle secundum, ad, de (communi sententia), pro (tempore), ex (edicto); **dle toho** jak prout; **dle jména** nomine, **dle zákonů** legibus. [deo.
dlím moror, versor; **sedeo**, assiduo; **d. dlouho** diu; **dosti** d. aliquamdiu; **d. potom** multo post; **d. do noci** in multam noctem.
douholetý diuturnus, multorum annorum.
douhý longus; **procerus**; o čase: longinquus, diuturnus; **d. vlas** capillus promissus; **d. léta** per plures annos, multis annis.
doužím extendo, produco.
dluh debitio (pecuniae), debitum, pecunia debita; **aes alienum**; **na d** dáti mutuuum dare.
dluhy aes alienum (conflare, contrahere).
dlužen jsem debeo.
dlužím si mutuor (alqd ab..).
dlužník obaeratus, debitor; něčím d. jsem debeo alicui (pecuniam).
dlužný debitus (honor); = dlužen v. dlužím, dlužník.
dnu inflo (v něco alqd).
dna podagra.
dnes hodie; ještě **dnes**, podnes hodieque, hodie quoque.
dnešek hodiernus dies.
dnešní hodiernus.
dní se dilucescit, illucescit.
dno solum, fundus; **d. lodní** carina.
do in (urbem), ad (extremum vitae); **pouhý** akk.: Romam, domum suam; **co do** ab, a (re frumentaria laborare), ad (ad speciem magnifico ornatu), všichni **do jednoho** ad unum omnes.
doba tempus, aetas, spatium; (= tvar) forma; **vhodná** d. occasio; **nějakou** d. aliquamdiu, aliquantum.
dobádati se explorare alqd, per-vestigare.
dobiti někoho conficere alqm.

dobojevat debello, decerto.
dobrák homo bonus.
dobro bonum, salus.
dobročinnost beneficentia.
dobročinný beneficus, benignus.
dobrodinec bene meritus de..
dobrodiní beneficium (prokázati: facere alicui, conferre in alqm).
dobrodružství res mira, casus mirificus. [nus.
dobromyslný benignus, humanus.
dobrota bonitas (agrorum, ingenii), benevolentia, humanitas.
dobrotivost benignitas.
dobrotivý benignus, humanus, almus. [u. tro.
dobrovolně sponte (meā atd.),
dobrovolník voluntarius.
dobrovolný voluntarius, gratuitus. [(senatus).
dobrozdání arbitrium, auctoritas
dobrý bonus; **d. jméno** fama; **d. cesta** via commoda, facilis; **d. vůle** voluntas; **d. zpráva** laetus nuntius; **d. zrak** oculi acres; **dobrých pět set** admodum quingenti.
dobře bene, recte; **belle**, apte, commode.
dobyťe pecus, -dis; **d. obětní** hostia, victima.
dobyťčí boarius, pecuarius.
dobytek pecus, oris; armenta; **d. tažný** iumentum.
dobytečný expugnabilis.
dobýti capere, expugnare; **sibi** parare.
dobyť expugnatio.
dobývám oppugno; **kovů** d. effodio; **d. si** v. dosahují.
dobývání oppugnatio; obsidio.
dobyvatel (kdo něčeho dobyl) expugnator.
docílit v. dosáci.
dočasný temporarius (liberalitas, amicitia). [tio.
dodatek supplementum, adiunctum.
dodávám subministro, addo (animum), suppedito (vires).
dodělávám perficio, perago.

dohad coniectura.
dohaduji se conicio, coniecto.
doháním consequor; aequo alqm.
dohled tutela, custodia.
dohlédnouti prospicio; k čemu,
na co inspicio, curo, video.
dohlížím v. předch.
dohlížitel curator, custos.
dohnati compello (ad arma, ad
laqueum), impello, cogo.
dohoditi adicio (telum).
dohodnouti se consentio cum
alqo de.; convenit cum . . ,
inter . . (na čem: pax).
dohodnutí decisio (de aequitate),
compromissum, foedus; dle d.
ex conventu. [ros].
dohoniti assequor (senectus pue-
dohra exodium.
dohráti ludendi finem facio.
dohromady in unum locum;
všichni d. universi, cuncti.
docházím pervenio, comneo;
ventito; (= dosahuji) conse-
quor, assequor, impetro, adi-
piscor, nanciscor; o věcech
neživých: comneo (litterae);
(zásoba) deficio (vires me
d-unt).
dojem affectio; motus animi.
dojeti pervehor, pervenio.
dojím mulgeo.
dojímám afficio (animum), com-
moveo, permoveo; tango (mo-
dice).
dojista certo (scio).
dojísti consumo alqd.
dojít v. docházím.
dojíždím (na koni) adequito (ad
neb dat.); často d. crebro venio,
ventito.
dokázaný apertus (crimen), con-
victus (factum), probatus.
dokazuji testor, declaro, de-
monstro, approbo (alqoi alqd),
argumentor (alqd); d. nesprávn-
nost něčeho arguo (alqd); co-
arguo (errorem); = provést, i,
vykonati perficio.
doklad documentum, exemplum.

dokládám (v řeči) addo.
dokládám se contestor (caelum);
v. zapřísahám.
dokonalost perfectio (in omnibus
rebus); virtus.
dokonalý perfectus, absolutus,
emendatus, expletus (forma
honestatis).
dokonání peractio.
dokonávám perficio, absolvo,
exigo, transigo, consummo alqd,
defungor aliqua re.
dokonce omnino, prorsus; uti-
que (ne u. experire vellet im-
perium).
dokončení absolutio, confectio
(libri, belli); d. řeči peroratio.
dokončiti perficio, conficio, per-
ago, absolvo.
dokud v. pokud.
dole infra; nejdoleji infimo loco.
doléhám insto alqoi, premo
alqm; prosbami d. precibus
exigo alqd ab . . , precibus fa-
tigo alqm.
dolejší inferior.
dolina locus demissus, vallis.
doložení, s tím d. his (vel bis)
additis. [s de-
dolů deorsum; slovesy složenými
doly metalla, secturae, d. solné
salinae.
doma domi.
domáci domesticus, familiaris,
intestinalis, patrius, vernaculus.
domácnost familia, res familiaris.
domáhám se appeto, affecto,
consector (opes); posco, peto
(alqd). [rei].
domáhání se consecratio (alco
domek aedicula, casa.
domlouvám moneo; castigo, re-
prehendo, obiurgo, vitupero
alqm.
domluva monitio, = pokárání
compellatio, reprehensio.
domluvití peroro; d. se v. smlu-
vití se.
domnělý coniecturalis (causae);
qui videtur.

domněnka, -ní opinio, suspicio, coniectura; sententi; dle mého d. ut mea fert opinio.
 domnívám se arbitror, reor, existimo, puto, suspicor; d-je se ratus.
 domoci se čeho v. domáhám se.
 domov domus, domicilium, patria.
 domovník ostiarius.
 domů domum.
 domysl v. domněnka.
 domýšlím se conicio; = domnívám se v. toto.
 domýšlivě arroganter, insolenter.
 domýšlivost arrogantia.
 domýšlivý arrogans, insolens.
 donášeč delator, index.
 donášení delatio; d. vody aquatio, d. dříví lignatio.
 donéstí afferro, perfero, refero; = udati defero; d. se permano, perlatum esse, pervenio.
 donucení vis; z d. coactus.
 donutiti compello (ad arma); v. nutím, doháním.
 dopadám accido (tela graviter), cado (res aliter); = zastihuji deprehendo (alqm in..).
 dopadení deprehensio.
 dopadnouti někoho comprehendere, deprehendere alqm.
 dopídití se reperio, invenio, investigo.
 dopis litterae, epistula.
 dopsati někomu litteras alcui mitto. [venio.
 doplavati anno (ad-), nando per-
 doplavití se navi devehí, pervenire.
 doplněk supplementum.
 doplňuji compleo, expleo, suppleo (legiones).
 doplouti pervehi.
 dopola semi- (-animis, -ustus).
 dopoledne ante meridiem, mane.
 dopomáhám adiuvō alqm ad alqd assequendum. [terae).
 doporučecí commendaticius (lit-
 doporučím commendo, (alqd), suffragor (alcui)

doporučení commendatio; d. hodný commendabilis.
 dopouštím v. dovoluji.
 dopouštím se committo (facinus), perpetro.
 dopracovati se něčeho labore sibi alqd parare.
 doprava subvectio (frumenti), d. potravin commeatus.
 dopravní vectorius (navigium).
 dopravuji importo, deporto, supporto, reporto, deduco, devehō, advehō; transporto, transvehō. [phi).
 doprošovatel flagitator (trium-
 dprošuji se imploro, deprecor (pacem).
 doprovázení assectatio.
 doprovázím prosequor, comitor alqm. [permitto.
 dopřáti komu čeho concedo,
 dopřáti si bene sibi facere.
 doptati se percontando reperio
 dopustiti něco concedo, permitto alqd alcui.
 dopustiti se committo alqd, perpetro (caedem).
 dopuštění, d-ím božím divinitus.
 dorážím peto, appeto (alqd), insto (alcui), premo, lacezzo (alqm), insector, irruo; accido (clamor ad aures); někoho conficio. [oppugnatio.
 dorážení petitio; impugnatio;
 dorostlý adultus.
 dorozumění consensio, -us.
 doručuji trado; d. list litt reddo.
 dorůstám adoleasco.
 dosahuji adipiscor, impetro, assequor, nanciscor, paro mihi; ascendo; reporto (victoriam); v. docházím.
 dosavad v. dosud, posud.
 dosavadní qui adhuc fuit.
 dosažení adeptio.
 dosednouti consido; na trůn imperium inire, capessere, in regnum succedere.
 dosíci v. dosahuji.

doslech auditio (a-ne expetere).
 doslechnouti v. doslýchám.
 dosloužiti emereor.
 doslov epilogus.
 doslovně ad verbum.
 doslýchám se comperio, exaudio;
perf. ad aures meas pervenit.
 dospělost maturitas.
 dospělý adultus, puber, maturus;
 nubilus (virgo).
 dospívám adoleasco; d. kam per-
 venio, v. docházím.
 dostačuji satis sum, subsisto,
 sufficio. [esse videtur.
 dostatečný qui satis est nebo
 dostatek copia; s d. satis.
 dostáti slovu atp. fidem servare,
 praestare; promissum tenere;
 officium explere.
 dostati se někam pervenio, in-
 cido (in manus (hostium), cado
 (sub dicionem, in potestatem),
 devenio (in loca adversa).
 dostávám accipio; nancisor, im-
 petro; v. dosahuji a docházím;
 d. se obvenio, devenio, v. dostati
 se; d. hněv, žářež iram, sitim
 colligo; d. se mi něčeho ob-
 tingit, cedit alqd, ad me per-
 venit; nedostává se deest.
 dostavení se adventus. [venire.
 dostaviti se appareo, adsum;
 dosti satis, affatim; d. mám
 contentus sum aliqua re; taedet
 me huius rei; d. dlouho ali-
 quamdiu; d. značný aliquantus;
 d. učiniti satisfacio (alcul).
 dostihnouti assequor (alqm),
 consequor; = vyrovnati se
 adaequare (altitudinem muri);
 d. hledím aemulor, imitor.
 dostiučinění satisfactio.
 dostoupiti escendo, ascendo
 (montem).
 dostřel na d. přijíti ad teli con-
 iectum venio. [nunc.
 dosud, až dosud adhuc, etiam-
 dosvědčuji testor, testificor; te-
 stis sum alcs rei; affirmo, te-
 stimonio confirmo alqd.

dotáhnouti v. dojítí.
 dotaz rogatio, interrogatio, per-
 contatio.
 dotazovatel consultor (o klientu).
 dotazují se interrogo alqm de . . ,
 quaero alqd ex . . . consulo
 alqm (o radu). [iste.
 dotčený quem supra dixi; ille,
 dotek contagio.
 dotírám attempto (inimicos),
 premo (hostes).
 dotírání se k úřadu ambitus.
 dotíravost procacitas.
 dotíravý molestus, procax.
 dotkávám detexo.
 dotknutí tactus, contagio.
 dotřítí se se insinuare (in ami-
 citiam).
 dotýkám se tango, attingo, con-
 tingo (terram osculo); breviter
 commemoro, perstringo.
 dotvrditi confirmo.
 doučiti perdisco.
 doufám spero (alqd ab . .), spem
 habeo, pono, colloco (in alqo).
 doupě specus, cubile.
 doušek haustus.
 dovádění lascivia.
 dovádím 1. adduco, deduco, per-
 duco; 2. lascivio.
 dovážím importo, invehō, ad-
 subvehō, supporto, deporto.
 dovedně scienter.
 dovednost sollertia, scientia.
 dovedný sollers, prudens.
 dovídám se comperio, rescisco,
 certior fio.
 dovnitř introrsus, intro. [tis).
 dovolená commeatus (totius aesta-
 dovolení venia; concessus (pouze
 abl. concessu omnium s dovo-
 lením), permissus (permissu);
 bez. d. invito (me).
 dovolený quod licet, věc d. fas;
 d-o jest licet, fas est.
 dovoluji permitto, patior, sino,
 concedo, do (transitum, iter).
 dovoz (spíže) commeatus, vec-
 tura, subvectio.
 dovozují demonstro, probo

dovršuji cumulo, compleo, impleo.
 dozírám v. dohlížím.
 doznání confessio (culpa).
 doznávám fateor, confiteor alqd; experior, percipio (dolorem); d. pochvaly atp. laudor.
 dozor custodia, cura.
 dozorce custos; praefectus; d. v atriu atriensis.
 dozpívati decanto.
 dozrávám maturesco.
 dožaduji v. žádám.
 dožítí se čeho video alqd; compleo (centum annos).
 doživotně perpetuo.
 doživotní perpetuus, sempiternus.
 dráha via, cursus, iter; curriculum.
 drahný v. mnohý, veliký, dlouhý.
 draho care, magno (emere).
 drahocenný pretiosus, magni pretii.
 drahokam gemma; d-y posázený gemmatus, gemmeus (trulla).
 drahota caritas (annonae).
 drahý impensus, pretiosus, carus
 drak draco.
 dramatický scenicus.
 drancování populatio, direptio
 drancuji diripio, populo, vasto; praedor.
 dráp unguis.
 deru vello, evello, scindo; d. se o něco contendo de...
 dravec bestia rapax.
 dravost (o řece) rapiditas; jinak rapacitas.
 dravý rapax; (o řece) rapidus.
 dražba auctio; d-ou prodávám, d-u konám auctionor; sub hasta vendo; d-y se účastním ad hastam accedo.
 dráždění přisl. tvar slovesa laccio; irritatio; illecebra.
 dráždím laccio, stimulo; = lákám illicio, pellicio.
 dražební auctionarius (tabulae)
 drážka coagmentum.
 drn caespes.

drobný minutus; parvus, parvulus. [cera.
 droby obětních zvířat exta, vis
 droždí faex.
 drsně horride (dicere).
 drsnost asperitas.
 drsný asper.
 druh genus; = společník socius, consors, contubernalis; druhové qui adsunt; gregales.
 druhdy = časem interdum, nonnumquam; v. kdysi, někdy.
 druhový generalis.
 druhý secundus, alter (ze dvou); podruhé alias; za druhé deinde; d-ho dne po-tridie; jeden -d. alter—alter, alius—alius.
 druidové druides neb—ae.
 družím aggrego; socium adiungo
 družina familia, qui adsunt, comites, comitatus; d. vojevůdcova cohors praetoria.
 družka socia, comes.
 družnost communitas.
 drva ligna.
 drze arroganter, confidenter (resistere), ferociter.
 drzost procacitas, audacia, petulantia, arrogantia; impudentia.
 drzý petulans, procax, impudens, audax, animosus.
 držadlo ansa, manubrium.
 držení possessio; d. těla habitus corporis; v d. mám possideo.
 držím teneo, obtineo, habeo, possideo; v mezích d. cohíbeo, contineo; d. pohromadě contineo, cohíbeo; d. s kým sto cum alqo, ab alqo; d. se čeho teneo, retineo alqd.
 držitel possessor.
 dřev medulla.
 dřevař lignator.
 dřevce hasta, hastile, iaculum.
 dřevěný ligneus.
 dřevo lignum, materia; drva ligna, d. opatřuji lignor, materior.
 dříve prior, prius, ante, antea. pridem; d. než priusquam,

antequam nejdříve primus, =
z počátku primo; co nejdříve
primo quoque tempore.
dřívější pristinus, prior, supe-
rior, proximus.
dříví v. dřevo.
dub quercus, ilex.
duben Aprilis.
duha arcus.
duch animus, anima, spiritus;
ingenium; d-ové zemřelých
manes; ducha dávám něčemu
animo alqd. [niose.
duchaplně acute (dicere), inge-
duchaplný ingeniosus, acutus.
důchod vectigal; quaestus.
duji v něco inflo alqd. d. na-
proti afflo (rumoris nescio quid).
důkaz testimonium, indicium,
documentum, argumentum; ar-
gumentatio, approbatio, de-
ductio.
důkladně accurate, subtiliter,
diligenter.
důkladnost subtilitas; diligentia.
důkladný accuratus, subtilis;
perfectus.
důl fovea, scrobis; doly metalla;
d. stříbrný argentaria; d. že-
lezný ferraria; d. pískový are-
naria.
důležitost gravitas, momentum,
magnitudo.
důležitý gravis, serius, magnus.
dům domus, aedes, ium; tectum;
doma, v domě domi; ve svém
d. domi suae; domů domum;
z domu domo.
důmysl consilium, ingenium,
intelligentia, sapientia.
důmyslně argute, ingeniose, pru-
denter.
důmyslnost argutiae; v. důmysl.
důmyslný callidus, prudens, in-
geniosus.
dunění fremitus, strepitus.
dunící fremebundus.
duním fremo, strepo.
dupám pedem supplodo.
dupání supplodio pedis.

důraz vis, pondus, gravitas.
důrazně graviter (conqueri).
důraznost nervi (orationis).
důrazný gravis.
důsledek consecutio, adiuncta.
důsledně constanter.
důslednost constanti.
důsledný constans; jsem si d.
consto mihi.
dusot fremitus.
důstojenství honor, gradus.
důstojně ample, digne, graviter,
honeste, honorifice (respondere).
důstojnost dignitas, gradus,
honor, decus, honestas.
důstojný dignus, honestus, gravis.
duše anima, animus. [bus].
duševní animi (perturbatio, mor-
duté flatus.
dutina caverna, cavum.
důtka reprehensio, castigatio.
důtklivý vehemens; gravis.
důtky flagellum.
dutý cavus; o zvuku raucus.
důvěra fides, fiducia, confisio
(firma animi); s d-ou animo
fidenti.
důvěrně familiariter.
důvěrník familiaris.
důvěrný coniunctus (stupňujese),
familiaris; d-nější interior;
nej-ší intimus; d-ný přítel
familiaris (Antonii); d-né přá-
telství familiaritas.
důvěřivě confidenter, fidenter.
důvěřivost fiducia.
důvěřivý fidens, credulus.
důvěřuji fido, confido.
důvod argumentum, causa, ratio;
bez d. nequiquam.
důvtip ingenium, sagacitas, acu-
men ingenii.
důvtipně argute, salse, facete.
důvtipný ingeniosus, subtilis;
salsus, facetus.
dva duo; dvě dvě ducenti; dva
tisíce duo milia; dva dni bi-
duum; dva roky biennium;
dva měsíce bimensis; po dvou
bini.

dvacátý vicesimus.
dvacet viginti (*neskl.*).
dvacetina vicesima.
dvacetkrát vices.
dvakrát bis; d. tolik alterum tantum. [deni.
dvanáct duodecim; po d-ti duo-
dvanáctkrát duodecies.
dvanáctý duodecimus.
dvé par (fratrum); na dvě in duas partes, bipertito.
dvěře ianua, fores; ostium.
dveřeje valvae, postis.
dveřné ostiarium.
dveřní ostiarius.
dvojako dupliciter, bifariam.
dvojčata fratres gemini; gemelli.
dvojdílný bipartitus (divisio).
dvojhlavý biceps (puella).
dvojí duplex, anceps (periculum).
dvojítý duplex, anceps (acies), geminus.
dvojklaný bifurcus. [kočár.
dvojkolka gallská essedum; v.
dvojlíberka bilibra.
dvojměsíční bimestris.
dvojmno bipartito.
dvojnásobím duplico.
dvojnásobný (dvojítý) duplex; (dvakrát tolik) duplus (pecunia).
dvojnožec (= člověk) bipes.
dvojpání duumviri.
dvojiroční bimus.
dvojsmyslně ambigue.

dvojsmyslnost ambages, ambiguitas, amphibolia.
dvojsmyslný ambiguus.
dvojspřežení iumenta iuncta.
dvojstopý bipedalis.
dvojveslice biremis.
dvojveslý biremis.
dvojvýznamnost amphibolia.
dvojvýznamný anceps (verbum)
dvořanstvo aula.
dvořenín aulicus, *pl.* regii.
dvouletí biennium.
dvůr = statek praedium; villa;
dvory = pronajatá latifundia arationes; d. knížecí aula (i dvořanstvo). [duco.
dýchám spiro, respiro, spiritum
dýchání respiratio.
dychtění v. dychtím, dychtivost
dychtím aveo (alqd, inf.) peto, concupisco, appeto, sector, gestio (senatum delere); servio, studeo (gloriae).
dychtivě avide, appetenter.
dychtivost appetentia (laudis), aviditas (cibi), cupiditas, cupido (gloriae).
dychtivý appetens, cupidus.
dýka sica, pugio.
dým fumus.
dýmám fumo.
džbán cadus, amphora; d. na vodu hydria.
džber cupa.

E.

efor ephorus.
ejhle! ecce.
energie acrimonia.
epideiktický demonstrativus; e.
drub řeči demonstratio.

epický epicus.
epos carmen epicum.
erotický amatorius.
existují exsto (meritum), exsisto
consto (scripta).

F.

falešně false.

falešný falsus, adulterinus (numus).

falšuji adultero (ius civile); v. kazím, porušuji.

fanatický fanaticus, insanus.

fantastický delirus, ineptus.

fetialové fetiales.

fiala, -ka viola.

fík ficus; f. sušený carica, caunea.

filolog grammaticus.

filologický grammaticus.

filologie grammatica.

filosof philosophus.

filosofický philosophorum, philosophiae, de philosophia (libri).

filosofie philosophia.

filosofuji philosophor.

finance res familiaris; státní vectigalia publica, pecunia publica.

finančnictví = správa financí dispensatio (pecuniae, aerarii).

flétna tibia, fistula.

formuji forms, fingo.

formule formula; f. žalobní actio; f. zařikací carmen.

foukám flo, inflo.

fraška mimus.

fraškovitý ridiculus, scurrilis.

G.

gallský Gallus, Gallicus, Gallorum, Galliae.

gymnasium gymnasium.

H.

had anguis, serpens.

hadač = věstec vates; h. z letu ptáků augur; z vnitřností zvířat haruspex.

hadačství haruspicina (t. ars.).

hádám se altercor, rixor.

hádání řečnické concertatio.

hádanka aenigma.

hádek anguiculus.

hadí anguinus, viperinus.

hádká altercatio, rixa.

hadr pannus.

háj lucus, nemus.

hájení defensio (urbium); propugnatio; v. hájím.

hájím defendo, causam alicuius ago, propugno; h. práv lidu causam populi ago.

hák falx, harpago, hamus; cus; h. bořící corvus.

hana reprehensio, vituperatio; contumelia, probum; vitium.

hanba ignominia, dedecus, infamia; flagitium, turpitude.

hanbím se pudet me alicui rei.

hánce conviciator, reprehensor.

hanebně flagitiose, foede, turpiter.

hanebnost turpitude, flagitium.

hanebný turpis, foedus, infamis, nefarius.

haním reprehendo, vitupero.

hanlivý famosus, probrosus (carmen); v. potupný.

hanobím foedo, dedecoro.

hanopis libellus famosus.

harcovník concursator, excursor, propugnator.
harcuji propugno, concurso.
harmonický concors (sonus, amicitia).
harmonie concentio (clarissima), concentus, consensus (naturae).
harmonnji concordo; v. souhlasím, shoduji se.
hasím restinguo; sedo; řízení si-
 tim expleo.
hašteření convicium, iurgium.
hašteřím se iurgo, litigo (cum..).
havran corvus.
házím iacio, iacto, conicio, mitto; h. zpět reicio.
hbitě mobiliter, expedito; v. hbitý.
hbitost pernicitas, alacritas; v. rychlost. [cer, velox.
hbitý promptus, expeditus; alah-
 ebkost mollitia.
hebký mollis.
hejloté hilotae.
hejno examen, grex, turba.
hemžím se scateo, refertus sum, re-
 dundo (alga re).
herec histrio, actor.
hermovky Hermae.
herojský heroicus (tempora).
heslo signum, tessera; sententia, dictum.
hezky bellus, lepidus, pulcher; hezky = značně aliquantum; satis (magnus).
hezoučký bellus.
historický historicus (genus).
historie v. dějepis.
hlad fames; inedia. [ceo.
hladím polio; mulceo, permul-
hladina aequor (camporum), hl. mořská aequor.
hladkost lēvitas.
hladký lēvis.
hladovím esurio.
hladový esuriens; ieiunus.
hlahol sonitus.
hlaholím sono.
hlas vox (silný magna); = zpráva rumor; = pověst v. toto; = hlasování suffragium (ferre).

hlásám indico, praedico.
hlasatel praeco.
hlásím nuntio, renuntio; profiteor; h. se k službě vojenské nomina dare.
hlasování suffragium.
hlasuji censeo, suffragium fero, sententiam dico; h. s někým pedibus eo in sententiam alcs, sententiam alcs sequor.
hlava caput; jde o hlavu vita agitur; tvrdá h. pertinacia, o své h. suo privato consilio; dle hlav viritim; hlavu ztratiti perturbari; na h. padlý mente captus; h-u vysoko nesu c. extollo. [primis.
hlavně maxime, praecipue, im-
hlavní capitalis, gravissimus (testis), summus (res), maximus (flumen); princeps (persona); h. věc, požadavek, zásada atp. caput.
hle! ecce, en.
hledám quaero, investigo, requiro; peto (salutem fugā).
hledání investigatio (veri).
hledaný quaesitus.
hledím specto, aspicio, intueor alqd; h. svrchu despicio; = snažím se v. toto.; h. k čemu respicio alqd, rationem habeo alcs rei.
hledišťe cavea.
hlemýžď cochlea.
hlídač custos, vigil.
hlídám custodio, servo, tueor, = na stráží jsem excubo, vigili-
 as ago.
hlídka custodia, vigilia, excubiae, excubitores.
hlína lutum.
hliněný fictilis.
hlínka bílá k natírání neb peč-
 tění creta, pečetní cretula.
hloub: z hloubi altus (tres pedes).
hloubka altitudo; profundum.
hlouček pauci. exiguus numerus.
hloupost stultitia; plur. ineptiae, nugae.

hloupý stultus; temerarius.
 hltám devoro (orationem).
 hlubina gurgis; profundum.
 hluboko alte, penitus; h. do noci ad multam noctem.
 hluboký altus, profundus; demissus, gravis (sonus).
 hlučení strepitus, fremitus.
 hlučím fremo, strepo.
 hlučný tumultuosus, turbidus; frequens, celebrer (locus).
 hluchost surditas.
 hluchý surdus.
 hluk strepitus, fremitus, tumultus.
 hlupák baro; homo stultus.
 hmat tactus.
 hmatám attrecto alqd.
 hmota materia, moles.
 hmotnost concretio (mortalis).
 hmotný corporeus, corporis.
 hnát crus, femur; os.
 hned, ihned statim, confestim, protinus, continuo; h. — h. alias — alias, modo — modo.
 hnětu depso; premo.
 hněv ira.
 hněvám iratum facio alqm, iram alcs moveo.
 hněvám se irascor, succenseo.
 hněvivost iracundia.
 hněvivý iracundus.
 hnízdo nidus.
 hnojím stercoro (agrum).
 hnůj stercus, fimus.
 hnus fastidium, taedium.
 hnusím si fastidio; taedet me alcs rei.
 hnusný taeter, foedus.
 hnutí motus, perturbatio; tumultus.
 hod iactus; = slavnost dies festus.
 hoden dignus (fide; qui ametur).
 hodím se convenio (na někoho in alqm, někomu: alcu).
 hodina hora.
 hodiny (stroj) horae; h. vodní clepsydra.
 hodlám in animo habeo, cogito (s inf.); partic. fut. — urus sum; statui, constitui (s inf.).

hodně aliquantum; bene (mag-nus, potus); o h. aliquanto (melius).
 hodnost dignitas; meritum.
 hodnota pretium.
 hodnověrnost fides.
 hodnověrný fide dignus, gravis; o věci: credibilis.
 hodný dignus (cognitione, memoria; qui aliquando imperet); h. kus aliquantum (agri); bonus, probus; = vhodný v. toto.
 hodování comissatio.
 hodovník epulo, conviva.
 hodový epularis.
 hoduji epulor, comissor, společně h. convivor.
 hody epulae; v. hostina.
 hoch puer.
 hojím sano.
 hojně ample, copiose, crebro; frequenter; liberaliter; hojněji affluentius, amplius; h. navštěvovaný celebrer (locus).
 hojnost copia, abundantia, affluentia, frequentia. celebritas.
 hojný creber, copiosus, frequens, multus, uber, largus, abundans; h. návštěva, h. počet celebritas.
 holeň crus.
 holič tonsor.
 holím rado, tondeo.
 holobradý imberbis.
 holub columbus; -ice columba.
 holubí columbinus.
 holý nudus.
 hon stadium; v. násl.
 honba venatio, aucupium (verborum). [ter.
 honem propere; raptim, festinan-
 honicí venaticus.
 honěný v něčem versatus in . . peritus alcs rei.
 honím agito (aves), venor, excito (feras), aucupor (utilitatem), sector; persequor.
 honosení se gloriatio, iactatio.
 honosím se v. chlubím se.
 honosivost insolentia, ostentatio.
 honosivý v. chlubný.

hora mons; hory v. doly
horal montanus.
horečka febris.
horem pádem praeceps.
horko calor; aestus, ardor.
horký calidus; aestuosus (Calabria); jsem h. caleo.
horlivě studiose, industrie.
horlivý studiosus, alacer, enixus.
hornatina loca montuosa.
hornatý montuosus.
horní superus, superior.
hornictví metalla.
horoucí ardens, vehemens.
horský montanus.
horstvo montes.
horšení se indignatio.
horší peior.
horším se indignor, irascor; deterior, peior fio, ingravesco.
hoře aegritudo, dolor, luctus, maeror.
hořejší superior. [tatio.
hořekování comploratio, lamentatio.
hořekují lamentor.
hořím ardeo, flagro, conflagro.
hořkost acerbitas.
hořký amarus, acerbus.
hospoda deversorium; h — ou býti deversor (hac in domo).
hospodárnost diligentia.
hospodárný diligens.
hospodář pater familias; = rolník v. toto.
hospodařím rem familiarem administro, res domesticas curo.
hospodářství res familiaris, res domesticae; cura, administratio rei familiaris; h. polní res rustica.
hospodyně mater familias.
hospůdka cauponula.
host hospes, conviva, deversor.
hostina convivium, epulae, cena, dominium.
hostinnost liberalitas.
hostinný hospitalis, liberalis.
hostitel convivor, dominus convivii, hospes.
hostím hospitio excipio alqm.

hošík puerulus. [ditus.
hotov, paratus, promptus; expeditus; h. k boji expeditus; h-é peníze pecunia numerata, p. praesens.
houba spongia.
houf v. zástup, dav.
houfně gregatim (conicere in lautumias).
houně (na koně) cento, ephippium.
houština silva densa, virgultum.
houžev copula, funis.
hovado bestia; belua; pecus.
hovězí bubulus.
hovím indulgeo, servio (cupiditatibus).
hovor sermo, colloquium.
hovorna exedra.
hovorný dicax.
hození coniectus.
hra ludus; h. v kostky alea (hra hazardní); cantus (citharae); h. v míč pila.
hráč lusor; v kostky aleator, na cíteru a zpěvák citharoedus.
hračka ludus, ludicrum; plur. nugae.
hrad arx; h. královský regia.
hradba propugnaculum, munimentum, munitio; h-y moenia.
hradební muralis.
hradec castellum.
hradím munio, saepio, saepto circumdo.
hrají ludo; cano (fidibus), h. na cíteru citharizo.
hranice = hromada strues, rogus; = meze finis, terminus, determinatio (mundi); h. stanovím determino alqd.
hraničím adiaceo (agro Romano), attingo alqd.
hraničný in confinio situs, adiacens; h. čára limes.
hráz agger, moles.
hrbolatý confragosus.
hrčím strepo, murmuro.
hrdelní capitalis (crimen, causa); capitis (iudicium).
hrdina vir fortis, heros.

hrdinský heroicus (versus); fortis, fortissimus.
hrdinství animus fortis, virtus; res fortiter, praeclare gesta.
hrdlo iugulum, collum, gula; h-a odsuzuji capitis damno.
hrdost superbia, insolentia, animus.
hrdý superbus, insolens, elatus.
hrnec olla.
hrnu se fluo, profluo, effundor; curro, concurro, irruo (in . .).
hrob bustum, sepulcrum, tumulus.
hrobka sepulcrum.
hrom tonitrus; h. udeřil do něčeho alqd de caelo tactum est.
hromada acervus, congeries, strues, cumulus; h. lidí, shromáždění concilium, multitudo, turba.
hromadění frequentatio (verborum), coacervatio.
hromadím cumulo, coacervo, accumulo, confundo, congero, construo (acervos nummorum).
hromadně acervatim, gregatim.
hromadný (úsudek) acervalis.
hrot (kopí) ferrum, cuspis, mucro (gladii).
hrouda gleba.
hrozba minatio, minae.
hrozebný minax, minitans.
hrozím minor, minitor (alqd), immineo; denuntio, insto, impendo.
brozim se horreo, reformido, perhorresco alqd.
hrozný atrox, terribilis, horridus, horribilis, horrificus (bellum), detestabilis (scelus).
hrst manus; manipulus; quantum manu capi potest. [merus.
hrstka manus, pauci, parvus nurntan faux. [nus.
hrubý asper, rusticus, inhuma-hrud pectus.
hraška pirus; ovoce pirum.
hrůza horror, terror, formido.
hrůzoplý horrificus; v. hrozný.
hryzu rodo, mordeo.

hřbet tergum, iugum, dorsum.
hřeb clavus.
hřeben na česání pecten; jinak culmen, fastigium; h. hory iugum, dorsum.
hřeji = zahřívám calfacio; = teplo vydávám caleo.
hřeším pecco.
hříbě equuleus, pullus equinus.
hříčka ludibrium, nugae.
hřích peccatum, nefas.
hřímám v. hřímím.
hřímání tonitrua; fragor caeli.
hříva iuba.
hřivna talentum.
hřmot strepitus, fremitus.
hřmotím tumultuor, fremo concrepo, strepo.
huba bucca, v. ústa.
hubením macesco.
hubenost macies, exilitas.
hubený exilis, macer; aridus (victus)
hubička osculum.
hubím perdo, deleo.
hubuji obiurgo, increpito (alqm), conviciis consector.
hučení fremitus, strepitus.
hučící fremebundus.
hučím fremo, strepo.
hudba musica, cantus.
hukot fremitus.
hůl baculum, clava, fustis.
hůlka bacillum.
humno area.
huňatý hirtus.
hůře peius.
husa anser.
hustý densus, artus, crassus, confertus; concretus.
hvězda stella, sidus, psí h. canicula.
hvězdář astrologus.
hvězdářství astrologia.
hvězdopravec astrologus.
hvízdám sibilo.
hvízdání sibilus.
hvozď saltus.
hvozdnatý saltuosus.
hýbám moveo.

hýbání agitatio.

hýčkám foveo.

hynu pereor, absumor.

hýření bacchatio.

hýřil ganeo, asotus, commissator, heluo.

hýřím heluor.

hýřivost luxuria, heluatio.

hýřivý luxuriosus, prodigus.

hyzdím deformat alqm, deformationem affero (alcul), maculo dedecoro (alqm).

Ch.

chabnu languesco.

chabost languor.

chabý remissus, languidus; ch. jsem frigeo.

chaluba alga. [minum].

chápavost captus (ut est c. ho-

chápu prehendo, com-, capio, arripio, capesso (cibum); ch. se capesso, arripio (facultatem laedendi).

charakteristický proprius.

chátra vulgus, faex.

chatrč casa, gurgustium, tugurium.

chatrnost tenuitas.

chatrný exilis, tenuis, vilis, obsoletus, tritus.

chci volo, cupio, opto; = hodlám v. toto; raději ch. malo; nechci nolo.

chechtám se cachinno.

chlad frigus; umbra.

chladím refrigero.

chladný frigidus; ch. jsem frigeo.

chlácholení sedatio (animi), placatio

chlácholím lenio, placo, mitigo.

chlapec puer.

chlapečký puerilis.

chlapectví pueritia; od ch. a puero, za našeho ch. nobis pueris.

chlapeček puerulus.

chlazení refrigeratio.

chléb panis; ch. pro čeled p. cibarius.

chlév stabulum, conclave.

chlípnost libido.

chlipný libidinosus; delicatus.

chlívek hara.

chlouba ostentatio, gloriatio iactatio.

chlubím se glorior, ostento.

chlubně gloriose.

chlubný gloriosus.

chlum collis.

chlup pilus.

chlupatý pilosus, hirsus.

chmura nimbus, nubes.

chmurný nubilus, tristis.

chmýří lanugo.

chobot = záliv sinus; sloní proboscis, dis.

chod v. chůze. [ticus]

chodba ambulatio; sloupová por

chodec pedes, viator.

chodím ambulo, commeo (tuto) eo (pedibus), incedo.

chochol crista.

chorobnost aegrotatio.

choť coniunx.

choulostivím effeminor, mollior

choulostivost mollitia.

choulostivý mollis, effeminatus

choutka libido; cupiditas.

chov dobytka res pecuaria.

chovám servo, conservo; sustineo, sustento, alo, gero (inimicitias, amicitiam); ch se germe (pro cive), ago me; ch. sklidně quiesco; ch v záloze reservo; ch. v lásce diligo; ch. v úctě colo; ch. v tajnosti occulto, celo; ch. v paměti memoriā teneo.

chovanec alumnus.

chování mores; v. chovám.
 chovanka alumna.
 chrabrost fortitudo, virtus.
 chrabrý fortis; v. udatný.
 chrám templum, fanum, aedes (-is), delubrum.
 chráněnec cliens.
 chráním defendo, tueor, tego, protego, obtego; ch. se vito, caveo alqm.
 chraplavý raucus.
 chrastí sarmentum, virgultum.
 chrlím vomo, eicio.
 chrochtání grunnitus.
 chromý claudus (altero pede).
 chřadnu tabesco.
 chřadnutí tabes, macies.
 chřestačka crotalum.
 chřestění strepitus.
 chřestím strepo. [(belli).
 chřtán faux, zvl. plur. fauces
 chtíč cupido; libido.
 chtivost cupiditas, appetentia, aviditas. [dychtivý.
 chtivý avidus; v. žádostivý,
 chudák homo inops, = žebrák mendicus; = nebožák homo miser.
 chudina egentes, pauperes.
 chudoba paupertas.
 chudý pauper, inops.
 churavím aegroto.
 churavý aeger, aegrotus.
 chut smysl gustatus; gustus (laudis), appetitus, cupiditas, studium; = chut věcí sapor.
 chutnám něco sapio, gusto.
 chutnost suavitas, dulcedo.
 chutný iucundi saporis, dulcis; suavis.
 chůze ingressus.
 chvála laus, laudatio; benedictum; ch. hodný laudandus, laude dignus, probandus.
 chvalitebný laudabilis, laudandus, laude dignus.
 chválím laudo; praedico; probo.

chvalořeč laudatio.
 chvalořečník laudator, cantor (Euphorionis).
 chvástám se v. chlubím se.
 chvástavý gloriosus.
 chvat festinatio.
 chvátám propero, festino.
 chvatně raptim, festinanter.
 chvatný citus, praeceps, rapidus; v. rychlý.
 chvějí se contremo, tremo; o zemi: moveri.
 chvíle tempus, spatium; malou ch. paululum temporis: za m. ch. post breve tempus; před ch. dudum; hodnou ch. aliquantum temporis, aliquamdiu.
 chvilka breve tempus; na ch. paulum (requiesco); chvílku aliquamdiu, aliquantum.
 chyba vitium, error; mendum; bez ch. emendate.
 chybně vitiose, mendose, perperam, absurde. [sus.
 chybný vitiosus, mendosus; falchybuji pecco, erro; delinquo, chybiti se cesty decipi via; málo chybí paulum (non multum) abest, quin.
 chýlím inclino; ch. se inclino me, vergo.
 chystám v. připravuji.
 chytám arripio, capio, excipio, capto, excepto, aucupor (verba), comprehendo; ch. ryby piscor, ch. ptáky aucupor; o ohni: flammam concipio.
 chytiti comprehendo (fures); chytám.
 chytiti se complector, arripio; v. chytám; o ohni: ignem comprehendo, flammam concipio.
 chytrost calliditas, consilium.
 chytrý callidus, astutus, versutus, prudens.
 chytře callide, prudenter.
 chýže casa, tugurium.

I.

i et, — que, atque, etiam, quoque.
ideál species (eloquentiae).

ihned statim, confestim, extem-
 plo, continuo.
inkoust atramentum.

J.

já ego; **jáť**, **já** aspoň equidem.
jablko malum.
jabloň malus.
jadrnost robur.
jadrný firmus, robustus; gravis.
jádro nucleus; robur (exercitūs);
 summa (orationis).
jak ut, sicut, prout, quam, (s adj.)
 qui, quomodo, quemadmodum,
 quantopere: **jak** dlouho quam-
 diu; **jak** draho quanti; **jak**
 — tak cum — tum; et — et.
jakkoli utcumque, quoquo modo,
 quocumque modo; quamvis
 (doctus), licet s konj.
jakkoli veliký quantusvis, quan-
 tuscumque.
jakmile ubi, ubi primum, ut, ut
 primum, cum primum, post-
 quam; simulatque, simulac.
jako ut, sicut, velut, tamquam,
 instar; **jako** by velut si, quasi.
jakost qualitas.
jakož i item, itemque, quoque;
 idemque. [tamquam.
jaksi quodam modo; quasi,
jak velice quantopere.
jaký qualis, qui, quae, quod.
jakýkoli quivis, quilibet, qui-
 cunque, qualiscunque.
jakýsi quidam, nescio qui. [ca.
jalovice, **jalůvka** bucula, iuven-
jalový sterilis, infecundus; ina-
 nis, vanus.
jáma scrobis, puteus, fovea.
jarní vernus.
jaro ver.

jařmo v. jho
jasám exsulto (victoriā), gestio
 (laetitiā).
jasání laetatio.
jasně lucide, dilucide, clare,
 enucleate, explicate, plane.
jasnost claritas, perspicuitas;
 serenitas (caeli).
jasný candidus (vox), clarus
 (stella, vox), dilucidus (oratio);
 planus, distinctus; splendidus,
 illustris; serenus (tempestas);
 perspicuus, manifestus.
jatky laniena.
játra iecur.
javor acer.
jazyk lingua, sermo.
jazykověda grammatica.
jazykozpytec grammaticus.
jdu eo, cedo, ingredior; **jdu** za
 někým sequor; **jdu** mimo
 praetereo; **j.** zpět regredior;
j. vstříc obvenio; **j.** na pomoc
 auxilior, auxilio venio; **jde** o
 něco agitur; **z** toho jde se-
 quitur; **jde** mi na desátý rok
 decimum annum ago.
ječení fremitus, strepitus.
ječím strepo, fremo.
ječmen hordeum.
jed venenum.
jeden unus; **jeden** z obou alter
 uter (alterius utrius); **po jednom**
 singuli, viritim; **jeden** — druhý
 alter — alter; **jedni** — **druzí**
 alii — alii; **za jedno** jsem
 s někým conspiro cum alqo.

jedenáct undecim.
jedenáctkrát undecies.
jedenáctý undecimus.
jedenačždý unusquisque.
jediný unus, solus.
jedle abies.
jedlový abiegnus.
jedlý esculentus.
jednak aliqua ex parte; j. — j.
partim — partim, tum — tum,
et — et.
jednaký v. týž, rovný, stejný.
jednám ago de alqa re cum alqo,
paciscor; facio; = nakládám
tracto alqm (male); kniha j.
liber est de..
jednání actio; pactio; negotium;
j. úřední spolu s výnosy acta;
j. divadelní actus.
jednodenní unius diei.
jednoduchost simplicitas.
jednoduchý simplex.
jednohlasně consensu omnium,
omnibus sententiis.
jednohlasný congruens; om-
nium *se subst.*
jednomyslně conspirati.
jednomyslnost concordia.
jednooký luscus.
jednorocní unius anni, unum
annum natus.
jednorozený unicus.
jednota coniunctio, societas.
jednotlivec unus; *plur.* singuli.
jednotlivě singillatim.
jednotlivý singularis; *plur.* sin-
guli.
jednotvárný unius formae, ge-
neris; sine ulla varietate.
jednou semel (kolikrát?); ali-
quando (kdy?), j. — podruhé
alias — alias; v. kdysi, někdy.
jedovatý venenatus, veneno in-
fectus.
jedu vehor (curru); na koni
equito; j. mimo . praeter-
vehor alqd.
jedva v. sotva.
jehla acus; do země zarážená
subblica.

jehně agnus.
jelen cervus.
jelení cervinus.
jelikož quia, quod, quoniam;
cum.
jemně tenuiter; subtiliter;
bane, venuste.
jemný mollis, tenuis, subtilis;
urbanus; delicatus.
jen modo; solum, tantum; při
subst. solus; = sotva vix.
jenž qui, quae, quod.
jeřáb grus.
jeseň auctumnus.
jeskyně specus, spelunca.
jestliže si; quodsi; j. však si
ještěb accipiter.
ještě = dosud adhuc; v *min.*
etiamtum; = mimo to praete-
rea, insuper; u *komp.* etiam;
j. ne nondum.
ještěrka lacerta.
jev species.
jevím significo, ostendo.
jevím se appareo, ostendor, cer-
nor, manifestus fio.
jezdec eques. [equitandi.
jezdecký equester, umění j. ars
jezdectvo v. jízda.
jezero lacus.
ježatý hirsutus, horridus.
ježek ericius.
ježím se horresco.
ježto quippe, v. poněvadž.
jho iugum.
jícen fauces; = propast vorago,
v. toto.
jidelna cenaculum.
jídlo = pokrm cibus, esca; =
jedení cena.
jih meridies. [dies.
jihovýchod ortus solis et meri-
jihozápad occasus solis et meri-
dies.
jícha ius.
jíl argilla.
jilec capulus.
jím edo; vescor (alqa re); cibum
capio, ceno. [tám.
jímám capio, prehendo, v. chy-

jímavost captus.
jináčím muto; v. měním.
jinak aliter, alias, secus, alioqui;
contra; j. než aliter ac.
jinam alio. [alibi.
jinde alibi; nikde j. nusquam
jindy alias, alio tempore.
jiní, jinovatka pruina.
jinoch adulescens; iuvenis.
jinošský iuvenilis.
jinošství adulescentia.
jinudy aliā.
jiný alius.
jircha aluta, corium.
jiskra scintilla.
jiskřím fulgeo, mico.
jistě certe, profecto.
jistím testor; v. tvrdím.
jistina caput pecuniae (naproti
usurae).
jistota veritas, fides rei explo-
rata; = bezpečnost tutum;
s j-ou certo; j-u mám explo-
ratum, cognitum habeo.
jistý certus, tutus, exploratus;
= jakýsi quidam.
jitro mane, aurora; z jitra, za
jitra mane, prima luce; (pole)
iugerum.

jitření offensio; motus.
jitřenka aurora.
jitřím concito.
jitřní matutinus.
jízba conclave.
jízda equitatus, equites; (činnost)
cursus, vectio.
jízdectvo v. jízda.
jízlivost malitia, malignitas.
jízlivý malignus.
jízva cicatrix.
již iam; j. dávno iam pridem.
jižní australis.
jméno nomen, vocabulum; do-
bré j. fama; mým jmenem
meis verbis.
jmenování appellatio, nominatio.
jmenovitě nominatim.
jmenuji appello, voco, nomino,
nuncupo; consulem, dictatorem
dico.
jmění res familiaris, bonum; fa-
cultates; j. odhadnuté a dani
podléhající census.
jmu capio, prehendo, compre-
hendo; j. se něco činiti inci-
pio, coepi.
jsem sum, esse, fui; exsto; tak
jest tomu sic se res habet.

K.

k, ke ad (castra); erga (populum
R. fides), in, adversus; k tomu
ještě accedit, accedebat, quod
n. ut; k večeru ad, sub ve-
sperum.
kácení demolitio (statuarum).
kácím caedo, excido, everto;
k. se collabefio, labor, corruo.
káď cupa.
kadeř cincinnus.
kadeřavý cincinnatus, crispus.
kadeře fimbriae
kadidlo tus; odores. [cendo.
kadím tus accendo, odores in-
kahan lucerna.

kachna anas.
kachnička anaticula.
kal limus, coenum; = nečistota
sordes; k. lodní sentina.
kalendář fasti.
kalich calix.
kalím turbo (aquam).
kalný turbidus (aqua).
kaluže lacuna, stagnum, palus.
kam quo. [lito.
kamarád socius, sodalis; commi-
kámen lapis, saxum; k. stavební
caementum; k. dláždící silex.
kamének (ve břě) calculus; la-
pillus.

kamenitý (*bás.*) lapidosus, saxosus; (*pros.*) lapidibus abundans.
kamenný lapideus, lapidibus exstructus (domus). [versus.
kamkoli quocumque; quoque
kamna fornax.
kam pak quonam.
kamsi aliquo.
kamzík capreolus.
kandidát candidatus.
kanec aper.
kanu mano, fluo, stillo.
kapitál v. jistina.
kapitalista faenerator; dives.
kapitola caput.
kapka gutta.
kaple cella, sacellum.
kaplička sacellum, aedicula.
kapu stillo.
kára (čtyřkolá) carrus.
kárám reprehendo, castigo; = trestám v. toto.
kárání castigatio.
karatel animadversor (vitiorum), castigator (lacrimarum).
kasárny castra (praetoriana); k. šermířů ludus gladiatorius.
kasám succingo; k. se succingor, accingor; v. chytám se.
kašel tussis.
kat carnifex.
katalog v. seznam. [crudelis.
katan carnifex, tortor; homo
kavka monedula.
kázeň disciplina
kazím corrumpo, perdo, depravo (mores).
káznice ergastulum.
každodenně cotidie.
každodenní cotidianus.
každoročně quotannis.
každoroční anniversarius.
každý quisque, omnis; k. jinam atp. alii alio.
káži iubeo (alqm), impero (alcui).
kde? ubi, quo loco, ubinam; kde kdo quisque, omnes.
kdekoli ubicumque, ubivis.
kdesi alicubi, usquam.
kdežto cum; někdy *abl. absol*

kdo, co? quis, quid?; **kdo z obou** uter; **kdopak** quisnam; *vzáž.* qui, quae, quod.
kdokoli quivis, quilibet, quicunque, quisquis.
kdopak, co- quisnam, quid-.
kdosi aliquis, quidam, nescio quis.
kdože, co- quisnam, quid-.
kdy quando; málo **kdy** perraro; **mám** kdy tempus vacuum habeo, vaco (philosophiae).
kdyby si; **k.** snad si forte; **k.** jen modo, dummodo; **k.** někdo, něco si quis, quid.
kdykoli quandocumque, quoties.
kdysi olim, quondam, aliquando.
když cum; postquam; ubi, ut, ut primum; *podmín.* si; i **když** **kejkle** praestigiae. [etsi.
kel dens; = klíč, pupen germen.
keř frutex.
kéž utinam; vellem.
kláda truncus, trabs.
kladu pono, colloco (alqd in alqo loco); **k.** do zadu postpono.
klam dolus, error, fraus.
klamně falso.
klamný falsus.
klamu fallo, decipio, frustror, (alqm spe) defraudo (aures); **k.** se fallor, erro.
klanění se adoratio.
klaním se veneror, adoro alqm.
klapačka crotalum.
klas spica, arista.
klatba interdictio, proscriptio; **do k.** dávám interdico alcui aliqua re, consecro alqd.
klátím něčím quatio, agito alqd; **k.** se vacillo, titubo; labo.
klec aviarium, cavea.
klečím genibus nitor.
klenot res pretiosa; ornamentum.
klenutí camea, fornix.
klenutý fornicatus.
klepám pulso (alqd).
klepeto brachium cancri).
klesám labor, concido, cado, procumbo; **k.** na mysli animo deficio.

klestí sarmenta.
 klestím exstirpo, caedo; k. si
 cestu perrumpo, iter munio.
 kleštětec eunuchus, spado.
 kletba devotio, execratio.
 kleveta calumnia.
 klevetník calumniator.
 klíč clavis.
 klička laqueus.
 klid otium, quies, cessatio, tran-
 quillitas; k. duševní aequitas.
 klidně placide, quiete; k. se cho-
 vám quiesco. [toto.
 klidnost clementia; = klid v.
 klidný aequus, quietus, otiosus,
 tranquillus, sedatus; s k. myslí
 moderate, aequo animo.
 klikatý incurvus, curvatus.
 klín cuneus. [sinus.
 klín gremium (in g. educare),
 klínek cuneolus.
 klínovitě cuneatim.
 klínovitý cuneatus.
 klisna equa.
 klnu maledico (alcul); devoveo,
 execror (alqm).
 klobouk pileus, kuželovitý apex.
 kloním inclino; k. se vergo,
 inclinor, proclivis sum; k. se
 v před proclino; k. se k po-
 chybnosti addubito.
 klopýtnouti labor, titubo.
 klopota labor; miseria.
 klopotný laboris, sollicitudinis
 plenus; v. kvapný, bídný.
 kloub articulus, nodus.
 klus cursus, gradus citatus; k-em
 jedu equo citato vehor, feror.
 kluzký lubricus.
 kmen (stromu) stirps, truncus,
 stipes; (= národ) gens, familia.
 kmet senex; senator, nobilis.
 kmetství senectus, aetas senilis;
 dignitas senatoria, ordo s.
 kmitám semico, fulgeo, splendo.
 kněz sacerdos; flamen; k. kurie
 curio, nejvyšší k. pontifex.
 kněže filius principis.
 kněžna filia principis; regina;
 uxor principis.

kněžský sacerdotis, -um; k. úřad
 sacerdotium.
 kněžství sacerdotium.
 kniha liber, volumen, codex.
 knihkupectví taberna libraria.
 knihovna bibliotheca.
 knihvedoucí tabularius.
 kníže princeps, dynastes, rex.
 knížecí principis, regius, regalis.
 knížetství principatus, regnum.
 knížka libellus.
 kňourám vagio.
 kňourání vagitus.
 knuta flagellum.
 koberec tapetum, stragulum.
 kobyla equa.
 kobyłka locusta.
 kocábka cymba, scapha.
 kočár těžký, čtyřkolý rheda;
 dvojkolý, lehký carpentum,
 cisium.
 kočí auriga, rhedarius.
 kočka feles.
 kočovník nomas.
 kočuji vagor.
 kohorta cohors.
 kohout gallus (gallinaceus).
 kochám amo, foveo; k. se de-
 lector alqa re.
 kojím mammam, ubera praebeo
 alcul; = tiším placo, mulceo;
 kojím se nadějí spero, spem
 habeo.
 kojná altrix.
 kokrhám (o kohoutu) cano.
 koktám balbutio, linguā haesito.
 koktání linguae haesitantia.
 koktavý balbus, linguā haesitans.
 koláč placenta.
 kolbiště arena, palaestra.
 kolébka cunabula, cunae; = ro-
 diště, počátek incunabula.
 kolem circum, circiter, circa,
 ad; slovesa slož. s circum-.
 kolem do kola passim; in cir-
 cuitu.
 koleno genu; = pokolení gens,
 genus, aetas.
 kolik quot, quantum.
 kolík sudis, talea.

kolikátý quotus.
kolikerý quotuplex.
kolikrát quoties, quotiens.
kolikrátkoli quotienscunque.
kolínkovitý geniculatus.
kolísám fluctuo, vacillo; = v ne-
 jistotě jsem ambigo, dubito,
 animi pendeo, suspensus sum
 inter.. et..
kolísání fluctuatio; **k. lodi** salum.
kol kolem v. kolem.
kolo rota; = kruh v. toto.
kolotám agitor, feror, circumagor.
kolový most pons sublicius.
koluje pověst fama est.
komítie comitia.
komický comicus; ridiculus.
komnata conclave.
komolý mutilus.
komonstvo comitatus, comites.
komora cella (olearia, vinaria).
komorník cubicularius.
konám ago, facio, exerceo, obo,
 praesto; (povinnost, úřad) fun-
 gor (officio); habeo (contionem).
konání actio, functio (muneris),
 agitatio (rerum).
konceptní kniha obchodní ad-
 versaria.
končím finio, absolvo, compono
 (bellum); defungor alqa re.;
k. se desino, cado (verba me-
 lius in syllabas longiores).
končina finis, fines; regio, loca,
 terra.
koniec finis, exitus, eventus,
 determinatio (mundi); extremus
 (epistola); **na k.** ad extremum,
 postremo, denique. [dem.
konečně postremo, denique, tan-
konečný = poslední ultimus;
 = zakončený finitus.
konferuji sermonem, consilia
 confero cum alqo.
konfiskuji publico (bona alcs).
konsul consul; **k. bývalý** con-
 sularis, proconsul; **k. nastáva-
 jící** c. designatus.
konsulát consulatus; **za k.:** M.
 Messala M. Pisone consulibus.

konsulský consularis (animus).
koňský equinus (saeta).
kopáč rastrum.
kopám fodio; **o koni:** calcitro,
 calces remitto.
kopání fossio.
kopec collis, tumulus, clivus.
kopí hasta, pilum, lancea, iacu-
 kopiníci hastati. [lum.
kopřiva urtica.
kopyto calx, ungula.
koráb v. loď.
korma = záď lodní puppis.
kormidelník gubernator.
kormidlo clavus, gubernaculum.
kormidlování gubernatio
kormidluji gubernare.
kormutlivý v. smutný.
korouhev vexillum.
koruna diadema, corona.
korunuji diadema, coronam im-
 pono alcuí, insignibus regiis
 exorno alqm.
korýtko alveolus.
koryto alveus, canalis.
kořen radix; **z kořene** funditus,
 radicitus (tollere); = příčin
 v. toto.
koření condimentum.
kořením condio (gravitatem co-
 mitate).
kořenný conditus (sapor vini).
kořist praeda, rapina, manubiae;
k. válečná exuviae, spolia; =
 zisk v. toto.
kořistím praedor; quaestum facio
 ex alqa re.
kořím se submitto me alcuí;
 klaním se.
kos merula.
kosa falx; **kosami** opatřený fal-
 catus (currus).
kosím meto, seco; caedo (foenum).
kosíř falcarius; **kosířská** ulice
 inter falcarios.
kost os; **k. slonová** ebur; **ze sl.**
 kosti eburneus.
kostka talus, tessera.
kostky jako hra alea; **v. k.** hrát
 aleā ludere.

kosý obliquus, transversus.
 koš corbis (messoria).
 košík canistrum, na ovoce fiscina.
 košina crates.
 košťál caulis.
 kotev, kotva ancora; k. spustiti
 a-s iacere; na k. státi in an-
 coris esse.
 kotevný ancorarius.
 kotě catulus felis.
 kothurn cothurnus.
 kotník talus; nodus.
 kotouč házecí discus.
 kotvím in ancoris sum, sto; za-
 kotviti navem ad ancoras deli-
 gare, navem appellere.
 koudel stupa
 koule globus; sphaera; k. olo-
 věná glans.
 koulím volvo, voluto.
 koupel lavatio.
 koupelna balneum.
 koupě emptio.
 koupěchtivý emax.
 kouř fumus; plný kouře fumosus.
 kouřím fumo.
 kousavý mordax.
 kousek frustum; particula; po
 kouscích carptim (res gestas
 perscribere).
 kousnutí morsus.
 kout angulus, latebra, recessus.
 kouzelnice maga.
 kouzelnictví ars magica.
 kouzelník magus.
 kouzelný magicus.
 kouzlo veneficium, res magica;
 gratia, venustas.
 kov metallum, aes.
 kovadlina incus.
 kovář (faber) aerarius, ferrarius.
 kovový aeneus; kov dobývající,
 zpracující atd. aerarius.
 koza capra; = podpěrka capreoli.
 kozel caper.
 kozí caprinus.
 kozička capella.
 Kozí řeka Aegus flumen.
 kozorožec (souhv.) capricornus;
 (zvíře) capra ibex.

kožešina pellis.
 kožíšek reno.
 kráčíím cedo, incedo, ingredior;
 k. zpět regredior; k. v před
 procedo; k. v předu praegre-
 dior. [latus.
 krádež furtum; k. peněz pecu-
 kradmo furtim
 kradu furor, furto subtraho alqd;
 surripio alqd.
 krahujec accipiter.
 kraj (krajina) pagus, regio;
 (okraj) labrum, (knihy) margo,
 k. sedadla cornu (tribunalis).
 krajan,-ský gentilis, popularis.
 krájím seco, caedo.
 krajina regio, fines, confinium.
 krajní capitalis (odium, iniusti-
 tia); (na okraji) marginalis;
 extremus, ultimus.
 krajnost extrema (-orum).
 krákám (o havranu) cano.
 král rex; (malý) regulus; k-em
 jsem regno.
 kralevic regis filius.
 kralování regnum; partic. neb
 gerund. slovesa regno; za k.
 regnante alqd.
 královna 1. filia regis; 2. = krá-
 lová regis uxor, regina.
 královský regius (potestas, virgo),
 regalis (nomen, vestitus).
 království regnum.
 kraluji regno.
 krám taberna.
 kramář caupo, institor.
 kramářství caupona.
 krása formositas, pulchritudo;
 venustas; elegantia.
 krásný pulcher, formosus, venu-
 stus; k. umění artes liberales.
 krasochuť iudicium elegans;
 s k-tí distincte.
 krasojezdec desultor.
 krasopaní Venus.
 krasořečník declamator.
 krášlím orno, exorno.
 kratičký, -uký verbrevis.
 krátím brevior facio;
 traho.

krátkost brevitās, exiguitas (temporis).

krátký brevis; **zkrátka** acervatim (dicere); **krátce** breviter, paucis (absolvere); **krátce** potom brevi post.

kratochvíle delectamentum (puerorum); ludus; pro k. animi causā.

kratochvilný iocosus.

kráva bos femina, vacca.

kravák bubulcus.

krb focus.

krček cervicula.

krěma caupona, ganea.

krěmář caupo.

kresha pictura, imago.

kreslím describo, pingo; adumbro.

krv sanguis; cruor; bez krve exsanguis; **krví** poskvřniti atp. cruento.

kritik criticus. [agitur.

krk cervix, collum; jde o k. vřta

krkavec corvus.

krkolomný periculi plenus, periculosissimus.

krmě cibus.

krním nutrio, alo, cibum praebeo; sagino. [dlo).

krmení pastio; saginatio (na sá-
krmivo pabulum, k. opatřuji pabulor.

kročeř v. krok. [mřra passus.

krok gradus, ingressus; jakožto

krokodil crocodilus.

krokvě regula.

kromě praeter; nemo nisi; excepto alqo; k. toho praeterea, insuper; accedebat, quod .

kromobyčejný extraordinarius.

kronika annales.

kropím aspergo, spargo.

krotím domo, moderor, refreno, freno; coërceo, cohibeo, com-
primo; mansuefacio.

krotitel domitor, delenitor.

krotkost mansuetudo.

krotký cicur (bestiae), mansuetus, mansuefactus.

krotnu mansuefio.

kroupy (ledové) grando; k. padají grandinat.

kroutím torqueo, detorqueo.

kroužek circulus.

krov contignatio; tectum.

krtek talpa.

kruh circus, circulus, orbis;

k. lidí corona; k. tvořím circulator, v k. mluvím circulator.

krunýř v. brnění.

krůpě gutta.

krupobití grando. [plenus.

krušný molestus, gravis, laboris

krutě crudeliter, graviter, atrociter, acerbe.

krutost crudelitas, atrocitas, acerbitas, severitas.

krutovláda tyrannis.

krutý crudelis, asper, atrox, acerbus, saevus, severus.

kružidlo circinus.

krvavý cruentus; k. bitva grave, atrox proelium.

krveprolití caedes; bez. k. sine sanguine. [avidus

krvežíznivý sanguinis sitiens,

kryji tego; v. skrývám, bráním.

kryt constratum (pontis), tectum.

krytý constratus (navis); tectus.

křehkost fragilitas; = slabost imbecillitas, infirmitas.

křehký fragilis; v. slabý.

křehnu zimou frigeo; rigeo frigore.

křemen silex.

křepčím salto.

křepkost pernicitas.

křěši ignem elicio conflictu lapidum.

křeslo sella. [gio.

křestanství Christianorum reli-

křičím clamo, clamito, vociferor; k. na někoho acclamo alcui.

křída creta.

křidelný alarius.

křídlo ala; (vojstva) cornu.

křik clamor, convicium, vociferatio.

křikloun clamator.

křísím = občerstvuji recreo.

křivda iniuria; k. činím iniuriam infero, facio.
křivý curvus; falsus; iniustus; k. tvrzení, k. žaloba calumnia; k. přísaha periurium; k. žalobník calumniator.
kříž crux; křížem sázím in quincuncem dispono.
křížem transversus.
křížovatka divortium (itinerum).
křížuji cruci affigo alqm: o cestě: in diversas partes abeo.
křoví virgulta (-orum).
kštica coma.
kterak v. jak.
kteraký qualis.
který qui, quae, quod; k. z obou uter. [quilibet].
kterýkoli quisquis, quicunque, **který** pak quinam.
kterýs quidam, aliquis.
kubena pellex, concubina.
kudrlinka v řeči calamister (-os adhibere, — is inurere), cincinnus.
kudrnatý crispus.
kudy quā.
kudykoli quacunque.
kuchař coquus. [pina].
kuchyně culina; veřejná k. pokůl sudis, vallus, stipes, cippus, sublica, vectis, asser.
kulatý rotundus.
kulhám claudeo, claudico.
kulhání claudicatio.
kulhavý claudus.
kulovitý globosus.
kůň equus; malý koník mannus.
kupa acervus.
kupčím negotior.
kupec mercator, negotiator; = kupující emptor.
kupectví mercatura.
kupuji emo; k. zpět redimo.
kůra cortex.
kuriatní curiatus (comitia).

kurie curia; po kuriích curiatim.
kurulský curulis.
kuře pullus.
kus frustum, gleba; pars (bona); k. dřeva lignum; k. divadelní fabula.
kusý mutilus, truncus.
kuše arcus; ballista.
kůzle haedus.
kůzlečí haedinus.
kůže pellis, corium, cutis; tvrdá k. callum.
kužel (ku předení) colus; (jako tvar geom.) conus.
kvap festinatio, properatio; vojsko na k. sebrané exercitus tumultuarius.
kvapím festino, propero, maturo, contendo; k. s něčím accelero alqd.
kvapně festinanter, properanter.
kvas convivium, epulae, compositio.
kvetu floreo.
květ flos.
květen Maius.
květina flos.
květinka flosculus.
květnatý floridus (dicendigenus).
kvílení comploratio, eiulatio, lamentatio. [kávám].
kvílím eiulo, lamentor; v. opla.
kvinkunx quincunx ***
kyčel femur.
kýchám sternuo.
kýj fustis, clava.
kýl lodní carina.
kyník cynicus.
kynu = znamení dávám nutu significo alicui, adnuo.
kypím aestuo, effervesco.
kypřím mollio (agrum).
kyselý acidus.
kytička fasciculus.
kyvadlo perpendiculum.
kýval assentator.

L

labuť cygnus.
labutí cygneus.
labužnictví liguritio.
láce, -inost vilitas.
laciný vilis, parvi pretii.
lacino parvo (pretio). [rei.
lačním esurio; avidus sum alcs
lačnost inedia,ieiunitas; v. chti-
 vost. [alcs rei.
lačný ieiunus; cupidus, avidus
lad ordo; bez l. a skladu v.
 zmateně, změteně atp.; l-em
 ležím cultu vaco, quiesco.
ladnost elegancia, venustas.
ladný elegans, venustus; ordi-
 natus.
láhev lagena; (do kapsy) ampulla.
lahoda amoenitas, dulcedo, sua-
 vitas.
lahodím blandior (sensibus).
lahodivý blandus.
lahodnost v. lahoda. [cundus.
lahodný temperatus, dulcis, iu-
 laji compello, increpo, increpito
 alqm, conviciis consector alqm.
lakadlo illecebra, invitamentum
 (naturae).
lákám allicio, allecto, traho,
 illicio, pellicio alqm ad alqd
 (alqa re).
lákavý opiš slovesem; jinak
 blandus, suavis.
lakomec avidus, avarus.
lakomost, -ství v. lakota.
lakomý avarus; avidus (alcs rei).
lakota avaritia, cupiditas.
lalůšek ušní infima auricula.
lámu frango; napřed l. prae-
 fringo.
lampa lucerna.
lání maledictio.
lano funis; l. kotevní ancorale,
 l. plachetní rudens.
lanoví armamenta.
laň cerva.
lapám capesso, capto, intercipio.

láska amor, gratia, pietas, caritas.
laskám foveo (alqd).
laskavě amice, amanter, benigne,
 comiter, humane.
laskavost clementia, benignitas,
 humanitas, communitas, bene-
 volentia; v. vlídnost.
laskavý clemens, comis, benign-
 us; amans (pater), humanus.
láskyhodný amabilis.
lastura concha.
latina sermo latinus.
látka materia; argumentum.
lať regula, longurius, vectis, asser.
lavice scamnum, sedile, sellium;
 l. veslařská transtrum.
lávka ponticulus.
lazebník balneator.
lázeň balneum, lavatio.
lázně aquae (Baiae), balneae.
lebka calva; v. přilbice.
lecjak, **ledajak** quocunque modo;
 leviter.
lecjaký quicunque, quilibet; ob-
 scurus, humilis.
leckam quocunque, quovis.
leckde quocunque, ubicunque.
leckdo quivis, quilibet, quicunque.
leckdy quodocunque; v. někdy
leckterý aliquis, quilibet, qui-
 cunque.
leč (po záporu) nisi; praeter alqd;
 excepto alqo; leč že praeter-
 quam quod.
léčení curatio, sanatio (corporum).
léčitelný sanabilis.
léčím curo (alqm), sano (alqm),
 medeor (alcui).
léčivost vis medendi, salubritas.
léčka captio; insidiae; = osidlo
 laqueus.
led glacies.
leda v. leč.
leden Januarius.
lednáček alcyon.
ledný, -dový glacialis; gelidus.

ledviny renes (-um).
legát legatus. [narius.
legie legio; k l. patřící legio-
lehám procumbo, recumbo.
lehátko lectica, triclinium.
lehávám cubito.
lehce expedite; leviter (saucius);
 facile, sine labore; l. si vážit
 parvi facere. [temere.
lehkomyslně dissolute, leviter,
lehkomyslnost levitas, temeritas.
lehkomyslný levis, temerarius.
lehkost = snadnost facilitas; co
 do váhy levitas. [(dicere).
lehkovážně leviter; dissolute
lehkovážnost dissolutio (iudi-
 ciorum), levitas, petulantia.
lehkovážný petulans, levis.
lehkověrnost credulitas.
lehkověrný credulus.
lehký levis; facilis.
lechtám titillo.
lechtání titillatio.
lék medicina, medicamentum,
 remedium.
lekám terreo, perterreo, terrorem
 inicio, territo, l. se horreo,
 terreor, perterreor.
lékař medicus; l. dle zkušenosti
 léčící empiricus.
lékařství ars medicina.
lekavý pavidus, timidus.
leknutí terror.
lem limbus. [praetexo.
lemuji ambio, circumcludo;
len linum. [me do.
lenivím segnis, iners fio, inertiae
lenivost inertia, ignavia, pigri-
 tia, socordia.
lenivý piger, ignavus, segnis.
lenoch cessator.
lenost desidia; v. lenivost; l. pů-
 sobící desidiosus (otium).
lep na ptáky viscum.
lépe melius, satius.
lepkavý lentus, tenax.
lepost formositas, venustas; ele-
 gantia; (v řeči) concinnitas.
lepší melior, -ius; satius (est).
lepším v. polepšuji.

lepý formosus; venustus; elegans.
les silva, lucus, nemus, saltus.
lesk candor, fulgor, splendor,
 nitor. [dus.
lesklý fulgens; nitidus, splendi-
lesknu se niteo, splendo.
lesnatý saltuosus, silvestris
 (saltus).
lesní silvestris (belua). [lium.
lest dolus, astutia, fraus, consi-
lešení machinatio. [vesný.
let volatus nebo nál. tvar slo-
létavý volatilis (bestia), volucer.
letím volo, feror. [natu.
letitý aetate proventus, grandis
letní aestivus; l. tábor aestiva
 (castra).
léto aestas; = rok annus.
letohrádek villa.
letopisy annales.
letora natura, ingenium.
letos hoc anno.
letošní hornotinus (frumentum);
 huius anni.
letoun ales, volucris.
lev leo.
levhart panther (-is).
levice sinistra; po l. ad si-
 stram, sinistra.
levý sinister, laevus (manus);
 v levo sinistrorsus.
lezu repo, serpo, nitor.
lež mendacium, falsum.
ležení opiš slovesem; l. u stolu
 accubitio; = tábor v. toto.
ležící situs; l. mezi . . interiectus.
ležím iaceo; cubo; situs, positus
 sum; l. kolem circumiaceo
 (Europae); l. při . . adiaceo
 (agro Romano); l. při stole
 accubo; l. venku excubo;
 l. pod . . subiectus sum (monti).
lhář homo mendax.
lhavý mendax, fallax.
lhostejný incuriosus, neglegens,
 lentus; l-o jest non refert, non
 interest.
lhu v. lžu.
lhůta dies, tempus, spatium;
 l. k placení pensio.

lúbám osculor alqm.
 lúbání osculatio.
 lúbezně suaviter, iucunde.
 lúbeznost dulcedo, suavitas.
 lúbezný amabilis, dulcis.
 lúbě dulciter, suaviter.
 lúbím se placeo, probor alcui;
 lúbí se libet.
 lúbost suavitas, iucunditas; =
 vůle arbitrium; licentia; k li-
 bosti mluvím auribus servio.
 lúbovolně licenter, ad suum ar-
 bitrium. [bet.
 lúbovolný arbitrio factus; quili-
 lúbovonný bene olens.
 lúbovůle arbitrium; licentia.
 lúbozvučný canorus; numerosus.
 lúbozvuk (zpěvnost) řeči cano-
 rum: numerus.
 libra libra.
 libuji si v něčem delector alqa
 re; probo alqd.
 libý gratus; libo jest videtur,
 libet; v. lúbezný.
 líce gena, bucca; v. tvář.
 licituji liceor.
 licoměrnictví simulatio.
 licoměrník simulator.
 líčení v. malování, vypravování.
 líčený fictus, simulatus.
 líčím describo, expono, perscribo;
 simulo, mentior; facio, induco
 (Socratem dicentem).
 lid populus, plebs, multitudo,
 vulgus, turba; copiae.
 lidnatost frequentia; incolarum
 multitudo.
 lidnatý celeber (urbs); frequens.
 lidovláda v. demokratie.
 lidový v. národní.
 lidskost humanitas.
 lidsky humane.
 lidský humanus, hominum.
 lidstvo genus humanum; homi-
 nes.
 lidumilnost humanitas.
 lidumilný humanus.
 liduprázdný desertus, vacuus.
 líhnout se nascor.
 lichocení adulatio, assentatio.

lichotím adulator (plebem), blan-
 dior (alcui), foveo (alqm)
 lichotivost v. lichocení.
 lichotivý blandus.
 lichotky blanditiae.
 lichotník assentator, adulator;
 homo blandiens.
 lichva faeneratio; na l. půjčuji
 faeneror.
 lichvář faenerator.
 lichvařím faenero.
 lichý impar; falsus, fictus.
 liják imber.
 liji fundo.
 liknavé segniter.
 liknavost segnitia, ignavia.
 liknavý segnis, piger, ignavus.
 líktor lictor.
 lilie lilium.
 liman lingula.
 linie linea.
 líný ignavus, piger, iners, deses,
 segnis.
 lípa tilia.
 lis prelum.
 lísám se blandior alcui.
 list folium; = dopis litterae,
 epistula; doporučovací l. sena-
 tu pro cestující diploma; l. pro-
 sebný libellus.
 listí frons; l. dostávám frondesco.
 listina litterae, tabulae.
 listonoš tabellarius (-os Romam
 mittere).
 listopad November.
 listovna tabulae.
 liším se differo (inter . ., ab . .);
 abhorreo ab . .; disto (facul-
 tates inter se multum).
 liška vulpes; malá l. vulpecula.
 literatura litterae.
 lítice furiae.
 líto jest mi paenitet me, miseret
 me, piget me alcs.; molestum
 mihi est, quod. .
 lítost misericordia; paenitentia.
 lítostivý misericors.
 lituji miseror, commiseror (alqm),
 paenitet me alcs; l. trpce
 perdolesco.

lity (o kovu) fusilis.
lity ferus, immanis, rapax, saevus.
lížu lambo.
lkám gemo (alqd).
lkání gemitus.
lněný linteus.
loděnice navalia.
lodička navicula.
lodní nauticus (exuviae), navalis (castra); l. vojíní classarii.
lodnictví res nautica.
lodník nauta.
loď navis, navigium, l. válečná n. longa; l. nákladní n. oneraria; l. přepravní ponto; l. rychlá n. actvaria; l. vojevůdcova (admirálská) n. praetoria.
lodka navicula, scapha.
loďstvo classis.
logicky dialectice.
logik dialecticus.
loket cubitum.
loketní cubitalis.
lomy secturae; lautumiae; lapidinae.
lomcuji quasso alqd.
lomož fragor, strepitus.
loni priore, superiore, proximo anno; předloním proximo superiore anno.
loňský annotinus, proximi anni.
lopata pala.
lopota aerumna, labor.
lopotím se desudo in alqa re; v. namáhám se. | miser.
lopotný laboris plenus, molestus.
los alces.
los sors; losy metati sortibus consulere; sortiri alqd; v. osud, štěstěna.
losuji sortior (provinciam).
lotr furcifer, sicarius, latro.
lotrovský scelestus, improbus.
lotrovství latrocinium; scelus, facinus nefarium.
loubí vinea, trichila; umbraculum.
louč taeda.
loudal cessator, cunctator, homo lentus. [cunctor.
loudám se lente, segniter eo,

loudavost tarditas.
loudím se repo, serpo.
louka pratum.
loupež rapina, latrocinium, raptus; l. na moři piratica; na l. jdu raptum, praedatum exeo.
loupežím latrocinor, rapinas, piraticam (na moři) facio.
loupežnický gen. subst.; loď l. navis piratica.
loupežnictví rapina, latrocinium; piratica (na moři).
loupežník praedo, latro.
loupežný latrocinii assuetus.
loupím spolio, compilo (fana), depeculor (Apollonium omni argento); o čest detraho de fama alcs.
loutna fides (-ium); na l. hráti fidibus canere. [ire.
lov venatio; na l. jíti venatum
lovec venator.
lovecký venaticus (canis), venatorius (galea).
lovectví res venatoria.
lovím venor; l. ryby piscor; cupor (gratiam).
lože lectus, cubile, stratum.
ložnice cubiculum.
lpím haereo, adhaereo (alcul).
lstivě per dolum, malitiose.
lstivost astutia; dolus.
lstivý subdolus, malitiosus.
lučina pratum.
lučištník sagittarius.
luční pratensis.
luh pratum, campus.
lůj sebum.
luk arcus.
lukostřelec sagittarius; l. jízdní hippotoxota.
luňák miluus.
luno gremium, sinus.
lup rapina.
lupen folium.
lupení frons, folia (-orum).
lupič direptor, depeculator (aerarii), ereptor (libertatis); loupežník v. toto.
luštěnina legumen.

luza vulgus, infima plebs, faex
populi.
luzný venustus, formosus.
lůžko v. lože.
lýko liber.
lyra lyra, fides (-ium).
lyrický lyricus.
lysina calvitium.

lysý calvus.
lýtko sura.
lze fieri potest, ut . .; posse s inf.
pass.; possum, possem s inf.;
licet s inf.
lživý mendax, vanus, falsus,
commenticius, fictus.
lžu mentior.

M.

macecha noverca.
mačkám premo.
majestátní imperatorius.
majetek possessio, fortunae, bona,
res familiaris.
majetník possessor, dominus;
m-em jsem possideo alqd.
majetný v. zámožný, bohatý.
mák papaver.
makavý manifestus, apertus.
makovice papaveris caput.
malátním languesco.
malátný v. chabý.
malba pictura; tabula picta.
málem fere, paene, prope; haud
multum abest, aberat, quin..
maličkost exiguitas; res parva;
= dětství v. toto. [sillus.
maličký parvulus, minutus, pu-
maličko parum; (o čase) paulum;
po m. sensim, paulatim.
malichernost res levis, nugae.
malicherný levis, vilis.
malíř pictor.
malířství ars pingendi.
málo parum, paulum; m. lidí
pauci, m. věcí pauca; m. slovy
paucis; s m. jsem spokojen
paucis contentus sum; za m.
vážím, cením, pokládám parvi
duco, aestimo.
málokterí pauci.
maloměstský oppidanus (senex,
genus dicendi).
málomluvnost inopia sermonis.
málomluvný inops sermonis.

malomyslně abiecte, demisse.
malomyslním animum demitto.
malomyslnost defectio, demissio
animi.
malomyslný abiectus, demissus.
maloštitníci cetrati.
maluji pingo.
malý parvus, m. postava brevitās
corporis; malou chvíli paulum;
po m. chvíli paulo post;
menší minor, deterior (vecti-
gal); malý počet pauci, pau-
citas.
mám habeo (alqd), utor (alqa re).
gero (inimicitias, habitum); est
mihi alqd; m. štěstí fortuna
utor; m. za to v. pokládám,
domnívám se; m. v moci ob-
tineo, possideo; = jsem povinen
debeo; alcs est s inf.; m.
v. úctě colo; m. se na pozoru
caveo alqd nebo ne..; m. za-
líbení acquiesco in aliqua re;
radost m. gaudium percipio
ex . .: m. na paměti memoria
teneo; m. v paměti in memoria
retineo, memini; co mám či-
niti? quid faciam atp.; měj se
dobře! vale!
mámím animum occaeco; fallo,
decipio.
mámivý v. klamný.
man ambactus, cliens.
maně fortuito, temere.
manžel coniunx, maritus.

manželka coniunx, uxor, mulier; **m.-u** pojmuti uxorem duco; **za m.** dati nuptum colloco. [subst.
manželský genialis nebo genit.
manželství matrimonium, conubium, coniugium; **zdánlivé m.** coemptio.
markytán lixa.
marně frustra, nequiquam, casse; **m.** se namáhám operam perdo.
marnivost iactatio, inanitas.
maruivý inanis.
marnost vanitas, inanitas.
marnotratně effuse, prodige.
marnotratník decoctor, homo prodigus. [sus, luxuria.
marnotratnost sumptus profumarnotratný effusus, prodigus.
marný irritus, vanus; **m.-ou** práci si dávám rem actam ago, operam perdo.
maření času temporis iactura.
mařím (čas) perdo; (majetek) effundo, profundo, dissipo.
maso caro.
mast unguentum.
mastičkář pharmacopola.
mastný pinguis.
mathematik mathematicus.
mathematika mathematica (-ae).
mateřský maternus, matris; **řeč m.** sermo patrius.
matka mater, parens; **sestra matka** mat-
 čina matertera.
matu turbo, misceo, perturbo.
mávám contorqueo (hastam), mico (gladiis), vibro (hastas).
mazání (děj) unctio. [oblino.
maži lino, unguo, unguento
mázdra membrana.
mdloba languor, lassitudo; = **om-**
 dleuí subita animi defectio.
mdlý languidus, infirmus, lassus; imbecillus; **v.** umdlený, ze—;
m. jsem langueo.
meč gladius, ensis; ferrum.
mečení atp. **v.** bečení.
med mel.
medle tandem, quaeso.

medovina mulsum.
medový mellitus.
Medvěd (souhvězdí) Arctos; **medvěd** ursus.
mech muscus.
melancholie atra, nigra bilis.
melodický canorus, numerosus.
melu molo.
méně minus, setius (nihilo).
menšina minor pars.
meškám moror, retineo alqm, traho, tardo alqd; **m.** někde sedeo, versor, moror.
meškání mora; **bez m.** statim, confestim.
meta meta, calx, terminus.
metám iacio, conicio, mitto, emitto; **iaculor** (kopí); **losy m.** sortior de . . ; **v.** vrhám.
metám (o obilí) herbesco.
metání iactus, coniectio.
metelice nives.
metla virgae.
metonymie denominatio.
mez limes; finis, terminus; = **mí** modus.
mezek mulus. [interiectum.
mezera intervallum; spatium
mezi inter, intra, apud s akk.; **meztím** interea, dum haec ge-
mezihra embolium. [runter.
mezivládí interregnum.
mezkář mulio.
mezník terminus.
měď aes (Cyprium).
měděnka aerugo.
měděný aeneus, aereus.
měchýř vesica.
měch uter, culleus, follis.
měkčím mollio.
měkkost mollitia (-ies).
měkký mollis
měknu remollesco, mitesco.
mělčina vadum.
mělčinatý vadosus.
mělký vadosus, tenuis (aqua).
měním muto, commuto, im-, vario (orationem); **m.** se mutor, varior, vario (fama); **abeo** i alqd (více bás.).

měnivost mutabilitas (mentis), mobilitas.
měnivý mutabilis, varius.
měření mensio (vocum).
měrice modius.
měřický geometricus.
měřictví geometria, geometrica (-orum).
měřič finitor, geometres.
měřím metior alqd alqa re; m. se s kým v. bojuji, zápasím.
měřítko mensura; m. desítistopé decempeda; přenes. norma, ratio.
měsíc (těleso) luna; (čas) mensis.
měsíční lunae (lumen); menstruus (usura, opus).
měsidlo cratera.
městečko oppidulum.
město urbs, oppidum; hlavní m. caput (Thessaliae); m. rodné patria.
městský urbis (moenia); urbanus, oppidanus.
měšťan oppidanus, civis.
mhouřím conniveo.
míč pila; v m. hráti pilā ludere.
mihám se mico, ante oculos obversor.
mícha medulla.
míchám misceo, permisceo (vinum aquā); m. se interpono me in alqd, do cizích věcí aliena curo.
míjím praetereo alqm, fugio (alqd); nepřech. praetereo, transeo (tempus); = nedosíci v. toto.
míle mille passus, milia passuum.
milenka amica. [libenter.
milerád libens, non invitus;
milion decies centena milia.
milník lapis (ad quintum lapidem).
milosrdenství misericordia.
milosrdný misericors.
milost = prominutí venia, impunitas; jinak v. láska, přízeň.
milostivost clementia.
milostivý clemens; propitius, benevolus.

milovník amans, amator, studiosus alcs rei.
miluji amo, diligo.
milý carus, gratus, acceptus; v oslovení bonus.
mimický mimicus.
mimo praeter, extra s akk.; praeterquam, quod: m. to praeterea; slovesy složenými s praeter — (praeterfluo urbem).
mimochodem per occasionem, occasione data; quasi praeteriens.
mimořádný extraordinarius, adventicius (pecunia).
mimovolný inconsultus (animi impetus), fortuitus.
mimozákonný exlex.
mínce aes (grave; aeris milies); = peníz numus.
mínění sententia, iudicium, opinio, existimatio; m. veřejné fama.
míním puto, existimo; = zamýšlím cogito, volo; v. pokládám.
minouti o čase: abeo (illud tempus), transeo, praetereo.
minulost tempus praeteritum, praeterita (-orum).
minulý praeteritus; superior (nox, annus).
mír pax, otium, quies; m. duševní animi tranquillitas.
míra mensura, modus; tou m. adeo; nad m. eximie, admodum.
mírně leniter, moderate, humane, placide.
mírním lenio, mollio, tempero alqd, moderor alcui rei; contineo, coërceo; útěchou m. consolor (dolorem alcs).
mírnost clementia, mansuetudo, modestia, moderatio, temperantia.
mírný lenis, moderatus, mollis, modicus, modestus, clemens, continens, temperatus.
mířím peto (telo alqd), derigo (navem), contendo; responsum valet.

mísa lanx, patina. [chám.
mísím misceo, permisceo; v. mí-
miska obětní patera, patella.
místnost locus; = prostor spa-
tium.
místo locus; přední m. princi-
patus; p. m. u stolu summus
lectus; m. veřejné publicum;
od místa jest alienum; na
pravém m. in loco; na rů-
zných m. passim.
místodržitel v. náměstek.
mistr antistes (artis dicendi),
artifex. [perfectus.
mistrný singulari arte factus,
mizím evanesco (spes), abolesco
(nomen), effluo (ex animo); m.
s očí abeo e conspectu; m.
z paměti cedo, elabor memoriā.
mizina miseria; na m. přijíti
pereo, pessumeo, in miseriam
incido; na m. přivádím perdo.
mládenec v. mladík; = neženatý
caelebs.
mládenecký iuvenilis.
mládež iuventus; iuvenes.
mláde catulus, pullus.
mládí adulescentia, iuventus; od
m. a pueris; za mého m. me
puero.
mladictví adulescentia, iuventus.
mladíček adulescentulus.
mladík adulescens, iuvenis.
mladistvý puerilis, iuvenilis.
mládnou repuerasco.
mladost v. mládí.
mladý recens, novus; puerilis
(aetas), m. muž iuvenis, m. věk
adulescentia, m. lid iuventus,
m. býk iuventus; m. víno vi-
num novum; mladší (natu)
minor.
mlat (místo kde se mlátí) area;
(zbraň) malleus.
mlátím obilí frumentum tero.
mlčelivost taciturnitas.
mlčení silentium (s-o praeterire).
mlčím taceo, sileo.
mlčky tacitus; tacite.
mléčný, -atý lacteus.

mléko lac.
mlha caligo; v m. zahalený cali-
ginosus (stella).
mlsání liguritia.
mlsnost cupedia, liguritia.
mluva genus dicendi, lingua,
dictio; oratio, sermo.
mluvčí orator.
mluvím dico, loquor, verba facio;
m. k vojínům contionor; m.
nejasně balbutio; m. dobře
o někom bene dico alui.
mluvnice grammatica.
mluvozpytec grammaticus.
mlýn mola; (stoupa) pistrinum.
mlýnář pistor, molitor.
mním v. domnívám se.
mnohdy saepe, interdum, non-
nunquam.
mnohem multo (melior).
mnoho multum; jest nás m.
multi sumus; m. zlata magnum
auri pondus; o mnoh, multo
(při komp.).
mnohokrát saepe, saepenumero.
mnoholetý multorum annorum.
mnohonásobný multiplex.
mnohý multus; multae naves
longae, avšak: multi et docti
homines. [plifico.
množím augeo, multiplico, am-
množství multitudo, vis, copia,
copiae, acervus, pondus (auri).
moc potestas, potentia, amplitu-
do, dicio, opes, -um, res, -rum,
potentatus; vis, vires; vrchní
m. summa iriperii; v moci
něčí jest penes aliquem; míti
něco ve své m. copiam alcs
habeo, contineo, cohibeo alqd.
mocný potens; compos (alcs
rei); **mocnější** superior; m.
jsem valeo, polleo; v. silný,
mohutný.
močál palus, stagnum.
močálovitý palustris.
modlení precatio; m. veřejné
supplicatio.
modlím se precor, oro.

modlitba precatio, preces; veřejná supplicatio; společná m. comprecatio (deorum).
 modrý caeruleus.
 modulace flexio (in cantu).
 mohl possum, queo; valeo, polleo.
 mohutnost potestas, copia; duševní facultas; nervi (orationis).
 mohutný grandis, robustus; ingens, magnus.
 mohyla tumulus.
 mok humor.
 mokrý humidus, madidus; jsem m. madeo.
 mol tinea.
 mor pestilentia. [morum.
 moruše (strom) morus, (ovoce)
 moře mare; širé m. altum.
 mořím vexo alqm.
 mořský marinus; maritimus; navalis (proelium); m. nemoc nausea. [latum.
 mosaika emblemata; opus tessellatum; orichalcum.
 most pons; m. přes řeku vystavěti pontem in flumine facere; m. lodní p. e navibus iunctis factus; m. strhnouti p. interrumpere, rescindere.
 mostnice (mostní kůl) sublica.
 motyka dolabra, ligo.
 motýl papilio.
 moudrost sapientia; prudentia.
 moudrý sapiens.
 moucha musca.
 mouka farina; pollis (-inis).
 movitý mobilis, qui moveri potest.
 mozek cerebrum.
 mozol callum.
 možnost facultas, copia (alcs rei); dle m. pro viribus meis.
 možný qui fieri potest; jest m-o posse s infin.; není možná fieri non potest, ut..; pokud mi m. quantum possum; je-li m.? itane? quid ais? co m. největšími pochody quam maximis possum, potest, poterat itineribus.

mračím se nubibus obducor, frontem contraho.
 mračno v. mrak. [hilus.
 mrak nubes; pod m-em subnumrákota tenebrae.
 mramor marmor.
 mramorový marmoreus. [do.
 mrav mos, institutum, consuetudina.
 mravenec formica.
 mravně honeste.
 mravní morum (probitas), ad mores pertinens.
 mravnost mores, pudor, honestas.
 mravný probus, honestus, bene moratus.
 mravopověstnost morum castitas; v. mravnost.
 mravouka morum praecepta.
 mráz frigus.
 mrazivý frigidus.
 mrskám caedo (virgis),
 mrštití iacio, conicio alqd.
 mrštnost pernicitas.
 mrštný pernix. [mortuum.
 mrtvola cadaver (Clodii), corpus mrtvé mortuus, defunctus; říše mrtvých inferi.
 mru morior, pereor, decedo (de vita), mortem obeo.
 mrva v. hnůj.
 mrvím stercoro.
 mrzce flagitiose, turpiter.
 mrzím, mrzí mne něco piget me alcs rei, aegre, moleste fero, molestum mihi est; m. se na něco irascor (alcul), indignor (vicem meam).
 mrzkost turpitude, flagitium.
 mrzký turpis, flagitiosus, foedus.
 mrznu algeo.
 mrzutost simultas, molestia.
 mrzutý difficilis, morosus, tristis; o věci: molestus, ingratus.
 mříž cancelli.
 msta ultio, vindicta.
 mstím ulciscor alqm, alqd; poenas expeto repeto ab alquo alcs rei neb ob..; vindico alqd.
 mstitel vindex, ultor (coniurationis).

mstivost ulciscendi cupiditas.
mstivý ulciscendi cupidus, iracundus.
mučení carnificina (-am subire), tormenta, quaestio.
mučidlo tormentum.
mučím crucio, torqueo, vexo.
mučírna carnificina.
mučitel carnifex.
mudrc sapiens, philosophus.
mudrtví philosophia; studium sapientiae.
můj meus.
muky cruciatus, tormenta.
mumlám murmuro, fremo.
mumlání fremitus; jako zname-
 ní souhlasu neb nesouhlasu ad-
 murmuratio.
musím debeo s inf., mihi est
 s gerund, necesse est, cogor
 s inf.; genit. s est a infin.
muž vir; mladý m. iuvenis; m.
 po muži viritim.
mužně fortiter.
mužnost virtus, fortitudo.
mužný puber, virilis; fortis.
mužský virilis, mas, masculus.
mužstvo viri, iuventus; milites.
my nos.
myji lavo, abluo.

mýlím někoho in errorem indu-
 co, fallo alqm.
mýlím se fallor, erro; m. se
 v naději spes me fallit.
mylně false, falso.
mylný falsus; erroris plenus.
myrha myrrha.
myrta myrtus.
mys promunturium.
mysl mens, animus; po myslí
 býti ex sententia esse, placere,
 probari alcui.
myslím cogito, sentio, arbitror,
 puto, reor, censeo, credo; my-
 slíš? ain tu?
myslitel philosophus.
myslitelný qui cogitari potest.
myslivec venator.
myslivecký venatorius; venati-
 cus (canis).
myslivost, -vectví venatus.
myš mus.
myška musculus.
myšlení cogitatio, cogitata; v m.
 pohřížený deliberabundus.
myšlenka cogitatum; -ky com-
 mentata.
mytí lavatio.
mýtím (stromy) exstirpo, caedo.
mizda merces, pretium.

N.

na in místně na ot. kde? s abl.
 (in capite), na ot. kam? s akk.
 (in collem, in conspectum);
 účel: ad (mortem); příčina:
 pouhý ablat. (tuo periculo) ad;
 na mou prosbu precibus meis
 commotus; na koni atp. equo
 vehi; při suspendere de neb ex
 (arbore); až na usque ad, in;
 praeter, excepto . .; = vůči ně-
 komu erga alqm (liberalis);
 = proti contra, adversus (hos-
 tes); při slovesech žádání po-

stulo atp. alqd ab alqo; na
 nohy seskočiti ad pedes desi-
 lire; na deset tisíc (přibliž.
 počet) ad, circiter decem milia;
 na halíř ad numum; bylo již
 na tom, že . . haud procul abe-
 rat, quin . .; na konec ad ex-
 tremum.
nabádám cohortor, hortor, in-
 cito, impello alqm ad alqd.
nabádání incitatio, impulsus.
nabaliti involvo alqd alqa re
nabažiti se satior alqa re.

náběh impetus, incursus.
 naběhnouti na něco incurro in alqd, allidor ad alqd; = náběh učiniti, útočiti impetum facere, irruere in alqm; = objem zvětšiti intumesco, tumesco.
 nabídka conditio.
 nabídnouti v. nabízím.
 nabílití dealbo alqd.
 nabírám haurio.
 nabírání haustus.
 nabízím offero, defero (pacem hostibus); n. se operam meam alicui offero, polliceor, profiteor ad alqd; n. v dražbě liceor; n. bitvu nepříteli potestatem pugnandi hosti facio.
 nabobtnati intumesco, tumesco.
 nabodnouti figo alqd alqa re.
 náboženský religionis, sacrorum; n. záležitosti res divinae.
 náboženství religio.
 nábožnost pietas.
 nábožný pius, religiosus.
 nabubřelý adipatus (dictio); tumidus (cervix).
 nábytek supellex.
 nabývám paro mihi alqd, percipio, concilio (mihi amorem); nanciscor, reporto (victoriam); opět n. recupero; naděje n. spem concipio. [(cibo).
 nacpaný differtus, confertus
 nacpatí confercio (agrestem in arta tecta), refercio alqd alqa re.
 nač? quo? quorsum? quid? (multa); cuinam rei?
 načekati se diu exspectare, operiri alqm.
 náčelenka koňská frontalia.
 náčelnictví principatus, potentatus.
 náčelník princeps, praetor, dux, caput; n. lupičů archipirata.
 načez deinde, tum; quo facto.
 načínám coepi; = naříznouti incido.
 náčiní instrumentum; n. železné ferramentum; n. lodní arma, armamenta

načrtnouti adumbro.
 nad (místo) supra, super (caput) (míra) praeter (modum), nad jiné praeter ceteros; pouhý ablat. kompar. (melle dulcior); nad to ultro, amplius, insuper accedebat, quod . .
 nadání indoles, ingenium, n. věštické divinatio; = očekávání opinio, exspectatio; mimo n. praeter opinionem, inopinans, inopinatus. [genii.
 nadaný ingeniosus, magni in-
 nadarino frustra, nequiquam, casse (tempus terere).
 nadávám compello, convicior alqm, appello alqm alqm; = obdarovati v. toto.
 nadávka convicium, maledictum.
 nadbytek abundantia, affluentia, copia; n. mám abundo.
 nádeník mercennarius, operarius.
 naděje spes (v něco alcs rei); pevná n. fiducia; n. mám spero; spem pono, colloco in alqd.
 nadějný magnae, summae spei.
 nadělati dluhů aes alienum contraho, conflo.
 nádhera splendor, apparatus, magnificentia, pompa.
 nádherně magnifice, laute.
 nádhernost splendor, dignitas; v. nádhera.
 nádherný splendidus, magnificus, amplius, lautus, sumptuosus, pretiosus.
 nadcházím někomu occupo, praevenio alqm; advenio, immineo; v. nastávám.
 nadchnouti inflammo alqm, incendio, incito; pass. inflor.
 nadíti se v. doufám.
 nadiviti se nemohu non possum satis mirari.
 nadlehčiti levo, sublevo alqd.
 nádoba vas; hliněná urna.
 nádobí vasa, supellex; instrumenta. [titulus.
 nadpis inscriptio, praescriptio,

nabpísuji inscribo (epistulam).
nádržka vodní alveus, cisterna.
nadržuji někomu foveo alqm, indulgeo alcuí.
nadsázka exsuperatio.
nadsazuji in maius extollo, rem verbis augeo.
nadšení afflatus (divinus), inflammatio animi, spiritus (divinus); = horlivost studium.
nadutost fastidium, arrogantia, superbia. [dus.
nadutý arrogans, inflatus, tumi-
nadužívám abutor, male utor alqa re.
nadužívání abusio, usus nimis.
nadvláda summum imperium, summa imperii, summa potestas.
nádvoří propatulum.
nadýmám inflo; n. se intumesco, inflor, magnos spiritus sumo.
nadzdvihuji levo, tollo alqd.
nafukuji inflo alqd.
naháním strachu terreo, territo. metum, timorem inicio alcuí.
naházeti iacio, conicio, adicio. inicio; kolem n. circuminicio.
náhle repente, subito, improviso.
náhled v. mínění.
nahlížím = chápu intellego; n. do něčeho inspicio alqd.
nahlodávám arrodo.
nahluchlý surdaster.
náhlý repentinus, subitus (mors).
nahnouti inclino alqd.
nahnutí inclinatio.
náhoda casus, fors; n—on casu, forte, fortuito.
nahodilý fortuitus.
nahoditi se intervenio (querelis alcs), obvenio (vitium při auspiciích), offeror; ost. v. přihází se, stává se.
náhrada restitutio damni, compensatio; n. žádám res repeto.
nahraditi resarcio, sarcio, damnum restituo, compenso (damna aetatis fructu).
náhrdelník torquis.
nahrnouti se concurro.

náhrobek sepulcrum, ara, bustum, tumulus.
nahromaděný congesticius.
nahromaditi coacervo, congero.
nahý nudus; n. meč gladius strictus.
nach i červec nachový conchylium, barva purpura.
nacházím invenio, reperio.
nachový purpureus, conchyliatus.
nachýlený inclinatus, inflexus, proclivus.
náchylnost proclivitas, animus propensus ad alqd; favor, studium alcs.
náchylný inclinatus, propitius, propensus, proclivis (ad morbum).
nachyluji flecto, inflecto, inclino.
najatý conductus, mercennarius.
nájem conductio.
nájemce conductor, n. důchodů státních publicanus; n. státních dvorů arator; n. desátku decumanus.
nájezd v. vpád.
najímám conduco, redimo; loco.
najmutí conductio.
najísti se cibo satior; najedený satiat, satur.
najítí v. nacházím.
nakadeřený calamistratus.
nákaza pestilentia, contagio, contactus.
nakaziti morbum in alium transfero; corrumpo.
nakazlivý qui contagione vulgatur, qui latius serpit; n. nemoc v. nákaza.
náklad = útrata sumptus, impensa; = břímě onus; n. na výživu dětí alimenta.
nakládám impono alcuí alqd, onero alqm alqa re; (ovoce atp) condio; n. s někým consulo in alqm, tracto alqm; n. zle abutor alqo; = náklad vedu insumo (sumptum in alqm). [gum].
nakládání (ovoce) conditio (fru-

nákladní onerarius.
nákladný sumptuosus, impensus.
nakloniti flecto, inflecto; (si) concilio mihi alqm, bonum mihi reddo alqm.
náklonnost conciliatio (ad alqd), studium (alcs), benevolentia.
nakloněný deditus, coniunctus; n. jsem faveo (alcui).
nakloňuji concilio; pellicio; v. nakloniti.
nakoupiti coëmo alqd.
nakresliti describo, expingo.
nakrojiti incido alqd.
nakřiviti incurvo, inflecto alqd.
nakupený congesticius.
nakupiti accumulo, exstruo, (acer-vum) congero.
nakusuji adedo.
nálada affectus.
náledí glacies lubrica.
naléhám incumbo, insto alcui, nitor; flagito; urgeo, premo alqm.
naléhavé prosby obsecratio.
nález inventum; smírčího soudce arbitrium; (populi) scitum; úřadů decretum; lidu sententia (-am fero); consultum (senatus), auctoritas (senatus).
nalézám invenio, reperio. [trix.
nálezce, -kyně inventor, inven-
naléžím někomu alcs sum, nále-
 žející proprius alcs, genit. pos-
 ses.; n. někam pertineo (eodem);
 = povinností jsem genit. (sa-
 pientis est . .), convenit, decet,
 par est.
náležitě iuste, recte, ut decet.
náležitý iustus, meritus; suus
 (locus, tempus).
nalíčený (líčidlem natřený) ce-
 russatus (bucca), fucatus.
nalíčník u přílby buccula.
nalomiti infringo alqd.
namáčím mergo, intingo.
namačkatí constipo (tantum nu-
 merum hominum in agrum Cam-
 panum), contrudo (homines in
 balneas).

námaha labor, negotium, moli-
 mentum, emolumentum.
namáhám intendo (vires, ani-
 mum).
namáhám se contendo, elaboro,
 enitor; n-je se nisus; v. usiluji.
namáhání v. námaha.
namáhavě operose, enixe.
namáhavý arduus; laboriosus
 (exercitatio), laboris plenus.
namanouti se obviam fio, oc-
 curro, intervenio alcui rei.
namazati allino (alcui rei), deli-
 buo (capillum), oblino (alqd
 alqa re).
námezdný conducticius, mercen-
 narius; v. najatý.
naměřiti admetior (frumentum
 exercitui), metior.
náměstek praefectus (regis);
 (perský) satrapes.
náměstí forum.
namířiti v. mířím.
namítám contra dico, oppono;
 intercedo (o tribunech).
námítka obiectus; intercessio.
námluvčí auspex.
namluvití někomu persuadeo
 alcui, ut . . neb alqd neb akk.
 s inf.; fidem facio alcui alcs
 rei.
námluvy sponsalia (-ium).
namnoze magna ex parte;
 často.
namokřiti maeefacio (gladium
 sanguine).
námořní maritimus; n. bitva
 pugna navalis.
námořnický nauticus.
námořnictví res nauticae (usus
 rerum n.).
námořník nauta.
námořský v. námořní.
nanéstí něčeho comporto, con-
 gero alqd.
naopak contra; at; = obráceně
 contrarie (procedere), e con-
 trario.
nápad cogitatum.

napadám aggredior, adior alqm;
incedo, incido alcui neb in.
exagito, alqm; **napadá mne**
in mentem mihi venit.
nápadný conspectus.
napájení aquatio.
napájím potum praebeo alcui;
ad aquam duco. [uro.
napaluji aduro (capillum), prae-
napěchovati refercio alqd.
napilý ebrius.
napínám tendo, attendo, intendo,
contendo (tormenta).
nápis inscriptio, titulus; epi-
gramma, elogium; kniha má n.
inscribitur.
napjatě attente, contente.
napjatost attentio.
napjatý attentus, intentus ad . . ,
suspensus.
napjetí attentio, contentio (vo-
cis), intentio; = očekávání
animus suspensus.
naplavenina circumludio.
naplněný refertus (pice, divitiis;
praedonum, negotiatorum); re-
pletus (rebus).
naplňuji impleo, compleo, repleo,
expleo, refercio alqd alqa re.
napodobení imitatio. [lo.
napodobím imitor alqm, assimu-
napodobitel imitator.
nápodobivost imitandi studium.
napodobnji v. napodobím.
nápoj potio, potus; n. uspávací
sopor.
napomáhám asservio (alcui rei
alqa re); iuvo (alqm), subvenio,
succurro (alcui). [(-orum).
napomenutí admonitum, monita
napomínám moneo, admoneo,
hortor, adhortor, commonefacio
alqm.
napomínání hortatio, monitio.
naposledy ad extremum; deni-
que, postremo.
napouštím imbuo, inficio; tingo.
náprava axis.
náprava = napravení correctio,
emendatio; satisfactio.

napravitelný emendabilis.
napravuji emendo, corrigo;
= spravuji reficio, reparo.
naprosto plane, prorsus, omnino.
naprosto ne nequaquam.
naprostý absolutus.
naproti contra (alqd), obviam
(alcui); adversus, exadversum
(eum locum); n. tomu contra.
napřahuji proicio (hastam, bra-
chium), intendo (dextram,
manus).
napřed ante (pugnare); = v pře-
du in fronte, primo loco; slo-
vesa slož. s ante — nebo prae-i
pro — (provideo, prospicio).
napříč ex transverso.
napsati v. píši.
náramek armilla.
náramný immanis, nimius, va-
stus (solitudines).
narážím offendo (caput ad alqd),
allido, affligo (rationes ad sco-
pulos, caput saxo), (řečí na
něco) designo, alludo; tango,
significo alqd.
narážka significatio.
národ populus, gens, natio; no-
men; po národech generatim.
naroditi se nascor; n. se po
smrti nebo po závěti otcově
agnascor.
národní populi, popularis, gentis.
nárok vindicatio, ius, postulatum.
narovnění pactio; n. činím pa-
ciscor. [natum.
narození ortus; po n. post alqm
narozeniny dies natalis.
narozený natus; n. před časem
abortivus.
náruč manipulus; v n. беру com-
plector; in manus accipio.
náruživě ardenter (cupere), stu-
diose.
náruživý ardens (studium); fla-
grans (multitudo), studiosissi-
mus (venandi); o věcech též
vehemens.
nářadí vasa, instrumenta; železné
ferramenta (agrestia).

nářek fletus, miseratio, gemitus, lamentatio.

nařezávám accido, incido alqd.

naříkám lamentor, queror, conqueror (alqd neb de..), accuso (alqd).

nařízení praeceptum, mandatum, edictum, institutum.

naříznouti accido, incido alqd.

nařizuji impero, mando, instituo, praescribo, edico alicui alqd; iubeo alqm s inf.

nařknouti criminor (potentiam meam), incuso, accuso alqm alicui rei; insimulo (alqm parricidii). [in-]

nařknutí calumnia; accusatio, **nasaditi** = v šanc dáti offero (vitam), periculum alicui rei adire pro alqo.

násep agger, vallum, maceria; **náspem** obháním, svírám circumvallo.

nashromážditi colligo, cogo, (o bohatství) coacervo.

naschvál consulto, de industria.

násilí vis; n. činím vim affero alicui; n. užívám vim adhibeo.

násilný violentus (homo, impetus); n. smrt v. vražda

nasíti sero, spargo alqd.

naskrze penitus (res perspecta), prorsus (nullum verbum intellego), plane (cognitus, par); omnino.

naskytuji se offeror (occasio), praebeor; occurro, appareo.

následek consecutio, consequentia, eventus, exitus.

následnost consecutio, ordo, series.

náslecný consequens.

následovnice consecutrix (voluptatis).

následovník studiosus alicui; imitator, qui partibus alicui favet.

následuji sequor, consequor alqm; = jsem nástupcem succedo alicui; n. v patách sub-

sequor alqm, n. horlivě sector alqm. [aemulus.

následující sequens; horlivě n.

naslouchám ausculto alqd, audio.

nasnadě praesto, ad manum, promptus, paratus.

násobím multiplico.

nasoliti salio.

nastávám immineo, impendeo,

insto, oborior; prope adsum;

subsum; **nastávající** iniens;

za n-lé noci nocte intermissa.

nastavití obicio (manum), por-rigo.

nástín adumbratio.

nastínití adumbro alqd.

nastlati sterno (humum stipulā).

nastojte! eia! vae!

nastoupiti in eo, ingredior alqd;

do řady assisto; n. **na místě**

něčí succedo alicui, in locum alicui.

nástrahy insidiae.

nastrčiti in sero (falces longuriis).

nástroj instrumentum; n. hudební strunový fides (-ium).

nastrojiti paro, molior, instruo, apto; o šatě: orno, exorno.

nástupce successor.

nastupuji in eo, ingredior alqd;

insto alicui (cedenti); n. **dědic-**

tví hereditatem adeo; v. **na-**

stoupiti.

nasvědčuji documento, argu-mento sum alicui rei; čemuž

n-je cuius rei testimonium est, quod..

nasycení satietas.

nasytiti satio (cibo) alqm, exsa-turo (animum); **nasycený** sa-tiatus, satur.

naš noster.

našinci nostri.

našívám adsuo alqd alicui rei.

našlápnouti insisto (firmiter; alicui rei), pedem impono.

natahuji tendo, distendo, pando;

profero (manum).

natírám unguo alqd; colorem induco alicui rei.

nátisk iniuria, vexatio, vis.
 natlačiti stipō; natlačený stipatus; v. namačkatí, nacpatí.
 nátlak impetus.
 nato deinde, exinde; nedlouho n. paulo post.
 natož aby nedum s konj.
 natrefiti incido in alqm.
 naučení praeceptum; institutio.
 naučiti v. učím.
 nauka doctrina, disciplina, praecepta (-orum).
 navádím induco, impello, adduco (ad facinus), pellicio; n. někoho na někoho incito alqm contra alqm.
 nával impetus, concursus, vis.
 navaliti involvo.
 navážka suggestus, agger.
 návěst propositio, n. nižší propositio minor, assumptio.
 návěští significatio; promulgatio, edictum. [gero.
 navážím subveho; (zemi) exagnavlhlčiti maderfacio.
 navlhnouti maderesco.
 navnaditi delenio (plebem munere), pellicio (alqm alqa re ad alqd).
 návod impulsus, persuasio; návodem auctore, duce alqo; = učení institutio.
 navoskovaný ceratus.
 navracení restitutio.
 navracím něco reddo, restituo alqui alqd; n. se redeo, revertor, refero me, repeto (alqd).
 návrat reditus, reditio.
 návrh consilium, sententia, postulatum; ratio; n. zákona rogatio.
 navrhovatel lator (legis), auctor.
 navrhují promulgo, fero (legem, sententiam); n. někomu něco offero, suadeo. [locus editus.
 návrsí clivus, collis, altitudines;
 návštěva salutatio, adventus.
 navštěvuji viso, adeo, convenio alqm; četně, často n. celebro (viam, domum), frequento.

návyk assuetudo (mali).
 navykám assuesco (alqa re, alqui rei, ad alqd, s inf. (fremitem voce vincere); n. někoho něčemu assuefacio alqm. alqa re neb inf. [mutuo.
 navzájem invicem, vicissim,
 nazad retro, retrorsum; slovesy složenými s re-.
 nazbyt abunde; mám n. čeho abundo alqa re-.
 na zdař bůh temere.
 název appellatio (regis), titulus; vocabulum, nomen.
 nazírám contemplor, inspicio alqd.
 nazírání contemplatio (caeli).
 nazítří postridie.
 nazmar přicházím pereō, pessum eo; n. přivádím perdo. [catio.
 naznačení adumbratio, significatio.
 naznačuji adumbro; designo (hac oratione Dumnorigem); significo.
 názor contemplatio.
 názorný expressus (imago).
 názornost perspicuitas.
 nazpamět ex memoria; n. učím edisco.
 nazývám appello, voco, nomino alqm, nomen impono alqui; tak n-ný qui dicitur, quem dicunt.
 ne nōn, haud; odpověď: minime; non s opakov. slovesem otázky;
 a ne neque; ani ne ne — quidem; že ne ve větách předm. ne, ve výsl. ut non.
 neb aut, vel, sive; odůvodň. nam, namque. [divo.
 nebe caelum; pod širým n. sub
 nebeský caelestis, aetherius.
 nebešťan caelestis.
 nebešťan incola caeli.
 nebezpečenství periculum, discrimen, malum; v n. se vydávám periculo me offero; plný n. periculosus.
 nebezpečný periculosus; insidiosus, infestus; nejvyšší n. capitalis (fraus).

neblahý infelix, miser, funestus.
 nebo aut, vel, — ve, sive; odů-
 vodň. nam, namque.
 nebojovný imbellis.
 neboh sive.
 neboť nam, enim.
 nebožtík mortuus.
 necelý imperfectus, inchoatus.
 necesta invia (-orum).
 necitelnost duritia; impatientia.
 necitelný sensu carens; ferus,
 durus.
 necky alveus.
 nectný infamis, intestabilis, tur-
 pis, improbus. [citia.
 necudnost impudentia, impudi-
 necudný impudens, impudicus;
 obscoenus.
 necvičený inexercitatus.
 nečas tempestas turbulenta, hiems.
 nečest dedecus; = bezectí igno-
 minia, infamia.
 nečestný turpis, foedus; infamis,
 inhonestus; n. čin dedecus.
 nečetný infrequens; plur. pauci.
 nečinnost desidia, segnitia, igna-
 via, inertia; otium.
 nečinný otiosus; deses, segnis,
 ignavus, iners.
 nečinně segniter, ignave.
 nečistota sordes, squalor.
 nečistý immundus, sordidus;
 impurus; incestus, impudicus.
 nedaleko haud procul, haud
 longe, prope.
 nedaleký propinquus.
 nedávám = nedovoluji interdico
 alcuí aliqua re neb ne . ., veto
 alqm alqd facere; prohibeo
 alqm.
 nedávám znáti dissimulo.
 nedávno nuper.
 nedávný recens, novissimus.
 nedbale neglegenter.
 nedbalec homo neglegens.
 nedbalost indiligentia, negle-
 gentia. [socors.
 nedbalý indiligens, neglegens;
 nedbám neglego, contemno alqd,
 postpono, praetermitto alqd.

nedělitelný individuus (corpora).
 nedlouho nato paulo post.
 nedobytný inexpugnabilis.
 nedohledný infinitus, immensus.
 nedokonalý imperfectus; vitiosus,
 mancus.
 nedokončený imperfectus.
 nedokrevný exsanguis (orationis
 genus). [dium.
 nedorozumění dissensio, disci-
 nedoslýchavý surdaster.
 nedospělost immaturitas.
 nedospělý impubes, nondum
 adultus. [mitas.
 nedostatečnost tenuitas, infir-
 nedostatečný mancus, vitiosus.
 nedostatek inopia, penuria;
 n. mám indigeo, egeo (alqa re).
 nedostáti slovu fidem violo, fallo.
 nedostávám se desum, non
 suppeto.
 nedostává se mi něčeho alqd me
 deficit (vires, dies, vox) i pas.
 deficior alqa re (consilio).
 nedostavuji se k ručení vadimo-
 nium desero. [sanctus.
 nedotknutý integer, intactus,
 nedouk homo semidoctus; idiota.
 nedovedný iners.
 nedovolený vetitus; n—o jest
 nefas est.
 neduh morbus; vitium corporis.
 nedůslednost inconstantia, va-
 rietas. [pugnans.
 nedůsledný inconstans, sibi re-
 nedůstojný indignus.
 nedůvěra diffidentia; = pode-
 zření suspicio. [se
 nedůvěřivě diffidenter, suspicio-
 nedůvěřivost diffidentia.
 nedůvěřivý diffidens, suspicax.
 nedůvěřuji diffido, fidem non
 habeo alcuí.
 neduživý invalidus, aeger.
 neharmonický dissonus; v. ne-
 souhlasný.
 nehezka deformitas.
 nehezký deformis.
 nehet unguis.

nehoda calamitas, casus, malum, incommodum, adversum.

nehodnost indignitas.

nehodný indignus alqa re neb qui.. s konj.

neholený intonsus.

nehrubě haud ita, mediocriter, parum.

nehybnost desidia.

nehybný immobilis; deses; n—ě stojím non moveor.

nechávám sino (ut), patior (inf.), permitto alicui alqd neb ut..; n. si reservo, n. stranou posthabeo; n. něčeho (upouštím) abicio (cupiditatem certandi), desino s abl. neb inf., desisto a.. neb de.. = nechávám stranou mitto, missum facio alqd; = opouštím v. toto.

nechci nolo.

nechut fastidium; taedium; n. mám k něčemu fastidio alqd; s nechutí fastidiose, invitus.

nechutím si fastidio alqd; taedet me alcs rei.

nechutně absurde. [mo].

nechutný insulsus; frivolus (ser-
nechvalný laude non dignus, non laudandus.

nejapnost ineptia.

nejapný absurdus, ineptus.

nejasnost obscuritas.

nejasný obscurus, non clarus.

nejbližší proximus.

nejeden sunt, qui..; non nemo, nonnulli, quidam; multi.

nejednou nonnumquam, identidem.

nejen non solum, non modo; n., nýbrž i non solum (non modo), sed etiam; n. ne, nýbrž ani non modo non.., sed ne — quidem.

nejistě dubie. [bius.

nejistý incertus, suspensus, du-

nejméně minimum (firmitatis, virium); u sloves kupování a cenění: minimi, minimo.

nejprve primo, primum.

nejraději potissimum.

nejspíše potissimum; = snad, asi v. toto.

nejvíce plurimum.

nejvyšší summus.

nekázeň nulla disciplina, immodestia.

neklamný certus, exploratus.

nekonečnost infinitas.

nekonečný infinitus, immensus.

nektar nectar.

neladný perturbatus, confusus, incompositus.

nelaskavost inhumanitas.

nelaskavý inhumanus.

nelibě graviter.

nelíbím se displiceo alicui, improbor ab alqo.

nelibost indignitas, indignatio, taedium.

nelibý absurdus (sonus), iniucundus, ingratus.

neličeně attenuate (dicere), sincere, vere.

neličený verus, sincerus.

nelidskost inhumanitas.

nelítostný crudelis, inhumanus, immisericors.

nelze mi non possum s inf.

nemajetnost inopia.

nemajetný inops.

nemálo (lidí) complures.

nemálo adv. non mediocriter.

nemalý non parvus.

nemám careo (nomine); v. mám.

neměnlivý aequabilis (fortuna), constans, immutabilis (res).

nemilosrdný immisericors, inhumanus.

nemilost odium (in o. venire), offensa (in o. esse).

nemilostivý inclemens, immitis.

nemilý ingratus.

nemírně effuse, intemperanter, immodice, immoderate.

nemírnost intemperantia, imdestia.

nemrný immoderatus, intemperans, effusus. [tu.

nemístný alienus, absurdus, inesp

nemluvně infans.
 nemoc morbus, valetudo (mala).
 aegritudo (corporis); n. mořská
 nausea; n. nakažlivá contagio.
 nemocný aeger, aegrotus, n. jsem
 aegroto; laboro (abl. neb a, ex).
 nemotorný informis; ineptus;
 agrestis, rusticus
 nemoudrost stultitia, dementia.
 nemoudrý stultus, insipiens,
 demens. fundus.
 nemovitý immobilis; n. statek
 nemožný qui fieri non potest.
 nemravnost mores corrupti, per-
 diti.
 nemravný o člověku male mo-
 ratus; o věci turpis, inhonestus.
 nenadále v. náhle.
 nenadálý repentinus, subitus,
 inopinatus.
 nenadání z n. ex improviso, ex
 inopinato.
 nenáhlý v. povlovný.
 nenapravitelný insanabilis.
 nenasytný insatiabilis, inexple-
 bilis.
 nenáviděný invisus alicui.
 nenávidím odi. [tas.
 nenávisť odium, invidia, simul-
 nenucený non coactus, volunta-
 rius; simplex, naturalis.
 neobdělaný incultus.
 neobeznámen s něčím ignarus
 alcs rei.
 neobezřelost imprudentia.
 neobezřelý improvidus, incautus.
 neoblomnost constantia.
 neoblomný constans, firmus;
 inexorabilis (iudex).
 neobmezený infinitus; n. moc
 summa potestas.
 neobratnost inscitia.
 neobvyklý inusitatus, insolitus,
 insuetus.
 neobyčejnost novitas.
 neobyčejný insolitus, inusitatus,
 mirus, extraordinarius.
 neobydlen vastus, desertus; n.
 jsem vaco.
 neobyvatelný inhabitabilis.

neocenitelný inaestimabilis (an.
 mi multitudinis); v drahocenný-
 neočekávaně praeter expecta-
 tionem, p opinionem.
 neočekávaný inopinatus,
 spectatus.
 neodhodlaný incertus, dubius.
 neodvislost libertas, liberum
 arbitrium.
 neodvislý liber, sui iuris, nullius
 imperio subiectus.
 neohebnost rigor.
 neohebný rigidus.
 neohroženě impavide, fortiter;
 interritus.
 neohroženost animus impavidus.
 neohrožený impavidus, fortis.
 neomylně haud dubie, certe.
 neopatrně imprudenter, incaute.
 neopatrnost imprudentia.
 neopatrný incautus, improvidus,
 imprudens.
 neopevněný non munitus.
 neopomím nic nihil reliquum(i)
 facio; v. opomím.
 neostražitý incautus.
 neozbrojený inermis.
 nepaměť, od nepaměti post ho-
 minum memoriam.
 nepamětlivý immemor alcs rei.
 nepatrnost exiguitas, tenuitas.
 nepatrný exiguus, tenuis, levis;
 obscurus, ignobilis; n. počet
 exiguitas; n- nější deterior.
 neplatný irritus, vanus, inanis.
 neplodnost sterilitas.
 neplodný sterilis; strom n. in-
 felix. [fraus.
 nepoctivost improbitas, perfidia,
 nepoctivý improbus, fraudulen-
 tus, perfidus.
 nepoddajnost contumacia.
 nepoddajný contumax.
 nepodmíněný absolutus.
 nepodobnost dissimilitudo.
 nepodobný dissimilis, absimilis;
 víře n. incredibilis; pravdě n.
 non probabilis.
 nepodstatný levis; vanus.
 nepohnutost stabilitas.

nepohnutý immotus, defixus.
nepohyblivý immobilis, fixus, stabilis.
nepohoda v. nečas. [lestus.
nepohodlný incommodus; mo-
nepochybně certo (scio), haud dubie.
nepochybný certus; non dubius; nepochybno jest constat.
nepokoj tumultus, motus; n. duševní sollicitudo.
nepokojný turbidus, turbulentus, inquietus; novarum rerum cupidus, studiosus; seditiosus.
nepopíratelný certus.
nepoplatnost immunitas.
nepoplatný immunis. [gritas.
neporušenost incolumitas, integritas.
neporušený incolumis, inviolatus, integer; incorruptus.
neporušitelný inviolabilis; = neporušený.
nepořádek v. zmatek; v n. uvádím confundo, perturbo.
nepořádný incompositus, confusus; dissolutus, intemperans.
nepořizený infectus; s nepořizenou rebus infectis.
neposkyvněný castus (a cruore), incontaminatus.
neposlušnost immodestia, contumacia. [tumax.
neposlušný male parens, con-
nepotrestaný impunitus.
nepotřebný inutilis (dat. neb ad..), non necessarius.
nepovědomý ignotus, ignarus; n-o jest latet; fugit, fallit, praeterit me alqd.
nepozorný non attentus.
nepozorován zůstávám fallo (alqm).
nepozorovaně furtim.
nepravda falsum.
nepravdivý falsus; vanus.
neprávem falso, iniuste.
neprávě iniuste, falso, perperam.
nepravidelný abnormis.
nepravý falsus, vanus, pravus, adulterinus (signa).

neprodleně sine mora, statim.
neproměnný v. neměnlivý.
neproniknutelný impenetrabilis (silex ferro). ad..).
neprospěšný inutilis (dat. neb neprozraditi celare (auctorem).
neprozřetelně imprudenter, im-provide.
neprozřetelnost imprudentia.
nepřátelsky hostiliter, infeste (in alqm facio) inimice (ago cum alqo).
nepřátelský inimicus, infestus, hostilis, alienus (ab imperio nostro), adversarius; = nepříteli patřící hostilis, hosticus (terra) i gen. hostium.
nepřátelství inimicitia; v n. jsem i—as gero, habeo cum alqo.
nepředpojatě sine praeiudicio (causam dico).
nepředpojatost animus aequus.
nepředpojatý aequus, liber.
nepředvídaný improvisus.
nepřející něčemu aversus (ab alqo).
nepřemožený, -itelný invictus.
nepřetržitě continenter; perpetuo; n. konám continuo (iter die et nocte).
nepřetržitost continuatio (imbrium, causarum).
nepřetržitý v. souvislý.
nepřičetný mente captus, amens.
nepříhodně incommode.
nepříhodný incommodus, iniquus (locus); intempestivus.
nepříjemnost(věc) incommodum.
nepříjemný iniucundus (labor); gravis, molestus.
nepříležitý v. nepříhodný.
nepřímo per ambages.
nepřímý non directus, obliquus.
nepřípadný alienus (tempus, locus; ab neb pouhý abl. neb dat.)
nepřipravený imparatus.
uepřirozený naturae repugnans; v. strojený, lčený.

nepřístupný inaccessus, impeditus, difficilis aditu.
 nepřítel adversarius, hostis, inimicus; úhlavní n. inimicissimus (alcul, alcs neb meus . .).
 nepřítomen absens; n. jsem absum.
 nepřítomnost absentia.
 nepřívětivý inhumanus, difficilis, tristis.
 nepřízeň odium, malevolentia; res adversae, iniquitas.
 nepříznivost iniquitas (temporis, loci).
 nepříznivý adversus, maleficus, iniquus, (alcul), alienus (ab .).
 nerad invitus, aegre, graviter; gravate (zvl. v záp. non g.).
 nerovnost iniquitas, asperitas (viarum).
 nerovný iniquus, asper (povrch), dispar (vlastnosti).
 nerozhodnost fluctuatio (animi).
 nerozhodný incertus, dubius, anceps (contentio, proelium); jest n-o discrepat; bitva n. proelium par.
 nerozřešitelný inexplicabilis.
 nerozum dementia, imprudentia, inscientia, temeritas.
 nerozumně imprudenter, stulte.
 nerozumný amens, excors, rationis expers; insanus, imprudens. [rate (ago).
 nerozváživě temere, inconsiderate.
 nerozváživost temeritas.
 nerozvážný temerarius, inconsideratus.
 neřád caenum, sordes.
 neřest flagitium.
 neřestně flagitiose (vivere).
 neřku-li nedum (his temporibus; (konj.).
 nesčíslný innumerabilis.
 neshoda dissensio, discrepatio (inter consules).
 neshodný, -ující se dissentant.
 neshodují se dissideo (cum, ab); v. nesouhlasím [abest.
 neschází (mnoho) non (multum)

neschopný non idoneus, non aptus, inutilis (ad neb dat.).
 neschůdnost difficultas (viarum).
 neschůdný difficilis, invius, immunitus (via).
 neschvaluji improbo, dissuadeo.
 nesjednocenost discrepatio.
 neskonalý v. nekonečný, smírný.
 neskromný immodestus.
 neslavný inglorius (vita); obscurus.
 nesličnost deformitas.
 nesličný deformis. [deceť.
 nesluším absum, nesluší se de-
 neslušný indecorus, iniquus.
 neslýchaný inauditus.
 nesmělost timiditas.
 nesmělý timidus.
 nesmím v. smím.
 nesmírnost immensitas.
 nesmírný immensus vastus.
 nesmířitelný implacabilis, inexpiabilis. [morum).
 nesmrtelnost immortalitas (ani-
 nesmrtelný immortalis.
 nesmyslně dementer, insane.
 nesmyslnost amentia, dementia.
 nesmyslný demens.
 nesnadno difficulter, difficile (komp. difficilior, sup. difficilissime).
 nesnadný difficilis, arduus.
 nesnášlivost intolerantia.
 nesnáším se absum (ab . .), discordo (cum).
 nesnáž difficultas, necessitas, angustiae (temporis); v nesnáži jsem laboro; (= nemohu s místa) aqua haeret; do n. přicházím in angustum venio.
 nesnesitelně intoleranter.
 nesnesitelný non ferendus, intolerandus.
 nesouhlasím dissensio, discrepo, abhorreo (ab. . ; improbo alqd).
 nesouhlasný absonus (vox), dissentaneus, discrepans.
 nesouvisle hiulce (loqui). [cus.
 nesouvislý (mající průzev) hiul-

nespaní *vigilia*; gerund. od *vigilo*.

nespojitě *dissolute* (*dicere*).

nespojité *disiunctus*, *dissolutus*.

nespolehlivost *infirmitas*, *infidelitas*. [incertus.

nespolehlivý *infidelis*, *infirmus*,

nespořádaný *incompositus*, *inordinatus*. [stitia.

nespravedlivost *iniquitas*, *inius*.

nespravedlivý *iniustus*, *iniquus*.

nesprávně *falso*, *depravate* (*iudicare*). [gium).

nesprávný *falsus*, *vitiosus* (*suffraganeus*).

nesrovnale *absurde*.

nesrovnalost *dissimilitudo*, *absurdum*. [souhlasím.

nesrovnávám se *absum*; v. *ne-*

nestálost *inconstantia*, *mobilitas*

(*fortuna*).

nestálý *inconstans*, *infirmus*, *varius*,

mobilis, *instabilis*, *mutabilis*.

nestatečnost *infirmitas*.

nestatečný *infirmus*, *invalidus*.

nestejnost *dissimilitudo*.

nestejný *dispar*, *dissimilis*, *impar*.

nestoudnost *impudentia*.

nestoudný *impudens*, *impudicus*, *protervus*.

nestrannost *aequitas*.

nestranný *aequus*, *liber*.

nestrídmost *intemperantia*.

nestrídmy *intemperans*, *incontinens*.

nestvůra *monstrum*; *portentum*.

nestydatý atp. v. *nestoudný*.

nesu *fero*, *porto*, *gero*: n. před

někým *praefero* (*al cui alqd*),

n. zpět *refero*, *reporto*, n. bo-

lestně *perdolesco*; n. těžce,

nelibě *gravor*, *aegre fero*.

nesvornost *discordia*.

nesvorný *discors*.

neškodný *innocens*.

nešlechtnost *improbilas*; *nefas*,

scelus. [nefarius.

nešlechtný *improbis*; *turpis*,

nešťastně *infeliciter*, *male*.

nešťastný *miser*, *infelix*; = *ne-*
blahý funestus.

neštěstí *res adversae*, *fortuna ad-*
versa, *casus*, *plaga*, *malum*, *ad-*
versum, *diritas*, *fatum* (*aliquid*).

netečnost *neglegentia*, *ignavia*,

segnitia.

netečný *lentus*, *ignavus*, *segnis*.

netoliko v. *nejen*.

netrpělivě *impatienter*.

netrpělivost *impatientia morae*.

netušený *improvisus*.

netušící *imprudens*, *inopinans*.

netvor *belua*, *monstrum*.

neť *fratris*, *sororis filia*.

neuctivě *contumeliose* (*dicere de*
absentibus). [iuris).

neúčasten *expers* (*communis*

neucený indoctus.

neuhlazený v. *drsný*.

neuhlednost *deformitas*.

neuhledný *deformis*. [tia.

neuhonnost *integritas*, *innocen-*

neuhonný integer; *innocens*,

sine vitio.

neukojitelný *insatiabilis*; *impla-*
cabilis. [arte.

neuměle *indocte*, *imperite*, *sine*

neumělost inertia; *inscientia*.

neumělý *iners*, *rudis*; = *neumě-*
jící nescius, *indoctus*, *imperitus*.

neúnavný *assiduus*, *impiger*.

neuprositelný *inexorabilis*.

neupřímný *fallax*, *falsus*, *per-*
fidus.

neurčitě *ambigue*.

neurčitý *incertus*, *ambiguus*.

neúrodnost *sterilitas* (*agrorum*).

neúrodný *sterilis*. [tas.

neurozenost *ignobilitas*, *humili-*

neurožený ignobilis, *humilis*.

neustále v. *stále*.

neustálý *continens* (*labor*), *con-*
tinuus (*incommoda*); *perpetuus*;

n-é deště *continuatio imbr-*
um.

neustávám *persevero* (*in bello*).

neústupně *pertinaciter*, *obstinate*.

neústupnost *pertinacia*, *obstina-*
tio.

neústupný *pertinax, obstinatus.*
 neuvěřitelný *incredibilis.*
 neuzdravitelný *insanabilis.*
 neužitečný *inutilis (ad. .).*
 neužívám *abstineo ab. .* neb al-
 qa re.
 neužívaný *inusus.*
 nevalně *anguste, mediocriter.*
 nevázaně *libere, effrenate.*
 nevázanost *licentia, effrenatio,*
immodestia, intemperantia (li-
bidinum).
 nevázaný *dissolutus, effrenatus.*
 nevážnost *contemptio, despi-*
cientia; v n. jsem contemnō,
despiciō. [pore.
 nevčas *intempestive, alieno tem-*
 nevčasný *immaturus, intempe-*
stivus.
 nevděčnost *animus ingratus.*
 nevděčný *ingratus, beneficii im-*
memor.
 nevědomky *imprudens, insciūs.*
 nevědomost *inscitia, inscientia,*
ignoratio; jakožto trvalá vlast-
nost ignorantia.
 nevědomý *imprudens, insciūs,*
ignarus alcs rei; = nevzděla-
ný rudis.
 nevědoucí *insciūs.*
 nevěrnost *infidelitas, perfidia.*
 nevěrný *infidelis, perfidus.*
 nevěsta *sponsa; = snacha nurus.*
 nevěstka *meretrix, scortum.*
 nevhod *incommode; v. nevčas.*
 nevhodný *incommodus, alienus*
(dat. neb abl. neb ab) iniquus.
 nevidanost *novitas.*
 nevidaný *novus; v. neobyčejný.*
 nevidomý *caecus.*
 nevím *nescio; ignoro; dubito*
(věta táz.).
 nevinnost *innocentia, sanctitas.*
 nevinný *innocens, innoxius, im-*
merens, insons (alcs rei); n.
-ým uznávám absolvo, libero
(alqa re).
 nevkusný *ineptus, insulsus.*
 nevlastní *alienus, non proprius.*

nevlídnost *difficultas, inhumani-*
tas, tristitia.
 nevlídný *tristis, difficilis.*
 nevole *offensio, indignatio;*
volí moleste, aegre.
 nevolnictví *servitus.*
 nevolník *servus, mancipium.*
 nevrazení *odium, simultas, ini-*
micitiae. [sum alcui.
 nevražím *succenseo, infensus*
 nevraživý *adversarius.*
 nevrlý *difficilis (senex), moro-*
sus, tristis. [solitas.
 nevšední *singularis, insignis, im-*
 nevšímám si *contemno, neglego*
alqd.
 nevyčvičený *inexercitatus.*
 nevyhnutelný *necessarius.*
 nevýmluvný *elinguis, indisertus.*
 nevypovězený *indictus.* [bilis.
 nevýslovný *inauditus, incredi-*
 nevysvětlený *indictus, inexplor-*
ratus; occultus.
 nevzdělanost *barbaria (inhuma-*
na), inhumanitas.
 nevzdělaný *incultus, rudis, bar-*
barus, agrestis. [iustus.
 nezákonný *non legitimus, in-*
 nezaslouženě *immerito.*
 nezasloužený *indignus, imme-*
ritus. [alcs rei, expers.
 nezasvěcený *(v něco) insciūs*
 nezávaznost *immunitas.*
 nezávažný *v. bezvýznamný.*
 nezbytí *necessitas; vīda n. ne-*
cessitate coactus.
 nezbytný *necessarius.*
 nezdárný *degener, male moratus,*
 nezdravý *invalidus, aeger; gra-*
vis (o počasí).
 nezdvořilost *inurbanitas.*
 nezdvořilý *inurbanus.*
 nezemdlený *indefessus, integer.*
 nezhojitelný *insanabilis.*
 nezištnost *abstinentia.*
 nezištný *abstinens.*
 nezkrocenost *ferocia, ferocitas.*
 nezkrocený *indomitus, ferus.*
 nezkušenost *imprudencia, i-*
scientia.

nezkušený imperitus, imprudens.
 neznalost inscitia, inscientia, ignoratio. [rei].
 neznalý ignarus, imperitus (alcs neznám ignoro.
 neznámý ignotus, incognitus; obscurus, ignobilis; není mně n-o non me fugit.
 nezralý immaturus, crudus.
 nezřetelnost obscuritas.
 nezřetelný obscurus, non clarus.
 nezřídka saepe, saepenumero.
 nezřízený immoderatus; inordinatus, incompositus.
 nezvratný firmus, stabilis.
 nezvyklost, neobvyklost desuetudo (armorum); insolentia (loci).
 nezvyklý insuetus (male audiendi, moribus Romanis, ad pugnam).
 než quam; jiný n. alius ac, aliter ac; nic n. nihil nisi; = ale v. toto.
 neženatý caelebs.
 neživotný inanimus.
 něco aliquid, nonnihil, aliquantum (agri); o něco aliquanto
 nějaký aliquis, quidam, ullus, aliqui; n. čas aliquamdiu.
 někam usquam, aliquo; někam jinam alio.
 někde alicubi, usquam; kdyby n. sicubi.
 někdo aliquis, quidam, quisquam (po záporu), quispiam; nescio quis.
 někdy quondam, olim (min.); interdum (přít.) aliquando, quando. [pauci].
 několik aliquot, nonnulli; n. málo
 několikrát aliquotiens.
 několiký aliquantus.
 některý aliquis, quidam, ullus; někteří nonnulli, sunt qui s konj.
 někudy aliquā.
 němý mutus, elinguis.
 něžný blandus, pius; = útlý tener, mollis.

ni v. ani.
 nic nihil; n. méně nihilo minus, n. setius; o nic . . nihilo; za nic pro nihilo (puto alqd).
 ničemný nequam, futilis, improbus.
 ničím deleo, obtero, exedo, perdo, pessumdo; percello; n. naději spem abscido.
 nikde nusquam; aby n. ne usquam; n. na zemi nusquam gentium.
 nikdo nemo; a n. nec quisquam; aby n. ne quis.
 nikdy numquam; a n. nec umquam.
 nikoli non, nequaquam; v od. povědi: non se slovesem, minime.
 nikterak minime, haudquaquam, nequaquam; nullo modo.
 nikudy nusquam.
 nit filum.
 nitro (domu) interior (domus); viscera; do nitra penitus.
 nitrozemí regio mediterranea.
 niva arvum.
 níze humiliter.
 nízkost humilitas.
 nízký humilis, demissus, abiectus; o rodu též: obscurus, ignobilis; nižší inferior, nejn. infimus.
 nížím se v. snižuji se.
 noc nox; v noci noctu, nocte; ve dne v noci die et nocte, dies noctesque.
 nocuji pernocto; = bdím v. toto.
 noční nocturnus.
 noha pes, crus; co n. nohu mine pedetentim.
 nohavice braciae, n—mi oděný bracatus.
 nohsled pedisequus.
 norec urinator.
 nořím mergo.
 nos nasus; rostrum. [carius].
 nosič baiulus; n. nosítek lecti.
 nosím gesto; v. nesu; n. kolem circumfero.

nosítka lectica.
 notný v. veliký, značný.
 nouze egestas, necessitas, res angustae; penuria, inopia; n-i mám egeo (alqa re).
 nováček (rekрут) tiro.
 novina novum, res nova.
 noviny (časopis) acta.
 novoluní luna nova.
 novost novitas.
 novota novum, res nova, novitas.
 novotář rerum novarum studiosus.
 nový novus, recens.
 nozdra naris.
 nu age!
 nucení vis.
 nucený coactus.
 nudím taedium affero alcuí; n. se taedet me alcs rei.

nudný taedii plenus, lentus, insulsus.
 nutím cogo (s infin., zřídka ut).
 nutně necessario.
 nutnost necessitas.
 nutný necessarius; nutno jest necesse est. [egestate.
 nuzně exigue, misere, in summa
 nuzný egens, egenus, inops;
 = nepatrný exiguus, tenui (victus).
 nůž culter.
 nuže age!
 nýbrž sed, verum. [flagro.
 nyji pereó; desiderio alcs rei
 nynějšek: od n-a abhinc, ab hoc inde tempore; do n-a adhuc, usque ad hodiernum diem.
 nynější qui nunc est; praesens; hic.
 nyní nunc, hoc tempore.

Ň.

ňadra pectus, sinus

O.

o dē (alqo); o to eo (při komp.);
 o něco paulo; o nic nihilo;
 o dva roky (starší) biennio (maior).
 ó o! neb akk. zvol.
 ob den alternis diebus, ob rok secundo quoque anno.
 oba ambo, uterque; obě strany utrique; s obou stran utrimque, na obě strany utroque, na o. stranách in utraque parte.
 obal velamentum; tegumentum; bez o. libere.
 obaliti involvo alqd alqa re.
 obapolně inter se, mutuo, invicem, vicissim.
 obapolný mutuos, invicem.

obarvití colore inficio, tingo.
 obava metus, cura.
 obávám se v. bojím se.
 obcování commercium (cum virtute); consuetudo, societas.
 obcuji intersum alcuí rei; utor alqo (familiariter).
 občan, -ka civis.
 občanský civilis.
 občanstvo civitas.
 občerstvení recreatio.
 občerstvuji recreo, redintegro.
 obdarování donatio.
 obdarovati munere afficio alqm; dono (praedam militibus; hunc civitate); obdařen též praeditus, ornatus alqa re.

obdělávám colo.
obdiv v. **podiv**.
obdivuji se v. **divím se**.
obdoba analogia; similitudo.
obdržeti accipio, obtineo; assequor, consequor, nanciscor; **zpět o. recipio**; **zprávu o. certior fio**.
obé utrumque.
obec civitas, res publica; **jménem o. publice**, **na o. útraty publice**. [publicae.
obecní publicus, civitatis, rei
obecný vulgaris, communis (vitae consuetudo), usitatus; generalis (naproti specialis).
obehnati v. **obháním**.
obehráti eludo alqm.
obejíti v. **obcházím**.
obelhati mendacio fallo alqm.
obelstíti circumvenio alqm.
obemknouti amplector.
obepsati circumscribo. [ius).
obesílám accio, evoco, voco (in
obezdíti muro circumdo alqd.
obeznalý v. **znalý**.
obezřelý prudens, cautus.
oběd cena; **po o. cenatus**.
obědvám ceno.
oběh ambitus, (tělesa neb.) amfractus, conversio (siderum).
oběť sacrificium, sacra (-orum), piaculum; **se ztrátou spojená iactura**.
obětní sacrificialis; **o. dobytče** hostia, victima.
obětování immolatio.
obětuji immolo, sacrifico.
obhájce defensor, propugnator; patronus.
obhajují v. **hájím**.
obháním cingo, circumdo (portum moenibus neb. alcuí alqd), claudo, saepio; **o. náspem circumvallo**.
obcházení ambitio.
obcházím circumeo, ambio (luna terram, crepido planitiem), circumvenio.

obchod mercatura, commercium, negotium; **o. vedu negotior**.
obchodnický mercatorius.
obchodník negotiator mercator; **o. obilím frumentarius**.
obchůzka ambitus, circumitio (vigiliarum).
obíjím praefigo (alqd alqa re).
obilí frumentum; **o. opatřuji frumentor**.
obílití dealbo (columnas).
obilní frumentarius.
obilnice granaria, horreum.
obírám = **loupím spolio**; **o. se** v. **zabývám se**.
objasnění explicatio.
objasňuji explico, illustro.
objem = **obvod ambitus**, circuitus; = **velikost amplitudo**, magnitudo.
objemnost amplitudo.
objetí amplexus, complexus.
objevuji detego, patefacio, invenio alqd.
objevuji se compareo (Romulus), appareo, in conspectum venio; offeror. [complector.
objímám amplector, amplexor,
objíždím circumvehor, (na koni) circumequito; perequito (aciem); supero (ostrov).
obkládám circumdo (alcuí alqd).
obklíčení obsidio, obsessio.
obkličuji cingo, (castra vallo), circumdo, (fossam lecto), circumfundo, circumsisto, circumeo, circumvenio, circumplector, circumsto alqm, claudo.
obklopuji circumsaepio (corpus armatis); v. **obkličuji**.
oblak nubes.
obléhám obsideo, oppugno, circumsedeo, cingo. [pugnatio.
obléhání obsidio, obsessio, **opblehatel** oppugnator.
oblehnouti circumsido; v. **obléhám**.
oblek v. **oděv**.
oblékám induo (vestem alcuí); **bíle oblečený** albatu.

oblétám circumvolo alqd.
 oblévám circumfundo (aër terram).
 obležení obsidio, oppugnatio, conclusio, obsessio, circumsessio.
 oblíba gratia; studium; o. mám v něčem delector alqa re.
 oblíbenost gratia, benevolentia.
 oblíbený graciosus, gratus (alcul); u lidu o. popularis.
 oblíbíti si adamo alqm.
 obličej vultus, facies.
 obloha caelum.
 oblouk arcus, fornix.
 obluda belua (vasta); monstrum.
 obmeškati (přech.) retardo, impedio alqm, moram facio alcul; v. meškám.
 obmezení circumscripção; beze všeho o. sine ulla exceptione.
 obmezenost angustiae (rei familiaris).
 obmezují circumscribo, termino; minuo, imminuo.
 obmysl consilium, fraus.
 obmýšlím in animo habeo, in a. mihi est; molior, machinor alqd.
 obnažují nudo, denudo, exsero; meč stringo; v. odkrývám.
 obnošený obsoletus, tritus.
 obnovení renovatio.
 obnovují renovo, redintegro (proelium), reficio, restituo.
 obohacují locupletio, divitiis onero, dito, divitem reddo alqm.
 obojetný anceps, ambiguus.
 obojí uterque, utriusque generis.
 oboživelník anceps (bestiae quasi ancipites).
 obor orbis; locus; genus; proprius s. genit.
 oborávám circumaro (agri alqd).
 obořiti se impetum facio in alqm, adorior alqm; invehor in alqm.
 obouvám calceo (alqd); o. se calceos sumo.
 obráceně contrarie (scriptum).
 obrácení pozornosti adversio animi.

obrácený adversus (k něč. dat.); inversus.
 obracím verito, convertito, flecto (equos), adverto, derigo, verso, contorqueo (membra); defige alqd in alqa re: oculos in vultu, orationem in eo); o. se convertito; redeo, mutator in..; o. se s prosbou affor alqm; o. na útěk in fugam conicio.
 obrana defensio; dictio, patrocinium; praesidium.
 obránce defensor; patronus.
 obranný: válku o. vedu bellum illatum defendo.
 obrat conversio; commutatio.
 obrati despoliō (Dianae templum), v. loupím.
 obratně scienter, callide, docte, prompte.
 obratnost velocitas, celeritas; ars, facultas (alcs rei).
 obratný promptus, facundus, argutus (orator), doctus; versatus (in alqa re).
 obraz imago, effigies.
 obrok pabulum. [nis.
 obrovský ingens, vastus, imma-
 obruba labrum, limbus; clavus.
 obrys circumscripção.
 obřad caerimonia, ritus.
 obsah argumentum, sententia; dle hlavního o. capitulatim.
 obsáhnouti amplector (omnes res), complector (rei magnitudinem). [stula).
 obsahují amplector, habeo (epi-
 obsazují occupo, capio, obsido;
 o. napřed praeoccupo.
 obsazení occupatio.
 obsluhují někoho ministro alcul.
 obstarávám curo, provideo, praeparo, procuro, praevertito alqd.
 obstarávání curatio, gestio (negotii); procuratio.
 obstaravatel curator (ludorum), actor (rerum); procurator.
 obstátí maneo, sto; valeo.
 obstojný mediocris, satis magnus.

obstoupení indago.
obstupuji circumsisto alqm.
obsypati obruo.
obšírně abundanter, copiose.
obšírný copiosus; diffusus (ius civile), latus, uber.
obtékám circumduo alqd.
obtěžkaný gravidus.
obtíž difficultas, moles; incommodum, molestia, impedimentum; bez obtíží commode; o. či im gravor.
obtížiti onero.
obtížený onustus, gravis (agmen praeda).
obtížný difficilis, molestus, asper, gravis; v. těžký.
obtočiti involvo alqd alqa re.
obušek fustis.
obuv calceamentum.
obuvník calceolarius, sutor.
obvádím circumduco, obduco.
obvaz fascia.
obvazují alligo (vulnus), obligo (alqm alqa re).
obveselují oblecto (alqm alqa re).
obvěti (perioda) ambitus verborum, circuitus verborum, comprehensio. [minatio.
obvinění accusatio, crimen, cri-
obviňují accuso, arguo (alqm s gen., de, acc. c. inf.), crimini do (alqui alqd); crimen intendo (in alqm); criminor (alqd neb acc. c. inf.).
obvod circuitus, ambitus; nejzazší o. extremitas.
obvyklý usitatus, consuetus.
obyčej mos, consuetudo; v o. mám soleo, consuevi; nad o. solito (magis).
obyčejně plerumque, fere (quod f. fieri solet); consuevi, soleo s inf.
obyčejný vulgaris, communis, usitatus, consuetus, solitus.
obydlený kým quem incolunt...; hojně, četně o. frequens.
obydlí domus, domicilium, sedes, habitatio.

obyvatelný habitabilis (regiones).
obývám incolo, colo, habito (in.), teneo alqd.
obyvatel incola, habitator; o-é tvrže castellani; města oppidani.
obzírám circumspicio alqd.
obzor aspectus; o. duševní intelligentia.
obzvláště in primis, praecipue, eximie, praesertim.
obzvláštní praecipuus, singularis, eximius.
obžaloba accusatio, crimen.
obžalovaný reus.
obživa victus.
obživnonti revivisco.
ocas cauda.
oceňování aestimatio, censura.
oceňuji censeo (provinciam), aestimo alqd.
ocet acetum. [alqd.
octnouti se devenio, incido in
oč quanto (melius).
očekávám exspecto, opperior; praestolor. [spes.
očekávání exspectatio, opinio,
oči v. oko; conspectus: in c-u alcs, in c-um (cadere, venire), e c-u (decedere).
očista expiatio (scelerum).
očistění purgatio; lustratio.
očisťuji purgo, lustror, abluo, expio (tua scelera); tergo.
od ab. ā; ex (vulnere); sám od sebe sua sponte; od místa alienus, seiunctus (a re proposita).
odbočení deverticulum, digressio.
odbočují deflecto (de spatio), digredior (a causa); recedo; o. s cesty iter flecto.
odboj rebellio, seditio.
odbojný seditiosus.
odbývám někoho dimitto, repudio, petenti recuso.
odcizení alienatio, ab-
odciziti alieno, abalieno, avertor (pecuniam); subduco, surripio.
odčiniti propulso.
oddalují removeo, detineo alqd.

oddanost fidelitas, pietas.
 oddaný deditus, devotus, fidelis, bene animatus; studiosus alicui rei.
 oddávám dico, dedico; trado alicui alqd; o. se dedo me, inservio; o. se klidu quietem capio.
 oddech v. odpočinek; bez o. uno spiritu.
 oddechnouti respiro; quiesco, requiesco, quietem capio.
 oddělení pars; ve dvou o. bipartito.
 oddělený separatus, seiunctus; o-ně separatim.
 odděluji seiungo, separo, segrego, disparo, discerno, disiungo, intercido, discludo, distermينو.
 oddíl pars, caput.
 oddychuji respiro, spiritum duco.
 odehírám se confero me, k někomu, někam adeo ad . . in (iudicium), o. se zpět recipio me; v. odcházím.
 odedávna antiquitus.
 odepření detrectatio (militiae).
 odervati avello, revello.
 odesílám amitto, dimitto.
 odeslání dimissio, ablegatio (inventutis ad bellum).
 odestáti se infectum fieri.
 odevšad undique.
 odevzdání traditio, deditio.
 odevzdávám trado, dedo; v moc jiného o. emancipo. [velites.
 odě nec armatus; lehký o. plur.
 odění arma, lorica; o. nepříteli odňaté spolia.
 oděv vestis, vestitus, vestimentum, ornatus, cultus.
 odhad census, aestimatio, o. konám censeo (provinciam).
 odhadce aestimator, censor.
 odhaduji v. cením.
 odhaluji v. odkrývám.
 odháním ago, aspello (a leto), depello, v. zaháním.
 odhazují abicio, reicio, proicio.
 odhodlaně animo forti, fortiter.

odhodlanost alacritas; animus paratus, promptus.
 odhodlaný audax, alacer, fortis, promptus; jsem o-án mihi constat, constitui, in animo mihi est.
 odcházím abeo, proficiscor, cēdo, decedo (de provincia), discedo, digredior, egredior, excedo; o. zpět redeo, recedo.
 odchod profectio, z provincie, z úřadu decessus, decessio; recessio, digressio, discessus, egressus, excessus.
 odchovávám alo; educo.
 odchýlení se aberratio, (něčeho) declinatio (corporis).
 odchýlili se aberro, declinor, deflecto (a veritate), recedo.
 odchýlný abhorrens, dissonus; dissimilis.
 odchyluji declino (agmen), avertor.
 odív, na o. stavím spectandum propono alqd, ostento, prae me fero.
 odívám (někoho) vestio, (něco) induo, amicio; o. se v něco sumo alqd.
 odjakživa inde ab omni tempore; post hominum memoriam.
 odjezd profectio, discessus.
 odjinud aliunde.
 odjíždím avehor (navi, equo, curru), proficiscor.
 odkaz legatum.
 odkazují delegeo (rem ad senatum), revoco, reicio; = odkazem zůstavuji lego.
 odklad dilatio, prolatio; mora; bez o. continuo, sine mora.
 odkládám depono (coronam in aram), pono, differo, postpono, reservo, profero, traho alqd.
 odklízím amoveo, asporto; depono (insidias), v. odstraňuji, odvážím.
 odkrývám detego, exsero, apero, denudo, patefacio.
 odkud unde; o. pocházející, rodem atd. cujas.

odkudkoli undecumque.
 odkupuji redimo alqd ab alqo.
 odkvapiti avolo; v. odcházím.
 odkvétám defloresco.
 odlehčuji levo alqm.
 odlehlost spatium, intervallum.
 odlehlý remotus, semotus, devius, abditus, reconditus.
 odlétám avolo.
 odlišený distinctus.
 odlišný abhorrens, dissimilis.
 odliv aestūs decessus.
 odloučení, -ost disiunctio, secessio; solitudo, secessus.
 odloučený disiunctus. seiunctus, abductus, separatus; o-ně separatim.
 odlučuji abiungo, seiungo, separo; v. odděluji.
 odměna praemium, pretium.
 odměňuji remuneror, praemio afficio alqm, gratiam refero alcui.
 odměřuji commetior, demetior (verba), metior (frumentum exercitui).
 odmísiti seiungo, separo.
 odmítám repudio, abnuo; reicio, respuo; přisežně o. eiuro; = vyvracím refuto.
 odmítnutí reiectio (civitatis), repudiatio (supplicum).
 odmládnouti repuerasco.
 odmlčení se (v řeči) abscisio.
 odmlčeti se obmutesco.
 odmlouvám obloquor; resisto, repugno.
 odmrštění reiectio, repudiatio.
 odmrstiti reicio, repudio; býti o-en repulsam ferre.
 odnáším deporto, refero, aufero, asporto; o. se specto, pertineo ad...
 odnaučiti dedoceo (alqm alqd neb inf.); o. se dedisco alqd.
 odnesení asportatio (signorum).
 odněkud alicunde.
 odnětí ademptio, detractio.
 odnímám adimo, exuo, (alqm alqa re), derogo (de fide, ex

aequitate); intercipio (commeatum); abrogo (magistratum); o. nepozorovaně subtraho, surripio; v. беру, вырвати.
 odolávám resisto (alcui), sustineo (alqd),
 odonud illinc.
 odpadám od někoho deficio, desisco (ab alqo), alienor, ab-
 odpadlý abalienatus.
 odpadnutí defectio (ab...).
 odpečetiti resigno, solvo.
 odpírám nego, ab-, de-, abnuo alqd; contradico alcui, abiudico (alqd ab...); o. pomoci někomu desum alcui; v. odporuji.
 odpisuji rescribo.
 odplácím reddo, refero (gratiam).
 odplata praemium, remuneratio.
 odplivnouti respuo.
 odplouti abeo, proficiscor.
 odpočinek requies, respiratio.
 odpočívám quiesco, requiesco, con-, acquiesco.
 odpočítávám detraho alqd de...
 odpočívadlo sedile.
 odpoledne post meridiem.
 odpolední pomeridianus.
 odpomáhám něčemu medeor alcui rei, levo (alqd).
 odpomoc remedium.
 odpor recusatio, obstinatio; = nechť fastidium; = nesrovnalost repugnantia; bez o. sine dubio s o. fastidiose; o. kladu v odporuji.
 odporný adversus, incommodus, molestus; fastidiosus, odiosus.
 odporoučím commendo, committo, trado; = odkazuji lego.
 doporučení commendatio; v. zaveti legatum.
 odporuji adversor, resisto, dissentio (ab...), repugno obloquor alcui.
 odpouštím ignosco (alcui alqd), veniam do (alcui alcs rei); remitto, condono. [r. valet.
 odpověď responsum; o. miří

odpovídám respondeo; inquam.
 odpravuji amoveo, asporto, removeo; = popravuji supplicio afficio alqm.
 odprošení deprecatio, satisfactio.
 odprošuji deprecor (regem), veniam peto (ab . .)
 odpřisáhnouti abiuro, eiuro.
 odpůrce adversarius.
 odpuštění venia, poenae remissio.
 odpykati poenas dare (alcs rei).
 odrazuji avoco (alqm ab . .), dehortor (alqm ab).
 odrážím repello, reicio, propulso (hostem), defendo (solis ardore), repercutio; námitky atp. refuto; loď solvo.
 odrhovačka cantilena.
 odročení dilatio, prolatio.
 odročiti přelíčení amplio; comperendino (na třetí den soudní); vůbec: differo, profero.
 odřeknutí se abdicatio.
 odřící denego, nego alqd; o. se mitto, missum facio, cedo (iure); abdico me (magistratu).
 odříkávám recito, pronuntio; o. slovně iisdem verbis reddo.
 odříznouti deseco, intercido alqd.
 odskočiti resilio.
 odsloužiti se beneficium, gratiam refero alui.
 odsouzení damnatio.
 odstavec articulus. [gro.
 odstěhovati se migro, transmi-
 odstranění amandatio, remotio.
 odstraňuji tollo, removeo, aufero, subtraho, subduco, amoveo, demoveo, amando, submoveo, abdo, ablego (alqm a consilio); aboleo (ritum), abrogo (legem).
 odstrašuji deterreo, absterreo alqm ab . . neb ne, quominus.
 ostrkují detrudo; postpono, praetereo.
 odstupuji absisto, abscedo, (z úřadu) decedo; secedo, recedo; o. něco cedo (alui currum triumphalem, possessione).

odstupující úředník decessor (naproti successor). [cium).
 odsuzovací damnatorius (iudi-
 odsuzuji damno, condemno (alqm capitis; eodem crimine; de alea).
 odsvěcení (místa) exauguratio.
 odškrabuji abrado.
 odtáhnouti decedo (de statione), discedo (ab Gergovia); proficiscor. [profectio.
 odtáhnutí (vojska) discessus,
 odtahuji abstraho alqd.
 odtamtud illinc.
 odtékám defluo.
 odtínám deseco, amputo alqd.
 odtrhnouti nepřech. v. odtáhnouti.
 odtrhuji abripio, abrumpo, abscindo; divello (alqm ab alqo); avello (sigilla); distraho (a sapientia alqm).
 odtud hinc, inde.
 odučiti se dedisco.
 odumírám emorior.
 odúmrtí hereditas caduca.
 odumřelý decrepitus.
 oduševnělý animans (mundus), animatus.
 odůvodnění argumentatio.
 odůvodňuji argumentor (alqd).
 odvádím abduco, deduco (alqd de . .]; o. zpět reduco; o. vodu derivo (aquam ex flumine); o. peníze solvo, reddo, pendo (pecuniam).
 odvaha audacia, animus.
 odvazuji solvo, resolvo.
 odvážím aveho, deporto, deveho.
 odvážlivost audacia.
 odvážně audacter; fortiter.
 odvážný audax.
 odvažuji expendo, appendo (verba), commetior (negotium cum tempore); examino (ad certum pondus); pendo alqd.
 odvažuji se audeo, periclitor; o. se života vitam in discrimen do.
 odvděčuji se gratificor (alui), gratiam refero alui.

odvedení vody derivatio (fluminis).
odvětití respondeo.
odvislý pendens ex . . ; subiectus alcuí, qui est sub ditione alcs.
odvlékám abripio, abstraho, abduco.
odvod delectus, dilectus (habere).
odvodňuji derivo.
odvolání revocatio; appellatio, provocatio (ad populum).
odvolávám revoco, sevoco, devoco (de provincia), removeo; o. se provoco (ad alqm), appello (alqm); o. se na něco excusor alqa re.
odvozují derivo (crimen), duco nomen ex . . , ab . . traho (originem).
odvrácení depulsio (servitutis), propulsatio.
odvrácený aversus.
odvracím avertio; revoco, avoco (alqm ab . .), depello (servitute), removeo alqd, abalieno, deterreo alqm, abduco, abstraho (copias a Lepido); o. se aversor; descisco ab alqo; **prosbami** o. něco deprecor (periculum), detestor (omen).
odvratitel depulsor (dominatus).
odvykám někoho čemu desuefacio alqm ab . . , o. si desuesco; **odvyklý** desuetus (s inf.).
odvyknutí desuetudo (armorum).
odzbrojuji dearmo (exercitum), armis exuo.
odznak insigne; signum, nota.
odzpěvuji decanto (causas).
ohavně flagitiose, nefarie, turpiter. [scelus.
ohavnost flagitium, turpitude,
ohavný nefarius, turpis.
ohabnost mollitia.
ohabný flexibilis, mollis.
ohěň ignis; flagrantia (oculorum); duševní vigor, ardor.
ohlášení edictum, denuntiatio (belli), pronuntiatio, re-, promulgatio).

ohlašuji nuntio, profiteor, edo, afferro, refero, renuntio, promulgo.
ohlávka lorum.
ohled ratio (alcs rei); o. mám v. zření.
ohledávám perspicio, perlustro oculis, scrutor alqd; quaero, inquiero, investigo; ve smysle vojens. recognosco.
ohlížím se respicio, o. se kolem circumspicio, circumspecto.
ohlodávám (kolem) circumrodo.
ohluchnouti obsurdesco (aures sonitu).
ohlušuji obtundo aures.
ohmatávám attrecto, contracto, tempto alqd.
ohniště focus.
ohnivě ardentem.
ohnivý ardens (verbum), flammeus (stella), igneus.
oholiti abrado.
ohon cauda.
ohořelý ambustus (reliquiae).
ohrada saepes, maceria, munimentum; o. v závodišti carceres; o. pro zvířata cavea, saeptum, praesaepes.
ohraničuji circumscribo, definio, termino. [ohrazuji.
ohrazený consaeptus (ager); v
ohrazuji saepio, munio, circumdo alqd alqa re, alqd alcuí rei.
ohražení (tribunské) intercessio.
ohromiti percello, obstupefacio, perturbo alqm.
ohromnost immanitas.
ohromný immanis, ingens.
ohrožuji minor alcuí alqd, immineo, impendeo.
ohřívám calefacio, foveo alqd.
ohyb amfractus, flexus.
ohýbám flecto, inflecto.
ohyzdnost deformitas, foeditas, turpitude.
ohyzdný deformis, foedus, turpis.
ochablost languor; o. duševní defectio animi. [missus.
ochablý laxus, languidus, re-

ochabnutí debilitatio (animi).
 ochabuji relanguesco, debilitor;
 elanguesco.
 ochlazení refrigeratio.
 ochlazuji refrigero.
 ochočený mansuetus, mansue-
 factus.
 ochočuji domo, mansuefacio.
 ochota benevolentia, voluntas,
 modestia, obsequentia, accomo-
 datio (magistratum), gratifi-
 catio. [ochota.
 ochotnost facilitas, comitas; v.
 ochotný paratus, propensus, ala-
 cer, benignus, facilis, promptus.
 ochotně prompte, libenter.
 ochranapraesidium, patrocinium,
 tutela. [tutor.
 ochránce patronus, defensor,
 ochraňuji v. chráním.
 ochrnulý captus (membris, pedi-
 bus), debilis.
 ochrnutí debilitas (linguae).
 ochromený confixus (ducentis
 senatus consultis).
 ochromiti debilito alqm.
 ochuravěti in morbum incido,
 morbo implicor.
 ochutnávám degusto (vitam).
 oj temo.
 okamžik punctum, momentum.
 okamžitě confestim, extemplo,
 statim.
 okamžitý praesens.
 okap stillicidium.
 okázalost ambitio, ostentatio;
 splendor, magnificentia, appa-
 ratus
 okázalý speciosus, magnificus.
 okazuji v. ukazuji.
 oklamání destitutio; v. podvod.
 oklamati eludo alqm; v. klamu.
 oklešťuji amputo.
 oklika amfractus, circuitus, cir-
 cuitio; ambages.
 okliky ambages.
 okno fenestra.
 oko oculus; před očima in con-
 spectu; na oči in conspectum;
 s očí e conspectu; na oko dicis

causa neb slovesem videri; do
 očí aperte, palam, libere; mezi
 čtyřma očima secreto, remotis
 arbitris.
 okolek orbis; margo; bez o.
 sine mora.
 okolní vicinus, finitimus; o. mí-
 sta loca, quae circumiacent.
 okolnost res; pl. tempora, res.
 okolo v. kolem.
 okouším gusto alqd; tolero, per-
 fero, patior.
 okovaný aëtatus, ferratus.
 okovávám praefigo.
 okovy catenae (c-as inicere alcuí,
 in c-as conicere alqm), vincula.
 okraj margo, ora
 okrasa decus, ornatus, orna-
 mentum; (v řeči) flosculus.
 okrásti aufero, eripio alcuí alqd,
 furto abstraho; depeculor alqd.
 okres v. okrsek.
 okronhlý rotundus, teres.
 okrsek orbis; pagus; o. zemský
 orbis terrarum.
 okřáti recreor, reficior,
 valesco.
 okřídlenec ales, volucris.
 okřídlený volucer, volatilis.
 okřídli lingula.
 okřiknouti increpo alqm.
 olej oleum.
 oliva oliva; jakožto strom obyč.
 olea. [tum.
 olivový oleaginus; o. les olive-
 oloupati delibro.
 oloupiti despolio, v. loupím
 olověný plumbeus.
 olovnice perpendiculum.
 olovo plumbum.
 olše alnus.
 oltář ara, altaria (-ium).
 oltářík arula. [alqd.
 olupuji spolio alqm, depeculor
 olympiada olympias.
 omáčka ius.
 omámení torpor, perturbatio.
 omámiti occaeco animum alce.
 obtundo, obstupefacio alqm.
 omazati oblino, perungo alqd.

omeškávám tardo alqm.
 omezení terminatio; determinatio; jako dodatek v řeči: adiunctio; s o. finite.
 omezují finio, definio, circumscribo, determino, termino.
 omládnouti repuerasco.
 omlouvám excuso (alqm alcui, de alqa re, alqd: tarditatem), purgo.
 omlouvám se excuso me (něčím: inopiam), satisfacio (alcui de alqa re).
 omluva excusatio, satisfactio; za o. uvádím causor (consensus patrum).
 omočiti mergo alqd.
 omráčiti obstupefacio, perturbo alqm; omráčena ttonitus, bleškem tactus (de caelo).
 omrzlost fastidium.
 omšný muscosus.
 omyl error; na o. jsem erro, fallor.
 omývám alluo (moenia), abluo (pedes), eluo; o. kolem do kola circumluo; v. myji.
 on is, ea, id; ille.
 onam illuc.
 onde illic.
 onehdy nuper, modo; olim.
 onemocněti in morbum incido, morbo implicor.
 onen ille.
 opačně contrarie, inverse.
 opačný contrarius; inversus; o. strana aversa (urbis).
 opadávám (o vodě) decresco, (listí) decido.
 opak contrarium.
 opakování repetitio, iteratio; stručné o. collectio; o. slova na konci vět (epifora) orationis in extremum conversio.
 opakuji gemino (verba), repeto, itero; doslova o. iisdem verbis reddo.
 opáliti amburo.
 opanování occupatio.
 opanovati possido alqd, occupo

alqd, potior alqa re; o. se mihi impero, tempero.
 opásání cinctus.
 opásati accingo (gladio).
 opasek balteus.
 opatrně caute, prudenter.
 opatrnost prudentia, calliditas cautio (a c-ne discedere).
 opatrný prudens, cautus, consideratus.
 opatrování curatio, tutela.
 opatruji asservo, custodio, curo, tueor alqm.
 opatření comparatio (testium), (konkr.) res praeparata.
 opatřiti si conciliare (pecunias); v. opatřuji. [lignatio].
 opatřování comparatio; o. dříví opatřuji paro, prae —, administro, provideo (rem frumentariam); orno, instruo; předem o. praevertio. [tio; munimentum].
 opevnění munitio, circummunio.
 opevňuji munio, communio; kolem o. circummunio.
 opěra fulcrum, adminiculum.
 opěšalý ad pedes degressus (eques).
 opět iterum, rursus, denuo, identidem; o. a opět etiam atque etiam.
 opětný repetitus, creber.
 opětování assiduitas (eiusdem litterae nimia), repetitio (eiusdem verbi).
 opěvuji celebro, cano alqd.
 opice simia.
 opilec ebriosus, vinolentus.
 opilost ebrietas.
 opilství ebriositas.
 opilý vinolentus, ebrius.
 opírám se (o něco) nitor alqa re, obnitor, reclino, innitor; = protivím, zdráhám se recuso, resisto, repugno.
 opisovač scriptor, librarius.
 opisují (něco od někoho) describo (librum); circumscribo; = obepisují circumduco (circino), circumscribo.

oplakávám comploro, deploro,
defleo alqm.
oplácím reddo, solvo, refero.
oplétám circumretio, intexo
alqd alqa re.
oplývám abundo, affluo (abl.),
circumfluo (gloria, exercitu).
opzllost lascivia, obscenitas.
opzlly lubricus, lascivus, ob-
scoenus.
opodál procul, longe.
opojení crapula.
opomenutí derelictio (communis
utilitatis), intermissio.
opomíjím omitto, praetermitto,
neglego alqd.
opona divadelní auleum (tollere);
jinak velum.
opora firmamentum; (= tyč)
adminiculum. |tilem).
opotřebovati contero (suppellec-
topouštím desero, destituo, relin-
quo; nadobro o. derelinquo
(naves); o. své stanovisko loco
cedo; síly mne o. vires me de-
ficiunt.
opovážlivě audacter, temere.
opovážlivost confidentia, auda-
cia; temeritas.
opovážlivý audax, temerarius.
opovažují se v. odvažují se.
opovězení denuntiatio (belli).
opovídám denuntio (alcul alqd),
renuntio, indico (bellum).
opovrhují despicio, contemno,
sperno, respuo alqd.
opovržení contemptus, contemp-
tio, despicatus, despectus.
opozditi retardo alqd; o. se mo-
ror, sero venio.
oprátka laqueus, copula.
oprať lorum. |tio).
oprava, -ení correctio, emenda-
oprávce corrector, emendator.
opravdově asseveranter (loqui),
serio. vere, re vera; o. jednáám
assevero.
opravdovost asseveratio, veritas.
opravdový verus, sincerus; se-
rius, gravis.

opravdu vere, re vera.
oprávkyně emendatrix.
oprávněný iustus; qui habet po-
testatem alqd faciendi.
opravují emendo, corrigo; refi-
cio, reparo.
optati se v. táži se.
opuchnouti intumesco, turgesco.
opustiti místo vykázané a signis
discedere; v. opouštím.
opuštění destitutio.
opuštěnost solitudo, vastitas.
opuštěný desertus, vastus.
oráč arator; o. s voly bubulcus.
orání aratio.
orba aratio; cultus agrorum,
agricultura.
orel, -lice aquila.
orgie bacchatio.
orlonoš aquilifer.
oruží spolia; arma.
oř equus.
ořech nux; vlaský o. iuglans.
ořezávám amputo, circumcido,
circumseco, reseco alqd.
ořu aro.
osa axis, cardo.
osada colonia; pagus; o. zaklá-
dám c-am deduco; založení
osady deductio.
osadnický colonicus.
osadník colonus; incola.
osamělost solitudo.
osamělý desertus, solus, solita-
rius (virtus).
osázený arbustus (ager).
osazují consero (hortum arbo-
ribus).
osednouti (= v držení vzítí) pos-
sido, occupo alqd.
osekávám detrunco (arbores),
dolo (stipitem).
osel asinus.
osení seges. [to).
osévám consero (agrum frumen-
osévání consitio, consitura.
osídliti v. osazují. [brae.
osídlo laqueus; insidiae, illece-
osina arista.
osiřelost orbitas.

osiřelý orbis.
osiřeti orbis fio.
osíti v. osévám.
oslablý remissus, laxus, infirmus.
oslabuji debilito, deminuo, attenuo, affligo; delumbo (sententias), elevo (auctoritatem), minuo.
oslava laudatio, praedicatio, laudes, gloria.
oslavuji celebro (memoriam nominis, mortem), concebro, illustro, nobilito, laudibus effero alqm.
oslepnouti caecus fio. [alqm.
oslepuji caeco, caecum reddo
oslík asellus.
oslnivost candor, splendor.
oslňující krása candor; jinak candidus, splendidus.
oslovení appellatio, alloquium, compellatio.
oslovuji alloquor, appello, affor (versibus alqm).
oslyšeti abnuo, repudio, aspernor (preces).
osm octo; **po osmi** octoni.
osmdesát octoginta; **po o.** octogeni.
osmdesátkrát octogies.
osmdesátý octogesimus.
osměluji se audeo.
osmeronásobný octuplus.
osmistý octingentesimus.
osmkrát octies.
osmnáct duodeviginti.
osmnáctý duodevicesimus.
osmý octavus; **po osmé** octavum.
osnova stamen.
osnuji molior, machinor, struo.
osoba persona; homo.
osobivost arrogantia.
osobivý arrogans.
osobní privatus, proprius, gen. ipsius; osobně jsem přítomen coram adsum, o. jsem viděl praesens vidi.
osobnost persona; natura.
osobuji si vindico mihi alqd, adscisco (mihi nomen regium).

osůčení oriminatio, calumnia.
osočiti insimulo (alqm probri, discessisse). [in alqm.
osopiti se increpo, alqm, invehor
ospalý dormitans; somniculosus; segnis, lentus, tardus; o. jsem dormito.
ospravedlnění excusatio, purgatio, satisfactio.
ospravedlňuji purgo, excuso alqm; o. se excuso me, purgo me, satisfacio alicui.
ostatek reliquum, quod restat.
ostatky reliquiae.
ostatně ceterum, alioqui.
ostatní ceterus, reliquus.
ostaviti relinquo, desero, destituo; omitto alqd.
osten stimulus, aculeus, spina.
ostnatý spinosus.
ostrážitost vigilantia.
ostrážitý cautus. vigil.
ostrost acies, acrimonia; acumen.
ostrov insula.
ostrovan insulanus.
ostrovtip argutiae, acumen ingenii; subtilitas.
ostrovtipný argutus; subtili
ostruha calcar.
ostružina rubus. [(sonus).
ostrý acutus, acer, excitatus
ostře acriter (intueri), acute (sonare).
ostří acies, acumen; u kopí cuspis, ferrum.
ostříhati tondeo, abrado alqd.
ostříhati -stříci v. střehu, blídám. opatruji.
ostřím acuo.
ostřížek segmentum, pannus.
ostuda dedecus, infamia, ignominia.
ostýchám se vereor, timeo, pudet me (s inf.).
ostýchání pudor, verecundia, timiditas.
ostýchavost v. ostýchání.
ostýchavý timidus, verecundus.
osud fortuna. fors, sors, fatum, eventus, casus.

osudí cista, urna.
 osudně fataliter.
 osudný fatalis.
 osvědčení declaratio, professio.
 osvědčený cognitus, spectatus, expertus.
 osvědčuji testor alqd, testificor; praesto (fidem); o. se praebeo, praesto me alqm.
 osvětlení illustratio.
 osvětluji illustro, col — alqd.
 osvěžuji recreo, reficio alqm.
 osvoboditel liberator.
 osvoboditi libero, in libertatem vindico alqm.
 osvobození (od povinnosti) vacatio (militiae), immunitas, (od viny) absolutio.
 osvojuji si něco sumo mihi alqd, vindico mihi, in meum usum converto; učením scientiā comprehendo.
 ošáliti eludo alqm; v. klamu.
 ošatiti vestio alqm.
 ošemetně fallaciter.
 ošemetnost animus subdolus; v. lest, podvod.
 ošemetný fallax, perfidus.
 ošetřování curatio.
 ošetřuji curo (alqm).
 ošklivím si fastidio (alqd), taedet me alcs rei.
 ošklivost foeditas; (= nechut) fastidium (alcs rei).
 ošklivý foedus, odiosus, turpis.
 oškrabuji abrado. [lum.
 oštěp hasta, pilum, cuspis, iacu-
 ošumělý tritus, obsoletus.
 otáčení se conversio.
 otáčími verso, converto, contorqueo (membra), involvo alqd alqa re.
 otálení cunctatio, mora; gerund. od cunctor.
 otálím cunctor, dubito, moror.
 otázati se interrogo alqm, quaero ex alqo.
 otázka interrogatio; o. vědecká quaestio.
 otcovrah parricida.

otcovský patrias (animus), paternus (bona).
 otčím vitricus.
 otčina patria.
 otec pater, parens.
 otékám intumesco, turgesco.
 oteklna tumor.
 oteklý tumidus, turgidus.
 otep fascis (sarmentorum), manipulus. [calesco.
 otepluji calfacio alqd; o. se in-
 otesávám dolo (robur).
 otevírám v. otvírám.
 otevřen jsem pateo.
 otevřeně directe, libere.
 otevřený apertus, patens; o člo-
 věku simplex, apertus.
 otěže habenae, lora.
 otírám abstergeo, detergeo, tergeo alqd.
 otiskuji exprimo alqd, imprimo (vestigia in alqa re).
 otloukám decutio alqd.
 otok tumor (oculorum).
 otrávití veneno neco alqm; o. se venenum sumo.
 otrhaný (= v hadrech) pannosus.
 otrhávám decerpo, stringo.
 otrocky serviliter, servilem in modum.
 otrocký servilis.
 otroctví servitus; do o. prodávám sub corona vendo.
 otročím servio.
 otrok servus, mancipium; puer.
 otrokyně serva.
 otrásám concutio (rem publ.), conquasso, percello, convello (statum rei publ.), labefacio.
 otrělý, -ný attritus, tritus.
 otrěsení conquassatio (valetudinis).
 otupělý obtusus, hebes.
 otupuji retundo (ferrum), hebeto; o. se hebesco (mentis acies).
 otužilost duritia, patientia; cal-
 lum (vl. tvrdá kůže).
 otužilý durus.
 otužuji duro.

otvírám aperio, patefacio; recludo, resero; (epistulam) resigno, solvo; o. se hisco; patefio, pateo, patesco (campus).
otvor foramen; os; fenestra.
otýpka v. otep.
ouško auricula.
ovanouti afflo alqm.
ovanutí afflatus.
ovazují circumligo.
ovce ovis.
ovčák opilio.
ovčín ovile.
ovdovělý viduus.
oves avena.
ověnčiti coronam impono alcui, sertis redimio alqd.
ovinouti circumligo (angui), circumplico, convolvo.
ovívám circumflo (alqd), afflo.
ovládám obsideo alqd, possideo alqd, impero alcui, in potestate habeo alqm; jsem o-án habeor (Hispaniae tribus legionibus).
ovlhnouti madesco.
ovoce fruges, fructus; poma.
ovocná zahrada pomarium.
ovocný strom arbor frugifer.
ovsír avena.
ovšem enim, quidem, equidem, certe, scilicet, utique, nimirum, sane, videlicet.
ovzduší caelum.

ozáblý praeustus (frigore).
ozařují illustro, accendo (lunam).
ozbrojenec armatus
ozbrojení (= výzbroj) armatura (levis, gravis).
ozbrojiti armo alqm alqa re..
ozdoba ornamentum, decus, insigne.
ozdobiti v. zdobím.
ozdobně ornate, concinne (dicere), decore.
ozdobný decorus, ornatus, concinnus (oratio), politus.
označení significatio, designatio.
označují noto, denoto, designo, signo alqd.
oznámení indicium, pronuntiatio, promulgatio; edictum.
oznamují nuntio, denuntio, doceo, ostendo, renuntio, defero, profiteor; promulgo (legem) pronuntio; o. napřed prae-nuntio.
ozývám se respondeo, resono; o. se proti něčemu obloquor, resisto alcui rei; o. se kolem něčeho circumsono alqd.
ozvěna vox reddita.
oželeti něco deploro alqd.
oženiti se uxorem duco.
ožiti revivisco.
oživují animo alqm; excito, erigo.

P.

paběrky reliquiae.
pád casus, occa-us, lapsus, ruina, excidium; Pád řeka Padus; kolem P. circumpadanus.
padám cado, concido, labor, praecipito; p. k nohám ad pedes alcs me proicio.
padesát quinquaginta.
padesátkrát quinquagies.
padesátý quinquagesimus.
padělám imitor, corrumpo.

padělaný adulterinus (nummus).
pádně graviter.
padnouti concidere (arbores), v. padám.
pádný gravis.
padoucnice morbus comitialis.
padouch homo sceleratus.
pahorek collis, clivus; tumulus.
pahorkatina colles, altitudines.
pahorkatý clivosus.
pahrbek tumulus, clivus.

pahýl truncus.
 páchám committo (scelus), per-
 petro (caedem), facio.
 pachatel auctor.
 pachole puer.
 pacholek calo.
 pachtění se captatio (verborum).
 pachtím se sector alqd, desudo
 in alqa re. [quidnam.
 pak tum, deinde; autem; copak
 páka vectis.
 pakli sin, sin autem, si vero; p.
 ne si minus.
 palár aedes, ium, turris; p. krá-
 lovský regia.
 palčivý ardens, fervidus.
 palec pollex; jakožto míra digitus.
 palice fistuca.
 pálím cremo, uro.
 palma palma.
 palouk v. louka
 paluba transtra (-orum).
 památka memoria. recordatio;
 monumentum, vestigium; fama.
 památný zájm. ille; memoriā
 dignus.
 pamatuji (se) memini, memoriā
 teneo alqd; dobře se p. com-
 memini; p. někoho admoneo,
 commonefacio alqr alcs rei.
 paměť memoria, paměti com-
 mentarii.
 pamětihodný memoriā dignus.
 pamětlivý memor alcs rei.
 pán dominus, herus.
 pancíř v. krunýř, brnění.
 paní domina; mulier, femina;
 mater familias; uxor.
 panna virgo.
 panování dominatio, regnum,
 imperium; za p. regnante alqo.
 pánovitý imperiosus, arrogans,
 superbus. [torius.
 panovnický principis; impera-
 panovník imperator, princeps;
 rex; dominus.
 panství dominatio, dominatus,
 dicio, imperium.
 panstvo nobiles, nobilitas.

panuji regno, impero, imperium
 teneo.
 papír charta.
 paprsek radius (i v kole).
 pára vapor, nidor (ganeorum).
 pardal panthera.
 parní lázeň (assa) sudatio.
 parno aestus.
 paroh cornu.
 pařez stipes.
 pás balteus; cingulum.
 pásmo regio, caelum.
 pastorek, -kyně privignus, -a.
 pastva pastus, pabulum; = pas-
 tviště pascuum; k společné pas-
 tvě určený compascuus (ager).
 pastvina pascua (-orum).
 pastýř pastor; p. ovčí opilio.
 pastýřský pastoralis.
 pasu pasco; p. se pascor; p. po
 něčem capto (occasionem).
 pasuji na rytíře ad equum re-
 scribo.
 pata calx; od p. k hlavě a ver-
 tice ad extremum unguem; to-
 tus; p. hory radices montis.
 patnáct quindecim.
 patnáctkrát quindecies.
 patnáctý quintus decimus.
 patolízal assentator; p. jsem
 assentor (alcul).
 pátrám investigo alqd, quaero
 alqd, inquiero in alqd.
 pátrání investigatio, indagatio
 (veri). [feste.
 patrně aperte, evidenter, mani-
 patrnost evidentia.
 patrný evidens, apertus, mani-
 festus; patrno jest exstat.
 patro tabulatum, contabulatio,
 contignatio; p-a učiniti conta-
 bulare; s p-a mluvím ex tem-
 pore dico.
 patron patronus.
 patřím (=hledím) aspicio, cerno,
 animadverto, specto alqd.
 patřím pertineo, specto ad alqd;
 alcs sum; patří se dignum est,
 decet, convenit.
 pátý quintus.

páv pavo.
 pavéza (štít) pelta. [tus.
 pavézník (lehký) peltasta, cetra-
 pavouk aranea.
 pazneht ungula.
 pazour unguis.
 paže ala, brachium.
 pažení (šraňky) cancelli.
 pažit cespes.
 pec fornax. [administratio.
 péče cura, sollicitudo; curatio,
 pečeně assum (vitulinum).
 pečeť signum
 pečetím signo, obsigno.
 pečlivě curiose, accurate, dili-
 genter, exquisite, apparatus.
 pečlivost diligentia, accuratio
 (in inveniendis rebus), cura.
 pečlivý diligens, accuratus (ora-
 tio); (o člověku) curiosus.
 pečuji v. starám se.
 pekař fctor, pistor.
 peku coquo (panem), torreo.
 peleš cubile, lustra (-orum).
 pelyněk absinthium.
 penězoměnec argentarius.
 peněženka fiscus.
 peněžitý pecuniarius, pecuniae.
 penězní (s penězi se zabývající)
 aerarius.
 peněžný pecuniarius.
 peníz nummus.
 peníze pecunia, nummi; za p.
 pretio, venalis.
 peň truncus, stipes.
 pepř piper.
 perioda v. obvěť.
 perla margarita.
 péro ptačí penna, pluma; ku
 psaní calamus.
 peří pinna, pennae, plumae.
 pes canis.
 pestrost varietas (florum).
 pestrý varius, coloratus, (arcus
 duha), = měňavý versicolor.
 pevně firmiter (insistere).
 pevnina terra continens, aridum.
 pevnost firmitas (materiae), fir-
 mitudo, stabilitas; = tvrz ca-
 strum, arx, locus munitus.

pevnůstka castellum.
 pevný firmus, munitus, fixus.
 pěchota peditatus.
 pěkně belle (dicere), lepide.
 pěkný bellus, lepidus; = dosti
 veliký satis magnus, bonus.
 pěna spuma.
 pěním se spumo.
 pěst pugnus.
 pěstím colo, educo.
 pěstitel cultor (amicitiae, veri-
 tatis); -ka cultrix.
 pěstní zápasník pugil; p. boj
 pugilatio.
 pěstoun nutricius, cultor.
 pěstounka nutrix.
 pěstují colo, educo.
 pěšák pedes.
 pěší pedester; p. voják pedes.
 pěšina semita, callis, trames
 pěšky pedibus (eo).
 pět quinque; po p. quini.
 pětina quinta pars.
 pětipání quinqueviri.
 pětistý quingentesimus.
 pětiveslice quinquere mis.
 pětiveslý quinquere mis.
 pětkrát quinquies.
 pětsetkrát quingenties.
 pěvec cantor; vates.
 píce pabulum, pastus; píci opa-
 třuji pabulor.
 pícování pabulatio.
 pícovník pabulator.
 pícní pabulor.
 pídím se capto, quaero alqd.
 píď palmus; na dvě píď bipal-
 mis; ani na píď digitum trans-
 versum non (discedo).
 píchám pingo, compungo alqd.
 pichlavý spinosus, aculeatus.
 piják potor, ebriosus.
 pijavice hirudo (aerarii).
 piji bibo, poto.
 pikle v. úklady.
 pila serra.
 pile industria, studium, opera
 (-am do alicui rei).
 pilíř columna, columen (rei pu-
 blicae); pila.

pilířek columella.
 pilně assidue, diligenter, studiose, sedulo.
 pilnost diligentia, industria.
 pilný diligens, impiger, studiosus, sedulus; gravis; nic pilnějšího nemám nihil antiquius
 piluji limo. [habeo.
 písař scribe, scriptor.
 pisatel scriptor, auctor.
 písčina arena, locus arenosus.
 písek arena.
 písemně per litteras; p. zaznamenávám litteris mando.
 písemnictví litterae.
 písemný scriptus; p. památky litterarum monumenta.
 píseň carmen, canticum, cantio.
 pískám sibilo; p. na flétnu tibiis canto.
 pískový důl arenaria.
 písmeno littera. [rae.
 písmo scriptum, scriptura, littera.
 písnička cantilena, cantiuncula.
 píši scribo.
 píšťala tibia, fistula.
 píštěc fistulator.
 pítí potio, potatio, gerund. od bibo; = pitka commissatio; p. dokola circumpotatio.
 pitka commissatio, compotatio.
 pitomý stupidus, hebes, tardus.
 placení solutio.
 pláč fletus; ploratio, lacrimae; usedavý p. collacrimatio.
 pláči fleo, lacrimo, ploro; p. nad něčím defleo, deploro alqd.
 plačky flets, lacrimans, cum lacrimis.
 plačtivě flebiliter.
 plačtivý flebilis (gemitus), lamentabilis.
 plachta velum.
 plamen flamma.
 plamének flammula.
 plamenný flammeus.
 planina planities.
 planoucí fragrans.
 planu flagro ardeo; válka vzplanula bellum conflatum est.

planý sterilis; falsus (rumor), vanus, inanis.
 plápolám flagro.
 plástev favus.
 plaším consterno (equos), turbo.
 plášť pallium, amiculum; hrubý p. paenula, lacerna; p. řecký chlamys; vojenský p. sagum; p. vojevůdcovský paludamentum.
 pláštík vojenský sagulum.
 plat solutio; pretium, merces; p. vojenský stipendium.
 platan platanus.
 plátek lamina.
 plátěný linteus.
 platím pendo, solvo; = platnost mám valeo, polleo, possum.
 plátno linum, linteum.
 platnost vis; auctoritas (publ. tabularum); v p. jsem valeo.
 platný ratus, iustus; utilis, efficax.
 plavba navigatio, cursus.
 plavec nauta.
 plavecký nauticus.
 plavectví res nauticae.
 plavidla k převážení koní hippagogi.
 plavím se v. pluji.
 plavu no, nato.
 plaz serpens.
 plazím se serpo, repo.
 plece humerus, u zvířat armus.
 plech lamina.
 plémě genus (hominum), stirps, progenies.
 plen direptio, praeda.
 plenění vastatio, direptio, populatio.
 plením populo, vasto, praedor.
 plenitel depopulator, direptor.
 plénky incunabula (-orum).
 plesám exulto (victoria).
 plesání laetatio, laetitia.
 plet color.
 pletichy fraudes, machinae; pl. tropím (plurima) misceo.
 pletivo vimen, crates.
 pleva palia.
 plíce pulmo.

plijl spuo.
plísniím compello alqm., v. kárám.
pl. žím se serpo, repo.
plnění = zachovávání observatio.
plním compleo, impleo, expleo
 alqd; = zastávám fungor (alqa
 re), observo, servo alqd; = vy-
 konávám exsequor (mandata).
plný plenus (s gen.), repletus,
 refertus (s abl.).
plod fructus.
plodím gigno, creo, edo, genero;
 rozbroje atp. moveo, sero.
plodiny fructus, fruges.
ploditel genitor. [ubertas.
plodnost fecunditas, fertilitas,
plodný ferax, fecundus, fertilis,
 uber.
plodonosný (strom) felix (arbor);
 frugifer; v. úrodný, plodný.
plocha planities.
plochy planus.
plot saepes, saeptum.
plození fetus.
plstěné látky coacta (-orum).
pluh aratrum.
pluji vehor (navi), navigo, fluo
 (navis in alto); pl. kolem cir-
 cumvehor, praeter-.
pluk legio.
plynně commode (verba facere).
plynný fluens, liquidus; pro-
 fluens; expeditus, numerosus
 (oratio).
plynu fluo; z toho plyne inde
 cogitur; sequitur; efficitur (ut
 neb acc. c. inf.).
plýtvám profundo (pecuniam),
 perdo (tempus).
pním pendeo (ex, ab, in.).
pnu tendo, intendo, porrigo alqd.
po post (me, eum diem) per
 (triennium, provinciam); pouhý
 akkus. neb ablat. (decem annos;
 tota urbe, flumine); a (proelio);
po boku a latere; až po ad,
 usque ad (usque ab Dianio ad
 Sinopem); po pravici ad dex-
 tram; po sobě deinceps; po

první primum; po druhé iterum;
 po třetí tertium.
pobádám impello, incito, stimulo.
pobadatel hortator.
poběhlík homo vagus.
pobídka impulsus, incitatio, sti-
 mulus; k pobídce něčí auctore
 alqo. [curso.
pobíhám discurro, trepido, con-
pobíhání concursatio discursus.
pobíjím praefigo alqd alqa re;
 = zabíjím, porážím v. toto.
pobitý = okovaný aeratus; =
 zabitý interfectus, occisus.
pobízím impello, incito, castigo;
 v. pobádám.
poblouditi erro, deerro, aberro.
poblouzení error.
pobočí latus.
pobořiti proruo, interrumpo.
pobouření concitatio (plebis con-
 tra patres).
pobožný pius, religiosus.
pobratí aufero, eripio alicui
 alqd.
pobratím consanguineus.
pobřeží ora.
pobřeží mořské (k letnímu po-
 bytu vhodné) acta.
pobuda homo vagus.
pobuřovač concionator.
pobuřuji agito, exagito, solli-
 cito, concito.
pobyt mansio, commoratio.
pobývám moror, versor in. .
pocení sudatio.
pocestný viator.
pocit sensus; p. zimy alqor, p.
 bolesti dolor atd.
pocituji sentio, percipio alqd;
 afficio (dolore).
poceta v. čest.
pocívám v. uctívám.
pocívec vir probus.
pocívnost probitas, integritas,
 innocentia, bonitas.
pocivý honestus, bonus, fidus,
 probus.
počasí tempestas, caelum; roční
 p. anni tempus.

počátek initium; exordium, ex-
orsus; **z p-u** primo, initio; po-
čátky elementa.

počest: na p. honoris causa.

počestně honeste.

počestnost honestas; verecundia,
pudicitia, castitas.

počestný honestus (genus), castus
(ludi), pudicus, verecundus.

počet numerus, calculi (ad c.
vocare) **malý p.** pauci, pau-
citas; **bez p.** innumerabilis;
p. skládám rationem reddo
(alcs rei).

početí conceptio, conceptus.

počínám incipio, suscipio, coep-
to, ordior, exordior, ingredior;
p. si gero me, praebeo me; **p. se**
ineo.

počítám numero, habeo (aliquem
in hostium numero); **p. za zá-**
sluhu (za vinu) assigno alicui
alqd, crimini do.

počítí concipio (alqm ex alqo).

počkati maneo, exspecto.

počtářství arithmetica.

pod sub, infra s *akk.* neb sub
s *ahlat.*

podál v. opodál.

podarovati v. obdarovati.

podařiti se contingit, evenit,
prosperare cedit; provenio (fru-
mentum).

podávám porrigo, praebeo; offero;
ministro, subministro (tela); **p.**
ruku manum porrigo, **p. ruce**
dextras iungo; **při dražbě** liceor
(contra); **stručně p.** adstringo
(argumenta).

podávky furca. [dientia.

poddajnost obsequium, oboe-
poddajný flexibilis, facilis, oboe-
diens. [servitus.

poddanství dicto, oboedientia,
poddaný obnoxius alicui rei. im-
perio alcs subiectus; cliens,
parens (zvl. plur.), inferior.

poddávám se dedo, trado me
alicui, subicio me, submitto me
alicui.

podél secundum s *akk.*

podemílám subruo alqd.

podepínám substringo alqd.

podepírám v. podpírám.

podešev crepida, solea.

podezdívka substructio.

podezírám suspicor, insimulo,
alqm s. inf. neb genit., suscep-
tum reddo, habeo alqm.

podezíravý suspicax.

podezřelý suspectus.

podezření suspicio.

poděsiti perterreo, perturbo.

poděšení perturbatio, trepidatio.

podhazují subicio.

podíl pars, portio; hereditas, pa-
trimonium.

podiv admiratio; **p. -u** hodný
admirandus, mirus, mirabilis.

podívaná spectaculum.

podívání spectaculum; **za p. sto-**
jící conspiciendus (venustas).

podivín homo morosus.

podivný mirabilis, mirificus.
mirus. [rum in modum

podivuhodně admirabiliter, mi-
podivuhodnost admirabilitas.

podivuhodný mirabilis, admira-
bilis, admirandus.

podívují se v. dívím se.

podjímám se něčeho suscipio
alqd; v. podstupuji.

podklad statumen, fundamentum;
ahstr causa.

podkládám suppono alicui alqd,
subicio (ignem).

podkolení poples.

podkop cuniculus.

podkopávám suffodio, subruo.

podkuřují suffio alqd.

podlaha tabulatio, pavementum.

podle secundum, iuxta, apud,
prope s *akk.*

podléhám succumbo; cedo (invi-
diae alcs, tempori).

podlézám subrepo (sub tabulas);
v. lichotím. [rei).

podlívám suffundo (alqd alicui
podlomiti frango alqd; v. otřá-
sám.

podlost improbitas, turpitude.
 podloubí porticus.
 podlouhlý oblongus.
 podložka statumen.
 podlý improbus, turpis.
 podmaněný dediticius.
 podmanitel expugnator.
 podmaňuji subigo, domo alqd,
 subicio mihi alqd, in potestatem
 meam redigo alqd.
 podmínka condicio, lex, pactum.
 podnapilost ebrietas, crapula.
 podnapilý ebrius, vino gravis.
 podnebí aër, caelum (gravitatem
 caeli sustinere); loca (calidiora).
 podnes adhuc, ad hoc tempus.
 podněcovatel concitator.
 podněcuji accendo, acuo (indu-
 striam, iras), exacuo, concito
 (opifices), moveo.
 podnět impulsus, irritamentum,
 incitamentum, causa; stimulus;
 na p. můj auctore me.
 podnik inceptum, coeptum, co-
 nata (-orum).
 podnikám suscipio, excipio; mo-
 lior, capesso (pericula, pugnam),
 committo (bellum)
 podnikavý experiens, promptus.
 podoba forma, effigies, instar,
 species, habitus; = podobnost
 v. toto.
 podobám se similis sum alicui
 neb alicui; videor s *nom. c. inf.*
 podobnost similitudo.
 podobný similis alicui neb alicui.
 podobně simili modo, similiter,
 item.
 podotýkám breviter tango, attin-
 go alqd, interpono, commemoro
 alqd.
 podpaluji succendo, incendo; in-
 cito; v. podněcuji.
 podpěradlo fulcrum, admini-
 culum. [alqd.
 podpírám fulcio, nitor; sustineo
 podpis subscriptio; nomen sub-
 scriptum.
 podplácení largitio.
 podplácím corrumpo alqmalqare.

podplachuji subluo.
 podplatný venalis.
 podpora subsidium, firmamen-
 tum, praesidium, auxilium; ad-
 miniculum.
 podporuji iuvo, adiuvo, sublevo,
 alo (honos artes), foveo alqd,
 faveo alicui.
 podražec aristolochia.
 podrobení deditio, occupatio.
 podrobený dediticius; subiectus,
 obnoxius alicui rei.
 podrobně accurate.
 podrobnosti singula.
 podrobný accuratus, subtilis.
 podrobuji subico, redigo (in po-
 testatem), subicio, expugno;
 paco; p. se cedo (iussis), sub-
 icio me alicui, submitto me
 područí dicio. [alicui.
 podruhé alias, iterum.
 podrývám subruo, suffodio alqd,
 labefacto.
 podržuji retineo, teneo.
 podřezávám succido, praecido.
 podržuji dormito.
 podržuji subicio alqd alicui.
 podseknouti succido alqd.
 podsín fornix; porticus.
 podskočiti circumvenio alqm,
 dolo capio.
 podskok insidiae, fraus, dolus.
 podstata caput (disciplinae), arx
 (causae), natura (rei).
 podstatný gravis, certus, iustus,
 verus.
 podstavec statumen.
 podstavuji suppono alqd alicui.
 podstírám substerno alqd.
 podstrkuji suppono, subdo
 (filium alicui).
 podstupuji suscipio, subeo (poe-
 nam), adeo (pericula); aggre-
 dior alqd, incipio (iter), oppeto
 (mortem)
 podsvětí inferi; v p. apud inferos.
 podtínám succido.
 poduška pulvinus, pulvinar.
 podvádím decipio, fallo, fraudo
 alqm.

podvazují

podvazují substringo, subligo, obligo alqd.
 podvod dolus, fraus, fallaciae; circumscriptio, destitutio, fraudatio.
 podvodně dolose, fallaciter.
 podvodník fraudator, circumscriptor.
 podvodný fallax, fraudulentus.
 podvojný gemellus, geminus.
 podvolují se accipio, recipio alqd, suscipio; v. podstupují.
 podvracím labefacto; podvrátiti evertō, subverto alqd.
 podvrhuji suppono, subdo, subicio; podvržený subditicius.
 podzemní subterraneus, inferus.
 podzim auctumnus.
 podzimní auctumnalis.
 pohádka fabula; res e mentita.
 poháněč agitator.
 pohanění contumelia, ignominia.
 pohanění actus.
 pohaněti ignominia afficio alqm, probrum alicui infero.
 poháním agito, impello, incito, concito; p. na soud lege ago cum alqo, arcesso alqm capitis; compello; in iudicium voco.
 pohár poculum, calix.
 pohazují něčím iacto alqd, v. odhazují.
 pohladiťi permulceo.
 pohlavár v náčelník.
 pohlaví sexus.
 pohled conspectus, aspectus; species, vultus.
 pohledávám posco, peto, postulo alqd ab alqo.
 pohlížím intueor, aspecto (alqm), contemplor (alqd); nazpět p. respicio.
 pohlťiti absorbeo, devoro; býti pohlcen hauriri, absumi, obrui alqa re.
 pohnojití stercoro.
 pohnoutí commoveo, moveo, permoveo, adduco, perduco, in-, impello alqm ad alqd.

pohroziti

pohnutí commotio, concitatio (animi); motus; sp-ím dolenter.
 pohnutka causa.
 pohnutý commotus (patronus).
 pohoda caelum serenum, temperies.
 pohodlí commoditas; = prospěch commodum.
 pohodlně commodē.
 pohodlnost commoditas, opportunitas.
 pohodlný commodus; facilis, opportunus; idoneus. [plum.
 pohoršení offensio; malum exemplum.
 pohoršiti = zhoršiti corumpo, deterio rem facio; p. se (o nemoci) ingravesco; = špatný příklad dáti offendo, laedo alqm.
 pohorí mons, montes.
 pohostinně hospitaliter (excipio alqm).
 pohostinnost hospitalitas.
 pohostinný hospitalis (domus).
 pohostinství hospitium. [lis.
 pohostiti excipio (apparatis ep-
 pohotově jsem adsum, praesto sum, praestolor.
 pohotový expeditus, paratus.
 pohověti levo (artus); requiesco, genio indulgeo.
 pohovka lectus.
 pohozený abiectus.
 pohraniční finitimus, in confinio situs.
 pohrdám despicio; contemno, aspernor alqd.
 pohrdání contemptio, aspernatio (rationis), despectus, despiciatio, despicientia. [rum).
 pohrdatel contemptor (divitia).
 pohrdavě contemptim.
 pohrobek postumus.
 pohroma calamitas, clades, fortuna adversa; v té pohromě rebus afflictis; bez p. salvus, incolumis, inviolatus.
 pohromadě una, eodem loco; simul; předponou con-
 pohronziti mergo, demergo alqd.
 pohroziti v. hrozím.

pohružka denuntiatio, minae.
 pohřbení humatio, sepultura.
 pohřbívám efferō, sepelio, humo
 alqm. [quiae.
 pohřeb funus, sepultura, exse-
 pohřebiště sepulcrum.
 pohřební funebris.
 pohřešování něčeho desideratio
 alcs rei.
 pohřešuji desidero, (alqd), careo
 (vitae commodis).
 pohříziti se se abdere (in litteras).
 pohyb motus; p. těla gestus;
 v p. uvádím v. pohybuji.
 pohyblivě mobiliter.
 pohyblivost agilitas, mobilitas.
 pohyblivý mobilis, agilis.
 pohybování agitatio.
 pohybuji moveo, cieo, alqd;
 v. pohnouti.
 pocházející generatus, ortus.
 pocházím orior, originem duco,
 originem traho ab alqo; profi-
 ciscor, sequor, consequor.
 pochlebnůstka assentatiuncula.
 pochlebování adulatio.
 pochlebník adulator.
 pochlebuji adolor (plebem).
 pochmurný subnubilus, tristis.
 pochod iter, agmen, profectio;
 p. čelný (k boji pohotový) ag-
 men quadratum; na p. se dáti
 signa convello, proficiscor, ca-
 stra moveo, iter ingredior.
 pochodeň fax; taeda; p. vosko-
 vá cereus, funale.
 pochoditi dobře rem bene gerere,
 špatně p. male rem gerere,
 male mihi hoc cessit.
 pochopení perceptio; gerund.
 neb inf. od intellego.
 pochopitelný qui comprehendi
 potest, facilis ad intellegendum.
 pochopiti comprehendo (animo,
 mente alqd), capio (speciem se-
 natus), assequor (cogitatione
 alqd), amplector (animo), per-
 cipio (alqd animo).
 pochování humatio.
 pochovávám v. pohřbívám.

pochva vagina.
 pochvala v. chvála.
 pochyba: bez p. sine dubio,
 haud dubie.
 pochybiti labor; v. chybuji.
 pochybně dubie; nepochybně
 haud dubie.
 pochybnost dubitatio, jest p.
 ambigitur (o něč. alqd); v p.
 jsem o něčem ambigo alqd,
 dubito de alqa re; bez p.
 sine dubio. [pensus.
 pochybný dubius, incertus, sus-
 pochybuji dubito (de neb věta
 táz.), in dubium voco (alqd).
 pojednání disputatio.
 pojednávám disputo (de .),
 tracto alqd.
 pojednou desubito.
 pojem (= pojmání) captus; no-
 tio, cognitio (innata), compre-
 hensio (κατάληψις); jasný p.
 mám clare intellego alqd.
 pojím iungo, contineo, copulo,
 colligo (homines inter se ser-
 monis vinculo), socio; p. se
 cohaeresco (atomi).
 pojmám capio (taedium), con-
 cipio (inimicitias, amorem);
 comprehendo, in numerum
 (gen.) refero; manželku p.
 uxorem duco.
 pojíti = zahynouti pereō, intereo.
 pojmenování appellatio; vocabu-
 lum.
 pokáletí inquino, polluo alqd.
 poklad thesaurus, gaza.
 pokládám = kladu v. toto.
 pokládám = mám za to puto,
 arbitror, iudico, existimo, duco
 (idoneos, in numero proditorum;
 tribuendum esse); habeo (virtus
 aeterna habetur; vir bonus;
 in numero disertorum) censeo;
 jsem p. ducor, habeor, putor;
 p. za lepší satius duco.
 pokladna fiscus, (státní) aerarium,
 publicum, gaza. fectus.
 pokladník quaestor, aerarii prae-

poklesek error, vitium, delictum, peccatum.
 poklesnouti labor; v. pochybiti
 poklid quies, requies, otium, tranquillitas.
 pokoj conclave.
 pokoj pax, otium, quies, tranquillitas.
 pokojný quietus, pacatus, otiosus; tranquillus.
 pokolení genus; aetas.
 pokorně suppliciter.
 pokorný supplex, demissus; humilis.
 pokořiti domo, perdomo, frango.
 pokouším tempto, attempto (alqd), sollicito alqm.
 pokouším se conor, tempto, periclitor alqd, periculum facio alcs rei. [gressus.
 pokračování continuatio; pokračuji procedo, progredior, pergo; persevero (in alqa re), prosequor alqd.
 pokrevenství cognatio.
 pokrevný consanguineus.
 pokrm cibus. [vectus.
 pokročilý: p. věkem aetate propokrok progressus.
 pokropiti v. kropím. [alqd.
 pokrváceti sanguine aspergo
 pokrytec simulator.
 pokrytství simulatio.
 pokrývám tego, operio, obduco, consterno alqd alqa re.
 pokrývka tegimentum, stratum.
 pokřik clamor, vociferatio; p. souhlasný acclamatio.
 pokřikují clamito; acclamo alcui.
 pokud místně: quo; časově: dum, quoad, donec; quamdiu; způsobově: quatenus, quantum, quod; p. totiž siquidem.
 pokus conatum, experimentum, experientia, periculum.
 pokuta multa, damnum, lis, supplicium, poena; p. za křivou žalobu calumnia.
 pokutují multo, punio, poena afficio alqm.

pokyn nutus; na p. ad nutum.
 pokynouti adnuo, nutu significo alcui alqd. [alqm.
 polapiti comprehendo, intercipio
 pole ager, campus; polem se utkati proelio contendere.
 poledne meridies.
 polední meridianus.
 polehčení adlevatio.
 polehčuji levo, adlevo (hoc onus), sublevo (laborem).
 polekati perterreo, exterreo alqm, terrorem inicio alcui.
 poleno lignum.
 polepšení correctio (-ne gaudere).
 polepšiti se se corrigere, mores suos emendare.
 poletuji volito.
 polibek osculum.
 políbiti osculor alqm.
 políčko agellus.
 politování misericordia, miseration.
 politování hoden miserandus.
 polní campester, rusticus.
 polnice tuba.
 polnostní agrarius.
 polobarbar semibarbarus.
 polobotka caliga.
 poloha situs; přirozená p. místa loci natura.
 polomrtev semanimis.
 poloostrov paeninsula.
 polovice dimidium.
 poloviční dimidius.
 polovypuklá práce opus caelatum.
 položení situs.
 položití loco; v. pokládám, kladu.
 položití se recumbo.
 polštář culcita.
 pomáhám iuvo, adiuvo, opem fero, sublevo, auxilior alcui, adsum (Deiotaro); prosum.
 pomalu paulatim, sensim, leniter, lente, tarde.
 pomatenost perturbatio, insania.
 pomatený perturbatus, perplexus; na rozumu p. mente captus.

ponazati perungo.
 pomezí confinium.
 pomezní vicinus, finitimus, in confinio situs.
 poměr ratio, status, affectio (ad res aliquas); = stav condicio (loci, servitutis); poměry res, tempora.
 pomíjející caducus, fragilis.
 pomím (o čase) praetereo, trans-eo; (něco) praetermitto, omitto, praetereo alqd.
 pomíjitelný v. pomíjející.
 pomínulý na smyslech sensibus alienatus; rabidus (canis).
 pomlčeti omitto, silentio praetereo alqd. [tator.
 pomlouvač calumniator, obtrec-pomlouvačně criminose, maligne. [lignus.
 pomlouvačný criminusus, mapomlouvám detraho de fama alcs, obtrecto (alcul).
 pomluva crimen, obtrectatio.
 pomnění recordatio, memoria alcs rei.
 pomník monumentum; vítězný p. tropaeum.
 pomoc auxilium, opera, (ops) opis, opem, ope, subsidium, adiuventum, adminiculum, remedium; na p. přicházím subvenio, auxilior, succurro, auxilio venio.
 pomocnice adiutrix, administra (virtutis).
 pomocník adiutor, administer.
 pomocný auxiliaris, auxiliarius, subsidiarius; p-á vojska auxilia, alarii, auxiliares.
 pomoran maris accola.
 pomoří ora.
 pomsta ultio.
 ponůckaadiuventum, subsidium.
 pomysli cogito alqd; animo, cogitatione concipio, comprehendendo.
 ponechávám concedo alcul alqd, p. někoho k něčemu reservo
 ponejvíce plerumque.

ponenáhlu sensim, gradatim, paulatim. [nihil.
 poněkud aliquantum, paulo, non-ponětí captus; v. pojem.
 poněvadž quia, quod, quoniam, cum; relat. qui s konj.
 poníženě demisse, humiliter, suppliciter.
 ponížení humilitas.
 poníženost humilitas, animi submissio; modestia.
 ponížený demissus, humilis.
 ponižujíauctoritatem alcs minuo; p. se submitto, demitto, abicio me.
 ponocování vigiliae.
 ponořiti v. potápím.
 ponoukám v. pobádám.
 ponoukání v. pobádání.
 pooddechnouti si paulum respiro.
 poodjíti paulum, aliquantum discedo.
 poodpočinouti paulum requiesco.
 poodstoupiti paulum secedo.
 poohlédnouti se aliquantum circumspicio alqd.
 pookřáti paulum recreor.
 pootevírám adaperio alqd.
 popadnouti (protivníka) complector, prehendo, rapio alqd.
 popel cinis.
 popelnice urna.
 popěvek cantiuncula.
 popíchatí compungo (se acuminibus).
 popichuji cavillor (alqm); concito, irrito alqm.
 popíli si accelero, maturo alqd; v. spěchám, urychluji.
 popírám nego; infitior.
 popis descriptio.
 popisuji describo, perscribo.
 poplach tumultus, concitatio, trepidatio; na p. troubím classicum cano.
 poplatek vectigal, tributum, stipendium.
 poplatnýstipendiarius, vectigalis.
 poplenění depopulatio, vastatio
 popleniti depopulor, vasto alqd

poplésti perturbo, confundo, permisceo alqd.
 popluží praedium.
 popojeti longius provehor.
 popojíti longius progredior, aliquantum procedo.
 popouštím remitto, laxo alqd; *nepřech.* remitto.
 popouzení incitatio.
 popouzím concito, exagito, suborno, incito, impello, sollicito; v. pobuřuji.
 poprava supplicium.
 popraviti supplicio afficere alqm, supplicium sumere de..
 poprvé primum.
 popřáti do, concedo, permitto alcuí alqd.
 poptávka percontatio.
 popnd impulsus, incitatio.
 popudlivost iracundia.
 popudlivý iracundus, acriculus, irritabilis.
 porada consilium, consultatio, deliberatio.
 poraditi v. radím.
 poranění vulnus, vulneratio.
 poraniti vulnero alqm, vulnus infero, adigo alcuí.
 porážím caedo, excido, succido; vinco, devinco (úplně); prosterno, supero. fundo, affligo, percello, prodigo.
 porážka caedes. clades, strages, calamitas, internecio.
 poroba servitus.
 porod partus.
 poroditi pario.
 porostlý obsitus, tectus.
 poroučím iubeo alqm, impero, alcuí, praescribo, praecipio alcuí; v. nařizuji.
 porouchati afflicto, laedo, violo.
 porovnání = usmíření v. toto.
 porovnávám v. smírui, usmírui. [cognosco.
 porozuměti intellego, percipio,
 porubání internecio
 porubati conficio (duos hostium exercitus), occido, trucido.

poručenec cliens.
 poručení mandatum, iussum.
 poručnictví tutela.
 poručník tutor.
 porušení corruptio.
 porušenost corruptela, pravitas.
 porušuji corrumpo, laedo, perdo, subverto, violo.
 porůznu passim.
 pořád v. stále, neustále.
 pořádám compono, constituo, digero (tabulas), dispono, ordino; p. tabulky hlasovací diribeo tabellas.
 pořadatel director, p. tabulek hlasovacích diribitor.
 pořádek ordo, series; určitým p-em descripte, ordine; v n-u turbate.
 pořadem ordinatim.
 pořekadlo proverbium.
 poříditi efficio, perficio, proficio (multum); nic nepořídív rebus infectis.
 posaditi colloco, constituo, impono (in equum); p. se composádka praesidium. [sido.
 posavadní qui adhuc fuit.
 posázeti consero (agrum arbustis).
 posečkati exspecto, maneo, moror.
 posekati demeto, deseco (segetes).
 posel nuntius, legatus.
 poselství legatio; = zpráva nuntius.
 poschodí tabulatum.
 posílám mitto (alqd alcuí neb ad..), adlego (amicos); p. pro někoho voco alqm; tajně p. submitto; p. napřed praemitto, p. kolem circummitto.
 posílka adlegatio, missio.
 posiluji firmo, confirmo; reficio, recreo; p. se recreor.
 poskvřňuji maculo, com-, contamino, perfundo, imbuo.
 poskytuji praebeo, suppedito, do, porrigo.
 posledek extremum, ultimum; posledci agmen novissimum.

posledně novissime; postremum, postremo.

poslední ultimus, extremus, postremus, supremus; novissimus, proximus.

poslechnouti accipio (orationem); v. poslouchám.

posléze postremo, denique.

poslouchám pareo alicui, audio alqm, alicui oboedio, obtempero, morem gero alicui.

poslouchání auditio (fabellarum).

posloupnost ordo, successio.

posluhuji v. sloužím.

posluchač auditor, audiens, auscultator.

poslušnost obsequium, officium, pietas, obsequentia, obtemperatio.

poslušný audiens (na slovo: dicto), oboediens.

posměch irrisus, ludibrium; p. si tropím eludo alqm, ludibrio habeo alqm.

posměšný irridens.

posmívám se irrideo, derideo (alqm), ludibrio habeo alqm.

po sobě deinceps.

pospíchám festino, propero, maturo, contendo.

pospolitost societas.

pospolitý communis, publicus.

pospolu unā.

postačiti satis sum, sufficio, suppeto alicui rei; p. někomu cursu aequare alqm.

postava forma, statura, figura.

postavení status; gradus, collocatio (siderum, verborum); conditio; v. stav.

postaviti exigo, exaedifico; v. stavím; p. se consisto, insisto; p. se k assisto (ad, prope); p. se proti resisto, obsisto alicui.

postel v. lože.

postihnouti deprehendo (alqm in scelere); p-en býti affici (dolore, morbo); rozumem p. v. pochopiti, chápu atp.

postlati sterno, consterno alqd alqa re.

postoupení právní (něčeho) cessio iniure; concessio (agrorum).

postrádati v. pohřešuji.

postrach terror.

postrašiti terrorem inicere (alicui), perterreo, ex- (alqm).

postrkuji promoveo, protrudo alqd. [verto alqd.]

postrěhnouti accipio, animad-

postríhřiti argento alqd.

postríknutí aspersio.

postup successus, ordo, successio: postupem času tempore procedente.

postupně gradatim.

postupuji progredior, procedo; pergo (facere alqd); p. něco cedo (currum triumphalem alicui), concedo alqd.

posud adhuc.

posunek gestus.

posunuji promoveo, ago (vineas).

posuzovatel existimator, iudex.

posuzuji aestimo, iudico; v. soudím.

posvátnost sanctitas (regii nominis), caerimonia (legationis), religio.

posvátný sanctus, sacer.

posvěcení consecratio, dedicatio.

posvětiti sancio, consecro, dico, dedico, inauguro.

posypati consterno (ratem humo), aspergo.

pošeptati insusurro alicui alqd.

pošetilec stultus. [tuitas.]

pošetilost stultitia, dementia, fa-

pošetilý stultus, temerarius, excors, fatuus.

pošinouti v. posunuji. [tum.]

poškození damnum, detrimen-

poškozují affligo, afflicto alqd, damnum infero alicui; violo, laedo alqd. [dibus].

pošlapati conculcare, obtero (pe-
pošpiniti inquino alqd.

poštěstí se v. podařiti se.

pot sudor.

potácím se vacillo, titabo.
 potah = spřežení iumentum.
 potahuji obduco, (truncos cortice), induco alqd alqa re.
 potají clam, arcano, dissimulanter.
 potápěč urinator. [primo.
 potápím mergo, submergo, depotázati se s dobrou bene sibi consulere.
 potěcha solatium, gaudium, voluptas; pro p. animi causa.
 potěšen laetus.
 potěšení gaudium, delectatio, deliciae; v. radost, potěcha.
 potěšitelný laetus (nuntius).
 potěšiti laetitiā afficio alqm, solatium affero alcuī. [re].
 potím se sudo, desudo (in alqa potírám = porážím, ničím prosterno, obtero, protero, affligo; v. natírám.
 potíž v. nesnáz.
 potkávám obvius sum, fio alcuī; incido in alqm; accido alcuī.
 potlačuji reprimo, opprimo, supprimo, comprimo.
 potlesk plausus.
 potloukám se vagor.
 potměšilý subdolus.
 potok rivus.
 potom inde, deinde, tum, postea, post, porro; ve výčtu: deinceps, tum
 potomci prognati; posterī.
 potomek natus, filius, stirps, progenies alcs.
 potomní posterior, insequens.
 potomstvo stirps, progenies alcs; posterī.
 potopa eluvio, inundatio.
 potopiti demergo, mergo; p. lodi deprimo.
 potracení abortio, -us.
 potrava cibus, victus, alimentum.
 potraviny cibaria.
 potrestání animadversio (paterna, censoria).
 potrhlost deliratio.
 potrhlý delirus, mente captus;

p, jsem deliro, mente captus sum.
 potřásám quasso alqd, iacto, concutio alqd.
 potřeba necessitas, usus; p-u mám opus mihi est alqd neb alqa re; jest p. necesse est.
 potřebuji indigeo (artis), opus mihi est alqd neb alqa re; = upotřebuji v. užívám.
 potřestěný demens, temerarius; v. potrhlý.
 potůček rivus, rivulus.
 potud eatenus; tandiu.
 potulný vagus.
 potuluji se vagor, palor.
 potupa contumelia, dedecus, ignominia, opprobrium.
 potupně contumeliose (dicere de absentibus), flagitiose, turpiter.
 potupný turpis, probrosus, contumeliosus, famosus (libellus).
 potutelný subdolus, astutus.
 potvora belua; portentum.
 potvrzení confirmatio.
 potvrzují confirmo alqd, auctor sum alcs rei; sancio alqd.
 potýkám se luctor cum alqo, configo, contendo; v. zápasím, bojuji.
 poučení disciplina (d-ae causa concurrere), institutio, praecepta.
 poučka praeceptum, dogma; p-f filosofické doctrinae.
 poučuji doceo alqm.
 pouhý merus, purus; ipse.
 poukazují assigno (Clodiae inferiorem aedium partem); moneo, ostendo alqd.
 poupé gemma.
 pousmáti se subrideo.
 poušť loca deserta, solitudo; p. kamenitá aspretum.
 pouštím mitto, emitto (aculeum); admitto (equum in Postumium);
 p. se do.. ingredior (rem);
 v. dávám se do..; p. mimo sebe omitto, praetermitto alqd.

poutám vincio, alligo (alqa re), aures capio, obstringo alqm alqa re.
ponto vinculum, compedes.
pouť iter, via.
pouzdro capsula.
pouze v. jen.
používám v. užívám.
povaha ingenium, mores, natura; *genit.* hominis atp. est.
povahopis morum alcs descriptio.
povaliti deicere, prosternere alqm.
považuji v. pokládám.
povážlivě graviter (aegroto).
povážlivý periculosus, gravis.
pověsti se v. zdařiti se, podařiti se. [znalý].
povědomý v. známý, vědomý.
pověra superstitio.
pověřivý superstitiosus.
pověřiti consigno (antiquitas monumentis c-ta), testo.
pověsiti suspendo alqd de, ex alqa re.
pověst fama, rumor, existimatio; fabula; špatná p. infamia; mám dobrou p. bene audio (male).
pověstný (dobře) nobilis; (zle) famosus, infamis.
povětrnost tempestas, caelum.
povětrí aer; tempestas; caelum; = víchra procella; nezdravé p. pestilentia.
povídka fabella, narratio.
povinnost officium; *genit.* iudicis atp. est.
povinný debitus (honor); povinen jsem debeo.
povlákám induco alqd alqa re.
povlovně paulatim, sensim, leniter, molliter.
povlovný lenis, mollis.
povodeň eluvio, inundatio.
povolání (někam) vocatio, invitatio; (stav) munus, officium.
povolávám voco, arcesso, advoco, accio; p. zpět revoco, restituo.
povolení v. dovolení, svolení.

povolnost obsequium, obsequentia, facilitas, gratificatio.
povolný facilis, in obsequium promptus.
povoluji = popouštím remitto, laxo; jinak v. dovoluji, svoluji.
povoz vehiculum.
povrhnouti convomo (mensas); = pohoditi proicio; = pohrdám v. toto.
povrch *adj.* summus (terra).
povrchní levis, parum accuratus.
povrchnost levitas.
povržený abiectus.
povstání = odboj, vzpoura v. toto; = původ origo, ortus; p-ím čest vzdávám assurgo alcuí.
povstávám orior, existo, exorior, coorior; surgo, assurgo, consurgo, exsurgo; p. na počest assurgo alcuí.
povšechný generalis; communis; universus.
povšimnouti si v. všímám si.
povyk clamor, ululatus; tumultus, strepitus.
povykuji clamorem tollo, strepo, tumultuo.
povýšenec homo novus.
povyšuji tollo; orno, augeo alqm; p. na rytíře ad equum rescribo.
povzbuzení adhortatio, cohortatio, exhortatio; impulsus.
povzbuzování hortatio.
povzbuzovatel adhortator, hortator.
povzbuzuji hortor, adhortor, coadiuvo (disputatione); erigo.
povzdech suspirium, gemitus.
povznáším augeo, effero, tollo, erigo, exaggero (rem familiarem); p. se cresco, augeor, tollo me.
povznesení elatio, sublatio, exaggeratio (animi).
povzneseně elate, excelsa (loqui).
povznesený excelsus, elatus.
pozadí recessus.

pozbyívám amitto, deperdo, perdo alqd; jako by smyslů pozbyl velut alienatus sensibus; p. ducha animo deficio; v. ztrácím.
 pozdě sero; p. na den multo die, p. na noc multa nocte, in multam noctem.
 později serius; postea, insequenti tempore, posterius; o tři roky p. triennio post.
 pozdější posterus, posterior.
 pozdní serus.
 pozdravení salutatio; = zotavení v. zotavuji se, pozdravuji se.
 pozdraviti se convalesco.
 pozdravuji saluto, vzájemně consaluto; = uzdravuji sano.
 pozdržeti v. zdržuji.
 pozdvihnouti v. zdvihám.
 pozdvižení = odboj, vzpoura v. toto.
 pozejtřejší perendinus.
 pozejtří perendinus.
 pozemek fundus, ager.
 pozemní terrester.
 pozírám contueor (illud monumentum), adspicio, intueor alqd.
 pozlacený auratus (tectus), inauratus.
 pozlatiti inauro alqd.
 poznamenávám noto, signo; demonstro, commemoro.
 poznání cognitio, scientia.
 poznatek cognitio (-nes rerum).
 poznávám cognosco, agnosco, intellego alqd, perspicio alqd.
 pozor animi attentio; p. mám na něco observo alqd, animum adverto ad; mám se na p-u caveo (alqm), custodio me, video ne..
 pozorně attente.
 pozornost animadversio, attentio; p. něč k sobě obracím: omnium mentes (oculos) ad me converto.
 pozorný attentus, erectus (iudices). [rae].
 pozorování animadversio (natu-

pozorovatel animadversor, contemplator (caeli), spectator.
 pozoruji animadverto, servo (de caelo znamení nebeská), observo, attendo (alqm), specto alqd.
 pozřítí = pohltiti devorare alqd.
 pozůstalý reliquus, residuus; superstes alcuí.
 pozvání invitatio; na pozvání accitu alcs.
 pozvati invito, voco alqm.
 požadavek postulatium.
 požadování postulatio.
 požaduji v. vyžaduji.
 požár incendium.
 požehnaný = úrodný v. toto.
 požíám demeto, succido, caedo alqd.
 požitek fructus, usura, usus.
 požití (= posekati) demeto (frumentum).
 požívám fruor (alqa re); percipio alqd; = jím vescor alqa re; p. jedu venenum sumo.
 práce labor; opera, negotium, opus; p. polovypuklá (štukaterská) crusta. [viter.
 pracně operose, laboriose, gravipracný laboriosus, gravis, multilaboris.
 pracovitý laboriosus, strenuus.
 pracuji laboro, elaboro; p. o něco molior, nitor; s námahou p. elucubro.
 pradávňý priscus, antiquissimus.
 praděd abavus, proavus.
 praetor praetor; bývalý p. praetorius.
 praetorský praetorius.
 praetura praetura.
 práh limen.
 prahnu žizní sitio, siti premor; po něčem sitio alqd, desidero alqd.
 prach pulvis.
 práchnivím tabesco, putresco.
 práchnivění tabes.
 práchnivý putridus.
 prak funda.
 prakovník funditor

prám ratis.
pramálo (lidí) perpauci.
pramalý minimus.
pramen fons, vena; origo, causa.
prameniště caput.
pramením se profluo, mano.
pranepatrný perexiguus.
pranic nihil omnino.
praotec gentis auctor, proavus.
prapor signum, vexillum; = oddělení vojska cohors.
praporec vexillum.
praporečník signifer, aquilifer.
prapraděd atavus.
prarodiče atavi.
prasák subulcus.
prase porcus.
praskot fragor, sonitus.
prašivina scabies.
prašivý scabiosus.
pravda veritas, verum; v **pravdě** vero; = ano sane, ita, certe.
pravděpodobně credibiliter.
pravděpodobný verisimilis.
pravdivost veritas, fides.
pravdivý verus.
právě forte; ipse; in praesentia, modo; adeo (id a. considerate); p. tak proinde; p. tolik totidem; p. jen dumtaxat.
pravěk tempora antiquissima.
pravice dextra; po p. a dextra, dextrā.
pravidelný aequalis, constans, certo ordine (dispositus).
pravidko regula.
pravidlo regula, formula; norma, lex, praeceptum; zpravidla plerumque.
pravím dico, inquam, aio.
právní legitimus, iudicialis; p. pře causa, lis.
právníctví v. znalost práva.
právník iuris consultus.
pravnu pronepos.
právo ius, fas, aequum; p. mezinárodní ius gentium, p. občanské civitas; p. sňatku conubium; p. přirozené res di-

vinae, fas; p. stanovné res humanae.
pravomoc potestas, dicio; iurisdicio, iudicium.
pravý dexter; iustus, verus, rectus; na pravo dextrorsum.
praxe virtus (virtus in usu sui tota posita est; opak ars).
prázdeň otium, vacatio.
prázdniny feriae.
prázdnota inanitas, vacuum.
prázdny vacuus, inanis, sterilis, cassus; p. čas otium; jsem p-en vaco, otiosus sum, otium habeo.
pražím torreo.
prchám fugio, profugio, aufugio, v. utíkám.
prchlivost iracundia, excandescencia.
prchlý iracundus.
prkno assis (axis), tabula; p-ny pokrytí contabulo.
pro propter (frigora); ob (quam ob rem); causā, gratiā (animi); in, ad (tempus), pro (patria); prae (lacrimis); někdy pouhý *dativ* (sibi, vitae).
probdíti pervigilo (noctem).
probíhám percurro, decurro (septingenta milia passuum; i o řeči).
probíhám se decurro.
probíjím perfodio.
probodám percutio, transfigo, transfodio, confodio, suffodio, configo, conficio.
probouzím excito (e somno), expergefacio; exsuscito; p. se expergiscor.
procento centesima; 12% centesimae (měsíčně 1%); půl pr. ducentesima. [alqd.
procestovati peragro, perlustro
procitnouti v. probudití se.
proč cur? quare; jest proč est quod s konj.
pročež quam ob rem, itaque, quare; igitur, ergo.
pročísti perlego.

prodávám venundo, vendo; p. do otroctví sub corona vendo.
 prodavač venditor, mercator.
 prodej venditio; na p. venalis; právo p-je datio.
 prodlení mora.
 prodlévám moror, commoror, versor, moram facio, cunctor.
 prodlévání commoratio, mora.
 prodloužení productio; úřadu prorogatio.
 prodlužuji extendo, produco, traho, profero alqd; úřad pro-rogo.
 prodrati se enitor (per angustias, in aperta). [dám transfigo.
 proháním agito, per-; = proboproháním se decurro.
 prohlášení pronuntiatio, promulgatio.
 prohlašuji pronuntio, promulgo, (zvl. volbu úřed.) declaro.
 prohlédám dispicio (acie mentis, verum), perspicio alqd.
 prohlédávám excutio; v. prohlížím.
 prohlídka recensio, lustratio.
 prohlížím perspicio, scrutor, recenseo, lustro, aspecto (alqm); p. si oculis collustro (omnia), considero (unum quidque).
 prohnanost calliditas.
 prohnaný acutus, callidus.
 prohoditi iacio (de lacu Albano), significo alqd, in sermone inicio alqd.
 prohrátí bitvu proelio vinci.
 prohřešiti se pecco, delictum committo in alqm.
 prohýřiti (peníze) profundo, (čas) tero, perdo.
 procházím transeo, pervado, penetro, peragro alqd; (o čase) praetereo, transeo.
 procházím se ambulo.
 procházka ambulatio.
 projednávám agito (rem in conti-nibus).
 projev radosti gratulatio.

projevují prae me fero, praesto (fidem), p. naději spero.
 projíždím (koňmo) perequito alqd; transvehor, vehor per alqm locum.
 prokazují praesto (honorem), tribuo; p. dobrodiní beneficium confero in alqm.
 proklatec sacer.
 prokláti v. probodám.
 proklatý sacer, detestatus, execratus.
 prokletí execratio.
 proklínám detestor, execror, devoveo, consecro; interdicto alicui.
 prokmitám pelluceo.
 prokopávám perfodio.
 prolamují prorumpo, perfringo.
 proletáři capite censi.
 proletěti pervolo alqd.
 prolévám fundo, effundo, (lacrimas), profundo; p. krev též sanguinem haurio.
 prolhaný mendax.
 prolomiti v. prolamují.
 promarniti effundo (patrimonium), profundo (pecuniam), (čas) perdo. [sionem).
 proměškati praetermitto (occaproměna mutatio, variatio; vices, vicissitudo.
 proměnlivost mobilitas, varietas, mutabilitas (mentis).
 proměnlivý commutabilis (animus), mutabilis, varius.
 proměňují commuto, immuto, muto.
 promíchatí permisceo.
 promíjím condono (crimen alicui), ignosco (alicui alqd), veniam do (alicui alcs rei), poenam remitto (alicui).
 prominutí venia, remissio (poenae); impunitas.
 promlouvám v. mluvím.
 promluva appellatio.
 promrhati comedo (bona alcs), dissipo (em familiarem), profundo (pecuniam).

promýšlím commentor (orationem), cogitando persequor, meditor.
pronájem conductio.
pronajímám (někomu) eloco (fundum), loco alqd.
pronásleduji persequor, insequor, consector alqm.
pronáším enuntio (sententias breviter); prodo, ostendo, profero, pronuntio alqd.
pronevěra perfidia.
pronikám perrumpo; v. vnikám.
pronikavost acies (oculorum).
pronikavý acer, acutus.
proniknutelný penetrabilis.
propadám se consido, mergor, de-.
propast vorago, abruptum; locus praeruptus; pl. derupta.
propásti amitto (tempus), neglego, praetermitto alqd. [alqd.
propíchnouti perfodio, transfigo.
proplétám intexo alqd alcuí rei.
propouštím dimitto alqm, transitum do alcuí, transmitto alqd (z vězení) emitto, (ze služby) exauctoro, (otroka) manu mitto, (manželku) repudio. [dico.
propovídam enuntio, pronuntio,
propůjčuji tribuo, attribuo alcuí alqd; (o úřadu) defero alqd ad alqm, commodo (nomen, aurem alcuí); praebeo.
propuknouti erumpo (coniuratio, risus), coorior.
propuštění missio, dimissio, (otroka) manumissio.
propuštěnec libertus, libertinus.
proputovati peragro alqd.
prorážím perrumpo, perfringo, configo; v. probodám.
prorocký divine.
prorocký divinus (animus), fatidicus (anus).
proroctví vaticinium.
prorok fatidicus, vates.
prorokování vaticinatio.
prorokuji divino, vaticinor; praedico, praenuntio alqd.

prosa oratio soluta.
prosba plur. preces; rogatio, optatum; p. naléhavá flagitatio, obtestatio, obsecratio; na p. rogatu (alcs).
prosebník supplex.
prosebný supplex.
prosím oro, precor, peto, rogo, obsecro, obtestor, imploro, appello, quaeso, flagito alqd; p. za odvrácení čeho deprecor alqd.
prosinec December.
proslavuji nobilito alqm; p. se nobilitor. [alqd.
proslídití perspeculor, perscrutor
proslov prologus.
proslovení elocutio.
prosloviti enuntio alqd.
proslulost celebritas (nominis).
proslulý inclitus, illustris, clarus.
proslýchá se fama est, dicitur, fertur.
prospěch usus, commodum, bonum, utilitas, emolumentum; p. mám proficio; k mému p. jest e re mea est; s prospěchem ex tempore. [saluber.
prospěšný prosperus, salutaris.
prospívám prosum, proficio, conduco; progressus facio in; p. á expedit (deliberare), usui est, prodest alcuí.
prost liber; expers (turpitudinis); solutus, remotus, vacuus (ab. neh a. .); immunis; p. jsem careo (culpā).
prostě libere, simpliciter, vere; attenuate (dicere). [iaceo.
prostírám sterno; pando; p. se
prostomyslnost simplicitas; stultitia.
prostomyslný v. prostý.
prostopášnost heluatio, luxuria, licentia, libido.
prostopášný dissolutus, luxuriosus, libidinosus.
prostor spatium, locus; p. mezi něčím intervallum.
prostosrdečný v. prostý.

prostota simplicitas.
 prostovlasý passis crinibus.
 prostranství spatium, locus.
 prostranný spatiosus, amplus, latus.
 prostřed medium, pars media alcs rei; *adv.* medius (medio vere).
 prostředek 1. = střed, prostřed v. toto; 2. = jmění, pomůcka v. toto a slovo násl.; = p. proti něčemu remedium alcs rei.
 prostředkování intercessio.
 prostředkuji intervenio.
 prostředky facultates, copiae, fortunae, nervi; subsidia.
 prostředně mediocriter, modice.
 prostřední medius; mediocris, modicus.
 prostředník internuntius, intercessor, interventor, administer.
 prostřednost mediocritas.
 prostý simplex, apertus; liber, vacuus alqa re, o řeči enucleatus: p. vojín legionarius, manipularis; gregarius miles.
 prosvítám pelluceo.
 prošlý praeteritus.
 protahuji duco (os, bellum, tempus), tendo, extendo, produco; moror, tardo, retardo, detineo alqd. [latio.
 protahování mora, dilatio, protékám permano (per neb ad. .).
 protější adversus (ripa) k nám bližší), ulterior, oppositus, obiectus.
 protější strana adversum; z p. s. ex adverso. [rarum).
 protěkati pervagor (orbem ter-
 proti adversus, ad, contra, in s *akkus.*; pouhý *gen.* (remedium morbi); p. vůli invito alqo, invitus; p. nadání praeter spem, p. opinionem.
 protiklad disparatum.
 protiva contrarium. [mala.
 protivenství adversa, asperitates.
 protivím se v. odporuji; p. se mi taedet, pertaesum est.

protivník adversarius.
 protivný contrarius, adversus, adversarius, diversus, disiunctus; gravis, molestus.
 protizákonný legibus repugnans, iniustus.
 protkávám intexo alcuí alqd.
 proto ideo, itaque, igitur, propterea, eo, ergo, quo facto.
 protokol conscriptio (quaestio-num).
 protože quod, quia (s ind.), cum (s konj.), quoniam, propterea quod.
 protrhnouti perrumpo, persci do, rumpo.
 proud *konkr.*: fluctus, amnis, flumen: *abstr.*: rapiditas; proti p-u adverso flumine.
 proudím feror; prudce p. citatus feror.
 proudění v. proud.
 proutek vimen, virgula.
 proutěný vimineus.
 proutí virgulta, vimen, sarmenta.
 provádění gestio (negotii).
 provádím někoho circumduco, duco alqm per..; něco efficio (opus), gero (rem); v. dokonávám; = vykonávám perficio, conficio, perago, administro (quae imperaverat); perpetro alqd; exempla cruciatus edo.
 provaz funis; lodní rudens; p. u praku funale.
 provázek funiculus.
 provázený comitatus (abl.).
 provázím comitor, assector, (na počest) deduco alqm.
 provdání collocatio (filiae).
 provdati nuptum collocare (alquam alcuí); p. se nubo alcuí.
 provedení effectus (consiliorum).
 provincialní provincialis.
 provincie provincia; obyč. prov. provinciales.
 provinění delictum, admissum, commissum, peccatum.
 províniti se delinquo alqd, delictum committo, pecco in alqo

provolání pronuntiatio, edictum; conclamatio.

provolávám conclamo (victoriam); pronuntio, promulgo; renuntio alqm.

provolavač praeco.

provozují exerceo alqd, actito, facio (piraticam), factito; p. kus divadelní fabulam do, doceo; v. provádím.

prozatím in praesentia.

prozpěvují cantito.

prozrazení proditio.

prozrazují detego, enuntio, patefacio, indico, prodo alqd; ostendo, demonstro.

prozřetelnost prudentia, providentia.

prozřetelný prudens, cautus.

prožiti ago, exigo (vitam), vivo.

prs mamma; ubera.

prsa pectus; na prsou též ad- verso corpore.

prst digitus.

prsten anulus.

prst humus; = půda solum.

prší pluit.

pru se altercor; expostulo (nihil tecum de his rebus); litigo, contendo cum alqo.

průčelí frons.

prudce vehementer, acriter, rapide.

prudkost rapiditas, vehementia.

prudký acer; vehemens, rapidus, acutus (morbus); fervidus.

průduška arteria.

pruh linea, cicatrix; nachový p. na tunice clavus.

průhledný pellucidus.

průchod transitus, iter (per provinciam).

průkop fossa.

průliv mořský fretum.

průlom ruinae.

průplav fossa, fretum.

průpověď dictum (Catonis), carmen (Appii Caeci), sententia.

průsmyk angustiae.

průsvitný pellucidus.

prut virga; svazky p. fasces.

průtahy cunctatio, mora, prolatio; p. činím procrastino alqd, v. protahuji; bez p. sine mora.

průvod comitatus, comites; ochranný p. praesidium; p. vítězoslavný triumphus; p. pohřební exsequiae, pompa funebris; s průvodem nástroje hudebního ad.. (tibiam).

průvodce comes, assectator, satelles; dux.

průvodkyně comes.

průzev hiatus.

prvek plur. elementa, initia rerum; p. nedělitelný atomus.

první primus, princeps; p. den měsíce Calendae.

prvopočátek primordium.

prvotiny (úrody) primitiae.

prý dicunt, ferunt atp. s acc. c. inf.; dicor atd. (nom. c. inf.).

pryč procul; předponou ab- (aufero). [orior.

prýštím profluo, emano, mano;

przním maculo, inquino, polluo alqd.

prání voluntas, optatum; dle p. ex sententia.

prátelsky amice, familiariter.

prátelský amicus, familiaris; p. služby prokazují officia praesto.

prátelství amicitia, (důvěrné) familiaritas; necessitudo, coniunctio.

pře lis, causa, controversia; rixa, iurgium; p. hrdelní causa capitis; začínám při povoláním svědků litem contestor, l. instituo; p. vyhrátí causam obtineo, prohrátí c. amitto.

přeběhlík perfuga, transfuga.

přeběhnouti transfugio, perfugio, percurro.

přebíhám curso; v. přeběhnouti.

přebroditi vado (flumen) transire.

přebytek reliquum, quod superest.

přebývám = zbývám supersum, resto; = bydlím v. toto.
přece tamen; **p.** však atqui, attamen, verumtamen; **nicméně** p. nihilo minus, n. setius.
přečasto persaepe, saepissime.
přečetný permultus, plurimus.
přečin commissum, delictum; v. vina, poklesek ap.
přečísti perlego alqd.
přečkati supersum alcul, superstes sum alcul.
před ante alqm, pro alqo (pro muris), prae (p. se pugionem tulit), coram alqo, apud (populum); **předp.** ante-; **předtím** antea; **nedlouho předtím** paulo ante. [tatis].
předák princeps; primores (civí).
předalpský cisalpinus.
předbíhám praecurro alqm, cursu supero alqm. [turus].
předčasný praematurus, immaturus.
předčím antecedo (alcul aetate, alqm honore); praecedo (Gallos virtute; praesto (omnibus humanitate); anteo (alcul aetate, alqm virtutibus); supero (alqm virtute); antecello (gloriā omnibus).
předčítám recito, lego.
předčítání recitatio.
předejíti anteverto; praecaveo alqd; praesto v. předcházím.
předejmení praenomen.
předek abavus; **předkové** maiores.
předek lodi prora.
předem předp. ante-; prae-; pro-; p. zaujímám antecapio; p. zavírám praeccludo, p. určuji praedestino; p. vidím provideo.
předesílám praemitto, antemitto alqm. [mus].
předeslý prior, superior, proximus.
předevčím nudius tertius (dedi epistolam).
především in primis, praesertim, praecipue.
předěl vodní divortium aquarum.

předhazuji obicio, obiecto.
předhoří promunturium.
předcházím antecedo (alcul aliqua re), anteo (alcul), praecedo (alqm); occurro (= zamezuji) alcul rei, praeverto alqd, praecaveo alqd.
předchozí praecedens, antegressus (causa); prior, proximus, superior.
předchůdce v. úřadě decessor.
předjímám anticipo alqd.
předkládám propono alcul alqd, appono (argentum), legem fero; p. si = rozvažují, rozmýšlím v. toto.
předměstí euburbium.
předměstský suburbanus.
předmět res, propositum, argumentum, causa, quaestio.
předmluva prooemium, praefati prologus.
přednášeč actor, declamator.
přednáším afferro; declamo, trado alqd; na pokus p. commentor (orationem); = pěkně vypovídám eloquor, oro.
přednáška oratio; elocutio, pronuntiatio, actio.
přednes řeči actio; dictio.
předně primum; za druhé deinde, za třetí tum.
přední prior; citerior, přednější superior, potior; p. místo principatus; p. mužové principes, primores.
přednost primae (partes), prior locus; p. dávám praepono, praefero. antepono, antefero, (alqm alcul) praeepto; p. dostávám superior fio, anteponor, praeponor.
předobry optimus. [tum].
předpis praescriptum, praecipio.
předpisují praescribo, praecipio.
předpojatý úsudek praeprejudicium, praesumpta opinio.
předpokládám pono, sumo alqd; doufám v. toto.
předpolední antemeridianus.

předpovídám praedico; vaticinor; (z letu ptáků) auguror.
předpověď praedictum.
předpovídání vaticinatio, divinatio.
předrahý carissimus.
předrýnský cistrhenanus.
předříkávám dicto alqd; praeeo (verba, carmen). [blici].
předseda praeses (consilii pu-
předsedám praesideo.
předsevzetí res proposita, propositum, consilium.
předsíň vestibulum.
představa conformatio (animi), informatio, opinio. notio.
představená antistita (fani).
představení actio.
představený praefectus (aerarii, -o, urbis, -i); magister, antistes (sacrorum).
představuji antepono, praepono alqd, spectandum propono; = hraji úlohu něčí ago alqm, personam alcs gero; = vyjadřuji, značím repraesento (o sochách atp); p. někoho něčemu = v čelo stavím praeficio alqm alcuí.
představuji si fingo (eum te esse), intellego, cogito, animo comprehendo.
předstihuji praevenio alqm, praeeccupo (alculi legem ferre); v. předčím.
předstírám simulo, obtendo, praetexo, praetendo; p. příčinu causam interpono.
předstírání simulatio.
předstižení námitky anteoccupatio. [ad alqm]
předstupuji adeo alqm, accedo
předtím ante, antea.
předtucha praesagatio; p.-u mám suspicor, praesagio, praesentio alqd.
předu neo.
předvádím produco, (aciem), induco alqm (loquentem), facio (Socratem disputantem).

předvčerejší nudius tertius.
předvídám provideo, praesentio, praesagio, divino, animo praecipio.
předvídání divinatio, praesagatio.
předvoj antecursores.
předvolání vocatio (in ius).
předvolávám postulo, arcesso alqm.
přehánění exsuperatio.
přehazuji traicio alqd.
přehled prospectus; index, tabulae; mám p. něčeho perspectum habeo alqd.
přehledávám perquiro, scrutor, pervestigo alqd.
přehlídka recensio; census.
přehližím recenseo, lustrum, recognosco, perspicio, circumspicio; = před sebou vidím prospicio, uno conspectu video; = pomíjím praetereo, praetermitto, omitto.
přehojně amplissime.
přehojný amplissimus, uberri-
 mus, ingens.
přecházení transitio.
přecházím transeo alqd, ad alqm; transgredior alqd; = měním se cedo (poena in vicem fidei); p. v něco (beru na se) abeo (in avi mores); o čase: transeo, praetereo.
přechod transitus, traiectio.
přeji faveo (alculi); p. si cupio, opto, volo; p. někomu něčeho non invideo alculi (alcs gloriae).
přejímám excipio alqd, recipio, subeo, suscipio alqd; sermonem intercipio.
přejíždím curro, equo transvehor, praetervehor alqd.
překaziti irritum facio alqd; v. překážím.
překážím impedio, prohibeo alqm alqa re; obsto alculi, officio alculi; arceo (ab); excludo (alqm ab . . neb abl.)
překážka impedimentum, mora
překlad translatio, conversio.

překládám converto (librum e Graeco in Latinum) verto, transfero.
překocení eversio (columnae).
překonávám vinco, supero alqm; v. předčím, přemáhám.
překot: o p. festinanter, praeceps, raptim.
překotiti evertō, subverto alqd.
překračuji transeo, transgredior, transcendō alqd; p. zákon atp. violō, laedo, neglego, non servo.
překroucení depravatio (verbi).
překrucování calumnia. [tor.
překrucovatel práva calumnia-
překrucuji detorqueo alqd, (právo) calumnior.
překvapiti deprehendo, opprimo alqm; alcui necopinanti facio alqd.
přeletěti transvolo (oceanum).
přeličení actio, dictio.
přelomiti frango alqd.
přelstíti dolo capio alqm, decipio alqm.
přelud visum, falsa imago.
přemáhám vinco, (úplně) devinco, opprimo, supero alqm; v. porážím.
přemilý pergratus.
přemíra affluentia, cumulus.
přemítám reputo mecum, mente agito alqd.
přemlouvám persuadeo alcui alqd, ut, ne; moveo (oratio) alqm.
přemnozí plurimi, complures, permulti, plerique.
přemýšlení cogitatio, meditatio.
přemýšlím (mecum) reputo alqd, meditor alqd neb de.
přenáhlený praeproperus; inconsultus, temerarius; praeceps.
přenáším transfero, transporto alqd.
přenechávám cedo alqa re, concedo alqd alcui.
přenocuji pernocto.
přeorávám obaro (quidquid herbidum est).

přepadám aggredior, adior (alqm), invado alqm.
přepažiti dissaepio (tenui muro).
přepisuji rescribo, transscribo alqd.
přepjatý immodicus, immoderatus, insolitus.
přeplavati trano (flumen).
přeploviti (navibus) traicio, transporto alqd; přes řeku se p. flumen traicio.
přeplněný differtus, refertus.
přeplniti nimis compleo alqd alqa re; v. nacpati.
přeprava traiectus, transmissus; vectura.
přepravuji traicio (equitum magnam partem flumen), traduco, transporto, transveho alqd.
přeptávám se percontor alqd.
přepustiti v. přenechávám.
přepych luxuria, sumptus effusus.
přerušeni (řeči) abscisio, vůbec intermissio.
přerušený intermissus.
přerušiti interrumpo, ab-, dirimo (proelium), interpello, intermitto, intercido, rumpo (silentium). [alqd.
přervati scindo, praerumpo, ab-
přeříznouti intercido; scindo, seco alqd.
přes trans, super s *akk.*; per (aestatem); přes rok plus annum.
přesahuji promineo; excedo (modum).
přesila v. síla.
přeskakuji transilio alqd; assilio (ad aliud genus orationis)
přeslavně praeclare.
přeslavný praeclarus.
přesnadný perfacilis.
přesně accurate, diligenter, distincte.
přesnost diligentia.
přesný accuratus, exactus; purus, integer.
přespolní peregrinus, exter.
přestáti perfungor alqa re, perpetior, perfero alqd.

přestávám desino (loqui), desisto (causas agere); intermitto, absisto (benefacere); decedo (cura); quiesco; p. na něčem contentus sum alqa re.

přestavuji transpono alqd.

přestávka intermissio, intervallum.

přestěhovati se commigro (in domum suam), migro, transmigo.

přestupek delictum, admissum.

přestupný intercalaris (dies).

přestupuji transgredior, transeo alqd; zákon atp. non servo, neglego, violo.

přesvědčení persuasio; p. mám v. jsem přesvědčen; dle svého p. mluvím ex animi sententia loquor.

přesvědčuji persuadeo (alcul, de neb acc. c. inf.); p-en jsem persuasum mihi est, perspectum habeo, confido.

přesycení satietas, fastidium.

přetékám abundo, affluo, redundo.

přetrhnouti praerumpo, interrumpo alqd. [fungor alqa re.

přetrpěti perpetior alqd, nepřetrvati maneo, permaneo; = přežiti v. toto.

přetržení abruptio (corrigiae).

přetrásám iacto; tracto alqd; excutio.

přetvářený assimilatus (virtus).

přetvářka simulatio, dissimulatio. [simulo.

přetvařuji immuto alqd; p. se

převádím traduco, traicio, transporto (exercitum Rhenum); = přemlouvám v. toto.

převážím transveho, transporto, transmitto

převedení traductio.

převeliký permagnus, maximus.

převládám praevaleo; superior sum, plus possum.

převoz traiectus, transmissus; vectura.

převozný vectorius.

převrácenost perversitas.

převracím perverto, inverto.

převrat commutatio; p. státní res novae.

převyšuji supero alqd, praesto, antecello, antecedo alcul; ne-
přech. promineo, exsto ex. .

převzácný pergratus; perrarus.

převzítí suscipio, recipio alqd; subeo alqd.

přezdívám compello (alqm fratricidam), nomen indo alcul.

přezdívka convicium.

přezimování gerund. od hiemo.

přezimuji hiemo.

přezvědětí explorō, recognosco.

přezalostný elamentabilis (gemitus).

přežítí někoho superstitem esse alcs.

při apud s *akkus.*; stojím p. někom sto ab neb cum alqo; jsem při něčem adsum, intersum; při tom simul; při bozích nesmrtelných per deos immortales.

přibájeti affingo (alcul alqd).

přiběh res gesta, res.

přibíhám accurro.

přibijím figo, (tabulas) affigo (ad caput, cruci).

přibírám (si) adscisco, adhibeo, adopto (mihi patronum); p. volbou adlego.

přiblížení se accessus, adventus.

přibližuji něco k něčemu admoveo alqd ad. .; p. se appropinquo ad. ., propius accedo ad. .

příboj fluctus, aestus.

příbrukuji admurmuro.

příbuzenství (sňatkem, sešvakřením) affinitas; (rodem) cognatio, consanguinitas; necessitudo; jakožto příslušnost do téhož rodu gentilitas.

příbuzenstvo propinquitas.

příbuzný cognatus, affinis, propinquus, necessarius.

příbytek domus, domicilium.
 přibývám augeor, augesco, accresco (flumen), cresco.
 přibývání accretio (luminis), incrementum. [volo.
 přicválati equo citato venio, ad-
 přič, na přič transversus, obli-
 quus; -e, ex transverso.
 přičím se abhorreo a . . , repugno
 alicui
 příčina causa, jakožto předchozí
 děj antecessio; p. prvotní ef-
 fectio; za příčinou causā s
 předch. *venit*.
 přičinění opera, labor, studium.
 přičinit se operam do, studium
 colloco in alqa re, elaboro pro . .
 přičinlivost industria.
 přičinlivý impiger, laboriosus.
 přičinuji admoveo, affero, addo;
 p. se operam do, elaboro; v. přiči-
 niti se.
 přičítám adnumero, adscribo
 (alqm in, ad, socium alicui).
 tribuo attribuo (causam cala-
 mitatis alicui), do (orimini),
 verto, deo.
 příčka transtrum.
 příčný transversarius, transver-
 sus, obliquus.
 přida lodní prora.
 přidání adiectio (populi Albani).
 přidávám addo, adicio, apono
 (custodem alicui); v. připojuji.
 přidavek (k platu) accessio.
 přiděluji attribuo, contribuo, tri-
 buo alicui alqd. [připojuji.
 přidružuji applico, aggrego, v.
 přidržuji někoho k něčemu in-
 cito, impello alqm ad . . p. se
 sequor alqm, sto cum, ab alqo,
 partibus alicui studeo, faveo alicui.
 přiháním adigo (pecus), appello
 (navem).
 přiházím se v. stávám se.
 přihazuji adicio (alqd ad neb
 dat.)
 přihlížím respicio alqd, inservio
 (famae); specto; video ut neb
 ne: p. klidné quiesco.

přihluchlý surdaster.
 příhoda casus, res.
 příhodně commode, opportune.
 příhodnost opportunitas.
 příhodný appositus (mensis ad
 agendum), v. vhodný.
 přicházím venio, advenio, per-
 venio, accedo, advento; p. na
 zmar procumbo. pereo.
 přicházívám ventito.
 příchod adventus, aditus.
 přichozí advena, p. z ciziny
 adventicius (pecunia).
 příjem reditus, quaestus; státní
 pecunia publica, vectigalia.
 příjemnost amoenitas, iucundi-
 tas, suavitas.
 příjemný amoenus, iucundus;
 = milý acceptus (homo plebi),
 gratus.
 přijetí acceptio; p. za vlastního
 adoptatio.
 příjezd adventus.
 přijímám accipio, excipio, sumo,
 recipio; p. za vlastního adopto.
 přijíždím (na koni) adequito (ad
 alqm neb dat.); advehor (ad
 neb dat.).
 příjmení cognomen. [datum.
 příkaz iussum, praeceptum, man-
 prikazuji iubeo alqm s inf., im-
 pero alicui, ut; mando alicui alqd.
 příklad exemplum, documentum,
 specimen; na p. sicut, velut;
 exempli gratiā.
 příkládám appono (notam), ad-
 hibeo (manus), attribuo (pudo-
 rem alicui).
 příkop fossa.
 příkoří iniuria, contumelia, do-
 lor, offensio.
 příkrm obsonium.
 přikročiti aggredior, accedo ad
 alqd, suscipio, incipio alqd.
 příkrý arduus, praeceps, abrupt-
 us, praeruptus.
 příkrývám tego, contego, obtego
 příkrývka tegumentum, stragu-
 lum. [obruo alqm.
 přikvačiti incedo (tenebrae);

přikvapiti advolo, accurro.
 přilákati allicio. [cassis.
 přilbice kožená galea, kovová
 přiléhající (o zemi) adiacens,
 adiectus.
 přiléhám tango alqd, p. ke
 stolu accumbo.
 přiletěti advolo.
 příležitost occasio (rei gerendae),
 facultas (sui colligendi), copia
 (pugnae); opportunitas; při té
 p. hic, hoc loco; při první p.
 primo quoque tempore.
 příležitý v. vhodný.
 příliš nimis, admodum; p. veliký
 nimius; p. málo parum; p. vol-
 ně atp. liberius.
 přílišný nimius, effusus, im-
 dicus, insolens.
 přiliv aestus.
 přilnavost adhaesio.
 přilnouti adhaereo alcul; v. přidr-
 žuji se, následuji.
 přilouditi pellcio.
 přimalovati appingo.
 přiměřeně commode, accommo-
 date, secundum alqd.
 přiměřenost commoditas (ora-
 tionis).
 přiměří indutiae.
 přiměřený accommodatus (ad
 neb dat.), commodus, consen-
 suus (rei publicae), conveniens.
 přiměšuji admisceo alqd alcul
 rei.
 přiměti commoveo, moveo, ad-
 duco (ad facinus); v. pohnouti.
 přimíšenina admixtio.
 přímka linea recta. [ad . .).
 přimknouti se se applicare
 přimlva commendatio; preces;
 na přimlvu: deprecatore alqo,
 precibus alcs commotus, peten-
 te alqo.
 přimluvce deprecator.
 přimluvkyně commendatrix.
 přímo directe; rectā.
 přímý rectus, directus; simplex,
 ingenuus. [porto.
 přinášim affero, apporto, im-

přinutiti v. nutim.
 přiostriti praeacuo.
 případ casus, res.
 připadám obvenio, evenio (pro-
 vincia alcul); cedo (quaestus
 alcul); incido in alqm; připadá
 na mysl in mentem venit.
 případný v. vhodný.
 připaluji aduro (barbam).
 připamatovati v. pamatuji.
 připevňuji figo; adfigo (ad.
 dat.); vincio alqd.
 připíjím propino alcul.
 připsis adscriptio; = dopis v. toto.
 připisuji adscribo, tribuo, do
 (crimini alcul alqd).
 příplatek accessio.
 připlavati anno (ad-).
 připlaviště statio.
 připlétám attexo.
 připlížití se adrepo (ad alqd).
 připlouti (cum classibus, navibus)
 accedere (Ustiam), classem ap-
 pellere ad..
 připočítati adnumero alcul alqd;
 inter.., in . (abl.) numero; in
 numerum (deorum) refero alqm.
 připodobuji assimulo (alqd alcul
 rei).
 připojení adiunctio (verborum).
 připojuji adiungo (dat. neb ad),
 applico, annecto, contribuo, p.
 si adscisco; p. se k mínění
 sententiam alcs sequor.
 připomenutí admonitio, comme-
 moratio, monitio.
 připomínám memoro alqd; ad-
 moneo, moneo alqm de..; com-
 memoro alqd; mentionem alcs
 rei facio; p. si reminiscor (in-
 commodi), recordor alqd.
 připouštím (někoho) admitto (ad
 colloquium), (něco) patior, con-
 cedo, do alqd. [slib.
 připověď promissum, fides; v.
 připovídám v. slibuji.
 příprava (konkr.) apparatus,
 (abstr.) apparatus, praeparatio.
 připravení comparatio (volupta-
 tis, veneni).

připravuji paro, comparo, apparo, praeparo, instruo alqd; p. někoho o něco deicio alqm (honore, fortunis), privo alqm alqa re.

přiraziti venio; v. přistáti.

příroda (rerum) natura.

přírodní naturalis, naturae.

přírodověda physica (-orum).

přírodopýtec physicus.

přírostek incrementum.

přírovnání comparatio.

přírovnatelný comparabilis.

přírovnávací comparativus (iudicatio).

přírovnávám comparo (alqd cum alqa re, alcuí rei); confero (alqm alcuí neb alqm cum alqo); contendo (alqd cum..)

přírozeně secundum naturam, naturae convenienter (vivo); necessario, necesse est s konj.; simpliciter, vere.

přírozenost natura.

přírozený naturalis, nativus, innatus, genuinus; p. poloha místa loci natura.

přirůstám accresco (alcuí).

přirůstek accessio, incrementum.

přirazuji adiungo alcuí alqd.

přirknouti addico, adiudico (legiones Bruto); = slíbiti v. toto.

přirknutí addictio.

přísada admixtio.

přísaha ius iurandum, religio, sacramentum; křivá p. periurium.

přisahám iuro; křivě p. peiero; p. věrnost in verba alicuius iuro.

přisedící assessor.

přísežný iuratus.

přiskakuji assilio (alcuí), accurro.

přislibuji despondeo (Syriam homini); v. slibuji.

přísloví proverbium.

přisluhovač administer.

přisluhuji ministro alcuí alqd.

přislušenství quae pertinent ad alqd; res necessariae.

přisluším pertineo ad alqd, con-

venio (alcuí neb ad alqd), decet (akk. s inf.), convenit (akk. s inf.).

přísně acerbe (decernere), graviter (vindicare), severe (regere).

přísnost severitas, atrocitas.

přísný severus, atrox, austerus (mos ac modus), gravis, durus.

přisouvám v. přisunuji.

příspění v. pomoc.

příspěvek collecta.

příspíšiti si v. pospíšiti si.

přispívám subvenio, adsum (alcuí), něčím supposito, praebeo alcuí alqd; p. penězi confero; p. na pomoc subsidio, auxilio venio, opem fero alcuí; p. k čemu valeo (ad negligendas leges), vim habeo ad..

přispořnji adaugeo.

přistání egressus, escensio.

přistáti (s lodí) navem appello (ad Peloponnesum, in Italiam).

přístav portus.

přístavné portorium.

přistavuji adstruo, appono (patellam).

přistěhovalec advena, colonus.

přistěhovati se immigro in alqm locum.

přistihnonti comprehendo, deprehendo alqm.

přistoupení accessio.

přistrkávám appello (turres ad opera Caesaris), admoveo (fasciculum ad nares, Hannibalem altaribus).

přístroj instrumentum, machina; p. e oblehací opera, um.

přístrojiti adorno, instruo, armo, orno alqd; = odíti induo vestem alcuí.

přístřešek testudo, vinea.

přístřeší tectum, deversorium; p. štítové neb na ochranu dobytých přístrojů a vojáků testudo, vinea.

přístup aditus, accessus (povoliti dare). accessio (ad corpora); p. dávám admitto alqm; p.

k sobě nedávám (ve váleč.)
 potestatem mei non facio, (vů-
 bec) aditu prohibeo alqm.
přístupnost facilitas, comitas.
přístupný facilis.
přístupuji accedo ad.., aggredior
 alqd, ad..; aspiro (ad alienam
 causam); p. na návrh něčí in
 sententiam alcs discedo, sen-
 tentiam alcs sequor, probo alqd.
přisunuji admoveo (ad neb dat.),
 appello (ad).
přisuzuji adiudico (magistratum
 alcuí). addico.
přisvědčení assensio, assensus.
přisvědčovatel assensor (alcuí);
 p. naprostý astipulator (Stoi-
 corum). [bo (akk.).
přisvědčuji assentio (dat.), pro-
přisvojuji si v. osvojuji si.
přišera monstrum, species, umbra.
přišínouti admoveo.
přiští proximus, futurus, ven-
 turus; sequens, insequens (tem-
 pus); na příště in posterum;
 příště postea, posthac.
přítáhnouti (*nepřech.*) accedo (ad
 urbem), appropinquo ad..; p.
 na pomoc auxilio venio, sub-
 venio alcuí.
přítahuji attraho alqd.
přítékám affluo.
přítel amicus; důvěrný p. fami-
 liaris; hostinný p. hospes;
 p. právní advocatus, patronus.
přítelkyně amica.
přítisknouti premo alqd ad alqd,
 p. pečeť imprimo (signum
 alcuí rei).
přítkáвам attexo (alqd alcuí rei).
přítomen jsem adsum, intersum
 alcuí rei.
přítomnost praesentia; u p-ti
 někoho coram alquo.
přítomný praesens; hic.
přitrhnouti v. přitáhnouti.
přitrž intermissio; bez p. per-
 petuo, continenter.
přinčuji se addisco (alqd); p. ně-
 koho v. učím, zvykám.

přivábiti allicio alqm.
přivádím adduco, per-, in—alqm
 ad..; p. na záhubu pessumdo,
 perde; = pohnouti v. toto;
 v moc p. sub, in potestatem
 redigo; v. podmaňuji.
přival imber.
přivaliti advolvo.
přivazuji alligo (ad), deligo, au-
 necto; religo ad..
přivážím apporto; v. dovážím.
přivažuji appendo (alcuí alqd).
přivedení k přísaze adactio iuris
 iurandi.
přivěsiti adhaereo (me alcuí).
přivětivost comitas, facilitas.
přivětivý comis, affabilis, com-
 modus, dulcis, facilis.
přivínouti k sobě amplector alqm;
 applico, adiungo alqm ad neb
 dat.; p. se k nohám pedibz
 advolvi.
přivínutí se applicatio.
přivírám oči conniveo.
přivítám saluto alqm, salvere
 iubeo alqm.
přivítání salutatio.
přivlastňuji addico alcuí alqd;
 p. si vindico (Homerum civem),
 mihi sumo (partes imperatoris).
přivlécám attraho.
přivolání právníka k poradě
 advocatio.
přivolávám advoco, arcesso.
přivolení assensus, consensus.
přivoz v. dovoz.
přivrženec studiosus alcs; p. Sul-
 lovi atp. Sullani, Pythagorei atd.
přivyknouti assuesco (abl. neb
 inf.).
příze fila, lana.
přízeň gratia, studium, favor,
 benevolentia, aura (a-ae popu-
 laris captator); = přibuzenství
 v. toto. [opes].
přizískati acquiro (dignitatem,
 příznak signum, nota.
přiznání confessio (culpa).
přiznávám fateor, profiteor, con-
 fiteor; = přikládám attribuo

(alqd alcuī); p. se k něčemu fateor, profiteor, confiteor alqd.
příznivec fautor; — kyně fautrix.
příznivý amicus, propitius, secundus, prosperus, faustus, opportunus, aequus, idoneus.
přízpůsobení accommodatio (verborum ad ..).
přízpůsobuji accommodo, apto (alqd alcuī rei).
přízrak visum, umbra.
přízvuknji assentior alcuī.
příživník parasitus.
psanec exsul; proscriptus.
psaní gerund. od scribo; scriptum; litterae, epistula
pšenice triticum
pšeno panicum.
ptáčník auceps.
pták avis; ales, volucris.
ptakopravec augur, auspex.
ptakopravectví auguratus (scientia a-us).
ptám se v. táži se.
pučím gemmo, herbesco.
pud appetitio (alcuī rei), appetitus, incitatio; impetus, instinctus [lidum.
půda solum, fundus; pevná p. sopudím cogo, traho, impello, incito.
půjčený promutuus.
půjčuji credo (pecuniam), mutuum do alqd; na úroky faenero. [ago.
puklina rima; p. dostávám rimas
pukám rumpor, hisco.
půl dimidium, dimidia pars; předp. semi — (semidigitalis).
půl druhé stopy sesquipedalis.
půlletní semestris.
půlnoc media nox; = sever septentriones.
půlostrov paeninsula.
puntičkář auceps syllabarum.

pupek umbilicus, umbo.
pupenec gemma; p—ce nalévám gemmo. [tore alqd.
působení vis; p—ím někoho auc-
působím facio, efficio, afficio (alqm alqa re); praebeo, affero (offensionem); facesso (negotium); p. podiv admirationem inicio; p. strach metum inicio.
působivost efficacitas, vis.
působivý efficax.
půst abstinencia, ieiunium
pustiny deserta (-orum).
pustošení vastatio.
pustoším vasto, vexo.
pustota vastitas, solitudo.
pustý vastus; incultus; p. jsem vaco.
půtka slovní disceptatio; iurgium, rixa; = boj, zápas, bitva v toto.
putuji proficiscor, iter facio; peragro alqd.
půvabnost amoenitas; lepor; venustas; suavitas.
půvabný amoenus, gratus, suavis, venustus.
původ origo, principium; auctor.
původce auctor, effector, caput (concitandorum Graecorum), machinator.
původní pristinus, prior.
pýcha superbia, insolentia; fastidium; = okrasa, chvála v. tote.
pýchám superbio, magnos mihi spiritus sumo.
pykám poenitet me alcs rei; = jsem trestán poenas do, luo alcs rei.
pysk labrum. [ma.
pyšním se glorior alqa re, iacto
pyšně superbe, insolenter.
pyšný superbus, insolens, elatus.
pytel follis; p. kožený culeus.
pytlík folliculus.

R.

ráčiti = chci, žádám, přeji si
v. tato slova; jinak visum est,
videtur alicui alqd facere; rač
fac s konj.; inf. s velis, imper.
s quaeso, pouhý konj.

rád libens, libenter, non invitus,
volens, laetus; facile (patior);
komp. libentius, potius.

rada consilium; auctoritas; obec-
ní r. senatus; na mou r. me
auctore, consuasore; nevím si
r. omnia me deficiunt, haereo.

rádce consiliarius, consultor, con-
suasor (con-re alqo), suasor,
auctor. [novo utor].

raději potius; libentius (equo
radění se consultatio, deliberatio.

radím suadeo, consulo alicui;
moneo alqm; r. se consilior,
consulo, consulto, consilium

radlice vomer. [ineo.

radnice curia.

radost gaudium; laetitia.

radostný laetus.

radování laetatio.

raduji se gaudeo (abl. neb quod),
laetor (triumphis, malo alieno).

ráhno antenna, longurius.

rachot strepitus, fragor.

rak cancer.

rakev arca.

rákos (h)arundo. [tus.

rámě humerus, brachium, lacer-

rána ictus, plaga, vulnus, verber.

ranec sarcina.

raněný saucius, vulneratus.

raniti vulnero, saucio alqm.

ranní matutinus (salutatio).

ráno mane; časně r. primo mane.

rašim gemmo.

ratiště hastile.

ratolest surculus, ramus, virgula,
frons (s listím); posvátné r.
verbenae; palmová r. palma.

ráz = rána ictus; = způsob ra-
tio, natura, habitus.

razím (peníze) signo (argentum);
r. cestu iter munio.

rázně fortiter, strenue (arma ca-
pere).

ráznost acrimonia; vis.

rázný strenuus, fortis, acer, audax.

rdím se rubeo.

rdousím iugulo. [laestra.

rejdiště spatium, campus; pa-
rejstřík index.

rek heros; vir fortis.

rekovnost animus fortis, virtus.

rekovný fortis.

reptám fremo.

reptání fremitus.

ret labrum.

réva vitis. [aerugo.

rez robigo, ferrugo; r. měděná

rmoutím se doleo (mortem ales;
laude aliena), maereo, dolore
afficio (ob..); r. někoho aegri-
tudinem affero alicui.

rmut lodní sentina.

robotárna ergastulum.

ročně quotannis, singulis annis.

roční annuus, annalis (lex); =
rok starý unius anni, unum
annum natus.

rod = kmen, rodina genus, gens,
stirps, natio; rodem natione,
genere, origine; ze vznešeného
r. nobili loco (natus); dle rodů,
po rodech generatim.

rodiče parentes.

rodím pario, edo, gigno; rozený
Peršan, Říman qui in Perside
natus erat, Romae natus.

rodím se nascor; o rostlinách
provenio.

rodina familia, domus.

rodinný familiaris.

rodiště patria.

rodný avitus, gentilis; r. bratr,
sestra germanus, -a.

rodový generalis; gentilicius
(sacra).

roh cornu; r. návěštní bucina.
 rohový corneus (rostrum).
 rohož storka.
 roj examen.
 rojiti se examino (alvi).
 rok annus; r. vojenské služby stipendium; na počátku r. ineunte anno, initio anni; na konci r. exeunte, extremo anno; *adv.* rok annum.
 rokle locus praeruptus.
 rokování consilium, colloquium, pactio. [alqo.
 rokuji consulto, colloquor cum
 role ager, arvum.
 rolnictví agricultura; r. se zbývám agris colendis operam do.
 rolníčka tintinnabulum.
 rolník agricola colonus; rusticus.
 roním profundo (lacrimas).
 rosa ros.
 rosím přech. = rosou kropím irro (flores), roro (rorantia pocula jen kapky dávající).
 rostlina planta.
 rostu cresco, augesco, adaugesco; gignor, nascor, provenio (o rostlinách); nechávám si růsti vous barbam promitto.
 roští sarmentum, crates.
 rota caterva, manus, turba; r. lonpežnická latrocinium.
 rotiti se coniuro, conspiro; = shromažďovati se v. toto.
 roucho v. oděv.
 rouno vellus.
 roura fistula, tubus.
 rouška velum; pod rouškou specie alcs rei
 rov tumulus, sepulcrum.
 rovina campus, planities, aequum (campi).
 rovnám něco ordi, dispono alqd; (při) in gratiam concilio, compono (litem).
 rovnám se aequo (alqd), par sum (alcui).
 rovně pariter, aequē; r. jako aequē—et, aequē ac, perinde ac; = přímo rectā, recte.

rovněž item; v rovně.
 rovnodennost aequinoctium.
 rovnoměrný v. stejnoměrný.
 rovnost aequalitas (fraterna); (postavení) aequitas.
 rovnováha par pondus; ducha z r. přivádím animum de statu demoveo.
 rovný aequus, par; rectus, directus, planus, campester (ager).
 rozběh discursus.
 rozběhnouti se diffugio.
 rozbíhati se palor, discuro, diffugio.
 rozbítí collido (vasa), comminuo (anulum), concido (navem, auctoritatem); dirumpo (humaní generis societatem); elido (caput). [excidium.
 rozboření disturbatio (Corinthe),
 rozbořiti diruo, disicio (arcem); dissipo (turrim, statuem); most rescindo; interrompo, inter-scindo.
 rozbouřiti agito, moveo, concito.
 rozbroj dissensio, discidium; motus, tumultus, seditio.
 rozbřesknouti se v. rozednívá se.
 rozcestí compitum, divortium (itinerum); trivium.
 rozčilení commotio (animi), sollicitudo, perturbatio, motus animi.
 rozčilený commotus. [alqm.
 rozčiluji commoveo, concito
 rozdávám largior, dilargior (omnia).
 rozdávání largitio.
 rozdělení divisio, descriptio; = roztržďení distributio (crimen).
 rozdělovatel divisor.
 rozděluji divido, dispertio, distribuo; discludo; describo (annum in menses); discrimino; partior.
 rozdíl, -nost discrimen, dissimilitudo, discrepantia (inter); differentia (naturarum), distantia; distinctio (nulla in visis),

varietas; r. jest interest inter . .
et . .; distat s nepř. otáz.; bez
r-u promiscue; není rozdílu
nihil interest.
rozdílení divisio (agrorum).
rozdílný diversus.
rozdmychuji conflo (incendium,
bellum).
rozdrásati lacero alqd.
rozdrobnuji diduco, comminuo.
rozdrtití contundo.
rozdvojení discidium; dissensio.
rozdvoujuji dissocio, distraho
alqm ab alqo.
rozednívá se lucescit, dilucescit,
illucescit.
rozehřát býti aestuare, calere.
rozehřívám se calesco; incendor.
rozepře v. pře.
rozervati divello, lacero
rozesílám dimitto, r. kolem cir-
cummitto.
rozeslání dimissio. [moveo.
rozesmáti někoho risum alqui
rozestavuji dispono (cippus), in-
struo (aciem).
rozestírám extendo, pando.
rozestoupení se při hlasování
discessio; r. nebe discessus
caeli.
rozevírám discludo, recludo.
rozeznávám discerno (atra et
alba; alqd ab alqo).
rozeznávání distinctio.
rozháním dispello (pecudes), dis-
cio (naves), disturbo (contio-
nem gladiis).
rozhazuji disicio.
rozhlášený pervulgatus, cele-
bratus
rozhlašuji pervulgo, di-, edo,
in vulgus effero.
rozhled prospectus, despectus
(in campum), circumspetus.
rozhlížím se circumspicio, cir-
cumspecto, speculor.
rozhlodávám corrodo.
rozhněvaný iratus.
rozhodčí disceptator, arbiter.
rozhodnutí decretum, arbitrium;

r. bojem decertatio (harum re-
rum).
rodhodný = jistý certus; r. oka
mžik discrimen; r. boj svádím
decerto, depugno, acie decerno.
rozhodují decerno, cerno (sors).
discepto, diiudico (belli fortu-
nam); r. se statuo.
rozhořčení offensio.
rozhořčenost indignitas,
cundia
rozhořčený iratus, ira incensus;
offensus alqui neb in alqm.
rozhovor sermo, colloquium.
rozhraní confinium, divortium.
rozhrívám se concalesco (corpus
ardore animi), tepefio, tepesco
(maria ventis).
rozcháším se discedo, digredior.
rozchod digressio, digressus; r.
při hlasování discessio (= ro-
zestoupení se).
rozchvátiti diripio.
rozjímám meditor, cogito, deli-
bero, perpendo.
rozjitřený concitatus.
rozkaz iussum, praeceptum, prae-
scriptum; na r. iussu alcs, ius-
sus; bez r. iniussu; r. mám
iubeor alqd facere.
rozkazuji impero, (alqui alqd
neb ut . .) iubeo alqm alqd fa-
cere; praecipio, mando alqui
alqd: napřed r. praedico.
rozkládající se patens, situs.
rozkládám pando, distribuo;
solvo.
rozkoš voluptas, delectatio, ob-
lectatio; deliciae.
rozkošnický delicatus, mollis;
libidinosus, luxuriosus.
rozkošný (krajina) amoenus,
suavis
rozkotati disicio (arcem, muni-
tiones); v rozbořiti.
rozkousování (vět) concisio.
rozkrojití seco, ferro divido
alqd, scindo, discindo.
rozkríčený infamatus, infamis.
rozkvétám floresco, effloresco.

rozléhám se resono, voci respondeo.
rozlehlý longe lateque patens.
rozlévám diffundo.
rozličnost varietas; dissimilitudo; v rozdílu.
rozličný varius.
rozlišený distinctus.
rozlišuji discerno, distinguo, disparo.
rozlomiti frango alqd.
rozlosovati sortior (provincias).
rozloučení diremptus; separatio.
rozložitý diffusus (platanus), patulus [tineo, disparo].
rozlučnji disiungo, dissolvo, disrozluštiti solvo.
rozluka disiunctio.
rozmačím diluo (aqua lateres).
rozmačkati contundo (manus).
rozmaáhám se augeo, augeor, cresco; increbresco; ingravesco; inveterasco.
rozmanitost varietas.
rozmanitý varius.
rozmařile delicate, luxuriose.
rozmařilost luxuria, libido, lascivia. [lascivus].
rozmařilý luxuriosus, delicatus.
rozmazliti effemino, mollio.
rozmetati discutio (alqd muri), divexo (omnia), disicio.
rozměr latitudo; modus.
rozměření dimensio.
rozměřuji dimetior, dispenso; r. a kolíky označuji dimeto (locum castris).
rozmiška discidium, discordia.
rozmlouvám colloquor, disputo, dissero; r. něco někomu dissuadeo alicui alqd.
rozmluva sermo, disputatio, colloquium, collocutio; dialogus; r. ve veselohře diverbium.
rozmnožení amplificatio (pecuniae); konkr. incrementum.
rozmnožovatel amplificator.
rozmnožuji augeo, adaugeo, multiplico, amplifico.
rozmrzelý iratus; stomachosus.

rozmysl consilium, prudentia.
rozmyšlím delibero, animo agito alqd, reputo, considero alqd; R. se = váhám dubito s inf. neb nepř. ot.
rozmyšlení deliberatio; bez r. sine dubitatione; sine mora; čas na r. tempus ad deliberandum, deliberandi.
roznáším differo (ignem); divulgo alqd.
roznemoci se morbo implicari, in morbum incidere.
rozněcnji excito, incendo, inflammo; suscito (bellum).
roznícení incensio, inflammatio.
rozpačitě dubitanter.
rozpačitost dubitatio, haesitatio, perturbatio.
rozpačitý incertus, dubius.
rozpadnouti se dilabor, dissolvi (navis).
rozpakuji se dubito, addubito (de, quis, utrum, num).
rozpaky dubitatio; bez r. sine ulla dubitatione; jsem na r. dubito.
rozpálen jsem caleo.
rozpaluji incendo, accendo, fervefacio alqm, alqd.
rozpárati dissuo alqd.
rozpásati discingo.
rozpečetiti resigno (litteras).
rozpinám extendo, distendo, tendo, pando (manus).
rozpisuji describo.
rozplakati někoho lacrimas moveo alicui; R. se flere incipio, coepi.
rozplašiti dispello, dissipo.
rozplemeňuji propago (vites).
rozplétám solvo (crines, nodum).
rozplývám se deliquesco, liqueo, diffuo, fluo, dilabor (glacies); r. se v slzách collacrimo; effundo me in alqa re.
rozpočet ratio.
rozpojení dissolutio (naturae).
rozpojuji distineo, discludo, dirimo, disiungo, solvo.

rozpomínám se reminiscor aliquid; recordor aliquid; v. vzpomínám. [lost.

rozpor controversia; v. nesrovná-
rozpouštím dimitto, pando, solvo,
(o vodě) diluo.

rozpoutaný effrenatus.

rozpoutávám solvo, vinculis libero aliquid.

rozpoutávám se exulto (oratio).

rozprava disputatio, sermo.

rozprchlý dissipatus.

rozprchnouti se dissipari, diffugere, dilabi.

rozprodati divendo (praedam).

rozprostřiti tendo, pando, extendo aliquid; r. se pateo (late).

rozpráhnouti ruce manus distendo, extendo.

rozptýleně diffuse, passim.

rozptýlení dissipatio.

rozptýlený disiectus, dissipatus, dispersus.

rozptyluji dispergo, disicio (classis); dissipo, diffundo; r. se dilabor; diffugio; r. se = rozveseluji se diffundor, delector aliqua re.

rozpuklina (zemská) hiatus, vorago; = puklina rima.

rozpůliti dimidio. [patefio.

rozpuknouti se rumpor, findor,
rozpustilost lascivia, licentia,
petulantia. [petulans.

rozpustilý lascivus, dissolutus,

rozpuštěný (kov) fusilis, colliquefactus; liquefactus (vlas) passus.

rozraziti discutio (columnam fulmine); šik perrumpo (aciem hostium).

rozrušiti disturbo.

rozřaďuji dispono. [solvo.

rozřešiti solvo (aenigma), per-
rozřezati concido (ligna).

rozříznouti discindo (cotem novacula).

rozsáhlost latitudo, amplitudo.

rozsáhlý latus, amplus, late patens.

rozsápati dilanio.

rozsazují dissero, dispono.

rozsedlina rima, hiatus terrae.

rozsévám dissero, dissemino, sero aliquid.

rozsekati seco, discindo aliquid.

rozsocha furca, (hradební) cervus.

rozsouzení diiudicatio.

rozstonati se v. roznemoci se.

roztupují se discedo (in duas partes); = zeji dehisco.

rozsudek sententia, iudicium.

rozsudí arbiter.

rozsuzují diiudico, discepto (controversias).

rozsvítiti accendo aliquid.

rozšafně frugaliter.

rozšafnost frugalitas.

rozšafný frugi, prudens.

rozšíření propagatio (finium), amplificatio.

rozšiřují dilato, propago, augeo, amplifico, profero, promoveo; rozšířený pervulgatus.

rozškubati discerpo; v. roztrhati.

rozštípnouti diffindo.

roztahuji distraho, extendo, distendo (aciem), diduco (digitos), tendo, pando.

roztáti liquesco, liquefio, solvor.

roztavený fusilis, liquefactus, fusus (aër).

roztaviti fundo (picem), liquefacio, solvo aliquid.

roztékám se diffuo, dimano.

roztíti discindo.

roztlouci discutio.

roztomile belle.

roztomilý aureolus (libellus), bellus (epistula).

roztrhání laceratio, laniatus.

roztrhati carpo (orationem membrum minutioribus, exercitum in multas partes), concerpo (librum), dirumpo; discerpo; lacerro, dilanio

roztrhnouti distraho, scindo, discindo (tunicam), divello (res a natura copulatas), rumpo.

roztrousiti spargo, dispergo;
= rozhlásiti divulg.
roztroušeně disperse.
roztrpčuji exacerbo.
roztržitý dissipatus (orator in cogitando).
roztržka discidium, distractio, secessio. [num].
roztržidění distributio (crimino-
roztržiditi distribuo.
roztržistiti elido (caput, navem);
v. rozbíti.
rozum ratio; prudentia, intelli-
gentia, mens.
rozumím intellego; novi; per-
spicio, percipio.
rozumnost prudentia, sapientia.
rozumný rationis particeps, ra-
tione praeditus; prudens, sa-
piens; r. jsem sapio.
rozumování ratiocinatio, argu-
mentatio.
rozumuji ratiocinor, argumentor.
rozutéci se diffugio.
rozvádím diduco.
rozvaha consilium, cogitatio,
ratio; s r. prudenter; bez r.
inconsiderate, temere.
rozvaliny ruinae (templorum),
parietinae (Corinthe).
rozvazuji solvo, dissolvo, laxo,
resolvo.
rozvážení v. rozvaha.
rozvážlivě consulte, prudenter.
rozvážlivost consilium, pruden-
tia, gravitas, sanitas.
rozvážlivý (o věcech) conside-
ratus; (o osobách) prudens,
gravis. [nus].
rozvažovací deliberativus (ge-
rozvažování deliberatio (consilii
capiendi), commentatio (o ně-
čem: genit.)
rozvažuji delibero, considero,
perpendo; animo volvo, voluto,
animo reputo alqd.
rozveseluji hilaro alqm.
rozvím se germino, herbesco,
floresco.
rozviklati labefacio alqd.

rozvinuji explico, evolvo (vo-
lumen epistularum).
rozvinutí explicatio (rudentis);
knihy evolutio.
rozvířiti agito, prach pulverem
moveo.
rozvláčně abundanter, fuse, dif-
fuse, per longum et latum,
multis verbis.
rozvláčný fusus, verbosus, lon-
gus, multus; languidus, tardus,
lentus.
rozvod divortium.
rozvodniti se super ripas effun-
di, crescere.
rozvrh dispositi; ratio; dle ná-
ležitého r. disposite (dicere),
distribute (scribere).
rozvrhuji dispono, distribuo.
rozvržení distributio; v. rozvrh,
rozdělení. [alqm].
rozzlobiti někoho iratum facio
rozzhaviti fervefacio.
rožeň veru.
rub pars aversa; na r. obracím
inverto, perturbo, misceo.
ručeť torrens.
ručím caveo (aloui), praesto alqd,
de alqa re.
ručitel cautor (alcuius rei).
ruda metallum.
rudý ruber; rufus, rutilus.
ruch motus.
ruka manus; po r. jsem suppe-
to; praesto sum; p. r. mám
in expedito, praesto, promptum
habeo (copias); rukou dáním
dextra data; pod rukou v.
tajně.
rukáv manica.
rukojemství vadimonium;
dátí v. facio, vadem do.
rukojmě vas; obses; vadimo-
nium.
rukopis chirographum.
rukověť ansa, capulus, manu-
brium.
rum (suf) agger.
ruměnec rubor.
ruměním se rubesco, erubesco

ruměný ruber.
 rumpál tormentum.
 rusalka Nais.
 rusý flavus, rutilus, rufus.
 rušení turbatio, perturbatio; r.
 náboženství sacrilegium.
 ruším = odstraňuji abrogo, tollo,
 solvo, = porušuji v. toto; zá-
 kon částečně r. derogo.
 rušitel turbator, ruptor (foederis),
 violator; r. přísahy periurus.
 různice dissensio, discordia, dis-
 cidium.
 různím se discrepo; dissensio
 cum., ab.; differo ab..
 různě in diversa (abire), passim,
 separatim; předp. dis-
 různost differentia, dissimilitudo,
 discrepantia; varietas; r. mí-
 nění dissensio.
 různý varius, diversus; po různu
 separatim, separatus, passim.
 růže rosa.
 růžový rosae (folium), roseus
 (barva), = z růží rosaceus (co-
 rona).
 rvačka rixa, pugna.
 rvu = trhám vello, evello, scin-
 do; r. se s někým rixor cum
 ryba piseis. [alqo.
 rybář piscator.

rybařím piscor.
 rybářský piscatorius.
 rybník piscina; lacus, stagnum.
 rýč pala.
 rydlo stilus, scalprum.
 rychle celeriter, cito, propere.
 rychlost velocitas, celeritas; per-
 nicitas
 rychlý celer, velox, citus; per-
 nix; r. loď actuaria (navis).
 ryjec sculptor.
 ryji fodio; incido (alqd in..) sculpo.
 ryk strepitus, ululatus.
 rylec stilus.
 rýma gravedo; k r. náchylⁿ
 gravedinosus.
 rypák rostrum; r. sloní probos-
 cis, manus.
 rýpu fodio; incido; carpo alqm.
 rys (zvíře) lynx.
 rys tváře oris ductus.
 ryšavý rufus, rutilus; flavus.
 rytina = polovypuklina opus
 caelatum.
 rytíř eques; na r. pasuji ad
 equum rescribo.
 rytířský equester (ordo).
 rytířstvo ordo equester, equites.
 ryzí solidus, merus, purus, verus.
 rzaní hinnitus.

Ř.

řád ordo; = sbor collegium; řád
 zemský instituta et leges.
 řada series, ordo, tractus; po
 řadě ordine; řady sedadel na
 lodi neb v divadle fori.
 rádek versus.
 řadím in ordinem redigo, ordino
 alqd.
 rádím insanio, tumultuor, saevio.
 řádně bene, iuste, recte, probe;
 ordine, composite.
 řádný bonus, iustus, suus (suo
 loco), legitimus.

řadový legionarius (miles).
 řasnatý (o šatě) sinuosus.
 řeč oratio, sermo, lingua; gerund.
 od loquor neb dico; ř. k lidu
 contio; řeč pohřební epita-
 phius, laudatio funebris; řeč
 mám verba facio, orationem
 habeo; v. řečním.
 řečený qui dicitur, quem supra
 dixi.
 řečiště alveus.
 řečnický oratorius, rhetoricus.

řečnictví eloquentia, ars dicendi;
jakožto nauka o řečnictví rhetorica.
řečník orator.
řečním dico, verba facio; orationem habeo; k vojsku, ve shrom. lidu: contionor.
řečniště suggestum, rostra (na ř. pro rostris).
ředitel rector, moderator; praefectus.
ředkev radix.
řehtám hinnio.
řehtám se cachinno.
řehtání hinnitus.
řehtot cachinnatio.
řeka flumen, fluvius, amnis.
řemen lorum; ř. na kopí házecím amentum.
řemének u obuvi corrigia.
řemení k pěstnímu boji caestus.
řemeslnický fabrilis, fabrorum.
řemeslník faber, opifex.
řemeslo fabrica, ars.
řeřavím candeo, ferveo.
řešeto cribrum.
řeším solvo.
řetěz torquis, catena.
řetízek catella.
řev mugitus.
řevním aemulor alqm.
řevnivost aemulatio.
řevnivý aemulus.
řez sectura, incisio.

řezbář fictor, sculptor.
řezbářství ars fingendi.
řezník lanius.
řici dico; já řku inquam, neřku-li ne dicam, nedum.
řičím hinnio, mugio.
řička amniculus.
řiční fluviatilis (testudines); voda ř. aqua fluvialis, flumen.
řídím rego, dirigo, gero (rem publicam); moderor; administro, procuro, guberno; (úřad) praesum, praesideo (alcul rei); ř. se radou consilio alcs utor; okolnostmi temporibus servio, vlastními zákony meis legibus utor.
řídký rarus; pl. = malý počet pauci.
říkám dicere soleo, dico, aio.
říkávám dictito.
řinčení crepitus (armorum).
řinčím concrepo (armis).
řinu se fluo, mano.
řiše imperium, regnum.
řítím se ruo, praecipito; na někohu irruo in alqm.
říza palla.
řízení administratio, procuratio, cura, gubernatio; = práce negotium; ř-ím božím divinitus.
řízný concinnus.
řvaní mugitus.
řvu mugio, rugio.

S.

s, se cum (nuntio), de (muro);
jsem s někoho par sum alcul,
sustineo alqd, vires sufficiunt
ad...; s počátku initio, s půl-
noci de media nocte; s pláčem
atp. flens, s radostí laetus.
sad arbustum; hortus, pomarium;
sady horti.
sadařství cultus arborum.
sádky rybí piscina.

sádlo adeps.
sahám appeto (solem manibus),
manus porrigo, tendo ad alqd;
s. k zbraní ad arma eo, arma
capio; = dosahuji někam pateo,
pertineo, attingo alqd.
sáhnutí poněčem ap etitio (solis).
sám ipse; solus, unus; *se sil.* vel,
ipse, záp. ne- quidem; sám
o sobě per se, ipse mea sponte,

ultro; = pouhý merus (vinum);
 na samém konci in extremo..
samec mas.
samice femina.
samoděk sua sponte, ultro, perse.
samočtě ultro; v. předch.
samojediný solus.
samostatnost (politická) libertas.
samostatný sui iuris, liber, sui arbitrii, iudicii.
samostrěl ballista, catapulta.
samota solitudo, locus desertus.
samotářský solitarius.
samotný ipse, solus; solitarius.
samovar authepsa.
samovláda imperium unius, tyrannis.
samovládce tyrannus.
sandál crepida; solea; s-ly obutý crepidatus.
sápu lacero, lanio, dilanio alqd; s. se invehor in alqm.
satira satira.
satirický satiricus.
saze fuligo.
sazenice propago, planta.
sázím pono, sero (arbores); do vězení in vincula conicio.
sbaluji convolvo, conglobo.
sběh concursus, concitatio, tumultus; = uprchlík perfuga, transfuga, fugitivus, desertor.
sběhnouti transfugio, perfugio, (dolů) decurro.
sběhnouti se v. stává se.
sběratel (daní) exactor.
sběr convena multitudo, faex populi.
sbíhám (dolů) decurro.
sbíhati se concurro, confuo.
sbijím configo (transtra clavis).
sbírám lego, colligo, contraho, conquiro, conduco; zvl. o vojsku: conscribo, deligo; s. svrchu (jako smetanu): delibo; s. se recreor, vires colligo, reficio me.
sbírání collectio (membrorum).
sbor concilium, manus, coetus, conventus; collegium (ponti-

ficum), chorus; sb. válečné copiae; = rada senatus.
sboření ruina.
sbořenina ruina; v. sříceniny.
scesti avium (ad a. ducere).
scestný devius.
sčlankování umělé concinnitas.
sděluji v. sdílím.
sdílení communicatio (utilitatum).
sdílím comunico (alqd cum alqo), consocio (alqd cum alqo).
sdružení consociatio, congressus, familia (lanistarum).
sdružuji consocio, conglobo, congrego. [juji.
sdružuji se cohaeresco; v. spo-
se, sebe pro 3. os. sē; pro 1. me, nos; pro 2. te, vos; sebe s komp.
adj. přelož superlativem neb quamvis s konj.
sebedůvěra fidentia, fiducia.
sebe větší quantusvis.
sebevláda continentia.
sebevražda mors voluntaria.
seběhnutí decursus (ex collibus).
sebranka convena multitudo, faex populi.
seč caedes.
sečkání = poshovění indulgentia, exspectatio.
sečmo caesim.
sečtení census.
sedadlo sella, sedes; solium, subsellium; s. polokruhové hemicyclium.
sedám si assido, resido; na koně equum conscendo. [alcui.
sedím sedeo; s. při.. assideo
sedlák colonus, rusticus.
sedlo ephippium, stragulum.
sedm septem; po sedmi septeni.
sedmdesát septuaginta; po 70 septuageni.
sedmdesátkrát septuagies.
sedmdesátý septuagesimus.
sedmeronásobný septemplex.
sedmipáni septemviri.
sedmistý septingentesimus.
sedmiveslice hepteteris.
sedmkrát septies.

sedmnáct septendecim.
 sedmset septingenti; po 700 septingeni.
 sedmsetkrát septingenties.
 sedmý septimus; po sedmé septimum.
 sehnati peníze pecuniam conficere; v. sháním
 seji sero, sementem facio.
 sekám seco, caedo; meto, demeto.
 sekání sectio; = žně messis.
 sekera securis
 selanka poéma bucolicum
 selhati: naděje s. spes me fefellit.
 selka rustica.
 selský agrestis, rusticus.
 sem hūc; citro; sem-tam huc-illuc, ultro citroque; s. s tím! cedo! [rium).
 semeniště seminarium (Catilina-
 semeno v. símě
 semleté obilí molita cibaria.
 sen = spaní somnus; = zdání
 somnium, visum somnii; mám s. somnio.
 senát senatus.
 senator senator.
 senatorský senatorius.
 seno fenum.
 sepsání conscriptio.
 sepsati v. spisují.
 seřadění compositio, dispositio
 seřaditi compono, dispono; šik s. aciem instruo.
 sesazují deicio; s. úřadu abrogo magistratum alcuí.
 sesílám (s. nebe) demitto.
 sesíliti (přech.) corrobore, confirmo; (nepřech.) convalesco, vires colligo.
 seskakují desilio (de navibus, ex equis).
 seslábnutí defectio virium.
 seslabují debilito alqm, comminuo (opes civitatis), infirmo (legiones), imminuo, infringo, minuo alqd.
 sesouti se corruo (taberna), pro-labor.
 sestárnouti senex fio, senesco.

sestávám v. skládám se.
 sestavení collocatio (argumentorum); constructio (verborum); s. právnícké formule conceptio.
 sestavování collatio.
 sestavuji construo, instruo, dispono, compono; s. něco písmem concipio (ius iurandum).
 sestercius sestertius.
 sesterský sororis, sororius.
 sestra soror; s. otcova amita, s. matčina matertera.
 sestřenec consobrinus; -nice consobrina; = syn sestřin sororis filius, filia.
 sestrojení structura.
 sestup descensus.
 sestupuji descendo, degredior, decedo (abl. neb de.), demitto me; s. se cočo, convenio.
 sesutí ruina.
 sešikovati (vojsko) aciem instruere.
 sešlý decrepitus, senectute confectus, o šatě tritus, obsoletus.
 setba sementis satio.
 setkání se concursus (fortuitus).
 setkávám (něco) contexo alqd; s. se s někým occurro, obviam fio alcuí, v. boji v. utkati se.
 setlelý putridus.
 setlíti putresco.
 setnictví (hodnost setníka) centuriatus.
 setník centurio; první s. legie c. primi pili.
 setnina centuria; po s-ách centuriatim.
 setrvávám persevero, permaneo, persto (in alqa re).
 setřásám excutio, decutio.
 sever septentriones; = vítr severní v. toto.
 severní septentrionalis.
 severovýchod: na s. inter septentriones et orientem solem.
 severozápad: na s. inter occasum solis et septentriones.
 sevření v. obležení.

sevrěný artus; obsessus; pressus (os). [silium.
sezení sessio, consessus; **con-**
seznam index, tabula; s. sena-
 torů album.
seznamuji notum reddo alqm
 alcu; s. někoho s něčím doceo
 alqm alqd.
seznávám cognosco, percipio,
 intellego alqd; reperio (esse
 verum).
sežebrati corrogo (pecuniam).
shánění (dohromady) conquisitio.
sháním (dolů, pryč) depello, de-
 turbo, deicio (hostes muro);
 (dohromady) cogo, compello
 (pecus), exigo (pecunias, obsi-
 des), conscribo (exercitum);
 s. se persequor, insequor, sec-
 tor, indago alqd.
sháším exstinguo, (lumen) re-
 stinguo.
shazování delectus (arborum).
shazuji deicio, decutio, detrudo,
 praecipito alqm.
shledávám conquiro; = sezná-
 vám, poznávám v. toto.
shledávání conquisitio. [alqd.
shlédnouti perspicio, conspicio
shlížím (svrchu) despicio (mul-
 tas et varias urbes), = pohrdám
 despicio (laborem) v. toto.
shluk globus; turba.
shluknouti se concurro, confluo,
 constipo, conglobari.
shluknutí concursus, tumultus.
shnilý putidus, putrefactus.
shnítí putresco.
shoda consensus, conspiratio (bo-
 norum virorum).
shoditi (střemhlav) praecipito;
 jinak deicio, detrudo.
shodně congruenter (naturae vi-
 vere), convenienter.
shodnouti se na něčem convenit
 alqd cum alqo neb inter alqm;
 paciscor cum alqo alqd.
shodný compar (alcu), congru-
 ens (dat. neb cum . .), conve-
 niens.

shodnji se concordo, congruo
 (dat.), consentio (cum . .), alqd
 convenit inter . .
shon concursus, tumultus.
shora (kde?) supra; (odkud?)
 desuper (suos protegebant), e
 loco superiore.
shoření detragratio.
shořeti conflagro (classis incen-
 dio), deflagro (domus).
shovění indulgentia, exspectatio.
shovívám indulgeo; exspecto
 (paululum).
shovívavost indulgentia; clemen-
 tia, lenitas. [lenia.
shovívavý indulgens, clemens,
shrahuji converro.
shrnuji (v řeči) adstringo (breviter
 argumenta), colligo, constringo,
 confero (in verba paucissima).
shromáždění concilium, contio,
 coetus, conventus, consessus,
 celebratio (hominum); s. práv-
 níků advocatio; četné s. fre-
 quentia.
shromažďuji cogo, colligo, con-
 traho, conduco, conquiro, con-
 voco, coacervo; s. se convenio,
 coeo.
shůry desuper.
scházím (= nedostávám se) de-
 sum; decedo (de vita), descendo
 (in campos); s. se coeo, con-
 venio, congregior; neschází
 (chybí) mnoho non multum
 abest.
sehn aresco; tabesco.
schod gradus.
schopnost facultas (vere iudi-
 candi); sollertia.
schopný ingeniosus, sollers; ido-
 neus, aptus (dat. neb ad . .);
 sch. jsem possum.
schovávám něco depono, servo,
 condo alqd; = tajím, skrývám
 oculo, occulto, tego, abdo,
 abscondo.
schovávám se delitesco (in silvis).
schránka receptaculum.

schůdný facilis; pervius; s-ým
činím patefacio, munio (viam).
schůze concilium, conventus,
coetus, congressus; sch. lidu
comitia, contio.
schůzička contiuncula.
schůzka congressio (familiarium);
conventiculum (obyč. plur.).
schválení approbatio, collaudatio,
comprobatio; laus.
schválně consulto.
schvalovatel comprobator, (při-
psáním jména svého) adscriptor.
schvaluji probo, approbo, com-
probo, collaudo; křikem s.
conclamo, acclamo.
schyluji inclino alqd; demitto
(caput); s. se inclinor, vergo
(ad vesperum).
sice alioquin, aliter; quidem;
a sice et is, isque.
sídím sedem habeo, resideo.
sídlo sedes, domicilium; s. vyka-
zuji colloco (alqm).
síla vis, robur, firmamentum;
firmitudo (vocis); = množství
v. toto.
sílím convalesco (in dies magis);
někoho confirmo.
silný valens, robustus, validus,
firmus.
símě semen.
siný caeruleus.
síň aula, conclave, vestibulum;
s. rodinná atrium; s. sloupová
basilica.
sípavý raucus.
síra sulphur.
Sirius canicula.
sirný sulphureus.
siroba orbitas.
sirotek orbus.
sirý orbus.
síti iuncus.
síto cribrum.
síť rete.
sivooký, sivý caesius.
sjednoceně coniunctim.

sjednocení conciliatio.
sjednocený concors, coniunctus.
sjednotiti coniungo, concilio.
sjiždím dolů devehor; jinak =
scházím se.
skáči salio; s. do . . insilis;
s. do řeči interpello alqm, ob-
loquor alcui.
skála saxum, rupes; scopulus.
skalisko scopulus, rupes, cautes;
plur. cotes.
skalnatý scopulosus, saxosus.
skládám pono, depono, compono,
ordino, contexo, (stan) detendo;
struo, fingo, facio (versus); s.
(úřad, hodnost) abdico me; (do-
hromady) construo; s. stan de-
tendo (tabernaculum); naději s.
v něco spem colloco in alqa
re; s. se consto (ex animo et
corpore).
skladatel auctor, scriptor.
skladiště horreum, apotheca.
skláním demitto (caput, oculos);
s. se demitto me; vergo (ad
septentriones).
skláti v. zabiti, poraziti.
skleněný vitreus.
sklep cella (vinaria).
sklepení camera, fornix.
sklesnouti delabor, concido.
sklíčený demissus (animus).
skličuji ango, premo; sklíčen
jsem confictor alqa re.
sklízím meto, colligo (famam
clementiae).
sklizení conglutinatio.
sklíziti coagmento (pacem).
sklo vitrum.
sklon deiectus, declivitas, fasti-
gium; inclinatio; = sklonek
finis, exitus.
skloněný demissus (caput).
skloniti deicio, demitto (caput);
inclino alqd; s. se procum-
bere, se demittere.
sklonitý proclivis, acclivis, de-
missus, fastigatus; mírně s.
mollis, declivis. [mittere.
sklopiti oči oculos deicere, de-

sklouznouti labor.
 skoba fibula.
 skok saltus.
 skoliti deicio; v. zabiti, poraziti.
 skonati exspiro; v. zemřiti.
 skončiti finem alcs rei facio, perficio alqd; (válku) bellum compono, debello; s. se finem habeo, conficior.
 skoro fere, paene, prope.
 skořápka testa, putamen.
 skot pecus, boves.
 skotačím lascivio.
 skotačivý lascivus, petulans.
 skoták bubulcus, pastor.
 skoupiti coëmo.
 skoupý sordidus; na něco inops (verborum).
 skráň v. líce, spánky.
 skrbec homo sordidus.
 skromnost modestia, patientia, temperantia. [continens.
 skromný modestus, moderatus,
 skrovně exiliter, parum.
 skrovný exiguus, exilis, modicus; angustus; po skrovnu parce.
 skrýše occultum, latebra.
 skrytý occultus, abditus, absconditus, abstrusus (insidiae).
 skrývám tego, occulto, oculo, abscondo, abstrudo; = zatajuji dissimulo.
 skrývám se lateo, latito, delitescio; occulto me.
 skrze per s akk.; pouhý abl.
 skřek clangor, convicium, stre-
 skřínka arcula. [pitus.
 skříň arca, armarium.
 skřípám (dvěře ap.) strido; zuby frendo; v. zub. [pitus.
 skřípání, skřípění stridor, cre-
 skřipot crepitus (dentium).
 skřítkové penates, lares.
 skřivan alauda.
 skučení větru stridor.
 skučím strido; ululo, gemo.
 kulina fissum, rima.
 skupina globus, circulus; s. posluchačů corona.

skupiti conglobo.
 skutáleti devolvo.
 skutečně re vera, vere; jak tomu s. bylo ut erat.
 skutečný verus.
 skutek factum (bene i bonum), facinus; res gesta (bello); v skutku vero, re vera, profecto.
 skvrna macula; vitium.
 slabika syllaba.
 slabiny ilia.
 slábnu relanguagesco, invalidus fio, minuor (memoria).
 slabost infirmitas, mollitia, imbecillitas; senium.
 slabý debilis, infirmus, imbecillus; slabší inferior, deterior.
 sladce dulciter, suaviter.
 sladkost dulcedo, dulcitus, suavitatis. [decoctus.
 sladký dulcis, suavis; mdle s.
 sládnú dulcesco.
 sladoučký dulciculus.
 sláma stramentum.
 slaměný stramineus.
 slánka salinum.
 slaný salsus.
 slast voluptas.
 slátanina cento.
 sláva gloria, laus, nobilitas, claritas, nomen.
 slavík luscinia.
 slavím celebro (nuptias); praedico, laudibus effero alqm; s. vítězství triumpho de alqo.
 slavně ample, gloriose; solemniter.
 slavnost = slavení celebratio (ludorum); solemne; s. děkovná supplicatio. gratulatio
 slavnostně auguste, solemniter.
 slavnostní solemnis, festus; s. brána porta triumphalis.
 slavný nobilis, gloriosus, clarus, celebrer, amplus, illustris, incitus.
 sled vestigium.
 slepice gallina.
 slepota caecitas.

slepý caecus.
 slétám dolů devolo (de caelo).
 slétám se convolo.
 slévám confundo.
 slevuji de pretio remitto.
 slézám odněkud descendo; něco:
 ascendo (montem), evado (in murum).
 slib votum, promissum, sacramentum, pollicitatio, fides;
 slavné sl. číním vota nuncupo.
 slibuji polliceor, spondeo, promitto, addico; (bohům) voveo, devoveo; slibuji si spero.
 sličnost formositas, pulchritudo, venustas. [stus.
 sličný formosus, pulcher, venuslidič speculator.
 slídění investigatio, indagatio alca rei. [speculor.
 slídím investigo, indago, odoror; slitování misericordia, miseratio. slitovati se misereor alca, misericordia alca commoveor.
 slíva prunus; ovoce prunum.
 sloh genus scribendi, dicendi; stilus (idem totius orationis, artifex s.).
 slon elephantus.
 slonovina ebur; z s-ny eburneus.
 sloučení coagmentatio, conglutinationio.
 sloup columna, pila.
 sloupeček columella.
 sloupení v. násl.
 sloupořadí porticus.
 sloupový porticus.
 sloužím servio, inservio alcu; jako vojín stipendia facio, mereo, milito; s. k něčemu prosum alcu, pertineo ad..
 slovo verbum, dictum, vox; = název vocabulum; dané s. fides; v. slib; jedním s. denique; na s. poslušný dicto audiens.
 slovutnost nobilitas.
 slovutný v. slavný.
 složení compositio (unguentorum).

složití zbraň ab armis discedo, arma pono; v. skládám.
 slučuji coagmento, conglutino.
 sluha úřední apparitor; (podobný liktorovi) accensus; v. služebník.
 sluch (slysl) auditus, aures; sluchu dáti aures praebere, patefacere alcu. [lunam.
 slunce sol; pod sluncem infra slunný apricus.
 slunovrat zimní bruma.
 slupka putamen.
 sluší se decet (inf. alqm), oportet, convenit; fas est, nesluší se dedecet, nefas est; genit. (sapientis est..).
 slušně decenter, honeste, pulchre; iuste
 slušnost decor, aequum, decencia, decorum.
 slušný aequus, decorus, iustus; slušno jest fas est, decet.
 služba opera; officium, munus, ministerium; sl. vojenská militia; stipendia; sl. konám officia praesto, iusta alcu facio; k službám jsem appareo, paratus sum.
 služebnice serva, ministra.
 služebnický famularis (vestis), ancillaris.
 služebnictvo familia.
 služebník famulus, servus.
 služebnost famulatus (in f. esse).
 služka ancilla, ancillula.
 služné merces, stipendium.
 slynnu floreo, valeo alqa re.
 slyšení auditio, auditus (a-u intellegere); (= audience) aditus; bez s. causā indictā; s. dávám aures praebeo, aditum do.
 slyším audio, accipio, percipio, certior fio.
 slza lacrima.
 slzím lacrimo.
 smačím alluo. [alqd.
 smazati deleo. exstinguo, tollo
 smažím torreo.
 smečka psů canes iuncti.

smeknouti se delabor, vestigio fallor.
 smetám converro. [forti.
 směle audacter, fidenter, animo
 smělost audaci; temeritas; petulantia. [petulans.
 smělý audax, fortis; temerarius,
 směnárnictví argentaria (tot. negotiatio).
 směnárník argentarius.
 směnka syngrapha.
 směr cursus (zachovati, udržeti tenere); ratio; směrem versus, ad - versus.
 směruji tendo, specto, cursum dirigo, peto alqd.
 směs acervus, congeries.
 směsice mixtio, turba.
 směšuji confundo, commisceo, misceo, permisceo.
 směšný ridiculus.
 smích risus; s. si tropím ludibrio habeo alqm.
 smíchatí permisceo.
 smilovati se misereor (alcs).
 smilství libidines, impudicitia; stuprum.
 smím licet; nesmím non habeo quod s konj., non oportet s inf., gerund.: non est mirandum..
 smír reditus in gratiam, reconciliatio.
 smírčí soudce arbiter.
 smíření v. smír.
 smířiti placo alqm, reconcilio alqm cum alqo, in gratiam reduco alqm cum alqo; s. se in gratiam redire.
 smířlivost placabilitas.
 smířlivý placabilis.
 smíšené promiscue. [alqd.
 smičeti reticeo, silentio praetereo
 smlouva foedus, pactio, pactum, conventum; s-u činím foedus ferio, paciscor.
 smlouvání pactio, actio.
 smluviti paciscor alqd, ago de alqa re; constituo (diem).
 sníacím mergo (alqd in aquam), irrigo alqd.

smolnice taeda.
 smolný piceus.
 smrad foetor.
 smráká se vesperascit, ad-, in-, tenebrae oboriuntur.
 smrč pinus.
 smrt mors, casus, occasus, interitus; trest smrti supplicium; k s. odsuzuji capitis damno; trestu smrti sprostuji capitis absolvo; s. podstoupiti mortem oppeto.
 smrtelník mortalis.
 smrtelnost mortalitas.
 smrtelný mortalis; = smrtonosný mortifer.
 smrtonosný mortifer.
 smůla pix.
 smutečně oděný atratus.
 smuteční lugubris; s. šat též luctus.
 smutek maeror, tristitia, luctus; s. mám nad.. elugeo (patriam).
 smutný tristis, maestus; miser, miserandus.
 smysl sensus, sententia; beze s. amens.
 smysliti v. vymýšlím.
 smyslnost libido, abdomen.
 smyslný corporis (voluptates).
 smýšlejší animatus (bene, i firme).
 smýšlení mens, sententia, sensus, opinio; animus; takového s. sic animatus.
 smyšlenka fictum, commentum.
 smýšlím cogito, sentio.
 smývám abluo, eluo.
 snad fortasse, forsitan (konj.); forte; haud scio an, nescio an, dubito an; kdyby snad si forte.
 snadno facile.
 snadný facilis; promptus.
 snaha conatus, studium, industria; nisus; opera.
 snacha nurus.
 snáselivě patienter.
 snáselivost patientia.
 snáselivý patiens.

snášení collatio (signorum); toleratio (dolorum).
 snáším fero, defero, comporto, confero, congero; patior, perpetior, tolero, sustineo; s. se delabor (Olympo).
 snažím se studeo, operam do, operam navo, nitor, laboro.
 snaživost industria, navitas.
 snaživý industrius, navus, sedulus.
 snažně summo studio, studiose, magnopere.
 snažný vehemens, impensus; s. prosba supplices preces, obsecratio.
 snesení congestus.
 snesitelný tolerabilis.
 snědý niger, pullus.
 sněhobílý niveus.
 sněhový: s. závěje, metelice nives.
 sněm comitia, contio, conventus, concilium.
 sněmovna comitium.
 sněmovní comitialis.
 sněží ningit.
 sněžný niveus.
 snídaně prandium.
 snídám prandeo; nasnídav se, po snídání pransus.
 sníh nix.
 sním somnio.
 snímám detraho, demo alqd alcuī, levo alqm alqa re; libero alqm alqa re; = odstraňuji tollo.
 snísti comedo.
 snížení (řečn.) extenuatio.
 snižuji demitto, submitto; minuo (auctoritatem), detraho de., obtrecto alcuī; s. se demitto me (ad.), descendo (ad accusandum).
 snoubenec, -ka sponsus, -a.
 snátek nuptiae; coniugium, matrimonium.
 sočení obtrectatio.
 sočím inimicus sum alcuī, succenseo alcuī; obtrecto alcuī, invidiam concito alcuī.
 sočivě criminoze; invidie.

sočivý crimosus.
 sofista sophistes.
 socha statua, signum, simulacrum.
 sochař fctor.
 sochor asser, vectis.
 sok obtrectator, aemulus; -yně aemula; = protivník v. toto.
 solím sale condio.
 solny salinae.
 soptím ignem eicio; = vztekám se furo, saevio.
 sosna pinus.
 sotva vix, aegre, haud facile; exigue (frumentum habere e. triginta dierum).
 souboj certamen.
 soubor summa.
 soucit misericordi.
 současník aequalis.
 současný eiusdem temporis.
 soud (právní) iudicium, causa; lis; = mínění sententia, consilium, opinio; s. střepinový testarum suffragia.
 soudce iudex; = posuzovatel existimator.
 soudek cadus.
 soudím iudico, existimo, conicio, puto, censeo; ius dico alcuī; co soudíš? quid tibi videtur?
 soudní forensis (opera), fastus (dies).
 soudruh socius, collega, sodalis.
 souhlas consensus, assensio, assensus; pokřikem s. projevují acclamo.
 souhlasím consentio.
 souhlasný consentaneus (alcuī rei), conveniens.
 souhrn complexio (bonorum), s. práv občanských caput.
 souhvězdí sidus, astrum.
 souhotiny tabes.
 soukromě privatum; separatim, secreto.
 soukromí solitudo, secretum; v s. secreto.
 soukromník privatus.
 soukromý privatus; proprius.
 souložnice concubina.

souložník concubinus.
soumar iumentum.
souměrnost aequabilitas.
soumrak crepusculum; za s. primo vespere.
souostroví insulae.
soupeř competitor; adversarius.
sourození agnati.
sourozenství germanitas.
soused vicinus, accola, finitimus.
sousedím tango alqd, vicinus sum alicui.
sousední vicinus, confinis, affinis (dat.), finitimus, adiectus.
sousedství vicinitas, affinitas.
soustava ratio, ars, disciplina.
sousto frustum.
soustrast misericordia; vyslovení s. consolatio; s. vzbuzuji commiseror; vzbuzení s-ti commiseratio.
soustředím dirigo ad., contraho; válka se s. bellum confertur.
souš terra, terra continens, aridum, siccum.
soutěska v. průsmyk.
souvěký v. současný.
souvisící continens (cum...)
souvisím cohaereo cum alqa re.
souvislost contextus, continuatio; v souvislosti contexte; v bližší souvislosti jsoucí adiunctior (huius causae).
souvislý continuus, perpetuus, continens (agmen).
souzvuk concentio, concentus.
soužení vexatio; sollicitudo, aerumna.
soužím vexo alqm.
sova noctua.
spád = nakloněnost fastigium.
spadnouti (s., odněkud) decido, delabor, concido (conclave), incido in alqd, praecipito.
spádný praeruptus, proclivis, praeceps, devexus; mírně s. declivis.
spáchatí committo (facinus), perpetro (caedem).

spálení exustio.
spalují cremo, uro, comburo, exuro, deuro, amburo, aduro, nechávám se sp. aduror atd.; concremo (omnia tecta).
spánek somnus, sopor.
spanilost, spanilý v. sličnost, sličný.
spár unguis.
spára commissura, iunctura.
spása salus.
spásám depasco alqd.
spasiti servo, libero alqm.
spatřiti conspicio, conspicio, video alqd.
spěch celeritas, festinatio, properatio; na s. raptim, festinanter, propere; vojsko na s. sebrané exercitus tumultuarius.
spěchám propero, festino, contendo, accelero, s. na pomoc succurro alicui.
spěšně v. naspěch.
spiklenec coniuratus.
spiknouti se coniuro, conspiro, consentio, coeo.
spiknutí coniuratio, conspiratio.
spílám compello, eludo, voco alqm alqm.
spím dormio, cubo (cubitum ire).
spínám necto, connecto; ruce s. tendo, tollo manus.
spis scriptum, volumen, litterae, liber.
spisek commentariolum, libellus.
spisovatel scriptor, auctor (a bonis a. scriptum accepimus).
spisují conscribo.
spíše potius; immo.
spížirna apotheca, cella penaria.
spíže (dovoz) commeatus; victus, frumentum, res frumentaria.
spížování frumentatio, res frumentaria.
spížovník frumentator.
spíží frumentor.
splácím solvo, persolvo, reddo (par pari).
spláchnouti proluo (nives ex montibus), abluo.

splašení se consternatio (quadrigarum).
 splášiti consterno (equos).
 splavný navigabilis.
 splésti necto; misceo, permisceo, confundo, turbo alqd.
 splétám consero, contexo; v. splésti.
 spletený consertus, contextus.
 splniti praesto, impleo alqd.
 splynouti coalesco.
 spočívám quiesco, conquiesco, positus sum; s. u stolu accubo; něco s. aliquid situm est, consisto (in persona tua, exiguo tempore salus exercitus).
 spodek pars inferior; solum; imus...; s. lodní carina.
 spodní inferior.
 spoj commissura.
 spojenec socius. [deratus.
 spojenecký socialis, o obci: foe-
 spojení coniunctio, colligatio, iunctura, complexio (atomorum); societas.
 spojený coniunctus.
 spojitě contexte, perpetuo.
 spojitost perpetuitas (orationis), continuatio.
 spojka coniunctio.
 spojování copulatio (atomorum).
 spojuji coniungo, coniugo, continuo (verba; aer mari); s. se coeo, coniungor, copulor.
 spokojený contentus (suis rebus); tranquillus, sedatus (animus); sp. jsem acquiesco in re, satis habeo, contentus sum alqa re.
 spokojiti cupiditatem alcs expleo, satisfacio alcu; s. se acquiesco (in...) contentus sum alqa re.
 spolčený foederatus.
 spolčuji coniungo; v. spojuji; s. se societatem coeo cum alqo.
 společenský socialis; s. svazek societas; s. život vitae societas.
 společenství communio (beneficiorum, sanguinis), communitas (humana, omnium rerum), consortio, societas.

společně communiter, coniuncte, coniunctim.
 společník socius, consors; sp. ve stanu contubernalis.
 společnost societas, sodalitas, circulus, grex (philosophorum); v. schůze, shromáždění.
 společný communis; s. majetek, prospěch commune.
 spoléhaje, -ící fretus (ingenio).
 spoléhám fido, confido (alci rei, alqa re); = opírám se nitor alqa re.
 spolehlivost constantia, fidelitas.
 spolehlivý fidelis, certus, fidus.
 spolek societas, coetus; v. společenství, společnost.
 spolknouti devoro (i = trpělivě snésti).
 spolkový communis (aerarium).
 spolu simul, unā; inter se.
 spolubydlení contubernium.
 spolubydlitel (ve stanu) contubernalis.
 spoludědic coheres.
 spoluhodovník compransor.
 spoluhráč collusor.
 spoluobčan civis.
 spoluotrok conservus.
 spolupiják compotor.
 spolupracovník socius operis.
 spolupropuštěnec collibertus.
 spolupřisedící consessor.
 spoluspiklenec socius coniurationis.
 spolustolovník conviva, consessor, convictor.
 spolutrpiteľ socius malorum.
 spolunchazeč competitor.
 spoluvinník culpaе particeps.
 spoluvojín commilito.
 spolužák condiscipulus.
 spolužití convictus.
 spona copula, fibula.
 spor contentio, concertatio, controversia; jest s. discrepat; v. pře
 sporný controversiosus (res), controversus (ius).

spory = řidký rarus; = nepatrný, skrovný exilis, exiguus, angustus, parvus.
spořádaně composite.
spořádání compositio (rerum), descriptio (omnium rerum).
spořádaný compositus, descriptus.
spořádati v. pořádat.
spoře parce, anguste (frumentum provenerat).
spořím parco (alcul rei); servo, reservo, repono alqd.
spořivost parsimonia.
spotřebování abusus.
spotřebovati consumo (omnem materiam), usu tero alqd.
sponsta moles, vis, multitudo.
spouštím demitto, deduco (naves); s. se remitto me.
spoutati v. poutám.
správa curatio, procuratio, administratio, cura; = opravení relectio; s. financí dispensatio pecuniae, aerarii; s. života ratio vitae.
správce administrator, procurator, gubernator (rei publicae); s. hospodářství villicus.
spravedlivost aequitas; iustitia.
spravedlivý iustus, aequus.
spravedlnost iustitia; ius.
správně recte, vere, emendate.
správný iustus; probus, integer.
spravuji sarcio; administro, gero; v. řídím; = opravuji reficio, reparo; (úřad) praesum (dat.). fungor (abl.); (peníze) dispenso.
sprostota sordes, turpitude.
sprostý humilis, abiectus, gregalis (sagulum), sordidus.
sproštění od služby voj. vacatio, od práce laboris vacatio; s. obžaloby absolutio.
sproštnji libero alqm alqa re; s. žaloby absolvo; s. kletby resacro.
spřahuji iungo.
spřáteliti se in amicitiam alcs

venio, familiaritatem cum alqo coniungo.
spřizněný coniunctus.
spuštění (něčeho) demissio.
sráz deiectus, devexus, abruptum, declive; pl. despectus.
sraziti collido, configo, denso alqd; dolů deicio, detrudo; hlavu cervicem frango, caput praecido (alcul).
sraziti se congregior, concurreo, configo, manum consero.
srázný devexus, abscisus, disruptus, praeceps, praeruptus.
srážím confercio, detrudo, decutio, detergeo; s. se zbrani arma, signa confero; configo (cum alqo), congregior; v. sraziti a sraziti se.
srážka congressus, concursus (navium), conflictio (pugnantium); s. na penězích deductio.
srdce cor, animus, pectus.
srdečnost veritas, animus sincerus.
srdečný verus, sincerus.
srdnatě animo forti, fortiter.
srdnatost animus, fortitudo, virtus.
srdnatý fortis, strenuus, ferox.
srkám sorbeo alqd.
srna capra.
srnec capreolus.
srocení v. spiknutí.
srovnání comparatio (orationis suae cum scriptis alienis).
srovnávám adaequo (virtutem cum fortuna), aequipero (alqd cum..), coaequo (omnia ad libidines suas); comparo (alqd cum.., alcul rei); compono (dignitati alcs meam); confero (alqm alcul, cum alqo); sezení s. complano (domum); s. se v. souhlasím, schvaluji.
srovnávání collatio.
srozumění consensus; v podvodném s. jsem colludo.
srozumitelnost perspicuitas.

srozumitelný perspicuus, planus, apertus, facilis ad intellegendum.
srp falx.
srpen Sextilis.
srst villus.
srstnatý hirtus, villosus.
srub castellum.
srůstám coalesco, concreasco.
sřícenina ruina, parietinae.
sříkám se (= odříkám se) ab-dico (id totum), ab-dico me (magistratu).
sřítiti se corruo (statua), procido.
ssaji sugo (matris mammam).
ssedám se consido, desido (terra).
ssutina parietinae, ruinae.
stačím satis sum, suppeto (dat.), supposito (ad.); sufficio (remiges, oppidani); competo (animus ad arma capienda).
stádo grex.
stahuji (dohromady) contraho, cogo; adstringo; (dolů) detraho (anulum, patrem de curru).
stáj statio, stabulum, conclave.
stále semper, perpetuo, continenter, constanter.
stálost constantia, firmitas, stabilitas.
stálý constans, perpetuus, stativus, perennis.
stan tabernaculum, tentorium; s. vůdcovský praetorium, s. společný contubernium.
stanouti consisto, subsisto, assisto; s. při.. assisto (ad fores, in conspectu; dat.).
stanovím definio, describo, (vecturas frumenti civitatibus), s. pokutu litem aestimo; den s. diem dico; v. ustanovuji.
stanoviště statio.
starám se curo (omnia), consulo (alculi), prospicio (saluti civium), provideo (rei, de frumento); sollicitus sum de alqa re.
stárnu senesco, con-, senex fio.
starobylost antiquitas; vetustas.

starobylý priscus, antiquus, vetustus.
starodávný antiquus; za starodávna antiquitus.
starost cura, sollicitudo, aegrimonia.
starostlivý sollicitus (de..), providus, prudens.
starověký v. starobylý.
starožitnosti antiquitates, monumenta antiquitatis.
starý antiquus, vetus, vetustus, natu grandis; inveteratus; obsoletus; starší (věkem) natu maior; nejstarší maximus; s. vojín veteranus.
stařec senex.
stařecký anilis, senilis.
stařena anus.
stařenka anicula.
stáří senectus; o věcech vetustas; = věk aetas.
stařícký natu grandis.
stát res publica, civitas.
statečně fortiter, animo forti.
statečnost fortitudo, virtus.
statečný fortis, strenuus.
statek bonum; praedium, fundus; s. zděděný heredium; statky fortunae.
státní publicus.
stav condicio (humana, infima), status, (duševní) affectio; = třída obyv. ordo (senatorius); = rod locus, genus; causa (in eadem c. esse); plur. res, tempora; v zoufalém s. rebus desperatis; v dřívější s. uvádím in pristinum, in integrum restituo.
stávám se fio; evenio (jen 3. os.); existo, evado (patronus plebis); neos. stává se: fit, evenit, accidit, contingit, usu venit.
stavba structura, constitutio (corporis), constructio (hominis); exstructio; opus.
stavební kámen caementum.
stavení aedificium.

stavím sisto, pono, colloco, aedifico, munio, instituo, elevo, struo, constituo, exstruo, instruo, facio (navem); **s.** se consisto, sisto me; **s.** v čelo praepono, praeficio; **s.** se na odpor obsisto, resisto; **s.** se jako by.. simulo alqd; **znova** s. restituo, reficio; **naproti** s. oppono; **s.** na místo něčeho substituo.

stavitelství architectura.

stavivo materia; **s.** opatřuji materior.

stažení contractio (brachii).

stéblo culmus.

stehno femur.

stejně eodem modo; **aeque**, pariter; **st.** jako aequae ac, a. et.

stejnoměrně aequabiliter, aequaliter.

stejnoměrnost aequabilitas.

stejnoměrný aequabilis (partitio praedae).

stejnost aequalitas (verborum).

stejný par, aequus; úplně s. compar (alcul).

stékám confluo, defluo.

stelu sterno.

sténám gemo; **při** něčem ingemisco in alqa re.

sténání gemitus.

stesk querela. questus.

stezka semita, callis (devia), trames.

stěhování migratio.

stěhují, **s.** se migro, **s.** se zpět remigro.

stěna paries, latus.

stěsnaný confertus, pressus.

stězej cardo.

stěžeň malus.

stěži aegre, haud facile, vix.

stěžují něco impedio alqd.

stěžují si queror, conqueror (alqd neb de.), accuso (alqm).

stíhám persequor, consector.

stíhání gerund. od persequor.

stín umbra.

stínám ferio, securi percutio alqm, caput praecido alcul.

stinný umbrosus, opacus.

stírám detergeo, abs—.

stisknutí compressus (pouze abl. v užív.).

stísněnost contractio animi.

stísněný coartatus, depressus (vox). [latio.]

stížnost querimonia, expositu-

stkvěji se fulgeo, splendeo, eluceo, eniteo, niteo.

stkvěle praeclare, magnifice, splendide.

stkvělost splendor.

stkvělý splendidus, nitidus; illustris; magnificus.

stkvost gemma; = okrasa v. toto.

stkvostnost magnificentia; dignitas.

stkvostný magnificus, pretiosus, sumptuosus, lautus.

stlačuji comprimo, deprimo (terram).

stlíti putresco.

sto centum, po stu centeni.

stodola horreum.

stojím sto; **s.** při někom adsto

alcul, sentio cum alqo; **s.** v ce-

stě obsto (alcul), impedio (alqm)

s. v čele praesum (alcul);

s. kolem někoho circumsto alqm; **s.** od sebe disto (turres inter se modicum spatium).

stoka cloaca; fossa.

stokrát centies.

stolek (okrasný) abacus.

století centum anni, saeculum.

stolice sella; solium; subsellium; **s.** soudní tribunal.

stolují ceno, epulor.

stonásobný centuplex.

stonek caulis.

stopa vestigium: = míra délko. vá pes.

stopání centumviri.

stopují persequor alqd, stigo alqd.

stoupa pistrinum.

stoupající (o kopci) declivis.

stoupání (kopce) acclivitas.

stoupenec studiosus alcs, assec-
tator, sectator; qui partibus
alcs favet; s. politický (s pří-
hanou) assecla; též *subst.* Sul-
lani, Pompeiani, Pythagoreiatp.
stožár malus. [snáším.
strádám egeo; s. něčím v. trpím,
strach timor, metus, terror, pa-
vor; před někým *genit.*; s-u
nahnati terrorem inicio alciui.
strachuji se timeo, metuo, exti-
mesco alqd, alqm; s. se o ně-
koho alciui.
straka pica.
stran de (alqo).
strana pars, latus; s. politická
factio; s. protější adversum;
s. pravá dextra; s pravé s. a
dextrā, dextrā; se všech s.
undique; na vše s. quoquo
versus; quoque v.; passim;
na obou s. utrobique; s obou s.
utrimque; na druhé s. ultra,
ulterior; na druhou s. ultro;
s této s. cis (Taurum), s oné s.
trans; na dvě s. bifariam.
stráním faveo alciui, studiosus
sum alcs, partes alcs sequor.
stránka v knize pagina; po ně-
které s. aliquo in genere; po
každé s. in omni genere; na
zlou s. vykládám in malam
partem accipio, vitio do alciui
alqd.
stranou secreto.
stráň clivus, latus montis.
strast aerumna. [miser.
strastiplný calamitosus, tristis,
straším terreo, con—, timorem
alciui inicio.
strašlivě formidolose, horren-
dum in modum.
strašlivý v. strašný.
strašný horridus, horribilis, ter-
ribilis, formidosus; timendus,
metuendus.
strava cibaria, cibus.
strávení consumptio, digestio.
stráviti consumo, absumo, con-
tero (aetatem in litibus; som-

no); exedo; život perago, dego,
exigo.

stráž vigilia, custodia, statio,
satellites, excubiae, excubite-
res; s. tělesná cohors prae-
toria; custodes corporis; na
s. jsem in praesidio sum, ex-
cubo, vigiliis ago, in statione
sum.

strážce custos, vigil; s. chrámu
aedituus, s. dveří ostiarius,
ianitor, s. kuřat pullarius.

strhuji detraho (tegumenta scu-
tis); demolior, destruo (aedi-
ficium), rescindo, deicio (tur-
rim), abrumpo (fastigia); rumpo;
deripio, abscindo (tunicam);
šaty s někoho strhati alqm cir-
cumscindere; (peníze) deduce
(centum nummos).

strhaji na se v. uchvacuji.

strkám trudo, impello alqd; s. od
sebe protrudo alqd; s. něco
někam immitto alqd. in.; hla-
vy s. dohromady capita con-
fero.

strním immineo, promineo.

strný arduus, praeruptus, ab-
ruptus, praiceps, circumcissus,
excelsus.

stroj instrumentum, machina;
st. metací tormentum, ballista.

strojíni paro, apparo, praeparo
alqd; instruo; molior; = odí-
vám vestem induo alciui; s. se
k něčemu paro (bellum, proe-
lium), partic. fut. act.

stromi arbor.

strop lacunar, tectum, tabulatio;
s-em opatřiti contabulo.

stronha fossa.

strouhám rado, scabo. [perfero.
strpěti tolero, perpetior, patior,
stru sterno.

stručně breviter, compresse (lo-
qui); s. podávám adstringo.

stručnost brevis, compressio.

stručný brevis (comprehensio),
astrictus (eloquentia), pressus
(orator).

strůjce machinator, auctor.
 struna chorda; *plur.* fides.
 strunový nástroj fides.
 strýc patruus.
 strž abruptum; *pl.* derupta.
 strádám repono, se— alqd, parco
 alicui rei.
 strásám decutio, excutio (iugum).
 střček oestrus
 střed centrum; medium alcs rei,
 medius (urbs, mons); s. táboru
 principia.
 střední medius.
 středozevní mediterraneus.
 střehu custodio, asservo; v. hlí-
 dám; s. se caveo (malum), prae-
 caueo, vito alqd. [studo.
 střecha tectum; s. štítová te-
 střechovitě fastigate.
 střela telum, = šíp sagitta.
 střemhlav praeceps.
 střepina testa.
 střetnouti se configo.
 střetnutí se conflictio, conflictus
 (toto pouze v abl.).
 střevíc calceus; jakožto míra pes.
 střevícový pedalis.
 střevíček calceolus.
 stříbrný argenteus; s. nádobí,
 peníze argentum.
 stříbro argentum; s-em'ozdobený
 argentatus (miles).
 stříbrobílý candidus.
 střídám muto, vario; s. se suc-
 cedo alicui ne in stationem alcs.,
 mutor, vario.
 střídání vicis, vicem, vice, plur.
 vices; mutatio, permutatio, vi-
 cissitudo. [ternis.
 střídavě in vicem, vicissim, al-
 střídavý alternus; varius.
 střídme continenter, moderate.
 střídmost temperantia, continen-
 tia, parsimonia.
 střídmy continens, modestus; mo-
 deratus, temperatus.
 střihám seco, recido, praecido.
 střikám spargo, aspergo.
 střilím tela conicio, sagittas
 mitto.

střílna fenestra.
 střízlivost sobrietas.
 střízlivý sobrius.
 stud pudor, pudicitia.
 studený frigidus, gelidus.
 studie studia litterarum (et ar-
 tium).
 studna puteus.
 studuji litterarum studiis me-
 trado, operam do, litteris stu-
 deo; pertracto alqd.
 stuha vitta; v. stužka.
 stůl mensa.
 stupeň gradus. [vitta.
 stužka vinculum, taenia, fasciola,
 stvořitel creator
 stvořiti creo, facio alqd.
 stvrditel confirmator.
 stvrzuji confirmo; přísahou adiu-
 ro (*acc. c. inf.*).
 stý centesimus.
 stydím se pudet (me alcs rei).
 stydlivost pudor, pudicitia.
 stydlivý pudicus, pudens, vere-
 cundus. [alqo).
 styk contagio; commercium (cum
 stýkám se tango, attingo alqd;
 societate coniungor cum alqo.
 sud dolium, cupa, cadus.
 sudba fatum, sors; v. osud.
 sudý par (numerus).
 sucho siccitas; siccum, aridum.
 suchopárný exilis, aridus (genus
 dicendi), ieiunus.
 suchost siccitas, exilitas.
 suchý aridus, siccus; s. země
 terra, siccum; suché lázně bal-
 nearia assa.
 suk nodus.
 sukovitý nodosus.
 sůl sal. [pecunia
 summa numerus, pondus, summa,
 sundávám demo, detrudo.
 sup vultur.
 supění fremitus.
 surovost feritas.
 surový rudis, barbarus.
 suše exiliter (disputare).
 suším sicco, torreo.
 suť agger.

sužují vexo; v. soužím.
 sváda rixa, iurgium.
 svádění corruptela. illecebrae.
 svádím (dohromady) conduco;
 (dolů) deduco; (na někoho
 něco) transfero, delego; = ka-
 zím, lákám pellicio, impello,
 corrumpo; boj: committo (pu-
 gnam); rozhodný boj s depu-
 gno; nerozhodnou bitvu s pa-
 ri proelio discedo; (= kazím)
 depravo, corrumpo; s. vinu:
 conicio culpam, crimen in alqm,
 delego crimen alicui, transfero
 culpam in alqm.
 svadnouti marcesco.
 svah declive, fastigium, delectus,
 devexum; acclivitas, s. mám
 specto (ad...)
 sval musculus, nervus.
 svaliti devolvere, demolior (statuas);
 (vinu) delego (crimen alicui),
 transfero (in alqm), conicio (cri-
 men, culpam in alqm).
 svár discordia; ve sváru býti
 dissidere, discordare. [dat].
 sváří se discordo (cum neb
 svárlivý discordiosus.
 svatba nuptiae. [(dies).
 svatební nuptialis, nuptiarum
 sváteční festus, sollemnis.
 svátek dies festus.
 svátky feriae.
 svatokrádce sacrilegus.
 svatokrádež sacrilegium.
 svatost sanctitas.
 svatý sanctus, sacer.
 svatyně sacrarium, fanum, delu-
 brum, templum.
 svaz = spojení commissura (os-
 sium); v. svazek, spolek.
 svazeček fasciculus.
 svazek volumen; fascis (sarmen-
 torum); manipulus; sv. prutů
 fascis; s. ochranný clientela;
 s. pohostinný hospitium; =
 společenství societas; s. man-
 želský matrimonium, coniu-
 gium. [constringo].
 svazují colligo, alligo, adstringo,

svážím deveho (dolů), conveho
 (dohromady), comporto (fru-
 mentum).
 svažující se declivis (ad flumen).
 svedení (dolů) deductio (rivo-
 rum), deductus (aquarum).
 svěhlavost pertinacia, obstinatio.
 svěhlavý difficilis, obstinatus,
 pervicax, pertinax.
 svévole libido, licentia, procaci-
 tas, protervitas.
 svévolný lascivus, procax, pro-
 tervus, petulans.
 svědčím testo, testimonio confir-
 mo alqd, testificor, testis sum,
 testimonium est alcs rei. [tas.
 svědectví testimonium, auctori-
 svědek testis, (osoba přítomná)
 arbiter, conscius; za s. běra
 antestor, v zapřísahám.
 svědkyně testis.
 svědomi conscius alcs rei.
 svědomí conscientia.
 svědomitě religiose.
 svědomitost religio, fides.
 svědomitý religiosus, diligens.
 svěřenec cliens.
 svěřenství clientela.
 svěřený fiduciarius.
 svěřuji committo, trado, mando,
 demando, commendo, concredo
 (alqd alicui).
 svésiti (hlavu) demitto (caput).
 svět mundus; universum, orbis
 terrarum; co s. světem stojí
 post hominum memoriam; kde
 na světě? ubi terrarum, ubi
 gentium?
 světim consecro, dedico alqd;
 diem festum ago, celebro.
 světle dilucide, clare.
 světlo lumen, lux.
 světlý clarus, lucidus; serenus;
 perspicuus. [clave].
 světnice cella (servorum), con-
 světnička cella [mundi civis].
 světoobčan mundanus, totius
 světovláda imperium orbis ter-
 rarum. [fanus].
 světský (opak duchovní) pro-

svěžest vigor.
 svěží recens, alacer, integer.
 svícen candelabrum.
 svinuji complico (epistulam),
 convolvo.
 svině sus; pasák s. subulcus.
 svírám premo, claudio, cingo,
 coërceo, includo.
 svisle prone, ad perpendiculum.
 svislý demissus, dependens.
 svit v. svítání.
 svítá lucecit, illucescit, dilu-
 cescit.
 svítání diluculum (primo d-o);
 za s. albente caelo, prima luce;
 před s. sub lucem.
 svítilna lucerna.
 svítím candeo, luceo, splendeo;
 někomu facem praefero alicui.
 svízel difficultas, miseria.
 svižný (o prutu) lentus; jinak
 promptus, pernix; v. hbitý.
 svlažuji rigo, irrigo alqd.
 svlékám exuo (alqm alqa re)
 s. se exuo alqd
 svoboda libertas.
 svobodně libere; suo iure; im-
 pune.
 svobodník beneficiarius; = pro-
 puštěnec v. toto.
 svobodný liber, suis legibus
 utens, sui iuris; (neženatý)
 caelebs. [mani].
 svolání convocatio (populi Ro-
 svolávám convoco, conclamo
 (ad arma); (vojsko) classicum

cano; s. dolů devoco (philoso-
 phiam e caelo).
 svolení consensus, scitum, de-
 cretum; bez s. invito alqo.
 svoluji v. dovoluji.
 svorně concorditer, -ius, -issime.
 svornost concordia.
 svorný concors.
 svrab scabies.
 svraštiti čelo frontem contraho.
 svrci, svrhnutí (střemhlav)
 praecipito. [gistratum abrogo.
 svrbuji deicio, loco moveo, ma-
 svrchní superus, superior.
 svrchník amictus.
 svrchovanost maiestas, summa
 potestas; summum imperium.
 svrchovaný summus.
 svrchu v. shora.
 svůdce corruptor.
 svůdný blandus. [noster, vester.
 svůj suus, po příp. i meus, tuus,
 syčení sibilus.
 syčím sibilo.
 syn filius, natus.
 synonyma verba cognominata.
 synovec fratris neb sororis filius
 synovský: láska s. pietas.
 sýpka horreum, granaria.
 sypu fundo, spargo alqd.
 sýr caseus.
 syrový crudus.
 sytím satio alqm.
 sytost satietas; do sytosti affatim;
 do s. se nadívati satiari videndo.
 sytý satur; satiat.

Š.

šafář villicus.
 šalba fallaciae, fraus, praestigiae.
 šalebně fallaciter.
 šalebný fallax, subdolus.
 šálím v. klamu.
 šanc: v š. vydati obicio alqd,
 proicio, profundo (vitam).
 šarlat ostrum, purpura.

šarlatán pharmacopola.
 šašek scurra, sannio, nugator.
 šašky ineptiae, nugae.
 šat vestis, vestitus, vestimentum;
 vrchní š. amictus.
 šatím vestio alqm.
 šavle medská acinaces. [geni.
 šedesát sexaginta; po 60 sexa-

šedesátý sexagesimus.
 šediny cani (t. capilli).
 šedivím canesco.
 šedý canus
 šejdíř fraudator.
 šelma bestia, fera.
 šepot susurrus.
 šeptám susurro; někomu insu-
 surro alicui alqd.
 šeredně foede.
 šerednost foeditas, deformitas;
 turpitude.
 šeredný deformis, foedus; turpis.
 šermíř gladiator; kasárny š. ludus
 gladiatorius
 šermířský gladiatorius.
 šest sex; po šesti seni; šest set
 sescenti. [natus.
 šestiletý sexennis, sex annos
 šestiměr hexameter.
 šestiměsíční semestris.
 šestina sexta pars
 šestinedělka puerpera.
 šestistý sescentesimus.
 šestitisíci sexies millesimus
 šestiveslice hexeris.
 šestkrát sexies.
 šestnáct sedecim; po šestnácti
 seni deni.
 šestnáctkrát sexies decies.
 šestnáctý sextus decimus.
 šestý sextus; po šesté sextum.
 šetrně parce.
 šetrnost parsimonia; = uctivost
 reverentia, observantia in alqm.
 šetrný = spořivý parcus; = ucti-
 vý clemens, observans (alcs).
 šetrím parco (alicui), servo, con-
 servo, observo alqd; adhibeo
 (modum, tempus); colo alqd,
 specto, respicio alqd; servio
 (tempori)
 ševcovna taberna sutrina. [tum).
 ševcovský sutorius (atramen-
 šibal homo versutus; veterator,
 homo fraudulentus.
 šibalský versutus, fraudulentus.
 šibalství fraus, dolus; astutia.
 šibenice arbor infelix (-e-i sus-
 pendere), furca.

šibeničník furcifer.
 šidba v šalba, podvod.
 šidím fraudo; v. klamu, podvá-
 díím.
 šíje cervix, collum.
 šíji suo alqd.
 šik acies, phalanx; š. čtverhran-
 ný agmen quadratum, š. troj-
 řadý acies triplex, do š. stavím
 aciem instituo, instruo.
 šikmo oblique, ex transverso.
 šikmý (horizontálně) transversus,
 obliquus; (vertikálně) fastigatus,
 acclivis.
 šikuji vojsko aciem instruo.
 šíleně dementer, insane.
 šílený demens, fanaticus, furialis,
 furiosus.
 šilhavý strabo
 šílím furo, insani
 šindel scandula.
 šinu v. posunuji; š. se labor,
 adlabor.
 šíp sagitta; š. ohnivý falarica.
 šípostríl catapulta.
 široce late, fuse, multis verbis.
 široký latus; široko daleko effuse.
 širý vastus, patens, apertus, latus,
 š. moře altum; š. pole campus;
 v š. poli in aperto; š. svět
 orbis terrarum; pod š. nebem
 sub divo.
 šíře komp. amplius, latius.
 šířím extendo, augeo alqd.
 šířím se percrebresco (fama), di-
 mano (forensis labor), pervado
 (incendium per agros), serpo
 (amicitia per omnium vitas),
 pervagor (usque ad ultimas
 terras), increbresco (rumor).
 šířka latitudo.
 šizení fraudatio.
 škádlení cavillatio.
 škádlím cavillor (alqm); lacesso
 (alqm), perstringo (alqm).
 škaredost deformitas.
 škaredý deformis, taeter, foedus,
 turpis.
 škoda damnum, detrimentum, in-
 commodum, calamitas, noxa,

iactura; š. utrpěti damnum
 contraho, damno afficior, detri-
 mentum capio, iacturam facio.
škodím noceo, obsum, officio
 alui. [turus.
škodlivý noxius, nocens, noci-
škodný damnosus, (libido), de-
 trimentosus.
škola schola, ludus; **s. zápas-**
nická ludus.
školák discipulus.
škrabu rado, scabo.
škraboška persona (cretea).
škrtím iugulo.
škubám carpo, vello, vellico.
šlacha nervus.
šlapu calco alqd; insisto (vesti-
 giis), obtero (homines).
šleh verber. [alqm.
šlehám (virgis) caedo, verbero
šlechetnost liberalitas, ingenui-
 tas, probitas.
šlechetný nobilis, probus, inge-
 nuus, liberalis. [litas.
šlechta nobiles, optimates, nobi-
šlechtic nobilis; patricius.
šlechtictví nobilitas, genus no-
 bile.
šlechtím orno alqd, ornamento
 sum alui; informo ad huma-
 nitatem, excolo alqm.
šlépěj vestigium.
špalda far.
špalek codex, stipes.
španělská moucha cantharis.
špatně male, prave, nequiter.
špatnost improbitas, pravitas.
špatný malus, improbus, pravus,
 miser; tenuis (victus), iniquus
 (tempora). [dus.
šperk ornatus, ornamentum, mun-
špetka mica (salis); paululum,
 exiguum.
šplce cuspis, acumen (stili), mu-
 cro (gladii), = paprsek u kola
 radius.
špičák (motyka) dolabra.
špičatý acutus, praeacutus.
špičkování cavillatio.

špičkuji carpo alqm (dictis), vel-
 lico alqm. [lor.
špína caenum (-oe-), sordes, squa-
špinavost = lakomost sordes.
špinavý sordidus, squalidus, im-
 mundus. [culo alqd.
špiním contamino, inquino, ma-
špíže v. spíže.
šplounám strepo (aequor remis).
šramot strepitus.
šramotím strepo.
šraňky carceres, cancelli.
šroubovaně contorte (dicere).
šroubovaný contortus (sophis-
 ma).
šťastně fortunate, auspicato, pro-
 spere, bene.
šťastný felix, beatus, fortunatus;
 secundus, prosperus, faustus.
šťáva sucus. [plenus.
šťavnatý sucidus, sucosus, suci
štěbetám garrio, strepo, clango.
štěbetání clangor (anserum).
štědrost liberalitas, largitas, mu-
 nificentia; largitio.
štědrý liberalis, largus.
štědře liberaliter, largiter, mu-
 nifice. [alqd.
štěkám latro; š. na něco allatro
štěkot latratus.
štěně catulus.
štěp malus.
štěpnice arbustum, pomarium
šterbina rima.
šterk glareas.
šterkovitý glareosus.
štěstěna fortuna.
štěstí fortuna, fortuna secunda,
 res secundae, felicitas; se stej-
 ným š. bojuji aequo Marte pu-
 gno; veliké š. bylo percommo-
 de, peropportune accidit quod.
štetina seta.
štetinatý setosus.
štíhlost gracilitas, proceritas.
štíhlý gracilis, procerus.
štípn findo; = kouši mordeo.
štír scorpio.
štít (velký) scutum, clipeus, (ma-
 lý) pelta, parma; š. posvátný

ancile; krátký štít hispanský
cetra; š. domu fastigium; =
nápis titulus. [alqd.
štítím se fugio, vito alqd, vereor
štítníci clipeati (milites).
štola v dolech cuniculus.
štvu ago, agito; venor, persequor
(feras).
šumění, -ot strepitus.
šumím strido (silva), sono, stre-
po (mare).
šupina rybí squama.
šupinatý squamosus.

šustím strido (alae); v. šumím.
šustot (ptačích křídel) clangor,
crepitus (alarum), stridor, stre-
pitus.
švagr frater uxoris, frater ma-
riti, maritus sororis, affinis (alcs.).
švarný v. krásný, pěkný, lepý.
švec sutor.
švestka prunus; ovoce prunum.
švitořím garrio.
švitořivost garrulitas.
švitořivý garrulus.

T.

tábor castra; letní t. aestiva,
orum; zimní t. hiberna, orum;
stálý t. castra stativa; t. lodní
c. nautica; navalia; t. se polo-
žiti castra ponere; t. se hnouti
c. movere; t. vyměřovati castra
metari.
tábořím castra habeo.
tabule tabula; = jídlo cena; t.
železná aes, pl. aera; bílá t.
vývěsná album.
tabulka tabella; t. psací cerae,
codicilli; t. hlasovací suffra-
gium.
tady v. zde, tudy.
tah tractus, (o vojsku) agmen;
(čára) lineamentum; v. rys.
táhnou traho alqd; = jdu eo,
proficiscor, advento, o ptáčích
migro; peto alqd; t. mimo
praetereo alqd; t. se pateo,
pertineo.
tahoun iumentum.
tajemník scriba.
tajemný arcanus.
tajemství commissa; occulta, res
recondita; mysteria.
tajeň occultatio.
tajeplný arcanus, occultus, ob-
scurus.
taji deliquesco, liquefio, liquesco.

tajím celo alqm alqd, alqm de...
occulto, occultum habeo alqd;
dissimulo alqd; t. se (lest) =
vězím subsum.
tajně clam, arcano, furtim, oc-
culte, secreto, remotis arbitris.
tajný clandestinus, occultus, fur-
tivus (iter), absconditus, arca-
nus; tajno jest latet, fugit (me),
effugit, praeterit me alqd.
tak adeo, ita, sic, tam; t. velice
tantopere; t. daleko eatenus,
tantum, eo; t. jako tamquam;
tak mnoho tantum; a tak
dále et cetera; tak veliký
tantus; tak malý tantulus;
jak—tak ut—ita, tam—quam,
cum—tum.
také etiam, quoque, item; (on)
t. idem.
takměř v. téměř.
takový talis, eius modi.
takřka quasi, ut, velut; = téměř
v. toto.
takt numerus; dle t. ad nume-
rum, numerose.
taktěž v. také, též.
takto hoc modo, ita.
talent (váha a peněžní jednotka)
talentum; = nadání, vlohy v.
toto.

tam (kde?) ibi, illic; (kam?) eo, illuc, illo.
tamější qui illic est, ille.
tamtěž (kde) ibidem, eodem loco; (kam) eodem.
tamtudy eā.
tančení saltatio.
tančím salto.
tanečnice saltatrix.
tanečník saltator.
tanu na mysli alqd animo meo obversatur, in mentem venit mihi alcs.
taras maceria.
tasím nudo, stringo, destringo (gladium). [loculi.
taška (krycí) tegula, (na nošení)
tavím liquefacio, solvo alqd.
tažení v. výprava.
táži se interrogo alqm, quaero (ex alquo) alqd; sciscitor alqd, percontor; t. se o radu consulo alqm; t. se augurií auguro(r).
tažný dobytek iumentum.
tečka punctum.
tedy igitur, ergo; itaque, quamobrem.
teď nunc; hodie, hoc tempore; t. teprve nunc demum.
tehdy tum; eo, illo tempore
tehdejší qui tum erat, illius temporis, ille (tempora).
teku fluo; feror, mano; t. mimo praeterfluo (urbem).
tekutina liquor.
tekutý liquidus, fusilis.
tele vitulus.
telecí vitulinus; maso t. vitulina (caro).
témě vertex; culmen, summus mons. [modum.
téměř fere, paene, prope, prope-
temnobarvý pullus
temnota obscuritas; v. tma.
temný obscurus, ambiguus; o barvě: fuscus, pullus; o zvuku: gravis; adv. graviter; za t. noci nocte obducta.
ten is; se vztahem k 2. os. iste;

ten—onen hic—ille, alter—alter; ti—ti alii—alii.
tenata plagae, retia, laquei.
tence tenuiter, subtiliter.
tenčím v. ztenčuji.
tenkost tenuitas.
tenký tenuis, tener.
tento hic; iste.
tepání pulsus.
teplo calor.
teplý calidus; t. jsem caleo.
tepna arteria.
tepot pulsus.
teprve demum; tu t. tum demum, tum denique.
tesař faber tignarius.
tesařík cantharis.
teši fabricor, dolo, caedo alqd.
tesklivost anxietas, sollicitudo.
teta amita, matertera.
tetelím se v. třesu se.
tetiva nervus. [Threiciis).
tetovaný compunctus (notie též v. také.
těhotný gravidus.
těkám palor, vagor, erro, trepidor, volito.
těkání concursatio, trepidatio.
těkavost inconstantia; v. vrťkavost, nestálost.
těkavý vagus; inconstans, levis.
tělesný corporeus, corporis.
těleso corpus (rei publicae), res.
tělo corpus.
tělocvična gymnasium, palaestra.
tělocvičný gymnicus (ludi).
tělocvik palaestra. [ste.
těsně apte (cohaeret), arte, angustie.
těsnina fauces, angustiae, furcula.
těsný angustus, artus, densus, contractus, (= těsně sestavený) confertus.
těším delecto, (v zármutku) consolor alqm.
těším se gaudeo (alqua re; quod); delector (alqa re), laetor (alqa re); t. se na něco spero alqd, spes me tenet.
těšitel consolator.

těžce graviter, moleste.
 těžím quaestum, lucrum facio ex alqa re. [tia.
 těžkomyslnost atra bilis, tristi-
 těžkomyslný melancholicus, tristis. [dus.
 těžkost gravitas (armorum), pon-
 těžký gravis, magni ponderis; durus; difficilis, molestus; t. se stávám ingravesco.
 theorie ars (virtus praxe); doctrina (dicendi); t. umění artificium (non esse eloquentiam ex artificio, sed artif. ex el. natum).
 tchán socer.
 tchyně socrus.
 tiara apex.
 tigr tigris.
 ticho silentium.
 tichý quietus, pacatus, placidus, tranquillus, tacitus.
 tím eo.
 tis taxus.
 tíseň angor, angustiae (aerarii).
 tisíc mile.
 tisící milesimus.
 tisíckrát milies.
 tisícník chiliarchus.
 tisknu premo alqd.
 tísním premo, urgeo, ango.
 tíše quiete, placide, t. se chovati linguis favere, quiescere.
 lším sedo, delenio, tranquillo; t. se conquiesco.
 tišina na moři malacia, tranquillitas maris.
 tišitel delenitor.
 titul titulus, inscriptio.
 tíže pondus, gravitas, moles, = nesnadnost difficultas; stěží vix.
 tížící gravis.
 tížím premo, urgeo alqm.
 tkadlectví textrinum.
 tkadlec textor.
 tkám texo.
 tkanice v. stuha, stužka.
 tklivý mollis, tener; miserabilis, tristis.

tkvím haereo (in..; animo), infixus sum in alqa re.
 tlačénice turba.
 tlačím premo, urgeo.
 tlachám garrio
 tlak pressio, impetus, vis.
 tlama rictus, os.
 tlapa pes.
 tleskám plaudo; t. pochvalu plaudo, applaudo (alcui).
 tlím = doutnám glisco; = práchnívím putresco.
 tloušťka crassitudo; = tučnost pinguitudo.
 tluč far.
 tlukot pulsus.
 tluku v. biji.
 tlumím comprimo, sedo, mitigo, reprimo alqd; confuto alqd alqa re.
 tlumočení interpretatio.
 tlumočím interpretor.
 tlumočník interpreter.
 tlupa caterva, turba, multitudo; vojens. manus, turma.
 tlustý crassus; = tučný pinguis.
 tma tenebrae, obscuritas.
 tmavobarvý niger, pullus.
 tmavý obscurus, tenebrosus; v. temný
 tmí se tenebrae oboriantur.
 točím torqueo, verso, convertio volvo.
 točna cardo, polus.
 toga toga; togou oděný togatus.
 tok v. proud, řeka.
 tolik tot, tantum, t. — kolik tantum — quantum.
 tolikátý totus.
 tolikéž totidem, tantundem.
 toliko solum, tantum, tantum, modo, dumtaxat v. jen.
 tolikrát toties.
 ton sonus, vox.
 tonu (o lodi) sido, aqua haurior, submergor.
 topol populus.
 topolový populeus.
 totiž enim, scilicet, utpote, (Crassum) dico.

totožný idem.

touha desiderium, desideratio, appetentia (gloriae).

toul pharetra. [těkám.

toulám se erro, vagor, palor; v. toulavý vagus.

toužebně cum desiderio, avide, vehementer.

toužení desiderium.

toužím desidero, concupisco, appeto, aveo; t. náruživě gestio (senatum delere); t. do něčeho v. stěžuji si. [druh.

tovaryš v. společník, druh, sou-tragoedie tragoedia.

tragický tragicus; = smutný v. toto.

trám trabs, tignum, malus; trá-my pokládám contigno.

trámec asser.

trámoví contignatio. [bor.

trampota aerumna, molestia, la-trampotný (v t-ách žijící) aerum-nosus.

trápení cruciamentum, cruciatus, vexatio; tormentum.

trápím vexo, crucio, mordeo, dolore afficio.

tratím se contabesco.

tráva gramen, herba; z trávy gramineus (corona).

travič veneficus.

travička venefica.

travičství veneficium.

trávím někde moror, versor; = otravuji veneno neco alqm; t. čas život tempus, vitam de-go, gero, tero.

travnatý herbidus.

trávník caespes.

trčím v. strmím.

tré tria, tres; na tré tripertito, in tres partes. [alqd.

trefiti ferio (medium), percutio

trest poena, supplicium; animad-versio; t. smrti supplicium; bez t. impune, impunitus.

trestám punio alqm, animadverto (in alqm), poenā, cruce afficio alqm; t. smrtí, na hrdle supp-

licio afficio; jsem t-n poenas do, solvo, persolvo, luo, pendo alcs rei.

trestatel vindex, ultor.

trest = třtina v. toto; = jádro caput, summa; robur.

trety nugae.

trh annona; negotiatio; mercatus; nundinae; = tržiště forum; t. dobytčí forum boarium; t. rybí f. piscatorium; t. zelinářský f. olitorium.

trhám carpo, stringo, scindo (vestem), avello (poma ex arboribus), revello; vellico.

trhaně carptim.

trhlina rima, fissum; t-y dostá-vám rimas ago.

tribun tribunus.

tribunal tribunal.

tribunát tribunatus.

tribunský tribunicius.

triumf triumphus; t. slavím tri-umphor.

trn spina. [vepres.

trní sentis, dumetum, dumus,

trnitý spinosus.

trnu horreo, tremo.

trnový spineus.

trochu aliquid (lucis), = málo paulum, parum (leporis); o čase; paulisper; o trochu paulo, ali-quanto.

trojcestí trivium.

trojčata trigemini, tergemini.

trojdílně, tripertito.

trojhranný triquetrus.

trojí triplex.

trojnásobný triplex.

trojpán triumvir.

trojveslice (navis) triremis.

trojzub tridens.

trojzubý tricuspis.

tropím v. strojím; t. zlo mala conflo; t. různice discordiam sero; t. pletichy plurima mis-ceo; t. si posměch eludo alqm.

trosečník homo eiectus; naufragus.

troska fragmentum.

trouba tuba, lituus, bucina.
troubím cano (na ústup: receptui).
trousím spargo.
trpaslík pumilio.
trpce acerbe. [moderate.
trpělívě patienter, aequo animo,
trpělivost patientia, tolerantia.
trpělivý patiens, tolerans.
trpím patior, perpetior, perfero
alqd; laboro, premor alqa re;
t. škodu damnum accipio; =
dovoluji, nechávám v. toto.
trpkost acerbitas.
trpký acerbus, amarus.
tru tero; frico. [bicen.
trubač bucinator, cornicen, tu-
trud = práce labor; = zármutek
maeror, aegritudo. [stitia.
trudnomyslnost atra bilis, tri-
trudný v. těžký, tvrdý.
trublice arca.
truchlení v. zármutek, smutek.
truchlím maereo, lugeo.
truchlivý maestus, tristis; acer-
bus, luctuosus.
truchlohra tragoedia.
trůn sella, solium; sedes regia;
= vláda regnum, imperium;
nat. vstoupiti regnum occupare,
imperium capessere.
trup truncus. [per.
trvale constanter, perpetuo; sem-
trvalý constans, diutinus, per-
petuus, diuturnus, stativus, sta-
bilis, perennis.
trvám maneo, consto, exsto, re-
sideo, teneo (imber); permaneo,
persevero in alqa re; nezměněn
trvám consto; = myslím credo
s acc. o. inf. neb nespojitě.
trvání continuatio; dlouhé t.
diuturnitas.
trvanlivý diutinus.
tryskem equo citato, con-, e.
admisso. [tormenta.
trýzeň cruciatus, cruciamentum,
trýznění vexatio.
trýzním vexo; v. trápím.
tržiště forum; emporium.
třeba licet, etsi, etiamsi; vel.

třeba jest oportet, opus est, ne-
cesse est. [tus
tření tritus; t. se na úřad ambi-
třenice v. různice, spor.
třepetám se palpito, tremo.
třesení tremor; země terrae motus.
třesk fragor; strepitus (armo-
rum).
třesu něčím quatio, quasso, iac-
to alqd; t. se tremo, contremo,
contremisco.
třešně cerasus.
třeštím v. blázním, šílím.
třetí tertius; po t. tertium.
třetina tertia pars.
tři tres, tria; po třech terni; tři
dni triduum; tři roky trien-
nium.
tříbím purgo; emendo alqd.
třicátý tricesimus.
třicet triginta; po t. tricení.
třicetkrát tricies.
třída (městská) vicus, platea; t.
občanstva classis, ordo; = druh
genus.
třídění distributio (criminum);
t. odevzdaných tabulek hlaso-
vacích diribitio.
třídím dispertio (genera), distri-
buo (copias).
tříhlavý triceps.
tříhrotý tricuspis.
tříkrát ter.
tříletí triennium. [nos natus.
tříletý trium annorum; tres an-
tříměsíční trimestris.
třináct tredecim; po t. terni deni.
třináctkrát terdecies.
třináctý tertius decimus.
třínohý tripes.
třinožka tripus.
třístranný triquetrus.
tříveslý triremis.
třpyt fulgor, splendor.
třpytím se fulgeo, mico, splendeo.
trtina (h)arundo, calamus.
tu cas. tum, quo facto: místně
hic, ibi; tu a tam disperse;
tu-tu tum-tum, modo-modo,
nunc-nunc.

tučnīm pinguesco.
 tučný pinguis, obesus, nitidus.
 tudíž ergo, itaque, igitur, ideo,
 quare, quam ob rem; quae cum
 ita sint.
 tudy hāc, eā.
 tudytéž eādem. [obrigesco.
 tuhnu concresco (aqua frigore),
 tuhost rigor.
 tuhý rigidus; = pevný v. toto;
 t. bitva proelium atrox.
 tuk adeps.
 tulák grassator, homo vagus.
 tuleň phoca.
 tulím se blandior alcuī, in gra-
 tiam ales me insinuo, applico
 me ad alqm.
 tunika tunica.
 tupení calumnia, maledictio.
 tupič exagitator (omnium rhe-
 torum).
 tupím = otupuji hebetō alqd;
 = haním maledico alcuī, exa-
 gito alqm.
 tupnu hebesco (mentis acies).
 tupý hebes (telum); obtusus;
 (mysl) tardus; jsem t. hebeo
 (ferrum); t. se stávám hebesco.
 tur urus. [spicio.
 tušení (věcí bud.) divinatio, su-
 tuším suspicor, divino, coniecto,
 praesentio, praesagio alqd; =
 myslím credo, opinor s. acc. c.
 inf. neb nespoj.
 tuze v. velice, značně.

tuzemec indigena.
 tužím duro, firmo, confirmo,
 exerceo (corpus).
 tvar forma, figura, species.
 tvář gena, bucca; facies, vultus
 tvářím se simulo alqd (acc. c.
 inf.), gestio (temere), prae me
 fero alqd.
 tvářnost facies, forma; habitus.
 tvor res; animal.
 tvořím creo, fingo; znova t. re-
 creo (homines). [contendo.
 tvrdím aio, confirmo, affirmo,
 tvrdnu duresco.
 tvrdohlavý pertinax, obstinatus
 tvrdost duritas, duritia, robur.
 tvrdošíjně obstinate, pertinaciter.
 tvrdošíjnost pertinacia, obstina-
 tio
 tvrdošíjný pertinax, obstinatus.
 tvrdý durus.
 tvrž castrum, castellum, arx; po
 tvržích castellatim.
 tvrzení affirmatio, confirmatio.
 tvůj tuus. [tor, parens.
 tvůrce effector, fabricator; geni-
 ty tu.
 tyčka vallus, pertica, longurius.
 týkám se pertineo ad alqd; co
 se mne týká quod ad me attinet.
 týrám vexo alqm, saevio in alqm.
 tyran tyrannus; = ukrutník ho-
 mo crudelis.
 týrání vexatio.
 týž idem.

U.

u apud (oppidum), ad (aedes), pe-
 nes (Pompeium).
 ubezpečování confirmatio.
 ubezpečuji confirmo; v. tvrdím.
 ubíhám fugio, effugio (alqd);
 nepřech. (o čase) praetereo,
 transeo.
 ubírám demo alqd, delibo (de
 gloria); u. se confero me (ad.,
 in..).

ubití holemi fustuarium.
 ublížení iniuria, violatio; bez
 u. inviolatus, integer.
 ubližuji laedo, violō alqm, iniu-
 riam infero alcuī.
 úbočí fastigium.
 ubohý miser, infelix.
 úbytek defectio, deminutio.
 ubytovati colloco, dispono alqd.
 ubývám decresco, minuor, im-

minuor; o vodě recedo, o bo-
lesti remitto. [(aestus).
ubývání decessio, decessus
učítiti něco odoror alqd, olfacio
alqd. [turo (aures).
ucpávám claudo, obstruo, ob-
úcta observatio, caerimonia, ho-
nor; ú. prokazují honorem tri-
buo alcuí; v účtě mám, cho-
vám colo alqm, v uctívám.
uctívám colo, decoro, cohonesto,
honesto (alqm laude); honoro
(laudibus alqm).
uctívání cultus (deorum).
uctivost reverentia; v úcta.
uctivý verecundus, reverentiae
plenus.
účasten particeps (praemiorum).
účastenství societas (consiliorum
omnium), ú. mám intersum
alcuí rei, particeps sum alcs
rei; nemám ú. absum.
účastník consors (mecum tem-
porum illorum); conscius (sce-
leris), particeps alcs rei
účastním se intersum, adsum
(pugnae), particeps sum alcs rei.
účastný v účasten
učebnice ars (artes oratoriae).
účel finis, consilium, propositum.
učelivost docilitas.
učelivý docilis.
účelný commodus, idoneus.
učenec homo doctus.
učeně docte.
učení eruditio, institutio; doc-
trina, disciplina.
učeník discipulus.
učenost doctrina.
učený doctus; literatus.
účet ratio (r—m reddo).
učím doceo alqm alqd, erudio
alqm alqa re, artem alcs rei
trado alcuí, praecipio alqd.
učím se disco alqd, operam do
alcuí rei; instituor ab alqo;
u. se z paměti edisco.
účin effectus; vis (vim habeo).
učiniti v. činím.
účinkuji v. působím.

účinně efficienter.
účinnost efficientia.
účinný efficax.
učitel magister, praeceptor, doctor;
u řečnictví rhetor.
učitelka magistra.
účtuji rationem alcs rei in eo.
úd membrum; artus (obyč. plur.).
událost factum, eventum; plur.
res gestae.
udání delatio, denuntiatio, in-
dicium; = zrada proditio.
udáti se v. stávám se.
udatně fortiter, animo forti,
strenue.
udatnost v. statečnost.
udatný fortis, strenuus.
udavač delator, index.
udávám denuntio, indicium facio
alcs rei; (před soudem) defero
alqm (de parricidio), profiteor
alqd, prodo alqd.
udavatel index.
úder ictus, plaga, verber.
udeřiti někoho ico, ferio, per-
cutio alqd, na někoho aggre-
dior, invado, adorior alqm;
irruo, impetum facio in alqm.
uděluji tribuo, defero, confero
(munera alcuí), impertio (po-
pulo potestatis alqd), praebeo
alcuí alqd.
udice hamus.
udobření reditus in gratiam, re-
conciliatio.
udobřuji placo, lenio, mitigo
alqm; u. se in gratiam cum
alqo redeo.
údolí vallis, convallis.
udržovatel conservator (civita-
tis); -ka conservatrix (sui na-
tura).
udržuji sustento, alo, conservo,
servo, contineo alqm.
udupatí exculco. [alqd.
udusiti něco exstinguo, opprimo
uhájití servo, tueor alqd; v. hájím.
uhasitel exstinctor (incendii).
uhasiti restinguo, exstinguo;
u. žízeň sitim expleo.

uhasnouti *extinguor, restinguor.*

uhel *carbo.*

úhel *angulus.*

uhladiti *expolio, polio alqd.*

úhlavní nepřítel *capitalis (hostis), inimicissimus, infestissimus.*

uhlazeně *eleganter, urbane.*

uhlazení *expolitio.*

uhlazenost *elegantia, urbanitas.*

uhlazený *politus, ornatus, elegans, urbanus; u-é způsoby humanitas.*

úhledný *speciosus, insignis.*

uhnutí *declinatio (corporis).*

uhoditi *ico, percutio alqm; na něco incido in alqd.*

úhona *labes, macula, vitium.*

uhostiti se *devertor (in s akk., apud); někoho hospitio excipio alqm. [omnino.]*

úhrn *summa; úhrnem summam;*

uhýbám *declino, deflecto (amenem); u. se vito, fugio alqd.*

uchazeč *candidatus, petitor.*

ucházení se *petitio, (o úřad) ambitio; ambitus.*

ucházím o *čas transeo, praetereo; u. něčemu = unikám effugio, evado (ex..); u. pozornosti fallo (alqm); praeterit, fugit me alqd; u. cestu conficio, emetior, progredior (viam tridui).*

ucházím se *ambio (alqm), peto, rogo alqd ab alqo.*

uchlácholiti *delenio, placo, reprimio alqd.*

ucho *auris; = držadlo ansa.*

uchopení *comprehensio.*

uchopiti (se) *comprehendo, apprehendo, arripio, prehendo alqd; u. se příležitosti utor occasione.*

uchovávám *reservo; v. šetřím.*

uchovávání *conservatio (frugum).*

uchvacuji *rapio, abripio, corripio, deprehendo; aufero alqd.*

úchylka *declinatio.*

uchyluji se *devertor, abdo me*

(in Menapios); confero me ad alqm; discedo (a fide, a sua sententia); od směru deflecto, declino (ab..), aberro (viā).

uchystání *comparatio (belli).*

uchystati v. *připravuji, chystám.*

uchytiti *arripio; v. uchopiti.*

ujec *avunculus.*

ujednávám *contraho (cum altero alqd), paciscor alqd, transigo (alqd cum alqo).*

ujednání *pactio; dle u. ex conventu, ex pacto.*

ujednati *depaciscor (alqd cum alqo), paciscor alqd, convenit inter . . [tero.]*

ujeti v. *ucházím; cestu u. viam*

ujímám v. *chápu; u. něco jako vlastnictví possido, occupo; u. se něčeho capesso (rem publicam), accedo ad . ., suscipio alqd; u. se někoho excipio alqm, tueor alqm.*

ujišťování *affirmatio.*

ujišťuji *affirmo, assevero (acc. c. inf.) testor; buď ujištěn persuadeas tibi; jsem u. o něčem exploratum habeo alqd.*

ujíti *abeo, discedo; transeo, praetereo; něčemu v. uniknouti.*

ujma *deminutio, detrimentum, damnum; u. činím deminuo, damnum infero.*

ujmouti se *(o rostlinách) innascor.*

ujmutí *possessio, occupatio.*

ukamenovati *lapidibus alqm cooperio. [gium.]*

úkaz *visum; portentum, prodium.*

ukazatel *demonstrator, index.*

ukázati se *compareo, ostendo me, in conspectum venio; appareo.*

ukazují *ostendo, ostento, aperio, monstro, commonstro, demonstro; = dávám na jevo significo, praeme fero alqd; kolem u. circumfero; ukaž, -tel cedo (codicem).*

úklad *insidiae.*

ukládám depono; (praedam in silvis); colloco, (pecunias in provincia); impono, repono, eondo alqd; = rozkazuji impero, mando alicui alqd; = úklady strojím insidior.
 úkladně insidiose, per insidias, per fraudem.
 úkladník insidiator.
 úkladný insidiosus; ú. vrah sicarius, ú. vražda caedes.
 úklady insidiae.
 ukliditi něco abscondo, tollo, aufero alqd.
 uklidniti něco paco, sedo alqd; uklidněný pacatus (oivitas), sedatus (amnis). [mi].
 uklidniti se consido (ardor ani- uklizení sporu compositio.
 uklízím abscondo, tollo alqd.
 ukojiti restinguo, sedo; lenio, paco, compono alqd; satio.
 úkol negotium, pensum, munus, opus, partes.
 úkon actio; ú. posvátný caerimonia. [exitus].
 ukončení partic. finitus; finis, ukončiti v. končím.
 úkor = příkoří iniuria; na ú. činiti něco contumeliam facere alicui.
 ukořistiti capio; v. kořistím.
 úkosem oblique.
 akousnouti mordeo alqm.
 ukrácení: pro u. chvíle temporis fallendi causā; animi causā.
 ukrotiti permulceo; v. krotím.
 ukrutenství crudele facinus.
 ukrutně crudeliter.
 ukrutnost crudelitas, diritas, saevitia. [nis].
 ukrutný crudelis, saevus, imma-
 úkryt occultum, latebra, latibulum.
 ukrývám tego alqd; abdo, occulto, oculo alqd; u. se occulto me (silvis), delitescio (in silvis).
 ukrývání occultatio.
 ukřižovati crucio, excrucio, cruci affigo alqm.

úl cavea.
 ulamují defringo (ramum arboris).
 uléhám recumbo, accumbo, discumbo; = v nemoc upadám v. toto. [ris].
 ulehčení levatio, remissio (labo-
 ulehčuji adlevo (onus), levo, sublevo alqd; lenio.
 uleknouti se v. lekám se.
 ulétám avolo.
 úleva remissio.
 ulevuji levo alqd, remitto alqd, imminuo alqd, mitigo; nepřech. imminuor, remitto, cado (vis venti).
 ulice vicus, via, platea; na u. in publicum, -o.
 ulička angiporum.
 úlisnost blanditia.
 úlomek fragmentum.
 uloupení ereptio.
 uloupiti abripio; v. loupím.
 uložití v. ukládám.
 umazati inquino alqd.
 umdlenost defatigatio, lassitudo.
 umdlený defessus, defatigatus.
 umdlévám relanguesco, languesco.
 umenšení diminutio.
 umenšuji deminuo, imminuo (copias).
 uměle composite.
 umělec artifex.
 umělecky affabre, artificiose.
 umělecké provedení fabricatio; u. dílo opus arte factum.
 umělecký artificiosus, arte perfectus.
 umělost sollertia, artificium.
 umělý (o věci) manu factus; artificiosus, concinnus.
 umění ars, artificium, disciplina.
 umím scio, didici.
 umíněnost pervicacia.
 umíněný pervicax, obstinatus.
 umíniti si statuo, constituo (s inf.), consilium capio.
 umírám morior, egredior e vita, diem supremum obeo.

umírněnost continentia, modestitas.
 umístění collocatio. [ratio].
 umístiti loco, colloco, pono alqd.
 umlkám conticesco, obmutesco.
 umlouvám paciscor, pactionem facio, contraho (alqd cum.);
 umluvili jsme se convenit inter nos alqd.
 ůmluva pactum, pactio, conventum, constitutum, quod convenit; dle ů. ex composito, ex pacto, compacto
 umluvití se v. umlouvám.
 ůmrtí mors.
 ůmrznouti frigore aduri.
 umučiti excrucio, in tormentis neco alqm.
 ůmysl consilium, mens, propositum, cogitatum; v. záměr.
 ůmyslně consulto, consilio, de industria, deditā operā.
 ůmyslný cogitatus, consulto factus.
 umývám lavo, perluo, abluo.
 ůnava defatigatio, lassitudo.
 unavený fessus, defessus, defatigatus.
 unavuji fatigo, defatigo alqm.
 unéstí někoho abripio, rapio alqm.
 unikám elabor, effluo; effugio (alqd nebo ex.); v. uniknouti, utíkám, ucházím.
 uniknouti devito, evito (dolor); evado (e periculo); v. unikám.
 uniknutí effugium (mortis).
 ůnor Februarius.
 upadám labor, cado; incido, delabor (in vitium, ad inopiam); opět u. recido.
 úpadek ruina; ů. mravů mores corrupti; ů činím conturbo, decoquo.
 apadnouti cado (in suspicionem, in potestatem), incido in alqd.
 upáliti uro, deuro; = spáliti comburo, cremo.
 upamatovati moneo, commonefacio alqm; v. pamatuji, upomínám.

úpatí v. pata.
 upevnění confirmatio (libertatis); munitio.
 upevňuji firmo, stabilio, fundo; figo, infigo, munio alqd; destino (antennas ad malos); v. přivazuji, přibíjím.
 úpění lamentatio, questus, ululatus.
 úpěnlivý elamentabilis (gemitus), miserabilis, lamentabilis (vox).
 upím lamentor, gemo, ingemisco.
 upírám abiudico (alqd ab alqo), nego, infitior alqd; u. zraky oculos defigo (in vultu).
 úpis cautio (pecuniarum), dlužní ú. syngrapha.
 upisuji litteris obligo alicui alqd.
 úplatek pretium.
 úplně plane, absolute; funditus, prorsus, omnino.
 úplněk luna plena.
 úplný absolutus, completus, expletus (rerum comprehensio), integer, plenus, totus; perfectus.
 uplynouti transeo, abeo (annus), praetereo; po u-tí času tempore transacto; uplynulý praeteritus.
 upokojiti paco, placo, mitigo, sedo, reprimo alqd.
 upomenutí admonitio.
 upomínám moneo, commonefacio (alqm alcs rei, ut).
 upomínka = upomenutí monitio, admonitio; = památka recordatio, memoria.
 úponka clavicula.
 upotřebiti utor re alqa, adhibeo alqd; v. užívám.
 upouštím desisto (de sententia, causas agere), decedo, abscedo, discedo (a sententia); deterreor; mitto alqd, omitto, intermitto; depono (causam).
 upoutati devincio (studiis), vincio, capio alqm.
 upozornění: k u. admonitu (amici).

upozorňuji

upozorňuji admoneo, moneo.
commonefacio (alqm ales rei; ut). [tus.
úprava apparatus, cultus, orna-
úpravně apparate.
upravuji accommodo, adorno,
 apto, instituo, ordino alqd; u.
 vlasy como capillos.
uprazdňuji vacuefacio alqd; u.
 se k něčemu tempus sumo ad
 alqd.
uprchlík fugitivus, desertor.
uprchlý fugitivus, profugus.
uprchnouti v. utéci, utíkám.
úprkem praeceps, vehementer;
 equo admisso.
uprositelný exorabilis.
uprositi exoro; dáti se u. exo-
 rari.
upření očí coniectus oculorum.
upřený defixus.
upřímně libere, sincere, bona fide.
upřímný fidus, fidelis, verus,
 simplex.
úrada consilium, deliberatio; =
 úradek consultum.
úraz violatio; vitium; bez ú. in-
 columis, ú. beru allidor, laedor
uraziti (o cestě) ambulo (septin-
 genta milia passuum), v. ujíti,
 u. něco deoutio, praecido alqd,
 někoho laedo, violo, v. urážím.
urážím praefringo (rostrum);
 laedo, violo, offendo alqm
urážka offensio, violatio; iniuria.
určení definitio, praescriptio; =
 osud fatum
určený v. určuji; u. osudem
 fatalis. [(dicere)
určité certo (futurus), definite
určitý certus, definitus
určovací definitivus.
určuji finio, definio, circum-
 scribo, designo; u. den diem
 dico; v. ustanovuji.
úroda fetus (uberior oratorum),
 fruges.
urodití se provenio; nascor.
úrodnost fertilitas, ubertas, fe-
 cunditas.

uskutečňuji

úrodný frugifer, ferax, fertilis,
 fecundus, fructuosus, frumen-
 tarius, felix (arbor).
úrok usura, faenus.
urovnaný compositus.
urovnávám v. rovnám, pořádám,
 odstraňuji, smíruji.
urozenost nobilitas, genus nobile.
urozený generosus, nobilis.
urputně obstinate, pertinaciter.
urputný obstinatus, pertinax.
urvati abripio, eripio.
urychlený citatus.
urychluji accelero; maturo, ad-
 maturo, appropero, repraesento.
úryvek fragmentum.
úřad magistratus; honor, munus;
 ú. zastávám munere fungor.
úředník magistratus.
uríznouti abscido, amputo, de-
 seco (aures).
usazují colloco alqm in..; u. se
 consido, residuo.
úsečný concisus (sententia).
usedám consido, subsido; u. rů-
 zno discumbo.
usedavý pláč collacrimatio, sin-
 gultus.
usedlíci assidui.
useknouti deseco, abscido, prae-
 cido alqd.
uschovaný reconditus.
uschovávám condo; v. ukrývám,
 ukládám.
usídliti colloco, constituo (p'e-
 bem in agris publicis); v. usa-
 diti.
úsilí labor, molimentum; s nej-
 větším ú. summa vi.
úsilovně operose, enixe, intente,
 vehementer.
usiluji studeo, conor, conitor,
 contendo (ad..; ut); operam
 do alcui rei; intendo alqd, in-
 sisto (honoribus); o to u. id ago.
úskalí scopulus, rupes, cautes.
úskočný subdolus, captiosus,
 insidiosus.
úskok furtum; v. lest.
uskutečňuji perficio, efficio.

úslovi sententia, dictum.
 úslužnost comitas, obsequium.
 úslužný facilis; v. ochotný.
 uslyšeti disco; v. slyším.
 úsměšek irrisus; ludibrium.
 úsměv risus; ú. souhlasu arrisio.
 usmíření expiatio (scelerum).
 usmírui placō; expio (alqd in alqm; alqd alqa re); v. smírui.
 usmívám se arrideo (alcui), subrideo.
 usmrcení caedes.
 usmrtiti neco, occido, interficio, interimo, conficio, trucidō, ex animo alqm.
 usnadňui sustento (spes inopiam), levo, allevo alqd.
 usnám se decerno (senatus), statuo; scisco; pf. visum est, placuit.
 usnesení scitum, decretum, sententia, consultum.
 usně corium.
 usnouti somnum capio.
 uspati sopio alqm.
 úspěch successus.
 uspíšiti v. urychlui.
 uspokojení expletio (naturae).
 uspokojiti satisfacio (alcui), expleo (expectationem).
 uspořádati compono (res), constituo, ordino (milites, partes orationis), in ordinem redigo (auctores).
 ústa os.
 ustalui stabilio.
 ustání: bez u. continenter, perpetuo.
 ustanovení institutum, decretum.
 ustanovui constituo, instituo, decerno; definio; impono, propono, destino; u. se statuo, decerno; u. pokutu litem aestimo; napřed u. praestituo; na místo jiného sufficio, substituo.
 ústava constitutio (civitatis), instituta (rei publicae).
 ustávám abscedo, desisto, conquiesco (imber).
 ustavičně v. stále.

ustavičnost assiduitas (bello-
 rum).
 ustavičný assiduus, perpetuus;
 v. neustálý.
 ústavní legitimus.
 ústí ostium, caput (multis o. Oceanum influit).
 ústím inflo.
 ustoupení secessio, decessio.
 ústřety, v. ú. obviam (eo alcui).
 ustrnouti = nehybným se státi
 obstupesco; = slitovati se
 v. toto.
 ustrnutí stupor, horror.
 ústrojniny gignentia.
 ústřice ostrea.
 uštíhnouti reseco alqd.
 ústup recessus, receptus; k ú.
 troubím receptui cano.
 ustupování abscessio; v. ústup,
 ustoupení.
 ustupuji cedo, recedo, concedo,
 abscedo, regredior.
 úsudek iudicium, sententia.
 usuzuji conicio, colligo (alqd ex
 aliqua re, acc. o. inf.),
 usvědčený convictus (alcs rei).
 usvědčui arguo, coarguo (alqm
 alcs rei); convinco (alqm amen-
 tia). [mane.
 úsvit diluculum; na ú. primo
 usychám aresco (lacrima).
 ušetřiti v. šetřím.
 úšklebek irrisio, irrisus.
 uškrtiti strangulo, iugulo alqm.
 ušlapati obtero (segetem), (půdu)
 conculco.
 ušlechtile eleganter, ingenuus.
 ušlechtilost (mravů) liberalitas,
 humanitas; (chování) elegantia,
 urbanitas.
 ušlechtilý elegans, decorus, ge-
 nerosus, liberalis, ingenuus.
 ušlechtui v. šlechtím.
 ušpíniti v. špiním.
 uštědřování largitio.
 uštědřui largior alcui alqd.
 uštěpačnost dicacitas, morda-
 citas.
 uštěpky cavillatio, irrisus.
 uštípnouti mordeo, pungo.

uštknouti mordeo.
uštknutí morsus.
utábořiti se castra pono, consido.
utahuji adstringo (vincula).
utéci se confugio (ad . . .),
conicio me.
utěcha solacium, consolatio.
útěk fuga; na ú. se dávám
fugae me mando, terga verto,
fugam capio; na ú. obracím
in fugam verto, do, conicio;
fugo, profligo alqm. [stus.
utěšený amoenus, gratus, venu-
utíkám fugio; refugio, effugio,
evito alqd, profugio, aufugio;
u. se confugio, conicio me.
utíkávní fugax (dux, hostis).
utínám decido, excido, abscido,
deseco; z předu u. praecido
(manus, spem)
utírám detergeo, abs-
útisk iniuria, vexatio.
utiskuji premo, vexo alqm.
utišiti delenio, sedo, placo alqd;
u. se conquiesco, quiesco.
utišující prostředek delenimen-
tum. [(manus).
utíti deseco (cervicem), praecido
utkání v. srážka, boj.
utkati se v. sraziti se.
utkvěti adhaeresco, remaneo,
haereo, inhaeresco (in mente).
utlačuji premo, opprimo.
útlost teneritas, gracilitas.
útlý tener, gracilis, tenuis.
útočím impugno, (terga hostium),
peto alqm, incurro (in Roma-
nos), aggredior, adior alqm.
útočiště perfugium, refugium,
receptus, asylum, receptaculum,
deverticulum.
útok impetus, concursus, incur-
sus, excursus; = útočení im-
pugnatio, oppugnatio.
útok činím v. útok, útočím.
utonouti fluctibus obrui, sub-
mergi.
útrapy acerbitates, labores.
útrata sumptus, impensa.
utratiť peníze profundo, con-

sumo (pecuniam); = popraviti
supplicium sumo de alqd.
utrhač calumniator, obtrectator.
utrhačný maledicus, probrosus;
epis libellus famosus.
utrham calumnior, carpo (ab-
sentem), detraho (de fama alcs),
maledico alcuí.
útroby viscera.
utrpeti accipio (calamitatem),
perpetior (aspera).
útrpnost misericordia; ú. mám
misereor alcs, miseret me alcs.
útrpný misericors.
utržiti contraho mihi alqd; u.
ránu vulnus accipio.
utřiti v. utírám.
utuchám languesco, exstinguor,
evanesco.
útulek v. útočiště.
utváření se conformatio (animi
in corpore).
utvářím formo, conformo; effi-
cio alqd ex
utvrzení confirmatio (libertatis).
utvrzuji confirmo alqd.
utýratí excrucio alqm.
uvádím induco, adduco, affero
(testimonium), profero (Fabri-
cios auctores), introduco (alqm);
u. v moc in potestatem, sub
dicionem alcs redigo; u. v
dřívější stav in pristinum re-
stituo; u. ve zlou pověst in-
famo; u. ve zmatek conturbo,
perturbo.
úvaha commentatio (mortis), con-
sideratio (naturae), deliberatio.
úval vallis, convallis.
uvaluji iniungo (servitutem al-
cui), impono (onus), infero (ca-
lamitatem).
uvarovati se vito, evito alqd;
caveo, prohibeo alqd; v. uni-
kám.
uváznouti adhaeresco, remaneo,
haereo; v řeči haesito, haereo.
uvazuji alligo, deligo, re-, illigo;
destino alqd ad alqd; u. se v
něco occupo, capeo alqd, ac-

cedo ad alqd; subeo, suscipio alqd. [deliberandum.
uvážena: čas na u. tempus ad
uvažovací deliberativus.
uvažování deliberatio (gen.).
uvažovatel deliberator.
uvažuji delibero, considero, contemplor, reputo (obyč. mecum), recorder; examino, perpendo alqd.
uvažující pečlivě deliberabundus.
uvedení inductio, introductio (alcs)
uveřejňuji divulgo (librum), evulgo (ius civile); knihu edo.
uvědomuji certiorum facio alqm, doceo alqm de alqa re.
ůvěr existimatio, fides; na ů. dáti něco mutuum do alqd, vendo alqd non praesenti pecunia.
ověřitelný credibilis.
uvězniti in vincula conicio alqm, in carcerem includo.
uviděti v spatřiti, viděti.
uvnitř intra, intus.
úvod exordium, introductio.
uvolňuji laxo (vincula).
uvoluji se v beru na se.
uvrci conicio (in vincula), infero (mala in domum).
uzamykám praecludo (portas).
uzavírám claudo, concludo. saepio; (kolem) circumcludo, circummunio; vo! u. agmen cogo; v obkličuji; u. smlouvu foedus ico, přátelství amicitiam iungo cum alqo.
uzavření inclusio.
uzavřený člověk h. abstrusus.
úzce anguste.
uzda frenum; habenae; na u.

držím coerceo alqd, moderor (irae).
uzdátí se videri.
uzdravuji sano alqm; valesco, recreor.
uzel nodus.
území ager, fines, confinium.
úzkoprsý angustus.
úzkost angor, sollicitudo; ů. pů. sobčí anxifer (cura).
úzkostlivě anxie
úzkostlivost anxietas.
úzkostlivý anxius.
úzký angustus.
uzlovitý nodosus.
uzmouti v. beru, vzítí.
uznání (osobní) arbitrium; sententia, iudicium; = schválení approbatio, comprobatio.
uznávám agnosco (crimen); u. za dobré probo; u. nevinným absolvo. [pervenio.
uzrátí maturesco, ad maturitatem
uzřítí v. vidím, spatřiti [nimatio.
úžas horror, terror, stupor; exa-
užasnouti v. žasnu.
úžasný horribilis, immanis.
úžina angustiae, mare angustum, fretum. [alqd.
užírám depasco, mordicus aufero
užitečnost utilitas.
užitečný utilis (dat neb ad.); u. jsem prosum, ex usu sum.
užitek v. prospěch.
užívám utor, fruor (alqa re); adhibeo (prudentiam); u. plně, plnou měrou abutor (tempore).
užívání usus; jsem v u usitatus sum; u. slov v nevlast. význ. (katachrese) abusio.
užívaný usitatus.
úžlabí = údolí convallis, vallis.

V.

v, ve in s abl.
vábím allicio, allecto, pellicio (ad.), capio (ignaros).

vábný blandus.
vada vitium, mendum. [iurgium.
váda altercatio, convicium, rixa,

vadím se altercor, rixor cum algo.
 vadím něčemu v. překážím, stojím v cestě.
 vadnu flaccesco, marcesco.
 váha pondus, momentum, auctoritas (decretorum), gravitas; jsem na v-ách dubito; o věcech in dubio, anceps sum.
 váhám dubito (inf.), cunctor, moror.
 váhání dubitatio, cunctatio.
 vahatel cunctator.
 váhavě cunctanter, segniter, tarde.
 váhavost tarditas, segnitie.
 váhavý tardus, cunctabundus, segnis, lentus.
 váhy libra, trutina; jsem na váhách dubito (de neb věta táz.), incertus sum; o bitvě anceps.
 vak pera.
 val agger; valem = houfně, mocně, prudce v. toto.
 valach cantherius.
 válčím bello, bellum gero.
 válec cylindrus; v. k posouvání lodí sucula, scutula.
 válečnictví rei militaris scientia.
 válečník bellator.
 válečný bellicosus (annus), bellus (laus), gen. belli (gloria).
 valím, válím volvo, voluto alqd; dolů v. devolvo; v. se irruo, irrumpo; concurro, confluo.
 válka bellum; v. vypovídám b. infero, indico alcuí; v. skončiti debello, bellum compono; doma a ve válce domi militiaeque, domi bellicue.
 valný = veliký, ohromný ingens, magnus, frequens; nevalně mediocriter.
 valy agger.
 vana alveolus.
 vánek aura, flatus.
 vanoucí flabilis.
 vanutí flatus.
 vanouti v. věji.
 vápno calx.

var aestus, fervor; k varu přivádím fervefacio.
 varuji moneo, admoneo; v. se vito, caveo, effugio alqd.
 Vary aquae (Neptuniae atp.).
 vařím coquo.
 vasal ambactus.
 váš vester.
 vášeň affectio, perturbatio animi; furor; libido; cupiditas.
 vášnivost aestus (ingenii).
 vášnivý acer, incitatus, vehementens.
 vavřín laurus, laurea.
 vavřínový laureus.
 vaz commissura; = šije v. toto.
 vázán obstrictus (legibus, iure iurando), districtus (iudicio).
 vázanka fasciola; v. stužka.
 vazba constructio, iunctura; vinculum; (trámě) contignatio; = vězení custodia, vincula.
 váznu haereo, haesito.
 vážený honestus, honoratus.
 váží vincio, ligo, obligo, obstringo alqm alqa re.
 vážící pondo (corona aurea libram p.).
 vážím pondero, pendo, examino alqd; v. si facio (parvi, magni, pluris); v. si velmi amplector.
 vážně graviter, serio, asseveranter (loqui); v. jedním assevero.
 vážnost auctoritas, honor, dignitas, caritas, gravitas, amplitudo, gratia.
 vážný gravis, serius; severus.
 vbodnouti defigo (alqd in alqa re), infigo.
 včasné tempestive, in tempore, opportune; mature.
 včasný opportunus, tempestivus.
 včela apis.
 včera heri, here.
 včerejší hesternus.
 vdání nuptiae neb gerund.; na v. nubilis.
 vdávám filiam alcuí in matrimonio colloco, in m-um do.
 vdávám se nubo (alcuí).

vdavky nuptiae.
vděčím se gratificor (alcui), gratum me praesto alcui.
vděčně grate, grato animo.
vděčnost gratia; animus gratus.
vděčný gratus.
vdechují inspiro alqd alcui.
vděk gratia, venia; v. učiniti gratum facio; v. přicházíš gratus mihi venisti.
vdova vidua.
vdovec viduus.
vece inquit.
večer vesper; *adv.* vesperi, vespere, k v. sub, ad vesperum.
večerní vespertinus.
večernice vesper, Hesperus.
večeřadlo cenaculum.
večeře cena.
večeřím cenō.
vedení ductus (ductū); v. pře actio; za v. někoho duce alqd.
vedle iuxta, secundum, apud (eum sedet).
vedlejší v. sousední; = poboční alter, extraordinarius, levior, secundus.
vedrati se penetro, irrumpo in..
vedro aestus; calores.
vedu duco; gero (bellum); = řídím rego alqd; praesto alcui; v. si gero me (pro cive, submisce); v. zpět reduco; v. napřed praeduco; v. kolem circumduco, circumago; v. dovnitř introduco; v. při causam ago; v. pře causas actito; cesta vede via fert (ad.).
vejce ovum.
velbloud camelus, dromas.
velebím praedico, celebro, augeo, laudibus effero alqm.
velebně auguste.
velebnost maiestas; v. řeči granditas.
velebný augustus.
velekněz pontifex.
velení imperium.
veletok amnis.
velezrada perduellio.

velezrádce proditor, hostis patriae.
velice magnopere, vehementer; magni (facio atp.); tak v. tantopere, jak v. quantopere.
velikost magnitudo, amplitudo.
veliký magnus, grandis; tak v. tantus, jak v. quantus.
velitel dux, praefectus, magister, imperator.
velitelka domina.
velitelský imperatoris, imperatorius.
velitelství imperium; praefectura.
velkodušnost animi magnitudo.
velkodušný magnanimus.
velkolepě magnifice.
velkolepost magnificentia.
velkolepý v. nádherný.
velmi admodum, magnopere; v. mnoho plurimum.
ven foras.
venčí: z v. extrinsecus.
venkov rus; na venkově ruri, na venkov rus.
venkované homines rustici, rus colentes.
venkovský agrestis, rusticus.
venku foris; extra; rure.
vepř porcus, sus.
verbíř conquisitor.
verš versus.
veřeje valvae.
veřejně palam, publice, in publico, coram omnibus.
veřejnost publicum.
veřejný publicus, communis (loca), forensis (vita).
ves vicus.
vesele hilare, hilariter; laete.
veselí laetitia, gaudium.
veseloherní comicus, heree v comoedus.
veselohra comoedia.
veselost hilaritas.
veselý laetus, hilaris.
veskrze penitus; plane, omnino.
veslař remex.
veslo remus.
veslování pulsus remorum.

vesluji remigo.
vesmir universum, mundus, universitas.
vesnice vicus.
vesnický rusticus, agrestis.
vesničan homo rusticus.
vespod infra.
vespolek inter nos, se; mutuo, in vicem.
vespolný mutuus.
veškeren cunctus, universus.
veta jest actum est de alqo.
veterán veteranus.
vetchý obsoletus, tritus.
vetkávám intexo.
vetřiti se se insinuare (in amicitiam alcs), irreperere.
vévoda dux, imperator.
vezdejší cotidianus; život v. haec vita.
vezu veho, porto; v. se vehor; v. se mimo.. praetervehor; v. za někým supporto, subveho (frumentum exercitui).
věc res, causa (armis inferiores, non causa); hlavní v. caput (disciplinae); jest věcí někoho alcs est.
věčnost aeternitas.
věčný aeternus, sempiternus; v. pamět aeternitas.
věda disciplina, doctrina, ars (nihil esse ulla in arte, quod ipse nesciret); vědy litterae.
vědění scientia.
vědomí conscientia (bene actae vitae); notitia alcs rei; bez v. inscio, imprudente alquo.
vědomost scientia, notitia alcs rei. [sapientia.
věhlas consilium, prudentia,
věhlasný v. slavný, moudrý.
věji flo, spiro, aspiro.
vějíř flabellum.
věk aetas, aevum, tempus; v. příští posteritas; vysoký v. senectus; ve věku 10 let decem annos natus.
věčím corono alqd, coronam impono alcui.

věnec corona, v. vavřínový laurea; v. za zachránění občana (corona) civica; v. za slezení zdi corona muralis; v. z trávy za osvobození obleženého města corona graminea; v. za slezení lodi corona navalis.
věnný dotalis.
věno dos.
věnování dedicatio.
věnovati dico; v. posvětit, od-dati.
věrnost fidelitas, fides.
věrný fidus, fidelis, devotus; = pravdivý verus.
věnuji tribuo, dico alcui alqd, knihu atp. dedico; péči atp. confero (curam, studium ad..); v. se dedo me alcui rei, incumbo (in rem publicam), operam do alcui rei; práci v. operam navo (tibi).
věrnost fidelitas, fides.
věrný fidelis, fidus.
věrohodnost auctoritas, fides.
věrohodný fide dignus, gravis; o věci: credibilis.
věrojatně credibiliter.
věrojatný credibilis.
věrolomnost perfidia.
věrolomný perfidus, foedifragus (Poeni).
věru v. zajisté.
věřím credo, accredo (vix accrends).
věřitel creditor.
věštba oraculum, fatum (Sibyllina); vaticinatio, carmen, (ptačí) augurium.
věstec, věstkyně vates; fatidicus, -a; v. z vnitřností zvířat extispex.
věštění vaticinatio; z pozorování ptáků auguratio, z vnitřností extispicium.
věštím divino, praedico alqd.
věštírna oraculum.
věta enuntiatum, comprehensio.
větérek aura.
větev ramus.

větrný ventosus.
větrík aura. [alqd.
větrím něco praesagio, odoror
většina plerique, maior pars,
 plures.
vězení carcer, vincula, custodia;
 do v. uvrci in vincula conicere.
vězím haereo, haesito, adhaereo
 (dat.).
vězním in catenis teneo.
věž turris.
vháním compello, pello; demitto
 (equum in flumen).
vhazuji inicio (alqd alcu).
v hloubi penitus.
vhod opportune, gratus.
vhodně apte (fit).
vhodný aptus, idoneus, commo-
 dus, accommodatus, opportunus,
 aequus; velmi v. peridoneus.
vcházím v. vstupuji.
vchod introitus.
více plus, magis, amplius; ultra.
vícekrát saepius.
víčko palpebra.
vidám viso, visere soleo.
vidění visus; visum, species.
vidím video, cerno, conspicio.
viditelný aspectabilis; qui oculis
 cerni potest.
vidle furca.
vichr procella. [vacillo.
viklám labefacio, concutio; v. se
viklání se vacillatio.
víko operculum.
víla nympa.
vilnost libido.
vilný libidinosus.
vím scio; novi, cognovi.
vina culpa, vitium, crimen, error,
 noxa.
vinař vinitor.
vinice vinetum, arbustum.
viním accuso, compello, incuso
 alqm alcs rei, crimini do (alqd
 alcu), crimen infero, intendo
 in alqm.
vinný reus, noxius, sons.
vinný vinarius (cella).
víno vinum.

vinobraní vindemia.
vinu torqueo, volvo alqd.
vír gurges, vertex; turbo.
víra fides, opinio; v. dávám
 credo, accredo; **víře** podobný
 credibilis.
visím pendeo, haereo; v. dolů
 pendeo; v. nad.. impendo
 alcu. [suspensus.
visutý pensilis (horti), pendens,
vítám saluto alqm, salvare iubeo
 alqm.
vítání salutatio.
vítaný gratus, idoneus, acceptus.
vítěz victor.
vítězím vinco alqm.
vítězný victor (exercitus); v.
 pomník tropaeum; v. oblouk
 arcus triumphalis.
vítězosláva: u v. triumphans.
vítězství victoria; tropaeum; v.
 slavím nad někým triumpho de
 alqo.
vítr ventus; jižní v. auster;
 severní v. aquilo, boreas; zá-
 padní zephyrus; sev. záp. v.
 Corus; jihových. eurus; pas-
 satní v-y etesiae.
vjezd slavnostní triumphus.
vjíždím invehor (in urbem), in-
 gredior.
vkládám impono, interpono, in-
 sero, intericio, iniungo; colloco
 (praesidium).
vkročení introitus, ingressus.
vkročiti ingredior (pontem), in-
 tro (limen, urbem, in taberna-
vkus elegantia. [culum).
vkusně eleganter.
vkusný elegans.
vláčím traho; branami occo.
vláda imperium, dominatio, res
 (-rum); v. se zmocnění rerum
 potior, regnum occupo.
vladař princeps.
vládce dominus.
vládnou dominor (in alqo; in
 alqm; inter suos), impero (cu-
 peditatibus); regno; in potestate
 habeo alqd.

vládychtivost regnandi cupiditas.
 vláha humor.
 vlákno fibra.
 vlas capillus, crinis; vlasý capilli, coma, crines.
 vlasatice cometes, stella crinita.
 vlasatý capillatus, comatus, promisso capillo.
 vlast patria. [amans.
 vlastenec bonus (plur.), patriae
 vlastenecký pius, patriae amans.
 vlastenectví amor patriae.
 vlastní suus, proprius; privatus, domesticus; germanus; v. bratr, sestra germanus, -a.
 vlastnictví possessio (bonorum); v. majetek.
 vlastník possessor, dominus.
 vlastnost proprietas, vis; (vynikající) virtus; přirozená v. natura; někdy *genit.* s. est.
 vlaštovka hirundo.
 vlažnost tepor.
 vlažný tepidus; jsem v. tepeo.
 vlčice lupa.
 vleku traho; rapio.
 vlévám infundo alqd in alqd; v. se infuo.
 vlhkost humor.
 vlhký humidus; jsem v. madeo.
 vlhnu madesco.
 vlídně comiter, humane.
 vlídnost humanitas, comitas, communitas, mansuetudo, affabilitas.
 vlídný comis, affabilis, facilis.
 vlichotiti se se insinuare in amicitiam alcs.
 vliv auctoritas, potentia, vis.
 vlk lupo.
 vlna lana, coma.
 vlnatý lanosus.
 vlnění mořské salum.
 vlněný laneus (pallium).
 vlním se fluctuo.
 vlnobití v. příboj. [doles.
 vloha, -y facultas, ingenium, invlouditi se irrepo (in alqd), insinuo me (inter . .).

vměšuji admisceo alqd alqui;
 v. se immisceo me (bello).
 vnada illecebra, esca.
 vnadidlo esca (malorum), invitamentum, illecebra.
 vnadný venustus, delicatus, suavis.
 vnady blandimenta. [alqd.
 vnášim infero, importo alqd in
 vně extra (opak intus) s. *akk.*
 vnějšek pars exterior.
 vnější externus, exter, extraneus (causa); exterior.
 vníkám penetro, intro (in . .), permano (sucus ad iecur); v. nepřátelsky irrumpo, invado.
 vniknutí irruptio.
 vnímám sentio, capio alqd.
 vnitro v. nitro.
 vnitrozemský mediterraneus.
 vnitř intus; intra.
 vnitřek interior, pars interior; v. země viscera terrae.
 vnitřní intestinus.
 vnitřnosti viscera; obětních zvířat exta.
 vnučka neptis.
 vnuk nepos.
 vnuknutí inicio, suggero alqui alqd; admoveo (desiderium alqui).
 vnuknutí monitus; z v. monente alqd; v-ím božím divinitus.
 voda aqua, v. vystouplá alluvies; stojatá stagnum; v-u opatřuji aquor; opatřování v-y aquatio.
 vodař (nosič vody) aquator.
 vodím v. vedu.
 vodnatelnost aqua.
 vodní aquatilis (bestia); hany hydraulus.
 vodojem receptaculum aquarum.
 vodorovný libratus, equilibris.
 vodovod aqua (Appia), aquae.
 voj na pochodě agmen; zadní v. agmen novissimum, přední primum a.
 vojančina militia.
 voják v. vojín.

vojenský *militaris*.
 vojenství *res militaris*.
 vojevůdce *imperator, dux*.
 vojín *miles*; lodní *v. classarius*;
 mladý *v. tiro*; starý, vycvi-
 čený *v. veteranus*; *v. s* dvoj-
 násobným žoldem *duplicarius*.
 vojna *militia*; = válka *bellum*.
 vojsko *exercitus, copiae*; *v. ná-*
mořní classarii; *v. žoldněř-*
ské mercennarii milites; *v. sbí-*
rám exercitum scribo.
 volák *bubulcus*.
 volám *clamo, clamito; voco, ex-*
cito alqm; *v. stranou sevoco*
alqm. [*mor.*]
 volání (=křik) *convicium*, *cla-*
volba creatio, assumptio (alqd
dignum a-ne); volby *comitia*;
v. doplňovací cooptatio.
 volební právo *ius suffragii*.
 volím *deligo, creo, (consulem,*
dictatorem, collegam, ducem),
sumo (ducem), capio (sacerdo-
tem), dico (dictatorem); *v. na*
místo někoho substituo; radě-
 jí *v. praeopto, malo*.
 volně libere.
 volno jest licet.
 volnost *licentia, libertas*.
 volný *liber, expeditus, apertus,*
patens; dissolutus, fluxus (ba-
bena); *k něčemu v. = ochotný*
promptus, paratus.
 voním *oleo (bona unguenta), re-*
doleo (vinum); *v. k něčemu ol-*
facio alqd. [*drus.*]
 vonný *bene olens, odoratus (ce-*
voňavky odores.
 vor *ratis*.
 vosa *vespa*.
 vosk *cera*.
 voskový *cereus*.
 vous = vousy barba; dlouhý *v.*
b. promissa; bez *v. imberbis*.
 vousatý *barbatus*.
 vousky *barbula*.
 vozataj *v. vozka*.
 vozík *elegantní, dvojkolý car-*
pentum.

vozka *auriga*. [*incursus.*]
 vpád *incursio, excursio, irruptio,*
 vpadnouti *incido (in foveam);*
invado, irrumpo, irruo; *v. do*
řeči interpello alqm.
 vpaluji *inuro (notam alqui).*
 vpítí *combibo*.
 vplétám *intexo alqd alqui rei.*
 vplížiti se *adrepo (ad amicitiam),*
irrepo (in tabulas municipio-
rum).
 vplouti *invehor (in portum).*
 vpouštím *intromitto, im- alqm.*
 vpravuji *insero (alqd in neb*
dat.), impono alqd.
 v předu *ante (pugnare), in fronte.*
 vrabec *passer.* [*alqui.*]
 vracím něco *reddo, restituo alqd*
 vracím se *redeo, revertor, reci-*
pio me. [*carius.*]
 vrah *interfector, homicida, si-*
vrána cornix.
 vraný *niger*.
 vrásčitý *rugosus*.
 vráska *ruga*.
 vrata *porta, fores*.
 vratkost *fragilitas, imbecillitas.*
 vratký *caducus, instabilis, flu-*
xus, fragilis, futilis.
 vrátný *ostiarius, ianitor*.
 vrávorám *titubo, vacillo*.
 vrávorání *titubatio*.
 vraziti někam *irrumpo (in pro-*
vinciam); *v. vrážím.*
 vražda *caedes, nex; homicidium;*
vraždou poskvřňuji funesto.
 vraždění *caedes.* [*alqm.*]
 vraždím *caedem facio; iugulo*
 vražedný *funestus*.
 vrážím *infigo, defigo, (sicam in*
corpore), demitto (sublicas);
nepřech. allidor (ad scopulos),
offendo (caput ad alqd).
 vrba *salix*.
 vrboví *salictum*.
 vrhám *iacio, conicio; mitto;*
v. vstříc obicio; v. se conicio
me, (dolů) praecipito; na ko-
lena procumbo, provolvor ad
genua alcs.

vrhání coniectio (pilorum).
 vrhcábnice alveolus.
 vrch pars superior; = vrchol
 cacumen, fastigium, summus
 (mons); vrchy také altitudines;
 na vrchu in summo; vrchu na-
 býti vinco, superior discedo.
 vrchní superus; summus; v. šat
 amictus.
 vrchol culmen, fastigium, colu-
 men, cacumen; summus (mons).
 vrchovatě cumulate, accumulate.
 vrchovatý cumulatus.
 vroubím circumcludo, cingo.
 vroucí fervidus, ardens; supplex;
 v. vru.
 vrozený innatus, genuinus.
 vrstevník aequalis.
 vršek cacumen (arboris), caput
 (iecoris).
 vrtám terebro, perforo alqd.
 vrtkavost varietas, mobilitas, in-
 constantia. [stans.
 vrtkavý varius, mobilis, incon-
 vrtošivý fastidiosus.
 vru ferreo, aestuo.
 vrub incisura; na svůj v. sua
 sponte; suo sumptu.
 vrývám insculpo (in mentibus),
 incido (legem in aes, foedus in
 columna).
 vrzám strido.
 vřava tumultus, strepitus.
 vřelost fervor.
 vřelý fervidus, vehemens.
 vření aestus, fervor.
 vřeteno colus.
 vřezati incido alqd alcuí rei.
 vřítiti se irrumpo, irruo.
 vsaditi impono, inserto alqd in..;
 sero (arbores).
 vsednouti conscendo (navem,
 equum).
 vskočiti insilio (in equum).
 vssáti combibo (artes, imbuo
 me alqa re).
 vstávám surgo, exsurgó; v. před
 někým assurgó alcuí; v. od
 stolu calceos posco. [in..
 vstaviti impono alcuí alqd, alqd

vstoupení ingressus, introitus;
 do lodi conscensio.
 vstrčiti inserto (caput in tentoria,
 manum in ignem), immitto
 alqd in..
 vstřebati absorbeo.
 vstříc obviam; v. jdoucí obvius.
 vstup introitus.
 vstupuji intro (urbem), introeo
 (in urbem); do lodi: conscen-
 do navem; v. mezi.. intercedo.
 však sed, autem, vero.
 všecek totus, omnis; v. všečen.
 všední vulgaris, communis, co-
 tidianus, ignobilis, humilis.
 všečen omnis, cunctus, univer-
 sus; totus; všechno omnia;
 všeho všudy omnino.
 všelijak varie.
 všelijaký varius, varii generis.
 všeliký omnis.
 všeobecně generaliter, genera-
 tim; vulgo; v. vůbec.
 všeobecný generalis; communis.
 všímám si respicio, specto alqd;
 observo alqd; nevšímám si
 neglego, contemno alqd.
 vštěpovaný adoptivus (nobilitas).
 vštípiti infigo (alcuí alqd), im-
 primo alqd alcuí (nobis notit:ae
 rerum).
 všude ubique, omnibus locis.
 vtáhnouti v. vcházím; v. do sebe
 duco, imbibo, traho alqd.
 vtékám influo (in Rhodanum).
 vtěsnati coarto alqd in alqd.
 vtip acumen ingenii; sales, facete
 dictum.
 vtipkář dicax.
 vtipkování dicacitas.
 vtipkuji iocor, alludo (Homeri
 versibus).
 vtipně facete, festive.
 vtipnost facetiae, festivitas.
 vtipný facetus, callidus, festivus;
 vt. protivy v řeči festivitates.
 vtíravost procacitas.
 vtíravý molestus, procax.
 vtisknouti imprimo (vestigia i
 alqa re), infigo (alqd alcuí).

vtisknutí impressio.
 vtrhnouti invado, irrumpo, intro-, ingredior.
 vtrhnutí v. vpád.
 vůbec omnino, vulgo, denique.
 vůči ad, erga s *akk.*; coram, praesente alqo.
 vůdce dux, caput (belli).
 vůdcovství: pod v. duce alqo.
 vůdkyně dux. [circum-].
 vůkol circum, circa; předponou
 vůl bos.
 vůle arbitrium, arbitratus, voluntas, nutus, numen; dobrá v. benevolentia; poslední v. testamentum; k vůli causā, gratiā s předch. *gen.*; po v. jsem obsequor, morem gero, commodo (alcul); proti vůli někoho invito alqo.
 vůně odor.
 vůz vehiculum, currus; curriculum, carrus; rheda, petortum, carpentum, essedum
 vy vos.
 vybájený adumbratus (opinio), commenticius (civitas Platonis).
 výbava = věno dos.
 vybavuji expedio; libero alqm alqa re; = věno dávám doto; bohatě vybavený dotatus.
 výběr delectus (verborum), electio, selectio.
 výběrčí coactor, exactor.
 výběžek do moře lingua.
 vybidnutí exhortatio; provocatio; k v. admonitu, hortatu, alca, auctore alqo.
 vybíhám procuro, excurro; = vyčnívám promineo.
 vybírám lego, eligo, deligo, seligo; excerpo, promo, depromo (pecuniam ex aerario), eximo; o daních exigo.
 vybíravý fastidiosus.
 vybízím v. napomínám.
 vyblednouti decolor fio, pallesco.
 vyblednutí barvy decoloratio.
 vybočuji excedo, recedo, de via deflecto; z mezí evagor.

vybojovati v. dobýti, zmocnitise.
 výbor = výběr v. toto; jinak delecti, flos.
 výborně egregie, praeclare; výborný.
 výborný egregius, eximius, optimus, praeclarus, singularis, praestans, excellens.
 vybouřiti se defervesco.
 vybraně electe (loqui), apparate, distincte, eleganter, exquisite.
 vybraný delectus, electus, selectus, exquisitus; (= vkusný) delicatus (versus), elegans.
 vybrati (vyprázdniti) exhaurio; v. vybírám
 vybřednouti emergo, evado ex..
 vybudování exaedificatio, exstructio.
 vybývám reliquus sum, resto, supersum; = vybavuji v. toto.
 vycediti krev sanguinem profundo.
 vycpati effarcio alqd.
 vycvičený exercitatus.
 výcvik exercitatio. [luas].
 vycvikovati condocefacio (bevycerpávám exhaurio; (vodu) exanco.
 výčet enumeratio, dinumeratio.
 vyčíhati v. číhám.
 vyčistiti expurgo alqd.
 vyčítám (počítám) dinumero, enumero; (vytýkám) obicio, obiecto, exprobro alcul alqd.
 výčitka obiectatio, opprobrium, exprobratio, vituperatio; v-y činím v. kárám.
 vyčkávám exspecto.
 vyčnívám emineo, promineo, exsto (capite ex aqua).
 vydání (peněz) impensa, sumptus; v. knihy editio; v. města atp. deditio, traditio.
 vydatný efficax.
 vydávám edo, trado, prodo, dedo, exhibeo; v. v šanc (libidini) addico, deperdo, desero (vitam), obicio, offero; o úrodě fero, effero; hlas vocem mitto, vůni

odorem spargo, oleo; v. se někam v. vycházím, dávám se.
výdech anhelitus, halitus.
vydechují efflo (animam), anhelō (frigus), exhalo, exspiro.
vyděditi exheredo alqm.
vydělati = vyzískati lucrō, quaestum facio; = práci zjednati mereor alqd.
výdělek quaestus, lucrum.
vyděračství : z v. obžalovati repetundarum voco alqm.
vydlabati excavo (= dutým učiniti); exsculpo (= vysekati simulacrum).
vydlážditi v. dláždím.
vydrancovati depopulo, spolio, diripio (urbem).
vedrati se enitor (in verticem montis, in aperta).
vydrati něco v. vyrvati.
vydražujiliceor alqd neb nepřech.
vydržují tolero, alo alqm.
vydutý ~ concavus.
vyháním pello (alqm e foro, civitate), expello, eicio, exagito, propello (pecus extra portas), extrudo, exigo, exturbo (homines e possessionibus).
vyhasnouti exstinguor, restinguor.
vyhazují eicio, proicio, excutio; o koni calces remitto, calcitro.
výheň fornax.
vyhladiti v. vyhlazují.
vyhlásiti edico; v. vyhlašují.
vyhláška edictum.
vyhlašují praedico, edico, pronuntio, renuntio (úředníka); za nevinna absolvo alqm culpa.
vyhlazení internecio, extinctio.
vyhlazují = hladím polio, expolio; = ničím exstinguo, aboleo alqd.
výhled prospectus.
vyhledati exquiro (iter); v. vyhledávám.
vyhledávám quaero, anquiro, requiro alqd.
vyhlídka prospectus.

vyhlížím prospicio (ex castris in urbem); někoho exspecto alqm; něco speculor alqd.
vyhloubený cavatus.
vyhlubují cavo, excavo.
vyhnaneč exsul; extorris; v. jsem exsulo. [eiectio].
vyhnání expulsio (vicinorum), **vyhnanství** exilium; fuga; ve v. žiji exsulo.
vyhnouti se devito, evito (dolorē); v. vyhýbám se.
výhoda commodum, bonum, oportunitas, utilitas; = zisk v. toto.
vyhoditi peníze na něco conicio pecuniam in alqd, též profundo pecuniam; někoho ven extrudo (e senatu, in viam), eicio.
výhodný utilis; opportunus, commodus. [v. vyhošťují].
výhost dávám missum facio alqd; **vyhošťují** relego, exilio afficio alqm, eicio (e senatu), extermino; removeo, moveo alqm (senatu); v. vyháním.
vyhotovují conficio alqd.
vyhovují obsequor alicui, satisfacio (petenti).
vyhození iactura (servuli vilis).
vyhrabují eruo, effodio.
vyhraditi něco = vyjednati paciscor alqd; vyhražený pactus.
vyhráti lucrō, vinco; proelio superior discedo, proelio vinco.
vyhrnouti se se profundere, se effundere, se eicere.
vyhrožování minatio, minae.
vybrožují comminor (inter se); minor, minitor (alicui mortem).
výhrůžka minae.
výhrůžný minax.
vyhřívám se apricor.
vyhřívání se apricatio.
vyhubiti exstinguo, deleo, occido alqm.
vyhýbám se vito, fugio, defugio, effugio, subterfugio alqd.
vyhynouti exstinguor, intereo.

vycházím exeo, egredior, excedo, prodeo (in publicum ex portu), evado, procedo (ante portam).
vychladiti refrigero (aquam);
vychladnouti refrigeror, refrigeresco.

vychloubání iactatio, ostentatio.
vychloubám se v. chlubím se.
vychloubavý v. chlubný.

východ ortus, exitus; při v. slunce sole oriente; = počátek v. toto.

vychování educatio, disciplina; na v. někoho dáti alqm educandum trado.

vychovatel educator.

vychovávám educo; alo, nutrio.

vychrliti evomo (orationem); proicio (verba).

vychvaluji laudo, laudibus effero alqm, praedico (alqd de alquo); v. do nebe ad astra tollo.

vychvátiti eripio alcuí alqd.

vyjádríti comprehendo (rem pluribus verbis), dico, enuntio.

vyjasňuje se disserenascit.

vyjasňuji sereno alqd.

vyjednati depaciscor (alqd cum alqo), transigo (alqd cum alqo).

vyjednávám ago cum alqo de., tracto (de condicionibus).

vyjednavatel internuntius.

vyjevují enuntio, patefacio, in vulgus profero alqd.

vyjímám excipio; eximo; vyjímaje, vyjma excepta sapientia, exceptis vobis duobus.

vyjímám excipio alqm, eximo alqm de numero; v. vynímám.

výjimka exceptio.

vyjíždím evehor (in altum); v. si na někoho inveho in alqm, increpo, increpito alqm.

výkaz tabula, index.

vykazují attribuo (locum alcuí).

výklad explicatio, explanatio, expositio, interpretatio; v. domnělý coniectio, coniectura.

vykladač interpres, explanator,

explicator; -telka explicatri v. blesku fulgurator.

vykládám explico, expono, explico, interpreto alqd; = vypravuji edissero.

výklenek fornix.

vyklízím exparto alqd; vacuum facio alqd.

vyklouznouti elabor (e.).

vykonávám conficio (mandata), perfungor (laboribus), exsequor (mandata), perago (propositum).

vykonavatel actor (rerum).

vykopávám effodio, eruo alqd.

vykořeňuji extirpo, tollo alqd.

vykořisťuji compilo (sapientiam).

vykoupati lavo alqd; v. se perluor.

vykoupiti v. vykupuji.

vykoupení redemptio alcs; od něčeho *genit.*

vykračuji (si) incedo.

vykrádám se subduco me (de circulo).

výkres pictura, imago.

vykročiti egredior (e vita).

vykroutiti extorqueo (arma e manibus).

vykřesati oheň ignem elicere lapidum conflictu neb e silice.

výkřik conclamatio.

vykřiknouti clamorem tollo.

výkup redemptio.

výkupné pretium redemptionis.

vykupuji redimo alqm.

vykvétám effloresco (utilitas ex amicitia).

výkvět flos; delecti, robur.

vylákati elicio (alqm in proelium).

výlet excursio.

vyletėti provolo, evolo.

vylévám effundo, profundo.

vyléztí někam evado (in Capitolium), enitor; odněkud prorepro (animalia terris).

vyľhaný assimilatus (alia vera, alia a.), fictus.

vyľhávám ementior (omnia).

vyličení demonstratio, descriptio.
 vyličití exprimo, demonstro, depingo (vitam), expingo.
 vylichotiti eblandior.
 výloha impensa, sumptus.
 vylomiti effringo, re-
 vyloučiti excludo; v. vylučuji.
 vylouditi elicio (alqd).
 vyloupení expilatio (sociorum).
 vyloupiti diripio, exspolio alqd, expilo (socios, armarium).
 vyloviti expiscor.
 vylučuji relego, segrego, removeo, secerno, seligo, separo, excludo alqm.
 vyluzuji elicio (vocem).
 vymáhač (daní) exactor.
 vymáhám reposco, exigo alqd.
 vymáhání dluhu exactio.
 vymanění liberatio.
 vymaniti v osvoboditi atp.
 vymazuji deleo, liturā tollo alqd.
 vymetám everro.
 vymezení definitio.
 vymezený definitus.
 vymezují definitio, describo (legibus alqd), termino.
 výmě uber.
 vyměňuji commuto (captivos, verbum cum alqo, gloriam cum caritate).
 výměna communicatio; commutatio (captivorum); v. peněz s ažiem collybus.
 výměr definitio.
 vyměření dimensio.
 vyměřuji metor, emetior, di-, describo; = *stanovím*; constituo, definio; praecipio, praescribo.
 vymíňuji si deposco (provinciam), paciscor alqd.
 vymírám emorior. [zím.
 vymizeti z paměti excido; v. mivymlouvám se na něco excuso (valetudinem).
 vymluviti někomu něco eruo, dissuadeo alqui alqd.
 výmluvně facunde, diserte.
 výmluvnost eloquentia; (přirozená) facundia

výmluvný disertus, eloquens; facundus.
 vymrštění emissio (teli).
 vymrštiti něco emitto alqd.
 výmysl commentum.
 vymýšlení excogitatio.
 vymyšlený fictus, commenticius.
 vymýšlím excogito, fingo, confingo, comminiscor.
 vymýtiti exstirpo (humanitatem ex animo).
 vymývám eluo alqd.
 vynadívati se videndo satior.
 vynadiviti se satis mirari.
 vynakládám loco, pono, colloco (operam in alqa re); (pěči) confero (curam, studium, diligentiam ad., in.); peníze impendo, insumo (pecuniam ad. in alqa re).
 vynález inventum.
 vynalézám invenio, reperio alqd.
 vynálezce inventor.
 vynasnažiti se operam do alcuí rei, elaboro (pro., ad.), nitor. [tollo (laudando).
 vynáším efferro, exporto; ex-
 vyndavám expromo, promo alqd.
 vynikající praestans; v. vynikám.
 vynikám exsto (capite ex aqua); excello, (in.; alcuí alqa re), antecello, emineo, antecedo, praesto s 3. (nad někoho) supero alquem; = vyvstávám promineo, emineo, exsto.
 vynímám depromo (pecuniam ex aerario), expromo, promo (aurum ex armario); ost. v. vyjímám.
 vynořiti se emergo (e flumine).
 výnos fructus (agrorum); = nález decretum, scitum.
 výnosnost fertilitas.
 výnosný ferax, fructuosus, quaestuosus. [torqueo (obsides).
 vynucuji exprimo, exigo; ex-
 vyobrazení imago.
 vyorati exaro.
 vypáčiti effringo, re- [sus.
 výpad eruptio, excursio, excur-

vypadám dobře, pěkně atp. pulchraspecie sum, v. děsně horreo.
 vypadnouti elabor, excido (gladius de manibus); v. z města atp. erumpo, eruptionem facio.
 vypálení exustio.
 vypáliti exuro (villas); znamení v. notam inuro alcui. [por. výpar exhalatio, anhelitus; vypařuji exhalo alqd. [tio. vypátrání exploratio, investigatio. vypátrati exploro, exquiro, eruo; investigo, indago; invenio.
 vypíchnouti oči oculos effodio.
 vypilovati elimo, expolio.
 vypínám se iacto me, glorior, superbio; praepono me (aliis).
 vypírám eluo (maculam vestium).
 vypískati herce eicio, explodo, esibilo.
 vypisují (něco) perscribo; (z něčeho) exscribo.
 vypítí epoto (venenum), (= až na dno) haurio (voluptates).
 vyplácím erogo (pecuniam), expendo (auri pondo centum), exsolvo, solvo, numero (pecuniam alcui).
 vyplašiti exterreo alqm.
 vyplaziti jazyk linguam exsero.
 vyplmeniti v. vykořeniti.
 vyplnění direptio, spoliatio (fatorum).
 vyplniti devasto, spolio alqd.
 vyplniti se evenio, evado (quod somniavimus).
 výplň complementum.
 vyplňuji expleo, compleo, impleo, effarcio alqd alqa re; v. rozkaz mandata exsequor; v. vůli morem gero alcui; v. prosbu petenti satisfacio.
 vyplouti enavigo, vela ventis do, proficiscor.
 vyplovati enato.
 vyplývám profluo, mano; orior; z toho vyplývá sequitur, ut.
 výpočet ratio.
 vypočítávám numero, e-, re-,

di-; rationem alcs rei in eo; computando alqd invenio.
 vypočítavý ambitiosus (amicitia).
 vypočtený ratus (astrorum ordines).
 vypočtený effictio.
 vypočtený effingo; v. vyličiti.
 vypomáhám subsidior; v. pomáhám.
 výpomocný subsidiarius.
 vypouštím emitto; v. ducha animam efflo, vitam pono.
 výpověď dictum (Catonis), elogium (Solonis); illud s gen.; v. soudcová iudicium, sententia; v. věštírny oraculum, responsum.
 vypovězenec exul.
 vypovězení relegatio, deportatio (in insulam); proscriptio, aquae et ignis interdictio.
 vypovídám verbis exprimo alqd; sententiam dico; přátelství renuntio, válku indico, infero, do vyhnanství exilio afficio, in exilium eicio, relego alqm.
 vypracovaný pečlivě elaboratus.
 vypracovati conficio, perficio, elaboro (alqd).
 vyprahlý aridus.
 vypráhnouti exaresco, torreo.
 výprask verbera.
 vypráskati někomu verbero alqm, verberibus caedo alqm.
 výprava profectio, expeditio; missio, legatio; divadelní v. choragium; nádherná v. apparatus; loupežná v. latrocinium; v. zásobovací frumentatio; kupecká v. (přes moře) navigatio.
 vypravení ablegatio (iuventutis ad bellum), missio (legatorum).
 vypráviti comparo (exercitum), naves armo, instruo; adorno (testium copiam); = vyslati, poslati v. toto; = vypravuji v. toto.
 vypravování narratio.
 vypravovatel narrator.

vypravuji narro, enarro, refero, edissero, trado alqd; = pryč posílám ablego (pueros venatum); = shromažďuji comparo. vyprazdňuji exhaurio, vacuefacio, vasto, exinatio alqd. vyprositi corrogo (pecuniam, auxilia); precibus impetro alqd ab algo, deprecor (pacem). vyprošťuji expedio; libero alqm alqa re; v. se exuo me alqa re. vyprošuji si deprecor (pacem). vyprovázím exsequor, prosequor alqm, comitor alqm. vypršetí (o čase) praetereo. vypsání v. popis, vylíčení. vyptávám se quaero, exquiro, perquiro alqd ex algo, percontor, interrogo, rogo alqm. vyptávání percontatio. vypučeti progermino. vypuditel expulsor, exactor (regum) -ka, expultrix (vitiorum). vypuditi deicio (de possessione imperii), v. vyháním. vypůjčiti si mutuor (pecuniam). vypůjčuji na úroky faeneror, mutuum sumo alqd ab algo. vypuklá práce emblema, opus caelatum. vypuklina v. předch.; v-mi zdobím caelo alqd. vypuknouti coorior (bellum, pestilentia), prorumpo (magna vis morbi). vypuštění emissio. výraz significatio, pronuntiatio; = slovo v. toto. vyraziti provolvo, evolo, procurro, prorumpo, erumpo, proripio me; eicio me; *přech.* elido (alqd), perfringo (fenestram). výrazně expresse. výraznost argutiae. [pressus. výrazný argutus (oculus), ex-výroční anniversarius. výrok dictum, effatum, elogium, enuntiatio, enuntiatum; illud s *genit.*, sententia.

vyroniti slzy lacrimas profundo. vyrovnání aequatio (bonorum), (sporu) compositio; v. smíření. vyrovnati exaequo, adaequo, compenso (vitia senectutis diligentia); = v pořádek uvádím compono (res); decido (omnibus rebus actis ac decisis); satisfacio alicui. vyrovnávám se aequo (alqd), adaequo (alqd), aequiparo (alqd); consequor (alqd); v. se s někým v. předch. vyrozuměti intellego alqd. vyrudlost decoloratio. vyrůstám enascor (capillus), nascor; = dospívám v toto. vyrušení avocatio (ab). vyrvání ereptio. vyrvatí eripio, extorqueo, evello, avello (de matris complexu), eripio. výřečnost facundia. výřečný facundus. vyřezávám exseco (fundum armarii, linguam). vyřinouti se effundor, emico. vyřítiti se erumpo, prorumpo, provolo, evolo, proripio me. vyříznutí exsectio (linguae). vyřizuji perficio; expedio, transigo alqd; exsequor, conficio (mandata, negotium); = označuji, hlásím atp. v. toto. vyřknouti edico, effor. vysazuji expono; tollo, levo (i currum); peníze numero, dinumero; = vystavuji (se), vydávám se offero me alicui rei. vysekávám excido (arbores); v. se eripio me e manibus hostium. výsev sementis. vyschlý aridus. vyschnouti exaresco (fontes). vysílám mitto, emitto; delego, adlego alqm. vysílený fessus, exhaustus, confectus, defectus, effectus.

vysilnji enervo, infirmo, eneco, conficio, zvl. *pass.* alq̄a re conficior. [tate).
vyskakují exsulto (equi feroci-vyskočiti) prosilio; insilio in alqd.
vyskytují se existo, offeror (oc-casio), occurro; *perf.* exortus sum (servus, qui eum accuset).
vyslanec legatus, orator.
vyslanectví, -tvo legatio; legati.
vyslání missio.
výsledek exitus, eventus, even-tum, effectus, proventus.
výslech interrogatio (testium), quaestio; bez v-u causā indictā.
vyslíditi v. slídím.
vysloužilce veteranus; v. vy-zvaní k další službě evocati.
vysloužití emereor (stipendia emerita).
výslovně nominatim (praecipio).
výslovnost appellatio (litterarum), pronuntiatio.
vyslovují appello (nomen), enun-tio; dlouze v. produco.
výsluní apricum; sol.
výslunný apricus.
vyslýchám někoho audio, inter-rogo alqm, quaero ex alqo.
vysmahlý v. suchý.
vysmeknouti se elabor (ex..).
vysmívám se derideo (alqm) irrideo (alqm).
vysmrkati se emungo me.
vysočina = hornatina regio montana.
vysoko alte; s v. mluvící gran-diloquus. [superbus.
vysokomyslný elatus, insolens,
vysoký altus, editus, excelsus.
vyspati se (z něčeho) edormio (vinolentus); (dosti) somno sator.
vyspravití resarcio alqd.
vyssáti exsorbeo, haurio (pro-vincias).
vystačiti v. stačím.
vystátí v. přetrpěti, vytrpěti; v. někoho sustineo, fero alqm.

vystavěti exaedifico; exstruo; v. stavím.
výstavnost structura.
vystěhování se demigratio.
vystěhovati se emigro, de-
vystihnouti consequi (tantam causam), cogitatione compre-hendo, percipio alqd.
vystoupení ascensus (in caelum); (z lodi) egressus.
vystouplá voda alluvies.
výstraha exemplum, documen-tum; v-u dávám admoneo, moneo alqm.
výstražný příklad exemplum.
vystrčiti exsero (manum); někoho eicio.
výstroj arma, armatura.
vystrojiti exorno, armo, instruo; paro alqd. [alqd.
vystříci se praecaveo; vito, fugio
vystřídávám excipio (alios alij), succedo (alcui, in locum alcs).
výstup = vystupování nahoru ascensus, egressus.
vystupují (na něco) ascendo (in murum; verticem); conscendo (navem); (z něčeho) excedo, prodeo, egredior; escendo (in tribunal); (dolů) descendo; v. z břehů effundor, superfundor; = vyčnívám v. toto.
vystupující znenáhla acclivis.
vystydnouti refrigeror.
vysušiti exsicco; v. suším.
vysvědčení testimonium.
vysvětlení explicatio, explanatio.
vysvětluji illustro, explico, in-terpretor, explano, enodo, enu-cleo alqd.
vysvitnouti eluceo, effulgeo; manifestum est, intellegitur.
vysvoboditi v. osvoboditi.
vysypati effundo.
výše altum (in a. editus); excel-sum (in excelso); ve výši též sublime; zvýši (tres pedes) altus.
vyšetřený exploratus.

vyšetřování disquisitio; quaestio, cognitio; po skončeném v. causa cognita.
 vyšetřovatel quaesitor.
 vyšetřuji quaero (de alqa re), cognosco (alqd), anquiro; investigo alqd. [riora.
 výšina locus editus, loca super-
 vyšívám acu pingo.
 výška altitudo.
 vyškrabati exsculpo (versus); deleo.
 vyškrábati se conitor, enitor.
 vyšlapati exculcare; (obilí) extero pedibus.
 vyšlehnouti emico (flammae).
 vyšnořiti exorno alqm.
 vyštívati exagito.
 vytáčím se něčemu detracto (militiam); v. něco extorqueo alqd (e manibus).
 vytáčky flexiones, praetextus (sub levi verborum p-u).
 výtah summa, epitome, electa.
 vytáhnouti = vyjítí exeo, proficiscor.
 vytahování lodí subductio.
 vytahuji extraho; naves subduco in aridum; protraho, promo.
 vytasiti destringo, stringo (gladium).
 výtečně v. výtečný.
 výtečnost exsuperantia (virtutis); praestantia.
 výtečný egregius, insignis, praeclarus, praestans, excellens, capitalis (Siculus); v. výborný.
 vytékám profluo, effluo, profundo me, emano.
 vytesati excido.
 výtěžek fructus, quaestus, compendium, lucrum; v. roční přírodnin annona.
 vyji ululo.
 vytí ululatus, eiulatio.
 vytírám extergeo.
 vytisknouti exprimo; v. někoho odněkud demoveo (alqm statu suo), pello, propello, deturbo alqm.

výtka opprobrium, obiectatio, vituperatio.
 vytlačiti exprimo; v. vytisknouti.
 vytlachati effutio.
 vytočiti extorqueo.
 vytoužený exoptatus.
 vytrhuji eripio, evello, revello, convello, scindo, = vyraziti, vyjítí v. toto.
 vytrpěti perpetior, perfero, tolero, persolvo alqd.
 vytrvale assidue, constanter, pertinaciter.
 vytrvalost constantia, perseverantia, assiduitas.
 vytrvalý constans, patiens.
 vytrvati v. setrvávám.
 vytržení (stav duševní) elatio.
 vytrřásám excutio alqd.
 vytrřibený vkus elegantia.
 výtvarné umění ars fingendi.
 vytvářím fingo, effingo, formo, conformo (imaginem), efficio alqd.
 vytýkám exprobro (alcul alqd), incuso (iniurias Romanorum), obiurgo (alqm in alqa re neb ab.. neb quod), obicio (alcul alqd). [stituo (alqm alqa re).
 vyučiti edoceo (alqm alqd), in-
 vyučiti se edisco alqd.
 vyučování disciplina, institutio.
 využítkovati abutor (alqa re).
 vyvádím educo, produco alqm (in ius, e carcere).
 vyvaliti provolvo.
 vyvarovati se praecaveo alqd.
 vyváznouti evado, effugio ex alqa re, elabor (ex proelio).
 vyvážím eveho (signa plaustris); exporto (magnum numerum frumenti). [tu).
 vyvažuji compenso (damna fructu-
 vyvdání enuptio. [enubo.
 vyvdávám se (do jiné třídy)
 vyvíjím explico, evolvo alqd; v. se explicor; cresco.
 vyvlékám exuo (e laqueis alqm); traho, rapio alqm; v. se subtraho me (labori).

- vývod** argumentatio, deductio.
vyvoditi (= vzbuditi) excutio (ignem, sudorem).
vyvolávám *nepřech.* clamito; *přech.* cito, elicio (virididatem, umbras), evoco, provoco alqm; pronuntio alqd, renuntio alqm (consulem).
vyvolavatel praeco.
vyvolený delectus.
vyvoliti eligo, deligo.
vývoz exportatio.
vyvrácení eversio, excisio, excidium (města); námitek confutatio, refutatio; dissolutio (criminum).
vyvracím evertō, subvertō, convello (saxa); (slovy) arguo, confuto, dissolvo, refello, refuto alqd, diluo (causam, crimen).
vyvrhel faex (civitatis).
vyvrhuji evomo, eructo.
vyvrtávám exterebro.
vyvstávám exorior, exsto, surgo.
vyvýšený excelsus, editus, celsus.
vyzáblost macies.
vyzábľý macer.
výzbroj arma.
vyzbrojiti exorno (armis), adorno, orno, armo alqm.
vyzdobení ornatus (caeli); v. řeči expolitio.
vyzdobený distinctus (alqa re).
vyzdobiti exorno (domum), adorno (forum), distinguo.
vyzdvihnouti tollo, elevo, sublevo; v. zdvíhám.
vyzkoumati exploro. [alqd.
vyznačiti noto, signo, designo
význačný insignis.
význam significatio (verborum), sensus, vis (verborum); u člověka auctoritas, amplitudo (Platonis).
vyznamenaní honor, ornamentum; vojenské beneficium.
vyznamenávám honoro (alqm sella curuli), orno alqm (torque).
významný gravis, magnus.
- vyznání** confessio (errati), professio (alcs rei).
vyznávám confiteor (alqd, acc. c. inf.), profiteor (acc. c. inf.).
vyzpytovati exploro alqd.
vyzrazuji enuntio prodo alqd; defero alqd. [quiesco.
vyzuřiti se furere desino, convyzvání cohortatio, invitatio, provocatio, k službě vojens. evocatio, k v. monitu alcs, auctore alqo, hortante alqo.
vyzvědač speculator, explorator, emissarius.
vyzvědačský speculatorius.
výzvědy : na v. speculatum (eo).
vyzvídam speculor, exploro, exquiro, sciscitor, quaero (alqd ex . .), percontor (alqm de . .).
vyzvídání percontatio.
vyzývač provocator.
vyzývám provoco; appello, evoco alqm; v. napomínám.
vyžaduji expeto (alqd), exposco, reposco, deponco, posco, postulo (alqd ab alqo), desidero (in milite modestiam); důtklivě v. efflagito, flagito.
vyžebrati corrogo, emendico alqd ab alqo.
vyžilý decrepitus.
výživa victus, alimentum.
vyživuji v. živím.
vyživující nutricius.
vyžvatlati effutio alqd.
vzácnost = řídkost raritas; = cennost praestantia, virtus, pretium.
vzácný = řídký rarus, singularis; = drahý pretiosus, carus; = vynikající praestans, illustris; = vznešený, urozený v. toto.
vzadu pone, post, post tergum, a tergo. [sim, mutuo
vzájem : na v. in vicem, vicis.
vzájemnost vicissitudo; communitas.
vzájemný mutuus.

- vzbouření *seditio, motus, coniuratio, rebellio.*
 vzbouřiti se v. spiknouti se.
 vzbuzuji *excito (e somno alqm, iram), concito (iram, bellum), commoveo (invidiam alicui, suspicionem in alqm), moveo (risum), affero (metum).*
 vzdálen jsem *absum, disto a*.
 vzdálení se *discessus (solis).*
 vzdálenost *spatium, abscessus (solis), intervallum; u v-ti spatio intermisso.*
 vzdálený *semotus, abductus, remotus; v. jsem absum, disto ab.*
 vzdaluji *amoveo, emoveo, removeo, aufero, abiungo, abstraho (a servitio, a consuetudine dicendi) alqm.*
 vzdaluji se *abeo, absisto; abiungo me a...; careo (foro); digredior; discedo; vito, fugio alqd; v. odcházím.*
 vzdání se *deditio.*
 vzdávám *trado (urbem); v. se dedo me; v. se čeho abdicco me, v. čest honorem habeo alicui; v. úctu veneror, cedo (possessione); dimitto (victoriam, occasionem); v. se naděje despero alqd.*
 vzdech *suspirium; spiritus*
 vzdechnouti v. vzdychám.
 vzdělání *cultus, eruditio.*
 vzdělanost *humanitas; doctrina; polití mores.*
 vzdělaný *cultus, eruditus (alqare); humanus.*
 vzdělávám *colo, erudio, excolo, fingo, formo, ad humanitatem informo alqm.*
 vzdělávání *cultura, cultus; v. pole cultio; agri cultura.*
 vzdělavatel *cultor.*
 vzdor : na v. *invito alqo, alqorepugnante.*
 vzdorně *ferociter.*
 vzdorný *contumax, ferox.*
 vzdorovitost *ferocia, contumacia.*
- vzdorovitý *ferox, contumax.*
 vzdorují *resisto alicui.*
 vzdouti se *exaestuo (mare), (plachty) inflor.*
 vzduch *aër, anima (terra, aqua, ignis, anima); ve v. žijící aërius. [pars a.]*
 vzdušný *animalis (pars ignea, vzdychám gemo, ingemisco, suspiro; vzdechnouti morior, pereco.*
 vzejmouti se v. *chytiti, vzplamnouti.*
 vzezření *habitus, aspectus (non inurbanus), facies, vultus.*
 vzhled *aspectus (miserabilis) facies; ratio: vzhledem k tomu haec respiciens; předl. de (rebus suis), causā s předch. genit.; ad (tuum equitatum; caecitas ad omnia).*
 vzhlížím na něco *aspicio (alqd), intueor alqd.*
 vzhůru *sursum, sublime.*
 vzházím *provenio, existo, exorior, orior, nascor.*
 vzhopiti se *consurgo.*
 vzkaz *mandatum, nuntius.*
 vzkazují *mando, denuntio, nuntio alqd alicui.*
 vzkřiknouti *conclamo; na někoho inclamo alqm.*
 vzkřiknutí *conclamatio.*
 vzkřísiti (omdlelého) *excito.*
 vzkypěti *effervesco.*
 vzlet *elatio (orationis).*
 vzletně *elate (loqui).*
 vzletný *elatus (verba); contortus (oratio).*
 vzlykání *singultus.*
 vzlykám *singulto.*
 vznáhám se *cresco, ingravesco, augeor, increbresco.*
 vznužiti *excito, erigo alqm; v. se animum erigo.*
 vznáším na něk. něco *defero alqd ad alqm, refero (alqd ad senatum); v. se sublime feror, pendeo, impendeo alicui.*
 vznešeně *ample (triumphare), auguste.*

vznešenost magnificentia, elatio;
 v. rodu nobilitas, řeči granditas.
znešený augustus, nobilis, altus,
 celsus, amplus, excelsus.
vznik ortus, origo; initium, pri-
 mordium.
vznikám orior, exorior, existo,
 proficiscor ex alqa re.
vznítiti accendo, incendo alqd.
vzor exemplum, species, speci-
 men, exemplar.
vzpamatovati se animum colli-
 go, colligo me, ad me redeo.
vzpírám se recuso.
vzplanouti flammam concipio,
 exardesco, conflagro, excan-
 desco; v. planu.
vzplanutí = shoření deflagratio.
vzpomínám něčeho reminiscor,
 recordor alqd, memoriam alcs
 rei adhibeo, repeto.
vzpoura seditio, rebellio, coniu-
 ratio, motus.

vzpouzí se calcitro; recuso,
 resisto.
vzpřímený directus, erectus.
vzpřimují arrigo, dirigo.
vzrůst incrementum.
vzrůstám (= vzcházím) prove-
 nio, (= stupňuji se) ingravesco,
 cresco.
vzrušení concitatio (animi).
vztahují porrigo, tendo (manum);
 refero alqd ad alqd; v. se per-
 tineo, specto ad alqd.
vzteky saevitia, furor.
vzteká se saevio, furo.
vzteklost rabies. [toto.
vzteklý rabidus; = zuřivý v.
vztyčují erigo, arrigo, elevo.
vzývám invoco, imploro, oro,
 precor.
vzývání invocatio, imploratio.
vždy semper.
vždyť enim, quippe (q. vides)
 equidem.

Z.

z e, ex de (foro); **ze** získkuchti-
 vaci atp. quaestu ductus, com-
 motus, impulsus; **z** kteréžto
 příčiny qua de causa; **z** toho
 inde.
za post (tergum), pro (patria),
 trans (Tiberim), de (multa nocte),
 ultra (laurum); **za** rok in anno;
za práci laboris (mercedem
 peto); pokládám za něco: *akkus.*,
 v pass. nom.; **za** jisté pro certo
 (habeo), **za** nic pro nihilo, ni-
 hili; **za** světla luce, **za** dne
 interdiu; **za** druhé, deinde.
zabaliti involvo (libellum mem-
 brana).
zabarvení color.
zábava delectamentum, oblecta-
 tio; pro z. animi causa.
zabaviti publico (bona alcs), re-
 tineo alqd.

zabíhám a proposito abeo, digre-
 dior; v. odbočuji.
zabezpečuji tutum reddo, tutum
 praesto alqd.
zabíjím caedo, occido, interficio.
zabírám occupo alqd; **z.** se abdo
 me (in litteras).
zabití caedes, interfectio, (člově-
 ka) homicidium. [nere deerro.
zablouditi a via aberro, in iti-
 zábradlí lorica.
zabrán (= zaměstnán) occupatus
 (in dis placandis, in se conser-
 vando); **z.** do něčeho intentus
 (mens in images).
zabraňuji v. překážím.
zabrati se do něčeho totum me
 abdo in alqd, defixus sum in
 alqa re.
zabřednouti immergor, demer-
 gor, mergor, labor in alqd.

zabývám se incumbo (dat. neb in alqd), versor (in alqa re), operam pono (in alqa re), occupatus sum (alqa re), tracto (alqd), ago (alqd).

záclona velum.

zacpati obturo, obstruo alqd.

zač (cena) quanti.

začátek initium, exordium, principium; primus (p-o vere).

začervenati se erubesco.

začínám v. počínám; z-l jsem coepi.

záda tergum.

zadarmo gratis.

zadávám někomu něčím, v něčem cedo alcuí aliqua re neb in..; = dávám do, tribuo; cedo, decedo (iure meo).

zadlužený obaeratus, aere alieno obrutus.

zadlužiti aere alieno obligo alqd; z. se aes alienum confio, contraho.

zadní ulterior, posterior; z. brána v táboře porta decumana.

zadostučinění satisfactio.

zadost učiniti satisfacio alcuí.

zadržuji retineo, detineo, sustineo alqm, = zdržuji retardo, = potlačuji refreno, reprimo, continuo, comprimo; v. překážím.

zád lodní puppis.

zadumčivý maestus, tristis.

zadusiti spiritum alcuí intercludo, suffoco alqm. [bius.

záhadný ambiguus, incertus, du-

zahálčivý deses, ignavus, piger.

zahálím cesso, otior, desidiae me do.

zahaliti něco velo, tego, obtego alqd; v. zahaluji.

zahálka desidia, cessatio, inertia.

zahaluji circumdo, amicio, cooperio, velo, tego, obtego alqd; obduco alcuí alqd; zahalený adopertus (caput).

zaháním pello, depello, repello, fugo, extermino, detrudo, compello (in angustias), propello,

abigo, deturbo; o lodi: defero (obyč. pass.); na útěk z. fugo, profligo (hostes); čas z. tempus fallo; z. žízeň sitim expleo.

zahazuji abicio, proicio (arma).

zahlazení exstinctio; (vojska) internecio; perniciēs, interitus.

zahlazuji exstinguo, deleo, occido alqd.

zahlédnouti conspicio alqd.

zahloubávám se demitto me in alqd, totum me abdo in alqd.

zahnání depulsio.

zahnízdití se inveterasco.

zahnouti inflecto alqd; v. hýbám.

zahnutý aduncus.

zahořeti inflammor (amore, ira).

zahrabuji infodio, obruo alqd.

zahrada hortus.

zahrádka hortulus.

zahradnictví cultus hortorum.

zahradník topiarius.

zahraniční externus, exterus.

zahrávám siludo, iocor cum alqo.

zahrazuji claudio, saepio, intersaepio, obstruo alqd.

zahrnuji amplector, concludo, comprehendo; někoho cumulo alqm alqa re.

zahřívám calefacio, foveo.

záhuba exitium, perniciēs, interitus, obitus, casus, ruina, ex-cidium.

zahubiti interimo, exstinguo, perdo, deleo alqm. [tosus.

záhubný perniciosus, detrimen-

záhy mature.

záhyb sinus; flexus (v uchu), cesty amfractus.

zahýbám flecto, deflecto, inflecto, avertō, declino alqd.

zahynouti pereō, intereo, deperēo; occido.

zahynutí interitus, obitus.

zacházím post alqd eo, occido, intereo, exstinguor; z. s někým tracto alqm, consulo in alqm; z. s něčím v. zabývám se.

zacházka amfractus, ambages.
 zachmuřiti tenebras obduco al-
 cui rei. [gritas.
 zachovalost incolumitas, inte-
 zachovalý integer, incolumis.
 zachovávám servo, conservo,
 observo, tueor alqd; slovo z.
 fidem praesto.
 zachovávání conservatio (deco-
 ris), obtemperatio (legibus).
 záchrana salus.
 zachrániti servo, conservo alqm.
 zachvátiti incedo, invado (alqm);
 opprimo (mors alqm); compre-
 hendo, corripio alqm (ignis).
 zachvěti se contremisco (omni-
 bus artubus), intremisco.
 zachytiti intercipio, excipio, de-
 prehendo alqd; z. se něčeho
 prehendo, arripio alqd.
 zajatec captivus.
 zajatý captus, captivus.
 zajeti : býti v z. captivum esse.
 zájezd v. vpád.
 zajíc lepus.
 zajíkání se haesito (linguā).
 zajíkání haesitatio.
 zajíkavost haesitantia.
 zajímám comprehendo, capio,
 intercipio alqd; zajímá mne
 něco tenet me alqd (delectat,
 capit).
 zajisté certe, profecto, enim,
 quidem, nimirum.
 zajištěný exploratus (victoria).
 zajiždka v. zacházka.
 zakaliti turbo alqd.
 zákaz interdictum.
 zakazují veto (alqm alqd facere),
 interdico alcui alqa re neb ne . .
 zákeřnictví latrocinium.
 zákeřník latro; sicarius.
 základ fundamentum, robur;
 prima lex; z-y substructio,
 basis; ze základu funditus,
 radicitus.
 zakládám condo, pono, fundo;
 z. se nitor alqa re, positus sum
 in alqa re; z. si tribuo (multum
 alcui rei); osadu z. coloniam

deduco; oheň z. subicio (ignem
 aedibus).
 zakladatel conditor, auctor.
 základna basis.
 zaklínám v. zapřísahám; = za-
 žehnávám deprecior alqd.
 zaklínání deprecatio; obsecratio.
 zákon lex.
 zakončiti v. končím.
 zákonitě lege, iuste, legitime.
 zákonitý legitimus. [auctor.
 zákonodárce legis lator, legis
 zákonodárství legum latio.
 zakopávám infodio, defodic
 (signum in terram). [opera.
 zákopy munitiones, munimenta,
 zakořenění inveteratio (mali).
 zakořeniti se inveterasco; zako-
 řený inveteratus, insitus.
 zakotviti naves constituo, anco-
 ras iacio, = zastaviti supprimo
 (classem).
 zákoutí angulus, latebra, recessus.
 zakročení interventus, interces-
 sio.
 zakrváceti cruento alqd; zakrvá-
 cený sanguine respersus.
 zakrývám contego, tego, obtego
 alqd; operio, velo (caput); =
 zatajuji, tajím v. toto. [latio.
 zakrývání occultatio, dissimu-
 zakřivený aduncus, inflexus.
 zakouším percipio, perpetior,
 patior alqd.
 zákusky mensa secunda, obsonia.
 zaleknouti terreo alqm, terrorem
 inicio alcui.
 zalévám irrigo alqd; z. se suf-
 fundor, slzami lacrimae mihi
 oboriuntur.
 záležím positus, situs sum in
 alqa re; consisto (in . .), pendeo
 ex alqo; neosob. refert (mea,
 tua, plurimum, quanti), interest
 (multum); = skládám se con-
 sto (ex . .), contineor alqa re.
 záležitost res, causa; negotium.
 záliba v. násl.
 zalíbení : z. mám delector (alqa
 re), amo (alqd).

zalíbiti se placeo, probor alicui, gratiam apud alqm mihi pario.
 zalídniti colonis impleo alqd.
 záliv sinus.
 zalkati ingemisco.
 záloha insidiae; subsidium, copiae subsidiariae, supplementum; v. z. jsem subsidior;
 zálohou požádaný promutuus.
 založení *partic.* conditus (ab urbe c.); z. osady deductio.
 záložníci accensi; subsidia.
 záluda captio (in verbis), sophisma.
 záludný captiosus (societas).
 zalusknouti prsty concrepo digitis. [cilium.
 zámek arx, castellum, domus;
 zameškati praetermitto (tempus), neglego alqd, desum alicui rei; z. se immoror alicui rei.
 zamezuji excludo, intercludo (fugam alicui, alqm re frumentaria), prohibeo, impedio alqm alqa re.
 zaměňuji commuto alqd cum alqa re, alqa re, muto alqd, permuto (merces inter se).
 záměr consilium, ratio, cogitatum, institutum, res proposita, propositum; *pl.* cogitata; z. pojímám, osnuji consilium capio.
 zaměřiti dirigo alqd in alqd (telum); peto alqd, cursum dirigo alqd.
 zaměstnání negotium, occupatio.
 zaměstnaný distentus (negotiis), districtus (iudicio), occupatus (in alqa re).
 zaměstnávám detineo (in alienis negotiis), occupo alqm in alqa re neb abl.; v. zaměstnaný; jsem z-n occupor, occupatus, districtus sum, versor in alqa re.
 zamilovaně amatorie.
 zamilovati si adamo alqd, amore alcs incendor.
 záminka causa simulata, praescriptio, simulatio, species; pod z. simulans alqd, causā interpositā, per speciem alcs rei.

zamítám aspernor, repudio, respuo, recuso alqd.
 zamlčuji reticeo alqd, praetereo, silentio praetereo alqd.
 zamklý tacitus.
 zamlouvám se blandior (voluptas sensibus nostris).
 zámořský transmarinus.
 zamotaný implicitus (litibus), contortus (res, sophisma); trochu z. contortulus.
 zamotávám obstringo (alqm societate scelerum), implico alqm alqa re, irretio (me erratis).
 zámožnost opulentia, divitiae.
 zámožný v. bohatý.
 zamračený caliginosus (caelum), nubibus obductus; tristis.
 zámysl v. záměr.
 zamýšlím cogito, molior, conor, in animo habeo alqd.
 zanáším se v. zabývám se.
 zanedbání derelictio (communis utilitatis), neglectio (amicorum).
 zanedbávám neglego alqd, desum alicui rei, praetermitto (occasionem).
 zanechávám něco relinquo, destituo, něčeho mitto, omitto alqd.
 zaneprázdněný distentus, districtus, occupatus (in re alqa).
 zanevřiti na někoho odium suscipio in alqm.
 zanícení ardor.
 zánik exitium.
 zanikám evanesco (oratio); pereor, intereo, tollor.
 zanítiti v. zapaluji; zanícený incensus, inflammatus.
 zaobaluji involvo (alqd alqa re).
 zaokrouhleně concludere (dicere).
 zaokrouhliti rotundo alqd.
 zaopatřiti paro, comparo, suppedito alqd alicui; provideo alqd.
 zaostřiti praeacuo alqd.
 západ occasus (solis), occidens.
 zapadám occido, cado (bás.).
 západní ad occidentem spectans; z. vítr zephyrus.

zapádký Transpadanus.
 zápach odor; foetor.
 zapáchám oleo, redoleo (vinum).
 zápal = zanícení ardor.
 zapaluji incendo, accendo, succendo alqd, ignem alicui rei subicio.
 zápalné věci alimenta ignis.
 zápas certamen, certatio, contentio, dimicatio, aemulatio, luctatio.
 zápasím dimico, contendo (cum alqo armis); certo, confictor (*pass.* incommodis magnis), luctor, proelior (cum alqo), digladiator.
 zápasíště palaestra.
 zápasník athleta, gladiator.
 zapečetiti consigno (litteras), obsigno, signo.
 zápětí v. z. následuji vestigiis alcs insto, vestigia alcs premo; v z. statim, extemplo.
 zapínám necto alqd.
 zapírám nego, infitior alqd.
 zápisky commentarii.
 zapisuji inscribo, in tabulas refero alqd.
 zaplacení solutio, numeratio; z. hotovými repraesentatio.
 zaplakati illacrimo.
 zaplašiti proterreo, pello alqd.
 záplata lacinia, pannus.
 zaplatiti solvo, persolvo, dissolveo (aes alienum), expendo, dependo, exsolvo alqd; pendo alqd; hotovými z. repraesento pecuniam.
 záplatují sarcio alqd.
 zaplavení inundatio (terrarum).
 zaplaviti inundo (agros).
 zaplétám obstringo, implico, intexo, irretio; v. zamotávám.
 zapletení implicatio (nervorum).
 zápolení certatio; v. zápas.
 zápolím v. zápasím.
 zapomenutí oblivio.
 zapoměnlivý obliviosus.
 zapomínám obliviscor (iniuriarum, artificium, *acc. c. inf.*,

nepř. ot.), oblivioni trado alqd;
 z. se obliviscor mei, dignitatis meae immemor sum.
 zápor negatio.
 záporný negans.
 zapotiti někoho sudorem excutio alicui; z. se sudo.
 zapotřebí v. třeba.
 zapouštím demitto (sublicas in terram).
 zápověď interdictum.
 zapovídám veto (alqm alqd facere), interdico (alicui alqa re).
 zaprodávám v. prodávám.
 zapřahuji iungo (equos curru, ad currum).
 zapřísahám obsecro, obtestor (alqm per.), z. se něčím contestor (caelum).
 zapřísahání obtestatio.
 zapuzuji repello, repudio, deturbo, exigo (reges), pello alqd.
 zaradovati se v. raduji se.
 zarážím infigo, de-, demitto (alqd in terram); z. se obstupesco, stupeo; v řeči haereo.
 zardívám se erubesco.
 zardousiti suffoco (patrem), strangulo alqm. [*tristis.*]
 zarmoucený sollicitus, maestus,
 zarmoutiti dolore afficio alqm.
 zármutek dolor, maeror, tristiti sollicitudo, aegritudo.
 zároveň simul, una, uno tempore.
 zarputilý v. tvrdošíjný.
 záruka pignus, vadimonium, fiducia, cautio.
 zářýnský Transrhenanus.
 zařadění descriptio.
 zařazují digero (nomina in codicem), distribuo.
 záře splendor, fulgor; lumen, lux.
 zařehtati na něco adhinnio ad alqd.
 září September.
 zaříditi comparare (hoc bene., ut), instituo alqd; ordino.
 zářím candeo, colluceo (caelum omnibus), eluceo (circulus), luceo, splendeo.

zařizují v. zaříditi; z. věc tak, aby (že) facio ut..
 zásada ratio, regula, norma, formula, (filos.) dogma; lex.
 zasáhnouti tango, attingo, contingo alqd.
 zasazují pono, impono, figo, infigo alqd; sero (arbores); ránu percutio, ferio alqm.
 zasedání concilium, consessus; z. senatu senatus.
 zase iterum, rursus.
 za sebou deinceps.
 zasedám za stůl accumbo; někde consido, sedeo.
 zasévám sero, sementes facio.
 zasílám v. posílám.
 zaskočiti circumeo alqm, intercludo alqm itinere, circumvenio alqm.
 zaslechnouti exaudio alqd.
 zaslepenost temeritas.
 zaslepený caecus.
 zaslepují caeco, occaeco alqm.
 zaslíbení devotio, sponsio.
 zaslíbený devotus, sponsus.
 zaslíbují devoveo, dedico, despondeo (alcul alqd), spondeo alqd alcul. [(de alqo).
 zasloužilý bene, optime meritis
 zasloužiti (se) mereor; z. si dignus sum alqa re neb qui s konj.
 zásluha meritum, beneficium, z-y si zjednávám mereor (de alqo). [meritum.
 záslužný praemio dignus; z. čin zasmáti se subrideo, arrideo (na někoho alcul), rideo alqd.
 zasmušilý tristis.
 zasmušiti se frontem contraho.
 zasnoubení sponsalia.
 zasnoubiti spondeo, despondeo (filiam alcul).
 zásoba copia, vis; magnus numerus; z. spíše commeatus.
 zásobárna horreum, cella.
 zásobení obilím frumentatio, přící pabulatio; = dovoz obilí commeatus.

zásobený copiosus.
 zásobím copiam facio (frumenti), repleo alqd alqa re, supposito alqd alcul; spíží rem frumentariam provideo.
 zasouti obruo alqd.
 zastaralý inveteratus; obsoletus.
 zastaratí inveterasco; obsolesco.
 zástava pignus.
 zastávám něco nebo z. se něčeho defendo alqd; (úřad) praesum (dat.), fungor (abl.), obo (munus).
 zastavenec obses.
 zastavěti coaedifico (campum Martium), obstruo alqd.
 zastaviti něco sisto (equos), sustineo, detineo; reprimo, cohibeo, impedio alqd; z. se consisto, subsisto.
 zasténati ingemisco.
 zástěra v. záminka.
 zastihnouti v. postihnouti.
 zastíniti opaco alqd, umbram affero alcul rei.
 zastkvíti se effulgeo, emico, enitesco.
 zastrašiti absterreo (hostes pilis) exterreo alqm, terrorem inicio alcul.
 zastrčený abstrusus.
 zastrčiti condo alqd, inserto alqd; abdo, obicio alqd alcul rei.
 zastírám tego, contego; obtego alqd; occulto dissimulo alqd.
 zástup caterva, manus, multitudo; pl. copiae. [tronus.
 zástupce právní cognitor, pazastupují někoho vice alcs fungor; = hájím patrocinium alcs suscipio, defendo alqm.
 zasvěcený sacer, devotus.
 zasvěcuji consecro, devoveo, despondeo, dedico, addico (morti alqm). [civitati).
 zasvitnouti někomu affulgeo (lux zasypávám obruo, cooperio alqd alqa re.
 zašívám insuo (alqm in culeum).
 záškodník calo.

zašlápnutí obtero alqd.
zašpičatiti praeacuo.
zaštěkati illatro alcuī.
záští v. nenávist.
záštita praesidium, arx, obiectus, munimentum, interventus; v. ochrana.
zatačím detorqueo (a latere in dextram partem), converto alqd.
zatahuji se (o nebi) nubibus obducor.
zatajení dissimulatio.
zatajování occultatio.
zatajuji celo (alqm alqd), dissimulo, occulto, tego alqd; zamlčeti v. toto. [praemunio.
zatarasiti obstruo, praesaepio,
zatčení comprehensio.
zatemnění obscuratio.
zatemňuji obscuro alqd, tenebras obduco alcuī rei.
zatím interim, interea, dum haec geruntur; z. co dum.
zátiší secretum, recessus.
zatknouti comprehendo (hominem).
zatknutí comprehensio.
zatlačuji extrudo (mare aggere).
zatlonkám figo, infigo (clavum), demitto (sublicas). [solis).
zatmění defectio, defectus (lunae,
zatopíti v. zaplaviti.
zatracuji devoveo, exsecro alqm.
zatřásti v. třesu.
zatvrzele obstinate.
zatvrzelý durus, obstinatus.
zatýkám comprehendo alqm.
zaujímám capio, occupo, contineo (reliquum spatium mons), obsido, obtineo alqd.
zauzlení nodus.
zauzliti necto, implico alqd.
závada v. překážka.
zavádím deduco, induco, pellicio alqm; affero (multa nova); stráže dispono.
zavaditi leviter tango alqd, perstringo alqd.
zaváti obruo alqd nivibus.
zavazadla impedimenta, sarcinae.

zavázán jsem debeo (alqd alcuī).
zavázati díken, divincio, přísahou iure iurando adigo.
závazek religio, sacramentum; peněžní debitum; bez z-u immunis.
zavazuji alligo (oculum, alqm beneficio), obstringo, devincio (homines benevolentia); obligo, praeligo alqd; z. se spondeo atp. me alqd facturum esse, přísahou iure iurando me obstringo.
závaží pondus; perpendiculum.
závažný gravis (auctor).
zavdati příčinu, příležitost offero alqd, auctor sum alcs rei.
zavděčiti si devincio alqm, gratum facio alcuī.
závěje nives.
závěr conclusio, clausula; opaku enthymema.
závěrek finis, extremus..
zavěsiti suspendo alqd (ex, ab, in s abl.).
závěť testamentum.
závidím invideo (felicitati alcs).
zaviniti committo, delinquo alqd, auctor sum alcs rei.
zavírám claudio, concludo (epistolam), praecludo, includo, obsero alqd.
závisím pendeo ex alqa re, positus sum in alqa re.
závislý pendens (ex..), subiectus, obnoxius alcuī.
závist invidia, obrectatio.
závistivý invidus, malignus.
závitek volumen.
závod certamen; o z. certatim.
závodění aemulatio.
závodím aemulor (alqm), contendendo, concerto (cum alqo alqa re).
závodiště palaestra, campus (aequitatis).
zavodňuji inundo (agros).
zavolání appellatio.
závora claustra, obex, repagula
závrat vertigo.

zavražditi trucidō; interficio, neco alqm: **z. se** mortem mihi conscisco.
zavrhují reicio, improbo alqd; repudio, aspernor alqd.
zavržení reiectio (iudicium), improbatio (testium), repudiatio (supplicum).
zavření inclusio.
zavzdychnouti congemo (senatus). ingemisco.
zazářiti affulgeo, effulgeo, emico.
zazditi inaedifico, muro saepio alqd.
záznam: z-y úřední acta; **z. pontifiků** album.
zaznamenávám noto, perscribo, scripto mando, memoriae prodo alqd.
zázrak miraculum.
zazvučeti concino, sono, resono.
zažehnač blesku fulgurator.
zažehnání propulsatio (periculi).
zažehnavám abomino(r), detestor; exsecror, devoveo alqd.
zažívám concoquo (cibum), percipio (voluptatem); patior, tolero alqd.
zažloutlý subflavus.
zbabělost timiditas.
zbabělý timidus, iners, ignavus.
zbankrotovaný dirutus.
zbavuji libero (špatného), privo (dobrého), exuo (alqm alqa re), exonero (metu); (velení atp.) abrogo; v. odnímám; '(životu) exanimo; **z. podezření** absolvo suspicione, zbavený smyslu alienatus sensibus.
zběhlost peritia, usus alios rei.
zběhlý v. zkušený.
zběleti exalbesco.
zběsilost furor, rabies.
zběsilý furens, furialis, furiosus, rabidus.
zběžně fugaciter.
zbíti concido (alqm virgis).
zblázniti se mente alienor.
zblednouti exalbesco, expallesco (toto zvl. v pf.).

zblo : ani z. nihil; ani za z. necením ne flocci quidem facio.
zbloudění aberratio.
zblouditi aberro, deerro (ab . .).
zbourati demolior, diruo, disicio alqd.
zboží merx.
zbožnělý divus. [fero alqm.
zbožniti in deorum numero re-
zbožnost pietas, religio.
zbožný pius.
zbraň, **zbroj** tela, arma; = vý-
zbroj armatura; **z. ukořistěná**
spolia; **beze z.** nudus.
zbraňuji v. bráním, odporuji.
zbrklý temerarius.
zbroj arma.
zbrojím armo; bellum paro.
zbrojírna armorum officina.
zbrojnice(sklad) armamentarium.
zbrotiti cruento, sanguine resperso.
zbudovatel aedificator (mundi).
zbudovati efficio (castellum); v. stavím.
zbytečně nequiquam, sine causa, praeter rem.
zbytek reliquum, quod restat.
zbytky reliquiae. [quor.
zbývám supersum, resto; relin-
zcela plane, omnino; prorsus, funditus.
zčernati nigresco.
zda 1. v přímé otázce a) se nevyjadřuje: Sortietur an non? b) utrum: Utrum hostem, an vos ignoratis? 2. v nepřím. otáz. a) jednočlenné an (poslovesech pochybnosti): Moriendum certe est et id incertum, an eo ipso die; b) v nepřím. otázce dvojčl. 1. utrum, 2. -ne, 3. nepřekládá se: 1. Id utrum more Romano locutus sit, an quomodo Stoici dicunt, postea videro; 2. Honestumne factu sit, an turpe, dubitant; 3. Deliberabatur de Avarico, incendi placeret, an defendi.
zdaleka ex alto; procul.

zdám se videor; ve snách: somnio alqd.
zdání arbitrium, opinio, sententia; dobré zdání senatu senatus auctoritas.
zdánlivý fictus, simulatus.
zdar salus, proventus, successus.
zdarma gratis, gratuito.
zdařiti se succedo, accido, procedo (bene, prospere); o plodinách provenio; nezdařiti se ad irritum cado, parum procedo.
zde hic. [z. palmaris.
zdělí longus (tres pedes); na píd zděděný hereditarius (cognomen).
zděditi hereditate accipio alqd; statek po otci zděděný patrimonium. [stupor.
zděšení conturbatio, perturbatio,
zdivočilý efferatus.
zdlouhavost tarditas.
zdlouhavý tardus, lentus.
zdobím orno, decoro.
zdokonaluji perfectum reddo alqd, excolo, emendo alqd.
zdola ex inferiore loco, ab imo.
zdráhám se recuso, gravor; detracto (militiam).
zdráhání recusatio.
zdráv salvus, sanus, saluber; incolumis; z. jsem valeo; z. buď! ave.
zdraví valetudo.
zdravost sanitas, salubritas.
zdroj v. pramen.
zdrtití contundo, contero alqd; v. ničím.
zdrželivě continenter (vivere).
zdrželivost abstinencia, temperantia, continentia, modestia.
zdrželivý continens, abstinens; castus.
zdržuji tardo, retardo, demoror (alqm diutius), arceo (hominem ab iniuria), retineo, abstineo (militem a praeda), contineo (exercitum castris, suos a proelio); excludo (ab.. neb abl.); v. překážím, protahuji.
zdržuji se něčeho abstineo (ab..),

supersedeo (proelio, labore); tempero mihi, contineo me; někde versor, moror, commoror (Romae, in dicendo).
zdřimnouti obdormisco.
zdupatí conculco, protero, obtero alqd.
zdvihám erigo (hominem, oculos), tollo, effero (singulos in murum, pulverem), extollo (pugionem); z. válku bellum infero alicui; z. prach pulverem colligo.
zdvihám se orior, coorior, consurgo, surgo; ingruo (tempestas). [tio.
zdvojení conduplicatio, geminatio.
zdvojnásobiti duplico alqd.
zdvojuji duplico alqd.
zdvořilost urbanitas, humanitas.
zdvořilý urbanus, humanus.
zední muralis.
zeď murus; zdi = hradby moenia.
zefyr zephyrus.
zeji hisco; hio (pouze o průzevu).
zejména v. jmenovitě, zvláště.
zelenám se vireo; frondeo; zelenající se viridis.
zelenavý caeruleus.
zelenina holus.
zelený viridis.
zemdlenost v. umdlenost, únava.
zemdlený fessus, defessus, exhaustus.
zemdlévám languesco.
země terra; humus; = krajina regio, fines; na zemi humi (iacere); na z. i na moři terra marique.
zemědělství agricultura.
zemětřesení terrae motus.
zemitý terrenus.
zemřítí morior, de vita decedo; diem supremum obeo; za někoho morior, mortem oppeto pro alqo.
zesnouti acquiesco; zemřítí.
zetlelý putridus.
zetlíti putresco.
zet gener.

zevnějšek habitus.
zevrubně accurate.
zevšad undique.
zevšedněti vulgor.
zhanobiti v. hanobím.
zháším exstinguo alqd.
zhojitelný sanabilis.
zhojiti v. bojím, léčím.
zhoršuji aggravatio (res), z. se in-
gravesco (o nemoci), deterior fio.
zhotovitel fabricator.
zhotovuji facio, conficio (anu-
lum); umělecky fabrefacio (zvl.
fabrefactus); fabrico (gladium,
naves).
zhouba v. záhuba.
zhoubný exitiosus, exitiabilis,
exitialis, perniciosus.
zhrdlý elatus.
zhroziti se exhorresco.
zhubeněti macesco.
zhusta crebro, saepe.
zhušťuji cogo, denso alqd.
zhynouti v. zahynouti, hynu.
zchytralost calliditas.
zchytralý subdolus.
zima hiems (čas roční), frigus
(teplota); jako pocit: algor.
zimní hiemalis, hibernus, bru-
malis; z. byty hibernacula;
z. tábor hiberna.
zimnice febris.
zimuji v. přezimuji.
zíráám contemplor alqd; v. pa-
trím, hledím.
zisk quaestus, compendium, emo-
lumentum, lucrum.
získání conciliatio (gratiae).
získati concilio, acquiro, paro
mihi alqd; v. dosíci; z. si ně-
koho delenire (alqm alqa re),
opět z. reconcilio, recupero.
zítra cras.
zítřejší crastinus.
zítřek crastinum; na z. odkládati
in c. differo.
zívám hisco, oscito.
zjednání comparatio (testium).
zjednáávám v. připravuji, poři-
zuji, kupuji; mír z. pacem

concilio; opět zj. reconcilio;
zásluhy si z. mereor; z. si za
peníze conduco alqm.
zjemňuji mitigo, lenio, excolo
alqm. [cies.
zjev visus, aspectus, facies, spe-
zjevně palam, manifesto, aperte,
evidenter.
zjevný apertus, evidens, mani-
festus, testatus; z-o jest ap-
paret.
zjevují ostendo, patefacio, aperio,
palam facio alqd; z. se appareo,
conspicior.
zježený hirtus.
zjištěný certus, exploratus, com-
pertus.
zjitřiti exulcero.
zkaliti turbo alqd.
zkáza corruptio, corruptela; =
zničení eversio, excidium; =
škoda v. toto.
zkaziti corrumpo, depravo, dis-
perdo alqd; v. kazím.
zkázonosný exitiabilis, perui-
ciosus.
zklamati v. klamu.
zkomolenina amputata (-orum).
zkomolený curtus, decurtatus.
zkormoucení sollicitudo, maeror.
zkormoucený v. smutný.
zkoumám tempto, examino,
quaero, inquiero, investigo,
scrutor alqd. [sitor.
zkoumatel investigator, quae-
zkouším experior, tempto, peri-
clitor alqd.
zkrácení contractio (orationis).
zkrátka denique. [ceo.
zkrotiti mansuefacio alqm; coër-
zkrotnouti mansuefio.
zkroucení distortio (membro-
rum).
zkroucený detortus (corpus)
zkroučiti detorqueo (omnes par-
tes corporis). [peritia.
zkušenost usus, experimenta,
zkušený peritus, prudens, ex-
pertus (alcs rei).
zkypřiti mollio (agrum).

zkysati coacesco.
zlatičký aureolus (libellus).
zlatník (řemeslník) aurifex; (zlatá mince) aureus.
zlato aurum; zlatem ozdobený, ověšený atp. auratus.
zlatý aureus.
zle male.
zlehčení calumnia; v. pohanění.
zlehčování obtrectatio. [tator.
zlehčovatel detrectator, obtrec-
zlehčuji obtero, minuo (religionem), detrecto (virtutes), obtrecto (laudi alcs).
zlehka leviter.
zlepšiti corrigo, emendo.
zlo malum.
zloba malitia, improbitas.
zlobím v. hněvám.
zločin scelus, crimen, facinus, maleficium; z. hrdelní capital (audere). [auctor.
zločinec homo sceleratus; sceleris
zločinný sceleratus, con-, maleficus, facinorosus.
zloděj fur, aversor (pecuniae publicae), peculator.
zlodějíček furunculus.
zlodějsky furaciter.
zlodějský furax (servus).
zlodějství furtum; peculatus.
zlolajný maledicus.
zlomek fragmentum.
zlomyslně malitiose.
zlomyslnost malitia.
zlomyslný malitiosus, malevolus.
zlopověstný infamis, famosus.
zlořečení atp. v. proklínání.
zlost iracundia; indignatio, ira,
zlostný iracundus.
zlý malus.
zmáhám se increbresco, augeor.
zmalátnělost languor; animi demissio. [defatigatus.
zmalátnělý languidus; fessus,
zmalátněti languesco.
zmalomyslněti animum demitto, animo deficio.
zmar v. záhuba; **na z. přijíti** intereo, dispereo.

zmařiti irritum reddo, dirimo (auspicium), disturbo; = zničiti v. toto. [bo alqd.
zmásti permisceo, confundo, **zmatek** turba, conturbatio, perturbatio; **ve z. uvádím** perturbo, con-, confundo, misceo.
zmateně turbate, confuse.
zmatený confusus, conturbatus, perturbatus; perplexus; incompositus.
zmenšení imminutio, deminutio.
zmenšuji minuo, deminuo, imminuo, attenuo; **levo, mitigo** alqd.
změkčiti mollio alqd; = změkčilým učiniti effemino; enervo.
změna mutatio, com-, immutatio; vices, vicissitudo; variatio.
změnitelný commutabilis.
změnití muto, commuto, immuto alqd; vario alqd.
změřiti v. měřím.
změtení confusio (religionum).
zmije aspis, vipera.
zmínka mentio, commemoratio alcs rei.
zmiňuji se mentionem facio (alcs rei), commemoro (alqd).
zmírám absumor (ferro).
zmítám agito, iacto alqd.
zmítání iactatio.
zmizeti v. mizím.
zmladnouti repuerasco.
zmoci supero, vinco alqm; possum alqd.
zmocnění auctoritas.
zmocňuji se potior alqa re, occupo, capio alqd; z. se napřed praeoccupo; z. někoho auctoritatem alcs rei do alcuí.
zmoudřeti sapio; doceor (calamitate).
zmožený confectus (aevo, fame).
zmrskati v. mrskám.
zmrzačený mutilus, truncus, truncatus.
zmrzačiti trunco, mutilo alqm.
zmrznouti congelare; frigore pereor.

zmužilost virtus, fortitudo, animus.

zmužilý animosus, fortis.

zmýlití fallo alqm; v. mýlím se.

značka insigne, nota, signum.

značně aliquanto (minor), aliquantum (procedere) non mediocriter, valde.

značný grandis; insignis; aliquis; z. kus, část aliquantum (agri).

znak insigne.

znalec peritus, prudens alcs rei.

znalost scientia; peritia; z. práva iuris prudentia; z. mám scio alqd, novi alqd, cognitum habeo alqd. [(loci).

znalý peritus, prudens, gnarus
znám novi; scientiam alcs rei habeo.

znamenám = vidím animadverto, sentio, cerno, intellego; = označuji signo, significo, noto alqd; do budoucnosti portendo, indico alqd; = význam mám valeo, vim habeo.

znamení signum, nota, significatio; něčeho budoucího omen, portentum, ostentum; hrozná znamení dirae; z. troubou classicum; z. ke shromáždění se, k bitvě dáti classicum canere; z. z letu ptáků augurium; za dobrého zn. auspicato.

znamenitě insigniter, egregie; valde.

znamenitost gloria, claritas.

znamenitý illustris, insignis, conspicuus, praestans, v. výborný, vynikající. (tio.

znaménko rozdělovací distinctivum; značka nota; v. znamení.

známost notitia; v. znalost; ve z. přijíti innotesco, in vulgus emano, nobilitor, pervulgor, percrebresco.

známý notus, compertus; vulgaris; známo jest constat; z. činím palam facio.

znázornění demonstratio.

znázorňuji demonstro, in conspectu pono alqd.

znechutiti taedet me alcs rei, fastidio alqd, satietas alcs rei me tenet.

znelíbiti se displiceo alcu; improbor ab alqo.

znenáhla paulatim, sensim; z. vystupující acclivis, leniter editus. [tio.

znepokojení sollicitudo, afflictatio
znepokojuji sollicito, sollicitudine afficio, agito, peragito, exagito, ango, commoveo, exerceo (ambitio animum) vexo alqm.

znepřáteliti v. rozdvojuji.

znešvařiti contamino.

znetvoření deformitas, depravatio (oris).

znetvořuji deformat, depravo.

zneuctění dedecus, ignominia.

zneuctívám dedecoro, violo, deformat, polluo alqd.

zneužívám abutor, male utor alqa re. [huba, zkáza.

zničení disperditio (urbis); v. zánichiti disperdo, exstinguo; v. ničím.

zniknouti enitor; effugio alqd.

zním sono, resono.

znova denuo; v. opět.

zobák rostrum.

zobecněti vulgor.

zobrazuji formo alqd.

zodpovídati v. odpovídám.

zora aurora.

zosnovatel auctor, machinator.

zosnovati v. osnuji.

zotavuji recreo (vocem, corpus); z. se requiesco, convalesco, recreo me. [alqm.

zotročiti in servitute redigo
zoufalost, -ství desperatio.

zoufalý, v. z. postavení rebus desperatis.

zoufám despero (alqd neb de..).

zpáteční pochod reditus, receptus.

zpěčování se recusatio.

zpěčuji se v. zdráhám se.

zpět retro, rursus; předponou re — (reporto atp).
zpěv cantus.
zpěvák cantor; z. flétnou doprovodný auloedus.
zpěvnost canorum.
zpěvný canorus.
zpilý ebrius.
zpívám cano, canto.
zpívávám cantito. [creator.
zploditel creator, generator, prozploditi procreo.
zplozený generatus. [alcul.
zpotiti (někoho) sudorem excutio
zpotřebuji consumo alqd.
zpotvořiti deformato, depravo alqd.
zpozdile stulte, absurde.
zpozdilost stultitia. [šetilý.
zpozdilý stultus, fatuus; v. pozpozorovati animadverto, sentio alqd; = seznati intellego.
zpracovati pertracto alqd; conficio; colo alqd.
zpráchnivělý putridus.
zpráchnivěti putresco.
zpráva nuntius; z-u dávám certiore facio alqm; z. dostávám certior fio.
zpravodaj auctor.
zpravuji doceo, (acc. o .inf.) refero (sermone ad alqm), certiore facio (alqm de alqa re); (zevrubně) edoceo alqm alqd.
zpronevěřiti fraudo (alqd), supprimo (pecuniam).
zprostiti libero alqm alqa re.
zprostředkovatel auctor (pacis), internuntius.
zprostředkovatelka conciliatrix (amicitiæ). [poruji.
zprotiviti se v. protivím se, odzprvu initio.
z předu a fronte.
zprítomňuji repraesento alqd.
zprízněný coniunctus; v. příbuzný.
zpupně ferociter, superbe.
zpupnost superbia, insolentia, intemperantia, arrogantia, spiritus, licentia.

zpupný superbus, insolens, arrogant.
zpuřně contumaciter, obstinate.
zpuřný contumax, obstinatus.
způsob modus, ratio; genus (scribendi); tím z. hoc modo; z. života vita, cultus.
způsobilost habilitas. [(ad. .).
způsobilý aptus, idoneus, factus
způsobiti efficio, ut; auctor sum alcs rei; z. si smrt: mortem sibi consciscere (necem, fugam); z. boj, porážku: certamen, cladem edere.
způsobný bellus (homo); = uhlazený, zdvořilý v. toto.
způsobuji efficio, perficio.
zpuštění depopulatio.
zpuštění depopulor, devasto; nadobro z. evasto; zpuštěný depopulatus. [sumo.
zpyšněti inflor, efferor, spiritus
zpytování investigatio.
zpytovatel investigator.
zpytuji investigo, scrutor alqd.
zrada proditio; perfidia.
zrádce proditor.
zrádně perfide, malitiose.
zrádný perfidus, subdolus, infidus.
zraji maturesco.
zrak lumina oculorum, acies; aspectus (a-u sentiri); conspectus; jako smysl visus.
zralost maturitas.
zralý maturus; po z. úvaze cogitate (scribere alqd).
zrazování od něčeho dissuasio.
zrazovatel dissuasor.
zrazuji (někoho) prodo (alqm), (od čeho) revoco, dissuadeo (pacem), dehortor (alqm ab. .).
zrcadlo speculum.
zrno granum.
zrozený prognatus; factus (ad. .).
zručnost ars, artificium, facultas, sollertia. [alqa re).
zručný expeditus; exercitatus (in zrušení (zákona) abrogatio; částečné zruš. zákona derogatio.

zrušiti tollo, rumpo alqd; abrogo, antiquo (legem); solvo (amicitiam).
zrychlení acceleratio.
zrychluji accelero, maturo alqd.
zřejmě evidenter, manifesto.
zřejmost evidentia.
zřejmý v. zjevný.
zřeknutí se abdicatio.
zření ratio; **z.** mám rationem habeo (alcs rei), respicio (alqd), animum adverto (ad . .).
zřetel v. zření.
zřetelně clare, dilucide, enodate (narrare), explanate.
zřetelný clarus, dilucidus, expressus (sceleris vestigia), perspicuus.
zřícenina ruinae, parietinae.
zříditi efficio (portum, duas legiones).
zřídka raro.
zřídlo fons, caput; origo, principium.
zříkám se abdicō me (magistratu).
zřím intueor; v. patřím.
zřízení instituta; institutio; **z.** státní constitutio (civitatis).
zřízený constitutus (bene c. corpus).
zřizuji instituo, comparo, instruo alqd; zase **z.** restituo.
zsinalý perpallidus.
ztenčuji obtero, attenuo, extenuo, minuo alqd.
ztepilost proceritas.
ztepilý procerus.
ztlouští crassus (unum digitum).
ztrácím amitto, deperdo, perdo alqd; **z.** se evanesco, pereō, effluo.
ztráta amissio, detrimentum, damnum, incommodum, diminutio (libertatis); **z.** práv občanských capitis diminutio; v. škoda.
ztrnouti torpesco, obstupesco.
ztrnutí torpor.
ztroskotati naufragium facio, elido naves, diruo alqd.

ztrýzněný discruciatu.
ztučeněti pinguesco.
ztuhlý concretus, rigidus.
ztuhnouti rigesco.
ztuhnutí concretio (corporum).
zub dens.
zubr urus.
zúčastniti se v. účastním se.
zúplna v. zcela, docela.
zuřím saevio, furo (in alqm).
zuřivě acriter, saeve, furiose.
zuřivost furor, saevitia.
zuřivý ferox, furibundus, furiosus, saevus.
zůstávám maneo, remaneo, per resto, relinquo, subsido (multitudo calonum in castris).
zůstavuji relinquo; prodo alqd; **z.** na vůli permitto.
zušlechťuji excolo (ingenia disciplina); informo alqd.
zúžuji coarto.
zvedám tollo, levo, sublevo, attollo (manus ad caelum).
zvedám se assurgo, surgo; v. vyčnívám, vyvstávám.
zvelebuji augeo, amplifico alqd.
zveličení amplificatio.
zvenčí extrinsecus.
zvěčnělý mortuus; divus.
zvěd v. vyzvědač.
zvěděti exploro, disco, comperio alqd, certior fio de alqa re.
zvěřina caro ferina.
zvěřinový ferinus.
zvěst v. zpráva, pověst.
zvěstuji nuntio, refero, defero, renuntio alqd, pronuntio.
zvětrati evanesco (vinum).
zvětšení amplificatio.
zvětšovatel amplificator.
zvětšuji augeo, amplifico.
zvidám = dovídám se comperio; = vyzvídám exploro.
zvíklati v. víklám.
zvírátko bestiola.
zvíře bestia, belua.
zvítěziti v. vítězím.
zvlášť v. obzvlášť; každý **z.** separatim.

zvláštní = *oddělený separatus*; (co do jakosti) *insignis, singularis*; (co do kvantity) *praecipuus*. [*adj. proprius*.]
zvláštnost *proprietas; novitas*;
zvlažuji *irrigo, subluo* alqd.
zvolání *exclamatio*.
zvolati *conclamo, exclamo*.
zvolna *leniter, paulatim*.
zvoneček *tintinnabulum*.
zvrácený *pravus, perversus*.
zvrátiti *subverto, evertō* alqd.
zvrhnouti se *degenero*; = změnití se *mutor*.
zvu *voco, invito* alqm; = nazývám, jmenuji v. toto.
zvučím *sono, resono*.

zvuk *sonus, sonitus*; = hlas *vox*.
zvůle *licentia, libido*.
zvyk *consuetudo, mos; usus*; mám ve z. *consuevi, soleo*.
zvykám *consuesco; assuesco* (alqa re, neb *alcul rei*); z. ko-
ho *assuefacio* alqm alqa re neb *alcul rei*.
zvyklý *assuetus* (*labore assiduo, inf.*), *assuefactus* (*puro sermone, operi, parere*).
zvýši *altus*.
zvyšuji *exaggero* (*beneficium verbis*), *augeo* alqd.
zženštilost *mollitia*.
zženštilý *mollis, effeminatus*.
zženštiti *effemineo*.

Ž.

žába *rana*.
žádám *postulo* (*fidem publicam; alqm orationes duas; ut venderet; scire aut posse*); *rogo* (*hoc te vehementer; de aqua; res turpes*); *peto* (*praemium; diem colloquio; opem ab alqo; ut sibi donaret*), *posco* (*vades; hoc a me; parentes pretium, deos veniam*); *úsilovně ž.* *flagito* (*pugnam*); **ž. za vydání něko-**
ho *deposco* (*alqm ad.*), *exposco* (*publice*); **ž. si** (= *přeji si*) *cupio, opto, appeto, concupisco* alqd; *snažně si ž.* *exopto* alqd; **ž. zpět** *repeto* (*obsides; bona sua*).
žádání *postulatio, petitio*.
žadatel *petitor*.
žádný *nullus*; *při někt. jmenech nemo* (*Romanus, poëta*); **ž. z obou** *neuter*; **ž. člověk** *nemo*.
žádost *cupiditas, desiderium; postulatum, petitio*; *důtklivá ž.* *efflagitatus*.
žádostivost *aviditas, amor, appetentia, cupiditas*.

žádostivý *cupidus, avidus* *alcul rei*. [*tandus, desiderabilis*.]
žádoucí *expetendus, optatus, op-*
žahadlo *aculeus*.
žahavka *urtica*.
žák *discipulus, auditor* (*Theophrasti*).
žal *luctus, maeror*.
žalář *carcer*.
žalařuji *in catenis teneo*.
žaloba *accusatio, crimen, způsob ž—y actio* (*quaerere*); *quaestus, querela, querimonia; křivá ž.* *calumnia*.
žalobnický, po *ž—u* *accusatorie*.
žalobnický *accusatorius*.
žalobník *accusator*; **ž. veřejný** *actor* (*causae*); *křivý ž.* *calumniator*.
žalost v. *žal*.
žalostně *flebiliter*.
žalostný *flebilis, funestus, miserabilis, lamentabilis*.
žalovatelný *accusabilis*.
žalud *glans*.
žaludek *stomachus, alvus*; *ž-em* *chorý cardiacus*.

žaluji accuso, alqm (alcs rei);
 křivě ž calumnior; před sou-
 dem hrdelním ž. capitis accuso;
 před soudem defero (alqm neb
 nomen alcs). [tia.
žár ardor, aestus, fervor, flagran-
žároviště bustum. [perhorresco.
žasnú admiror (alqd), obstupesco,
že 1. accus. s inf. (po slovesech
 dicendi atp.); 2. ut (ve větách
 výsledných); 3. quod (ve vě-
 tách příčin.); 4. ne (ve větách
 obavných); 5. quominus (po
 slovesech překázení atp.); 6.
 quin (po záp. sloves. pochybo-
 vání); **že ne** 1. ut (ve větách
 obav.); 2. ut non (ve větách
 výsled.).
žebrák mendicus.
žebrám mendico.
žebřík scala.
žehnám někomu bonis ominibus
 prosequor alqm.
žel v. žal; žel mi jest něčeho
 paenitet me alcs rei.
železa catenae.
železitý ferrarius.
železný ferreus.
železo ferrum; **ze železa** prac-
 jící ferrarius.
želím paenitet me (alcs rei), com-
 miseror alqd, lugeo alqd.
želízko napálení vlasů calamister.
želva testudo. [uxor.
žena femina, mulier; = manželka
ženich sponsus.
žením se uxorem duco. [nus.
ženský muliebris, femineus (ma-
ženu ago, compello alqd; pello;
 = poháním incito, stimulo, im-
 pello alqm; z. se feror; incurro
 (cornibus), prosequor alqm.
žerď hasta; v. tyč, rahno.
žernov lapis molaris.
žert iocus; ludus, ludibrium.
žertuji iocor. [toto.
žertovný iocosus; = směšný v.
žertva hostia, victim.

žezlo sceptrum; = vláda v. toto.
žhavý ardens (lapis), flagrans,
žhu caleo. [candens.
žiji vivo, vitam dego.
žila vena, arteria.
žírnost fecunditas, fertilitas.
žírný fecundus, fertilis, uber.
živel plur. principia, elementa
 rerum.
živím alo, nutrio alqm; victum
 praebeo alcu; ž. se vivo, alor,
 vescor (lacte et carne).
živitel altor, nutricius.
živitelka altrix, nutrix.
živobytí vita; victus, cultus.
živočich animal.
živočišný animalis.
živok animans.
živost vigor, alacritas; v. hbitost.
život vita; anima, spiritus; =
 způsob života cultus, mores;
 ž. si беру mortem mihi con-
 scisco.
životný animalis (sonus), anima-
 tus; vitalis.
životopis vita.
živoucí animans.
živý vivus, animans, animatus,
 za živa vivus; = čilý, hbitý
 v. toto.
žízeň sitis (uhasiti explere).
žízním sitio (alqd).
žlab canalis.
žluč bilis.
žlutý flavus, luteus.
žnec messor.
žnu seco, meto alqd.
žold stipendium; ž gladiatorský
 gladiatorium.
žoldněř miles mercennarius
žoldněřský conducticius, mer-
 cennarius.
žrádlo pastus.
žravý edax.
žrouť asotus.
župa pagus.
žvatlám garrio.
žvýkám mando alqd.

38. vydání Štěpána-Ambrože

Odborné časopisy píší m. j. o
česko-německém a německo-českém

Kapesním slovníkn prof. Štěpána-Ambrože:

Jest to slovník nejlepší z nej-
lepších, který se dočkal již 37.
vydání, jest to vysoce cenná
pomůcka pro každý psací stůl,
nevyčerpatelná pokladnice pro
školu, kancelář a dům, kterou
můžeme každému vřele
doporučiti.

Úprava vkusná. Cena 32 K.

Lorenzovy cizojazyčné slovníky, nacházejí
každým rokem hojnějšího rozšíření, jich
obliba vůči hledě stoupá a lze jich nalézt
roztroušené

po celé zeměkouli!

**NAKLADATEL JINDŘICH LORENZ
V TŘEBÍČI NA MORAVĚ**

Žádejte u knihkupců

opravdu dobré a upotřebitelné
Lorenzovy **kolibří** slovníky
se správnou výslovností a mluvnickými částmi

Prof. Šetka, francouzsko-český a
česko-francouzský v plát. vazbě K 11.—

Prof. J. Štěpán, česko-něm. a něm.-
český v plát. vazbě K 11.—

Prof. Štěpánek, rusko-český a čes-
ko-ruský, brož. K 11.—

Kajš, esp. slovníček I/II „IDO“ K 11.50

Hain-Brábek, maďarsko-německý a
německo-maďarský I/II K 11.—

Prof. Wrana, polsko-německý a
německo-polský, kart. K 9.—

Prof. Dziewitzki, polsko-anglický a
angl.-polský, váz. K 9.—

Osička, angl.-čes. a čes.-angl., váz. K 11.—

Prof. Dr. Hodr, česko-italský a
italsko-český . K 11.—

Prof. Macht, slovensko-franc. a
franc.-slovenský K 11.—

NAKLADATEL JINDŘICH LORENZ
V TŘEBÍČI NA MORAVĚ

Nejlacinější česká knihovna
(Dosud prodáno přes milion svazečků.)

Erben: Svatební košile	Sázavský: České lázně
Čelakovský: Ohlasy písní českých	Sokolík, zpěvníček
Benátky	Známkomluva
Hálek: Večerní písně	Elegantní tanečník
Hronovský: Český ráj	Lyžaření
Football	Počtářské záhady
Lawn-tennis	Neruda: Trhání
Průvodce po Paříži	Aforismy
Semmering, Terst atd.	Matouš: O radiu
	Nervosa
	Dějiny světa

Cena svazečku K 1.—.

Královská hra „ŠACHY“

Návod pro začátečníky.

Cena K 3.—.

IV. vydání.

KAJŠ: Světomluva „IDO“

Cena K 3.—.

Vyšlo osmé vydání

Nový národní zpěvník

Výbor národních a znárodnělých písní, úryvků z českých zpěvoher. Sestavil Al. Ručka.

Cena K 20.—.

NÁKLADEM JINDŘ. LORENZE

V TŘEBÍČI NA MORAVĚ

vydány následující vkusně vázané slovníky:

Štěpán-Ambrož, prof., česko-něm. a něm.-český	K 32.—
Štěpán, prof., česko-německý a německo-český	K 22.—
Štěpán, prof., čes.-něm. a něm.-čes. (kolibří vyd.)	K 11.—
Šetka, I. francouzsko-český	K 20.—
Šetka, II. česko-francouzský	K 20.—
Šetka, Dr., francouzsko-český a opačně	K 32.—
Šetka, Dr., franc.-čes. a opačně (kol. vyd.)	K 11.—
Kubín, prof., čes.-franc. a francouz.-český	K 26.—
Čermák A., prof., anglicko-český, I. díl	K 20.—
Čermák A., prof., česko-angl., II. díl	K 20.—
Čermák A., prof., úplný, váz.	K 32.—
Váňa, prof., česko-anglický a anglicko-český	K 26.—
Sedláček, Dr. prof., česko-latinský a latin.-český	K 29.—
Bušinský, prof., česko-italský a italsko-český	K 26.—
Bušinský, slovník španělsko-český a čes.-španěl.	K 16.—
Brábek, prof., česko-maďarský a maďarsko-český	K 20.—
Kout, prof., česko-srbochorvatský a srbochor.-čes.	K 16.—
Kaczor, prof., česko-polský a polsko-český	K 29.—
Šis-Ivanov, slovník bulhar.-český a čes.-bulhar.	K 46.—
Forejt, česko-ruský a rusko-český	K 30.—
Štěpánek, prof., rusko-čes. a čes.-rus. (kol. vyd.)	K 11.—
Štěpánek, rusko-český	K 32.—
Černý, hudební slovník	K 14.—
Kajš, esperantský slovníček „Ido“, I./II.	K 11.50
Molé, prof., německo-franc. a franc.-německý	K 26.—
Higl, prof., anglicko-německý a něm.-anglický	K 29.—
Kout, něm.-srbský a srbsko-něm.	K 20.—
Schmid, Dr. prof., německo-italský a italsko-něm.	K 26.—
Sokolovski, Dr., německo-ruský a rusko-něm.	K 26.—
Klus, prof., německo-polský a polsko-německý	K 26.—
Kielski, prof., polsko-franc. a franc.-polský	K 26.—
Oslčka, prof., angl.-český a česko-angl. (kolibří)	K 11.—
Hain-Brábek, maď.-něm. a něm.-maď., I.-II. kart.	K 11.—
Wrana, prof., pol.-něm. a něm.-pol., kart. (kol. vyd.)	K 9.—
Dziewitzki, polsko-angl. a angl.-pol. (kol. vyd.)	K 9.—
Stanislawski, polsko-angl. a angl.-polský	K 40.—
Šetka, Dr. prof., cizojazyčný slovník	K 27.—
Hodr, Dr., prof., česko-ital. a ital.-čes. (kol. vyd.)	K 11.—
Macht, prof., slovensko-francouzský a francouzsko-slovenský (kol. vyd.)	K 11.—

Vzorné zpracování, skvělá úprava, levná cena.

Vzory kapesních slovníků!

Právě vyšlo 38. vydání

kapesního slovníku

česko-německého a německo-českého,
který podle nového pravopisu sestavili
prof. J. Štěpán a A. Ambrož

Cena vkusně váz. výtisku K 32.—

Prof. Dra O. Šetky

Francouzsko-český

a česko-francouzský slovník

úplný, váz. K 32.—, se správnou výslovností

Kdo hledá moderně sestavený

KAPESNÍ SLOVNÍK

anglicko-český a česko-anglický

se správnou anglickou výslovností

koupí si právě vydaný od

prof. Dra A. Čermáka

Cena vkusně váz. výtisku K 32.—

Zavádí se na všech ústavech

NAKLADATEL JINDŘICH LORENZ

v Třebíči na Moravě

Parlez vous français?

Profesora Jos. Kubína
NOVÁ PRAKTICKÁ
ŠKOLA FRANCOUZSKÁ
MODERNÍ PŘÍRUČKA

Čech ve Francii žijící nám píše:
Se zásilkou jsem úplně spokojen
a hlavně mne překvapila

Kubínova škola francouzská

*svým bohatým a účelně rozděle-
ným obsahem.*

*Učebnici tuto mohu každému
vřele doporučiti!*

Cena K 25.—

NAKLADATEL JINDŘICH LORENZ
v Třebíči na Moravě

NOVÝ
KAPESNÍ SLOVNÍK

latinsko-český
a
česko-latinský

Pro potřebu
školskou a. soukromou

sestavil

Dr. Josef Sedláček,

profesor při státním vyšším gymnasiu v Třebíči.

- I. Díl latinsko-český.
II. Latinská slova v české mluvě užívaná.
III. Díl česko-latinský.
-

V Třebíči na Moravě.

Nakladatel Jindřich Lorenz, knihkupec.

1940.

Prof. dra. Jos. Sedláčka

KAPESNÍ SLOVNÍK

latinsko-český

a

česko-latinský

Díl I.

Slovník latinsko-český

8. vydání.

V Třebíči na Moravě.

Nakladatel Jindřich Lorenz, knihkupec.

1940

A.

Ā, āb, abs *predl. s. abl.* od, ze, se, s, po, hned po, co do.
ābācus, *i m.* stkvostný stolek.
ābāliēnātio, *ōnis f* odcizení.
abalieno, *āre* odcizují, odvracím; *a -tus* odpadlý. [ký.
Abantēus 3. *adj.* Abantův, -ovs.
Abantiādēs *ae m* Abantovec = Perseus neb Acrisius.
Abas, *ntis m* 1. král v Argu; 2. Kentaur; 3. průvodce Perseův; 4. druh Diomedův; 5. průvodce Aeneův; 6. kníže etrurský.
ābāvus, *i m* praděd, předek.
Abdēra, *erum n (-ae f)* město thracké.
Abdērīta, *ae (-es, ae) m* obyv. Abdery. [se.
abdicātio, *ōnis f* sřeknutí, od — **abdicō**, *āre* sříkám se, vzdávám se, skládám (úřad).
abditus 3. *adj.* odlehlý, skrytý.
abdo, *ēre, didi, ditum* stranou dávám, odstraňuji, ukrývám; *me a.* uchyluji se; pohřžiti se (in litteras). [nost.
abdōmen, *inis n* břicho; *smysl-*
abdūco, *ēre, xi, ctum* odvádím, odvlékám, odvracím.
abductus 3. vzdálen, odloučen.
ābeo, *īre, ii, itum* odcházím; minouti, uplynouti; přecházím, měním se v něco; *a. ex conspectu* mizím s očí.
aberrātio, *ōnis f* zbloudění, vzdálení se, odchýlení; vyrazení.
aberro, *āre* zblouditi, odchýliti se; vyrazím se.
abīfore = **āfutūrum esse**

abforem = abessem.
abhinc *adv.* před, od nynějška.
abhorrens, *tis* odchylný, odlišný, cizí.
abhorreo, *ēre, ui, s* hrůzou se odvracím, hrozím se; nesouhlasím, liším se, přičím se.
abicio, *ēre, iēci, iēctum* odhazují; pohazují; nechati, opustiti; snížiti; odbýti.
abiectē *adv.* malomyslně; nízce.
abiectio, *ōnis f* malomyslnost (animi).
abiectus 3 pohozený, malomyslný, nepatrný, povržený; sprostý, nízký
ābiēgnus 3. *adj.* jedlový.
abiēs, *ētis f* jedle.
abīgo, *ēre, ēgi, actum* odháním, za-, vy-, zaplašiti.
abitus, *ūs m* odchod; východiště.
abiūdico, *āre* upírám, od-, odsuzuji.
abiungo, *ēre, nxi, nctum* odlučuji, vypřahuji, vzdaluji.
abiūro, *āre* přísahou upírám, odpřisáhnouti něco. [pravení
ablēgātio, *ōnis f* odeslání, vy-
ablego, *āre* odstraňuji, propouštím, vypraviti.
abligūrrio, *īre* zmrhati.
ablūdo, *ēre* oddaluji se, jsem nepodoben.
abluo, *ēre, ui, ūtum* smývám, u-, očišťuji.
abněgo, *āre* odpírám.
Abnōba, *ae f* Černý les.
abnormis, *e adj.* nepravidelný; *a. sapiens* k žádné škole nepatřící.

abnũo, ěre, ui, ūtum odpírám,
odmítám, oslyšeti; nehodím se k
abnũto, ěre odpírám.
abõleo, ěre, ěvi, itum zniĉiti,
vyhladiti, odstraniti.
abolesco, ěre, ěvi mizím.
abolitio, õnis *f* zrušení, zniĉení.
abominandus 3. opovržení hod-
ný.
abõmino, ěre (-or) zažehnávám.
Aborigines, um *m* kmen latinský,
od něhož Římané odvozovali
svůj původ.
abortio, õnis *f* potracení.
abortivus 3. *adj.* před časem
narozený.
abortus, ūs *m* předčasný porod,
potracení.
abrãdo, ěre, si, sum odškrabuji;
oholití, ostríhati; uzmouti.
abripio, ěre, ripui, reptum od-
trhnouti, odvléci, uloupiti,
uchvátiti, zajmouti; a. se od-
chvátati, utéci.
abrogãtio, õnis *f* zrušení.
abrogo, ěre zrušiti, vzíti; zbaviti,
zpustiti.
abrotõnum, i *n* (-us, i) brotan.
boží dřevce.
abrumpo, ěre, rūpi, ruptum od-
trhuji, s-, přerušuji, přitrž ěi-
ním; protínám (venas); poru-
šuji. [ka.
abruptio, õnis *f* odtržení, roztrž-
abruptum, i *n* sráz, strž, pro-
past; zkáza.
abruptus 3. přervaný, příkrý,
strmý.
abscẽdo, ěre, ssi, ssum odstupuji,
u-, odcházím, upouštím, ustá-
vám.
abscessio, õnis *f* ustupování.
abscessus, ūs *m* odstup, vzdále-
nost.
abscido, ěre, di, sum uříznouti,
utíti; rozdělití; spem. a. nadõji
zniĉiti.
abscindo, ěre, idi, ißsum odtrh-
nouti, s-, uříznouti.
abscisio, õnis *f* přerušení řeči.

abscisus 3. ufatý; srážný. [ný.
abscõditus 3. skrytý, tajný, tem-
abscõdo, ěre, di, itum skrývám,
uklízím, zatajuji, s oĉi ztrácím
(locum).
absens, tis *adj.* nepřítomný.
absentia, ae *f* nepřítomnost.
absimilis, e *adj.* nepodoben.
absinthium, i *n* (-ius) pelyněk.
absisto, ěre, stiti odstupuji, vzda-
luji se; přestávám.
absolũtẽ *adv.* úplně, zcela.
absolũtio, õnis *f* sprostění; do-
konĉení.
absolũtus 3. úplný, naprostý,
dokonalý, nepodmíněný.
absolvo, ěre, vi, ūtum odvazuji,
žaloby sprostuji, nevinným
uznávám, osvobozuji, zbavuji;
konĉím.
absõnus 3. *adj.* nezvuĉný, nesou-
hlasný, neshodný. [titi.
absorbeo, ěre, ui vstřebati, pohl-
absque *predl. s abl.* dále od, bez,
mimo, kromě.
abstẽmius 3. *adj.* střízlivý.
abstergeo, ěre, si, sum stírám,
u-, a. dolore zaháním.
absterreo, ěre, ui, itum zastrã-
šuji, od-.
abstĩens, tis *adj.* zdrželivý, ne-
zištý. [ziště.
abstinenter *adv.* zdrželivě, ne-
abstĩentia, ae *f* zdrželivost,
nezištnost, půst, hlad.
abstĩneo, ěre, nui, zdržuji se ně-
ĉeho, neužívám; zdržuji, za-
někoho.
absto, ěre, stiti stojím stranou.
abstraho, ěre, xi, ctum odtahuji,
odvlékám, odvracím, zdržuji;
vzdaluji, vybavuji.
abstrũdo, ěre, si, sum odstrĉiti,
skrýti. [(homo).
abstrũsus 3. skrytý; uzavřený
absum, ěsse, ěfui jsem nepřítom-
men, vzdálen, dalek, nemám
úcastenství; neslyšeti, nesná-
šeti se; non multum abest
neschází mnoho.

absumo, ěre, psi, ptum odnímám, trávím, stravuji, mařím: *pass. hynu.*
 absurdē *adv.* chybně, nechutně, zpozdile, nesrovnale.
 absurdus 3. *adj.* nelibý, zpozdilý, nejapný.
 abundans, tis *adj.* oplývající, bohatý, zámožný, hojný (*pecunia*); a. multitudo přesila.
 abundanter *adv.* hojně, obšírně, rozvláčně. [bytek.
 abundantia *ae f* hojnost, nadabundo, ěre přetéká, oplývám, nadbytek mám.
 abŭsio, ōnis / užívání slov v nevlastním významu.
 abusque = usque *ab předl. s. abl.* až od. [správné užití.
 abŭsus, ūs *m* spotřebování, neabŭtor, i, ūsus *sum* zle užívám, nadužívám, zle nakládám.
 Abŭdēnus 3. *adj.* abydský.
 Abŭdus, i *f* město u Hellespontu. *ac v. atque.*
 Acadēmia, *ae f* háj u Athen herou Akademovi zasvěcený; v něm učil Plato, odtud = škola filosofická; akademie.
 Acadēmicus 3. *adj.* akademický.
 Acadēmus, i *m* heros řecký, jemuž zasvěcen háj u Athen.
 acalanthis (*acanthis*), idis *f* stehlík.
 Acāmas, ntis *m* syn Theseův.
 acanthus i *m* paznehtník (květina). [nane.
 Acarnānes, um *m* obyv. Akar-Acarnānia, *ae f* sever. záp. část Řecka u moře Jonského
 Acarnānieus 3. *adj.* akarnanský.
 Acastus, i *m* syn Peliův.
 Acca Larentia *f* choť pastýře Faustula; odtud slavnost *Larentalia*.
 Acca, *ae f* družka královny Volsků Kamilly.
 accēdo, ěre, cessi, cessum přistupuji, přicházím, přitáhnouti; ad rem publicam a. na dráhu

státnickou se dáti; ad causam a. beru na se vedení pře; ad hastam a. účastním se dražby.
 acceleratio, ōnis *f* zrychlení.
 accelero, ěre urychluji; spěchám, popliti si.
 accendo, ěre, di, sum zapaluji, roz-, ozařuji, podněcuji.
 accenseo, ěre, ui, sītum, sum připočísti.
 accensus, i *m* sluha úřední; *pl.* záložníci z páté třídy občanstva.
 acceptio, ōnis *f* přijetí.
 accepto, ěre přijímám.
 acceptus 3. příjemný, vítaný, milý.
 accerso *v. arcesso.*
 accessio, ōnis *f* přistoupení, přístup, přírůstek, přídavek.
 accessus, ūs *m* přistoupení, přiblížení se, příchod, přístup; příliv.
 accidit stává se, přihází se.
 accido, ěre, cidi, dopadám, dorážím; přihoditi, státi se, sběhnouti se; zdařiti se.
 accido, ěre, cidi, cīsum naříz-nouti, oslabiti; res accisae bídné poměry.
 accingo, ěre, nxi, nctum opásati; ozbrojiti, přichystati.
 accio, ěre, īvi, itum povolávám, obesílám.
 accipio, ěre, cēpi, ceptum přijímám, beru, dostávám, utrpěti (*calamitatem*), utržiti (*vulnus*); postřehnouti, uslyšeti.
 accipiter, ris *m* jestřáb.
 accitus, ūs *m* povolání, při-, pozvání, obeslání.
 acclāmatio, ōnis *f* pokřik (buď souhlasný neb nepřítivý).
 acclāmo, ěre pokřikuji, o-, za-, křikem dávám souhlas na jevo.
 acclāro, ěre zřetelně objevuji.
 acclinis, e *adj.* přikloněný, od-daný.
 acclino, ěre přichýliti, na-
 acclivis, e *adj.* znenáhla vystu-pující, šikmý.

acclivitās, *tis f* stoupání, svah.
 Acco, *onis m* náčelník Senonů.
 accōla, *ae m* soused.
 accolo, *ěre, ui, ultum* bydlím při.
 accommodatē *adv.* přiměřeně.
 accommodatio, *onis f* přizpůsobení se, ochota, vhodnost.
 accommodatus 3. přiměřený, vhodný.
 accomodo, *āre* přizpůsobuji, přikládám.
 accommodus 3. přiměřený.
 accredo, *ěre, didi, ditum* víru dávám.
 accresco, *ěre, ēvi, ētum* přirůstám, přibývám.
 accretio, *ōnis f* přibývání.
 accubitio, *ōnis f* ležení u stolu při hostině.
 accubo, *āre*, — ležím při něčem, spočívám.
 accumbo, *ěre, cubui, itum* uléhám, při- [vatě.
 accumulātē *adv.* hojně, vrcho-
 accumulātor, *is m* hromaditel.
 accumulo, *āre* hromadím, nakupiti, zasypati.
 accūrātē *adv.* pečlivě, bedlivě, důkladně, zevrubně; a -ius agere rozhodněji jednati.
 accūratio, *onis f* pečlivost.
 accūratus 3. důkladný, pečlivý, přesný.
 accūro, *āre* pečlivě obstarávám.
 accurro, *ěre, cucurri (curri), cursum* přibíhám, přikvapiti.
 accursus, *ūs m* sběh, shon.
 accūsābilis, *e adj.* žalovatelný, zavržitelný.
 accūsatio, *ōnis f* žaloba, ob-
 accūsator, *is m* žalobník.
 accūsatoriē *adv.* jako žalobník (ago, dico).
 accūsatorius 3. žalobnický.
 accūso, *āre* stěžuji si, naříkám do čeho, žaluji, viním.
 Acē, *ēs f* město ve Foinikii.
 ācer, *eris n* javor.
 ācer, ācris, *e adj.* ostrý, rázný, prudký, vášnivý.

acerbē *adv.* trpce, přísně.
 acerbitas, *tis f* trpkost, krutost; *pl.* útrapy.
 acerbo, *āre* ztrpčuji, zhoršuji.
 ācerbus 3. *adj.* trpký, hořký, bolestný, krutý.
 ācernus 3. *adj.* javorový.
 ācerra, *ae f* kadidelnice.
 ācervālis, *e adj.* hromadný.
 acervatim *adv.* hromadně; zkrátka.
 acervo, *āre* hromadím.
 ācervus, *i m* hromada; kupa, směs, množství.
 ācesco, *ěre, ui* zkysati.
 Acesta, *ae f* (-e, es) město na Sicilii. [je pocházející
 Acestēs, *ae m* král sicilský z Tro-
 acētum, *i n* ocet, úštěpek.
 Achaemēnes, *is m* praotec perských králů. [seův.
 Achaemenides, *is m* druh Odys-
 Achaemenius 3. *adj.* perský.
 Achaeus 3. *adj.* achajský.
 Achāia, *ae f* 1. Řecko vůbec; 2. Řecko jako provincie římská.
 Achāicus 3. *adj.* achajský.
 Achāis, *idis (idos) f* Řecko; *adj.* achajský (urbs).
 Achāius, 3. *adj.* achajský, řecký.
 Achēlōias, *dis f* dcera Acheloova.
 Achēlōis, *dis f* dcera Acheloova.
 Achelōius 3. *adj.* achelojský.
 Achelōus, *i m* největší řeka řecká; bůh této řeky. [seův.
 Achēmenides, *is m* druh Odys-
 Acherōn, *tis m* řeka v podzemí; podzemí.
 Acherontia, *ae f* (Acerenza) město v Apulii.
 Achilles, *is m* (ei, i) syn Peleův, přední rek ve válce trojské.
 Achillidēs, *ae m* Achilleovec.
 Achivī, *orum* Achaiové.
 Achivus, 3. *adj.* achajský.
 Achradīna *ae* čtvrt syrakusská
 Acīdālia mater Venuše (dle pramene v Boiotii).
 ācidus 3. *adj.* kyselý; protivný nepřjemný.

acies, ei *f* ostří, bystrost, pronikavost; zrak; šik, boj, bitva.
aciem instruo vojsko sešikovati.
ācīnaces, is *m* krátký meč perský.
ācīpenser, is *m* neznámá ryba mořská, snad jeseter.
Acis, dis *f* řeka sicilská.
āclis, dis *f* krátké kopí házečí.
Acmon, ōnis *m* 1. druh Aeneův; 2. druh Diomedův.
Acmōnides, is *m* sluha Vulkanův.
Acoetes, is *m* 1. kormidelník; 2. zbrojnoš Euandruv.
aconitum, i *n* oměj; *pl.* prudký jed vŕbec.
Aconteus, i *m* 1) Latin; 2) druh Perseův.
acquiēscō, ěre, ēvi, odpočívám, umírám, dosti mám, jsem spokojen.
acquiŕo, ěre, sīvi, sītum získávám, při-, rozmnožuji.
Acraeus 3. *adj.* na výšinách bydlící (přijmí bohů).
Acragas, ntis *m* město na Sicilii.
Acrātus i *m* propuštěnec Neroův.
ācrīculus 3. *adj.* popudlivý.
ācrimōnia, ae *f* ostrost; ráznost, energie.
Acrisiōnēus 3. *adj.* Akrisijský.
Acrisiōniādes, is *m* potomek Akrisiův = Perseus.
Acrīsius, i *m* král v Argu, otec Danain.
ācritēr *adv.* ostře, horlivě, prudce, zuřivě.
acroāma, tis *n* zábavná řeč, zpěv; bavitel.
Acrocēraunna, orum *n* nebezpečné pobřeží epirské.
Acrocorinthus, i *f* vyšehrad korinthský.
acta, ae *f* pobřeží mořské; rozmařilý život.
acta, orum *n* činy; záznamy úřední; denník, noviny.
Actaeon, is *m* vnuk Kadmův, lovec.
Actaeus 3. *adj.* attický.

Actiācus 3. *adj.* aktijský.
Actias, dis *f* Aktianka (Orithyia, Kleopatra).
actio, ōnis *f* konání, jednání, vedení pře, žaloba, formule žalobní, přednes řeči.
actito, āre provozuji, úsilně provádím; causas vedu processy; mimos provozuji mimy.
Actium, i *n* mys a město u zálivu Ambrackého.
actor, is *m* poháněč, vykonavatel, obstaravatel, přednášeč; herec; veřejný žalobce.
Actor, is *m* druh Aeneův.
Actōridēs, ae *m* Aktorovec.
āctuārius 3. *adj.* hybný, pohyblivý, rychlý, lehký.
actuōsus 3. *adj.* hybný, činný.
actus, ūs *m* pohyb; představení; úkon, jednání, činnost.
ācūleus, i *m* bodec, osten.
acūmen, inis *n* ostří; a. ingenii bystrost, důvtip.
acuo, ěre, ui brousím, ostrím, bystřím, podněcuji.
acūtus 3. ostrý, prudký (nemoc), bystrý, prohnaný.
acutum, i *n* pohroma (*belli*).
ācus, ūs *f* jehla. [plně.
acūtē *adv.* ostře, bystře, ducha-
Acutia, ae *f* manželka Vitelliova.
a. d. ante diem.
ad *předl. s akk.* u, na, k, proti (místo), až po; vzhledem k, vŕči, co do (vztah); pro, na (účel); k, na, dle (pohnutka).
adactio, ōnis *f* přivedení k přísaze.
adaequo, āre srovnati, při-, vy-; dostihnouti, vyrovnati se.
adamantēs 3. *adj.* ocelový.
adamantīnus 3. *adj.* z tvrdé oceli, nezničitelný.
adamas, ntis *m* tvrdý kov neb kámen, látka nezničitelná.
adamo, āre zamilovati, oblíbiti si.
adaperio, ire, ui, rtum otvírám, po-
adapertilis, e *adj.* otevřitelný.

adaquor, āri k vodě vedu; pro vodu jdu.
 adaugeo, ěre, xi, ctum rozmno-
 žuji, přispořuji.
 adaugesco, ěre rostu.
 adbībo, ěre, bībi, itum připřím, vssāti.
 addenseo, ěre, zhušfuji.
 addico, ěre, xi, ctum přiřknouti, slíbiti; příznivé znamení dávám; k pokutě odsuzuji; v šano vydávám, zaprodávám.
 addictio, ōnis *f* soudní přiřknutí.
 addisco, ěre, didici přiučiti se.
 addo, ěre, didi, ditum přidávám, do-, dokládám.
 addoceo, ěre přiučuji.
 addūbito, āre kloním se k pochybnosti, rozpakuji se.
 addūco, ěre, xi, ctum přivádím, přináším, uvádím, navádím, pohnouti, přiměti; přitahuji, u-, s-. [něji.
 (adductē) *adv.*, adductius přís-
 adēdo, ēdi, ēsum nakusuji, ohlo-
 dávám; snísti; strávit; lapides
 adesi ohlazené kamení.
 adēptio, nis *f* odnětí.
 adeō *adv.* tak, tak daleko, tou měrou; atque *a.* ba docela; nunc *a.* právě teď; id *a.* to právě; vel *a.* či spíše.
 adēo, ěre, ii k někomu se odebrati, předstoupiti; podstoupiti, podniknouti, na se vzít.
 ādeps, ipis *c.* sádlo, otylost, ne-
 japnost.
 adeptio, ōnis *f* dosažení.
 adēquito, āre přijíždím, do-
 adf. *v.* aff.
 adgēmo, ěre, ui zavzdychati.
 adhaereo, ěre, si, sum lpím, vžím, souvisím.
 adhaerēscō, ěre, haesi, haesum uváznoti, utkvěti; přidržeti se.
 adhaesio, ōnis *f* přilnavost.
 adhibeo, ěre přibírám, přikládám, užívám, šetřím; memoriam *a.* vzpomínám.
 adhīnnio, ěre zařehtati na.

adhortātiō, ōnis *f* povzbuzení.
 adhortātor, is *m* povzbuzovatel.
 adhortor, āri napomínám, vybízím, povzbuzuji.
 adhūc *adv.* až dosud, do nynějška, podnes.
 Adiabēnē, es *f* Assyrie; odtud:
 Adiabēnus 3. *adj.* assyrský.
 Adiabēni, orum *m* Assyřané..
 adiāceo, ěre, ui ležím při něčem, hraničím.
 Adiatunus, i *m* vůdce Sontiatů.
 adicio, ěre, iēci, iectum přiha-
 zuji, házím k . dohoditi,
 naházeti, přidati.
 adiectio, ōnis *f* přibízení, při-
 dání, přibírání.
 adiectus 3. (adicio) přiléhající, sousední.
 adigo, ěre, ēgi, actum přihráním, po-, přivádím, zatloukám, vy-
 mrštiti; vulnus *a.* ránu způso-
 biti, poraniti; iure iurando *a.*
 pod přísahu беру.
 Adīmāntus, i *m* řecký vojevůdce.
 adimo, ěre, ēmi, ēmptum odní-
 mám, беру.
 adipāta dictio nabubřelá, bom-
 bastická mluva.
 adipiscor, i, adeptus sum dosa-
 huji, docházím, dobývám si.
 āditus, ūs *m* přístup, příchod,
 slyšení (audience). [řknouti.
 adiūdico, āre prisuzuji, při-
 adiūmentum, i *n* pomůcka, po-
 moc.
 adiunctio, ōnis *f* připojení, do-
 datek, omezení.
 adiungo, ěre, nxi, nctum připo-
 juji, přidružuji, přiřazuji.
 adiunctum, i *n* podstatná vlast-
 nost; *pl.* důsledek.
 adiūro, āre přísahou znovu
 ztvrzuji. [ší herec.
 adiūtor, is *m* pomocník; vedlej-
 adiūtrix, cis *f* pomocnice; legio
a. pomocná legie.
 adiũvo, āre, iũvi, iũtum podpo-
 ruji, pomáhám; povzbuzuji;
 jsem na prospěch.

adlābor, i, psus sum šinu, plazím se někam.
 adlaboro, āre přičiniti se.
 adlapsus, ūs *m* přioplazení.
 adlēgātio, ōnis *f* posílka.
 adlēgo, āre posílám; uvádím.
 adlēgo, ěre, gi, ctum přibírám (volbou).
 adlēvātio, ōnis *f* zdvižení, polehčení.
 adlevo, āre zdvihám, ulehčuji.
 Admagetobriga *v.* Magetobriga.
 admātūro, āre přivádím k uzrání, urychluji, uspíšiti.
 Admētus, i *m* 1. král Molossů *v* Epiru; 2. myth. král thessalský, choť Alkestin.
 admētior, īri, nsus sum naměřiti.
 adminiculum, i *n* podpora, opora, pomoc.
 administer, ri *m* přísluhovač, prostředník, pomocník.
 administra, ae *f* pomocnice.
 administrātio, ōnis *f* řízení, správa.
 administrātor, is *m* správce.
 administro, āre při něčem posluhuji, řídím, spravuji; provádím; opatřuji; res a — ta est věc dopadla.
 admīrābilis, e *adj.* podivuhodný.
 admīrābilis, tis *f* podivuhodnost.
 admīrandus 3. podivu hodný.
 admīrātio, nis *f* podiv, obdiv.
 admīror, āri divím, podivuji se, žasnu.
 admisceo, ěre, scui, xtum přiměšuji. [stupek.
 admissum, i *n* provinění, pře-
 admitto, ěre, si, ssum připouštím, přístup, dávám; uvolňuji, pouštím; spáchat; equo a — sso tryskem.
 admixtio, ōnis *f* přimíšení, přísada.
 admodum *adv.* dle míry; nad míru; velmi, příliš; a. quingenti dobrých 500 (nejméně)
 admōneo, ěre, ui, itum připos-

mínám, upozorňuji, napomínám, výstrahu dávám, varuji; poháním.
 admonitio, ōnis *f* připomenutí.
 admōnitum, i *n* napomenutí.
 admonitus, ūs *m* upozornění, vybidnutí.
 admōveo, ěre, vi, tum pohybuji k . . , přišinuji, přičiňuji; vnuknouti (desiderium).
 admurmuratio, ōnis *f* mumláni, bručení (znamení nesouhlasu i souhlasu).
 admurmuro, āre přizvukuji.
 adn. *v.* ann.
 adoleo, ěre, ui, ultum rozplývám se; zapaluji, spaluji, obětí oslavuji.
 adolēscō, ěre, ēvi, ultum dorůstám, dospívám.
 Adōnis, is (idis) *m* syn krále kyperského Kinyry, miláček Veneřin.
 adōperio, īre, ui, tum pokrývám, při-, zahaliti.
 adoptatio, ōnis *f* přijetí za syna neb vnuka.
 adoptio, ōnis *f* *v.* adoptatio.
 adoptivus 3. *adj.* za vlastního přijatý, vštípený.
 adopto, āre přibírám, za vlastního беру.
 ādor, is *m* špalda. [nění se.
 adōrātio, ōnis *f* uctívání, kla-
 adorior, īri, rtus sum povstávám proti, řítím, ženu se, útočím, přepadám.
 ādōrea, ae *f* vítězná cena, sláva.
 adorno, āre přizdobiti; přistrojiti, upravit, vy-, vyzbrojiti.
 ādōro, āre vzývám, klaním se.
 adrādo, ěre, si, sum oškrabati, přistřihnouti.
 Adramyttēos, i *f* (-eon, -ium) město *v* Mysii.
 Āgrāna, ae *f* řeka germanská, přítok Fuldy.
 Ādrastēus 3. *adj.* adrastovský.
 Adrastus, i *m* král *v* Argu.
 adrēpo, ěre, si, tum připlížiti se.

Adria v. **Hadria**.

Adrūmētum, *i n* město na sev pobřeží africkém.

adscisco, *ěre, īvi, itum* přibírám, připojuji si, osobuji si; *ascitus* vypůjčený, cizí.

adscribo, *ěre, psi, ptum* připsuji, přičítám, příkládám.

adscriptio, *ōnis f* přepis.

adscriptor, *is m* ten kdo připsáním jména svého schvaluje cizí návrh, schvalovatel. | *hám.*

adsto, *āsto, āre* stojím při, pomáhám.

adstringo, *ěre, nxi, ctum* svazuji, za-, utahuji, zavírám; v led obracím; o řeči: shrnuji, stručně podávám.

adstruo (*āstruo*), *ěre, xi, ctum* nastavěti, při-, vy-; přidávám.

adsum, *ēsse, affui* jsem přítomen, pohotově, účastním se, přicházím; přispívám; *qui adsunt* druhové, družina.

adsuo, *ěre* přisívám. | *ronska.*

Aduatūca, *ae* tvrz uprostřed Ebu-
Aduatūci, *orum m* germanský kmen mezi Mosou a Skaldem.

ādūlātio, *ōnis f* lichocení, pochlebování.

ādūlescens, *tis m* mladík, mladý muž (15—30).

ādūlescentia, *ae f* věk mladický, mladictví, mládí.

adulēscētulus, *i m* mladíček, mladický muž.

ādūlor, *āri* lichotím, l. se.

adulter, *i m, -a f* cizoložník, -ce; padělaný.

adulterīnus, 3. *adj.* padělaný, nepravý, cizoložný.

adultērium, *i n* padělání, napodobení; cizoložství.

adultero, *āre* napodobím; hanobím, cizoložím.

adultus 3. dospělý.

adumbrātio, *ōnis f* nástin.

adumbro, *āre* nastíniti, nakresliti, naznačiti.

adumbrātus 3. naznačený, vy-
básněný; zdánlivý.

āduncus 3. *adj.* zakřivený.

adurgeo, *ěre* tlačím, tísním.

adūro, *ěre, ssi, stum* připaluji, na-, s-, ničím.

ādusque *předl. s. akk.* až po; *adv.* naskrze.

advecto, *āre* úsilovně přivážím.

advēho, *ěre, xi, ctum* přivážím, do-, dopravuji; a—*or* přijíždím.

advēna, *ae m* příchozí, cizinec; nezkušený. [*cházím.*]

advēnio, *ire, vēni, ventum* přicházím.
adventicius 3. *adj.* z ciziny přišlý, cizí, mimořádný.

advento, *āre* přicházím, táhnu, blížím se.

adventus, *ūs m* příchod.

adversa, *orum n* protivenství, neštěstí.

adversāria, *orum* konceptní kniha obchodní (strazza).

adversārius 3. *adj.* protivný, nepřátelský, nevraživý; *subst.* protivník, odpůrce, nepřítel.

adversio, *ōnis f* obrácení pozor-
adversor, *ari* odporuji. [*nosti.*]

adversum, *i n* protější strana.

adversus, **adversum** *předl. s. akk.*
i adv. proti, naproti.

adversus 3. obrácený, protější, protivný, nepřítel.

adverto, *ěre, ti, sum* obracím; *animum a.* pozoruji, patřím, mám zření; *in alquem a.* trestám.

advocātio, *ōnis f* přivolání právníka k poradě, vedení procesu a zastupování, právní pomoc, shromáždění zástupců.

advocātus, *i m* právní přítel.

advōco, *āre* povolávám, svolávám.

advolo, *āre* přiletěti, přikvapiti.

advolvo, *ěre, vi, ūtum* přivaliti; se a. (*pedibus*) přivinouti se, snažně prositi. [*svatyně.*]

adýtum, *i n* místo nedostupné,

Aeacīdēs *ae m* potomek Aiakův; zvl. Telamon, Peleus, syn jeho Fokus, vnuk Achilles, pravnuk Pyrrhus, král Perseus; odtud:

Aeacīdeius 3. *adj.* [syn Diův.
Aeācus, i *m* myth. král aiginský,
Aeaeus 3. *adj.* aiajský (ostrov
Aiaín); Circe.
Aeas, ntis *m* 1. řeka na Pindu
 pramenící; 2) = **Aiax**.
aedes, is *f* chrám; *plur.* dům,
 palác; buňky včel.
aedīcula, ae *f* kaplička, domek.
aedificātor, is *m* stavby chtivý.
aedificium, ii *n* stavení, budova.
aedīfico, āre stavím, buduji.
aedīficius 3. *adj.* aedilský.
aedilis, is *m* aedil.
aedilitas, tis *f* aedilita (dohled
 na stavby, silnice, trhy).
aeditūs, i *m* strážce chrámu.
Aedui, orum *m* galský kmen
 mezi Ligerem a Ararem.
Aeētēs, ae *m* král kolchidský,
 otec Medein.
Aeētias, dis *f* Medea.
Aeētine, es *f* dcera Aietova.
Aegaeon, is *m* 1) Gigant Bria-
 reus; 2) mořský bůh a moře
 Aegejské samo.
Aegaeum, i *n* moře Aegejské.
Aegaeus 3. *adj.* aegejský.
Aegātes, ium *f* ostrovy na sev.
 od Sicilie. [těžký, obtížný.
aeger 3. *adj.* churav, nemocen;
Aegens, i *m* král athenský, otec
 Theseův.
Aegīdes, ae *m* potomek Aegeův.
Aegīna, ae *f* 1. matka Aiakova;
 2. ostrov v Saronském zálivu.
Aegīnēta, ae *m* Aigiňan.
Aegīnēticus 3. *adj.* aiginský.
Aegīnienses, ium *m* Aigiňané.
Aegīnium, i *n* město na hrani-
 cích Epeiru, Thessalie a Make-
 donie.
aegis, dis *f* štít, zvl. Palladin
 s Medusinou hlavou.
Aegium, i *n* město achajské.
Aegle, es *f* nejkrásnější Najadka.
Aegos flumen, inis *n* Kozí řeka,
 říčka a město na Chersonesu.
aegrē *adv.* nerad, nelibě; stěží,
 sotva.

aegresco, ěre zarmucuji se, hor-
 ším se. [rost.
aegrimōnia, ae *f* nevrlost, sta-
aegritūdo, inis *f* nemoc, hoře,
 zármutek.
aegrōtatio, ōnis *f* chorobnost.
aegrōto, āre churavím, jsem
 nemocen.
aegrōtus 3. *adj.* churav, nemocen.
Aegyptius 3. *adj.* aegyptský;
 Ae — ii Aegyptané.
Aegyptus, i *f* Aegypt.
Aegyptus, i *m* syn Belův, bratr
 Danaův
Aelius, i *m* rod římský: (P. A.
 Paetus, L. A. Praeconius, L.
 a Q. A. Tubero).
Aemilius, i *m* starý rod římský:
 L. Aemilius Paulus konsul †
 v bitvě u Kanen.
L. Aemilius, dekurio galské
 jízdy.
aemulatio, ōnis *f* řevnivost. zá-
 vodění, zápas.
aemulatus, ūs *m* horlivost, řev-
 nivost.
aemulor, āri závodím, dostihuji,
 řevním.
aemulus 3. *adj.* horlivě násle-
 dující, řevnivý; *subst.* sok,
 -yně.
Aeneādes, ae *m* Aeneověc (As-
 canius) *pl.* = Trojané, Římané.
Aenēas, ae *m* Trojan, syn An-
 chisův a Veneřin.
Aenēis, dos *f* báseň Vergiliova.
Aenēius 3. *adj.* Aeneův, aenejský.
āeneus 3. *adj.* měděný, kovový,
 tvrdý
aenigma, tis *n* hádanka.
āenus *v.* aeneus.
aenum, i *n* kotel.
Aenus, i *m* řeka Inn.
Aeōlia, ae *f* severní část malo-
 sijského pobřeží; A. insula
 ostrov Aiolův; *pl.* ostrovy Li-
 parské.
Aeōlidēs, ae *m* potomek Aiolův.
Aeolis, dis *f* v. Aeolia.
Aeōlius 3. *adj.* aiolský.

Aeolus, *i m* král větrů.
 aequābilis, *e adj.* stejnoměrný.
 neměnlivý.
 aequābilitas, *tis f* souměrnost.
 aequābiliter *adv.* stejnoměrně.
 aequaevus 3. *adj.* stejného věku.
 aequālis, *e adj.* stejný, věkem
 rovný; *subst.* vrstevník.
 aequālitas, *tis f* rovnost (věku,
 postavení).
 aequāliter *adv.* stejnoměrně.
 aequātio, *nis f* vyrovnání, s-
 aequē *adv.* rovně, stejně; spra-
 vedlivě; a. ac stejně jako.
 Aequicum bellum válka s Aequy.
 aequiformis, *e adj.* stejného
 tvaru (*versus*).
 aequinoctium, *i n* rovnodennost.
 aequiparo, *āre* srovnávám; vy-
 rovnávám se.
 aequitas, *tis f* rovnost, klid du-
 ševní, spravedlivost, nestran-
 nost, skromnost.
 aequo, *āre* rovnám, vyrovnávám,
 rovnám se.
 aequor, *ōris m* rovina, hladina
 mořská, moře.
 aequoreus 3. *adj.* mořský.
 aequum, *i n* slušnost, právo.
 aequus 3. *adj.* rovný, slušný,
 spravedlivý, příznivý, vhodný;
 klidný; aequē ac rovněž jako.
 āēr, *is m* vzduch; podnebí; obs-
 curus a. mlha.
 aerārium, *i n* pokladna.
 aerārius 3. *adj.* kovový, z kovu,
 peněžní; *subst.* občan nejnižší
 třídy.
 aerātus 3. *adj.* okovaný, pobitý.
 aereus 3. *adj.* měděný, bron-
 zový, pobitý.
 aerifer 3. *adj.* kovové cymbály
 nesoucí.
 aeripes, *dis adj.* kovonohý.
 āērius 3. *adj.* vzdušný, ve vzdu-
 chu žijící, vysoký.
 aerūgo, *inis f* rez; závist; so-
 bectví.
 aerumna, *ae f* trampota.
 aerumnōsus 3. *adj.* trampotný.

aes, aeris *n* kov, měď; socha
 kovová, zbraň, nástroje hu-
 dební, peníze; a. alienum dluhy.
 Aesar, *is m* řeka v již. Italii.
 Aeschines, *is m* řečník řecký.
 Aeschylus, *i m* 1. tragický bás-
 ník řecký; 2. řečník, vrstevník
 Ciceronův.
 Aesculāpius, *i m* bůh lékařství.
 aesculētum, *i n* doubrava.
 aescūleus 3. *adj.* z dubu zim-
 ního, dubový.
 aesculus, *i f* zimní dub.
 Aeson, *is m* bratr Peliův, otec
 Jasonův; odtud *adj.* Aesonius.
 Aesonidēs, *ae m* = Jason.
 Aesōpus, *i m* 1. bajkář řecký;
 2. herec a přítel Ciceronův
 (Clodius A.).
 aestas, *ātis f* léto.
 aestifer 3. *adj.* vedro přinášející.
 aestimābilis, *e adj.* cenný.
 aestimātio, *ōnis f* cenění, odhad.
 aestimātor, *is m* odhadce.
 aestimo, *āre* cením, odhaduji;
 litem ae. pokutu stanovím,
 k p. odsuzuji.
 aestivus 3. *adj.* letní; a — va
 (castra), ōrum letní tábor, salaš.
 aestuārium, *ii n* místo, které až
 zaplavují vlny mořské; močály.
 aestuo, *āre* dmů se, vru, roze-
 hřátí se.
 aestūōsus 3. *adj.* bouřlivý; horký.
 aestus, *ūs m* vření, var, žár,
 vedro; příboj, vlnobití; váš-
 nivost.
 aetas, *tis f* věk, čas, doba.
 aeternitas, *tis f* věčnost, věčná
 pamět.
 aeternus 3. *adj.* věčný, nesmr-
 telný. [nebe.
 aether, *is m* aether, vyšší vzduch,
 Aether, *is m* syn Ereba a Noci.
 otec Uranův. [ný.
 aetherius 3. *adj.* nebeský, vzduš-
 Aethiops, *is m pl.* obyvatelé Jihu,
 černoši; někdy = Aegyptii.
 Aethon, *is m* kůň Solův neb Pal-
 lantův.

aethra, ae *f* jasné nebe.
 Aetna, ae *f* sopka sicilská; *od-*
tud adj. Aetneus.
 Aetōli, orum *m* Aitolové.
 Aetōlia, ae *f* krajina ve střed.
 Řecku mezi Akarnanií a Lokri-
 dou.
 Aetōlis, dis *f* Aitolka. [ský.
 Aetōlicus, Aetōlus 3, *adj.* aitol-
 Afer 3. *adj.* africký; *subst.* Afri-
 čan. [ný.
 affābilis, e *adj.* přívětivý, vlíd-
 affābilitas, tis *f* vlídnost.
 affābrē *adv.* umělecky
 affātim *adv.* dosti, dostatečně.
 affātus, ūs *m* oslovení.
 affectātio, ōnis *f* domáhání se,
 bažení; hledanost.
 affectātor, is *m* kdo se něčeho
 úsilně domáhá.
 affectio, ōnis *f* stav, poměr;
 vášeň, nálada, dojem (*laeta*).
 affecto, āre domáhám se; vedu
 si nepřírozeně.
 affectus, ūs *m* nálada, stav du-
 ševní, vášeň, náklonnost.
 affero, ferre, attuli, allātum
 přináším, zvěstuji, ohlašuji,
 hlásám; působím, přičiňuji;
 uvádím dokazuji, zavádím;
 vim a. násilí činím; deformi-
 tatem a. hyzdím.
 afficio, ěre, fēci, fectum přiči-
 ňuji, působím; a. laetitia potě-
 šiti, munere obdarovati; exilio
 vyhostiti; praemiis odměniti;
 poena trestám; supplicio smrtí
 trestám, popravuji, sollicitudine
 znepokojiti, atp.
 affigo, ěre, xi, xum připevňuji,
 zatloukám, přibíjím. | přibájeti.
 affingo, ěre, nxi, ctum přičiniti,
 affinis, is *m* sousední, příbuzný,
 švagr; spoluvinník.
 affinitas, tis *f* sousedství, pří-
 buzenství
 affirmātio, ōnis *f* utvrzení, po-
 silnění, ujištění.
 affirmo, āre tvrdím, ujišťuji.

afflātus, ūs *m* ovanutí, dech;
 nadšení. [kojení.
 afflictatio, nis *f* trapné znepo-
 afflīcto, āre přitloukám, přirá-
 žím, poškozují, porouchati;
 v prsa se bijí, nařikám.
 afflīgo, ěre, īxi, īctum narážím,
 poraziti, povaliti; poškoditi,
 oslabiti, potříti; rebus afflictis
 v té pohromě.
 afflo, āre naproti duji, ovanouti.
 affluenter *adv.* hojně. [bytek.
 affluentia, ae *f* hojnost, nad-
 affluo, ěre, xi, xum přitékám,
 oplývám. | obracím.
 affor, āri oslovuji, s prosbou se
 affulgeo, ěre, si zazářiti.
 affundo, ěre, di, sum přilévám,
 liji, sypu.
 Africa, ae *f* 1) Afrika jako díl
 světa; 2) Afrika jako provincie
 římská.
 Africānus 3. *adj.* africký; příjmi
 Scipionů.
 Africus 3. *adj.* africký; *subst.*
 jihozápadní vítr, odtud zase *adj.*
 Africus (procella).
 Agāmemnon, is *m* syn Atreův,
 král mykenský; odtud *adj.*
 Agamemnōnius.
 Aganippē, ēs *f* nymfa a pramen
 v Boiotii. [ská H.
 Aganippis Hippocrene Aganipp-
 agāso, nis *m* pacholek, podkoní.
 Agathocles, is *m* 1) král sicil-
 ský; 2) řecký historik. [ský.
 Agathyrsi, orum *m* národ skyt-
 Agauē, ēs *f* dcera Kadma a Her-
 miony.
 Agedincum, i *n* Sens, město
 Senonů.
 Agēlastus, i *m* příjmi Krassovo
 (děda triumvírova).
 agellus, i *m* políčko.
 agēma, tis *n* oddíl vojska make-
 donského.
 Agēnor, ōris *m* král foinický,
 otec Kadmův.
 Agēnōreus 3. *adj.* agenorský.

Agēnorides, *ae m* potomek Agēnorův: Kadmus, Perseus.
 ager, *agri m* pole, území.
 Agēsilāus, *i m* král spartský
 Agēsibrōtus, *i m* vůdce loďstva rhodského proti Filippovi.
 Agēsipōlis, *is m* král spartský.
 agger, *is m* navážka, rum, hráz, násep, valy.
 agglōmero, *āre* přidružiti.
 aggrāvo, *āre* těžším činím, zhoršuji.
 aggrēdior, *i, ssus, sum* přikročiti, přistoupiti, udeřiti; útok činím, přepadám; na soud poháním. [mažduji.
 aggrēgo, *āre* přidávám, shro-
 āgilis, *e adj.* pohyblivý, čilý, činný.
 āgilitas, *tis f* pohyblivost.
 Agis, *dis m* 1. král spartský; 2. Lyčan
 agitābilis, *e adj.* pohyblivý.
 agitātio, *ōnis f* pohyb, činnost.
 agitātor, *is m* poháněč, pohůnek, vozataj.
 agito, *āre* poháním, pro-, úsilně ženu, znepokojuji, vyjednávám, usiluji, konám; zabývám se; mente *a.* na mysli přemítám, zamýšlím; Dionysia *a.* slavím.
 Aglauros, *i f* dcera Kekropova
 āgmen, *inis n* tah, řada, pochod, vojsko na pochodě, voj
 agnascor, *i, natus sum* naroditi se po smrti (nebo po závěti) otcově.
 agnātus 3. později narozený.
 agnīna, *ae f* skopové maso.
 agnītio, *ōnis f* poznání, u-
 āgnōsco, *ēre, novi, itum* poznávám; u-
 agnus, *i m* jehně, beránek.
 ago, *ēre, ēgi, āctum* ženu, odháním, štvu, posunuji (turres, vineas); konám, činím, jednám, vyjednávám; ago me ženu se, chovám se; causam *a.* vedu při; causam populi práv lidu hájím;

lege *a.* cum alquo nakládám s někým po zákoně, poháním k soudu; gratias *a.* děkuji; rimas *a.* dostávám trhliny; transvorsum *a.* na scestí svádím; id *a.* usiluji; actum est *de* veta jest po; rem actam *a.* marnou práci si dávám.
 Agōnālia, *orum n* slavnost římská k počtě Janově. [nalií.
 Agōnālis, *e adj.* dies den Ago-
 agōnia, *orum n* obětní zvířata.
 Agraeī, *orum m* kmen řecký.
 agrārius 3. *adj.* polní, polnostní (*lex*); *subst.* kdo je žádostiv dělení polí, podílník.
 āgrestis, *e adj.* venkovský, selský, divoký, nevzdělaný.
 āgrīcōla, *ae m* rolník.
 Agricola, *ae m* Cn. Julius, tehán Tacitův.
 agricultūra, *ae f* rolnictví.
 Agrigentīnus 3. *adj.* Agrigentan.
 Agrigentum, *i n* město na již. pobř. sicilském.
 Agrippa, *ae m* 1. Menenius patricij římský; 2. M. Vipsanius důvěrník Augustův; 3. Postumus syn tohoto; 4. Herodes král judský.
 Agrippīna, *ae f* 1. dcera Vipsania A., manželka Germanikova; 2. vnučka V. A., manž Klaudiova, matka Neronova.
 Agrippīnenses, *ium m* obyv. osady Agrippina (nyn. Kolín n. R.).
 Agyiens, *i m* příjímí Apollinovo (ochránce cest).
 Āgŷrium, *i n* město na Sicilii.
 ah *interj.* ach!
 Ahāla, *ae m* Servilius magister equitum diktatora L. Quinctia Cincinnata.
 ai *interj.* aiai běda!
 Āiax, *cis m* 1. syn Oileův, 2. syn Telamonův, rekové před Trojou.
 āio, *ais, ait def.* pravím, tvrdím, ain' = aisne myslíš?

Āius Locutius božstvo římské.
 āla, ae *f* rámě, křídlo, četa jízdní.
 Alabanda, ae *f* město v Karii.
 ālācer, cris, e *adj.* čilý, svěží,
 hbitý, ochotný, horlivý; odhodlaný.
 alācritās, tis *f* čilost, odhodlanost.
 Alander, ri *m* řeka ve Frygii
 ālāris, e *adj.* v. alarius.
 ālārius 3. *adj.* křídelný, na křídle.
 ālārii orum *m* pomocná vojska.
 Ālastor, is *m* druh Sarpedonův.
 ālātus 3 *adj.* okřídlený.
 alauda, ae *f* skřivan; jedna legie Caesarova; alaudae vojáci této legie. („chocholouši“).
 Alba, ae *f* 1. Longa nejstarší město latinské; 2. Fuentia město sz. od jezera Fucinského.
 Albānum, i *n* město poblíž Říma.
 Albānus 3. *adj.* albanský; *pax* A. mír s Albany
 albātus 3. bíle oblečený (na znamení radosti).
 albeo, ēre bělám se; albens bělavý, světlý; a — nte caelo za svítání.
 Albici, orum *m* horalé gallští sev. od Massilie.
 albidus 3. *adj.* bělavý
 Albigauni, orum *m* národ ligurský
 Albinovānus, i *m* 1. Celsus Říman; 2. Pedo epický básník římský.
 Albīnus, a. A. Postumius 1 censor 2. konsul a dějepisec; 3. lichvář Albinus.
 Albis, is *m* labe.
 Albius 3. *adj.* rod, z něhož pocházel Tibullus.
 Albula, ae *f* = Tiber.
 Albūnea, ae *f* posvátný pramen u Tiburu.
 album, i *n* bělost, bílá barva, bílá tabule vývěsná, záznamy

pontifiků, edikty praetorů; seznam senatorů.
 albus 3. *adj.* bílý, bledý; příznivý (*stella*).
 Alcaeus, i *m* lyrický básník řecký.
 Alcander, ri *m* 1. Trojan; 2. druh Aeneův.
 Alcānor, is *m* 1. Trojan; 2. Rutul.
 Alcāthōē, ēs *f* dcera Minyova.
 Alcathōus, i *m* 1. syn Pelopův; 2. průvodce Aeneův.
 Alce, ēs *f* město v Hispanii.
 alcēs, is *f* los.
 Alcibiadēs, is *m* vojevůdce athenský za války peloponneské.
 Alcīdāmas, ntis *m* 1. řecký rhetor; 2. obyvatel ostrovu Cee.
 Alcīdēs, ae *m* vnuk Alkeův Herakles.
 Alcimēdē, ēs *f* manželka Aesonova.
 Alcimēdon, tis *m* řezbář.
 Alcinōus, i *m* král Faiaků.
 Alcīs, īdis *f* přijmí Minervino
 Alcmaeo, nis *m* syn Amfiaraův.
 Alcmēnē, ēs *f* matka Herakleova.
 Alcon, ōnis *m* 1. syn Atreův; 2. císelér sicilský; 3. pastýř, otrok.
 alcyon, is *f* lednáček.
 Alcyōnē, ēs *f* 1. dcera Aiolova, choť Ceykova v lednáčka proměněná; 2. dcera Atlantova, jedna z Pleiad.
 ālēa, ae *f* kostky, hazardní hra, slepá náhoda.
 ālēator, is *m* hráč v kostky.
 ālec, is *n* omáčka na ryby.
 Alēctō *f* jedna ze tří furií.
 Ālēius, 3. *adj.* alejský (krajina v Lykii).
 Ālēmon, is *m* otec Myscela, zakladatele Krotona.
 Alēmonidēs, ae *m* potomek Alemonův.
 āles, ītis okřídlenec, letoun, pták; okřídlený, rychlý.

Alesia, *ae f* město Mandubiū.
 Alētēs, *ae m* druh Aeneův.
 Alētrīnas, *ātis adj. municipium* obec aletrijská v Latii.
 Alexander, *drī m* 1. = Paris; 2. samovládce ferský; 3. A. Veliký, král makedonský.
 Alexandria, *ae f (-ēa)* 1. přístavní město egyptské; 2. město v Troadě.
 Alexandrīnus 3. *adj.* alexandrijský.
 Alexas, *ae m* zkrác. Alexandros.
 Alexis, *idis m* otrok Asinia Poliona.
 Alfēnus, *i m* Varus právník římský.
 alga, *ae f* chaluha.
 algeo, *ēre, si, sum* mráz ořím, tuhnu.
 Algidus *i m (mons)* pohoří v Latii.
 algor, *is m* zima.
 āliā *adv.* jinudy.
 Aliacmōn, *is m* řeka makedonská na hranici thessalské.
 āliās *adv.* jinak; jindy, podruhé; jinak; *a. — a.* brzo-brzo, hned-hned.
 ālibī *adv.* jinde.
 alicubi *adv.* někde.
 alicunde *adv.* odněkud.
 aliēnātiō, *ōnis f* odcizení, odvrácení.
 āliēnigena, *ae m* cizího původu, cizinec, cizozemec.
 āliēno, *āre* odciziti, odvracet, *-āri* odpadnouti alienata mente pozbyv rozumu.
 āliēnum, *i n* cizí majetek, věc.
 āliēnus 3. *adj.* cizí, nepřípadný, nevhodný, od místa; nepřátelský, protivný.
 ālifer = āliger 3. *adj.* okřídlený.
 ālimentum, *i n* výživa, potrava, náklad na výživu.
 ālimōnium, *i n* výživa, potrava.
 aliō *adv.* jinak.
 āliōqui (-in) *adv.* jinak, ostatně.

ālipes, *dis adj.* s okřídlenýma nohama, rychlonohý.
 āliquā *adv.* někudy, nějak.
 aliquamdiū *adv.* nějaký čas, dobu, dosti dlouho.
 aliquandō *adv.* někdy, časem, jednou, kdysi.
 aliquantō *adv.* o něco, o mnoho, o hodně.
 aliquantum *adv.* poněkud, nějakou část, dobu, chvíli.
 āliquantus 3. dosti značný; d. četný.
 āliquātēnus *adv.* dosti daleko, do jisté míry.
 ālīquī, quae, quod nějaký; *subst.* někdo.
 ālīquis, *a, id* někdo, něco; *aliquid* trochu, poněkud.
 āliquō *adv.* někam.
 ālīquot *neskl.* několik.
 āliquōtiens *adv.* několikrát.
 ālīter *adv.* jinak; *a. ac* jinak než.
 ālīunde *adv.* odjinud.
 alius, *a, ud* jiný; *a. ac* jiný než; *alii — alii* jedni — druhí; *alia alia* dílem — dílem.
 allatro, *āre* štekám na . ., vyjždím si na .
 allecto, *āre* vábím.
 Allia, *ae f* říčka v Sabinsku.
 allīcio, *ēre, lexi, lectum* lákám, vábím, při-.
 allīdo, *ēre, si, sum* narážím, uvrci nač; *pass.* úraz беру.
 allīgo, *āre* uvazuji, při-, s-, o-, poutám, omezují.
 allīno, *ēre. ēvi, itum* namazati, přilepiti, znamení učiniti.
 Allobrōges, *um m* galský kmen mezi Rhodanem, Isarou, jezerem Lemanským a Alpami.
 allōcūtio, *ōnis f* oslovení.
 allōquium, *i n* oslovení, útěcha.
 allōquor, *i, cūtus* sum oslovuji
 allūdo, *ēre, sī, sum* narážím, šplounám, laškuji, žertem pravím.
 allūo, *ēre* omývám, smáčím.
 allŭvies, *ei f* vystouplá voda.

Almo, *nis m* říčka u Říma.
 almus 3. *adj.* živný, dobrotivý.
 alnus, *i f* olše, loďka z olš. dříví.
 ālo, ēre, alui; altum živím, cho-
 vām, vychovávām; podporuji,
 udržuji, množím. [Efiātes).
 Ālōidēs, *ae m* syn Aloeův (Otus,
 Alōpe, *es f* město lokridské.
 Alōpeconnēsus, *i f* město na
 Chersonesu thrackém
 Alpēs, *ium f* Alpy.
 Alphēias, *dis f* Alfeiská, přijmí
 zřídla Arethusy.
 Alphēus, *i m* řeka na Pelopon-
 nesu; odtud *adj.* Alphēus.
 Alpici, *orum m* = násl.
 Alpīnī, *ōrum m* obyvatelé Alp.
 Alpīnus 3. *adj.* alpský.
 Alsium, *i n* pobř. město etrurské.
 altāria, *um n* oltář.
 altē *adv.* vysoko, hluboko.
 alter, *a, um* druhý (ze dvou);
 a.-a. jeden — druhý.
 altercātio, *ōnis f* hádka
 altercor, āri pru, hádám, vadím se.
 alterno, āre zaměňuji, (jedno
 po druhém) uvažuji.
 alternus 3. *adj.* střídavý, jeden
 po druhém; alterni versus he-
 xametrum s pentametrem; alternis
 střídavě
 alterūter 3. jeden z obou.
 Althaea, *ae f* matka Meleagrova.
 altīlis, *e adj.* vykrmený, tučný,
 (drůbež).
 altisōnus 3. *adj.* vysoko zvučící.
 altitōnans, *tis adj.* vysoko hří-
 mající.
 altitūdo, *inis f* výška, hloubka,
 taje duševní; *pl.* návrší, vrchy.
 altor, *is m* živitel.
 altrix, *cis f* živitelka, kojná.
 altus 3. *adj.* vysoký, hluboký;
 vznešený, tajný; altum širé
 moře, výšina nebeská, dálka,
 hloubka.
 ālumnus 3. *adj.* chovanec, -kyně.
 ālūta, *ae f* jircha, kůže měkce
 vydělaná.
 alveāre, *is n* (-ium, ii) koryto, úl.

alveolus, *i m* korýtko, vana,
 vrhacíbnice.
 alvēus, *i m* dutina, řečiště, ko-
 ryto, spodek lodní.
 alvus, *i f* dutina, břicho, život.
 Alýattes, *is m* otec Kroisův.
 Ālyatti, *orum m* obec v Galatii.
 amābilis, *e adj.* milování hodný,
 líbezný.
 āmābīliter *adv.* laskavě.
 Amalthēa, *ae f* koza nebo nymfa
 odchovavší Jova.
 āmandātio, *ōnis f* vyhnání.
 āmando, āre odstraňuji.
 amans, *tis adj.* milující; *subst.*
 milovník.
 āmanter *adv.* laskavě. [riku.
 Amantia, *ae f* město v již. Illy-
 Amantini, *ōrum m* obyvatelé
 Amantie.
 Amānus, *mōns m* část pohoří
 Tauru.
 amāra, *orum n* hořkost, trpkost.
 amaracus, *i c.* (-um, i) majorán-
 āmārantus, *i m* laskavec. [ka.
 amārus, 3. *adj.* hořký, trpký.
 Amaryllis, *dis f* pastýřka.
 Āmasēnus, *i m* řeka v Latii.
 Amāta, *ae f* choť krále Latina.
 Amāthūs, *ntis f* město na Kypru.
 Amathūsia, *ae f* přijmí Vene-
 řino.
 āmātor, *is m* milovník.
 amātōriē *adv.* zamilovaně.
 amātōrius 3. *adj.* erotický, za-
 milovaný.
 Āamazon, *is f* Amazonka.
 Amazōnis, *dos f* jedna z Ama-
 zonek.
 Amazōnius 3. *adj.* amazonský.
 ambāctus, *i m* man, sluha.
 ambāges, *is f* oklika, zacházka;
pl. rozvlácnost, kličky.
 Ambarii, *orum m* galský kmen
 mezi Ararem a Rhodanem.
 ambēdo, ēre, di, sum ohlodávám.
 Ambiāni, *orum m* (Amiens) gall-
 ský kmen na dolní Samaře v sev.
 Gallii.

āmor, is *m* láska; žádostivost.
 Amor, is *m* bůh lásky, syn Veneřin.
 Āmorgus, i *f* ostrov sporadský.
 āmoveo, ēre, mōvi, mōtum odklízím, vzdaluji.
 Amphīārāidēs, ae *m* potomek Amfiaraův.
 Amphīārāus, i *m* král v Argu.
 amphibōlia, ae *f* dvojsmyslnost.
 Amphictyōnes, um *m* řecké sdružení náboženské a politické.
 Amphilochei, ōrum *m* kmen v již. Epeiru.
 Amphilōchus, i *m* 1. syn Amfiaraův, zakladatel Argu v Epeiru; 2. syn Alkmaionův; *adj.* Amphilōchius.
 Amphion, is *m* syn Jovův a Antiopin, slavný pěvec a hudebník.
 Amphipōlis, is *f* město v Thrakii při řece Strymonu.
 Amphissa, ae *f* město lokridské.
 Amphissius 3. *adj.* amfisský (saxa) (v Bruttiiu).
 Amphissus, i *m* syn Apollinův a Dryopin.
 amphithēātrum, i *n* amfítheatr.
 Amphitritē, ēs *f* choť Neptunova; moře samo.
 Amphitrūo, ōnis *m* vnuk Perseův; choť Alkmenin.
 Amphitryōniādēs, ae *m* = Hercules.
 amphōra, ae *f* dvojuchá nádoba, džbán, míra na tekutiny (asi 0·4 vědra).
 Amphrýsius 3. *adj.* v. násl.
 Amphrýsus, i *m* řeka thessalská a bůh její.
 amplē *adv.* hojně, vznešeně, slavně; *komp.* více, šíře, déle, větší měrou, nad to.
 amplector, i, xus sum obsahuji, objímám, obemknouti, zahrnouti; chráním; cením.
 amplexor, āri objímám, oddávám se.
 amplexus, ūs *m* objetí.

amplificatio, ōnis *f* rozšíření, zvětšení, zveličení.
 amplificator, is *m* zvětšovatel.
 amplifico, āre rozšiřuji, rozmnožuji, zvětšuji, zvelebuji.
 amplio, āre zvětšuji, zvelebuji; přelíčení odročuji.
 amplissimē *adv.* přehojně.
 amplitūdo, inis *f* rozsáhlost, velikost, plnost (orationis), moc, vážnost.
 amplius 3. *adj.* rozsáhlý, veliký, nádherný, vznešený, slavný.
 Ampsanctus, i *m* jezírko v Samniu.
 Ampsivarii, ōrum *m* kmen germanský.
 ampulla, ae *f* kapesní láhev, bombastická řeč.
 ampullor, āri strojeně mluvím.
 amputo, āre ořezávám, oklešťuji, komolím.
 Ampycidēs, ae = Mopsus.
 Ampycus, i *m* kněz Cereřin, syn Japetův.
 Amūlius, i *m* král albanský.
 āmurca, ae *f* vodnatý kal při lisování oliv.
 Āmýclae, ārum *f* město v Lakonice; Amyclaei fratres Kastor a Pollux.
 Amýclidēs, ae *m* potomek Amyklův.
 Āmýcus, i *m* 1. Kentaur; 2. Trojan, druh Aeneův.
 amygdalum, i *n* mandle.
 Āmýmōnē, ēs *f* 1. dcera Danaova; 2. pramen u Lery.
 Amýnander, dri *m* král Athamanů.
 Amynntas, ae *m* 1. král makedonský, otec Filippův; 2. pastýř; 3. mladík kojský.
 Amyntiādēs, ae *m* syn Amyntův.
 Amyntor, is *m* král Dolopů.
 āmystis, dis *f* vyprázdnění poháru na jeden doušek.
 Āmýthāon, is *m* otec Melampův; *adj.* Amythāōnius.

an částice tázací, uvozující druhý člen dvojčlenné otázky: -li, čili, či; či snad; nescio, an; dubito, an snad.

Ānācharsis, is *m* skythský filosof.

Anacreon, tis *m* lyr. básník řecký.

Ānagnia, ae *f* město Herniků; *adj.* **Anagnīnus** 3.

ānālecta, ae *f* sběrač odpadků po hostině.

ānālōgia, ae *f* obdoba.

ānāpaestus, i *m* stopa ∪ ∪ — a verš anapaestický; -um i báseň anapaestická.

Anaphē, ēs *f* ostrov v moři Kretském. [Sicili].

Anāpis, is (-us, i) *m* řeka na

Anartes, ium *m* dácký národ nad Tisou. [(Guadiana).]

Anas, ae *m* řeka v Hispanii

ānas, tis *f* kachna.

ānātīcula, ae *f* kachnička.

Anaxāgoras, ae *m* řecký filosof.

Anaxarchus, i *m* řecký filosof.

Anaxarētē, ēs *f* dívka cyperská v kámen proměněná.

Anaxīmander, dri *m* řecký filosof.

Anaxīmēnes, is *m* řecký filosof.

Ancalītes, um *m* britanský kmen na jih od Temže.

anceps, itis *adj.* dvojhavý, dvoj-
jitý, dvojostrý, obojetný, dvoj-
významný, neurčitý, nejistý,
nerozhodný; nebezpečný; *neutr.*
nejvyšší nebezpečí.

Anchīses, ae *m* otec Aeneův; *adj.* **Anchīseus** 3.

Anchīsiādes, ae *m* = Aeneas.

ancīle, is *n* ancīlia 12 posvátných štítů salijských; štít vůbec.

ancilla, ae *f* služka.

ancillāris, e *adj.* služebný, nízký.

ancillūla, ae *f* služka.

Ancōna, ae *f* město v střed. Italii na břehu Adriat. moře; *adj.* **Ancōnitānus** 3.

ancōra, ae *f* kotva, kotev.

ancōrāle, is *n* kotevní lano.

ancōrārius 3. *adj.* kotevný.

Ancus Marcius *m* 4. král římský.

Ancýra, ae *f* město v Galatii.

Andegāvi, orum *m* kmen galský na dol. Ligeru.

Andēs, ium *m* (Anjou) galský kmen severně od dol. Ligera.

Andocidēs, is *m* řečník athenský.

Andocumborius, i *m* šlechtic z kmene Remů.

Andraemon, is *m* manžel Gorgonin, otec Thoantův.

Andrōgēos, i *m* syn Minoův a Pasifain.

andrōgýnos, i *m* cvikýř.

Andrōmāche, es (-a, ae) *f* manželka Hektorova.

Andrōmēde, es (a, ae) *f* dcera Kelea a Kassiopeie.

Andros, i *f* ostrov již. od Euboie.

ānellus, i *m* prstének.

Anēmūrium, i *n* mys a město v Kilikii.

ānfractus, ūs *m* oklika, záhyb, zacházka; oběh; vytáčka.

angiportum, i *n* úzká ulička.

Angitia, ae *f* sestra Medeina.

ango, ēre, nxi, nctum tísním, tlačím, skličuji, znepokojuji.

angor, is *m* tíseň, úzkost.

Angrivarii, orum *m* kmen germanský na Veseře.

anguicōmus 3. *adj.* hadovlasý.

anguicūlus, i *m* hádek.

anguifer 3. *adj.* hadonosný.

anguigēna, ae *m* hadem zplozený.

anguinēus 3. *adj.* hadovitý.

anguinus 3. *adj.* hadí.

anguis, is *c.* had.

angūlus, i *m* kout, úhel, cíp; zákoutí.

angustē *adv.* úzce, těsně, spoře, nevalně.

angustiae, ārum *f* průsmyk, soutěska, úžina; nesnáze, potíž, trampoty; obmezenost.

angustus 3. *adj.* úzký, těsný, skrovný; nesnadný; chatrný; nevalný; mare a. úžina mořská.

ānhelītus, ūs *m* vdechnutí, výdech, výpar.
 ānhēlo, āre dýchám, soptím.
 ānhēlus 3. *adj.* udýchaný, dýchavičný.
 ānīcula, ae *f* stařenka, babice.
 Ānien, Ānīo ēnis (ōnis, -nus, i) *m* přítok Tiberu; *adj.* Aniensis 2., Aniēnus 3.
 Ānīgros, i *m* řeka v Elidě.
 anilis, e *adj.* stařecký.
 ānīma, ae *f* dech, vítr, duch, vzduch, život.
 ānīmadversio, ōnis *f* pozornost, trest.
 animadversor, is *m* pozorovatel, karatel.
 ānīmadverto, ěre, ti, sum pozoruji, znamenám, in alquem trestám.
 ānīmal, is *n* živočich.
 animālis e *adj.* vzdušný, živý, životný, živočišný.
 ānīmans, tis živoucí; *subst.* živočich.
 ānīmātus 3. *adj.* oduševnělý, živý; bene a. dobře smýšlejší.
 ānīmo, āre oživuji, ducha dávám.
 ānīmus, i *m* duch, mysl, úmysl, žádost; srdnatost, zmužilost, udatnost, odvaha, srdce; hrdość; pýcha; paměť; náklonnost.
 Anna, ae *f* sestra Didonina; A. Perenna staroitalská bohyně.
 annales, ium *m* letopisy.
 annālis, e *adj.* roční.
 annecto, ěre, xui, xum připojuji, navazuji.
 annexus, ūs *m* připojení, svaz.
 Annicērii, orum *m* stoupenci filosofa Aniceria.
 annīculus 3. *adj.* jednorocní.
 annītor v. adnitor.
 Annīus, i *m* T. A. Milo vrstevník Ciceronův; T. A. Cimber spisov. římský.
 anniversārius 3. *adj.* ročně se vracející, výroční.
 anno, āre připlavati, do-

annōna, ae *f* roční výtěžek, obilí, potrava, trh, cena.
 annōsus 3. *adj.* letitý.
 annōtinus 3. *adj.* loňský.
 annōto, āre zaznamenati.
 annūmero, āre připočítati.
 annuo v. adnuo.
 annus, i *m* rok; ineunte anno na počátku roku; a. vertente nasklonku r.; suo anno v předepsaném věku.
 annuus 3. *adj.* roční, na rok.
 Anquilāria, ae *f* město u zátoky karthaginské.
 anquīro, ěre, sīvi, itum vyhledávám, slídím, vyšetřuji, (capitis ve při hrdelní).
 ansa, ae *f* rukověť, ucho.
 anser, is *m* (*f*) husa. [niřv.
 Anser, is *m* básník, přítel Anto-
 Antaeus, i *m* 1. gigant v Libyi; 2. vůdce Turnův.
 ante *adv.* napřed, před tím, dříve; *predl. s acc.* před.
 antea *adv.* před tím, dříve.
 antēcāpio, ěre, cēpi, captum napřed obsazuji, zaujímám, předem opatřuji.
 antēcēdo, ěre, ssi, ssum předcházím, předčím. vynikám.
 antēcello, ěre vynikám, předčím.
 antecessio, ōnis *f* příčina.
 anteeo, ěre, ii, itum předcházím, předčím, vynikám.
 antēfero, ferre, tuli, latum nesu něco před něčím, přednost dávám.
 antefixa, orum *n* sošky na střechách.
 antefixus 3. napřed přibitý.
 antegrēdior, i, ssus sum předcházím.
 antehabeo, ěre, přednost dávám.
 antehac *adv.* dříve, před tím.
 antemeridiānus 3 *adj.* předpolední. [lām.
 antemitto, ěre, si, ssum předesílám.
 antemna, ae *f* (-enna) rahno.
 Antemna, ae *f* (*plur.*) město sabinské.

Antemnates, ium *m* obyvatelé jeho. [tel Patavia.]

Antēnor, is *m* Trojan, zaklada-

Antēnorides, ae *m* potomek Antenorův.

anteoccupatio, ōnis *f* předstižení námitek.

antepilānus 3. *adj. plur.* vojíní stojící před triarii = hastati a principes.

antepōno, ōre, sui, situm napřed stavím, přednost dávám.

antequam *sp.* dříve než.

antes, ium *m* řady v podobě kvinkunxu.

antesignānus 3. *adj.* předpraporečník; *pl.* sbor vybraných bojovníků před šikem.

antesto, āre stojím napřed, vynikám.

antestor, āri za svědka беру.

antevenio, ire, vēni, ventum předcházím, mařím, předstihuji, vynikám.

antēverto, ōre, ti, sum napřed se obracím, uchyluji, dříve činím, mařím, přednost dávám.

Anthēdon is *f* přístavní město řecké naproti Euboi.

Anthēmūsias, dis *f* město v Mesopotamii.

Antias, ātis *adj.* antijský, **Antiat** anticipo, āre předjímám, předem činím; viam a. nadběhnouti.

Anticlea, ae *f* matka Odysseova.

Anticyra, ae *f* město ve Fokidě.

Antigēnēs, is *m* vojevůdce Alexandra V.

Antigone, ēs (-a, ae) *f* 1. dcera Oidipova; 2. dcera Laomedontova.

Antigōnēa, ae *f* 1. město v Epeiru; 2. na Chalkidice.

Antigōnus, i *m* vojevůdce Alexandra V., A. Doson vládce makedonský; vyslanec Deiotarův.

Antilochus, i *m* syn Nestorův.

Antimachus, i *m* 1. Kentaur; 2. básník řecký.

Antiochēnsēs, ium *m.* obyv. města Antiochie.

Antiochia, ae *f* 1. město v Syrii na řece Orontu; 2. město na Maiandru.

Antiochīnus 3. *adj.* antiochijský.

Antiochus, i *m* král syrský.

Antiope, ēs *f* (-a, ae) choť Amfionova.

Antipāter, tri *m* 1. vojevůdce Alexandra Vel., správce Makedonie; 2. filosof.

Antipatria, ae *f* město makedonské.

Antiphātes, ae *m* král Laistrygonů; průvodce Aeneův.

Antiphon, tis *m* řečník řecký; sofista.

Antipōlis, is *f* město v Gallii Narbonské.

antiquārius, i *m* starožitník.

antiquē *adv.* starobyly.

antiquitas, ātis *f* dávnověkost, starobylost, starý věk; *plur.* starožitnosti.

antiquitus, *adv.* za starodávna, ode dávna.

antiquo, āre zrušiti (legem).

antiquus 3. *adj.* starý, starodávný; nihil antiquius habeo nemám nic pilnějšího než .; *subst. pl.* staří.

Antissa, ae *f* město na Lesbu.

Antissaei, ōrum obyv. jeho.

antistes, itis *m* představený, kněz, mistr. [ka.]

antistita, ae *f* představená, kněž-

Antistius, i *m* plebejský rod římský; P. A. řečník; Q. A. Labeo právník; C. A. Reginus legat Caesarův.

Antium, i *n* město v Latii.

Antoniānus 3. *adj.* Antoniův; *pl.* Antoniovci.

Antōnius, i *m* 1. M. A. řečník;

2. M. A. Creticus jeho syn;

3. M. A. syn tohoto, triumvir;

4. A. Musa lékař Augustův;

5. M. A. quaestor a legat Caesarův;

antrum, i *n* jeskyně.

Anūbis, is *m* egyptské božstvo.

ānulus, i *m* kroužek, prsten.

ānus, ūs *f* stařena.

anxietas, tis *f* úzkostlivost.

anxifer, 3 *adj.* úzkost působící.

anxius, 3 *adj.* úzkostlivý.

Anxur, is *n* město v Latii; odtud populus Anxūras a *adj.*

Anxūrus 3.

Anýtus i *m* žalobce Sokratův.

Āōnia, ae *f* Boiotie; odtud:

Āōnes, um *m* (montes); Āōnides, ae *m* Boiofan; Āōnis, dis *f*

Musa helikonská; Āōnius, 3.

adj. boiotský.

Āornus, i *m* jezero Arvernské.

Aorsi, orum, *m* národ thracký v Sarmatii.

Āous, i *m* řeka v Epeiru.

āpāge klíč se!

Apāmēa, ae *f* město na Orontu; na Maiandru a j.

Apella, ae *m* římský propuštěnec.

Āpelles, is *m* řecký malíř.

Āpennīnicola, ae *m* obyv. Apennin.

Āpennīnus, i *m* hory Apenninské v Italii.

āpērio, ire, ui, tum, otvírám, odkrývám, zjevují, ukazují.

apertē, *adv.* zjevně, patrně.

āpertus 3. *adj.* otevřený, volný; šířý, rozlehlý; zjevný, patrný, dokázaný

āpex, icis *m* vršek, špice, hrot přílby, klobouk, tiara.

Aphāreus, i *m* otec Lynkeův; Kentaur.

Aphrodīsias, dis *f* město v Kilikii.

āpicātus 3. tiarou opatřený.

Āpidānus, i *m* řeka v Thessalii.

āpis, is *f* včela.

Āpis, is *m* bůh egyptský v podobě býka ctěný.

āpiscor, i, tus sum, dosíci, osvojiti si.

āpium, i *n* apich (rostlina petrželi podobná, již bývali věnčení vítězové ve hrách isthmických a nemejských).

apoclēti, ōrum *m* užší rada aitolského spolku.

Āpollināris, -nēus *adj.* Apollinův.

Āpollo, inis *m* syn Jovův a Latonin, bůh věštby, lékařství, hudby a básnictví.

Āpollocratēs, is *m* nejstarší syn Dionysia II.

Āpollōnia, ae *f* města: v Illyrii, na Sicilii, u Naupaktu, v Makedonii a j.

Āpollōniātēs, ae *m* obyv. Apollonie; *pl.* také -es, ium a Apollonidenses, ium.

āpothēca, ae *f* spižárna, skladiště.

apparātē, *adv.* pečlivě, vybraně.

apparātio, nis *f* příprava.

apparātus, us *m* příprava, úprava, nádhera; příprava válečná = stroje; náklad.

appāreō ēre, ui, itum, ukazují se, dostavují se, jsem k službám; appāret jest zjevno.

appāritor, is *m* úřední sluha.

appāro, āre připravují, chystám, strojím.

appellātio, nis *f* oslovení, dovo-lávání se; jmenování, po-; vý-slovnost.

appellito, āre nazývám.

appello, āre, avi, atum, nazývám, jmenuji; vyzývám, oslovuji, do-prošuji se, upomínám; k soudu poháním; vyslovuji.

appello, ēre, puli, pulsum, přihnati, přistrčiti; classem a. s loďstvem přistáti; ztroskotati.

appendo, ere, di, sum, přivažuji, od-

appetenter, *adv.* (dy)chtivě.

appetentia, ae *f* touha, (dy)ch-tivost.

appetītio, ōnis *f* sáhnutí, touha, pud.

appetitus, ūs *m* dychtění, pud.
 appēto, ěre, īvi (īi), ītum, sahám,
 žádám, toužím; dychtím, domá-
 hám se; přibližuji se, dorážím,
 vtírám se, nastávám (dies, lux).
 appingo, ěre přimalovati.
 Appius, 3. *adj.* (via, aqua) ap-
 pijský.
 applaudo, ěre, si, sum, potles-
 kávám, tleskám pochvalu.
 applicatio, nis *f* připojení, při-
 vinutí, náklonnost.
 applico, āre, připojiti, přiraziti;
 se a. přidati, přimknouti se,
 očíti se.
 applo-ro, āre, s bēdováním se
 obracím k . .
 appōno, ěre, sui, situm příklá-
 dám, před-, přidávám, zjedná-
 vām.
 appor-rectus, 3. vedle natažený.
 appor-to, are přináším, přivážím,
 dopravuji.
 apposco, ěre k tomu žádám.
 appositus, 3. blízký; vhodný.
 apprecor, āri modlím se k . .
 apprehendo, ěre, di, sum ucho-
 pítí.
 apprimē, *adv.* výborně.
 apprimo, ěre, essi, ssum přitis-
 knouti. [lení, důkaz.
 approbatio, ōnis *f* uznání, schvá-
 appróbo, āre schvaluji, dokazuji.
 appropinquo, āre blížím se.
 appugno, āre napadám někoho.
 apricatio, ōnis *f* vyhřívání se
 na slunci.
 aprīcor, āri vyhřívám se.
 aprīcum, i *n* výsluní.
 aprīcus, 3. *adj.* slunný, vý-
 Aprilis, is *m* duben.
 Apsus, i *m* řeka v Illyrii (Kre-
 vata).
 aptē, *adv.* těsně, vhodně.
 apto, āre přizpůsobuji, upra-
 vuji, v-
 aptus, 3. *adj.* způsobilý, vhodný,
 případný.
 apud, *predl.* s *acc.* u, při, mezi,
 vedle.

Apūlia, ae *f* krajina v již. Itálii.
 Apūli, ōrum *m* Apulané.
 Apūlus, 3. *adj.* apulský.
 āqua, ae *f* voda, vodovod; déšť
 atd.; *plur.* vary, lázně; a. haeret
 jsem v nesnázích; a—m prae-
 beo zvu na oběd; a—m do
 času dopravám; a—m perdo
 čas mařím.
 āquaeductus, ūs *m* vedení vody,
 vodovod.
 āquārius, i *m* vodák, vodnář.
 aquārius, 3. *adj.* vodní; pro-
 vincia a. dozor nad vodovody.
 āquāticus, 3. *adj.* vodní, vod-
 natý (auster).
 āquātiō, ōnis *f* doprava, opatření
 vody, napájení.
 āquātor, is *m* vodař, nosič vody.
 āquīla, ae *f* orel, orlice.
 Āquilēia, ae *m* pobřežní město
 ve Venetsku.
 aquilifer, i *m* orlonoš, prapo-
 rečník.
 Aquīlius, i *m* 1. M. A. Gallus
 konsul; 2. C. A. Gallus právník.
 āquīlo, ōnis *m* severní vítr.
 Aquilōnia, ae *f* město v Samniu.
 Aquīnas, tis *adj.* z Akvina,
 akvinský.
 Aquīnum, i *n* město v Latii
 (Aquino).
 Āquītāni, ōrum *m* národ v jiho-
 západní Gallii.
 Āquītānia, ae *f* jihozápadní část
 Gallie.
 āquor, āri vodu opatřuji.
 āquōsus 3. *adj.* vodnatý, vlhký.
 āra, ae *f* oltář, náhrobek; sou-
 hvězdí již. nebe.
 Ārābia, ae *f* Arabie.
 Ārabs, is *m* Arab.
 Ārābus 3. *adj.* arabský; *subst.*
 Arab.
 Arachnē, es *f* dívka Minervou
 v pavouka proměněná.
 Ārācynthus, i *m* pohoří bás.
 kladené na hranice Attiky a
 Boiotie.

ārānea, ae *f* pavouk, pavučina.
 Arar, is im, i *m* (Saône) řeka
 gallská, přítok Rhodanu.
 ārātio, ōnis *f* orání, orba, role;
pl. pronajímané dvory.
 ārātor, is *m* oráč; *pl.* nájemci
 státních dvorů.
 ārātrum, i *n* pluh.
 Arātus, i *m* básník řecký.
 arbīter, rī *m* svědek; rozhodčí;
 pán, vládce.
 arbitra, ae *f* svědkyně. [vůle.
 arbitrātus, ūs *m* mínění, uznání,
 arbitrium, i *n* rozhodnutí, nález,
 smířčí výrok; uznání; libovůle.
 arbitro, āremám za to, pokládám,
pass. jsem pokládán.
 arbitror, āri myslím, domnívám
 se, pokládám. [midlo.
 arbor, is *f* strom; stožár, kor-
 arbōreus 3. *adj.* stromovitý, -ový.
 Arbuscula, ae *f* mimická uměl-
 kyně za doby Ciceronovy.
 arbustum, i *n* sad, štěpnice,
 vinice. [níkový.
 arbūteus 3. *adj.* jahodový, pla-
 arbūtum, i *n* plod i strom planí-
 kový.
 arbūtus, i *f* planík, mukyně.
 arca, ae *f* skříň, truhlice, rakev
 Arcādia, ae *f* krajina na Pelo-
 ponnesu. [arkadský.
 Arcādicus, Arcadius 3. *adv.*
 arcānō *adv.* tajně, potají.
 arcānum, i *n* tajnost, tajemství.
 arcānus 3. *adj.* tajemný, ne-
 přístupný, tajný.
 Arcas, dis *m* syn Jovův a Kal-
 listin; Arkad; *plur.* Arkadové.
 arceo, ēre, ui uzavírám, bráním,
 překážím.
 Arcēsius, i *m* otec Laěrtův.
 arcesso, ēre, īvi, itum povolá-
 vām, přivolávám, zvu; žaluji;
 zjednávám.
 archaeus 3. *adj.* starý.
 Archēlāus, i *m* 1 král make-
 donsý; 2. vojevůdce Mithri-
 datův; 3. syn jeho; 4. vnuk
 jeho; 5. filosof řecký; 6. astrolog.

Archias, ae *m* 1. Theban; 2. bás-
 ník řecký.
 Archilōchus, i *m* básník řecký.
 Archimēdes, is (i) *m* matematik
 syrakusský.
 archipirāta, ae *m* náčelník lu-
 pičů.
 architector, āri buduji, strojím.
 architectus, i *m* stavitel, tvůrce.
 architectūra, ae *f* stavitelství.
 Archȳtas, ae *m* filosof pytha-
 gorovský.
 arcitenens, tis *adj.* lukostřelec.
 Arconnēsus, i *f* ostrov na pobř.
 ionském.
 arctos, i *f.* souhvězdí Medvěda.
 arcūla, ae *f* skříňka.
 arctūrus, i *m* hvězda 1. vel. v
 souhvězdí Boota.
 arcuātus 3. obloukovitý.
 arcus, us (i) *m* oblouk, luk, duha.
 Ardēa, ae *f* město rutulské u
 Říma.
 ardentē *adv.* ohnivě, prudce.
 ardeo, ēre, si, sum hořím, planu,
 vru.
 ardens, tis *adj.* ohnivý, vášnivý.
 ardesco, ēre chytám, doutnám,
 rozežřáti se, vzplanouti.
 ardor, is *m* žár, zanícení.
 Arduenna silva *f* (Ardenny)
 pohoří mezi Skaldem a Rýnem.
 arduum, i *n* strmé místo.
 arduus 3. *adj.* příkrý, strmý;
 vztýčený; namáhavý, nesnadný.
 ārea, ae *f* půda, závodistiště,
 humno, mlat.
 Arecomici v Volcae.
 Arelas, tis (Arelāte, es) *f* město
 na Rhodanu v jih. vých. Gallii.
 Aremoricae civitates *f* pobřežní
 kmenové gallští v nyn. Bretagni
 a Normandii.
 ārēna, ae *f* písek (*pl.* písčiny);
 poušť, břeh mořský; zápasistiště.
 ārēnāria, ae *f.* pískový důl.
 ārēnōsus 3. *adj.* písčitý.
 āreo, ēre jsem suchý, prahnu
 Arēopāgites, ae *m* člen areo-
 pagu.

Arēopāgus, *i m* soud athenský.
āresco, ēre schnu.

Ārestōrides, *ae m* = Argus.

Ārēthūsa, *ae f* pramen v Syrakusách a nymfa jeho.

Ārēum iudicium = areopag.

Arganthōnius, *i m* letitý král tartesský.

Argēi, *orum m* obětnice na 27 místech v Římě; panáci ze sítí (24) Vestalkami do Tiberu házení. | směnárna.

argentāria, *ae f* důl stříbrný;

argentārius 3. *adj.* k stříbru se vztahující; **tabernae** stánky penězoměnců; *subst.* penězoměnec, bankéř.

argenteus 3. *adj.* stříbrný, postříbřený, stříbrolesklý.

argento, āre postříbřiti, stříbrem ozdobiti (milites).

argentum, *i n* stříbro, stříbrné nádobí, peníze stříbrné.

Argi, *orum m* (Argos *n*) město na Peloponnesu; *adj.* **Argēus**, **Argivus**, **Argolis**.

Argilētum, *i n* místo v Římě mezi Suburrou a forem.

Argilius, *i m* Argilan (z Argila, města v Thrakii).

argilla, *ae f* hlína, jíl.

Arginūsae, *arum f* ostrůvky u Aiolidy. | *subst.* Řek.

Argivus 3. *adj.* argivský, řecký;

Argo, *ūs f* loď Argonautů; *adj.*

Argōus 3. (remex).

Argōlicus 3 *adj.* argolský, řecký.

argūmentātio, *nis f* odůvodnění, důkaz. | *čokazuji.*

argūmentor, āri odůvodňuji,

argūmentum, *i n* látka, obsah; důvod, důkaz.

arguo, ēre, ūi, ūtum usvědčuji, vytýkám, prozrazuji; vyvracím; obviňuji.

argūtē *adv.* důmyslně.

argūtiae, *arum f* výraznost, důmyslnost, ostrovtip; digitorum hra prstů.

argūtus 3. *adj.* výrazný, živý, bystrý; jasný, jasně zvucící; chytrý, lstivý.

argyraspides, *um m* tělesná stráž se stříbrnými štíty.

Āriādna, *ae (e, es) f* dcera Minoova; *adj.* **Ariadnaeus** 3.

Arīcia, *ae f* první stanice od Říma na silnici Appiově; *adj.*

Arīcinus 3.

āridum, *i n* souš, pevnina.

āridus 3. *adj.* suchý, vyschlý, vypráhlý; hubený, suchopárný.

āriēs, ētis *m* beran; přístroj na boření hradeb.

arieto, āre trkám, tluku.

Ārii, *orum m* kmen germanský.

Arīmīnum, *i n* (Rimini) město v Umbrii na břehu Adriat. moře;

adj. **Arīminensis**.

Āriobarzānes, *is m* místodržitel perský; král Kappadokie.

Ārion, *is m* pěvec a citarník z Lesbu.

Ariovistus, *i m* král Suevů.

Ārisba, *ae f* město v Troadě.

ārista, *ae f* osina, klas.

Āristaeus, *i m* syn Apollinův a Kyrenin, původce rolnictví.

Āristarchus, *i m* grammatik alexandrijský a homerský kritik.

Āristīdes, *is m* státník athenský; A. z Mileta spisovatel.

Āristippus, *i m* filosof řecký; *adj.* **Āristippēus** 3.

Aristius, *i m* M. tribun vojenský v Kabillonu; A. Fuscus přítel Horatiův.

Āristo, *nis m* filosof z Alexandrie; z Kea; z Chiu; Massilian.

Aristogīto, *onis m* osvob. Athen od Peisistratovců.

aristolōchia, *ae f* podražec.

Aristomachē, *es f* sestra Dionysiova.

Āristophānes, *is m* řecký básník komický.

Aristoteles, is *m* řecký filosof.
 Aristoxenus, i *m* řecký filosof.
 Āriūsius 3 *adj.* (vinum) z Ariusie, krajiny na Chiu.
 arma, ōrum *n* zbraň, zbroj, vý-zbroj; výstroj; boj, válka; branná moc, vojsko.
 armāmenta, orum *n* nádobí, lodní náčiní, lanoví.
 armāmentārium, i *n* zbrojnice.
 armārium, i *n* skříň.
 armātūra, ae *f* ozbrojení, vý-zbroj, mužstvo.
 armatus, ūs *m* = armatura.
 armātus, i *m* ozbrojenec.
 Armēnia, ae *f* krajina asijská mezi Taurem a Kavkazem; *adj.* Armēnius.
 Armenii, ōrum *m* Arméni.
 armentālis, e *adj.* k stádu patřící.
 armentum, i *n* stádo, dobytek.
 armīfer 3 *adj.* bojovný.
 armiger 3 *adj.* zbraň nesoucí, zbrojnoš.
 armilla, ae *f* náramek.
 armilustrum, i *n* místo v Římě, kde Římané 19. říj. ve zbroji oběť konali.
 Armīnius, i *m* kníže Cherusků.
 armipotens, tis *adj.* zbraní mocný.
 armo, āre zbrojím, vyzbrojuji; k válce dráždím, ponoukám.
 armus, i *m* rámě, plece.
 Arne, ēs *f* dívka v špačka proměněná.
 āro, āre orati, brázdit.
 Arpi, ōrum *m* město v Apulii.
 Arpinas, tis *adj.* arpinský; *subst.* Arpiňan.
 Arpinēius, i *m* C. rytíř římský.
 Arpinum, i *n* město v Latii.
 arrectus 3. strmý.
 Arrētium, ii *n* (Arezzo) město v Etrurii; *adj.* Arretinus 3.
 arrideo, ēre usmívám se k ..., na ..., úsměvem schvaluji; líbím se.

arrigo, ěre, exi, ctum vzpřimuji, vztyčuji, povzbuzuji.
 arrīpio, ěre, ui, eptum chytám, chápu; rychle sbírám; kárám; napadám; osvojit si.
 arrīso, nis *f* úsměv souhlasu.
 arrōdo, ěre, si, sum nahlodávám.
 arrōgāns, tis *adj.* osobivý, domýšlivý, nadutý, zpupný.
 arrōganter *adv.* domýšlivě, drze.
 arrōgantia, ae *f* osobivost, domýšlivost, zpupnost.
 Arruns, tis *m* bratr Lukumonův; syn Tarquinia Zpupného; syn Porsennův.
 ars, tis *f* zručnost, umění; způsob; lest (mala a.); věda; dílo umělecké.
 Arsāces, is *m* král parthský.
 Arsacides, ae *m* potomek Arsakův. [patřina.
 Arsinoë, ēs *f* ml. sestra Kleo-
 Artābazus, i *m* místodržitel perský.
 Artaphernes, is *m* bratr Dariův, vojevůdce perský.
 artātus 3. těsný, omezený.
 Artaxāta, ōrum *n* hl. město Armenie.
 Artaxerxes, is *m* král perský.
 artē *adv.* těsně, tuze.
 Artemīsia, ae *f* manželka Mausolova.
 Artemīsium, ii *n* severní mys eubojský.
 artēria, ae *f* trubice, žíla.
 articulus, i *m* kloub, článek, odstavec, rozhodná doba.
 artífex, icis *m* umělec, mistr, strůjce, tvůrce.
 artificīōsē *adv.* umělecky.
 artificīōsus 3. *adj.* umělecký, umělý.
 artificium, ii *n* úkon umělecký, dílo, umělost, zručnost; důmysl, úskok.
 artus 3. *adj.* těsný, skrovný, sevřený, pevný, hustý, tuhý.
 artus, ūs *m* pl. klouby, údy.
 ārūla, ae *f* oltářík.

ārundīfer 3. *adj.* rákosonosný.
 ārundinēus 3. *adj.* rákosový,
 třtinový; venkovský (*carmen*).
 ārundo, *inis f* rákos, třtina, pí-
 štala, šíp.
 Arverni, *ōrum m* (Auvergne)
 národ galský nad Elaverem.
 arvīna, *ae f* sádlo, mastnota.
 arvum, *i n* ornice, niva.
 arx, *cis f* hrad, tvrz; ochrana,
 zástita; podstata.
 as, *assis m* jednotka, hodnota
 peněžní = 12 uncí = libra
 mědi; malý peníz; *heres ex asse*
 universalní dědic.
 Ascānīus, *i m* syn Aeneův; řeka
 v Bithynii.
 āscendo, *ěre, di, sum* vstupuji,
 vy-, dosahuji, docházím.
 āscēnsus, *ūs m* vystupování,
 vstup, výstup, pří-, stupeň,
 příchod.
 āscīscō, *ěre, īvi, itum* přibírám,
 připojuji, беру si za...
 ascītus 3. vypůjčený, cizí.
 Asclēpiādes, *ae m* filosof řecký;
 rhetor; básník.
 Ascra, *ae f* místo na Helikonu,
 rodiště Hesiodovo.
 Ascūlānus 3. *adj.* askulský.
 Ascūlum, *i n* (Ascoli) město
 v Picenu v Italii.
 asella, *ae f* malá oslice.
 asellus, *i m* oslík.
 Asia, *ae f* Asie, Malá Asie.
 Asiānae res poměry v prov. Asii.
 Asiaticus 3. *adj.* asijský.
 asīlus, *i m* střechek, ovád.
 Asīnius, C. Pollio řečník a básník
 āsīnus, *i m* osel. [římský].
 āsis, *dis terra* země Asijská.
 āsius, 3. *adj.* asijský; *subst.*
 druh Aeneův.
 Asnaus, *i m* hora v Makedonii.
 āsōpiādes, *ae m* potomek Aso-
 pův.
 āsōpis, *dis f* dcera Asopova,
 Aegina, Euadne. [její].
 āsōpus, *i m* řeka v Boiotii a bůh

āsōtus, *i m* žrout, hýřil.
 Asparagium, *i n* město v Ily-
 riku již. od Dyrrhachia.
 Aspāsia, *ae f* milenka Perikleova.
 aspectābilis, *e adj* viditelný.
 aspecto, *āre* pohlížím, pro-
 āspectus, *ūs m* pohled, zrak,
 vzezření, zjev, obzor.
 aspello, *ěre, uli, sum* odháním.
 Aspendius 3. *adj.* z Aspenda
 v Pamfylí; *subst.* Aspendan.
 asper 3. *adj.* drsný, nerovný,
 vypouklý; hrubý, krutý; otu-
 žilý; tvrdý, obtížný; nevrlý.
 aspera, *orum n* protivenství.
 āspergo, *ěre, si, sum* kropím,
 po-, přimísiti; *pass. a.* infami
 jsem hanoben špatnou pověstí.
 asperitas, *tis f* drsnost, nerov-
 nost, příkrost, protivenství.
 aspernātio, *nis f* pohrdání.
 aspernor, *āri* zamítám, pohrdám.
 aspero, *āre* drsným činím, brou-
 sím, bouřím, popuzuji. [tření].
 aspersio, *ōnis f* postříknutí; na-
 āspīcio, *ěre, spexi, ctum* hledím,
 patřím na něco, vzhlížím, pozo-
 ruji, pozor mám, dbám.
 aspiro, *āre* ovívám, věji; dopro-
 vázím, přispívám; přistupuji.
 aspis, *dis f* zmije.
 Aspis, *is m* kníže kataonský.
 asportātio, *ōnis f* odnesení.
 asporto, *āre* odnáším, odklízím.
 asprētum, *i n* kamenitá poušť.
 Assārācus, *i m* král fryžský,
 děd Anchisův.
 assecla, *ae m* stoupenec (příhan.)
 assectātio, *ōnis f* doprovázení.
 assectātor, *is m* průvodce, stou-
 penec.
 assector, *ari* provázím.
 assensio, *ōnis f* souhlas, při-
 svědčení.
 assensor, *is m* přisvědčovatel.
 assensus, *ūs m* přisvědčení, sou-
 hlas; (o zvuku) vpadnutí,
 ozvěna.
 assentātio, *ōnis f* přisvědčování,
 lichocení.

assentātor, is *m* kýval, lichotník.
 assentio, īre, si, sum i *dep.* přisvědčuji.
 assentor, āri patolízalem býti, pochlebovati.
 assequor, i, cutus sum dohoniti, dosíci, pochopiti.
 asser, is *m* sloup, kůl, trámec, sochor, lať.
 assero, ěre, sēvi, sītum přisazuji.
 assero, ěre, ui, tum přiřaduji, prohlašuji za svobodna; osobuji si.
 assertor, is *m* obhájce.
 asservio, īre napomáhám.
 asservo, āre opatruji, střežu.
 asseveranter *adv.* vážně, opravdově. [vážné ujišťování].
 assēverātio, nis *f* opravdovost.
 assevero, āre vážně jednám, mluvím; dokazuji.
 assideo, ěre sedím při . ., dlím, zasedám; obléhám; podobám se.
 assīdo, ěre, sēdi, ssum sedám si.
 assīduē *adv.* vytrvale, pilně.
 assīdūitas, tis *f* trvalá přítomnost, vytrvalost, opětování.
 assīdūus 3. *adj.* ustavičný, pilný; *pl.* usedlí (občané . . tř.).
 assigno, āre označuji, poukazuji, za zásluhu (vinu) počítám.
 assilio, īre, ui, ultum přiskakuji, pře-.
 assīmīlis, e *adj.* podobný.
 assīmūlo, āre napodobím, přitvářím se.
 assis, is *m* deska.
 assisto, ěre, stiti stanouti při . ., postavit se k . ., objeviti se; pomáhati.
 assoleo, ěre obyčejně bývám.
 assono, āre souzvučím, přizvučuji.
 assuefacio, ěre, fēci, factum zvykám koho, učím.
 assuēscō, ěre, ēvi, ētum zvykám si; assuetus 3. zvyklý, ob-.
 assuētūdo, inis *f* přivyknutí, návyk; obcování.
 assulto, āre dorážím.

assultus, ūs *m* útok, napadení.
 assumptio, ōnis *f* přijetí, volba; nižší návštěva.
 assurgo, ěre, -surrexi, ctum zvedám se, povstávám, povznáším se.
 assus 3. *adj.* suchý, pražený, pečený; assum, i pečeně; sluneční lázeň, parní lázeň.
 Assýrius 3 *adj.* assyrský.
 ast v. at.
 Astensis, e *adj.* (ager území) města Asty v Hispanii.
 asterno, ěre vrhám se na . .
 asticus 3 *adj. pl.* měšťané.
 Astii, ōrum *m* kmen thracký.
 astipulātor, is *m* svědek právní, přisvědčovatel.
 astipulor, āri přisvědčuji.
 Astraea, ae *f* dcera Diova a Themidina.
 Astraeus, i *m* Titan, synové jeho A-i fratres: Zefyros, Boreas, Notos.
 astrepo, ěre k tomu hluchím, souhlasně jásam.
 astrictus 3. těsný, stísněný, stručný.
 astringo, ěre, nxi, ctum utahuji, tuhým činím, nechávám zmraznouti, omezují, stručně podávám. |pravec.
 astrōlōgus, i *m* hvězdář; hvězdastro-
 astrōlōgia, ae *f* hvězdářství, hvězdopravectví.
 astrum, i *n* souhvězdí; těleso nebeské; *pl.* nebe.
 astruo (ad-), ěre, xi, ctum přistavuji, přičiňuji.
 astu *neskl.* město; Atheny.
 Astura, ae *f* řeka v Latii.
 astus, ūs *m* chytrost, úskok.
 astūtia, ae *f* lstivost.
 astūtus 3. chytrý, lstivý.
 Astýages, is *m* druh Fineův; děd Kyrův.
 Astýānax, otis *m* syn Hektorův.
 Astypāleius 3. *adj.* (regna) astypalejský (ostrov poblíže Krety).
 āsylum, i *n* útočiště, asyl.

at *sp.* ale, avšak, než; si-at ne-li -aspoň.

Ātācīnus 3. *adj.* atacinský (město Atax v Gallii Narb.).

Ātālanta, *ae f* manželka Hippomenova; účastnice honby kalydonské.

atavus, *i m* otec prapradědův; *plur.* předkové.

Ātella, *ae f* město mezi Kapuou a Neapolí.

atellānius 3. *adj.* versus atel-lanský.

atellana, *ae f* staroitalská fraška.

āter 3. *adj.* černý, smutný, nešťastný, jízlivý, jedovatý

Athāmānēs, *um m* obyvatelé jižního Epeiru.

Athāmānia, *ae f* krajina v již. Epeiru.

Āthāmas, *ntis m* syn Aiolův; král boiotský; **Athāmantiādes**, *ae m* syn jeho; **Athāmantis**, *dos f* = Helle; *adj.* **Athāmantēus** 3.

Āthēnae, *ārum f* hlavní město Attiky.

Āthēniēnsis, *e adj.* athenský; *subst.* Atheňan.

Āthēnio, *ōnis m* pastýř sicilský, vůdce otroků proti Římu.

Athēsis, *is m* Adiže.

athlēta, *ae m* zápasník.

Āthos, *ōnis m* vých. polouostrov chalkidický.

Atilius, rod římský; nejzn. Regulus; M. A. dramatický básník.

Ātīna, *ae f* město v Latii; *adj.* **Ātīnas**, *tis*.

Ātius, *i m* rod římský.

Atlantēus 3. *adj.* Atlantův, libycký.

Atlantiādes, *ae m* = Merkur, vnuk A.; Hermafrodit, pravnuk.

Atlantis, *dos f* = Kalypso, Nymfe, Electra; *pl.* dcery A-vy Pleiady.

ātōmus, *i m* atom, prvek.

atque, *ac sp.* a, i, též, nad to, ano i; a sice; *ac* potius ba spíše.

atqui *sp.* avšak, přece však.

Atrācīdes, *ae m* = Thessal.

Atrācis, *dis f* = Thessalka.

ātrāmentum, *i n* čern, inkoust.

ātrātus 3. *adj.* tmavý, černě oděný.

Atrax, *cis f* město na Peneiu.

Atrēbātes, *um (-i, ōrum) m* (Artois) belg. kmen mezi Skaldem a Samarou.

Ātreus, *i m* král v Argu a Mykenách, syn Pelopův.

Atrīdes, *ae m* Atreovec: Agamemnon neb Menelaos.

atriensis, *is m* dozorce v atriu.

atrium, *i n* předsíň, síň rodinná; *plur* paláce.

Atrius, *i m* podvelitel Caesarův v Britanii.

atrōciter, *adv* přísně, krutě; s nevolí.

ātrōcitas, *tis f* tvrdost, přísnost.

atrox, *cis adj.* krutý, děsný.

Attalicus 3. *adj.* od Attalus, *i m* král makedonský; král pergamský, zvl. A. III., jenž Římanům své jmění odkázal.

attamen *sp.* avšak přece.

attempto, *āre* zkouším, dotírám.

attendo, *ēre, di*, tum napínám; pozoruji.

attentē *adv.* napjatě, pozorně.

attentio, *nis f* pozornost, napjatost.

attentus 3. napjatý, pozorný, snaživý.

attenuātē *adv.* prostě, nelíčeně.

attenuo, *āre* ztenčuji, zmenšuji, oslabuji.

attero, *ēre, trīvi, itum* otírám, sdírám, seslabuji, zmenšuji.

attexo, *ēre, ui, xtum* přitkávám. připlétám, připojuji.

Attīca, *ae f* poloostrov východního středního Řecka.

Atticus 3. *adj.* attický; *subst.* Attíčan.

attīneo, ěre, ui, entum zdržuji, držím; prostírám se; týkám se, hodím se; attinet dlužno jest, non a. není třeba (*acc. c. inf.*). **attingo**, ěre, tīgi, tāctum dotýkám se, napadám, zasahuji, dosahuji; naznačuji (řečí); jsem blízek.

Attis, dis *m* kněz Kybelin.

attollo, ěre zvedám, povznáším, vy-, buduji. [seslabuji.

attondeo, ěre, di, sum přistřihuji,

attono, āre, ui, itum ohromiti.

attorqueo, ěre zamávati, zatočiti.

attraho, ěre, xi, ctum přitahuji, přiměti.

attrectātus, ūs *m* dotek.

attrecto, āre dotýkám se, ohmatávám, přivlastňuji si.

attribuo, ěre, ui, ūtum přiděluji, přidávám, vykazuji, propůjčuji, přičítám, přiznávám.

attritus 3. otřený, mdlý.

Attus, i *m* římské předejmení (Claudius, Navius).

Ātys, os *m* syn Herakleův, prarotec lydeských králů; Trojan.

auceps, ūpis *m* ptáčník, lapáč, hnidopich.

auctio, ōnis *f* rozmnožení; dražba, předměty dražební.

auctiōnor, āri dražbou prodávám, dražbu konám.

auctito, āre rozmnožuji.

auctor, is *m* původce, zakladatel; zpravodaj, spisovatel, dějepisec, zprostředkovatel, návrhovateli; svědek, rukojmí, poručník; a. fio schvaluji, stvrzuji; auctore alquo na radu něčí.

auctōritas, tis *f* platnost, vážnost, vliv, váha, svědectví, rada, úsilí; rozkaz, vůle, zmocnění, právo vlastnické.

auctoro, āre prodávám, najímám.

auctumnālis, e *adj.* podzimní.

auctumnus, i *m* podzim.

auctumnus 3. *adj.* podzimní.

auctus, ūs *m* zvětšení, rozmnožení, vzrůst; síla.

aucūpium, i *n* čižba, honba.

aucūpor, āri honím, chytám, sháním se.

audācia, ae *f* odvaha, odvážlivost, smělost, drzost.

audācter *adv.* směle, statečně, opovážlivě.

audāx, cis *adj.* smělý, odvážný, odhodlaný, rázný, drzý.

audens, tis *adj.* odhodlaný, smělý.

audentia, ae *f* srdnatost. [se.

audeo, ěre, ausus sum odvažuji

audiens, tis poslušný; *subst.* posluchač.

audio, ěre slyším, poslouchám; připouštím; platím; bene, male a. mám pověst. [pověst.

audītio, ōnis *f* slyšení, doslech,

audītor, is *m* posluchač, žák.

auditōrium, i *n* posluchárna, posluchačstvo. [pověst.

audītus, ūs *m* sluch, slyšení,

aufēro, ferre, abstuli, ablātum odnáším, беру, uchvacuji, loupím; vzdaluji, zachraňuji, odstraňuji; caput a. utíti; mors aufert ničí, hubí; aufer = přestaň.

Aufīdus, i *m* řeka v Apulii (Ofanto); *adj.* Aufidus 3.

aufūgio, ěre, fūgi — utíkám, prchám.

Ange, ēs *f* matka Telefova.

augeo, ěre, xi, ctum rozmnožuji, zvětšuji, povznáším, vy-, zvelebují; nadsazují; pomáhám každému; obdarovati, zasypávati.

augesco, ěre přibývám, rostu.

Augias, ae *m* král elidský.

augur, is *m* ptakopravec, augur

augurale, is *n* místo v táboře ke konání auspicií.

auguralis, e *adj.* augurský.

augurātio, ōnis *f* věstba z pozorování ptáků posvátných.

augurātus, ūs *m* hodnost augurská, augurství.

augūrium, *i n* pozorování posv. ptáků, věštění, znamení, předvídaní; **aug.** accipio věštbu za příznivou přijímám; **a.** capio dotazuji se.
augūro, *āre* táži se augurí; předpovídám; tuším.
auguror, *āri v.* předchozí.
Augusta, *ae f* matka, sestra, dcera neb manželka císařova.
Augustālis, *e adj.* Augustovský: *ludi* 12. 8; *sodales* (25), *sacerdotes*. [císařský].
Augustānus 3. *adj.* (equites)
augustē *adv.* slavnostně. | lebný.
augustus 3. *adv.* vznešený, ve-
Augustus, *i m* C. Julius Caesar Octavianus, první císař římský.
Augustus, *i m* srpen.
aula, *ae f* nádvoří, dvorana, palác, dvůr vladařský, dvoranstvo.
aulaeum, *i n* koberec, opona.
Aulerci, *ōrum m* národ galský mezi Sequanou a Ligerem: 1. **A. Brannovices** mezi Ligerem a Ararem; 2. **A. Cenomāni** záp. od nejsev. záhybu Ligeru; 3. **A. Diablintes** sev. od nich; 4. **A. Ebuovices** na jih od ústí Sequany.
aulicus, *i m* dvořenín.
Aulis, *dis f* příst. město v Boiotii.
auloedus, *i m* píštěc, zpěvák flétnou provázený.
Aulon, *is m* vlnorodé údolí v Kalabrii.
aura, *ae f* vánek, větrík, vítr; světlo denní; lesk; vůně; **a.** popularis nestálá přízeň lidu.
aurāria, *ae f* zlatý důl.
aurātus 3. pozlacený, zlatem krytý, zlatou jehlicí opatřený.
Aurēlius říms. rod plebejský, z něhož i pozdější císařové.
aureolus 3. *adj.* zlatičký (libellus), roztomilý.
aureus 3. *adj.* zlatý, zlatem zdobený, zlatonosný; výtečný; *subst.* zlatník = 25 str. denariů.

auricōmus 3. *adj.* zlatovlasý, — listý.
auricūla, *ae f* ouško, ušní lalůček.
aurifer 3. *adj.* zlatonosný.
aurifex, *icis m* zlatník.
auriga, *ae m* vozka (i souhvězdí); kormidelník.
aurigena, *ae c* zlatorodý, ze zlata zrozený = Perseus.
auriger 3. *adj.* zlatonosný, s pozlacenými rohy (taurus).
auris *f* ucho, *pl.* sluch; **a.** capere poutati; **a.** praebere sluchu dáti; *servire a* — bus k libosti mluvit; *u pluhu*: sháněčka.
auritus 3. *adj.* ušatý; pozorně naslouchající.
aurōra, *ae f* zora, jitřenka.
Aurōra, *ae f* bohyně ranních červánků, manželka Tithonova.
aurum, *i n* zlato a věci z něho zhotovené.
L. Aurunculeius Cotta legat Caesarův.
Auruncus 3. *adj.* aurunský (= oskický).
Ausci, *ōrum m* (Auch) národ v Aquitanii záp. od Tolosy.
auscultator, *is m* posluchač.
ausculto, *āre* naslouchám.
Ausētāni, *ōrum m* kmen v Hispanii (v nyn. Katalonii).
Ausōnes, *um m* pův. obyv. Italie.
Ausōnia, *ae f* Ausonie, Italie, zvl. jižní.
Ausōnidae, *ārum m* Ausonovoi, obyv. Italie = Ausonii.
Ausōnius 3. *adj.* ausonský, italský, římský.
auspex, *icis m* ptakopravec; ochránce; námluvčí.
auspicātō *adv.* po vykonaných auspiciích, za dobrého znamení, šťastně.
auspicium, *i n* pozorování věštných ptáků, právo auspicie konati, vrchní velení; *suis a.* = jako samostatný vojevůdce; znamení věšebné (*addicentibus a.* za příznivých zn.); vůle.

auspīcor, āri pozoruji ptáky
věštné, začínám; **auspicātus**
řádně začatý, příznivý.
auster, rī *m* jižní vítr.
austērē *adv.* drsně, přísně.
austērus 3. *adj.* drsný, přísný,
trpký, kyselý.
austrālis, e *adj.* jižní.
austrīnus 3. *adj.* jižním větrem
způsobený, jižní.
ausum, i *n* odvážný čin.
aut *sp.* neb, aneb, či; **aut-aut**
buď — nebo.
autem *sp.* pak, však, ale.
aut- v. **auct-**.
authepsa, ae *f* samovar.
Autolýcus, i *m* syn Merkuriův,
lupič.
Automatia, ae *f* bohyně štěstí,
Štěstěna.
Autōmēdōn, tis *m* vozataj Achil-
leův.
Autonōē, es *f* dcera Kadmova,
matka Aktaeonova; **Autonoeiūs**
heros = Actaeon.
Autophradātēs, is *m* perský
náměstek v Lydii.
autumo, āre tvrdím, myslím.
auxiliāris, e *adj.* pomocný.
auxiliārius 3. *adj.* pomocný,
pomoc přinášející.
auxiliator, is *m* pomocník.
auxilior, āri na pomoc jdu, po-
máhám.
auxilium, ii *n* pomoc, podpora;
pl. pomůcky, pomocné sbory
válečné.
Auximātēs, um *m* obyv. město
Auxima.
Auximum, i *n* (Osimo) města
v Picenu.
Avāricēnsis, e *adj.* avarický.
Avāricum, i *n* (Bourges) město
Biturigů již. od střed. Ligera.
avārītia, ae *f* lakomost, lakota.
āvārus 3. *adj.* lakomý, chtivý.
āvēho, ēre, xi, ctum odvážím,
odklízím; *med.* odjíždím.
āvello, ēre, elli, vulsum odtrhuji,
trhám, odlučuji, odervatí.

āvēna, ae *f* stéblo; ; píšťalka
pastýřská.
Aventīnus 3. *adj.* aventinský
(mons, arx, humus); *subst.*
neutr. Aventin, jeden ze 7 pa-
horků římských.
aveo, ēre dychtím, toužím; **ave**
buď zdráv! s Bohem!
Avernālis, e *adj.* avernský
(aquae, nymphae).
Avernus 3. *adj.* lacus jezero
u Kum; *subst.* totéž jezero,
básnicky: podsvětí, též neutr. *pl.*
āversor, āri odvracím se, odmí-
tám, neuznávám.
āversor, is *m* zloděj.
āverto, ēre, ti, sum odvracím,
pošinuji, zahybám, odrážím
(hostem), odcizuji (pecuniam);
zdržuji (animum); svádím k od-
padnutí (oppida.)
āversum, i *n* opačná strana.
āversus 3. odvrácený, odcizený,
nepříznivý.
āviārium, i *n* sídliště ptáků
v lese, klec.
āvīdītas, tis *f* dychtivost, žado-
stivost.
āvīdus 3. *adj.* žádostivý, chtivý,
lakomý, hltavý.
āvis, is *f* pták; věšebný pták,
znamení (mala, secunda).
āvītus 3. *adj.* od děda pocháze-
jící, rodný, dávný.
āvium, i *n* scestí, *pl.* neschůdná
místa.
āvius 3. *adj.* odlehlý, s cesty
odbočivší.
āvocātio, nis *f* odvrácení, vy-
rušení.
āvōco, āre odvolávám, odvracím,
odrazuji.
āvōlo, āre odlétám, u-
āvuncūlus, i *m* bratr matčin,
ujec.
āvus, i *m* děd, předek.
Axēnus 3. *adj.* Nehostinný
(Pontus).

axiōma, tis *n* věta, tvrzení.
āxis, is *m* osa, náprava; vůz;
 točna, pás, obloha.
axis, is *m* v. assis.

Axius, i *m* řeka makedonská
 (Vardar).
Axōna, ae *f* (Aisne) řeka v belg.
 Gallii, přítok Isary.

B.

Bābŷlōn, is *f* město nad Eufratem.
Bābŷlōnius 3. *adj.* babylonský;
subst. Babyloňan; B—ii nu-
 meri = astrologie.
bāca (bacca), ae *f* bobule; b.
 Minervae oliva; plod vavřínu;
 perla.
bācātus 3. perlami zdobený.
baccar, is *n* odolen.
Baccha, ae *f* bakchantka; Bac-
 chis initiare v tajemství bak-
 chantek zasvětit.
Bacchānal, is *n* místo pro slav-
 nost Bakchovu; slavnost tato,
 obyč. *plur.*
bacchātio, ōnis *f* hýření.
Bacchēius 3 *adj.* bakchický
 (sacra).
Bacchēus 3 *adj.* bakchický, bak-
 chantský.
Bacchiadae, ārum *m* Bakchiovcí,
 vladařský rod korinthský.
Bacchicus 3 *adj.* bakchický.
bacchor, āri slavnost Bakchovu
 konám, bakchantsky zuřím,
 vztekám se; nadšen jsem (vates);
pass. **bacchatus** 3. rykem bak-
 chantským se ozývající.
Bacchus, i *m* syn Jovův a Se-
 melin, bůh vína; víno samo.
Bācēnis silva *f* horstvo mezi
 Cherusky a Sueby. (Harz a
 část lesa Durinského).
bācilum, i *n* hůlka.
Bactra, orum *n* hl. město Baktrie.
Bactriāni, orum *m* obyv. Bakter,
 území B.
baculum, i *n* (us, i *m*) hůl, berla.
Baculus v. Sextius.
Baecula, ae *f* město v Hispanii.

Baeticus 3. *adj.*, *subst.* Baetica
 provincie v již. Hispanii u řeky
 Baetis, is *m*.
Baetūria, ae *f* sev. část Baetiky.
Bāgrāda, ae *m* řeka v území
 karthaginském.
Bāiae, arum *f* město v Kampa-
 nii; meton. rozmařilý život;
adj. **Baiānus** 3.
bāiulus, i *m* nosič břemen.
bālaena, ae *f* velryba.
bālanus, i *f* (*m*) žalud, arabský
 ořech.
bālatro, ōnis *m* tlachal, šasek.
bālātus ūs *m* bečení, mečení.
balbus 3. *adj.* koktavý.
Balbus, L. Cornelius přítel
 Caesarův. [mluvím.
balbūtio, ire koktám, nejasně
Bāleāres, ium *m* ostrovy u His-
 panie a obyvatelé jejich; *adj.*
Baleāricus 3.
balineae, balneae ārum *f* lázně.
balneum, i *n* lázeň. [mostříl.
ballista, ae *f* stroj házecí, sa-
balneātor, is *m* lazebník.
bālō, āre bečím, mečím.
balsānum, i *n* balsám. [sek.
balteus, i *m* (-um, i *n*) pás, opa-
Bantia, -inus 3. město v Apulii.
bārathrum, i *n* propast, podsvětí,
 nenasytný břich.
barba, ae *f* vousy, chlupy.
barbārē *adj.* barbarsky, chybně,
 nezpůsobně. [nost.
barbāria, ae *f* cizina; nevzděla-
barbaricus v. barbarus.
barbārus 3. *adj.* cizozemský,
 cizí; surový, nevzdělaný; chybný;
subst. barbar, cizozemec.

barbātus 3. *adj.* vousatý, mužný;
subst. vousáč. [ná lyra.
 barbītos o., *acc.* -on mnohostru-
 barbūla, *ae f* vousky.
 Barcas, *ae m* příjmení Hamilka-
 rovo (Blesk); *adj.* Barcinus 3.
 Barce, *es f* kojná Sychaeova.
 bardītus, *us m* válečný spěv
 Germanů.
 bāro, ōnis *m* hlupák, fulpas.
 barrus, *i m* slon.
 bāsīlica, *ae f* basilika, budova
 soudní a obchodní.
 Basilus v. Minucius.
 bāsis, *is f* podstava, základy.
 Bassāreus, *i m* příjm. Bakchovo.
 Bastarnae, *arum f* kmen ger-
 manský
 Bātavorum insula *f* ostrov Ba-
 tavský mezi sev. ramenem Rýna
 a mořem Severním.
 Bāthyllus, *i m* mimik římský.
 Battus, *i m* zakladatel Kyreny;
 pastýř peloponneský; Battīā-
 des, *ae m* = Kyreňan.
 Baucis, *dis f* manželka Filemo-
 nova.
 Bauli, *orum m* místo u Bají.
 Bāvius, *i m* špatný básník římský.
 beātum, *i n* blaho.
 beātus 3. *adj.* šťastný, blažený;
 zámožný, bohatý.
 Belgae, *arum m* obyvatelé sev.
 Gallie.
 Belgicus 3. *adj.* belgický.
 Belgium, *n* Gallia Belgica, v.
 Gallia.
 Bēlides, *ae m* potomek Belův.
 Bēlis, *dis f pl.* = Danaovny.
 bellātor, *is m* válečník, válečný
 (equus), bojovný.
 bellātrix, *cis f* bojovná (iracun-
 dia, diva, Roma).
 belle *adv.* dobře, pěkně, roztomile.
 Bellērōphon, *tis m* (es, ae) král
 korintšský, syn Glaukův.
 bellicōsus 3. *adj.* válečný, bojov-
 ný, válkami bohatý.
 bellicum, *i n* znamení k bitvě.
 bellicus 3. *adj.* válečný, ve válce.

belliger 3. *adj.* bojovný.
 belligero, *āre* válku vedu.
 bellipotens, *tis adj.* ve válce
 mocný.
 bello, *āre* (bellor) válčím.
 Bellōna, *ae f* bohyně války.
 Bellōvāci, *orum m* belg. kmen
 mezi Sequanou, Isarou a Sa-
 marou. [boj.
 bellum, *i n* válka, nepřátelství,
 bellus 3. *adj.* pěkný, roztomilý,
 způsobný; zdravý.
 bēlūa, *ae f* (bellua) zvíře, zvl.
 veliké: slon, obluda, netvor.
 Bēlus, *i m* 1. řeka ve Foinikii;
 2. praotec mnohých vých. ná-
 rodů.
 Bēnācus, *i m* (lacus) jezero
 Gardské.
 bene *adv.* dobře; b. animatus,
 dobře smýšlející, věrně oddaný;
 b. dico jsem výmluvný; b. dico
 alcuí dobře mluvím o., b. mihi
 facio dopřávám si; b. longus
 hodně dlouhý; b. tibi tobě na
 zdraví.
 bēnēdīco, *ēre, xi, ctum* dobře
 mluvím o..
 benedictum, *i n* chvála.
 bēnēfācio, *ēre, fēci, factum* dobře
 činím.
 bene facta, *orum n* slavné činy.
 beneficentia, *ae f* dobročinnost.
 beneficiārius, *i m* zproštěnec,
 svobodník, (vojín, jenž byl
 sprostěn nižších prací).
 bēnēficiūm, *i n* dobrodíní, zá-
 sluha, vyznamenání, povýšení.
 beneficus 3. *adj.* dobročinný.
 Bēnēventum, *i n* město v Samniu;
adj. Bēnēventānus 3.
 benevolentia *ae f* dobrá vůle,
 dobrota, ochota, přízeň, laska-
 vost, láska, oblíbenost.
 bēnēvōlus 3. blahovolný, pří-
 znivý.
 bēnīgnē *adv.* laskavě, ochotně,
 dobrotivě.
 benignitās, *tis f* dobrotivost,
 laskavost.

benignus 3. *adj.* dobrotivý, dobročinný, úrodný, vydatný.
Berecynthia, *ae f* příjm. Kybelino.
Berecynthius 3. *adj.* z kmene Berecynthů ve Frygii; fryžský.
Berenice, *es f* dcera krále judského Agrippy I.
Beroë, *es f* 1. kojná Semelina; 2. dcera Okeanova; 3. choť Doryklova.
Bērytos (-us), *i f* město foinické.
Bessī, *orum m* národ v sev. vých. Thracii na lev. břehu Strymona.
bēstia, *ae f* zvíře, šelma.
bestiola, *ae f* zvířátko.
Blas, *ntis m* filosof řecký.
bībliothēca, *ae f* knihovna.
bībo, *ēre*, **bībi** — piji, *vpřjm*, *tāhu*.
Bibracte, *is n* (Autun) město aedujské mezi Ararem a Ligorem.
Bibrax, (*actis*) *f* město Remů v belg. Gallii sev. od Axony.
Bibroci, *orum m* kmen přímoř. v jihov. Britannii.
bībūlus, 3. *adj.* rád pijící, žízňivý, pijavý. [-temený
biceps, *ipitis adj.* dvojhavý,
bicōlor, *is adj.* dvojbarvý.
bicorniger 3. *adj.* dvojrohý.
bīcorpor, *is adj.* dvojtělý.
bīdens, *tis adj.* dvozubý; *subst.* motyka; zvíře obětní s úplnými dvěma řadami zubů (obyč. ovce, vepř).
Bidis, *is f* městečko na Sicilii.
biduum, *i n* dva dni.
biennium, *il n* dva roky, dvouletí.
bīfāriam *adv.* dvojako, na dvě strany.
bīfer 3. dvakrát do roka rodící.
bīfidus 3. *adj.* dvojklaný.
bīfōris, *e adj.* o dvojích dveřích; z různých otvorů vycházející (*cantus*).
bīformātus 3. dvojtvarý.
bīfōrmis, *e adj.* dvojtvarný.
bīfrons, *tis adj.* dvoučelý, s dvěma tvářemi.

bīfurcus 3. *adj.* dvojklaný, dvojhrotý.
bīga, *ae f* dvojspřežení.
bīgātus 3. *adj.* obrazem dvojspřežení označený; *subst.* mince taková.
Bigerriōnes, *um m* kmen aquitanský v Pyrenejích.
bīlūgis, *e adj.* (-us 3.) dvojspřežný.
bīlibra, *ae f* dvojliberka.
bīlibris, *e adj.* dvojliberní.
bīlinguis, *e adj.* dvojjazyčný,
bīlis, *is f* žluč; hněv; nigra b. těžkomyslnost.
bīlix, *cis adj.* dvojdřátý (*lorica*).
bīlustris, *e adj.* (2 × 5) desítiletý.
bīmāris, *e adj.* u dvou moří ležící.
bīmāter, *ris m* dvě matky mající.
bīmembris, *e adj.* dvojudý.
bīmensis, *is m* doba dvou měsíců.
bīmentris, *e adj.* dvojměsíčný.
bīmus 3. *adj.* dvojroční.
bīnī 3. po dvou; dva.
bīnoctium, *i n* doba dvou nocí.
bīnōminis, *e adj.* dvojjmenný.
Bion, *is m* filosof řecký; *adj.* Bionēus bionovský.
bīpalmis, *e adj.* na dvě pídě.
bīpartītō, *adv.* ve dvou odděleních, dvojako. [vřený.
bīpātens, *tis adj.* dvojako ote
bīpedālis, *e adj.* dvoustopý.
bīpennīfer 3. *adj.* dvojsečnou sekeru nosoucí.
bīpennis, *e adj.* s dvojím ostřím; b. securis dvojsečná sekera (*i subst.*).
bīpertītus 3. na dvě rozdělený.
bīpes, *dis adj.* dvojnohý.
bīrēmis, *e adj.* dvojveslý; *subst.* dvojveslice.
bis dvakrát. [makedonský.
Bisaltae, *arum m* kmen thracko-
Bisaltis, *dis f* dcera Bisaltova Theofane.
Bīsanthē, *ēs f* tvrz v Thracii.
Bistōnis *dis f* bistonský, thracký; *adj.* Bistōnius 3.

bīsulcus 3 *adj.* dvojklaný, roz-
štípený.
Bīthȳnia, *ae f* krajina v M. Asii
u moře Černého; *adj.* Bīthȳ-
nicus 3. a Bīthȳnus 3.
Bīthȳniī, ōrum *m* Bithyňané.
Bīto, ōnis *m* syn arg. kněžky
Kydiippy.
bītūmen, inis *n* asfalt, smůla.
bītūmīneus 3. asfaltový.
Bīturiges, um *m* galský kmen
jižně od střed. Ligera.
bīvium, i *n* dvojcestí, rozcestí.
bīvius 3. *adj.* dvojcestý.
blaesus 3. *adj.* křivý; šepavý,
koktavý.
blandus 3. *adj.* lichotivý, něžný.
blandīmentum, i *n* lichocení, *pl.*
vnady. [vám se, lahodím.
blandior, īri lichotím se, zamlou-
blandītia, *ae f* lichotnost, úlis-
nost; *pl.* slova lichotná.
blandus 3 *adj.* lichotivý, vábný.
blātĕro, āre tlachám, breptám.
blatta, *ae f* šváb, mol, noční
pták.
bōārius 3. *adj.* dobytčí.
Bocchus, i *m* král mauretanský.
Bodotria, *ae f* záliv ve Skotsku.
Boebe, *es f* město a jezero
v Thessalii.
Boeōtia, *ae f* krajina řecká; *adj.*
Boeōtius a Boeōtus 3.
Boeoti, orum *m* Boiotané.
Boihēmum, Boiohēmum Čechy.
Bōii, iorum *m* kočovný kmen
galský, usazený v území Aeduů.
Bōiōrix, gis *m* král Boiů; král
Cimbrů.
Bōla, *ae f* město v Latii; *adj.*
Bolānus 3.
bōlētus, i *m* hřib, žampion.
Bōmilcar, is *m* vojevůdce kar-
thag.; stoupenec Jugurthův.
Bona dea *f* bohyně čistoty pa-
ními říms. uctívána.
bona, orum *n* statky.
bonitās, tis *f* dobrota, poctivost.
bonum, *n* dobro, výhoda, pro-
spěch, statek, jmění.

bonus 3. *adj.* dobrý, poctivý,
řádný, ctnostný, dobrý občan,
vlastenec; vhodný, příhodný;
nakloněný, milostivý; šťastný.
Boōtes, *ae (i, is) m* souhvězdí
u Vozu.
Bora mons hora v Makedonii.
boreas, *ae m* severní vítr.
Boreas, *ae m* Severák, únosce
Orithyie.
bōreus 3. *adj.* severní.
Bōrysthēnius 3. *adj.* dněperský.
bōs, vis o. dobytče, vůl, kráva,
buvol.
Bospōrus (-ph-) i *m* úžina Caři-
hradská; B. Cimmerius úžina
mezi mořem Černým a Azov-
ským; *adj.* Bosporānus a Bos-
pōrius 3.
Bōviānum, i *n* město v Samniu.
Bōvilla, *ae f (pl.)* město v Latii.
brācae, arum *f* spodky, kalhoty.
brācātus 3. nohavicemi oděný
(= cizinec).
brāchium, i *n* podloktí, rámě
vůbec, paže; u zvířat stehno,
klepeto; větev, výhon, rameno
řeky, nohy kružidla.
bractea, *ae f* tenounký plíšek,
pozlátko, cetka.
Brannovices, v. Aulerci.
Bratuspantium, i *n* město Bello-
vaků.
Brennus, i *m* vůdce Gallů.
Breuni, orum *m* kmen v údolí
Innu.
breviārium, i *n* stručný záznam,
přehled.
brevis, e *adj.* krátký, mělký,
malý, nepatrný; stručný, krát-
kého trvání.
brēvitas, tis *f* krátkost; malič-
kost, malá postava; stručnost.
Brīgantes, um *m* národ britann-
ský.
Brīsēis, idos *f* dcera Briseova.
Britanni, ōrum *m* obyvatelé Bri-
tannie.
Britannia, *ae f* ostrov, nyn.
Anglie a Skotsko.

Britannicus 3. *adj.* britanský.
Brōmīus, i m přijmí Bakchovo (hřmotící).
brūma, ae f nejkratší den, zimní slunovrat, zima.
brūmālis, e *adj.* zimního slunovratu se týkající; zimní.
Brundisīnus 3. brundisijský; *pl.* Brundisijsť.
Brundisium, i n přístavní město v Kalabrii.
Bruttīi, ōrum m obyvatelé jihozáp. výběžku italského.
brūtus 3. *adj.* těžkopádný, ne-japný, hloupý, nerozumný.
Brutus, i m přijmí říms. gens Junia; L. Junius B. zapudil Tarquiniovc; M. Junius B. vrah Caesarův; Decimus Junius B. velitel loďstva Caesarova.
būbo, nis m sýček, výr.
būbulcus, i m kravák, volák.
būbūlus 3. *adj.* hovězí.
bucca, ae f tvář, ústa, huba.
buccula, ae f náličník u přílby.
būcerus 3. *adj.* volorohý.
būcīna, ae f roh, zvl. návěštní; lastura Tritonova.
būcinātor, is m trubač, roztrubovač.
būcōlicus 3. *adj.* pastýřský, venkovský.

būcula, ae f jalůvka.
būfo, nis m ropucha.
bulbus, i m cibule.
būlentērion, (-um) i n radnice.
bullā, ae f bublina; vypouklá ozdoba; amulet.
Bullidēnsēs, ium m obyvatelé města Bullis v Illyrii.
būmastus, um, *subst.* -us, i f druh révy s velkozrnými hrozny.
būris, is m kleč (zahnutá část pluhu). [aegyptský.
Būsīris, idis m myth. král
bustuārius, 3. *adj.* gladiator na počest zesnulého u jeho hrobu bojující. [hrobek.
bustum, i n žároviště, hrob, ná-
Būtes, ae m syn Pallantův; syn Amykův; druh Aeneův.
Būthrōtum, i n město v Epeiru naproti Kerkyře.
buxum, i n zimostřez, flétna ze dřeva zimostřezového, obroučka, hřeben.
buxus, i f strom zimostřezový.
Býblis, dis f myth. dcera Miletova.
Byrsa, ae f hrad karthaginský.
Býzantium, i n město na Bosporu, nynější Cařihrad, *adj.*
Byzantius 3.; *subst.* Byzantii, orum.

C.

C. zkrác. Gāius.
cāballus, i m kůň (špatný).
Cābillōnum, i n (Chalon) město Aeduů na prav. břehu Araru.
Caburus v. Valerius.
cāchinnātio, ōnis f bujný smích, řehtot.
cāchinno, āre hlasitě se směji, řehtám se.
cāchinnus, i m = cachinnatio.
caco, āre kakám. [špička.
cācūmen, inis n vršek, vrchol,

cacūmino, āre špičatím, aures stříhám ušima.
Cācus, i m syn Vulkanův, lupič Herakleem zabitý.
cadāver, is n mrtvola, zdechlina.
Cadmēa, ae f hrad thebský.
Cadmēis, dos f kadmejský (arx); potomkyně Kadmova.
Cadmus, i m zakladatel hradu thebského; kat římský.
čádo, ěre, cecīdi (casurus) padám, za- (sol), při-, klesám, v moc

upadám; zahynouti; státi se, dopadnouti; vylévám se, vpadám; vypadávám; končím (sylaba); verba cadentia sl. zanikající, prchavá; týkám se, hodím se; ochabuji, tiším se (eurus); splatný jsem.

cādūceātor, is *m* hlasatel, parlamentář.

cādūceus, i *m* (-um, i *n*) berla hlasatelská. [curius.

cādūcifer, i *m* berlonoš = **Mer-cādūcus** 3. *adj.* vratký pomíjitelný, prchavý, smrtelný, padlý.

Cādūrci, orum *m* galský kmen severových. od Garumny.

cādus, i *m* větší nádoba hliněná, džbán, soudek.

Cādūsii, orum *m* národ u Kaspického moře.

Caecilius i *m* (-a *f*) rod římský: Q. C. Metellus vojevůdce říms.; C. C. Statius komik říms.; *adj.*

Caecilius, 3. a **Caeciliānus** 3.

Caecina, ae *m* rod etrurský: 1. A. r. 69. hájen Ciceronem; 2. A. O. Severus vojevůdce; 3. A. O. Alienus vojevůdce za Galby.

caecitas, tis *f* slepota.

caeco, āre oslepuji, za-, zatemňuji. nesrozumitelným činím.

Caecūbus 3. *adj.* caekubský (v Kampanii); *subst. neut.* víno caekubské.

caecus 3. *adj.* slepý, nevidomý, zaslepený, nevědomý; tmavý, neprůhledný, skrytý, utajený, zmatený (murmur), nevyzpytatelný, nejistý, bezúčelný, bez cíle.

caedēs, is *f* vraždění, vražda, seč, krveprolití, porážka.

caedo, ēre, cecīdi, caesum porážím, zabívám, kácím, bijí.

caelāmen, inis *n* ciselovaná práce.

caelātor, is *m* ciselér. [bodný.

caelebs, ibis *adj.* neženatý, svo-

caeles, itis *adj.* nebeský; *plur.* nebešťané.

caelestis, e *adj.* nebeský, vzdušný; *subst. pl.* nebešťané, *neutr.* tělesa nebeská.

caelīcōla, ae *adj.* nebešťan, -ka.

caelīfer 3. *adj.* nebenosný.

caelo, āre vypuklinami ozdobuji, ciseluji, ryji.

caelum, i *n* nebe, podnebí, ovzduší, vzduch, obzor.

caementum, i *n* kámen stavebný.

caena, coena v. cena.

Caeneus, i *m* pův. žena Caenis, potom muž.

Caenīna, ae *f* město u Říma.

caenum (coenum) i *n* špína, bláto.

caepa, ae *f* cibule.

Caere, Cēre *n* neskl. (itis) město etrurské.

caerimōnia, ae *f* posvátný úkon, bohoslužba; úcta.

Caeroesi, orum *m* národ v belg. Gallii na řece Mose.

caerūleus 3. *adj.* modrý, blan-kytný, zelenavě modrý, siný.

Caesar C. Julius prokonsul v Gallii, triumvir a samovládce římský; Caesar člen rodiny Julské, vladařské; L. O. příbuzný a legat Caesarův; *adj.*

Caesareus 3.

caesāries, ei *f* kšice, vousy, listí.

caesim *adv.* sečmo, rázem.

caesius 3. *adj.* sivooký.

caespes, itis *m* drn, trávník; oltář, chýža.

caestus (cestus) ūs *m* řemení, řemen k pěstnímu boji.

Cāicus, i *m* řeka v Mysii.

Cāiānus 3. C. Kaliguly setýkající.

Cāiēta, ae *f* kojná Aeneova; město v Latii.

Cālāber 3. *adj.* kalaberský.

Cālābria, ae *f* krajina v již. Italii.

Calacta, ae *f* město na sev. bř. sicilském.

Calagurritānī, orum *m* obyv. města Calagurris (Lahorra) v sev. vých. Hispanii na Iberu.

Cālāis, dis *m* syn Boreův.

cālāmister (-rum), *i* želízko na pálení vlasů; ozdoba řečnická, kudrlinka.
cālāmistrātus 3. nakadeřený.
cālāmītās, ātis *f* nehoda, pohroma, neštěstí, škoda, porážka.
cālāmitiōse *adv.* se strastmi, strastiplně.
calamitiōsus 3. *adj.* plný pohrom, strastiplný, zhoubný; bídný.
cālāmus, *i m* třtina, rákos, péro, píšťala, trubička, šíp, prut udicový.
cālāthus, *i m* košík, koflík.
Calaurēa, *ae f* ostrov v zálivu Saronském.
calcar, *is n* ostruha, pobídka.
calcēāmentum, *i n* obuv.
calceo, āre, āvi, ātum obuví opatruji, obouvám.
calceolus, *i m* střevíček.
calceus, *i m* střevíc; c-os mutare střevíce zaměnit, senatorem se stát; c-os poscere od stolu vstávat.
Calchas, ntis *m* věstec řecký před Trojou. [vzpírám se.
calcitro, āre kopu, vyhazuji,
calco, āre šlapu, stoupám na . . , vyšlapávám, udupávám; nastupuji.
calculus, *i m* kamének, zvl. hrací neb počítací; počet sám; kamének hlasovací.
caldus v. calidus.
Calēdōnia, *ae f* Skotsko.
calēfācio, ēre, fēci, factum zahřívám, rozčiluji.
calēfacto, āre (úsilně) ohřívám.
Calendae, arum *f* 1. den měsíce; ad C. Graecas za uherský měsíc; O. tristes jakožto den placení úroků; C. sextae 1. června; bás. = měsíc.
Calēnus 3. *adj.* kalenský (Calenum, Cales města v Campanii).
Calēnus, Q. *m* legát Caesarův.
cāleo, ēre, ui jsem teplý, žhavý, vru, jsem rozpálen, v proudu jsem.

Cāles, ium *f* město v Campanii.
cālesco, ēre rozehrívám se.
Calētēs, um (-ti, orum) *m* kmen belg. mezi Sequanou a Samarou.
cālīdus 3. *adj.* teplý, horký, ohnivý, prudký, vášnivý.
callendrum, *i n* účes paní říms. (falešný). [bota.
cālīga, *ae f* polobotka, vojenská
cālīgīnōsus 3. *adj.* mlhou zahalený, temný, zamračený.
cālīgo, inis *f* mlha, temnota, nejasné poměry, tíseň.
cālīgo, āre v mlhu halím, zatemňuji. [gula).
cālīgula, *ae f* botička (císař Caliclix, ícis *m* hrnec, kalich, pohár, číše.
calleo, ēre otužuji se, zkušenosti moudřím, vím, znám.
Calliās, *ae m* bohatý Atheňan.
callidē *adv.* chytře, důmyslně; ošemetně.
callidītās, tis *f* chytrost, důvtip, opatrnost; zchytralost.
callīdus 3 *adj.* chytrý, vtipný; prohnáný, úskočný.
Callimachus, *i m* básník řecký v pol. 3. st. př. K.
Calliope, es *f* (-ea, ae) Musa básnictví.
Callīrhōē, es *f* dcera Okeanova; dc. Acheloova.
callis, *is c.* stezka, pěšina.
Callisthenes, *is m* dějepisec řec.
Callisto, ūs *f* dc. Lykaonova v medvědici proměněná.
callōsus 3. *adj.* s tvrdou kůží, otužilý, tvrdý.
callum, *i n* mozol, tvrdá kůže, otužilost.
cālō, ōnis *m* pacholek, záškodník.
cālor, *is m* teplo, horko; bás. oheň, žár, zápal.
caltha, *ae f* druh chrysanthemy, měsíček.
cālumnia, *ae f* tupení, zlehčování, překrucování, křivá žaloba, odsouzení a trest, pokuta za kř. žalobu.

- calumniātor, *is m* utrhač, křivý žalobce, překrucovatel práva.
 calumnior, *āri* utrhám, křivě žaluji, právo překrucuji.
 calva, *ae f* lebka.
 calvitium, *i n* lysina.
 calx, *cis f* pata, kopyto; *calces* remittere vyhazovati, kopati; *pugnis et calcibus* rukama nohama.
 calx, *cis m f* vápenec, vápno, meta (bíle natřená).
 Calydon, *ōnis f* město v již. Aitolii záp. od Naupaktu; *adj.* Calydonius 3.; *C. heros* = Meleager.
 Calymne, *es f* ostrov(y) u Kou.
 Calypso, *ūs f* nymfa na ostr. Ogygii.
 calyx, *cis m* slupka, skořepina, skořápka, kalich.
 Cambuni montes pohraniční horstvo thessalské.
 camella, *ae f* číše, miska.
 camēlus, *i m* velbloud.
 Camēna, *ae f* Musa, báseň.
 camēra, *ae f* klenutí, sklepení, loďka. [sto v Umbrii].
 Camerinum, *i n* (Camerino) město.
 Camillus, *i m* diktator říms.
 camīnus, *i m* výheň, krb, kráter sopky. [otec Datamův].
 Camisarēs, *is m* perský satrapa.
 Campānia, *ae f* úrodná krajina ve střední Italii; *adj.* Campānus 3.; *C. morbus* vyrážka v obličeji; *subst.* Campāni, *orum*.
 campester, *tris, tre adj.* polní, na rovině, rovný; *loc. campēstria* rovina; *certamen, arma atp.* zápasy na poli Martově.
 campestre, *is n* zástěrka šermířská.
 campus, *i m* pole, širé pole, rovina, rejdiště; *Campus* pole Martovo.
 camūrus 3. *adj.* klenutý, zahnutý.
 Canāce, *es f* dcera Aiolova.
 canālis, *is o.* žlab, stoka.
 cancellus, *i m pl.* mříž; soudní pažení, šraňk; meze.
 cancer, *eri m* rak (i souhvězdí a nemoc).
 Candāvia, *ae f* krajina illyrská vých. od Dyrrhachia.
 candēla, *ae f* svítivo, svíčka.
 candelābrum, *i n* svícen.
 candeo, *ēre, ui* svítím, lesknu se, zářím.
 candesco, *ēre, ui* počínám svítiti, rozžhavuji se.
 candidātus, *i m* bíle oděný uchazeč o úřad, kandidát.
 candidulus 3. *adj.* bělostný.
 candidus 3. *adj.* bělostkvoucí, stříbrobílý; jasný, čistý; upřímný, prostý; šťastný.
 candor, *is m* lesk, bělost, prostota, upřímnost.
 caneo, *ēre, ui* šedivě se lesknu, bělám se.
 canephoros, *i f* soška dívky koš na hlavě nesoucí.
 cānesco, *ēre* šedivím, bělám se.
 cānī, *orum m* šediny.
 canīcula, *ae f* psí hvězda (Sirius), souhvězdí mal. Psa.
 canīnus 3. *adj.* psí, kousavý.
 cānis, *is m f* pes (i jako nadávka), tuleň, souhvězdí Psa; nejhorší vrh kostek.
 cānistrum, *i n* košík.
 cānities, *ei f* šedivost, šediny.
 canna, *ae f* třtina, rákos, sítí, píšťala.
 Cannae, *arum f* město v Apulii.
 Cannēnsis, *e adj.* kanenský.
 cano, *ēre, cecinī, cantum* zpívám, opévám, věštím; pískám, troubím; *receptui c.* k ústupu.
 Canōpos, *i m* město při ústí nilském.
 cānor, *is m* melodický zvuk, zpěv.
 canōrum, *i n* libozvuk řeči.
 cānōrus 3. *adj.* melodický, zvukový, zpěvný.
 Cantābri, *orum m* národ na sev. pobřeží hispanském; *adj.* Cantābricus 3.

cantōrius, *i n* valach.
canthāris, *dis f* španělská mou-
 cha, tesařík.
canthārus, *i m* konvička, číška.
canticum, *i n* zpěv, píseň, samo-
 zpěv, zpěvavý přednes řeči.
cantilēna, *ae f* písnička, píseň
 často zpíváná, sevšednělá.
cantio, *ōnis f* píseň, zpěv.
cantito, *āre* zpívám, prozpěvuji.
Cantium, *i n* (Kent), jihovýchod.
 cíp britanský.
cantiuncūla, *ae f* popěvek.
canto, *āre* zpívám, opěvám; *ad*
sonum chordarum s průvodem
 citery; *odříkávám* (formuli zaří-
 kací), čaruji; *kokrhám atp.*, znám.
cantor, *is m* zpěvák, odříkávač,
 chvalořečník.
cantus, *ūs m* zpěv, zvuk, hra,
 hudba, věštba.
cānus 3. *adj.* šedý.
Canusium, *i n* (Canosa) město v
 Apulii; *adj.* **Canusinus** *i subst.*;
bilinguis = řecky a oskicky
 mluvící.
Capāneus, *i m* jeden ze 7 vůdců
 proti Thebám.
capax, *cis adj.* objemný, pro-
 storný; schopný, přístupný.
capēdo, *inis f* miska obětní.
capella, *ae f* kozička (i hvězda).
Capēna, *ae f* město etrurské,
 odtud **Capēnas**, *atis*.
caper, *ri m* kozel.
capesso, *ere i vi*, *itum* chápu se,
 lapám, chci dospěti, podnikám;
rem publicam c. dávám se na
 dráhu státníkon.
capillātus 3. vlasatý.
capillus, *i m* vlas, vlasy, srst.
capio, *ēre, cēpi*, *captum* chápu,
 (pochopiti), беру, obdržeti, do-
 statí; chytám, dostihuji, jímám,
 po-, za-, zau-, dobývám, obsa-
 zuji; obsahuji; volím, vybírám;
 cítím, vnímám; vábím, lákám,
 klamu; *fugam c.* dávám se na
 útěk; *coniecturam c.* vzniká ve
 mně domněnka; *quietem c.*

klidu se oddávám, odpočívám;
mente captus na hlavu padlý.
capis, *idis f* číše.
capistrātus 3. ohlávku mající,
 zapřažený.
capistrum, *i n* ohlávka.
capital, *is n* hrdelní zločin.
capitālis, *e adj.* výborný; nebez-
 pečný, úhlavní (hostis), hrdelní
 (crimen, causa).
Capitolinus 3. kapitolský.
Capitōlium, *i n* Kapitol, vrch říms.
capitulātim *adv.* (dicere) dle
 hlavního obsahu.
Cappādōces, *um m* obyvatelé
 Kappadokie.
Cappādōcia, *ae f* krajina ve vých.
 M. Asii.
capra, *ae f* koza; srna.
Caprea palus místo, kde Romu-
 lus zmizel.
caprēa, *ae f* divoká koza, srna,
Caprēae, *arum f* ostrovy kam-
 panské (Capri).
caprēolus, *i m* srnec, kamzíček;
 podpěrka, krov, koza.
capricornus, *i m* kozorožec.
caprificus, *i f* divoký fík.
caprigēnus 3. *adj.* kozorodý,
 kozí.
caprinus 3. *adj.* kozí; *de lana c.*
rixor = pru se o věc nepatrnou.
capsa, *ae f* pouzdro.
Capta, *ae f* příjm. Minervino.
captatio, *ōnis f* chytání, pach-
 tění se. [pachtí.
captator, *is m* kdo se po něčem
Captiānī, *ōrum m* neznámý národ
 v M. Asii.
captio, *ōnis f* podvod, klam;
 škoda; sofisma. [ludný.
captiōsus 3. *adj.* úskočný, zá-
captivitas, *tis f* zajetí, vazba,
 vzetí.
captivus 3. *adj.* zajatý, chycený;
 zajatému patřící; *subst.* zajatec.
capto, *āre* chytám, lapám, pasu
 po .
captus, *ūs m* jímavost, chápavost,
 pojem, ponětí.

Capua, *ae f* město v Kampanii.
capūlus, *i m* držadlo, násadka,
 jilec, rukojeť.

caput, *itis n* hlava, hlava = osoba;
 život (*periculum capitis*); souhrn
 práv občanských (*capitis deminutio*, *capitis minor*); vršek u
 rostlin: makovice, hlávka, hlava
 révová; vrchol, konec; zřídlo,
 prameniště; ústí, výtok; po-
 hlavár, vladař, vůdce, původce;
 hlavní město; hlavní věc, pod-
 stata; jistina; zásada, nejv.
 zákon, hlavní úloha; hl. obsah.
 hl. oddíl, kapitola; *causa ca-
 pitis* pře hrdelní; *c. extollo*
 hl. vysoko nesu; *hostis supra*
c. est n. stojí pro nás nepřiz-
 nivě; *c-tis accuso* před soudem
 hrdelním žaluji; *c-tis damno*
 hrdla odsuzují; *c-tis absolvo*
 trestu smrti sprostují.

Cār, *is m* Kar, obyvatel Karie.

Cāpys, *os m* otec Anchisův;
 druh Aeneův; král albanský;
 král kapujský.

Caralitāni, *orum m* obyv. města
Caralis (Cagliari) na Sardinii.

carbāseus, *3. adj.* z jemného
 plátna, batistový.

cārbāsus, *i f* tenké plátno; *car-
 basa*, *orum* roucha, plachty
 lodní.

carbo, *ōnis m* uhel.

Carcāso, *ōnis f* (Carcasone) město
 Tektosagů, záp. od Narbona.

carcer, *is m* ohrada, šraňk, vězení,
plur. šraňk v závodisti (jako
 východisko běhu).

carchēsium, *i n* pohár.

cardācēs, *um m* druh perské pě-
 choty.

cardiacus, *i m* žaludkem chorý.

Cardiānus, *i m* obyvatel Kardi-
 e v Thrakii.

cardo, *inis m* stěžež, čep, osa,
 točna; světová strana; jádro.

cardūēlis, *is f* stehlík.

carduus, *i m* bodlák.

cārē adv. draho.

cāreo, *ēre*, *ui*, *iturus* nemám,
 prost jsem, pohřešuji, neužívám,
 sříkám se, vzdaluji se.

cārex, *icis f* ostrice.

Cāria, *ae f* jižní část maloasijské-
 ho pobřeží západního (proti
 ostrovu Rhodu); *adj.* *Caricus* 3.

cārica, *ae f* fik sušený.

cārīes, *ei f* zpráchnivělost, ze-
 tlelost.

carīna, *ae f* kýl, spodek lodi.

Carinae, *arum f* výstavná čtvrt
 římská.

cariōsus 3. *adj.* práchnivý.

cārītās, *tis f* drabota, vysoká
 cena, vážnost, láska.

carmen, *inis n* píseň, hudba;
 báseň; říkadlo, kouzelná for-
 mule, průpověď; věštba.

Carmenta, *ae f* staroit. nymfa;
 později pokl. za matku Euan-
 drovu; slavnost *Carmentālia*
 11. led.

Carmentālis, *e adj.* karmentský
 (flamen, porta).

Carmōnenses, *ium m* obyv. města
Carmo v Hispanii. [cfho.

Carna, *ae f* bohyně prahu domá-
Carneādes, *is m* filosof řecký.

carnīfex, *icis m* kat. [čenf.

carnificīna, *ae f* katovství, mu-
carnīfīco, *āre* popravuji, mučím.

carnis v. caro.

Carnūtes, *um m* kmen galský
 mezi Sequanou a Ligerem.

carō, *carnis f* maso.

Carpāthus, *i f* ostrov mezi Kreton
 a Rhodem; *adj.* *Carpāthius* 3.

carpentum, *i n* lehký vozík dvoj-
 kolý, kočárek.

carpo, *ēre*, *psi*, *ptum* škuhám,
 trhám; vybírám, kradu, zmoc-
 niti se; užívám (diem); rozdě-
 luji; oslabuji; stravuji, užírá-
 m (*carpitur caeco igni*); utrám;
 kárám; dráždím, popoužím;
 vlam c. putuji.

carptim adv. po kouscích, trhaně,
 na různých místech, v růz. do-
 bách.

cārrus, *i m* (-um, *i n*) kára čtyrkolá.
 Carthāgīnēnsis, *e adj.* karthaginský, *subst.* Karthagiňan.
 Carthāgo, *inis f* město v severní Africe.
 Carthēius 3. *adj.* kartbejský.
 cārus 3. *adj.* drahý, milý.
 Carvilius, *ii n* 1. král kantijský; 2. rod římský.
 Cārystus, *i f* město eubojské; město ligurské.
 cāsa, *ae f* chatrč, chýže, stan.
 cascus 3. *adj.* starý.
 cāseus, *i m* sýr, syreček.
 cāsia, *ae f* kasie.
 Cāsīlinum, *i n* město v Kampanii na řece Volturnu.
 Casīnum, *i n* osada v Latii, *adj.* Casinas, *tis*.
 Caspius 3. kaspický.
 Cassander, *ri m* vojev. Alexandrův, král makedonský; řecký astrolog.
 Cassandra, *ae f* dcera Priamova.
 cassē *adv.* marně, nadarmo.
 Cassi, *orūm m* kmen britanský sev. od Temže.
 Cassiānus 3. *adj.* Cassiův, kassijský.
 Cassiōpe (-ēa) *es f* manželka Kefeova, matka Andromedina.
 cassis, (-ida, *ae*) *idis f* přilbice kovová.
 cassis, *is m pl.* síť lovecká.
 Cassius rod římský.
 Cassivellaunus, *i m* kníže britanský, vrchní vůdce proti Caesarovi. [jalový.
 cassus 3. *adj.* prázdný, bezcenný,
 Castālia, *ae f* pramen na Parnassu; *adj.* Castālius 3.
 castānea, *ae f* kaštan.
 castē *adv.* čistě, zbožně.
 castellānus 3. tvrze se týkající; *subst. pl.* obyvatelé tvrze.
 castellātim *adv.* po tvrzích.
 castellum, *i n* tvrz, hradec, bašta, srub, útočiště.
 castigātio, *ōnis f* kárání.

castigātor, *is m* karatel.
 castigo, *āre* kárám; domlouvám, pobízím, na uzdě držím.
 castimōnia, *ae f* čistota mravní.
 castitas, *ātis f* čistota, nezištnost.
 Castor, *is m* syn Tyndarův a Ledin, bratr Helenin a Pollukův; ochranné božstvo plavců.
 castor, *is m* bobr.
 castōreum, *i n* stroj bobrový.
 castra, *ōrum n* tábor; denní pochod; služba vojenská; *c. nautica* lodní *t.*; *c. praetoriana* kasárny praetorianů; *c. ponere*, *c. movere*: táborem se položit, *t. hnouti*.
 castrum, *i n* pevnost, tvrz.
 Castulōnēnsis, *e adj.* kastulonský (dle města Castulo v Hispanii).
 castus 3. *adj.* čistý, neposkvřený, zdržlivý, počestný, posvátný.
 cāsus, *ūs m* pád, smrt; případ, náhoda, příležitost; nehoda, neštěstí; konec.
 Catadūpa, *ae f* vodopád nilský u Syeny.
 Catamītus, *i m* zkomol. Ganymedes, číšník a milec Jovův.
 Cātāna, Cātīna, *ae f* město na Sicílii.
 Catāōnia, *ae f* krajina v M. Asii (u Tauru).
 cataphractes (-a) *ae m* šupinový krunýř.
 cataphractus 3. šupinovým krunýřem oděný.
 catapulta, *ae f* stroj na metání šípů i kamenů, samostříl.
 cataracta, *ae f* vodopád, padací brána.
 cātēia, *ae f* palcát hřeby pobitý.
 cātella, *ae f* řetízek.
 catēna, *ae f* řetěz; *plur.* železa, okovy; *in c-as* conicere uvězniti; *in c-is* tenēre vězniti, žalařovati.
 catēnātus 3. spoutaný.
 caterva, *ae f* zástup, dav, četa.

čātervātīm *adv.* v četách.
 cathedra, *ae f* sesle, křeslo.
 Catilina, *ae m* Sergius spiklenec římský.
 cātillus, *i m* miska.
 Cātillus, *i m* potomek Amfíaraův, spoluzakladatel Tiburu.
 catīnus, *i m* mísa, talíř.
 Cātullus, *i m* Q. Valerius básník římský.
 cātūlus, *i m* mládě, štěně.
 Catūrīges, *um m* horalé v Provincii Gallii v údolí Druentie.
 cātus 3. *adj.* ostrý, bystrý, chytrý.
 Caucāsus, *i m* pohoří asijské; *adj.* Caucāsius 3.
 cauda, *ae f* ocas, ohon.
 caudex, cōdex, *icis m* kmen, špalek; *v.* codex.
 Caudium, *i n* město samnitské; *adj.* Caudīnus 3.
 caulae, *arum f* stáj, ovčírna.
 caulis, *is m* stonek, košťál.
 caunēa, *ae f* sušený fík.
 Caunus, *i m* město v Karii a zakladatel jeho.
 caupo, *ōnis m* kramář, krčmář.
 caupōna, *ae f* kramářství, krám, krčma.
 caupōnor, *āri* kramařím.
 caupōnūla, *ae f* hospůdka.
 Caurus, Cōrus, *i m* svzáp. vítr.
 causa, *ae f* podklad, podnět, příčina, důvod; námitka, výmluva, záminka; stav, poměr, strana politická; předmět, záležitost, věc sporná, soud, pře; causam dicere na soud býti pohnán; causā cognitā po skončeném vyšetčování; causam populi agere věc lidu zastávat.
 causā s gen. za příčinou, pro, k vůli, k.
 causīdīcus, *i m* advokát.
 causor, *āri* důvod uvádím, omlouvám se.
 cautē *adv.* opatrně.
 cautes (-is) *is f* skalisko, bradlo.
 cautio, *ōnis f* opatrnost, záruka, úpis.

cantor, *is m* strážce.
 cantus 3. *adj.* opatrný, ostražitý, prozřetelný; lstivý; pojištěný.
 Cavarillus, *i m* náčelník Aeduů.
 Cavarinus, *i m* kníže Senonů.
 cavātus 3. *adj.* dutý, vyhloubený.
 cāvea, *ae f* klec, ohrada, úl; *v* divadle: sedadlo, hlediště, obecnstvo.
 caveo, *ēre, cāvi, cautum* mám se na pozoru, střežu se; ručím za; c. alui pečuji; c. alui ab aliqua re opatruji někoho před . .; radou právní pomáhám; cautum est vyhrazeno, stanoveno jest.
 caverna, *ae f* dutina, díra.
 cāvillātio, *ōnis f* úštěpky, škádlení; slovíčkářství, sofistika.
 cāvillor, *āri* škádlím, popichuji, tupím.
 cāvo, *āre* vyhlubuji, dlabu.
 cavum, *i n* dutina, díra.
 cāvus 3. *adj.* dutý, klenutý, srpovitý, dřavý.
 Caystrius ales = labuť.
 Caystros, *i m* řeka v Lydii.
 Cēa, *ae f* ostrov v moři Myrtojském.
 Cebenna v Cevenna.
 Cēbrēnis, *idos f* dcera Cebrenova Hesperia.
 Cēcrōpia, *ae f* hrad athenský.
 Cēcrops, *is m* zakladatel Athen; potomek jeho Cēcropides *m* neb Cēcropis *f*; *adj.* Cēcropsius 3.
 cēdo, *ēre, ssi, ssum* jdu, kráčím; odcházím, za—, ustupuji, vzdaluji se; loco c. své stanovisko opouštím; mizím (memoriā); přecházím, měním se; platím za . ., připadám někomu (imperium); podhléhám (malis), podrobuji se (iussis), přednost dávám; vzdávám se (possessione), odstupuji něco, postupuji, dovoluji, přiznávám právo; cedit daří se.
 cēdō sem s tím! ukaž!
 cedrus, *i f* cedr.

- Celaenae**, arum *f* hl. m. Frygie.
Celaenō, ūs *f* jedna z Pleiad;
 Harpyje.
celeber, ris, e *adj.* hojně navště-
 vovaný, lidnatý, slavný.
celebratio, ōnis *f* časté navště-
 vování, shromáždění, slavnost.
celebritas, tis *f* shon lidí, hoj-
 nost, častá zmínka, proslavenost.
celebro, āre četně navštěvuji,
 často připomínám, dokládám se,
 slavím, oslavuji, velebím, s po-
 chvalou uvádím, rozhlašuji.
celer, is, e *adj.* rychlý.
Cēleres um, *m* starý název jezdců
 římských.
cēlērītās, tis *f* rychlost, spěch,
 obratnost, hbitost.
cēlērīter *adv.* rychle.
celero, āre spěchám, uspíšiti.
Cēlēns, i *m* král eleusinský,
 zakl. rolnictví
cella, ae *f* komůrka, světnička,
 kaplička, komora, zásobárna;
 buňka.
cēlo, āre tajím, skrývám, smlčeti,
 neprozraditi.
cēlox, ōcis *f* rychlá loď.
celsus 3. vyvýšený, vztýčený,
 vznešený, hrdý.
Celsus, i *m* 1. Albinovanus přítel
 Horatiův; 2. A. Cornelius C.
 učenec doby Augustovy.
Celtae, ārum *m* obyvatelé střední
 Gallie.
Celtiberi, orum *m* obyv. His-
 panie.
Celtibēria, ae *f* střední vysočina
 v Hispanii.
Celtillus, i *m* otec Vercingeto-
 rigův.
cēna, ae *f* oběd, hostina.
Cenabēnses, ium *m* obyv. města
 Cenabum.
Cenabum, i *n* město Karnutů na
 pravém břehu Ligera.
cenāculum, i *n* jídelna.
Cēnaeum, i *n* mys eubojský;
adj. Cēnaeus Juppiter, jenž
 tam měl chrám.
- Cenimagni**, orum *m* kmen bri-
 tanský (vých. pobř. střed).
ceno, āre obědvám, stoluji, poji-
 dām; **cenatus** = po obědě.
Cenomāni v. Aulerci.
cēnseo, ěre, ui, sum cením, od-
 haduji, pokládám, počítám
 k., myslím, mám za to, za
 vhodné uznávám, hlasuji; **capite**
censi nejchudší třída občanů.
cēnsor, is *m* úředník mající oce-
 ňovati jmění občanů římských
 a dozírající na mravy, censor;
 karatel.
censōrius 3 *adj.* censorský;
 homo c. bývalý censor.
censūra, ae *f* oceňování; úřad
 censorův, censura (knih).
cēnsus, ūs *m* odhad, sečtení,
 počítání, seznam občanů.
Centaurus, i *m* národ v Thessalii
 (zpola lidé, z pola koně), zvl.
 Nessus a Chiron.
centēni 3. po stu; *sing.* c. arbor
 stérý.
centēsīmus 3. stý; **centesima**,
 ae *f* = procento, jednak daň,
 jednak úrok 12‰.
centies stokrát.
centimānus 3. storuký.
cento, ōnis *m* slátanina, houně,
 hadrovina.
Centrōnēs v. Ceutrones.
centrum, i *n* bodec; střed.
centum sto; větš počet.
centumgēmīnus 3. *adj.* stoná-
 sobný.
centumviri, orum (ūm) *m* sbor
 soudců s kompetencí ve věcech
 soukromých; *adj.* centum-
 viralis, e.
centuncūlus, i *m* hadřík.
centuria, ae *f* setnina, šedesátá
 část legie (asi 60 mužů) a jedna
 ze 193 částí občanstva římského.
centuriātim *adv.* dle centurií,
 po c.
centuriātus, ūs *m* rozdělení na
 centurie, hodnost setníka.

centurio, ōnis *m* setník.
centuriōnātus, ūs *m* zkoušení a odměňování setníků.
cenula, ae *f* malý oběd.
Ceos, i *f* v. Cea.
cēpa v. caepa.
Cēphalēnia, ae *f* nejv. ostrov v moři Jonském; obyv. Cephalēnes, um.
Cephāloedis, idis *f* m. na Sicilii.
Cēphalus, i *m* syn Deionův neb Pandionův, choť Prokridin.
Cēphēis, dis *f* = Andromeda.
Cēphēnes, um *m* = Aithiopové; *adj.* Cēphēnus 3.
Cēpheus, i *m* král Aithiopů, choť Kassiopin; *adj.* Cēphēius 3.
Cēphīsus, i *m* řeka ve Fokidě i bůh její; *adj.* Cēphīsius 3. a Cēphīsis, dis *f* i Cēphīsius, dis *f*.
cēra, ae *f* vosk; *pl.* psací tabulka; voskové obrazy předků.
Cērāmbus, i *m* obyv. hory Othrys.
cērārium, i *n* poplatek z vosku.
cērāsus, i *f* třešně (strom).
Cēraunius 3 *adj.* obyv. horských krajín; Ceraunia, orum *n.* skaliska, bradla zv. epirská.
Cerbērus, i *m* báječný pes v podsvětí.
Cercīna, ae *f* ostrov u M. Syrty.
Cercōpes, um *m* podvodný kmen na Pithekuse v opice proměněný.
cercūrus, i *m* lehká loď kyperská.
Cercyōn, is *m* lupič v Attice.
Cerealis, e *adj.* Cerešin, obilní, polní; C. arma nádobí k přípravě chleba, pokrmu; C. solum podkladek chlebový, moučný;
Cerealia, ium *n* slavnost 19. dub.
Cērēs, ēris *f* bohyně plodů polních; obilí.
cēreus 3. *adj.* voskový, jako vosk, měkký; c. regna buňky, plástve včelí.
cērens, i *m* provaz voskem napuštěný, pochodeň, voskovice.

cērintha, ae *f* voskovka.
cerno, ěre, crēvi, rozlučuji, rozeznávám; znamenám, vidím, patřím; rozhoduji; ujímám se.
cernuus 3. *adj.* přes hlavu, střemhlav.
cēro, āre voskuji.
cerritus 3. potřestěný.
certāmen, inis *n* zápas, předmět zápasu.
certātim *adv.* o závod.
certātio, ōnis *f* zápolení, zápas, spor; poenae c. jednání o stanovení trestu.
certē *adv.* jistě, zajisté, ovšem, aspoň. [dojista.
certō *adv.* určitě, nepochybně,
certo, āre zápasím, závodím, bojuji.
certus 3. *adj.* jistý, určitý, bezpečný, spolehlivý; skutečný, pravý (pater); ubezpečen, jist; odhodlán; certiosem facio zpravuji, zprávu dávám.
cerussātus 3. nalíčený (nabarvený).
cerva, ae *f* laň.
cervīcula, ae *f* krček.
cervīna, ae *f* jelení maso.
cervīnus 3. *adj.* jelení.
cervix, icis *f* šíje, krk.
cervus, i *m* jelen; rozsocha, vidlice v náspu hradebním.
cessātio, ōnis *f* klid, zahálka.
cessātor, is *m* louta, lenoch.
cessio, ōnis *f* postoupení něčeho.
cesso, āre ustupuji, upouštím, zahálím, jsem nečinný, ladem ležím. [střilecí.
cestrosphendōne, ēs *f* stroj
cestus v. caestus.
cētāria, ae *f* (-ium, i *n*) sádky na mořské ryby.
cētērā *adv.* ostatně, jinak.
cētērum *adv.* ostatně; avšak.
cētērus 3. obyč. *pl.* cēteri ostatní, další.
Cethēgus, i *m* rod římský: M. Cornelius C. spolišpiklenec Katilinův.

cētos, *i n pl.* cētē mořská obluda, velryba.
 cētra, *ae f* krátký štít.
 cētrātus 3. *adj.* s malým štítem; *pl. subst.* maloštítníci.
 ceu *adv.* jako by.
 Ceutrōnes, *um m* 1. obyv. Alp vých. od Allobrogů; 2. kmen belg. na levém břehu Skalda.
 Cevenna mons (Cevenny) pohoří v již. Gallii mezi Arverny a Provincií.
 Cēyx, *cis m* chof Alkyonin, *appel.* lednáček. [ský.
 Chāhriās, *ae m* vojevůdce athen-
 Chalcioicos, *i f* v kovovém domě bydlící, příjmení Athenino.
 Chalciope, *es f* sestra Medeina.
 Chalcis, *idis f* hlavní město ostrova Euboie; *adj.* Chalcidicus (versus) = Euforionův, *arx* = kumský (osada chalkidská).
 Chaldaeus *adj.* i *subst.* obyv. Mesopotamie astronomií a hadačstvím proslulí; též Chaldāicus 3.
 Chālýbes, *um m* národ pontský železářstvím proslulý.
 chalybs, *is f* ocel.
 Chāon, *is m* syn Priamův.
 Chāones, *um m* obyvatelé Epiru; země: Chāonia, *ae f*; *adj.*
 Chāonius 3. a Chāonis, *dis f*.
 chaos, *ūs n* směsice, změť, prahmota, bezmezný prostor, podsvětí.
 chara, *ae f* kořen rostliny Crambe Tartarica nebo kmínu.
 Chāres, *ētism* vojevůdce athenský.
 Chāriclō, *ūs f* dcera Apollinova.
 chāristia, *orum n* rodinná slavnost svornosti 20. ún.
 Chārites, *um f* Charitky, Gracie.
 Chārōn, *is m* Theban; převozník v podsvětí. [papír, dopis, spis.
 charta, *ae f* list papyrusový,
 Chārybdis, *is f* vír v úžině Sicilské, personif. Hltavost.
 Chatti (Catti), *orum m* kmen germ. v nyn. Hessensku.

chēlē, *ēs f* nůžky; *pl.* chelae, *arum* klepeta Štíra, souhvězdí Váhy.
 chelys, *-yn, -y f* želva, lyra.
 Chersonēsus, *i f* polouostrov: 1. thracký; 2. taurický (Krym).
 Cherūsci, *orum m* kmen germanský nad horní Vesperou.
 Chii, *orum m* Chiané, Chijští.
 chiliarchus, *i m* tisíčník, přední dvořenín na dvoře perském.
 Chīmaera, *ae f* obluda skládající se z lva, kozy a draka.
 chīmaerifer 3. *adj.* chimery plodící (Lycia).
 chirographum, *i n* rukopis, vlastnoruční podpis, úpis.
 Chirōn, *is m* syn Saturnův, Kentaur lékařství znalý.
 Chius, *i f* ostrov v Aigaiském moři. [roucho vlnené.
 chlāmys, *dis f* plášť řecký, vrchní
 Chlōris, *idis f* 1. = Flora, bohyně květů; 2. řecké jm.
 chōrāgium, *i n* výprava sboru v kuse divad.; nádherná úprava.
 chorda, *ae f* struna.
 chōrēa, *ae f* tanec, rej.
 chōrēus, *i m* = trochaeus.
 chōrus, *i m* sbor, tanec, rej.
 Christiānus, *i m* křesťan.
 Chrýsa, *ae f* město v Aiolidě.
 Chrýsēis, *idis f* dcera Chrysova.
 Chrýsippus, *i m* stoický filosof.
 Chrýsogonus, *i m* propuštěnec Sullův; otrok Verrův.
 chrýsolīthus, *i m* (f) topas.
 cibāria, *orum n* potraviny, strava.
 cibārius 3. *adj.* potravní, obyčejný, sprostý (panis) (pro čeled).
 cibōrium, *i n* pohár.
 cibus, *i m* pokrm, jídlo, potrava.
 Cibra, *ae f* m. ve Frygii; *adj.*
 Cibrāticus 3.
 cīcāda, *ae f* cvrček, cikáda.
 cīcātrix, *icis f* jizva.
 cīcer, *is m* hrách, cizrna.
 Cicero, *ōnis m* 1. M. Tullius řečník; 2. Q. Tullius bratr řečníkův, legát Caesarův.

clichoreum, *i n* čekanka.
 Cicōnes, *um m* obyv. thračtí
 v Hebru.
 cicōnia, *ae f* čáp.
 cicur, *is adj.* krotký.
 cicūta, *ae f* bolehlav; pšfala
 pastýřská.
 Cicūta, *ae m* Perilius lichvář
 římský.
 cieo (cio) ēre, *ivi*, itum pohybuji,
 v p. uvádím, volám, přivolávám,
 vyzývám.
 Cilicia, *ae f* krajina maloasijská
 naproti Kypru; *adj.* Cilicius,
 Ciliciensis; obyv. Cilices, *um*.
 Cilissa spica = šafrán.
 Cilnius 3. rod římský (z Arretia):
 C. C. Maecenas přítel Augustův
 a Horatiův.
 Cimbri, *orum m* kmen germ. na
 záp. pobřeží Jutska.
 cīnex, *icis m* štěnice.
 Ciminus, *i m* jezero v Etrurii.
 Cimmerii, *orum m* báječný národ
 bydlící v krajině beze světla
 a tepla; *adj.* tmavý; litus O.
 a Bosporus O. krymský.
 Cimōlus, *i f* ostrov kykladský.
 Cimon, *is m* otec a syn Miltiadův.
 cincinnātus 3. *adj.* kadeřavý.
 cincinnus, *i m* kadeřavé vlasy,
 kadeř; umělkovaná kudrlinka
 v řeči.
 cinctus, *ūs m* opásání, opasek.
 cinctūtus, 3. opásaný.
 Cineas, *ae m* státník krále Pyrrha.
 Cinga, *ae m* řeka hispanská na
 úpatí Pyreneí.
 Cingētorix, *īgis m* 1. kníže tre-
 verský; 2. král kantijský.
 cingo, ēre, *nxi*, nctum obkličuji,
 svírám, obléhám; pásám (cinc-
 tus podkasaný); provázím.
 cingūlum, *i n* pás
 Cingulum, *i n* (Cingoli) město
 v Picenu. [deřník.
 ciniflo, *ōnis m* = cinerarius ka-
 cínis, *ēris m* popel, spáleniště.
 Cinna, *ae m* L. Cornelius pro-
 tivník Sullův.

cinnamum, *i n* skořice.
 Cinyphius 3. *adj.* od libycké
 řeky Cinýps, *is m*.
 Cinýras, *ae m* heros kyperský,
 otec Adonidův; *adj.* Ciny-
 reius 3.
 cippus, *i m* špičatý kůl, palisáda;
 sloup náhrobní.
 circa *adv.* kolem, vůkol; co do,
 okolo, asi, k.
 Circaeus 3. *adj.* od Circe, *es f*,
 dcery Solovy, čarodějky na
 ostr. Aiai; O. Tusculum: zalo-
 ženo Telegonem, synem Kir-
 činým.
 Circēi, *orum m* město v Latii.
 Circensis, *e adj.* k cirku M. pa-
 třící: lidé (Circenses, *ium*),
 ludicrum.
 circīno, *āre* kroužím.
 circīnus, *i m* kružidlo.
 circiter *adv.* kolem, okolo, asi.
 circūitio, *ōnis f* obchůzka, oklika.
 circūitus, *ūs* obcházení, obvod,
 obtok, oklika; perioda.
 circulor, *āri* kruh tvořiti, v k.
 mluvití, shlukovati, hroma-
 diti se.
 circulus, *i m* kruh; společnost;
 oběh hvězd.
 circum *adv.* kolem, vůkol; předl.
 kolem, okolo, v okolí, po.
 circūmāgo, ēre, *ēgi*, actum kolem
 vodím, honím; pass. trmácim
 se, jsem v ústech (lidu).
 circumāro, *āre* oborávám.
 circumcīdo, ēre, *cīdi*, cīsum ko-
 lem nařezávám, posekati; ome-
 zuji, zmenšuji; circumcīsus 3.
 příkrý, strmý.
 circumclūdo, ēre, *si*, sum kolem
 uzavírám, vroubím, lemuji.
 circumdo, *are*, *dedi*, datum ob-
 kličuji, obháním, obkládám,
 zahaluji, odívám.
 circumdūco, ēre, *xi*, ctum kolem
 vedu, táhnu; opisuji.
 circumeo, *ire, ii*, itum obházím,
 obkličuji, zaskočiti; opisuji (ne-
 vyslovuji přímo).

circumequito, āre objíždím.
circumfero, erre, tuli, lātum kolem nosím (ukazuji), obracím, točím, šířím; očišťuji.
circumflecto, ěre, xi, xum zatáčím.
circumflo, āre ovívám.
circumfluo, ěre, xi, obtékám, pře-, oplývám.
circumfluus 3. obtékající, obtékaný.
circumfōrānēus 3. *adj.* na trzích jsoucí, po t. chodící.
circumfundo, ěre, fūdi, fūsum oblévám, obkličuji; *pass.* rozlévám se, hrnu se.
circumgemo, ěre kolem něčeho sténám.]cházím.
circumgredior, i, ssus sum ob-
circumiacēo, ěre kolem ležím.
circumicio, ěre, iēci, iectum kolem házím, kladu, obkličuji;
circumiectus okolní.
circuminicio, ěre kolem nahazují.
circumligo, āre ovazují.
circumlino, ěre kolem natírám, omazuji; musco c-tus omšený.
circumluo, ěre omývám.
circumlūvio, ōnis *f* naplavenina.
circummitto, ěre, si, ssus kolem posílám, rozesílám.
circummūnio, ěre kolem opevňuji, ohrazuji, uzavírám.
circummūnitiō, ōnis *f* ohrada, opevnění.
circumpādānus 3. kolem Pádu.
circumpendeo, ěre kolem visím.
circumplaudo, ěre *pass.* kolem do kola tleskotem jsem uvítán.
circumplector, i objímám, obkličuji.
circumplico, āre ovinuji.
circumpōno, ěre kolem stavím, obklopuji.
circumpotātio, ōnis *f* pití dokola.
circumrētio, ěre oplétám.
circumrōdo, ěre, si, sum kolem ohlodávám, hanobím.
circumsaepio, ěre, si, tūm ohrazuji, obklopuji.

circumscindo, ěre aliquem s někoho šaty strhátí.
circumscribō, ěre, psi, ptur obepsati; omezují, určují; klamu; **circumscriptus** zaokrouhlený.
circumscriptio, ōnis *f* kruh obepsaný, obrys, perioda; podvod.
circumscriptor, is *m* podvodník.
circumsēco, āre, ctum ořezávám.
circumsedeo, ěre, di, ssus kolem sedím, obléhám.
circumsessio, ōnis *f* obležení.
circumsideo, ěre, di oblehnouti.
circumsisto, ěre, steti obstupuji, obkličuji.
circumsōno, āre zvučím, ozývám se kolem.
circumspectio, ōnis *f* opatrnost.
circumspecto, āre kolem se rozhlížím, slídím, číhám.
circumspectus, ūs *m* rozhled.
circumspicio, ěre, exi, ectum kolem hledím, rozhlížím se, obzírám, přehlížím; rozvažují, přemítám; hledám.
circumsto, āre, steti kolem stojím, obkličuji.
circumstrepo, ěre kolem hlučím.
circumsurgo, ěre kolem do kola se zdvihám (*iuga*).
circumtexo, ěre obetkávám.
circumtōno, āre, ui kolem hřmím, ohromiti.
circumvādo, ěre, si obcházím, přepadám.
circumvāgus 3. kolem těkající, plynoucí.
circumvallo, āre nāspem obháním, svírám.
circumvector, āri objíždím, zdržují se při..
circumvēhor, i, ctus sum objíždím, pluji kolem, mimo.
circumvēlo, āre zahalují.
circumvēnio, ěre, ni, ntum obcházím, obkličuji; podskočiti, obelstíti.
circumverto, ěre otáčím se kolem něčeho.

circumvestio, ire odívám.
 circumvólto, āre oblétám.
 circumvólo, āre oblétám, kolem
 běhám.
 circumvolvo, ěre, ūtum valím,
 kolem otáčím.
 circus, i m kruh, cirkus, závo-
 diště.
 cīris, is f pták, v nějž Scylla
 proměněna.
 Cirta, ae f m. v Numidii; obyv.
 Cirtenses, ium.
 cis *předl. s akk. s této strany.*
 Cisalpina v. Gallia.
 cisalpinus 3. *adj.* předalpský.
 cīsiūm, i n dvojkolý kočár.
 Cīsrhēnāni Germani na levém
 břehu rýnském.
 Cissēis, dis f dc. Kisseova He-
 kuba (K. král thracký).
 cista, ae f bedna, urna hlasovací;
zdrob. cistella.
 cisterna, ae f nádržka vodní.
 cistophoros, i m asijská mince =
 4 drachmám.
 Cita v. Fufius.
 citātus 3. urychlený; citātus
 feror spěchám, prudce proudím;
 equo citato tryskem.
 citerior, ius s této strany, přední.
 Cithaeron, is m pohoří v Boiotii.
 cithara, ae f citera.
 citharista, ae m citerista.
 cithārizo, āre na citeru hraji.
 cithāroedus, i m doprovázeč ci-
 tery.
 cītīmus 3. nejbližší.
 Citium, i n město na Kypru;
adj. Citiēus 3.
 citō *adv.* rychle.
 citrā *adv.* s této strany; *předl.*
 s této strany, před; citra esse
 menší býti; kromě, mimo.
 citreus 3. *adv.* z citrového dřeva.
 citrō *adv.* sem; ultro citroque
 sem tam.
 cītus 3. rychlý.
 cīvīcus 3. *adj.* občanský; corona
 c. věnec z dub. listí za zachrá-
 nění občana.

cīvīlis e *adj.* občanský, státní
 (ius); přívětivý.
 cīvīliter *adv.* jak se na obč. sluší;
 vlídně.
 cīvis, is o. občan, občanka, spo-
 luobčan.
 cīvitas, tis f obec; občanstvo,
 právo občanské. [rážka.
 clādes, is f pohroma, ztráta, po-
 clam *adv.* tajně, potají.
 clāmātor, is m křikloun.
 clāmīto, āre pokřikují, volám,
 vyvolávám, zřetelně ukazují.
 clāmō, āre křičím, volám; zřejmě
 ukazují; vzývám.
 clāmōr, is m křik, pokřik.
 clāmōsus 3. s křikem, plný křiku.
 clandestīnus 3. *adj.* tajný, sou-
 kromý.
 clangor, is m křik (ptačí), zvuk,
 znění, hlahol.
 Clānius, i m řeka v Campanii.
 clārē *adv.* jasně, zřetelně, hlasitě.
 clāreo, āre stkvěji se, proslaven
 jsem.
 clāresco, ěre jasním, zřetelným
 se stávám, stkvěji se.
 clārigātio, ōnis f fetialy poža-
 dované zadostučinění od ne-
 přítele před počítím války.
 clāritās, tis f jasnost, sláva.
 clāritūdo, inis f jasnost, lesk,
 dobré jméno.
 Clārius 3. *adj.* klarský (město v
 Lydii), deus = Apollo, poëta =
 Antimachos.
 clāro, āre osvětluji, objasňuji,
 oslavuji.
 clārus 3. *adj.* jasný, zřetelný,
 známý, slavný.
 classiārius 3. *adj.* lodní; *subst.*
 lodní voják; *plur.* námořní
 vojsko.
 classīcum, i n znamení troubou;
 cl. cano svolávám.
 classīcus 3. lodní; classici,
 orum lodní vojáci.
 classis, is f třída občanstva k
 hlasování povoláná; vojenský
 sbor; loďstvo.

clāthri (-tri) ōrum *m* mříř.
 claudeo, ěre kulhám, kolísám.
 Claudiānus 3. *adj.* klaudijský.
 claudicātio, ōnis *f* kulhání.
 claudīco, āre kulhám, kolísám.
 Claudius 3 *adj.* klaudijský.
 Claudius, *i m* 2 rody římské:
 App. Cl. Caecus, P. Cl. Pulcher;
 kons. a řečník App. Cl. Pulcher,
 annalista Q. Cl. Quadrigarius,
 císař Tiberius Cl. Drusus Caesar.
 claudō, ěre, si, sum zavírám, u-
 svírám, ucpávám, zahrazuji, ob-
 háním, obklíčuji; končím.
 claudus 3. *adj.* kulhavý, chromý,
 kolísavý; chybný.
 claustra, ōrum *n* závora, zámek,
 klec, ohrada, hráze, násep,
 bašta.
 clausūla, ae *f* závěr, konec.
 clausum, *i n* závora.
 Clausus Atta praotec rodu klad-
 dijského.
 clāva, ae *f* hůl, kyj, písemný
 tajný rozkaz na holi navinutý
 clāvārium, *i n* dvočné (přídavek
 vojákům).
 clāvīcula, ae *f* úponka.
 clāvīger 3. kyj nesoucí.
 clāvīger, *i m* klíčník.
 clāvis, is *f* klíč; c. adulterina
 paklíč.
 clāvus, *i m* hřeb; clavum clavo
 eicere klín klínem vytloukati,
 cl. adamantinos figere pevně
 stanoviti; kormidlo, nachový
 pruh tuniky.
 Clazōmēnae, arum *f m* v Ionii.
 Cleanthes, is *m* filosof stoický.
 clēmens, tis *adj.* mírný, milostivý,
 laskavý.
 clēmentia, ae *f* milostivost, las-
 kavost, mírnost, klidnost.
 Cleōbis, is *m* syn arg. kněžky
 Kydippy. | nesu.
 Cleōnae, arum *f m* na Pelopon-
 Clēōpatra, ae *f* 1. sestra Alex.
 Vel.; 2. královna egyptská.
 clepo, ěre, psi, ptum kradu.
 clepsýdra, ae *f* vodní hodiny.

cliēns, tis *m* chránělec, svěřenec;
 poddaný, lenník.
 clientēla, ae *f* svazek ochranný,
 svěřenství; záštita.
 Clīniās, ae *m* otec Alkibiadův.
 Clīo, ūs *f* musa dějepisů; Okea-
 novna.
 clipeātus 3. štítem opatřený; *pl.*
 štítníci (vojáci).
 clipeus, *i m* štít (okrouhlý), terč
 sluneční; podložka poprsí.
 Clisthenes, is *m* státník athenský.
 Clitarchus, *i m* dějepisec v dru-
 žině Alex. Vel.
 clitellae, ārum *f* sedlo soumarů.
 Clitor, is *m m.* v Arkadii se
 slavným zřídlem.
 Clitumnus, *i m* řeka v Umbrii.
 Clitus, *i m* vojevůdce Alex. Vel.
 clivōsus 3. pahorkatý.
 clivus, *i m* pahrbek, návrší, stráž.
 cloāca, ae *f* stoka.
 Cloācīna ae *f* příjm. Veneřino.
 Clōdīus P. Pulcher nepřítel Cice-
 ronův, roku 52. zavražděný
 Milonem; *adj.* Clōdiānus 3
 i Clōdīus 3.
 Cloelius, 3. říms. rod: C. Cluilius;
 panna Cloelia.
 Clōthō *f* jedna ze 3 Sudiček.
 clūnis, is c. *abl.* clune kýta, zadek.
 Clūpea, ae *f m.* v sev. Africe.
 Clūsium, *i n m.* v Etrurii.
 Clūsīus, *i m* příjm. Jánovo.
 Clýmēnē, ēs *f* 1. Okeanovna; 2.
 matka Faethontova, 3 příbuzná
 Menelaova; *adj.* Clýmēnēius 3.
 Clýmēnus, *i m* příjm. Plutonovo.
 Clytaem(n)estra, ae *f* dc. Tynda-
 ra a Ledy, choť Agamemnonova.
 Clýtie, ēs *f* Okeanovna ve sluneč-
 níci proměněná.
 Cn. předejmení Gnaeus.
 Cnidus, *i f* město na jižním po-
 březí maloasijském; *adj.* Cni-
 dius 3 (Venus).
 Cnōsus, *i f m.* na Kretě; *adj.*
 Cnōsiācus 3. (regnum) a Cnō-
 sius 3 (Rhadamanthus); obyv.
 Cnōsii, ōrum.

cōācervo, āre nahromaditi, shromázditi.
 cōācesco, ěre, ui zkysati.
 coācta, ōrum *n* valchované (plstěné) látky.
 cōactor, is *m* sháneč (agminis posledci), výběrčí.
 coāctus, ūs *m* *abl.* z donucení.
 cōactus 3 nucený, líčený. [ti.
 coaedifico, āre budovami zastavě-
 coaequo, āre rovnám, srovnávám.
 cōagmentatio, ōnis *f* sloučení.
 cōagmento, āre slučuji; spojuji; upevňuji. [spára.
 coāgmentum, i *n* dlab, drážka,
 cōālesco, ěre, ui, itum srůstám, spojuji se.
 cōāgulum, i *n* pojídlo, syřiště.
 cōarguo, ěre, ui, — usvědčuji, viním, nevyvratně dokazuji, líčím.
 cōartatio, ōnis *f* stísnění.
 cōarto, āre zúžuji, zkracuji.
 Cōcalus, i *m* prastarý král sílilský.
 Coccēius 3. rod římský: C. Nerva státník za Augusta; M. C. Nerva státník za Tiberia.
 coccum, i *n* šarlat.
 cochleā, ae *f* hlemýžď.
 Cocles, itis *m* M. Horatius rek ve válce s Porsennou.
 Cocosātēs, um *m* pomořané v Aquitannii záp. od Garumny.
 coctilis, e *adj.* pálený, sušený.
 Cōcýtus, i *m* řekapodsvětí; *adj.*
 Cōcýtius 3. (virgo = Alecto).
 cōdex, icis *m* rozřezaný kmen, tabule, tabulka, zápisník, kniha.
 cōdicillus, i *m* tabulka, list, list císařův (patent), závěš neb do-datek její. [athenský.
 Cōdrus, i *m* poslední král
 Coela, ōrum *n* = sinus Euboicus.
 coēmo, ěre, ēmi, ptum skoupiti, na—. [želství.
 coēemptio, ōnis *f* zdánlivé man-coēo, ěre, ii, itum sejíti se, sestoupiti, spojití se, spiknouti;
 societatem *c.* spolek učiniti,

spolčiti se; utkati se; trážeti se, mrznouti. [coeptus sum.
 coepi, isse začal jsem; při *pass.*
 coepto, āre začínám.
 coeptum, i *n* podnik.
 coērceo, ěre, ui, itum svírám, v mezích držím; krotím, kárám; ořezávám; o básni: piluji.
 coērcitio, ōnis *f* držení v mezích, trest.
 coetus, ūs *m* shromáždění.
 Coeus, i *m* otec Latonin.
 cōgitātē *adv.* s rozvahou.
 cōgitātiō, ōnis *f* myšlení, myšlenka, mysl, rozvaha.
 cōgitātum, i *n* myšlenka, nápad, úmysl, záměr.
 cōgito, āre myslím, smýšlím, uvažuji, zamýšlím. [(krevní).
 cōgnātio, ōnis *f* příbuzenství
 cognātus 3. příbuzný, stejnorodý.
 cōgnitio, ōnis *f* poznání, poznatek, pojem, vyšetřování.
 cōgnitor, is *m* svědek, soudní zástupce.
 cōgnītus 3. osvědčený.
 cōgnōmen, inis *n* jméno rodové, příjmení, jméno vůbec.
 cognōmentum, i *n* v. cognomen.
 cognōmi is, e *adj.* stejnojmenný.
 cognōmināta verba synonyma.
 cōgnosco, ěre nōvi, nītum poznávám, se—, vyzvídám, pátrám, vyšetřuji; rozhoduji, nález činím.
 cōgo, ěre, coēgi, coactum sháním, shromažďuji, zhušťuji (aěrem); ženu (navem), pudím, nutím; agmen uzavírám; inde cogitur z toho plyne.
 cōhaereo, āre, si, sum souvisím, shoduji se. [jím se.
 cohaeresco, ěre sdružuji se, po-cohēres, dis *m* spoludědic.
 cōhībeo, āre pohromadě držím, zdržuji, krotím. [nění.
 cohibitio, ōnis *f* zdržení, zabrá-
 cohonesto, āre uctívám.
 cohors, tis *f* kohorta, 10. díl legie; dav, hejno; *c.* praetoria tělesná stráž.

cohortatio, ōnis *f* povzbuzení.
 cohortor, āri povzbuzuji, nabádám.
 Coi, orum *m* obyv. ostrova Kou.
 cōinquino, āre poskvřuji.
 cōitio, ōnis *f* sročení se, vzpoura; dohodnutí.
 cōitus, ūs *m* sejítí se, obcování.
 Colchis, dis *f* země u vých. Černého Moře; Kolchanka = Medea.
 Colchus, i *m* Kolch; *adj.* kolchidský.
 collābēfacto, āre viklám.
 collabefio, fieri, factus sum kácím se, řítím se, klesám.
 collābor, i, psus, sum klesám, kroutím se.
 collācerātus 3. rozsápaný.
 collacrimatio, ōnis *f* usedavý pláč.
 collacrimo, āre rozplakati se.
 Collātia, ae *f* město v Latii; *adj.* Collātīnus 3.
 collatio, ōnis *f* snášení, sestavování, srovnávání; dávka; srážka (signorum).
 collaudatio, ōnis *f* pochvala.
 collaudo, āre pochvaluji, schvaluji.
 collecta, ae *f* příspěvek.
 collectio, ōnis *f* sbírání; stručné opakování. [kollega.
 collega, ae *m* soudruh v úřadě,
 collēgium, i *n* spolupůsobení, sbor, bratrstvo.
 collibertus, i *m* spolupropuštěnec.
 collibet, uit, itum líbí se mi.
 collido, ěre, si, sum srážím, rozbíjím.
 colligatio, ōnis *f* spojení.
 colligo, āre svázati, spojití; ob-sáhnouti; zameziti.
 colligo, ěre, lēgi, lectum sbírám, sklízím, shromažďuji; zdvihám (pulverem), zachycuji, zarážím (equos), shrnuji; vyvozuji, usuzuji (paucitatem hostium); vzpamatovati se (animus); opatřuji, získávám, dosahuji, dostávám (sitim, rabiem).

collīneo, āre dobře měřím, střílím.
 collīno, ěre, lēvi, litum pomazati.
 collīnus 3. *adj.* na pahorku, při p.; Collīnus 3. o říms. části sev. záp., porta C. na Kvirinale.
 collīquefactus 3. rozpuštěný.
 collis, is *m* pahorek, návrší.
 collōcatio, ōnis *f* sestavení, umístění, provdání (filiae).
 colloco, āre stavím, usazuji, sídlo vykázati, usídliti; uložití; vynaložití; zařídití; viz nubo.
 collocupletō, āre obohaciti, zvelebiti.
 collōcūtio, ōnis *f* rozmluva.
 collōquium, i *n* rozmluva, hovor.
 colloquor, i, cūtus sum rozmlouvám.
 collūceo, ěre zářím.
 collūdo, ěre, si, sum hraji s., v podvodném srozumění jsem.
 collum, i *n* krk, hrdlo, šíje.
 colluo, ěre, ui, ūtum vyplachuji.
 collūsio, ōnis *f* tajné dorozumění.
 collusor, is *m* spoluhráč.
 collustro, āre osvětluji; oculis prohlížím si.
 collūvies, ēi *f* (-o, ōnis) splašky, směsice, sebranka.
 collybus, i *m* výměna peněz s ažiem.
 collūrium, i *n* mast oční.
 colo, ěre, ui, cultum vzdělávám; obývám; ctím, v úctě chovám.
 cōlocāsia, orum *n* leknín.
 colōna, ae *f* selka.
 Cōlōnae, ārum *f* město v Troadě.
 Colonēus Oedipus O. na Koloně, tragoedie Sofokleova.
 colōnia, ae *f* osada; c. deduco o. zakládám.
 colōnicus 3. *adj.* osadní, osadnický. [sedlák.
 colōnus, i *m* osadník; rolník,
 Cōlōphōn. is *f* m. v Lydii; *adj.* Colophōnius 3.
 cōlor, is *m* barva, barvitost, druh (vitae), zabarvení; colorem duco barvy nabývám.
 cōlōro, āre barvím, zabarvuji.

colorātus barevný, pestrý; osmahlý.
 cōlūber, *ri m* (-a, *ae f*) had.
 cōlūbrifer 3. hadonosný.
 cōlum, *i n* sýto, cedník.
 cōlumba, *ae f* holub, -ice.
 columbīnus 3. *adj.* holubí.
 cōlumbus, *i m* holub.
 columella, *ae f* sloupec, pilířek.
 cōlūmen, *inis n* vrchol; podpora.
 cōlumna, *ae f* sloup, krám knihkupecký, podpora, skalní sloup.
 columnārium, *i n* daň ze sloupů.
 cōlus, *ūs f* abl. -o kužel, vřeteno.
 coma, *ae f* vlasy, kštice, hříva, vlna, listí, tráva, tyčinky květu a p.
 cōmans, *tis adj.* vlasatý, s dlouhou srstí; sera comans narcissus pozdě kvetoucí, stella c. vlasatice. [zaalpská.
 cōmātus 3. vlasatý; Gallia c.
 combībo, ěre, bībi — vpíti, vssāti.
 combūro, ěre, ssi, stum spaluji.
 comēdo, ěre, di, sum snísti, sežrati, strávití, promrhati.
 Cōmensis, *e adj.* komský (Cōmum).
 cōmes, *itis c.* průvodce, průvodkyně; *pl.* průvod, družina.
 comētes, *ae m* vlasatice.
 cōmīcus 3. komický, veseloherní; *subst.* básník komoedí.
 cōmis, *e adj.* přívětivý, laskavý, vlídný. [hodování.
 cōmissatio, *ōnis f* pitka, veselé
 commissātor, *is m* hýřil.
 cōmissor, *āri po* hodech chodím, hýřím.
 cōmitās, *tis f.* přívětivost, vlídnost, úslužnost.
 cōmitātus 3. provázený.
 cōmitātus, *ūs m* průvod, družina.
 cōmīter *adv.* vlídně, laskavě.
 cōmītia, *ōrum n* komitie, sněm, schůze lidu, volby.
 comitiālis, *e adj.* komití se týkající, sněmovní; morbus c. padoucnice.

cōmītium, *i n* shromaždiště, sněmoviště, sněmovna, úřadovna.
 cōmītor, *āri* provázím.
 commācūlo, *āre* poskvřňuji.
 Commāgēnus 3. *adj.* kommagenský (sev. vých. provincie syrská).
 commānīpūlāris, *e adj.* soudruh, spoluvojín.
 commēātus, *ūs m* dovoz, doprava potravin (obilí); dovolená.
 commēmī *i*, *isse* dobře se pamatuji.
 commēmōrātio, *ōnis f* připomenutí, zmínka.
 commēmōro, *āre* připomínám, zmiňuji se, vypravuji.
 commendābilis, *e adj.* doporučení hodný.
 commendāticīus 3. doporučující.
 commendātio, *ōnis f* doporučení, do—, přímůva; cena, půvab.
 commendātrix, *cis f* přímůvkyně. [čuji.
 commendo, *āre* svěřuji, doporučuji.
 commentāriolum, *i n* spisek.
 commentārius, *i m* zápisek, obyč. *plur.* zápisky, paměti.
 commentātio, *ōnis f* úvaha, rozvažování; pojednání.
 commentātus 3. pomyšlený, *pl. neutr.* myšlenky. [bájený.
 commentīcius 3. vymyšlený, vycommentor, *āri* promýšlím, uvažuji; přednáším; načrtnouti.
 commentor, *is m* vynálezce.
 commentum, *i n* výmysl, lež.
 commentus 3. vymyšlený, vyhlaný.
 commeo, *āre* chodím, za obchodem chodím, docházím, cestuji.
 commercium, *i n* obchodování, obchod, právo obchodu, styk, obcování, jednání s někým. o něco.
 commēreo, *ui itum* zasloužiti si, provinití se.
 commētiŏr, *īri, nsus, sum* odměřuji, odvažuji.

commigro, āre přestěhovati se.
commiles, itis *m* spolubojovník, soudruh.
commilitium, i *n* družství vojenské, společnost.
commilitō, ōnis *m* spoluvojín, soudruh ve válce.
comminatio, ōnis *f* hrozba.
commingo, ěre, nxi, ctum pokáleti. [mýšlím.
comminiscor, i, entus sum vycommīnor, āri vyhrožuji, o—. *[šuji.*
comminuo, ěre, ui, ūtum rozbíjím, zmenšuji, seslabuji.
commīnus *adv.* z blízka; muž proti muži; přímo.
commisceo, ěre, ui, xtum smě-
commiseratio, ōnis *f* vzbuzení soustrasti.
commiseror, āri lituji, želím; soustrast vzbuzuji.
commissa, orum *n* tajemství.
commissio, ōnis *f* zápas
commissūra, ae *f* spoj, svaz.
committo, ěre, si, ssum dohromady posílám, spojuji; svádím (proelium), podnikám (bellum); dopouštím se, spáchati (facinus); svěřuji (collum tonsori), odevzdávám; na vůli nechávám; vydávám.
commissum, i *n* přečin, zloči; tajemství.
Commius, i *m* kníže Atrebatů.
commodē *adv.* přiměřeně, příhodně, plyně, bez obtíží.
commōditas, tis *f* přiměřenost, vhodnost; povolnost.
commōdo, āre upravuji, po vůli jsem, propůjčuji.
commodum, i *n* výhoda, prospěch, užitek, odměna.
commōdus 3. *adj.* přiměřený, náležitý; případný, způsobilý, pohodlný, prospěšný.
commōnēfacio, ěre, fēci, factum upozorňuji, upomínám, na—. *[čuji.*
commōneo, ěre, ui, itum v. předešlé.
commonstro, āre ukazuji, ozna-

commoratio, ōnis *f* prodlévání.
commōror, āri prodlévám, zdržuji se. [čilení.
commōtio, ōnis *f* pohnutí, roz-
commōtus 3. pohnutý, rozčilený.
commōveo, ěre, mōvi, mōtum hýbám, pohybuji; znepokojuji, rozčiluji, dráždím, plaším, zklidu přivádím; počínám, vzbuzuji.
commūne, is *n* věc společná, prospěch obecný, obec; in commune vůbec.
communicatio, ōnis *f* sdělení.
commūnico, āre sdílím s kým, dělím se o . . ; udílím, svěřuji; prokazuji; zpravití; radím se; smlouvám se.
communio, ěre opevňuji.
commūnio, ōnis *f* společenství.
commūnis, e *adj.* společný, spol-
kový, obecný, pospolitý, veřejný; obyčejný; všední; vlídný.
commūnitās, tis *f* společenství, vlídnost, povaha laskavá.
commūniter *adv.* společně.
commūtābilis, e *adj.* změnitelný.
commūtatio, ōnis *f* změna, výměna.
commūto, āre mōním, proměňuji, za—, vy—. *[čuji.*
cōmo, ěre, psi, ptum pořádám, češu, zdobím, uhlazuji.
comoedia, ae *f* veselohra.
comoedus, i *m* herec veseloherní.
compācisor, i, pactus sum smlouvu činím.
compactus 3. umluvený.
compactus 3. stlačený, stísněný; jadrný.
compāges, is (-o, inis) *f* spojení, sroubení, svaz.
compar, is *adj.* úplně stejný, shodný; *subst.* druh, družka.
comparābilis, e *adj.* přirovnatelný.
compāratio, ōnis *f* přirovnání, stejný poměr; dohodnutí.
comparatio, ōnis *f* připravení, uchystání, opatření.

compārātīvus 3. *adj.* přirovnávací.
compāreo, ēie, ui ukazují se, objevují se.
comparo, āre připravuji, chystám, zjednávám, sbírám, vypravuji; srovnávám, přirovnávám, proti sobě stavím, rozdělují (provincias).
compasco, ěre, pastum spolu pasu.
compascuus 3. *adj.* k společné pastvě určený. [domluva.
compellātio, ōnis *f* oslovení,
compello, āre plísním, nadávám, laji, přezdívám; nařknouti, vinití, poháněti z něčeho.
compello, ěre, pūli, pulsum sháním; do tísně uvádím, svírám; zaháním, zatlačuji, donucuji.
compendiārius, 3. *adj.* zkrácený.
compendium, i *n* vývažek, výtěžek, výhoda, zisk; zkrácení, kratší cesta.
compensātio, ōnis *f* vypořádání se, vyrovnání. [návám.
compenso, āre vyvažuji, vyrovnávám.
comperendinātio, ōnis *f* (-us, ūs *m*) odročení soudního řízení na třetí den.
comperendino, āre odročuji soudní řízení a obesílám na třetí (soudní) den.
compērio, ire, ri, rtum zvídám, dovidám se, doslýchám.
compertus 3. zjištěný, známý.
compes, dis *f* pouto.
compesco, ěre, ui v mezích držím, krotím.
competitor, is *m* (-trix, cis *f*) spoluuchazeč.
competo, ěre, ii, itum stejný cíl mám, v jedno spadám, shoduji se; stačím (animus ad arma capienda); společně se ucházím.
compīlo, āre plním, loupím, vykořisťuji.
compingo, ěre, pēgi, pāctum srážím, stloukám, sháním, tísním se v hromadu, zastrkávám.

compītālis, e *adj.* rozcestní;
Compitalia, ium *n* slavnost na rozcestích k počtě Larů.
compītum, i *n* rozcestí.
complāno, āre urovnávám.
complector, i, xus sum objímám, chytiti, pochopiti, popadnouti se; obklopiti, zajmouti, obsáhnouti, opanovati.
complēmentum, i *n* výplň, doplněk.
compleo, ěre, ētum naplňuji, vy-, do-.
complētus 3. ukončený, úplný, dokonalý.
complexio, ōnis *f* spojení; výrok, věta, souhrn, vypravování, závěr
complexus, ūs *m* objetí; utkáni.
complico, āre svinuji, skládám; notio c-ta temný pojem.
complōrātio, ōnis *f* (-us, ūs *m*) hořekování, kvílení.
complōro, āre hlasitě oplakávám.
complūrēs, a, ium několik, přemnozí, mnoho.
compōno, ěre, sui, itum skládám, u-, spojuji, stahuji, soustředím; pochovávám; tiším (fluctus), končím (bellum); vyrovnávám, při-; pořádám, v pořádek uvádím; dorozumívám se, vyjednávám, umlouvám; ex composito dle úmluvy; componitur věc, spor se urovnává.
comporto, āre snáším, dopravuji.
compōsītē *adv.* spořádaně; uměle; klidně.
compōsītio, ōnis *f* spořádání, složení, uklizení, vyrovnání.
compōsītus 3. spořádaný urovnaný; připravený; vhodný; klidný; smyšlený, vylhaný.
compotātio, ōnis *f* kvas.
compōtor, is *m* spolupiják.
compransor, is *m* spoluhodovník.
comprecātiō, ōnis *f* společná modlitba.
comprecor, āri společně vzývám.

compréhendo, ěre, di, sum chytiti (i o ohni), uchopiti, zajmouti, zatknouti; vzítí, odnítí; přistihnouti, dopadnouti; obsáhnouti, pochopiti; zaujmouti.
comprehensibilis, e *adj.* pochopitelný.
comprehensio, ōnis *f* uchopení, zatknutí; spojení; perioda, závěr; pojem.
comprese *adv.* stručně.
compressio, ōnis *f* stisknutí, stručnost řeči.
compressus, ūs *m* stisknutí.
compressus 3. stlačený, těsný.
comprimo, ěre, pressi, pressum stlačuji, utlačuji, po-; zatajuji; zadržuji; srážím.
comprobatio, ōnis *f* schválení, uznání.
comprōbator, is *m* schvalovatel.
comprōbo, āre schvaluji, uznávám, potvrzuji.
comprōmissum, i *n* vzájemné dohodnutí, kompromiss.
Compsa, ae *f* m. v Samniu;
Compsanus *adj.* i *subst.*
comptus 3. uhlazený, ozdobný.
compungo, ěre, nxi, nctum popíchatí, roz-, tetovati.
compūto, āre vypočísti.
Cōnum, i *n* m. v Gallii zapádké.
cōnāmen, inis *n* námaha, podpora.
cōnātum, i *n* pl. pokus, podnik.
cōnātus, ūs *m* pokus, snaha.
concaedes, is *f* záseky.
concālēfācio, ěre ohřívám, roz-
concālesco, ěre, ui rozhrívám se.
Concānus, i *m* kmen hispanský.
concāvo, āre vyhloubiti, vydlabati, vydouti.
concāvus 3. vyhloubený, vydutý, vzdutý (aqua).
concēdo, ěre, ssi, ssum odcházím, za-, pře-, mizím, stěhuji se, umírám; ustupuji, podléhám; dovoluji, postupuji, ponechávám; promírám; připouštím.
concēlebro, āre hojně navštěvuji,

slavím, horlivě se zabývám (studia), rozhlašuji (victoriam).
concentio, ōnis *f* souzvuk, harmonie.
concentus, ūs *m* společný zpěv, souzvuk, souhlas, svornost.
conceptio, ōnis *f* početí, pojetí, shrnutí, sestavení právnícké formule.
conceptus, ūs *m* sebrání; početí.
concerpo, ěre, psi, ptum roztrhávám, s-.
concertatio, ōnis *f* zápas, hádání.
concerto, āre závodím; hádám se.
concessio, ōnis *f* postoupení, dovolení; trestní výnos.
concessus, ūs *m* dovolení, s-, dopuštění.
concha, ae *f* lastura, miska, perla, hlemýžď nachový, nach; roh Tritonův atp.
conchyliatus 3. nachem zbarvený.
conchylium, i *n* ústřice, škeble, hlemýžď nachový, nach.
concido, ěre, cidi, padnouti, klesnouti, sřítiti se; ochabnouti, utišiti se.
cōncido, ěre, cīdi, cīsum přeřznouti, roz-, sesekati, skoliti, sbíti, potříti, rozkouskovati.
concio, ěre, ivi, itum v prudký pohyb uvádím, vzbouřiti, popuditi.
conciliatio, ōnis *f* spojení, sjednocení, získání, naklonění.
conciliator, is *m* (-trix, cis *f*) původce, zprostředkovatel.
concilio, āre zjednati, získati, nakloniti; opatřiti.
concilium, i *n* hromada, shromáždění, sněm.
concinne *adv.* ozdobně, lepě.
concinntas, tis *f* umělé sčlankování, ozdobnost, lepost.
concinus 3. *adj.* ozdobný, umělý; řízný.
conclno, ěre, nui, centum souzvuceti, vze-, za-, ozvati se, harmonovati; opěvuji.

concupio, ěre, cēpi, cēptum jímám, chápu, uchvacuji, za-, pojímám, pochopuji, chytám (flammam), pocituji, počínám; vyjadřuji, oznamuji, pronáším; dopouštím se, páchám (scelus); in me c. na se беру; inimicitias c. sváry působím.

conciſio, ōnis *f* rozkouskování.

conciſus 3. ořezaný, zkrácený; úsečný.

conciſiō ōnis *f* rychlý pohyb, pohnutí; poplach, shon, sběh.

conciſator, is *m* podněcovatel, buřič. [popuzuji, jítřím.

conciſo, āre poháním, podněcuji,

conciſor, is *m* = concitator.

conclāmātiō ōnis *f* vzkřiknutí, výkřik, provolání.

conclāmo āre společně křičím, provolávám, hlasitě vyzývám, křikem schvaluji; svolávám; oplakávám.

conclāve is *n* komnata, stáj ap.

conclūdo ěre, si, sum uzavírám, svírám, zahrnuji, závěr činím, dokazuji; mare conclusum moře vnitřní (Středozevní).

conclūsē *adv.* rhythmicky zao-krouhleně.

conclūſio, ōnis *f* sevření, obležení; závěr; obvěti.

conclusiuncula, ae *f* závěr (v pohrd. smysle).

concolor, is *adj.* stejnobarvý.

concoquo, ěre, xi, ctum svařuji, stravuji, zažívám; promysleti, duševně zpracovati.

concordia, ae *f* svornost.

concorditer, *adv.* svorně.

concordo, āre shodovati se.

concors, dis *adj.* svorný, shodný.

concrēdo, ěre, didi, ditum svěřuji.

concremo, āre (společně) spaluji.

concrepo, āre, ui, itum hřmotím, řinčím.

concreſco, ěre, ēvi, ētum srůstám, tuhnu, houstnu, usazuji se, ssedám.

concrētus 3. hustý, zhuštěný; dolor bezslzý. [nost.

concrētiō, ōnis *f* zhuštění, hmot-concūbīnus, i *m* (-a, ae *f*) souložník, -ce.

concūbītus, ūs *m* souložení.

concubius 3. *adj.* nox první spánek.

conculco, āre zdupati, pošlapati.

concumbo, ěre, ubui, itum položit se, ulehnutí.

concupiens, tis (regni) chtivý.

concūpīſco, ěre, pīvi, itum žádám, toužím, dychtím.

concurro, ěre, curri, cursum sbíhati se, shluknouti se, útokem hnáti, utkati, sraziti se.

concurſatiō, ōnis *f* pobíhání, harcování. [setkání se.

concurſiō, ōnis *f* sbíhání, srážka,

concurso, āre sem tam pobíhám, cestuji, harcuji.

concurſus, ūs *m* sběh, shon, nával, útok, setkání se.

concutio, ěre, ssi, ssum otrásám, po-, viklám, mávám; děším.

condemnātor, is *m* původce odsouzení.

condemno, āre pokutuji, odsuzuji.

condensus 3. zhuštěný, hustě posázený.

cōndīciō, ōnis *f* podmínka, nabídka, úmluva; poměr, stav.

condīco, ěre, xi, ctum ujednávám.

condīmentum, i *n* koření.

condiō, īre kořením, nakládám; mírním.

condīſcīpulus, i *m* spolužák.

condisco, ěre, didici důkladně se naučiti. [dání, kořenění.

condītiō, ōnis *f* (frugum) naklá-

condītor, is *m* zakladatel, tvůrce, původce.

condītus 3. kořeněný, kořený, chutný, lahodný.

condo, ěre, didi, ditum zakládám s-, u-, uschovávám; pochovávám; dokonávám; skrývám, za-; ferrum pectore meč vrážím; somnus lumina zavírám.

condocēfācio, ěre, fēci, factum
vycvikovati. [cítím.

condoleo, ěre, ui těžkou bolest

condōlesco, ěre v. předešlé.

condonātio, ōnis f darování.

cōndōno, āre daruji, obdarovati;
promjím.

Condrūsi, orum m kmen v belg.

Gallii na pravém břehu Mosy.

condūco, ěre, xi, ctum svádím,

shromažduji, slučuji; sbírám,

najímám; dlužím se; prospívám.

conducticius 3. námezdný.

conductio, ōnis f shrnutí; nájem.

conductor, ōris m najímač, ná-
jemce. [játá.

conductum, i n nájem, věc na-

conduplico, āre zdvojuji.

confarreātio, ōnis f slavnostní
zákonité uzavření sňatku.

confarreo, āre řádným sňatkem
spojuji.

confectio, ōnis f zhotovení, do-
končení; sehnání; zničení.

confector, is m hotovitel, ničitel.

cōnfercio, ěre, si, tum tísním,
srážím, nacpávám.

confero, ferre, tuli, collatum
snáším, pře-, sháním, shrnuji;
na určitou dobu stanovím;
spojuji; dohromady strkám
(capita), membra c. objímám;
radím se; arma c. atp. srážím
se (signis collatis), zápasím; při-
spívám, odvádím (poplatek),
spolupůsobím, conferri (o peně-
zích) scházím se, (o válce) sou-
středím se; propůjčuji, uděluji
(munera), vynakládám (curam),
věnuji; vedu, dopravuji, ne-
chávám jíti, confero me odebí-
rám se; obracím k čemu, be-
neficium in aliquem dobrodiní
prokazují; srovnávám, při-;
iter c. cestou mířím; confert
jest prospěšno.

cōnfertus 3. stěsnaný, nacpaný,
hustý, těsný.

conferveo, ěre, bui vru.

confervesco, ere rozpaluji se.

confessio, ōnis f přiznání, vy-,
do-. [v tu chvíli.

cōnfestim adv. ihned, okamžitě,

cōnficio, ěre, fēci, fectum zho-
vuji, dokončuji, vykonávám,
sdělávám, provádím, vyřizuji,
sháním (pecuniam); vymáhám
(reditum), seslabuji, vysiluji;
prokláti, probodnouti, poru-
bati; usuzuji; stravuji, pro-
hýřiti.

confidenter adv. důvěřivě, od-
vážlivě, drze.

confidentia, ae f důvěra, smělost,
opovážlivost.

cōnfido, ěre, fīsus sum důvěřuji,
přesvědčen jsem, spoléhám.

cōnfigo, ěre, xi, xum sbíjím,
prorážím, probodám, prokláti,
porubati; ochromiti.

confingo, ěre, nxi, ctum vymý-
šlím, s-.

cōnfinis, e adj. sousední, vedle
ležící, příbuzný. [území.

cōnfinium, i n hranice, pomezí,

cōnfio, fieri prováděn, vykoná-
ván býti; ničen býti.

cōnfirmātio, ōnis f utvrzení, do-
dání myslí, útěcha; tvrzení,
ubezpečování, výrok.

confirmātor, is m stvrditel,
ručitel.

cōnfirmo, āre tvrdím, utvrditi,
posílit, potvrditi.

confisio, ōnis f důvěra.

cōnfiteor, ěri, fessus, sum vy-
znávám, při—, do—.

cōnflagro, āre vzplanouti, shořeti.

conflictio, ōnis f střetnutí, utká-
ní se.

conflicto, āre srážím; pass. zá-
pasím, sklíčen jsem.

conflictus, ūs m srážka.

confligo, ěre, xi, ctum srážím,
se v bitvě, utkávám se.

conflo, āre sdmychat, roz—, způ-
sobiti; roztaviti; bellum c—um
est vzplanula.

confluo, ěre, xi, — stékám, sbí-
hati se, shluknouti se.

confōdio, ěre, di, ssum probod-
nouti, proklāti; zničiti.
conformātio, ōnis *f* utváření,
zformování; představa, pojem.
conformo, āre utvářím, vy-
formuji; vzdělávám, zařizuji
confragōsus 3. nerovný, drsný,
hrbolatý.
confrēmo, ěre, ui vespolek mru-
četi, reptati.
confringo, ěre, ēgi, actum, vy-
lomiti; zničiti.
confūgio, ere fūgi utéci se.
confūgium, i *n* útočiště.
confūdo, ěre, fūdi, fūsum slé-
vám, směšuji, slučuji, hroma-
dím, naházeti, v nepořádek uvá-
dím, zmatek působím.
confūsē *adv.* zmateně.
confūsus 3. zmatený.
confutātio, ōnis *f* vyvrácení.
confūto, āre tlumím; vyvracím.
congelō, āre nechávám zmrznouti,
mrznu, za—; *pass.* mrznu.
congemino, āre zdvojuji. [pěti
congēmo, ěre, ui vzdychám, vzú-
congēries, ei *f* hromada, hranice,
směs, chaos.
congero, ěre, ssi, stum snáším,
hromadím, spojuji, sestavuji.
congesticius 3. *adj.* nahroma-
děný, nakupený.
congestus, ūs *m* nakupení, zhou-
fování, hromada.
congiārium, i *n* nádoba obsahu-
jící congius; dar vína, soli,
oleje toto quantum obsahující.
congius, i *m* míra na tekutiny
10 liber váhy = $\frac{1}{4}$ urny, $\frac{1}{8}$
amfory
conglobātio, ōnis *f* shluknutí.
conглоbo, āre shlukuji, sbaluji,
sdružuji.
conglūtīnātio, ōnis *f* sklížení,
spojení.
conglūtino, āre slučuji, spojuji.
congrātūlor, āri blahopřeji
congrēdior, i, ssus, sum scházím
se, sraziti, utkati se, boj pod-
niknouti.

congregābilis, e *adj.* družný.
congrēgo, āre sdružuji, shromaž-
duji.
congressio, ōnis *f* sestoupení,
schůzka. [ní, srážka, boj.
congressus, ūs *m* sdružení; utká-
congruenter *adv.* shodně.
congrūo, ěre, ui v jedno spadám,
shoduji se.
congruens, tis *adj.* shodný, jedno-
myslný, důsledný.
conicio, ěre, iēci, iectum naha-
zuji, metám, vrhám, domýšlím
se, dohaduji, soudím, usuzuji;
in vincula c. do žaláře uvrci;
c. me vrhám se, utíkám se; in
fugam c. na útěk obracím; proe-
lium in noctem prodloužiti,
svaluji, svádím (culpam); pe-
cuniam vyhoditi; oculos upříti.
coniectio, ōnis *f* naházení, sesta-
vení, rozbor, domnělý výklad.
coniecto, āre přemítám, domní-
vám se, dohaduji se, tuším.
coniectūra, ae *f* domněnka, do-
mysl, tušení; výklad.
coniectūrālis, e *adj.* domnělý.
cōnifer 3. *adj.* šáchy nesoucí.
conītor, i, nīsus sum vyniknouti,
vyškrábat se; usiluji oč.
coniectus, ūs *m* naházení, me-
tání, zamíření, upření; ad teli
c. venire na dostřel přijíti.
coniugālis, e *adj.* manželský.
coniūgium, i *n* snátek, manželství;
choť.
coniūgo, āre pářím, spojuji.
coniunctē *adv.* společně.
coniūctim *adv.* sjednoceně,
spojeně, společně.
coniunctio, ōnis *f* spojení, přá-
telství, příbuzenství; spojka.
coniunctus 3 spojený, sloučený,
souvislý; zpřízněný, nakloněný.
coniungo, ěre, nxi, nctum spo-
juji, spolčuji, společně vedu
(bellum), prodlužuji, v jedno
stahuji, srážím.
coniūrātio, ōnis *f* vzájemná pří-
saha, spiknutí, vzpoura.

coniūrātus, *i m* spiklenec.
cōniūro, āre společně přísahám;
 spiknouti, vzbouřiti se.
coniux (-nx), *gis c.* manžel, -ka,
 chof.
connitor v. conitor.
connecto, ěre, xui, xum, splétám,
 spojuji, v závěr řadím.
connexum, *i n* logický řetěz.
connitor, *i, sus (xus) sum* vzpí-
 ráám se, o — se, namáhám se,
 usiluji.
connīveo, ěre, vi (xi) mhouřiti,
 mžourati; oči přivřítí; promí-
 nouti.
Conon, *is m* 1. vojevůdce athenský;
 2. matematik a astronom ze
 Samu. [lože.
cōnōpeum, *i n* visutá síť, síťové
cōnor, ari pokouším se, usiluji,
 zamýšlím.
conquassatio, ōnis *f* otřesení.
conquasso, āre otřásám.
conqueror, *i, stus sum* stěžuji
 si, hořekuji.
conquestio, ōnis *f* (-us, ūs *m.*)
 stížnost, hořekování.
conquiesco, ěre, ēvi, ētum odpo-
 čívám, s—, zotavuji se; ustávám.
conquiro, ěre, sivi, sītum shle-
 dávám, sbírám, shromažduji.
conquīsitiō, ōnis *f* shledávání,
 shánění, verbování.
conquīsitor, *is m* verbíř.
consaeptum, *i n* ohrada.
consaeptus 3. plotem obehnaný,
 ohrazený.
consalutatio, ōnis *f* hromadné
 pozdravování. [vuji.
consaluto, āre vzájemně pozdra-
consanguineus 3. *adj.* pokrevný,
 pobratim. [příbuzenství.
consanguinitas, *tis f* pokrevní
consaucio, āre silně poranění.
conscēlerātus 3. zločinem po-
 skvrněný, zločinný. [činím.
conscēlero, āre zločinu účastným
conscendo, ěre, di, sum vstupuji,
 vy—. [lodi)
conscensio, ōnis *f* vstoupení (do

cōnsciētia, *ae f* svědomí, vědomí.
conscio, ěre jsem si vědom.
conscisco, ěre, īvi, ītum na vě-
 domí si uvádím, uzavírám,
 stanovím, umíniti si; mortem
 mihi *c.* život si беру.
conscius 3. svědom, (svědek),
 účastník.
conscribo, ěre, psi, ptum spisuji,
 za—, sbírám, (o vojsku) odvá-
 dím; **patres conscripti** otcové
 shromáždění (pův. = patriciové
 a do seznamu senatorů zapsaní).
conscriptio, ōnis *f* sepsání, pro-
 tokol. [rozsekávám.
consēco, āre, ui, tum na kousky
consecratio, ōnis *f* posvěcení,
 za—, zbožnění.
consecro, āre zasvětití, po-; do
 klatby dávám; obětuji; zbožňuji.
consectarius 3. zdůvodněný.
consectatio, ōnis *f* domáhání se.
consectatrix, *cis f* horlivá ná-
 sledovnice.
consector, ari horlivě následuji,
 pro-, stihám; dohoniti.
consecutio, ōnis *f* následnost,
 sou-, následek.
consēnesco, ěre, ui stárnu, za-
 cházím, hynu.
consensio, ōnis *f v.* consensus.
consensus, ūs *m* srozumění, sou-
 hlas; spiknutí.
consentāneus, 3. souhlasný, při-
 měřený
Consentia, *ae f m.* Bruttii.
cōnsentio, ěre, si, sum souhlasím;
 spolčiti, spiknouti se.
consēquens, *tis* následný, zdůvo-
 dněný, správný. [-nost.
consēquentia, *ae f* následek,
consequor, *i, secutus sum* náсле-
 duji, přicházím, docházím, do-
 stihuji, vyrovnám se; pocho-
 piti; vystihnouti.
cōnsēro, ěre, ui, tum splétám,
 skládám, seřazuji, připojuji;
 manum *c.* sraziti, utkatí se.
consēro, ěre, ēvi, sītum [sātum)
 posázeti, vy-, osíti.

consertus 3. spletený; lorica c— a brnění šupinaté nebo z kroužků spletené.

conservatio, ōnis *f* zachovávání, šetření.

conservator, is *m* zachovatel, udržovatel, ochránce.

conservatrix, cis *f* udržovatelka.

conservo, āre zachovávám, udržuji, zachraňuji, šetřím.

conservus, i *m* spoluotrok.

consessor, is *m* spolupřisedící, spolustolovník.

consessus, ūs *m* shromáždění, sezení.

consideratio, ōnis *f* úvaha.

consideratus 3. opatrný, rozvážlivý; uvážený.

considero, āre uvažuji, rozprohlížím si.

Considius P. vůdce jízdy Caesarovy.

C. Considius Longus Scipionův legát v Africe.

consido, ěre, sēdi, sessum usaditi se, do-, zasednouti, utábořiti se; ssedati se, propadati; pohřížiti se; uklidňovati se, ochaňovati.

consigno, āre zapečetiti, potvrditi.

consiliarius i *m* rádce.

consilior, āri radím se.

cōnsilium, i *n* rada, porada, úrada, návrh; záměr, úmysl; rozvaha, věhlas; chytrost, lest; účel; někdy i = rádce, -kyně; ex c — ii sententia dle návrhu rady; suo privato o — o o své hlavě; consilio úmyslně. [p.

consimilis e *adj.* podobný, úplně
consisto, ěre, stiti, stavím se, stanouti, zastaviti, postaviti se, usaditi se; spočívám, záležím; prodlévám; obstátí, setrvati.

consitio, ōnis *f.* osetí.

consitor, is *m* zasévač, sazeč, pěstitel.

consitūra, ae *f* osévání.

consōbrīnus, i *m* bratranec, se střenec; strýc.

consociatio, ōnis *f* sdružení.

consocio, āre sdružuji; společně konám, podnikám; spolek čím s . .

consolatio, ōnis *f* útěcha, spis nebo řeč soustrastná.

consolator, is *m* těšitel.

consolor āri těším, povzbuzuji, mírním. [zvučím.

consōno, āre spolu znám, sou-

consors, tis *adj.* stejný díl mající, druh, společník, společný; c. fratres vlastní bratři.

consortio, ōnis *f* sdružení, společné držení.

consortium, i *n* v. předešlé.

conspectus, ūs *m* pohled; do-, zrak; obzor; přítomnost; in c — ū před očima, na dohledu, za přítomnosti; in c — um na oči; e c — ū s očí, z dohledu.

conspectus 3 nápadný, patrný, znamenitý. [jící.

conspiciendus 3. za podívání sto-
conspicio, ěre, exi, ectum dívám se, vidím; spatřiti.

conspicor, āri spatřiti, uviděti.

conspicuus 3. nápadný, patrný, viditelný, znamenitý. [nutí.

conspiratio, ōnis *f* shoda; spik-

conspiro, āre za jedno býti; souhlasně zníti; smlouvatí se, spiknouti se; conspirati jednomyslně.

conspuo, ere, ui, ūtum poplítí.

constans, tis *adj.* stálý, trvalý, neměnlivý, důsledný.

constanter *adv.* stále, trvale, důsledně.

constantia, ae *f* stálost, pevnost povahy, spolehlivost, vytrvalost, důslednost.

constantius *adv. komp.* s velikou vytrvalostí; bez ustání.

consternatio, ōnis *f* splašení, vzbouření, po-

consterno, āre plaším, děším.

consterno, ěre, stravi, stratum pokrývám, postírám, posypati, postlati, pohoditi.

constīpo, āre stlačiti; se c. shluknouti se.
constituo, ěre, ui, ūtum stavím, vy-, po-, za-; usídliti; pořádám, us-; ustanoviti, vyměřiti; smluviti, určiti; zjednati, prohlásiti; ustanoviti se, rozhodnouti se; naves c. zakotviti.
constitūtio, ōnis *f* ustavení, stavba, ústava, zřízení státní, stav.
constitūtum, i *n* zařízení; smlouva, úmluva. [daný.
constitūtus 3. zařízený, uspořádaný.
consto, āre, stiti pevně stojím, trvám, nezměněn trvám, jsem bezpečen; shoduji se; mihi c. jsem si důsledný; constat jest známo, nepochybně, constat mihi jsem odhodlán; existuji, jsem (scripta); skládám se, sestávám, jsem vystavěn, spočívám na . . , v . . ; stojím (magno, quanto detrimento).
constrātum, i *n* paluba.
constrātus 3. pokrytý.
constringo, ěre, nxi, ctum svažuji, stahuji, spoutati, v mezích držím; stručně shrnuji
constructio, ōnis *f* sestavení, složení, vazba.
construo, ěre, xi, ctum hromádím, skládám, sestavuji, buduji.
constuprātor, is *m* prznitel.
constupro, āre zprzniti.
Consuālia, ium *n* slavnost Consova 18. neb 21. srp.
consuāsor, is *m* rádce.
consuēfacio, ěre navykám, někoho.
consuesco, ěre, ēvi zvykám čemu, pf. = mám ve zvyku = soleo; consuētus 3. obvyklý, obyčejný.
consuētūdo, inis *f* zvyk, obyčej; cvik, obratnost; obcování, známost; c. s genit. = obyčejný.
consul, is *m* konsul; designatus na příští rok zvolený; suffectus místo jiného zvolený.

consulāris, e *adj.* konsulský; *subst.* bývalý konsul.
consulāriter *adv.* jak se na konsula sluší.
consulātus, ūs *m* konsulat.
consūlo, ěre, ui, tum o radu se táži, radím se; s *dat.* starám se, pečuji dbám; in aliquem nakládám s někým; vitae durius c. na život si sáhnouti
consultatio, ōnis *f* radění se, porada.
consultē *adv.* rozvážlivě.
consultō, *adv.* z úmyslu, schválně.
consulto, āre radívám se, rokuji; uvažuji; pečuji [vatel.
consultor, is *m* rádce; dotazob.
consultum, i *n* usnesení, nález; úrada; záměr.
consultus 3. rozvážený, u-; znalý (iuris c. právník).
consummo, āre sčítám; dokonávám, provádím, zdokonaluji.
consūmo, ěre, psi, ptum stravuji, spotřebuji, vynakládám, vyčerpávám, zmařiti.
consumptio, ōnis *f* užití, stravení, spotřebování.
consurgo, ěre, rrēxi, rrēctum vstávám, povstati, zdvihnouti se, vzchopiti se. [udílející.
Consus, i *m* skrytý bůh rady
contābesco, ēre, ui tratím se, mizím, chřadnu.
contābulātiō, ōnis *f* strop, patro.
contābulo, āre prkny opatřiti, přepažiti stropem, patra učiniti; mostem překlenouti.
contactus, ūs *m* dotek, náказа.
contāgiō, ōnis *f* styk, dotknutí, náказа
contāgium, i *n* v předešlé.
contāmino, āre poskvřniti, znešvařiti. [vám, za-
contēgo, ěre, xi, ctum přikrý-
contemno, ěre, psi, ptum nevšímám si, nedbám, pobrdám, opovrhují.
contemplatio, ōnis *f* nazírání, uvažování.

contemplātor, is *m* pozorovatel.
 contemplor, āri obzírám, přehlížím, uvažuji. [bylo
 contemptim *adv.* pohrdavě, leda-
 contemptio, ōnis *f* pohrdání, opovržení.
 contemptor, is *m* pohrdatel.
 contemptrix, cis *f* pohrdatelka.
 contemptus, ūs *m* opovržení, potupa.
 contendo, ěre, endī, entum napínám, ženu, spěchám, mířím; tvrdím, namáhám se, usiluji, zápasím, závodím; přirovnávám; petere *c.* snažně prosím.
 contentē *adv.* napjatě, namáhavě.
 contentio, ōnis *f* námaha, horlivost; zápas, spor; přirovnání.
 contentus 3. napjatý, horlivý.
 contentus 3. *adj.* (omezený), spokojený, dosti mající.
 conterminus 3. sousedící, -ní
 contēro, ěre, trīvi, itum rozbíjím, rozmělnuji; otírám, opotřebuji; trávím [straším
 conterreo, ěre, ui, itum děsím,
 contēstor, āri dokládám se (bohů), беру за свѣdky, zapřísahám se; contestatus osvědčený, dokázaný; litem *c.* začínám při povoláním svědků.
 contexo, ěre, xui, xtum setkati, splésti, spojití; skládám; pokračuji (v řeči).
 contextē *adv.* spojitě.
 contextus, ūs *m* spojení, spletení, souvislost. [mlčeti se
 conticesco, ěre, ui umlkám, od-
 contignātiō, ōnis *f* spojení trámů, vazba, trámoví, krov, patro.
 contigno, āre trámy pokládám, krov dávám.
 contīgūus 3. soumezný, sousední; dosažitelný.
 continēns, tis *adj.* soudržící, *c.* terra pevnina; nepřetržitý, neustálý; zdrželivý, mírný, skromný.
 continenter *adv.* ustavičně, neustále; zdrželivě, střídavě.

continentia, ae *f* zdrželivost, umírněnost; sebevláda.
 contineo, ěre, ui pohromadě držím, v mezích d., pojm, udržuji, z-, za-, krotím; obkličuji, svírám, tísním; obsahuji, držím; sousedím, souvisím; *pass.* spočívám, záležím v ., rozkládám se; *c.* me zdržuji se, prodlévám, trvám, bydlím.
 contingo, ěre, tigi, tactum dotýkám se, ve styku jsem; dospívám, dostávám se, dostihuji; poskvřňuji; contingit stává se, daří se
 continuātiō, ōnis *f* nepřetržitost, souvislost, trvání, pokračování.
 continuō *adv.* bez odkladu, ihned.
 continuo, āre spojuji, zceluji; nepřetržitě konám, spravuji, zastávám; pokračuji; magistratum alicui *c.* prodlužuji.
 continūus 3. *adj.* souvislý, nepřetržitý; neúnavný.
 cōntio, nis *f* shromáždění lidu nebo vojska, sněm; řeč k lidu.
 contiōnābundus 3. horlivý řečník ve shromážděních lidu.
 contiōnālis, e *adj.* schůze lidu se týkající, demagogický.
 contiōnātor, is *m* řečník lidový, demagog, pobuřovač.
 cōntiōnor, ari řečním ve shromáždění lidu, k vojínům mluvím, shromáždění vojska konám.
 contiuncula, ae *f* schůzička.
 contorqueo, ěre, si, tum otáčím, s-, za-; mávám; mrštiti.
 contortē *adv.* zamotaně, umělkovaně.
 contortus 3. vzletný, mohutný; zamotaný, šroubovaný.
 contortūlus 3. trochu zmatený.
 contrā *adv.* naopak, naproti, na odpor, naproti tomu, jinak; *předl. s akk.* proti, naproti.
 contractio, ōnis *f* stažení, zkrácení; animi stísněnost.
 contractiuncula, ae *f* animi nepatrná sklíčenost.

contrādīco, ěre, xi, ctum od-
pírám.
contrādictio, ōnis *f* odpor.
contraho, ěre, xi, ctum stahuji,
svinuji, sbírám, shromažďuji;
zkracuji, omezuji, krotím; ujed-
návám, umlouvám; poenam
sibi c. trest si přivoditi; bellum
c. válku způsobiti; animum c.
sklíčiti; aes alienum c. dluhy
dělati. [těsný, stísněný.
contractus 3. stažený, omezený,
contrārie *adv.* opačně, naopak.
contrārium, i *n* opak; e con-
trario naopak.
contrārius 3. na druhé straně,
protivný, opačný, nepřátelský,
škodlivý. [žuji.
contrecto, āre ohmatávám; uva-
contremisco, ěre zachvěti se,
třesu se; aliquid před něčím.
contremo, ěre, ui, ctum chvěji se,
třesu se.
contribuo, ěre, ui, ūtum přidě-
luji, připojuji, přispívám.
contristo, āre zatemňuji, zachmu-
řuji, zarmucuji.
contritus 3. opotřebovaný, se-
všednělý. [spor.
contrōversia, ae *f* pře, rozepře,
contrōversiōsus 3 sporný.
contrōversus 3. sporný.
contrūcido, āre zporážeti, zbíti,
pohubiti. [namačkatí.
contrūdo, ěre, si, sum stlačiti,
contūbernālis, is c. společník
ve stanu, spolubydlitel, druh.
contubernium, ii *n* společný
stan; vojenské společenství,
spolubydlení.
contūeor, ěri, — pozorně hledím,
pozírám, uvažuji.
contūmācia, ae *f* vzdorovitost,
nepoddajnost. [ně.
contūmāciter *adv.* zpuřně, vzdor-
contūmax, cis *adj.* zpuřný, vzdor-
ný, nepoddajný.
contūmēlia, ae *f* potupa, poha-
nění, zlehčení, příkoří; nehoda.
contūmēliōsē *adv.* potupně.

contūmēliōsus 3. *adj.* potupný,
hanlivý. [vám, pohřbívám.
contūmūlo, āre rovem pokrý-
contundo, ěre, tūdi, tūsum zdtiti,
rozmačkatí, přemoci, zničiti.
conturbātio, ōnis *f* zmatek,
zděšení, poplach; pomatení.
conturbātus 3, zmatený, poděše-
ný.
conturbo, āre ve zmatek uvádím,
v úpadek přicházím.
contus, i *m* tyč, žerď (k pohánění
lodi), kopí.
conūbiālis, e *adj.* manželský.
conūbium, i *n* manželství; právo
sňatku.
cōnus, i *m* kužel; špice přílby.
convālesco, ěre, lui zotaviti,
uzdraviti se, sesílití, vzrůstatí se.
convallis, is *f* důl, údolí, úval.
convecto, āre svážím (horlivě).
convēho, ěre, xi, ctum svážím.
convello, ěre, velli, vulsum zvi-
klati, vytrhnouti, vyvrátiti,
pod-, otrásti, roztrástiti, zničiti;
signa c. na pochod se dáti.
convēna, ae c. scházející se,
sešlý; *pl.* sebranka, sběr.
conveniēns, tis *adj.* souhlasný,
shodný, přiměřený.
convēnio, ěre, vēni, ventum se-
jíti se, shromáždití se; shodnouti,
umluvití se, sjednotiti; c. alquem
sejíti se, navštívití koho; con-
venit mihi cum. úmluvu
činím, c. alicui rei hodí se, sluší
čemu, c. in alquem hodí se,
sluší, vztahuje se.
conventicium, i *n* náhrada ob-
čanům řeckým dávaná za účast
při schůzích.
conventicūlum, i *n* schůzka.
conventio, ōnis *f* 1. = contio;
2. úmluva, ujednání.
conventum, i *n* úmluva, smlouva.
conventus, ūs *m* schůze, shro-
máždění, sněm; soudní okres;
soud krajinský, spolek říms.
občanů v provinciích; ujednání,
dohodnutí.

converro, ěre, rri, rsum smetám, shrabuji.

conversatio, ōnis *f* obcování, pobyt u . .

conversio, ōnis *f* obrat, oběh; opakování; přeměna.

converso, āre otáčím.

convertō, ěre, ti, sum obracím, otáčím, ob. se, dávám se někam, přidávám se; aciem *c.* obracím na útěk; viam *c.* obracím se; terga *c.* na útěk se dávám; pozornost k sobě obracím; měním, přeměňuji, pro—; překládám (librum); ve zmatek uvádím, převrat působím; měním se.

convestio, ěre odívám.

convexus, 3. klenutý. kolem do kola spádňý.

convexum, *i n* klenba; kotlina.

conviciator, *is m* hánce. [se.

convicior, āri laji, tupím, vadím

conviciū, *i n.* křik, skřek, volání, tupení, hašteření, váda, nadávka, přezdívká; napomenutí; nemorum convicia picae hašteřilky, klevetnice. [ský.

Convictolitavis *m* šlechtic aeduj-convictor, *is m* spolustolovník; společník.

convictus, ūs *m* spolužití, obcování, společné jídlo.

convinco, ěre, ěci, ictum překonati důkazy, usvědčiti, vyvrátiti.

conviva, *ae c.* spolustolovník, host.

convivālis, *e adj.* k hostině patřící; stolní.

convivātor, *is m* hostitel.

conviviālis *v*, convivalis.

convivium, *i n* hostina, kvas.

convivor, āri společně hodují.

convocatio, ōnis *f* svolání.

convoco, āre svolávám, shromažduji.

convolo, āre slétám se, sbíhám se.

convolvo, ěre, volvi, ūtum svaliti, svinouti, ovinouti; otáčeti se.

convomo, ěre povrhnouti (mensas).

cōōpērio, ěre, ui, tum zahaluji, zakrývám, zasypávám; cooperatus pohřížen.

cōoptatio, ōnis *f* doplňovací volba.

cōōrior, ěri, ortus sum zdvihám se, povstávám; vypuknouti.

cōpa, *ae f* hospodská.

Cōpāis palus jezero v Boiotii.

cōpia, *ae f* zásoba, množství, dostatek, bohatství, jmění, příležitost, možnost, přístup (alicuius); copiam alicuius habere někoho ve své moci míti (mundi); *plur.* zásoby, prostředky, moc; zástupy, sbory válečné.

Cōpia, *ae f* bohyně hojnosti.

cōpiōse *adv.* hojně, bohatě, obšírně.

cōpiōsus 3. *adj.* hojný, zásobený, bohatý; výmluvný, obšírný.

cōpula, *ae f* spona, houžev, oprátka, hák, svazek.

cōpūlātio, ōnis *f* spojení, svazek.

cōpulo, āre pojím.

coquo, ěre, xi, ctum vařím, peku, suším, nechávám dozrāti, coctus dozralý; zažívám, stravuji; vymýšlím, pro-, uvážiti; znepokojuji.

cōquus (cōcus), *i m* kuchař.

cor, cordis *n* srdce, duše, mysl.

coralium, *i n* korál.

cōram *adv.* vůči, osobně; předl. před někým, u přítomnosti něčí

cōrax, *cis m* krkavec.

Cōrax, *cis m* řečník syrakuský, první spisovatel rhetor.

corbis, *is c.* koš.

corcūlum, *i n* srdéčko (příjmi Scipiona Nasiky).

Corcýra, *ae f* ostrov v Ionském moři; *adj.* Corcýraeus 3.

cordatus 3. rozumný, silného ducha.

cordax, *cis m* 1. tanec v komoedii, 2. stopa trochajská.

Corduba, *ae f* hlavní město baetské Hispanie (Cordova).

Corfinium, *i n* hlav. město Pignū v Samniu; *adj. i subst.*
Corfiniensis, *e*.
Cōrīnthus 3. *adj.* korinthský; *aes* Corinthium směs zlata, stříbra a mědi; *subst.* Korintšan.
Cōrinthus, *i f* město na Isthmu v Řecku; *adj.* též **Cōrīnthiscus** 3. a **Corinthisensis**, *e*.
cōrlum, *ii n* kříže, usně, jircha.
Cornēliāna castra *n* tábor Korneliů v sev. Africe. [ského].
Cornēlius, *i m* jméno rodu římců.
corneus 3. *adj.* rohový, z rohu.
corneus 3. *adj.* dřínový.
cornicen, *inis m* trubač.
cornicula, *ae f* vranka.
corniculārius, *i m* vojín růžkem na přílbě vyznamenaný.
Corniculum, *i n m*. v Latii; *adj.* **Corniculānus** 3.
corniculum, *i n* čestný odznak vojenský.
corniger 3. *adj.* rohy nesoucí, rohatý, parohatý.
cornipes, *dis adj.* rohonohý, kopýtnatý.
cornix, *cis f* vrána.
cornū, *ūs n* roh, zobák, věci z rohu: roh k troubení, luk, miska, nálevka, špice přílby, knoflík na holi; *cornua antennae* konce; růžek měsíce, rameno řeky; špice horská, předhoří; kraj místnosti, sedadel; křídlo vojska.
cornum, *i n* plod i strom dřínový.
cornus, *i f* (ūs) dřín.
cōrollārium, *i n* čestný dar, přídavek, dodatek.
corōna, *ae f* věnec, kruh; souhvězdí Koruny; *c.* honoris čestný věnec; *sub c.* vendere do otroctví prodati.
corōnārius 3. *adj.* věncový (*aurum*).
Cōrōnē, *ēs f m* v Messenii, *adj.*
Cōrōneus 3. (*ager*).
Corōnēa, *ae f* město v Boiotii

Cōrōneus, *i m* král fokidský, jehož dcera ve vránu proměněna.
Cōrōnīdēs, *ae m* syn Koronin Aeskulap.
Corōnis, *dis f* matka Aeskulapova.
cōrōno, *āre* věnčím, obklopuji.
corporeus 3. *adj.* tělesný, masitý.
corpus, *ōris n* tělo, trup, maso; mrtvola; podstata, tresť, soubor, celek, sbírka, těleso, dílo.
correctio, *ōnis f* polepšení, oprava.
corrector, *is m* oprávcce.
correptē *adv.* zkráceně.
Correus, *i m* vůdce Bellovaků.
corrīgia, *ae f* řemének u obuvi.
corrigo, *ēre, exi, ectum* rovnám, opravuji, na-, polepšuji.
corripio, *ēre, ui, reptum* uchvátiti, na sebe strhnouti, zachvátiti, napadnouti; *se c.* vzechopiti se; *gradum c.* urychlit; *campum c.* přeběhnouti; *okouzliti, uněsti; plisniti* (fletum, udati, obžalovati. [žuji].
corrōboro, *āre* sesiluji, po-, otu-
corrōdo, *ēre, si, sum* rozhlodati.
corrogo, *āre* sežebrati, vyprostiti.
corrūgo, *āre* svrážiti.
corrumpo, *ēre, ūpi, uptum* kazím, mařím, porušuji, na mizinu převádím; *podplácím, svádím; překrucuji, falšuji.*
corruo, *ēre, ui* sesouti, sřítiti se, klesnouti.
corruptēla, *ae f* svádění, zkáza.
corruptio, *ōnis f* zkáza, porušení.
corruptor, *is m* rušitel, svůdce.
Corsicānus 3. korsický.
Corsus, *i m pl.* Korsičané; *i jako adj.* (aqua). [řápka].
cortex, *icis m* kůra, korek; sko-
cortina, *ae f* kotel, třínožka Pythiina; klenba.
Cōrus, *i m* severozápadní vítr.
cōrusco, *āre* mávám, míhám, kmitám, chvěji se, blýskám se.
cōruscus 3. *adj.* kmitavý, třpytivý.
corvus, *i m* havran, hák bořící.

Corýbas, ntis *m pl.* kněží Kybeliní; *adj.* Corybantius 3.
Cōrýcis, dis *f pl.* (nymphae) korycký; **Cōrýcius** 3.; *C. specus* na Parnassu.
cōrýcus, *i m* pytel pískem naplněný k tělocviku.
corylētum, *i n* lískoví.
corymbifer 3. *adj.* hrozny břechtanové nesoucí.
corylus, *i f* líska.
cōrymbus, *i m* hrozen břechtanový.
Cōrýthus, *i m* otec Dardanův; druh Perseův; syn Paridův.
cōs, tis *f* brus, tvrdý kámen, skaliny.
Cos (Coos) *f* ostrov u Karie.
Cōsa, ae *f* přístavní město etruské; *adj.* Cōsānus 3.
Cosānum, *i n* okolí města Cosy.
Coscōnius *C. praetor* za Ciceronova konsulatu.
costa, ae *f* žebro, stěna.
costum, *i n* rostlina zázvorovitá.
Cosýra, ae *f* ostrov mezi Sicilií a Afrikou.
cothurnātus 3. na kothurnu vykračující, tragický, vznešený.
cōthurnus, *i m* střevíc s vysokou podešví, lovecká bota, tragický sloh.
cōtidiānus 3. *adj.* denní, každodenní, všední.
cotīdiē *adv.* denně, každého dne.
Cōtiso, nis *m* kníže Daků za Augusta.
Cōtta v. Aurunculeius.
Cottiānus } 3. (Alpes) kottský.
Cottius }
coturnix, cis *f* křepelka.
Cōtus, *i m* (Cōtys) král thracký 382—356 př. K. a jiní pozdější.
Cōtyttia, orum *n* slavnost thrac. bohyně Cotytto.
Cōus 3. *adj.* kojský; artifex *C.* = Apelles; Venus *C.* obraz jím malovaný; poēta *C.* = Philetas; vestis *C.* jemný průhledný šat (i Coa, orum *n*); Coum, *i n* víno k.; *subst.* Coi, orum Kojští.

cōvinārius, *i m* vozní bojovník.
Crabra aqua vodovod u Tuskula.
crābro, nis *m* sršeň.
Crāgus, *i m* pohoří v Lykii.
Crānon, is *f m.* v Thessalii.
Crantor, is *m* zbrojnoš Peleův; filosof akadem.
crāpula, ae *f* opojení z vína.
crās *adv.* zítra; budoucně.
crassē *adv.* hustě, hrubě.
crassitūdo, inis *f* tloušťka, síla; hrubost.
crassus 3. *adj.* tlustý, silný, hustý, sprostý.
Crassus, *i m* 1. M. Licinius triumvir s Caesarem a Pompeiem; 2. M. Licinius syn jeho, quaestor Caesarův; 3. P. Licinius ml. syn triumvirův, legát Caesarův.
crāstinus 3. *adj.* zítřejší; in crastinum na zítra.
crātēr, is *m* měsidlo, nádoba na olej, otvor sopky, kuželovitá prohlubeň; záliv u Bají; souhvězdí.
crātera, ae *f* = crater.
Crātērus, *i m* vojevůdce Alexandra V.; sl. lékař doby Cicer.
crātēs, is *f pl.* pletivo, roští, košina; c. pectoris hrud; c. spinae páteř; c. favorum pláštěv.
Crātes, ētis *m* filosof řecký.
Crāthis, dis *f* pohraniční řeka Lukanie a Bruttia.
Crātīnus, *i m* básník veseloher.
Crātippus, *i m* filosof peripat.
creātio, ōnis *f* volba.
creātor, is *m* stvořitel, zakladatel.
creātrix, cis *f* ploditelka, rodička.
crēber 3. *adj.* častý, hojný, hustý, bohatý.
crēbresco, ēre, ui rychle se opakuji, jsem častý, tu a tam se ukazuji, rozmáhám se.
crebrō *adv.* hojně, často, zhusta.
crēdibilis, e *adj.* věrohodný, víře podobný.
crēdibiliter *adv.* věrojatně.
crēditor, is *m* věřitel.

crēdo, ěre, didi, ditum věřím, svěřuji, důvěřuji, půjčuji; myslím, tuším, trvám.
 crēdūlitas, tis *f* lehkověrnost.
 crēdulus 3. *adj.* lehkověrný, snadno věřící.
 Crēmēra, ae *f* říčka v Etrurii; *adj.* Crēmērensis, e.
 cremo, āre pálím, spaluji.
 Crēmōna, ae *f* m. v Gallii předalps.; *adj.* Cremōnensis, e.
 Cremutius, i *m* Cordus dějepisec říms. [volím.
 creo, āre plodím, tvořím, působím;
 Creon, tis *m* král korinthský.
 crēpīda, ae *f* podešev.
 crēpīdātus 3. podešvemi obutý; c. fabula zvl. druh tragoedie.
 crepīdo, īnis *f* vysoký břeh.
 crēpito, āre rachotím, klepám, klapám (zobákem), řinčím, pras-kám. [řinčení.
 crēpītus, ūs *m* rachocení, klapání,
 crēpo, āre, ui, itum řinčím, klapám, praštím, rachotím atp.; žvaním, tlachám.
 crēpusculum, i *n* soumrak.
 Crēs, tis *m*, Cressa, ae *f* Kreťan, -ka; i jako *adj.* kretský.
 crēscō, ěre, ēvi, rostu, vzrůstám, povznáším se, nabývám myslí.
 Crēta, ae *f* ostrov v moři Středo-zemním; *adj.* také Crēsīus (-ss-) 3. a Crētaeus 3.
 crēta, ae *f* křída, bílá hlínka: přen. znamená něco příznivého.
 Crētensis, e *adj.* kretský; *subst.* pl. Kreťané.
 Crētīcus 3. *adj.* kretský.
 Crētīs, dis *f* Kreťanka.
 crētōsus 3. *adj.* na křidu bohatý.
 crētula, ae *f* bílá hlínka pečetní.
 Creūsa, ae *f* 1. dcera Kreontova; 2. dcera Priamova, choť Aeneo-va; 3. přístav v Boiotii.
 crībrum, i *n* síto, řešeto.
 crīmen, īnis *n* obvinění, žaloba; vina, zločin; crimini do viním.
 crīmīnātio, ōnis *f* obvinění, žaloba.

crīmīnātor, is *m* pomluvač, žalobník.
 crīmīnor, āri obviňuji, nařknouti.
 crīmīnōsē, *adv.* pomlouvačně, sočivě. [sočivý.
 crīmīnōsus 3. *adj.* pomluvačný,
 Crīmīssus, i *m* řeka na Sicilii.
 crīnālis, e *adj.* vlasový; crinale, is *n* ozdoba do vlasů.
 crīnītus 3. vlasatý; stella c. vlasatice.
 crīnis, is *m* vlas; ohon komety.
 crīspo, āre kadeřím; mávám.
 crīspus 3. *adj.* kadeřavý.
 crīsta, ae *f* hřebínek, chocholka, chochol. [cholatý.
 crīstātus 3. hřeben mající, cho-
 Crīthōtē, ēs *f* město u Helles-pontu. [rannů v Athenách.
 Crītīas, ae *m* náčelník 30 ty-
 crīticus, i *m* kritik. [kratův.
 Crīto, ōnis *m* žák a přítel So-
 Crītōlaus, i *m* filosof perip.; Sicilan z Henny.
 crōcēus 3. *adj.* šafránový.
 crocōdīlus, i *m* krokodil.
 crocus, i *m* (-um, i *n*) šafrán.
 Croesus, i *m* bohatý král Lydie; boháč vůbec. [ta.
 crōtālum, i *n* klepačka, kastaně-
 Crōton, is c. m. v Bruttii; *adj.*
 Crotoniensis, e; *subst.* Cro-
 tōniātes, ae *m* Krotoňan.
 crūciāmentum, i *n* trýzeň.
 cruciātus, ūs *m* muky, trápení; poprava.
 crūcio āre trápím, mučím.
 crūdēlis, e *adj.* ukrutný, nelí-
 tostný.
 crūdēlitas, tis *f* ukrutnost.
 crūdēliter *adv.* ukrutně, krutě.
 crūdesco, ěre, ui prudším se stávám.
 crūdus 3. *adj.* krvavý, syrový, neupravený, nezralý, mladý, tvrdý, surový, bezcitný, ukrut-
 ný. [zbrotní.
 crūento, āre krví poskvřniti,
 crūentus 3. *adj.* krví potřísněný, krvavý, krvežíznivý.

crūmēna, *ae f* měšec na peníze, pokladna.
 crūor, *is m* vytékající krev, vražda.
 cruppellarii, *orum m* šermíři gallští v krunýře odění.
 crūs, *uris n* holeň, noha.
 crusta, *ae f* kůra, skořápka, polovypuklá práce.
 crustulum, *i n* pamlsek, cukroví.
 crustum, *i n* jemné pečivo, cukroví.
 Crustūmēria, *ae f m* v Sabinsku.
 crūx, *ūcis f* kříž; trýzeň, neštěstí.
 cūbiculāris, (-ius 3.), *e adj.* do ložnice, v ložnici, *subst.* cūbiculārius, *i m* komorník.
 cūbiculum, *i n* ložnice.
 cūbile, *is n* lože; pelech, doupě.
 cūbital, *is n* lenoška, polštář.
 cūbitālis, *e adj.* loketní.
 cūbito, *āre* léhám, lýchám.
 cūbitus, *i m* (-um, *i n*) loket.
 cūbo, *āre, ui, itum* ležím, spím. nízko ležím.
 cucūlus, *i m* kukačka (přezdívkou líných rolníků čekajících s prací, až kukačka zakuká).
 cūias, *tis zájm. táz.* odkud pocházející?
 cūius 3. *zájm. táz.* čím?
 culcita, *ae f* polštář, poduška.
 cūlleus, *i m* (cūleus) měch kožený.
 cūlex, *icis m* komár.
 cūlina, *ae f* kuchyně. [hřeben.
 culmen, *inis n* vrchol, téměř,
 culmus, *i m* stéblo.
 culpa, *ae f* vina; pád; věc škodná.
 culpo, *āre* haním, obviňuji.
 culpātus 3. hany hodný.
 cultellus, *i m* nožik.
 culter, *ri m* nůž.
 cultio, *ōnis f* vzdělávání pole.
 cultor, *is m* vzdělavatel, pěstitel; ctitel; obyvatel. [telka.
 cultrix, *icis f* pěstitelka, obyvatelka.
 cultūra, *ae f* vzdělávání, rolnictví; vzdělání; ctění.
 cultus 3. vzdělávaný, pěstěný, vystrojený, vzdělaný, ušlechtilý.

cultus, *ūs m* vzdělání, vzdělávání; bohoslužba; způsob života, život, živohyť; oděv, šatstvo; úprava, ozdoba.
 cūlullus, *i m* obětní miska, číše.
 cum *s abl. s* (společenství, okolnost, způsob).
 cum *sp.* když, kdykoli; poněvadž, ježto, protože; ač, ačkoli; tím, že; kdežto; cum — tum jak — tak.
 Cūmae, *ārum f* osada chalkidská v Campanii; *adj.* Cūmaeus 3. a Cūmānus 3.
 cumba *v.* cymba.
 cūmēra, *ae f* truhla na obilí.
 cūmīnum, *i n* (cuminum) kmín.
 cum primum *sp.* jakmile.
 cūmūlātē *adv.* vrchovatě.
 cūmūlo, *āre* hromadím, dovršuji, plním.
 cūmūlus, *i m* hromada, přemíra.
 cūnābula, *orum n.* kolébka; původ.
 cūnae, *ārum f* kolébka, hnízdo.
 cunctābundus 3. váhavý.
 cunctanter *adv.* váhavě, pomalu.
 cunctatio, *ōnis f* váhání, průtahy.
 cunctator, *is m* váhatel, rozvášlivý.
 cunctor, *āri* váhám, rozmyšlím se, otálím. [celý.
 cūnctus, 3. veškeren, všechen,
 cuneatim *adv.* klínovitě, v klínu.
 cūneātus 3. klínovitý.
 cūneolus, *i m* klínek.
 cūneus, *i m* klín; klínovitý šik; klínovitá řada sedadel.
 cūnīculus, *i m* králik; podkop.
 cunnus, *i m* ženské ohanbí, *metaf.* žena.
 cūpa, *ae f* džber, kád, sud.
 cūpēdia, *ae f* mlsnost.
 cupidē *adv.* dychtivě.
 cūpīdineus 3. Kupidovi patřící.
 cūpīditas, *tis f* žádost, chtivost; oddanost, zvědavost; lakota.
 cupīdo, *inis f* dychtivost, touha; chtíč.
 Cupīdo, *inis m* = Amor.

cūpīdus 3. *adj.* žádostivý, dy-
chtivý; zamilovaný; lakotný;
strannický.
cūpio, ěre, īvi, ītum žádám, přeji
si; nakloněn jsem (alcul).
cupressētum, i n háj cypřišový.
cūpressēus 3. cypřišový.
cūpressīfer 3. cypřiše nesoucí.
cūpressus, i f cypřiš, skříňka
ze dřeva cypřišového.
cūr *adv.* proč? nač?
cūra, ae f péče, starost, obava;
řízení, správa; strážce; spis
pečlivě vypracovaný; starost,
trýzeň lásky; milenka.
curālium, i n v. coraliū.
cūrātiō, ōnis f obstarávání, opa-
trování, správa, péče; poruč-
nictví.
cūrātor, is m dohlížitel, poručník.
cūrātus 3. pečlivě provedený,
pečlivý, horlivý.
curcūlio, ōnis f pilous.
Cūrensis, e *adj.* kurský, *pl.*
obyv. Kur.
Cūres, ium m m. v Sabinsku.
Cūrētes, um m staří obyv. Krety.
Cūrētis, dis f (terra) kretský.
cūria, ae f kurie, jedno z 30 od-
dělení, v něž Romulus lid roz-
dělil; budova zasedací, radnice;
chrám pro bohoslužby kurií.
cūriālis, e *adj.* z téže kurie.
Curiātii, ōrum m albanská troj-
čata padší v boji s Horatii.
cūriātīm *adv.* po kuriích.
cūriātus 3. kuriatní.
Curicta, ae f ostrůvek v moři
Adriat. (Veglia) proti pomoří
Iburskému.
Curicum, i n hlav. město na
ostrově Curictě.
Cūrio, O. Scribonius tribun lidu.
cūrio, ōnis m kněz kurie.
cūriōsē *adv.* pečlivě.
Curiosolitēs, um m (ae, arum)
pomořané bretanští.
cūriōsus 3. *adj.* pečlivý, čilý.
cūris sabinsky: oštěp.
cūro, āre starám se, pečuji,

s *gerund.* dávám; obstarávám;
spravuji úřad, velím; ošetřuji,
léčím; zaplatiti; ne cures buď
bez starosti.
currīculum, i n běh (o závod),
závodíště, průběh, dráha, vůz.
curro, ěre, cucurri, cursum běžím,
jedu, pluji.
currus, ūs m vůz, spřežení.
cursim *adv.* běžně, rychle.
cursito, āre pobíhám.
cursor, ōris m běhoun, rychlý
posel.
cursus, ūs m běh, plavba, jízda,
směr; dráha; c. tenere směr
udržeti.
Cartius říms. rod: Q. C. Rufus
dějepisec; *adj.* lacus C. místo
na foru římském.
curto, āre krátím, komolím.
curtus 3. zkrácený, zkomolený.
cūrūlis, e *adj.* k vozu patřící;
kurulský; sella c. křeslo kon-
sulů, praetorů a aedilů.
curvāmen, inis n zakřivení,
klenba.
curvātūra, ae f zakřivení.
curvo, āre zakřivuji, ohýbám,
podrobuji si.
curvus 3. *adj.* křivý, zahnutý,
zprohýbaný.
cuspis, idis f hrot, bodec, špice,
oštěp, trojzub Neptunův.
custōdia, ae f stráž, hlídka; hlí-
dání, vězení; strážnice; celní stráž.
cūstōdio, ire střežu, hlídám; c.
me mám se na pozoru; chovám,
opatruji. | zorce
custos, dis m strážce, hlídač, do-
cūtis, is f kůže; cutem curare
těla si lileděti.
Cýānē, ēs f pramen u Syrakus
a nymfa jeho. [drova.
Cýānēē, ēs f nymfa, dcera Maian-
Cýāneae, ārum f ostrovy Sym-
plegady při vchodu do Čer.
Moře. | ¹/₁₂ sextariu.
cýāthus, i m pohár, číše; míra =
cýbaeus 3. *adj.* baňatý; navis c.
druh lodí přepravních.

Cýbělē (-be) *ēs f* fryžská bohyně, říms. Magna mater; hora ve Frygii; *adj.* Cýbělēius 3.
 Cyclades, *um f* ostrovy v moři Aigaiském.
 cýclícus 3. kyklický.
 Cyclōpius 3. Kyklopův.
 Cýclops, *is m* Kyklop, obyč. Polyfem; *plur.* báječný národ, jemuž se připisovala prvotní vzdělanost; mythol. synové Urana a Gaie.
 cýcnēus 3. labutí.
 cýcnus, *i m* labuť; c. Dircaeus Pindar.
 Cýcnus, *i m* syn Apollinův; syn Neptunův v labuť proměněný; král Ligurů; *adj.* Cýcnēius 3.
 Cýdōnia, *ae f m.* na Kretě; *adj.* Cýdōnēus 3. a Cýdōnius 3.
 Cygnus v. Cýcnus.
 cylindrus, *i m* válec.
 Cyllēnē, *ēs f* pohoří arkadské, rodiště Merkurovo; *adj.* Cyl-lēnēus 3., Cyllēnis *dis f*;
 Cyllēnius 3. (proles) = Cephalus, syn Merkurův; *subst.* Cyllenius = Merkur.
 Cýmaeus 3. z Kym (aiols.)
 cymba, *ae f* (cumba) člun.
 cymbalum, *i n* cymbál.
 cymbium, *i n* nádobka podoby člunu.
 Cýmē, *ēs f* 1. město v M. Asii na pobřeží ionském; 2. = Cumae.

cýnícus 3. *adj.* kynický; *subst.* kynický filosof.
 Cýnōsarges, *is n* gymnasium u Athen.
 Cýnōsūra, *ae f* Malý Medvěd.
 Cynthus, *i m* hora na Delu; *adj.* Cynthius 3. a *subst. m* = Apollo, *f* = Diana.
 cyparissus v. cupressus.
 Cýpārissus, *i m* miláček Apollinův v cypřiš proměněný.
 Cyprii, *orum m* obyv. ostrova Kypru.
 Cyprus, *i f* ostrov v Středozemním moři; *adj.* Cyprius 3.
 Cypsēlus, *i m* samovl. korinthský.
 Cýrēnae, *ārum f* osada řecká v sev. Africe; *adj.* Cýrēnā-icus 3.
 Cýrēnē, *ēs f* nymfa, matka Aristaeova.
 Cýrnēus 3. *adj.* korsický.
 Cýrus, *i m* 1. zakladatel, říše perské; 2. králevic perský, bratr Artaxerxův.
 Cýthēra, *ae f* ostrov u Peloponnesu (Cerigo); Cythērēis = Venus; *adj.* Cythērēius 3. a Cythērēus 3. i Cythēriacus 3.
 Cythnos, *i f* ostrov kykladský.
 cýtīsus, *i f* (-um, *i n*) vojtěška.
 Cýtōrus, *i m* pohoří v Paflagonii bohaté dřevem zimostřezovým; *adj.* Cytōriacus 3.
 Cýzicus, *i f* město u Propontidy v M. Asii; *adj.* Cýzicēns 3.

D.

D. předejmení Decimus.

Dāci, *orum m* kmen thracký ve vých. Uhrách.

Daedālus, *i m* umělec myth., budovatel labyrintu kretskeho; *adj.* Daedalēus 3.

daedālus 3. *adj.* umělec(ký).

Dāhae, *ārum m* kmen skythský za Kasp. jezerem.

Dalmātae, *ārum m* Dalmatové.

Dalmātia, *ae f* Dalmacie; *adj.* Dalmāticus 3.

dāma, *ae c.* (kamzík), daněk.

Dāmāsippus, *i m* stoupenec Mariův; směšný filosof stoický.

damnātio, ōnis *f* odsouzení.
damnātōrius 3. *adj.* odsuzovací.
damnātus 3. *adj.* zavržený, zločinný.
damno, āre odsuzuji; zavrhuji, neschvaluji; závěti zavazuji k . . ; voti damnari dojíti splnění žádosti. [livě.
damnōsē *adv.* se škodou, škod-
damnōsus 3. *adj.* škodný, zhoubný.
damnum, i *n* ztráta, škoda; ujma, pokuta; chyba, úhona; předmět ztracený, osoba škodu působící; d. contrahere, facere šk. utrpěti.
Dāmon, is *m* Pythagorovec, přítel Fintiův; hudebník, učitel Sokratův.
Dānāē, ēs *f.* dcera Akrisiova, matka Perseova; *adj.* Dānā-
ēius 3.
Dānāides, um *f* dcery Danaovy.
Dānāus, i *m* syn Belův; bratr Agyptův, otec 50 dcer; *adj.*
Dānāus 3. = řecký, *subst.*
Danai, orum *m* = Řekové (D-us přesídlil do Řecka).
Dānūvius, i *m* (horní) Dunaj.
daphne, ēs *f* vavřín; dc. Peneiova ve v. proměněná.
daps, is *f* hostina, hod, jídlo.
Dardānia, ae *f* m. svz. od Abydu; básnický = Troia.
Dardani, orum *m* národ sídlivší v nynějším záp. Bulharsku.
Dardānus, i *m* syn Diův, praotec králů trojských; *adj.* Dar-
dānus 3.
Dārēus, ēī *m* král perský.
Datamēs, is *m* vojevůdce perský.
dātio, ōnis *f* dávání, udílení; právo darování neb prodeje.
Dātis, idis, im *m* vojevůdce perský.
dātor, is *m* dárce.
dātum, i *n* dar.
Daulis, dis *f* m. ve Fokidě;
Daulias, dis *f* ales = Prokne; *adj.* Daulius 3.
Daunus, i *m* myth. král v již.

Italii, otec Turnův; *adj.* Dau-
nus 3.
dē *predl. s. abl. s.* se; ze (de foro, diem de die), za (multa de nocte); o s lok. i akkus.; stran, vzhledem k (de rebus suis), co do; pro, po, dle; de tempore v obvyklou dobu.
dea, ae *f* bohyně.
dēalbo, āre obílití.
dēambūlo, āre procházím se až do únavy.
dēarmo, āre odzbrojuji.
dēbacchor, āri až do únavy hý-
řím, vybouřiti se, za — si.
dēbellātor, is *m* podmanitel.
dēbello, āre válku skončiti, do-
bojovati, vy—, zcela pokořiti.
dēbeo, ēre, ui, itum mám po-
vinnost, mám, musím, jsem po-
vinen, dlužen, zavázán jsem,
děkuji za . . ; urbem debeo jsem
určen založiti město; ludibrium
d. jsem na posměch.
dēbilis, e *adj.* ochrnutý, slabý.
dēbilitas, tis *f* slabost, ochrnutí.
dēbilitātio, ōnis *f* ochabnutí.
dēbilito, āre seslabuji, vysiluji;
pass. ochabuji, klesám.
dēbitio, ōnis *f* dluh.
dēbitor is *m* dlužník.
dēbitum, i *n* závazek, dluh.
dēbitus 3. povinný, dlužný,
mortí d. smrti propadlý.
dēcanto, āre odzpěvuji, pro-
stávám zpívati.
dēcēdo, ēre, cessi, cessum sestu-
puji, u-, odtáhnouti, zapadám
(sol), sejíti se světa, zemříti;
uchyluji se (de via, de officio);
přestávám, mizím, ubývám (for-
mido, aqua, ira).
Dēcēlā, ae *f* městečko v Attice
na hranicích Boiotie.
decem deset; decem primi deset
předních senatorů.
December, is *m* prosínek; *adv.*
decembris, e.
decempēda, ae *f* měřítko desí-
tistopé.

decempēdātor, *is m* měřič.
 decemplex, *icis* desateronásobný.
 decemvir, *i m* decemvir, desítipán
 (různí úředníci); *adj.* decem-
 virālis, *e* (odium záští proti d).
 decemvirātus, *ūs m* úřad decem-
 vira.
 decens, *tis* slušný, náležitý; sličný.
 decenter *adv.* slušně, cudně.
 decencia, *ae f* slušnost.
 decerno, *ěre, crēvi, crētum* roz-
 houduji, určuji, stanovím; usná-
 ším se (*senatus decrevit*);
 acie d. rozhodnou bitvu svádím.
 decerpo, *ěre, psi, ptum* otrhávám,
 česám; požívám. [bojem.
 decertatio, *ōnis f* rozhodnutí
 decerto, *āre* rozhodný boj svá-
 díím, věc bojem rozhoduji.
 decessio, *ōnis f* ustoupení, od-
 chod, ubývání.
 decessor, *is m* odstupující úřed-
 ník = předchůdce v úřadě.
 decessus, *ūs m* ústup, odchod;
 smrt; d. aestūs odtok, odliv.
 decet, *uit, sluší se.*
 Decetia, *ae f* (Decize) město
 Aeduů na prav. břehu Ligera.
 decido, *ěre, cidi, spadnouti; kles-*
nouti, podlehnouti; padnouti
 (= zemřítí), *spe* v naději býti
 sklamán; upadnouti (*in frau-*
dem), *vy-, vymizeti (pectore).*
 decido, *ěre, di, sum* odřezávám,
 u-, utínám; rozbívám, rozho-
 duji, končím, vyrovnávám (*ne-*
gotia), dohoduji se.
 deciēs (-ns) desetkrát.
 decima, *ae f* desátek.
 dēcūmānus v. decumanus.
 decipio, *ěre, cēpi, ceptum* klamu,
 podvádím; mařím, trávím; mi-
 nouti, ujíti čemu; *via* decipi
 ohybiti se cesty; *pass.* také =
 zapomenouti.
 decisio, *ōnis f* rozhodnutí, do—.
 Decius, *i m* rod římský: pater,
 filius (Mures) nepos podstou-
 pivší dobrov. smrt za vlast.
 declāmatio, *ōnis f* řečnické cvi-

čení, deklamace; prázdné po-
 vídání.
 declāmātor, *is m* deklamator,
 krasořečník.
 declāmātōrius 2. řečnický.
 declāmīto, *āre* v řečnění se cvi-
 čím; horlivě, prudce mluvím.
 declāmo, *āre* mluvím o . . ., před-
 náším, řečním; *ve šp. sm.* de-
 klamují.
 declāro, *āre* objasňuji, znázorňuji,
 dokazuji, líčím, prohlašuji, ozna-
 muji, provolávám.
 declinatio, *ōnis f* odchýlení, vy-
 bočení; vyhnutí se.
 declīno, *āre* odchyluji, odvracím,
 zahybám, u—, vy— se.
 declivis, *e adj.* mírně spádný,
 stoupající; *subst.* declive, sráz,
 svah.
 declivitas, *tis f* sklon, svah.
 decoctor, *is m* marnotratník.
 decolor, *is adj.* vyrudlý; osmahlý;
 zvrhlý.
 decoloratio, *ōnis f* vyrudlost;
 zohyzdění. [tvořuji.
 decoloro, *āre* barvy zbavuji, zne-
 decōquo, *ěre, xi, ctum* odvařuji,
 s—, za—, vy—; tavením vypa-
 řuji; promarniti, úpadek učiniti;
 decōctus 3. mdle sladký.
 decōr, *is m* slušnost, krása, půvab.
 decōrē *adv.* slušně, ozdobně.
 decōro, *āre* zdobím; uctívám,
 oslavuji.
 decōrum, *i n* slušnost.
 decōrus 3. *adj.* slušný, ušlechtilý,
 ozdobný, sličný, půvabný.
 decrēpitus 3. vyžilý, sešlý.
 decresco, *ěre, ēvi, ētum* ubývám,
 opadávám, zmenšuji se, mizím.
 decrētum, *i n* rozhodnutí, usne-
 sení, nález; zásada, filos. učení;
 decreto sto nálezu se podrobují.
 dēcūmānus 3. desátkový (*fru-*
mentum), k desáté kohortě pa-
 třící (*miles*); *porta* d. v táboře
 brána zadní od nepřítele od-
 vrácená; *subst.* nájemce de-
 sátku, femina d. jeho žena.

dēcūmātes, ium *m adj.* desát-
kový (agri).
dēcūria, ae *f* dekuria, třída; sbor.
dēcūriātio, ōnis *f* (-us, ūs *m*)
rozdělení dle dekurii.
dēcūrio, ōnis *m* náčelník dekurie
jízdné; člen senatu v munic-
piích.
dēcūrio, āre dle dekurii dělím.
dēcurre, ěre, cūcurri, cursum
sbíhám, dolů se snáším, pro-
bíhám, do-, proháním se, ma-
nevruji; útočiště беру; běžím,
spěji; objíždím (rogos); běžně
pojednávám o . . ; dokonávám,
končím.
dēcursiō, ōnis *f* vpád, přepadení
(s výsiny); cvičení vojenské
(parádni).
dēcursus, ūs *m* seběhnutí, sté-
kání; útok, manevrování;
rhythmický spád verše. [cený.
dēcūrtātus 3. zkomolený, zkrá-
decus, ōris *n* okrasa, ozdoba,
důstojnost, slušnost, půvab,
lesk; ctnost, čest, sláva; *plur.*
slavné činy.
dēcusso, āre křížem dělím.
dēcūtio, ěre, ssi, ssum střásám,
(bleskem) srážím, shazuji, shá-
dēdecet, uit nesluší se. [nīm.
dēdecōro, āre ohyzdím, zneuctí-
vám, hanobím.
dēdecōrus 3. nečestný, ohavný.
dēdecus, ōris *n* nečest, zneuctění,
hanba, potupa, nečestný čin,
neřest. [svěcení, po-
dēdicātio, ōnis *f* věnování, za-
dēdico, āre udávám (census);
věnuji, zaslibuji, zasvěcuji
dēdignor, āri odmítám, za-, po-
hrdám. [odvyknouti.
dēdisco, ěre, didici odučiti se,
dēditicius 3. *adj.* vzdavší se,
podmaněný, podrobený.
dēditio, ōnis *f* vzdání se.
dēditus 3. oddaný, nakloněný.
dēdo, ěre, didi, ditum odevzdá-
vám, vydávám, vz-; d. me
vzdávám se, oddávám se.

dēdoceo, ěre odnaučiti.
dēdūco, ěre, xi, ctum svádím
(dolů), spouštím (naves) přivá-
dím, odvádím, u-; dovážím,
dopravuji; filum d. upřádám,
s-; tkám; carmen, versus d.
skládám; dělím (carmina); co-
loniam d. zavádím a tím: za-
kládám; provázím za příčinou
pocty; zmenšuji, odčítám (num-
mos).
dēductio, ōnis *f* odvedení, za-
založení kolonie; zahnání, vy-
puzení; stržení, srážka na pe-
nězích; důkaz, vývod.
dēductor, is *m* průvodce.
dēductus 3 protáhlý; slabý;
jemný. [nění.
dēductus, ūs *m* aquarum odvod-
dēerro, āre zblouditi. [nost.
dēfatīgātiō, ōnis *f* únava, umdle-
dēfatigo, āre unavuji.
dēfectio, ōnis *f* odpadnutí,
vzpoura; lunae zatmění; animi
ochabnutí, malomyslnost.
dēfectus 3. sosláblý; vysílený;
(na mysli) pokleslý. [zatmění.
dēfectus, ūs *m* ubývání; solis
dēfendo, ěre, di, sum odrážím,
hájím, bráním, odvracím, bel-
lum illatum d. vedu válku
obranou; zastávám se, z. něco.
dēfensio, ōnis *f* odvrácení, obra-
na; hájení.
dēfensito, āre obhajuji (často,
úsilovně). [lovně).
dēfensio, āre hájím, bráním (úsi-
dēfensor, is *m* obhájce, ochrán-
ce; *pl.* ochranné trámy.
dēfero, ferre, tuli, lātum dolů
snáším, od-, dopravuji (copias);
přenáším, překládám (castra);
zaháním (navem; *pass.* dostá-
vám se; vznáším (ad consilium)
uděluji, propůjčuji, nabízím
(regnum); oznamuji, zvěstuji,
zprávu podávám; udávám, ža-
luji (reos); podání činím, jmění
přiznávám; doporučuji; delatum
accipio darem přijímám

dēfervesco, ěre, ui vybouřiti se, vykvasiti. ný.
 dēfessus 3. *adj.* unavený, umdle-
 dēficio, ěre, fēci, fectum odpad-
 nouti; opustiti; docházím, nedostávám se, chybím; ubý-
 vám, mizím, umdlévám; sol deficit zatmívá se; animo d. klesám na mysli, pozbývám ducha, omnia me d -unt nevím si rady; *pass.* deficí auxilio nemám, nedostává se mi.
 dēfigo, ěre, xi, xum vrážím, za-; vbodám; oculos upírám zraky; in mentibus vstěpuji; upevňuji (*virtus est defixa*); nezvratně vypovídám; zaklínám. muji.
 dēfingo, ěre, nxi vytvářím, for-
 dēfinio, ire omezují, vy-, určují, stanovím; končím.
 dēfinītē *adv.* určitě, přesně.
 dēfinītio, ōnis *f* vymezení, určeni, výměr. [zovací.
 dēfinītivus 3. určovací, vyme-
 dēfinītus 3. určitý, určený, vymezený, zřetelný.
 dēfixus 3. upevněný, při-, upřený, nehybný, strnulý; zahloubaný. [shoření.
 dēflagrātio, ōnis *f* vzplanutí,
 dēflagro, āre vzplanouti, shořeti; *přech.* spalují.
 dēflecto, ěre, xi, xum uhýbám, za-, odbočují, odchylují (se); překrucují (verba).
 dēfleo, ěre, ēvi, tum oplakávám.
 dēflōresco, ěre, ui odkvétám.
 dēfluo, ěre, xi, xum stékám, od-
 tékám, splývám, přestávám téci; sešínují se, sklouzám; plynu (*merces*); sestupují (*equo*), přecházím; rozplývám se, mizím, přestávám, odpadám, vy-
 dēfōdio, ěre, di, ssum vykopávám, z-; za-
 dēfōrmis, e *adj.* beztvary, neúhledný, šeredný; potupný; odporný, mrzký.
 dēfōrmitas, tis *f* znetvoření, nesličnost, ohyzdnost, mrzkost.

dēformo, āre znetvořuji, hyzdím; vytvářím; zneuctívám, tupím.
 dēfraudo, āre klamu, šidím, obelstítí.
 dēfrēnātus 3. bezuzdný.
 dēfrico, āre, ui, ctum otírám, na-, vochluji.
 dēfringo, ěre, frēgi, actum ulamuji, pře-
 dēfūgio, ěre, fūgi, fugitum prchám, vyhýbám se.
 dēfunctus 3. mrtvý.
 dēfando, ěre, di, sum slévám, od-, odsypávám.
 dēfungor, i, nctus sum vše od-
 bývám, končím, zbavuji se; dokonávám, umírám.
 dēgener 3. *adj.* zrůdný, zvrhlý, nepravý, nešlechtný.
 dēgēnero, āre zvrhnouti se, od-
 roditi se; kazím, hanobím.
 dēgo, ěre, dēgi čas trávím, pro-
 žívám, žiji.
 dēgrandīnat krupobití přestává.
 dēgrāvo, āre stlačují, tlačím, tížím, obtěžují.
 dēgrēdior, i, ssus, sum sestupují, odcházím.
 dēgusto, āre ochutnávám, povrchně se dotýkám, p. poznávám.
 dēhinc *adv.* odtud, od nynějška.
 dēhisco, ěre, īvi rozstoupiti se, puknouti.
 dēhōnestāmentum, i *n* zneuctění.
 dēhortor, āri zrazují, vymlouvám.
 Dēianīra, ae *f* de. Oineova, choť Herakleova.
 dēicio, ěre, iōci, iectum svrhnouti, shoditi, strhnouti, zahrnati (*naves*), sehnati (*hostes muro*); odraziti, s-; vhoditi (*sortes in urnam*), zbaviti čeho, vypuditi (*de possessione imperii*); pováliti, skoliti, usmrtiti; s očí odvrátiti, skloniti, sklopiti (*caput*); pohoditi, odstraniti, vzdáliti (*metum*); odvrátiti de *sententia*), z rovnováhy přivádím.
 dēiectio, ōnis *f* zapuzení z majetku.

dēiectus, ūs *m* shazování; svah, sklon, sráz.
 dein *v* deinde.
 deinceps *adv.* po sobě, za sebou, dále, potom. [druhé.
 deinde, *adv.* odtud; potom, za
 Dēiphobē, ēs *f* dcera Glaukova.
 Dēiphōbus, *i m* syn Priamův, manžel Helenin.
 Dēiōtarus, *i m* král armenský za doby Caesarovy.
 dēiungo, ěre vypřahám.
 dēlābor, *i*, psus sum smeknouti se, snést se, sklesnouti; s cesty sejít, upadnouti *v..* (ad inopiam).
 dēlāmentor, āri oplakávám.
 dēlasso, āre unavuji.
 dēlātio, ōnis *f* udání, žaloba, denunciace.
 dēlātor, *is m* udavač.
 dēlectāmentum, *i n* zábava.
 dēlectātio, ōnis *f* potěšení, rozkoš.
 dēlecto, āre těším, bavím, *pass.* bavím se, mám zalíbení.
 dēlectus 3. vyvolený, vybraný.
 dēlectus, ūs *m* výběr, volba; odvod, lidé odvedení.
 dēlēgo, āre posílám, vysílám někoho, vznáším něco na koho; svaluji, svádím, přičítám za vinu neb za zásluhu.
 dēlēmīmentum, *i n* prostředek utišující; vnadidlo.
 dēlēmio, ěre utižuji, mírním, vnadím, zaujímám, okouzluji.
 dēlēmītor, *is m* tišitel, krotitel.
 dēleo, ěre zahlazuji, ničím (bořím, vyškrabuji, vymazuji ap).
 Dēliacus 3. delský.
 dēlīberābundus 3. pečlivě uvažující, *v* myšlení pohřížený.
 dēlīberātio, ōnis *f* rozvažování, u-, rozvaha, ú-.
 dēlīberātīvus 3. uvažovací, roz-
 dēlīberātor, *is m* uvažovatel.
 dēlībero, āre uvažuji, roz-, rádím se, uzavírám.
 dēlībo, āre sbírám, ochutnávám; ubírám, zmenšuji.

dēlībro, āre oloupati.
 dēlībuo, ěre, ui, ūtum postříkati, potřít, na-, pomazati.
 dēlicātē *adv.* bujně, rozmařile; půvabně, taktně.
 dēlicātus 3. vnadný, rozmařilý, půvabný, vybraný.
 dēliciae, ārum *f* rozkoš, požitok, blaho; konkr. miláček, -enka (potěšení).
 dēlictum, *i n* přestupek, poklesek, provinění.
 dēligo, āre přivazuji, u-, ob-
 dēligo, ěre, lēgi, lectum vybírám, volám; sbírám (vojsko).
 dēlinquo, ěre, īqui, ctum chybuji, proviňuji se
 dēliquesco, ěre, oui tavím se, taji, rozplývám se, mizím.
 dēlīrātio, ōnis *f* potrhlost, pošetlost.
 dēlīro, āre potrhlý, pošetilý jsem.
 dēlīrus 3. potrhlý, nesmyslný.
 dēlitēscō, ěre, litui schovávám se.
 dēlītigo, āre do únavy se hádám.
 Dēlium, *i n m.* v Boiotii.
 Dēlius 3. delský; Dēlia = Diana.
 Dēlos, *i f* ostrov v Aigaiském moři, rodiště Apollinovo a Dianino.
 Delphī, ōrum *m* město ve Fokidě s věštírnou Apollinovou; *adj.* Delphicus, 3.
 delphīn, īnis *a -nus*, *i m* delfí (i souhvězdí)
 dēlūbrum, *i n* chrám, svatyně
 dēlūdo, ěre, si, sum šálím, podvádím.
 dēlumbo, āre oslabuji.
 Dēmādēs, *is m* řečník athenský.
 dēmādesco, ěre, ui zvlhnouti.
 dēmādo, āre svěřuji, odporoučím.
 dēmēns, tis *adj.* nesmyslný, potřeštěný.
 dēmēnter *adv.* šíleně, nesmyslně.
 dēmēntia, ae *f* nerozum, bláznovství, pošetlost.
 dēmereo, ěre, ui, ūtum zasloužit se, zavázati si, získati.

dēmergo, ěre, si, sum ponořiti, potopiti. pokořiti.

dēmētior, ěri, nsus, sum přeměřiti, vy-, od-, uvážiti.

dēmēto, ěre, ssui, ssum požití, posekati; utrhnouti, useknouti.

Dēmētrius, m 1. Poliorcetes syn Antigonův; 2. Phalereus žák Theofrastův; 3. Pharius král illyrský.

dēmigratio, ōnis f vystěhování se.

dēmigro, āre vystěhovati se, opustiti, vyprázdniti; zemřítí.

dēmīnuo, ěre, ui, ūtum umenšuji, oslabuji, ujmu činím.

dēminūtiō, ōnis f umenšení, ujma, ztráta; capitis d. ztráta práv občanských.

dēmisse adv. poníženě, malomyslně.

dēmissiō, ōnis f spuštění; animi malomyslnost.

dēmissus 3. spuštěný, svislý, skloněný; nízký, hluboký, ponížený; nuzný, chatrný; tichý, slabý (vox).

dēmitto, ěre, si, ssum spouštím, za-, skláním, shazuji, skládám, ukládám (cibum in alvum), vháním (equum in flumen), vrážím (ferrum in ilia), za-(sub)licas, sesílám (imbrem), klopím (oculos); d. me spouštím se, sestupuji, skláním se (ad aures); dolů svádím; de caelo demittor spadám s nebe = zázračně vznikám; vštěpuji si (in pectus), pohroužím se v něco, zahlubávám se; snižuji se (ad adulationem); animum d. malomyslním.

dēmīurgus, i m nejvyšší úředník v někt. řec. obcích.

dēmō, ěre, mpsi, mptum snímám, беру; caput stínám; dempto auctore nehledí-li se k původci.

Dēmōcritus, i m filosof z Abdery; adj. Dēmōcritēus 3.; subst.

Dēmōcritii (-ci) stoupenci Demokritovi.

dēmoliōr, ěri svaliti, strhati, sbourati, rozmetati. [rání.

dēmōlitio, ōnis f skácení, sbou-

dēmōnstratio, ōnis f ukazování, vyličení, znázornění, popis, vymezení; epideiktický druh řeči.

dēmōnstratīvus 3. znázorňovací; epideiktický (causa).

dēmōnstrator, is m ukazatel.

dēmōnstro, āre označuji, okazuji, do- líčím, poznamenávám, uvádím.

dēmōrior, i, mortuus sum odu-mírám.

dēmōror, zdržuji, za-, protahuji, překážím; prodlévám.

Dēmōsthēnēs, is m nejslavnější řečník řecký.

dēmoveo, ěre, vi, tum odstraňuji, odpuzuji, za-, odháním; od-vracím; imum de statu z rovnováhy přivádím.

dēmūgītus 3. bučením se rozléhající.

dēmum adv. teprve; nunc d. teprve nyní, tum d. tu teprve; iam d. nyní teprve; is demum ten právě.

dēmurmuro, āre odmumlávám.

dēmūto, āre změnití, ob-; zhoršiti.

dēnārius, ii m denar, peníz římský = asi 80 h.

dēnāto, āre po proudu pluji.

dēnego, āre odpírám, u-, odřící.

dēnī 3. po deseti.

dēnī(e)cāles feriae slavnost za zemřelé.

dēnīque adv. konečně, vůbec, zkrátka, jedním slovem.

dēnōminatio, ōnis f metonymie, odvozené pojmenování

dēnōmīno, āre pojmenovati.

dēnormo, āre nerovným, nepravdělným činím.

dēnōto, āre (očima) označuji, zřetelným činím.

dens, tis m zub, kel, tesák, s nál. přívl. = slonovina.

denseo, ěre, ětum zhušfuji, *pass.* tísním se; hustě zasazují (ictus); funera — ntur hromadí se.
denso, ěre v denseo.
dēnsus, 3. *adj.* těsný, hustý; hustě posázený, pokrytý (saetis). rychle následující, častý (ictus).
dēnūbo, ěre, psi, ptum vyvdávám se.
dēnūdo, ěre obnažiti, odhaliti, odkryti; oloupiti.
dēnūntiātio, ōnis *f* ohlášení, zvěst, udání, pohrůžka.
dēnūntio, ěre oznamuji, opovídam; vyhrožuji; vyzývám (dat.).
dēnūo *adv.* opětne, znova.
Dēōis, dis *f* dc. Deoina (Cereřina) Proserpina; *adj* Dēōius 3.
dēōnero, ěre břemene zbavuji.
dēorsum *adv.* dolů.
dēpāciscor, i, ctus sum vymíniti si, vyjednati, u-
dēpasco, ěre, vi, stum spásám, ožírám.
dēpecto, ěre, xum sčesati.
dēpeculātor, is *m* lupič, plenitel.
dēpello, ěre, puli, pulsum sháním (dolů), za-, od-, odvracím, zbavuji; v. gradus; ab ubere odstavit.
dēpendeo, ěre dolů visím, závisím.
dēpendo, ěre, di, sum zaplatiti, s-
dēperdo, ěre, didi, ditum ztratiti, v šanc dáti, zničiti.
dēpereō, ěre, ii, itum zahynouti, za své vzíti; láskou mru.
dēpingo, ěre, nxi, ctum namaľovati, vyľičiti.
dēplango, ěre, nxi, nctum oplakávám.
dēplōro, ěre prudce pláči, oplakávám, jako věci ztracené se vzdávám.
dēpōno, ěre, sui, situm skládám, u-, vysazují (exercitum), uschovávám, odkládám; memoriam d. zapomínám; sříkám se, odmítám (provinciam); odevzdávám, svěřuji (pecunias), ius populi).

dēpopulātio, ōnis *f* zpustošení.
dēpopulātor, is *m* plenitel.
dēpopulor, ěri zpustošiti; depopulatus zpustošený.
dēporto, ěre odnáším, odvážím, do-, při-, dopravuji; do vyhnanství posílám (in insulam).
dēpōsco, ěre, popōsoi vyžaduji, po-; naléhám na potrestání; vymínuji si, k boji vyzývám.
dēpositus 3. zemřelý, mrtvý (parens, pars rei publ.).
dēprāvātē *adv.* nesprávně.
dēprāvatio, ōnis *f* znetvoření, překroucení. [svádím.
dēprāvo, ěre znetvořuji, kazím,
dēprēcābundus 3. důtklivě prosící.
dēprecātio, onis *f* prosba za odvrácení; odprošení; zaklínání.
dēprecātor, is *m* přimlouve.
dēprecor, ěri odprošuji, prosím za odvrácení čeho; doprošuji se; přimlouvám se.
dēprehendo, ěri, di, sum zachycuji, uchvátiti, jíti, postihnouti, překvapiti; postřehnouti, zpozorovati. [nalezení.
dēprehensio, ōnis *f* dopadení,
dēprendo v. dēprehendo.
dēprīmo, ěre, essi, ssum stlačiti, po-, potopiti, zakopati, prohloubiti; snížiti, spustiti.
dēproelians, tis prudce bojující.
dēprōmo, ěre, psi, ptum vynímám, vybírám.
dēprōpero, ěre na spěch opatřiti.
dēpūdet, ěre, uit již se nestydím.
dēpūgno, ěre rozhodný boj svádím.
dēpulsio, ōnis *f* zahnání, odvrácení, svalení viny.
dēpulsor, is *m* zapuditel.
dēpūgis, e *adj.* bez řiti.
Dercētis, is (-o, us) *f* syrské božstvo = Afrodite.
Dercūlus, i *m* vojevůdce athenský
dērectus v. directus.
dērēlictio, ōnis *f* zanedbání, opomenutí.

dērēlinquo, ěre, īqui, ictum na-
dobro opouštím.

dērepente *adv.* náhle.

dērīdeo, ěre, si, sum vysmívám
se, po-, tupím.

dērīdiculus 3. strašně směšný;
dērīdiculum, i n úsměšek.

dērīgesco, ěre, gui, zcela ztuh-
nouti.

dērigo, ěre, rexi, rēctum vzpři-
muji, nařizuji, řídím, mířím,
obracím. [odervati.

dērīpio, ěre, ui, eptum strhnouti,

dērīsor, is m posměváček; iro-
nisující cizopasník.

dērīsus, ūs m výsměch, úštěpek.

dērīvātio, ōnis f odvedení, od-
vození.

dērīvo, āre odvodňuji, (vodu z
řeky) odvádím, odvozují.

dērogātio, ōnis f částečné zru-
šení zákona.

dērogo, āre zákon částečně ru-
ším; odnímám, odpírám (dů-
věru).

dērupta, ōrum n strže, propasti.

dēruptus 3. srázný, strmý.

dēsaevio, ěre, ii zuřím.

dēscendo, ěre, di, sum sestupuji,
scházím, skláním se, spadám;
snižuji se, dávám se do . . ,
hluboko vnikám; ve vypravo-
vání: počínám od začátku.

dēscēnsus, ūs m sestup, přístup.

dēscisco, ěre, īvi, itum odpadám,
odvracím se.

dēscrībo, ěre, psi, ptum popisuji,
lícím; nakresliti; vymeziti, ur-
čiti, stanoviti; rozdělití (annum).

dēscriptē *adv.* určitým pořádkem.

dēscriptio, ōnis f popis, vyličení,
rozdělení, zařazení; řád, spořá-
dání.

dēscriptus 3. opsaný, zřízený,
spořádaný.

dēseco, āre, cui, ctum odříznouti,
useknouti, utíti.

dēsero, ěre, ui, tum opouštím,
v šanc vydávám, nedbám, opo-
mínám; docházím, chybím; va-

dimonium d. nedostavuji se k
ručení.

dēserta, orum n pustiny.

dēsertio, ōnis f opuštění, sběh-
nutí; nedbání, pohrdání.

dēsertor, ōris m sběh, uprchlík.

dēsertus 3. opuštěný; osamělý.

dēservio, ěre sloužím, oddán
jsem.

dēses, idis *adj.* nečinný, líný.

dēsīderābilis, e *adj.* žádoucí.

dēsīderātio, ōnis f touha, po-
hřešování. [prošba.

dēsīdērium, i n touha, žádost;

dēsīdero, āre toužím, pohřešuji,
vyžaduji.

dēsīdia, ae f nehybnost, zahálka,
lenost. [nost působící.

dēsīdiōsus 3. *adj.* zahálčivý; le-

dēsīdo, ěre, sēdi usaditi se, sse-
dnouti, slehnouti se; upadatí.

dēsīgnātio, ōnis f označení, po-
pis; jmenování úředníka.

dēsīgnātor, is m pořadatel; roz-
sudí.

dēsīgno, āre označuji, na-, určuji,
narážím na . . , vyobrazuji, na-
podobím; zařizuji, pořádám;
consul designatus nastávající.

dēsīlio, ěre, ui, ultum seskakuji;
in artum d. do úzkých se do-
stávám.

dēsīno, ěre, sii, situm přestávám,
nechávám čeho; končím se.

dēsīpio, ěre pošetile jednám; in
loco d. zablázniti si v pravý čas.

dēsīsto, ěre, stiti, upouštím, pře-
stávám, u-.

dēsōlo, āre opouštím, lidu zbavuji.

dēspecto, āre shora hledím, po-
hrdám.

dēspectus, ūs m shled, rozhled
shora; *pl.* srázy, výšiny; po-
hrdání.

dēsperātio, ōnis f zoufalost,
beznadějné postavení.

dēsperō, āre zoufám, vzdávám
se naděje; rebus d-tis v zou-
falém postavení, vidouce ne-
zbytí.

despicātio, ōnis *f* pohrdání.
 despīcātus, ūs *m* opovržení.
 despīcientia, ae *f* pohrdání.
 dēspīcio, ěre, exi, ctum sblížím
 na někoho svrchu, opovrhují,
 nevšímám si.
 despīcor, āri pohrdám.
 dēspolio, āre oloupiti, obrati.
 dēspondeo, ěre zaslibuji, při-
 zasvěcuji; animum *d.* malo-
 myslním.
 dēspūmo, āre pěnu sbírám s . .
 destillo, āre překapávám, kapu.
 dēstinātio, ōnis *f* určení, stano-
 vení, rozhodnutí.
 dēstino, āre uzavřítí; upevnítí,
 přituzítí; ustanovití, určití.
 destinātum, i *n* záměr.
 dēstituo, ěre, ui, ūtum zanechá-
 vām, opouštím; odmítám, osly-
 šeti; ošáliti; destitutus bez
 pomoci.
 dēstitūtio, ōnis *f* opuštění, okla-
 mání.
 dēstringo, ěre, nxi, ctum strhnou-
 ti, sedrati, odhaliti, zlehka za-
 vaditi, (meč) vytasiti; slovy se
 dotknouti, přetřepati.
 dēstruo, ěre, xi, ctum strhnouti,
 zničití, zhubití.
 dēsūbito, *adv.* pojednou, náhle.
 dēsūdo, āre silně se potím, vy-
 potití, s námahou vykonatí.
 dēsuefācio, ěre, fēci, factum od-
 vykám.
 dēsuesco, ěre, ēvi, ētum odvy-
 kám (přech. i podm.).
 dēsuetus 3 neobyčejný, nezvy-
 klý; bello *d.* odvyklý.
 dēsuetūdo, inis *f* odvyknutí, ne-
 zvyklost.
 dēsultor, is *m* krasojedec, člo-
 věk nestálý.
 dēsultōrius 3. krasojeddecký;
 přisedací, neosedlaný (equus).
 dēsūm, ēsse, fui scházím, nedo-
 stávám se, pomoci odpírám,
 opouštím; škodím; zanedbávám.
 dēsūmo, ěre, psi, ptum vybírám,
 volím si, na se беру.

dēsūper *adv.* shůry, shora.
 dēsurgo, ěre zvedám se, povstá-
 vām.
 dētēgo, ěre, xi, ctum odkrývám,
 prozrazuji.
 dētēndo, ěre, di, sum stahuji,
 skládám (stan).
 dētergeo, ēre, si, sum stírám,
 u-; očistiti, vy-; sraziti, zurá-
 žeti; vynutiti; roztříštití (re-
 mos). [nepatrnější.
 dētērior, ius rrimus slabší, horší,
 dēterminātio, ōnis *f* omezení,
 cíl, konec.
 dētermino, āre omezují, hranice
 stanovím.
 dētēro, ěre, trīvi, tum stírám,
 o-, ztenčuji, seslabuji.
 dēterreo, ēre, ui, itum odstrašuji,
 odvracím, bráním něčemu; *pass.*
 dávám se o., upouštím.
 dētēstor, āri proklínám, prosba-
 mi odvracím, slavnostně se
 sřikám; detestatus prokletý.
 dētexo, ěre, ui, xtum dotkávám,
 dopřádám, doplétám; dokončuji.
 dētīneo, ēre, ui, entum zadržuji,
 zastavuji; zaměstnávám (ani-
 mum); protahuji, oddaluji; vy-
 plnití, strávití (diem sermone).
 dētōdeo, ēre, di, sum ostríhati,
 ořezati; spásti; dētōnsus strá-
 vený. [matí.
 dētōno, āre dolů hřmím; dohří-
 dētorqueo, ēre, si, tum zatačím,
 odvracím, překrucuji, křívím,
 schromiti; ohýbám.
 dētractio, ōnis *f* odtažení, odnětí,
 ubrání; ellipsa.
 dētrācto, āre vytahuji, vytáčím
 se, vyhýbám, zpěčuji se; zleh-
 čuji.
 dētrāho, ěre, xi, ctum strhuji,
 stahuji, snímám, ulehčuji, zmen-
 šuji, odnímám, slevuji, odpou-
 štím; utrám, zlehčuji; odvlé-
 kám, odvádím.
 dētrectātio, ōnis *f* odepření,
 vzpouzení se.
 dētrectātor, is *m* zlehčovatel.

dētrēcto v. detracto.

dētrimentōsus 3. *adj.* škodný, záhubný.

dētrimentum, i n škoda, ujma, ztráta, porážka.

dētrūdo, ěre, si, sum srážím, shazuji, sundávám, stahuji; zaháním, zatlačuji, sháním; doháním, nutím; zrazuji, odvádím (de sententia); protahuji (comitia).

dētrunco, āre osekávám, komolím, hlavu srážím.

dēturbo, āre sháním, za-, zaputiti; vytisknouti.

Deucālion, is m syn Prometheův, vládce ve Fthii; *adj.* Deucalionius 3.

dēunx, cis m $11/12$ assu i jiného předmětu. [kedonii.

Deuriopi, ōrum m kmen v Madēuro, ěre, ssi, stum upáliti, spáliti, zpustošiti, zničiti.

dēus, i m bůh.

dēutor, i zle nakládám, trýzním.

dēvasto, āre zpustošiti, vyplniti.

dēvēho, ěre, xi, ctum svážím, dopravuji.

devello, ěre, elli, ulsum otrhávám, škubám.

dēvēlo, āre odhaluji.

dēvēneror, āri uctívám, vzývám.

dēvenio, ěre, vēni, ventum scházím, dostati se, doraziti; obrátiti se. [býti.

dēversor, āri zavítati, hospodou dēversor, is m host.

dēversōrium, i n místo pobytu, hospoda. [jezdny.

dēversōrius 3. hostinský, zá-

dēverticulum, i n postranní cesta, odbočení; útočiště, skryš; hospoda.

dēvertor, i, ti, sum uchýliti se, uhostiti se.

dēvexus 3. *adj.* schýlený, srázný; spádný; dēvexum, i n sráz, svah.

Deviciācus, i m král belgický a britanský.

dēvincio, ěre, nxi, nctum upoutati, zavázati (vděčnosti), zavděčiti si; zaplésti se.

dēvinco, ěre, vīci, victum úplně porážím, přemáhám, udolávám.

dēvīto, āre vyhnouti se, uniknouti.

dēvius 3. *adj.* scestný, odlehlý; pošetilý, nerozumný; nevhodný.

dēvōco, āre svolávám dolů; strhuji v nebezpečí, v pochybnost uvádím; vábím, svádím.

dēvolo, āre slétám, scházím; odkvapiti.

dēvolvo, ěre, vi, ūtum svaliti, skutáletí, sřítiti; fuis mollia pensa přísti.

dēvōro, āre pohltiti, pozřiti, vsátí; spolknouti, trpělivě snésti, polovičně pronésti; strávití utratiti (pecuniam); neztrávití, neporozuměti (orationem).

dēvortium, i n zajiždka, místo od cesty vzdálené.

dēvōtio, ōnis f obětní slib, zaslíbení, zakletí, kletba, zaklínací formule.

dēvōtus 3. *adj.* i *subst.* zaslíbeneo, oddaný, věrný.

dēvōtus 3. zaslíbený, prokletý, okouzlený, oddaný.

dēvōveo, ěre, vōvi, vōtum zaslíbují, proklínám; okouzlití, očarovati.

dexter, 3. dexterior, dextimus pravý; vhodný, obratný; šťastný, příznivý, milostivý.

dextra, ae f pravice, pravá strana; ruka, podání ruky = slib.

dextērē *adv.* správně, šťastně.

dextrorsum (-us) *adv.* na pravo.

Dīa, ae f ostr. Naxos.

Diablintes v. Aulerci.

diadēma atis n diadem, čelenka (náčelní stužka).

Diāgōras ae m Rhodan, jehož tři synové byli zároveň vítězi ve hrách olymps.

dialecticē *adv.* logicky, dialekticky.

diālecticus, *i m* dialektik.
dialectica, *ae f* (-a, ōrum) dialektika, poučky dialektické.
Diālis *e adj.* Jovův.
diālōgus, *i m* rozmluva.
Diāna, *ae f* bohyně světla měsíčního, lovu a kouzel.
Diānium, *i n* 1. svatyně Dianina; 2. m. v Hispanii. [žold.
diārium, *i n* denní strava, denní
dīca, *ae f* žaloba (*δίκη*), pře soudní. [pačnost.
dicācitās, *tis f* vtipkování, uště-
Dicaearchus, *i m* filosof a zeměp. řecký, žák Aristotelův.
dicax, *cis adj.* hovorný; uštěpačný, vtipný.
dīciō, *ōnis f* poddanství, područí, panství, moc.
dīcis causā na oko.
dico, *āre* posvětit, oddati, věnovati, odevzdati; za boha prohlásiti.
dīco, *ēre, xi, ctum* pravím, říkám, řku, tvrdím, mluvím, řečním; *ius d.* soudím; *causam d.* v. causa; *sententiam d.* hlasuji; *fata d.* předpovídám; *diem d.* stanovím, určuji; *dictatorem d.* volím, jmenuji; vysvětl. *dico* = *totiž*. [= Ariadnina.
Dictaeus 3. kretský; *D. corona*
dictamnus, *i f* bylina rostoucí na kret. hoře Dictae.
dictāta, *orum n* diktát.
dictātor, *is m* diktator (vojevůdce a správce republiky s neomezenou mocí).
dictātūra, *ae f* diktatura.
Dicte, *ēs f* nymfa kretská.
dictio, *ōnis f* řeč, přednáška, přednes; přelíčení, obrana; odpověď věštinny. [dīm.
dictito, *āre* říkávám, jistím, tvrdím;
dicto, *āre* opět říkám, tvrdím; diktuji, předříkávám, skládám (*versus*).
dictum, *i n* výrok, slovo, řeč; rozkaz; sentence; věštba; *dicto audiens* na slovo poslušný.

Dictynna, *ae f* příjm. Dianino.
Dictynnaeum, *i n* svatyně D. u Sparty.
Dīdus 3. rod říms.: *T. D. fl.* Sex. nep. konsul, kollega Metellův.
dīdo, *ēre, dīdi, dītum* rozdělují, šířím.
dīdūco, *ēre, xi, ctum* rozvádím, rozdělují, rozdrobují; rozevírám, roztahují; roztrhnouti.
Didymae, *arum f* skupina ostrovů u ostr. Syra.
dīēs, *ēi m* den, den určený, lhůta, rok; narozeniny, úmrtí; čas vůbec; události dne; den cesty; světlo denní; *de die za dne*; *ad multum diem* do bílého dne; *diem exercere* denní práci konati; *in diem reservare* na dobu příští.
Diespiter, *tris m* = Jupiter.
diffāmo, *āre* rozhlašuji, ve zlou pověst uvádím.
differentia, *ae f* rozdíl, různost.
diffēro, *ferre, distuli, dīlātum* roznáším, rozšiřuji; odkládám; liším se; *d. aliquem* ve zmatek uvádím; *differor doloribus* hynu; *aliquem in aliud tempus* odkazuji; *d. me* váhám, meškám; *differt* jest rozdíl.
differtus 3. nacpaný, přeplněný.
difficilis, *e adj.* nesnadný, těžký, neschůdný, nepříznivý; nebezpečný; nevrlý, svéhlavý.
difficultas, *tis f* nesnáz, obtíž; nouze; nepříznivá poloha; nevlídnost.
difficulter *adv.* nesnadno.
diffidens, *tis adj.* nedůvěřivý.
diffidenter *adv.* nedůvěřivě.
diffidentia, *ae f* nedůvěřivost, nedůvěra.
diffido, *ēre, fīsus sum* nedůvěřuji, zoufám nad.
diffindo, *ēre, di, ssum* rozštěpiti, rozdělit; otevřít; *diem d.* jednání přerušiti a na jiný den odložit.

diffingo, ěre přetvářím, měním.
diffino, ěre roztékám se, rozplývám se.
diffugio, ěre, fūgi, itum rozběhnouti, rozprchnouti se, zmizeti.
diffugium, i *n* rozprchnutí se.
diffundo, ěre, fūdi, fūsum rozlévám; *pass.* šířím, rozkládám se; comam d. rozpouštím; rozptyluji, rozveseluji.
diffusē *adv.* rozptýleně, rozvláčně.
diffusus 3. rozložitý, obšírný.
digero, ěre, ssi, stum roznáším, rozvádím; dělím; rozpouštím; pořádám; přiděluji; vysvětluji.
digestio, ōnis *f* výčet (řečn.).
digitus, i *m* prst, palec (míra); summis digitis colo konci prstů oběti se dotýkám = uctívám; digito liceor zdvihám prst při dražbě; digitum tollere za přemožena se prohlásiti; digito monstrari býti slavný; d. concrepare lusknouti; digitos proferre honositi se; digitum (transversum) non discedere ani o vlas neustoupiti; ostat. frase jako v češt.
digladiator, āri bojuji, zápasím.
dignatio, ōnis *f* oceňování, vážnost.
dignē *adv.* důstojně.
dignitas, tis *f* důstojnost, hodnost, vážnost, čest, nádhernost, stkvostnost.
dignor, āri za hodna uznávám, za slušné pokládám.
dignosco, ěre rozeznávám.
dignus 3. *adj.* hoden, přiměřený, slušný.
digredior, i, ssus, sum rozstupuji se, rozcházím, odcházím, vzdaluji se.
digressio, ōnis *f* rozchod, odchod; odbočení. [lení se.
digressus, ūs *m* rozchod, vzdá-
diindicatio, ōnis *f* rozhodnutí.
diindico, āre rozsuzuji, rozhoduji; rozlišuji.
disiunctio, ōnis *f* v disiunctio.

diungo v. dis-
dilabor, i, lāpsus sum rozpadnouti se, rozplynouti se, rozprchnouti se; zajíti.
dilacero, āre rozsápati.
dilānio, āre rozsápati.
dilargior, īri štědře rozdávám.
dilatio, ōnis *f* odklad.
dilāto, āre rozšiřuji; prodlužuji.
dilātor, is *m* odklada.
dilectus, ūs *m* výběr; odvod.
diligens, tis *adj.* pilný, bedlivý, dbalý; hospodárný.
diligenter *adv.* pečlivě, přesně.
diligentia, ae *f* dbalost, pilnost, prozřetelnost, pečlivost; hospodárnost. [miluji, ctím.
diligo, ěre, exi, ectum vybírám,
dilūcesco, ěre, xi rozjasňuje, rozednívá se.
dilucidē *adv.* jasně, zřetelně.
dilucidus 3. jasný, zřetelný.
dilūculum, i *n* svítání.
dilūdium, i *n* odpočinek mezi hrami, zápasy gladiatorskými.
diluo, ěre, ui, ūtum rozmáčím, rozpouštím; seslabuji, vyvracím.
dilūvies, ēi *f* potopa, zá-, zkáza.
dilūvium, i *n* = diluvies.
dimāno, āre roztékám, rozplývám se, šířím se.
dimensio, ōnis *f* vyměření.
dimētiōr, īri, ensus sum rozměruji, vy-, při-. [označuji.
dimēto, āre rozměřuji a kolíky
dimicatio, ōnis *f* boj, zápas.
dimico, āre bojuji, zápasím, namáhám se.
dimidio, āre rozpůliti.
dimidium, i *n* polovice.
dimidius, 3. *adj.* poloviční.
diminuo, ěre rozkouskovati.
dimissio, ōnis *f* rozeslání, odepropuštění.
dimissus, ūs *m* sřeknutí se, vzdání se čeho.
dimitto, ěre, si, ssum rozesílám, ode-, propouštím, rozpouštím; vzdávám se, sříkám se čeho; pouštím, opouštím.

dīmōveo, ēre rozlučuji, dělím; rozháním, odstraňuji.

Dindýmēnē, ēs *f* = Kybele.

Dindýmus, *i m* (-a orum) vrch v Mysii Kybele zasvěcený.

Dīnōn, *is m* perský dějepisec.

dīnumerātio, ōnis *f* výčet.

dīnūmero, āre vyčítám, vypočítávám.

Dīōdōrus, *i m* peripatetik, žák Kritolaův.

Dīōgēnes, *is m* filosof: kynický; stoický; přítel M. Caelia Rufa.

Dīōmēdes, *is m* syn Tydeův, zakl. m. Arpi (D-is campus u Arp); *adj.* Diomēdēus 3.

Dīōn, *is m* Syrakusan, jenž vypudil Dionysia II.; filosof akadem.; *f.* stoický.

Dīōnē, ēs *f* matka Veneřina, Venus sama. [římská.

Dionýsia, *ae f* slavná tanečnice

Dīōnýsius, *i m* 1. samovládce syrakuský; 2. syn jeho; 3. hudebník, učitel Epaminondův; 4. filosof, žák Zenonův; 5. stoik za Cicerona; 6. jm. otroka.

Diophanes, *is m* učitel Ti. Grakcha. [vino.

dīōta, *ae f* dvojuchý džbán na diplōma *tis n* list dvakrát složený; list doporučovací.

Dipýlon, *i n* brána athenská, již vedla cesta do Akademie.

Dirce, ēs *f* pramen u Theb; choť krále thebského Lyka v tento pramen proměněná; *adj.* Dircaeus 3. = boiotský; D. cyenus = Pindar.

dīrectē *adv.* přímo, otevřeně.

dīrectus 3. přímý, rovný, po délce položený, vzpřímený, strmý; upřímný, prostý.

dīremptus, ūs *m* rozloučení.

dīreptio, ōnis *f* rozchvácení, vyplnění, plen.

dīreptor, *is m* plenitel, lupič.

dīrībeo, ēre pořádám tabulky hlasovací. [hlasovacích.

dīribitor, *is m* pořadatel tabulek

dīribītio, ōnis *f* třídění odevzdá-ných tabulek hlasovacích.

dīrigo, ēre, exi, ectum vzpřimuji, stavím, řídím, zařizuji; mířím, cílím.

dīrīmo, ēre, ēmi, mptum rozbírám, rozpojuji, rozdvoujuji; přerušiti, ukončiti; rozhodnouti.

dīripio, ēre, ui, reptum roztrhnouti, s-, sedřiti; rozchvátiti, vyloupiti.

dīritas, *tis f* děsnost, neštěstí; krutost.

dīrumpo, ēre, rūpi, ptum roztrhati, rozbiti; homo diruptus s průtrží, neduživce.

dīruo, ēre, ui, utum bořím, roz-, ničím, ztroskotávám, kácím; rozrážím; aere dirutus vojín, jemuž za trest odňat žold; homo d. peněžně zničený, zbankrotovaný.

dīrus 3. *adj.* hrozný, děsný, strašlivý; dīrae, arum *f* hrozná znamení; bohyně msty.

dīs, *tis v.* dives.

Dīs, *tis m* Juppiter (Diespiter); bůh podsvětí Pluto.

discēdo, ēre, ssi, ssum rozejít se, rozstoupiti se, vzdáliti se, odejiti, odtáhnouti; rozdělit se; opustiti, odpadnouti, uchýlit se od..; upustiti, vzdáti se čeho; ab armis d. zbraň složiti; ab signis d. místo vykázané opustiti; aequo Marte, pari proelio nerozhodnou bitvu svěsti; in sententiam alicuius přejíti k mínění, přistoupiti na návrh; d. a se býti bez sebe.

disceptātio, ōnis *f* pátka slovní, projednávání.

disceptātor, *is m* rozhodčí.

discepto, āre rozhoduji, rozsu-zuji; projednávám, smlouvám.

discerno, ēre, crēvi, tum rozlučuji, rozlišuji, rozeznávám, rozhoduji.

discerpo, ēre, psi, ptum roztrhati, rozškubati, zničiti.

discessio, ōnis *f* rozchod, odchod, hlasování.
discessus, ūs *m* rozestoupení se (caeli), odchod, vzdálení se (solis), odtáhnutí; vyhnanství.
discidium, i *n* roztržka.
discinctus 3. rozkasaný, nedbalý, lehkomyšlný.
discindo, ěre, ědi, ssum roztrhnouti, rozříznouti, roztíti; discissa nive proházevše cestu sněhem. [pásati, rozvolniti.
discingo, ěre, nxi, nctum rozdisciplína, ae *f* poučení, učení; vědomosti, vědění, umění, nauka, věda; kázeň, zřízení, ústava.
discipula, ae *f* žačka.
discipulus, i *m* žák.
disclūdo, ěre, si, sum rozevírám, rozpojuji, rozděluji, od-
disco, ěre, didici učím se; zvědět, uslyšet.
discolor, is *adj.* různobarvý, pestrý; nepodobný.
disconvēnio, ěre nesouhlasím; disconvenit inter jest rozdíl.
discordia, ae *f* nesvornost; zosob. = Eris.
discordiōsus 3. svárlivý.
discordo, āre ve sváru jsem, nesháním se.
discors, dis *adj.* nesvorný.
discrepantia, ae *f* různost, rozdíl. [sjednocenost.
discrepātio, ōnis *f* neshoda, ne-
discrepo, āre, ui, itum nesouhlasím, různím se; res discrepat věc jest nerozhodná; discrepat je spor.
discrībo, ěre, psi, ptum rozpisuji, vyměřuji, ukládám.
discrīmen, inis *n* rozdíl; rozhodný okamžik, nebezpečí; zkouška, pokus. [luji.
discrīmino, āre rozlišuji, rozdě-
discrucio, āre mučím, trýzním.
discumbo, ěre, ubui, itum use-
 dám různě, rozsednouti se, uložit se.

discurro, ěre, cucurri (curri), cursum rozbíhati se, pobíhati; rozptýlit se.
discursus, ūs *m* rozběh, pobíhání.
discus, i *m* kotouč házečí.
discūtio, ěre, ssi, ssum roztlouci, rozraziti, rozmetati; zameziti, zmařiti. [telný, určitý.
disertus 3. *adj.* výmluvný, zře-
disicio, ěre, iēci, iectum rozha-
 zuji, bořím, rozháním, rozpty-
 luji, na hlavu porážím.
disiectus 3. rozptýlený, různě
 jdoucí; crinem d. Venus s roz-
 cuchanými vlasy, prostovlasá.
disiunctio, ōnis *f* odloučení, roz-
 pojení; protiva, rozluka; rozdíl.
disiunctus 3. odloučený, rozpo-
 jený, vzdálený; nespojitý, usek-
 nutý; protivný.
disiungo, ěre, xi, nctum rozpo-
 juji, rozlučuji; odděluji, vzdá-
 luji; nepřátelím.
dispālor, āri po různě tčkám.
dispār, is *adj.* nerovný, nestejný.
dispārātum, i *n* protiklad.
dispārilis, e *adj.* = dispar.
disparo, āre rozlučuji, rozlišuji,
 odděluji.
Dis pater, *m* bůh podsvětí, pra-
 otec Gallů.
dispello, ěre, puli, sum rozháním,
 rozplašuji, rozptyluji.
dispendium, i *n* morae ztráta
 času.
dispensātio, ōnis *f* odvážení, u-
 správa peněz neb zásob obilních,
 finančnictví.
dispenso, āre rozměřuji, spra-
 vuji, opatruji, obstarávám; roz-
 děluji, pořádám; využítkovati.
disperditio, ōnis *f* zničení.
disperdo, ěre, didi, ditum zni-
 čiti, zkaziti.
dispereo, ěre, ii na zmar přichá-
 zím, hynu; dispeream ať zemru
dispergo, ěre, si, sum rozstřikuji,
 rozptyluji, rozděluji; roztrou-
 siti. [šeně.
dispersē *adv.* tu a tam, roztrou-

dispertio, īre rozděluji, třídím.
dispicio, ěre, exi, ctum prohlížím, prozkoumávám; vyhledávám, nalézám; uvažuji.
displiceo, ěre, ui, itum nelíbím se.
displōdo, ěre, sum rozšiřuji; praskám, pukám.
dispolio = despolio.
dispōno, ěre, sui, situm rozestavuji, rozřaďuji, sestavuji, pořádám, rozvrhuji.
dispositē *adv.* spořádaně, správně.
dispōsitio, ōnis *f* rozestavení, spořádání, rozčlenění.
dispōsitus, ūs *m* zařízení, seřazení.
disputatio, ōnis *f* rozmluva, rozprava, pojednání.
dispūtator, is *m* pojednavatel, myslitel. [návám.
dispūto, āre rozmlouvám, pojed-
disquīro, ěre vyšetřuji.
disquīsītio, ōnis *f* vyšetřování.
dissaepio, īre, psi, ptum (plotem) odděluji, přepažiti. [šířuji.
dissēmino, āre rozsévám, roz-
dissēnsio, ōnis *f* různost mínění, nedorozumění; neshoda, různé, spor.
dissentāneus 3. nesouhlasný.
dissentio, īre, si, sum nesouhlasím, odporuji; jsem nepřitelem.
disserēnascit vyjasňuje se.
dissero, ěre, sēvi, situm rozsévám, rozsazuji, rozestavuji.
dissero, ěre, ui, tum rozbírám, rozmlouvám. [rozprávím.
disserto, āre pečlivě pojednávám,
dissīdeo, ěre, sēdi, od sebe seděti, vzdálen jsem; ve sváru, v nepřátelství, v rozporu býti; o šatu: nepadnouti.
dissīlio, īre, ui rozskočiti se, puknouti, gratia *d.* povoluje.
dissīmīlis, *e adj.* nepodobný.
dissīmīlītūdo, inis *f* rozdíl, nepodobnost, nestejnost, nesrovnalost.
dissīmūlanter *adv.* potají.
dissimulantia, *ae f* přetvářka.

dissīmūlātio, ōnis *f* zatajení.
dissīmūlātor, is *m* zatajovatel, pokrytec.
dissimulo, āre nepodobným činem, zatajuji, nedávám znáti; jinou podobu беру.
dissipatio, ōnis *f* rozptýlení, zničení, vyplenění.
dissipātus 3. nesouvislý (*orator*), roztržitý.
dissipo, āre rozptyluji, rozkládám, rozděluji; rozbořiti; promrhati; *pass.* rozprchnouti se.
dissociābilis, *e adj.* dělčí, nespojitelný. [od-
dissōciatio, ōnis *f* rozloučení,
dissōcio, āre rozlučuji, odděluji, rozdvojuji. [zaně.
dissolūtē *adv.* nespojitě, nevá-
dissolūtio, ōnis *f* rozpojení, zničení; nespojitost; lehkomyšlnost, rozmařilost; vyvracení (*crim-num*).
dissolūtus 3. volný, nevázaný, prostopášný.
dissolvo, ěre, vi, ūtum rozvazuji, rozlučuji; zaplatiti; vyprostiti; pontem *d.* bořím; navis *d-tur* rozpadá se; v řečn.: vyvracetí.
dissōnus 3. neharmonický, nesouhlasný, zmatený; neshodný, odchýlný.
dissuādeo, ěre, si, sum zrazuji od čeho, neschvaluji.
dissuāsio, ōnis *f* zrazování.
dissuāsor, is *m* odrádce.
dissultō, āre rozskočiti se, pukati.
dissuo, ěre, ui, ūtum rozpárati, rozloučiti; rozhaliti.
distantia, *ae f* vzdálenost, rozdíl.
distendo, ěre, di, tum rozpínám, roztahuji, na-, rozpráhuji, naplňuji, nadouvám, rozptyluji.
distentus 3. roztažený, nadutý, naplněný.
distentus 3. zaměstnaný.
distermīno, āre ohraničuji, odděluji. [s krasochutí.
distinctē *adv.* přesně, vybraně,

distinctio, ōnis *f* rozeznávání, rozdíl, oddělování, přestávka.
distinctus 3. oddělený, roz-, zřetelný, ozdobný, vyzdobený.
distinctus, ūs *m* rozdíl.
distineo, ēre *tinui*, *tentum* rozdělují, *od-*, *rozpojuji*, *rozlučuji*, *osamocuji*; *zaměstnávám*; *protahuji*, *zdržuji*.
distinguo, ēre, *xi*, *ctum* oddělují, *rozlišuji*, *dělím*; *rozeznávám*, *vyznačuji*, *zdobím*, *vyzdobuji*.
dīsto, āre *různo státi*, *vzdálen jsem*; *liším se*; *dīstat jest rozdíl*.
distorqueo, ēre, *si*, *tum* *rozkrucuji*, *skrucuji*, *stáčím*.
distortio, ōnis *f* skroucení.
distractio, ōnis *f* roztažení; *roztržka*, *nepřátelství*.
distrāho, ēre, *xi*, *ctum* *roztahuji*, *odtrhují*, *roztahují*; *mařím*; *znepráteluji*, *rozdvójuji*.
distribuo, ēre, *ui*, *ūtum* *rozdělují*; *rozkládám*, *třídím*, *rozlišuji*. [bere).
distribūtē *adv.* dle rozvrhu (*scri-*
distribūtio, ōnis *f* *rozdělení*, *rozvržení*.
districtus 3. *adj.* *přísný*; *zaměstnaný*; *vázán*.
distringo, ēre, *nxi*, *ctum* *roztahují*; *zaměstnávám*; *zdržuji*, *překážím*.
disturbātio, ōnis *f* *rozboření*.
disturbo, āre *rozehnatí*, *ve zmatek uvéstí*, *rozrušiti*, *zmařiti*.
ditesco, ēre *bohatnu*.
dithyrambus, *i m* *báseň na počest Bakchovu*, *dithyramb*.
dīto, āre *obohacuji*. [dlouho.
dīū, **diutius**, **diutissime** *adv.*
diurnus 3. *adj.* *denní*, *za dne*, *každodenní*.
dīus *v.* **divus**.
diūtīnus 3. *adj.* *trvalý*, *trvanlivý*.
diūturnītās, *tis f* *dlouhé trvání*, *délka*.
diūturnus 3. *adj.* *dlouhý*, *trvalý*.
dīvārico, āre *rozpínám*.
dīvello, ēre, *lli*, *vulsum* *rozervati*,

rozsápati, *roztrhnouti*, *u-*; *přerušiti*. [dati.
dīvendo, ēre, *di*, *itum* *rozpro-*
dīverbēro, āre *rozrážím*.
dīverbium, *i n* *rozmluva ve veselohře*.
dīversus 3. *adj.* *různo obrácený*, *různý*, *rozdílný*; *vzdálený*, *odlehlý*; *protivný*, *nepřátelský*.
dīves, *itis adj.* (*komp* *divitior* a *ditior*, *superl.* *divitissimus* a *ditissimus*) *bohatý*, *mocný*, *úrodný*, *hojný*.
dīvexo, āre *rozmetati*, *roztrhati*.
Dīvicō, ōnis *m* *vůdce Helvetiů*.
dīvido, ēre, *si*, *sum* *dělím*, *rozdělují*, *přímím*, *prorážím* (*muros*), *protknouti* (*volucrum*); *rozpouštím*, *ruším* (*concentum*), *rozhoduji*; *odlučuji*, *vzdaluji*; *rozeznávám*, *liším* (*bona diversis*), *přerušuji* (*zdobím*) (*aurum gemma*); *sententiam d. o návrhu* *po částech dávám hlasovati*.
dīviduus 3. *dělitelný*; *rozdělený*; *luna d. půlměsíc*.
dīvinātio, ōnis *f* *věštecké nadání*; *tušení*; *vyšetřování*, *který z žalobců žalobu má provéstí*.
dīvinē *adv.* *prorocky*, *božsky*, *nebesky*; *znamenitě*.
dīvinītās, *tis f* *božství*; *věštění*; *výtečnost*.
dīvinītus *adv.* *řízením*, *vnuknutím božím*; *znamenitě*.
dīvīno, āre *předvídám*, *tuším*; *věštím*.
dīvīnus 3. *adj.* *božský*, *boží*; *prorocký*, *znamenitý*; *res d. bohoslužba*; *plur.* *také záležitosti náboženské*, *právo přirozené*. [lení, po-
dīvisio, ōnis *f* *rozdělení*, *rozdí-*
dīvisor, *is m* *rozdělovatel*.
dīvisus, ūs *m* *rozdělení*.
Divitiacus, *i m* *šlechtic aedujský*, *bratr Dumnorigův*.
dīvītiaē, ārum *f* *bohatství*.
dīvortium, *i n* *rozhraní*, *předěl*; *rozvod*, *roztržka*.

divulgo, āre rozhlásiti.

divum, i *n* širé nebe. [nělý.

divus 3. božský; zbožněný, zvěč-

do, dāre, dedi, datum dávám, poskytuji, povoluji, propůjčuji, vydávám, přispívám, dovoluji, (iter) dopřávám, připouštím, přiznávám; přivádím (ad languorem), přenechávám, připouštím, odpouštím; věnuji; sděluji, vypravuji; přičítám, připisuji (crimini); udávám, označuji; určuji, stanovím; operam d. přičiňuji se; poenas d. trestán jsem, odpykati; ius iurandum d. přísahu skládám; veniam d. odpouštím; in fugam d. na útěk obracím; terga do obracím se na útěk; verba do klamu, podvádím; fabulam do kus dávám; manus do vzdávám se, podrobuji se; nomina do hlásím se k službě vojenské; datur dovoluje se.

dōceo, ēre, ui, ctum učím, poučuji, zpravuji, oznamuji; fabulam d. kus dávám; causam d. podstatu právní pře vysvětluji; absol. jsem učitelem.

dōcīlis e *adj.* učelivý.

dōcīlitas, tis *f* učelivost.

doctē *adv.* učeně, obratně.

doctor, is *m* učitel.

doctrīna, ae *f* učení, nauka, věda; učenost.

doctus 3. učený; obratný; chytrý.

dōcūmentum, i *n* poučný nebo výstražný příklad, poučka, výstraha; důkaz, doklad.

Dōdōna, ae *f* m. v Epeiru s věštnou Jovovou, *adj.* **Dōdōnaeus** 3. a **Dōdōnis**, dis *f*.

dodrans, tis *m* $\frac{3}{4}$ celku.

dogma, tis *n* učení, zásada filosofická. [bourací.

dolābra, ae *f* motyka, špičák

dōlenter *adv.* bolestně, s pohnutím. [cítím.

dōleo, ēre, ui, rmoutím se, bol

dōliāris, e *adj.* soudkový, mladý (vinum).

dōliōlum, i *n* soudek.

dōlium, i *n* sud.

dōlo, āre osekávám, otesávám; zhruba hotovím.

Dolo, ōnis *m* vyzvědač trojský.

dōlon, is *m* hůl s ostrou špicí, dýka; menší plachta na předu stožáru.

Dōlōpēs, um *m* národ v Thessalii; země **Dōlōpia**, ae *f*.

dōlor, is *m* bolest, zármutek; příkoří, urážka.

dōlōsē *adv.* podvodně.

dolōsus 3. podvodný, lstivý.

dōlus, i *m* lest, klam, podvod.

domābilis, e *adj.* zkrotitelný

dōmesticus 3. *adj.* domácí, doma, vlastní; *subst. pl.* členové rodiny.

dōmī *adv.* doma, v domě; domi militiaeque v míru a ve válce.

dōmīcīlium, i *n* domov, byt, obydlí, sídlo, zámek.

dōmīna, ae *f* paní, hospodyně; velitelka; choť.

dōminans, tis *pass.* ovládaný.

dōmīnātio, ōnis *f* panování, vláda, vládychtivost.

dōmīnātus, ūs *m* panství.

dōmīnium, i *n* hostina.

dōmīnor, āri vládnou, panuji.

dōminus, i *m* pán, vládce; hostitel (convivii).

domiporta, ae *f* domek si ne soucí, hlemýžď.

Dōmītius 3. říms. rod: Cn. D. Calvinus 1. konsul za válek galských, 2. legat Caesarův; Cn. D. Ahenobarbus 1. vítěz nad Allobrogy, 2. tribun lidu; L. D. *adj.* **Domitiānus** 3. Ahenobarbus vůdce ve vojště Pompeiově; Cn. D. Corbulo válečník za Tiberia, Klaudia a Nerona.

dōmīto, āre krotím, ochočuji.

dōmītor, is *m* krotitel, vítěz nad.

dōmītrix, cis *f* krotitelka.

dōmo, āre, ui, itum krotím, ocho-
čuji, pokořiti.

dōmō *adv.* z domu, z domova.

dōmus, ūs *f* dům, obydlí; rodina; domov, vlast.

dōnārium, i *n* místo k uschovávání darů obětních; dar obětní; chrám.

dōnātio, ōnis *f* obdarování, dar.

dōnātivum, i *n* císařský dar vojsku.

dōnēc *sp.* dokud, pokud.

Donnotaurus *v.* Valerius.

dōno, āre darovati, obdarovati; odpustiti.

dōnum, i *n* dar; pocta.

Dōres, ium *m* Dorové; *adj.* Dōricus 3. (= řecký), Dōrius 3. a Dōris, dis *f*, jako *subst.* dc. Okeanova, choť Nereova.

dormio, ire spím; jsem nečinný.

dormito, āre jsem ospalý, podřimuji.

dorsum, i *n* hřbet, hřeben.

Dorylaeum, i *n* m. ve Frygii.

doryphoros, i *m* kopinník (socha Polykletova).

dōs, tis *f* věno.

Dossenus, i *m* básník atellan.

dōtālis, e *adj.* věnný, věnem.

dōtātus 3. bohatě vybavený.

dōto, āre vybavit, vybýti.

drachma, ae *f* mince řecká asi = denáru (80 *h*).

draco, ōnis *m* drak, had (i souhv.).

dracōnigēna, ae *c.* hadem zplozený.

drōmas, dis *m* velbloud; pes Aktaionův.

druīdēs, um *m* (-ae, arum) druidové, kněží gallští.

Drūsilla, ae *f* 2. manž. Augustova; dcera Drusa Germanika.

Drūsus, i *m* větev rodu g. Livia; Drusiana fossa průplav na dol. Rýnu. [lesní.]

dryādes, um *f* nymfystromové a

Dryōpe, ēs *f* matka Amfissova; m. Tarquitova.

Dryōpes, um *m* národ v Epeiru.

dubiē *adv.* pochybně, nejistě.

Dūbis, is *m* (Doubs) přítok Araru.

dubitābilis, e *adj.* pochybný.

dūbītanter *adv.* pochybně, rozpačitě.

dūbītātio, onis *f* pochybnost, rozpaky, váhání.

dūbīto, āre jsem na váhách, nevím... pochybuji; váhám, prodlévám (s inf.).

dūbius 3. *adj.* pochybný, váhavý, nejistý; nerozhodný; nebezpečný; sine dubio bez pochybnosti, bez odporu; in d. voco pochybuji.

ducēnī, 3. po dvou stech.

dūcentēsima, ae *f* 1/200, půl procenta.

ducenti 3. dvě stě.

dūco, ěre, xi, ctum vedu, táhnu, vleku, dopravuji; vdechuji, dýchám (aëra, spiritum); piji (sucos nectaris, obliviones); vytahuji, tasím (ensem), remos d. vesluji; lanam d. předu; via ducit vede, jde; vezu (equus victorem); uxorem d. manželku pojmuti, oženiti se; odvádím (ad mortem); беру, přijímám, dostávám (nomen, formam); táhnu, pochod konám, velím (partem exercitus); vedu, vytvořuji, stavím (fossam, arcum, vultus); vábím, lákám, jímám, zaujímám (oratio); odvozuji (nomen); protahuji (rem, tempus); roztahuji (brachia); trávim, prožívám (aetatem); účtuji; posuzuji, pokládám (pro falsis, affinium loco), mám za to, soudím (tribuendum esse); familiam d. jsem hlavou; d. me klidím se; os d. obličeje protahuji, šklebím se.

ducto, āre vodím.

ductor, is *m* vůdce.

ductus 3. jsa veden, z., sveden.

ductus, ūs *m* vedení, řízení; d. oris tah, rys.

dūdum *adv.* před chvílí, dávno.

Duellius, Dūilius, i m C. vítěz nad Karthagiňany; M. tribun lidu.

duellum, i n = bellum.

duim, duis.. duint m dem atd.

dulcē adv. sladce.

dulcēdo, inis f sladkost, lahoda.

dulcesco, ēre sládnou.

dulcicūlus 3. adj. sladoučký, miloučký.

dulcis, e adj. sladký, lahodný, milý, přívětivý.

dulciter adv. sladce, libě.

dulcitūdo, inis f sladkost.

Dulichiam, i n ostrov u Ithaky;

adj. Dūlichius 3. (= Odysseův).

dum sp. zatím co, pokud, až, až by; aby jen, jen když.

dūmētum, i n křoví, trní.

Dumnorix, igis m bratr Divitiaka aedujského.

dumtāxat adv. přesně-li uvážíme; právě jen, toliko.

dūmus, i m trní.

duo, ae, o dva; d. Scipiones oba.

duodecim dvanáct.

duodēnī 3. po dvanácti.

duodētrīgintā dvacet osm.

duodēvigintī osmnáct.

duoetvicesimānī, ōrum m vojíni 22. legie.

duplex, icis adj. dvojnásobný, dvojitý; dvojjazyčný; se dvěma jazyky, úskočný.

duplicārius, i m vojín dvojnásobný žold beroucí.

dupliciter adv. dvojako.

duplico, āre dvojnásobím, zdvojuji; opakují; množím; zkrućuji, křívím.

duplus 3. dvojnásobný (co do velikosti neb počtu).

dūpondius, i m peníz = 2 assům.

dūrābilis, e adj. trvanlivý.

Duratius, ii m náčelník Piktonů.

dūresco, ēre, ui tvrdnu.

dūritas, tis f tvrdost, přísnost.

dūrītia, ae f tvrdost, otužilost; necitelnost.

dūrīties, ēi f = duriti .

dūro, āre tvrdím, otužuji; tupým činím; tvrdnu, trvám.

Dūrocortōrum, i n (Reims) hlavní město Remů.

Dūrus v Laberius.

dūrus 3. adj. tvrdý, těžký, trudný; otužilý, necitelný, přísný.

duumvirī, ōrum m dvojčlenný výbor, duumvirové.

dux, cis m vůdce, velitel; náčelník, kníže.

Dýmas, ntis m otec Hekubin;

Dymantis, dis f = Hecuba.

dýnastēs, ae m vládce, kníže (odvislé říše).

Dýrrhachium, i n přístavní město illyrské (Durazzo v Albanii); **adj. Dýrrhachīnus 3.** (i subst.).

E.

E, ex předl. s abl z, ze, s, se; pro; po, dle; **ex itinere** hned z pochodu; **ex eo die** od toho dne; **qua ex re** pročez; **ex consuetudine suā** po svém zvyku; **ex tempore** s prospěchem; **ex literis** na základě zprávy (úřední); **e re mea est** jest k mému prospěchu.

eā adv. tudy, tamtudy.

eādem adv. touže cestou.

eātēnus adv. potud, tak daleko

ēběnus, i m dřevo i strom ebe-
nový.

ēbībo, ēre, bībi, itum vypítí, pro-,
v sebe přijímám, piji (amnes).

ēblandior, īri, vylichotiti.

ēbriētas, tis f opilost, na-

ēbriōsitas, tis f opilství.

ēbriōsus 3. *adj.* pití oddaný,
subst. piják.

ēbrius 3. *adj.* opilý, o., zpitý.

ēbullio, īre vzkypěti; chlubití se
(virtutes).

ēbūlum, i n (-us, i m.) chebdí.

ēbur, ōris n slonovina i věci z
ní zhotovené. [ně pracovaný.

ēburnēōlus 3. ze slonoviny pěk-

ēburnēus (-nus) 3. *adj.* ze slo-
noviny; sloní (dens); bělo-
stkvoucí jako slonovina.

Eburōnes um m kmen belg. na
střední Mose.

Eburovīces, um m v. Aulerci.

Ecbatana, ōrum n hl. m. Medie.

ecce hle! ejhle!

Echecrātes, is m filosof pytha-
gorovský za doby Platonovy.

Ěchīdna, ae f saň lernajská;
polo drak, polo panna, matka
Kerberova.

Ěchīnades, um f skupina ostrovů
při ústí Acheloa. [vadlo.

ēchīnus, i m ježek; měděné umy-

Echīon, is m heros z dračího
semene vzešlý, otec Pentheův;
syn Merkurův; slavný malíř
řecký; Echionides = Pentheus;
adj. Echīōnius 3. thebský,
kadmejský.

ēchō, ūs f ozvěna; Echo nymfa.

eclipsis, is f zatmění.

ecquando *adv.* zda kdy, někdy.

ecqui 3. zda kdo, zda jaký;
ecquid zdali. [kam.

ecqui *adv.* zda nějak; ecquo zda

ecquis v. ecquid.

eculeus v. equuleus.

ēdax, cis *adj.* žravý, hlodavý.

edepol *interj.* na mou věru, při-
sám bůh.

ēdēra v. hедера.

Ědessa, ae f m. v Makedonii; m.
v Mesopotamii.

ēdīco, ēre, xi, ctum vyřknouti,
vyhlásiti, naříditi, poručiti.

ēdictum, i n ohlášení, vyhláška,
nařízení.

ēdīscō, ēre, didici z paměti se
učím, vyučiti se, na- se.

ēdīssero, ēre, ui, rtum obšírně
promlouvám, vykládám.

ēdīsserto v. předešlé.

ēdītīcius 3. udaný, navržený.

ēdītio, ōnis f vydání, u-; navr-
žení; sdělení; uspořádání.

ēdītus 3. vyvýšený, vysoký.

ēdo, ēre, didi, ditum vydávám,
vyrážím; plodím; rozšiřuji;
rozhlašuji, ohlašuji, oznamuji,
vyjevuji; provádím (exempla
cruciatūs) způsobuji.

ēdo, ēre, (ēsse), ēdi, ēsum jím,
zžírám, hubím.

ēdōceo, ēre, cui, ctum vyučuji,
poučuji, zevrubně zpravuji.

ēdōmo, āre, ui itum zkrotiti,
podmaniti.

Edōni, ōrum m thracký kmen,
ctitel Bakchův; *adj.* Edōnus 3.

ēdormio, īre, vyspati se z . . ;
Ilionam e. hrátí úlohu spící I.

ēducātio, ōnis f vychování.

ēducātor, is (-trix, cis) vycho-
vatel, živitel.

ēdūco, āre vychovávám, pěstím,
živím.

ēdūco, ēre, xi, ctum vyvésti; vy-
táhnouti, vypraviti se; vytasiti;
exercitum e. s vojskem vytáh-
nouti; in ius e. na soud pe-
hnati; zdvihnouti, vyvýšiti, zbu-
dovati (aram, turrin); vycho-
vati.

ēdūlis, *adj.* jedlý.

ēdūro, āre vytrvati.

ēdūrus 3. přetvrdý.

Ěētīon, is m král v Thebách v
Kilikii; *adv.* Ěetiōnēus 3.

effarcio, īre, si, tum vycpati, vy-
plnití.

effātum, i n výrok; věštba.

effectio, ōnis f vykonávání;
prvotní příčina.

effector, is m původce, tvůrce.

effectus, ūs m provedení, vý-
sledek, účín.

effemino, āre zženštiti, rozmazlití, změkčítí.

efferatus 3. zdivočilý.

efferro, ferre, extuli, ēlātum vynáším, pedem e. vykračuji, vycházím; odnáším, pochovávám; zdvihám (caput), povznáším; vlebím (laudibus); plodím, nesu (fruges); vyhlašuji, rozoznamuji (in vulgus); do konce nesu, snáším (laborem).

efferus 3. divoký, divý.

effervesco, ěre, vi (ui) vzkypěti, vzplanouti.

effervo, ěre vyvřítí, vyvaliti se.

effetus 3. vysílený.

efficacitas, tis *f* působivost.

efficaciter *adv.* vydatně.

efficax, eis *adj.* účinný, vydatný.

efficienter *adv.* účinně. [nost.

efficientia, ae *f* působení, účinnost.
efficio, ěre, fēci, fectum vykonati, způsobiti, provéstí, dokázati, poříditi; učiniti koho čím; zbudovati, zříditi; sehnati, vytvořiti; užitek nésti, vynášeti; obnáseti, činiti; efficitur z toho plyne. [lícení.

effictio, ōnis *f* vypočtení, vyčítání.
effingo, ěre, nxi, ctum vyobrazuji, vypočtuji, vytvářím; vylíčiti; stírám (sanguinem).

effigiēs, ēi *f* obraz, podoba.

efflagitatus ūs *m* naléhavá, důtklivá žádost, prošení.

efflagito, are důtklivě vyžaduji, doprošuji se. [mam).

efflo, āre vydechuji (ignes, ani-
effloresco, ěre, ui rozkvétám, vy-

effluo, ěre, xi vytékám; unikám, pro-, mizím, vypadávám.

efflūvium, i *n* výtok.

effodio, ěre, di, ssum vyhrabávám, vykopávám; vypíchnouti; proslídnouti, vyloupiti.

effor, āri vyřknouti, vysloviti; vysvětliti.

effrenatē *adv.* bezuzdně, nevázaně.

effrenatio, ōnis *f* bezuzdnost, nevázanost.

effreno āre uzdy zbavuji, rozpoutávám.

effrenus 3. bezuzdný.

effringo, ěre frēgi, fractum vylomití, vypáčiti, roztříštití.

effugio, ěre, gi utíkám, prchám, unikám, ubíhám, varuji se; jsem tajný.

effugium, i *n* útěk, uniknutí; prostředek k útěku. [se.

effulgeo, ěre, si zazářiti, zastkviti

effultus 3. opřený.

effundo, ěre, fūdi, sum vylévám, pro-, hojně vydávám; promarniti; vypustiti (habenas), shoditi (jezdce); se e. vyhrnouti, vyvaliti se; rozplývati se v ., odvádati se.

effusē *adv.* široko daleko, rozptýleně, marnotratně, nemírně.

effusus 3. vylitý, roz-, rozpuštěný, rozptýlený; přílišný, přehojný; marnotratný, nemírný; effuso cursu v plném trysku.

effutio, ěre vyžvatlati.

ēgenus 3. nuzný, potřebný, skrovný.

ēgeo, ěre, ui nedostatek mám, strádám; egentes nuzní, nuzáci.

Egēria, ae *f* nymfa italská, rádkyně Numova.

ēgēro, ěre, ssi, stum vynáším, vyvádím; zaháním, vy-, vyvrhuji, vyrážím.

ēgestas, tis *f* nouze, bída.

ēgo *zá m.* (mei, mihi, me) já.

ēgrēdior, i, ssus sum vystupuji, vycházím, odcházím, vzdaluji se; vyplouti; postupuji za.

ēgrēgiē *adv.* výborně, znamenitě.

ēgrēgius 3. *adj.* výborný, výtečný, znamenitý.

ēgrēssus, ūs *m* odchod, odjezd; výstup, přistání; východ; ústí.

eheu! ach! běda;

eia aj! nastojte; nuže, vzhůru!

ei mihi ach, běda!

ēiāculor, āri vyhazuji, chrlím.
 ēicio, ěre, iēci, iēctum vyhazuji, vyhošťuji, vyháním; se e. vyhrnouti se, vyraziti; přistáti (naves); ztroskotati, homo eiectus trosečník, chudák; vypískati, vysyčeti; zamítnouti.
 ēiectāmentum, i n výmět.
 ēiēcto, āre vyhazuji, chrlím.
 ēiulātio, ōnis f vyti, kvílení.
 ēiulo, āre kvílím, úpím.
 ēiūro, āre odpřísahám, přísežně odmítám (iudicem); skládám (magistratum), neuznávám (patriam).
 ēius modī toho způsobu, takový, toho druhu.
 ēlābor, i, psus sum vypadám, vyklouznouti, vysmeknouti se, uniknouti, vyvážnouti; upadám (in servitute); mizím (memoriā).
 ēlabōrātus 3. pečlivě vypracovaný; umělkovaný.
 ēlābōro, āre namáhám se, vynasnažiti, přičiniti se; vypracovati (causam), zjednati, připravit, přivoditi (saporem).
 ēlāmentābilis, e adj. přežalostný, úpěnlivý.
 ēlanguesco, ěro, ui ochabuji.
 ēlātē adv. vznešeně; pyšně, zpupně.
 ēlātio, ōnis f vzlet, vytržení.
 ēlātro, āre vyštěknouti.
 ēlātus 3. vznešený; vysokomyslný; zhrdlý.
 Ělāver, is m (Allier) přítok (levý) horního Ligera.
 Ělēa, ae f m. v Lukanii, rodiště Zenonovo (Eleates).
 ēlectē adv. vybraně.
 ēlectio, ōnis f výběr, volba.
 ēlector, is m kdo vybírá, výběrač.
 Ělectra, ae f dcera Atlantova, Pleiada; dcera Agamemnonova.
 ēlectrum, i n jantar; směs kovová barvy jantarové.
 ēlectus, ūs m volba.

ēlēgans, tis adj. vybraný, vkusný, ušlechtilý.
 ēlēganter adv. ušlechtilé, způsobně, vkusně. [ušlechtilost.
 ēlēgantia, ae f uhlazenost, vkus,
 ēlēgi, ōrum m elegie (hexam. a pentam.)
 Ělēleus, i m příjm. Bakchovo; adj. Elelēis, dis f.
 Ělēis, idis f elidský (humus).
 ēlēmenta, ōrum n prvky; základy vědění, počátky (Romae).
 Ělēphantinē, ēs f ostrov a m. v Nilu.
 elephantus, i m slon.
 ēlēphas, ntis slonovina; v. elephantus.
 Ělēus 3. adj. elidský, olympijský.
 Ěleusis, īnis f m. v Attice s mysteriemi Cereřinými; m. v Aegyptě; adj. Eleusīnius 3. a Eleusīnus 3.
 Eleuteti, ōrum m kmen galský sev. od stř. Garumny.
 ēlēvo, āre vyzdvihuji, vztyčuji, vystavěti; oslabiti, zmenšiti.
 Ělias, dis f (equa) elidský.
 ēlicio, ěre, cni, citum vylákati, vylouditi; vyvolati.
 Ělicius, i m příjm. Jovovo.
 ēlido, ěre, si, sum vyraziti, vykřesati (ignem); sraziti, státni (řeku); vypuditi (morbum); ztroskotati, roztržiti, rozbiti; zničiti.
 ēligo, ěre, lēgi, lectum vybrati, vyvoliti. [donii.
 Elimēa, ae f krajina v jz. Make-
 ēlimīno, āre z domu vzdalují, rozšiřují, vynáším.
 ēlimo, āre vypilovati.
 ēlinguis, e adj. bez jazyka, bez řeči; němý; nevýmluvný.
 Ělis, idis f město a kraj v záp. Peloponnesu.
 Ělissa, ae f Dido.
 ēlixus 3. vyvařený, za-
 ēlōco, āre pronajímám; gentem Iudaeorum příjmy žid. státu.

ēlocūtio, ōnis *f* řečn. proslovení, sloh.
 ēlōgium, *i n* výrok, výpověď, sentence; soudní nálezení; nápis, nadpis; krátké udání v závěti.
 ēlōquens, *tis adj.* výmluvný.
 ēloquentia, *ae* výmluvnost.
 ēlōquium, *i n* výmluvnost.
 ēlōquor, *i, cūtus sum* vypovídám, vyjadřuji, projevuji, přednáším, řečnfm.
 Elpēnor, *is m* druh Odysseův.
 Elpinicē, *ēs f* sestra Kimonova.
 ēlūceo, *ēre, xi, stkvěji se, zářím; vysvítám.*
 ēluctor, *āri* vyvinouti se, přemoci, překonati.
 ēlūcūbro, *āre* při světle, s námahou pracuji.
 ēlūdo, *ēre, si, sum* vyhrát, ohehrát koho, ráně se vyhnouti; smích, posměch si tropím, spílám; šálím, klamu; mařím.
 ēlūgeo, *ēre, xi* mám smutek nad..
 ēluo, *ēre, ui, ūtum* vymývám, o-, s-; smazati, zahladiti.
 Elūsātēs, *ium m* (Eauze) kmen aquit. již. od stř. Garumny.
 ēlūtus 3. vypláknutý, slabý.
 ēlūvies, *ēi f* potopa.
 ēlūvio, *ōnis f* potopa.
 Elysii, *orum m* kmen mezi Odrou a Vislou.
 Elýsium, *i n* sídlo blažených v podsvětí; *adj.* Elýsius 3.
 ēmancipo, *āre* z moci otcovy propouštím, za svobodna prohlašuji; v moc jiného odevzdávám; přenechávám, odprodávám.
 ēmāno, *āre* vytékám; vznikám; rozšiřuji se, rozhlašuji se.
 Emāthia, *ae f* 1. = Makedonie; 2. Thessalie; *adj.* Emathius 3.; E. dux = Alexander; E. vertex = Pelion.
 Emāthis, *idis f pl. dc.* krále maked. Piera.

ēmātūresco, *ēre, ui, dozrávám; mírním se (ira).*
 ēmax, *cis adj.* koupěchtivý.
 emblēma, *tis n* vypuklá práce na nádobách; mosaika.
 embōlium, *i n* mezihra, ballet.
 ēmendābilis, *e adj.* napravitelný.
 ēmendātē *adv.* bez chyby, správně, bezvadně.
 ēmendātio, *ōnis f* oprava.
 ēmendātor, *is m* oprávec; -tri *cis f* oprávkyně.
 ēmendātus 3. opravený, bezvadný, dokonalý.
 ēmendo, *āre* opravuji, na-, nahrazuji.
 ēmentior, *īri* vylhávám, lživě vypovídám; smyslití.
 ēmercor, *āri* vykupuji.
 ēměreo, *ēre, ui, itum (-eor, ēri, itus sum)* zasloužiti si, -se; vysloužiti, do- (stipendia).
 ēměritus 3. vysloužilý, -ený, za-; *subst.* vysloužilý voják, vysloužilec.
 ēmergo, *ēre, si, sum* vynořiti, v. se; vyváznouti; vzejíti, vyplynouti, vystupovati, zvedati se; jasným, zřejmým se stávatí.
 Ěměrita, *ae f m.* v Lusitanii.
 ēmētior, *īri, mēnsus sum* vyměřuji, procházím, cestuji (terras) uraziti; překročiti, vyměřuji = přiděluji (aliquid patriae); přeziti, strávití (diem).
 ēmēto, *ēre* požití.
 ēmígro, *āre* vystěhovati se.
 ēmíco, *āre, ui, ātum* zazářiti, vyskočiti, vyšlehnouti (flammae), vystříknouti (sanguis), vyraziti; lesknouti se, vynikati, vyčnívati.
 ēmineo, *ēre, ui, vyčnívám, vynikám, předčím, vyznamenávám se; vynořiti se.*
 eminens, *tis adj.* vyčnívající, vynikající, vysoký.
 ēmīnus *adv.* z daleka, z dálky.
 ēmīror, *āri* žasnu nad..
 ēmissārius, *i m* zvěd.

ēmissio, ōnis *f* vypuštění, vy-mrštění.

ēmitto, ěre, si, sum vysílám, ode-, vypouštím, pouštím (aculeum), pro-, vydávám (vocem), metám (hastam), odkládám, odhazuji (scutum).

ēmo, ěre, ēmi, ēmptum kupuji, vy-, za-, získávám.

ēmoderor, āri mírním.

ēmōdūlor, āri opěvám.

ēmollio, ěre měkčím, mřnám, změkčilým činím.

ēmolūmentum, i *n* námaha; dílo, práce; výsledek, prospěch, zisk.

ēmōrior, i, tuus sum odumírám, zemřítí, vyhynouti.

ēmōveo, ěre, vi, tum vzdaluji, odklízím; otrásám. [genta.

Empēdōcles, is *m* filosof z Agri-empīricus, i *m* pl. lékař dle zkušeností léčící.

Empōria, orum *n* kraj u M. Syrti.

Emporiae, ārum *f* m. v Hispanii.

empōrium, i *n* tržiště.

emptito, āre kupuji.

emptor, is *m* kupec.

Empulum, i *n* m. v Latii.

ēmunctus 3. homo e. naris bystrozraký, jemného vkusu.

ēmungo, ěre, xi, ctum vysmrkati se; ošiditi.

ēmūnio, ěre dobře opevňuji; cestu razím, schůdným činím.

ēn interj. hle! ejhle! nuže!

ēnarrābilis, e *adj.* vyličitelný.

ēnārro, āre vypravuji (úplně), vyličuji.

ēnāscor, i, nātus sum vyrůstí, vyhnati.

ēnāto, āre vyplovati. [naný.

ēnāvātus 3. provedený, doko-

ēnāvigo, āre vyplouti, pro-

Encēlādus, i *m* gigant Aetnou pokrytý.

Endýmion, is *m* sličný jinoch, Jovem k věčnému spánku odsouzený.

ēněco, āre, ui, ctum ubíjím, usmrtiti; vysílití.

ēnervis, e *adj.* vysílený, mdlý.
ēnervo, āre vysiluji, změkčilým činím.

Ěngūion, i *n* m. na Sicilii.

ēnim sp. zajisté, ovšem; totiž, neboť.

ēnimvēro sp. ba ovšem.

Ěnīpeus, i *m* řeka v Thessalii; bůh říční; říms. mladík.

ēnīteo, ěre, ui stkvěji se.

ēnītesco, ěre zastkvíti se.

ēnītor, i, nīsus sum (-xus) vydrati se, pro-, vystoupiti, zniknouti, dosíci; namáhati se; poroditi.

ēnīxē *adv.* namáhavě, úsilovně.

ēnīxus 3. čilý, horlivý.

Ennius, i *m* básník říms. z Rudí v Kalabrii.

ēno, āre vyplovati, pro-

ēnōdātē *adv.* zřetelně.

ēnōdātio, ōnis *f* vysvětlení.

ēnōdis, e *adj.* bez suků.

ēnōdo, āre vysvětluji.

ēnormis, e *adj.* nepravidelný, neobvykle velký.

ēnōtesco, ěre, ui roznéstí se (a tím známým státi).

ensifer 3. meč nesoucí.

ensis, is *m* meč.

Entella, ae *f* m. na Sicilii.

enthýmēma, tis *n* argumentace; závěr z opaku.

ēnūbo, ěre, psi, ptum vyvdati.

ēnūcleātē *adv.* jasně, prostě.

ēnucleātus 3. čistý, poctivý; prostý.

ēnūcleo, āre jader zbavuji, vybírám; vysvětluji.

ēnūmerātio, ōnis *f* výčet, opakování.

ēnūměro, āre vypočítávám, uvádím, vypravuji.

ēnuntiātio, ōnis *f* výrok.

ēnuntiātum, i *n* výrok.

ēnuntio, āre vyjevuji, vyzrazuji; vypovídám, pronáším.

ēnūtrio, ěre vyživuji, vychovávám.

ēnuptio, ōnis *f* vyvdání.

eo, ĭre, ĭi, ĭtum jdu, táhnu, ubí-
rám se; curru, equo jedu; pe-
dibus e. pěšky; pedibus in sen-
tentiam hlasuji s někým; naví-
bus plavím se; vycházím (tectis),
odcházím (sacris), ad saga, ad
arma sahám uchyluji se k zbra-
ni, útočím (in hostem); teku
(Euphrates, sanguis); letím (sa-
gitta), míjím, plynu, přecházím
(in ramos); plížím, šířím se
(rumor), dostávám se, dávám se
(in rixam); zamýšlím, chci (do-
minationem raptum); *pass.* se
sup. tvoří infin. fut. *pass.*

eō *adv.* tam; tak dalece; tím,
proto, o to.

eōdem *adv.* tamtéž.

Eōs *f* Jitřenka, Zora.

Eōus 3. *adj.* jitřní, východní;
subst. jitřenka; obyvatel vý-
chodu.

Ěpamīnōndās, ae *m* státník a
vojevůdce thebský.

Ěpāphus, i *m* syn Jova Ammo-
na a Ioin.

Ěpēus, i *m* tvůrce koně trojského.

ēphēbus, i *m* mladík (u Řeků
kolem 18. roku), jinoch.

ephēmeris, idis *f* denník.

Ěphēsus, i *f* město v ionské
Malé Asii; *adj.* Ephesius 3.

ēhippiātus 3. *adj.* houní jez-
deckou opatřený.

ehippium, i *n* jezdecká houně,
čabraka, (sedlo).

ephōrus, i *m* efor (úředník
spartský).

Ěphýra, ae *f* = Korinth.

Epicharmus, i *m* básník vese-
loher; báseň Enniova.

Epiclērus, i *f* veselohra Menan-
drova.

Epīcūrus, i *m* filosof řecký;
adj. Epīcūrēus 3.

ēpicus 3. epický.

Epīdaurus, i *f* m. v Argolidě
s chrámem Aeskulapovým; *adj.*

Epidaurius 3.

ēpīgramma, tis *n* nápis, báseň
— epigram.

epīlogus, i *m* doslov.

Epimēnides, is *m* básník z Krety.

Epimēthis, idis *f* dc. Epimetheova.

Ěpīrōtēs, ae *m* Epirofan, obyv.
Epiru.

Ěpīrus, i *f* krajina u moře Ion-
ského; *adj.* Epiroticus 3.

epīstula, ae *f* list, dopis.

epitāphius, i *m* řeč pohřební.

ēpops, is *m* dudek.

Eporēdorix, ĭgis *m* 1. mladší,
šlechtic aedujský; 2. starší,
vůdce proti Sequanům.

ēpos *n* báseň hrdinská.

ēpōto, āre, āvi, ōtum vypiti.

ēpulae, arum *f* hostina, kvas.

ēpulāris, e *adj.* hodový, k ho-
stině patřící.

ēpūlo, ōnis *m* hodovník; trium-
viri neb septemv. dozorcí nad
hody obětními.

ēpūlor, āri hoďuji.

ēpūlum, i *n* hod, hostina, jídlo.

ēqua, ae *f* kobyla, klisna.

ēques, itis *m* jezdec, rytíř.

ēquester, ris, re *adj.* jezdecký;
ordo e. stav rytířský.

ēquīdem *adv.* arci, věru, ovšem, -ť.

ēquīnus 3. koňský.

ēquīria, ae *f* závody koňské
k počtě Martově.

ēquitātus, ūs *m* jízda, jízdectvo.

ēquīto, āre jedu na koni, harco-
vati, bouřiti (Eurus).

ēquūlēus, i *m* koník, hříbě; mu-
čidlo (osel).

ēquus, i *m* kůň; equis virisque
vší mocí; někdy equus = eques;
obraz. spiknutí; ad equum re-
scribo k jízdě připisuji, na ry-
tíře povyšuji.

ērādo, ěre, si, sum vyškrabati,
vyhladiti. [armenská.

Ěrātō *f* musa lyriky; královna

Erätosthēnēs, is *m* matematik
a hvězdář, správce knihovny
alexandrijské.

Ěrēbus, *i m* bůh temnoty; pod-
světí.
Ěrechthēus, *i m* král athenský,
adj. Erechthēus 3.; Erech-
thidae = Atheňané; Erech-
this, *idis f* Orithyia.
Ěrectus 3. vztýčený, hrdý, zmu-
žilý, pozorný.
Ěrēpo, ěre, *sl*, *tum* sléztí, vystou-
piti na..
Ěreptio, *ōnis f* uloupení.
Ěreptor, *is m* lupič.
Ěretria, *ae f m.* na Euboi.
Ěretriaci, *ōrum m* stoupenci Me-
nedemovi.
Ěretriēsis, *e adj.* eretrijský;
subst. Eretriané.
Ěrētum, *i n m.* v Sabinsku.
ergā *predl. s akk. k*, *ke*, vůči,
proti. [znice.
ergastulum, *i n* robotárna, ká-
ergō *adv. a sp.* za příčinou,
k vůli, *pro*; *proto*, *tedy*, *tudíž*;
desinite ergo přestaňte medle.
Erichthōnius, *i m* král athenský;
syn Dardanův; *adj.* Erichtho-
nius 3. = trojský.
Ěricius, *i m* ježek válečný, silné
břevno hřeby opatřené.
Ěridānus, *i m* Pád.
Ěrīgo, ěre, *ēxi*, *ēctum* vztyčuji,
zdvihám, povznáším, povzbu-
zuji; *pozorným činím*.
Ěrigōnē *ēs f* dcera Ikarova,
suhvězdí Panny.
erīlis *v.* herilis.
Ěrinnys, *os f* lítice, bohyně
msty; *zlý osud*, *bič* (Helena);
zuřivost.
Ěriphyla, *ae f* choť Amfiaraova.
Ěrīpio, ěre, *ripui*, *reptum* vy-
trhnouti, *vyrvati*, *u-*, *vzíti*;
osvoboditi, *zachrániti* (*ex peri-*
culo); *ereptum pervenire* lou-
peží se *dostati*; *pass.* = *zemřiti*.
Ěrōgātio, *ōnis f* vydání, *vypla-*
cení, *rozdělení*.
Ěrōgo, *āre* vyplácím.
errābundus 3. bludný, *toulavý*.

errāticus 3. bludný.
errātus, *ūs m* bloudění.
erro, *āre* bloudím, *toulám* se,
těkám; *mýlím* se, *chybuji*.
erro, *ōnis m* pobuda, *tulák*.
error, *is m* klam, *blud*; *chyba*,
vina, *poklesek*.
Ěrūbesco, ěre, *ui* červenám se,
zardívám se, *zastyděti* se.
Ěrūca, *ae f* housenka.
Ěructo, *āre* *vyvrhuji*, *vyřihuji*;
vytlachávám.
Ěrūdio, *ire* *vzdělávám*, *vyučuji*.
Ěrūdītē *adv.* *vzdělaně*.
Ěrūdītio, *ōnis f* *učení*, *vzdělání*,
učenost.
Ěrumpo, ěre, *rūpi*, *ruptum* *vyří-*
titi se, *vyraziti*, *propuknouti*;
vychrliti; *prosekati* se.
Ěruo, ěre, *ui*, *ūtum* *vyhrabati*,
vykopati, *vyrvati*, *vyvrátiti*;
vypátrati.
Ěruptio, *ōnis f* *výbuch*, *výpad*.
Erycus *v.* Eryx.
Ěrýmanthus, *i m* *pohoří v Ar-*
kadii; *adj.* Erymanthius 3.
(*aper*); Erymanthis, *idis f*
(*silva*).
Ěrýthēa, *ae f* *ostrov v zál. Gad-*
ském, *odkud Herkules Ge-*
ryonovi skot odvedl; *adj.* Ery-
theis, *dis f*.
Ěrýthrae, *ārum f m.* *v Ionii*; *adj.*
Erythraeus 3.
Erythraeum mare *moře Červené*
= *záliv Perský*.
Eryx, *cis m* *hora a město v sev.*
záp. Sicilii; *adj.* Erycinus 3;
subst. fem. = Venus.
esca, *ae f* *jídlo*, *vnadidlo*.
escendo, ěre, *di*, *sum* *vystupuji*.
escensio, *ōnis f* *přistání*.
escensus, *ūs m* *vystupování*,
slezení.
esculentus 3. *jedlý*.
Esquilliae, *ārum f* *největší ze*
7 pahorků římských, dříve po-
hřebiště (atrae); *adj.* Esquilius
a Esquilius 3. *i Esquiliarius* 3.

essēdārius, *i m* vozní bojovník.
essēdum, *i n* dvoukolka galská.
Esubii (-vii), *orum m* (Essey) kmen galský v Normandii.
ēsūrio, *ire* lačním, hladovým.
et *sp.* a, i; ale; a skutečně; a to; *et-et* i-i.
ētēnim *sp.* v skutku, zajisté, ovšem, totiž.
Ētēōcles, *is (eos) m.* syn Oidipův a Iokastin.
ētēsiae, *ārum m* passátní větry.
ēthōlōgus, *i m* napodobitel mravů a zvyků (*mimus*).
ētiam *sp.* také, též; ano i; u komp. ještě; *etiam atque etiam* opět a opět.
ētiamnum (-nunc) ještě nyní.
ētiamsi *sp.* ačkoli, byť i.
Etrūria, *ae f* krajina v Itálii; *adj.* *Etruscus* 3., *subst.* Etruskové.
etsī *sp.* i když, ačkoli, byť i.
eu *interj.* výborně! pěkně!
Euadnē, *ēs f* choť Kapaneova.
Euagorās, *ae m* král kyperský.
Euan *m* příjm. Bakchovo.
Euander (-rus), *i m* syn Karmentin, zakladatel Pallantea v Itálii; rytec z Alexandrie; *adj.* *Euandrius* 3.
Euboea, *ae f* ostrov v moři Aigaiském; *adj.* *Euboicus* 3.
Euclīdes, *is m* filosof megarský; matematik. [*tonův.*]
Eudoxus, *i m* astrolog, žák Platóna.
Euēninus 3. *adj.* od *Euēnus*, *i m* řeka v Aitolii.
Euhan v. *Euan*.
Euhius, *i m* příjm. Bakchovo.
euhoē, *euoe* juch! ichuchu! volání při slavnosti Bakchově.
Enias (-hias), *dis f* bakchantka.
Euippe, *ēs f* choť Pierova.
Eumēlus, *i m* král patrajský; Trojan.
Ēumēnēs, *is m* jméno několika makedonských vojevůdců a králů pergamských.
Ēumēnides, *um f* lítice.

Eumolpidae, *ārum m* Eumolpovci, kněžská rodina v Athenách.
Eumolpus, *i m* pěvec thracký, zakladatel eleus. mysterií; jeho syn.
eunūchus, *i m* kleštěnec.
Euphorbus, *i m* Trojan, syn Panthův. [*Euboie.*]
Euphōrio, *ōnis m* trag. básník z Euphrates, *is m* řeka v Syrii.
Eupolis, *dis m* básník veseloher.
Eurīpides, *is m* trag. básník řecký; *adj.* *Euripidaeus* 3.
euripus, *i m* úžina, zvl. mezi Boiotií a Euboiou.
Eurōpa, *ae f* 1. dcera foinic. krále Agenora; 2. díl světa; *adj.* *Europaeus* 3.
Eurōtas, *ae m* řeka v Lakonice.
eurōus 3. východní.
eurus, *i m* vítr jv. neb vých.
Eurybiadēs, *is m* král spartský.
Eurycleā, *ae f* kojná Odysseova.
Eurýdicē, *ēs f* choť Orfeova; vdova po Amyntovi makedonském, matka Filippova. [*fylii.*]
Eurýmēdōn, *tis m* řeka v Pam-fálii.
Eurypylus, *i m* syn Herakleův, král na Kou; syn Euaimona thessalského.
Eurysthēnes, *is m* král spartský.
Eurýtus, *i m* král v Oichalii;
Eurýtis, *dis f* = Jole.
Euterpe, *ēs f* musa hudby.
Euxīnus 3. *adj.* příjm. moře Černého, černomořský.
ēvādo, *ěre, si, sum* vycházím, vyvážnouti, uniknouti, vypadám, dopadám, končím; vyplnit se, stát se; vyspět v.
ēvāgor, *āri* vybočuji, od-, tékám; šířím se; pokračuji.
ēvālesco, *ěre, ui* vzrůstám, silím; mohu; převládám.
ēvānesco, *ěre, ui* mizím, zanikám; větrám.
ēvānīdus 3. mizivý, pomíjející.
ēvastō, *āre* úplně zpusťiti.
ēvēho, *ěre, xi, ctum* vyvážím, vyjíždím, vyvyšuji; *pass.* vyjíždím.

ēvello, ěre, elli, ulsum vytrhnouti, vyrvati.
 ēvēnio, ěre, vēni, ventum vycházím; stávám se, přiházím se, dařím se; připadám, (provincia).
 ēventum, i n výsledek, událost.
 ēventus, ūs m výsledek, konec, osud; plur. případy, náhody.
 ēverbero, āre vyšlehávám, vymrskávám, pro-, rozbívám.
 ēvergo, ěre vyklopiti, vydati.
 ēverriculum, i n síť zatahovač; vyděrač.
 ēverro, ěre, rri, sum vymetám; plením, vydírám.
 ēversio, ōnis f překocení, vyvrácení, zkáza.
 ēversor, is m bořitel, zničitel.
 ēverto, ěre, ti, sum vyvracím, ze základů bouřím (mare), kácím, ničím.
 ēvestigātus 3. vypátraný.
 ēvidens, tis adj. patrný, zřejmý.
 ēvidenter adv. zřetelně, jasně.
 ēvidentia, ae f zřetelnost, jasnost.
 ēvigilo, āre probuditi se, probdíti; pečlivě vypracovati (libros); nobis evigilatum est jest o nás postaráno.
 ēvillesco, ěre, ui na ceně tratím, oblevňuji, zmenšuji se.
 ēvincio, ěre, nxi, nctum obvazuji, ovinuji.
 ēvinco, ěre, ci, otum úplně přemáhám, překonávám, šťastně mívám (Charybdin): vymoci, dokázati.
 ēviscero, āre vykuchati, rozsápati.
 ēvīto, āre vyhýbám se, unikám, ucházím; vyvážnouti.
 ēvīto, āre život vzíti.
 ēvocātī, ōrum vysloužilci vyzvaní k dobrovolné službě další.
 ēvocātio, ōnis f vyvolání; povolání, vyzvání (k službě voj.)
 ēvocātor, is m buřič.
 ēvoco, āre vyvolati, povolati, obeslati, vyzvati, lákati; povýšiti (ad honorem).

ēvōlo, āre vyletěti, vyraziti, vyřítiti se; odkvapiti, uniknouti.
 ēvolūtio, ōnis f rozvinutí knihy, čtení.
 ēvolvo, ěre, vi, ūtum vyvaliti, rozvinouti, čísti; zbaviti; vykládám, vypravuji.
 ēvōmo, ěre, ui, ětum vyvrhuji, vydáviti, vychrliti.
 ēvulgo (-ol-), āre rozšiřuji, rozhlašuji.
 ex v. e.
 exācerbo, āre roztrpčuji, jitrím.
 exactio, ōnis f vymáhání, požadavek, vybírání, daň; vypuzení (regum).
 exactor, is m vymáhač daní, sběratel, výběrčí; vypuditel.
 exactus 3. přesný, důkladný.
 exācuo, ěre, ui, ūtum přiostruji; podněcuji, vzbuzuji.
 exadversum adv. a předl. s akk. naproti, s opačné strany.
 exaedicātio, ōnis f vybudování.
 exaedifico, āre vystavěti, postaviti.
 exaequātio, ōnis f vyrovnání.
 exaequo, āre vyrovnati, u-, s-.
 exaestuo, āre vzdouti se, vzky. pěti, vzplanouti.
 exaggerātio, ōnis f navezení hráze; vyvýšení, povznesení.
 exaggero, āre hráz navážím; zvětšuji, zvyšuji, povznáším, nadsazuji.
 exāgitātor, is m tuplč.
 exagito, āre vyháním, vyštvti; vyplísniť; napadám, tupím; znepokojuji; týrám; pobuřuji, popuzuji. [nouti.
 exalhesco, ěre, ui zběleti, zbled-
 exāmen, inis n hejno, roj; jazýček vah; zkouška.
 exāmino, āre rojiti se; vážím, uvažuji, zkoumám.
 exanco, āre vyčerpávám; snáším, vydržeti.
 exānimātio, ōnis f udušení; úžas, děs. [mrtvý; zděšený.
 exānimis, • adj. bezduchý,

exānimo, āre dechu zbavuji, unavuji, života zbavuji, usmrťiti; děsím.
exardeo, v. následující.
exārdesco, ěre, si, vzplanouti; rozhorľiti se.
exaresco, ěre, rui vyschnouti, vypráhnouti; vymizeti.
exarmo, āre odzbrojuji, přemáhám.
exāro, āre vyorati z-; zbrázďiti, vytěžiti; napsati.
exaspĕro, āre drsným činím; popuzuji, bouřím, dráždím.
exauctōro, āre propoušťím ze služby.
exaudio, ěre doslechnouti, za-, vy-.
exaugurātio, ōnis *f* odsvĕcení, zne-.
excaeco, āre oslepuji; zacpávám.
excandescō, ěre, ui rozpaluji, rozžhavuji se; vzplanouti.
excanto, āre vyčarovati, při-.
excāvo, āre vyhloubiti.
excĕdo, ěre, ssi, ssum vystupuji, u-, odcházím, umírám, přesahuji (modum); vybočuji; upoušťím, postupuji něco; pronikám; mizím.
excellens, tis *adj.* vynikající, výborný, výtečný.
excellenter *adv.* výtečně.
excello, ěre vynikám.
excelsĕ *adv.* vznešenĕ.
excelsūm, i *n* vyvýšené místo, výše.
excelsus 3 *adj.* vyvýšený, vznešený, strmý, vysoký.
exceptio, ōnis *f* výjimka, výhrada.
excepto, āre přijímám, chápu, chytám, ruku podávám; vdechuji.
excerpo, ěre, psi, ptum vyškubávám, vybírám, vylučuji.
excessus, ūs *m* vykročení, odchod, smrt; překročení, odbočení.
excetra, ae *f* had, hadice.
excīdium, i *n* zkáza, záhuba.
excīdo, ěre, di vypadávám, vy-

oházím; vyklouznouti (verbum), z pamĕti vymizeti, zmizeti, zaniknouti; chybiti se, propásti, přijíti o něco.
excīdo, ěre, cīdi, cīsum vysekávám, utínám, porážím, kácím; vyvracím.
excīeo v. násled.
excīo, ěre, ěvi, ětum zavolati, po-, vy-, vzbuditi, vyplašiti, polekati; vybídnouti, povzbuditi.
excīpio, ěre, cĕpi, ceptum vyjímám, od-, při-, zachraňuji; podnikám, podstupuji, na se беру; zachycuji, uchvacuji, chytám; vnímám, chápu, vystřídati; pokračuji, následuji; zastihuji; zadržuji, odrážím; pohošťuji, ujímám se, zachraňuji; přijímám, беру; zaujímám.
excīsio, ōnis *f* vyvrácení.
excitātus 3. prudký, ostrý.
excito, āre vzbuzuji, probouzím, volám, plaším, honím; vztýčiti, zříditi (stavbu); roznĕcuji, pod-; vzmužuji.
excitus 3. otřesený, rozčilený; zdĕšený. { křik.
exclāmātio, ōnis *f* zvolání, vý-
exclāmo, āre zvolati, vykřiknouti.
exclūdo, ěre, si, sum nepustiti, vyloučiti, zbaviti, zameziti, překážeti.
excōgitātio, ōnis *f* vymýšlení.
excōgito, āre vymýšlím.
excolo, ěre, ui, ultum zpracovati, vzdělávám, zušlechťuji.
excōquo, ěre, xi, ctum vyvážím, vysušuji, čistím, k zralosti přivádím. { šetilý.
excors, dis *adj.* nerozumný, po-
exeresco, ěre, ěvi, ětum vyrůstám, vz-.
excrētus 3. odmíšený, oddĕlený.
excrētus 3. vyrostlý, dospĕlý.
excrūcio, āre umučiti, utýrati.
excūbiae, ārum *f* stráž, vojín na stráž. [hlídka.
excūbitor, is *m* strážce; *pl.* stráž,

excūbo, āre, ui, itum venku ležím, hlídám, na stráži jsem.
excūdo, ěre, di, sum vykřesati (scintillam), ukouti; uměle zpracovati.
exculco, āre vyšlapati, udupati.
excultus 3. vzdělaný, jemný.
excurro, ěre, (cu) curri, sum vybíhám, výpad činím.
excursio, ōnis *f* výběh, výlet, výpad, vpád, nájezd; náběh, začátek. [zvědač.
excursor, is *m* harcovník; vy-
excursus, ūs *m* výhěh, výpad, útok; výlet.
excūsābilis, e *adj.* omluvitelný.
excūsātē *adv.* s omluvou.
excūsatio, ōnis *f* omluva.
excūso, āre omlouvám, vy-
excūtio, ěre, ssi, ssum vytrásám, vymrštiti, vyhoditi, pustiti; rozpráhnouti, rozvinouti; prohlédávám, přetrásám; vzdaluji, odstraňuji, ničím; sudorem e. zpotiti; ignem e. vznítiti; cursu e-or jiným směrem jsem zanášen.
exēdo, ěre, ēdi, ēsum vyjídám, stravuji, rozhlodávám, ničím; trápím. [hovorna.
exēdra, ae *f* společenský pokoj,
exemplar, is *n* vzor, příklad; kopie, otisk.
exemplum, i *n* příklad, doklad, vzor; výstraha; obsah, ráz; obraz, otisk, opis.
exeo, ěre, ii, itum vycházím, vytáhnouti, vyplouti; dopadnouti, vy-; vypršeti; zemřítí, vzejítí; ujítí, uniknouti; vystupovati, pře-; zacházeti, mizeti; vyhýbati se.
exerceo, ēre, ui, itum proháním, zaměstnávám, štvu; cvičím; stíhám, pronásleduji, znepokojuji; provozuji, konám; ferrum e. kuji; rura e. orám; cantum e. zpívám; pacem e. mír zachovávám; metalla e. doluji atd.; ponoukám. [jenské).
exercitatio, ōnis *f* cvičení (vo-

exercitatus 3. vycvičený, otužilý; týraný.
exercitium, i *n* cvičení.
exercitus, ūs *m* vojsko; hejno.
exhālātio, ōnis *f* výpar.
exhālo, āre vydechuji, vypařuji.
exhaurio, ěre, si, stum vyčerpávám; vybrati; vyprázdniti;
exhaustus vysílen, zemdlen; ubírám, ode-, ruším, odstraňuji; prodělati, přestáti; provésti, ukončiti.
exhērēdo, ēre vyděditi.
exhēres, dis *c.* vyděděný.
exhībeo, ēre, ui, itum vydávám, odevzdávám; ukazuji; prokazuji se, jevím se; provádím, opatřuji, zjednávám; k výsledku předvádím. [zhroziti se.
exhorresco, ěre, ui užasnouti,
exhortatio, ōnis *f* povzbuzení.
exhortor, āri pobádám, povzbuzuji.
exīgo, ěre, ēgi, actum vyháním, za-, zapuzuji (reges); proháním (ensem); vyžaduji, sháním, shromažďuji (obsides, pecunias), vynucuji, vymáhám; projíti, prožítí, dokončiti (diem, versus); prodávám (fructus); uvažuji, zkoumám; radím se, prodávám; vyměřuji, posuzuji.
exiguē *adv.* nuzně, sotva; skrovně, krátce.
exiguitas, tis *f* maličkost, nepatrnost; krátkost. [vný.
exiguus 3. *adj.* nepatrný, skro-
exilis, e *adj.* hubený, chatrný, skrovný; suchopárný.
exīlitas, tis *f* tenkost; slabost, hubenost, chatrnost.
exīliter *adv.* krátce, skrovně.
exīlium, (-xsi-) *n* vyhnanství.
exīmiē *adv.* obzvláště, nad míru, výtečně. [ný, obzvláštní.
exīmius 3. *adj.* vybraný, výbor-
exīmo, ěre, ēmi, ptum vyjímám, od-, vybírám, vzdaluji, osvobozuji; беру, odstraňuji; trávím (diem).

exin v. **exinde**.

exinānio, īre vyprazdňuji, vyčerpávám, vyloupiti.

exinde *adv.* odtud, na to, potom.

existimātio, ōnis *f* mínění, pověst, vážnost, úvěr.

existimātor, is *m* posuzovatel, soudce, sudílek.

existimo, āre cením, vážím, odhaduji, posuzuji, pokládám, mám za to, míním; rozhoduji.

existo, ěre, stiti, povstati, vzniknouti, stāti se, vzejíti.

exitiābilis, e *adj.* zhoubný, zkaženosný.

exitiōsus 3. zhoubný.

exitium, i *n* záhuba, smrt, zánik.

exitus, ūs *m* východ, výsledek, konec, osud.

exlex, gis *adj.* mimozákonný, nezákonný.

exōdium, i *n* dohra komická.

exolesco, ěre, ēvi, ētum vyrůstí, dozrátí; zastaratí, zajíti, zmizeti, ze zvyku vyjíti.

exōnero, āre nákladu, břemene zbavuji; osvobozuji, sprostuji, odlehčuji.

exoptātus 3. vytoužený.

exopto, āre snažně žádám, přeji si.

exōrābilis, e *adj.* uprositelný.

exōrdior, īri, ōrsus sum počínám.

exordium, i *n* začátek, úvod.

exōrior, īri, ortus sum vzházím, vznikám, povstávám.

exorno, āre vyzdobiti, vyzbrojiti, vystrojiti, spořádati (aciem).

exōro, āre vyžádati, vyprositi, u.

exorsa, orum *n* počátek, podnik.

exosculor, āri zlíbatí.

exōsus 3. velmi nenávidějící.

exōtericus 3. vnější, obecnější.

expallesco, ěre, ui zblednouti.

expassus (pando) 3 rozestřený, rozevřený.

expāvesco, ěre, āvi zhroziti se.

expectōro, āre z mysli zaháním.

expēdio, īre vybavuji, vyprošťuji, vyplétám; vymrštiti (discum);

vyjímám, připravuji, chystám (arma, ferrum); v pořádek uvádím, vykonávám, opatřuji (rem frumentariam); přednáším, vypravuji; **expedit** prospívá.

expēditē *adv.* lehce, hbitě.

expeditio, ōnis *f* výprava, tažení.

expeditus 3. *adj.* vybavený, volný; k boji hotový; zručný, hbitý; pohotovějsoucí (pecunia); victoria e. rozhodné v.; in expedito sum jsem po ruce.

expello, ěre, puli, pulsum vypuditi, vyhnati; vystřeliti, vyplouti.

expendo, ěre, di, sum odvážiti, zaplatiti, vy-; oceňuji, posuzuji; odpykati (poenas).

expergēfācio, ěre, fēci, factum proboužím.

expergiscor, i, perrectus sum probuditi se.

experiens, tis podnikavý, činný.

experientia, ae *f* zkušenost, vědomost, pokus.

experīmentum, i *n* pokus, důkaz; *pl.* zkušenosti.

expērior, īri, rtus sum zkouším, pokouším se; poznávám, shledávám, přesvědčuji se; soudím se.

expers, tis *adj.* neúčasten, prost, neznalý.

expertus 3. zkušený, zběhlý; osvědčený.

expetendus 3. žádoucí.

expēto, ěre, īvi (ii), itum vyžaduji; stihnouti (clades).

expiātio, ōnis *f* očista, usmíření

expilātio, ōnis *f* vyloupení.

expīlo, āre vypleniti, vyloupiti.

expingo, ěre, nxi, ctum vymalovati, živě vylíčiti.

expio, āre očišťuji, usmiřuji, pravuji, utišiti.

expiscor, āri vyloviti, vypátrati.

explānātē *adv.* zřetelně.

explānātio, ōnis *f* vysvětlení, výklad.

explānātor, is *m* vykladač.

explāno, āre vykládám, vysvětluji.
 expleo, ēre, ēvi, ētum vyplňuji, na-, do-; upokojiti, utišiti.
 explētio, ōnis *f* uspokojení.
 explētus 3. *adj.* úplný, dokonalý.
 explicātē *adv.* jasně.
 explicātio, ōnis *f* rozvinutí, výklad, vysvětlení.
 explicātor, is *m* vykladač.
 explicātrix, cis *f* vykladatelka.
 explicātus 3. spořádaný; zřetelný.
 explicitus 3. snadný.
 explīco, āre rozvinuji, rozšiřuji; vykládám, líčím; urovnati, usnadniti, provésti; uraziti (*iter*).
 explōdo, ēre, si, sum tleskáním vyháním (=vypískati); zavrhuji.
 explōrātio, ōnis *f* pátrání, vyzvídání.
 explōrātor, is *m* vyzvědač.
 explōrātus 3. vyšetřený, zjištěný, jistý, bezpečný.
 explōro, āre vypátrati, vyzkoumati, zvědět.
 expōlio, īre uhladiti, jemně vypracovati, zušlechtiti.
 expōlītio, ōnis *f* uhlazení, vyzdobení.
 expōno, ēre, sui, situm vysazuji (na zemi), vykládám, líčím.
 exportātio, ōnis *f* vývoz.
 exporto, āre vynáším, vyvážím, odpravuji.
 exposco, ēre, poposci, žádám (za vydání), vyžaduji.
 expositio, ōnis *f* výklad.
 expostulātio, ōnis *f* vyžadování, stížnost.
 expostulo, āre důtklivě žádám, vyžaduji, vymáhám; pru se; stěžuji si do . .
 expresse *adv.* výrazně.
 exprīmo, ēre, essi, essum vytlačiti, vytisknouti; vynutiti; vyličiti; napodobiti; překládati.
 expressus 3. výrazný, zřetelný, názorný; strojený.
 exprobrātio, ōnis *f* výčitka.

exprobro, āre vytýkám, vyčítám.
 exprōmo, ēre, psi, ptum vyjímám, vyndávám, ukazuji, rozvinuji.
 expugnābilis, e *adj.* dobytelný.
 expugnātio, ōnis *f* dobytí.
 expugnātor, is *m* podmanitel, dobyvatel.
 expūgno, āre dobývám, přemáhám; podrobuji; domáhám se.
 expulsio, ōnis *f* vyhnání.
 expulsor, ōris *m* vypuditel; *f* expultrix, cis. [ňuji.
 expurgo, āre čistím, ospravedl-
 exputo, āre uvážiti; dopátrati se.
 exquīro, ēre, sīvi, sītum vyhledati, vybrati, vypátrati; vyptávám se, vyzvídám; očekávám, žádám.
 expuīsīte *adv.* vybraně, pečlivě.
 exquisitus 3. vybraný, výborný, přesný; hledaný.
 exsacrīfico, āre obětuji.
 exsanguis, e *adj.* bez krve; bledý; zesláblý, slabý, mdlý.
 exsātio, āre nasycuji.
 exsātūro, āre nasycuji.
 exscīndo, ere, scīdi, ssum vyvrátiti, vyhledati.
 exscrībo, ere, psi, ptum vyplisuji, o-.
 exsculpo, ēre, psi, ptum vyškra-
 bati, vymazati.
 exsēco, āre vyřezávám.
 exsecrābilis, e *adj.* prokletý, strašlivý. [kletba.
 exsecrātio, ōnis *f* zaklínání,
 exsecrātus 3. prokletý.
 exsecror, āri proklínám, za-
 za- se.
 exsectio, ōnis *f* vyříznutí.
 exsecūtio, ōnis *f* provedení, vykonání, správa.
 exsēquiae, ārum *f* pohřeb.
 exsequor, i, cūtus sum vyprovázím; následuji, stíhám, vykonávám, plním; rozvádím, popisuji.
 exsēro, ēre, ui, rtum vystrčiti, odhaliti, obnažiti.
 exserto, āre vystřikuji, vyplazuji.

exsibilo, āre vypískati.
exsicco, āre vysušiti, vyprázdniti.
exsigno, āre vyznačuji, zaznamenávám. [odejíti.
exsilio, ěre, ui vyskočiti, chvatně
exsilium, i n vyhnanství.
exsisto, ěre, stiti, itum vyvstávám, po-, vznikám, objevuji se; stávám se.
exsolvo, ěre, vi, ūtum rozvazuji, osvobozuji; rozpouštím, odstraňuji; vyplatiti, za-, s-, smazati, zadost učiniti.
exsomnia, e *adj.* bezesný, bdělý.
exsorbeo, ěre, ui vysrknouti, vyssáti, shltnouti; vypuditi, vyprázdniti.
exsors, tis *adj.* bez losu, osudu neúčastný; mimořádný.
expātor, āri z dráhy vybočuji, rozlévám se, vy-.
expectatio, ōnis *f* očekávání, žádost.
expectatus 3. očekávaný, žádoucí, vítaný.
expecto, āre očekávám, vyčkávám, předvídám. [stříkati.
exspargo, ěre, sus rozházeti, po-
expēs *adj.* beznadějný.
expīro, āre vydechuji; skonávám; zanikám.
exsplendesco, ěre, ui zazářiti.
exspolio, āre vyloupiti.
exterio, āre poděsiti, poplašiti.
extimulātor, is *m* pobuřovač.
extimūlo, āre ponoukám, dráždím, vylákati.
extinctio, ōnis *f* vyhlazení.
extincto, is *m* uhasitel, zhoubce.
extinguo, ěre, xi, ctum sháším, uhasiti; potlačiti; vyhlazuji, za-, hubím; vysušuji; *pass.* zemřiti.
extirpo, āre vymýti.
exsto, āre vynikám, vyčnívám, strmím, ukazuji, jevím se; jsem, trvám; exstat jest patrné.
exstructio, ōnis *f* vybudování.
exstruo, ěre, xi, ctum buduji, stavím, zastavěti, nakupiti.

exsūdo, āre vypotiti, lopotně pořídi.
exsul, is *m* vyhnanec, psanec.
exsūlo, āre vyhnanecem jsem, mimo vlast žiji.
exsultim *adv.* výskokem.
exsulto, āre vyskakuji, jásam, plesám, bujně, rozpustile si vedu; rozpoutávám se.
exsuperābilis, e *adj.* přemožitelný. [vynikání.
exsuperantia, ae *f* výtečnost,
exsuperatio, ōnis *f* nadsázka, přehánění.
exsupero, āre vynikám, vyčnívám, převyšuji, překročiti, překonati.
exsurdo, āre ohlušiti, otupiti.
exsurgo, ěre, rrexi, ctum povstávám, zdvihám se; zotavuji se.
exsuscito, āre budím; rozdmýchuji; povzbuzuji.
exta, ōrum *n* vnitřnosti, droby obětních zvířat.
extābesco, ěre, ui zchřadnouti, vymizeti.
extemplō *adv.* okamžitě, ihned.
extemporālis, e *adj.* s patra, nepřipravený.
extendo, ěre, di, sum rozestírám, rozpínám, roztahuji, šířím, prodlužuji, rozkládám; e. me namáhám se, e. me itineribus namáhavé pochody konám.
extentus 3. roztáhlý, rozvláčný.
extēnuatio, ōnis *f* zmenšení, snížení.
extēnuo, āre zmenšuji, ztenčuji, zlehčuji; roztahuji, zředuji.
exter (exterus) 3. vně jsoucí, vnější, venkovský; cizozemský; *superl.* krajní, poslední, svrchovaný; ad extremum naposledy, konečně. [tlačuji.
exterebro, āre vyvrtávám, vy-
extergeo, ěre, si, sum stírám, o-, vy-. [hošťuji.
extermio, āre zaháním, vy-
externus vně jsoucí, vnější, cizí, zahraniční.

extero, ěre, trīvi, tum vytríti, ušlapati.
exterreo, ěre, ui, itum vyplašiti, polekati, zastrašiti, po-
extimesco, ěre, ui strachuji se, se strachem očekávám.
extimus superl. od *exter*.
extispex, icis *m* věštec z vnitřností zvířat.
extollo, ěre zdvihám, povznáším, vy-, vztyčuji, vzmužuji.
extorqueo, ěre, si, tum vykroutití, vytočiti, vyrvati; vynutiti, vymučiti.
extorris, e *adj.* ze země zahnaný.
extrā *adv.* a *předl.* s *akk.* vně, mimo, z venku, ven; e. quam si leč.
extrāho, ěre, xi, ctum vytahuji, pro-, prodlužuji, vyvádím, vyvlékám.
extrāneus 3. vnější, cizí, nepřibuzný.
extraordinārius 3. *adj.* mimořádný, neobyčejný.
extrārius 3. vnější, cizí.
extrēmītas, tis *f* nejzazší obvod, konec.

extrēmus 3. v. *exter*.
extrīco, āre vymotati; sehnati.
extrinsecus *adv.* zevně.
extrūdo, ěre, si, sum vypuditi, zatlačiti; zbýti se (*merces*).
extundo, ěre, di, sum vytloukám, vytepávám; vynucuji, způsobiti, opatřiti, zjednati; vyháním.
exturbo, āre zaháním, vy-, ve zmatek uvádím.
exubero, āre oplývám.
exul, v. *exsul*.
exulcero, āre zjitřiti, zhoršiti, rozhořčiti.
exulto, v. *exs-*.
exulūlo, āre zavýti; *exululatus* *akt.*
exundo, āre vylévati se, přetékatí, rozvodniti se.
exuo, ěre, ui, ūtum svlékám, odnímám, zbavuji; e. me vyprošuji se.
exūro, ěre, ssi, stum vypáliti, spáliti; vypražiti, vysušiti.
exustio, ōnis *f* vypálení.
exūviae, ārum *f* oruží nepřítelů svlečené, kořist, trofej válečná neb lovecká.

F.

fāba, ae *f* bob.
fābālis, e *adj.* bobový (*stipula*).
Fābāris, is *m* říčka v Sabinsku, přítok Tiberu [bajka].
fābella, ae *f* povídka, pohádka.
faber, rī *m* řemeslník, zejm. železo zpracující (kovář); i dřevo: truhlář, tesař; umělec (*Daedalus*); strůjce (*fortunae snae*).
fāber 3. *adj.* umělecký, obratný, mistrný; *ars f.* obratnost.
Fabianus 3. *adj.* *Fabiūv*, *Fabiovec*; *Fabiani* vojáci *Q. Fabia Maxima*; *fornix F.* oblouk na *Via sacra*.
Fābius 3. *adj.* *Fabijský*: *gens*, *tribus* (venkovská), *lex*.

Fabius C. *m* *legat Caesarūv*.
 L. F. *centurio* 8. *legie Caesarovy*; *Q. Maximus Allobrogicus* vítěz nad spoj. *Gally u Isary* 121. př. K.
Fabrātēria, ae *f* m. v *Latii*.
fabrēfacio, ěre umělecky zhotovuji.
fabrica, ae *f* dílna; řemeslo, umění; umělé zpracování.
fabricātio, ōnis *f* umělecké provedení; stavba.
fabricātor, is *m* tvůrce, mistr.
Fabricius, i *m* C. *Luscinus* protivník *Pyrrhūv*; *adj.* *Fabriciānus* 3. (*venenum*).

fabrīco, āre zhotovuji, kuji, tešu.
fabrīli, ium *n* řemeslo.

fabrīlis, e *adj.* řemeslný, -ický, umělý.

fābula, ae *f* vypravování, povídka, pověst; předmět rozmluvy, posměchu; rozmluva, zábava; báseň, báje, bajka; divadelní kus (f. docere kus dāvati).

fābulor, ari vypravuji, tlachám, bavím se, povídáti si.

fābūlōsus 3. báječný, podivný, báje milující.

facesso, ěre konám, provádím, zhotovuji; působím, jsem příčinou (negotium, periculum); vzdaluji se (me ex urbe).

fācētē *adv.* způsobně, obratně; vtipně, rozmarně.

facētia, arum *f* vtip, vtipnost, šprýmy.

facētus 3. ozdobný, jemný, uhlazený; vtipný, žertovný.

fācies, ēi *f* pohled, tvář, obličej, tvářnost, podoba, vzhled, zjev, vzezření; zdání.

fācile *adv.* snadno; jistě, bez odporu (f. primus); haud f. stěží, sotva; f. pati, perferre rád.

fācilis, e *adj.* snadný, pohodlný, schůdný, přístupný; ochotný, povolný, úslužný; nakloněný, vydaný čemu, vhodný; nimium facilis příliš lehkověrný; pohyblivý (oculus, manus), obratný, hbitý.

fācilitas, tis *f* snadnost, lehkost, obratnost; ochotnost, povolnost, přívětivost.

facinōrōsus 3. *adj.* zločinný, neřestný.

fācinus, ōris *n* čin, zločin.

facio, ěre, fēci, fāctum konám, činím, dělám, zhotovuji, připravuji, zařizuji, stavím (soleas, anulum, pontem, aedem, classem); skládám (versiculum); provádím, dopouštím se, páchám (caedem, fraudem, scelus); působím, osnuji, podnikám

(impetum, coniurationem); uza-
vírám (pacem, indutias); pro-
vádím, vykonávám (imperata);
konám (stipendia, ludos); ver-
ba f. řečním; sháním, zjedná-
vám (pecuniam); plodím, dá-
vám, vy-, nesu; příležitost dá-
vám (copiam pugnandi); dam-
num f. škodu trpím (naufra-
gium, iacturam), působím (fu-
gam), moram f. prodlévám s ně-
čím, zdržuji někoho; budím
(desiderium); periculum alicui f.
v neb. někoho uvádím, per. f.
pokouším se; palam aliquid f.
známo činím; dávám, nechá-
vám (me cernere letum), nihil
reliquum (i) f. nic neopomfím;
počínám (bellum); líčím, před-
vádím (Socratem disputantem);
připouštím; vážím si, cením
(parvi, pluris); provozuji (pi-
raticam); jednám, vedu si; co-
piam frumenti f. obilím záso-
bím; sementes f. osévám; fac
dejme tomu, že; fac s konj.
zdůrazněný rozkaz.

factiō, ōnis *f* dělání, konání;
strana (politická).

factiōsus 3. stranu za sebou ma-
jící, panovačný, mocný, vlivný.

factito, are dělávám, činím; pro-
vozují, zabývám se (accusatio-
nem); robím (smolím) versus
factum, i *n* čin, skutek, událost;
quo facto proto.

factus 3. způsobilý, zrozený k...;
dokonalý; utvářený, zpraco-
vaný, upravený.

facultās, tis *f* možnost, příleži-
tost, schopnost, vloha; zručnost;
pl. prostředky, jmění.

fācundē *adv.* výmluvně.

fācundia, ae *f* výmluvnost (při-
rozená).

fācundus 3. *adj.* výmluvný, vý-
řečný, obratný v řeči.

faecula, ae *f* kyselina vinná.

faenebris, e *adj.* úrokový, úro-
ků se týkající.

faeneratio, ōnis *f* půjčování na úroky, lichvaření.
faenerātor, is *m* kapitalista, lichvář.
faenero, āre na úroky půjčuji, lichvařím.
faeneror, ari na úroky vypůjčuji, lichvařím.
faenus, oris *n* zisk, výtěžek, úrok, lichva, jistina; *f.* agitare peníze na úroky půjčovati, s penězi lichvařiti.
Faesulae, arum *f* *m.* v Etrurii; *adj.* **Faesulanus** 3.
faex, cis *f* kvasnice, ssedlina, kal; vyvrhel, chátra; šťáva, omáčka.
fāgīneus 3. (-us) bukový.
fāgus, i *f* buk.
fālārica, ae *f* šíp koudelí a smolou obalený, ohnivý.
falcārius, i *m* kosář, hotovitel kos; inter *f*-os v ulici srpařské.
falcātus 3. kosami opatřený; srpovitý (cauda).
falcifer 3. srponosný.
falco, ōnis *m* sokol.
Falērii, orum *m* *m.* v Etrurii; *adj.* **Falērinus** 3.
Falernum, i *n* víno falernské; statek Pompeiův.
Falernus 3. *adj.* falernský (krajina v Kampánii).
Fālisci, orum *m* kmen etrurský; *adj.* **Faliscus** 3.
fallācia, ae *f* klam, lest, podvod, šalba.
fallācilōquus 3. šalebně mluvící.
fallāciter *adv.* podvodně.
fallax, cis *adj.* podvodný, šalebný, ošemetný, klamný.
fallo, āre, fēfelli (dēceptum) klamu, podvádím; ucházím pozornosti něčí, zůstávám nepozorován, *pass.* klamu se, mýlím se, jsem na omylu; fallit me klamu se, mýlím se; curam somno zaháním; noctem, horas sermonibus trávím; mandata nevykonávám; oculos littera *f.*

nelze přečísti; promissum *f.* nesplnění; depositum *f.* odciziti; faciem klamně napodobím.
falsē *adv.* falešně, mylně.
falsō *adv.* klamně, mylně, neprávem.
falsum, i *n* nepravda, lež.
falsus 3. *adj.* klamný, nepravý, planý, mylný, lživý, podvodný, nezasloužený (opprobria); oklamáný, mýlící se.
falx, cis *f* srp, hák, kosa.
fāma, ae *f* pověst (dobrá, špatná), dobré jméno, čest, veřejné mínění.
fāmēs, is *f* hlad, nenasytnost; chudoba řeči; person. jako bohyně.
fāmīlia, ae *f* čeledě, služebnictvo, domácnost, rodina, družina; *f.* duco jsem hlavou družiny; pater, mater familias hospodář, -yně; filius *f*-as nedospělý syn.
familiāris, e *adj.* rodinný, domácí, přátelský, spřízněný, důvěrný; *subst.* důvěrný přítel, důvěrník.
familiāritās, tis *f* důvěrné přátelství, důvěrní přátelé.
familiārīter *adv.* důvěrně, přátelsky; *f.* utor alquo jsem důvěrným přítelem někoho.
fāmōsus 3. *adj.* pověstný, proslavený, zle proslulý, vykřičený; potupný (libelli).
fāmulāris, e *adj.* čelední, služební.
fāmulātus, ūs *m* služebnost.
fāmulor, āri sloužím.
fāmulus, i -a, ae služebník, -ice, otrok, -yně.
fānāticus 3. *adj.* nadšený, šílený.
fandum, i *n* co se smí říkati, pravda. [historik].
Fannius, i *m* rod římský: C. F.
Fānum, i *n* (Fano) přímořské město umbrické. [tyně, chrám].
fānum, i *n* místo posvátné, sva-
far, farris *n* špalda, tluč obětní, mouka, chléb.

farcio, īre, si, ctum, tum nacpati.
Farfārus, i m říčka v Sabinsku.
farīna, ae f mouka.
fartor, is m jelitář.
fās n božský výrok, právo přirozené, zákonité, dovolené; osud; **fas est** jest volno, slušno, dovoleno; osudem určeno.
fascia, ae f vázanka, obvaz.
fascicūlus, i m svazeček, kytička, balíček.
fascīno, are uhranouti, očarovati.
fascīnum, i n uhranutí; prostředek proti uhranutí.
fasciōla, ae f stužka, vázanka.
fascis, is m svazek, svazek prutů, otep; úřad, zvl. konsulat.
fastidio, īre ošklivím si, nechuf mám. [porem.
fastidiōsē adv. s nechutí, s odfastidiōsus 3 vrtošivý, vybíravý, pyšný; ošklivost budící, hnusný,
fastidium, i n ošklivost, odpor, nechuf, hnus; pohrdání, omrzlost; pýcha, nadutost.
fāstīgātē adv. střechovitě, šikmo.
fāstīgātus 3 šikmý.
fāstīgium, ii n. hřeben, vrchol, špice; svah, sklon; hodnost, úřad.
fastus 3. adj. dies den, o němž se mohl soud konati, soudní; plur. záznam soudních dnů; kalendář.
fastus, ūs m pýcha, pohrdání, domýšlivost.
fātālis, e adj. osudem určený, osudný, osud určující, vyslovující (liber); zhoubný, smrtelný, (vulnus).
fātāliter adv. osudně, osudu přiměřeně.
fāteor, ēri fassus sum přiznávám se, doznávám; vyslovuji, projevuji. [štící.
fāticānus 3. prorocký, osud věfāticinus 3. v. předešlé.
fātidicus 3. prorocký, osud věštící; subst. věstec, — kyně.
fātifēr 3. smrtelný, -ící.

fātīgātio, ōnis f únava, zemdlenost.
fatigo, āre unavuji, honím, do únavy zaměstnávám, znepokojuji, trápím, naléhám, obměkčuji, uprošuji; pobádám (hastā), přemáhám, překonávám (animum); zabývám se, bez ustání činím (arma); trávím (noctem); proháním se (silvas).
fātiloquus 3. věštecký; subst. fē. věstkyně.
fātisco, ēre rozpadám se, trhliny dostávám; slábnu, mizím.
fātuitas, tis f pošetilost.
fātum, ī n božský výrok, věštba, osud; určení, vůle boží; neštěstí, smrt, zkáza; zhoubce.
fātuus 3. pošetilý, zpozdilý.
fauces v. faux.
Faunus, i m vnuk Saturnův, král latinský = Pan; plur. lesní bůžkové. [polní.
faustitas, tis f štěstí; plodnost
Faustulus, i m pastýř, vychovatel Romula a Rema.
faustus 3. adj. příznivý, šťastný.
Faustus, i m příjm. Sully, syna diktatorova.
fautor, is m fautrix, icis f. příznivec, příznivkyně.
faux, cis f hrtan. c. rtán; faucēs, ium těsný vchod, úžina, propast.
fāveo, ēre, fāvi, fautum přeji, pomáhám, podporuji, nakloněn jsem; linguis f jazyk stříci, mlčení zachovávatí, tiše se chovatí. [chmour.
fāvilla, ae f (horký) popel,
Favōnius, i m záp. vítr, zefyr.
fāvor, is m přízeň, náklonnost, potlesk v divadle.
favōrābilis, e adj. oblíbený, vítaný, příjemný, přízeň budící.
fāvus, is m plástek medu.
fax, cis f pochoděň; láska; lítice.
faxim, faxo = fecerim, fecero.
febris is f zimnice, horečka.
Febrūārius, i m únor.

februus 3 *adj.* očistný; *subst.*
februa, *orum* *n* prostředek
 očistný; slavnost očistná 15. ún.
fēcunditas, *tis* *f* úrodnost, plod-
 nost; bohatství, nadbytek.
fēcundo, *are* zúrodňuji.
fēcundus úrodný, plodný, bohatý;
 zúrodňující (*imber*).
fel, *llis* *n* žluč, hněv.
fēles, (-*is*), *is* *f* kočka.
fēlicitas, *tis* *f* štěstí.
fēlix, *cis* *adj.* úrodný (*ramus*),
 šťastný; štěstí přinášející.
fēmēn *v.* *femur*.
fēmīna, *ae* *f* žena; samice.
fēmīneus 3. *adj.* ženský, zženštilý.
fēmur, *ōris* *n* stehno.
Fenectani *campi* krajina v Latii.
fenestella, *ae* *f* okénko; brána
 římská.
fēnestra, *ae* *f* okno, střílna, otvor.
fēnīlia, *um* *n* senník.
fēnum (-*oe*, -*ae*), *i* *n* seno.
fērālis, *e* *adj.* umrlčí, pohřební;
 smrtelný, smrtonosný, neblahý,
 nebezpečný, hrozný, strašný;
feralia, *um* *n* slavnost mrtvých
 19. ún. [úrodný
fērāx, *cis* *adj.* výnosný, plodný,
fercūlum, *i* *n* nosítka; podnos,
 talíř, mísa; krmě.
fērē *adv.* skoro, téměř, asi; oby-
 čejně, většinou, vůbec.
fērentārius 3. harcovník, lehké
 sbory kopívníků neb prakov-
 níků.
Ferentīnum, *i* *n* *m.* v Latii;
adj. Ferentīnus 3.
Fēretrius, *i* *m* příjmení Jovovo.
feretrum, *i* *n* nosítka.
feriae, *ārum* *f* svátky, prázdniny;
 klid, mír.
fērīnus 3. *adj.* (z) divoké zvěři;
caro *f.* zvěřina (i samo *ferīna*).
fērīo, *ire* *biji*, tluku, udeřiti,
 stítí; *foedus* *f.* smlouvu činím;
trefiti; *vyrážeti* (*verba*).
fērītas, *tis* *f* divokost, surovost.
fermē *adv.* *v.* *fere*. [poj, pivo.
fermentum *i* *n* kvas, ječný ná-

fero, *ferre*, *tuli*, *lātum* *nesu*, při-
 náším; *manum* *f.* zápasím;
pedem *f.* spěji; *signa* *f.* dāti
 se na pochod, vytrhnouti;
manus *caelo* *f.* zdvihám; *fero*
me *jdu*, ubírám se, spěchám,
 řítím se (*Cacus*), též tak *feror*:
navis *žene* se, jest hnána, *via*
vede; *ferentes venti* příznivé
 větry; *unáším*, *od-*, *beru*,
loupím, *pustoším*; *vnáším*, *sná-*
ším (*mella*); *obětuji*, *darem*
přináším (*tura*), *nesu*, *plodím*
(cora); *dostávám* (*munera*,
praemia); *snáším* (*dedecus*),
vznáším (*desideria ad Caesarem*);
personam *f.* podvodně si *vedu*;
působím; *unáším*, *vynáším*, *vy-*
chvaluji, *velebím*; *vyvyšuji*, *po-*
(altius); *ukazuji* (*vulnera ad*
coniuges), *dávám* na jevo, *pro-*
jevuji (*laetitiam*); *klamně* *se*
vydávám *za...* (*nullius egentem*,
belli ducem); *prae* *se* *ferre*
hlásati; *projevovati*; *clam* *f.* *za-*
tajovati; *hlásiti*, *vypravovati*,
říkati, *zprávu dávati* (*vera*,
bella); *fama fert* pověst *praví*;
ferunt, *fertur*, *feruntur* *praví*
se, *říká se*, *prý*; *sententiam* *f.*
navrhují; *hlasují*, *suffragium* *f.*
hlas odevzdávám, *hlasují*, *quae-*
stionem *f.*, *legem* *f.* *navrhují*;
ad populum *f.* *zprávu dávám*;
iudicem *f.* *navrhují*; *počítám*
(sumptui); *zploditi*, *přinéstí*
(aetas poētā); *snáším*, *trpím*,
vydržeti (*bene*, *graviter*, *aegre*),
odolati (*impetum*); *auras* *f.*
zvykám si na změnu *podnebí*;
dávám si *líbiti* (*servire*); *s* *sebou*
nesu (*tempus fert*); *consuetudo*
fert jest *zvykem*, *obyčejem*;
animus fert chce se *mi*, *mám*
chuť (*Thebas excindere*).
ferōcia, *ae* *f* srdnatost; divokost,
 vzdorovitost, bezuzdnost, ne-
 zkrocenost.
ferōcitas, *tis* *f* divokost, ne-
 zkrocenost, vzdor.

ferōciter *adv.* srdnatě, udatně; vzdorně, drze, zpupně.
Fērōnia, *ae f* bohyně sabinská, ochránkyně propuštěnců.
fērōx, *cis adj.* srdnatý, divoký, zuřivý, vzdorovitý.
ferrāmentum, *i n* železné náčiní.
ferrāria, *ae f* železný důl.
ferrārius 3. *adj.* železný, železitý, ze železa pracující.
ferrātus 3. okovaný, železný; *militēs f.* obrnění.
ferreus 3. *adj.* železný; tvrdý, bezcitný, drzý; pevný; *somnus f.* = smrt.
ferrūgo, *inis f* rez; barva rezavá, barva tmavohnědá, tmavozelená nebo červená. [kopí, šíp.
ferrum, *i n* železo, hrot, meč,
fertilis, *e adj.* úrodný, výnosný, bohatý; zúrodnující.
fertilitās, *tis f* výnosnost, úrodnost, plodnost. [prut
fērūla, *ae f* kručinka; metla,
fērus 3. *adj.* lítý, divoký, tvrdý, necitelný.
fervēfācio, *ēre, fēci, factum* k varu přivádím, rozpaluji, rozžhovuji.
ferveo, *ēre, vi — vru*, řevám; *planu*; hemžím se; horlivě jsem konán (*opus*).
fervens, *tis adj.* vřelý, žhoucí; prudký, vznětlivý (*iecur*).
fervidus 3. *adj.* vřelý, rozžhavený; prudký, popudlivý.
fervor, *is m* vřelost, žárlivost, vroucnost, láska.
Fescennia, *ae f m. v Etrurii*; *adj.* Fescenninus 3. (*versus*) obsahu výsměšného.
fessus 3. zemdlený, unavený, slabý, vysílený; vyčerpaný (*provincia*); nepotřebný.
festinanter *adv.* chvatně, kvapně.
festinātio, *ōnis f* spěch, kvap, ohvat.
festino, *āre* spěchám, chvátám, urychluji, spěšně konám, na něco pospíchám.

festinus 3. s něčím spěchající.
festivē *adv.* vesele, vtipně, způsobně.
festivitas, *tis f* veselost, zdvořilost; *pl.* vtipné protivy v řeči.
festivus 3. veselý; líbezný, příjemný; vtipný.
fēstum, *i n* slavnost, slavnostní hostina.
fēstus 3. *adj.* sváteční, slavný.
fētiālis, *is m pl.* sbor kněží říms. k potvrzování smluv a vypovídání války; *adj.* fētiālis, *e*.
fētūra, *ae f* plození, plemenění; mláďata.
fētus 3. oplodněný, těhotný, skotný; úrodný, vydatný; porodivší (*lupa, ura*).
fētus, *us m* plození, plod, mláďe.
fibra, *ae f* vlákno; útroba.
fibula, *ae f* spona, jehlice, skoba.
fictile, *is n* hliněná nádoba.
fictilis, *e adj.* hliněný.
fictor, *is m* pekař obětních koláčů, výtvarník, sochař, řezbář; vymýšleč.
fictum, *i n* věc vymyšlená, vybájená, smyšlenka, báje; klam.
fictus 3. vylhaný, líčený.
fidēlis, *e adj.* věrný, spolehlivý, poctivý, upřímný, pevný, trvalý.
fidēlitas, *tis f* věrnost, oddanost, spolehlivost, svědomitost.
fidēliter *adv.* věrně.
Fidēnae, *arum f m. v Latii*; *adj.* Fidenas, *tis*.
fidens, *tis* důvěřivý, smělý.
fidenter *adv.* důvěřivě, směle.
fidētia, *ae f* sebedůvěra.
fidēs, *ei f* víra, důvěra, věrnost, poctivost, dané slovo, příslově, ochrana; věrohodnost, spolehlivost, jistota; *f. facta est* uvěřil; *fide publica iussus est dicere se zaručením osobní svobody*; *cum f. audiri se souhlasem*; *bona fide* spolehlivě, upřímně; *bona f. polliceor* na svou čest.
fides, *is f pl.* struna, nástroj strunový, loutna.

fidicen, inis *m* hudec, přen. básník.

Fidius příjm. Jovovo (při zapřísahání: per deum F. na mou čest).

fido, ěre, *fisus sum* důvěřuji, doufám, spoléhám.

fiducia, ae *f* důvěra, sebe-, důvěřivost, pevná naděje, spolehnutí, jistota, záruka.

fiduciarius 3. *adj.* svěřený (důvěrný); k dočasnému držení svěřený.

fidus 3. *adj.* věrný, poctivý, upřímný, spolehlivý, pevný.

figo, ěre, xi, *xum* upevňuji, při-, zarážím, přibíjím, bodám, pro-, vetknouti; upírám (*mentem*).

figūra, ae *f* postava, tvar; mátoha; způsob, druh.

figūro, āre vytvářím.

filia, ae *f* dcera.

filiola, ae *f* dceruška.

filius, i *m* syn.

filum, i *n* nit, stužka kněžská, struna; forma, tvar.

fimbriae, arum *f* kadeře.

fimum v. násl.

fimus, i *m* hnůj, mrva; špína.

findo, ěre, *fidi*, *fissum* štípu, dělím, odlučuji, viam *f.* razím, aera *f.* prolétám, vomere *f.* brázdím.

tingo, ěre, *finxi*, *fictum* tvořím, vytvářím; vymýšlím, myslím si, představuji si, vylhávám; upravuji, urovnávám; řídím se něčím; cvičím, vzdělávám.

finio, ěre končím, skonávám, omezuji, určuji, vyměřuji.

finis, is *m* konec, končina, meze, hranice; účel, cíl; vrchol; pl. území.

finitē *adv.* s omezením.

finitimus 3. *adj.* sousední, pohraniční; blízký, příbuzný.

finitor, is *m* měřič.

fio, fieri, *factus sum* *pass.* od facio: stávám se, ději se, vznikám; certior *f.* dostávám zprávu.

firmāmen, inis *n* podpora.

firmamentum, i *n* podpora, opora; síla, moc; důkaz, hlavní důvod.

firmātor, is *m* upevňovatel.

firmē *adv.* pevně, mocně; určitě.

firmītās, tis *f* pevnost, síla, vytrvalost, stálost. [silně.

firmīter *adv.* pevně, mocně,

firmītūdo, inis *f* pevnost, síla, stálost.

firmo, āre upevňuji, posiluji, myslí dodávám, ujišťuji, tvrdím.

Firmum, i *n* (Fermo) město na pobřeží picenském ve str. Itálii.

firmus 3. *adj.* pevný, silný, statečný, bezpečný, spolehlivý, věrný.

fiscina, ae *f* košík ze sítí nebo slámy; též k uschovávání peněz, peněženka.

fiscus, i *m* koš na peníze; pokladna (výjimečně státní), císařská, soukromá.

fissilis, e *adj.* štěpný, štípatelný.

fissum, i *n* trhlina, skulina.

fistūca, ae *f* palice, beran.

fistūla, ae *f* roura; píšťala, flétna; píštěl.

fistulātor, is *m* pištěc.

fixus 3. pevný, upevněný, nepohyblivý, nezměnitelný, vštípený.

flābellum, i *n* vějíř; *f.* seditiois = jazyk.

flābilis, e *adj.* vanoucí, vzdušný.

flābrum, i *n* dutí, vanutí; vítr, vánek. [pozbyvám.

flaccesco, ěre vadnu; živost

flagello, āre bičuji, mrskám.

flagellum, i *n* bič, důtky; řemen na kopí házecím; chapadlo polypa; výhonek, úponka; odnož, sazenice.

flāgītatio, onis *f* naléhavá prosba.

flāgītātor, is *m* doprošovatel, žadatel. [mrzce, nečestně.

flāgitiōsē *adv.* potupně, hanebně,

flāgītium, i *n* hanba, ohavnost, potupa, neřest, mrzkost.

flāgito, āre úsilovně žádám, prosím, naléhám; dotazuji se; před soud poháním; upomínám, vymáhám.

flagrans, tis planoucí, vroucí; jasný, lesklý; prudký, náruživý.

flagrantia, ae *f* žár, planutí, oheň.

flagro, āre planu, plápolám; lesknu se, svítím; hořím, jsem rozpálen; obtěžován jsem, stížen jsem, trpím.

flāmen, inis *m* kněz k službě zvláštního boha ustanovený (celkem 15).

flāmen, inis *n* vanutí, vánek, vítr; pískání.

flāmī īca, ae *f* choť flaminova.

Flāminius 3. *adj.* flaminský; **flaminium**, *i n* důstojnost flaminova.

Flāminius 3, rod římský; circus F., prata F.

flamma, ae *f* plamen; oheň, lesk; f-am concipere vzplouti; f. gulae = hlad.

flammans, tis hořící, planoucí (lumina). [ohnivý.

flammeus 3. *adj.* plamenný,

flammifer, 3. oheň nesoucí, ohnivý, plamenný.

flammo, āre planu; rozpaluji, za-, s-.

flammūla, ae *f* plamének.

flātus, ūs *m* dutí, vanutí, dech, frkání koní, pískání; nadutost, pýcha.

flaveo, ēre jsem zlatožlutý, plavý.

flāvesco, ere žloutnu.

Flāvius 3. rod římský: 1. M. F. tribun lidu; 2. Cn. F. aedil; 3. C. F. Fimbria konsul s Mariem a řečník; 4. syn tohoto, stoupenec Mariův a Cinnův; 5. bratr Arminia, kníž. Cherusků.

flāvus 3. *adj.* zlatožlutý, plavý.

flēbilis, e *adj.* oplakávání hodný, k zármutku; žalostný, plačtivý.

flēbīliter *adv.* žalostně, plačtivě.

flecto, ēre, xi, xum ohýbám, za-, obracím; přemlouvám, nakloňuji; viam, iter *f.* s cesty odbočuji, dávám se jinou cestou; promunturium *f.* obeplouti.

fleo, ēre, ēvi, ētum plakati, o-
flētus, ūs *m* pláč, nárek.

flexibilis, e *adj.* ohebný, poddajný, jemný; vrtkavý, nestálý.

flexilis, e *adj.* ohebný; ohnutý; zkadeřený. [vící.

flexilōquus 3. dvojsmyslně mlu-

flexio, ōnis *f* ohýbání, změna, modulace; vytáčky.

flexipes, dis *adj.* křivonohý.

flexus, ūs *m* záhyb, o-, obrat, oklika, přechod, sklon.

flictus, ūs *m* vrážení, narážení

flō, āre foukám, věji.

floccus, *i m* vločka, věc nepatrná; ne flocci quidem facio za nic nepokládám.

Flōra, ae *f* bohyně květů a jara, v Římě oslavovaná koncem dubna; *adj.* flōrālis, e (sacrum); *pl.* Flōrālia, ium slavnost floralí.

flōreo, ēre, ui kvetu, slynu, vynikám, stkvěji se.

flōresco, ēre rozkvétám; slávy, jmena nabývám.

flōreus 3. *adj.* květný, květinný, květnatý. [natý

flōridus 3. *adj.* kvetoucí, květ-

flōrilēgus 3. květy, šťávu z květů sbírající (apes).

Flōrus, *i m* 1. Julius F. básník, řečník a právník za Tib. Neronu; 2. L. Annaeus F. dějepisec říms. za Traiana neb Hadriana.

flos, ōris *m* květ, květina, vý květ, smetana atp.; šťáva medová; koruna, ozdoba, okrasa.

floscūlus, *i m* květinka; ozdoba, okrasa řeči. |hodnost.

fluctuatio, ōnis *f* kolísání, neroz-
fluctuo, āre vlním se, kolísám, rozpakuji se.

fluctus, ūs *m* proud, vlnobití, příboj; nával, nepokoj.
fluens, tis změkčilý, měkký; plynň, klidný; rozvláčný.
fluentum, i *n* tok, proud.
fluidus 3. *adj.* tekutý, tekoucí; měkký, ochablý; unavující (calor).
fluito, are plynu; vlním se, kmitám se; kolísám; váhám.
flūmen, inis *n* řeka. proud; ad- verso *f.* proti proudu.
Flūmentāna, ae *f* brána římská poblíže Tibera.
flūmīneus 3. *adj.* řční.
fluo, ěre, xi, xum teku, plynu, splývám, stékám, rozlévám se, šířím se; rozplývám se, mizím; dařím se; vyplývám; přecházím.
flūvīālis, e *adj.* řční.
flūvius, i *m* řeka, proud, proudící vodstvo.
fluxus 3. tekoucí, plynň; vlnivý, volný; vrátký; mizící, kolísavý, nejistý; měkký.
fōcāle, is *n* nákrčník, obvazek krční v nemoci nebo znamení změkčilosti.
fōcūlus, i *m* malý krb; pánvice, pekáček.
fōcus, i *m* krb, ohniště, oltář, sídlo domácích bůžků; přen. dům, rodina. [trápím.
fōdico, āre štouchám, tluku,
fōdio, ěre, di, ssum kopám, ryji; podkopávám; píchám, probodávám; vypíchnouti; brázdím.
foedē *adv.* šeredně, hanebně.
foederātus 3. spolčený, spoje- necký
foedifragus 3. věrolomný.
foeditas, tis *f* ošklivost, šered- nost, ohyzdnost.
foedo, āre hanobím, znetvořuji. zahavuji, poskvřňuji; pustoším.
foedus 3. ošklivý, ohyzdný, ha- nebný, nečestný.
foedus, eris *n* smlouva, svazek, spojení; zákon, stanovení.

foetor, is *m* smrad, zápach.
folium, i *n* list, lupen.
follicūlus, i *m* měch, vak, pytlík.
follis, is *m* měch, pytel.
fōmentum, i *n* teplý obvaz, mír- níci prostředek, úleva, potěcha, naděje, péče.
fōns, tis *m* pramen, zřídlo.
fontānus 3. pramenitý, studniční.
fonticulus, i *m* pramének.
for, ari pravím, říkám; zvěstuji.
forābilis, e *adj.* proniknutelný.
forāmen, inis *n* díra, otvor.
forās *adv.* ven.
forceps, ipis *m* a *f* kleště.
fordus 3. *adj.* březí.
fore = **futurum esse inf. fut.** od **sum, esse.**
forem = **futurus essem.**
forēnsis, e *adj.* na náměstí, ve- řejný, opera *f.* činnost soudní; vestitus *f.* šat sváteční; factio *f.* strana sehnaná z lidu pouličního.
fores, ium *f* dvěře, vchod.
foris, is *f* v. fores.
fōris *adv.* venku, vně města, vně země; z venku.
forma, ae *f* tvar, doba, tvářnost, postava, krása, obraz, způsob; druh, rod; kopyto.
Formiae, ārum *f* m. na hranicích kampanských.
formica, ae *f* mravenec.
formidābilis, e *adj.* strašlivý, hrozný
formido, inis *f* děs, hrůza; nízké smýšlení; posvátná úcta, *pl.* šílenost; postrach, strašák.
formido, āre děším se, strachuji se.
formidolōsē *adv.* děsně, strašlivě.
formidolōsus 3. *adj.* děsný, strašný.
formo, āre formuji, vytvářím, u-, zobrazuji, vzdělávám, zvy- kám koho čemu; dictis *f.* na- vádím, namlouvám.
formōsitas, tis *f* sličnost, lepost.
formōsus 3. *adj.* sličný, lepý, krásný.

formŭla, ae *f* krása; model; formule; úmluva, formule smlouvy; pravidla, zásada, řídítka, zařízení.

Fornācālia, ium *n* slavnost bohyně pecí Fornax.

fornācālis dea = Fornax.

fornax, cis *f* kamna, pec, výheň; *F.* bohyně, ochránkyně pecí.

fornicātus 3. klenutý, via *f.* cesta v Římě vedoucí na pole Martovo.

fornix, cis *m* klenutí, oblouk, sklepení, podsíň; hampejz; *f.* Fabianus vítězný oblouk Fabiův na via sacra.

fors, tis *f* náhoda, osud; = snad (*f.* sit).

forsan *adv.* snad.

forsit = **forsitan** *adv.* snad.

fortasse *adv.* snad, asi, možno že.

forte *adv.* náhodou; právě; snad; si forte kdyby snad.

fortis, e *adj.* udatný, statečný; animo forti odhodlaně, srdnatě; pevný, silný, důkladný.

fortiter *adv.* udatně, mužně, statečně, rázně.

fortitūdo, inis *f* síla, udatnost, statečnost.

fortuītō *adv.* náhodou, maně.

fortūitus 3. *adj.* nahodilý; o řečech: bez přípravy, s patra.

fortūna, ae *f* osud, štěstěna, štěstí, neštěstí; *f.* secunda štěstí; *f.* adversa neštěstí; *pl.* poměry, příhody, osudy; statky, bohatství, výhody.

fortūnātē *adv.* šťastně.

fortūnātus 3. *adj.* šťastím, majetkem obdařený, bohatý, zámožný.

fortūno, āre, obšťastniti, oblažiti.

forum, i *n* náměstí, tržiště; před síň hrobky (vestibulum sepulcri); místo ke konání shromáždění a soudů; město v provincii s tímto právem; *f.* Romanum podlouhlé místo mezi Kapitoliem a Palatinem; *f.* bo-

arium trh dobytčí; *f.* piscatorium trh rybí; *f.* olitorium trh zelinářský; in foro versor obchod provozuji; foro cedo úpadek činím; *f.* indico oznamuji den soudního řízení; *f.* ago soud konám.

Forum Julii *m.* v Gallii Narbonské; *adj.* Foroiuliensis, e. **fōrus**, i *m* řady sedadel veslařských na lodi, sedadel v cirku; buňky včelí, voštiny.

fōssa, ae *f* příkop, brázda.

fossio, ōnis *f* kopání.

fossor, is *m* ten kdo kopá, ryje, rolník.

fōvea, ae *f* důl, jáma.

fōveo, ēre fōvi, tum zahřívám, pěstuji, ošetřuji, hýčkám, laskám, miluji, přeji, lichotím; vota animo chovám; hiemem trávím.

frāga, orum *n* jahody.

frāgilis, e *adj.* křehký, vrátký, pomíjející.

frāgilitas, tis *f* křehkost, vrátkost, pomíjejícnost.

fragmen, inis *n* úlomek; *plur* kousky, trosky.

fragmentum, i *n* úlomek, zlomek, troska.

frāgor, is *m* lámání, praskot.

frāgōsus 3. zlomený, rozkouskovaný; nerovný, drsný; rachotící.

frāgro, āre páchnu, voním, zapáchám.

frāmea, ae *f* germanské kopí.

frango, ēre, frēgi, fractum lámu; zemdliti, porážím, pokořiti, zkrotiti, zničiti; oblomiti, pohnouti; porušiti; fractus zlomený, vysílený.

frāter, ris *m* bratr.

frāterculus, i *m* bratříček.

frāternitas, tis *f* bratrství.

frāternus 3. *adj.* bratrský, příbuzenský, přátelský, důvěrný.

frātricīda, ae *m* bratrovrah.

fraudātio, ōnis *f* šizení, podvod.

fraudātor, *is m* šejdíř, podvodník.
fraudo, *āre* šidím, podvádím; zpronevěřiti.
fraudulentus 3. *adj.* podvodný.
fraus, *dis f* podvod, klam, lest, šalba, škoda.
fraxīneus 3. *adj.* jasanový.
fraxīnus, *i f* jasan; kopí jasanové.
fraxinus 3. *adj.* v. fraxineus.
Frēgellae, *arum f* město v Latii;
adj. Frēgellānus 3. [supíci.
frēmēbundus 3. dunící, hučící,
frēmīdus 3. hučící, hlučící.
frēmītus, *ūs m* hřmot, dusot, supění, bzúčení, reptání.
frēmo, *ēre*, *ui*, *itum* hlučím, šumím, hřmotím, bručím, reptám.
fremor, *is m* hučení, šumění, mumlání.
frendo, *ēre*, *frēsum* zuby skřípám.
frēno, *āre* v uzdu pojmám; zadržuji, z-, krotím. [niu.
Frentānī, *orum m* národ v Samfrēnum, *i n* (pl. -a i -i) uzda.
frequēns, *tis adj.* četný, častý, opětný, hojný; obydlený, osazený.
frequentātio, *ōnis f* hromadění.
frequentātus 3. hojně osazený, bohatý.
frequenter *adv.* hojně, často.
frēquentia, *ae f* četnost, hojnost; četné shromáždění.
frequento, *āre* často konám, často navštěvuji, silně obsazuji, opakuji; slavím.
frētum, *i n* úžina mořská, průplav, průliv; zátoka, moře.
frētus 3. *adj.* spoléhající, -je.
frīco, *āre*, *ui*, *ctum* tru, drhnu, drbám.
frīgeo, *ēre* zimou křehnu, tuhnu, jsem mdlý, nečinný, malátný; chladně jsem přijímán.
frīgesco, *ēre*, *xi* tuhnu, chladnu, ochabuji.
frīgīdē *adv.* chladně, mdle.
frīgīdus 3. *adj.* studený, mrazivý, ohladný; mdlý; všední, nudný.

frīgo, *ēre*, *xi*, *ctum*, *xum* pražím, peku.
frīgus, *oris n* zima, mráz; malátnost; chladné přijetí.
Frīsīi, *orum m* severogerm. národ u Rýna.
frīvolus 3. nudný, nechutný, bezcenný, špatný.
frondātor, *is m* ořezávač stromů.
frondeo, *ēre* listí mám, zelenám se.
frondesco, *ere*, *ui* listí dostávám.
frondeus 3. listnatý, z listí.
frondōsus 3. bohatý listím, listnatý. [věnec.
frons, *dis f* listí, ratolest s listím,
frōns, *tis f* čelo; průčelí; a fronte z předu.
frontālia, *ium* náčelenka koňská. [úrodný.
frūctuōsus 3. *adj.* výnosný,
frūctus, *ūs m* požitok, ovoce, plodiny; užitek, výnos; výhoda, odměna.
frūgālis, *e adj.* jen komp. a *superl.*: hospodárný, hodný, řádný.
frūgālitās, *tis f* hospodárnost, šetrnost, rozšafnost. rozšafně.
frūgāliter *adv.* mírně, šetrně,
frūgēs, *um f* plodiny, obilí, ovoce.
frugi *neskl.* řádný, zdatný, čacký.
frūgifer 3. *adj.* plodonosný, úrodný.
frūmentārius 3. *adj.* obilní, obilný, úrodný; *subst.* obchodník obilím.
frūmentātio, *ōnis f* zásobení obilím, spízování; *plur.* výpravy zásobovací.
frumentātor, *is m* ten, kdo opatřuje obilí, picovník. [picuji.
frūmentor, *ari* obilí opatřuji;
frūmentum, *i n* obilí.
frnor, *frui* (ūsus sum) požívám, užitek беру; obcuji; těším, bavím se, kochám se.
frustrā *adv.* marně; mylně; bezdůvodně; f. habeo podvádím; f. sum jsem podváděn.

frustratio, ōnis *f* šálení, zklamání.
frūstror, āri klamu, šálím, šidím, mařím; marně konám.
frustum, i *n* kousek, sousto, hlt, doušek.
frūtex, icis *m* keř, křovina.
frūticētum, i *n* křoví, houští.
fruticōsus 3. *adj.* křovinatý.
frux, gis *f* plod, ovoce.
fūcātus 3. líčený, nepravý.
fūco, āre barvím, líčím.
fūcus, i *m* červeň, nach, líčidlo; zfalšování, přetvářka.
Fūfius 3. rod římský: 1. C. F. Calenus legat Caesarův; 2. C. F. Cita rytíř říms. † v Cenabu; 3. herec.
fūga, ae *f* útěk; vyhnanství; štítění, stranění se; pobíhání; f-am capere, facere dáti se na útěk; in f-am dare, conicere na útěk obrátiti.
fugāciter *adv.* zběžně.
fūgax, cis *adj.* utíkající, prchavý, utíkávy, pomíjející, vyhýbající se.
fūgio, ěre, fūgi, utíkám; prchám; mójím, po-; pohrdám, vyhýbám se; fugit me jest mne tajno.
fūgitivus 3. *adj.* uprchlý; *subst.* sběh, uprchlík.
fūgo, āre na útěk zaháním, odvracím.
fulcimen, inis *n* podpora, pilíř.
fulcio, ěre, si, tum podpírám, upevňuji, podporuji.
fulcrum, i *n* opěradlo u lože neb pohovky.
fulgeo, ěre, fulsi, blýskám se, stkvěji se, třpytím se, svítím; vynikám.
fulgor, is *m* blesk, lesk, třpyt; třpytící se hvězda.
fulgur, i *n* blesk, blýskání.
fulgurālis, e *adj.* blesk vykládající (libri).
fulgurātor, is *m* vykladač blesku.
fulgūro, āre blýskám.
fūlica, ae *f* (-ix) vodní slípka.

fūlīgo, inis *f* saze.
fulmen, inis *n* blesk, klín hromový, hrom, neštěstí, pohroma.
fulmīneus 3. *adj.* bleskový, hromový; smrtící, ničící, vražedný. [fulminat blýská se.
fulmīno, āre blesky metám;
fultura, ae *f* podpora.
Fulvia, ae *f* manželka Clodiova, konečně Antoniova.
Fulvius 3. rod říms.: 1. Q. F. Flaccus vítěz nad Hannonom a Capuou; 2. vůdce proti Keltiberům; 3. M. F. Flaccus přítel G. Grakcha, 4. M. F. Nobilior vítěz nad Aitolý.
fulvus 3. *adj.* tmavožlutý, červenavě žlutý, ryšavý.
fūmeus 3. plný kouře.
fūmidus 3. *adj.* kouřící, čadící.
fūmifer 3. kouřící, dýmající.
fūmo, āre dýmám, kouřím.
fūmōsus 3. *adj.* plný kouře, začazený, nakouřený (víno).
fūmus, i *m* kouř, dým.
fūnāle, is *n* provaz u praku; ková pochodeň; svícen.
functio, ōnis *f* konání.
funda, ae *f* prak; síť, čeřen.
fundāmen, inis *n* základ, podstava.
fundāmentum, i *n* základ.
fundātor, is *m* zakladatel.
fundātus 3. pevně založený.
Fundi, orum *m* pobř. m. v Lati u via Appia.
funditor, ōris *m* prakovník.
funditus *adv.* z kořene, ze základu, úplně, zcela.
fundo, āre zakládám; podstavu, dno dávám; upevňuji.
fundo, ěre, fūdi, sum liji, prolévám, vy-; metám, roz-, rozháním, za-; povaliti, poraziti; *pass.* hrnouti, valiti, šířiti se; hojně vydávám; mrhám.
fundus, i *m* půda, dno; pozemek, statek; rozhodčí (populus).
fūnebris, e *adj.* pohřební, zhoubný.

fūnēreus 3. *adj.* v. funebris.
fūnēro, āre zabiti, jen part. funeratus.
fūnesto, āre vraždou poskvrňuji.
fūnestus 3. *adj.* zhoubný, vražedný, žalostný, neblahý, nešťastný.
fungor, i, functus sum spravuji, konám, zastávám, plním; vita f. zemřítí.
fungus, i m houba.
fūnicūlus, i m provázek.
fūnis, is m provaz, lano, houžev; f. duco velím; f. sequor poslouchám.
fūnus, eris n pohřeb; pl. pohřební slavnosti; smrt, záhuba; funera edere vraždití.
fūr, is m i f zloděj, -ka; lump.
fūrāciter *adv.* zlodějsky.
fūrax, cis *adj.* zlodějský.
furca, ae f dvojhraté vidle, podávky, rozsochy, nástroj k trestání otroků.
furcifer 3. šibeničník, lotr.
furcula, ae f rohatina, těsnina, průsmyk.
fūria, ae f plur. zuřivost, zběsilost; šílenost.
Fūriae, arum f lítice: Alekto, Tisifone, Megaira.
fūriālis, e *adj.* lité, zběsilý, šílený; v zuřivost uvádějící.
fūriāliter *adv.* zběsile, šíleně, vztekle.
fūrībundus 3. zuřící; nadšený, věštecký, prorocký.
fūrio, āre v zuřivost uvádím, šíleným činím; rozzuřiti; nadchnouti.

furio, īre zuřím, šílím.
fūriōsus 3. zuřivý, zběsilý.
Fūrius 3. rod římský: 1. F. Camillus osvoboditel Říma od Gallů; 2. L. F. Camillus jeho syn; 3. C. F. Cita (dle jiného čtení Fufius) rytíř římský; 4. A. F. Antias přítel Catullův; 5. M. F. Bibaculus básník doby ciceronské.
furnus, i m kamna, pec.
fūro, ēre, ui zuřím, běsním.
furor, is m zuřivost, zběsilost, vztek, vášeň.
fūrōr, āri kradu; tajně odnímám.
furtim *adv.* tajně, kradmo, nepozorovaně.
furtivē *adv.* tajně, pokradmu.
furtivus 3. ukradený, odcizený; tajný.
furtum, i n krádež; úskok, lest.
fūrunculus, i m zlodějíček.
furvus 3. *adj.* tmavý, temný, černý, ponurý.
fuscus 3. *adj.* tmavý, temný, černý.
Fuscus, i m Aristius přítel Horatiův.
fūsē *adv.* široce, rozvláčně.
fūsilis, e *adj.* lité, rozpuštěný, tekutý.
fustis, is m kyj, obušek.
fustūarium, i n ubití holem (trest za sběhnutí).
fūsus 3. rozšířený, roztažený, obšírný, rozvláčný.
fūsus, i m vřetenó.
fūtilis, e *adj.* nejistý, nespolehlivý, vrátký, ničemný, marný.
futūrus 3. budoucí; pl. n budoucnost.

G.

Gabāli, orum m gallský kmen v Cevennách.
Gābii, orum m m. v Latii; *adj.*
Gābīnus 3. (i *subst.*).

Gabīniānus 3. *adj.* Gabiniův (viz násl.); *subst.* rhetor za Vespasiana.
Gabīnius A. m konsul 58 př. K

Gādēs, ium *f* (Cadiz) město v Hispanii.

Gāditānus 3. *adj.* gadský; *subst.* obyv. Gad, zvl. L. Cornelius Balba.

gaesum, *i n* dlouhé kopí gallské.

Gaetūlus, *i m plur.* národ v sev. Africe; *adj.* Gaetūlicus 3.

Gala, *ae m* otec Masinissův

Galaesus, *i m* řeka v Tarentu.

Galanthis, *dis f* služka Alkmenina.

Gālātae, *arum m* národ do Frygie přistěhovalý.

Galātēa, *ae f* nymfa mořská; venkovské děvče; přítelkyně Horatiova. [M. Asii.

Galātia, *ae f* krajina ve střed.

Galba, *ae m.* 1. král Suessionů a vrchní vůdce Belgů proti Caesarovi; 2. Servius (Sulpicius) G. legat Caesarův; 3. císař říms.; *adj.* Galbiānus 3.

galbāneus 3. *adj.* z galbana, libovonné pryskyřice.

gālea, *ae f* přilbice kožená (u Verg. i kovová).

Galeōtae, *arum m* vykladači sicilští.

Galērius 3. rod říms.: císař G. Maximianus 305—311 po K.;

G. Trachalus řečník za Othona.

galērus, *i m* kožená čepice.

Galilaea, *ae f* krajina v Palaestině; *adj.* i *subst.* Galilaeus.

Galli, *orum m* obyv. Gallie.

Gallia, *ae f* nyn. Francie a sev. Italie; 1. G. citerior (cisalpina, togata) mezi Alpami a Apeninami; 2. G. Provincia (Provence) jihov. část. Gallie (Narbonensis záp. část); 3. G. ulterior (transalpina, comata) Gallie zaalpská.

Gallicanus 3. *adj.* } gallský.

Gallicus 3. *adj.* }

gallīna, *ae f* slepice.

gallīnāceus 3. slepičí; gallus *g.* kohout.

Gallograeci, *orum m* Galatové.

Gallograecia, *ae f* Galatie uprostřed M. Asie.

gallus, *i m* kohout.

Gallus 3. *adj.* gallský, Gall; říms. rod: Sulpicius G., Cornelius G.; kněz Kybelin (zvl. plur.); Cestius G. praetor syrský za Nerona.

gamēlio, *ōnis m* 7. měsíc řecký = pol. ledna do pol. února.

gānea, *ae f* kréma.

gāneo, *ōnis m* hýřil.

Ganges, *is m* řeka indická; *adj.* Gangeticus 3.

Ganymēdes, *is m* syn Laomedontův neb Troův či Assarakův, číšník Jovův.

Garamantes, *um m* národ africký; *adj.* Garamantis, *dis f*.

Gargānus, *i m* pohoří v Apulii.

Gargāphie, *es f* údolí v Boiotii.

Gargāra, *orum n* konec hory Idy u města stejného jména.

garrio, *ire* žvatlám, tlachám, švitořím.

garrūlitas, *tis f* švitořivost, štěbetavost; tlachavost. [tlachal.

garrūlus 3. štěbetavý, žvatlavý, gārum, *i n* rybí omáčka.

Gārumna, *ae f* řeka dělící Aquitannii od střední Gallie.

Gārumni, *orum m* kmen aquitanský při pramenech Garumny.

Gatēs, *ium m* kmen aquitanský na levém břehu Garumny.

gaudeo, *ēre*, gavīsus sum raduji se, těším se.

gaudium, *i n* radost (vnitřní stav), potěšení, rozkoš; předmět radosti.

Gaureleos, *i m* přístav na Andru.

Gaurus, *i m* hora v Campanii.

gausāpe, *is n* hrubá, chlupatá látka vlněná; ubrus.

gāza, *ae f* poklad, pokladna; majetek, jmění.

Gebenna v Cevenna.

Geidumni, (Geiduni) *orum m* kmen belgický mezi Sabem a Mosou.

Gēla, *ae f m.* na Sicilii; obyv.
Gēlenses, *ium m*; *adj.* Gē-
lōus 3. (campi).

Geldūba, *ae f* tvrz v Gallii belg.
u Rýna.

gelidē *adv.* mrazivě, chladně.

gelidus 3. *adj.* mrazivý, ledový,
studený, chladný.

Gellius 3. rod římský: L. Gellius
Publicola nepřítel Katilinův,
přítel Ciceronův; stoupenec
Clodiův; Aulus G. spisovatel
kol. 150 po K.

Gélo, ōnis *m* syn Hierona syra-
kuského.

Gēlōni, orum *m* národ skythský
v nyn. Ukrajině.

gēlu, ūs *n* mráz, zima; ztuhnutí
(strachem, stářím, smrtí).

gēmēbundus 3. sténající, vzdy-
chající.

gemellipāra, *ae f* dvojčata po-
rodívší, matka dvojčat (Latona).

gēmellus 3. *adj.* podvojný; ge-
melli dvojčata; legio g. legie
ze dvou legií utvořená.

geminātio, ōnis *f* zdvojení.

gēmīno, āre zdvojuji, opakují
(verba); sdružuji, spojuji; do-
hromady tluku; pářím.

gēmīnus, 3. dvojitý, dvojí, dvě,
pár; (fratres) g-ni dvojčata,
blíženci; dvojtvarý (Chiron);
úplně, naprosto podobný.

gēmītus, ūs *m* sténání; dunění.

gemma, *ae f* poupě, pupenec;
drahokam, stkvost; pohár, pe-
četní prsten.

gemmaus 3. drahokamy posá-
zený, drahokamy se třpytící.

gemmeus 3. drahokamy vyklá-
daný, z drahokamů.

gemmo, āre pupence nalévám,
pučím, raším; drahokamy jsem
posázen.

gemo, ere, ui, itum sténám, lkám,
vzdychám, nařikám; duním,
praskám, vrzám.

Gēmōniae, ārum *f* tarasovité
skaliny Aventina, s nichž há-

zeny mrtvoly popravených do
jámy neb do Tibera.

gēna, *ae f* líce, tvář; *plur.* bás.
= oči.

Genabum v. Cenabum.

Gēnāva, *ae f* město při výtoku
Rhodanu z jezera Lemannského.

gēner, *i m* zeť; ženich dceřin;
choť vnučky neb pravnučky.

generālis, *e adj.* druhový, rodo-
vý; všeobecný, veřejný.

gēnērāliter *adv.* všeobecně.

gēnērātīm *adv.* pro rodech, ná-
rodech, třídách; soustavně;
všeobecně. [otec.

gēnērātor, *is m* zploditel, pra-

gēnērātus 3. zplozený, pochá-
zející.

gēnēro, āre plodím, tvořím, vy-
tvářím; *pass.* pocházím, vzni-
kám.

gēnērōsē *adv.* šlechtně, velko-
myslně, hrdině.

gēnērōsus 3. *adj.* urozený, ušlech-
tilý, šlechtný, velkodušný.

gēnētrix, *icis f* rodička, matka.

Gēnēva v. Genava.

geniālis, *e adj.* manželský; ge-
niovi patřící, věnovaný; utěše-
ný, radostný, přívětivý, líbezný.

geniāliter *adv.* utěšeně, rozkošně.

gēnēcūlātus 3. kolínky opatřený,
kolínkovitý, součkovaný, uzlo-
vitý.

genitālis, *e adj.* plození se tý-
kající, plodící, úrodný; G.
přijmí Diany-Luciny jako o-
chránkyně porodů; dies g. den
narození, narozeniny.

gēnītīvus 3. *adj.* rodný, přiro-
zený, původní.

gēnītor, *is m* ploditel, tvůrce.

Geniūs, *i m* strážný duch lidí,
míst, měst; genio indulgere po-
přáti si.

gēns, *tis f* kmen, rod, národ,
země, kraj, župa, obec; poto-
mek (deūm), potomstvo; di
maiorum, minorum gentium
bohové vyšší, nižší; maiores,

minores gentes patricijské rody starší a mladší; nusquam gentium nikde na zemi; ubicunque gentium kdekoli na světě; ubique gentium všude na světě; gentes cizozemci proti Římanům.

gentīcus 3. národní (mos).

gentīlicius 3. z téhož rodu, rodový (sacra).

gentīlis, e *adj.* z téhož rodu, rodový, rodný; z téhož národu, vlasti, krajanský; *subst.* krajan, rodák.

gentīlitas, tis *f* rodová příbuznost.

Gentius, i *m* král illyrský.

genū, ūs *n* koleno.

Gēna, ae *f* přístavní město v Ligurii (Janov).

genuālia, ium *n* nákolence, podvazky. | pravý.

genūinus 3. přirozený, vrozený,

gēnus, eris *n* rod, národnost; u zvířat druh, plémě, rod; způsob, povaha; zplozenec, potomek; in omni genere po každé stránce.

Genūsus, i *m* řeka v Illyrii již. od Dyrrhachia ústící.

geōmētres(-a), ae *m* měřič.

geōmētria, ae *f* měřictví.

geōmētricus 3. měřický; *subst.* měřič; **geōmētrica**, orum *n* měřictví. | Euboi.

Gēraestos(-um), i *m*ys a *m*. na

Gergithus, i *f* *m*. u býv. Ilia.

Gergōvia, ae *f* hl. město Arvernů záp. od Elavera. | manie.

Germānī ōrum *m* obyvatelé **Germānia**, ae *f* země mezi Rýnem, Dunajem, Vislou a okeanem.

Germānicus 3. *adj.* germanský; příjm. mnohých vojevůdců říms. (zvl. syna Drusova, bratra Tiberiova).

germānitas, tis *f* sourozenství, bratrství, sesterství; příbuznost osad (z téže metropole).

germānus 3. *adj.* rodný, vlastní; *subst.* vlastní bratr, sestra; bratrský; pravý, skutečný.

germen, inis *n* kel, oko, zárodek, pupen, klíč.

Germiniū, ōrum *m* národ přímořský v Epeiru.

gero, ěre, ssi, stum nesu, nosím, mám (habitu virginis); chovám v sobě, plodím (terra arbores); snáším (saxa in muros); animo gero myslím, jest mé přesvědčení; animu g. ducha mám, duchem vynikám (fortem); inimicitias gero mám nepřátelství; curam gero starost mám; mores g. mravy zachovávám; amorem g. chovám, cítím; morem g. po vůli činím; speciem, similitudinem g. alcuus jsem podoben; odnáším, zjednávám si (nomen); konám, vykonávám, spravuji, řídím, vedu, provádím (*pass.* stávat se): bellum, rem, res, (male rem g. špatně pochoditi), rem publicam, potestatem; res gerendae činnost; trávím (vitam, aetatem, annum) gero me vedu si, chovám se, jeunám, počínám si; prae se gerere aliquid ukazovati, jeviti, chovati se jako . . stavěti se.

gerūlus, i *m* nosič.

Gērýon, is *m* (-es, ae) král hispanský, jemuž Herakles skot odehnal.

gestāmen, inis *n* kraj; bráma; zdoba; nosítka, máry.

gestio, ōnis *f* obstarávání, provádění (negotii).

gestio, ěre vášnivě posunky činím, jsem rozpustilý, vesel, jásám; náruživě toužím, žádám (partes linquere).

gesto, āre nosím. | posunek.

gestus, ūs *m* nošení, držení těla,

Gētae, arum *m* thracký kmen u Dunaje.

Gēticus 3. getský, thracký.

Gigantēus 3. *adj.* gigantský.

Gigas, ntis *m* **Gigantes**, um synové Tartara a Gaie, obři hadonoží.

gignentia, ium *n* sfly plodné; ústrojná těla, rostliny.

gigno, ěre, genui, genitum plodím, rodím, poroditi; *pass.* vznikám.

gilvus 3. *adj.* světležlutý, plavý.

glaciālis, e *adj.* ledový, ledný.

glācies, ei *f* led; *g.* lubrica náledí.

glacio, āre ledem činím; *pass.* mrznu, ledovatím, tuhnu.

gladiātor, is *m* šermíř, zápasník, gladiator; zbojník.

gladiātōrium, i *n* žold, mzda *gl.*

gladiātōrius 3. *adj.* šermířský;

ludus g. škola, kasárny *gl.*

gladiātūra, ae *f* boj gladiatorů.

glādius, i *m* meč; vražda mečem způsobená, smrt; suo gladio alquem iugulo někoho vyvracím vlastními jeho důvody.

glæba, glēba, ae *f* hrouda; pole.

glāns, dis *f* žalud; olověná koule.

glārea, ae *f* písek, šterk.

glāreōsus 3. šterkovitý.

glaucus 3. *adj.* sivý, siný, namodrale šedý.

Glaucus, i *m* syn Sisyfův svými koňmi rozsápaný; vůdce Lykiů v troj. válce; rybář eubojský v mořského boha poměněný.

glēba *v.* glæba.

glisco, ěre vzrůstám, zvedám se, stoupám, množím se.

glōbōsus 3. kulovitý.

glōbus, i *m* koule; shluk, houf, dav, zástup; sdružení, spolek.

glōmēro, āre *v* kouli, *v* klubko svinuji, kulatím (*terram*); hromadím, stlačuji, sháním dohromady; annus glomerans oběh roční.

glōmus, eris *n* klubko.

glōria, ae *f* sláva, ozdoba, čest, pýcha; slavné činy; slávychtivost, ctizádost.

glōriātio, ōnis *f* honosení se.

glōrior, āri chlubím, honosím se.

glōriōsē *adv.* slavně; chlubně.

glōriōsus 3. *adj.* slavný; proslulý; chlubný, honosivý.

glūten, inis *n* (-inum) kliš.

Glycēra, ae *f* milenka Horatiova.

Glycon, is *m* slavný athlet.

gnārus 3. *adj.* znalý; známý, znatelný.

Gnātho, nis *m* = příživník vůbec.

Gnidus *v.* Cnidus.

Gnossus *v.* Cn.

Gobannitio, onis *m* ujec Vercingetorigův.

Gomphī, ōrum *m* město na řece Peneiu; *adj.* Gomphensis, e.

Gordium, i *n* m. ve Frygii.

Gorge, es *f* dcera Oineova ve ptáka poměněná.

Gorgias, ae *m* sofista řecký za doby Sokratovy.

Gorgo, ōnis *f* hadovlasá dcera Forkyova, jinak Medusa, Perseem usmrcená; *adj.* Gorgōneus 3.

Gorgobina, ae *f* město Boiů mezi Ligerem a Elaverem.

Gortyn, os (-a, ae) *f* staré m. na již. pobřeží Kreta; *adj.* Gortyniacus, Gortynius 3.

Gortynii, ōrum *m* Gortynané.

Gothini, ōrum *m* keltský kmen, snad zbytek Volků-Tektosagů.

Gōthōnes, um *m* (Gothi) národ při ústí Visly.

grābātus, i *m* lože, odpočívadlo.

Gracchus, i *m* Tiberius a Gaius, státníci římské; básník tragický.

grācilis, e *adj.* tenký, štíhlý; prostý, jednoduchý, bez ozdoby.

grācilitas, tis *f* štíhlost, hubenost; jednoduchost.

gradātīm *adv.* krok za krokem, postupně, pohenáhl.

gradātio, ōnis *f* stupňování.

grādiōr, i, gressus sum kráčím.

Grādīvus, i *m* příjímí Martovo.

grādus, ūs *m* krok, stupeň, postavení, důstojnost; gradu depellere, movere z postavení (vý-

hodného) vytisknouti; gradum corripere krok zrychlití; gr. conferre sraziti se; gr. moveri z rovnováhy duševní bytí přiveden.

Graecē *adv.* řecky.

Graeci, orum *m* Řekové; *adj.*

Graecus 3.

Graecia, ae *f* Řecko.

graecor, āri řecky mluvím, myslím, žiji, po řecku si vedu.

Graeculus 3. *adj.* řecký (pohrd.); i jako *subst.* (o filosofech a rhetorech v Římě žijících).

Grāi, orum *m* Řekové; *adj.*

Grāius 3.

Graioceli, orum *m* kmen galský v Alpách Graiských.

grāmen, inis *n* tráva; rostlina.

grāmineus 3. *adj.* z trávy, drnový, travnatý; bambusový.

grammatica, ae *f* (-a, orum *n*) grammatika, jazykověda.

grammāticus 3. *adj.* grammatický; *subst.* grammatik, mluvoppytec, jazykozpytec, filolog.

grānāria, ōrum *n* obilnice, sýpka.

grandaevus 3. *adj.* vysokého věku, stařícký.

grandesco, ere mohutním, rostu.

grandilōquus 3. *adj.* s vysoka mluvící.

grandis, e *adj.* veliký, značný, mohutný, vznešený, znamenitý, velebný; *g.* natu vysokého věku, stařícký.

granditas, tis *f* vznešenost, velebnost. [hutně.

granditer, ius *adv.* silně, mo-

grando, inis *f* krupobití.

Grānicus, i *m* řeka v Mysii na Idě pramenící. [(mravenec).

grānifer 3. *adj.* zrna nosící

Grānius, Q. G. Praeco řečník říms.

grānum, i *n* zrno, zrnko.

grāphium, i *n* písátka.

grassātor, is *m* blatošlap; tulák.

grassor, āri kráčím, jdu, chodím; potloukám, potuluji se;

zacházím s něčím (veneno); nepřátelsky jednám, zuřím (in te). [vděčně.

grātē *adv.* s radostí, vhod, rád; **grātes, gratibus** *f* díky.

grātia, ae *f* přízeň, láska, obliba, vážnost; vděk, dík, vděčnost; dobrá vůle, poměr přátelský; in *g.* redire smířiti se; *plur.* důkazy, projevy přízně;

grātiā *k* vůli, pro; *exempli gratiā* na příklad.

Grātia, ae *f* Gracie, Charitky.

grātificatio, ōnis *f* ochota, povolnost.

grātīficor, āri vděk jednám, jsem po vůli, vděčím se; obětuji, daruji, vzdávám se něčeho *k* vůli někomu (libertatem).

grātiōsus 3. *adj.* v přízni jsoucí, oblíbený, příjemný, vítaný; přízeň prokazující, ochotný.

grātīs *adv.* zdarma, zadarmo.

grātor, āri blahopřeji.

grātūtō *adv.* bezplatně, zdarma; bez zvláštního důvodu.

grātuītus 3. *adj.* dobrovolný, bezplatný.

grātulābundus 3. blahopřející.

grātulātiō, ōnis *f* blahopřání, projev radosti, potěšení z vlastního zdaru; vítání, jásot; slavnost děkonná.

grātulor, āri blahopřeji, vítám, raduji se z něčeho; slavně díky vzdávám.

grātus 3. *adj.* libý, milý, vítaný, vhod; půvabný, příjemný; vděčný; *gratum facio* vděk činím.

grāvātē *adv.* těžce, nerad.

grāvātīm *adv.* haud *g.* bez obtíží, ochotně. [ný.

grāvēdinōsus 3. *k* rýmě náchyl-
grāvēōlens, tis *adj.* silně páchnoucí; smrdící. [horším se.

grāvesco, ere těžkým se stávám,

grāvidus 3. *adj.* obtěžkaný, těhotný, březí; plný, naplněný (pharetra sagittis).

grāvis, *e adj.* těžký, tížící, obtížený (*equus*), *aes grave* staré, těžké peníze; temný, hluboký (*sonus*), tísnící, nepříjemný (*hircus*); nezdravý, škodný, nebezpečný (*autumnus*, *tempus*); obtížný, tvrdý, krutý, přísný (*labor*, *proelium*, *supplicium*); smutný, bolestný (*fortuna*); vážný, důležitý, závažný (*auctor*, *sententia*); důstojný, slavný, významný.

grāvitās, *tis f* tíže, těžkost; vážnost, důkladnost, rozvážlivost; obtížnost, nesnáze; nezdravá poloha, škodlivost; *g. annonae* dražota.

grāviter *adv.* těžce, pádně, důrazně, temně (o zvuku), prudce, krutě, přísně, nelibě, nerad, povážlivě; vážně, důstojně.

grāvo, *āre* obtěžuji, unavuji, zhoršuji.

grāvor, *āri* těžce nesu, nemohu snést, strpěti, nesnáze působím, zdráhám se, nerad činím.

gregālis, *e adj.* k stádu patřící; sprostý, obyčejný; *gregāles, ium m* druhové.

grēgārius 3. *adj.* miles prostý voják. [hromadně.

grēgātīm *adv.* stádně, houfně, *grēmīum*, *i n* klín, lůno.

gressus, *ūs m* krok, chůze.

grex, *gis m* stádo, hejno; kruh, společnost.

Grudii, *ōrum m* kmen belgický záp. od Eburonů.

gruis *v.* *grus*.

grunnītus, *ūs m* chrochtání.

grus, *uis f* jeřáb.

Grŷnīa, *ae f* (-ium, *i n*) *m v*

Alolidě s chrámem Apollinovým; *adj.* **Grŷnēus** 3.

gryps, *phis m* noh.

gubernāculum, *i n* kormidlo; správa, vláda.

gubernātio, *ōnis f* kormidlování, řízení, správa.

gubernātor, *is m* kormidelník, správce, ředitel, vladař.

gūberno, *āre* kormidlem řídím, řídím, vedu, vládnu.

gūla, *ae f* hltan, hrdlo, krk; žravost, hltavost; mlsnost, chuť.

gūmia, *ae c.* břichopásek.

gurgēs, *itis m* vír, hlubina, propast (*vitiorum*); marnotratník.

gurgustium, *i n* chatrč, díra.

gustātus, *ūs m* chuť (smysl).

gusto, *āre* okouším, za-, ochutnávám, užívám. chuť.

gustus, *ūs m* chutnání, požívání,

Gutruatus (*Cotuatus*), *i m* vůdce Karnutů.

gutta, *ae f* kapka; skvrna.

guttur, *is n* hrdlo, chřtán.

Gŷāros, *i f* ostrov v archipelagu.

Gŷas, **Gŷes**, *ae m* storuký gigant.

Gŷlippus, *i m* Arkad s Euan-drem do Italie přišlý.

gymnāsiarchus, *i m* představený gymnasia.

gymnāsium, *i n* gymnasium, tělocvična; škola.

gymnīcus 3. *adj.* tělocvičný.

gynaecēum, *i n* část domu řeckého, v níž bydlily ženy.

gynaecōnītis, *dis f* ženský pokoj.

Gyndes, *is m* řeka v Assyrii.

Gyrton, *is, -a, ae m.* v Thessalii.

gŷrus, *i m* kruh, závit; dráha.

Gŷthēum, *i n* přístav v Lakonice.

H.

HS sestercius.

hābēna, *ae f* řemen, uzda; otěže; řízení, správa.

hābeo, *ēre, ui, itum* mám, držím, chovám, obsahuji, požívám, dostává se mi (*laudem*, *honorem*),

curam, epistula habet); honorem habeo alicui čest vzdávám; habes tu máš!; spojen jsem s., chovám, mám do sebe, působím (invidiam, avaritia pecuniae studium, ista res iniquitatem); jímám (somnus custodes); s gerund. mám, musím (nubendum h., dicendum); s inf. mohu, jsem s to, umím (affirmare) s větou relat. též = mám příčinu, mám proč ap.; spravuji (rem publicam); exercitum luxuriose habeo nechávám žíti; jednám, nakládám s kým (superbe, benigne, liberaliter, avare); frustra habiti opomenuti, zanedbáni; fidelissimi habebantur bylo s nimi jednáno jako..; animum, animo, in animo h. zamýšlím (parcere victis); užívám (opes, amicitiam); trávím (aetatem, vitam, adulescentiam); v držení mám (urbem), *pass.* jsem ovládán (Hispaniae tribus legionibus); obývám (Romam, Africam); verba h. mluvím, řečním (sermonem, orationem); contionem h. konám; festum diem slavím; suspicionem h. působím podezření (misericordiam, metum); snáším (egestatem sine damno); causas procul h. daleko jest mne; držím (obsidem, in otio, Ravennae, in custodia); compertum h. vím (vůbec s part. perf. = praes.); mám za.., pokládám, cením. *pass.* platím za.. jsem pokládám za.. (nefas, certum, magni, parvi, bonus pater familias, in numero sapientum, in summis ducibus); se habere míti se, chovati se; ita se res habet tak jest tomu; vím, znám (quae voluistis audire, sententiam); hoc habet zde je raněn.

hābīlis, e *adj.* vhodný, pohodlný způsobilý.

hābīlitas, tis *f* způsobilost.

hābītābīlis, e *adj.* obydlitelný.

habitātiō, ōnis *f* byt, obydlí.

hābītātor, is *m* obyvatel.

hābīto, āre bydlím, obývám, stále meškám, prodlévám, zdržuji se, jsem (in foro).

hābītus, ūs *m* tělesný zevnějšek, postava, držení těla, vzrůst, stav tělesný; šat, oděv, kroj; stav, poměry, nálada, smýšlení.

hāc *adv.* tudy.

hāctēnus *adv.* až potud, až sem, jen potud (i časově).

Hadria, ae *f* m. u moře Adri tického nyn. Adria; moře Adriatické; *adj.* **Hadriānus** 3. a **Hadriāticus** 3. po K.

Hadriānus, i *m* císař říms. + 138

Hadrūmētum, i *n* přístavní město na jih od Karthaginy.

haedīlia ium *n* kozí chlív.

haedīnus 2. *adj.* kůzlečí (pellucula).

Haedui v. Aedui.

haedūlea ae *f* kozička.

haedus, i *m* kůzle; dvě hvězdy v souhvězdí Vozky.

Haemon, is *m* syn Kreontův, milenec Antigonin.

Haemōnia ae *f* = Thessalie.

Haemōnius 3. *adj.* haemonský; h. artes kouzla, h. equi koně Achilleovi; h. arcus souhvězdí Střelce.

Haemus, i *m* pohoří mezi Thracií a Moesií Balkán.

haereo. ēre vězím. vážnu, lpím, visím; uvíznouti, utkvěti; usaditi se, tkvěti; zdržovati se, prodlévati, zůstatí.

haesitantia, ae *f* zajíkanost.

haesitātiō, ōnis *f* zajíkaní, pačitost.

haesito, āre vážnu, vězím; **linguā** h. koktám; rozpakuji se, váhám.

Hagnōn, is *m* řečník athenský.

Halaesa, ae *f* m. v již. Sicilii; *adj.* **Halaesinus** 3.

Halaesus, *i m* syn Agamemnonův; Lapith.
Hāliācmon v. Aliacmon.
hālīaeētus, *i m* mořský orel, v nějž Nisus proměněn.
Hālicarnassus, *i f m*. v Karii, rodiště Herodotovo; *adj.* Hālicarnassius 3. (*i subst.*); obyv.
Hālicarnassenses, *ium*.
Hālicyensis civitas *m*. na Sicilii (Halicysae, arum). [par.
hālītus, *ūs m* dech, výdech, výhlo, *āre* dýchám, vydechuji, voním, páchnu. [bolím.
hālūcinor, *āri* blouzním, bláhaluntium, *i n m*. na Sicilii.
Halus, *i f m*. v Assyrii.
Hālys, *os m* řeka v M. Asii (Kizil-Irmak). [mová.
Hāmādryas, *dis f* nymfa stroHamae, *arum f* místo u Kum.
hāmātus 3. háčky opatřený, hákovitý, ostnitý, zakřivený.
Hamilcar, *is m* otec Hannibalův.
Hammon v. Ammon.
hāmus, *i m* hák, udice.
Hannibal, *is m* syn Hamilkarův, vojevůdce karthaginský.
Hanno, *ōnis m* Karthagiňan, zvl. jenž obeplul Afriku.
hāra, *ae f* ohlívek.
harēna v. arena.
Harmōdius, *i m* Atheňan, vrah Hipparchův.
harmōnia, *ae f* souzvuk, shoda.
Harmōnia, *ae f* dcera Martova a Veneřina, choť Kadmova.
harpāgo, *ōnis m* hák (na strhování zdí a zachycování lodí).
harpe, *es f* srpovitý meč.
Harpŷia, *ae f plur.* polouptáci, polouženy kořist uchvacující neb znečišťující.
Harūdes, *um m* kmen germanický sev. od jezera Venetského.
harundō, *inis f* třtina, rákos.
hāruspex, *icis m* haruspex, hadač z vnitřností obětovaných zvířat; věštec vůbec.
hāruspicinus 3. *adj.* (libri) ha-

dačský; haruspicina, *ae f* umění hadačské, hádání z vnitřností obětních zvířat.
Hasdrūbal, *is m* 1. zeť Hamilkarův; 2. bratr Hannibalův.
hasta, *ae f* žerď, kopí, oštěp jehlice do vlasů; hasta pura beze špice jako odměna za statečnost; sub h. vendere dražbou prodati, ad h. accedere dražby se zúčastniti.
hastātus 3. *adj.* kopím opatřený; *subst.* kopinník (1. četa legie říms.).
hastile, *is n* dřevce, ratiště; haluz.
haud *adv.* ne, stěží; haud scio an snad, dle mého mínění; haudquaquam nikterak.
haurio, *īre, si, stum* čerpám, nabírám; de faece h. o špatnějších řečnících (patoky točím); piji, ssaji, srkám, prolévám (sanguinem); terra hausta vyhrabaná země; pohlcuji, stravuji (flamma); suspiratum h. vzdychám z hluboka; provincias h. vyssáti, vyždímati; iugulum, ventrem h. probodnouti; lumen h. oko vypíchnouti; беру, osvojuji si, požívám (libertatem, voluptates, spem); lucem h. naroditi se; supplicia h. trpím; medium orbem h. uraziti.
haustus, *ūs m* čerpání, nabírání; doušek (aquae), hrst, troška (arenae); Pindarici fontis h. napodobení.
Heautontimōrūmenos, *i m* sebe-trapič, div. kus Terentiův.
Hēbē, *es f* bohyně mládí.
hēbeo, *ēre* jsem malátný, nečinný.
hēbes, *tis adj.* tupý (telum); slabý, mdlý (acies, color), slabomyslný, hloupý, nechápavý.
hēbesco, *ēre* otupuji, slábnu.
hēbēto, *āre* otupuji, seslabuji, mdlým činím.
Hebraeus 3. *adj.* hebrejský.

Hebrus, *i m* řeka v Thrakii.
Hēcātē, *ēs f* bohyně kouzel,
 sestra Latonina; **Hecatēis** herba
 kouzelná bylina; *adj.* Heca-
 tēius 3.

Hector, *is m* syn Priamův, man-
 žel Andromachin; *adj.* Hecto-
 reus 3. (coniunx) = Androma-
 che, (Mars) = Hector sám;
 (gens) = Troiané.

Hēcūba, *ae f* choť Priamova.
hēdēra, *ae f* břechťan. |pleti.
hēdýchrum, *i n* balsám pro krásu
Hēgēsias, *ae m* řečník a historik.
Hēgēsīnus, *i m* filosof akadem.
heī! interj. běda! ach!

Hělēna, *ae f* dcera Dia a Ledy,
 choť Menelaova.

Hělēnus, *i m* syn Priamův, věštec.
Hēliādes, *um f* sestry Faethon-
 tovy, dcery Heliovy; **H.** lacri-
 mae = jantar.

Hēlice, *es f* souhv. V. Medvěda;
 Sever; jedna z Danaoven; mě-
 sto v Achaii.

Hēlicon, *is m* vrch v Boiotii
 musám zasvěcený.

Hellē, *ēs f* dcera Athamantova,
 sestra Frixova.

hellēbōrus, *i m* čemeřice.

Hellēspontus, *i m* úžina mořská
 mezi Chersonesem a M. Asií.

hēlūatio, *ōnis f* hýřilství, prosto-
 pášnost.

hēluo, *ōnis m* hýřil.

hēluor, *āri* hýřím, plýtvám.

Helvēticus, **Helvētius** 3. *adj.*
 helvetský.

Helvētii, *orum m* kmen galský
 mezi jezery Lemanským a Ve-
 netským a pohořím Jurou.

Helvīdus Rufus řím. rytíř;
 Priscus.

Helvii, *orum m* kmen galský
 v Provincii mezi Cevennami a
 Rhodanem.

hēmērodrōmus, *i m* běhoun,
 rychlý posel.

hēmīcyclium, *i n* polokruhovitě
 sedadlo.

Heneti, *orum m* národ z Pafla-
 gonie do Italie přestěhovalý.

Henna, *ae f m.* na Sicilii; *adj.*
Hennensis, *e (i subst).*

Hēphaestia, *ae f m.* na Lemnu.
Hēphaestiō, *ōnis m* vojevůdce
 a přítel Alexandra V.

heptēris, *is f* sedmiveslice.

hera, *ae*, *ēra*, *ae f* paní.

Hēra v. Hybla.

Hēraclia, *ae (-ea) f* město v
 maked. krajině Lyncestis; *m.*
 u Černého Moře; *m.* na Sicilii;
m. v Akarnanii; *m.* v Thessalii;
m. v Lukanii.

Hērāclēenses, *ium m* obyv. He-
 rakleie na Sicilii; v Lukanii.

Hērāclidēs, *is m* vojevůdce sy-
 rakuský; filosof.

Hērāclītus, *i m* filosof z Efesu;
 vyslanec Filippa Mak. k Hanni-
 balovi. [na

Hēraea, *orum n* slavnost Junoni-
 herba, *ae f* bylina, tráva, osení;
 stéblo: messis in herba est
 nevymetáno.

herbesco, *ēre* metám (o obilí),
 pučím.

herbīdus 3. *adj.* travnatý.

herbīfer 3. *adj.* trávonosný,
 travnatý.

herbigrādus 3. v trávě lezoucí
 (hlemýžď).

Herbīta, *ae f m.* na Sicilii.

herbōsus 3. *adj.* travnatý.

hercisco, *ēre* o dědictví se dělím.

Herculānēum, *i n m.* v Kam-
 panii.

Hērculēs, *is m* bohatýr řecký,
 syn Jovův a Alkmenin; me-
 hercle přísám Herkules: *adj.*

Herculeus 3.: gens = Fabii,
 arbor = topol.

Hercynia silva, *ae f* společný
 název horstva jihoňmeckého.

hērēditārius 3. *adj.* dědictví se
 týkající, dědický, zděděný.

hērēditas, *tis f* dědictví.

hērēdium, *i n* dědictví, zděděný
 statek.

hēres, *dis m* dědic; *h. ex asse* universální d.; *ex dodrante* ze tří čtvrtin; *quartae partis* z jedné čtvrtiny; *h. secundus* dědic po smrti prvního dědice.
 hēri hēre *adv.* včera.
 hērīlis, *e adj.* pánův, panin.
 Hermae, *ārum m* hermovy, sloupy Hermovy.
 Hermandica, *ae f m.* v Syrii.
 hermaphroditus, *i m* cvikýř;
H. syn Hermův (odtud Atlantius) a Afroditi srostlý s nymfou Salmacis.
 Hermiōnē, *ēs f* dc. Menelaova a Helenina.
 Hermiōnes, *um m* kmenové středoměšťanští.
 Hermodorus, *i m* kníže efeský; slavný stavitel ze Salamin.
 Hermunduri, *ōrum m* národ na Labi.
 Hernici, *ōrum m* staroitalský kmen v Latii.
 Hērō, *ūs f* kněžka Veneřina v Sestu, milénka Leandrova.
 Hērōdes, *is m* král judský.
 Hērōdōtus, *i m* dějepisec řecký v 5. stol. př. K.
 hērōicus 3. herojský, hrdinský.
 hērōis (*dat. pl.* heroisin) *f* rekyně.
 hēros, *ōis m* rek, bohatýr, polobůh.
 hērōus 3. *adj.* herojský, hrdin.
 Herse, *ēs f* dcera Kekropova.
 Hersilia, *ae f* manželka Romulova.
 hērus, *i m* pán; vládce.
 Hēsiodus, *i m* řecký básník epický a didaktický; *adj.* Hēsiodēus 3.
 Hēsionē, *ēs f* dc. krále trojského Laomedonta Herakleem zachráněná.
 Hesperia, *ae f* Západ (Itálie, Hispanie).
 Hespērides, *um f* dcery Ereba a Noci bydlící na dalším Západě. [Kebrena.
 Hespērie, *es f* dc. říčního boha

hespēris, *dis f* západní, italský.
 Hespērius 3. *adj.* západní.
 Hespērus, *i m* večernice.
 hesternus 3. *adj.* včerejší.
 hetaericē, *ēs f* sbor jízdy makedonské.
 heu! *interj.* ach! běda!
 heus! *interj.* hej! slyš!
 hexāmeter, *i m* šestíměr.
 hexāpylon, *i n* brána o šesti průchodech v Syrakusách.
 hexēris, *is f* šestiveslice.
 hīātus, *ūs m* otvor, trhлина, rozsedlina, chtivost, žádostivost; průzev.
 Hībēri, *ōrum m* Hispané.
 Hīberia, *ae f* Hispanie; *adj.*
 Hibericus, Hiberus 3.; *H.* flumen = Ocean; *H.* pastor = Geryon.
 Hībērus, *i m* řeka Ebro; Hispan.
 hiberna, *ōrum n* zimní tábor, zimní byty; zimní chlěvy.
 hibernāculum, *i n* obyč. *pl.* zimní byty.
 Hibernia, *ae f* Irsko.
 hiberno, *āre* přezimují.
 hibernus 3. *adj.* zimní, studený.
 Hībērus, *i m* řeka Ebro v Hispanii.
 hīc, haec, hōc *zám.* tento, ten; hīce ten, tenhle; hīcine, hūcine *ap.* tento-li.
 hīc *adv.* zde; při tom, při té příležitosti, v tomto případě.
 Hīcētas, *ae m* samovládce sicilský; fysik syrakuský.
 hīēmālis, *e adj.* zimní; bouřlivý.
 hīēmo, *āre* přezimují..
 Hīempsal, *is m* starší král numidský; syn numidského krále Micipsy; král mauretanský.
 hiems, *is f* zima; bouřlivé zimní počasí.
 Hiēra, *ae f* cōmē místo v Karii.
 Hieras, *ae m* ministr krále Deiotara.
 Hiěro, *ōnis m* samovládce syrakuský; I. 477—467; II. 269—215; *adj.* Hiērōnicus 3.

Hĭērōsōlŭma, ōrum *n* Jerusalem.
 hĭlārē *adv.* vesele.
 hĭlāris, *e adj.* veselý.
 hĭlāritas, *tis f* veselost.
 hĭlāro, āre rozveseluji.
 hilla, *ae f* střívko; uzenice, jelito.
 Hĭlōtae, ārum *m* heiloté, nevolníci spartští.
 hĭlum věc nepatrná, bezcenná; neque hĭlum ani co by za nehet vešlo.
 Hĭmĕra, *ae f* řeka a město na Sicilii.
 hinc *adv.* odtud, na to; proto.
 hinnio, ĭre řehtám.
 hinnĭtus, ūs *m* řehtání, rzání.
 hinnŭleus, *i m* kolouch, mladý jelen.
 hĭo; āre zeji, rozvírám se; ūsta, tlamu rozvírám; nedočkavostí, podivem ūsta otvírám; nesouvisím.
 hippāgōgi, orum *f* plavidla k převážení koní.
 Hipparĭnus, *i m* 1) otec Dionŭv; 2) syn Dionysia St.
 Hippāsus, *i m* syn Eurytŭv; kentaur.
 Hippias, *ae m* 1. syn Peisistratŭv; 2. sofista; 3. Thessal.
 Hippo, ōnis *m* město v území karthaginském; m. v. Hispanii.
 Hippocrātes, *is m* 1. slavný lékař řecký; 2. Syrakusan.
 Hippōcrēnē, *es f* pramen na Helikonu Musám zasvěcený.
 Hippōdāmĭa (-me) *ae f* choť Pelopova, dcera krále elidského Oinomaa.
 Hippōlŭtē, ēs *f* 1) amazonka, choť Theseova, matka Hippolytova; 2. manželka Akastova.
 Hippolŭtus, *i m* syn Thesea a Hippolyty.
 hippōmānes, *is n* vzteklost koňská, vzteklina; výrůstek na čele novorozeného hříbete.
 Hipponĭcus, *i m* tchán Alkiabiadŭv. [potŭv, t. j. Aeolus.
 Hippōtādes, *ae m* potomek Hip-

hippōtoxōta, *ae m* jízdný luko střelec.
 hir *neskl.* ruka. [pažní.
 hircus, *i m* kozel; zápach pod.
 Hirpĭni, ōrum *m* samnitský národ v. již. Italii.
 hirsŭtus 3. drsný, zarostlý, zježený; nezdobený.
 Hirtius, *i m* legat Caesarŭv.
 hirtus 3. *adj.* srstnatý, huňatý, zježený.
 hĭrŭdo, inis *f* pijavice.
 hĭrundo, inis *f* vlaštovka.
 hisco, ěre otvírám se, ūsta otvírám; muknouti, ceknouti.
 Hispālis, *is f* (Sevilla) město v Hispanii. [spanie.
 Hispāni, ōrum *m* obyvatelé Hispanie.
 Hispānia, *ae f* nynější Španělsko; *adj.* Hispāniensis, *e a* Hispānus 3. [tinatý
 hispĭdus 3 drsný, srstnatý, ště.
 Hister, *ri m* Dunaj (dolní část).
 Histiaeus, *i m* samovládce miletský.
 histōria, *ae f* dějepis, dějiny; vypravování, vědění.
 histōricus 3. *adj.* dějepisný; *subst.* dějepisec, dějezpytec.
 histrio, ōnis *m* herec; certamen histrionum pantomima.
 histriōnālis, *e adj.* herecký.
 hĭulcē *adv.* nesouvisle, trhaně.
 hĭulcus 3. *adj.* nesouvislý, s průzevem. [příčiny.
 hōc *adv.* sem, (tím); proto, z té
 hōdiē *adv.* dnes; hodieque ještě nyní, podnes.
 hodiernus 3. *adj.* dnešní.
 hōlus, eris *n* zelenina, zelf.
 holusculum, *i n* drobná zelenina.
 Hōmĕrus, *i m* ep. básník řecký.
 hōmĭcĭda, *ae m* vrah, mužebijce.
 hōmĭcĭdium, *i n* vražda, zabití.
 hōmo, inis *m* člověk, muž.
 hōmullus. *i m* človíček, mužíček.
 hōmuncŭlus, *i m* človíček.
 hōnestas, *tis f* počestnost, čest, důstojnost. [slušně.
 hōnestē *adv.* počestně, důstojně,

honesto, āre ctím, čest zjednávám, zdobím.

honestus 3. *adj.* čestný, poctivý, vážený; úhledný, pěkný, ušlechtilý.

honor, is *m* čest, pocta, vyznamenání, úřad, důstojenství; čestný název, dar, dar obětní, oběť, triumf; ozdoba, okrasa; aestatis honores = fruges; někdy = věnec (honore carere); h. Lenaeus = víno; honorem dicere s dovolením, s odpuštěním (při slově neslušném); honoris causa z úcty.

honorabilis, e *adj.* čestný, poctivý.

honorarius 3. *adj.* za příčinou pocty činěný, čestný.

honoratē *adv.* čestně, se ctí.

honoratus 3. ctěný, vážený, důstojný. [poctivě.]

honorificē *adv.* čestně, důstojně,

honorificus 3. *adj.* čestný, poctivý.

honoro, āre ctím, obdarovati, ctí vyznamenati.

honorus 3. čestný.

honoris, ris *m* v. honor.

hora, ae *f* hodina; h. legitimaie doba řečníku vyměřená, kterou nesměl překročiti; den, doba, čas denní, čas roční; hora sinistra nešťastná doba; *plur.* bohyňe ročních časů; hodiny.

Hōra, ae *f* zbožnělá choť Quirinova.

Horātius 3. rod římský: H. Cocles, hrdina za války s Porsemmou; Q. H. Flaccus, lyr. básník římský † 8 po K.; *adj.* Horātius 3.

hordeum, i *n* ječmen. [ský.]

Horesti, ōrum *m* národ britann-

hornōtīnus 3. } letošní

hornus 3. }

horrendus 3. děsný, hrozný, strašlivý; ctihodný, podivuhodný.

horrens, tis strašný (arma).

horreo, ēre, ui strímím, trčím,

ježím se; děsím, lekám, hrozím se; třesu se; děsný pohled působím, děsně vypadám.

horresco, ēre, ui ježím se, strach dostávám, počínám se děsiti.

horreum, i *n* zásobárna, skladiště, sýpka, stodola.

horribilis, e *adj.* strašný, děsný, hrozný. [přísně.]

horridē *adv.* drsně, bez ozdoby;

horridulus 3. drsný, neuhlazený.

horridus 3. *adj.* drsný, ježatý; neuhlazený; hrozný, strašný; zimou se chvějící.

horrifer 3. *adj.* hrůzonosný, hrozný, mrazivý.

horifico, āre strašným činím; děsím (terribili monitu).

horrificus 3. hrozný, strašný, hrůzoplodný, hrůzyplný.

horror, is *m* chvění, mrazení, děs, hrůza; podiv, posvátná úcta. [povzbuzení.]

hortāmen, inis *n* napomínání,

hortāmentum i *n* povzbuzení, dobrý příklad.

hortatio, ōnis *f* napomínání, povzbuzování. [vzbuzovatel.]

hortātor, is *m* napomínatel, po-

hortātus, ūs *m* (abl. sing.) vybídnutí, podnět.

Hortensius, i *m* Q. H. Hortalus řečník a básník doby Ciceronovy.

hortor, āri povzbuzuji, napomínám, vybízím, domlouvám.

hortulus, i *m* zahrádka.

hortus, i *m* zahrada; zelenina; *plur.* sady. [stinný přítel.]

hospes, itis *m* cizinec, host, ho-

hospitālis, e *adj.* hostinný; caedes h. vražda na hosti spáchaná.

hospitālitās, tis *f* pohostinnost.

hospitāliter *adv.* pohostinně.

hospitium, i *n* pohostinství, pohostinské přátelství; pokoj, byt hostinný, úchylek pohostinný, pobyt hostinský.

hospitus 3. cizí, pohostinný; *subst.* hospita cizinka, host; hostitelka, hospodyně.

hostia, *ae f* obětní dobytče, žertva, oběť.
hosticus 3. *adj.* nepřátelský, nepříteli patřící.
hostilis, *e adj.* nepřátelský; **hostilia**, *ium n* nepřátelství.
hostiliter *adv.* nepřátelsky.
Hostilius 3. rod římský: Hostus H.; král Tullus H.; *adj.* **Hostilius** 3. (*curia*).
hostis, *is m* cizinec, nepřítel.
HS. *sestercius*.
hūc *adv.* sem; k tomu, nad to; tak daleko.
hūcīne *adv.* až tak daleko?
hūcusque *adv.* až sem.
huiuscemodi, **huiusmodi** toho druhu.
hūmānē *adv.* lidsky, rozumně, laskavě, mírně; *humane* *commodus* hodně pohodlný.
hūmānitas, *tis f* lidskost, vlídnost, ušlechtilost, uhlažené způsoby.
hūmānitus *adv.* lidsky (*si quid h. něco lidského*).
hūmānus 3. *adj.* lidský; vzdělaný, jemný, přívětivý, laskavý.
hūmātio, *ōnis f* pochování, pohřbení.
hūmecto (*ūm-*) *āre* navlhčuji, zavlažuji, kropím.
hūmērus, (*um-*) *i m* rámě, plece.
hūmeo, (*ūm-*) *ēre* jsem vlhký, mokrý; **humens** vlhký, mokrý.
hūmesco, (*ūm-*) *ēre* vlhnu.
hūmidum, *i n* mokřina.
hūmidus 3 *adj.* vlhký, mokrý.
hūmifer 3. *adj.* vlhký.
hūmilis, *e adj.* nízký, sprostý, všední, obyčejný; chatrný; nepatrný, nuzný; ponížený, pokorný.
humilitas, *tis f* nízkost; nepatrnost, slabost; ponížení, úkor; malomyslnost.
hūmiliter *adv.* nízce; poníženě, otrocky; chudobně. [vám.
hūmo, *āre* pohřbívám, pochovávám.
hūmor, *is m* vlhkost, vláha,

šťáva, tekutina, *h. lacteus* mléko; *h. dulcis* musti víno; výmět.
hūmus, *i f* země, půda, kraj; **humī** na zemi; **humō** od země, ze země.
Hýacinthia, *ōrum n* slavnost ke cti Hyacinthově.
Hýacinthus, *i m* krásný mladík Apollinem usmrcený a v květinu proměněný; *h.* rostlina.
Hýādes, *um f* sedmihvězdí (prásátka), dcery Atlantovy.
Hýālē, *ēs f* družka Dianina.
hýālus, *i m* sklo.
Hýantes, *um m* staří obyvatelé Boiotie; *adj.* **Hýantēus**, **Hýantius** 3. = boiotský.
Hýas, *ntis (ae) m* syn Atlantův.
Hybla, *ae f* hora a *m.* na Sicílii medem proslavené; *adj.*
Hyblaeus 3. a *subst.* **Hyblenses**, *ium*.
Hýdaspes, *is (i) m* přítok Indu.
Hýdra, *ae f* saň 50 hlavá Herakleem zabitá, strážkyně v podsvětí; souhvězdí Hada.
hydraulus, *i m* vodní varhany.
hydria, *ae f* džbán na vodu.
hydrōpicus 3. vodnatelný.
hydrops, *pis m* vodnatelnost.
hydrus, *i m* vodní had had vůbec.
Hydruntum, *i n m.* v Kalábrii.
Hýlas, *ae m* průvodce Herakleův na výpravě Argonautů.
Hyllus, *i m* syn Herakleův.
Hýmen, *is m* bůh svatby; píseň svatební.
Hýmēnaeus, *i m* svatební píseň; bůh svatby, svatba.
Hýmettus, *i m* pohoří u Athen bohaté na mramor a med; *adj.*
Hýmettius 3.
Hýpānis, *is m* řeka skythská, nyn. Buh.
Hypāta, *ae f* městečko v Thessalii.
Hyperbolus, *i m* řečník athenský.
hyperbōreus 3. *adj.* severní.
Hýpērīdes, *is m* řečník athenský.

Hýpērion, *is m* Titan, otec Solův; Hyperione natus = Sol; slunce samo.

Hýpērionis, *dis f* Jitřenka jakožto dcera Hyperionova.

Hypermnestra, (*-me-*) *ae f* nejmladší dcera Danaova.

Hyrkāni, *orum m* národ u moře Kaspického.

Hyrkānia, *ae f* země Hyrkanů.

Hýriē, *ēs f* jezero a m. v Boiotii.

Hyrieus, *i m* otec Orionův.

Hyrtácides, *ae m* syn Hyrtakův Nisus.

Hystaspes, *is m* otec Daria I.

I.

Yacchus, *i m* jmeno Bakchovo; víno.

iāceo, *ēre, ui* ležím, prostírám se, dlím, bydlím, nízko ležím (*loca*); **iacens** mrtev, padlý, za-; jsem nenapjat, dolů visím (*lora*); jsem skleslý, sklíčený; jsem bezcenný, bezvýznamný, zničen; bez užitku ležím (*pecunia*); jsem přístupen, na snadě.

iācētānī, *orum m* národ hispanský na úpatí Pyrenejí.

iācio, *ēre, iēci*, **iāctum** házím, metám, vrhám, nahazuji (*aggerem*); kladu (*fundamenta*); prohoditi, zmíniti se.

iactanter *adv.* honosivě; **iactantius** maerere zármutek více na odív stavěti.

iactantia, *ae f* honosivost, vychloubavost, ješitnost.

iactātio, *ōnis f* zmítání, házení se; vychloubání, honosení; honění se po přízni lidu.

iactātus, *ūs m* zmítání, třepetání.

iacto, *āre* házím, pohazuji; zmítám; *res i.* věci přetřásám; **gratiam i.** honosím, chlubím se přízní; vydávám, šířím (*lucem*); **iactari** často někde, v něčem se pohybovati („honěný“); **kolísám** (*nummus*); přetřásám (*res*); **velebím** (*alquem beatum*); **chlubím**, **honosím** se.

iactūra, *ae f* zahození, vy-; škoda, pohroma, ztráta, zničení; oběť.

iactus, *ūs m* hod, hození, odhození; *intra telī iactum* co by dohodil.

iaculābilis, *e adj.* vržitelný.

iaculātor, *is m* házeč; kopinník.

iaculātrix, *cis f* střelkyně, lovkyně. [střílím, honím se za . .

iāculor, *āri* házím, metám,

iāculum, *i n* dřevce (házečí), kopí.

Iaera, *ae f* nymfa mořská.

Īalýsus, *i m* syn Solův; město na Rhodu; *adj.* Īalýsius 3.

iam již; **iam-iam** brzo, brzo; **iam dudum** již po nějaký čas, ihned, bez odkladu; **iamiam** užuž, již opravdu.

iāmbēus 3. *adj.* iambický.

iāmbus, *i m* stopa iamb.; báseň iambická.

Īamīdae, *ārum m* věštecký rod v Elidě. [(virga).

iānālis, *e adj.* Janův, janský

iānicūlum, *i n* jeden ze sedmi pahorků římských.

iānigēna, *ae c.* syn, dcera Janova.

iānitor, *is m* vrátný. [Kretě.

Yanthē *ēs f* dcera Telestova na

iānua, *ae f* dvěře, brána, vchod.

iānūārius, *i m* leden.

iānus, *i m* staroitalský bůh, král Latia, zobrazovaný s dvojím obličejem; klenutý oblouk nebo průchod; chrám jeho na foru otvírán v čas války.

Iāpētus, i m Titan, syn Urana a Gaie, otec Atlantův, Prometheův, Epimetheův a Menoitův; patronym. Iāpētiōnīdēs, ae.

Iāpýdes, um m národ illyrský.

Iāpýgia, ae f Kalabrie neb Apulie.

Iāpyx, gis m syn Daedalův založivší osadu v již. Itálii; odtud také vítr tam vanoucí (zsz); i jako adj. (equus).

Iarbas, ae m král mauretanský.

Iarbīta, ae m Mauretan.

Iardānis, dis f dc. Jardanova Omfale.

Iāsīdes, ae m = Palinurus.

Iāsīus, i m syn Dia a Elektry, mileneo Demetřin; král v Argu, otec Atalantin.

Iāsōn, is m 1. vůdce Argonautů, syn krále thessalského Aesona, choť Medein; 2. vladař ferský v Thessalii ke koci 4. stol př. K.; adj. Iāsōnius 3.

Iaspis, dis f jaspis.

Iazýges, um m kmen sarmatský u Dunaje.

Ibēres v Hiberus.

Iberia v Hiberia.

Ibericus v Hibericus.

Ibērus v. Hibērus.

ibī adv. tam, tu.

ibīdem adv. tamtéž; v tomtéž.

ibis, is, idis f posvátný pták Aegyptanů.

Ibýcus, i m řecký básník lyr. z Rhegia.

Icariōtis, dis f Penelopin (tela).

Icāris, dis f dc. Ikarova Penelope.

Icārus, i m 1. syn Daedalův; 2. Atheňan, jenž darem dostal od Dionysia vinný keř a opilými pastýři byvzabit, nalezen pomocí psa svou dcerou Erigonou; vzat na nebe jako souhvězdí Boota; adj. Icārius 3.

Iccius, i m předák remský; jméno římské.

Icēlos, i m sluha Spánku (= Vyrovňavající).

Iceni, orum m národ britanský. **Ico**, ěre, icī, ictum udeřiti, uhořiti, zasáhnouti; trápím, znepokojuji, dojíám; foedus i. smlouvu činím.

ictus, ūs m úder, ráz, bodnutí, rána, takt, důraz.

Id. = **Idus**.

Ida, ae f pohoří v Troadě; hora na Kretě; Trojanka.

Idaeus 3. adj. idský, trojský, fryžský.

Idaeus, i m vozataj Priamův.

Idāliē, ēs f přijmí Veneřino.

Idālium, i n m. na Kypru Veneře zasvěcené; adj. **Idālius** 3.

Idas, ae m 1. syn Afareův, účastník honby kalydonské; 2. Trojan; 3. Aethiop.

idcircō adv. proto.

Idē v. **Ida**.

idem, eādem, idem zájm. týž, také, zároveň, při tom též.

identidem, adv. opět, častěji, ne jednou.

ideō adv. proto. [idiot.

idiōta, ae m nevědomec, ignorant,

idistavisus, i m pole v Germanii u řeky Vesery.

Idōmēneus, i m král kretský, rek ve válce trojské.

idōneē adv. vhodně, přiměřeně.

idōneus 3. adj. vhodný, příhodný, vítaný, způsobilý; jistý.

Idūmaeus 3. adj. Idumejský, palaestinský (palmae).

Idus, uum f 15. den měsíce března, května, července, října, 13. ostatních měsíců.

iēcūr, ōris n játra.

iēcuscūlum, i n játerka.

iēiūnē adv. suše, střízlivě, suchopárně.

īēiūnitas, *tis f* suchopárnost; neznalost, nezkušenost, chatrná znalost.
 īēiūnium, *i n* půst; hlad; hubenost; *i. pasco* hlad tiším.
 īēiūnus 3. lačný, hladový; suchý, hubený; chatrný, bídný; suchopárný, nudný.
 īgilium, *i n* (Giglio) ostrůvek v moři Tyrrhenském u břehu etrurského.
 īgītur *sp.* tedy, proto.
 ignārus 3. *adj.* neznalý, nezkušený; neznámý, temný.
 ignāvē *adv.* líně, netečně, bojácně.
 ignāvia, *ae f* línost, netečnost, malátnost, zbabělost, bojácnost.
 ignāvus, 3. *adj.* líný, netečný; bojácný; nehybný, mdlý, neužitečný, línost působící (*frigus*).
 ignesco, *ěre* zapaluji se, chytám, vzplanouti.
 igneus 3. *adj.* ohnivý, hořící.
 ignīculus, *i m* ohníček, jiskra.
 ignīfer 3. *adj.* ohněnosný, ohnivý.
 ignīgēna, *ae m* ohněrodý, z ohně zrozený (*Bacchus*). [*(equus)*].
 ignīpes *dis adj.* ohněnohý,
 ignīpōtens, *tis adj.* ohněm vládnoucí, ohněmocný (*Vulcanus*).
 ignis, *is m* oheň; praskot ohně, lesk, třpyt ohně, záře; žár, vášeň lásky, předmět její sám; požár; *aqua et igni interdicere* do klatby dáti.
 ignōbilis, *e adj.* neurozený, neznámý, všední, nepatrný.
 ignōbilitas *tis f* neslavnost, neurozenost, nízkost původu.
 ignōmīnia, *ae f* potupa, pohana, hanba, zneuctění.
 ignōmīniōsus 3. *adj.* potupný, bezectný.
 ignōrābilis, *e adj.* neznámý, nepoznatelný [*neznalost*].
 ignōrantia, *ae f* nevědomost,
 ignōrātio, *ōnis f* nevědění, nevědomost, neznalost.
 ignōro, *āre* neznám, nevím;
 ignōrātus 3. nepozorován.

ignosco, *ěre, nōvi, nōtum* odpouštím. [*znající*].
 ignōtus 3. *adj.* neznámý; ne-
 Īgūvīnī, *ōrum (-ates, um) m* obyv. města Iguvia.
 Igūvium, *i n* (Gubbio) město v Umbrii.
 Ilerda, *ae f* (Lerida) město v Přední Hispanii.
 īlex, *īcis f* dub křemelák, svída.
 īlia, *um n* slabiny; vnitřnosti zvířat.
 Īlia, *ae f* Rhea Silvia, dcera Numitorova, matka Romula a Rema.
 Īliācus 3. *adj.* ilijský, trojský.
 Īliādēs, *ae m* Trojan (*Ganymedes*); syn Iliin (*Romulus, Remus*). [*merova*].
 Īlias, *dis f* Trojanka; báseň *Hōilicet adv.* (můžete jíti), jest po všem, konec; nuže, ihned,
 īlicō v illico. [*tudíž*].
 Īlienses, *ium m* obyv. Īlia a) v Troadě, b) na Sardinii.
 īlignus 3. dubový, svídkový.
 Īlion, Īlium, *n Īlios f m.* v Troadě; Troja.
 Īliōnē (-a) *ēs f* nejstarší dcera Priamova, manželka thrac. krále Polymnestora.
 Īlithyia, *ae f* bohyně porodní = Juno Lucina.
 Īlius 3. *adj.* trojský.
 illā *adv.* tam.
 illābēfactus 3. neohrožený, nezdolný, pevný.
 illābor, *i, psus sum* v klouznouti, vlouditi se, vpadnouti, vniknouti, vstoupiti.
 illābōro, *āre* při něčem, na něčem pracovati, namáhati se, nahmožditi se. [*tam*].
 illāc *adv.* na oné straně, onde,
 illācessītus 3. nepodrážděný, nepopuzený, bez boje.
 illācrīmābilis, *e adj.* neoplakavý, neuprositelný.

illacrīmo, āre zaplakati při ně-
čem, oplakávati; kapu, slzím;
slzami se potím.
illaesus 3. neporušený, neraněný.
illaetābilis, e *adj.* nepotěšitelný,
smutný, neutěšený.
illaqueo, āre zamotávám, v osi-
dla chytám.
illātus od inferre.
illaudātus 3. bás. = illaudabilis
nechvalný, chvály nehodný.
ille, illa, illud *zájm.* onen, on;
onen známý, slavný; illud
s gen. známý výrok něčí.
illēcebra, ae *f* lákadlo, vnada,
půvab.
illectus v. illicio.
illectus 3. nečtený.
illibātus 3. nezmenšený, neporu-
šený, neztenčený.
illiberālis, e *adj.* nehodný, nízký,
sprostý.
illic *adv.* tam, onde (kde).
illicio, ěre, lexi, ctum přivábíti,
svěsti. [na oko.
illicitātor, is *m* dražitel, kupec
illicitus 3. nedovolený, nepří-
pustný. [ihned.
illicō (il-) *adv.* na tom místě,
illido, ěre, si, sum narážím, za-
vaditi; rozbití.
illigo, āre přivázati, připevniti;
poutám, zdržuji, zaplétám; upe-
vňuji, spojuji; zavazuji.
illim v. illinc.
illimis, e *adj.* bez bahna, čistý.
illinc *adv.* odtamtud, s oné strany.
illino, ěre, lēvi, itum natírám,
pomazati, na-, zaznamenati
(chartis), potáhnouti (cerā).
illiquēfactus 3. rozpuštěný, roz-
plynulý. [domý, nevědecký.
illitērātus 3. neučený, nevědo-
illō *adv.* tam (kam).
illōtus 3. neumytý, nečistý.
illūc *adv.* tam, onam.
illūcesco, ěre, luxi svítati, roze-
dnívati se.
illūdo, ěre, si, sum hraji, bravě
házím, vrhám; hru, smích si

tropím; kazím, hanobím; vestis
auro illusa šat zlatem protkaný.
illūminātē *adv.* jasně.
illūmino, āre osvětluji, zdobím,
objasňuji.
Illurgavonēnsēs, ium *m* národ
ve vých. Hispanii.
illūsio, ōnis *f* posměch, ironie.
illustris, e *adj.* osvěcený, jasný;
slavný, znamenitý.
illustro, āre osvětluji, vy-, ob-
jasňuji; velebím.
illūvies, ei *f* naplavená špína,
nečistota; záplava.
Illýricum, i *n* nyn. Dalmacie
s Istrií a Hercegovinou; *adj.*
Illýricus 3. a Illýrius 3.
Ilýrii, ōrum *m* obyv. Illyrika.
Ilus, i *m* syn Troův, otec Laome-
dontův, zakladatel Ilia; příjme
Askaniovo.
Ilva, ae *f* ostrov Elba.
Ilvātes, um *m* národ ligurský.
Imāchāra, ae *f* m. na Sicilii;
adj. Imacharensis, e.
imāginor, āri představuji si.
imāgo, inis *f* obraz; přízrak
(falsa i.), přelud, podoba, po-
stava; *plur.* obrazy předků
z vosku vytvořené; ozvěna (vo-
cis i.); představa, idea; obrys;
přirovnání v rhetor.
(imbēcille) imbēcillius *adv.* sla-
běji, méně statečně.
imbēcillitas, tis *f* slabost, křeh-
kost; nedostatečnost prostřed-
ků, bezmocnost, bezradnost;
tupost.
imbēcillus 3. (-lis) *adj.* slabý,
bez pomoci, bezmocný, vratký,
bezúčinný, mdlý.
imbellis, e *adj.* nebojovný, klid-
ný, slabý, bezmocný, zbabělý.
imber, bris *m* déšť, liják, přival;
tekutina, voda dešťová.
imberbis, e *adj.* bezvousý.
imbībo, ěre vpíti, vssāti, po-
jmouti (animo); předsevzíti.
umínati si.

Imbrāsus, *i m* průvodce Aeneův;
 Imbrāsides syn jeho.
 imbrifer 3. *adj.* deštonosný.
 Imbros, *i m* ostrůvek u Lemnu;
adj. Imbrius 3.
 imbūo, *ěre, ui, ūtum* napouštím,
 navlažuji; naplňuji; poskvr-
 ňuji; *v* mysl vpravuji, vštěpuji,
 zasvěcuji *v* něco, uvádím; za-
 čínám s něčím.
 imitābilis, *e adj.* napodobitelný.
 imitāmen, *inis n* napodobenina,
 obraz. [sledování.
 imitatio, *ōnis f* napodobení, ná-
 imitator, *oris m* napodobitel,
 následovník.
 imitatrix, *cis f* napodobitelka,
 následovnice.
 imitor, *ari* napodobuji, vy-, vy-
 tvořuji, nahrazuji; následuji.
 immādesco, *ěre* vlhnu.
 immānē *adv.* hrozně, strašlivě.
 immānis, *e adj.* ohromný, ná-
 ramný; hrozný, strašný; ne-
 tvorný.
 immānitas, *tis f* ohromnost;
 strašlivost, divokost, krutost,
 sverepost. [voký.
 immansuētus 3. nezkcrocený, di-
 immātūrus 3. nezralý, nevčasný,
 předčasný. [telný.
 immedicābilis, *e adj.* nezhoji-
 immemor, *is adj.* nepamětlivý,
 nedbající, nevděčný, nevšímavý.
 immēmōrātus 3. nepřipomenutý,
 nevypravovaný, nový.
 immensum, *i n* nezměrný pro-
 stor, nesmírná dálka, výška,
 hloubka.
 immensus 3. nezměrný, nesmír-
 ný, nekonečný, nepřehledný.
 immērēns, *tis* nevinný.
 immergo, *ěre, si, sum* vnořiti,
 po-, potopiti; *se i.* zakořeniti *se.*
 immērītō *adv.* nezaslouženě.
 immērītus 3. nezasloužilý, ne-
 vinný; nezasloužený. [telný.
 immersābilis, *e adj.* neponoři-
 immigro, *āre* nastěhovati *se.*
 immīneo, *ěre* strmím, čním, hro-

zím; nastávám, blízek jsem;
 dychtím, číhám.
 immīnuo, *ěre* zmenšuji, oslabuji,
 zkracuji, omezuji; porušuji,
 ničím, mařím.
 immīnūtio, *ōnis f* zmenšení,
 oslabení, ujma, porušení, úraz.
 immisceo, *ěre* vměšuji, přimí-
 chávám. [vání.
 immiserābilis, *e adj.* bez slito-
 immīsērīcors, *dis adj.* nemilo-
 srdný.
 immissio, *ōnis f* vpuštění; zasa-
 zení za účelem vyhnání prutů
 (sarmentorum).
 immītis, *e adj.* nelahodný, drsný,
 trpký, nevlídný, přísný.
 immitto, *ěre, si, ssum* vpouštím,
 vrážím, zapouštím; vysílám,
 posílám; vedu; házím, metám;
in bona alicuius i. dosazuji
v držení, nechávám ujmouti
se; fugam i. vnuknouti; *plan-
 tas i.* zasaditi; *barbam, capil-
 los i.* volně nechávám růsti.
 immō *adv.* naopak; ba spíše, ba
 docela, ba právě.
 immōbilis, *e adj.* nepohyblivý;
 nepohnutý, neviklaný.
 immōdērātē *adv.* nemírně, ne-
 zřízeně, nevázaně.
 immoderātus 3. nemírný, nezří-
 zený, bezuzdný. [skromně.
 immōdestē *adv.* nemírně, ne-
 immōdestia, *ae f* nemírnost,
 neskromnost, nevázanost, ne-
 mravnost; nekázeň. [skromný.
 immōdestus 3. nemírný, ne-
 immōdicē *adv.* nemírně.
 immōdicus 3. nemírný, neskrom-
 ný, bezuzdný, nevázaný.
 immōdūlātus 3. nemelodický,
 nelibě znící.
 immōlātio, *ōnis f* obětování.
 immōlātor, *is m* obětník.
 immōlītus 3. vystavěný, vybudo-
 vaný.
 immōlo, *āre* obětuji.
 immordeo, *ěre, si, sum* nakous-
 nouti; immorsus podrážděný.

immōrior, *i*, *rtuus sum* u něčeho při něčem zemřítí.
immortālis, *e adj.* nesmrtelný, nehynoucí. [nehynoucí sláva.
immortālitās, *tis f* nesmrtelnost,
immōtus 3. nehybný, klidný, nepohnutelný, pevný.
immūgio, *ire* zabučeti, zaduněti.
immulgeo, *ēre* do něčeho dojím.
immundus 3. nečistý, špinavý.
immūnio, *ire* opevňuji.
immūnis, *e adj.* bez závazku, nepoplatný, prost služeb, svobodný; prostý, neúčastný; čistý.
immūnitas, *tis f* nepoplatnost, nezávaznost, svoboda, osvobození. [neopevněný.
immūnitus 3. neschůdný (*via*);
immurmūro, *āre* při něčem mumlám, zamumlati.
immūtābilis, *e adj.* nezměnitelný.
immūtābilitās, *tis f* nezměnitelnost. [tonymie.
immūtātio, *ōnis f* záměna, **immūtātus** 3. nezměněný; metonymicky užítý.
immūto, *āre* změnití, pře-, přestaviti; metonymicky užívati.
imō *v.* immo. [klidný.
impacātus 3. nepokojný, ne-
impar, *āris adj.* nerovný, nestejný.
imparātus 3. nepřipravený, nehotový.
impastus 3. nenasyčený, hladový.
impātibilis, *e adj.* nesnesitelný.
impātiens, *tis adj.* netrpělivý, nesnášející, netrpící; *irae i.* k hněvu náchylný. [nerad.
impātienter *adv.* netrpělivě,
impātientia, *ae f* netrpělivost, nemožnost, neschopnost něco
impavidē *adv.* neohroženě. [sněsti.
impāvidus 3. nebojící se, bez bázně, neohrožený.
impēdimentum, *i n* překážka, *pl.* zavazadla; dopravnictvo.
impedio, *ire* poutám, ovinuji, za-, váži; překážím, zdržuji, bráním, *v* cestě stojím, nepřístupným činím, vadím.

impēditio, *ōnis f* překážka.
impēditus 3. poutaný, obtížený, zabavený, zaměstnaný; těžko přístupný, nesnadný, obtížný.
impello, *ēre*, *puli*, *pulsum* narážím na něco, poháním, ponoukám, pobádám; udeřiti; dotknouti se; dohnati, přiměti;
impulsus sveden, dohnán.
impendeo, *ēre*, nad něčím visím, hrozím, nastávám. [ztráta.
impendium, *i n* náklad; úrok;
impendo, *ēre*, *di*, *sum* odvažuji; vynakládám; užívám k něčemu.
impēnsa, *ae f* náklad, výloha, vydání, obětování.
impensē *adv.* nákladně, draze; značně, hojně, valně, důtklivě; *komp* více, důtklivěji.
impēnsus 3. *adj.* nákladný, drahý; značný, valný, silný
impērātor, *is m* vojevůdce, nejvyšší velitel vojska, císař.
impērātōrius 3. *adj.* velitelský, majestátní, císařský.
impērātrix, *cis f* velitelka.
imperātum, *i n* rozkaz. [-itelný.
imperceptus 3. nepochopený,
impercussus 3. nezvučící, tichý
imperdītus 3. nezabítý
imperfectus 3. nedokončený, nedokonaleý.
imperfossus 3. neprobodený.
imperiōsus 3. panující, mocný, mocně vládnoucí; panovačný.
impērītē *adv.* nezkušeně, nemoudře.
impērītia, *ae f* nezkušenost, neznalost, nevědomost [velím.
impērīto, *āre* vládnou, panuji,
impērītus 3. *adj.* nezkušený, nevědomý, neznalý.
impērīum, *n* rozkaz, velení, vláda, panství, moc; *stāt*; *pl.* úřadové, úředníci.
impermissus 3. nedovolený.
impēro, *āre* poručím, rozkazuji, velím, vládnou; nařizuji, ukládám. [neohrožený.
impertērritus 3. nezastrašený,

impertio, īre udlím, propůjčuji, poskytuji. [prostupný.
impervius 3. neschůdný; ne-
impetrābilis, e *adi.* dosažitelný.
impetrio, īre příznivými zname-
 nými dosíci. [způsobiti.
impetro, āre dosíci, vymoci;
impētus, ūs (abl. též-e) *m* náběh,
 útok, nával; pud, vášně, žá-
 dost; vzlet, nadšení.
impexus 3. nečesaný; změtený.
impiē *adv.* bezbožně, nesvědo-
 mitě.
impiētas, tis *f* bezbožnost, ne-
 vděčnost, nevlastenectví, nesvě-
 domitost. [neunavný.
impiger 3. *adj.* příčinlivý, pilný,
impigrē *adv.* neunavně, bez
 prodlení.
impingo, ěre, pēgi, pactum na-
 rážím, při-, v-; doručiti; do-
 dati; vehnati. [svědomitý.
impius 3. *adj.* bezbožný, ne-
implacābilis, e *adj.* nesmiřitelný.
implacātus 3. nesmířený; nena-
 sycený
implacīdus 3. drsný, divoký.
implecto, ěre, xi, xum zaplétám,
 s-, v-; zamotávám.
impleo, ěre, ēvi, tum naplňuji,
 vy-, do-; provádím, splňuji;
 dokonávám, končím.
implicatio, ōnis *f* zapletení, v-,
 zamotání.
implicātus 3. zapletený, zmotaný.
implicītē *adv.* zmateně, spleteně.
implīco, āre, āvi, ātum, ui, itum
 zaplétám, v-, poplésti, zmásti;
 obejmouti, chytiti, ovinouti;
 sloučiti, připoutati, v těsný
 svazek uvést, spřáteliti; morbo
 i -ri do nemoci upadnouti.
implōrātio, ōnis *f* vzývání, vo-
 lání o pomoc.
implōro, āre doprošuji se, vzý-
 vám, úpěnlivě prosím.
implūmis, e *adj.* neopeřený,
 holý.
impluo, ěre, ui, ūtum pršeti do . .,
 na . .; pokropiti.

implūvium, i *n* nádržka na vodu
 uprostřed domu římského.
impōlītē *adv.* neuhlazeně, nevy-
 pilovaně. [konalý.
impōlītus 3. neuhlazený, nedo-
impollūtus 3. neposkvrněný.
impōno, ěre, sui, situm vkládám,
 na-, u-, ustanovuji; posaditi,
 v-, za-, způsobiti (vulnus); dáti,
 (nomen).
importo, āre přináším, do-, do-
 vážím, dopravuji, přivoditi,
 způsobiti.
importūnē *adv.* bezohledně, ne-
 šetrně, dotíravě.
importūnitas, tis *f* dotěravost,
 bezohlednost, nešetrnost, pří-
 krost.
importūnus 3. *adj.* nevhodný,
 nepřiležitý, nepohodlný; obtíž-
 ný, tísnivý; dotěravý, bezo-
 hledný, příkrý.
importuōsus 3. bez přístavu.
impōtens, tis *adj.* slabý, bez-
 mocný, nejsoucí s něco; nemo-
 houcí překonati (irae, laetitiae,
 amoris); sebe neovládající, váš-
 nivý, bezuzdný.
impōtentia, ae *f* slabost, nevá-
 zanost, nemírnost, vášnivost,
 vládychtivost (muliebris)
impresentiarum v. praesentia.
impransus 3. bez snídaně, lačný
imprēcor, āri žádám někomu
 čeho.
impressio, ōnis *f* vtisknutí, vjem;
 nátlak, vniknutí, útok; takt,
 oddíl rhythmický; výraz, o-
 značení [hlavně,
imprīmīs *adv.* především, zvláště,
imprīmo, ěre, essi, ssum vtis-
 knouti, vtlačiti, vrýti; označiti,
 poznamenati; otisknouti, vštípití.
imprōbātio, ōnis *f* neschvalování,
 zavržení.
imprōbē *adv.* nehodně, špatně,
 bezprávně, nepoctivě.
imprōbitas, tis *f* nehodnost,
 špatnost, nepoctivost, ničem-
 nost; zloba.

imprōbo, āre neschvaluji, zamítám. nesouhlasím.
 imprōbus 3. nesmírný, ohromný (mons); nehodný, špatný, bezbožný, nesvědomitý, plný zloby; nenasytný.
 imprōcērus 3. nevysoký, nízký; neúhledný. [bratrný.
 impromptus 3. nepohotový, neoimprōpērātus 3. zdlouhavý.
 improsper 3. *adj.* nešťastný.
 imprōvidē *adv.* neopatrně.
 imprōvidus 3. *adj.* neobezřelý, neopatrný; neznalý, netušící.
 imprōvisō *adv.* nenadále, z nenadání (též *ex i.*, *de i.*).
 imprōvisus 3. nepředvídaný, neočekávaný, netušený.
 imprūdēns, tis *adj.* netušící, nevědomý, nezbedhlý, nezkušený; imprudente alquo bez vědomí někoho.
 imprūdentē *adv.* neprozřetelně, neopatrně.
 imprūdentia, *ae f* neprozřetelnost, neopatrnost; nezkušenost, nevědomost.
 impūbes, eris *adj.* nedospělý (chlapec); neženatý (mládenec).
 impūdēns, tis *adj.* nestoudný.
 impūdēntē *adv.* nestoudně.
 impūdēntia, *ae f* nestoudnost.
 impūdīcītia, *ae f* necudnost.
 impūdīcus 3. *adj.* necudný.
 impūgno, āre dorážím, útočím, bojuji; vytýkám.
 impulsio, ōnis *f* náraz, pobídka, ponuknutí.
 impulsor, is *m* poháněč, pobízeč.
 impulsus, ūs *m* podnět, pobídka, popud, návod.
 impūnē *adv.* bez trestu, svobodně. beze škody.
 impūnītas, tis *f* beztrestnost.
 impūnītus 3. nepotrestaný, bez trestu, nepomstěný.
 impūrē *adv.* nečistě, hanebně.
 impūrus 3. *adj.* nečistý, ohavný, hanebný.
 impūtātus 3. neořezaný.

impūto, āre přičítám, připisuji, příkládám (za zásluhu neb za vinu).
 imus 3. = infimus nejnižší, nejspodnější; ab imo z dola, z hluboka; ad imum naposledy.
 in *předl. s akk.* do, na, k, proti; in dies co den, den ode dne; in reliquum tempus pro příště; *s abl.* na, v, za, při, mezi, stran, k vůli (in hospite); přes (připoušt.).
 inaccessus 3. nepřístupný.
 Ināchīdes, *ae m* = Perseus.
 Ināchis, *dis f* inachovský; *subst.* = Io.
 Ināchus, *i m* král v Argu, otec Ioin; řeka v Argolidě; *adj.*
 Ināchius 3.; někdy = řecký; argivský.
 Inādustus 3. nepřipálený.
 Inaedīfīco, āre nastavěti, při-, za-, zazditi.
 Inaequābilis, *e adj.* nerovný.
 Inaequālis, *e adj.* nerovný, nestejný, nestálý, měnivý
 Inaequāliter *adv.* nestejně.
 Inaequo, āre vyrovnati, srovnati
 Inaestīmābilis, *e adj.* neocenitelný, neposouditelný; bezcenný.
 Inaestuo, āre vzkypěti.
 Inamābilis, *e adj.* nepřijemný, odporný, nenáviděný; *adv.* inamābile. [knouti.
 Ināmāresco, ēre (při něčem) hoř-
 Inambītīōsus 3. cti nežádostivý.
 Inambūlātio, ōnis *f* procházení se.
 Inambūlo, āre sem tam chodím.
 Inamoēnus 3. nevlídný, neutěšený (regna).
 Ināne, *is n* prázdnota, prázdný prostor; marnivost; věc bezcenná.
 Inānīmus 3. bez života, bezduchý.
 Inānis, *e adj.* prázdný, marný, ničemný; slabý; bez ducha (corpus), regna inania říše stínů; equus *i.* kůň bez jezdce.

īnānītas, *tis f* prázdný prostor; marnivost, ješitnost.
 īnānīter *adv.* marně.
 īnappārātic, *ōnis f* nedostatečné upravení. [žící.
 īnārātus 3. nezoraný, ladem le-
 īnardesco, *ěre* roznítiti se, vzplá-
 nouti.
 īnaresco, *ěre*, *ui* usýchám.
 Īnārīmē, *ēs f* ostrov u Kampanie, nyn. Ischia.
 īnāssuētus 3. nezvyklý.
 īnattēnūātus 3. neztenčený, neu-
 tišený (*fames*).
 īnaudax, *cis adj.* váhavý, bázlivý.
 īnaudītus 3. neslýchaný; bez vý-
 slechu. [auguriích.
 īinaugurātō *adv.* po vykonaných
 īaugūro, *āre* místo auguriemi
 zasvětit; kněze posvětit, in-
 stallovati. [hatým číním.
 īnauro, *āre* pozlatiti; zlatým, bo-
 īnauspiciātō *adv.* bez auspicií.
 īnauspiciātus 3. bez auspicií při-
 jatý (*lex*).
 īnausus 3. nepodniknutý.
 īncaeduus 3. neporážený (*silva*).
 īncālesco, *ěre* zahřívati se, roz-
 palovati se, vzplanouti.
 īncalfācio, *ěre* zahřívám.
 īncallidē *adv.* nejapně.
 īncallīdus 3. neobratný, nejapný.
 īncandescō, *ěre* rozžhaviti se.
 īncanto, *āre* zaříkávám, očarovati.
 īncānus 3. šedý, bělavý.
 īncassum *adv.* nadarmo.
 īncastīgātus 3. nekáraný.
 īncautē *adv.* neopatrně, nepro-
 zřetelně, bezstarostně.
 īncautus 3. *adj.* neostražitý, ne-
 opatrný; neočekávaný, nenadálý.
 īncēdo, *ěre*, *cēssi*, *cessum* vykra-
 čuji, stoupám, táhnu; přikva-
 čiti; napadnouti, zachvátiti,
 opanovati; pustiti se do něčeho.
 īncēlēbrātus 3. nerozhlášený,
 nerozšířený.
 incendium, *i n* požár, záhuba,
 zkáza; zápal.

incendo, *ěre*, *di*, *sum* zapaluji,
 rozpaluji, rozněcuji; osvětluji,
pass. planu.
 incensio, *ōnis f* zapálení, požár.
 incensus 3. neodhadnutý.
 inceptio, *ōnis f* počínání, početí.
 inceptum, *i n* podnik. stota.
 incertum, *i n* věc nejistá; neji-
 incertus 3. *adj.* nejistý, neur-
 čitý, nespolehlivý; pochybný,
 rozpačitý, nerozhodný, kolí-
 sající; nesrozumitelný; v neji-
 stotě jsoucí, nezalý.
 incesso, *ěre*, *ivi*, *ssi*, *ssum* dorá-
 žím, napadám, dotírám.
 incessus, *ūs m* chůze; vpád;
 přístup, příchod.
 incestē *adv.* necudně.
 incesto, *āre* zneuctiti, zprzniti.
 incestus 3. nečistý, necudný,
 hříšný.
 incestum, *i n*, *-us*, *ūs m* smilství.
 inchoo, *āre* (*incho*) začínám,
 podnikám, mluvití začínám.
 inchoātus 3. nedokončený, -alý,
 kusý.
 incīdo, *ěre*, *di* vpadám, upad-
 nouti, do-, při-, naraziti; státi
 se, sběhnouti se; přepadnouti,
 udeřiti na někoho.
 incīdo, *ěre*, *cīdi*, *cīsum* vřezati,
 vrýti, naříznouti, naseknouti,
 rozříznouti, osekati; zmařiti.
 incingo, *ěre*, *xi*, *ctum* opásati,
 ovinouti. [čínám, za-
 incipio, *ěre*, *cēpi*, *ceptum* po-
 incīsē *adv.* (-*sim*) v krátkých
 oddílech. [caesura.
 incīsio, *ōnis f* řez, oddíl;
 incīsum, *i n* oddíl, přerušení věty.
 incitāmentum, *i n* pobídka.
 incitātē *adv.* rychle, prudce.
 incitātio, *ōnis f* podněcování,
 popud, pud.
 incitātus 3. zrychlený, rychlý,
 prudký, v plném běhu.
 incīto, *āre* poháním, pobízím,
 povzbuzuji, popuzuji; stupňuji;
 i. me ženu se, dorážím, tlačím,
 řítím se.

incitus 3. rychlý, prudký, hbitý.
inclāmo, āre vzkřiknouti na někoho; volati na pomoc, vzývati.
inclāresco, ěre, ui jasným, známým se stávati; gloria i -uit sláva se zastkvěla.
inclēmens, tis *adj.* nemilostivý, nešetrný, tvrdý, bezohledný.
inclēmentia, ae *f* tvrdost, nemilostivost.
inclīnatio, ōnis *f* naklonění, spád; náklonnost; změna, obrat.
inclīno, āre kloním, na-, chýlím, s-, obracím, *pass.* couvám; svádím (culpam in aliquem).
inclītus, **inclūtus** 3. slavný.
inclūdo, ěre, si, sum uzavírám, svírám; bráním, zamezuji, zatarasiti; vkládám; zatajuji (vocem); **inclūsus** naplněný (uva mero).
incōgito, āre vymysleti (fraudem).
incōgnītus 3. nepoznaný, neznámý; nevyšetřený.
incōla, ae *m* i *f* obyvatel.
incōlo, ěre, ui, cultum obývám, bydlím.
incōlūmis, e *adj.* bez úrazu, bez pohromy, neporušen.
incōlūmitas, tis *f* neporušenost, zachovalost, bezúhonnost, bezpečnost.
incōmītātus 3. bez průvodu.
incommendātus 3. nedoporučený v šanc vydaný.
incommōdē *adv.* nepříhodně, nepříznivě, nevhod.
incommōditas, tis *f* nepohodlnost, nevhodnost, nepříležitost.
incommōdo, āre jsem na obtíž někomu.
incommōdum, i *n* nepohodlí; nehoda. škoda, porážka, ztráta.
incommōdus 3. nepohodlný, nepříležitý, nevhodný, obtížný, nepříznivý. [nitelný.
incommūtābilis, e *adj.* nezměnitelný.
incompertus 3. nezjištěný, neznámý.
incompositē *adv.* nespořádaně.

incompōsītus 3. nespořádaný, nepravidelný. [vený, prostý.
incomptus 3. nezdobený, neupravený.
inconcessus 3. nedovolený.
inconcinnus 3. nesouhlasný, špatně spojený. [vný (pax).
inconcussus 3. neotřesený, pevný.
incondītē *adv.* nespořádaně.
incondītus 3. nespořádaný, nedobře zřízený; homines války neznalí.
inconsidērātē *adv.* nerozvázně.
inconsidērātus 3. nerozvážný, nerozvážený.
inconsolābilis, e *adj.* nepotěšitelný, nevyléčitelný.
inconstans, tis *adj.* nestálý.
inconstanter *adv.* nestále, vrťka.
inconsuētus 3. nezvyklý. [vě.
inconsultē *adv.* nepředloženě, nerozvázně; *comp.* příliš nerozvázně. [rady.
inconsultus 3. nerozvážný; bez rady.
inconsumptus 3. nespotřebovaný, neztenčený.
incontāmīnātus 3. neposkvrněný.
incontentus 3. nenapjatý.
incontinens, tis *adj.* nezdrželivý.
incontinenter *adv.* nemírně, nezdrželivě.
incontinentia, ae *f* nemírnost.
incōquo, ěre, xi, ctum zavařiti; do horké vody vnořiti, barviti.
incorrectus 3. nenapravený.
incorruptē *adv.* poctivě, spravedlivě.
incorruptus 3. nezkažený, neporušený, poctivý, bezúhonný, nepodplacený.
incrēbrēscō, ěre, bui, častým se stávám, vzrůstám se, sílím; proverbio increbuit stalo se příslovím.
incrēdībīlis, e *adj.* neuvěřitelný.
incrēdībīlīter *adv.* neuvěřitelně.
incrēdulus 3. nevěřící, nedůvěřivý.
incrēmentum, i *n* vzrůst; potomstvo, dorost; prostředek vzrůstu (dentes).

incrēpīto, āre na něco hřmotím, hubuji, laji, vyjíždím si.
 incrēpo, āre, ui, itum rachotím, hlučím, řinčím; rozezvučeti něco; vyjíždím si, laji, obořiti se; zním, zaznívám, ozývám se.
 increSCO, ěre, ēvi, tum vrůstám, vzrůstám, rozmáhám se.
 incrētus 3. smíšený.
 incruentātus 3. nezkrvavený.
 incruentus 3. nekrvavý (proelium), krví nepotřísněný (miles); res i. mír.
 incūbo, āre, ui, itum (āvi, ātum) ležím na něčem; bydlím, zůstávám; toužím, dychtím po něčem (pecuniae); dolehnouti na něco.
 inculco āre vešlapati, vtlačiti, vnutiti, vecpati; vtrousiti.
 inculpātus 3. bezúhonný.
 incultē *adv.* nevzdělaně, hrubě, nevkusně.
 incultus 3. nevzdělaný, nezpracovaný, neuhlazený, drsný, hrubý, nevkusný.
 incultus, ūs *m* nedostatek vzdělání, péče; zanedbanost.
 incumbo, ěre, cubui, cubitum naléhám, opírám se, uléhám (vitr), kloním se, vrhám se (gladio); doléhám, položití se na něco; dávám se do něčeho, zabývám se, věnuji se, usiluji o něco; uspíšiti něco; ea mihi incumbunt to jest mou povinností.
 incūnābūla, orum *n* plénky, kolébka, rodiště; počátek, původ.
 incūrātus 3. neléčený.
 incūria, ae *f* nepečlivost, bezstarostnost.
 incūriōsē *adv.* nedbale.
 incūriōsus 3. nepečlivý, nedbalý; zanedbaný.
 incurro, ěre, curri, cursum vběhnouti, vtrhnouti; útočím, ženuse, řítím se; upadám, dostávám se někam; dosahuji

někam; připadám (in aliquem diem); nastávám (tempora).
 incursio, ōnis *f* útok; nájezd, vpád.
 incurso, āre vbíhám, vpadám, napadám, útočím.
 incursus, ūs *m* přibíhání, nával; nájezd, útok.
 incurvo, āre zahýbám, zakřivuji.
 incurvus 3. zakřivený, zahnutý.
 incus, ūdis *f* kovadlina.
 incūsatio, ōnis *f* výtka.
 incūso, āre viním, vytýkám.
 incussus, ūs *m* vrážení, na-
 incustōdītus 3. nestřežený (transitus); netajený (amor).
 incūtio, ěre, ssi, ssu vraziti, házím, metám; naháním, působím, budím.
 indāgatio, ōnis *f* bádání, stopování, pátrání.
 indāgātrix, cis *f* stopovatelka.
 indāgo, āre slídím, stopuji.
 indāgō, inis *f* obklíčení, obstoupení, léč.
 inde *adv* odtud, potom, nato
 indēbītus 3. nepovinný, nenáležitý. | pevný.
 indēclīnātus 3. nezměněný,
 indēcor, is (is, e) *adj.* nečestný, neslavný, hanebný.
 indecōrē *adv.* nezpůsobně, neslušně.
 indecōro, āre hyzdím.
 indecōrus 3. *adj.* neslušný.
 indēfensus 3. nehájený, nechráněný
 indēfessus 3. neunavený.
 indēflētus 3. neoplakaný.
 indēiectus 3. nesvržený.
 indēlēbilis, e *adj.* nezničitelný, nepomíjející.
 indēlibātus 3. neporušený.
 indemnātus 3. neodsouzený.
 indeplōrātus 3. neoplakaný.
 indeprēhensus 3. nepostížený, nepozorovaný.
 indēsertus 3. neopuštěný.
 indestrictus 3. nezasažený, neporušený.

indētonsus 3. neostříhaný.
indēvītātus 3. nezniknutý.
index, īcis *m* udavatel, udavač, zrádce; titul; zkušební kámen.
India, ae *f* Indie.
indīcens, tis *adj.* non me indīcente aniž bych byl řekl.
indīcium, ī *n* projevení, udání, výpověď; dovolení směti učiniti udání; znamení, důkaz; indicii partem accipere odměnu za udání dostati.
indīco, āre označiti, oznámiti, prozraditi; oceniti, cenu odhadnouti.
indīco, ēre, xi, ctum vypověděti (válku) o-, oznámiti, uložit (tributum); pozvati; sibi bellum i. škoditi si; exercitum Aquileiam i. uložit, aby vojsko do A. se dostavilo.
indictus 3. nevypovězený; nevyšetřený; neopěvovaný; causā i-ctā bez výsledku.
indīdem *adv.* právě odtud.
indīffērens, tis *adj.* nerozrůzněný, lhostejný. [rodec.
indīgēna, ae *c.* domácí, domo-
indīgēns, tis potřebný, nuzný.
indīgēntia, ae *f* potřeba; nenasytlost.
indīgeo, ēre, ui mám nedostatek, potřebuji, pohřešuji, bažím.
Indīges, tis *m* domorodý, po smrti zbožněný heros.
indīges, is *adj.* potřebný.
indīgestus 3. nespořádaný.
indignābundus 3. s nevolí.
indignandus 3. rozhořčení zasluhující.
Indignans, tis hněvivý, rozhořčený, netrpělivý. [hořčení.
indignātio, ōnis *f* nevole, roz-
indīgnē *adv.* nedůstojně, nehodně, nezaslouženě; i. fero s nevolí, nerad snáším.
indīgnitas, tis *f* neslušnost, hanebnost; nelibost, rozhořčenost.
indīgnor, āri horším se, žehráám.
indīgnus 3. *adj.* nehoden, nedů-

stojný, nezasloužený, potupný; drsný; nevhodný.
indīlīgēns, tis *adj.* nedbalý, váhavý. [starostně.
indīlīgēnter *adv.* nedbale, bez-
indīlīgēntia, ae *f* nedbalost.
indīpīscor, i, deptus sum dosahuji, dostihuji.
indīreptus 3. nevypleněný.
indīscrētus 3. nerozlišený, nerozdílný, bez rozdílu.
indīsertus 3. nevýmluvný.
indīssōlūbilis, e *adj.* nerozlučný.
indīstīctus 3. nerozlišený, zmatený, nejasný.
indītus 3. vložený, po-, způsobený; daný, přidaný, postavený.
indīviduus 3. nedělitelný, nerozlučitelný; individua, ōrum atomy.
indo, ēre, didi, ditum příkládám, vložit, vsadit; dát; zavádím; vnukám, působím.
indōcīlis, e *adj.* neučelivý, těžko se učící; neznalý, neumějící.
indoctus 3. neučený, nevzdělaný.
indōlentia, ae *f* bezbolestnost, otrlost, netečnost.
indōlēs, is *f* vrozená vlastnost, vlohy, schopnost, náklonnost.
indōlesco, ēre, ui bolest pocítuji, rmoutím se nad něčím.
indōmītus 3. nezkrocený, nezkratitelný; animus i. ukrutný.
indormio, īre při něčem, na něčem spím.
indōtātus 3. bez věna; corpora i. bez obvyklých darů při pohřbu; nepodarováný.
indūbīto, āre pochybuji o něčem.
indūbīus 3. nepochybný.
indūco, ēre, xi, ctum uvádím, při-, na-, za-, vedu; potahuji, povlékám, oblékám, potírám, na-; vyrovnávám, vymazuji; připomínám; svádím, lákám k něčemu; in animum induco rozhoduji se, zamýšlím; affectum i. mysl pobouřiti; svádím, klamu, podvádím.

inductio, ōnis *f* uvedení, za-
vedení; indukce.
indulgens, tis *adj.* shovívavý,
dobrotivý.
indulgentia, ae *f* shovívavost,
dobrotivost, laskavost.
indulgeo, ēre, ulsi, hovím, přeji,
shovívám; oddávám se; dovo-
luji, po-
induo, ěre, ui, ūtum oblékám,
odívám, беру на hlavu, na
sebe; zaplésti se, uváznouti;
pouštím se do.. (hostilia).
indūresco, ěre tvrdnu, otužuji
se; miles induruerat utvrdil se
v náchylnosti. [otužiti.
indūro, āre utvrditi, zoceliti,
industria, ae *f* příčinnivost, sna-
ha, píle; ex i. úmyslně.
industriē *adv.* bedlivě, horlivě.
indūtiae, ārum *f* příměří.
Indūtiōmārus, i *m* kníže tre-
verský.
indūtus, ūs *m* oblékání, oblek.
inēdia, ae *f* půst, hladovění.
inēditus 3. neznámý.
inēlēgans, tis *adj.* nevkusný,
nevybraný; *adv.* inēlēganter.
inēluctābilis, e *adj.* neodvratný.
inēmōrior, i, tuus sum při něčem
zemřítí.
inemptus 3. nekoupený.
inēnarrābilis, e *adj.* nevypsa-
telný. [telný.
inēnōdābilis, e *adj.* nevysvětlí-
īneo, īre, ii, ītum vstoupiti; na-
stupuji, počínám se; vcházím,
před se беру, podnikám, con-
siliū i. záměr pojmám; ra-
tionem i. uvažuji, rozpočet
činím; numerum i. sčítám, po-
čítám, účtuji; gratiam i. do-
jítí přízně; suffragia i. hlasuji.
ineptē *adv.* nevhodně, pošetile,
nejapně. [nost.
ineptiae, ārum pošetilst, nejap-
ineptus 3. pošetilý, nejapný, ne-
vhodný.
inermis, e *adj.* bezbranny, ne-
ozbrojený.

iners, tis *adj.* neumělý, nedo-
vedný; líný, zbabělý; v ne-
činnosti ztrávený; nehybný,
malátnost působící.
inertia, ae *f* neumělost; lenivost.
inērūdītus 3. nevzdělaný.
inēvitābilis, e *adj.* jemuž se
nelze vyhnouti, neodvratitelný.
inexcītus 3. nevzrušený, klidný.
inexcūsābilis, e *adj.* neomluvi-
telný.
inexercitātus 3. nevycvičený.
inexhaustus 3. nevyčerpaný,
-telný.
inexōrābilis, e *adj.* neuprosný.
inexperrectus 3. neprocitlý.
inexpertus 3. nezkušený, neobe-
znalý; nevyzkoušený, neosvěd-
čený.
inexpīābilis, e *adj.* neodčini-
telný; nesmiřitelný
inexplēbilis, e *adj.* nenasytný.
inexplētus, 3. nenasyčený, ne-
nasytný.
inexplīcābilis, e *adj.* nerozva-
zatelný, nerozvinutelný; nevy-
světlitelný.
inexplōrātō *adv.* bez předcho-
zího vyšetření. [známý.
inexplōrātus 3. nevyšetřený, ne-
inexpugnābilis, e *adj.* nedoby-
tný, nepřemožitelný; gramen i.
nevyplenitelný.
inexpectātus 3. neočekávaný.
inextinctus 3. neuhasitelný;
nepomíjející; nenasytný.
inexsūperābilis, e *adj.* nepře-
chodný (Alpes); nepřemožitelný.
inextrīcābilis, e *adj.* nerozple-
titelný, nerozřešitelný.
infabrē *adv.* neuměle, neobratně.
infabricātus 3. nezpracovaný.
infacētē *adv.* nevtipně, nechutně,
nejapně.
infacētus 3. nevtipný, nejapný.
infācundus 3. nevýmluvný.
infāmia, ae *f* špatná pověst, hana,
pomluva; ztráta cti občanské,
bezectí. [tupný.
infāmis, e *adj.* zlopopovětný; po-

infāmo, āre ve zlou pověst uvádím; obviňuji, nařknouti.
infandus 3. nevýslovný, neslýchaný, hrozný.
infans, tis *adj.* nemluvný, němý, mladý, dětský; *subst.* nemluvně, dítě.
infantia, ae *f* nedostatek řečnického nadání; dětství. [cpati.
infarcio, ire, si, sum, tum na-
infātuo, āre ohloupiti, zmámiti.
infaustus 3. neblahý, nepříznivý.
infectus 3. nevykonaný, nezpracovaný; rebus infectis s nepořízenou; infectum věc nemožná.
infēcunditas, tis *f* neplodnost.
infēcundus 3. neplodný.
infelicitas, tis *f* neštěstí.
infelicitē *adv.* nešťastně.
infelix, cis *adj.* neplodný, nezdravý (arbor); nešťastný, neblahý.
infensē *adv.* nepřátelsky.
inenso, āre napadám (Armeniam).
inensus 3. nepřátelský, rozhořčený, nevražící; tísnící (servitium).
inferi, ōrum *m* podsvětí.
inferiae, arum *f* oběť duchům zemřelých, tryzna.
inferior, ius *comp.* nižší, slabší; mladší; i. esse býti poražen.
infernus 3. dolní, podzemní; **aspectus** i. strašlivý; **infernum**, i (i *plur.*) podsvětí.
infēro, fēre, tuli, illātum vnáším, vkládám, vpravuji, vhažuji; scalas ad moenia vztyčuji, přistavuji; pedem i. jdu, ubírám se; i. me ubírám se, jdu, vrhám se; alicui se i. vnutiti se; pochovávám, pohřbívám; obětuji, oběť přináším; přispívám, platím, účtuji; signa i. udeřiti na.; bellum i. válku vznést, vypovědět, zdvihnouti; působím, činím (mala, vim); uvádím, předstírám (causam); spem i. vzbuditi; vyvozují, uzavírám

infērus 3. dolní; mare I. moře Tyrrhenské; *comp.* inferior v. toto; *superl.* infimus, imus v. toto.
infervesco, ěre, ui zavažuji.
infestē *adv.* nepřátelsky.
infesto, āre znepokojuji, napadám.
infestus 3. *adj.* nepřátelský, neklidný; *superl.* úhlavní nepřítel.
inficiae v. infitiae.
inficio, ěre, fēci, fectum natírám, napouštím; nakaziti, otrávit, poskvřniti. [lehlivý.
infidēlis, e *adj.* nevěrný, nespo-
infidēlitas, tis *f* nevěrnost, nespolehlivost, věrolomnost.
infidus 3. nevěrný, nespolehlivý.
infigō, ěre, xi, xum vrážím, za-
 upevňuji; vštěpuji.
infimus 3. nejnižší; infimi, ōrum *m* chátři.
infindo, ěre vřezati, vkrojiti.
infinitē *adv.* nekonečně.
infinitus 3. *adj.* nekonečný, nemezený. [vrácení.
infirmātio, ōnis *f* zeslabení, vy-
infirmetas, tis *f* slabost, nestatečnost, nespolehlivost.
infirmus, āre oslabuji, vyvracím.
infirmus 3. *adj.* slabý, nestálý, nespolehlivý.
infir *defect.* začíná (mluviti).
infitiāe, ārum *f* infitias ire zapíráti.
infitiālis, e *adj.* záporný.
infitiātio, ōnis *f* zapírání.
infitiātor, is *m* zapírač, špatný platitel.
infitiōr, āri zapírám.
infixus 3. v. infigo.
inflammātio, ōnis *f* zápal (animorum).
inflammo, āre zapaluji, rozněcuji, pod-, popoužím.
(inflātē) inflātius *adv.* příliš nadutě, pyšně.
inflātus 3. nadutý, nabubřelý, vzduť; pyšný.
inflātus, ūs *m* dutí, nafukování; vnuknutí.

inflecto, ěre, xi, xum zahýbám, o-, zakřivuji; vocem měním, moduluji.
inflētus 3. neoplakaný.
inflexio, ōnis *f* zahnutí, o-, zakřivení.
inflīgo, ěre, xi, ctum narážím, v-, metám, zasazuji (vulnus).
inflo, āre dmu do něčeho, nadýmám, nafukuji; hraji, pískám; *pass.* pýchám.
influo, ěre, xi, xum vtékám, ústím, vhrnouti se; vlouditi se.
infōdio, ěre, di, ssum zahrabati, zakopati. [pojem.
informātio, ōnis *f* představa,
informis, e *adj.* (beztvarý), ne-
 tvorný, ohyzdný, zohavený.
informo, āre podobu, tvar dávám,
 formuji, tvořím, zobrazuji,
 představuji.
infortūnium, i *n* neštěstí.
infṛā *adv.* vespod, dole; *předl.*
s akk. pod, za něčím.
infractio, ōnis *f* animi pokleslost,
 malomyslnost.
infractus 3. oslabený, zlomený,
 slabý; nedokončený, přerušený
 (oratio).
infrāgīlis, e *adj.* nezlomitelný,
 nezničitelný, pevný.
infrēmo, ěre, ui mručím, funím.
infrēnātus 3. bez uzdy.
infrendo, ěre, eo, ěre dentibus
 zuby skřípám.
infrēnis, e *adj.* bez uzdy.
infrēno, āre v uzdu pojímám,
 uzdu dávám, zapřahuji.
infrequens, tis *adj.* nečetný, ne-
 hojný, řídký, nečetně obydlený,
 nečetně navštěvovaný.
infrequentia, ae *f* nečetnost,
 malý počet; osamělost.
infringo, ěre, frēgi, frāctum na-
 zlomiti, roztlouci, zmařiti, se-
 slabiti, zmírniti.
infrons, dis *adj.* bezlistý.
infructūōsus 3. bezvýsledný,
 marný.
infūcātus 3. nalíčený.

infūla, ae *f* bílý pásek vlněný,
 stuba na hlavu, infule.
infundo, ěre, fūdi, sum vlévám,
 na-, po-, vysypati na něco;
 smísiti; rozšířiti.
infusco, āre černím; zohyzditi.
ingēmīno, āre zdvojuji; zdvojuji
 se. [chám, sténám.
ingemisco, ěre nad něčím vzdý-
 ingemo, ěre v. předch.
ingēnēro, āre vstípiti.
ingēniōsē *adv.* důmyslně, du-
 chaplně.
ingēniōsus 3. důmyslný, ostro-
 vtipný; vhodný, způsobilý.
ingēnium, i *n* povaha, duch;
 vloha, nadání, důvtip; nadaný
 člověk; účelivost, vynalézavost,
 chytrost.
ingens, tis *adj.* ohromný, ne-
 smírný; mocný.
ingēnūitas, tis *f* stav člověka
 s právem svobodného občana
 zrozeného; poctivost, šlechet-
 nost.
ingēnuus 3. rodem svobodný;
 poctivý, upřímný, šlechetný;
 změkčilý, slabý (vires).
ingēro, ěre, ssi, stum vnáším,
 vpravuji, házím, metám; vul-
 nera i. zasazuji; nomen i. dá-
 vám, příkládám; probra proná-
 ším, připomínám.
ingigno, ěre, genui, itum vroditi,
 vstípiti.
inglōrius 3. neslavný.
inglūvies, ei *f* chřtán; žravost.
ingrātē *adv.* nerad.
ingrātus 3. *adj.* nepříjemný;
 nevděčný; nenasytný.
ingrāvesco, ěre těžším se stávám,
 vzrůstám, rozmáhám se.
ingrāvo, āre obtížití, stížití.
ingrēdior, i, ssus sum vkročiti,
 vraziti; podstupuji, na-, pou-
 štím se do . ., počínám; vyko-
 řisťuji. [chůze.
ingressio, ōnis *f* vstup, přístup;
ingressus, ūs *m* vkročení, krok;
 chůze; vpád.

ingruo, ěre vtrhnouti, přikvačiti.
inguen, *inis n* slabina; úd polavní.
ingurgito, *āre* pohrouziti se, vrhnouti se do něčeho.
inhābilis, *e adj.* nepohodlný (telum); neschopný, nepotřebný.
inhaereo, *ēre, si*, sum vězím na něčem, lpím, tkvím.
inhaeresceo, ěre uváznouti, utkvěti. [něco.
inhālo, *āre* vdechují, dýchám na
inhibeo, *ēre* zadržují, z-, zastavuji; provádím, vykonávám, užívám (supplicia, vires); modum i. míru ukládám.
inhio, *āre* ústa otvírám, s otevřenými ústy hledím, čumím na něco (Cerberus), zevluji.
inhōnesto, *āre* zneuctiti.
inhōnestus 3. bezectný, nepočestný, hanebný. [slavný.
inhōnōrātus 3. nepoctěný; ne-
inhorreo, *ēre, ui* trčím, čním; chvěji se, třesu; bojím se.
inhorresco, ěre zježiti se, vztyčiti se, zachvěti se strachem.
inhospitālis, *e adj.* nehostinný.
inhospitālitās *f* nehostinnost.
inhospitus 3. nehostinný, nebydlený. [kavě.
inhūmānē *adv.* nelidsky, nelas-
inhūmānitās, *tis f* nelidskost, ukrutnost, nezdvořilost, nešetřnost, neochota; morousství.
inhūmānus 3. nelidský, ukrutný, drsný, nevzdělaný, nezdvořilý, mrzoutský, nedružný.
inhūmātus 3. nepochovaný.
inībi *adv.* téměř, málem; i. est jest na tom, že.
inīcio, *ēre, iēci, iectum* vhazují, vrhám, vkládám, pokládám, vpravuji, prostírám; působím, budím; prohoditi, zmíniti se.
iniectus *ūs m* přehození (vestis).
inīmīcē *adv.* nepřátelsky.
inīmīcītia, *ae f* nepřátelství.
inīmīco, *āre* znepřáteliti.
inīmīcus 3. *adj.* nepřátelský,

rozhořčený, škodlivý, záhubný; *subst.* nepřítel; *superl.* úhlavní nepřítel.
inīquē *adv.* neprávem; nevhodně.
inīquitas, *tis f* nerovnost, nepřiznivost, nesnáze, nespravedlivost.
inīquus 3. *adj.* nerovný, nepřiznivý, nespravedlivý, neslušný, nelaskavý, škodlivý, nerad (iniquo animo).
inītio, *āre* zasvětiti v něco.
inītium, *i n* začátek, po-; initio z počátku; původ, příčina; *plur.* prvky; základy, počátky vědění; tajná bohoslužba (pohrd.)
inīūcundus 3. nepříjemný, obtížný, nelaskavý, přísný.
iniungo, *ēre, xi, ctum* připojuji; vkládám, uvaluji, ukládám, působím.
iniūrātus 3. v přísahu nevzatý, přísahou nevázaný.
iniūria, *ae f* bezpráví, křivda, urážka, příkoří; porušení; pomstychtivost, pomsta; věc nespravedlivě nabytá.
iniūriōsē *adv.* proti právu.
iniūriōsus 3. } nespravedlivý.
iniūrius 3. } [sebe.
iniussus 3. bez rozkazu, sám od i iussū bez rozkazu.
iniustē *adv.* nespravedlivě, neprávě.
iniustitia, *ae f* nespravedlnost, porušení práva.
iniūstus 3. *adj.* nespravedlivý, nepřiměřený, přísný, neprávem nabytý; iniustum, *i n* bezpráví.
inlaesus *v. illaesus*.
innābilis, *e adj.* nesplavný.
innascor, *i, nātus* sum vroditi, ujmouti se; **innātus** 3. vrozený, při-
innāto, *āre* vplouti na něco, plovati na něčem; vlévati se
innāvīgābilis, *e adj.* nesplavný.
innecto, *ēre, xui, xum* vplétám, za-, pro-, pojím.

innitor, i, xus sum opírám se.
 inno, āre na něčem plouti, po něčem téci.
 innōcens, tis *adj.* neškodný, nevinný; nezištný.
 innōcenter *adv.* poctivě.
 innōcentia, ae *f* bezúhonnost, nevinnost; nezištnost.
 innocuē *adv.* poctivě.
 innōcuus 3. neškodný, pokojný; nepoškozený; nevinný, poctivý.
 innōtesco, ěre, ui známým se stávám.
 innōvo, āre obnovuji; vracím se opět k něčemu.
 innoxius 3. *adj.* neškodný; nevinný, nezaviněný; neporušený, nepoškozený. [se.
 innūbo, ěre, psi, ptum vyvdávám
 innūbus 3. neprovdaný, beze sňatku; panenský.
 innūmērābilis, e *adj.* nesčíslný.
 innūmērus 3. nesčíslný; nerhythmický.
 innuo, ěre, ui, ūtum přikývnouti.
 innuptus 3. nevdaný, panenský; i. nuptiae neblahý sňatek.
 Īnō, ūs *f* do. Kadma a Hermiony proměněná v boh. Leucotheu; *adj.* Īnōus 3.
 inoblītus 3. pamětlivý.
 inobrūtus 3. nezasypaný.
 inobservātus 3. nespátřený, nepozorovaný.
 inoffensus 3. neporušený, nepřerušovaný, nepřetržitý.
 inofficiōsus 3. povinnosti porušující, povinností nedbalý.
 inolesco, ěre, ēvi, ĭtum vrůstám, rostu na něčem.
 inōminātus 3. nešťastný.
 inōpia, ae *f* nedostatek; nouze; nemajetnost. [nadání.
 inōpīans, tis *adj.* netušící, mimo inōpīatē} *adv.* nenadále.
 inōpīatō} *adv.* nenadále.
 inopīnātus 3. neočekávaný, netušený, mimo nadání.
 inōpinus 3. netušený, nenadálý.

inopportūnus 3, nevhodný.
 inops, is *adj.* nemajetný, chudý, nuzný, potřebný; i mentis slaboduchý, slabomyslný.
 inōrātus 3. re inorata: bez přednesení záležitosti.
 inordinātus 3. nespořádaný; inordinātum, i *n* nepořádek.
 inōrior, ĭri ukazuji se.
 inornātē *adv.* bez ozdoby.
 inornātus 3. nezdobený, prostý; nevelebený. [zvláště.
 in prīmīs *adv.* především, obinquam, is, it řku, pravím; inquit vece.
 inquires, tis *adj.* neklidný.
 inquietus 3. neklidný, nepokojný.
 inquilinus 3. civis přistěhovalý občan. [šeně (loqui).
 inquinātē *adv.* nesprávně, poruinquino, āre znečišťuji, poskvřuji.
 inquīro, ěre, sīvi, sītum pátrám, slídím po něčem, vyšetřuji, vyzvídám.
 inquīsītio, ōnis *f* pátrání, vyhledávání, vyšetřování.
 inquīsītor, is *m* vyšetřovatel.
 insalūtātus 3, nepozdravený.
 insānābilis, e *adj.* nevyléčitelný, nenapravitelný. [smyslně.
 insānē *adv.* nerozumně, neinsānia, ae *f* bezsmyslnost, zběsilost, šílenost, zuřivost; nesmyslnost, přehánění; básnické nadšení.
 insānio, ĭre šlím, běsním, nesmyslně si vedu.
 insānus 3. nerozumný, pošetilý, nesmyslný, šílený, zběsilý; ohromný; věštecky nadšený; šílenost působící.
 insātiābilis, e *adj.* nenasytný.
 insātiābiliter *adv.* nenasytně.
 insātūrābilis, e *adj.* nenasytný.
 insciens, tis *adj.* nevědoucí; me i-nte bez mého vědomí.
 inscienter *adv.* hloupě.
 inscientia, ae *f* nevědomost, neznalost, nerozum.

inscītē *adv.* neobratně, pošetile.
inscītia, *ae f* nevědomost, neznalost, neumělost.
inscius 3. *adj.* nevědoucí, neznalý; nezasvěcený.
inscribo, *ěre, psi, ptum* napsati, nadepsati; osvojuji si (*nomen*); poznamenati, známkami opatřiti.
inscriptio, *ōnis f* titul, nápis.
inscriptus 3. popsáný.
insculpo, *ěre, psi, ptum* vrýti, vtesati, vštípiti.
insēco, *āre, ui, ctum* vřezati, rozřezati.
insectātio, *ōnis f* stíhání, tupení.
insectātor, *is m* pronásledovatel.
insector, *āri* pronásleduji, napadám, tupím.
insēpultus 3. nepohřbený; i. sepultura bez slavnosti pohřební.
insēnesco, *ěre, ui* stárnu při něčem, v něčem.
insequor, *i, secūtus sum* následuji, pro-, stíhám; *insequens* hned na to následující (*tempus, annus*); naléhám na něco; tupím, napadám; v rozmluvě pokračuji, vykládám.
insero, *ěre, ui, tum* vpravuji, vsazuji, vkládám, nastrčiti, vplést, vřaditi.
insero, *ěre, ēvi, itum* vsévám, vsazuji, vštěpuji.
inserto, *āre* vstrčiti, vsunouti.
inservio, *ire* pilně sloužím, hledím si čeho, oddávám se čemu; řídím se, přihlížím, dbám; hodím se k čemu.
insibilo, *āre* všuměti, všuškat.
insideo, *ēre* sedím, ležím na něčem, při něčem; posaditi se (*aram*); obsaditi; jsem, sedím, trvám, vězím někde.
insīdiae, *ārum f* úklady, nástrahy, lest; záloha.
insīdiātor, *is m* voják v záloze; úkladník.
insīdior, *āri* úklady strojím, ukládám někomu, číhám.
insīdiōsē *adv.* úkladně.

insīdīōsus 3. úkladný, lstivý.
insīdo, *ěre, sēdi, ssum* vsednouti; *digitos membrīs* vtisknouti; usaditi se. [znak, ozdoba.
insīgne, *is n* značka, znak, od-
insīgnio, *ire* označuji, vy-, zdobím.
insīgnis, *e adj.* význačný, znatelný, zřejmý, znamenitý, neobyčejný, zvláštní.
insīgnitē *adv.* | znamenitě, oká-
insīgniter *adv.* | zale, výborně.
insīgnitus 3. význačný, nápadný.
insīlio, *ire, ui, ultum* skočiti v . . . do . . . na . . .
insīmulātio, *ōnis f* obvinění, nařčení.
insīmulō, *āre* vymýšlím na koho co, podezírám, nařknouti, osočiti.
insīnuātio, *ōnis f* vlichocení se.
insīnuo, *āre* vpravuji; se i. vniknouti, vedrati se, vlichotiti se.
insīpiens, *tis adj.* nemoudrý, hloupý, pošetilý; *adv.* *insīpienter*. [tilost.
insīpiētia, *ae f* nerozum, poše-
insisto, *ěre, stiti, stanouti, zastaviti se, postaviti se na něco; chopiti se čeho, usilovati o něco; horlivě prováděti; contra i. slovy napadati; tempora institerunt* časy nastaly.
insītīvus 3. vštěpovaný; nepravý, podvržený.
insītus 3. vštípený, vrozený; *civis i.* přijatý.
insociābilis, *e adj.* nesnášlivý; nesdružitelný.
insölābīlīter *adv.* nepotěšitelně.
insölens, *tis adj.* nezvyklý, neobyčejný; zpupný, hrdý, pyšný.
insölētia, *ae f* nezvyklost, neobyčejnost; zpupnost; i *gloriae* zpupná honosivost ze slávy vojenské. [pýchám.
insölesco, *ěre* hrdým se stávám,
insölīdus 3. slabý. [čejný.
insölītus 3. neobvyklý, neoby-

insomnia, ae *f* nespavost.
insomnis, e *adj.* špatný spánek
 mající, nespící, bdělý.
insomnium, i *n* sen.
insōno, āre, ui zazvučeti, zazníti,
 ozývati se. [ný.
insons, tis *adj.* nevinný; neškod-
insōpītus 3. neuspaný, bdící.
inspecto, āre pohlížím na něco;
 inspectantibus nobis před na-
 šími zraky.
inspērans, tis *adj.* netušící.
inspērātus 3. nenadálý; ex i-o
 nenadále.
inspergo, ěre, si, sum vtrousiti,
 posypati, pokropiti.
inspicio, ěre, xi, ctum nablížím
 v něco, pro-, zkoumám, posu-
 zuji.
inspico, āre zašpičatiti; zubů
 s hora do dřeva nadělati (aby
 hořelo jako pochodně).
inspiro, āre vdechnouti, vnuk-
 nouti. [získaný.
inspōliātus 3. (arma) lupem ne-
 instābilis, e *adj.* nestálý, vrátký,
 kolísavý.
instanter *adv.* prudce, naléhavě.
instar *neskl.* obrys, podoba; est
 i. s gen. jest jako, asi jako,
 podoben, roven, má cenu, na
 způsob.
instaurātio, ōnis *f* obnovení.
instaurātivus 3. obnovený.
instauro, āre obnovuji, přípra-
 vuji, konám, vystrojiti, odpla-
 titi (talía Graia).
interno, ěre, āvi, ātum po-
 krývám, při-.
instigātor, is *m* podněcovatel.
instigo, āre dráždím, pobuřuji.
instillo, āre nakapati; pošeptati.
instimulātor, is *m* podněcovatel,
 pobadač. [bádám.
instimulo, āre podněcuji, po-
instinctor, is *m* pobadatel.
instinctus, ūs *m* popud, pud,
 vnuknutí.
instinctus 3. pobídnutý, podní-
 cený, poháněný.

instīta, ae *f* obruba, lem.
instītio, ōnis *f* stanutí.
instītor, is *m* podomní obchodník,
 kramář.
instītuo, ěre, ui, ūtum stavím,
 zřizuji, seřazuji, počínám, usta-
 novuji, nařizuji, objednávám,
 opatřuji; cvičím, učím, vzdě-
 lávám.
instītūtio, ōnis *f* zařízení; vzdě-
 lání, vyučování.
instītūtum, i *n* zařízení, zvyklost,
 mrav; ustanovení, zákon, roz-
 kaz; záměr; *plur.* pravidla,
 zásady.
insto, āre, stiti, dorážím, dolé-
 hám, nastupuji, hrozím; hor-
 livě provádím, věnuji se, na-
 stávám; instans přítomný, hro-
 zící, pronikavý; **instantia**, ium
n přítomnost.
instrātus 3. nepostlaný.
instrēpo, ěre, ui, itum zaznívám
 (při něčem).
instructē *adv.* spořádaně, úpra-
 vně, nádherně.
instructio, ōnis *f* zařízení, z-
 vystavení, pořádání.
instructus, ūs *m* zařízení, vý-
 prava; zásoba (v řeči).
instrūmentum, i *n* nástroj, ná-
 číní, potřeby; pomůcka; ozdo-
 ba; zásoba.
instruo, ěre, xi, ctum stavím,
 rozestavuji, sestavuji, sestavuji;
 zařizuji, zřizuji, vypravuji, opa-
 třuji, vyzdobuji, přípravy ko-
 nám; vzdělávám, učím. [milý.
insuāvis, e *adj.* nepříjemný, ne-
Insūber, ris *adj.* insuberský;
subst. Insubres, ium Insu-
 brové, gall. kmen v sev. Itálii.
insūdo, āre (při něčem) se potím.
insuēfactus 3. vycvičený (equus).
insuesco, ěre, ēvi, ētum navy-
 kám, u- (i přechod).
insuētus 3. nezvyklý, neobvyklý.
insūla, ae *f* ostrov; ostrovan;
 dům nebo komplex domů od
 okolí oddělený.

insulsē *adv.* neslaně, nechutně.
insulsitas, *tis f* nechutnost, pošetilost. [nudný.
insulsus 3. neslaný, nechutný,
insulto, āre skáči na něco, vskočiti; napadám někoho, tupím.
insum, esse, fui jsem v něčem, na něčem, jsem obsažen, spočívám.
insūmo, ěre vzíti na něco, naložiti, vynaložiti.
insuo, ěre, ui, ūtum všívám, za.
insuper *adv.* nad to, k tomu.
insupērābilis, e *adj.* nepřekročitelný; nepřemožitelný; nevyhnutelný.
insurgo, ěre, rrexi, ctum vyvstávám, po-, vztyčuji se, zvedám se; opírám se; dorážím; vzmhám se; vznikám.
insūsurro, āre našeptati; Favonius i-at upomíná nás.
intābesco, ěre, ui ponenáhlu mizím, chřadnu, rozpouštím se, rozplývám se.
intactus 3. nedotknutý, nepoškozený, neporušený; carmen Graecis i. báseň, o niž se Řekové nepokusili.
intāmīnātus 3. neposkvrněný.
intectus 3. nepokrytý, neoděný; otevřený.
intēger 3. *adj.* nedotknutý, bezúhonný, svěží, čilý; úplný, celý; neporušený, neunavený, neporaněný; čistý, nezkažený, nesmíšený; bezvadný, poctivý, nestranný; nerozhodnutý (res); res in integro est mám věc ve své moci; ab, de, ex integro znova. [při-
intēgo, ěre, xi, ctum pokrývám,
integrē *adv.* úplně (mutare); spravedlivě (iudicare); bezúhonně, správně.
integrītas, *tis f* bezúhonnost, poctivost; zdraví; čistota řeči.
integro, āre obnovuji, znova začínám; léčím (artus).
intēgūmentum, i n pokrývka.

intellectio, ōnis *f* rozumění; synekdocha.
intellectus, ūs *m* smyslové vnímání, pocit, vjem; porozumění; pojem, smysl, význam; rozum.
intelligens, *tis adj.* znalec.
intelligenter *adv.* s porozuměním, znalecky.
intelligentia, ae *f* porozumění, schopnost chápati, rozum.
intellēgo, ěre, lēxi, lectum pozoruji, poznávám, představuji si, rozumím, nahlížím, vidím, vím. [čistý.
intēmērātus 3. neposkvrněný,
intemperans, *tis adj.* nemírný, nestřídmý.
intemperantia, ae *f* nemírnost, drzost, zpupnost.
intemperātē *adv.* nemírně, nestřídmě. [zdrželivý.
intempērātus 3. nemírný, ne-
intempēries, ēi *f* nemírnost; caeli nezdravé počasí; nemírné počínání, chování; aquarum přílišné deště.
intempestivē *adv.* nevčas.
intempestivus 3. nevčasný.
intempestus 3. nevčasný; nox temná, hluboká noc; neblahá noc; personif. matka furí; nezdravý.
intendo, ěre, di, tum napínám, roz-, u-; natahuji; animum (-o) i. pozornost obracím; zamýšlím, usiluji; napřahuji, mířím; sagittam i. napínám, vystřeliti; zamířiti, obracím (iter); stupňuji, rozmnožuji (ardorem, formidinem); spěchám; tvrdím; litem alcu i. hrozím někomu processem; periculum in aliquem v nebezpečí uvéstí usiluji.
intentātus, 3. (-tempt-) nezkoušený, nevyzpytovaný.
intentio, ōnis *f* napjetí, námaha; pobídka; péče; pozornost, napjatost; obvinění.

intento āre napřahuji, vztahuji, mířím, tasím; napadám někoho, vyhrožuji.

intentus 3. napjatý, pozorný, ostražitý; prudký, vášnivý (sermo); namáhavý (labor); přísný (disciplina). [žení.

intentus, ūs *m* napřažení, nata-
intēpeo, ēre, ui jsem vlažný.

inter předl. s *akk.* za, mezi, (i. noctem), po; i sicarios accusare z úkladné vraždy obžalovati.

interamenta, ōrum *n* dřevo na stavbu lodí.

Intēramna, ae *f* čes. „Meziříčí“: 1. *m.* v Umbrii (rodiště Tacitovo); 2. v Latii.

interāresco, ēreschnu, vysýchám.

intercālāris, e *adj.* vsunutý,

intercālārius 3. *f* přestupný.

intercālātus 3. poena odložený.

intercēdo, ēre, ssi, ssum vstoupiti mezi něco, vkročiti; projíti, proběhnouti; býti mezi (consuetudo); zaručiti se za někoho; zakročiti, odporovati (o tribunech); zakazovati, mařiti; protiviti se něčemu. [rukou.

interceptio, ōnis *f* uzmutí pod
interceptor, is *m* kdo někomu něco před noseem vezme.

intercessiō, ōnis *f* prostřednictví, ručení; zakročení, odpor.

intercessor, is *m* prostředník; odporovatel (o tribunech).

intercīdo, ēre, cīdi, vpadám, připadám mezi...; zacházím ztrácím se, mizím.

intercīdo, ēre, di, sum přerýznouti, pro-, prokopati, přerušiti. strhnouti, oddělit.

intercīno, ēre mezi něčím zpívám.

intercīpio, ēre, cēpi, ceptum zachytiti; býti zasažen (hastam); přerušiti, překaziti (iter); vzíti, dobýti, uloupiti, přisvojiti si (laudem); zničiti (Cererem), zahubiti.

interclūdo, ēre, si, sum zavírám, zamezuji; zaskočiti, odloučiti.

intercurro, ēre, curri, cursum vbíhám; (zatím) jdu někam; vmísiti se; vložit se.

intercurso, āre vbíhám.

intercursus, ūs *m* zakročení.

intercus, ūtis *adj.* podkožní; aqua i. vodnatelnost.

interdīco, ēre, xi, ctum zakazuji, zapovídám, vylučuji, (sacrificiis), do klatby dávám (aquā et igni i.)

interdictio, ōnis *f* zákaz; aquae et ignis i. klatba.

interdictum, i *n* zákaz; námitka, nález praetorův.

interdictus 3. zakázaný.

interdiū *adv.* ve dne, za dne.

interductus, ūs *m* interpunkce.

interdum *adv.* někdy, časem, čas od času.

intereā *adv.* zatím; přece však.

intereo, ire, ii, itum zajíti, zahynouti, za zmar přijíti.

interēquīto, āre mezi něčím projíždím.

interfātio, ōnis *f* skočení do řeči.

interfectio, ōnis *f* zavraždění.

interfector, is *m* vrah.

interficio, ēre, fēci, fēctum zabiti, zavraždit, popraviti, zahubiti, potříti.

interfor, āri vskočiti do řeči.

interfulgens, tis *adj.* mezi něčím probleskující.

interfūsus 3. mezi něčím rozlitý, tekoucí; maculis podlitý.

interiāceo, ēre, ui ležím, rozkládám se mezi něčím.

interīcio, ēre, ieci, iectum házím mezi..., vkládám; **interlectus** 3. mezi něčím položený, ležící; tantulo spatio int-o v tak nepatrné vzdálenosti; i -o spatio po nějaké době.

intērim *adv.* zatím.

intērimo, ēre, ēmi, ptum vzíti, odstraniti, zahubiti, usmrtiti.

Intērior, ius *comp.* vnitřnější, ve vnitrozemí bydlící, důvěrnější, hlubší; **intīmus** *superl.*

nejvnitřnější, nejdůvěrnější, tajný, skrytý; *subst.* důvěrník.
intēritio, ōnis *f* záhuba.
intēritus, ūs *m* záhuba, smrt, zničení.
interiungo, ěre, nxi, nctum spojuji (dextras). [teku.
interlābor, i, psussum mezi něčím
interlēgo, ěre, lēgi, ctum mezi něčím sbírám, trhám.
interlino, ěre, ēvi, itum potírám; vyškrtnouti, opravovati (tabulas). [mezery mám.
interlūceo, ěre, xi prosvítám,
interlūnium, i *n* nový měsíc.
interluo, ěre proplakuji, protékám.
intermenstruum, i *n* nový měsíc.
intermisceo, ěre, cui, xtum vmísiti, pro-
intermissio, ōnis *f* přerušení, přestávka.
intermissus 3. přerušený; mezi něčím ležící; neobklíčený, nezavřený, nesouvislý; přetržitý, v. násl.
intermitto, ěre, si, ssum přerušuji, přestávám; nechávám projíti, uplynouti; *pass.* ležím, jsem mezi něčím; spatio int-ssō u vzdálenosti . . ; nocte issā za nastalé noci; uprázdňuji, přerušuji; odkládám, přestávám; ventus intermittitur vítr ustává; triduo intermisso po 3 dnech.
intermōrior, i, tuus sum odumírám, nepozorovaně umírám.
intermortuus 3. odumřelý, vysílený, bezmocný. [světy.
intermundium, i *n* prostor mezi
intermūrālis, e *adj.* mezi zdmi.
internascor, i, nātus sum mezi něčím rostu.
internēcīālis, e *adj.* smrtelný.
internēcio, ōnis *f* úplná porážka, vyhlazení.
internēcivus 3. vyhlazovací, zhoubný, vražedný.
internecto, ěre spojuji, svazuji.
internōdium, i *n* mezikloubí.

internuntio, āre vzájemně posly posílám.
internuntius, i *m* prostředník, vyjednavatel.
internus 3. vnitřní; interna, ōrum nitro, útroby.
interpellātio, ōnis *f* vskočení do řeči, přerušení.
interpellātor, is *m* kdo do řeči skáče někomu, rušitel.
interpello, āre skáči do řeči, přerušuji, namítám, prosbami doléhám, oslovuji, překážím, vadím, mařím.
interpōlo, āre předělávám, upravuji; kazím, falšuji.
interpōno, ěre, sui, situm vkládám, vsouvám, stavím mezi . . , vměšuji; i. me vměšuji se, dávám se do . . (in rem, bello) prostředkuji; stavím se proti (audaciae); užívám, působím (moram); nechávám, nechávám proběhnouti (tempus); předstírám (causam); fidem i. zaručiti se, slovo dáti; nařizuji, vydávám, vyhlašuji (decretum), hoc spatio interposito zatím, po uplynutí toho času.
interpōsītio, ōnis *f* vsunutí, vložení.
interpres, tis *m* vykladač, tlumočník, prostředník; věštec.
interpretātio, ōnis *f* výklad.
interpretātus 3. vyložený, přeložený.
interpretor, āri vykládám, tlumočím, překládám; rozumím; uzavírám, vyvozuji, soudím.
interpunctio, ōnis *f* rozdělování slov.
interpungo, ěre, xi, ctum slova odděluji; **interpunctus** 3. rozčlankovaný (narratio).
interquēror, i, questus sum žaloby, nářky vměšuji.
interquiesco, ěre, ēvi, ētum nějaký čas klid zachovati; cum interquiessem když jsem se odmlčel (= skončil řeč).

interregnum, *i n* mezivládi.
interrex, *gis m* zatímní král.
interritus 3. nezastrašený, neohrožený.
interrogatio, *ōnis f* otázka; výslech svědků; syllogismus.
interrogatiuncula, *ae f* otázka; malá argumentace.
interrogo, *āre* táži se, dotazuji se; vyslychám; soudně žaluji.
interrumpo, *ēre, rūpi, ptum* přerušuji, pobořiti.
interrupte *adv.* přerývaně.
intersaepio, *ire, psi, ptum* ohrazuji, obehnatí, uzavřiti; oddělit, zameziti (*iter*).
interscindo, *ēre, di, ssum* roztrhávám, strhnouti, rozbořiti; odděluji, přerušuji.
interseco, *āre* rozsekávám, vyřezávám.
intersero, *ēre, ui, tum* přidávám, vkládám.
interspiratio, *ōnis f* oddychování, dýchání mezi něčím.
interstinctus 3. oddělený, prokládaný, pestře posázený.
interstrēpo, *ēre* mezi někým kejhám (*anser olores*).
intersum, *esse, fui* jsem mezi něčím, ležím (*amnis, anni*); liším se, rozeznávám se, interest jest rozdíl; jsem přítomen, účastním se (*spectaculo*); interest záleží na tom. [tený
intertextus 3. propletený, vpletený.
intertrimentum, *i n* škoda, ztráta.
interturbatio, *ōnis f* zmatek.
intervallum, *i n* prostor mezi něčím, mezera, vzdálenost; přestání, přerušení, pomlčka.
intervēnio, *ire, vēni, venum* přicházím mezi ., nahoditi, namánouti se; vmísiti, vložit se v něco, zakročití, překaziti.
inventor, *is m* návštěvník.
inventus, *ūs m* zakročení, záštitá, prostřednictví.
invertito, *ēre, ti, sum* měním; odciziti, uzmouti; promarniti.

intervölito, *āre* létám mezi něčím.
intestabilis, *e adj.* prokletý, hanebný, bezecný.
intestinus 3. *adj.* vnitřní, domácí.
intexo, *ēre, ui, tum* vplétám, vetkávám, zaplétám.
intimē *adv.* důvěrně.
intimus 3. *v.* interior.
intingo, *ēre, xi, ctum* namočiti, o-
intolerabilis, *e adj.* nesnesitelný.
intolerandus 3. nesnesitelný.
intolerans, *tis* nesnášející, nemohoucí snést; nesnesitelný.
intoleranter *adv.* nemírně.
intolerantia, *ae f* nesnášlivost; nesnesitelnost.
intōno, *āre* zahřměti.
intonsus 3. nestříhaný, neholený; hrubý, neuhlazený; listnatý.
intorqueo, *ēre, si, tum* zatačím, zahybám; mávám, metám.
intortus 3. stočený, zavnutý, sstažený.
intrā *adv.* uvnitř; *předl. s akk.* mezi, uvnitř, dovnitř.
intractabilis, *e adj.* nepotřebný, drsný, nezkrotitelný, divoký.
intractatus 3. nezkušný (*pass.*), nevykonaný, neprovedený; nedotknutý.
intrēmisco, *ēre* zachvíti se.
intrēmo *ēre, ui* ohvěji se, třesu se.
intrēpīdē *adv.* neohroženě, bez bázně.
intrēpīdus 3. neohrožený; nebojácný; hiems *i.* bezpečné přezimování. [neutýraný.
intritus 3. neotřený, seslabený,
intrō *adv.* dovnitř.
intro, *āre* vstupuji, vnikám, vrážím, vtrhuji.
intrōdūco, *ēre, xi, ctum* vedu do ., zavádím, u-
intrōeo, *ire, ii, itum* vstupuji, vcházím, vnikám, vtrhnouti.
intrōfero, *ferre, tuli, latum* vnáším. [zím.
intrōgrēdior, *i, ssus sum* vcházím.
intrōitus, *ūs m* vchod, vstup; příchod, přístup; úvod.

intrōmitto, ěre, si, ssum vpou-
štím, dovnitř posílám.
introrsum v. násl.
introrsus *adv.* dovnitř, uvnitř.
intrōrumpo, ěre, rūpi, ptum
vtrhnouti, vraziti.
introspectio, ěre, spexi, ctum
dovnitř nahlédám, pohlížím na
něco.
intrōvōco, āre dovnitř volám.
intūbum, i (-tib-) *n* čekanka.
intūeor, ēri patřím, pohlížím,
zřím, uvažuji.
intūmesco, ěre nabfám, nadouti
se, nabubřeti; humus viperis je
plna; zdvihati se (*vox*); nadý-
mám se (*superbia*); vzrůstám
(*motus*); rozhorliti se.
intūmūlātus 3. nepohřbený.
inturbīdus 3. klidný, pokojný.
intus *adv.* vnitř, uvnitř; dovnitř.
intūtus 3. nejistý; nehájený.
Inūla, ae *f* oman. [staný.
Inultus 3. nepomstěný, nepotre-
inumbro, āre zastíňuji.
Inundo, āre zaplaviti; rozvod-
niti se.
Inungo, ěre, xi, ctum namazati,
natřiti.
Inurbānus 3. neuhlazený, ne-
vzdělaný, nezpůsobný, nezdvo-
řilý, neslušný.
inūro, ěre, ssi, stum vpáliti s-;
vnutiti, přivěsiti, vtisknouti.
inūsītātē *adv.* neobvykle.
inūsītātus 3. neobvyčejný, neob-
vyklý.
inūtilis, e *adj.* neužitečný, nepro-
spěšný, nepotřebný; škodlivý.
inūtīlitas, tis *f* škodlivost.
Inui castrum tvrz v Latii;
Inuus bůh stád.
invādo, ěre, si, sum vtrhnouti,
vpadnouti, udeřiti, přepadnouti,
zmocniti se; podniknouti něco;
in collum i. obejmouti; oslo-
viti; uraziti (*cestu*).
invālidus 3. slabý, bezmocný,
nemocný.

invectio, ōnis *f* dovoz; napade-
ní, oboření se (*slovy*).
invēho, ěre, xi, ctum dovážím,
donáším; *pass.* vyjíždím si,
otírám se; vjíždím.
invēnio, ěre, vēni, tum nalézám,
zastihuji; vynalézám, vymý-
šlím; zvidám, do- se; zjedná-
vám (*perniciem alicui*), získá-
vám si; i. me objevuji se, dá-
vám se viděti (*dolor*).
inventio, ōnis *f* vynález, vyna-
lézání, -vost. | vodce.
inventor, ōris *m* vynálezce, pů-
inventrix, cis *f* vynálezkyň,
původkyň.
inventum, i *n* vynález, výmysl.
invēnustus 3. neoblíbený, ne-
příjemný. | cudný.
invērēcundus 3. nestydatý, ne-
invergo, ěre nalíti.
inversio, ōnis *f* obrácení; ironie.
inversus 3. obrácený; annus i.
minulý; zvrácený, zkažený
(*mores*).
inverto, ěre, ti, sum obracím,
pře-, otáčím, ořu; měním, za-
měňuji, překrucuji, kazím.
invespērascit stmívá se.
investigātio, ōnis *f* stopování,
pátrání, zpytování, bádání.
investigātor, is *m* stopovatel,
badatel, zpytovatel.
investigo, āre stopuji, pátrám,
zpytuji, bádám.
invētērasco, ěre, vi zastarati;
zakořeniti se, zahnízdit se.
inveterātio, ōnis *f* zakořenění
se; zastaralá chyba.
inveterātus 3. zastaralý, zako-
řenělý, starý.
invīcem *adv.* na vzájem, střídavě.
invictus 3. nepřemožený; nepře-
možitelný, nezdolný; nevyvra-
titelný.
invidentia, ae *f* závistivost.
invīdeo, ēre, vīdi, sum závidím;
nerad vidím, nechci; odpírám.
invīdia, ae *f* závist, nepřízeň,
neúavist.

invidiōsē *adv.* závistivě; pohr-
davě.
invidiōsus 3. závistivý; závidění
hodný, závist budící; nenávi-
děný. | závistník.
invidus 3. *adj.* závistivý; *subst.*
invigilo, āre bdím při něčem;
pěči věnuji.
invīolātē *adv.* neporušeně.
invīolātus 3. neporušený, bez
ubližení, bez pohromy; nepo-
rušitelný. [všívěný.
invīsītātus 3. neviděný, nena-
invīso, ěre, si, sum často navště-
vuji, dohlížím. [děný.
invīsus 3. nespátrěný; nenávi-
invītāmentum, i n lakadlo,
vnada.
invītatio, ōnis *f* pozvání, vybíd-
nutí; i. benigna hostina.
invītātus, ūs *m* pozvání.
invītē *adv.* nerad.
invīto, āre zvu, pozvati; vybízím,
povzbuzuji; vábím, lákám.
invītus 3. *adj.* nerad, proti vůli.
invīus 3. *adj.* neschůdný.
invōcātus 3. nevolaný, nepo-
zvaný. [volám.
invōco, āre vzývám, na pomoc
invōlīto, āre poletuji, vlaji.
invōlo, āre vlétnouti; hnáti se
na . . , napadnouti (castra), pad-
nouti na . . (animum).
invōlūcerum, i n obal, pouzdro,
schránka.
invōlūtus 3. temný, zmatený.
involvero, ěre, vi, ūtum navaliti,
nabaliti, za-, zahaliti, zaplésti;
litteris se i. zahrabat se.
invulnerātus 3. neraněný.
io! *interj.* juch, ichuchu, hejsa!
ach! ó! [něná v krávu.
Iō, ūs *f* dcera Inachova promě-
ioco v násl.
iōcor, ěri žertuji, žertem pravím.
iōcōsē *adv.* žertovně.
iōcōsus 3. *adj.* žertovný.
iōcūlāris, e *adj.* žertovný, smě-
šný; iōcūlāria, ium žerty, žer-
tovné nápady.

iōcus, i *m* žert, hříčka; *plur.*
hříčky milostné, milkování.
Iōlas, ae *m* 1. Trojan; 2. pastýř.
Iōlāus, i *m* bratr Herakleův.
Iolcus, i *m* přístavní město
v Thessalii; *adj.* Iolciacus 2.
Iōlē, ěs *f* choť Hyia, syna Hera-
kleova.
Iōnēs, um *m* jeden z kmenů
řeckých; Jonové v M. Asii.
Iōnia, ae *f* střední část malo-
asijského pobřeží; *adj.* Iōnia-
cus 3. a Iōnicus 3. i Iōnius 3.
Iordānes, is řeka v Palaestině.
Iphias, ae *f* Euadne, dc. Iſiova.
Iphicrātensis, e *adj.* Iſikratův;
subst. pl. Iſikratovci.
Iphicrātes, is *m* vojevůdce
athenský. [mnonova.
Iphigēnia, ae *f* dcera Agame-
Iphinoē, ěs *f* dcera Proitova.
Iphis, dis *f* Kreťanka v muže
proměněná.
ipse, ipsa, ipsum, ius *zájm.* sám,
pouhý, již, právě ten, zrovna.
īra, ae *f* hněv; trest (deūm).
īracundē *adv.* hněvivě.
īracundia, ae *f* hněvivost, prchli-
vost, prudký hněv.
īracundus 3. popudlivý, prchlý,
prudký.
īrascor, i, ātus sum hněvám se.
īrātus 3. rozhněvaný, hněvivý.
Iriātes, ium *m* obyv. m. Iri
v Ligurii.
Iris, is (idis) *f* bohyně duhy,
dcera Thaumantova.
īrōnīa, ae *f* ironie.
īrraucesco, ěre, si ochraptěti.
īrrēligātus 3. nesvázaný.
īrrēligiōsus 3. bezbožný.
īrrēmēābilis, e *adj.* nenavрати-
telný; odkud se nelze vrátiti.
īrrēpārābilis, e *adj.* nenavрати-
telný, nenahraditelný.
īrrēpo, ěre, psi, tum vlézt, vlou-
diti se, vplížit, vkrásti se.

irreprehensus 3. bezvadný, bezúhonný, pravdivý.
irrequietus 3. neklidný, nepokojný, nikdy neodpočívající.
irresectus 3. neořezaný, neostříhaný.
irresolutus 3. nerozvázaný.
irretio, ire (v síť) zaplésti.
irretortus 3. neobrácený; 1. oculus klidný, lhostejný.
irrevērentia, ae f neuctivost.
irrevocabilis, e adj. neodvolatelný, nezměnitelný; nezadržitelný.
irrevocatus 3. zpět nezavolaný, nevyzvaný; nezadržitelný.
irrideo, ēre, si, sum posmívám se.
irridicūlō adv. nevtipně.
irrigatio, ōnis f svlažování, zavodňování.
irrigō, āre vláhu vylévám, svlažuji, polévám, osvěžuji.
irriguus 3. vodou opatřený, svlažený.
irrisio, ōnis f výsměch.
irrisor, is m posměvač.
irrisus, ūs m posměch, úsměšek.
irritāmen, inis n dráždidlo, vna-
 didlo
irritāmentum, i n v předešlé.
irritatio, ōnis f dráždění.
irrito, āre dráždím; podněcuji.
irritus 3. neplatný, marný, bezvýsledný; res ad irritum redacta v niveč.
irrogatio, ōnis f uložení.
irrogō, āre proti někomu navrhuji (legem); ukládám (multam).
irroō, āre zarositi, po-, o-; svlažiti; lacrimae i. kapou.
irrumpe, ere, rūpi, ptum vtrhnouti, vraziti, vpadnouti.
irruo, ēre, ui, rītīm se do.. do-
 rážím.
irruptio, ōnis f vpád, vniknutí.
irruptus 3. neroztržený.
is, ea, id zájm. on; ten; takový;
 et is a to, a sice; eo při komp.
 tím.
Isaurus 3. adj. isaurský; Isauri,

ōrum m kmen jihomaloasijský
 žijící se námořním lupičstvím.
Isīacus 3. Isidin.
Isis, is, idis f bohyně egyptská.
Ismārius 3. ismarský.
Ismārus, i m hora a město
 v Thrakii; také pl. Ismara n.
Ismēnias, ae m Theban, vrstev-
 ník Pelopidův.
Ismēnus, i m řeka u Theb
 v Boiotii; adj. **Ismēnius** 3. a
 f **Ismēnis idis** = Thebanka.
Isocrātes, is m řečník athenský;
 adj. **Isocrateus** 3.
Issa, ae f ostrov dalmatský Lissa;
 adj. **Issaeus** 3.
Issē ēs f dcera Makareova.
iste, a, ud zájm. tento, tenhle
 (se vztahem k 2. osobě neb
 opovržlivě).
Ister v. Hister.
Isthmia, ōrum n hry isthmické.
Isthmus, ī m úžina zemská, šíje,
 zvl. Korinská; adj. **Isthmius**
 3. (ludi).
istic, istaec, istuc zájm. tenhle,
 ten tam, tamhle ten.
istic adv. tam, tu.
istinc adv. odtamtud, odtud.
istius modi takový.
istūc adv. tam.
ita adv. tak, tak velice; ita vi-
 vam! jak jsem živ.
Itālia, ae f Italie; adj. **Italus,**
Italius, Italicus 3.; fem.
Italis, idis Italka i jako adj.
 (ora, mater).
Itālica, ae f město u řeky Baetis
 v Hispanii (poblíž Sevilly).
Itālici, ōrum m spojení národové
 italští.
Itāli, ōrum m Italové.
itāque sp. a tak, pročež, proto,
 tedy.
itēm adv. rovněž, také, tolikéž.
iter, itineris n cesta, pochod,
 tažení, den pochodu; dráha,
 běh, tok; magnum i. zrychlený
 pochod; iustum i. obyčejný
 pochod.

iterātio, ōnis *f* zdvojení, opakování.
Itēro, āre opakují; **aequor** i. opět se dáti na moře; **lanam** i. dvakrát barviti.
Itērum *adv.* opět, zase, podruhé.
Ithaca, ae *f* ostrov v moři Jonském; *adj.* **Ithacensis**, e a **Ithacus** 3.; *subst.* **Ithacus** = **Odyssens**.
It̄hōmē, ēs *f* m. v Messenii.
It̄idem *adv.* rovněž tak, rovněž, stejně.
It̄ius portus *m* místo v Morinsku naproti Britanii.
Itus, ūs *m* chůze; odchod.
Itys, os *m* syn Tereův a Proknin v bažanta proměněný.
Iūba, ae *f* hřiva; chochol; ohon vlasatice.
Iūba, ae *m* král numidský, syn Hiempsalův; syn jeho.
Iūbar, is *n* lesk, třpyt, záře, světlo sluneční.
Iūbeo, ēre, ssi, ssum poroučím, káži, rozkazují; **iubeor** káže se mně; přeji (pozdravovací formule: **iubemus salvere Fuscum**); uznávám, zavádím, potvrzují (**leges**).
iūcundē *adv.* příjemně, vesele.
iūcunditas, tis *f* příjemnost, veselost, potěšení.
Iūdaea, ae *f* Palaestina; *adj.* **Iūdaeus** 3.; *subst.* **Iūdaeī** ōrum
Iūdāicus 3. *adj.* židovský. [židé.
Iūdex, icis *m* soudce, posuzovatel; znalec.
iūdicātus, ūs *m* úřad soudcovský.
iūdicīālis, e *adj.* soudní, soudnický.
iūdicium, i *n* soud, sň soudní, nález soudní, rozsudek; úsudek, mínění; soudnost, rozvaha; soudní moc; **iudicio** s rozvahou; schválně.
iūdicō, āre soudím, posuzuji, pokládám, rozhoduji, odsuzuji; **aequo Jove** i. správně posuzuji.

iūdicātus 3. rozhodnutý.
iūgālis, e *adj.* svatební, manželský; *subst.* **iugales** spřežení, i. **gemini** dvojspřežení.
iūgārius 3. spřežený; **vicus** i. čtvrt v Římě.
iugātio, ōnis *f* přivazování vinné révy.
iūgērum, i *n* gen. *pl.* **iugerum** jtro pole, asi 1/4 hektaru.
iūgis, e *adj.* stálý, trvalý, stále tekoucí; **iuge auspiciū** rušivé znamení (když býci ještě zapražení lejno utrousili).
iūglans, dis *f* vlašský ořech.
iūgo, āre přivazují, s-; zasnuhují.
iūgūlo, āre rdousím, škrtím, zabíjím, vraždím; ničím, kazím.
iūgūlum, i *n* hrdlo.
iūgum, i *n* jho; hřeben, hřbet; spřežení, dvojice; souhvězdí Váhy; vratidlo tkalcovské; lavice veslařská.
Iūgurtha, ae *m* král numidský, nástupce Micipsův; *adj.* **Iūgurthīnus** 3.
Iūlēs (-aeus) 3. *adj.* julský (Caesara neb Augusta se týkající).
Iūlius 3. *adj.* v. předch.
Iūlius, i *m* červenec.
Iūlus, i *m* syn Aeneův **Ascanius**.
iūmentum, i „ tažný dobytek, spřežení, koně; i-a **iuncta** dvojspřežení.
iuncens 3. *adj.* ze síti zhotovený.
iuncōsus 3. *adj.* plný sítí, rokytí.
iunctio, ōnis *f* spojení.
iunctūra, ae *f* spojení, vazba; spára; příbuznost.
iunctus 3. spojený, spřežený.
iuncus, i *m* sítina, rokytí.
iungo, ēre, xi, ctum pojím, slučuji, zaprahuji; zasnuhují, připojuji, řadím.
iūnior, us *komp.* mladší; **iuniores** mužstvo 17—46 let.
iūnīperus, i *f* jalovec.

Iūnius 3. *adj.* rodu Juniova se týkající.

Iūnius, i *m* červen.

Iūnō, ōnis *f* sestra a manželka Jovova, dcera Saturnova; Junonis sacra ferre pomalu choditi; *adj.* Iūnōnius 3.

Iūnōnigēna, ae *m* syn Junonin Vulkán.

Iuppiter, Jovis *m*. nejvyšší bůh římský; syn Saturnův, bratr Neptunův a Plutonův; jasný, čistý vzduch, volné nebe, počasí, podnebí; sub Jove pod šfýrým nebem.

Iūra ae (mons) *m* pohoří mezi Rhodanem a Rýnem.

iūrātus 3. přísahavší; numina iurata při nichž bylo přísaháno.

iurgium, i *n* hádka, spor.

iūrisconsultus právník.

iūrisdictio, *f* soudní pravomoc.

iūris pēritus práva znalý, právník.

iūro, āre přísahám; in verba principis přísahu věrnosti složiti; spiknouti se.

iūs iūris *n* právo, zákon; i. gentium *p.* mezinárodní; místo soudní; spravedlnost; iūre po právu, právem.

iūs, ris *n* omáčka, polévka.

iūs iūrandum, iuris iurandi *n*

iussū *def.* na rozkaz. | přísaha.

iussum, i *n* rozkaz.

iustitia, ae *f* spravedlnost.

iustitium, i *n* zastavení soudů, soudní prázdniny; zastavení všeho řízení veřejného, státní smutek.

iustum, i *n* právo, spravedlnost; *plur.* pohřební obřady.

iustus 3. *adj.* spravedlivý, zákonitý; řádný, náležitý, úplný; dostatečný, správný; iter i. obyčejný pochod (asi 8 hod.).

Iūturna, ae *f* pramen a nymfa v Latii, sestra krále rutulského Turna; pramen v Římě u chrámu Kastora a Polluka.

iūvēnālis e *adj.* mladický; **Iuvenalia ium** *n* slavnost Mládi Neronem zavedená.

iūvenca, ae *f* jalůvka, kravička; mladá paní.

iūvenus, i *m* mladý býk, býček.

iūvēnesco, ěre, ui jinošských let dosahuji, vyrůstám; opět mládu, omládnouti.

iūvēnilis, e *adj.* mladický.

iūvēnis, is *adj.* mladý, *comp.* iunior; *subst.* mladík, mladý muž, panna, mladá žena.

iūvēnor, āri mladicky jednám, výstředně si počínám. [ký.

iuenta, ae *f* mládí, věk mladice.

iūventas, tis *f* mládí, mladý věk;

Iuventas bohyně mládí.

iūventus, tis *f* mládí, mládež, mladé branné mužstvo.

iūvo, āre podporuji, pomáhám (alquem); iuvat me těší mne, líbí se mi.

iuxtā *adv.* vedle, podle; *predl.* s *akk.* vedle, blízko.

Ixion, is *m* otec Pirithoův do Tartaru uvržený a v kolo vpletený.

Ixīōnides, ae *m* syn Ixionův Pirithous; *plur.* = Kentaurové.

K.

Kalendae v. Calendae.

L

L. římské předejmení Lūcius.
 Lābēātēs, ium *m* národ illyrský
 sev. od Dyrrhachia v nyn.
 Černé Hoře; *adj.* Labeātis, e.
 lābēcūla, ae *f* skvrnka.
 lābēfacio, ěre, fēci, factum vi-
 klám, otrásám, podvracím.
 lābēfacto, āre viklám, otrásám;
 podvracetí, poraziti.
 lābellum, i *n* rtík.
 lābellum, i *n* vanička, nádobka
 k mytí jakožto znamení na
 náhrobku.
 Lābērius 3. pleb. rod římský:
 1. Dec. L. básník mimů; 2.
 Q. L. Dūrus voj. tribun Cae-
 sarův.
 lābes, is *f* pád, sesutí; pohroma,
 záhuba; zkáza; skvrna, hanba,
 hanebník.
 Lābīcī, ōrum *m* m. v Latii mezi
 Tuskulem a Praeneste; *adj.*
 Labīcānus 3.
 Lābīēnus, T. Atius *m* legat
 Caesarův.
 lābo, āre viklám se, kolísám,
 jsem na spadnutí, padám; sří-
 titi se.
 lābor, is *m* námaha, práce, úsilí;
 pracovitost; *pl.* strasti a p.; l.
 lunae zatmění.
 lābor, i, psus sum smeknouti se,
 sklouznouti; klesám, po-, pa-
 dám, u-; pouštím se dále; ubí-
 hám, plynú; pochybiti; spe l.
 v naději jsem sklamán.
 laborans strádající, sklíčený.
 lābōrifer 3. námahy snášející.
 lābōrātus 3. zhotovený (vestis),
 připravený (dona Cereris).
 lābōriōsē *adv.* namáhavě, vy-
 trvale.
 lābōriōsus 3. *adj.* pracovitý,
 příčinlivý; pracný, namáhavý;
 prací obtížený.
 labōro, āre pracuji, snažím se,

usiluji, starám se, dbám; strá-
 dám, jsem v tísní; churavím,
 jsem nemocen (ex pedibus);
 zhotovuji, provádím, pracuji o
 něčem (frumenta); luna laborat
 zatmívá se; váznu (veritas).
 labrum, ī *n* ret, pysk, kraj, ob-
 ruba.
 labrum, i *n* vana, umyvadlo,
 kád; lázeň, koupel.
 lābrusca, ae *f* vitis divoká réva.
 lābýrinthus, i *m* budova s blud-
 nými chodbami, bludiště, zvl.
 kretské.
 lāc, tis *n* mléko; l. coactum
 ssedlé ml., tvaroh.
 Lācaena, ae *f* Spartanka.
 Lācēdaemōn, is *f* město (Sparta)
 v Lakonice; *adj.* Lacedaemo-
 nius 3.
 Lācēdaemonius, ī *m* Lacedaemo-
 ňan, Spartan.
 lacer 3. rozsápaný, rozbitý;
 dravý (morsus). [drání.
 lācērātio, ōnis *f* rozsápání, roze-
 lācerna, ae *f* vrchní šat na
 ochranu před zimou a deštěm.
 lācēro, āre rozedrati, rozsápati,
 roztrhati, s-, tupiti; ohrožovati,
 ničiti.
 lācerta, ae *f* ještěrka.
 lācertōsus 3. svalnatý.
 lācertus, i *m* ještěrka.
 lācertus, i *m* rámě, paže (od
 plece k lokti), paže celá; síla
 (Caesaris); mohutnost řečnická
 (in Lysia).
 lācesso, ěre, īvi, itum dráždím,
 napadám, dorážím, vyzývám
 vyvolávám (sermones).
 Lacetāni, ōrum *m* národ pyre-
 nejský; Lacetānia, ae *f*.
 Lāchēs, ētis *m* řecký vojevůdce.
 Lāchēsīs, is *f* jedna ze tří Su-
 diček.
 lācīnia, ae *f* cíp, útržek, hadřík.

Lācīnium, *i n* mys a město u Krotonas chrámem Junoniným; *adj.* **Lācīnius** 3., *L. diva* = Juno.

Lācōn, *is m* obyv. Lakonie, Lakončan; zvl. druh psů honících.

Lācōnica, *ae f* krajina na Peloponnesu. [ora].

Lācōnicus 3. lakonský (purpura, **Lācōnis**, *idis f* Lakončanka.

lacrīma, *ae f* slza.

lacrīmābilis, *e adj.* slz hodný, k pláči; plačtivý, žalostný.

lacrīmābundus 3. v slzách se rozplývající.

lacrīmo, *āre* slzím, pláči, oplakávám; vypotiti (*lacrimatae myrrhae*).

lacrīmōsus 3. uslzený, plačtivý (*vox*); slzy budící (*fumus*); žalostný, smutný.

lacrīmūla, *ae f* slzička.

lacteo, *ēre* ssaji, mlékem se živím; mléko, šlávu v sobě chovám, *lactens* šťavnatý.

lacteus 3. mléčný, z mléka mlékem naplněný, jako ml. bílý.

lacto, *āre*, *lactans* kojící, mizu dávající (*deus*).

lacūna, *ae f* prohlubenina, důl, jáma, důlek; prázdné místo, mezera, nedostatek něčeho, ztráta.

lacūnar, *is n* vykládaný strop.

lacūno, *āre* strop vykládám.

lacus, *ūs m* prohlubeň, nádržka vanovitá, kád' na víno, vodojem; jezero, rybník.

Lādas, *ae m* běhoun Alex. Vel., vítěz ve hrách olympijských.

Lādon, *ōnis m* řeka na Peloponnesu, bůh řeky této byl otcem Dafniným.

Laeca, *ae m* M. Porcius spoluspiklenec Katilinův.

laedo, *ēre*, *si*, *sum* urážím, nabližuji; porušuji; poškozuji; vyrušuji, obtěžuji.

Laelia, *ae f* tchyně Krassova; Vestálka.

Laelius 3. rod římský: C. L. Sapiens přítel Scipionův; D. L. říms. spisovatel; D. L. vůdce loďstva Pompejova.

laena, *ae f* vlněný svrchní šat do nepohody.

Lāértēs, *ae m* otec Odysseův; **Lāertiades**, *ae m* = Ulixes; *adj.* **Lāertius** 3.

Laestrýgon, *is m* surový kmen pův. v Kampánii, později na Sicilii; *adj.* **Laestrýgōnius** 3. (*amphora* = formijská).

laetābilis, *e adj.* radostný.

laetātio, *ōnis f* plesání, radování.

laetē *adv.* radostně, s bujným veselím.

laetīficus 3. radostný, utěšený.

laetitia, *ae f* radost, veselí.

laetor, *āri* raduji se.

laetus 3. potěšen, vesel, rád; příjemný, utěšený, úrodný.

laevē *adv.* zvráceně, nejnepř. *laeva*, *ae f* levice; levá strana.

laevā *adv.* po levici.

laeva, *orum n* místa po levici.

laevum, *i n* levá strana.

laevus 3. levý; příznivý (*numen*), neobratný, zvrácený, nejapný; nepohodlný, nepřiznivý (*tempus*). [usmažený].

lāgānum, *i n* koláč na oleji **lāgēna** (-*oe-*), *ae f* láhev.

lagēos, *i (-ēa, ae) f* druh řec. vína.

Lāis, *dos f* krásná Korinfanka.

Lāius, *i m* král thebský, syn Labdakův, otec Oidipův; **Lāiades**, *ae m* potomek Laiův

lāma, *ae f* = lacuna kaluž.

Lāmachus, *i m* vojevůdce athenský. [omývám].

lambo, *ēre*, *i*, *ītum* lízám, olizuji,

lāmenta, *ōrum n* nářky, bēdování.

lāmentābilis, *e adj.* žalostný.

lāmentātio, *ōnis f* nařikání, bēdování.

lāmentor, *āri* bēduji. [nice].

lāmia, *ae f* kouzelnice, čaroděj.

Lamia, *ae f m.* v Thessalii.

lāmīna, ae *f* plech, plíšek, deska, plátek; mince, peníz; 1. ardentés rozpálený plech jako mučidlo; plech pily.
lamna v. *lamina*.
lampas, dis *f* svítlna, pochodeň; Phoebea 1. slunce.
Lampētie, es *f* dcera Solova, sestra Faētontova.
Lampsācus, i *f* město na Hellesponté; *adj.* Lampsācēnus 3.
Lāmus, i *m* syn Herakleův a Omfalin; král laistrygonský, zakladatel Formif.
lāna, ae *f* vlna, rouno, lanam ducere přísti; látka vlněná; pýří, prach; tenký obláček, beránek; chmýří.
lancea, ae *f* kopí (s řemenem uprostřed). [oslabuji.
languefācio, ěre, fēci, fāctum
langueo, ěre, uī jsem mdlý, ochablý.
languesco, ěre chabnu, slábnu; stávám se mírnějším, lahodnějším.
languīdē *adv.* mdle, chabě.
languidus 3. mdlý, malátný malátnost působící (quies).
languor, is *m* únava, mdloba, ochablost; 1. aquosus vodnatelnost.
lānīātus, ūs *m* rozsápání.
lānīcīum, i *n* vlna.
lānīēna, ae *f* jatky.
lānīfīcus 3. ars umění tkací.
lānīger 3. *adj.* vlnonosný; *subst.* beran.
lānio, āre rozsápati.
lanista, ae *m* mistr šermířský; zbojník, bandita; pobuřovač.
lānius, i *m* řezník.
lānūgo, inis *f* vlna, chmýří rostlin i první vousy.
Lānūvium, i *n* m. v Latii; *adj.* Lānūvīnus 3. i *subst.*
lanx, cis *f* mísa, miska obětní a u vah.
Lāōcōon, tis *m* syn Priamův a Hekabín.

Lāōdāmīa, ae *f* dc. Akastova provázevší svého chotě do podsvětí.
Lāōdicē, ēs *f* dcera Priamova; dc. Seleuka Filopatora.
Lāōdicēa, ae *f* m. ve Frygii; v Medii; v Syrii; *adj.* Lāōdicēnus 3.
Lāōmēdon, tis *m* otec Priamův; L-tis nurus Aurora.
Lāōmedontēus 3. trojský (gens).
Lāōmedontīus 3. trojský (heros).
Lāōmedontīādes, ae *m* Priamus, *plur.* Trojané.
lāpāthus, i *f* šlovík.
lāpicīdīna, ae *f* *plur.* lom kamenný.
lāpīdātio, ōnis *f* kamenování.
lāpīdātor, is *m* kamenovatel.
lāpīdeus 3. *adj.* kamenný.
lāpīdat přší kamení.
lāpīdōsus 3. kamenitý (ager), jako kámen tvrdý (cornu).
lāpillus, i *m* kamének; drahý kámen, perla; 1. Libyci kousky mramoru.
lāpis, īdis *m* kámen; 1. sacer mezník; 1. ardens povětroň; 1. bibulus pemza, pískovec; milník (vicesimus); náhrobek, pomník; drahokam.
Lāpītha, ae *m* *plur.* divoký národ thessalský (myth.); *adj.* Lāpīthaeus 3. a ēius 3.
lappa, ae *f* lopuň.
lapsio, ōnis *f* klesání, sklon, náklonnost.
lapso, āre vrávorám, klesám.
lapsus, ūs *m* pád, sesutí, spadnutí; oběh, let, proud, vnutí se, plazení; pochybení.
lāqueātus 3. s vykládaným stropem.
lāqueus, i *m* smyčka, osídlo, oprátka.
Lāra, ae *f* dc. říčního boha jazyka zbavená a v Římě uctívaná jako Muta neb Tacita.
lardum, i *n* slanina.

Larentālia, ium *n* slavnost
23. pros. na počest Akky La-
rentie. [stulova.
Lārentia, ae *f* Acca chof Fau-
Lāres, um, ium ochranní bůž-
kové domů, rodin, polí, měst;
v Římě měli svůj chrám; oběť
kadidlová; obydlí, dům, krb.
largē *adv.* hojně, štědře.
largifluus 3. hojně tekoucí.
largior, īri uštědřuji; obdařiti;
α sol. přílišně, hojně rozdávati.
largiter *adv.* hojně, štědře;
1. possum štědrostí svou vliv,
moc mám.
largitio, ōnis *f* štědré rozdávání,
uštědřování, plýtvání, uplácení.
largitor, is *m* štědrý dárce;
podpláčeč.
largus 3. bohatý, hojný; štědrý.
Lārīnas, tis *m* *adj.* larinský;
subst. Lārīnātes, ium *m* obyv.
města Larina v Samniu.
Lārissa, ae *f* město thessalské
na Peneiu; hrad v Argolidě.
Lārissaeus 3. *adj.* larisský,
thessalský; *subst.* Lārissaei,
ōrum.
Lārissenses v. předešlé.
Larissus, i *m* řeka v Achai.
Lārius, i *m* jezero Lago di Como.
larva, ae *f* škraboška.
lāsānum, i *n* kuchyňské nádobí.
lascīvia, ae *f* bujnost, rozpusti-
lost, nevázanost.
lascīvio, īre jsem bujný, nevázaně
si vedu.
lascīvus, 3. bujný, rozpustilý,
nevázaný, necudný.
lassitūdo, inis *f* únava, ochablost.
lasso, āre unavuji.
lassus 3. unavený, mdlý, ochablý.
lātē *adv.* široce; zevrubně; roz-
vláčně; **longē** lateque daleko
široko.
lātebra, ae *f* úkryt, skryše,
kout, zákoutí; záluda, záhada;
výmluva.
lātebrōsus 3. zastrčený; tajný;
plný skrýší, děr.

latens, tis skrytý, tajný.
lātenter *adv.* tajně, nepozoro-
vaně.
lāteo, āre, ui skrývám se, jsem
skryt; vězím; v bezpečí žiji;
latet jest tajno, nepovědomo.
lāter, eris *m* cihla.
lātercūlus, i *m* malá oihla.
lāterīcium, i *n* stavba z cihel.
lāterīcius 3. *adj.* cihelný,
cihel.
lāternārius, i *m* nosič svítilny;
pomocník, adlát (Catilinae).
lātex, īcis *m* tekutina; voda;
meri 1. víno.
Lātiālis, e *adj.* latinský; Juppiter
v. násl.
Lātiāris Juppiter Latinský, ja-
kožto ochránce spolku latin-
ského.
lātībūlum, i *n* úkryt, skryše.
Lātīnae feriae slavnost spolku
latinského.
Lātīnē *adv.* latinsky, správně
latinsky; otevřeně, upřímně.
Lātīnī, ōrum *m* obyvatelé Latia;
ob. italští mající latinské právo
občanské.
Lātīniensis, e *adj.* latinský;
plur. Latinové.
Lātīnus 3. *adj.* latijský, latinský.
Lātīnus, i *m* král staroitalský.
lātio, ōnis *f* nesení, při-; auxilii
1. přispění na pomoc; návrh
(legis); hlasování, spolu- (suf-
fragii).
lātīto, āre skrývám se.
lātītūdo, inis *f* šířka; rozsáhlost,
rozměr.
Lātium, i *n* krajina ve stř. Italii
s hl. městem Římem; ius Latii
právo latijské.
Lātius 3. *adj.* latijský, římský.
Latmus, i *m* hora v Karii.
Lātōis, dis *f* Latoně zasvěcený
(Calaurea); *subst.* = Diana.
Lātōius 3. *adj.* latonský; *subst.*
Lātōius = Apollo.
Lātōna, ae *f* Titanka, matka
Apollinova a Dianina.

Lātōnigēna, *ae* potomek Latonin.
Lātōnius 3. *adj.* latonský; *subst.*

Lātōnia = Diana.

lātor, ōris *m* předkladatel, návrhovatel (*legis*).

Lātōus 3. *adj.* latonský; *subst.* = Apollo.

Latovici (Latobrigi), ōrum *m* germanský kmen na pravém břehu Rýna.

latrātor, is *m* štekoun; křikloun.

latrātus, ūs *m* štekot.

latro, āre štekám.

latro, ōnis *m* loupežník; lovec.

latrōcinium, i *n* loupež, loupežnictví; loupežná výprava, rota.

latrōcinor, āri loupežím.

latrunculus, i *m* zbojník, lupič.

lātus, ēris *n* bok, strana; stěna; prsa, síla; směr, strana boční; ab latere z okolí, důvěrník (*tyranni*).

lātus 3. *adj.* široký, širý, rozsáhlý, obširný.

laudābilis, e *adj.* chvály hodný.

laudābīlīter *adv.* chvalitebně.

laudandus 3. chvály hodný.

laudātio, ōnis *f* chvála, pochvala, chvalořeč; příznivé svědectví.

laudātor, is *m* chvalořečník; svědek příznivě svědčící.

laudātrix, cis *f* chvalořečnice.

laudātus 3. výtečný (*vir*); krásný (*vultus*, *virgo*).

laudo, āre chválím, velebím; uvádím, jmenuji.

laurea, *ae f* strom vavřínový, věnec v., vavřín; triumf.

laureātus 3. vavřínem ověnčený; litterae l. zpráva o vítězství.

Laurens, tis *adj.* laurenský; *subst. plur.* Laurentští.

Laurentius 3. *adj.* (palus) laurenský (v Latii).

laureus 3. *adj.* vavřínový.

laurus, i *f* vavřín.

laus, dis *f* chvála, sláva, čest; chvalný, záslužný čin; laudes chvalořeč.

lautē *adv.* nádherně, panský.

lautia, ōrum *n* pohoštění cizích vyslanců v Římě.

Lautulae, ārum *f* místo v Latii.

lautūniae, ārum *f* lomy; vězení v lomech v Syrakusách, v Římě.

lautus 3. nádherný, stkvostný, výtečný, krásný; veliký, značný (*liberalitas*).

lāvatio, ōnis *f* koupání, koupadlo.

Lāverna, *ae f* bohyně zisku a zlodějů. [Aeneova.]

Lāvinia, *ae f* dc. Latinova, choť

Lāvinium, i *n* město v Latii Aeneem založené; *adj.* Lāvīnius 3.

lāvo, āre, āvi, āvāvi, ātum, autum, ōtum myji, koupám; kropím (*vultum lacrimis*), omývám, zavlažuji; splachuji (*mala vino*).

laxāmentum, i *n* uvolnění, povolání, ulevení.

laxē *adv.* volně.

laxitas, tis *f* prostrannost.

laxo, āre uvolňuji, rozvazuji, povoluji, popouštím.

laxus 3. *adj.* volný, prostranný; annona l. laciný; dies l. další lhůta.

lea, *ae f* lvice.

leaena, *ae f* lvice.

Lēander, i *m* milenec Heroin, jenž každé noci z Abydu do Sestu přeplaval.

Lēarchus, i *m* syn Athamantův a Inoin; *adj.* Lēarchaeus 3.

Lēbadia, *ae f* m. v Boiotii u Helikonu. [maloas.]

Lēbēdus, i *f* m. na ions. pobř.

lēbēs, tis *m* kotel, umyvadlo.

Lebinthos, i *f* ostrov sporadský.

lectica, *ae f* lůžko, lehátko, nosítka.

lecticārius i *m* nosič nosítek.

lecticula, *ae f* malá nosítka; máry.

lectio, ōnis *f* sbírání, vy-; čtení, předčítání; senatus l. předčítání seznamu senatorů censorem a vypuštěním nehodných.

lectisternium, *i n* veřejná hostina na počest bohů, před jejichž sochy pokrmy kladeny.
lectito, *āre* čítávám, bedlivě čtu.
Lecton, *i n* mys na bř. trojském.
lector, *is m* čtenář; předčítatel.
lectulus, *i m* lůžko, lehátko.
lectus 3. vybraný, výtečný.
lectus, *ūs* lůžko, postel; lehátko, pohovka.
Lēda, *ae f* choť Tyndarova, matka Kastora, Polluka, Heleny a Klytimestry; *adj.* **Lēdaeus** 3.
lēgatio, *ōnis f* poselství, poslaneectví, vyslaneectví; důstojnost podvelitele či legata; poselstvo; 1. libera právo volného cestování do provincie.
lēgatum, *i n* odkaz.
lēgatus *i m* posel, vyslanec; důstojník římský (podvelitel neb velitel legie); náměstek místodržitelův; za doby císa. místodržitel provincie.
lēgifer 3. *adj.* zákonodárný.
lēgio, *ōnis f* oddíl vojenský 4200—6000 mužů a 300 jezdců; zástup vojenský vůbec.
lēgiōnārius 3. k legii patřící, řadový (na rozdíl od vojska spojeneckého).
lēgislātor, *is m* zákonodárce.
lēgītīmē *adv.* zákonitě, řádně.
lēgītīmus 3. *adj.* zákonitý, řádný.
lēgo, *āre* posílám, vy-, ode- s nějakým úkolem; legatem jmenuji; odkaz činím.
lēgo, *ēre*, **lēgi**, **lectum** sbírám, shromažďuji; navíjím, předu (fila); procestovati, uraziti, projíti; kolem se plavím (Capreas); vybírám, volím; беру si, kradu (sacrum legere, sacrilegium); čtu, předčítám, přednáším; pozoruji (omnes adversos).
lēgūlēius, *i m* pedantický neb zlomyslný vykladač paragrafů.
lēgūmen, *inis n* luštěnina; bob.
Lēlēgēis, *dis adj.* lelegejský,

asijský; *subst.* starý název Mileta.
Lēlēges, *um m* kmen pelasgický v Řecku a M. Asii.
Lēmānnus (-n-) *i m* (lacus) jezero Ženevské.
lembus, *i m* člun.
Lemnias, *dis f* Lemňanka.
Lemnicola, *ae c.* obyv. Lemnu, přijímá Vulkanovo.
Lemnus, *i f* ostrov v moři Aigaiském; *adj.* **Lemnius** 3. *i subst.*; L. pater = Vulcanus.
Lemonum, *i n* (Poitiers) město Piktonů jižně od dolního Ligera.
Lemovices, *um m* kmen galský mezi Arverny a Santony.
Lemovii, *ōrum m* přímoř. národ germanský. [lých.
lēmūres, *um m* duchové zemřelých.
lēmūria, *ōrum n* slavnost zemřelých 9. května konaná.
lēna, *ae f* kuplířka.
Lēnaeus 3. *adj.* bakchický.
lēne *adv.* klidně, tiše.
lēnimen, *inis n* úleva, útěcha.
lēnimentum, *i n* prostředek mírnění, ulevující.
lēnio, *ire* mírním, konejším, tiším. [hodný.
lēnis, *e adj.* mírný, jemný, lalénitas, *tis f* mírnost, klidnost, povlovnost, lahodnost.
lēniter *adv.* mírně, jemně, klidně; povlovně, zdlouhavě.
lēnītūdo, *inis f* mírnost, povolnost. [hončí.
lēno, *ōnis m* kuplíř, svůdce, ná-
lēnōcīnium, *i n* kuplířství, svůdná ozdoba, lakadlo.
lēnōcīnor, *āri* nízce lichotím, podlízám někomu.
lens, *tis f* čočka.
lentē *adv.* volně, pomalu, zdlouhavě; flegmaticky, lhostejně.
lentesco, *ēre* ohebným se stávám, lípnu; povolují.
lentiscifer 3. *adj.* lentyšky rodící
lentiscus, *i f* lentyšek (strom).

lentitūdo, inis *f* vláčnost; zdlouhavost; lhostejnost; těžkopádnost.
 lento, āre ohýbám, sem tam pohybuji; remum vesluji.
 Lentulus, i *m* rod římský, větev Corneliů: L. Cornelius L. konsul 49; Cn. Corn. L. konsul a vojev. zúčastněný konce 2. vál. punské; P. Corn. L. táhl s Krassem proti Perseovi; P. Corn. L. Sura spoluspiklenec Katilinův; Cn. Corn. L. Marcellinus quaestor Caesarův, konsul r. 55., řečník; P. Corn. L. Spinther přítel Oiceronův; stoupenec Pompeiův; L. Corn. L. Crus kons. r. 49. po bitvě farsals. v Egyptě zavražděný.
 lentus 3. *adj.* vláčný, ohebný, lepkavý; volný, zdouhavý, nehybný, líný; dlouho trvající; klidný, lhostejný.
 lenunculus, i *m* bárka, člun.
 leō, ōnis *m* lev (i souhvězdí).
 Leon, tis *m* místo u Syrakus; vládce fiuntský.
 Leōnidas, ae *m* král spartský.
 Leonnātus, i *m*. vojevůdce Alexandra V.
 Leontīni, ōrum *m* m. na Sicilii; *adj.* Leontīnus 3. i *subst.*
 lepīdē *adv.* lepě.
 lepīdus, 3. *adj.* lepý, pěkný; změkčilý (puer); vtipný, trefný.
 Lepidus, i *m* rod říms., větev Aemiliů: M. Aem. L. kons. r. 186.; M. Aem. L. kons. r. 77. jako nepřítel státu Pompeiem přemožený; M. Aem. L. jeho syn, triumvir; M. Aem. L. Porcina kons. 136., řečník.
 Lepontii, ōrum *m* kmen galský v Alpách Lepontských (pramenisko Rýna).
 lepor, is *m* půvab, jemnost, lepost; roztomilost; vtipnost, vtip.
 Leptis, is *f* a) magna m. u velké Syrty; b) parva u Hadrumeta, rodiště Septimia Severa; *adj.* Leptitānus 3. i *subst.*

lepus, ōris *m* zajíc.
 lepuscūlus, i *m* zajíček.
 Lergavonenses, ium *m* národ hispanský.
 Lerna, ae *f* bažinaté místo u Argu; *adj.* Lernaens 3.
 Lesbias, dis *f* Lesbianka.
 Lesbus, i *f* ostrov v moři Aigaiském; *adj.* Lesbiacus 3. (libri) a Lesbius 3.
 lessus, acc. um nářek nad mrtvým.
 lētālis, e *adj.* smrtící, smrtelný.
 Lēthaea, ae *f* choť Olenova v kámen proměněná.
 Lēthaeus 3. *adj.* lethejský (amnis); v podzemí, podzemský (vincula); uspávající, zapomenutí působící.
 lēthargicus 3. i *subst.* spavostí stížený.
 lēthargus, i *m* spavost.
 Lēthē, ēs *f* řeka v podsvětí, z níž zemřelí zapomenutí pili.
 lētifer 3. *adj.* smrtonosný; l. locus místo, kde smrtící rána
 lēto, āre usmrtiti. [vězí.
 Letoīs v. Lat.
 lētum, i *n* smrt, zánik, záhuba.
 Letus, i *m* hora v Ligurii.
 Leucādia, ae *f* (Leucas) ostrov v Jonském moři; *adj.* Leucādius 3. (příjmí Apollinovo), Leucadia *f* veselohra Turpiliova; L-o modo: Leukaďané každoročně jednoho člověka házeli do moře, aby utonul.
 leucaspis, dis *adj.* běloštitý.
 Leucāta, ae *f* mys na ostr. Leukadě.
 Leuci, ōrum *m* kmen galský na horní Mose a Moselle.
 Leucippis, dis *f* dc. Leukippova.
 Leucippus, i *m* otec Foiby, Hilaíry a Arsinoë; filosof atomistik.
 Leuconoë, ēs *f* dc. Minyova.
 Leucōpetra, ae *f* mys u Rhégiā.
 Leucophrýna, ae *f* (s bílým obočím) příjmí Dianino.

Leucōsia, ae *f* ostrůvek v m. Tyrrhenském u Paesta.

Leucōsýri, *m* ōrum obyvatelé v Kappadokii.

Leucōthea, ae *f* příjmi dc. Kad-movy Ino; dc. babylons. krále Orohama.

Leuctra, ōrum *n* městečko v Boiotii.

Leuctricus 3. *adj.* leukterský, u Leukter.

Levāci ōrum *m* kmen belgický mezi Skaldem a Sabem.

lēvāmen, inis *n* polehčení, útěcha.

lēvāmentum, *i n* prostředek polehčení působící, polehčení.

lēvātio, ōnis *f* polehčování, mírnění; ubývání.

lēviculus, 3. *adj.* nepatrný; trochu marnivý, sobělibý.

lēvis, e *adj* lehký; bezvýznamný, nepatrný, nepodstatný, lichý; lehkomyšlný, nestálý.

lēvis, e *adj.* hladký; mladický, něžný, útlý (pectus); o řeči: plynň.

lēvitas, tis *f* lehkost, plynň, hbitost; lehkomyšlnost, vrtkavost; povrchnost.

lēvitas, tis *f* hladkost.

lēviter *adv.* lehce, nepatrně, málo; ochotně.

lēvo, āre zdvihám, polehčuji; posiluji, těším, podporuji, zmenšuji, mírním (iniurias, suspicionem); zbavuji (se infamia).

lēvo, are hladím, uhlazuji, piluji.

lex, gis *f* návrh zákona, zákon; legem fero navrhuji; lege ago žalobu podávám, trest vykonávám; meis legibus utor mám samosprávu; pravidlo, předpis, řád, formule, podmínka; smlouva.

Lexobii (-vii), ōrum *m* (Liseux) pomořané v Normandii při ústí Sekvany.

libāmen, inis *n* úlitba na počest bohů, oběť; první umenšení.

libāmentum, *i n* v. předešlé.

libātio, ōnis *f* úlitba, oběť.

libella, ae *f* stříbrný peníz = $\frac{1}{10}$ denaru čili ass, halíř; ad libellam na halíř, přesně.

libellus, *i m* knížečka; denník, zápisník; spis pamětní, prosební, list; oznámení, vyhláška, pozvání, program.

libens, tis *adj.* rád.

libenter *adv.* rád.

Libēr, ēri *m* staroit. božstvo plodnosti, později = Bacchus; meton. víno.

libēr, ri *m* lýko; kniha, spis; záznamy, katalog; dopis.

libēr 3. *adj.* volný, svobodný, prost, sprostěn; nevázaný, nemírný (dolor).

Libēra, ae *f* Proserpina, dc. Cereřina; Ariadne jakožto choť Bacchova.

Libērālia, ium *n* slavnost Bacchova 17. břez., při níž hoři dostávali togam virilem.

libērālis, e *adj.* svobodnému stavu přiměřený, důstojný, způsobilý, ušlechtilý, dobře smýšlející; velkomyslný, dobročinný, štědrý.

libērālitās, tis *f* ušlechtilost, štedrost, ochota; dar.

libērāliter *adv.* laskavě, ochotně, milerád, štedře.

libērātio, ōnis *f* osvobození, prohlášení za nevinna.

libērātor, is *m* osvoboditel.

libērē *adv.* volně, svobodně, nevázaně; upřímně, bez obalu.

libērī, ōrum *m* děti.

libērō, āre osvoboditi, zbaviti, zprostiti, za nevinna prohlásiti; templa liberata s volným rozhledem; fidei l. slib splniti; nomina l. dluhy vypořádati.

libertas, ātis *f* svoboda, volnost; nevázanost, zvůle; otevřenost, neohroženost.

Libertas, tis *f* bohyně Svobody (chrám na vrchu Aventinském).

libertina, ae *f* propuštěnka.

libertīnus 3. *adj.* propuštěný na svobodu; *subst.* propuštěnec; (protiva: ingenuus).
libertus, i *m* propuštěnec (protiva: servus).
libet, libuit, libitum est líbí se; dovolím si.
Libethrides, um *f* Musy, jakožto obyvatelky pramene u Magnesie ▼ Maked.
libidinōsē *adv.* prostopášně, vášnivě, bezuzdně.
libidinōsus 3. *adj.* prostopášný, bezuzdný, zhýralý.
libido, inis *f* choutka, žádost, rozmařilost, náruživost, nevázanost, svévole; *plur.* výtvary bujné smyslnosti.
libīta, ōrum *n* choutka.
Libītina, ae *f* staroit. bohyně, později = Venus a Proserpina, bohyně Smrti, v jejímž chrámě bylo lze všecky potřeby pohřební opatřiti.
libo, āre ubírám, načínám, ochutnávám; vylévám, obětuji, přináším, dávám; беру, nabírám, čerpám; porušuji.
libra, ae *f* váha (i jako závaží = 12 uncím), souhvězdí Váhy.
librāmen, inis *n* vzmach, mávnutí.
librāmentum, i *n* váha; spád; vodorovná rovina obzorová.
librārīōlum, i *n* skříňka na knihy.
librārīolus, i *m* opisovač knih.
librārium, i *n* skříň na knihy.
librārius 3. *adj.* knižní, knihový; *subst.* opisovač knih; knihkupec. [střílu.
librātor, is *m* střelec ze samo-
librātus 3. rozhoupaný, mrštěný, mocný (ictus).
librīlis, e *adj.* libru těžký, liberní; *subst.* librilia, ium kameny liberní.
libro, āre odvažuji, v rovnováze držím; se l. vznášeti se, létám; mrštiti, rozhoupávám, rozmá-
vati.

libum, i *n* koláč.
Liburna, ae *f* rychlá loďka.
Liburni, ōrum *m* kmen illyrský.
Lībya, ae *f* sev. Afrika, Afrika vůbec.
Lībýcus 3. *adj.* libycký, africký; *subst. pl.* Libyané.
Lībys, os *m* Libyan.
Lībystis, dis *f* libycký (ursa).
licens, tis *adj.* volný, nevázaný.
licenter *adv.* libovolně, nevázaně.
licentia, ae *f* svoboda, volnost; zvůle, zpupnost, nevázanost.
liceo, ēre, ui, itum jsem na prodej.
liceor, ēri, itus sum podávám, nabízím, licituji.
licet, ēre, cuit jest volno, dovoleno, možno, lze; *sp. příp.* třeba, třebas i.
Līchas, ae *m* sluha Herakleův.
Licīnius 3. rod říms. (oba Crasové, řečník a triumvir), k němuž patřil také básník Archias; L. Damasippus senator, Pompeiovec; Licinia dc. řečníka Crassa.
licītatio, ōnis *f* licitování, dražba.
licitus 3. dovolený.
licium, i *n* outek, nit, uzel.
lictor, is *m* sluha nosící před úředníky řím. svazky prutů, liktor (jako průvodce vestálek beze svazku).
Līcymnia, ae *f* přítelkyně Horatiova, snad choť Maecenatova Terentia.
līgāmen, inis *n* vazadlo, obvaz stuha.
Līgārius 3. rod říms., z něhož poch. Q. L. správce provincie Afriky, protivník Caesarův Ciceronem hájený.
Līger, eris *m* (Loire) řeka v Gallii pramenící na Cevennách.
lignārius i *m* řemeslník o dřevě pracující, truhlář; inter lignarios ulice Truhlářská v Římě.
lignātio, ōnis *f* porážení, opatrování dříví.

lignātor, is *m* dřevař.
 ligneus 3. *adj.* dřevěný.
 lignor, āri dříví opatřuji.
 lignum, i *n* dřevo, dříví; *plur.* drva, polena. [spojuji.
 ligo, āre váži, svazuji, ovíjím,
 ligo, ōnis *m* motyka.
 ligula v. lingula.
 Ligūres, um *m* kmen v severo-
 záp. Italii.
 Ligūria, ae *f* Ligurie, záp. část.
 sev. Italie; *adj.* Ligustinus 3.
 ligūrio, ire olizují, mlsám, mám
 laskominy.
 ligūritio, ōnis *f* mlsnost.
 ligustrum, i *n* ptačí zob (rostl.).
 lilium, i *n* lilie, jáma s hrotem
 při opevnění.
 Lilybaeum, i *n* mys a *m.* na již.
 Sicilii; *adj.* Lilybēus 3.
 lima, ae *f* pilník.
 limātē *adv.* vypilovaně, přesně.
 limātus 3. vypilovaný, vyleštěný,
 jemný.
 limbus, i *m* pásek, obruba, lem.
 limen, inis *n* práh; světnice, pří-
 bytek, dům; vhod, šraňky na
 závoďišti.
 limes, itis *m* mez polní; hranice,
 hráze, pohraniční opevnění;
 cesta vůbec.
 Limnaea, ae *f* místo v sev.
 Akarnanii.
 Limnātis, dis *f* (obyvatelka ba-
 žin) přijmí Dianino.
 limo, āre piluji, hladím, leštím;
 vypilovati, pilováním dobytí
 (veritatem); upilovati, zmenšiti
 (de altero, commoda).
 limōsus 3. *adj.* bahnitý, bažinatý.
 limus, i *m* bahno.
 limus, i *m* nachově lemovaný
 pás obětního kněze.
 limus 3. (-is, e) *adj.* šikmý, šil-
 havý.
 linea, ae *f* šňůra; linie, čára,
 přímka; zábradlí řady sedadel
 v divadle; konec, meze.
 lineāmentum, i *n* čára, rys;
plur. výkres, obrys, nárys.

lineus 3. *adj.* lněný.
 Lingōnes, um *m* kmen keltský
 při pramenech Sequany, Ma-
 trony, Mosy a Araru.
 lingua, ae *f* jazyk, řeč, okřídli.
 lingula, ae *f* jazyček, okřídli,
 liman.
 liniger 3. *adj.* lnem oděný (o
 Isidě a jejích kněžích).
 lino, ěre, lēvi, litum natírám,
 pomazuji, zasmoliti; potáhnou-
 ti, povléci, zamazati.
 linquo, ěre, liqui, lictum zane-
 chávám, zůstavuji, opouštím;
 (animo) linqui omdlíti.
 linteātus 3. lněným šatem oděný.
 linter, ris *f* člun; koryto, necky.
 linteum, i *n* lněná látka, plátno,
 plachta lodní.
 linteus 3. *adj.* lněný, plátěný;
 libri 1. na plátně psané.
 linum, i *n* len, plátno; šňůra,
 provaz; lněný šat; síť lovecká
 neb rybářská.
 Linus, i *m* syn Apollinův neb
 Hermův, učitel Orfeův, slavný
 pěvec.
 Lipāraeus 3. *adj.* liparský (ostr.
 u Sicílie).
 Lipārensis, e *adj.* liparský,
subst. Liparští.
 lippitūdo, inis *f* krhavost, zá-
 nět očí.
 lippus 3. *adj.* krhavý, chronic-
 kým zánětem očí trpící.
 liquēfācio, *pass.* -fio tavím, roz-
 pouštím; ochabiti, zmírniti;
 liquefacta viscera shnilé.
 liqueo, ěre, qui, cui jsem tekutý
 teku; jsem jasný, zřetelný, patr-
 ný; techn. formule soudcovská:
 non liquet věc mně není jasná.
 liquesco, ěre tekutým se stávám,
 rozplývám se.
 liquidō *adv.* určitě, jistě, bez-
 pečně, jasně.
 liquidus 3. *adj.* tekutý, tekoucí;
 liquidum tekutina; jasný, čistý;
 plynný, nepřetržitý; zřetelný,
 určitý.

līquo, āre rozpouštím; čistím, cedím (vina).

liquor, i jsem tekutý, teku; rozpouštím se, rozplývám se.

liquor, is *m* tekutina, mok (pramen, řeka, víno atd.).

Liriōpē, ēs *f* matka Narcissova.

Liris, is *m* řeka mezi Latiem a Kampanií.

līs, tis *f* pře, spor, pokuta; litem aestimare pokutu stanovití.

Liscus, i *m* vrchní úředník (vergobret) aedujský.

Lissus, i *f* město v Illyrii (Alesio v Albanii).

Lītāna silva hvozd v Apenninech táhnoucí se Ligurií a Etrurií.

lītatio, ōnis *f* šťastné obětování.

Litaviccus, i *m* šlechtic aedujský.

lītigātor, is *m* proces vedoucí.

lītigiōsus 3. plný sporů, svárlivý.

līto, āre za příznivých znamení obětuji; oběť přináším, zadostučinění dávám, usmířiti, pomstíti.

lītōreus 3. *adj.* pobřežní (aves), ve břehu žijící (cancer).

līttera, ae *f* písmeno, *plur.* písmo.

lītterae, ārum *f* psaní, list, dopis; úřední zpráva, výnos; písemnictví, literatura; vědy, studie; per l- as písemně; l. publicae státní archiv.

lītterātē *adv.* zřetelně, učeně, vědecky.

lītterātūra, ae *f* abeceda, písmo.

lītterātus 3. vědecky vzdělaný, učený.

litterula, ae *f* písmenko; *plur.* znalost literatury, vzdělání filologické.

lītūra, ae *f* pomazání, vyoprava; skvrna v písmě.

lītus, ōris *n* břeh (mořský); litus arare marnou práci konati.

lītus, i *m* zakřivená berla augurská; roh vojenský.

līveo, ēre jsem barvy olověné, modrám se; závidím.

līvīdus 3. *adj.* barvy olověné, namodralý, sinavý; závistivý.

Līvius, a rod říms.: 1. M. L. Salinator vítěz nad Hannibalem; 2. M. L. Andronicus básník dram. a překl. Odysseie; 3. M. L. Drusus řečník, protivník Grakchův; 3. téhož jména tribun lidu; 5. T. Livius Patavinus slavný dějepisec.

Līvia, matka Katona Utického; L. Drusilla choť Neronova, později Augustova, matka Tiberiova; Livilla dc. Drusova.

līvor, is *m* zsinalost, závist, nepřízeň.

līxa, ae *m* markytán; *plur.* záškodníci.

lōcātio, ōnis *f* pronajetí.

lōco, āre umístiti, položití, postavití; pronajmouti; provdati; na úroky uložití.

Locrenses, ium *m* Lokrové.

Locri, ōrum *m* kmen řecký a v Bruttii.

Locris, īdis *f* krajina ve střed. Řecku.

lōcūlus, i *m* místečko; *plur.* skříňka; schránka, mošna.

lōcūples, tis *adj.* bohatý; spolehlivý (auctor).

lōcūplēto, āre obohatiti.

lōcus, i *m* (*pl.* loci jednotl. místa, místa v knihách; loca souvislá místa, krajiny) místo; městečko, osada; látka; doklad; vhodné místo, vhodný čas, příležitost; locum habere jest dovoleno, užívá se, význam má; locum dare slabinu ukázati; stanovisko, stav, postavení, rod, původ; in loco na pravém místě, ve vhodný čas; praemii loco místo odměny, jako odměnu.

Lōcusta, ae *f* pověstná travička za doby Klaudiovy a Neronovy.

lōcūtio, ōnis *f* mluvení, hovor, řeč; výslovnost.

lōgicus 3. *adj.* logický; logica, orum *n* logika.

lōlīgo, inis *f* plotice (ryba).
lōlium, i *n* jílek (tráva).
Londīnium, i *n* m. v Britannii.
longaevus 3. letitý, starý.
longē *adv.* daleko, dlouho; mnohem, o mnoho; velice; opodál, z dáli.
longinquitas, tis *f* délka, dlouhá doba, veliká vzdálenost.
longinquus 3. *adj.* daleký, vzdálený; dlouhý (o čase).
longitūdo, inis *f* délka (místně i časově). [sus].
longiūscūlus 3. trochu delší (ver-
longūrius, i *m* bidlo, ráhno, lať.
longus 3. *adj.* dlouhý; vzdálený, daleký; rozsáhlý (aequora); dlouhotrvající; nudný; navis l. loď válečná; l. homo dlouhán, čahoun; spe longus naději do daleké budoucnosti mající.
lōquāciter *adv.* žvatlavě, tlachavě.
loquax, cis *adj.* žvatlavý, tlachavý.
loquēla, ae *f* řeč, slovo.
loquor, i, cūtus sum mluvím, řečním, pro aliquo jmenem někoho, k obhájení někoho; vypovídám; v ústech stále mám (Catilinam); šumím (pinus).
lōrica, ae *f* brnění, krunýř; zábradlí na zdi hradební.
lōricātus 3. krunýřem opatřený.
loricula, ae *f* zábradlíčko; malý násep. [bič.
lōrum, i *n* řemen, ohlávka; otěž;
Lōtis, dis (Lotos) nymfa ve strom lotový proměněná.
lōtos (-us), i *f* lotos; strom s jedlým ovocem; flétna z dřeva lotového. [vozy obětovány.
Lua, ae *f* bohyně, již ukořistěné lubet v libet.
lūbrīcus 3. kluzký; lehce pohyblivý; nejistý; prchavý; podvodný (artes.).
Lūca, ae *f* m. v Etrurii (Lucca).
Lūcānī, ōrum *m* obyvatelé v jižní Italii. [Italii.
Lūcānia, ae *f* krajina v již.
Lūcānius, Q. *m* centurio Caesarův.

Lūcānus 3. *adj.* lukanský (nix, montes).
Luceium, i *n* tvrz v Galatii.
lūcar, is *n* daň z lesů.
lūcellum, i *n* maličký zisk.
lūceo, ōre svítím; jsem zřejmý, patrný; lucet jest den.
Lūcēres, um *m* jedna z nejstarších tribuf římských.
Lūcēria, ae *f* m. v Apulii; obyv. Lūcērini, ōrum.
lūcerna, ae *f* lampa, svítilna.
lūcesco, ōre svítá, rozednívá se.
lūcidē *adv.* jasně.
lūcidus 3. jasný, čistý (amnis); krásný (puella); lesklý; zřetelný, zřejmý.
lūcifer 3. světlo nesoucí, světlo-nosný; *subst.* jitřenka; den.
lūcīfūsus 3. *adj.* světla se štítící.
Lūcilius 3. řod říms.: C. L. satirik; L. Hirrus tribun lidu, Pompejovec. [porod.
Lūcina, ae *f* bohyně porodu;
Lūcrētia, ae *f* choť Collatinova.
Lūcrētīlis, is *m* hora v Sabinsku.
Lūcrētius 3. rod říms.: T. L. Carus básník; L. Vespillo Pompejovec.
lucrīfācio, ōre získati, zisk míti.
Lūcrīnus 3. *adj.* z lukrinského jezera v Kampanii.
lucror, āri získati, nabýti.
lucrōsus 3. *adj.* prospěšný, se ziskem spojený.
lucrum, i *n* zisk, výhoda, prospěch; de lucro vivere za svůj život děkovati milosrdenství jiných; zisknost, ziskuchtivost; bohatství. [hání.
luctātio, ōnis *f* zápolení, namá-
Lucterius, i *m* odvážlivý Kadurk.
luctīficius 3. zármutek působící, smutný. [lostný.
luctīōnus 3. smutně znějící, ža-
luctor, āri zápasiti, křížkovati se, zápolit; namáhati se.
luctuōsē *adv.* smutně, žalostně.
luctuōsus 3. žalostný, truchleý.

luctus, ūs *m* smutek, žal; smuteční oděv; Luctus bůh Smutku.
lūcubro, āre při světle, v noci pracuji. [menitě, dobře.
lūcūlentē *adv.* (-er) výtečně, zna-
lūculentus 3. *adj.* jasný, světlý; výtečný, znamenitý, krásný; bohatý; věrohodný.
Lūcullus, a rod říms.: L. Licinius L. vojevůdce proti Mithridatovi.
lūcūmo *m* etrursky: (Tarquinius Priscus.) král, kněz.
lūcus, i *m* háj; les, *přen.* vlasy
lūdibrium, i *n* posměch, hříčka.
lūdibundus 3. hravě, bez námahy
lūdīcrus 3. kratochvilný, zábavný; lūdīcrum, i *n* hra, divadlo.
lūdīfīco, āre posměch si tropím, za blázna mám.
lūdīfīcor, āri posměch si tropím; lstí mařím.
lūdio, ōnis (-ius, i) *m* herec.
lūdo, ēre, si, sum hraji, pohrávám si, žertuji, čas si krátím něčím, posmívám se, smích si tropím; klamu, podvádím.
lūdus, i *m* hra, divadlo; škola (zápasnická), škola pro začátečníky; hříčka, kratochvíle, milování; Ludus spis Naeviov.
lues, is *f* nákaza, mor; pohroma, neštěstí.
Lugdūnum, i *n* (Lyon) *m.* v Galii; *adj.* Lugdūnensis, e.
lūgeo, ēre, xi, etum truchlím, želím, smutek mám.
Lugotorix, īgis *m* vůdce Britannů. [žalostný.
lūgūbris e *adj.* smuteční; smutný,
lumbus, i *m* bedra.
lūmen, inis *n* světlo; pochodeň, svíce atd.; jiskra; lesk; světlo života, život; zrak, lumina oči; ozdoba, okrasa; jasnost, zřetelnost.
lūminōsus 3. světlý; výtečný.
lūna, ae *f* měsíc jakožto těleso nebeské; metaf. večer, noc;
Lūna bohyně měsíce.

lūnāris, e *adj.* měsíční; měsíc podobný.
lūno, āre srpovitě ohnouti; lū-
nātus 3. srpovitý, půlměsíco-
vítý.
luo, ēre, ui, ūtum myji, umývám, s-, očišťuji, splácím, odpykávám (poenam), trestem odvracím (pericula).
lūpa, ae *f* vlčice; nevěstka.
lūpātus 3. železnými ostny opatřený (frena); lūpāta, ōrum *n* ostnaté udidlo.
Lūpercal, is *n* jeskyně Panova na Palatinu.
Lupercalia, ium *n* slavnost ke cti Panově v únoru konaná.
Lupercus, i *m* kněz Panův.
Lūpia, ae *f* řeka v Germanii (Lippe).
lupīnum, i *n* vlčí bob.
lupīnus 3. vlčí.
lūpus, i *m* vlk; štika; hák jako válečný nástroj; ostnatá uzda.
lūra, ae *f* otvor; útroby.
lūrīdus 3. bledozlutý, bledý; bledost působící.
luscīnia, ae *f* slavík.
luscus 3. *adj.* jednooký.
lūsio, ōnis *f* hraní.
Lūsītānī, ōrum *m* obyv. záp. části poloostrova Pyrenejského;
Lūsītānia, ae *f*. , datel.
lūsor, is *m* hráč, žertovný skla-
lustrālis, e *adj.* očištný; každého pátého roku se konající (certamen).
lustratio, ōnis *f* očišťování; sacrum lustrationis očištný; putování, dráha (solis).
lustro, āre očišťuji; přehlížím, pro-; obcházím, pro-, procestovati, proběhnouti.
lustrum, i *n* oběť očištná vždy po pěti letech konaná; období pětileté; doba několika let; za doby cis.: hry Kapitolinské.
lustrum, i *n* kaluž; les; brloh; hampejz; prostopášný život.
lūsus, ūs *m* hra, žert, hříčka.

Lūtātius, Q., Catullus básník římský.
lūtēolus 3. *adj.* žlutavý.
Lutētia, ae *f* Paříž, město Parisiů na ostrově Sequany. [růžový.
lūteus 3. *adj.* žlutý, zlatožlutý,
lūteus 3. *adj.* z bláta, z hlíny; ničemný, nevěnosný.
lūtulentus 3. *adj.* bahnitý; zablácený, nečistý, šeredný.
lūtum, i *n* bláto, hlína.
lūtum, i *n* šart, rostlina žlutě barvicí; žlutá barva.
lux, cis *f* světlo, den; život; sub *lūcem* před svítáním; prima luce za prvního svitu.
luxūria, ae *f* přepych, hýřivost, bujnost, rozmařilost.
luxūrio, āre bujím, jsem bujný; nadbytek mám; hýřím, rozmařile žiji.
luxuriātus 3. rozpustilý (littera).
luxūriōsē *adv.* bujně, rozmařile.
luxūriōsus 3. *adj.* bujný; hýřivý, prostopášný.
luxus, ūs *m* přepych, bujnost, zhýřilost.
Lýaeus, i *m* (starostí zbavující) přijímá Bakchovo; přen. víno.
Lýcābas, ae *m* Etrur v delfína proměněný.
Lycaeus, i *m* hora v Arkadii; *adj.* Lycaeus 3.
Lýcambes, ae *m* Theban úsměšky Archilochovými dohnány k sebevraždě.
Lýcāon, is *m* král arkadský ve vlka proměněný. [Asii.
Lýcāōnes, um *m* národ v Přední
Lýcāōnis, dis *f* dc. Lykaonova Kallisto.
Lýcāōnius 3. *adj.* 1. (od Lycaon) Lykaonův, lykaonský; 2. (od Lycaonia) lykaonský, Lykaonův.
Lýcēum, i *n* gymnasium v Athenách; část gymnasia na Ciceronově Tuskulanu.
lychnus, i *m* svícen, kahan.
Lýcia, ae *f* krajina v M. Asii;

adj. Lycius 3.; L. deus = Apollo; Lýcii, ōrum *m*.
Lýco, ōnis *m* peripatetik; Syrakusan.
Lýcōmēdes, is *m* král na Skyru, u něhož se skrýval Achilleus.
Lýcōrias, dis *f* nymfa, dc. Ne-reova.
Lýcormas, ae *m* řeka v Aitolii.
Lýctus, i *f* m. na Kretě; *adj.* Lyctius 3.; L. classis kretské.
Lýcurgus, i *m* král thracký; zákonodárce spartský; řečník athenský.
Lýcus, i *m* druh Aeneův; etes Thrasybulův; řeka ve Frygii; ř. v Bithynii; město v Illyrii.
Lýdē, ēs *f* manž. básníka Antimacha.
Lýdia, ae *f* krajina uprostřed záp. M. Asie.
Lýdius 3. *adj.* lydský; přen. etrurský (Tiberis).
Lýdus 3. *adj.* lydský; Lydi, ōrum *m* Lydové; Lydorum manus = sbor, tlupa Etrusků.
Lygdii, ōrum *m* národ na Visle.
lynpha, ae *f* čistá voda, pramen.
lynphātus 3. šílený.
Lyncestae, ārum *m* národ makedonský; *adj.* Lyncestius 3.
Lynceus, i *m* Argonaut vynikající bystrým zrakem; syn Aegyptův; druh Aeneův; *adj.* Lyncēus 3. (přen. = bystrozraký).
Lyncides, ae *m* potomek Lynkeův
Lyncus, i *m* skythský král v rysa proměněný; město v Makedonii.
lynx, cis *c.* rys.
lýra, ae *f* lyra, loutna, varyto; básnictví lyrické.
Lýrcēus, i *m* pramen v Arkadii; *adj.* Lýrcēus 3.
lýricus 3. *adj.* lyrický.
Lýrnēsus, i *f* m. v Troadě, rodiště Briseovny, jež = Lýrnēsis, dis; *adj.* Lýrnēsius 3.
Lýsander, dri *m* vojevůdce spartský; efor spartský.

Lýsias, ae *m* řečník athenský.
Lýsimáchia, ae *f* m. v Thrakii;
m. v Aitolii.

Lýsimachus, i *m* vojevůdce Alexandra V.; otec Aristidův.
Lýsis, dis *m* filosof pythagorovský z Tarenta.

M.

M. předejmení Marcus; M' = Manius. [Isse.

Mácārēis, dis *f* dcera Makareova
Mácāreus, i *m* otec Issin; syn
Aiolův; druh Odysseův; Lapith.

Macciūs v. Plautus.

Mácēdo, ōnis *m* Makedoňan.

Mácēdōnia, ae *f* Makedonie,
krajina mezi Thessalií a Thrakií;
adj. Mácēdōnicus a Mácēdō-
nius 3.

macellum, i *n* (-us, i *m*) masný
trh, jatky; zboží na m. trh přinešené.

mācer, cra, um *adj.* hubený.

Mācer, cri *m* příjm. říms. rodů:
C. Licinius M. dějepisec a řečník;
Aemilius M. básník didaktický;
téhož jm. básník epický, přítel Oridiův.

mācēria, ae *f* ohrada, násep, táras.

mācēro, āre měkčím, vysiluji,
mořím, soužím.

Māchāon, is *m* syn Asklepiův,
lékař ve vojště achajském před
Trojou; *adj.* Māchāōnius 3.

māchīna, ae *f* stroj, nástroj
(zvl. válečný); lešení, vyvýšené
stanovisko; lest. [stroj.

māchīnāmentum, i *n* stroj, pří-
māchīnātiō, ōnis *f* sestrojení,
stroj; úprava; lešení; lest.

māchīnātor, is *m* mechanik,
strůjce, původce.

māchīnor, āri sestrojují, vymýšlím,
zlo strojím.

mācles, ēi *f* hubenost, vyzáblost.
macresco, ere, ui hubnu.

Macri Campi m. v Gallii před-
padské.

macto, āre zvětšiti, zvelebiti usi-
luji, zvelebují, uctívám, oběti
oslavuji, obětuji; zabíjím; stůj
co stůj odsouditi.

mactus 3. zveleбенý, oslavený;
vok. macte ať slouží; račiž
přijmouti! zdar bůh! nazdar!
Macte virtute esto zdar tvé sta-
tečnosti!

mācūla, ae *f* skvrna, pohana; ma-
culā afficere poskvřniti.

mācūlo, āre poskvřňuji, hyzdím.

mācūlōsus 3. skvrnitý (lynx),
skvrny mající (vestis), poskvř-
něný, zneuctěný.

mādefācio, ēre, fēci, factum
vlhčím, navlhčuji, namáčím.

madens, tis mokrý, vlhký, za-
pocený.

mādeo, ēre, ui vlhký, mokrý jsem,
rozplývám se; rozvařiti se (igni
exiguo); přetékat, jsem pře-
plněn (Socraticis sermonibus).

mādesco, ēre vlhnu, mokvám.

mādidus 3. *adj.* mokrý, vlhký.

Maeander, (-dros) ri *m* řeka ve
Frygii s velice křivolakým to-
kem; odtud: křivost, záhyby,
kroucení, křivolaký lem, ara-
beska; *adj.* Maeandrius 3.

Maecēnas, tis *m* C. Cilnius, říms.
rytíř, přítel Augustův, příznivec
Vergiliův a Horatiův.

Maecia tribus tribue římská po-
jmenovaná dle tvrze ad Maecium
v Latii.

Maelius 3. rod římský; Sp. M.
na rozkaz diktatora L. Quinctia
Cincinnata usmrcený.

maena (mena), ae *f* rybka moř-
ská za pokrm chudých sloužící.

Maenala, ōrum *n* pohoří v Arkadii.

Maenalis, dis *f* maenalský (ursa); *M. ora* = Arkadie; *M. nympa* = Carmenta.

Maenālos (-us) i *m* pohoří v Arkadii mezi Megalopoli a Tegeou Panovi zasvěcené; *adj.* **Maenālius** 3. maenalský, arkadský.

Maenas, dis *f* Bakchem nadšená, bakchantka.

Maenīāna, ōrum *n* výstupek domu, balkon.

Maenius 3. rod říms.: O. M. censor r. 317, jeho čestný sloup na foru columna Maenia; vrstevník Luciliův, marnotratník.

Maeōnia, ae *f* 1. Lydie, 2. Etrurie (jakožto z Maeonie zalidněná) *adj.* **Maeōnius** 3.; *M. senex* = Homer; *M. carmen* = básně Homerovy; 2. etrurský: *M. nautae*.

Maeōnides, ae *m* původu maeonského: Homer; 2. Etrur.

Maeōtidae, ārum *m* obyv. u jezera Maeotského.

Maeōtis, dis *f* maeotský; *lacus M. nyn.* moře Azovské; *adj.* **Maeōtius** 3. [něná.]

Maera, ae *f* žena ve psa proměmaereo, ēre běduji, lkám, truchlím; oplakávám; plaktivě přednáším. [hoře.]

maeror, is *m* nářek, zármutek, **Maesia silva les** u Vej.

maestē *adv.* smutně.

maestitia, ae *f* smutek, sklíčenost; smutný ráz (orationis).

maestus 3. *adj.* smutný, zarmoucený, sklíčený; smutné povahy; smutek věštící, neblahý, nešťastný.

Maevius, i *m* písař Verrův; špatný básník.

māga, ae *f* kouzelnice.

māgālia, ium *n* chýže, stany.

Magetobriga, ae *f* město neznámé polohy na levém břehu Araru, záp. od Vesontiona.

māgicus 3. *adj.* magický, kouzelný.

māgis *adv. comp.* více.

māgister, rī *m* představený, velitel, náčelník; učitel.

māgistērium, i *n* úřad náčelníka, představeného; *m. morum censura*.

magistra, ae *f* vůdkyně, učitelka. **māgistrātus**, ūs *m* úřad, úředník, úřednictvo. [nost.]

magnānimitas, tis *f* velkomyslmagnānīmus 3. velkomyslný, udatný, srdnatý.

Māgnēs, tis *m* Magnēfan.

Māgnēsia, ae *f* krajina v Thesalii; město v Lydii; *m.* v Karii.

Magnessa, ae *f* Magnēfanka.

Magnētarchēs, ae *m* nejvyšší úředník magnesijský.

Magnētis, dis *f* magnetský (Argo). **māgnificē** *adv.* velkolepě, nádherně; honosivě, pyšně.

māgnificentia, ae *f* nádhera, velkolepost; velkomyslnost; chlubitost.

māgnificus 3. *adj.* nádherný, velkolepý, slavný, výtečný, velkomyslný.

magnilōquentia, ae *f* vznešenost, pathetičnost výrazu; chlubitost.

magnilōquus 3. chlubitý, honosivý.

māgnitūdo, īnis *f* velikost; počet, množství (aeris alieni); *m. aquae* výška vody; *m. venti* síla větru.

māgnōpere *adv.* velice; úsilovně, důtklivě, snažně; non *m.* nevalně.

māgnus 3. *adj.* veliký, značný, prudký, hlasitý, silný, dlouhý, významný, důležitý; *comp. maior* natu starší, *superl. maximus* natu nejstarší; *gen. magni* sum mám cenu, jsem drahý.

Māgō, ōnis *m* bratr Hannibalův.

māgus, i *m* mag, kouzelník.

māgus 3. magický, kouzelný.

Māia, ae *f* dcera Atlantova, matka Merkuriova; Pleiádka

māiālis, *e adj.* bagoun.
māiestas, *tis f* svrchovanost, ve-
 lebnost, důstojnost.
māiōres, *um m* předkové.
Maius, *i m* květen; *adj.* Maius 3.
māla, *ae f* čelist, tvář.
mālācia, *ae f* bezvětrí.
mālē *adv.* zle, špatně, nešťastně;
 sotva, stěží; *při adj.* ne ob-
 zvláště, ne příliš, málo (*sobrius*,
laxus, *vivus*); *male custodita*
marnē; *comp.* *pēius*, *sup.* *pes-*
simē.
mālēdicē *adv.* utrhačně, hanlivě.
mālēdico, *ěre, xi, ctum laji*,
utrham, *nadávám*.
mālēdictio, *ōnis f* tupení.
mālēdictum, *i n* potupa, nadávka.
mālēdicus 3. *adj.* zlolajný, utr-
 hačný.
mālēfactum, *i n* zločin.
mālēficiūm, *i n* zločin; škoda,
 poškození.
mālēficus 3. *adj.* zločinný, ne-
 příznivý, škodlivý; *subst.* zlo-
 činec, padouch.
mālēsūādus 3. zle radící, svůdný.
Mālēventum, *i n* později Bene-
 ventum, *m.* v Samniu.
mālēvōlentia, *ae f* zlovůle, ne-
 návist, závist, škodolibost.
mālēvōlus 3. zlovolný, nepřítel-
 ný, závistivý; *subst.* nepřítel,
 závistník.
Māliācus sinus záliv mezi Thes-
 salii a Reckem.
Māliensis, *e adj.* malijský, u zá-
 livu Malijského.
mālifer 3. *adj.* jablka rodící.
mālignē *adv.* zlomyslně; skoupě.
mālignitas, *tis f* zlomyslnost,
 nepřítel; skoupost (*patrum*).
mālignus 3. zlomyslný; zhoubný,
 škodlivý; nepřející, závistný
 (*oculi*); neplodný (*colles*); skou-
 pý, malý, těsný, úzký (*aditus*).
malitīa, *ae f* zloba, zlomyslnost,
 špatnost.
mālītīōsē *adv.* zlomyslně, úskoč-
 ně, zrádně.

malītīōsus 3. zlomyslný, úskočný.
mallēōlus, *i m* výhonek, ratolest;
 ohnivý šíp.
mallens, *i m* kladivo, palcát.
Mallius, *L. m* prokonsul zaalpské
 Gallie r. 78. př. K.
mālo, *mālle, mālui* raději chci,
 přeji.
mālōbāthron, *i n* masť, snad ze
 skořicovníku dobývaná.
mālum, *i n* zlo, nehoda, neštěstí;
 nebezpečí; chyba, hřích; trest,
 škoda; námaha; *quae, malum*,
ratio est? quae, malum, est ista
tua audacia? = u dāsa, u kata;
aby tě kat spral s tvou...
mālum, *i n* jablko. [žár; trám
mālus, *i m* jabloň; stěžeň, sto-
mālus 3. *adj.* (komp. *peior, sup.*
pessimus) zlý, špatný, hanebný,
 ohyzdný; zhoubný, škodlivý,
 nešťastný (*pugna*), neštěstí vě-
 štící (*avis*); zkažený (*res publ.*);
 nemístný, nepravý (*pudor*).
malva, *ae f* sléz.
Māmercus, *i m* vojevůdce sicil-
 ský; říms. příjmení.
Māmertini, *ōrum m* obyv. *m.*
Messany; *adj.* **Māmertinus** 3.
manma, *ae f* prs.
manceps, *cipis c.* podnikatel veř.
 staveb, nájemce důchodů stát-
 ních. [konsul r. 135
Mancinus, *i m* C. Hostilius M..
mancipium, *i n* smlouva kupní,
 koupě, dostání něčeho ve vlast-
 nictví; otrok, otrokyně; doby-
 tek. [odevzdávám.
mancipo (-cu-) *āre* ve vlastnictví
mancus 3. *adj.* chybný, zkom-
 lený, neúplný, nedokonalý,
 kusý. [rozkaz.
mandātum, *i n* nařízení, vzkaz,
mandātus, *ūs m* jen *abl.* na roz-
 kaz.
mando, *āre* ukládám, nařizuji,
 vzkazuji, svěřuji, odevzdávám;
 zapisuji, zaznamenávám (*litte-*
ris). [kousám.
mando. *ěre, di, sum* žvýkám,

Mandōnius, *i m* předák hispan-
ský za 2. vál. punské. [ský.
Mandrocēs, *is m* vojevůdce per-
Mandrōpōlis, *is f m.* ve Frygii.
Mandūbii, *ōrum m* kmen galský
sev. od. Aeduů.
Manduleracius, *i m* kníže Tri-
nobantů v Britanii.
māne *adv.* ráno, záhy; *i* jako
subst. neskl. jitro.
māneo, *ēre, si, sum* zůstatí, trva-
ti; očekávám.
mānes, *ium m* duchové zemře-
lých; bohové podsvětí; podsvě-
tí; mrtvola, ostatky člověka
mrtvého.
mānica, *ae f* rukáv, rukavice;
pouto na ruce.
mānicātus 3. s rukávy (*tunicae*);
rukavice mající.
mānifestē *adv.* zjevně.
mānifestō *adv.* zjevně.
mānifesto, *āre* zjevným činím,
prozrazuji.
mānifestus 3. při činu přistiže-
ný, polapený, zjevný, nepopí-
ratelný; zjevně ukazující, na
odiv stavící (*doloris*), nepochyb-
ný, makavý, patrný.
mānīpūlāris, *e adj.* k manipulu
patřící. prostý voják
mānīpūlātīm, *adv.* po manipu-
lech, v m.
mānīpulus, *i m* hrstka, otep, ná-
ruč; vojens. oddíl asi 120 m.
(30. díl legie). [(M').]
Mānius, *ii m* říms. předejmení
Manlius 3. rod říms.: 1. M. M.
Capitolinus, konsul 389, za-
chránc Kapitolia; 2) L. M.
Torquatus, diktator 362; 3. jeho
syn přísností proslulý; 4) M.
Torquatus, praetor, Pompe-
jovec; *adj.* **Manliānus** 3. M.
saltus lesnaté pohoří v Hispanii.
mannus, *i m* galský koník pře-
pychový.
Mannus, *i m* bůh starogermanský,
syn Tuiskonův.
māno, *āre* proudím, teku, kanu;

přetékám; vylévám (*lacrimas*);
šířím se (*malum*); pramením,
počátek беру (*ab Aristippo*).
mansio, *ōnis f* zůstávání, pobyt.
mansito, *āre* zůstávám, bývám.
mansuēfācio, *ēre, fēci, factum*
krotím, ochočuji, chlácholím;
pass. **mansuēfio** krotnu.
mansuesco, *ēre, ēvi, ētum* krotnu,
mírním se.
mansuētē *adv.* krotce, mírně.
mansuētūdo, *īnis f* krotkost;
mírnost, vlídnost.
mansuētus 3. krotký, mírný.
mantēle (-tīle) *is n* ubrus, ručník.
mantica, *ae f* vak (na obou ra-
menou nošený).
Mantīnēa, *ae f* město v Arkadii.
Mantō, *ūs f* věstkyně, dcera Tei-
resiova; dc. Herakleova, dle
níž prý Mantua nazvána.
Mantua, *ae f m.* na Minciu
v Gallii zapadské, rodiště Ver-
giliovo. [do ruky.
mānūālis, *e adj.* ruční, na ruce,
mānūbiae, *ārum f* kořist, podíl
na kořisti, peníze za kořist
utržené, věc nezákonně nabytá.
manubrium, *i n* držadlo, ucho.
mānūmissio, *ōnis f* propuštění
otroka na svobodu.
mānūmitto, *ēre, si, ssum* pro-
pouštím na svobodu. [plata.
mānūprētium, *i n* mzda, od-
mānuš, *ūs f* ruka, hák; ruko-
pis; práce, výtvar; zástup, sbor,
hrstka, četa, mužstvo, vojsko;
ad manum habere k ruce míti;
ad manum esse po ruce býti;
ad manum na blízkou, po ruce;
de manu vlastnoručně; in ma-
nibus est pracuji o něčem, jest
v rukou, lze čísti, jest na blízkou,
lze uchopiti, jest přítomno;
inter manus na rukou, pod ruka-
ma (*aufferri*); per manus z ruky
do ruky; manu prací rukou
svých (*quaerere aliquid*), uměle
(*munitus*); manibus aequis se
stejným výsledkem; manus af-

ferre alicui ruku vložiti na ně-
koho; manum dare ruku podati
na znamení vzdání se; in ma-
nibus iactare věc na ruhy obra-
ceti; manum non vertere nestar-
rati se o něco; manu fortis
osobně udatný; manibus coërceo
násilím krotím; manum (-us)
conferre, conserere utkatí, sra-
ziti se; in manum convenire
v právomoc něčí se dostati; in
manu esse v moci býti.
māpālīa, ium *n* stany, chatrče.
niappa, ae *f* ubrousek, kapesník.
Mārāthōn, is *f* městečko ve vých.
Attice; *adj.* **Mārāthōnius**, 3.
Marcellia, ōrum *n* slavnost na
počest rodu Marcellova v Sy-
rakusách.
Marcellinus, i *m* příjmení někt.
Lentulů: 1. vrstevník Cice-
ronův, konsul 56.; 2. účastník
bitvy u Dyrrhachia.
Marcellus, i *m* rod říms.: M.
Claudius M. vítěz nad Syra-
kami; téhož jm. nepřítel Cae-
sarův Ciceronem hájený; O. a
M. M. konsulové v letech
51—49 př. K.
marcens, tis *svadlý*, slabý.
marceo, ēre jsem *svadlý*, ochablý,
slabý. [slábnu.
marcesco, ēre *vadnu*, ochabuji,
marcidus 3. *svadlý*, ochablý,
sesláblý.
Marcus, a rod říms.: král Ancus
M.; Marcia Vestálka; choť Ca-
tona Utického; choť Fabia Ma-
xima; saltus M. v Ligurii, kde
konsul Q. M. poražen.
Marcōlīca, ae *f* město v Hispanii.
Marcōmāni, ōrum *m* kmen ger-
manský nad Mohanem, později
v Čechách. [ve Vysoké Asii.
Mardi, ōrum *m* loupeživý národ
Mardōnius, i *m* vojevůdce per-
ský, zeť Daríův.
māre, is *n* moře; m. nostrum
Středozevní, m. superum Adria-
tické; m. inferum Tyrrhenské.

Mārēōta, ae *f* jezero v dol. Ae-
gyptě u Alexandrie, známé sil-
ným vínem; *adj.* **Mārēōticus** 3
a **Mārēōtis** *f*.
margārīta, ae *f* perla.
margīno, āre krajem opatřuji.
margo, inis *m* a *f* okraj.
Mārica, ae *f* nymfa minturnská,
matka Latinova; bažinatá kra-
jina, v níž Marius se skrýval.
mārīnus 3. mořský.
mārīta, ae *f* choť, manželka.
mārītālis, e *adj.* manželský.
mārītīmus 3. *adj.* mořský, ná-
mořní, přímořský.
mārītō, āre zasnoubiti se, oženiti
se; upínati, přivazovati.
mārītus 3. manželský; *subst.*
manžel; ženich.
Mārius, O. *m* vojevůdce římský,
vítěz nad Cimbrů a Teutony.
Marmārīdēs, ae *m* z Marmariky
(mezi Aegyptem a Syrtou) po-
cházející.
marmor, is *n* mramor; marmora
pelagi hladina mořská.
marmōreus 3. mramorový.
Maroboduus, i *m* král suevský.
Mārōnēa, ae *f* m. v Thrakii ví-
nem proslavené; m. samnitské.
Marpēsus, i *m* hora na ostr. Paru;
adj. **Marpēsius** 3. = parský.
Marrūbium, i *n* m Marsů v La-
tiu; *adj.* **Marrūbius** 3
Marrūcīnī, ōrum *m* národ na
vých. pomoří střed. Italie.
Mars, tis *m* bůh války, praotec
říms. národa jakožto otec Ro-
mulův; boj, bitva, válka, způ-
sob boje; spor právní; alieno
M. pugnare nešťastně; aequo M.,
pari M. se stejným štěstím, ne-
rozhodně; suo Marte aliquid
agere na svou pěst, bez cizí
pomoci; *adj.* **Martius** 3. ně-
kdy = válečný. [belg.
Marsāci, ōrum *m* národ v Gallii
Marsī, ōrum *m* národ sabellský
v střed. Italii mezi Lirem a Ater-
nem; *adj.* **Marsicus** 3.

Marsus přijímá básníka doby Augustovy Domitia.
Marsyas, ae *m* satyr v hudebním zápase Apollinem přemožený; řeka ve Frygii.
Martiālis, e *adj.* Martův; *plur.* kněží Martovi.
Marticōla, ae *m* ctitel Martův
Martigēna, ae *c.* potomek Martův. [tius 3.
Martius, i *m* březien, *adj.* Mar-
Marus, i *m* řeka v Dacii.
mas, ris *m* mužský, muž; samec.
mascūlus 3 mužský, zmužilý
Masgāba, ae *m* syn Masinissův
Māsinissa, ae *m* král numidský, děd Jugurthův.
massa, ae *f* hmota, hrouda, hrouda kovu zvl. zlata; chaos.
Massāgētae, ārum *m* národ skythský na vých. Kasp. moře.
Massicus, i *m* hora v Kampánii vínem proslavená; **Massicum**, i *n* víno massické.
Massilia, ae *f* (Marseille) příst město v již. Gallii; *adj.* i *subst.*
Massiliensis, e
Massyli, ōrum *m* národ africký; *adj.* Massylius 3 = africký
Mastanābal, is *m* syn Masinissův, otec Jugurthův
mastrūcātus 3. ovčím kožichem oděný [název]
matāra, ae *f* oštěp, kopí (gallský)
māter, tris *f* matka, *m.* familiae hospodyně; *m.* deūm = Cybele.
mātercūla, ae *f* matička.
māteria, ae *f* (iēs, iēi) hmota, látka; dříví; příčina, pramen; vloha.
mātērio, āre ze dřeva stavím.
mātērior, āri stavivo, dříví opatřuji
māternus 3. mateřský
mātērtēra, ae *f* teta, sestra matčina.
māthēmāticus 3. mathematický; *subst.* matematik; *fem.* matematika.
Matilica, ae *f* m. v Umbrii.

Matiscō, ōnis *m* (Mâçon) město aedujské na prav. břehu dol. Arara
matrālia, ium *n* slavnost na počest matris Matutae 11. června.
mātrīcidium, i *n* vražda matky.
mātrīmōnium, i *n* manželství
mātrīmus 3. matku na živu mající
mātrōna, ae *f* paní (vznešená, důstojná)
Mātrōna, ae *f* (Marne) řeka gallská pramenící v Lingonsku, přítok Sequany.
mātrōnālis, e *adj.* paní patřící;
mātrōnalia, ium *n* slavnost k počtě Junonině 1. května.
matta, ae *f* rohož.
Mattium, i *n* (Marburg) m. v Germanii; *adj.* Mattiacus 3.
mātūrātē, *adv.* časně, rychle.
mātūrātio, ōnis *f* přispíšení, u-
mātūrē *adv.* záhy; v pravý čas; rychle; příliš brzy
mātūresco, ēre, uī, — zraje, dospívám.
mātūrītas, tis *f* zralost, dospělost; pravý čas.
mātūro, āre ke zralosti přivádím, urychluji, pospíchám; v čas konám
mātūrus 3. *adj.* zralý, dospělý; příhodný; časný, brzký; předčasný.
Matūta, ae *f* Ino; bohyně jitra.
mātūtīnus 3. ranní, jitřní.
Mauri, ōrum *m* Maurové v sev. Africe; *adj.* Maurus 3. a Maurūsus 3; Maurūsii, ōrum Mauretanové.
Maurītānia, ae *f* sev. záp. část sev. Afriky.
Mausōlus, i *m* král karský, choť Artemisie. [3.
Māvors = Mars; *adj.* Māvortius
maxilla, ae *f* čelist.
māximē *adv.* superl. nejvíce; hlavně, zvláště.
māximus 3. superl. od magnus: největší, velmi veliký; nejstarší.

Māximus v. Fabius. [tok.
meātus, ūs *m* chůze; let; dráha,
medlix, icis *m* oskický název:
úřad. [ského Aieta.
Mēdea, ae *f* dc. krále kolohid-
Mēdeon, ōnis *f* m. v Dalmacii
mēdeor, ēri (sānāvi) léčím.
Mēdi, ōrum *m* Medové, bás i
Assyrové, Peršané.
Mēdia, ae *f* krajina v Přední Asii.
mēdiastinus i „pomocník, sluha.
mēdica, ae *f* medský jetel.
mēdicābilis, e *adj.* vyléčitelný.
mēdicāmen, inis *n* lék, kouzel-
ný nápoj, k. prostředek, jed,
léčidlo.
medicamentum, i *n* lék, nápoj
kouzelný, barvivo, léčidlo.
mēdicātus 3. navlhčený, pokro-
pený; napuštěný, nabarvený;
kouzlem způsobený (somnia);
kouzelný (virga)
mēdicīna, ae *f* lék, lékařství.
mēdico, āre léčím, silami léči-
vými opatřuji; pokropiti; bar-
mēdicor, āri léčím. [vím.
mēdicus, i *m* lékař.
mēdicus 3. lékařský, léčivý.
mēdiē *adv.* prostředně.
mēdiētas, tis *f* střed
medimnum, i „řecká míra obilní.
mēdiocris, e *adj.* prostřední,
mírný, skromný, nepatrný,
všední; non *m* značný, zname-
nitý.
mēdiocritas, tis *f* prostřednost,
střední cesta; všednost, chatr-
nost
mēdiocriter *adv.* prostředně;
málo; mírně; non *m*. nemálo,
značně.
Mēdiōlānum, i *n* Milán.
Mēdiōmatrici, ōrum *m* (Mety)
kmen galický nad Mosellou
mēditāmentum, i *n* chystání se
k něčemu, pomýšlení na něco.
meditātio, ōnis *f* přemýšlení,
uvažování.
meditatus 3. uvážení, promyšle-
ný, vy-

mēditerrāneus 3. *adj.* vnitro-
zemský, středozevní.
mēditor, āri přemýšlím, uvažuji;
cvičím se v něčem, provozuji
něco.
mēdium, i *n* střed; polovice;
veřejnost; in *m*. est jest neroz-
hodno; in *m* vocare před soud
volati; in *m*. venire před soud
předstoupiti; in *m*. conferre
známo učiniti, všeobecně pří-
stupným učiniti; in medium
cedere všem prospívati atp.
mēdius 3 *adj.* střední, prostřed-
ní; nestranný, nerozhodný; ne-
určitý; nevalný.
medius fidius v. fidius.
medulla, ae *f* morek, dřev, nitro,
jádro.
Mēdullia, ae *f* m. v Latii; *adj.*
Medullinus 3.
Mēdus, i *m* řeka v Medii.
Mēdus, i *m* Méd.
Mēdus 3. *adj.* medský (acinaces).
Mēdūsa, ae *f* dc. Forkyova,
jedna z Gorgon; *adj.* Mēdū-
saeus 3. M equus = Pegasus.
Mēgaera, ae *f* jedna z furií.
Mēgāla, ae *f* příjmení Cybelino;
adj. Megalensis, e; Megalen-
sia, ium *n* slavnost Cybelina 4.
dubna.
Mēgālōpōlis, is *f* m. v Arkadii;
adj. Mēgālōpōlitānus 3.
Mēgāra, ae *f* (-a, ōrum *n*) m. na
vých šíje Korinthské; m. na
Sicilii; *adj.* Mēgārēus 3. a
Mēgāricus 3.
Mēgāreus, i *m* otec Hippomena,
jenž odtud Mēgārēus heros.
mēgistānes, um *m* velmožové,
magnáti. [du
mehercule živtě Herkules! oprav-
mēio, šre močím. [jemnost.
mel, mellis *n* med; sladkost, při-
Melae, ārum *f* místo v Samniu.
Melambium, i *n* místo v Thes-
salii.
Mēlampus, ōdis *m* lékař a věštec;
pes Aktaeonův.

mēlanchōlīcus 3. melancholický, těžkomyslný.

Mēlanthius, i m pastýř Odysseův.

Mēlanthō, ūs f nymfa mořská.

Mēlanthus, i m řeka sarmatská; lodník etrurský.

Mēlas, ānis m (Černá) řeka v Boiotii, v Thrakii, na Sicilii, v Mygdonii.

Meldi, ōrum m kmen galský na dolní Matroně.

Mēlēāger, gros, i m král kalydonský; sestry jeho Mēlēāgrides, um f v perličky proměněny. | ský.

Mēlessi, ōrum m národ hispan-

Mēlīboea, ae f m. v Thessalii; adj. Mēlīboeus 3.

Mēlicertes, ae m syn Inoin, jako bůh mořský zván Římány Portunus.

mēlicus 3. adj. lyrický.

mēlilōtos, i f komonice.

mēlior (komp. od bonus) lepší.

mēlisphyllum, i n melisa.

Mēlissus, i m grammatik a bibliothekář Augustův; filosof ze Samu.

Mēlīta, ae f ostrov Malta; ostrov u pobřeží dalmatského (Mlet); nymfa mořská; adj. Melitensis, e.

Mēlītēnē, ēs f m. v Kappadokii.

mellifer 3 adj. medonosný, med sbírající.

mellitus 3. adj. medem pomazaný, medový (placenta).

Melodūnum, i n (Melun) město Senonů na Sequaně.

Mēlōtis, dis f krajina v Thessalii.

Melpōmēnē, ēs f musa básnictví tragického a lyrického.

membrāna, ae f mázdra, pergamen. [částech.

membrātīm adv. po členech, po membram, i n úd, člen, část.

mēmīni, isse pamatuji, vzpomínám, při-

Memnon, is m syn Tithonův a Aurořin, král Aethiopů; adj.

Memnōnius 3. monřenínský, černý.

mēmōr, is adj. pamětlivý, upomínající na něco; dobrou paměti obdařený; vděčný; pamětní. [ky hodný.

mēmōrābilis, e adj. paměti, zmínmemorandus 3. paměti hodný, znamenitý. [zmínka.

mēmōrātus, ūs m připomenutí, mēmōria, ae f paměť, památka; připomenutí; zpráva; m-ae prodo zprávu zaznamenávám; usque ad nostram m-am až na naši dobu; post hominum m-am co paměť lidská sahá.

mēmōriter adv. zpaměti, s patra. mēmōro, āre připomínám, zmiňuji se.

Memphis, is, idos f hl. m. střed. Aegypta.

Menaenius 3. adj. z města Men na Sicilii.

Mēnander (-dros) i m básník veseloher.

Mēnāpil, ōrum m pomořané belgičtí mezi Mosou a Skaldem.

menda, ae f úhona, chyba.

mendācium, i n lež; předud.

mendax, cis adj. lživý, podvodný, klamavý, klamný, smyšlený, napodobený; subst. lhář.

mendīcitas, tis f žebrota, veliká chudoba.

mendīco, āre žebraám; mendicatus 3. vyžebaný. [žebraák

mendīcus 3. adj. žebračský; subst

mendōsē adv. chybně.

mendōsus 3. adj. plný chyb, chybný, chybující (servus).

mendum, i n chyba, vada.

Mēnēclides, is m Theban, sok Epaminondův.

Mēnēdēmus, i m vznešený Make-don; filosof z Eretrie; řečník athenský za doby Krassovy.

Mēnēlāus, i m syn Atreův, rek ve válce trojské; řečník řecký; M-i portus přístav na vých. pobřeží Barky v Africe.

Mēnēnius 3. rod říms.: M. Agripa státník za nejst. doby republ.; potrhlý člověk za doby Horatiovy.

Mēnestheus, i m syn Ifikratův.

Mēnexēnos, i m dialog Platonův.

Mēnix, gis f (Gerbi) ostrov na pobř. africkém.

Mēnippus, i m posměvačný filosof; řečník ze Stratoniky.

Mēnoeceus, i m syn Kreontův.

Mēnoetēs, is m druh Aeneův;

Menoetiādes, ae syn M. Patroklos.

Mēnōn, is m dialog Platonův.

mens, tis f mysl, mínění, smýšlení, úmysl, srdce; in mentem venit na mysl připadá, napadá mne.

mensa, ae f stůl, jídlo; stůl obětní; stůl peněžnický; mensa secunda zákusky

mensārius i m peněžník; směnárník

mensio, ōnis f měření.

mensis, is m měsíc (doba)

mentor, is m měřič

menstruus 3. měsíční, co měsíc se opakující; měsíc trvající; **menstruum**, i n potraviny na měsíc.

mensūra, ae f měření, měřítko, míra; m. nominis význam; m. legati důstojnost

menta, ae f máta.

mentiō, ōnis f zmínka, sdělení; **mentiones serere tu a tam se zmíniti**

mentior, īri lhu, nepravdu mluvím, klamu, podvádím, předstírám; **mentiens**, tis n, záluda, sofisma; **mentitus** 3. napodobený, vybájený.

mentum, i n brada; vous.

meo, āre jdu, kráčím, chodím, **mēphitis**, is f nákazu působící výpar; personif. bohyně.

merācus 3. čistý, pouhý, nesmíšený.

mercābilis, e adj. prodejný.

mercātor, is m kupec, obchodník. **mercātūra**, ae f obchod.

mercātus, us m obchod, trh.

mercēdūla, ae f malá mzda.

mercēnnārius 3. adj. námezdný, najatý, zaplacený, u-; subst. nádeník, námezdník.

mercēs, dis f mzda, žold; nájemné; úrok; podplacení, úplatek; cena, škoda; příjem.

mercīmōnium, i n zboží.

mercōr, āri obchoduji, kupuji vykupuji.

Mercūrius, m bůh obchodu (lstk a podvodu), syn Main; aqua M-ii pramen u cesty Appiovy; tumulus M-ii u Nové Karthaginy v Hispanii; adj. **Mercūriālis**, e; subst. plur. kupci; kněží Merkuriovi; viri M-les básníci.

merda, ae f výmět, lejno.

merens, tis adj. hodný něčeho (zlého), vinný, trestuhodný.

mēreor, ēri, itus sum (mēreo) zásluhy si zjednávám, zasloužití se; sloužím na vojně; vydělati, získati.

mēretricius 3. nevěstský.

mēretrīcula, ae f nevěstka.

mēretrix, ois f nevěstka.

merges, itis f snop.

mergo, ěre, si, sum ponořiti, pohroužiti, vstrčiti, skryti.

mergus, i m potápka.

mēridiānus 3 adj. polední.

mēridiātio, ōnis f polední spánek.

mēridies, ēi m poledne, jih.

Mēriōnēs, ae m vozataj Idomeneův. [ženě, právem.

mēritō adv. dle zásluhy, zaslou-

mēritō, āre zasloužití si.

mēritōrius 3. najatý.

mēritum, i n zásluha, dobrodiní; vina.

mēritus 3. zasloužilý, slouživší (diu); zasloužený, spravedlivý (poena, honor).

Měroě, ēs f (Athar) ostrov nilský v Nubii.

Měrope, *ēs f* dc. Atlantova, Pleiadka, choť Sisýfova.
Měrops, *pis m* král aethiopský, choť Klymenin.
měrops, *is f* žluva.
merso, *äre* ponořuji.
měrula, *ae f* kos.
měrum, *i n* čisté, nesmíšené víno.
měrus 3. *adj.* čistý, pouhý, nesmíšený; *m.* libertas příliš silná, z mezí vybočující; jinde: pravá svoboda.
merx, *cis f* zboží.
Měsöpötámia, *ae f* krajina mezi Eufратem a Tigridem.
Messāla, *ae m* příjímí rodu Valeriova: M. Valerius Maximus konsul a censor, vítěz nad Messanou; M. Val. M. Niger řečník a státník; M. Val. M. strýc tohoto; M. Val. M. Corvinus řečník, státník, spisovatel za Augusta; M. M. legát Caesarův.
Messālina, *ae f* Valeria, manželka cis. Klaudia; manž. cis. Nerona.
Messālinus, *i* 1. syn M. Val. M. Corvina; 2. Cotta M. bratr jeho, přítel Ovidiův.
Messāna, *ae f* (Messina) město na Sicilii; *adj.* Messanius 3.
Messāpius 3. *adj.* messapijský (Apulie a Kalabrie).
Messāpus, *i m* praotec Messapiů.
Messēnē, *ēs f* město na Peloponnesu; *adj.* Messēnius 3.
messis, *is f* žeň, sklizeň, úroda, osení, žatva, doba žní.
messor, *is m* žnec.
messōrius 3. *adj.* žnecký.
Mestra, *ae f* dc. Erysichthonova mající schopnost se proměňovati.
měta, *ae f* kuželovitá vyvýšení, meta, cíl, konec, místo obratu.
Mětābus, *i m* král Volsků, otec Kamillin. [doly.
mētallum, *i n* kov; *plur* báně,

Mětāpontum, *i n m.* v Lukanii, bydlisté Pythagorovo; *adj.*
Mětāpontinus 3.
mětātor, *is m* vyměřovač (castrorum).
Metaurus, *i m* řeka v Umbrii = Metaurum flumen.
Mētella, *ae f* 1. Caecilia, choť M. Aemilia Scaura; 2. choť P. Lentula Spinthra; 3. = Perilla, milenka básníka Ticidey.
Metellus, *i m* příjím. rodu Caeciliova: 1. Q. Caec. M. konsul, diktator, řečník; 2. Q. C. M. Macedonicus konsul 142; 3. Q. C. M. Numidicus kons. 108; 4. Q. C. M. Pius kons. 80; 5. Celer a Nepos bratři, vrstevníci Ciceronovi; 6. Lucius M. tribun lidu, protivník Caesarův.
Mětērēus 3. sarmatský kmen na Dunaji.
Mēthymna, *ae f m.* na Lesbu; *adj.* Methymnaeus 3.; *subst.* Arion.
Mēthymnias, *dis f* (puellae) z Methymny.
Mētion, *is m* otec Forbův.
mētior *iri*, *mēnsus sum* měřím, cením, určuji, posuzuji; cestuji, procestovati, proplouti, uraziti.
Metiosēdum, *i n* (Melun) město Senonů jižně od Lutetie.
Mētius, **Mettius** *m* M. Curtius sabinský přední bojovník při únosu Sabine; M. Fuffetius diktator albanský; M. Metius přítel Ariovistův; M. Carus herec.
měto, *äre* odměřuji, vy-
měto, *ěre*, *ssui*, *ssum* sekám, žnu, sklízím; porubati.
mētor, *āri* vyměřuji, roz-, od- (agros, castra).
Mětrödörus, *i m*: M. M. z Chiu, učitel Hippokratův; M. z Lamp-saku, filosof epikurovský; M. ze Skepse akad. filosof vynikající velikou pamětí; M. ze Stratoniky, žák Karneadův.

Mětröpölis, is *f* město thessalské na hranici epirské; *adj.* **Mětröpölitanus** 3. a *subst.* **Mětröpölitae**, ārum.

mětnendus 3. strašný, hrozný.
mětuo, ěre, ui, bojím se, obávám se, ostýchám se, v nejistotě jsem.

mētus, ūs *m* strach, bázeň, obava.

Mētus, ūs *m* personif. božstvo Strachu,

mēns 3. zájm mřj.

meusmet 3. sesílené meus.

Měvānia, ae *f* m. v Umbrii (Bevagna).

Mezentius, i *m* vládce etrurský.

mica, ae *f* kousek, drobet, špetka.

Mícipsa, ae *m* král numidský, syn Masinissův.

mīco, āre, ui mímám se, kmitám se, třpytím se; chvěji se, třepetám se; hádám pomocí prstů.

Midas, ae *m* báj. král fryžský.

migrātio, ōnis *f* stěhování.

migro, āre stěhuji se, odcházím, přecházím v něco, měním se; přestoupiti (zákon); *difficilis* migratu nesnadno přestěhovatelný, odstranitelný.

mīles, ītis *m* vojín; někdy jako protiva *eques* pěšák; kollekt. vojsko, pěchota; miles Phoebes družka.

Mīlētis, dis *f* dc. Miletova Byblis.

Mīlētus, i *m* syn Apollinův, zakladatel Mileta.

Mīlētus (-os) i *f* hl. m. Jonie; *adj.* **Mīlēsius** 3., i *subst.*

mīlītāris, e *adj.* vojenský, válečný. [vojensku.

mīlītārīter *adv.* vojensky, po

mīlītia, ae *f* vojna, služba vojenská; vojsko; tažení válečné, služba vůbec.

mīlīto, āre službu vojenskou konám, jsem vojákem, službu

mīlium, i *n* proso. [konám.

mille (mīle) mīlia *čís.* tisíc.

millēsīmus (-le-) 3. tisíc.

milliārium (-li-) i *n* mřlník.

millies (-li-) tisíckrát, nesčíslněkrát.

Mīlōn, is *m* silák z Krotona.

Mīlō, ōnis *m* T. Annius přítel Ciceronův zabivší Clodia; *adj.*

Mīlōniānus 3. [ský.

Miltiādēs, is *m* vojevůdce athensmilūs (-vus), i *m* sup; ryba dravá; souhvězdí

mīma, ae *f* herečka.

Mīmas, ntis *m* Gigant; druh Aeneův; pohoří a mys u Kolofonu.

mīmīcus 3. mimický.

Mimnermus, i *m* básník řecký, původce pětiměru

mīmūla, ae *f* = mima.

mīmus, i *m* mimik; hra mimická.

mīna, ae *f* řec. hodnota peněžní = 100 drachem; peníz zlatý neb stříbrný.

mīnāciter *adv.* hrozivě.

mīnae, ārum *f* cimbuří; hrozby, vyhrožování.

mīnātio, ōnis *f* vyhrožování.

mīnax, cis *adj.* přečnívající (*sco-pulus*); hrozivý, hrůzu působící

Mincius, i *m* řeka v sev. Itálii.

Mīnerva, ae *f* dcera Jovova Minerva, Athena, bohyně věd a umění; M-ae promunturium v Campanii, crassā Minervā neuměle; invita M. neobratně; operosa, tenuis M. pracná, jemná práce vlněná. [močím.

mīngo, ěre, nxi, netum, ctum

mīnīmē *adv.* nejméně, nikterak; v odpovědi: ne, nikoli

mīnīmum *adv.* velmi málo; ne m. quidem zholá nic.

mīnīmūs 3. *superl* od parvus: nejmenší, nejkratší, nejmladší; velmi, zcela nepatrný; minimi, minimo velmi malé ceny, ~~sa~~ velmi málo.

mīnīster, 3. (lumina) služebný; *subst* sluha, služka, pomocník.

mīnīstērium, i *n* služba, úřad; služebnictvo.

mīnistrātor, *is* pomocník, rádce (*iuris*).
mīnistrātrix, *cis f* pomocnice.
mīnistro, *āre* sloužím, přisluhuji, ob-; obstarávám, řídím, spravuji.
mīnītor, *āri* hrozím, vyhrožuji.
mīnium, *i n* suřík, rumělka.
Mīnōis, *dis f dc.* Minoova Ariadne.
Mīnōius 3 minojský, Minoův, kretský
mīnor, *āri* čním, hrozím; honorativně slibuji.
mīnor, *comp.* od *parvus*: menší, nepatrnější, kratší; mladší; *minores* potomci; lacinější, menší ceny, nižší, slabší (*in certamine*), malomyslnější, pokornější.
Mīnos, *ōis m* syn Jovův a Europin, král na Kretě, soudce v podsvětí; vnuk jeho zbudovatel labyrintu.
Mīnōtaurus, *i m* půl člověk, půl býk v labyrintě kretském zavřený a Theseem zabítý
Mīnturnae, *ārum f m* v Latii; *adj* *Mīnturnensis*, *e*.
Mīnūcius 3. rod říms.: M. Rufus stoupenec Pompejův; L. M. Basilus náčelník jízdy Caesarovy.
mīnuo, *ēre, ui, ūtum* zmenšuji, zeslabuji, podvracím, zlehčuji; *pass.* ubývám, mizím.
mīnus *adv.* méně; někdy znamená pouhý zápor = non; si m. pakli ne; nihil m. ani dost málo.
mīnūtātīm *adv.* po kouscích, poněnáhlu.
mīnūtē *adv.* (*dicere, rem tractare*) malicherně, do zbytečných podrobností
mīnūtus 3. *adj.* zmenšený, malý, nepatrný; zeslabený; malicherný, titěrný.
Mīnyae, *ārum m* Argonauté.
Mīnyēias, *dis, Mīnyēides*, *um f dc.* Minyovy.
Mīnyēius, 3. (*proles*) Minyův.

mīrābilis, *e adj.* podivuhodný, podivný, neobyčejný.
mīrābiliter *adv.* podivuhodně.
mīrābundus 3. v údivu, plný podivu.
mīrāculum, *i n* div, zvláštnost; *plur* podivné zjevy.
mīrātio, *ōnis f* divení se.
mīrātor, *is m* obdivovatel
mīrē *adv.* podivuhodně, obzvláště.
mīrīficē *adv.* podivuhodně, neobyčejně.
mīrīficus 3. *adj.* divný, podivný, neobyčejný.
mīrmillo, *ōnis m* druh gladiatorů (dle přílbic s obrazem ryby).
mīror, *āri* divím se.
mīrus 3. *adj.* podivuhodný, podivný, divný, neobyčejný.
mīsceo, *ēre, cui, xtum* míchám, matu, v nepořádek uvádím, zaměňuji; se m. spojití se; *plurima m.* největší pletichy tropím; *manus, proelia m* utkati se bojem; *pontus miscetur* moře se bouří; *incendia m* vzbuditi, způsobiti.
Mīsēnum, *i n* mys a přístavní m. v Kampánii již. od Neapole; *adj.* *Mīsēnensis*, *e*.
Mīsēnus, *i m* syn Aiolův, trubač Aeneův
mīser 3. *adj.* ubohý, bídny, nešťastný; špatný, chatrný.
mīsērābilis, *e adj* politování hodný, žalostný, smutný.
mīsērābiliter *adv.* politování hodně, smutně.
mīsērandus 3. politování hodný, žalostný.
mīsērātiō, *ōnis f* bédování, nářek, vzbuzení soustrasti.
mīsērē *adv.* nešťastně, bídne.
mīsēreor, *ēri, itus sum* smilovati se, útrpnost mám. [tovati.
mīsēresco, *ēre* slitovati se, polimiseret me jest mi líto.
mīsēria, *ae f* bída, neštěstí, nouze.
mīsēricordia, *ae f* milosrdenství, lítost, soucit, soustrast.

mīsērīcors, *dis adj.* milosrdný.
miseror, āri lituji, oplakávám.
missile, *is n* kopí házecí, střela.
missilis, *e adj.* vymrštiteľný, vystřeliteľný; házecí, střelný.
missio, ōnis *f* posláni, propuštění; sine missione bez milosti; na život a na smrt.
missito, āre posílám.
missor, *is m* střelec.
missus, ūs *m*, missū byv vyslán.
mītē *adv.* mírně, klidně.
mītella, *ae f* stužka na hlavu.
mitesco, ěre mírním se, jemným se stávám, měknu.
Mithrīdātēs, *is m* král pontský Pompejem přemožený; král armenský; svědek proti Flaccovi; perský důstojník; *adj.* Mithrīdātēus 3. a Mithridaticus 3.
Mithrobarzānēs, *is m* zeť Datamův. [krotím.
mītīfīco, āre mírním, měkčím,
mītīgātio, ōnis *f* mírnění, chlácholení. [měkčuji.
mītīgo, āre mírním, měkčím, obmītis, *e adj.* mírný, jemný, lahodný; úrodný (*solum*); krotký (*taurus*); nakloněný, dobrotivý, milostivý (*deus*). [vládně.
mītissimē *superl. adv.* velmi
mitra, *ae f* stuha na hlavu (*u* Římanů znak zženštilosti).
mitto, ěre, si, ssum posílám, metám, střílím, vrhám, zahazuji; pouštím, pro-, roz-; zprávu dávám; věnuji; provázím, odvádím; pomíjím v řeči (*proelia*), nechávám stranou, nedbám (*odium*) = *missum facio*; *pass.* vycházím (*oratio ex ore*); *vo-* cem mitto hlas vydávám; vydávám, plodím (*ebur*); vzdávám se čeho (*iram*).
Mnēmōn, *is m* přijímí krále Artaxerxa.
Mnēmōnīdes, *um f* Musy jakožto dcery Mnemosyniny.
Mnēmōsýne, *es f* Paměť personif. jako matka Mus.

mōbīlis, *e adj.* pohyblivý, movitý; ohebný, poddajný; vrtkavý, nestálý
mōbīlitas, *tis f* pohyblivost, hbitost; vrtkavost, nestálost.
mōbīliter *adv.* pohyblivě, hbitě, lehce, snadno.
mōdērābilis, *e adj.* umírněný.
mōdērāmen, *inis n* řízení.
mōdērātē *adv.* mírně, trpělivě, s klidnou myslí.
mōdērātio, ōnis *f* mírnost, umírněnost, zachovávání pravé míry; řízení (*rei publ.*).
mōdērātor, *is m* řídíč, vůdce; vládce.
mōdērātrix, *cis f* vůdkyně.
mōdērātus 3. *adj.* mírný, umírněný, skromný.
mōdēror, āri mírním, krotím; řídím, ovládám; zařizuji, opatřuji.
modestē *adv.* skromně, poddajně, čestně, mravně.
mōdestia, *ae f* skromnost, mírnost, ochota; kázeň, poslušnost, mravnost
mōdestus 3. *adj.* mírný, skromný; mravný
mōdicē *adv.* skrovně; s měrou, umírněně; klidně.
mōdicus 3. *adj.* skrovný, neveliký, nepatrný; mírný, rozumný, klidný.
mōdīfīcātus 3. odměřený.
modius, *i m* míra obilní = 16 sextariūm t. j. asi 9 litrům.
mōdo *adv.* jen, pouze, aspoň, toliko; přece; medle; právě teď; hned potom; před chvílí; si modo jestliže jen; non modo, sed etiam nejen, nýbrž i; modo, dum modo jen když, pokud jen; modo ne jen když ne; si modo pokud jen, jen když; modo — modo hned — hned, brzy — brzy.
mōdūlātor, *is m* odměřovač; hudebník. [mický.
mōdūlātus 3. melodický, rhytm-

mōdūlor, āri rhythmicky a tonicky odměřuji, vytvářím; vyluzuji; zpívám, hraji
mōdūlus, i m míra (konkr.)
mōdus, i m míra, způsob; takt, rhythmus, melodie, nápěv; pravidlo; druh; hranice, mez; hōc mōdō tímto způsobem, tak; quem ad m. jako; mōdō, in mōdum s gen. na způsob
moecha, ae f cizoložnice.
moechor, āri cizoložím.
moechus, i m cizoložník
moenia, ium n hradby, zdi, stěny; město (moenia circumdata muro); budova, palác (Ditis)
Moenus, i m Mohan, přítok Rýna.
Moesi, ōrum m obyv nyn. Bulharska a Srbska.
Moesia, ae f země Moesů, Moesie; adj. Moesiācus 3.
Mogontiācum, i m (Mohuč) m. v území Vangionů. [obětní
mōla, ae f mlýn; mouka, tluč
mōlāris, e adj. mlýnský; subst. m mlýnský kámen, žernov.
mōles, is f hmota, spousta; hráz, zeď, stavba, budova, balvan, ohromná vlna; tíže, obtíž, námaha; výprava, pří- (belli), množství vojska; velikost, síla, břímě (curarum). [volí.
mōlestē adv. obtížně, těžce, s nemōlestia, ae f obtíž, nepříjemnost, nesnáz, mrzutost, nevole; nápadnost, nucenost, hledanost (loquendi elegantia sine m.).
mōlestus 3. adj. obtížný, protivný; nucený, umělkovaný.
mōlīmen, inis n silné namáhání, veliký podnik, usilování, úsilí.
mōlīmentum, i n úsilí, námaha.
mōlior, īri v pohyb uvádím; namáhám se, lopotím se; podnikám, pracuji o něco; metám (fulmina dextrā); přeorávám (terram); buduji, zřizuji (classē, muros); odstraňuji, posouvám (montes); vytahuji (ancoras); budím (amorem), insidias

m. nástrahy léčím (avibus); fugam m. zamýšlím; viam, iter m. cestu dále konám.
mōlitio, ōnis f uvedení v pohyb, hýbání, pohnutí něčím; vytrhávání (valli). [vatel.
mōlitor, is m původce, zbudo-
mollesco, ěre měknu; zženštilým se stávám.
mollis, īre měkčím, mírním; upravuji, vařím; zušlechťuji; změkčilým, choulostivým činím.
mollipes, dis adj. měkkonohý.
mollis, e adj. měkký, jemný, hebký; mírný, mírně se sklánějící; lahodný, klidný; versus m. báseň erotická; citlivý, něžný; změkčilý, nemužný, zženštilý.
molliter adv. měkce, mírně, klidně, jemně; nemužně, změkčile.
mollitia, ae f (ies, ei) měkkost, ohebnost, jemnost; slabost, povolnost; rozmařilost, necudnost.
mollitūdo, inis f měkkost, změkčilost, rozmařilost.
mōlo, ěre, ui, itum melu.
Mōlo, ōnis m řečník Apollonius, učitel Ciceronův
Mōlorchus, i m chudý vinař u Nemeie pohostivší Heraklea; odtud lucus Molorchi háj Nemejský. [Epeiru.
Mōlossi, ōrum m národ ve vých.
Mōlossis, dis f země Molossů.
Mōlossus, i m myth původce Molossů, syn Pyrrhův (Neoptolemův) a Andromašin.
Mōlossus 3. adj. molosský (canis, gens); subst. pes molosský.
mōmentum, i n pohyb, kolísání, změna (annonae); stránka, část závažná (officiorum); důležitý okamžik, obrát. okamžik (parvo m.); příčina, důvod, vliv; váha, význam, důležitost, cena; nullius m-i bezvýznamný, nezávažný.
Mōna, ae f ostrov mezi Anglií a Irskem (1. Man; 2. Anglesea).

mōnēdula, ae *f* kavka
mōneo, ēre, ui, itum napomínám,
vyzývám, poučuji, varuji, ra-
dím; tušení vnukám, věštím;
kárám.

mōnēris, is *f* jednoveslice.

Mōnēta, ae *f* přijmí Junonino,
v jejímž chrámě peníze se ra-
zily.

mōnēta, ae *f* peníz, mince.

mōnile, is *n* nákrčník.

mōnītio, ōnis *f* napomenutí, při-
výstraha. [tum.

monimentum, i *n* v. monimen-

mōnītor, is *m* napomínatel, při-
(někdy = nomenclator).

mōnītum, i *n* napomenutí, při-
výstraha, věštba.

monitus, ūs *m* v. předešlé.

Mōnoecus, i *m* přijmí Herakleo-
vo; arx Monoeci (Monaco) pří-
stav v Ligurii [nolou.

mōnōpōdium, i *n* stůl s jednou
mons, tis *m* hora, pohoří; ska-
lisko, balvan; kámen.

monstrātor, is *m* ukazovatel,
vůdce, učitel. [ný.

monstrātus 3. význačný, nápad-
monstro, āre ukazují, naznačují,
poučují; zařizují, ustanovují;
udávám, denuncuji; radím (ira)

monstrōsus 3. v monstruosus.

monstrum, i *n* nadpřirozené zna-
mení bohy dané; obluda, ohava.

monstrūōsē *adv.* nepřirozeně.

monstrūōsus 3. nepřirozený,
zvláštní.

montānus 3. *adj.* horský; hor-
natý; *subst.* horal; montāna,
ōrum *n* horské krajiny.

monticōla, ae *m* horal. [díci.

montivāgus 3. po horách cho-

montūōsus 3. *adj.* hornatý;
loci *m.* hornatina.

mōnūmentum, i *n* pomník, ná-
hrobek, památka (konkr.); od-
znak, známka (laudis).

Mopsiāni, ōrum *m* stoupenci
Mopsovi v městě Compse za
2. války punské.

Mopsium, i *n* návrší v Thessalii
mezi Tempe a Larissou.

Mopsōpius 3. attický, athenský
(Mopsopia = Attica).

Mopsus, i *m* věstec v Argu;
věstec thessalský; pastýř.

mōra, ae *f* překážka, závada,
zdržování, meškání, průtah,
doba. [vojska (300—900 mužů).

mōra, ae *f* mora, četa spartského

mōrālis, e *adj.* mravní, ethický.

mōrātor, is *m* zdržovatel; ope-
zdílec, marodér; druh právních
přátel.

mōrātus 3. mravní povahy, ceny,
jakosti; ethický ráz vystihující
(poema), rázovitý.

morbis, i *m* nemoc; vada tělesná.

mordāciter *adv.* kousavě, ostře,

mordax, cis *adj.* kousavý; ostrý
(ferrum).

mordeo, ēre kousám, bryžám,
žvýkám, jím; tkvím na něčem,
(zuby) pohromadě držím, spí-
nám (fibula vestem); oplakuji,
omývám (Liris rura); napadám,
dotírám, špičkuji (dictis); pá-
lím (frigus).

mordicus *adv.* „zuby nehty“.

mōrētum, i *n* venkovská krmě
skládající se z všeliké zeleniny,
octa a oleje.

mōrībundus 3. umírající.

mōrigēror, āri po vůli jsem,
vyhovuji.

Mōrīni, ōrum *m* pomořané bel-
gičtí mezi Skaldem a Samarou.

mōrior, mōri, mōrtuus sum umí-
rám; odumírám, mizím (me-
moria), uhasínám (flamma).

Moritasgus, i *n* kníže Senonů.

mōror, āri zdržuji se, prodlé-
vám, meškám; zdržuji, zdržu-
ji (impetum); nihil moror ne-
dbám, nestarám se o... jsem
spokojen s... (vinum, Sempre-
nium).

mōrōsē *adv.* mrzutě, nevrle.

mōrōsitas, tis *f* mrzoutství, ne-
vrlost.

mōrōsus 3. mrzutý, nevrlý, tvrdošijný (i o věcech: morbus).
Morpheus, i m bůh snů, syn Spánku.
mors, tis *f* smrt; úmrtí; person. bohyně Smrti, dcera Ereba a Noci; mrtvola.
morsus, ūs m kousnutí, hryzení, trápení.
mortālis, e *adj.* smrtelný; lidský, pozemský; pomíjející (inimicitia); *subst.* smrtelník, člověk; **mortalia**, ium poměry lidské. (*explere*).
mortālitās, tis *f* smrtelnost, smrt
mortifer 3. *adj.* smrtonosný, smrtelný.
mortuus 3. umrlý, mrtvý.
mōrum, i n moruše; ostružina.
mōrus, i *f* strom morušový.
mōs, ris m mrav, obyčej, zvyk, způsob, zákon, pravidlo; morem gero jsem po vůli; mores povaha.
Mōsa, ae *f* řeka galská pramenící na Vogesách.
Moschus, i m rhetor z Pergama obviněný z travičství.
Mōsella, ae *f* řeka v Gallii belg.
Mostēni, ōrum m obyv. m. Mosteny v Lydii.
mōtio, ōnis *f* pohyb; vyloučení.
mōto, āre sem tam pohybují, klátím (*lacertos*).
mōtus 3. pohnut, dojat.
mōtus, ūs m pohyb, obrat, tanec; terrae motus zemětřesení; odchod, odjezd; hnutí duševní, pocit, vášeň; vzpoura, nepokoj.
mōveo, ēre, vi, tum hýbám, pohybují; castra m. tábořem hnouti; vyloučiti, vzdáliti, zbaviti, odstraniti, zapuditi, sesaditi; Cyclopa m. tancem Kyklopa představují; podnikám, začínám (*cantus, bellum*); osnuji, podněcuji, bouřím, znepokojuji, otrásám (*fidem*); vzbuzuji (*fletum*), ukazují (*artis opem*); vyháním (o rostlině:

gemma movetur); měním, proměňuji (*nihil ex antiquo, formam*). [*vítý.*]
movenš, tis *adj.* pohyblivý, **mōx** *adv.* brzy, hned, potom, později.
Moyses, is m Mojžíš, zákonodárce židovský.
Mūcia, ōrum n slavnost na paměť Mucia Scaevoly Pontifika jako dobrého správce provincie Asie.
Mūcius, a rod římský: C. M. Scaevola proslavený za války s Porsennou; Q. M. S. Augur, znamenitý právník; Q. M. S. Pontifex právník a řečník proslulý spravedlivostí a na podnět ml. Maria zavražděný.
mucro, ōnis m ostrí hrot, šíp, dýka; břitkost.
mūgio, īre řvu, bučím; hučím, vřeštím (*tuba*) praštím (*malus*), duním (*solum*)
mūgitus, ūs m řvaní, bučení, dunění.
mūla, ae *f* mezkyně
mulceo ēre, si, sum hladím, jemně se dotýkám, ovívám (*zephyri flores*); krotím (*tigres*); tiším, okouzluji, bavím (*puellas carmine*).
Mulciber, i(s) m příjímí Vulkanovo; bás. oheň.
mulco, āre bijí, tluku.
mulctra, ae *f* dojačka.
mulctrārium a **mulctrum**, i n v. předešlé. [*jím.*]
mulgeo, ēre, si, sum, ctum domūliebris, e *adj.* ženský; zženštilý.
mūliebriter *adv.* žensky; jak ženy činí (*expavit ensem*); zženštile
mūlier, is *f* žena, manželka.
mūlierārius 3. *adj.* ženský
mūliercūla, ae *f* ženština.
mūlierōsitas, tīs *f* láska k ženám.
mūlierōsus 3. po ženách zblázněný.

mūlio, ōnis *m* mezkář.
mūliōnius 3. *adj.* mezkářský.
mulūlus, *i m* parmička (ryba mořská). [šené, medovina.
mulsum, *i n* víno s medem smí-
multa, *ae f* pokuta peněžitá, po-
 kuta vůbec, trest.
multāticius 3. pokutní, jako po-
 kuta uložený (pecunia, argen-
 tum).
multatio, ōnis *f* pokutování.
multicāvus 3. dirkovatý, poro-
 vitý (pumex). [místech.
multifāriam *adv.* na mnohých
multifidus 3. mnoho rozštěpený,
 na drobně rozštípaný.
multiformis, *e adj.* mnohotvarý,
 rozmanitý. [mi (tibia).
multifōrus 3. s mnohými dirka-
multimōdis *adv.* několika roz-
 manitými způsoby.
multiplex, icis *adj.* mnohoná-
 sobný, mnohokrát větší; roz-
 manitý. [násobný.
multiplicābilis, *e adj.* mnoho-
multiplīco, āre násobím, roz-
 množuji, zvětšuji. [dav
multitūdo inis *f* množství, lid,
multo, āre pokutuji, trestám.
multō *adv.* o mnoho, mnohem.
multum, *i n* mnoho.
multum *adv.* mnoho, často, ve-
 lice; o mnoho (superare); dlouho.
multus 3., *comp.* plus, ris, *sup.*
 plurimus mnohý, četný, hojný;
 ad multum diem do bílého
 rána; multo die když den valně
mūlus, *i m* mezek. [pokročil.
Mulvius pons most přes Tiber
 nad Římem u Flaminiovysilnice.
Mummius 3. rod říms.: L. M.
 Achaicus kons., jenž dobyl
 Korintha, Spurius M. bratr
 jeho, přítel Scipionův.
Munātius, a pleb. rod říms.:
 L. M. Plancus legat Caesarův,
 později kons. s Lepidem a
 správce Asie.
Munda, *ae f m.* v Hispanii Bae-
 tické; *m.* v Hisp. Tarrac.

mundānus, *i m* světoobčan.
munditia, *ae f* čistota, ozdobný,
 úpravný zevnějšek, elegance.
mundus 3. *adj.* čistý, zdobný,
 úpravný, vybraný, elegantní.
mundus, *i m* úprava [žens. ze-
 vnějšku, toileta; svět, vesmír;
 země.
mūnero, āre (-or, āri) obdarovati.
mūnia, (nom., acc.) *n* povinnosti,
 zaměstnání, funkce.
mūniceps, ipis *m* občan municipi-
 pia; spoluobčan, krajan.
mūnicīpālis, *e adj.* z municipia
 pocházející; maloměstský (po-
 ěta).
mūnicīpium, *i n* město poddané
 mající své zřízení.
mūnificē *adv.* dobročinně, štedře.
mūnificētia, *ae f* dobročinnost,
 štedrost.
mūnificus 3. dobročinný, štedrý.
mūnimen, inis *n* ochrana, zá-
 štita, opevnění.
mūnimentum, *i n* ohrada, zá-
 štita, hradba, opevnění.
mūnio, ire ohrazuji, kryji, há-
 jím, opevňuji, stavím; itinera
m. cesty razím, klestím.
mūnitio, ōnis *f* opevnění, stavba
 hradeb, hradby, srub; stavba
 cest. [cestu razím.
mūnīto, āre schůdným činím,
mūnītor, is *m* opevňovatel, in-
 ženýr. [chráněný, pevný.
mūnītus 3. hrazený, opevněný,
mūnus, eris *n* služba, zaměst-
 nání, úřad, povinnost (fungor,
 obo); dílo (solitudinis); služba
 poslední, pohřbení; dar, mu-
 neri dare darem dáti, dar lidu;
 hra. divadlo; *m.* dare, edere
 hry vystrojiti; veřejná budova.
Mūnychia, *ae f* válečný přístav
 athenský; *adj.* **Mūnychius** 3.
Mūraena (-e) příjímí rodu Lioi-
 niova: L. L. M. a jeho syn
 Ciceronem hájený.
mūraena, *ae f* ryba mořská.

mūrālis, *e adj.* zední, hradební; falces na bourání zdí; corona za slezení zdí dávaná; pilum s hradeb strojem metané.
Murcia, *ae f* bohyně línosti mající chrám na úpatí Aventinu.
mūrex, *icis m* hlemýžď nachový, červec; barva nachová; špičatý kámen neb skalisko.
Murgantia, *ae f m.* v Samniu (Baselice); *m.* na Sicilii (Mandri Bianchi); *adj.* Murgentinus 3.
mūria, *ae f* slaná omáčka.
murmur, *is n* mručení, reptání, dunění, hučení, praskot (ventorum), rachot, hláhol (cornuum).
murmuro, *āre* mručím, hučím, duním, šumím (unda).
Murrānus, *i m* myth. král Latiniů.
mūrus, *i m* zeď, srub, násep, hráze.
mus, *ris m* myš.
Mus, *ris m* příjímí rodu Deciiů.
Mūsa, *ae f* Musa, bohyně krásných umění; báseň, zpěv, básnictví; studie, vědy.
Mūsa *m* příjímí lékaře Augustova Antonia. [Orfeovy.
Mūsaens, *i m* řecký básník doby
musca, *ae f* moucha.
muscōsus 3. omšný, mechem zarostlý.
musculus *i m* myška, sval; přístřeší na kolečkách k bourání zdí.
muscus, *i m* mech. [hudba.
mūsica, *ae f* umění musické,
mūsicus 3. *adj.* hudební, básnický, vědecký; *subst.* hudebník; *mūsica*, *ōrum n* hudba.
muscito, *āre* mlčím, šeptám, tiše promlouvám, bručím.
musso, *āre* mlčím, tiše mluvím; zamlčet; bzučím; v nesnázích jsem.
mustela, *ae f* lasička, kolčava.
Mustius, *i m* rytíř římský.
mustum, *i n* mošt; bás. = podzim
Musulānii, *ōrum m* bojovný národ numidský.

Mūta, *ae f* Némá, bohyně pro svou žvatlavost Jovem daru mluvy zbavená, jinak Lara.
mūtābilis, *e adj.* změnitelný.
mūtābilitas, *tis f* proměnlivost (mentis).
mūtatio, *ōnis f* změna, vý-, zá-.
Muthul řeka v Numidii.
Mūtila, *ae f* město v Istrii.
mūtīlo, *āre* komolím, ořezávám, se-; zkracuji, zmenšuji.
mūtīlus 3. *adj.* zkomolený, kusý, zmrzačený.
Mūtina, *ae f* (Modena) *m.* v Gallii předpadské.
mūto, *āre* pohybuji, pošinuji; měním; měním se (odor); barvím (vellerā luto); zaměňuji, vy-; vestem *m.* smuteční šat oblékám; kazím, falšuji (vinum); na holičkách nechávám (principem).
mūtūatio, *ōnis f* půjčka, vý-.
mūtuor, *āri* dlužím, vypůjčuji si.
mūtas 3. němý; artes *m.* umění výtvarná; tichý (solitudo).
mūtūus 3. *adj.* vzájemný; vydlužený; per mutua střídavě, obojstranně.
Mūtýce, *ēs f m.* na Sicilii; *adj.*
Mūtýcensis, *e.*
Mycalē, *ēs f* mys a město v Ionii.
Mycēnae, *ārum (i sing.) i m.* v Argolidě; *adj.* Mycēnaeus 3. a Mycēnensis, *e.*
Mycēnica, *ae f* místo poblíž Argu.
Mycēnis, *dis f* Mykeňanka, zvl. Ifigenie, dc. Agamemnonova.
Mycēnos, *i f* ostrov kykladský.
Mygdōnides, *ae m* syn krále fryžského Mygdona
Mygdōnis, *dis i* mygdonský = fryžský, lydský (nurus).
Mygdōnius 3. fryžský.
Mylae, *ārum i m.* v Thessalii.
Mylāsa, *ōrum n* (Melassa) *m.* v Karii; *subst.* Mylaseni, *ōrum i* Mylasenses, *ium.*
Myndus, *i f* přístavní *m.* v Karii (Mendes).

Mýonnēsus, i *m* m. a mys v Ionii.
 myōpāro, ōnis *m* lehká loďka
 loupežnická.
 mýrīca, ae *f* tamaryšek.
 Myrīna, ae *f* přístavní pevnost
 v Mysii.
 Myrmīdōnes, um *m* achajský
 národ v Thessalii pod panstvím
 Achilleovým.
 Mýro, ōnis *m* slavný sochař
 řecký z 5. stol. př. K.
 myrrha, ae *f* strom myrrhový
 a z něho tekoucí vonná myrrha.
 Myrrha, ae *f* dc. Kinyrova
 v strom myrrhový proměněná.
 myrrheus 3. myrrhou napuštěný.
 myrtētum, i *n* lesík myrtový,
 myrtoví, zvl. místo u Bají.
 Myrtōus 3. část moře aegejského
 mezi Kretou, Peloponnesem
 a Euboiou.
 myrtum, i *n* plod myrtový.

myrtus, i *f* myrta; háj myrtový;
 kopí ze dřeva myrtového.
 Myscēlos, i *m* syn Alkmonův,
 zakladatel Krotona.
 Mýsi, ōrum *m* obyv. Mysie.
 Mýsia, ae *f* krajina v M. Asii,
 Malá u Hellespontu, Velká u
 moře Aegejského.
 mysta, ae (-es, ae) *m* kněz při
 mysteriích.
 mystagōgus, i *m* průvodčí po
 místech posvátných.
 mystēria, ōrum *n* tajemná bo-
 hoslužba; tajnosti.
 mysticus 3. mystický, tajuplný.
 Mýtilēnae, arum *f* hl. město
 ostrova Lesbu; *adj.* Mýtilēnae-
 us 3.
 mytilus (mi-), i *m* jedlá škeble.
 Myūs, ntis *f* nejmenší město
 spolku ionského poblíž ústí
 Maiandru.

N.

Nābātaei, ōrum *m* divoký národ
 rozšířivší se ze Skalnaté Arabie
 do Šťastné A.; *adj.* Nabataeus
 3. arabský, východní.
 Nabdalsa, ae *m* vznešený Numid
 ve vojště Jugurthově.
 Nābis, is *m* král spartský kol
 200 př. K. [nový, snad harfa.
 nablum, i *n* jakýsi nástroj stru-
 nae, nē *adv.* před zájmeny:
 v pravdě, věru, skutečně.
 naenia v. nenia.
 Naevius, a rod říms.: Cn. N.
 epický a dramat. básník v 3.
 stol. př. K.; *adj.* Naevīanus 3.
 naevus, i *m* skvrna jako zname-
 ní na těle.
 Naharvāli, ōrum *m* germ. národ
 nejsp. ve Slezsku a sev. vých.
 Čechách.
 Nāias, dis (Naīs) *f* vodní nymfa,
 najadka; nymfa vůbec.

nam *sp.* neboť, vždyť, zajisté.
 Nammēius, i *m* šlechtic helvet-
 ský. [při ústí Ligera.
 Namnētes, um *m* kmen galský
 namque *sp.* neboť, vždyť; v prav-
 dě. vskutku.
 nanciscor, i, nactus sum (nactus)
 dosahuji, zastihuji, dostávám,
 docházím, nalézám, dočkatí se
 (idon·am tempestatem).
 Nantūātēs, um *m* 1) kmen gall-
 ský v Alpách již. od jezera
 Lemanského; 2) kmen galský
 na horním Rýnu (omyl Caesa-
 rův). [lesních.
 Napaeae, ārum *f* nymfy údolí
 Nār, is *m* řeka italská se sirnatou
 vodou v Umbrii do Tiberu se
 vlévající.
 Narbo, ōnis *m* (Narbonne) město
 Volků arekomických v Provin-
 cii; *adj.* Narbōnensis, e.

narcissus, *i m* narcis; N. krásný mladík, syn Kefisův a Liriopin, v narcis proměněný.
nardus, *i f*, nardum, *i n* nard (rostlina libovonná); voňavka nardová, olej nardový.
nāris, *is f* nozdra, chřípě; obyč. *plur.* nozdry, nos; homo emunctae naris jemného nosu, bystro-
 duchý, obesae naris tupý.
Narnia, *ae f m.* v Umbrii; *adj.* Narniensis, *e*.
narrābilis, *e adj.* vypravitelný.
narratio, *ōnis f* vypravování.
narrātor, *is m* vypravovatel.
narrātus, *ūs m* vypravování.
narro, *āre* vypravuji, zprávu po-
 dávám, líčím, mluvím o něčem.
Nārycius 3. narycký, lokridský; N. heros = Aias Oileovec (m. Naryx v Lokr. Ozol. jeho ro-
 diště).
nāscor, *i*, natus sum rodím se; pocházím; naskytám, objevuji se; zvedám se, vypínám se (col-
 lis); vznikám, povstávám.
nātus 3. *adj.* narozený, z-, stvo-
 řený; *subst.* syn, dcera; způso-
 bilý; septem annos n. sedmi-
 letý, ve věku 7 let.
Nāsidiēnus, *i m* povýšenec za
 doby Horatiovy.
Nāsos, *i m* čtvrt syrakusská.
nasturtium, *i n* druh řeřichy.
Nasua, *ae m* náčelník Suevů.
nāsus, *i m* nos.
nāsūtus 3. nosatý.
nātālicius 3 (-tius) *adj.* naroze-
 ní se týkající; *nātālicia*, *ae f*
 hostina na počest narozenin.
nātālis, *e adj.* narozenin (dies,
 hora; rodný (humus); *subst.*
 den narození, narozeniny; *plur.*
 stav, rod, původ. [cí, ryby.
natantes, *um m* tvorové plovou-
 nātatio, *ōnis f* plování.
nātātor, *is m* plavec.
nātio, *ōnis f* rod, druh; národ,
 národnost, kmen. [říř.
nātis, *is plur.* -es, *ium f* zadnice,

nātivus 3. *adj.* přirozený,
 prvotní.
nāto, *āre* plavu, proplavati (freta);
 šířím se, proudím (campo libe-
 riore); přetéám; oculi natantes
 oči zalité (vino), obestřené mrá-
 kotou, trhající se, v sloup se
 obracející; kolísám, v nejistotě
 jsem (pars multa).
natrix, *cis f* vodní had, užovka.
nātū *abl. def.* (rodem, věkem)
 maior n. starší; minor n. mlad-
 ší; grandis n. vysokého věku,
 stařícký.
nātūra, *ae f* příroda, přirozenost,
 přirozená povaha, poloha; le-
 tora; pud; živel, podstata;
 vesmír (rerum n.).
nātūrālis, *e adj.* přirozený, od
 přírody; o přírodě (quaestiones).
nātūrāliter *adv.* přirozeně.
nauarchus, *i m* velitel lodi, ka-
 pitán.
Naucrates, *is m* historik řecký,
 žák Isokratův.
nauci non facio ani za zblo ne-
 cením.
naufrāgium, *n* ztroskotání lodi;
 neštěstí, pohroma; trosky, zbyt-
 ky; n. facere ztroskotati se,
 k úrazu přijíti.
naufrāgus 3. ztroskotání utrpěvší
 (Marius), ze ztroskotané lodi
 (corpus, puppis); *subst.* troseč-
 ník, nešťastník; loď tříštící,
 ztroskotání působící (mare).
Naupactus, *i f* město na sev.
 záp. straně zálivu Korinthského.
Naupliādes, *ae m* Palamedes, syn
 euboiského krále Nauplia.
nausea, *ae f* mořská nemoc, dá-
 vení, ošklivost.
nauseo, *āre* mořskou nemoc mám,
 dávím, ošklivím si.
Naustathmos, *i m* přístav v Ionii.
nauta, *ae m* plavec, lodník.
nauticus 3. *adj.* lodní, plavecký,
 námořnický; res n-a námoř-
 nictví; nautici ōrum *m* námoř-
 níci.

Nāva, ae *m* přítok Rýna.

nāvālis 2. *adj.* lodní, námořní;
nāvāle, is *n* stanoviště lodní,
přístav; navalia, ium *n* lodě-
nice, stavivo lodní, náčiní.

nāvicula, ae *f* loďka, lodička,
člun.

nāviculārius 3. loďkový; nāvī-
cularia, ae *f* doprava lodní;
navicularius, i *m* majitel, půj-
čovatel loděk.

nāvifrāgus 3. loď tříšticí.

nāvīgābilis, e *adj.* splavný.

nāvīgātio, ōnis *f* plavba.

nāvīgium, i " loď, lodice.

nāvīgo, āre plavím se, pluji;
plovu; plavbou zjednávám,
získávám.

nāvis, is *f* loď; metaf. stát; *n.*
longa loď válečná; *n.* oneraria
loď nákladní; *n.* triremis troj-
veslice (l. s třemi řadami vesel);
n. actuaria loď rychlá; navi-
bus et quadrigis ze všech sil.

nāvita, ae *m* v. nauta.

nāviter *adv.* pilně, svědomitě.

Navius, Attus augur za Tarquinia
Priska.

nāvo, āre plím, horlím, přiči-
ňuji se, práci něčemu věnuji;
ukazuji, do-; operam *n.* práci
věnuji.

nāvus 3. činný, pilný, horlivý.

Naxos, i *f* ostrov kykladský ví-
nem a mramorem proslulý.

nē *příkl.* částice tázací: — li; či
(druhá část otázky dvojčlenné).

nē *spoj.* ať ne, aby ne; ve větách
obav.: že; ne — quidem ani.

Nēāpōlis, is *f* přímořs. m. kam-
panské; čtvrtá čtvrť Syrakus;
obyv. Nēāpōlitāni, ōrum *m*;
Neāpōlitānum, i *n* letohrádek
Lukullův. [oblak.

nēbūla, ae *f* mlha, pára, kouř,
nēbūlo, ōnis *m* větroplach, ni-
čema.

nēbūlōsus 3. mlhovitý, temný.
nec v. neque.

necdum v nequedum.

nēcessāriē *adv.* nutně, nevyhnu-
telně.

necessāriō *adv.* nutně, nevyhnu-
telně, nezbytně.

nēcessārius 3. *adj.* nutný; pří-
buzný, zpřízněný; *subst.* přítel.

necesse est jest nutno, nevyhnu-
telno.

nēcessitas, ātis *f* nutnost; nouze,
potřeba, nesnáz; osud; *plur.*
potřeby, nezbytná vydání; publi-
cae *n.* státní nezbytnosti.

nēcessitudo, inis *f* přibuzenství,
plur. přibuzní, přátelé; nutnost.

necne či ne (v druhé části dvoj-
členné otázky nepřímé).

nēco, āre zabíjím, usmrcuji.

nēcōpinātō *adv.* netušeně, z ne-
nadání.

nēcōpinātus 3. netušený, nena-
dálý; ex necopinato z nenadání.

nēcōpinus 3. neočekávaný, nena-
dálý (mors). [ský.

Nectanābis, idis *m* král aegypt-
nectar, is *n* nektar, nápoj bohů;
sladká šťáva vůbec, na př. med.

nectareus 3. nektarový.

necto, ěre, xui (xi), xum pletu,
splétám, spojuji, při-, váži, sva-
zuji, za-, na-; činím, působím,
osnuji (causas, dolum, moras).

nēcūbī = nē alicubī aby někde
ne . .

nēcunde aby odněkud ne . .

nēdum *spoj.* neřku-li, natož.

nēfandus 3. bezbožný, hanebný,
zlořečený. [nebně.

nēfāriē *adv.* bohaprázdně, ha-

nēfārius 3. *adj.* bezbožný, ohav-
ný; nēfārium, i *n* hanebnost,
ohavnost.

nēfās *n* neskl. nedovolené, hřích,
nepravost, bezbožnost; *interj.*
ó hrůza! běda!; o člověku:
ohava.

nēfastus 3. *adj.* zakázaný, dies
n. den, kdy není dovoleno ko-
nati soudní řízení, den nešťastný,
neblahý; bezbožný, ohavný.

nēgantia, ae *f* zápor.

nēgātio, ōnis *f* popírání, za-
nēgito, āre tvrdošijně popírám,
za-.

neglectio, ōnis *f* zanedbávání.
neglegens, tis *adj.* nedbalý,
nevšímavý, marnotratný.

neglēgenter *adv.* nedbale.

neglēgentia, ae *f* nedbalost,
nevšímavost, lhostejnost, opo-
míjení.

neglēgo, ěre, xi, ctum nedbám,
nevšímám si, zanedbávám, pře-
hlížím, promíjím, opomíjím.

nego, āre pravím, že ne, popírám,
odpírám, za-.

nēgōtiālis, e *adj.* k zaměstnání,
k obchodu patřící.

nēgōtiātor, is *m* obchodník;
peněžník; agent.

nēgōtior, āri zaměstnávám se,
vedu obchod.

nēgōtiōsus 3. *adj.* činný, dělný;
n. dies všední den.

nēgōtium, i *n* zaměstnání, práce,
úkol, namáhání, nesnáz; zále-
žitost státní, právní, obchodní,
věc; obchod, podnik.

Nēleus, i *m* syn Neptunův, otec
Nestorův; *adj.* Nēlēius 3. (*subst.*
= Nestor) a Nēlēus 3.

Nēlīdēs, ae *m* potomek Neleův.

Nēmea, ae *f* m. v Argolidě; *adj.*

Nēmēaeus 3.; Nēmea, ōrum
n hry nemejské.

Nēmētes, um *m* kmen german-
ský na lev. břehu Rýna.

Nemetocenna, ae *f* hlavní město
Atrebatů sev. od Samary.

nēmo, nullius *c.* nikdo, žádný;
non nemo některý, mnohý;
nemo non každý.

nēmōrālis, e *adj.* lesní.

nēmōrensis, e *adj.* lesní (zvl.
v háji Diany u Aricie).

nēmōrōsus 3. *adj.* lesnatý.

neinpe *spoj.* vždyť, ovšem; snad
ne? tedy opravdu?; patrně,
přirozeně, rozumí se, že.

nemus, oris *n* ies, háj (s travna-
tými místy uvnitř), zvl. háj

božstvu zasvěcený; stromoví,
strom.

nēnia, ae *f* píseň pohřební, smu-
teční; formule, píseň kouzelná;
ukolébavka, popěvek.

neo, ěre předu.

Neoclēs, is *m* Atheňan, otec The-
mistokleův; Neoclides, ae =
Themistocles.

Neocrētes, um *m* oddělení vojska
Antiochova dle kretskeho způ-
sobu vyzbrojené.

Neontīchī, ōrum *m* tvrz na po-
loustrově thrackém (Nový Hrad)

Nēoptōlemus, i *m* 1. syn Achil-
leův; 2. vojevůdce Alexandra V

nēpa, ae *f* štír (i souhvězdí).

Nēpēte, is *n* m. v Etrurii (Nepi);
adj. Nēpēsīnus 3.

Nephēlēis, dos *f* dcera Nefelina
Helle. *i* thaginy.

Nēphēris, is *f* m. poblíž Kar-

nēpos, tis *m* vnuk, potomek;
marnotratník.

Nēpos, ōtis řims. rod: Corn. N.
dějepisec, přítel Attikův a Cice-
ronův.

neptis, is *f* vnučka.

Neptūnus, i *m* bůh moře, syn
Saturnův, bratr Jovův; moře
samo; *adj.* Neptūnius 3. (N
heros = Theseus; N. dux =
Sext. Pompeius); N — lae aquae
pramen u Tarraciny

nēquam *neskl. adj., komp.* ne-
quior, *sup.* nequissimus ničemný.

nēquāquam *adv.* nikterak, na-
prosto ne.

neque, nec a ne, ani, aniž, ale
ne, avšak ne, a přece ne; nec
quidem a ani; nec dum a ještě
ne; neque — que a ne-, nýbrž;
neque — neque ani — ani.

nequeo, ěre, ěvi, ěi, ětum nemohu,
nejsem s to.

nēquīquam *adv.* marně, nadarmo;
zbytečně, bez důvodu.

nequior v nequam. [hanebně.

nequiter *adv.* špatně, ničemně,

nēquītia, *ae f* ničemnost, lehkonyslnost, marnotratnost, zhýřilost, hanebnost.

Nērēis, *dos f* Nereovna, *dc.* Nereova, nymfa mořská.

Nērētum, *i n m.* v Kalabrii.

Nērens, *i m* syn Okeanův a Thetidin, bůh mořský; *adj.* Nērēius 3.; N. iuvenis = Phocus.

Nērīnē, *ēs f* Nereovna, Galatea.

Nērītōs, *i m* hora na Ithace a blizký ostrov; *adj.* Nērītius 3. (*bás.* = Odyseův).

Nēro, *ōnis m.* příjm. rodu Klaudiova: 1. C. Claudius Nero vítěz nad Hasdrubalem; 2. Claud. Nero otec c. saře Tiberi; 3. Tiberius N. císař Tiberius; 4. Nero Claud. Caesar císař Nero; *adj.* Nērōniānus 3.

Nerulum, *i n m.* v Lukanii.

Nervii, *ōrum m* kmen belg. mezi Skaldem a Sabem; *adj.* Nervicus 3.

nervōsē *adv.* silně, důrazně.

nervōsus 3. *adj.* svalnatý; silný, důrazný, jadrný.

nervus, *i m* sval, šlacha, žíla, tetiva, struna; kůže na štítě, řemen, vazba; *plur.* síla, mohutnost, prostředky; hudební nástroj strunový; důraz, jadrnost řeči.

Nesactium, *i n m.* v Istrii.

Nēsaeē, *ēs f* jedna Nereovna.

nescio, *ire* nevím, neznám, neumím; *n.* quis kdosi; *n.* qui jakýsi.

nescius 3. *adj.* nevědomý, neznalý; nemohoucí, neumějící (*fallere*); neznámý (*tributum*).

Nēsīōtae, *ārum m* národ kefalenský

Nessus, *i m* Kentaur v Aitolii Herakleem zabitý; řeka v Thakii (Karasu); *adj.* Nessēus 3.

Nestor, *is m* syn Neleův, král pylský. Syrakus.

Nētum, *i n m.* na Sicilii sz. od neu = nēve.

neuter 3. žádný z obou; neutri 3. žádná z obou stran.

neutiquam *adv.* nikterak.

neve, neu *sp.* ani, ani aby, a aby ne, aniž. zahití.

nex, *cis f* násilná smrt, vražda, nexilis, *e adj.* spojený, setkaný, spletený.

nexum, *i n v.* násl.

nexus, *ūs m* spojení, spletení, pletenec, závitek; ručení osobní svobodou za učiněný dluh, ztráta svobody nezaplacením dluhu; závaznost, závazek.

nī *adv.* a *sp.* aby ne; jestliže ne = nisi.

Nīcaea, *ae f m.* v Lokridě poblíže Thermopyl; *m.* v Bithynii, dř. Antigonía (nyn. Isnik).

Nīcaeus 3. příjmí Jovovo (vítězství dávající). [xandriův.

Nīcānor, *is m* vojevůdce Ale-nicator, *is m* název tělesné stráže krále Persea Maked.

Nīcēphōrium, *i n* háj u Pergama.

Nīcēphōrius, *i m* řeka v Armenii.

Nīcias, *ae m* státník a vojevůdce athenský. mořský.

Nīco, *ōnis m* pověstný lupič

Nīcocles, *is m* samovládce sikyonský. [perský.

Nīcocreon, *tis m* samovládce ky-

Nīcōmachus, *i m* 1. malí; 2. syn Aristotelův, filosof řecký.

Nīcomēdes, *is m* syn Prusie, krále bithynského, a j. králové bith.

Nīcopolis, *is f m.* v Akarnanii (Paleoprevyza).

nictus, *ūs m* mžourání, mrkání.

nīdor, *is m* zápach, čmoud.

nīdulus, *i m* hnízdečko.

nīdus, *i m* hnízdo; *plur.* ptáčata v hnízdě; obydlí, příbytek.

nīger 3. *adj.* tmavobarvý, snědý, černý; nigrum, *i n* černá skvrna; chinurný, smutný, nešťastný (*ignes* = hranice), neblahý; zlý.

nigrans, *tis adj.* černavý, černý.

Nigīdīus, i *m* P. N. Figulus
učení vrstevník Ciceronův a
Caesarův.

nigresco, ěre, ui černám se.

nihi *neskl.* nic; **non n.** něco;
nihil non všecko; **nihil ad me**
to se mne netýká; **nihil minus**
naprosto ne; **nihil quidquam**
zcela nic; *adv.* nic, nijak,
nikterak; marně; *v.* nihilum.

nihilum, i *n* nic; **nihilō** při
komp. o nic, nic; **nihilo setius**,
nihilo minus nic méně; **pro**
nihilo za nic; **de nihilo** bez
důvodu, **pro** nic; **homo nihili**
ničema; **ad nihilum recidere**
v nic se obrátiti; *adv.* zcela
nic, naprosto ne.

nil, **nilum** *v.* nihil, nihilum.

Nileus, i *m* nepřítel Perseův.

Nilus, i *m* řeka Nil *v* Egyptě;
příkop vodní; *adj.* **Niliacus** 3.
nilský, egyptský.

nimbifer 3. mrakonosný, bouřlivý.

nimbus, i *m* přival, liják, mrač-
no, tuča, mrak prachu; bouře;
spousta lidí, množství.

nīmiō *adv.* příliš.

nīmīrum *adv.* ovšem, arci, zajisté.

nīnis *adv.* příliš, nad míru;
non n. nehrubě, nevalně.

nīmius 3. *adj.* přílišný, příliš
veliký, nemírný; *subst. neutr.*
příliš.

nīngo, ěre, nxi — sněží se.

Ninos, i *f* hl. m. Assyrie Ninive.

Ninnius 3. rod kampanský: L
N. Quadratus tribun lidu, vrstev-
ník Ciceronův.

Nīnus, i *m* král assyrský, syn
Belův, manžel Semiramidín.

Nīōbē, es (-a, ae) *f* dc. Tantalova,
choť Amfionova; *adj.* **Nīōbēus** 3.

Nīphātes, ae *m* část pohoří Tauru.

Niptra, ōrum *m* (voda na mytí)
tragoedie Pakuviova.

Nīrens, i *m* syn Charopův a
Aglain, nejkrásnější Řek před
Trojou.

Nīsēis, dis *f* dc. Nisova.

nīsi *sp.* jestliže ne, kdyby ne;
leč (po záporu), jen, leda.

nīsus, ūs (-xus) vzpor, vzepření;
opříání se, výstup, vylézání;
let (rapidus); porod.

Nīsus, i *m* 1. král megarský,
otec Skyllin v krahujce pro-
měněný; 2. přítel Euryalův;
adj. **Nīsaeus** 3. a **Nīsēius** 3.

nīsus, i *m* krahujec.

nītēdūla, ae *f* sysel, plch.

nītens, tis *adj.* lesknoucí se, zá-
řící (capilli, oculi); ozdobný
(oratio); lesklý, tučný (taurus);
bujný (cultus); krásný, statný
(femina).

nīteo, ěre lesknuse, zářím, kvetu,
dobře se mi daří, dobře vypa-
dám, jsem ozdoben, jsem v nad-
bytku. [vzkvétati.

nītesco, ěre, ui zastkvíti se,
nītīdus 3. lesklý, zdobný (ver-
bum); vykrmený, tučný (iu-
mentum); kvetoucí, bujný,
úrodný (campus); vyzdobený.

Nitiobrīgēs, um *m* kmen galský
na prav. břehu Garumny.

nītor, i, sus, xus sum opírám,
pod- se, spoléhám, spočívám;
naléhám, usiluji, snažím se;
o bojovníku: držím se; o ptá-
ku: vznáším se; vystupuji,
vylézám; snažím se dokázati;
nīsus namáhaje se.

nītor, ōris *m* lesk, třpyt; tělesná
krása; zevnější výzdoba; živost
řeči. [cfidici.

nitrum, i *n* soda, prostředek
nīvālis, e *adj.* sněžný, sněhový,
zasněžený, sněhobílý.

nīveus 3. sněhový, ze sněhu,
sněhobílý.

nīvōsus 3. na sněh bohatý.

nīx, nīvis *f* sněh; *plur.* závěje,
spousty sněhu.

Nixi dii tři ochranná božstva
rodiček mající sochy (v posta-
vení klečícím) na Kapitolu.

nīxor, āri opírám se.

nīxus 3. *v.* nitor.

nexus, ūs *m* v. nixus.

no, āre plavu, létám.

nōbīlis, *e* *adj.* znatelný, patrný, známý; slavný, vznešený, urozený; pověstný (zle); znamenitý, výtečný; nobiles šlechta.

nōbilitas, *tis f* slovutnost, sláva; urozenost, výtečnost; šlechta, šlechtictví.

nōbīliter *adv.* slavně.

nōbilito, āre proslaviti, vyznamenati; *pass.* proslaviti se, slavným, pověstným se státi.

nōcensīis *adj.* škodící, škodlivý; *subst.* vinník, škůdce.

nōceo, ēre, ui škodím, na závalu jsem; zaviňuji něco, proviňuji se.

noctilūca, *ae f* v noci svítící, měsíc. 'jící, bloudící.

noctīvāgus 3. v noci se potulu-
noctu *adv.* v noci.

noctua, *ae f* sova.

nocturnus 3. *adj.* noční, v noci.

nōdo, āre v uzel váži, spínám.

nōdōsus 3. uzlovitý, kolínkovitý; zamotaný (o dlužnících úpisech).

nōdus, *i m* uzel, kloub, kotník, kolénko na rostlině, suk; vrkoč, pletenec vlasů; svazek, spojení; zápletka dramatická; zamotanost, obtíž.

Nōla, *ae f m.* v Kampanii; *adj.* Nōlānus 3.

nōlo, nolle, nōlui nechci; noli offensum = vereor, ne offendam; non nolo nejsem proti tomu; quod nolim což bůh nedej.

nōmas, *dis c.* kočovník; Nomas, *dis f* = Numidie.

nōmen, *inis n* jmeno, název; kmen, národ (Latinum, Romanum); dlužník, dluh; sláva; záminka, příčina; nomine jmenem, pod záminkou; eo nomine proto; suo *n.* o svém umě; nomen deferre žalovati; *n.* accipere zapisovati; *n.* recipere žalobu přijmouti; *n.* dare, pro-

fiti ke službě vojens. se hlásiti; *n.* facere dluh do knihy zapisovati.

nōmenclātor, *is m* otrok jmena osob nějakých udávající, označovatel.

Nōmentum, *i n m.* v Sabinsku; *adj.* Nōmentānus 3.; Nōmentum, *i* statek u *m.* stejnojm.

nōminātim *adv.* jmenem, jmenovitě. [(na úřad).

nōmīnātio, ōnis *f* jmenování
nōmīnātus 3. známý, proslulý.

nōmīno, āre jmenuji, nazývám, uvádím, zmiňuji se; udávám, žaluji; jmenuji, ustanovuji (augurem).

nōmīma, *tis n* peníz, mince.

Nōmīus (-os), *i m* příjímí Apollinovo (pastýř).

nōn *adv.* ne, nikoli; nōn nēmo někdo; non nihil něco; nihil non vše; non se *superl.* ne právě..

Nōnācris *is f* hora v Arkadii a město na úpatí jejím; *adj.*

Nōnācrīnus 3. (N. virgo = Callisto); Nōnācrius 3. arkadský; Nonacria, *ae f* Atalante.

Nōnae, ārum *f* sedmý den měsíce března, května, července, října, ostatních pátý.

nōnāgēsīmus 3. devadesátý.

nōnāgies *adv.* devadesátkrát.

nōnāgīnta devadesát.

nōnānus 3. (miles) deváté legio.

nōndum *adv.* ještě ne, dosud ne.

nongenti 3. devět set.

nonne? zda ne? není tomu tak? neníliž pravda?

nonnēmo, *inis* mnohý.

nōnnihil *adv.* něco, poněkud.

nonnullus 3. některý, jakýsi, mnohý. [nou, několikráte.

nōnnumquam *adv.* někdy, nejedn-
nōnus 3. devátý; nōna, *ae* (hora) čas jídla, (pars) devítina.

nōnus decimus 3. devatenáctý.

Nōra, *ae f* tvrz v Kappadokii; *adj.* Nōrensis, *e*.

Norba, ae *f* m. v Latii; *adj.*

Norbānus 3. [ve Štýrsku.

Nōrēia, ae *f* (Neumarkt) město

Nōrica, ae *f* Noričanka, sestra krále Vokciona.

Nōricum, i *n* země mezi Raetii a Pannonii.

Nōricus 3. *adj.* norický; **N. ager** = Noricum.

norma ae *f* pravidlo, předpis.

noscito, āre poznávám; znamám, pozoruji.

nōscō, ēre, nōvi, nōtum poznávám, zvidám, prohlížím; znám; uznávám, přijímám.

nōsmet my.

noster 3. *zájm.* náš; našinec; příznivý, vhodný; nostri naši lidé, našinci. [krajan.

nostras, tis *adj.* z naší země,

nōta, ae *f* známka, znak; *plur.* list, dopis, písmo; šifra; poznámka, interpunkce, znaménko, viněta, druh; mrknutí jakožto znamení očima dané; důtka censorská, pohana, skvrna; památka.

notābilis, e *adj.* zaznamenání hodný, znatelný, znamenitý.

nōtābīliter *adv.* nápadně.

nōtātio, ōnis *f* poznamenání, nota censorova, zaznamenání, volba (iudicium); pozorování (vitae); etymologie; líčení, popis.

nōtātus 3. znatelný.

nōtesco, ēre, ui známým se stávám.

nothus 3. nepravý, nemanželský.

nōtio, ōnis *f* vyšetřování; znalost, pojem. [vědění.

nōtītia, ae *f* známost; znalost,

nōto, āre označuji, poznamenávám, za-, narážím na někoho (verbis), naznačuji; krásním (orationem); ukazuji; pozoruji; potupnou známkou označuji, tupím, háním, kárám.

nōtus 3. *adj.* známý, osvědčený, obyčejný (sedes), jistý, *subst.* známí.

Nōtus, i *m* jižní vítr; vítr vůbec.

nōvācula ae *f* břitva.

nōvālis, e *adj.* nově zoraný; *subst.* novale, is *n* úhor; vzdělané pole.

Nōvāria, ae *f* m. v sev. Italii.

nōvē *adv.* nedávno, před krátkou dobou.

novellus 3. nový, mladý, nedávný, zánovní; *n* oppidum nedávno podrobený.

Nōvenber, is *m* listopad.

nōvendēcīm devatenáct.

nōvendīālis, e *adj.* devítidenní, devět dní trvající; devátého dne konaný (pulveres, cena).

Nōvensīles, ium *m* noví bohové z jiných zemí přijatí.

nōvēnus 3. po devíti.

noverca, ae *f* macecha.

nōvercālis, e *adj.* macešský, nepřátelský.

nōvl, isse znám, vím.

nōvīcīi, ōrum *m* noví otroci; noví, čerství přichozí do podsvětí.

nōvies *adv.* devětkrát.

Nōviōdūnum, i *n* 1. město Suesionů (Soissons) v belg. Gallii; 2. město (Nouan) Biturigů na prav. břehu Ligera; 3. město (Nevers) Aeduů poblíž ústí Elavera.

novissimē *superl. adv.* posledně.

nōvītas, tis *f* novota, neobyčejnost; nové šlechtictví.

nōvo, āre obnovuji; čistím (membra), opět začínám (pugnam), znova zařizuji, znova orám, přeorávám; měním; res novoty zavádím, nepokoje strojím; vynalézám, nově tvořím.

nōvus 3. *adj.* nový, mladý, čerstvý (frumentum, lac), začínající (annus, nově nalezený (ars), nově zavedený (ritus), nově svlečený (anguis), noví milites naproti veterani; homo *n.* novopečený šlechtic, povýšenec; novae tabulae nové knihy dlužní; sub novis v nově (po

požáru) zbudovaných směnár-
nách; *res novae* státní, obecní
převrasy, nepokoje; *nova. orum*
novoty; neobyčejný, neslýcha-
ný, nebývalý; nezkušený; *ag-*
men novissimum zadní voj; *no-*
vissimi poslední; konečný, po-
slední, nejzazší.
nox, *ctis f* noc; spánek, sen;
temnota; slepota; zapomenutí;
smutný stav; *multa nocte* za
nejhlubšího spánku; *nocte*
v noci; *person.* bohyně Noci.
noxā, *ae f* škoda, vina, přečin;
trest (mereo). [pek.
noxia, *ae f* škoda, vina, přestu-
noxius 3. *adj.* škodlivý; vinný,
trestný. [tvaří.
nūbēcula, *ae f* mráček, frontis na
nūbes, *is f* mrak, hejno (*volu-*
crum); chmura, mrákota; smut-
ný stav; temnota; neštěstí (*belli*).
nūbifer 3. mrakonosný.
nūbīgēna, *ae c.* z mraku zplo-
zený; Kentaurové jakožto sy-
nové Ixionovi a mračna.
nūbilis, *e adj.* na vdání.
nūbilus 3. *adj.* zamračený, mra-
konosný (*auster*); temný, tmavý
(*Styx*, *antrum*); zachmuřený,
smutný; *nubilum*, *i n* mrak
(zvl. *plur.*).
nūbo, *ēre, psi, ptum* vdávám se;
nuptum do, colloco vdávám,
pro-, vy-.
Nūceria, *ae f m.* v Kampanii,
m. v Umbrii; *adj.* **Nūcerius** 3.
nucleus, *i m* jádro.
nūdius tertius předevčírem.
nūdo, *āre* obnažuji, odkrývám,
svlékám; *tasim*; zřítavuji bez
obraný, zbavuji obránců; odha-
liti (*consilium*), prozraditi;
messes n. vymlátiti.
nūdus 3. *adj.* nahý, holý; ne-
ozbrojený, bezeštitu; nepokrytý;
bez togy; nechráněný; nepo-
hřbený; prázdný, prostý, zba-
vený (*praesidio*); chudý, nuzný

(*n. inopsque*); jediný, pouhý;
jednoduchý, bez ozdoby.
nūgae, *ārum f* žerty, šprýmy,
šášky.
nūgātor, *is m* šprýmař.
nūgātōriē *adv.* daremně, špatně.
nūgātōrius 3. ničemný, daremný.
nūgor, *āri* šášky, šprýmy tropím,
tlachám.
nullus 3. žádný; nikdo; ani
jeden; **nullum** nic; *n.* non
každý; **nullo** nikde; bezvý-
znamný, nepatrný (*nullus fui*);
natus nullo patre z neznámého,
nízkého; nenáležitý (*vita*);
nullus sum jsem mrtev.
num *adv.* zda, zdali, -li.
Nūma, *ae m* Pompilius druhý
král říms.; *N. Martius Sabin.*
Nūmantia, *ae f m.* v Hispanii;
adj. **Nūmantinus** 3. (přijm.
ml. Scipiona).
nūmen, *inis* „příkáznutí, pokyn,
vůle, rozkaz boží, moc boží,
božstvo, velebnost božská.
nūmero, *āre* počítám, vypočítá-
vám; mám; pokládám; pecu-
nia n — ta peníze odpočítané,
hotové; **numeratum**, *i* hoto-
vost peněžní. [monicky.
nūmērōsē *adv.* rhythmicky, har-
nūmērōsus 3. četný; rhythmický.
nūmērus, *i m* počet, číslo, množ-
ství; prázdné číslo (= samé nul-
ly, nos n. sumus); četa, oddíl
(*distributi in numeros*; mužstvo
na lodi; **numeri** matematika,
astronomie; kostky hrací; mí-
sto, stav, význam váha, vážnost;
část celku; úřad, povinnost;
extra numerum beztaktně;
rhythmus takt harmonie, roz-
měr, verš. [midie.
Numidae, *ārum m* obyvatelé Nu-
Nūmīdia, *ae f* země v sev.
Africe; *adj.* **Numidicus** 3.
numisma v. *nomisma*. [(Muro).
Numistro *ōnis f m.* v Lukanii
Nūmītor, *is m* 1. král albanský,
bratr Amuliův; 2. Rutul.

nummārius 3. peněžní; *n.* iudex podplacený.
nunimātus 3. peněžitý, bohatý.
nummus, *i m* peníz, zvl. sester-
 cius jakožto malý peníz; malič-
 kost; *plur.* peníze.
numquam *adv.* nikdy; *n.* non
 vždy; non *n.* někdy, často;
 = non. [brzy — brzy.
nunc *adv.* nyní, teď; nunc — nunc
nuncūpātio, ōnis *f* nazývání,
 jmenování; věnování; slavný
 slib.
nuncūpō, āre jmenem uvádím,
 jmenuji; ustanovuji; vota *n.*
 slavné sliby činím.
nundīnae, ārum *f* den trhový,
 týdenní trh.
nundīnatio, ōnis *f* obchodní
 smlouvání, obchod.
nundīnor, āri obchoduji; čteně
 se scházím; kupuji.
nundīnum čas trhu, trh.
nuntia, ae *f* poselkyně, hlasatelka.
nuntiatio, ōnis *f* ohlášení.
nuntio, āre oznamuji, zvěstuji,
 hlásím.
nuntius, *i m* posel, poselství,
 zpráva, rozkaz. [kdysi.
nūper *adv.* nedávno; před časem,
nuptiae, ārum *f* zasnoubení;
 sňatek, svatba.
nuptiālis, e *adj.* svatební.
nuptus 3. zasnoubený, provdaný;
 nupta, ae *f* paní, choť.
Nursia, ae *f m.* v Sabinsku;
adj. Nursinus 3.
nūrus, ūs *f* snacha; mladá paní.

nusquam *adv.* nikde; nikdy;
 nikam; k ničemu; *n.* esse nebýti.
nūto, āre kývám, klátím hlavou,
 klátím se, kolísám, padám.
nūtricius 3. *adj.* vyživující; *subst.*
 živitel, pěstoun.
nūtrícula, ae *f* kojná, pěstounka.
nūtrīmen, inis *n* pokrm.
nūtrimentum, *i v.* předešlé.
nūtrio, ire živím, krmím; růsti
 dávám (*silvam*); léčím (*dam-
 num*); Graeciam *n.* laskavě
 jednám; pěstuji.
nūtrix, cis *f* živitelka, kojná,
 pěstounka, vychovatelka.
nūtus, ūs *m* přikývnutí, pokyn,
 vůle; tíže, sklon; svolení;
 rozkaz. [skořápkou vůbec.
nux, cis *f* ořech; plod s tvrdou
Nyctēis dis *f* = Antiope, dc.
 Nykteova.
Nyctēlius 3. (noční) příjímí Bak-
 chovo N. latex = víno; N.
subst. = Bacchus.
Nyctimēnē, ēs *f* dc. krále Epe-
 pea v sovu proměněná.
nympha, ae *f* nevěsta; víla,
 nymfa; mladá žena; *n.* vocalis
 ozvěna.
Nymphaeum, *i n* mys a přístav
 poblíže nyn. Kotoru.
Nýsa, ae *f* hora v Indii; *adj.*
 Nýsaenus 3.
Nýseis, dis *f* nymphae, víly, jež
 Bakcha vychovaly.
Nýsēus, *i m* příjímí Bakchovo.
Nýsias, dis *f* nysijský (nymphae).
Nýsius 3. příjímí Bakchovo.

O.

ō! *interj.* ach! ó!
ob *predl. s akk.* před (ob ocul-
 los); za účelem (ob absolven-
 dum); pro (ob eam causam,
 quam ob rem); ob hoc proto.
obaeratus 3. *adj.* zadlužený;
subst. dlužník.

ōbambūlo, āre obcházím, chodím
 kolem, mimo.
ōbarmo, āre ozbrojuji.
ōhāro, āre oborati, přeorati.
obdo, ēre, didi, ditum před něco
 postavit něco, fores o. zavřít;
 latus apertum o. vystavit.

obdormisco, ěre usnouti.

obdūco, ěre, xi, ctum vedu kolem (fossam), obvádím; potahuji, povlékám, pokrývám (pascua iunco); obkličuji, zahaluji, nocte obductā za tmavé noci, obductus mraky pokrytý, zachmuřený; frontem o. zachmuřiti; venenum o. jed vypiti; dolore o. verbis skryti, zatajiti. [čince při popravě].

obductio, ōnis *f* zahalení (zlobdūresco, ěre tvrdnu, necitelným, nepřístupným se stávám.

obdūro, ěre vytrvati.

ōbēliscus, i *m* zašpičatělý sloup, obelisk.

ōbeo, ire, ii, itum jdu k něčemu, někam; zacházím, zapadám; obcházím; obkličuji, pokrývám (olipeum pellis); procházím, procestovati (provinciam); v řeči probírám (omnes civitates); visu o. zrakem měřím; podnikám, konám, zastávám (munia); vadimonium o. v určitý den k soudu se dostavuji; mortem, diem supremum o. zemřiti; diem o. lhůtu dodržeti.

ōbēquito, ěre kolem něčeho jezdím, proti něčemu najíždím.

ōberro, ěre kolem bloudím, tékám.

obēsus 3. vykrmený, tučný; naběhlý, tlustý (fauces); líný, hloupý (iuvenis naris obesae).

ōbex, icis (obiex) závora, hráz, překážka.

obiāceo, ěre, ui ležím u něčeho, před něčím.

obicio, ěre, iēci, iectum vstříc vrhám, předhazuji; v cestu stavím, zatarasiti; vyčítám, vytýkám; o. me v cestu se stavím, cestu zastupuji, vrhám se; spem, terrorem o. působím, vzbuzuji.

obiectātio, ōnis *f* výčitka.

obiecto, ěre vysazuji, vydávám, caput fretis ponořuji; periculis v šanc dávám; vytýkám, vyčítám (probrum alicui).

obiectus 3. naproti ležící; vydaný (fortune).

obiectus, ūs *m* výběžek, výspa; položení před něčím, záštita; zjev (repentinus).

obiex v. obex.

obirātus 3. rozhněvaný.

ōbitus, ūs *m* západ, zahynutí, zmar, smrt.

obiurgātio, ōnis *f* vyplácnění, pokárání, pohanění.

obiurgātor, is *m* karatel, hánce.

obiurgo, ěre tupím, kárám, výčitky činím.

oblectāmen, inis *n* kratochvíle.

oblectāmentum, i potěcha, vyražení. [ražení.]

oblectātio, ōnis *f* potěšení, vyoblecto. ěre těším, bavím; příjemně trávím (tempus studio).

oblīdo, ěre, si, sum stisknutí.

obligātio, ōnis *f* závaznost, závazek.

oblīgo, ěre zavazuji, ob-; povinností nějakou zavazuji; zastavuji, hypotekou obtěžuji (praedia); fidei meae o. čestným slovem se zaručuji; iudicio alquem překážím, bráním.

oblīmo, ěre zablátiti, zbahnuti; prohýřiti.

oblīno, ěre, lēvi, itum natírám, po-; zamazati; poskvřniti, potupiti; oratio oblita přeplněná.

oblīquē *adv.* šikmo, úkosem, napříč.

oblīquo, ěre šikmo, stranou řídím, zahýbám, křívím.

oblīquus 3. *adj.* šikmý, kosý, příční; nepřímý; ab oblīquo se strany. [mizím.]

oblītesco, ěre, ui skrývám se,

oblittero, ěre vymazati, v zapomenutí uvést; oblitterari in animo v zapomenutí přijíti.

oblīvio, ōnis *f* zapomenutí; lex o — nis zákon milosti, amnestie.

obliviōsus 3. zapomněnlivý; zapomenutí působící.

oblīviscor, i, lītus sum zapomínám; nemám zření k . . , ne-
dbám; oblitus má také význ.

pass.

oblīvium, i *n* zapomenutí.

oblongus 3. podlouhlý.

obloquor, i, cūtus sum odmlou-
vám, odporuji; zpěvem provádím.

obluctor, āri vzpírám se.

obmōlior, īri zahraditi, v cestu
navaliti, zacpati.

obmurmūro, āre k něčemu, při
něčem mručím. [ztichnouti.

obmūtesco, ěre, uī oněměti,

obuātus 3. na něčem vyrostlý.

obuītor, i, xus sum opírám se,
vz — se.

obnīxē *adv.* úsilně, horlivě.

obnīxus 3. vytrvalý, pevný.

obnoxīē *adv.* bázlivě, poníženě.

obnoxius 3. vinný, provinilý;
poddaný, poslušný, ochotný;
zavazaný, závislý na něčem
(luna radiis fratris); bázlivý,
ponížený, otrocký (facies);
v šanc vydaný, vystavený (bello,
igni); obnoxium est jest nebez-
pečno. řený.

obnūbilus 3. zamračený, zachmu-
obnūbo, ěre, psi, ptum zahalují
(caput).

obnuntiātio, ōnis *f* ohlášení ne-
příznivého znamení.

obnuntio, āre ohlašuji nešťastné
znamení. 'poddaný.

oboediens *tis adj.* poslušný; *subst.*

oboedienter *adv.* poslušně, o-
chotně.

oboedientia, ae *f* poslušnost.

oboedio ěre poslouchám.

ōbōrior, īri, ortus sum nastávám,
vznikám, objeviti se, ukázati
se, vytrysknouti (lacrimae).

obrēpo, ěre, psi, ptum příkrá-
dám se, překvapiti, zastihnouti.

Obrīma, ae *f* přítok Maiandru.

obrōgātio, ōnis *f* návrh na zru-
šení. [šiti.

obrōgo, āre zákon částečně zru-

obruo, ěre, uī, ūtum zahrabati,
zasypati; přeplniti; pokrýti,
zahaliti; obrui býti tísněn, vě-
zeti; vitiis obrutum esse ve va-
dách, v hříších se brodití.

obrussa, ae *f* zkouška zlata
ohněm, prubířský kámen.

obsaepio, ěre zahraditi, plotem
obehnatí; nepřístupným učiniti.

obsēnē *adv.* necudně, nezpů-
sobně. cudnost.

obsēnītas, *tis f* nemravnost. ne-

obsēnus 3. nepřiznivý, nešťast-
ný, neštěstí přinášející (volu-
cres, puppis); hanebný, šered-
ný, hnusný, necudný, nemra-
vný; obscenum, i *n* úd pohlavní.

obsēurātio, ōnis *f* zatmění,
temnota.

obsēurē *adv.* temně, nejasně;
tajně, nepozorovaně.

obsēurītas, *tis f* temnost, nejas-
nost, nesrozumitelnost; nízkost,
nízký rod.

obsēuro, āre zatemňuji, světla
zbavuji, nezřetelným činím, za-
haluji, nejasně vyslovuji; zata-
juji, zamlčuji; neplatným či-
ním. v zapomenutí uvádím.

obsēurus 3. temný, tmou zaha-
lený; nejasný, nesrozumitelný;
neznámý, nízký. nepatrný (lo-
cus, homo); potměšilý.

obsecrātio, ōnis *f* zapřísahání,
vzývání, veřejná modlitba.

obsecro, āre zapřísahám, vzývám,
prosím.

obsecundo, āre vyhovuji, jsem
po vůli, přeji někomu.

obsēquens, *tis adj.* povolný.

obsēquenter *adv.* ochotně, po-
volně. [slušnost, ochota.

obsēquentia, ae *f* povolnost, po-
obsēquium, *n* povolnost, posluš-
nost.

obsēquor, i, cūtus sum po vůli
jsem, vyhovuji, poslouchám

obsēro, āre zavírám.

obsēro, ěre, ēvi, ětum osévám,
osazuji, pokrývám.

observans, *tis adj.* vysoce si vážící (*tui*).
observantia, *ae f* pozornost, vzdávání úcty, vážnost, úcta.
observatio, *ōnis f* pozorování; péče, přesnost.
observito, *āre* pilně pozoruji.
observo, *āre* pozoruji, číhám, hlídám; počítám, zachovávám, šetřím; ctím.
obses, *īdis c.* rukojmí, zastavenec.
obsessio, *ōnis f* obležení, sevření.
obsessor, *is m* obyvatel (*aquarum*); oblehatel, dobyvatel.
obsideo, *ēre, sēdi, ssum* zdržuji se někde, zaujímám; obléhám, ovládám, v moci mám, střežím, obkličuji; zaměstnávám; číhám na něco. | *tíseň*.
obsidio, *ōnis f* obležení, sklíčení, **obsidium**, *i n v.* obsidio.
obsido, *ēre* obsaditi, oblehnouti.
obsignator, *is m* pečetitel.
obsigno, *āre* zapečetiti, potvrditi.
obsisto, *ēre, stīti* na odpor se stavím; *consiliis* záměry mařím; *obstitus v.* *obstita*.
obsitus 3. osetý, po-, pokrytý.
obsollesco, *ēre, lēvi, ētum* zastarati, opotřebovati se, z užívání vyjíti, odumříti, na ceně pozbyti.
obsolētē adv. ošuměle (*vestitus*).
obsolētus 3. *adj.* zastaralý, obnošený, vetchý, bezcenný; sprostý, všední.
obsōnium, *i n* zákusek, příkrm.
obsōno, *āre* do kuchyně nakupuji; *prikusuji, za — (famem)*.
obstetrix, *cis f* bába porodní.
obstinātē adv. zatvrzele, tvrdošíjně, urputně, neustupně.
obstinatio, *ōnis f* vytrvalost, tvrdošíjnost.
obstinātus 3. neustupný, vytrvalý, tvrdošíjný.
obstinō, *āre* na něčem neustupně trvám, pevně si umíniti.
obstipus 3. nakloněný, ku předu sklopený (*caput*).

obsto, *āre, stīti* v cestě stojím, překážím, vadím.
obstrēpo, *ēre, ui, itum* hlučím proti něčemu, přehlušuji, hukotem kolem naplňuji; hlučím přerušuji.
obstringo, *ēre, nxi, ctum* zavažuji, zaplétám (*aere alieno*), zamotávám, poutám, zavazuji si někoho (*beneficio*).
obstructio, *is f* zastavení, uzavření.
obstruo, *ēre, xi, ctum* zatarasiti, zastavěti, na-, zahraditi, ucpati.
obstupēfācio, *ēre, fēci, factum* v úžas uvádím, omámiti.
obstupesco, *ēre, ui* užasnouti, ztrnouti.
obsum, *esse, obfui* v cestě jsem, překážím, škodím.
obsuo, *ēre, ui, ūtum* přišívám, se —; zahraditi, ucpati.
obsurdesco, *ēre* hluchuu, ohluchnouti; sluchu nedávám.
obtēgo, *ēre, xi, ctum* pokrývám, zahaluji, chráním; zatajuji.
obtemperatio, *ōnis f* poslušnost.
obtempero *āre* poslouchám.
oblendo, *ēre* před někým rozestírám (*nebulam*), prostírám (*pass. p. se*); předstírám; zahaluji.
obtentus, *ū m* zastření; záminka.
obtēro, *ēre, trīvi, tritum* rozetřiti, rozmačkat, potřiti, zničiti, ztenčiti, zlehčiti.
obtestatio, *ōnis f* zapřísahání; *pl.* nalehavé prosby. [*prosim*.
obtestor, *āri* zapřísahám, snažně
obtexo, *ēre, ui, xtum* přetkávám, obe-, zahaluji (*caelum umbra*).
oblīcesco, *ēre* umlknouti, odmlčeti se.
obtimeo, *ēre, ui, entum* držím, v moci mám; obdržeti, dostati, udržeti; obsaditi, opanovati; provésti, obhájiti, dokázati (*causam, sententiam*); v platnosti trvám, udržuji se (*fama*).
obtingo, *ēre, īgi, actum* připadnouti; státi se.

obtorpesco, ěre, ui ztuhnouti, zkoprněti.
obtorqueo, ěre, si, tum otáčím.
obtrectatio, ōnis *f* zlehčování, závist, nepřízeň, sočení.
obtrectator, is *m* zlehčovatel, závistník, sok.
obtrecto, āre zlehčuji, snižuji.
obtrunco, āre ořezávám, rozsekati, porubati.
obtundo, ěre, tūdi, ūsum otupuji, oslabuji, aures omamuji; obtěžuji; zmírniti (aegritudinem).
obturbo, āre ve zmatek uvádím.
obtūro, āre zacpati (aures).
obtūsus 3. otupělý, oslabený, ochablý.
obtūtus, ūs *m* pohled.
obumbro, āre zastíniti, zahaliti, zatemniti; zakryti; hájiti.
obuncus 3. zahnutý.
obustus 3. opálený, gelu: namrzlý. [zahraditi].
obvallo, āre náspem obehnati,
obvēnio, ire, vēni, ventum vstříc jdu; nahoditi se k...; dostávám se, připadám komu; přihoditi se.
obversor, āri před něčím sem tam se pohybují, ukazují se; tanu (animo, ante oculos).
obversus 3. obrácený.
obviam *adv.* vstříc, v ústřety, naproti; o. ire cupiditatibus, sceleri a pod. přítrž učiniti.
obvius 3. *adj.* vstříc jdoucí, v cestě stojící; o. sum (fio) alicui potkávám se; *adv.* naproti; comitas o. úslužná.
obvolvo, ěre, vi, ūtum zahaliti.
occaeco, āre oslepiti; neviditelným, nesrozumitelným učiniti; zaslepiti; umrtviti.
occallesco, ěre, ui tlustou kůží dostávám, tvrdnu (rostru v zobák).
occāno, ěre, ui zatroubiti.
occāsio, ōnis *f* příležitost, vhodná doba. [smrt].
occāsus, ūs *m* pád, západ, zánik,

occātio, ōnis *f* vláčení.
occento, āre posměšnou písničku zpívám.
occidens, tis *m* západ.
occidio, ōnis *f* pobití, zahrazení, zničení.
occido, ěre, cidī, cāsūm klesám, padám, zapadám; zahynouti.
occido, ěre, cidi, cīsūm zabiti, zavražditi, pobiti, porubati; trápit (rogando).
occiduus 3. *adj.* zapadající; západní; smrti blízký (senecta).
occino, ěre, ui naproti zazpívati, zakrákati.
occipio, ěre, cēpi, ceptum začínám (i nepřech.) podnikám.
occisio, ōnis *f* zabiti, po-
occlūdo, ěre, si, sum zavírám, při-
occo, āre vláčím.
occubo, āre (mrtev) ležím.
occulco, āre zašlapati, po-
occulo, ěre, ui, ultum skrývám, za-, zahaluji.
occultatio, ōnis *f* zatajování, ukrývání. [ukrývač].
occultator, is *m* zatajovatel,
occultē *adv.* tajně, skrytě.
occulto, āre skrývám, tajím.
occultum, i *n* úkryt, skrýše; *plur.* tajemství; in occulto esse utajen býti.
occultus 3. skrytý, zatajený, tajný; homo o. uzavřený.
occumbo, ěre, cūbui, itum podlehnouti.
occupatio, ōnis *f* obsazení; zaujetí; předjetí v řeči; zaměstnání; occupationes publicae nepokoje obecné.
occupatus 3. zaměstnaný.
occupo, āre obsazuji, zaujímám, zmocniti se, uvázati se v něco; zaměstnávám, *pass.* jsem zaměstnán, zabaven; předstihuji, předcházím; přepadám, překvapuji; pecuniam o. ukládám.
occurro, ěre, curri, cursum naproti běžím, předcházím, zame-

ziti; potkávám; odpírám; na pomoc spěchám, namanouti se; oculis o. tanu; utkati se; odvětití (dictis); in mentem o. napadnouti.
occursātio, ōnis *f* potkávání.
occurso, āre potkávám; napadám, útočím; přicházím k (portis), chvátám k něčemu.
occursus, ūs *m* potkávání se.
Oceānus, i *m* širé moře, okean vůbec; moře Atlantské, moře Severní zvláště; bůh vodstva.
ocellus, i *m* očko.
Ocelum, i *n* pohraničné město Graiocellū. [ohlejší.
ocior, us (*superl.* ocissimus) rychleji, dříve; ocius serius dříve neb později.
Ocnus, i *m* zakladatel Mantue.
ocrea, ae *f* holeň (železná neb kožená).
ocreātus 3. holení opatřený.
Ocrīculum, i *n* m. v Umbrii; *adj.* Ocrīculānus 3.
Ocrīsia, ae *f* matka Servia Tullia.
Octāviānus 3. *adj.* Oktaviův; *plur* vojín Oktaviovi; jmeno Augustovo po adopci Caesarem.
Octāvius, *m* rod římský: 1. M. O. velitel loďstva Pompeiova; 2. Cn. O. konsul s Cinnou a j.
octāvus 3. osmý; o. pars osmina;
octāvum *adv.* po osmé.
octies osmkrát.
octingentēsimus 3. osmistý.
octingenti 3. osm set.
octipes, dis *adj.* osminohý.
octō čísl. osm.
Octōber, bris *m* říjen.
Octōdūrus, i *m* místo Veragrū v Alpách Peninských.
octogēni, 3. čísl. po osmi stech.
Octōgēsa, ae *f* město hispanské při ústí řeky Sicoris do Iberu.
octōgēsimus 3. čísl. osmdesátý.
octōginta čísl. osmdesát.
octōlūgis, e *adj.* osmispřežní.
Octōlophus, i *m* m. v Thessalii.

octōni 3. čísl. po osmi; anni osm.
octōphōron, i *n* nosítka osmi nosiči nesená.
octuplus 3. osmeronásobný.
octussis, is *m* osm assů.
ocūlus, i *m* oko; pupenec; stkvost; *pl.* oči, zrak.
Ōcypetē, ēs *f* (rychloletá) harpyje.
Ōcyrhoē, ēs *f* dcera Chironova.
ōdi, isse nenávidím, nemám rád.
ōdiōsē *adv.* protivně.
ōdiōsus 3. nenáviděný, obtížný, protivný, nepříjemný, mrzutý.
ōdium, i *n* nenávisť, zášť, nelibost; předmět nenávisť.
Ōdōmantes, um *m* národ v Thrakii; *adj.* Odomanticus 3.
ōdor, is *m* vůně, zápach, výpar; tušení. [čich.
odōrātio, ōnis *f* čichání; *plur.*
ōdōrātus, ūs *m* čich.
ōdōrātus 3. vonný.
ōdōrifer 3. *adj.* voňavky vyrábějící (gens).
ōdōro, āre vonným činím.
ōdōror, āri větrím (cibum), čenichám; vyslíditi (omnia); přičichnouti k.. (philosophiam).
odōrus 3. vonný; větrící (canum vis).
Odrýsae, ārum *m* nár. v Thrakii; *adj.* Odrýsius 3. (O. tyrannus = Tereus).
Odrýsii, ōrum *m* Thrakové.
Odyssēa, ae *f* 1. báseň Homérova; 2. L. Andronika.
Oeāgrus, i *m* král thracký, oteo Orfeův; *adj.* Oeāgrius 3. thracký; O. nervi kytara Orfeova.
Oebalia ae *f* starý název Tarenta.
Oebālus, i *m* král spartský, děd Heleni; král kaprejský; *adj.*
Oebālius 3. spartský, O. puer Hyakinthos; sabinský (Titus);
Oebālis nympa = Helena;
Oebalides matres římské neb sabinské; **Oebalides**. ae *m* potomek Oebalův.

- Oechalia**, ae *f* m. na Euboi; obyv. **Oechalis**, dis *f*.
Oeclides, ae *m*. Amfiaraus.
Oedīpus, ōis, i *m* syn Laiův a Iokastin, král thebský; tragédie Sofokleova.
Oeneus, i *m* král kalydonský, otec Meleagrův; *adj.* **Oenēus** 3.
Oeniādae, ārum *m* národ v Akarnanii.
Oenīdēs, ae *m* potomek Oeneův, na př. Meleager, Diomedes.
Oenōē, ēs *f* m. v Attice.
Oenōmāus, i *m* král elidský, otec Hippodamein.
Oenōnē, ēs *f* nymfa, milenka Paridova.
Oenōpia, ae *f* starý název Aiginy.
Oenotrius (-us) 3. *adj.* italský (Oenotria jihových. Italie).
Oenus, untis *m* řeka v Lakonice.
oestrus, i *m* sršeň.
Oeta, ae *f* pohří mezi Makedonií a Thessalií; *adj.* **Oetaeus** 3.
offa, ae *f* sousto.
offendo, ěre, di, sum naraziti, u-; přepadnouti, na-, postihnouti; škodu vzíti; pochybiti; *pass.* horšiti se.
offensa, ae *f* urážka; nepřízeň, nemilost.
offensio, ōnis *f* náraz, úraz, nehoda, nezdar; urážka, nevole, rozhořčení, mrzutost; choroba.
offensiuncula, ae *f* porážka, nezdar menšího významu.
offenso, āre narážím.
offensus 3. uražený, popuzený; nelibost budící.
offero, ferre, obtuli, oblatum vstříc nesu, podávám, nabízím; *pass.* nahoditi, uamanouti se; o. me vydávám se, odvažuji se (periculo), potkávám, v cestu se stavím, protivím se; poskytuji, prokazují (bonum); způsobiti (mortem).
officīna, ae *f* dílna, továrna; o. armorum zbrojřna.
officio, ěre, ōci, ectum zatarasiti, v cestu vstoupiti, uzavřítí, postavit se proti., překážeti, brániti, škoditi.
officiōsē *adv.* ochotně.
officiōsus 3. ochotný, úslužný, labor z lásky, z ochoty.
officium, i *n* povinnost, poslušenství, poddanost; služba, úřad; řízení; o. praesto služby konám; officia facio zdvořilosti prokazují. upevňuji.
offigo, ěre, xi, xum zarážím,
offulgeo, ěre, si vstříc zářím.
offundo, ěre vylévám, roz-, šířím
Ōgýgia, ae *f* dc. Amfionova a Niobina; ostrov nymfy Kalypso u Italie; *adj.* **Ōgýgius** 3. thebský; O. deus = Bacchus.
Ōhē *interj.* dost! zadrž!
Oīleus, i *m* král lokridský, otec Aiantův.
ōlea, ae *f* oliva.
ōlēāginus (-eus, -ius) 3. olivový.
ōleārius 3. olejný, olejový.
Ōlēāros, i *f* ostrov kykladský.
ōlēāster, ri *m* divoká oliva.
Ōlēnius 3. *adj.* z Oleny, olenský (m. achajské); O. capella = Amalthea.
ōlens, tis *adj.* vonný (ramus); páchnoucí, zapáchající.
ōleo, ěre, ui voním, páchnu (metaf. prozrazuji).
ōleum, i *n* olej; zápasiště.
ōlfācio, ěre, fēci, factum čichám, větrím.
ōlīdus 3. páchnoucí (caprae).
ōlim *adv.* kdysi, někdy, před časy; přistě, budoucně.
ōlītor, is *m* zelinář.
ōlītōrius 3. zelinářský.
ōliva, ae *f* oliva (plod); ratolest olivová; hůl olivová.
ōlīvifer 3. *adj.* olivonosný.
ōlīvum, i *n* olej.
Ollovido, ōnis *m* král Nitiobrigů.
ollus 3. arch. místo ille.

ōlor, is *m* labuť.
 ōlōrīnus 3. labuť.
 ōlus (holus) eris *n* zelenina.
 ōluscūlum, i *n* trochu zeleniny.
 Ōlympia, ae *f* místo v Elidě;
adj. Olympicus 3. a Olympius
 3.; Olympium, i *n* chrám Jova
 Olympijského; Olympia, ōrum
n hry olympijské každého 4.
 roku konané.
 Olympias, dis *f* choť Filippova,
 matka Alexandra V.
 olympias, dis *f* období čtyř let,
 jednotka letopočtu řeckého
 (776 př. K. zač.)
 Olympiodōrus, i *m* učitel Epa-
 minondův hry na flétnu.
 Olympus, i *m* hora na hran.
 thessalsko-maked., sídlo bohů;
 bás. nebe.
 Olympus, i *f* m. v Lykii pod ho-
 rou téhož jména.
 Olympus, i *m* slavný pištec, žák
 Marsyův s Panem závodivší.
 Olynthus, i *f* město na Chal-
 kidice; *adj.* Olynthius 3.
 ōmāsūm, i *n* dršťka.
 ōmen, inis *n* znamení, předzvěst;
 o. in aliquid vertere zjev nějaký
 vykladat jako .; úkon s auspi-
 ciemi spojený, úkon slavnostní.
 ōmīnor, āri věšřim, předvídám,
 tuším; verba male ominata ne-
 blahá, zlověstná.
 ōmitto, ěre, si, ssum pouštím,
 zanechávám, opomíjím; ne-
 dbám; pomlčeti.
 omnīfer 3. *adj.* vše nosící.
 omnīgēnus 3. všeliký.
 omnīnō *adv.* zcela, celkem, všu-
 bec, vesměs, všeho všudy.
 omnīpārens, tis *adj.* vše rodící.
 omnīpōtens, tis *adj.* všemohoucí.
 omnis, e každý. veškerý, všeliký;
 celý; omnes všichni.
 ōnāger, ri *m* divoký osel.
 Onchestus, i *f* m. v Boiotii, řeka
 v Thessalii; *adj.* Onchestius 3.
 ōnērārius 3. *adj.* nákladní.

ōnēro, āre obtížiti, naložiti; ob-
 těžovati, z-, zhoršovati; divi-
 tiis o. obohatiti.
 ōnērōsus 3. obtížný, těžký,
 tisnící. [obtíž.
 ōnus, eris *n* břímě, náklad, tíha,
 ōnustu- 3. *adj.* obtížený; plný.
 ōnyx, chis *m* drahokam žlutavé
 barvy; nádobka na masť z něho
 zhotovená.
 ōpācitas, tis *f* zastínění, stín.
 ōpāco, āre zastiňuji.
 ōpācus 3. stinný; stínící; temný,
 tmavý.
 ōpella, ae *f* prácička, službička.
 ōpēra, ae *f* práce, přičinění,
 úsilí; služba, přispění, pomoc;
 soudní vyšetřování a přispění
 (o. forensis); čas, pokdy; o.
 dare přičinití se, snažiti se, vě-
 novati se; non est mihi operae
 nezáleží mi na tom, nemám
 chuti do toho; konkr. náden-
 ník, najatý pomocník; operae
 theatrales tleskači za mzdu
 najatí.
 ōpērārius 3. *adj.* dělný; *subst.*
 dělník, nádeník. [v(iko.
 ōpērīmentum, i *n* příkrývka,
 ōpērio, ěre, ui, rtum pokrývám,
 při-, zahaluji; pochovávám, po-
 hřbívám; hanbou pokrývám;
 zatajuji; zavírám.
 ōpēror, āri pracuji, zaměstnán
 jsem, zabývám se.
 ōpērōsē *adv.* pracně, namáhavě,
 úsilovně.
 ōpērōsus 3. zaměstnaný, činný,
 pracovitý; účinný (herba); pra-
 cný, obtížný (labor); umělý, ná-
 kladný (sepulcrum); těžko zje-
 dnatelný, práci působící (divi-
 tiae).
 opertus 3. skrytý; opertum, i *n*
 tajemství, tajnost, tajné místo.
 opes v. ops.
 Ōphīōnīdēs, ae *m* syn Ofionův
 Amycus.
 Ophīūsīus 3. ofiuský, kyperský.

ŏpifer 3. *adj.* pomoc přinášející, pomocný.

ŏpifex, *icis c* dělník, řemeslník, zhotovitel, původce.

ŏpilio, *ōnis m* ovčák.

Ōpimīanum (*vinum*) víno za konsulatu Ōpimiova vylišované (120).

ŏpīmus 3. tučný, žírný, úrodný, hojný, bohatý; **ŏpima spolia** zbroj nepříteli v bitvě odňatá.

ŏpīnābilis, *e adj.* domnělý.

ŏpīnātio, *ōnis f* domněnka.

ŏpīnātor, *is m* tušitel, dohadovatel.

ŏpīnātus 3. domnělý.

ŏpīnio, *ōnis f* mínění, domněnka; tušení, nadání, očekávání; pověst; *praeter opinionem* mimo nadání, nade vše očekávání; *prae-bere o—m pugnantium* vzbuzovati zdání...; *o. deorum* představa, tušení bohů, víra v bohy

ŏpīnīōsus 3. plný domněnek.

ŏpīnor, *āri* domnívám se, tuším představu mám, domýšlím se.

ŏpīpāre *adv.* nádherně.

Ōpis, *is f* 1. nymfa z družiny Dianiny; 2. Najadka.

ŏpītūlor, *āri* pomáhám.

ŏportet, *ēre, uit* jest třeba, sluší se, má se, musí.

ŏppēdo, *ēre* na někoho bzdít (výraz pohrdavého jednání).

ŏpperior, *īri, rtus* sum čekám; *unum diem o.* jeden den odpočívám.

ŏppēto, *ēre, īi, ītum* vstříc jdu, podstupuji (*mortem*).

ŏppīdānus, *i m* městský, malo-; měšťan. | velmi hodně.

ŏppīdō *adv.* značně, velice,

ŏppīdūlum, *i n* městečko. [*les.*

ŏppīdum, *i n* město; opevněný

ŏppignēro, *āre* v zástavu dávám.

ŏppīlo. *āre* zavřít, zatarasit.

Oppius, *a* rod říms.: C. O. přítel Caesarův; L. O. rytíř; P. O. quaestor Ciceronem hájený; *adj.* Oppius 3. od tribuna lidu

C. O.; O. mons jeden ze dvou pahorků esquilinských.

oppleo, *ēre, ēvi, ētum* naplňuji, obsazuji.

opplōro, *āre* plakat před někým.

oppōno, *ēre, sui, situm* naproti na odpor stavím, namítám; *pass.* vadím, překážím; *se o.* vystaviti se, vydati se, čeliti.

opportūnē *adv.* příležitost, vhod.

opportūnitas, *tis f* příznivé místo, příhodnost, příležitost; pravý čas; výhoda.

opportūnus 3. *adj.* příhodný, vhodný, případný, příznivý, způsobilý; ▼ *šanc* vydaný (*eruptioni*). [klad.

oppōsītio, *ōnis f* protiva, proti-

oppositus 3. naproti postavený, v šanc vydaný.

oppositus, *ūs m* nastavení.

oppressio, *ōnis f* potlačení, útisk; násilné obsazení (*curiae*).

opprimo, *ēre, pressi, pressum* utlačit, potlačit, přemáhám, hubím, ničím, přepadám, zabiti; *se oppresso* kdyby sám zahynul; překvapiti (*inopinantem*); *opprimi* podlehnouti.

opprobrium, *i n* výčitka, potupa.

oppugnātio, *ōnis f* dobývání, obležení. [dobývatel.

oppugnātor, *is m* oblehatel,

oppugno, *āre* dobývám, obléhám, dorážím.

(*ops*) **opis**, *opem, ope f* moc, pomoc; **opes**, *um* prostředky, bohatství, moc, moc válečná, vojsko.

Ops, *is f* země jako matka plodin, symbol úrody a hojnosti, s Kybelou zaměňovaná.

opsonium *v.* obs—.

optābilis, *e adj.* žádoucí.

optātio, *ōnis f* přání, žádání si.

optātum, *i n* přání.

optātus 3. žádoucí, vítaný.

optimātēs, *ium (um) m* šlechta, aristokraté, strana konservativní.

optimē *adv.* nejlépe, výborně.
 optimus 3. nejlepší, *superl.* od bonus. [vůle.
 optio, ōnis *f* volba, svobodná
 optio, ōnis *m* pomocník, zvl. set-
 níkův.
 optivus 3 zvolený, vy-, vyžádaný.
 opto, āre volím; přeji, žádám si.
 optumus 3. v optimus.
 opulens v opulentus.
 opulenter *adv.* bohatě. [vliv.
 ōpulentia, ae *f* bohatství, moc,
 ōpulento, āre obohatiti.
 opulentus 3. *adj.* bohatý, zámož-
 ný, mocný; úrodný
 ōpus, ēris *n* dílo, práce; stavba;
 hráze, opevnění; *plur.* válečné
 (obléhačí a dobývací) přístroje;
 nimio opere příliš; uno opere
 neustále.
 ōpus est jest třeba.
 ōpusculum, i *n* dílko.
 ōra, ae *f* kraj, břeh, pobřeží,
 hranice, krajina, pás, zeměpás,
 pásmo nebeské; začátek.
 ōrāculum, i *n* věštba, věštírna.
 ōrātio, nis *f* řeč, přednáška, před-
 nes; výřečnost.
 ōrātiuncula, ae *f* malá řeč.
 ōrātor, is *m* řečník, vyslanec.
 ōrātōriē *adv.* řečnický, jak se
 na řečníka sluší.
 ōrātōrius 3. *adj.* řečnický, řeč-
 níku slušící.
 ōrātus, ūs *m* prošení.
 orbātor, is *m* rodičů neb dítek
 zbavující.
 orbis, is *m* kruh, okresek země;
 kruh = postavení vojska obran-
 né; perioda; oběh; o. terrarum
 okresek zemský; celý svět; o.
 signifer zvířetník; o. lacteus
 mléčná dráha.
 orbīta, ae *f* kolej (stopa kola).
 orbītas, tis *f* osířelost, siroba.
 orbo, āre osířelým činím, olupuji,
 zbavuji.
 orbus 3. sirý. osířelý, bezdětný;
 zbavený.
 orca, ae *f* kaď (podlouhlá)

Orchamus, i *m* král babylonský,
 otec Leukothoin.
 orchas, dis *f* druh oliv.
 Orchōmēnos, i *m* m. v Boiotii;
 v Arkadii; *adj.* Orchōmēnius 3.
 Orcus, i *m* bůh podsvětí a pod-
 světí samo.
 ordeum v. hordeum.
 Orcynia silva *f* řecký název lesa
 Hercynského.
 ordinārius 3. řádný. [řádku.
 ordinātē *adv.* spořádaně, po po-
 ordinātim *adv.* pořadem, dle řad,
 po četách.
 ordīno, āre pořádám, zařizuji,
 stanovím, rozvrhuji.
 ordior, īri, ōrsus sum počínám,
 vycházím od něčeho; dávám se
 do něčeho.
 ordo, inis *m* řada, řád, pořádek;
 postup; třída, stav; četa, set-
 nina, setník; extra ordinem
 mimořádně; ex ordine po po-
 řádku, za sebou; in ordine po
 řadě.
 oreas, dis *f* nymfa horská.
 Orestae, ārum *m* národ v Make-
 donii; země jejich Orestis,
 dis *f*.
 Orestes, is (ae) *m* syn Agamem-
 nonův a Klytaimestřin, bratr
 Ifigeniin; *adj.* Orestēs 3.
 Orestilla, ae *f* Aurelia choť Ka-
 tilinova. [vetský.
 Orgetorix, igis *m* šlechtic hel-
 orgia, orum *n* orgie, slavnost
 Bakchova.
 ōrīchalcum, i *n* mosaz.
 Ōricum, i *n* Erico město v Epeiru.
 oriens, tis *m* jitro, vzházející
 den, východ slunce; Východ
 jakožto země.
 origō, īnis *f* původ, počátek, rod,
 praotec; město, země mateřská.
 Ōrion, is *m* obrovský lovec, po
 němž souhvězdí nazváno.
 ōrior, īri, ortus sum vznikám,
 povstávám, pocházím, vy-, vz-;
 pramením; sōl oriens východ

Ōrītāni, ōrum *m* obyv. m. Orea na Euboi.
Ōrīthya, ae *f* dc. Erechtheova, matka Kalaidova a Zetova.
oriundus 3. pocházející.
Ormēnis dis *f* Astydamia, vnučka Ormenova.
ornāmentum, i *n* výstroj, výzbroj, výprava; ozdoba, okrasa.
ornātē *adv.* ozdobně, úpravně.
ornātrix, cis *f* kadeřnice.
ornātus 3. vypravený, úpravný, ozdobný, nádherný, uhlazený.
ornātus, ūs *m* úprava, výstroj, oblek, roucho.
Orni, ōrum *m* tvrz na polouostrově thrackém.
orno, āre vystrojuji, zdobím; strojím, vyznamenávám, vyčvaluji.
ornus, i *f* habr.
ōro, āre mluvím, slovo mám, řečnám; prosím, žádám; projeďnávám, vy-; modlím se.
Oroanda, ōrum *n* m. v Pisidii.
Oroetes, ae *m* vojevůdce Dariův, jenž Polykrata ukřižoval.
Orontes, ae *m* řeka v Syrii; vůdce Lykiů pod Aeneou.
Oropos i *m* m. v Boiotii na hranicích Attiky.
Orpheus, i *m* pěvec thracký; *adj.* Orphēus 3. [slova.
orsa, ōrum *n* počátek, podnik;
orsus, ūs *m* počátek.
Orthōsia, ae *f* m. ve Foinikii; v Karii.
Ortōna, ae *f* m. v Latii. [zení.
ortus, ūs *m* východ, původ, naro-
Ortygia, ae *f* starší název Delu; starší název Efesu; ostrov u Syrakus.
ōryza, ae *f* rýže.
ōs, ōris *n* ústa, obličej, tvář; ústí, otvor; pramen (Timavi).
ōs, ossis *n* kost.
oscen, inis *c.* pták hlasem věšebné znamení dávající.
Oscēses, ium *m* obyv. města Osca v sev. vých. Hispanii.

Osci, ōrum *m* národ v Kampanii; *adj.* Oscus 3.
oscillum, i *n* malá maska.
oscitans, tis *adj.* zívající, nedbalý, nepozorný. [dbale.
oscitanter *adv.* nepozorně, ne-
oscito, āre, oscitor, āri zívám; nečinný jsem.
osculatio, ōnis *f* líbání.
osculor, āri líbám; koketuji s něčím (scientiam). [políbení.
osculum, i *n* ústečka; hubička,
Osi, ōrum *m* kmen germ. mezi Odrou a Vislou.
Osiris, is (dis) *m* bůh aegyptský, manžel Isidin.
Osismi, ōrum *m* kmen galský v nyn. Bretagni.
Osphāgus, i *m* řeka v Makedonii.
Ossa, ae *f* hora v Thessalii; *adj.* Ossaeus 3
ostendo, ēre, di — ukazuji, řeč dokazuji, oznamuji; o. me prokazují se.
ostentatio, ōnis *f* ukazování; okazalost, chlouba. [bač.
ostentator, is *m* chlubil, vychlou-
ostentō, āre ukazují; honosím, chlubím se; na jevo dávám; slibuji; na výstrahu ukazují.
ostentum, i *n* ukaz podivný, div, zázrak.
ostentus, ūs *m* ukazování; důkaz; odív; klam. [dveřné.
ostiārium, i *n* daň ze dveří,
ostiātīm *adv.* dům od domu
Ostiensis, e *adj.* ostijský (Ostia, orum *n* při ústí Tiberu); in-
commodum pohroma mořskými lupiči způsobená
ostium, i *n* ústí, dvěře, vchod.
ostrea, ae *f* ostreum, i *n* ústřice.
ostrifer 3. *adj.* na ústřice bohatý.
ostrum, i *n* nach.
Otācilius, i *m* Crassus Pompejovec, velitel v Lissu; římský praetor.
Otho, nis *m* L. Roscius rytíř říms., původce legis Rosciae; císař; *adj.* Othōniānus 3.

Othryādes, *ae m* syn Othryūv Panthus; vojevůdce spartský.
 Othrys, *os m* hora v Thessalii.
 ōtior, *ari* čas v prázdní travím, nečinný jsem.
 ōtiōsē *adv.* klidně, volně.
 ōtiōsus 3. *adj.* nečinný, nezaměstnaný, klidný, pokojný, bezstarostný; nestranný, neúčastný.
 ōtium, *i* "prázdný čas, klid, pokoj, mír.
 Ōvīdīus, *i m* P. O. Naso básník říms. nar. 43. př. K.

ōvīle, *is* "ovčín; ohrada na poli Martově, kde Římané v komitích hlasovali.
 ōvillus 3. *adj.* ovčí.
 ōvis, *is f* ovce.
 ōvo, *āre* jásam, plesám; ovací (malý triumf) slavím.
 ōvum, *i* "vejce; candidum ex ovo bílek; začátek oběda (ab ovo usque ad mala); znamení na závodišti; geminum ovum dvě vejce snesených Ledoula-butí, z nichž Kastor a Pollux.

P.

P. předejmení Pūblius.
 pābūlātiō, *ōnis f* opatrování krmiva, pícování.
 pābūlātor, *is m* pícovník.
 pābūlor, *ari* krmivo opatřuji, pícuji.
 pābūlum, *i n* píce, krmivo; *plur.* byliny zvl. kouzelné; potrava.
 pācālis, *e adj.* mír znamenající, symbol míru (olea, laurus).
 pācātus 3. upokojený, usmířený, pokojný, tichý; insigne pacatum znamená míru; pacatum, *i n* pokojná krajina.
 Pāchynum, *i* "mys na jv. cípu Sicílie.
 Pācidēiānus, *i m* slavný gladiator.
 pācīfer 3. *adj.* mír působící, míronosný.
 pācīficātor, *is m* upokojitel, zprostředkovatel míru.
 pācīficātōrius 3. mír zprostředkující (legatio).
 pācīfico, *āre* mír činím, uzavírám.
 pācīscor, *i*, ctus sum smlouvu činím, smlouvám se, dohodnouti se; vymítni, vyhraditi si; zasnoubiti se; zaměuiti.
 pāco, *āre* upokojiti, podrobiti, zkrotiti; obdělávám, vzdělávám (silvas vomere).

pācta, *ae f* snouhenka, nevěsta.
 pactio, *ōnis f* smlouva, úmluva, dohodnutí; podvodná úmluva; in p. maneo v smlouvě stojím; p. verborum formule přísední.
 pactō *abl. adv.* quo p. jakým způsobem, jak; nullo p., neque ullo p. nijak; hoc p., isto p. takto.
 Pactōlus, *i m* řeka v Lydii; *adj.* f Pactolis, dis (nympha).
 pactor, *is m* zprostředkovatel.
 pactum, *i n* smlouva, úmluva; (umluvený) způsob.
 pāctus 3. smluvený, vymíněný, stanovený, zaslíbený, zasnoubený.
 Pactyē, *ēs f* město v Thracii.
 Pācūvius, *i m* říms. básník za Scipiona Afr.; *adj.* Pācūviānus 3.
 Pādus, *i m* Pád, řeka v Gallii předalpské.
 Padūsa, *ae f* kanál pádský jdoucí mostem Ravennou.
 Paeā, *is m* přijímí Apollinovo; hymnus na Apollina, chvalo zpěv.
 paedāgōgus, *i m* otrok děti do školy vodící, paedagog, vychovatel.
 paedor, *is m* špína.

paelex v. pellex.

Paeligni v. Peligni.

Paemāni (Caemāni), ōrum *m*
belg. kmen vých. od Mosy.

paene *adv.* skoro, málem, téměř.

paeninsula, *ae f* poloostrov.

paenitentia, *ae f* lítost.

paenitet me alcuus rei želm,
pykám, (jinak jen *infin.* a *participia*) lituji; jsem nespokojen
s něčím, mrzím se.

paenūla, *ae f* plášť, zvl. do deště
a na cesty; paenulam alcuus
scindere hostě důtklivě vyzý-
vati, aby zůstal.

paenūlātus 3. paenulou oděný.

paeōn, *is m* stopa pětidobá, ma-
jící poměr these k arsi = 3 : 2.

Paeōnes, *um m* kmen v Make-
donii.

Paeōnia, *ae f* země Paeonů,
Emathia.

Paeōnius 3. *adj.* paionský, apol-
linský.

Paestum, *i n m.* v Lukanii, pře-
stováním růží proslulé; *adj.*

Paestānus 3.

paetus 3. mrkavý, mžouravý,
šilhavý.

pāgānalia, *ium n* venkovská
slavnost v lednu.

pāgānus 3. *adj.* venkovský;
subst. venkovan, sedlák; za
doby císa. civilní osoba vůči
vojákovi.

Pāgāsa, *ae (-ae, ārum) f m.* v
Thessalii, kde byla Argo zbu-
dována: *adj.* Pāgāsaesus 3.

pāgātīm *adv.* po župách, po
vesnicích.

pāgīna, *ae f* popsaný list, strana.

pāgus, *i m* ves, župa, kraj, okres;
lid venkovský.

pāla, *ae f* rýč, obruba draho-
kamu v prstenu.

Pālaemon, *is m* bůh mořský,
jinak Melicertes zvaný, syn
Athamantův a Inoin; pastýř.

Palaepharsālus, *i j* Starý Far-
salos.

Palaepōlis, *is f m.* v Kampanii;
Palaepōlitāni, ōrum *m.*

Palaestē, *ēs f* (Paleassa) přístav
epeirský.

Palaestīnus 3. *adj.* 1. od Palaeste,
palaestský (*deae*); 2. od Palaes-
tina, palaestinský: aqua =
Eufrat; Palaestini, ōrum *m.*

pālaestra, *ae f* závodistiště tělocvič-
né, zápas, tělocvik, cvičení,
cvik; škola řečnická. [sišti.

palaestricē *adv.* jako na zápa-

pālaestrīcus 3. *adj.* na zápasisti
provozovaný (*motus*), doctores
p. učitelé tělocviku; praetor p.
= Verres, jenž rozhodl jakousi
při v Syrakusách ve prospěch
zápasnického spolku.

palaestrīta, *ae m* představený
školy zápasnické.

palam *adv.* zjevně, veřejně;
palam factum est známo; p.
facere oznámiti; *predl.* s *abl*
před někým, u přítomnosti ně-
koho.

Pālāmēdes, *is m* syn Naupliův
před Trojou padlý.

Pālātīnus 3. palatinský; přenes.
císařský, laurus před palácem
císařským.

Palātium, *i n* jeden ze sedmi
pahorků římských; na něm
palác Augustův, odtud palatia
palác, p. caeli hrad nebeský.

pālātum, *i n* patro v ústech.

pālea, *ae f* pleva.

pālear, *is n* lalok býčí. [lenii.

Pālenses, *ium m* obec na Kefal-

Pāles, *is f* bohyně ochránkyně
pastýřů; její slavnost Palilia;
lux Palis den; *adj.* Palilis, e,
flamma P. zapálená hromada
sena a slámy, festa Palilia slav-
nost pastýřská 21. dubna.

Pālīci, ōrum *m* synové Jovovi a
Aetnini ctění na Sicilii jako
bohové přísahy a plodnosti.

palimpsestus, *i m* pergamen,
jehož staré písmo smazáno, a
on znova popsan.

Pālīnūrus, *i m* kormidelník Aeneův.

palla, *ae f* dlouhé roucho říms. paní, plášť; též oděv mužů, zvl. heroů a bohů; někdy roucho spodní.

Palladium, *i n* socha Palladina s nebe spadlá a v Troji chovaná.

Pallas, *dis f* bohyně moudrosti a války, dc. Jovova, jinak Minerva; **Palladis** arbor oliva, **P. ales** sova; přenes. 1. olej, 2. **palladium**; *adj.* **Palladius** 3., **P. ratis** = Argo, **P. corona** z olivových ratolestí; **P. latices** olej; **P. forum** náměstí v Římě, kde stál chrám Minervin.

Pallas, *ntis m* 1. syn Pandionův; 2. král arkadský, praotec Euan-drův; 3. syn Euandrův; odtud **Pallantēum**, *i n m. v.* Arkadii, jakožto sídlo Pallantovo, a *m. v.* Italii Euandrem založené; *adj.* **Pallanteus** 3.; jiný Pallas Gigant, jehož potomkyně **Pallantias** *dis f* = Aurora

Pallēnē, *ēs f m.* a poloostrov makedonský; *adj.* **Pallēnensis**, *e*.

palleo, *ēre, ui* jsem bledý, vyblednutí, vyrudnutí, barvu ztráceti, blednouti z dychtivosti po něčem nebo ze strachu, báti se o něco (*pueris*).

pallesco, *ēre, lui* blednu; *frondes p.* vadnou.

palliātus 3. *adj.* **palliē** oděný, *p. index* o Řeku (*pon. to byl oděv řecký*).

pallidus 3. bledý; bledým činící (*mors*); zamilovaný; bledý strachem (*nomine in Hectoreo*)

palliōlum, *i n* plášťík; kápě.

pallium, *i n* pokrývka, pří-, řecký plášť; kápě.

pallor, *is n* bledost, bledá barva; nevzhlednost (*ramorum*); bůh bledosti a strachu (*Pallor et Pavor*).

palma, *ae f* dlaň; strom palmový, palma, větev palmová, ovoce palmové, datle, jakákoli ratolest, koště z ratolestí palmových; vítězství, sláva, znamení vítězné, cena vítězná.

palmāris, *e adj.* ceny zasluhující, výtečný (statua).

palmātus 3. palmovými ratolestmi ozdobený.

palmes, *itis m* ratolest vinné révy.

palmētum, *i n* les, sad palmový.

palmifer 3. *adj.* palmonosný.

palmula *ae f* lopatka veslová, veslo.

pālor, *āri* rozbíhati se, těkatí.

palpebra, *ae f* víčko oční.

palpito, *āre* chvěti, třepetati se, trhati sebou.

palpo, *āre a dep.* hladím, laskám, lichotím se.

palūdāmentum, *i n* plášť vůdcovský, plášť vojenský vůbec.

palūdātus 3. *adj.* paludamentem oděný.

palūdōsus 3. *adj.* bažinatý.

palumbes, *is f* (*palumba*, *ae*) holub douphák.

pālus, *i m* kůl.

pālūs, *dis f* bažina, močál; řeky v podsvětí a voda jejich.

pāluster, *ris, e adj.* bažinatý; na bažině rostoucí, bažinný.

Pamphylia, *ae f* krajina v jižní Malé Asii; **Pamphylia**, *ōrum m.*

pampīneus 3. *adj.* révový, z révového listí neb dřeva; révou bohatý.

pampīnus, *i m* výhonek révový, listí vinné.

Pān, *os m* bůh pastvin a lesů, ochránce stád a lovců, syn Hermův.

Panchāla, *ae f* báječný ostrov vých. od Arabie, bohatý kovy, kadidlem a myrrhou; *adj.* **Panchālius** 3.

panchrestus 3. na všecko dobrý; **medicamentum universalis** t. j. peníze.

Panda, ae *f* řeka skythská.

Pandiōn, is *m* král athenský, otec Proknin a Filomelin; *adj.* **Pandiōnius** 3.

pando, ěre, pandi, passum (pansum) rozestírám, rozkládám, rozpínám, rozpouštím; *pass.* rozkládám se (planities); suším (uvas); passum (vinum) víno z rozinek; lac passum ssedlé mléko; aciem p. rozvinouti; otevřítí, schůdným činití, (moenia, rupem); zjeviti, oznámiti, vyložití (singula, nomen).

Pandōsia, ae *f* m. v Bruttiu.

Pandrōsos, i *f* dc. Kekropova, sestra Aglauřina a Hersina

pandus 3. křivý, zahnutý.

pānēgŷricus 3. ke všeobecné slavnosti lidové patřící; *subst.* zvl. slavnostní řeč Isokratova vybízející ke svornosti proti Peršanům; chvalořeč vůbec.

pango, ěre, nxi, nctum, pēgi, pepigi, pactum upevňuji, zatloukám (clavum); k solé řadím, skládám, básním, opěvám (carmina); konám, dělám něco (prima temptamenta); stanovím (fines); vyjednávám, smlouvám, umlouvám, uzavírám (foedera); slibuji (pretium).

pānicum, i *n* pšeno, bér vlašský (druh obilí).

pānis, is *m* chléb; p. cibarius rezný chl. [polní.

Pāniscus, i *m* malý Pan, božstvo

Pannōnia, ae *f* země mezi Dacií, Norikem a Illyrikem; **Pannōnii**, ōrum *m*.

pannus, i *m* hadr, cár; šátek.

Pānomphaeus, i *m* příjm. Jovovo (přívodce všech věštek a znamení). [Kefissu.

Pānōpē, ēs *f* m. ve Fokidě u

Pānopēa, ae *f* nymfa mořská.

Pānorinus, i *f* m. na sev. pobř. Sicilie; m. na Samu.

Pantagias, ae *m* říčka na vých. pobř. Sicilie.

panthēra, ae *f* levhart.

Panthōidēs, ae *m* syn Panthův Pythagoras-Euforbos.

Panthūs, i *m* syn Othryův, otec Euforbův, Trojan.

papāver, is *n* mak.

papāvēreus 3 *adj.* makový (comae).

Paphlago, ōnis *m* Paflagon.

Paphlāgōnia, ae *f* krajina ve tředu sev. pobřeží maloasijského.

Pāphos, i *m* syn Pygmalionův, zakladatel města stejného jména.

Pāphos (-us) i *f* m. na Kypru s chrámem Veneřiným; *adj.*

Pāphius 3.

pāpilō, ōnis *m* motýl.

pāpilla, ae *f* bradavka prsní, prs, prsa [alpské.

Papīnus, i *m* hora v Gallii před-

Pāpius, i *m* C. tribun lidu. původce legis Papiae de peregrinis exterminandis; M. P. Mutilus konsul, spolupůvodce legis de maritandis ordinibus r. 9. po K.; *adj.* **Pāpius** 3. [řek.

pāpūla, ae *f* neštovička, puchý.

Papus i *m* Q. Aemilius konsul 281 př. K., vítěz nad Etrusky.

pāpŷrifer 3. *adj.* papyrovou třtinu plodící (Nilus).

pār, is *adj.* rovný, stejný; vhodný, přiměřený, p. proelium nerozhodná bitva; ut par est jak se sluší; par impar ludere sud nebo lich; *subst.* protivník, sok.

pār, is *n* dvě, dvojice, párek.

parābilis, e *adj.* (snadno) zjednatelný.

Parachelōis, dis *f* m. v Thessalii.

paradoxa, ōrum *n* věty obyčejnému ponětí se příčí.

Paraetaci, ōrum *m* národ mezi Medií a Persií.

Pāraetōnium, i *n* opevněné m. přístavní v Libyi.

pārāsita, ae *f* příživnice.

parasitus, i *m* příživník, břicho-pásek.

parātē *adv.* připraveně, s přípravou; obratně, vhodně.

pārātio, ōnis *f* domahání se regni).

pārātus 3. připravený, hotový, ochotný; náchylný, nakloněný; přístupný (*peccantibus*); zběhlý; honěný, mistr v něčem (*in iure*), po ruce jsoucí, pohotově (*philosophi habent paratum*); *p. victoria* snadné vítězství.

pārātus, ūs *m* příprava, chystání; nádhera v oděvu.

Parca, ae *f* bohyně osudu, Sudička. [ru.]

parcē *adv.* šetrně, spoře, po skrov-
parciniōnia v. **pars**—.

parco, ěre, peperci — (*temperatum*) šetrím; chráním se, střehu se (*hibernis flatibus, lamentis*); zdržuji se, mírním se v něčem (*metu, verbis*).

parcus 3. *adj.* šetrný, spořivý, skoupý; mírný, skromný, skrovný, nevalný.

parens, tis *m f* otec, matka; původce; *pl.* rodiče, předkové.

parens, tis *adj.* poslušný; *plur.* poddaní.

pārentālis, e *adj.* umbrae rodičů; dies den tryzny za rodiče; *plur.* **parentalia**, ium *n* slavnost úmrtí.

pārento, āre tryznu slavím, slavnost úmrtí konám; smrt něčí smrtí jiného usmířiti, pomstíti; oběť přináším.

pāreo, ěre, ui, itum poslouchám jsem poddán, řídím se (*tempori*); plním (*promissis*); paret jest zjevno, dokázáno.

paricida v. **parr**.

pāries, tis *m* stěna. [sříceniny.]

pārīētināe, ārum *f* spadlé zdi,

pārīlis, e *adj.* rovný, stejnoměrný.

pārio, ěre, peperci, partum rodím, plodím; ziskávám, zjednávám si, působím, tvořím.

Pāris, dis *m* syn troj-kého krále Priama, únosce Heleny.

Parīsii, ōrum *m* kmen gallský na Sequaně mezi Eburoviky a Meldy. [veň, najednou.]

pārīter *adv.* rovně, stejně; záro-

Pārins 3. *adj.* z Paru, parský;

Pārii, ōrum *m* Parští. [vůbec.]

parma, ae *f* okrouhlý štít; štít

Parma, ae *f m* v Gallii předpádské.

parmātus 3. parmou opatřený.

Parmēnides, is *m* filosof, se Zenonem zakladatel eleatské školy.

pāro, āre připravuji, strojím, chystám; opatřiti, zjednati, nabýti.

pārōchus, i *m* dodavatel, úředník, jenž na všech stanicích italských i v provinciích dával byt a nutné potřeby cestujícím osobám úředním; hostitel.

Paros, v. **Parus**.

parra, ae *f* pták, jehož křik byl zlověstným znamením, snad žluva neb čejka.

Parrhāsis, dis *f* parrhasijský, arkadský; *subst.* Kallisto.

Parrhāsius 3. *adj.* parrhasijský, arkadský; dea = Carmenta.

Parrhāsius, i *m* slavný malíř z Efesu kol. 400. př. K.

parrīcida, ae *c.* otcevrh, vrah vůbec; velezrádce, svatokrádce.

parrīcidium, i *n* vražda otce neb rodičů, příbuzných neb svobodného občana; velezrada.

pars, tis *f* část, díl, kus, kousek; bona, magna, multa *p.* hodná, větší část, většina; parte, ex *p* z části, částečně; pro parte poměrně, dle své možnosti; magna ex *p* většinou, qua ex parte po kteréž stránce, omnibus partibus všestranně, ulla ex *p.* po některé stránce, in eam partem na tu stranu, tím směrem, v ten rozum, s tím úmyslem; *plu.* : strana politická; úloha, úkol, povinnost, úřad; účast; krajina; druh vojska; zlomek: tres partes = $\frac{3}{4}$; duae partes = $\frac{2}{3}$; novem partes = $\frac{9}{10}$.

parsímōnia, ae *f* šetrnost, střídmost. [v Thrakii.
Parstrýmōnia, ae *f* krajina
Parthāon, is *m* syn Agenorův a Epikastin, král kalydonský; Parthaone natus = Oeneus.
Parthēnius, i *m* pohoří na hranicích Argolidy a Arkadie; *adj.* Parthēnius 3.
Parthēnōpaeus, i *m* jeden ze sedmi vůdců proti Thebám.
Parthēnōpē, ēs *f* starý název Neapole; *adj.* Parthēnōpēius 3.
Parthi, ōrum *m* národ skythský jihových. od jez. Kaspického; *adj.* Parthicus 3.
Parthini, ōrum *m* národ illyrský na jih od Dyrrhachia.
Parthus, i *m* m. v Illyrii u Dyrrhachia.
particeps, cipis *adj.* účastný; *subst.* účastník.
participo, āre účastným činím; sdílím se s někým, účast mám.
particula, ae *f* částek, kousíček.
particulatim *adv.* po částech.
partim *adv.* dílem, jednak; částečně.
partior, īri dělím; partitis temporibus střídavě v určitých dobách. [vrhu.
partitē *adv.* dle náležitého rozpartitio, ōnis *f* dělení, rozdělení, rozčlankování.
parturio, īre k porodu pracuji; něco mám v úmyslu, něčím se zabývám; starám se (unus pro pluribus); plodím, rodím.
partus, ūs *m* porod; původ; plod, zplodenec.
pārum *adv.* málo, příliš málo; parum est nestačí, p. habeo nemám dosti na tom, že. [ku.
pārumper *adv.* na krátko, chvíli.
Pārus, i *f* ostrov kykladský mramorem proslulý.
parvitas, tis *f* malost, nepatrnost.
parvulus 3. *adj.* maličký; *subst.* maličkost, dětství; parvula, ōrum skrovné poměry.

parvus 3. *adj.* (comp. minor, us, superl. minimus) malý, skrovný, nepatrný, nečetný; parvum, i maličkost, málo; o čase: krátký; parvi, ōrum malí, děti, dětství; slabý (vox); nízký, ponížený (animus); parvum, i sprostota, nízkost; parvi esse malou cenu mítí; minor, minimus v. zvláště.
pasco, ěre, vi, stum pasu, krmím, živím, chovám; spásám; růsti nechávám (crinem, barbam); pasu se na něčem, těším se.
pascor, i, pastus sum pasu se, žeru; spásám; živím se.
pascuus, 3. k pastvě sloužící; pascua, ōrum *n* pastviny.
Pāsīphaē, ēs *f* dc. Heliova, sestra Kirčina, choť Minoova, matka Minotourova; *adj.* Pāsīphāēius 3., *subst. fem.* = Phaedra.
passer, is *m* vrabec; kambala.
passerculus, i *m* vrabeček, vrabčík.
passim *adv.* na vše strany, po různu, bez pořádku, kolem do kola, široko, daleko.
passum, i *n* víno ze suchých hroznů.
passus, ūs *m* krok, dvojkrok (= 1.5 m), mille passus říms. mle = 1.5 km.
passus 3. rozestřený, rozepjatý, otevřený; p. crines rozpuštěné vlasy. [k žvýkání.
pastillus, i *m* vonná pilulka
pastio, ōnis *f* pastva.
pastor, is *m* pastýř.
pastoralis, e *adj.* pastýřský.
pastōricus, pastōrius v. předešlé. [píce, potrava
pastus, ūs *m* pastva, krmení,
Pātāraeus 3. *adj.* od Patara, ōrum *n* m. na pobř. Lykie; obyv. jeho Pātārāni, ōrum *m*.
Pātāreus, i *m* přijmí Apollinovo.
Pātāvium, i *n* m. ve Venetsku, rodiště Liviovo; *adj.* Pātāvinus 3.; obyv. Pātāvini, ōrum *m*.

pătěfăcio, ăre, fēcī, factum otvírám, odkrývám, odhaluji, prozrazuji; schůdným činím.

patella, ae *f* miska obětní.

patens, tis *adj.* otevřený, šířý, volný, rozkládající se.

patenter *adv.* zjevně.

păteo, ăre, ui, jsem otevřen, aditus patet vstup jest volný; jsem přístupen; rozkládám se; jsem vydán, jsem na ráně; jsem jasný, patrný.

păter, tris *m* otec; *p. familiae* hospodář; *pl.* otcové, předkové, senatoři, (patriciové); *p. patrat* vrchní fetial, jenž jménem národa smlouvy a přísahy činíval.

pătěra, ae *f* miska obětní.

păternus 3. *adj.* otcovský, po otcích zděděný, otecký (terra).

pătescō, ăre, ui otvírám se, rozkládám se; rozvinouti se (acies); dělím se (in civitates); stávám se patrným (insidiae).

pătībilis, e *adj.* snesitelný (dolor).

pătībŭlum, i *n* šíbenice.

patiens, tis *adj.* snášejší, vytrvalý, trpělivý, shovívavý.

pătienter *adv.* trpělivě, snášelivě.

pătientia, ae *f* snášení, otužilost; skromnost, trpělivost; poníženost (servilis); povolnost.

pătina, ae *f* mísa.

pătior, i, passus sum trpím, snáším, nechávám, dovoluji, připouštím; ve strádání prožiti.

Patrae, ărum *f* příst. město v Achai.

pătria, ae *f* vlast, otčina, rodné město; domov.

patricīda, ae *m* v. parricida.

pătricius 3. patricijský, šlechtický; *subst.* patricius (*plur.*).

pătřimōnium, i *n* statek, jmění po otci zděděné; dědictví, jmění vůbec. [mající.

pătřimus 3. *adj.* otce na živu

pătřitus 3. *adj.* otcovský.

patrius 3. *adj.* otcovský, po otcích zděděný, domácí; sermo *p.* mateřský.

patro, ăre provéstí, vykonati, uskutečniti; dokončiti; patrat v. pater.

patrōcinium, i *n* ochrana, záštita; obhajování před soudem; *plur.* chráněnci, klienti.

patrōcīnor, ări chráním, obhajuji.

Patroclus, i *m* syn Menoitíův, přítel Achilleův; místodržící Perseův.

patrōna, ae *f* ochránkyně.

pătrōnus, i *m* ochránce, zástupce, patron.

patrŭelis, e *adj.* od bratra otcova pocházející, strýcovský; *subst.* bratranec a odt. *adj.* bratranecký (donum).

patruus, i *m* strýc; přísný soudce mravů; *adj.* strýcův.

pătŭlus 3. *adj.* otevřený (aures, fenestrae); široký, košatý; všem přístupný, obecný.

pauci 3. *adj.* málokterí, nemnoho, málo, malý počet; pauca málo, něco málo; málo slov; paucis (i. e. verbis) stručně.

paucitas, tis *f* skrovnost, skrovný počet, hrstka.

paucus 3. *adj.* v. pauci.

paulătim *adv.* ponenáhlu; jeden po druhém. [ku.

paulisper *adv.* chvilku, na chvil-

paulō *adv.* o málo, málo; krátce před tím, krátce potom; trochu. [ličko.

paulŭlum *adv.* i *n* trochu, ma-

paululus 3. *adj.* maličký.

paulum *adv.* málo, trochu, něco.

paulus 3. *adj.* malý, *subst.* *n.* málo.

Paulus, i *m* příjímí rodu Aemiliova: L. Aem. P. konsul v bitvě u Kanen padlý; jeho syn L. Aem. P. Macedonicus, vítěz nad Perseem; L. Aem. P. konsul r. 50. př. K.

pauper, *is adj.* chudý, nemajetný, nebohatý na . . ; malý, skrovný. *iskrovnický.*
pauperculus 3. *adj.* chudičský,
pauperies, *ei f* chudoba.
paupero, *are* ochuzovati, olupovati. *[jetnost; nouze.*
paupertas, *tis f* chudoba, nema-
Pausanias, *ae m* syn Kleombrotův, vůdce Spartanů u Plataj; vládce ferský.
Pausias, *ae m* řec. malíř, zvl. enkaustický, vrstevník Apellův;
adj. Pausiacus 3.
pāvēfactus 3. uděšený, po-
pāveo, *ēre, vi*, chvěji se strachem, strachuji se.
pāvesco, *ēre* lekám se, strach dostávám.
pāvīdē *adv.* bázlivě.
pāvīdus 3. *adj.* chvějící se, bázlivý, zděšený; strach, chvění působící.
pāvīmentum, *in* podlaha, dlažba.
pāvio, *ire* bijí, tluku, přitloukám, udupávám, pěchuji.
pāvīto, *are* strachem se chvěji; bojím se, *[zasvěcený.*
pāvo, *ōnis m* páv, pták Junoně
pāvor, *is m* chvění, děs, strach; návaly strachu; přízraky; nedočkavé chvění.
pax, *cis f* mír, pokoj, klid; *pace tua* s tvým dovolením; přízeň, pomoc boží; *perso. f.* jako bohyně Míru. *[ník, svůdce.*
peccans, *tis subst.* vinník, hříš-
peccatum, *i n* poklesek, hřích, přečin, chyba, omyl.
peccātus, *ūs m.* chyba.
pecco. *are* hřeším, chybuji, provinití se; klopýtnouti (equus).
pecten, *inis n* hřeben; paprsek tkalcovský; hrábě; spletení prstů; nástroj, jímž struny v pohyb uváděny, palička, klepátko, *alternum p.* elegické distichon; škeble hřebenatka.
pecto, *ēre, xi, xum* češu; v. *pexus.*

pectus, *oris n* prsa, hrud; žaludek; srdce, duše, mysl.
pecu (*dat.* pecui, *pl.* pecua, *pe- cunda*) *n* dobytče, dobytek.
pecūārius 3. dobytčí; *subst.* do- bytkář, *plur.* nájemci veřejných pastvin v provinciích; *pecu- āria*, *ōrum n* stáda dobytka.
pecūlātor, *is m* defraudant, zpro- nevěřitel veřejných peněz.
pecūlātus, *ūs m* zpronevěření veřejných peněz.
pecūliāris, *e adj.* vlastní, zvláštní o sobě.
pecūlium. *i m* jmění v dobytku spočívající; zvláštní jmění je- dnotlivých osob; jmění nabyté z úspor (zvl. u otroků).
pecūnia, *ae f* majetek, jmění, peníze; *publica p.* státní po- kladna.
pecūniārius 3. *adj.* peněžný, v penězích; *res p.* peníze.
pecūniōsus 3. *adj.* bohatý.
pecus, *ōris n* dobytek (jakožto druh).
pecus, *ūdis f* dobytče, zvl. dro- bné: ovce; *plur.* zvířata; *hanl.* o člověku: dobytek.
pēdālis, *e adj.* jednostopý, na stopu veliký neb tlustý, stře- vicový.
pēdārius 3. *adj.* mající rozměr jedné stopy; *pedarii* senatores, kteří ještě nezastávali kurul- ského úřadu a proto samostatně nemohli hlasovati, nýbrž při- dávali se k druhým.
Pēdasa, *ōrum n m.* v Karii.
pedes, *itis m* pěší voják, pěšák; *equites peditesque* i po strance politické: šlechta a lid.
pedester, *ris, e adj.* pěší; na pevné zemi *pugna*); *prosaický*, obyčejný, beze vzletu.
pēdētentim *adv.* krok za krokem, pomalu, opatrně.
pēdīca. *ae f* smyčka, oko.
pēdissequus, *i m* nohsled, služeb- ník; *f* služka, průvodkyně.

pēdītātus, ūs *m* pēchota.

Pēdius 3. rod říms.: Q. P. sestřenec Caesarův, konsul, jenž podal zákon proti vrahům Caesarovým.

pēdo ěre, pēdēdi, pēdītum bzdíti.
pēdum, *i n* zahnutá hůl pastýřská. [Říma.

pēdum, *i n m* v Latii, již. od Pēgāsus, *i m* okřídlený kůň Perseův; *adj.* Pēgaseus 3.; Pēgasis, *dis f* nymfa vodní Oenone; *plur.* Pegasides, *um* Musy.

pēiēro, āre křivě přísahám; *ius* peieratum křivá přísaha.

pēior, pēius *comp.* od malus horší, hůře. [Makedonii.

Pelagōnes, *um m* národ v sev.

pelagus, *i n* moře.

Pelagī, ōrum *m* nejstarší obyvatelé Řecka; *bás.* Řekové; *adj.* Pelasgus 3.

Pelasgias, *dis f* pelasgický, řecký (urbes). [bický.

Pelagis, *dis f* pelasgický, les-

Pēleus, eī (eos) *m* král thessalský, manžel Thetidin, otec Achilleův. [(hasta).

pēlias, *dis f* z Pelia pocházející

Pēlias, *ae m* král thessalský.

Pēlīdēs, *ae m* syn Peleův Achilleus.

Pēlignī, ōrum *m* národ sabinský v střed. Italii; *adj.* Pelignus 3., P. anus čarodějnice.

Pēlīon, *i n* hora v Thessalii; *adj.*

Pēlīacus 3. a Pēlīus 3.

Pella, *ae f m* v Makedonii, rodiště Alexandra V.; *adj.* Pellaeus 3., někdy = aegyptský (Canopus).

pellax, *cis adj.* úskočný (Ulixes).

Pellēnē, ēs *f m* v Achai.

pellex, icis *f* souložnice.

pellicātus, ūs *m* souložnictví, konkubinát.

pellīcio, ěre, exi, ectum přiluzuji, lákám, vábím, nakloňuji: na svou stranu přivéstí.

pellīcūla, *ae f* kůžička; p-am curare dopřáti si, hovětí si.

Pellinaeum, *i n m* v Thessalii.

pellis, is *f* kůže, kožešina; vojenský stan zimní.

pellitus 3. koží pokrytý.

pello, ěre, pēpūli, pulsum tepu, tluku; zaháním, vypuditi, zatlačiti, poraziti; do vyhnanství poslati.

pellūceo

pellūcidus 3. } v. perl.

Pēlōpēias, *dis f* pelopský, peloponneský (Mycenae).

Pēlōpēis, *dis f* peloponneský (unda).

Pēlōpīdas, *ae m* vojevůdce a státník thebský.

Peloponnēsus, *i f* jižní poloostrov řecký, nyn. Morea; *adj.*

Peloponnesiacus. Peloponnesius 3.; obyv. Peloponnesi, ōrum neb Peloponnenses, *ium*.

Pēlops, pis *m* syn Tantalův, choť Hippodamiin, otec Atreův a Thyestův; *adj.* Pēlōpēius 3.; P. virgo Ifigeneia; Pēlōpēus 3. *bás.* = řecký (moenia).

Pelōrias, *dis f* mys na Sicilii.

pēlōris, *dis f* zéva veliká.

Pelōris, (us, um) v. Pelorias.

pelta, *ae f* malý okrouhlý štít tvaru půlměsíce.

peltasta, *ae m* lehký pavezník.

peltātus, 3. peltou ozbrojený.

Pelūsium, *i n m* v Aegyptě; *adj.* Pelūsiacus 3.

pēnārius 3. zásobní.

pēnātēs, *ium m* penatové, bůžkové domácí; přenes. dům, domácnost.

pēnātiger 3. *adj.* penaty nesoucí (Aeneas).

pendeo, ěre, pēpendi visím; splývám (chlamys); visím nad někým, hrozím (ensis); vznáším se (olor in aëra); vězím, vážnu (in limine); bez vlády visím (lacerti); závisím, řídím se (ex verbo), lpím, dychtivě naslou-

chám (ab ore); jsem nejistý, nerozhodný (animo); pendens amicus pádu blízký.
pendo, ěre, pependi, pensum vážím, odvažuji; posuzuji, cením; platím, zaplatiti; odpykati, vytrpěti (poenam, supplicium).
pendŭlus 3. visící, splývající; nejistý, pochybný.
Pēnēis, dis *f* penejský (nympha, unda).
Pēnēlōpē, ēs (-a, ae) *f* manželka Odysseova, matka Telemachova; *adj.* **Pēnēlōpēus** 3.
pēnēs *předl. s akk.* v moci něčí, v rukou, u, při; penes se esse býti při smyslech.
pēnetrābilis, e *adj.* proniknutelný, prostupný; pronikající, pronikavý.
pēnetrāle, is *n* zvl. plur. vnitřek, vnitřek budovy, svatyně; vnitrozemí.
pēnetrālis, e *adj.* vnitřní.
pēnetro, āre vnikám, pro-, pro- rážím, v-, postupuji.
Pēnēus (-os) *i m* hl. řeka Thesalie; *adj.* **Pēnēus**, **Pēnēius** 3.
pēnicillum, i *n* štětec, malířství, sloh.
pēnis, is *m* pyj; smilstvo.
pēnitus *adv.* hluboko, v hloubi, do nitra, důkladně, zcela; z duše, ze srdce, vroucně.
penna, ae *f* péro; plur. křídla; peří na šípů, šíp; (= pinna) cimbuří.
pennātus 3. okřídlený.
penniger 3. okřídlený.
Penninus 3. (Alpes Penninský; P. mons Velký Sv. Bernard; P. iter silnice přes V. Sv. B.)
pensilis, e *adj.* visící.
pensio, ōnis *f* výplata; lhůta platební (částka peněžitá).
pensito, āre odvažuji; platím; uvažuji, rozmyšlím.
penso, āre vážím, odvažuji, u-, vy-, vyrovnávám, splácím, od-; zastupuji; posuzuji.

pensum, i *n* odvážená vlna k dennímu zpracování; úloha, úkol; povinnost.
pensus 3. důležitý, vážný; nihil pensi habeo nic nedbám, nedělám si nic, jest mi jedno, neštítím se (facere quidquam).
Penthesilēa, ae *f* královna Amazonek.
Pentheus, i *m* vnuk Kadměv, král thebský, svou matkou a tetami rozsápaný pro posmívání se kultu Bakchovu.
pēnŭria, ae *f* nedostatek, nouze.
pēnus, ūs, i c. (-um, i *n* i -us, ōris) zásoba potravin.
Pēpārēthos, i *f* ostrůvek kykladský proslulý vínem a olejem.
peplum, i *n* (-us, i *m*) široké, řasnaté roucho, říza, zvl. Athénina o panathenách soše její v Parthenonu oblékaná.
per *předl. s akk.* skrze, přes, po, pouhý instrum. (místo); po, za (čas); skrze, prostřednictvím; pro; při, u (per deos immortales); per se sám o sobě, sám; per me stat záleží na mně; per insidias úkladně; per dolum lstně, úskočně; per litteras písemně; per commodum pohodlně; per avaritiam z lakoty; per causam pod záminkou.
perabsurdus 3. *adj.* velmi nerosrovnalý, zpozdlý. [(uva).
pērācerbus, 3. *adj.* přetrpký
peractio, ōnis *f* dokonání.
pērācūtē *adv.* velmi bystře.
pērācūtus 3. pronikavý (vox); velmi bystrý (homo).
pērādūlescens, tis *adj.* velmi mladý. [ký muž.
peradolescentulus, i *m* mladič.
Pēraea, ae *f* pobřeží Karie; *m.* v Aiolidě.
peraequātor, is *m* vyrovnávatel.
pēraequē *adv.* úplně stejně, shodně. [kojuji.
perägĭto, āre probáním, znepo-

perāgo, ěre, ēgi, actum provádím, končím, ke konci přivádím; projíti, procestovati; zne-pokojuji; pokračuji až do konce; vzdělávám (humum); strá-viti (cibum); projednávám, přednáším (sententiam), popi-suji, líčím (res gestas); stíhám žalobou (reum); trávím, pro-žívám (otium).

peragratio, ōnis *f* proputování, procestování.

peragro, āre proputovati, pro-cestovati, protáhnouti, pronik-nouti.

perambulo, āre projíti, jíti ně-kudy; frigus p-at artus proniká.

perāmoenus, 3. *adj.* velmi pří-jemný, přelíbezný.

peramplus 3. velmi veliký.

perangustus 3. *adj.* velmi úzký, těsný.

perantiquus 3. *adj.* velmi starý.

perappositus 3. velmi vhodný.

perarduus 3. *adj.* velmi obtížný, nesnadný.

perargutus 3. *adj.* velmi vtipný.

perāro, āre zbrázdit (rugis ora); psáti (rydlem na voskové ta-bulce).

perattentē *adv.* velmi pozorně.

perattentus 3. velmi pozorný.

perbacchor, āri prohýřiti.

perbeātus 3. *adj.* přešťastný.

perbene *adv.* velmi dobře.

perbībo, ěre, bībi vpíti, vssáti.

perbōnus 3. *adj.* velmi dobrý.

perbrēvis, e *adj.* velmi krátký.

perbrēviter *adv.* zcela stručně.

percālesco, ěre, ui velmi se otepluji.

percallesco, ěre, ui bezcitným se stávám, tvrdnu; dobře chápu.

percārus 3. *adj.* předrahý.

percēlebro, āre často vyslovuji, pronáším.

percēler, is *adj.* velmi rychlý.

percello, ěre, culi, culsum otrá-sám, zahubiti, zničiti, poraziti; ohromiti, poděsiti

percenseo, ěre, ui projíti, vypo-čítati, prohlédnouti, posouditi.

perceptio, ōnis *f* sbírání (fru-gum); vjem, počitek, poznatek.

perceptum, i *n* pravidlo, poučka (artis).

percipio, ěre, cēpi, ceptum chá-pu; zmocniti se, dostávám, při-jímám, požívám, nabývám, sly-ším; naučiti se, pochopiti.

percītus 3. podrážděný; vznětlivý.

percōlo, ěre, ui, ultum zdobím (eloquentiā); ctím (patrem); po-ctíti (honore).

percōmis, e *adj.* velmi vlídný.

percommōdē *adv.* velmi vhod, velmi dobře.

percommōdus 3. *adj.* velmi pří-hodný (castris).

percontātiō, ōnis *f* vyzvídání, vyptávání. [ptávač.

percontātor, is *m* tazatel, vy-percontor, āri vyzvídám, vyptá-vám se.

percōquo, ěre, xi, ctum k zra-losti přivést.

percrēbresco, ěre, ui, hojným se stávám, šířím se, vzrůstám se; známým se stávám, roz-hlašuji se.

percrēpo, āre, ui, itum silně se ozývám. [davý.

percūriōsus 3. *adj.* velmi zvě-

percūro, āre vyléčiti (vulnus).

percurro, ěre, (cucurri), curri, cursum přebíhám, pro-, rychle procházím.

percursātiō, ōnis *f* procestování.

percursio, ōnis *f* proběhnutí, chvatné promyšlení.

percurso, āre tčkám kolem.

percussio, ōnis *f* úder; digitō-rum lusknutí; takt.

percussor, is *m* vrah.

percussus, ūs *m* bití, tlučení, uhození.

percūtio, ěre, ssi, ssum probodám; se světa sprovoditi (ve-neno), popraviti (securi), skoliti (victimam): foedus p. smlouvu

učiniti; udeřiti (lapide), uho-
diti; raniti; *pass.* ránu dostati,
býti raněn, bodnut, zasažen;
rozraziti; rozezvučeti, tepati
(lyram); postihnouti (calami-
tate); amore percussus láskou
jat; údivem naplniti; ošiditi.
Perdiccas, *ae m* 1. bratr Filippa
Makedonského; 2. vojevůdce
Alexandra Vel.
perdifficilis, *e adj.* přenesnadný.
perdifficiliter *adv.* velmi ne-
snadno.
perdiligenter *adv.* velmi pečlivě.
perdisco, *ěre*, didici, naučiti se,
vy- se.
perdisertē *adv.* velmi výmluvně.
perditor, *is m* zhoubce.
perditus 3. ztracený, bohapráz-
dný, padouch; fame zmořený.
perdiuturnus 3. velmi zdlouha-
vý, v dlouho trvající.
perdives, itis *adj.* přebohatý.
perdix, *cis c.* koroptev.
perdo, *ěre*, didi, ditum zkaziti,
zničiti, zahubiti, mařiti, ztratiti.
perdōceo, *ěre*, ui, ctum důkla-
dně naučiti, vy-, po-.
perdoctus 3. velmi učený.
perdōlescō, *ěre*, lui, bolestně
nesu, trpce lituji.
perdōmo, *āre*, ui, itum zcela zkro-
titi, ochočiti, podmaniti.
perdūco, *ěre*, xi, ctum přivádím,
pro-, do-; pohnouti, získati;
táhnou, vedu (fossam), protahuji
(in noctem); pomazati, natřítí
(corpus odore ambrosiae); pře-
mlouvám, svádím; vztahuji
(carmen od Achillem).
perductor, *is m* svůdce, kuplíř.
perduellio, *ōnis f* velezrada; ne-
přítel vlasti.
perduellis, *is m* nepřítel válku
vedoucí.
perdūro, *āre* vytrvati, vydržeti.
perēdo, *ěre*, ēdi, ēsum zžírám,
stravuji, rozhlodávám.
peregrē *adv.* v cizině, venku;
na venek; z venku, z ciziny.

peregrinatio, *ōnis f* cestování,
pobyt v cizině; stěhování zvířat.
peregrinor, *āri* (po cizině) ce-
stuji, chodím (studia nobiscum);
jsem cizí, neznámý (in nostra
urbe).
peregrinus 3. *adj.* cizí, z ciziny
pocházející; *subst.* cizinec, zvl
v protivě proti civis; neobezna-
lý (in agendo). *ný.*
perēlegans, tis *adj.* velmi vkus-
perēleganter *adv.* velmi vkusně.
perēlōquens, tis *adj.* velmi vý-
mluvný. [(dies).
perendinus 3. *adj.* pozejtřejší
Perenna v. Anna.
perennis, *e adj.* celoroční, trva-
lý, stálý.
perenno, *āre* dlouho trvám.
pereo, *ire*, ii, itum ucházím, mi-
zím, hynu, umírám, na zmar
přicházím (dies); peream, si..
af se propadnu.
perēquito, *āre* koňmo projíždím.
pererro, *āre* bloudím po.., pla-
vím se po.., přecházím, pro-
luminibus alquem pohledem si
měřím od paty k hlavě.
perexigūns 3. *adj.* pramalý,
pranepatrný, praskrovný.
perexpēditus 3. velmi snadný.
perfacētē *adv.* dicta velmi vtipně
připovědi, výroky.
perfacētus 3. *adj.* velmi vtipný.
perfācile *adv.* velmi snadno.
perfācilis, *e adj.* přesnadný;
velmi ochotný. *tel.*
perfamiliāris, *is m* důvěrný pří-
perfectē *adv.* dokonale, úplně.
perfectio, *ōnis f* dokonání, do-
konalost.
perfector, *is m* zdokonalitel, do-
vršitel.
perfectus 3. dokonalý.
perferens, tis *adj.* snášejší
(iniuriarum).
perfēro, *ferre*, tuli, lātum doná-
ším, za-, při-; do konce sná-
ším, vytrpěti, vydržeti; zprávu
podávám, hlásím; nesu (naves);

se p. odebrati se; zahnati (pavor in silvas); provéstí něco, proraziti s něčím (legem).
perficio, ěre, fēci, fectum dodělávám, dokonávám zhotovuji, provádím; dokázati, způsobiti; zdokonaliti.
perfidia, ae *f* věrolomnost, zrada.
perfidiosē *adv.* věrolomně.
perfidiosus 3. *adj.* věrolomný.
perfidus 3. *adj.* věrolomný.
perflābilis, e *adj.* provanutelný, vzduchu přístupný.
perflāgitiōsus 3. *adj.* velmi neřestný.
perflo, āre provanouti.
perfluo, ěre, xi, xum protékám.
perfidio, ěre, di, ssum prokopávám, prorážím.
perfōro, āre provrtávám, prorážím, prosekávám; **perfōrātus** 3. dirkovaný, děravý.
perfrico, āre, ui, ātum, ctum protřítí, otíratí, drbatí; os p stud odložití.
perfringo, ěre, frēgi, fractum pro omíti, proraziti, rozbití, zničiti; proniknouti, dojmouti.
perfruo, i, ctus sum zcela požívám, úplně vykonávám (mandatis).
perfūga, ae *m* přeběhlík, sběh.
perfūgio, ěre, fūgi, přebíhám, sbíhám; utíkám se (in fidem aluius).
perfūgium, ī *n* útočiště, útulek.
perfunctio, ōnis *f* správa, zastávání; (honorum) dokonání, pře- (laborum).
perfundo, ěre, di, sum polévám, pokropiti; **perfundor** (balneis) koupu se; natírám (odoribus); křením; napouštím (vestes ostro); posypati pulvere); naplniti (dulcedine); znepokojuji (iudicio); **perfusus** 3. napuštěný, nasáklý
perfungor, i, functus sum úplně vykonávám, (lze přeložiti slovesy s do-: douřadovati); pře-

státi, přetrpěti (periculis); požívám (epulis).
perfūro, ěre dále zuřím.
Pergānum, ī *n* hl. město Mysie v M. Asii; hrad trojský a Troja sama, zvl. *plur.*; *adj* Pergāmēnus 3., P. charta=pergamen; obyv. Pergāmēni, ōrum *m*; Pergāmeus 3. *adj.* 1. pergamský, 2. trojský.
pergo, ěre, perrexi, rectum setrávám ve směru, pokračuji, postupuji, ubírám se dále; podnikám (aliquid); pospíchám.
pergrandis, e *adj.* převeliký.
pergrātus 3. *adj.* přemilý, převzácný. [závažný.
pergrāvis, e *adj.* velmi důležitý,
Pergus, ī *m* jezero u Enny na Sicilii.
perhibeo, ěre, ui, itum pravím, zpravu podávám; ut perhibent jak se říká; jmenuji.
perhonōrificus 3. velmi čestný.
perhorresco, ěre, rrui vzdouti se (aequor); zhroziti se něčeho.
perhorridus 3. zcela ztrnulý.
Periclēs, is *m* státník athenský.
periclitor, āri zkouším (fortunam), pokouším se, odvažuji se čeho; v nebezpečení vydávám (salutem rei publ.); v nebezpečí jsem, ohrožen jsem (veneno).
pēriculōsus 3. *adj.* nebezpečný.
pēriculum, ī *n* pokus, nebezpečení, nebezpečný podnik; proces, žaloba; nález odsuzovací.
peridōneus 3. *adj.* velmi vhodný.
perillustris, e *adj.* velmi jasný, zřetelný. [proměněná.
Pērīmēlē, ēs *f* nymfa v ostrov
perīmo, ěre, ēmi, emptum zhubiti, zničiti, zmařiti, zabiti.
perincommōdus 3. *adj.* velmi nepříležitý.
perinde *adv.* právě tak, tak.
perindulgens, tis *adj.* velmi shovívavý. [strý.
peringēniōsus 3. *adj.* velmi by-

perinīquus 3. *adj.* velmi nespravedlivý.
 perinsignis, e *adj.* zcela neobyčejný, nápadný.
 Perinthus, i *f m.* v Thrakii.
 perinvitus 3. *adj.* velmi nerad.
 periōdus, i *f* věta, souvětí.
 Peripatētici, ōrum *m* filosofická škola, stoupenci Aristotelovi;
adj. peripatēticus 3.
 peripētasmatā, ōrum *n* koberce, čalouny.
 Pērīphas, ntis *m* 1. král attický; 2. průvodce Pyrrhův; 3. Lapith.
 pēiscēlis, dis *f* podvazek.
 peristrōma, tis *n* koberec, čaloun.
 peritē *adv.* zkušeně, obratně.
 peritia, ae *f* zkušenost, znalost.
 peritus 3. *adj.* zkušený, znalý.
 periūcundē *adv.* s velikým potěšením.
 periūcundus 3. *adj.* velmi příjemný.
 periūrium, i *n* křivá přísaha.
 periūrus 3. *adj.* křivopřísežný.
 perlābor, i, psus *sum* pronikám, proklouznouti; dojíti.
 perlaetus 3. velmi radostný.
 perlātē *adv.* velmi široko.
 perlēgo, ěre, lēgi, ctum *prohlédnouti*, přečísti, pro-
 perlēvis, e *adj.* velmi nepatrný, zcela bezvýznamný.
 perlēviter, zcela nepatrně.
 perliberālīter *adv.* velmi laskavě.
 perlito, āre *šfastně* obětují.
 perluceo, ěre, xi *prosvítám*; perlucens *průsvitný*, průhledný; jasný, zřetelný; perlucet *jest patrné*, vysvítá.
 perlūcidus 3. *adj.* průhledný; velmi jasný.
 perluo, ěre, ui, ūtum *umýti*; *pass.* vykoupati se.
 perlustro, āre *projíti*, procestovati; prohlížeti.
 permāgnus 3. *adj.* převeliký; permagno aestimo *velmi drahé*.
 permāneo, ěre, nsi, nsum *zůstávám*, setrvávám, vy-

permāno, āre *protékám*, *vnikám*, *pro-*; donést se.
 permārīnus 3. *přes moře* jdoucí.
 permātūresco, ěre, ui *úplně do- zráti*. [střední].
 permēdiocris, e *adj.* velice *propermeo, āre* procházím, pronikám.
 Permessus, i *m* pramen v Boiotii Musám zasvěcený.
 permētior, īri, nsus *sum* *vyměřiti*; *procestovati*, *projíti*. [cí].
 permētūens, tis *adj.* velmi se *bojím*.
 permīngo, ěre, nxi, *zprzniti*.
 permīrus 3. *adj.* velmi *podivný*.
 permisceo, ěre, ui, xtum *promíchat*, *zmásti*, v nepořádek *uvést*, *splést*.
 permissio, ōnis *f* *přenechání*, *bezpodmínečné vzdání*, *dovolení*, *po-*.
 permissus, ūs *m abl.* *dovolení*.
 permitto, ěre, si, ssum *pouštím*, *metám*; *dovolují*, *na vůli dávám*, *zůstavuji*, *svěřuji*, *přenechávám*, *odevzdávám*: p. me *vzdávám se*; *promíjím* (iracundiae); *tribunatum p. uzdu pouštím*, *nezřízeně užívám moci tribunské*.
 permixtē *adv.* *smíšeně*.
 permixtio, ōnis *f* *směs*, *zmatení*.
 permōdestus 3. *adj.* velmi *skromný*. [(fero).]
 permōlestē *adv.* velmi *těžce*.
 permōlo, ěre *rozemílám*; *zmrhati*.
 permōtio, ōnis *f* *pohnutí* (mentis); p. animi *nadšení*.
 permōveo, ěre, vi, tum *pohnouti*, *přiměti*; *znepokojiti*, *dojmouti*, *vzbuditi* (misericordiam).
 permulceo, ěre, si, sum *pohladiti*; *jemně se dotknouti*, *umírniti*, *ukrotiti*; *něčemu lahoditi* (aures).
 permultus 3. *adj.* *přečetný*, *přemnohý*; permultum *velmi mnoho*.
 permūnio, īre *úplně opevniti*.
 permūtātio, ōnis *f* *změna*; *záměna*, *vý-*.

permūto, āe zcela měním, zaměňuji, vy-; pecuniam p. poukazuji k výplatě.

perna, ae *f* kýta. [věrný.

pernecessarius 3. *adj.* velmi dů-
pernecesse est jest naprosto
nutno.

pernēgo, āre tvrdošjně popírám.

perniciabilis, e *adj.* záhubu působící.

perniciālis, e *adj.* zhoubný.

perniciēs, ēi *f* záhuba; člověk
záhubu přinášející.

perniciōsē *adv.* zhoubně.

perniciōsus 3. *adj.* záhubný, ne-
bezpečný. [lost, hbitost.

pernicitas, tis *f* křepkost, rych-
perniciter *adv.* hbitě, svižně.

pernix, cis *adj.* hbitý, křepký,
svižný

pernōbilis, e *adj.* velmi známý,
přeslavný. [viti.

pernocto, āre přenocuji, noc strá-

pernosco, ěre, vi, tum zcela po-
znávám. [se státi.

pernōtesco, ěre všude známým

pernox, ctis *adj.* celonoční; luna
po celou noc svítící (úplněk).

pernūmēro, āre vypočítávám,
vyplácím. [vojenská.

pēro, ōnis *m* kožená bota, zvl.

peropportūnē *adv.* velmi vhod.

peropportūnus 3. *adj.* velmi
přihodný, pohodlný.

peroptātō *adv.* velmi po přání.

perōrātio, ōnis *f* závěr řeči.

perornātus 3. velmi ozdobný.

perorno, āre stále zdobím.

perōro, āre domluvíti, dořečniti,
dokončiti.

perōsus 3. velmi nenávidějící.

perpāco, āre úplně uklidniti.

perparvulus 3. *adj.* velmi ma-
ličký.

perparvus 3. *adj.* velmi malý.

perpauci 3. pramálo, velmi malý
počet.

perpauculus 3. velmi málo.

perpaululum loci velmi maličko
místa.

perpaulum *adv.* maličko.

perpello, ěre, puli, sum po-
hnouti, dohnati.

perpendiculum, i *n* olovnice,
závaží, krokvice, kyvadlo;
ad p. svisně.

perpendo, ěre, di, sum odvažuji,
přesně zkoumám, uvažuji.

perpēram *adv.* nesprávně, špat-
ně. [stánf.

perpressio, ōnis *f* vytrpění, pře-

perpētior, i, ssus sum snáším,
trpím, vytrpěti, přestáti.

perpetro, āre dokončiti, provésti,
učiniti (pacem); splniti (pro-
missa).

perpētuitas, tis *f* ustavičnost,
souvislost, stálé trvání.

perpētuo *adv.* stále, neustále,
ustavičně, doživotně.

perpētuo, āre stálé trvání něčeho
způsobiti, pokračovati v něčem

perpētuns 3. *adj.* souvislý, ne-
přetržitý (carmen); stálý, trvalý,
doživotní; quaestiones p-ae
stále dvory soudní, in perpe-
tuum pro vždy; vita p. celý
život.

perplexē *adv.* temně, zmateně.

perplexus 3. spleťitý, zmotaný,
zmatený, nejasný.

perpōlio, ěre náležitě uhladiti,
vypilovati, zdokonaliti.

perpōlitē *adv.* velmi uhlazeně.

perpōlitio, ōnis *f* vypilování.

perpōpūlor, āri zcela zpustošiti,
vypleniti.

perporto, āre donésti. [pitka.

perpōtātio, ōnis *f* nepřetržitá

perpōtō, āre nepřetržitě piji.

perprimo, ěre, essi, ssum velmi
tlačím, stlačuji.

perprōpinquus 3. velmi blízký.

perpugnax, cis *adj.* hašteřivý.

perpurgo, āre úplně vyčistiti;
vysvětliti. [velmi málo.

perpūsillus 3. velmi malý; *verut.*

perquiro, ěre, sivi, sītum přehle-
dávám, o-, vy-, vyptávám se,
vyzvídám.

perquisitē *adv.* přesně.

Perranthes, *is m* pahorek u Ambrakie.

perrārō *adv.* velmi zřídka.

perrārus 3. *adj.* velmi řídký, vzácný. [tajemný.

perrēconditus 3. velmi skrytý, **Perrhaebi**, *ōrum m* národ v Thesalii; *adj.* **Perrhaebus** 3. thessalský; země **Perrhaebia**, *ae f.*

perridicūlē *adv.* velmi směšně.

perridicūlus 3. velmi směšný

perrōgo, *āre* po řadě se dotazovati (*sententiam*).

perrumpo, *ēre*, *rūpi*, *ruptum* prorážím, cestu si klestím, proniknouti; přemoci, překonati; v niveč uvést

Persa, *ae m* Peršan; *pl.* Peršané, *Persie*; *Parthové*.

persaepe *adv.* velmi často.

persalsus 3 *adj.* velmi vtipný.

persālūtatio, *ōnis f* pozdravování.

persālūto, *āre* po řadě pozdravuji.

persāpiens, *tis adj.* velmi moudrý.

persāpienter *adv.* velmi moudře.

perscianter *adv.* velmi rozumně.

perscindo, *ēre*, *īdi*, *ssum* roztrhati, po-

perscītus 3. velmi pěkný, lepší

perscribo, *ēre*, *psi*, *ptum* vypisuji, po-, za-, líčím; písemně sděluji; písemně posílám (*orationem*); narysovati, načrtnouti (*planitiem castelli*); zaznamenávám (*senatus consultum*), písemně poukazuji k výplatě (*pecuniam*).

perscriptio, *ōnis f* zapsání, zaznamenání; sepsání (*legis*); poukázka na peníze.

perscriptor, *is m* účetní.

perscrūtor, *āri* prohledávám, vyšetřuji.

persēco, *āre*, *ui*, *ctum* rozřezávám, vy- (*vitium*).

pesēcūtio, *ōnis f* pronásledování; pŕhon, obžaloba.

persēdeo, *ēre*, *di*, *ssum* dlouho seděti zůstávám (*in equo*).

persegnis, *e adj.* velmi mdlý.

Persēis, *dis f* potomkyně nymfy Persy = Hecate; město v Makedonii; *adj.* kouzelný (*herbae*).

persentio, *īre*, *si*, *sum* hluboko cítím; náležitě vnímám, poznávám

Persēphōnē, *ēs f* = Proserpina; *metaf.* = smrt.

persequor, *i*, *cūtus*, *sum* pronásleduji, stíhám; projíti, probádati (*solitudines*); dosáhnouti (*fugacem virum*); snažím se, pracuji o něco, usiluji, (*ius suum*); vyhledávám, po-, dobývám (*hereditates*); napodobím (*antiqua*); zabývám se, provádím něco (*artes*); vitam inopem p. životem nuzně se protloukám; pokračuji (*incepta*), promýšlím; popisuji, líčím, vykládám (*plura de vita*); vypočítávám (*siderum motus*).

Perses, *ae m* poslední král makedonský; jinak *Perseus*.

Perseus, *i m* 1. syn Jovův a Danain; 2. král maked.; *adj.* **Persēius** 3.

persevērans, *tis adj.* vytrvalý.

persevēranter *adv.* vytrvale.

persēvērantia, *ae f* vytrvalost.

persēvēro, *āre* setrvávám, vy-, pokračuji, neustávám.

persēvērus 3. *adj.* velmi přísný

Percīcus 3. *adj.* perský (*persicum* i *n* broskev); *Persea* maked. se týkající (*bellum*).

persīdo, *ēre*, *sēdi*, *ssum* usaditi se.

persigno, *āre* zaznamenati.

persīmīlis, *e adj.* velmi podobný

persimplex, *icis adj.* velmi jednoduchý.

Persis, *īdis f* *Persie*; *adj.* perský.

persisto, *ēre*, *stīti* při něčem setrvati.

persolvo, *ēre*, *vi*, *ūtum* rozvázati; zaplatiti, vytrpěti; vzdáti, prokázati (*dis gratiam*); splniti (*vota*); odpykati (*fraudes*).

persōna, *ae f* osobnost, stav, důstojnost; osoba; maska.

persōnātus 3. maskovaný, zakulkený.

persōno, *āre*, *ui*, *itum* zvukem (zpěvem) naplniti (domum); zvučeti, ozývati se; hráti (citharā); silně křičeti, volati.

perspectus 3. prozkoumaný, osvědčený

perspergo, *ēre*, *si* pokropiti, posypati (sale orationem).

perspicax, *cis adj.* bystrozraký.

perspicientia, *ae f* poznání.

perspicio, *ēre*, *exi*, *ectum* prohlížim, prozkoumávám, ohledávám, shlédnouti, důkladně seznávám.

perspicue *adv.* zřetelně.

perspicuitas, *tis f* průhlednost, jasnost, zřetelnost.

perspicuus 3. průhledný, jasný, zřetelný.

persterno, *ēre*, *strāvi*, *ātum* zcela urovnati, vydláždit. [*cuji.*

perstimūlo, *āre* prudce podně-

persto, *āre*, *stīti*, — stanouti; trvati, vy-, se-

perstringo, *ēre*, *nxi*, *ctum* utáhnouti; dotýkati se, brázditi (*solum aratro*); otupiti, ohlušiti (*aures murmure*); napadnouti (*horror spectantes*); tupiti, urážeti; dotknouti se ve vypravování, zběžně projíti.

perstudiōsē *adv.* velmi pilně

perstudiōsus 3. velmi horlivý, velmi nakloněný

persuādeo, *ēre*, *si*, *sum* přemlouvám (*alculi*), přesvědčuji (*acc c. int.*); *persuāsum* mihi est, *persuāsum habeo* jsem přesvědčen.

persuāsio, *ōnis f* přemluvení, přesvědčení.

persuāsor, *is m* přemlouvač.

persuāsus 3. o čem jest kdo přesvědčen; přemluvený

persubtilis, *e adj.* velmi jemný; velmi promyšlený (*oratio*).

persulto, *āre* pobíhám, poskakuji (*in agro*), probíhám (*campos*).

pertaedet, *taesum est* omrzeti; hnusí se mi (*negotii*).

pertendo, *ēre*, *di*, *sum* zaměřiti, odejiti.

pertento, *āre (-mpto)* zkoumám, ohledávám; pronikám, dotýkám se (*gaudia mentem*); napadám (*tremor corpora*).

pertēnuis, *e adj.* velmi nepatrný, slabý, skrovný.

pertērebro, *āre* provrtati.

pertergeo, *ēre*, *si*, *sum* otírám.

perterreo, *ēre*, *ui*, *itum* postrašiti, poděsiti. [*jici.*

perterrīcrēpus 3. strašlivě zně-

pertexo, *ēre*, *ui*, *xtum* dotkati; provést, dokončiti.

pertimesco, *ēre*, *ui*, velmi se hrozím, strachuji, lekám se.

pertinācia, *ae f* vytrvalost; neustupnost, tvrdošíjnost

pertināciter *adv.* neustupně, vytrvale.

pertinax, *cis adj.* pevně držící; vytrvalý, urputný, neustupný.

pertineo, *ēre*, *ui* táhnu se, dosahuji, prostírám se, vztahuji se; směřuji; patřím, hodím se.

pertingo, *ēre* prostírám se.

pertractātio, *ōnis f* zaměstnávání se něčím (*poetarum*)

pertracto, *āre* dotýkám se; projednávám, zpytuji, probírám.

pertrāho, *ēre*, *xi*, *ctum* přivlékám, přivádím; lákám někam (*in locum iniquum*).

pertrecto v. *pertracto*.

pertristis, *e adj.* velmi smutný; velmi vážný.

perturbātē *adv.* bez pořádku, zmateně.

perturbātio, *ōnis f* zmatek, nepořádek; vášeň, náruživost.

perturbātrix, *cis f* rušitelka.

perturbo, *āre* ve zmatek uvádím; pobouřiti, pomásti; *pass.* rozvahy, myslí pozbytí.

perturpis, *e adj.* přehanebný.

pěrungo, ěre, nxi, nctum potírám, namazati.
 perurbānus 3. velmi způsobný, zdvořilý.
 perūro, ěre, ssi, stum spáliti, roz-, zanítiti, odřítí (colla); perustus spálený, roz-, roznicený, za-
 pervādo, ěre pronikám, přicházím, dostávám se.
 pervagātus 3. rozšířený, známý.
 pervāgo, āre projíti (animo locos).
 pervāgor, āri projíti, procestovati, potloukati se; rozšířiti se; naplniti (mentes), proniknouti.
 pervāgus 3. všude těkající.
 pervāriē *adv.* přerozmanitě.
 pervasto, āre zpusťošiti.
 pervēho, ěre, xi, ctum provázím, dovázím, pře-; dopravuji; *pass.* dovéztí se, doplaviti se, dojetí; projížděti (Oceanum).
 pervello, ěre, elli, ulsum dráždím (stomachum); trhám, trápím, hanobím.
 pervēnio, ěre, vēni, ventum přijíti, do-, dostati se, připadnouti.
 perversē *adv.* převráceně, nesprávně. [(slovy).
 perversio, ōnis *f* překroucení
 perversitas, tis *f* zvrácenost.
 perversus 3. převrácený, z-; zkažený; numen *p.* rozhněvaný.
 perverto, ěre, tī, sum převracím, obracím, kácím; kazím, ničím; z rovnováhy přivádím.
 pervestigātio, ōnis *f* vystopování, vyzkoumání. [zkoumati.
 pervestigō, āre proslíditi, pro-
 pervētus, eris *adj.* prastarý.
 pervētustus 3. *adj.* prastarý.
 pervicācia, ae *f* vytrvalost, tvrdošijnost. [vytrvale.
 pervicāciter *adv.* houževnatě,
 pervicax, cis *adj.* vytrvalý, houževnatý, tvrdošijný.
 pervideo, ěre, di, sum prohlížím, prohlédám, pozoruji, zkoumám; poznávám.

pervigeo, ěre stále kvetu, jsem mocen. [bdělý.
 pervigil, is *adj.* velmi, stále
 pervigilātio, ōnis *f* probdění (noční obřad náboženský).
 pervigilium, i *n* v. předešl.
 pervigilo, āre probdíti.
 pervilis, e *adj.* velmi laciný.
 pervinco, ěre, vīci, ctum úplně přemoci; pohnouti, přiměti (aliquem rationibus); dosíci, dokázati.
 pervium, i *n* průchod.
 pervius 3. *adj.* schůdný, přístupný, prostupný.
 pervolito, āre proletuji.
 pervolo, āre proletuji, vletěti někam; proběhnouti, proletěti.
 pervolo, velle, volui rád chci.
 pervoluto, āre přemítám, čtu.
 pervolvo, ěre, vi, ūtum převracím; *pass.* silně jsem zaměstnán.
 pervulgātus 3. rozhlášený, obecně známý.
 pervulgo, āre rozhlásiti, známo učiniti; se *p.* vzdáti se.
 pēs, dis *m* noha; pedibus alquem provocare vyzvati někoho k závodu ve běhu; pedem trahere kulhati; pedem opponere odporovati; a pedibus (servus) běhoun; servus ad pedes posluhovač při stole; sub pedibus v moci; pes dexter šťastný příchod; nec pes nec caput ani hlavy ani paty; pedibus (ingredi, transire atd.) pěšky; ad pedes descendere pěšky (opěšalý) bojovati; pedibus merere sloužiti u pěchoty; pedem conferre napadnouti, střetnouti se; pedibus ire in sententiam přistoupiti k mínění; pedem referre couvnouti; noha u stolu atp.; pes veli lano plachetní, jímž se lodi dle větru dával směr: pede aequo navigare plným větrem; stopa, střevíc jako míra délková; stopa ve verši; chůze, běh.

pessimus *superl.* od *malus* nejhorší.

Pessinus, *ntis f m.* ve Frygii, proslulé bohoslužbou Kybelinou; *adj.* **Pessinuntius** 3.

pessum *adv.* na zem, v niveč; p. ire zahynouti; p. dare zahubiti. [dlivý.

pestifer (-us) 3. zhoubný, škopestiferē *adv.* záhubně.

pestilens, *tis adj.* nezdravý; zhoubný, škodlivý.

pestilentia, *ae f* nákaza, mor, nezdravé povětří.

pestis, *is f* nakažlivá nemoc, mor, nezdravé povětří; zkáza, zhouba, spuštění, smrt; *konkr.* i o člověku.

Pētēlia, *ae f m.* v Bruttii; *adj.* **Pētēlinus** 3.

pētesso, ěre dychtivě toužím, bažím, domáhám se.

petitio, *ōnis f* útok, napadení, rána, sek (*effugere*); žádání, žádost, prosba, ucházení se; žaloba, právo žaloby.

pētitor, *is m* uchazeč, kandidát; žalobce ve přích vlastnických.

pēto, ěre, *īvi (ii)*, *ītum* mířím, cílím, spěji, беру se, sahám po něčem, hledím se zmoociti, dychtím, dorážím, útočím, napadám, bodám; chci dosíci, domáhám se, vyhledávám ucházím se; prosím, žádám; žaluji (soudně stíhám); беру (*a Graecis*); *spiritum p.* z hluboka vydychuji.

pētorritum, *i n* čtyřkolý vozík.

Petra, *ae f hl m.* v Pierii; *m.* v Thracii; pobř. *m.* v Illyrii.

Petraeus, *i m* vznešený Thessal.

Petrēius, *i m* M. legat Pompejův v Hispanii a legat Antonioův, jenž porazil Katilinovce u Faesul. [na Sicilii.

Petrīni, *ōrum m* obyv. *m.* Petry **Petrīnum**, *i n* statek u Sinuessy.

Petrocōrii, *ōrum m* kmen galský sev. od Garumny.

Petrōnia, *ae f* manž. cís. Vitellia.

Petrōnius, M. *m* centurio 8. legie Caesarovy; C. P. Arbiter spisovatel říms., oblíbenec Neronův. [sarův.

Petrosidius, L. *m* orlonoš Caepetūlans, *tis adj.* rozpustilý, svévolný, drzý.

pētulantia, *ae f* rozpustilost, svévole, škodolibost.

pētulcus 3. trkavý.

Peucētius sinus zál. v Apulii.

Peucīni, *ōrum m* národ při ústí Dunaje. [inica).

pexus 3. vlas mající, nový (tu-
Phaeax, *cism.* Faiak, obyv. ostrova Scherie; *plur.* Phaeaces, *um*; *adj.* **Phaeācius** 3.; **Phaeacis**, *dis f* zpěv o Faiacích (srv. Aeneis).

Phaedīmus, *i m* syn Amfionův a Niobin.

Phaedra, *ae f* dc. krále Minoa, choť Theseova.

Phaedrus, *i m* žák Platonův; epikurský filosof z Athen, vrstevník Ciceronův; bajkář za cís. Klaudia.

Phaeneas, *ae m* vůdce Aitolů ve válce proti Římanům.

Phaestum, *i n m.* na Kretě; *m.* v Thessalii; *adj.* **Phaestius** 3.; **Phaestias**, *dis f* obyvatelka Ph. na Kretě.

Phāēthon, *tis m* syn Solův a Klymenin; příjmení Solovo (Svítící); *adj.* **Phāēthontēs** 3. a *subst.* **Phaethontias**, *dis f* obyč. *plur.* sestry Faethontovy. [tova.

Phāēthūsa, *ae f* sestra Faethonphalangae, *ārum f* válce k posunování lodí.

phalangitae, *ārum m* vojín z falangy.

Phalanthus (-tus) *i m* Spartan, zakladatel Tarenta.

phalanx, *gis f* falanx, šik.

Phäläris, dis *m* tyrann agri-
gentský, jenž nepohodlné osoby
upaloval v kovovém býku.
phälērae, ārum *f* náprsník koň-
ský podoby pŕlměsícovitě; též
jako vyznamenání vojenské.
phälērātus 3. náprsníkem opa-
třený.
Phalēron (-um), i *n* přístav athen-
ský; *adj.* **Phalēricus** 3. a **Pha-
lēreus** (Demetrius).
Phalōria, ae *f* m. v Thessalii.
Phanae, ārum *f* přístav a mys
na Kretě; *adj.* **Phanaeus** 3.
(rex druh výtečného vína).
Phanota, ae *f* m. v Epeiru.
Phanotea, ae *f* m. ve Fokidě.
Phantasos, i *m* syn boha Spánku.
Phāon, is *m* mladík lesbický,
mileneč Sapfin.
pharetra, ae *f* toulec.
pharetrātus 3. toulcem opatřený.
pharmaceutria, ae *f* čarodějka.
pharmacōpōla, ae *m* mastičkář.
Pharnabazus, i *m* náměstek
krále Artaxerxa.
Pharnāces, is *m* král pontský,
syn Mithridatův.
Phāros (-us) i *f* ostrov s majákem
před Alexandrií; maják tento
sám; *adj.* **Phārius** 3. někdy =
aegyptský.
Pharsālia, ae *f* krajina kolem
Farsalu v Thessalii.
Pharsālos (-us) i *f* m. v Thes-
salii; *adj.* **Pharsālicus** 3. a
Pharsālius 3.
Phāsēlis, dis *f* m. v Pamfylí;
obyv **Phasēlītae**, ārum *m*.
phasēlus, i *c.* bob; člun lehký.
Phāsias, dis *f* fasijská (Aetine,
puella); Kolchanka.
Phāsis, is, dos *m* řeka v Kol-
chidě; *adj.* **Phāsiācus** 3. a
Phāsis, dos *f* (Medea).
Phēgeus, i *m* 1. syn Alfeův;
2. Trojan; *adj.* **Phēgeius** 3. a
Phēgiacus 3.
Phēmīus, i *m* cisterník a pěvec
na Ithace.

Phēneos, i *f* m. v Arkadii.
Phērae, ārum *f* 1. osada lake-
daimonská v Messenii; 2. mě-
sto v Thessalii, sídlo Adme-
tovo; 3. m. v Boiotii; *adj.*
Pheraeus 3. (Jason, Alexander);
vaccae Ph. Admetovy; obyva-
telé: **Pheraei**, ōrum *m*.
Phērēcýdes, is *m* logograf athen-
ský; filosof syrský; *adj.* **Phe-
recýdēus** 3. (illud Ph. výrok
F-ův).
Pherētiades, ae *m* syn krále
thessalského Fereta = Admetos.
Phīdias, ae *m* slavný sochař
athenský; *adj.* **Phīdiācus** 3.
Phidippides v. násl.
Phidippus, i *m* 1. běhoun řecký
(jinak Phidippides); 2. nápadník
Helenin; 3. lékař Deiotarův.
Phīla, ae *f* m. v Makedonii.
Philadelphēni, ōrum *m* město
v Lydii.
Philaeni, ōrum *m* dva Kartha-
gičané z lásky k vlasti život
obětovavší.
Phīlēmōn, is *m* manžel Baucidin.
Philetaerus, i *m* bratr Eumenův.
Philippi, ōrum *m* m. v Makedo-
nii na hranicích Thrakie.
Philippopolis, is *f* m. na Hebru
Phīlippus, i *m* 1. král make-
donský, syn Amyntův, otec
Alexandrův; meton. zlatá mince
Filippova; 2. Ph. Aridaeus,
bratr Alexandra V.; 3. otec
krále Persea; 4. L. Marcius Ph.
řečník a státník říms., kons.
r. 56.; 5. tribun lidu, stoupenec
Caesarův. | kusský.
Philistus, i *m* dějepisec syra-
phīlītia, ōrum *n* společné veřej-
né hostiny spartské.
Phīllýrides, ae *m* syn Fillyřin
Chiron. [stavitel athenský.
Phīlōn, is *m* filosof akadem.;
Philocrātes, is *m* vůdce posel-
stva rhodského.
Philoctētes, ae *m* druh Hera-
kleův; *adj.* **Philoctētēus** 3.

Philodēmus, *i m* filosof epikurský.
Philolāus, *i m* filosof pythag.
Philōmēla, *ae f* dc. krále athens.
 Pandiona v slavíka proměněná;
 slavík.
Philopoemen, *inis m* vůdce spol-
 ku Achajského. [drcví.
philōsōphia, *ae f* filosofie, mu-
 philosophicē *adv* filosoficky.
philosophicus 3. filosofický.
philosophor, *ari* filosofii se za-
 bývám, filosofuji.
philosophus, *i m* filosof, mudre;
adj filosofický
philtrum, *i n* nápoj lásky.
philyra, *ae f* nejjemnější lýko
 lípové.
Philyra, *ae f* nymfa, dc. Okea-
 nova, matka Chironova v lípu
 proměněná; *adj* **Philyrēus** 3.
 (heros = Chiron).
phīmus, *i m* nádoba k házení
 kostek.
Phineus, *i m* syn Agenorův, král
 v Salmydessu v Thrakii slepo-
 tou postižený a harpyjemi ob-
 těžovaný; *adj*. **Phinēus** 3. a
Phinēus 3.
Phintia, *ae f* m. na Sicilii.
Phintias, *ae m* pythagorovec,
 druh Damonův.
Phlēgēthon, *tis m* ohnivá řeka
 v podsvětí; *adj*. **Phlegethon-**
tis, *dis f*
Phlegra, *ae f* m. v Makedonii;
adj. **Phlegraens** 3.
Phlēgýas, *ae m* syn Areův, král
 Lapithů, otec Ixionův.
Phīus, *ntis f* m. v Achaji; *adj*.
Phliāsus 3. [Spánku.
Phōbētōr, *is m* (Děsitel) syn
 phōca, *ae f* tuleň.
Phōcaea, *ae f* m. v Ionii; obyv.
Phocaeenses, *ium a* **Phocaei**,
 ōrum *m*; *adj*. **Phōcāicus** 3.
Phōcīōn, *is m* vojevůdce athenský.
Phōcis, *dis f* krajina mezi Boiotii
 a Aitolii; *adj*. **Phōcāicus**,
Phōcēus (Ph. *iuvēnis* = Pyla-
 des); obyv. **Phōcii**, ōrum *m*.

Phoebas, *dis f* Foibem nadšená,
 věstkyně.
Phoebe, *ēs f* 1. sestra Foibova
 Diana, bohyně měsíce; měsíc
 sám; 2. dcera Ledina, sestra
 Helenina, 3. dc. Leukippova.
Phoebidas, *ae m* vůdce vojska
 spartského.
Phoebus, *i m* bůh slunce Apollo;
 slunce samo, *adj*. **Phoebēus** 3.
 a **Phoebēus** 3; **Phoebēum**, *i*
n m. u Sparty s chrámem F.;
 Ph-us *ales* = havran.
Phoenicē, *ēs (-a, ae) f* krajina
 v Syrii
phoeniceus 3. ohnivě červený,
 nachový.
Phoenices, *um m* Foiničané.
Phoenicus, *ntis f* příst. m. v Lykii.
Phoenissa, *ae f* Foiničanka.
Phoenix, *cis m* syn Amyntorův,
 druh Aeneův
phoenix, *cis m* fénix, báječný
 pták spalováním se obrozující.
Phōlōē, *ēs f* hora v Arkadii;
 otrokyně Aeneova; dcera Ohlo-
 ridina.
Phorcus, *i m* syn Neptunův,
 král sardinský a korsický.
Phorcynis, *dos f* dcera Forky-
 ova Medusa.
Phorcys, *(-is) dos f* v. před.
Phormio, *ōnis m* filosof peripat.;
 kus Terentiův; přijímá Klo-
 diovo. [Io.
Phōrōnis, *dos f* dc. Foroneova
phreneticus 3. ztřeštěný, šílený.
Phrixus, *i m* syn Athamantův,
 bratr Hellin; *adj*. **Phrixēus** 3.
Phryges, *um m* Frygové.
Phrýgia, *ae f* krajina ve střední
 Malé Asii; *adj*. **Phrýgius** 3.:
 Ph. *cantus* hlučná hudba;
 Ph. *mater* = Kybele; Ph. *ty-*
rannus = Aeneas; Ph. *pastor*
 = Paris; Ph. *vates* = Keleus;
 Ph. *venator* = Ganymedes;
 Ph. *columnae* z fryžského mra-
 moru.
Phrýgia, *ae f* Trojanka.

Phrýgius (amnis) řeka ve Frygii.
Phryx, *gis m* Fryg.
Phthia, *ae f* hl. *m.* Fthiotidy v Thessalii.
Phthias, *dis f* Fthianka.
Phthiōtēs, *ae m* Fthian.
Phthiōticus, **Phthius** 3. *adj.* fthijský.
Phylacē, *ēs f m.* Molossů v Epeiru; **Phylacēis**, *dis /* Fylačanka, *zvl.* Laodamia; *adj.* **Phylacēius** 3.
Phylacides, *ae m* potomek Fylakův Protesilaus.
Phylē, *ēs f* tvrz v Attice.
Phyleus, *i m* syn Augiův.
Phyllēus iuvenis = Kaineus; **Ph.** mater Laodamia (z Fyllu v Thessalii).
Phyllis, *dos f* dc. thrackého krále Sithona ve strom mandlový proměněná.
Phyllius, *i m* přítel Cyknův.
phýsica, *ae* fysika, přírodopyt.
phýsicus 3. přírodopytý; *ph-i* (homines) přírodopytci; *ph-sica*, *ōrum n* přírodopyt.
phýsiognōmon, *is m* fysiognom, jenž z rysů tváře člověka soudí o jeho povaze.
phýsiōlōgia, *ae f* věda pátrající po příčinách jevů přírodních.
plābilis, *e adj.* zažehnatelný.
piacūlaris, *e adj.* usmiřující, očištný.
piacūlum, *i* prostředek očištný, oběť smírná; trest, pokuta; hřích, zločin.
pīamen, *inis n* prostředek očištný.
pīca, *ae f* straka.
pīcāria, *ae f* smolárna.
pīcea, *ae f* borovice.
Picens, *tis adj.* picenský: **Picentes**, *ium m* obyv. Picena.
Picēnum, *i n* krajina kolem nyn. Ankony v Italii; *adj.* **Picēnus** 3.
pīceus 3. *adj.* smolný, jako smůla černý.
Pictōnes, *um m* (Poiton) kmen galský již. od dolního Ligera.

pictor, *is m* malíř.
Pictor Q. Fabius nejst. dějepisec římský (za 2. vál. puns.).
pictūra, *ae f* malba, malířství.
pictūrātus 3. omalovaný; vyšiváný.
pictus 3. malovaný, pestrý; pravý; ozdobný.
pīcus, *is m* datel.
Pīcus, *i m* bůh polí a lesů, manžel Pomonin, otec Fauuův, syn Saturnův, první král Latia Kirkou v datla proměněný.
piē *adv.* zbožně, dětinně, otcovsky, něžně.
Pīēria, *ae f* krajina na pobřeží maked.
Pīēris, *dis f* Musa; *plur.* dcery Pierovy; Musy.
Pīērius 3. *adj.* pierský, thessalský; Musami nadšený.
Pīērus, *i m* 1. král v Emathii, jenž dal svým devíti dcerám jmena Mus; 2. Makedonan, otec devíti Mus t. j. původce pocty jejich.
piētas *tis f* láska k rodičům, bratrská, oddanost vrchnosti, poslušnost, zbožnost, vlastenectví, něžnost, dobrota.
pīgeo, *ēre, ui, neos.* **pīget**, *uit*, *igitum est* mrzí mne, protiví se mi; stydím se (fateri).
pigmentum, *i n* barvivo. barva; okrasa řeči.
pignērātor, *is m* přijímatel zástav.
pignēro, *āre v* zástavu dávám: v zástavu беру.
pignērōr, *āri v* zástavu беру; přijímám.
pīgnus, *ōris n* zástava, záruka, základ, důkaz, znamení; záruka lásky: děti, vnuci; pokuta za nepřítomnost při sezení senatu; *p.* praetorium záruka dávaná praetorovi věřitelem ujímajícím se něčí věci, že ji zachová v náležitém stavu.
pigrítia, *ae f* línost, rozmrzelost.

pīla, ae *f* míč. [hráz.
 pīla, ae *f* sloup, pilíř; kamenná
 pīlānus, i *m* = triarius.
 pīlātus 3. kopím házecím opa-
 třený.
 pīleātus 3. s plstěnou čapkou,
 kloboukem (při hostinách a
 slavnostech, znamení svobody).
 pīlentum, i *n* kočár.
 pīlēōlus, i *m* klobouček plstěný.
 pīleus, i *m* plstěný klobouk
 tvaru polovejčitého, znam. svo-
 bodného občana; odtud svoboda
 sama (ad pileum vocare).
 pīlōsus 3. zarostlý, chlupatý.
 pīlum, i *n* oštěp házecí; p. mu-
 rale těžký o. s hradeb metaný.
 pīlus, i *m* chlup; věc nepatrná,
 maličkost.
 pīlus, i *m* četa, manipul triariů;
 přímí pīlī centurio (přímipīlus)
 první setník prvního manipulu
 čili 1. setník legie.
 Pimpla, ae *f* místo v Pierii s
 horou a pramenem Musám za-
 svěceným; Pimplēa, ae *f* Musa.
 Pīnārii, ōrum *m* rod říms., kněží
 kultu Herakleova.
 Pindārus, i *m* lyr. básník z Theb;
adj. Pindāricus 3.
 Pindus, i *m* pohoří v Thessalii.
 pīnētum, i *n* smrkový les.
 pīneus 3. *adj.* smrkový; pinea
 texta = lodi.
 pingo, ěre, nxi, ctum maluji;
 tabula picta malba, obraz; acu
 p. vyšívati; pomazati, potříti;
 zdobiti, živě líčiti.
 pinguesco, ěre tučným, tloustnu.
 pinguis, e *adj.* tučný, pingue, is
n tuk; úrodný, bohatý, žirný,
 vydatný, bujný; těžkopádný,
 nechápavý, hloupý; klidný, po-
 hodlný.
 pī īfer 3. *adj.* sosnatý.
 pīniger 3. *adj.* sosnamí porostlý.
 pinna, ae *f* (pina) kyjovka.
 pinna, ae *f* péro, peří; křídlo;
 šíp; ploutev; cimbuří.
 pinnātns 3. okřídlený.

pinniger 3. *adj.* okřídlený;
 ploutve mající.
 pīnnōtēres (-as) ae *m* nejmenší
 druh raků, kulatan.
 pīnus, us, i *f* smrk, borovice,
 sosna; věci z ní zhotovené: po-
 chodeň, loď, věnec.
 pio, āre obětí usmiřuji, očišťuji;
 napravuji; zažehnávám.
 pīper, is *n* pepř.
 Pīraeus, (aeus) i *m* přístav u
 Athen; *adj.* Pīraeus 3.
 pīrāta, ae *m* mořský lupič.
 pīrāticus 3. *adj.* lupičský, pi-
 rátský; pīrātica, ae *f* námořní
 lupičství.
 Pīrēnis, dis *f* pironský (unda:
 Pirene pramen na hradě ko-
 rinthském).
 Pīrīthous, is *m* syn Ixionův,
 král Lapíthů.
 pīrum, i *n* hruška (ovoce).
 pīrus, i *f* hruška (strom).
 Pīrustae, ārum *m* loupežný národ
 v Illyriku.
 Pīsa, ae *f* město v Elidě u Alfea;
adj. Pisaeus 3.
 Pīsaē, ārum *f* m. Etrurii (Pisa);
adj. Pīsānus 3.
 Pīsander, ri *m* 1. velitel loďstva
 spartského; 2. vojevůdce athen-
 ský; 3. nápadník Penelopin.
 Pīsaurum, i *n* město v Umbrii
 (Pesaro); *adj.* Pīsauensis, e.
 piscātor, is *m* rybář.
 piscātorius 3. *adj.* rybářský.
 piscātus, ūs *m* lovení ryb, rybo-
 lov; ryby.
 piscīna, ae *f* rybník, rybí sádky.
 piscis, is *m* ryba.
 piscor, āri ryby lovím.
 piscōsus 3. *adj.* rybnatý.
 Pīsīdae, ārum *m* národ v M. Asii;
 Pisidia (sev. od Pamfyliie).
 Pīsistrātides, ae *m* 1. Peisistra-
 tovec; 2. Boiofan, přítel Římanů.
 Pīsistrātus, i *m* samovládce
 athenský († 527).
 Pīso, ōnis *m* příjm. rodu Calpur-
 niova (pocházejícího prý od

syna Numova Calpa): L. C. P. Frugi státník, řečník a dějepisec; L. C. P. a) tchán Caesarův; b) legát Cassiův; M. Puppius P. konsul 61 př. K.; P. Aquitanus rytíř římský.
pistor, is *m* mlynář; pekař.
Pistōrium, i *n* m. v Etrurii; *adj.* Pistōriensis, e.
pistrinum, i *n* stoupa.
pistris, is *f* mořská obluda: velryba, žralok, piloun; souhvězdí Velryby; rychlá loď.
Plsuētae, ārum *f* m. v Karii.
Pitānē, ēs *f* m. v Argolidě.
Pithēcūsa, ae *f* plur. ostrovy poblíže Kum (Ischia).
Pittācus, i *m* jeden ze 7 mudrců řeckých.
Pittheus, i *m* král troizenský, syn Pelopův; *adj.* Pitthēius 3. a Pitthēus 3.
pītūita, ae *f* hlen, rýma.
pītuitōsus 3. *adj.* plný hlenu.
pīus 3. *adj.* povinnosti konající (zvl. k vlasti, rodičům a bohu), vlastenecký, zbožný, něžný; svědomitý, poctivý.
plx, cis *f* smůla.
plācābilis, e *adj.* usmířitelný.
plācābilitas, tis *f* smířlivost.
plācāmen, inis *n* prostředek usmírující, uklidňující.
plācātio, ōnis *f* usmíření, uklidnění.
plācātus 3. usmířený, spokojený, klidný, mírný; placatis animis ve shodě.
plācenta, ae *f* koláč.
Placentia, ae *f* (Piacenza) město na řece Padu; *adj.* Placentinus 3.
plāceo, ēre, ui, itum líbím se; 3. os.: mám za dobré, uznávám; stanovím, nalézám. nařizují.
placidē *adv.* klidně, tiše.
placidus 3. *adj.* libý, mírný, klidný, lahodný.
placitum, i *n* libost; nařízení, předpis.

placitus 3. oblíbený, příjemný; smluvený (locus).
plāco, āre uklidňuji, spokojuji, smírují.
plāga, ae *f* úder, rána, neštěstí.
plāga, ae *f* síť, tenata; pás, zeměpás, končina, země, kraj.
plāgōsus 3. ranami štědrý.
plāgūla, ae *f* záclona u lože nebo nosítek.
Planasia, ae *f* ostrov v moři Ligurském, již. od Elby.
Plancina, ae *f* manželka Cn. Calpurnia Pisona. [bédování].
planctus, ūs *m* bití v prsa, nářek.
Plancus, i *m* v. Munatius.
plānē *adv.* jasně, zřetelně; zoela, úplně; rozhodně, jistě; ovšem, zajisté.
plango, ēre, nxi, nctum tluku, bijí, hlučně tepám; v prsa bijí; béduji, hořekuji (nad.).
plangor, is *m* tepání, bití v prsa, nářek, bédování.
plānitas, tis *f* zřetelnost, jasnost.
plānities, ei *f* rovina, planina.
planta, ae *f* rostlina, sazenice, výhonek, sněť, větev.
planta, ae *f* chodidlo, tlapa.
plantāria, ium *n* školka.
plānum, i *n* plocha, rovina.
plānus 3. *adj.* plochý, rovný; zřetelný, jasný; snadný.
plānus, i *m* tulák, kejklíř.
Plātaeae, ārum *f* město v Boiotii; obyv. Plataeenses, ium *m*.
plātānus, i *f* platan.
plātēa, ae *f* ulice, třída.
Plāto, ōnis *m* řecký filosof, žák Sokratův, zakl. školy akademické. [tonovi].
Plātōnici, ōrum *m* stoupenci Plauda, ēre, si, sum bijí, tluku (alis); tleskám; souhlas na jevo dávám, schvaluji.
plausibilis, e *adj.* potlesku zasluhující; u lidu oblíbený.
plausor, is *m* tleskač, schvalovač.
plaustrum, i *n* vůz nákladní; souhvězdí V. Vozu.

plausus, ūs *m* tepání, tleskot, potlesk, souhlas, pochvala.
Plantus, *i m* T. Maccius říms. básník komický v 3. a 2. stol. př. K.
plēbēcula, *ae f* chátka, luza.
plēbēus 3. *adj.* plebejský, nízký, špatný.
plebs, *is (-es, ei) f* lid; lid obecný proti patriciům, plebejové; dav, chátka.
plecto, *ěre, —, —* bijí, trestám; *zvl. pass.* pykám, trpím.
plecto, *ěre, xi, xui, xum* pletu, splétám.
plectrum, *i n* tepátko; loutna; píseň.
Plēias, *dis f plur.* Pleiady, souhvězdí, pův. sedm dcer Atlantových a Pleioniných.
plēnē *adv.* plně, úplně, zcela.
plēnum, *i n* plnost; *ad p.* úplně.
plēnus 3. *adj.* plný, úplný, celý (luna úplněk); bohatý, hojný (pecunia, mensa; četný (domus), plného těla, silný, tělnatý; těhotný, březí; obsažný, dokonalý.
plērīque 3. přemnoží, velký počet, většina.
plērūque *adv.* větším dílem, obyčejně, z pravidla.
Pleumoxii, *ōrum m* belg. kmen mezi Sabem a Mosou.
plīco. *ěre* skládám, splétám.
Plitendum, *i n m.* na hranicích Bithynie a Galatie.
plōrātus, ūs *m* nářek, hořekování.
plōro, *ěre* hořekuji, kvílím, oplakávám. [kladní.
plostellum, *i n* malý vůz náplūna, *ae f* pyří, prach.
plumbeus 3. *adj.* olověný; tupý (pugio); hloupý; těžký.
plumbum, *i n* olovo; olověná koule; olověná roura.
plūmens 3. *adj.* opýřený, pyří mající. [pluit prší.
pluo, *ěre, ui* prším; obyč. *neosob.*

plūrimi 3. největší počet, nejčetnější, přemnoží, velmi mnozí.
plūrimum *adv.* nejvíce, velmi mnoho; plurimi facio nejvíce cením.
plūrimus 3. v sing. jen bás.: velmi četný, hojný, hustý (coma, rosa).
plus (*komp.* od multum) více; plures větší počet, více lidí; pluris sum větší cenu mám.
pluscūlam trochu více (negotii).
plūteus, *i m* stěna proutěná na obranu vojsků bojujících.
Plūto (-on), *ōnis m* bratr Jovův a Neptunův, vládce v podsvětí; *adj.* Plūtōnius 3.; Plutonia, *orum n* krajina v Asii (snad v Lydii), kde prý stával chrám Plutonův.
plūvia, *ae f* dešť, prška.
plūviālis, *e adj.* deštivý (vítr), deštový (aqua).
plūvius 3. *adj.* deštivý; dešť přinášející neb působící; deštový.
pōcillum, *i n* šálka.
pōcūlum, *i n* pohár, číše; nápoj, *plur.* pítí, pitka.
pōdagra, *ae f* dna.
Pōdālīrius, *i m* syn Aeskulapův, slavný lékař.
pōdex, *icis m* zadnice, řít.
Poeantiādēs, *ae m* syn Poeantův Filoktetes.
Poeas, *ntis m* otec Filoktetův; *adj.* Poeantius 3.
Poeclē, *ēs f* sloupová na náměstí athenském vyzdobené díly uměleckými.
pōēma, *tis n* báseň.
poena, *ae f* trest, pokuta; poenas do jsem trestán; poenas capio trestám; *personif.* bohyně Pomsty.
Poeni, *ōrum m* Punové, Karthagiňané; *adj.* Poenus 3., Pūnicus 3. v. punicus.
poenio v. punio.
poenitentia, *ae f* v. pae-

poenitet v. pae-.

Poenus, i m Pun, Karthagiňan, zvl. Hannibal.

pōesis, is f básnictví, poesie; báseň.

pōēta, ae m básník.

pōētica, ae f básnictví.

pōēticē adv. básnický.

pōēticus 3. adj. básnický.

Poetovio, ōnis m m. v hor. Pannonii (Petan ve Štýrsku).

pōētria, ae f básniřka.

pol interj. při Pollukovi, na mou věru!

Pōlēmo, ōnis m filosof řecký; adj. Polemōnēus 3.

pōlenta, ae f ječné kroupy.

pōlio, ire hladím, leštím; vypilovatí, vybrousiti, vyzdobiti.

polītē adv. uhlazeně, vybroušeně.

Polītēs, ae m syn Priamův.

polītia, ae f Stát (spis Platonův).

pōliticus 3. adj. státními záležitostmi se zabývající, politický.

Pōlitōrium, i n m. v Latii.

pollens, tis adj. mocný, silný; působivý.

pollentia, ae f moc; personif. bohyně Moci neb Vítězství.

Pollentia, ae f m. v Picensku (Urbisaglia).

polleo, ēre — jsem mocen, plátím, mohu, jsem s něco.

pollex, icis m palec; pollicem premere palec zavřítí na znamení pochvaly; p. vertere p. natáhnouti (směrem k prsům) na znamení nelibosti

polliceor, ēri, itus sum slibuji.

pollicitātiō, ōnis f slibování, slib.

pollicitor, āri slibuji.

pollicitum, i n slib.

polluo, ēre, ui, ūtum poskvřniti, pokáletí, zneucítí.

pollutus 3. poskvřněný, nečistý.

Pollux, cis m syn Tyndareův (či Jovův) a Ledin, bratr Kastorův; geminus, uterque P. = K. a P. [ská, nebe.

pōlus, i m točna, klenba nebe-

Pollusca, ae f prastaré městečko v Latii; obyv. Pollustini, ōrum.

Pōlyāenus, i m matematik, přítel Epikurův.

Pōlybnius, i m řecký dějepisec, vrstevník a přítel Scipiona ml.

Pōlyclētus, i m sochař za doby Perikleovy. [samský.

Pōlycrātes, is m samovládce

Pōlycrātia, ae f choť Aratova.

Pōlydectes, ae m král na Serifu.

Pōlydōrus, i m syn Priamův a Hekabin.

Pōlygnōtus, i m malíř a sochař, vrstevník Feidiův.

Pōlyhymnia, ae f (zpěvohojná) Musa.

Polymestor, is m král thracký.

Polymnis, idis m otec Epaminondův.

Polyperchōn, tis m vojevůdce Alexandra Vel.

Polyphēmus, i m jednooký Kyklop, syn Neptunův.

pōlypus, i m polyp.

Polyxena, ae f dc. Priamova.

pōmārium, i n ovocná zahrada, štěpnice.

pōmārius, i m obchodník ovocem.

po(st)mērīdianus 3. odpolední.

pōmerium, i n prázdný prostor před hradbami městskými i za nimi.

Pōmētia, ae f prastaré m. Volšků v Latii; adj. Pōmētīnus 3.

pōmīfer 3. adj. ovoce nesoucí.

pomoerium v. pomerium.

Pōmōna, ae f bohyně ovoce.

pompa, ae f průvod, zvl. slavnostní; řada; nádhera, okázalost.

Pompēi, ōrum m m. v již. Kampánii r. 79. po K. zasuté.

Pompēius, a rod říms.: 1. Cn. P. Magnus triumvir s Caesarem a Krassem; 2. starší syn jeho téhož jména; 3. Cn. P. tlumočník Tituriův; adj. Pompēius 3. a Pompēiānus 3.; Pompeianus, i m stoupenec neb voják P-ův.

Pompilius v. Numa; *adj.* **Pompilius** 3.

Promptinus 3. promptinský (krajina v Latii; *subst.* **Promptinum** i n krajina P.

Promptinus rod říms.: C. P. legat Ciceronův v Kilikii.

pōmum, i n ovoce vůbec, zvl. jablko; přenes. i strom ovocný.

pondēro, āre vážím, uvažuji, posuzuji, oceňuji.

pondō *adv.* co do váhy, vážící, na váhu; jako *subst.* = libra (auri quinque pondo).

pondus, ēris n váha, závaží, tíže, tíha, rovnováha, těžké těleso, břímě; množství, síla (argenti).

pōno, ēre, sui, situm kladu, stavím, zakládám, skládám, od-, (vládu), pokládám, řadím (in vitiis), ukládám; stanovím, určuji (praemium); vitam p. ducha vypustiti; castra p. tábořem se položit; genua p. kleknouti; se p. in aliqua se oddati se čemu; arborem p. zasaditi; tirocinium p. výcvik vojenský si odbývám; ancoras p. zakotviti; pochovávám: positus pochovaný; freta p. uklidniti; o větru: ulehnutí, utišiti se; positus in aliqua re spočívající na..., v...; o čase: strávit (diem); tvrdím, uvádím (sententias); předpokládám, připouštím (hoc uno posito), za jisté mám; vzdávám se čeho, nechávám, odkládám (iram, superbiam); animam p. ducha vypouštím; rudimentum p. první zkoušku podstupuji.

pons, tis m most, lávka; most padací, paluba, patro věže; p. Campanus na silnici Appiově.

Pontia, ae f ostrov na pobř. latinském.

ponticulus, i m můstek, lávka.

Ponticus, i m básník, vrstevník Propertiův.

pontifex, icis m velekněz; p. maximus nejvyšší pontifex; pon-

tifices minores nižší; *adj.* **pontificālis**, e a **pontificiūs** 3.

pontificātus, ūs m úřad, hodnost pontifika. [Kandia.

Pontius C. m vůdce Samnitů u **pontō**, ōnis m přepravní loď.

pontus, i m moře; hlubina; vlna.

Pontus, i m Černé Moře; krajiny u Černého Moře, zvl. Bithynie; provincie římská; *adj.* **Ponticus** 3.

pōpa, ae m pomocník kněžský, sluha obětní, jenž porážel obětní zvířata. [chátra.

pōpellus, i m narůdek, nízký lid,

Popilius 3. rod říms.: C. P. Laenas vrah Ciceronův.

popīna, ae f obecná kuchyně, krčma. [žrout.

popīno, ōnis m návštěvník krčem,

poples, itis m ohbí podkolenní, podkolení, koleno; duplicato p—te se zahnutým kolenem; contento p. s pevným, napjatým kolenem.

Poplicōla, ae m příjímí rodu Valeriova. [ronova.

Poppaea Sabina manželka Nepōpūlābilis, e *adj.* poplenitelný (flammae: přístupný).

pōpūlābundus 3. plenící.

pōpūlāris, e *adj.* národní, lidový, u lidu oblíbený, domácí; *subst.* krajan; *pl.* strana lidu, demokraté; nestálý, nejistý.

pōpūlāritas, tis f oblíbenost u lidu, popularnost.

pōpūlārīter *adv.* prostonárodně; lidu přátelsky, demokraticky.

pōpūlātio, ōnis f pustošení, plenění.

pōpūlātor, is m plenitel, ničitel.

pōpūleus 3. *adj.* topolový.

pōpūlifer 3. *adj.* topole nesoucí, rodící.

Pōpūlōnia, ae f m. v Etrurii, jinak Populonii, ōrum; obyv. Populōnienses, ium m.

pōpūlor, āri plením, pustoším; vyhubiti (gentes).

pōpūlus, *i m* národ, lid, obyvatelstvo, množství, zástup.
pōpulus, *i f* topol.
porca, *ae f* svině, prasnice.
Porcius, *a v.* Cato.
porcus, *i m* vepř, prase.
porrectio, *ōnis f* vztažení, na-
porrectus 3. roztažený, na-, dlouhý; rozlehlý, rozkládající se (*maiestas*).
porricio, *ēre, ēci, ctum* za oběť přináším, obětuji.
porrigo, *inis f* vyrážka, strupy.
porrigo, *ēre, exi, ectum* vzta-
 huji, na-, roz-; poskytuji; po-
 dávám; rozkládám, *med. r. se*,
 táhnu se; povaliti (hostem);
 zvětšiti (*vectigalia*); podati
 (*dextram*).
Porrima, *ae f* bohyně paními
 římskými uctívána.
porrō *adv.* dále, pak, potom;
 aliis porro jiným po řadě.
porrum, *i n* pažitka.
Porsen(n)a, *ae m* král etrurský.
porta, *ae f* brána; průsmyk,
 soutěska (naše, klíč').
portatio, *ōnis f* nošení.
portendo, *ēre, ndi, ntum* věštím,
 předpovídám.
portentificus 3. *adj.* podivný,
 neobyčejný.
portentōsus 3. *adj.* nepřírozený.
portentum, *i n* znamení, div, zá-
 zrak; obluda, netvor, příšera;
 báhorka.
porticus, *ūs f* sloupová, síň slou-
 pová; krytbyna ochranu obléha-
 jících; škola filosofie stoické.
portio, *ōnis f* oddíl, část, podíl;
 pro portione poměrně
portitor, *is m* celník.
portitor, *is m* lodník, převozník,
 zvl. Charon.
porto, *āre* nesu, vezu, dovážím,
portorium, *i n* clo. [dopravuji.
portūla, *ae f* branka.
Portūnus, *i m* bůh ochránce pří-
 stavů; *adj.* Portūnālis, e.
portūōsus 3. *adj.* bohatý přístavy.

portus, *ūs m* přístav; útulek
 bezpečí; ústí (= rameno).
posco, *ēre, posci* — žádám
 vyžaduji; pátrám, vyzvídám;
 vyzývám; domáhám se, poscor
 jsem vybízen, vyzván.
Posidēum, *i n* mys v Makedonii.
Pōsidōnius, *i m* filosof stoický
 učitel Ciceronův. [datel
pōsitor, *is m* zbudovatel, zakla-
positus 3. ležící, rozkládající se
 (Roma in montibus), spočívá-
 jící; v pono.
positus, *ūs m* poloha.
possessio, *ōnis f* držení, držeb-
 nost, majetek; *plur.* pozemky.
possessor, *is m* majitel, držitel.
possideo, *ēre, sēdi, ssum* v držení,
 v moci mám.
possido, *ēre, sēdi, ssum* ujímám,
 беру v držení, zmocniť se, opa-
 novati.
possum, *posse, potui* mohu, jsem
 s něco; moc, vážnost mám,
 platím; umím, smím; id fieri
 potest jest možno.
post *adv.* vzadu, potom, později;
predl. s akk. za, po; p. homi-
 num memoriam pokud paměť
 lidská sahá.
postea *adv.* potom, později;
 quid postea? co dale?
posteaquam v postquam.
posterī v posterus.
postērītas, *tis f* příští věk, bu-
 doucnost, potomstvo, budoucí
 lidstvo.
postērīns *adv. komp.* později.
postērus 3., *komp.* posterior,
superl. postrēmus, postumus,
 následující, potomní, p—o die
 druhého dne, nazítří; in poste-
 rum na druhý den, pro budou-
 cnost; pozdější (tempus); zad-
 nější, horší, menší ceny; po-
 stemus poslední, nejhorší; po-
 stumus po smrti otcově naro-
 zený, pohrobek.
postfēro, *ferre* kladu za něco,
 méně cením.

postgēnītus 3. *plur.* potomci.
posthābeo, ēre, ui, itum nedbám,
 za sebou, stranou nechávám,
 opomíjím.
posthāc *adv.* potom, později,
 budoucně.
posticus 3. zadní; **posticum**, i *n*
 zadní dvéře.
postillā *adv.* potom.
postis, is *m* veřeje; *plur.* dvéře.
postlīmīnium, i *n* návrat za vlast-
 ní práh, nabytí starého práva,
 právo k návratu do vlasti.
postmōdo *adv.* potom, na to.
postmodum *v.* předch.
postpōno, ēre, sui, situm do zadu
 kladu, méně cením, odkládám,
 nedbám, pomíjím.
postprīncīpia, ōrum *n* pokrač-
 ování, konec.
postquam *sp.* od té doby co,
 když, jakmile.
postrēmō *a. v.* konečně, posléze,
 naposled, celkem, zkrátka.
postrēmum *adv.* naposled.
postridiē *adv.* den na to, dru-
 hého dne, nazítří. [připisují.
postscribo, ēre píši za něčím,
postsum, esse jsem za někým,
 menší ceny jsem.
postulātio, ōnis *f* požadování,
 žádost, soudní žádost.
postulātum, i *n* požadavek,
 žádost. [půhon.
postulātus, ūs *m* soudní žaloba,
postūlo, āre žádám, vyžaduji;
 přeji si; před soud poháním,
 žaluji, žalobou se domáhám.
postumus *v.* posterus.
Postverta (-or-) *ae f* bohyně
 porodu.
potens, tis *adj.* mocný, vlivný,
 schopný, vážený, vznešený;
 vládnoucí něčím, ovládající ně-
 co (Cypri, silvarum); sui potens
 sebe mocný; promissi, iussi
 potens slib, rozkaz vyplnivší;
 voti *p.* vyplnění přání dosáhší;
 šťastný; účinný, působivý
 (herba).

pōtentātus, ūs *m* moc, vrchní
 moc, náčelnictví.
pōtenter *adv.* mocně, silně; dle
 možnosti (res lecta).
pōtentia, *ae f* moc, síla, vliv;
p. rerum vrchní vláda.
potestas, tis *f* moc, moc úřední,
 úřad, vláda; možnost, příleži-
 tost; svolení; *p*—em facere dáti
 příležitost, aby se ho zmoc-
 nili; *v* bitvu se dáti (nechat
 k sobě přistoupiti); hominum
 divumque *p.* pán. [zelný.
pōtio, ōnis *f* pití, nápoj, *n.* kou-
pōtior, ius *komu.* přednější,
 lepší, znamenitější, důležitější.
pōtior, īri, itus *sum* zmocniti se,
 dosíci, nabytí něčeho; *v* moci
 mám (Numidia), jsem účastem
 (voluptatibus), vládnu.
potis *adj.*, *komu.* potior *atd.*
 mohoucí, *s* to jsoucí.
potissimum *adv.* nejraději, nej-
 spíše, zvláště, hlavně, především.
pōtius *adv.* spíše, raději.
Potnias, dis *f* potnijský (Potniae
 krajina *v* Boiotii, jejíž pastviny
 činily zvířata vzteklými).
pōto, āre piji, ssaji, chlastám.
pōtor, is *m* piják.
pōtus 3. napilý, o-; vypitý.
pōtus, ūs *m* pití, nápoj.
prae *predl. s acc.* před, proti,
 vzhledem k.; *pro.*
praeācuo, ēre, ui, ūtum zašpi-
 čatiti, přiostriti. [přehluboký
praealtus 3. *adj.* převysoký,
praebeo, ēre, ui, itum poskytuji,
 dávám; působím, činím; *p.* me
 osvědčuji se, ukazuji se.
praebibō, ēre piji před někým,
 připíjím.
praebitor, is *m* podavatel, do-
praecālīdus 3. velmi teplý.
praecānus 3. *adj.* předčasně
 šedivý.
praecāveo, ēre, vi, cautum pře-
 dem se mám na pozoru, napřed
 se vystříhám; alicui o někoho
 se starám.

praecēdo, ěre, ssi, ssum napřed kráčím, předcházím, předčím.
praecellens, tis vynikající, znamenitý.
praecello, ěre, sum převyšuji; vynikám, vyznamenávám se; vládnou (genti Adorsorum).
praecelsus 3. velmi vysoký.
praiceps, cipitis *adj.* střemhlav, horem pádem, úprkem; strmý, příkrý; rychlý, prudký; náchylný, oddaný; přenáhlený, nepředložený; nebezpečný (alea), povážlivý (victoria).
praiceps, itis *n* nejvyšší nebezpečí, propast.
praeeptio, ōnis *f* předběžný pojem; předpis, učení.
praepceptor, is *m* učitel.
praepetrix, cis *f* učitelka.
praeeptum, i *n* naučení, nařízení, rozkaz, předpis, pravidlo.
praecerpo, ěre, psi, ptum před časem trhám, sklízím, užívám.
praecido, ěre, cīdi, cīsum z předu utínám, osekávám, ořezávám; roz-; od-, беру (causam belli); přetrhnutí, přerušiti (amicitias), zkrátiti (praecide krátce řekni).
praecingo, ěre, nxi, nctum opásati, *pass.* o. se; ovinouti, ověnčiti (flora capillos).
praecino, ěre, ui, entum předzpěvuji, předehrávám; věštím.
praecipio, ěre, cēpi, ceptum napřed беру, předem, napřed dostávám, viae aliquantum napřed uraziti, předejiti, předběhnouti; předstihnouti, předem zaujmouti, obsaditi; victoriam předem si představit; animo, opinione ap. tušiti, předvídati; rem famā napřed doslechnouti; napřed užiti, požívati (beneficia); předem postihnouti, naučiti se; předpisovati, nařizovati, poroučeti, rozkazovati, předem připomínati, poučovati, učiti, raditi; pecuniam mutuum p. vydlužiti si.

praecipito, āre střemhlav svrhnouti, shoditi; kvapně končiti; ukvapiti, urychlit, rychle vykonati; *nepřech.* unáhlti se, pře- se, sřítiti se, padnouti.
praecipuē *adv.* obzvláště.
praecipuus 3. *adj.* obzvláštní; mimořádný, výborný; praecipua, ōrum *n* stoicky: vynikající statky.
praecisē, *adv.* stručně.
praecisio, ōnis *f* odmlčení se (apostrophe).
praecisus 3. strmý, srázný.
praeclarē *adv.* velmi jasně, znamenitě, stkvěle, výborně.
praecclarus 3. *adj.* velmi jasný, přeslavný, výtečný.
praecūdo, ěre, si, sum zavírám, uzamykám, zamezuji.
praeco, ōnis *m* hlasatel.
praecogito, āre předem rozvažuji.
praecolo, ěre, ui, ultum napřed zpracovati; velmi ozdobiti.
praecompositus 3. napřed upravený. [v Gallii.
Praeconinus, L. Valerius legat
praecōnius 3. *adj.* hlasatelův;
praeconium i *n* úřad hlasatelský; síla hlasu; vyvolávání; velebení, chvála.
praiconsūmo, ěre, ptum předem strávit. [dávám.
praecontrecto, āre napřed ohle
praecordia, ōrum *n* bránice, útroby, srdce, prsa.
praecorumpo, ěre, ptum napřed porušuji, podplácím.
praecurro, ěre, curri, cursum napřed běžím, předbíhám, předcházím, předčím; praecurrentia, ium *n* věci předcházející.
praecursio, ōnis *f* předcházení; připravení posluchačů.
praecursor, is *m* předcházeč; plur. předvoj.
praecūtio, ěre, ssi, ssum něčím před sebou mávám.
praeda, ae *f* kořist, lup. [zející.
praedābundus 3. na lup vychá-

praedamno, āre předem odsouditi; předem se vzdáti (spem).
 praedatio, ōnis *f* kořistění, loupení.
 praedator, is *m* kořistitel, plenitel; lovec. [pežnický.
 praedatōrius 3. kořistící, loupraedēlasso, āre na řed oslabuji.
 praedestino, āre napřed stanovím, určuji.
 praediator, is *m* znalec práva obchodního.
 praediātōrius 3. (ius) týkající se prodeje statků státem zabavených. [hodný.
 praedicābilis, e *adj.* chvály
 praedicatio, ōnis *f* veřejné vyvolávání, vyhláška; oslavování, velebení, chvála.
 praedicator, is *m* velebitel.
 praedico, āre veřejně vyhlašuji, hlásám, vykládám, pravím; spochvalou se zmiňuji, velebím, chválím; honosím se; laudes p. slavné skutky velebím.
 praedico, ěre, xi, ctum napřed říkám, zmiňujise, předpovídám; rozkazuji, stanovím, radím.
 praedictio *f* oznámení předem, předpovědění.
 praedictum, i *n* věštba; rozkaz (dictatoris); ex praedicto po úmluvě.
 praediolum, i *n* stateček.
 praedisco, ěre napřed se naučiti, seznati. [stavený.
 praedispositus 3. napřed rozepraeditus 3. opatřený, nadaný, stížený.
 praedium, i *n* statek, dvůr.
 praedives, itis *adj.* velmi bohatý.
 praedo, ōnis *m* loupežník, lupič.
 praedoceo, ěre na řed poučuji.
 praedor, āri kořistím, plním, loupím, uloupiti.
 praeduco, ěre, xi, ctum napřed vedu, táhnu.
 praedulcis, e *adj.* velmi sladký.
 praedurus 3. přetvrdý; velmi silný.

praeēmīneo, ěre vynikám, předčím.
 praeo, ěre, ii, itum jdu napřed, předcházím; předříkávám; předčítám; zařizuji, stanovím.
 praefatio, ōnis *f* úvodní formule, slova úvodní, předmluva.
 praefectura, ae *f* úřad představeného, velitelství; město italské spravované praefektem; kraj správní, místodržitelství.
 praefectus, i *m* představený, velitel, náčelník, dozorce, místodržitel.
 praefero, ferre, tuli, lātum napřed nesu, hostes praelati kolem jedoucí, táhnoucí; stavím před..., přednost dávám; se praeferre předčítí nad...; raději chci; předjímám, napřed беру; na odív stavím, ukazuji, jevím, prozrazuji; vyslovuji, pronáším; předstírám.
 praeferox, cis *adj.* velmi divoký, prudký.
 praefervidus 3. velice vřelý, velmi prudký.
 praefestino, āre velice urychlití, ukvapiti; kolem chvátati.
 praeficio, ěre, fēci, fectum v čelo stavím, vůdcem, správcem ustanovují.
 praefidens, tis velmi důvěřivý (homo); sibi velmi si důvěřující.
 praefigo, ěre, xi, xum zpředu zarážím, upevňuji; obřím, okovati. [předesati.
 praefinio, ěre předem ustanoviti,
 praeflōro, āre květu zbaviti, se slabiti, zmenšiti.
 praefluo, ěre teku kolem.
 praefodio, ěre, di, ssum příkop před něčím vykopati; napřed zakopati.
 praefor, āri napřed říkám, předříkávám, předem jmenuji, předem vzývám; předem oznamuji, věštím; honorem p. „s odpustěním“ říkám.
 prae fracte *adv.* tvrdě, přísně.

praeŕigĩdus 3. velmi studený.
praeŕingo, ěre, frēgi, fractum
 napřed zlomit, urazit.
praefulgeo, ěre, si vyzařuji, zá-
 řim, stkvěji se.
praegēlidus 3. velmi studený.
praegestio, ěre velmi dychtím.
praegnans, tis *adj.* těhotný, březí.
praegracilis, e *adj.* velmi štíhlý.
praegravis, e *adj.* velmi těžký,
 v. obtížný.
praegravo, āre velmi tížím, stla-
 čuji; artes snižuji.
praegrēdior, i, ssus sum kráčím,
 táhnu v předu, jdu mimo.
praegressio, ōnis *f* předcházení.
praegustātor, is *m* ochutnávač,
 číšník.
praegusto, āre ochutnávám.
praeiāceo, ěre, ui před něčím
 ležím.
praeiūdiciūm, i, n předběžný,
 předpojatý úsudek, predsudek;
 příklad; předčasné rozhodnutí;
 úsudek o budoucnosti.
praeiūdico, āre předem soudím,
 předem úsudek, rozsudek pro-
 náším, predsudek mám; prae-
 iudicatus 3. předem rozhodnu-
 tý, předpojatý; n předběžný
 úsudek.
praeiūvo, āre předem pomáhám.
praelābor, i, psus sum kolem,
 mimo plyn, mimo proklouz-
 nouti.
praelambo, ěre, bi napřed olizuji.
praelēgo, ěre, gi, ctum kolem
 se plavím.
praeligo, āre něco v předu uva-
 zuji, zavazuji, ob-
praelongus 3. velmi dlouhý.
praelūceo, ěre, xi v předu sví-
 tím; předčím nad..
praelūdo, ěre, si, sum předehrá-
 vám, na zkoušku hraji.
praelustris, e *adj.* velmi stkvělý,
 velmi vysoký (arx).
praemando, āre napřed rozka-
 zuji; praemandatis alquem re-
 quiro rozkazynapřed udělenými

praemātūrus 3. časný, před-
 časný, nevčasný.
praemēdicātus 3 léčebnými,
 kouzelnými prostředky opa-
 třený.
praemēditātio, ōnis *f* předběžné
 uvazování.
praemēditor, āri předem pro-
 mýšlím, uvažuji; praemedita-
 tus předem uvážený.
praemētuo, ěre, ui, — předem
 se bojím.
praemitto, ěre, si, ssum napřed
 posílám, předesílám.
praemium, i „ odměna, kořist,
 výhoda; přednost, vyznamenání;
 hrdinský čin.
praemōlestia, ae *f* předchozí
 nesnáz, zármutek. [vuji.
praemōlior, ěri napřed připra-
praemōneo, ěre předem připom-
 ínám, varuji; předpovídám.
praemōnītus, ūs *m* výstraha;
 předpověď.
praemonstro, āre napřed uka-
 zuji, předpovídám.
praemōrior, i, tuus sum před-
 časné umírám.
praemortuus 3. odumřelý.
praemūnio, ěre zpředu opevňuji,
 chráním, ohrazuji, zatarasiti;
 předstírám.
praemūnitio, ōnis *f* ohrazení
 předem.
praenāto, āre kolem plouti, téci.
Praeneste, is „ (Palestrina) m.
 v Latii s chrámem a věštírnou
 Fortuny; *adj.* Praenestinus 3.
 (i obyv.)
praenīteo, ěre, ui v předu zářím;
 stkvělostí předčím.
praenōmen, inis *n* předejmení.
praenosco, ěre napřed zvídám,
 poznávám.
praenūbilus 3. velmi tmavý.
praenuntio, āre dříve oznamuji,
 ohlašuji.
praenuntius 3. *adj.* napřed ozna-
 mující; *subst.* předzvěstovatel,
 posel, -kyně.

praeoccupātio, ōnis *f* zaujetí, obsazení předem.

praeoccūpo, āre naříd obsazují, napřed se zmocniti, předstihnouti; **praeoccupatus** předpojatý.

praeopto, āre raději volím, choi, přednost dávám.

praepando, ěre zředu otvírám.

praepārātio, ōnis *f* příprava, chystání.

praepāro, āre připravuji, opatřuji, obstarávám; **res praeparata** opatření.

praepēdio, ěre zaplétám, zamoťávám; jsem na překážku, překážím, vadím.

praependeo, ěre, di, v ředu dolů visím.

praepes, ětis *adj.* velmi rychlý, rychloletý, okřídlený; *subst.* pták; zvl. pták věštný; **p. Medusaeus** = Pegasus; **p. Iovis** = aquila.

praepīlātus 3. (*missilia*) se zakulaceným hrotem. [žrný.]

praepinguis, e *adj.* veletučný,

praepollens, tis velemocný.

praepollo, ěre nad jiného jsem mocen, velikou moc mám.

praepondero, āre převažuji, převyšuji, předstihuji.

praepōno, ěre, sui, situm v čelo stavím, představití, přednost dávám.

praeposita, ōrum *n* výborné věci.

praepōsītio, ōnis *f* přednost; předložka. [litol.]

praepōsītus 3. představený, ve-

praepossum, posse, tui velmi velikou moc mám.

praepostērē *adv.* převráceně.

praeposterus 3 *adj.* převráceně jednající, převrácený.

praepotens, tis přemocný; *plur. subst.* mocní, velmoži.

praeprōpērē *adv.* velmi chvatně.

praeprōpērus 3. *adj.* příliš chvatný; horkokrevný, unáhlený.

praequestus 3. napřed nařikaje.

praerādio, āre přezařuji.

praerīgeo, ěre, ui (v ředu) zkřehnouti.

praerīpio, ěre, ui, reptum ředem uchvátiti, vyrvati.

praerōdo, si, sum rozhlodati, okousati.

praerōgātīvus 3. *adj.* dříve hlasující; **p—um referre** hlasatelem dáti zprávu o hlasování první centurie; **praerogātiva**, ae *f* předběžná volba; jistá předzvěst.

praerumpo, ěre, rūpi, ptum z ředu přetrhnouti, přervati.

praeruptus 3. strmý, spádný, srázný; o člověku: prudký.

praes, dis *m* ručitel v záležitostech peněžních; jmění jakožto záruka.

praesaepe, is *n* ohrada, chlív, stáj, úl; díra (= obydlí).

praesaepio, ěre, psi, tum z ředu ohrazuji, zatarasiti.

praesāgio, ěre tuším, větřím něco.

praesāgītio, ōnis *f* tušení.

praesāgium, i *n* tušení, věštba.

praesāgus 3. *adj.* tušící, předzvěstný.

praescisco, ěre ředem prozkoumati, zvědětí.

praescius 3. *adj.* předvídající, ředem znalý.

praescribo, ěre, psi, ptum nadpisuji, ředpisuji, poroučím; vyhlašuji, známo činím; napřed pravím; za záminku užívám.

praescriptio, ōnis *f* nadpis, úvod; ředpis; určení, vyměření, záminka.

praescriptum, i *n* ředpis, rozkaz, pravidlo.

praesēco, āre, ui, ctum, ātum z ředu uřezávám; **praesectum ad unguem** velmi přesně.

praesens, tis *adj.* přítomný, osobně, sám; tempus **p.** přítomnost; **in praesens** pro nyníšek, prozatím; **praesentia**

pl. n nynější poměry; *in re praesenti* na místě, ihned; *poena p. v* zápětí jdoucí; *mors p.* okamžitá; neodkladný; *pecunia p.* hotové peníze; jistý, skutečný; účinný, mocný (*auxilium, deus*); zjevný; odhodlaný, zmužilý (*homo, animus*); naléhavý (*res*); příznivý, pomocný (*deus*).

praesensio, *ōnis f* předtucha.

praesentia, *ae f* přítomnost, působnost, moc (*veri*); *in p.* té doby, prozatím.

praesentio, *ire, si, sum* předvídám, tuším.

praesertim *adv.* zvláště.

praeses, *idis adj.* před něčím sedící; *subst.* ochránce, představený, vůdce.

praesideo, *ēre, sēdi, ssum* před něčím sedím, předsedám, spravuji, řídím, chráním; *praesidens, tis* představený.

praesidiārius 3. ochranný, *p—i milites* (ochranná) posádka.

praesidium, *i n* ochrana, záštita, pomoc, vojsko ochranné, posádka, ochranný průvod; místo opevněné, tvrz; stanoviště; *in p—o sum* jsem na stráži.

praesignifico, *āre* předem označuji.

praesignis, *e adj.* před jinými se vyznačující, nad j. vynikající.

praestabilis, *e adj.* vynikající, výtečný. [výborný, znamenitý.

praestans, *tis adj.* vynikající,

praestantia, *ae f* výtečnost, přednost. ¹ochránce.

praestes, *itis c* představený,

praestigiae, *ārum f* šidba, klam, šalba.

praestituo, *ēre, ui, ūtum* napřed ustanovuji, předurčuji.

praestō *adv.* zde, po ruce, pohotově; *p. sum* pomáhám; stavím se naproti (*cum armatis*).

praesto, *āre, stiti* (*staturus*) napřed stojím, předčím, vynikám;

praestat jest lépe; ručím za někoho; zajišťuji; plním, konám, prokazuji (*officia*), zachovávám (*fidem*); činím, udržuji (*socios salvos*); *sententiam p.* odevzdávám hlas; dávám, poskytuji; dokazuji, u-; projevují (*animum*), se *p.* ukázati se, osvědčiti se (*invictum*); *terga hosti p.* záda ukázati, zády se obrátiti.

praestōlor, *āri* jsem pohotově pro někoho, očekávám.

praestringo, *ēre, nxi, ctum* svazuji, zavazuji; *rdousím; otupiti, oslepiti.*

praestruo, *ēre, xi, ctum* stavbou uzavírám, zastavuji, nepřístupným činím, ucpávám; předesílám, připravuji, předzjednávám.

praesul, *is m* předtanečník.

praesultātor, *is m v.* předch.

praesulto, *āre* před něčím skáči.

praesum, *esse, fui* v čele jsem, stojím, zastávám, řídím, spravuji, velím; obzvláštní podíl mám (*virtuti*).

praesūmo, *ēre* předem беру, požívám; předem konám (*supplicium*); předem požívám (*fortunam principatus*); předem promýšlím, představuji si (*bellum*); předvídám (*fortunam*), tuším.

praesumptio, *ōnis f v řeči*: předběžné vyvrácení možných námitek.

praesumptus 3. předpojatý.

praesuo, *ēre, ui, ūtum* napřed přisívám, obkládám.

praetendo, *ēre* prostírám, před-; stavím před., nastavuji; chráním, hájím; stavím proti.; za záminku uvádím, vyslovuji.

praetento, *āre* předem prozkoumávám, ohledávám, předem zkouším. [rozpaluji.

praetēpeo, *ēre, ui* předem se

praeter *adv.* mimo: *předl. s akk.* mimo, kromě, vyjma; *p. modum*

nad míru; p. ceteros nad ostatní; proti (naturam, consuetudinem).
praetĕrāgo, ěre, actum kolem, mimo ženu.
praetereā *adv.* mimo to, nad to; o čase: později, budoucně.
praetĕreo, ěre, ii, itum kolem, mimo jdu, mĕjím, po-, procházím, vypršetí; nevšímám si, zamlčuji, po-, stranou nechávám; cursu p. předbíhám; ujíti, neznámým zůstatí; zapomínám, opomĕjím; překonávám, předčím; modum p. překračuji.
praeterequito, āre mimo jedu (na koni).
praetĕrfĕro, ferre, latum *pass.* spĕji, jdu mimo něco.
praetĕrfluo, ěre mimo teku, plynu, mĕjím.
praetĕrgrĕdior, i, ssus sum kráčím mimo, předčím.
praetĕritus 3. minulý, uplynulý; **praetĕrita**, ōrum minulost.
praetĕrlābor, i, psus sum kolem plynu, mimo se šinu, unikám.
praetĕrmissio, ōnis *f* vypuštění, vynechání, přejití.
praetĕrmitto, ere, si, ssum mimo pouštím, pomĕjím, přehlédnouti.
praetĕrquam *adv.* mimo, kromě, leč. [jetí mimo.
praetĕrvectio, ōnis *f* objíždění,
praetĕrvĕhor, i, vectus sum vezu se mimo, jedu, plavím se kolem...; jdu mimo, mĕjím.
praetĕrvŏlo, āre mimo letím.
praetĕxo, ěre, xui, xtum předtkávám, obetkávám, lemuji, pokrývám, zahaluji; z předu obsazuji, zdobím; předstírám, za záminku užívám; zastírám; toga praetexta toga nachem lemovaná (i tunica); (fabula) praetexta=tragoedie (národní); praetextum, i *n* záminka.
praetĕxtātus 3. praetextou oděný.
praetĕxtus, ūs *m* vnější zdání, důstojnost, záminka.

praetinctus 3. napřed pokropený, smočený.
praetor, is *m* pův. vůdce. vojevůdce; náčelník, představený, místodržitel, praetor maximus diktator, = konsul; p. aerarii dozorce pokladny státní; první úředník u italských národů; u Římanů zvl. úředník s kompetencí soudní: p. urbanus nad občany římskými, p. peregrinus nad cizinci neb cizinci a občany; pr. primus nejdříve zvolený; někdy = propraetor.
praetŏrium i, *n* stan vojevůdce v táboře; válečná rada; úřední obydlí místodržitelovo v provincii; obydlí královny včel; císařská stráž tělesná.
praetŏrius 3. *adj.* praetorský; *subst.* bývalý praetor; porta praetoria brána k nepříteli obrácená: cohors p. tělesná stráž; navis p. loď admiralská.
praetŭra, ae *f* praetura, úřad praetorský.
praeumbrans, tis zatemňující, zastiňující, zahanbující.
praeŭro, ěre, ussi, ustum v předu napáliti.
prae-vāleo. ěre, ui jsem velmi mocen, více zmohu, přednost mám; praevalens, tis mocný.
prae-vālidus 3. velmi mocný, silný.
prae-vāricātio, ōnis *f* porušení povinnosti (zvl. k státu).
prae-vāricātor, is *m* překračovatel, rušitel povinnosti, zvl. státní zástupce, žalobce, jenž tajně přeje straně obžalované.
prae-vāricor, āri s protivnou stranou držím; p. accusationi tajně napomáhám.
prae-vĕhor, i, ctus sum napřed jedu, letím (missilia), kolem teku.
prae-vĕnio, ěre, ni, ntum jdu napřed, předcházím. [šuji.
prae-verro, ěre ometávám, opra-

praevertō, ěre, ti, sum předcházím, předstihuji, předem opatřuji, obstarávám; zameziti, brániti; dříve zaujímám; pozornost obracím, dbám.
praevideo, ěre napřed vidím, předvídám. [ničím.
praevitio, āre napřed kazím, praevius 3. předchozí.
praeuolo, āre napřed letím.
pragmaticus i m znalec práva.
prandeo, ěre, di, sum snídám.
prandium, i n snídane.
pransus 3. posnídavší, posnídani.
Prasiae, ārum f demos attický.
prātensis, e adj. luční.
prātulum, i n malá louka.
prātum, i n louka; tráva luční.
prāvē adv. křivě, převráceně, nespravedlivě, zle, špatně.
prāvitas, tis f křivost, nepravdivost; zvrácenost, špatnost, ničemnost.
prāvus 3. adj. křivý, nepravý, špatný, zvrácený.
Praxiteles, is m sochař athen-
 ský; a. j. Praxitelius 3.
precāriō adv. prosbami.
precārius 3. adj. vyprošený, vy-
 žebnaný; nejistý, nespolehlivý.
prēcātio, ōnis f prošení, modlení,
 modlitba.
preces, um f prosby, zaklínání.
prēciae, ārum f druh révy.
Preciāni, ōrum m kmen aq-
 uitanský.
prēcōr, āri prosím, modlím se,
 vzývám; přeji; proklínám.
prēhendo, ěre, di, sum chápu,
 uchvacuji, zmocníti se, pocho-
 piti; dosíci (oras Italiae).
prēhensio, ōnis f uchopení; ná-
 stroj na šroubování.
prehensō (prenso), āre chytám,
 chápu, popadám (zvl. za účelem
 prošení), prosím.
Prelus lacus jezírko v Etrurii.
prēlum, i n lis.
prēmo, ěre, ssi, ssum tlačím,
 tísním; morsu koušu, ore živý-

kám; litus p. držím se břehu;
 dotýkám se, jsem na blízku,
 blížím se (hastā); aěra p. letím;
 vestigia p. stanouti, zastaviti
 se; držím (frena); sedím, stojím
 ap. (forum, gramen); obývám,
 obkličuji; pokrývám, věncím;
 ossa male pressa pohřbené; ob-
 saditi (saltum praesidiis); pro-
 následuji (cervum clamore);
 obtížiti; vtlačiti, vtisknouti;
 označiti (notā); vytlačiti, vy-
 lisovati; mundus premitur sklání
 se; zasaditi (virgulta); sulcum
 p. brázdu vésti, vyorati; pora-
 ziti (tres famulos); stisknouti,
 zavřiti (fauces, oculos); pressa
 oscula těsně za sebou; presso
 gradu incedere co noha nohu
 mine; utahuji (habenas); ořezuji
 (vitem falce); zdržuji (vestigia,
 sanguinem) jsem v patách za
 někým; stihám; doléhám; pro-
 positum p. setrvati; skryti, po-
 tlačiti (curam, dolorem); ore p.
 zamlčeti; zatemniti (gloriam);
 snížiti, ztenčiti, pohrdati (opus-
 cula, arma); překonati (facta
 annos); opanovati (arva iugo);
 vocem p. k mlčení přivesti,
 mlčeti.
prensō v. prehensō.
pressē adv. stlačeně, stručně,
 krátce; jednoduše, prostě;
 přesně.
pressio, ōnis f tlak, tíseň; pod-
 stavec páky. [dojím
presso, āre tlačím; ubera p
pressus 3. adj. stručný, krátký;
 přesný, určitý; stlumený, mírný.
pressus, ūs m tlak; p. oris stis-
 knutí rtů. [stně.
prētiosē adv. drahocenně, stkvo-
prētiosus 3. adj. cenný, draho-
 cenný, nádherný.
prētium, i n cena, hodnota; pe-
 níze, plat, odplata, mzda; ope-
 rae p. est stojí za to; operae p.
 facere konati věc vděčnou, zá-
 služnou.

prex, eis *f* prosba.

Priāmēis, dis *f* dc. neb vnučka Priamova.

Priāmīdēs, ae *m* syn Priamův.

Priamus, i *m* vladce trojský, syn Laomedontův; vnuk jeho, syn Politův; *adj.* **Priāmēius** 3.

Priāpus, i *m* bůh plodnosti, ochránce zahrad a vinic.

Priāticus campus krajina u Maroneie.

prīdem *adv.* před časem, kdysi, dříve, nedávno.

prīdiē *adv.* den před tím (včera); p. noctu v noci na včerejšek.

Priēnē, ēs *f* m. v Ionii.

prīmaevus 3. mladistvý.

prīmānus 3. *plur.* vojíni první legie.

prīmārius 3. přední, vzácný.

Prīmīgēnia, ae *f* příjm. Fortuny (původní, od počátku jsoucí).

prīmipīlāris, is *m* setník první setniny.

prīmipīlus, i *m* v. pilus.

prīmītiaē, ārum *f* prvotiny; začátek. [nejprve.

prīmō *adv.* z prvu, z počátku,

prīmordia, ōrum *n* prvopočátek, původ; oběť; nastoupení na trůn.

prīmōris, e *adj. plur.* první, přední; **primores** *subst.* předáci, přední řady; náčelníci, nej-přednější osoby.

prīmum *adv.* poprvé, nejprve, předně; **tum** p. tu teprve; **quam** p. co nejdříve; výčet: **primum** — deinde — **tum** — postremo; **ut**, **simul**, **simulac**, **cum** p. jakmile.

prīmus 3. první, přední; **prīmō** nejprve, z počátku; **in primis** především, obzvláště; **in primum** v před; **in primo** napřed; z počátku; **prima**, ōrum *n* začátek, počátky.

prīnceps, ipis *adj.* přední, první; *subst.* přední muž, náčelník, kníže; druhý centurio legie;

plur. vojíni druhé řady; hlava (Roma p. urbium); původce, zakladatel, strůjce.

prīncīpālis, e *adj.* první, původní; přední, nejvznešenější, knížecí, císařský; **porta** p. dvě brány boční v táboře, **via** p. cesta tyto brány spojující.

prīncipātus, ūs *m* první místo, náčelnictví, velení, nadvláda; počátek, původ.

prīncīpia, ōrum *n* střed tábora, stan vůdcův; počátky věcí, prvky; přední řady vojska.

prīncīpium, i *n* počátek, původ; **prīncipiō** *adv.* z počátku.

prior, is, **prius** prvnější, dřívější, přednější; **staris** (Dionysius) předešlý (annus); **priores** předkové; lepší, výbornější.

priscē *adv.* dle starého způsobu, zpřima. [dřívější.

priscus 3. *adj.* starý, starobylý;

pristīnus 3. *adj.* dřívější, dávný, předchozí; **in p—um restituo** v dřívější stav uvádím.

pristis, is *f* druh lodí.

pristrix v. **pistris**.

prius *adv.* dříve.

priusquam *sp.* dříve než.

privātim *adv.* soukromě, **pro** sebe, pro svou osobu; p. **se tenere** = domi.

privātus 3. *adj.* soukromý, bez velení, bez úřadu; *subst.* soukromník; **in privato** = domi.

Prīvernum, i *n* (Piperno) m. v Latii; *adj.* **Prīvernas**, tis.

prīvignus, i *m* (-a, ae *f*) pastorek. -kyně; *plur.* nevlastní děti.

prīvilēgium, i *n* zákon pro jednotlivce, výsada.

prīvo, āre zbavuji, připravuji oč, sprostuji.

prīvus 3. každý jeden, jednotlivý; zvláštní; neúčastný.

pro *predl. s abl.* před (místně), **pro concilio** před radou, v radě, **pro collegio** ve shromáždění; **pro aliquo stare** chrániti něko-

ho; pro me est k mému dobrému jest; pro, za (petere, loqui, mori); ve jmenu, jmenem (p. re publica); o (při slovesech strachu a péče); místo, za (p. corpore, p. arce); jako (pro deo); pro ludibrio na posměch; jako by (pro nocente); při názvech úřadů: pro consule, pro praetore; pro eo právě tak (ac si jako by); dle, vzhledem, podle, vedle, mocí (p. viribus, p. tempore, pro meo iure); pro se quisque jak kdo může, každý dle možnosti.

prōāvitus 3. po předcích zděděný.

prōāvus, i m praděd; plur. předkové.

prōbābilis, e adj. pravděpodobný, příjemný, chvály zasluhující.

prōbābilitas, tis f věrohodnost, pravděpodobnost.

prōbābilitas adv. pravděpodobně.

prōbātio, ōnis f zkoušení, schvalování; část řeči obsahující důkazy.

prōbātor, is m schvalovatel.

prōbātus 3. vyzkoušený, osvědčený; příjemný, zamlouvající se.

prōbē adv. dobře, řádně.

prōbītas, tis f řádnost, správnost, poctivost.

prōbo, āre zkoumám, uznávám za dobré, schvaluji, potvrzuji, přisvědčuji někomu; osvědčuji; dokazuji, odůvodňuji; pass. líbím se, pochvalu získávám; probandus chvály hoden; minus probor nelíbím se.

probrōsus 3. adj. hanebný, potupný.

probrum, i n hanebnost, neřest, cizoložství; hanba, potupa; nádivka, hana.

prōbus 3. adj. hodný, řádný, poctivý; cudný.

prōcācitas, tis f drzost, dotěravost, nestoudnost.

prōcāciter adv. drze, nestydatě.

Prōcas, ae m král albský.

prōcax, cis adj. svévolný, smělý, drzý.

prōcēdo, ěre, ssi, ssum kráčím v před, dále jdu, dále kráčím, pokračuji, přibývám, stoupám, dařím se; dále trvám (stipendia); působím (venenum); prospívám (bene facta rei publ.); proskakuji (voces).

prōcella, ae f vichřice, bouře.

prōcellōsus 3. bouřlivý (ver); bouře přinášející (ventus).

procer, is pl. -es, um předáci, šlechta.

prōcēre adv. daleko.

prōcērītas, tis f štíhlost, výška, délka. [dlouhý.]

prōcērus 3. adj. štíhlý, vysoký,

prōcessus, ūs m postup, zdar, štěstí; vzrůst.

Prōchýta, ae f (Procida) ostrov u Kampanie.

prōcīdo, ěre, di (v před) padám.

Procilla, ae f matka Agrikolova.

Procillus v. Valerius.

procinctus, ūs m opásání se, pohotovost k boji.

proclāmātor, is m křikloun.

proclāmo, āre vyvolávám, prokřičím.

Proclēs, is m král spartský, praotec královské rodiny spartské.

prōclīno, āre kloním se, chýlím se v před; proclinatus vratký, ohrožený, nejistý; res p. ke konci se chýlící.

prōclīvīs, e adj. sklonitý; snadný.

prōclīvitas, tis f sklon, náchylnost.

prōclīviter adv. spádně.

proclīvus v. proclivis.

Procne (-gne), es f dc. krále athens. Pandiona, sestra Filomelina ve vlaštovku proměněná; vlaštovka.

prōco(r), āri prosím, žádám.

prōconsul, is m bývalý konsul, správce provincie.

prōconsulāris, *e adj.* prokonsulský; *p. imago* = tribunát lidu. [sulát.
 prōconsulātus, *ūs m* prokonsulcrastinātio, *ōnis f* odklad na zítřek, odročení.
 prōcrastīno, *āre na* zítřek odkládám, odkládám.
 prōcrēatio, *ōnis f* plození, z.
 prōcrēator, *is m* tvůrce; *plur.* rodiče.
 prōcrēatrix, *cis f* matka.
 prōcreo, *āre* plodím.
 Procris, *is f* dc. krále Erechthea, manž. Cefalova.
 Procrustes, *ae m* loupežník v Attice Theseem zabítý.
 prōcubo, *āre* (vpřed natažen) ležím.
 prōcūdo, *ěre. di. sum* bijí, tepám, kuji, vytvořuji, vzdělávám.
 prōcul *adv.* daleko, zdaleka, opodál.
 prōculco, *āre* sešlapatí, po-
 Proculēius, *i m* přítel Augustův, rytíř říms.
 prōcumbo, *ěre, cubui, itum* klesnouti, skloniti se, lehnouti; na zmar přijíti.
 prōcūrātio, *nis f* řízení, správa; usmíření.
 prōcūrātor, *is m* správce, opatrovník; účetní úředník pokladny císařské; místodržitel.
 prōcūrātrix, *cis f* správkyňe, ředitelka.
 prōcūro, *āre* řídím, spravuji, obstarávám; odvracím, zažehnavám (prodigia).
 prōcurro, *ěre, curri, cursum* v před běžím postupuji, vyběhnouti, vyraziti, vytrhnouti; vynikám. [harcování.
 prōcursatio, *ōnis f* vybíhání,
 procursator, *is m* harcovník.
 procursus, *āre* v před vybíhám, harcuji.
 prōcursus, *ūs m* výpad.
 prōcurvus 3. *adj.* zahnutý.
 prōcus, *i m* nápadník, záletník.

Prōcyon, *is m* hvězda v souhvězdí Malého Psa.
 prōdeo, *ire, il, itum* vycházím, vystupuji, po-; vyplouti; vzejíti; objeviti se.
 prōdico, *ěre, xi, ctum* napřed určuji (diem), odročuji.
 prōdictātor, *is m* zástupce diktátorův.
 Prōdicus, *i m* sofista, učitel Euripidův.
 prōdigē *adv.* marnotratně.
 prōdigētia, *ae f* marnotratnost.
 prōdigiāliter *adv.* nepřirozeně, zázračně.
 prōdigiōsus 3. *adj.* plný divů, zázračný, nepřirozený.
 prōdīgium, *i n* div, zázrak; netvor, obluda. [niti.
 prōdigo, *ěre, ēgi, actum* promar-
 prōdīgus 3. marnotratný; bohatý, nadbytek mající; plýtvající něčím.
 prōdītio, *ōnis f* zrada.
 prōdītor, *is m* zrádce.
 prōdo, *ěre, didi, ditum* vydávám, oznamuji, prozrazuji, udávám, zrazuji; odevzdávám, zanechávám; litteris, memoriae *p.* zaznamenati; memoriā *prod. est* ústně zachováno jest; sicut *proditur* jak se vypravuje.
 prōdōceo, *ěre* předříkávám.
 prōdūco, *ěre, xi, ctum* vyvádím, před-, při-, doprovázím; vyláskati; protahuji, prodlužuji; vytvořuji.
 prōductē *adv.* prodlouženě, zdlouha.
 prōductio, *ōnis f* prodloužení, protažení.
 prōductus 3. prodloužený, dlouhý; producta, *ōrum n* věci přednost zasluhující, výborné.
 proeliātor, *is m* bojovník.
 proelior, *āri* bojuji, zápasím.
 proelium, *i n* bitva, boj.
 Proetides, *um f* dcery Proitovy pro svou pýchu šílenstvím potrestané.

Proetus, *i m* král tiryntský.
prōfāno, āre znesvětiti.
prōfānus, 3. *adj.* světský (neposvátný); bezbožný, nemravný; zlověstný.
prōfectio, ōnis *f* odchod, výprava, cesta, plavba, původ.
prōfectō *adv.* v skutku, zajisté, věru. [zdar.
prōfectus, ūs *m* vzrůst, pokrok,
prōfēro, ferre, tuli, lātum vynáším, před-, ukazuji, na očích nosím; vydávám, odevz-, objevuji, oznamuji, uvádím, vypravuji, rozšiřuji; pošinouti, odročiti; prodloužiti.
prōfessio, ōnis *f* přiznání, vyjádření; udání, přihlášení; seznam; stav, zaměstnání.
prōfessōrius 3. *adj.* veřejnému učiteli náležící
prōfestus 3. *adj.* všední.
prōficio, ěre, fēci, fectum s místa, v před přivádím, v před jdu, postupuji, prospívám, prospěch mám, poříditi; přispívám, sloužím, napomáhám.
prōficiscor, *i*, fectus sum na cestu se dávám, vycházím, od, jdu, táhnu, cestuji; počátek, původ mám.
prōfiteor, ēri, fessus sum přiznávám, ohlašuji, při-, udávám, oznamuji; nomen *p.* hlásím se k službě vojenské; *p.* me aliquem vydávám se za .; ukazuji; nabízím se; veřejně se přihlašuji; **professus** 3. přiznaný.
prōfligātor, *is m* marnotratník.
prōfligātus 3. bídný, nešťastný, poražený; zkažený, ničemný, bezbožný.
prōfligo, āre poraziti, přemoci; zničiti; téměř skončiti (bellum).
prōflo, āre vydechuji.
prōfluens, tis *adj.* tekoucí; *subst.* tekoucí voda; o řeči: plyný.
prōfluenter *adv.* plyně, lehce.

prōflūentia, ae *f* proud (loquendi). [prýštím; vyplynouti.
prōfluo, ěre, xi, xum vytékám,
prōfor, āri vypovídám, pronáším.
prōfugio, ěre, fūgi, utíkám, prchám.
prōfugus 3. *adj.* uprchlý; těkavý, nestálý; bez domova, vyhnaný.
prōfundo, ěre, fūdi, sum vylévám, *pro-*; vydávám; *p.* me vytékám, vylévám se; vyhrnouti se; oddávám se; divitias *p.* probýřiti.
prōfundus 3. *adj.* hluboký, bezedný, profundum, *in* hlubina, moře; caelum *p.* vysoké.
prōfūsē *adv.* nemírně.
prōfusus nemírný, marnotratný; nákladný (epulae); rozpustilý, nevázaný.
prōgener, *i m* manžel vnučky
prōgēnēro, āre plodím.
prōgenies, ēi *f* potomstvo, rod; potomek.
prōgenitor, *is m* praotec. [dím.
prōgigno, ěre, genui, itum plo-
prōgnātus 3. zplozený, pocházející od..; **prōgnāti**, ōrum potomci.
prognostica, ōrum *n* znamení povětrnosti (spis Aratův).
prōgrēdior, di, ssus sum postupuji, pokračuji; objevuji se; vyplouti v před; vzímám se.
prōgressio, ōnis *f* postupování, pokrok; stupňování.
prōgressus, ūs *m* postup, pokrok.
prōhibeo, ēre, ui, itum zdržuji, za-, překážím, bráním, zameziti.
prōicio, ěre, iēci, iectum v před vrhám, házím, vyhoditi, uvrci, vy-, nasazuji, napřahuji; nastavuji, v šanc vydávám; odhazuji; mimo sebe pouštím, odkládám, vzdávám se čeho; opovrhují; vyháním; se *p.* vrci se; v nebezpečí se vydati; snížiti se. [chii)
prōiectio, ōnis *f* vztažení (bra-

pröiectus 3. vystrčený, náchylný, povržený, nízký; zkormoucený (vultus); vynikající, nesmírný (audacia).

pröinde *adv.* proto tedy, pročez; proinde *ac* právě tak.

prölābor, i, psus sum v před sklouzám, padám; dostati se někam; longius prolabi rozvláčným se státi; uklouznouti (verbum); pochybiti; upadnouti, poklesnouti.

prölapsio, ōnis *f* klopýtnutí.

prölātio, ōnis *f* přednesení, výslovnost, rozšíření; odklad, prodloužení. [odkládám.

prölāto, āre rozšiřuji; zdržuji,

prölecto, āre vyváděti, svěsti.

pröles, is *f* potomek, dítě, potomstvo, pokolení; mladé mužstvo.

prölētārius, i *m* občan nejnížší třídy, proletář.

prölīcio, ěre vylákati.

prölīxus 3. protáhlý, dlouhý.

prölōquor, i, cūtus sum pronáším, vyslovuji.

prölūdo, ěre, si, sum předehrávám, napřed se cvičím.

prölūo, ěre, lui, lūtum vylévám, odplachuji, splachuji, svlažuji, omývám, s-.

prölūsio, ōnis *f* předehra, zkouška.

prölūvies, ēi *f* zátopa, kal.

prömēreo. ěre, ui, itum zasluhuji, zásluhy si zjednávám.

prömērītum, i *n* zásluha.

Prömētheus, i (eos) *m* syn Iapetův a Klymenin, otec Deukalionův; *adj.* Prömēthēus 3.

Promethides, ae *m* syn Promethēův Deukalion.

prömīnens, tis *n* vyčnívající část, výspa; p—ia montium předhoří.

prömīneo, ěre vyčnívám, přesahuji, k předu se chýlím.

prömīscuē *adv.* smíšeně, bez rozdílu.

prömīscuus 3. smíšený, společ-

ný; p. conubia mezi dvěma stavy; obecný, obyčejný.

prömissio, ōnis *f* slibování.

prömissor, is *f* slibovatel.

prömissum, i *n* slib.

prömissus 3. svislý, dlouhý.

prömitto, ěre, si, ssum vypouštím, spouštím, nechávám růsti; barba pr—a dlouhý vous; slibuji, připovídám.

prömo, ěre, psi, (p)tum vyndávám, vyjímám, na světlo přináším, objevuji, vypravuji.

prömontōrium v. promunturium.

prömōta, ōrum *n* statky přednosti zasluhující.

prömōveo, ěre, mōvi, tum v před pohybuji, postrkuji, posunuji; rozšiřuji, zvětšuji; povyšuji; zjevují. [hbitě.

promptē *adv.* ochotně, rychle,

promptus 3. zřejmý, patrný; pohotový, hbitý, obratný, ochotný; zdatný; snadný, pohodlný.

promptus, ūs *m*: in p—u esse pohotově býti, snadným býti, in p—u habere pohotově, na snadě míti, in p—u ponere na veřejnost dáti.

prönuigo, āre problašuji, vy-; navrhuji. [hoří.

prömuntūrium, i *n* mys, před.

prömus, i *m* šafář.

prömūtus 3. *adj.* napřed půjčený, zálohou požadáný.

prönē *adv.* svahe, svisle.

prönēpos, tis *m* pravnuček.

prönūba, ae *f* starosvata; příjím. Junonino jakožto ochránkyně sňatku.

prönuntiātiō, ōnis *f* prohlášení, svolání; řeč; přednes, výslovnost; věta.

prönuntiātor, is *m* vypravovatel.

prönuntiātum, i *n* věta (axioma).

prönuntio, āre vylašuji, pro-; oznamuji; soudím, úsudek pronáším; slibuji; na úřad jmenuji; přednáším, deklamuji; vypravuji.

prōnūrus, ūs *f* manželka vnu-
kova.

pronus 3. *adj.* k předu naklo-
něný, chýlící se, náchylný;
v před se řítící, běžící, tekoucí;
sklánějící se; rychle probíha-
jící, u-; příznivý, nakloněný;
snadný, lehký. [vstup.

prooemium, i *n* úvod, vchod,

propāgatio, ōnis *f* rozvádění,
rozšiřování, zvětšení.

propāgo, āre rozšiřuji, rozpleme-
ňuji, zvětšuji, prodlužuji.

propāgo, inis *f* odnož, sazenice;
potomek, syn, potomstvo, děti.

prōpālam *adv.* veřejně.

prōpātulum, i *n* otevřený, volné
místo, nádvoří; in *propatulo*
veřejně. [volný.

prōpātulus 3. *adj.* otevřený,

prōpe (*propius*, *proxime*) *adv.*
blízko, málem, téměř, skoro;
predl. s akk. blízko čeho.

prōpēdiem v nejbližších dnech,
co nejdříve.

prōpello, ěre, puli, pulsum ku
předu ženu, vyháním, po-, za-,
vypuditi.

prōpēmōdo, **prōpēmōdum** *adv.*
téměř.

prōpendeo, ěre dolů visím; pře-
važuji; kloním se, jsem na-
kloněn.

prōpensē *adv.* ochotně.

prōpensio, ōnis *f* náchylnost.

prōpensus 3. nakloněný, ná-
chylný, ochotný; převahu ma-
jící, důležitý. [ně.

prōpēranter *adv.* spěšně, chvat-

prōperantia, ae *f* spěch, chvat.

prōpērātō *adv.* spěšně, rychle.

prōpērātus 3. zrychlený, rychlý.

prōpērē *adv.* rychle, honem.

prōpēro, āre chvátám, spěchám;
zrychluji. [říms.

Propertius, i *m* Sextus, básník

prōpērus 3. *adj.* chvatný, spěšný,
kvapný. [svislý.

prōpexus 3. do předu sčesaný,

prōpino, āre připíjím.

propinquitas, tis *f* blízkost,
příbuzenstvo.

prōpinquo, āre přibližuji, ury-
chluji, blížím se.

prōpinquus 3. *adj.* blízký, po-
dobný, *subst.* příbuzný.

prōpior, ius, ōris bližší, bl. ča-
sem = pozdější; lepší; podob-
nější; příhodnější. [ňuji.

prōpītio, āre usmiřuji, naklo-

prōpītius 3. *adj.* nakloněný,
příznivý, milostivý.

Propoetides, um *f* panny ky-
perské Venuší v kámen promě-
něné.

prōpōla, ae *m* kramář, hokynář.

propolluo, ěre velice poskvřiti.

prōpōno, ěre, sui, situm před-
kládám, veřejně vykládám, vy-
věšuji, vystavuji; představuji
si; přednáším, vypravuji, vy-
kládám, prohlašuji; tvrdím,
zmiňuji se; stanovím, slibuji
(*praemia*); vyhrožuji (*poenam*),
navrhuji (*remedia morbo*); před
se беру, zamýšlím; určuji; pro-
positum esse býti (*de quo dis-
putaremus*) předloženu.

Prōpontis, tis *f* moře Marmarské;
adj. **Prōpontiacus** 3.

prōportio, ōnis *f* rovný poměr,
úměrnost, sou-, podobnost.

prōpōsitio, ōnis *f* představa
(*huius vitae*); záměr; horní
návěst závěru; *thema*, hlavní
myšlenka.

prōpōsitum, i *n* předevzetí,
úmysl, záměr; *thema*, hlavní
předmět.

prōpōsitus 3. předsevzatý, res
p—a předsevzetí, záměr; vysta-
vený, v šanc vydaný; nastáva-
jící, hrozící.

prōpraetor, is *m* *propraetor*,
správce provincie.

prōprīe *adv.* vlastně, výhradně;
obzvláště; přesně, ve vlastním
smyslu.

proprietas, tis *f* zvláštnost.

prōprius 3. *adj.* vlastní, určitému jednotlivci patřící; zvláštní, podstatný, bytný, trvalý, jistý.
propter *adv.* blízko; *předl.* s *akk* pro, ze, skrze.
propterea *adv.* proto; **p. quod** protože.
prōpūdium, *i n* hanebnost; o člověku: nestyda, hanebník.
prōpugnāculum, *i n* hradba, bašta; ochrana, záštita.
prōpugnātio, *ōnis f* bojování za něco, obhajování.
prōpugnātor, *is m* obhájce, bojovník za něco.
prōpugnō, *āre* bojuji (na venek), b. na ochranu, obhajuje.
prōpulsātio, *ōnis f* odvrácení.
prōpulso, *āre* odrážím, odvracím, zaháním.
prōpŷlaea, *ōrum n* vchod na Akropolis, propylaje.
prōquaestor, *is m* bývalý quaestor, jenž provázal prokonsula do provincie.
prōra, *ae f* přída lodní.
prōrēpo, *ēre, psi, ptum* vylézám.
prōreus, *i m* kormidelník na přídě.
prōrīpio, *ēre, ui, eptum* vyrvatí; se p. vyřítiti se, vyraziti.
prōrōgātio, *ōnis f* prodloužení úřadu; odložení; odstranění, zrušení. [dám, odročuji.
prōrōgo, *āre* prodlužuji; odklá-
prorsus *adv.* naprosto, docela, právě, zkrátka.
prōrumpo, *ēre, rupi, ptum* prolamuji; propuknouti, vyraziti, vyřítiti se.
prōruo, *ēre, ui, utum* pobořiti, strhnouti; sbořiti, povaliti; *nepřech.* vyřítiti se, útočiti odněkud; sřítiti se. [lení.
prōsāpia, *ae f* kmen, rod, pokopros-
proscēnium, *i n* přední část jeviště, jeviště.
proscindo, *ēre, scidi, ssum* roztrhati; rozřezávám, krájím, prorývám, orám; tupím.

proscribo, *ere, psi, ptum* písemně uveřejňuji, veřejně znám činím, písemně nabízím k pronájmu, na prodej; písemně prohlašuji někoho za zbavena statků, jmění zabavuji, proskribuji, do klatby dávám, za psance prohlašuji.
proscriptio, *ōnis f* veřejná vyhláška; prohlášení za psance.
prōsēco, *āre* odříznouti, roz-
prōsectum, *i n plur.* útrob obětní.
prōsēmīno, *āre* rozsévám, rozplemeňuji.
prōsēquor, *i, secutus sum* doprovázím, sleduji, následuji, pokračuji; pronásleduji, stíhám; napodobím; uctíti, prokazovati, obdarovati ap. (*laudibus*).
Proserpina, *ae f* bohyně podsvětí; manželka Plutonova, dc. Jovova a Cereřina. [se.
prōsilio, *ire* vyskočiti, vzchopiti
prōsocer, *i m* děd manželčin.
prospecto, *āre* v před pohlížím, dívám se na..., hledím; čekám, doufám.
prōspectus, *ūs m* vyhlídka, výhled, roz-; *in p.* esse býti patrný, jest viděti; *in p—um* alicuius venire, producere na oči někomu přijíti, přivéstí.
prospēcūlor, *āri* z dálky vyhlížím, ohledávám.
prospērē *adv.* příznivě, šťastně.
prospērītas, *tis f* zdar, štěstí.
prospēro, *āre* zdaru dávám.
prōsperus, **prōsper** 3. *adj.* zdárný, příznivý, šťastný.
prospiciētia, *ae f* opatrnost.
prōspicio, *ēre, exi, ectum* hledím v před, vyhlížím, o—se, dívám se na..., pozor mám, starám se, pečuji, obstarávám, opatřuji; předvídám.
prōsterno, *ēre, strāvi, stratum* poraziti, potříti, zničiti; se p. „zahoditi“ se, snížiti se; ad pedes k n. padnouti.

prostitutio, ěre, ui, ūtum veřejně vystaviti, v šanc vydati, zhanobiti.

prosto, āre, stiti, statum jsem vystaven na prodej.

prōsūbīgo, ěre vyrývám, roz-

prōsum, prōdesse, fui prospívám, jsem ku prospěchu.

Prōtāgoras, ae *m* slavný sofista doby Sokratovy.

prōtēgo, ěre, xi, ctum z předu kryji, chráním; pokrývám, za-

prōtendo, ere, di, sum, tum napínám, natahuji, vz-

prōtēnus v. protinus.

prōtēro, ěre, trīvi, trītum potříti, rozšlapati, zničiti.

prōterreo, ěre, ui, ūtum zastrašiti, zaplašiti, zapuditi.

prōtervē *adv.* drze, nestoudně.

prōtervitas, tis *f* drzost, nestoudnost.

prōtervus 3. prudký, bujný, drzý, nestydatý.

Prōtēsīlāus, i *m* manžel Laodamie, vůdce Thessalů před Trojou.

Prōteus, i *m* mořský bůh, jenž různé podoby na se bral.

prōtīnus *adv.* ku předu, před se, přímo; nepřetržitě, stále, hned.

Prōtōgēnes, is *m* slavný malíř řecký.

prōtrāho, ěre, xi, ctum ven táhnu, vytahuji, vyvlékám, vleku; na světlo vynáším, odkrývám.

prōtrūdo, ěre, si, sum v před strkám, postrkuji; odkládám.

prōturbo, āre zaháním, zapuditi; conviciis alquem napadnouti.

prout *ap.* jak; dle toho, jak.

prōvectus 3. aetate věkem pokročilý.

prōvēho, ěre, xi, ctum ku předu vezu, dopravuji; povznáším (virtus alquem); protahuji; *pass.* dále jedu, pluji, pouštím se, dávám se strhnouti (amore, in maledicta), pokračuji, (tak) daleko jdu.

prōvēnio, ěre, vēnī, ventum vzecházím, vznikám, vzrůstám; uroditi se, dařiti se.

prōventus, ūs *m* východ, výsledek, dobrý konec, zdar.

prōverbiam, i *n* přísloví.

prōvidens, tis *adj.* prozřetelný

prōvideo, ěre, vīdī, vīsum v před hledím, pečuji, starám se, obstarávám; předvídám.

prōvidus 3. *adj.* znalý (veri), předvídající, opatrný, obezřelý.

prōvincia, ae *f* úkol; správa provincie; provincie = část říše spravovaná místodržitelem.

prōvinciālis, e *adj.* provincie se týkající, v p—ii, z provincie; *subst.* obyv. provincie.

prōvisio, ōnis *f* předvídání, opatrnost; vyhnouti se, vystříhání.

prōvisor, is *m* kdo něco předvídá; kdo předem něco obstarává.

prōvisus, ūs *m* (jen *abl.*) hledění do dálky, hledění před se; předvídání; prozřetelnost (deorum); péče. [volání se.

prōvōcātio, ōnis *f* vyzývání; odpovídatel, is *m* vyzývatel k boji; druh gladiatorů.

prōvōco, āre vyvolávám, vyzývám, povzbuzuji; odvolávám se.

prōvōlo, āre vyletět, vyrazit, vyřítit se.

prōvolvo, ěre, volvi, ūtum vyvalit, válet, valit; se p. padnouti, klesnouti; snížit se; fortunis provolvi o jmění přijíti.

proximē *adv.* nejbliže, právě, posledně.

proximitas, tis *f* blízká příbuznost, podobnost.

proximus 3. nejbližší; časem nejbližší v minulosti = nedávný, předešlý, v budoucnosti = příští, budoucí; příbuzný, nejbližší příbuzný, důvěrník; religioni suae p. oddaný; velmi podobný.

prūdēns, *tis* *adj.* prozřetelný, rozumný, rozšafný, opatrný; znalý, zkušený.

prūdentē *adv.* rozumně, rozšafně, opatrně.

prūdentia, *ae* *f* prozřetelnost, obezřetlost, opatrnost, moudrost; **iūris** *p.* znalost práva, právnictví.

prūīna, *ae* *f* jinovatka. [jiní.

prūīnōsus 3. *adj.* ojínělý, plný

prūīna, *ae* *f* žhavý uhel.

prūīncius 3. ze slivového dřeva.

prūīnum, *i* *n* slíva, švestka (plod).

Prūsias, *ae* *m* král bithynský.

prýtānes, (*is*) *is* *m* prytan, člen městské rady řecké.

prýtāneum, *i* *n* úřadovna pry-tanů, radnice (kde *p.* i jídali).

psallo, *ēre*, *lli* na citeru hrám.

psaltērium, *i* *n* nástroj strunový citeře podobný.

psaltria, *ae* *f* citeristka, harfenice.

Psāmāthē, *ēs* *f* nymfa mořská.

psēphisma, *tis* *n* usnesení lidu řec.

Pseudophilippus, *i* *m* (Lžifilipp) Andriskos. jenž vydával se za syna Perseova.

psendōthŕum, *i* *n* tajné dvěře; *per* *p*—um potají tajně.

psittacus, *i* *m* papoušek.

Psōphis, *dis* *f* *m.* v Arkadii.

psŕychomantŕum, *i* *n* místo, kde se dalo dotazování duší zemřelých.

psŕythius 3. (*vitis*) druh révy.

Ptēlenum, *i* *n* *m.* v Thessalii na-proti Euboii.

Ptiānii, *ōrum* *m* kmen aquitanský v podhoří pyrenejském.

ptisānārium, *i* *n* odvar ječmen-ný neb rýžový.

Ptolē(o)maeus, *i* *m* název řady králů egyptských; **Pt. Aulētēs** † 51 př. K.; **Pt. Dionysos** syn jeho; *adj.* **Ptolēmaeiŕus** 3.

Ptolemāis, *dis* *f* město ve Foi-nikii. [bujný.

pūbens, *tis* *part.* v plné síle,

pūber, **pūbēs**, *ris* *adj.* mužný, dospělý; *subst. pl.* mužstvo.

pūbertas, *tis* *f* dospělost, mužnost, mužná síla.

pūbes, *is* *f* ohanbí; mladé mužstvo; lid.

pūbesco, *ēre*, *bui* dospívám, mužním, zarůstám (*prata flore*).

pūblicānus, *i* *m* nájemce státních důchodu; *adj.* muliercula *p*—a žena nájemcova.

pūblicatio, *ōnis* *f* konfiskace, zabrání statku pro státní pokladnu.

pūblicē *adv.* veřejně, jmenem obce, na obecní útraty; vesměs.

pūblico, *āre* ve prospěch státu zabaviti, konfiskovati; veřejně sděliti, oznámiti; k veřejnému užívání dáti

pūblicum, *i* *n* obecní, státní pokladna, veřejné místo, veřejnost; dobro obecné; státní příjmy, státní dávky; *pessimum* *p* škoda, ujma státu.

pūblicus 3. *adj.* obecní, státní, veřejný; *causa* *p* trestní pře; *iudicium* *p.* soud pro zločiny proti státu; obecné přístupný, všeobecný, obyčejný (*verba*); sprostý, špatný (*structura carminis*).

publicus, *i* *m* státní úředník, státní sluha.

puđendus 3. hanebný, ohavný.

puđens, *tis* *adj.* mravný, stydlivý, cudný, skromný.

puđenter *adv.* mravně, stydlivě, skromně.

pūdet, *uit*, — stydím se.

pūđibundus 3. stydící se, stydlivý.

pūđicitia, *ae* *f* stydlivost, mravnost, cudnost.

pūđicus 3. cudný, mravný.

pūđor, *is* *m* stud, stydlivost, cudnost, mravnost; potupa, hanba; rdění se.

pūella, *ae* *f* dívka; dcera; milenka; panna; mladá paní.

pūellāris, *e* *adj.* dívčí.

puer, *i m* hoch, chlapec, a puero od chlapectví; mládenec, mladík; syn, *pl.* děti; sluha, otrok.
pūērīlis, *e adj.* chlapecký, mladistvý, dětský.
pueriliter *adv.* dětsky.
pūērītia, *ae f* dětství, chlapectví; mladistvý věk.
puerpēra, *ae f* šestinedělka.
puerpērium, *i n* porod.
puērūlus, *i m* chlapeček, hošík, otrok.
pūgil, *is m* pěstní zápasník.
pūgilātio, *ōnis f* pěstní zápas.
pūgio, *ōnis m* dýka.
pūgiunculus, *i m* malá dýka.
pūgna, *ae f* bitva, boj; šik bitevní. [šíjně.
pugnāciter *adv.* bojovně, tvrdo-
pugnātor, *is m* bojovník, zápasník.
pugnax, *cis adj.* bojechtivý, bojovný; tvrdošíjný.
pūgno, *āre* bojuji, zápasím, jsem ve sporu; namáhám, snažím se, usiluji oč.
pugnus, *i m* pěst.
pulchellus 3. *adj.* hezoučký.
pulcher 3. *adj.* krásný, hezký; znamenitý, výtečný; šťastný, příznivý (*dies*; slavný).
Pulcri promunturium (Cap Bono) v Africe. [menitě.
pulchre (-cre) *adv.* krásně, zna-
pulchritūdo, *inis f* krása.
pūlēium, *i n* pulejka (rostl.).
Pūlio (Pullo), *ōnis T. m* centurio ve vojstě Caesarově.
pullārius, *i m* ošetřovatel posvátných kuřat.
pullulo, *āre* pučím, vyháním.
pullus, *i m* mládě, hříbě, ptáče, kuře, holoubek.
pūllus 3. *adj.* tmavý, šedý.
pulmentārium, *i n* pokrm, lahůdka.
pulmentum, *i n* příkrm, pokrm.
pulmo, *ōnis m* plíce.
pulpāmentum, *i n* lahůdka, masitá krmě, zvěřina.

pulpitum, *i n* stupeň, lešení, jeviště, řečniště.
puls, *tis f* hustá kaše z mouky, luštěnin a p.
pulsātio, *ōnis f* tlučení.
pulso, *āre* tepu, tluku, bijí.
pulsus, *ūs m* tepání, tlučení; p. remorum veslování; p. pedum dusot.
pulvēreus 3. *adj.* prachový, z prachu, plný prachu, prach zvedající.
pulverulentus 3. v předch.
pulvillus, *i m* polštářek.
pulvīnar, *āris n* poduška (na níž stavěla se socha boha o slavnostech); slavnost lektisternia; lehátko, lože.
pulvīnārium, *i n* poduška boha.
pulvīnus, *i m* poduška, polštář.
pulvis, *ēris m* prach; p. hibernus suchá zima; prášek; zápasistiště, závodistiště; námaha, práce.
pūmex, *icis m* pemza; balvan, skalina.
pūmiceus 3. *adj.* pemzový, z měkkého kamene.
punctim *adv.* bodmo
punctum, *i n* bod; okamžik; hlas (čárka na hlasovací tabulce), souhlas, pochvala (*omne tulit p.*); krátká věta, oddíl.
pungo, *ēre*, *pūpūgi*, *punctum* bodám, píchám; znepokojuji.
pūniceus 3. *adj.* červený, nachový.
Pūnicus 3. *adj.* punský, karthaginský; punicus nachový purpurový.
pūnio, *īre* (i dep.) trestám.
pūnitor, *is m* mstitel.
pūpilla, *ae f* osiřelá dívka, panenka v oku. [niae).
pūpillāris, *e adj.* sirotčí (pecu-
pūpillus, *i m* sirotek.
Pūpīnia, *ae f* krajina v Latii.
Pūpius, *i m* L. setník Pompejův.
puppis, *is f* záď lodní, korma; loď.
pūpūla, *ae f* zřítelnice.

pūrē *adv.* čistě, mravně.
purgāmen, *inis n* smetí (Vestae z chrámu Vestina při ročním čištění); prostředek očištný.
purgāmentum, *i n* výkaly, špína, výměty; o lidech: vyvrhel, sběř.
purgatio, *ōnis f* čištění, očišťování; omluva, ospravedlnění.
purgo, *āre* čistím, očišťuji; omlouvám, ospravedlňuji; usmiřuji.
purpura, *ae f* nach, oděv nachový; vlasy červené barvy; vysoký úřad.
purpūratus, *i m* úředník dvorní u Peršanů neb u říms. císařů.
purpureus 3. *adj.* nachový; nachem oděný; lesklý, jasný, krásný.
pūrus 3. *adj.* čistý, pouhý, jasný; *ager p.* neosetý; bez ozdoby; *toga p.* bez nachových pruhů; právnícky: nepodmíněný, bez výjimky (*causa*).
pus, *ris n* hnis; zlomyslný, jedovatý člověk.
pūsillus 3. *adj.* maličký, nepatrný; *animus p.* titěrný duch neb nedostatek zmužilosti.
pūsio, *ōnis m* chlapeček, pacholátko. [řápka.
pūtāmen, *inis n* slupka, skoputatio, *ōnis f* oklešťování, ořezávání.
pūtātor, *is m* oklešťovač stromů.
pūteal, *is n* kamenná obruba, roubení studně; nekrytá stavba takovéto podoby.
pūteo, *ēre* smrdím, páchnu.
Pūtēōlī, *ōrum m* (Pozzuolo) přímořské město kampanské; *adj.*
Puteolānus 3., Puteolanum, *i n* statek Ciceronův u Puteol.
puter, *ris, e adj.* zpuchřelý, shnilý, smrdutý; *glæba p.* kypřá; svadlý; ospalý, nyjící.
pūtesco, *ēre*, *tui* hniji.
pūteus, *i m* jáma, studna.

pūtīdē *adv.* strojeně, nuceně, *komp.* příliš přesně.
pūtīdus 3. *adj.* zpuchřelý, shnilý, páchnoucí; svadlý; nepřírozený, strojený.
pūto, *āre* ořezávám, očišťuji, porádám, rovnám, počítám; pokládám, domnívám se, soudím, myslím, uvažuji.
pūtrēfācio, *ēre, fēci, factum* hníti, zpuchřeti nechávám, *pass.* hniji; měkčím, kypřím.
putresco, *ēre* hniji, tlím, trouchnivím.
putridus 3. *adj.* vyhnílý (*dentes*).
Pydna, *ae f* město makedonské; *obyv.* Pydnaei, *ōrum m*.
pýga, *ae f* zadnice, řiť.
Pygela, *ōrum n* příst. m. v Ionii.
Pygmaei, *ōrum m* trpaslíci; *adj.*
Pygmaeus 3. trpasličí.
Pygmālion, *is m* vnuk Agenorův; bratr Didonin.
Pylādes, *ae, is m* přítel Orestův; věrný přítel vůbec.
Pylae, *ārum* Thermopyly; *adj.*
Pylāicus 3. (*conventus*).
Pylaemēnes, *is m* král paflagonský za války trojské.
Pýlus (-os), *i f m.* v Messenii; *adj.* Pýlius 3. (pylský, nestorský, messenský).
pýra, *ae f* hořící hranice. [ská.
pýramis, *dis f* pyramida aegypt-
Pýrāmus, *i m* milenec Thisbin; řeka v Kilikii.
Pýrēnaeus 3. *adj.* pyrenejský; *P. saltus, P-i montes* hory Pyrenejské.
Pýrēneus, *i m* král thracký.
pyrethrum, *i n* bertrám (*anthemis pyrethrum*).
Pyrgi, *ōrum m* osada v Etrurii; *adj.* Pyrgensis. [vých.
Pyrgo, *ūs f* kojná dětí Priamo-
Pyrgus, *i m* tvrz v Elidě.
pýrōpus, *i m* směs kovová, bronz, spěž.
Pyrrha, *ae f* dc. Epimežeova, manžel. Deukalionova.

Pyrrhēum, *i n* místo v Ambrakii.
Pyrrho, ōnis *m* zakladatel školy stoické; stoupenci jeho **Pyrrhōnei**, ōrum.
Pyrrhus, *i m* syn Achilleův; P-i castra místo v Epeiru; král epeirský kol 280 př. K.
Pýthāgōras, *ae m* filosof ze Samu, zakladatel filosofie pythagorovské; *adj.* **Pýthāgōrēus** 3. (stoupenci **Pýthagorēi**, ōrum *m*) a **Pýthāgōricus** 3.

Pýthia, *ae f* kněžka Apollinova v Delfech.
Pýthia, ōrum *n* bry pythijské.
Pýthicus a **Pýthius** 3. pythijský, apollinský; příjm. Apollinovo (od Pytho = Delphi).
Pythium, *i n m.* v Thessalii.
Pythius, *i m* směnárník v Syrakusách.
Pýthon, *is m* had u Delf Apollinem zabitý.
pyxis, *dis f* krabička.

Q.

Q. předejmení Quintus.
quā *adv.* (parte, viā) kudy, pokud; qua-qua stejně — jako; jak — tak. [koli.
quācumque (-nque) *adv.* kudy-
quādam tēnus až po určité místo, po urč. mez.
quadra, *ae f* čtyřhranný kousek chleba, koláč jakožto čtvrtina ulomený z celku.
quadrāgēnī 3. po čtyřiceti.
quadrāgēsīmus 3. čtyřicátý; **quadragesima**, *ae f* čtyřicátá část nějaké věci jakožto daň.
quadrāgies *adv.* čtyřicetkrát.
quadrāgintā čtyřicet.
quadrans, *tis m* čtvrtina; jako mince = $\frac{1}{4}$ assu = 3 unce.
quadrantārius 3. čtvrtassu se týkající, čtvrtass stojící.
quadrātus 3. čtyřhranný; **agmen quadratum** voj na pochodu k boji připravený, zavazadla uprostřed mající; **quadrātum**, *i n* čtverec.
Quadrātus v. Volusenus.
quadrīdium, *i n* čtyři dni.
quadrīennium, *i n* čtyři roky.
quadrīfāriam *adv.* na čtyři strany, na čtyři části (exercitum dividere). [pený.
quadrīfidus 3. čtvermo rozští-

quadrīga, *ae f* (*plur.*) čtverospřežení. [označený.
quadrīgātus 3. čtverospřežím
quadrīiūgis, *e, -us* 3. čtverospřežní; *subst.* **quadrīugi** čtverospřeží koňské.
quadrīmus 3. čtyřletý.
quadrīngēnārius 3. po čtyřech stech čítající (cohortes). [stech.
quadrīngēni, *ae, a* po čtyřech
quadrīngenti 3. čtyři sta.
quadrīngenties čtyřístakrát.
quadrīpartītus 3. na 4 díly rozdělený. [*subst. f* čtyřveslice.
quadrīrēmī, *e* *adj.* čtyřveslý;
quadro, *āre* čtyřhranným činím; **acervum q.** doplňuji na plnou **summu** 4000 talentů; v náležitý řád uvádím; do čtverce se hodím; co do počtu se shodují.
quadram, *i* čtverec.
quadrupedans, *tis adj.* (sonitus) „čtvermonohý“ dupot t. j. vznikající během koňským; *subst.* kůň.
quadrupes, *dis adj.* čtvernohý, po čtyřech lezoucí; *subst.* čtvernožec.
quadruplātor, *is m* donášeč, jenž dostával čtvrtinu pokuty; nájemce cla na čtvrtinu odkázaný.

quadruplex, *icis* čtvernásobný.
quadruplum, *i n* čtyřnásobný obnos.

quaero, *ěre, sivi, sītum* hledám, vyhledávám, pátrám, vyšetřuji; táži se; snažím se; shledávám, získati hledím; pohřešuji, toužím po něčem.

quaesitio, *ōnis f* soudní vyšetřování.
quaesitor, *is m* vyšetřovatel, vyšetřující soudce.

quaesitum, *i n* věc nabytá; otázka.

quaesitus 3. hledaný, vybraný, mimořádný; hledaný = strojený.

quaeso, *ěre, (ivi, itum)* hledím zjednati, získati; prosím.

quaestīculus, *is m* výděleček.

quaestio, *ōnis f* vyšetřování, otázka, věc sporná; vyšetřování soudní, zvl. právem útrpným; **quaestiones perpetuae** stálé dvory soudní; osoba při vyšetřování zúčastněná.

quaestiuncula, *ae f* otázkačka.

quaestor, *is m* finanční úředník římský; **quaestores urbani** vedli finanční správu státu; **qu.** jednotlivým místodržitelům přidělování kromě správy financí mohli i zastupovati správce provincie; proto někdy **quaestor** = správce.

quaestorium, *i n* stan kvaestorův v táboře.

quaestorius 3. kvaestorský; *subst.* bývalý kvaestor.

quaestuōsus 3. zisk přinášející, výnosný, bohaté příjmy mající, zisk za cíl mající.

quaestūra, *ae f* úřad kvaestorský; peníze kvaestorovi svěřené.

quaestus, *ūs m* výtěžek, zisk, prospěch; živnost; úrok.

quālis, *e zájm. adj.* jaký.

quālisumque (-cunque) jakýkoli.

quālitās, *tis f* jakost.

quāliter *adv.* jako.

quālum, *i n* (-us, *i m*) koš.

quam *adv.* jak, jako; při *superl.* co; po *komp.* než.

quamdīū *adv.* pokud, jak dlouho.

quamlibet jakkoli, v jakékoli míře, (byť) sebe více.

quamobrem *adv.* proč, pročez, proto. [nejdříve.

quamprimum *adv.* co možná

quamquam *sp.* ačkoli. [byť.

quamvis *sp.* ač, ačkoli, třebas,

quānam *adv.* kudy.

quandō *adv.* kdy, někdy; *sp* když; poněvadž.

quandocumque *adv.* kdykoli; jednou, někdy.

quandoque *adv.* kdykoli; kdysi, jednou; poněvadž.

quandōquidem *adv.* ježto právě, ježto tedy.

quantī *gen.* zač, za kolik.

quantō *adv.* oč, o kolik.

quantōpere *adv.* jak, jak velice.

quantulus 3. jak malý, jak nepatrný.

quantuluscumque jakkoli malý.

quantus 3. jak veliký; **quantum** kolik. [liký.

quantuscumque 3. jakkoli ve-

quantuslibet jakkoli veliký; *neutr.* jakkoli velice.

quantusvis 3. jakkoli veliký, sebe větší.

quāpropter proč, pročez.

quārē *adv.* proč, pročez, proto.

quartāna *ae f* čtvrtodenní zimnice.

quartāni, *ōrum m* vojáci 4. legie.

quartārius, *i m* čtvrtka míry, zvl. sextariu, mírka.

quartus 3. čtvrtý; *q.* (pars) čtvrtina; **quarta** (hora) naše desátá hodina; **quartum** po čtvrté (consul); **quartō** po čtvrté.

quartusdecimus 3. čtrnáctý.

quāsī *adv.* jako by, jako kdyby; skoro, téměř, asi.

quāsillum, *i n* košík, zvl. na vlnu.

quassatio, *ōnis f* potřásání.

quasso, āre potřásám, mávám;
rozbiti, ztroskotati; porouchati;
bíti, tepati.

quassus ūs *m* otrásání.

quassus 3. rozbitý, roztrřštěný.

quātēnus *adv.* pokud; kde; poněvadž.

quāter čtyřikrát. [dohromady.

quaterni 3. po čtyřech; čtyři

quatio, ěre, ssum třesu, otrásám,
po-, roz-, mávám; rozechvívám,
tepu, biji, rozbívám, bořím,
ztroskotati; dojímám, znepokojiti, pobouřiti; trápím.

quattuor *čís.* čtyři.

quattuordecim *čís.* čtrnáct.

quattuorviri, ōrum *m* sbor čtyř
mužů jako správa municipií.

que *sp. příkl.* i, a, a to, a sice;
ale, ale spíše; také; nebo.

quemadmōdum *adv.* jak, jako.

queō, ire, īvi mohu.

quercētum, i *n* doubrava.

querceus 3. dubový.

quercus, ūs *f* dub; věnec z dubového listí.

quērēla, ae *f* stížnost, žaloba,
stesk, nářek. [kavý.

quērībundus 3. žalostivý, naří-

quērīmōnia, ae *f* stížnost, žaloba.

quērītor, āri nařikám, běduji.

quernus 3. *adj.* z dubového
dřeva, dubový.

queror, i, questus sum stěžuji si,
nařikám, žaluji, běduji.

querquētūlānus 3. dle doubravy
pojmenovaný (mons = Caelius).

quērūlus 3. nařikavý (senex),
žalující, žalostný, kvílivý.

questus, ūs *m* nářek, kvílení.

quī, quae, quod *zájm.* který,
jenž; ten; jaký, jakýs; = ut is
aby. [kudy?

quī *abl. adv.* čím, jak, kterak,

quia *sp* protože, poněvadž.

quicumque 3. *zájm.* kterýkoli,
kdo-, jaký-.

quīdam, quaedam, quoddam
zájm. nějaký, jakýsi, někdo,
kdosi; *plur.* někteří, několik.

quīdem *adv.* zajisté, ovšem;
aspoň, arci, vždyť; na př.

quies, ētis *f* mír, klid, pokoj.

quiesco, ěre, ēvi, — odpočívám,
pokojně, klidně, nestranně se
chovám, klidně přihlžím; ustá-
vám; neporušen trvám (foedus).

quīetē *adv.* klidně.

quīetus 3. tichý, klidný, pokojný.

quīlibet 3. všeliký, leckterý,
ledajaký.

quīn *sp.* aby ne, že; nuže; proč
ne? ba i, ano i.

quīnam 3. který pak?

Quīntīlis (Quintilis), is (mensis)
pátý měsíc (od března) = čer-
venec.

Quīntīus, a rod říms.: P. Q.;
adj. Quīntīus 3., prata Q. na
pravém bř. Tiberu dle L. Q.
Cincinnati pojmenovaná.

quīncūnx, cis *m* $\frac{5}{12}$ assu; obrazeo

***, v němž sázeny stromy.

quīndecim *čís.* patnáct.

quīndecimviri, ōrum *m* sbor opa-
trovníků knih Sibylliných; *adj.*

quīndecimvirālis, e.

quīngēni 3. po pěti stech.

quīngentēsīmus 3. pětistý.

quīngentī 3. *čís.* pět set.

quīngenties *adv.* pětsetkrát.

quī i 3. *čís.* po pěti; pět.

quīnivīcēni 3. *čís.* po pětadvaceti.

quīnquāgēni 3. *čís.* po padesáti.

quīnquāgēsīmus 3. padesátý;
subst. f padesátý díl jako daň

quīnquāgīnta *čís.* padesát.

Quīnquātrus, uum *f* -ia, ium *n*
slavnost Minervina konaná od
19. do 23. května.

quinque *čís.* pět.

quīnquennālis, e *adj.* pětiletý.

quīnquennis, e *adj.* pětiletý.

quīnquennīum, i *n* pětiletí.

quīnquepertītus 3. pětidílný.

quīnqueprīmi, ōrum *m* pět nej-
přednějších mužů municipia,
magistrát.

quīnquērēmīs, *e adj.* pětiveslý; *subst. f.* pětiveslice.

quinquevir, *i m* člen pětičlen-
ného sboru.

quīnquies *adv.* pětkrát. [biti.

quīnquiplīco, āre zpateronáso-
quintādecimāni, ōrum *m* vojáci
15. legie.

quintānus 3. *plur. m* vojáci
páté legie; (via) quintana cesta
v táboře dělíci 5. manipul od
šestého.

quintō *adv.* po páté.

quintum *adv.* po páté (consul).

quintus 3. pátý.

quintus decimus 3. patnáctý.

quippe *adv.* vždyť, ovšem, arcí,
neboť, ježto.

Quīrīnālīs, *e adj.* kvirinský;
flamen Q. Romulū; Quīrīnā-
lia, *um n* slavnost Kvirinova
17. ún.

Quirīnus, *i m* Romulus jakožto
bůh; Augustus; *adj.* Quirī-
guiris (curis) kopí. [nus 3.

Quiris, itis *m* římský občan,
Kvirít; *plur.* Kvirité, Římané.

quirītātio, ōnis *f* pokřik, bědo-
vání. [pomoc volám.

quirīto, āre běduji, naříkám, o

quis, quid *zájm.* kdo, co; quid
někdy = proč? ne quis aby
nikdo.

quis, qua, quid *zájm.* někdo,
něco, kdo, *pl.* kteří, nějací.

quisnam? quidnam? kdopak?
copak? kdože? cože?

quispiam, quae-, quod-, *subst.*
quid-někdo, kdosi, něco, nějaký.

quisquam, quae-, quid- někdo,
některý; neque q. a nikdo; ne
q. aby, že nikdo; nec q. unus
ani jediný.

quisque, quaeque, každý; quod-
que *subst.* quidque, při *superl.*:
právě...; primo quoque tempore
co nejdříve. [zbytky.

quisquīliae, ārum *f* odpadky,

quisquis quaequae, quodquod,
subst. quidquid kdokoli, který-
koli, každý kdo.

quīvis, quaevis, quodvis, *subst.*
quidvis kdokoli, kterýkoli,
každý, jakýkoli.

quō *adv.* kam, někam; quo loci
kde; pročez, protože by; nač,
k čemu; aby; quo-eo čím-tím.

quōad *adv.* dokud, pokud; až
by, dokud by ne.

quōcirca *sp.* proto, pročez.

quōcumque *adv.* kamkoli.

quod 1. *sp.* = že, protože, po-
něvadž; 2. *adv.* (místo quoad)
pokud; quod si -li, jestliže;
quod ubi když tedy.

quōdam mōdō *adv.* jaksi, po-
někud.

quōlibet *adv.* kamkoli.

quōmīnus *sp.* aby ne, že ne.

quōmōdō *adv.* jak.

quōmodōcumque *adv.* jakkoli.

quōmōdōnam *adv.* kterakpak?

quōnam *adv.* kam pak?

quondam *adv.* kdysi, někdy.

quōniam *sp.* poněvadž, protože.

quōquam *adv.* někam.

quōque *sp.* i, také, též.

quōqueversus *v.* quoquoversus.

quōquō *adv.* kamkoli. [ny.

quōquō versus *adv.* na vše stra-

quorsum (-us) *adv.* kam, k če-
mu, nač, proč?

quot *neskl.* kolik. [ročně.

quotannis *adv.* ročně, každo-

quotcumque *adv.* kolikkoli.

quotidiānus *v.* cotidiānus.

quotidie *v.* cotidie.

quōties (-ens) *adv.* kolikrát.

quotiēnscumque *adv.* kolikrát-
koli.

quotquot *neskl.* kolikkoli.

quōtus 3. kolikátý; quotus quis-
que jak málokterý.

quōtuscumque 3. kolikátýkoli.

quōusque *adv.* jak dlouho?

quum *v.* cum.

R.

Rābīdē *adv.* zuřivě, šíleně.
rābīdus 3. zuřivý, vzteklý, lítý.
rābīes, ēi *f* vzteklost, zuřivost, zběsilost; vášeň; r. Canis prudký žár Psí hvězdy.
rābīōsē *adv.* zuřivě, vztekle.
rābīōsus 3. zuřivý, vzteklý, lítý.
rābo, ěre zuřím.
rābūla, ae *m* tluchuba, křikloun.
rācēmifer 3. *adj.* zrnatý; hrozny ověncený.
racemus, i *m* stopka; hrozen.
rādicītus *adv.* z kořene, úplně, nadobro.
rādicūla, ae *f* kořínek.
rādio, āre paprsky opatřiti (*pass.* zářiti); zářiti, stkvíti se.
rādius, i *m* hůl, hůlka měřická, měřítko; poloměr; paprsek; člupek tkalcovský; druh podlouhlé olivy.
rādīx, cis *f* kořen, řetkev; pata hory, úpatí; spodek; původ.
rādo, ěre, si, sum škrabu, strouhám, dru, tru, hladím, oškra- buji, ohlazuji, holím, na cestě se dotýkám, mívám; prolétám; provívám.
raeda, ae *f* čtyřkolka gallská.
raedarius, i *m* vozka.
Raeti, ōrum *m* národ v již. Germanii.
Raetia, ae *f* země obs. nyn. Tyrolsko, již. Bavorsko a svahy Alp itals.; *adj.* Raeticus 3. a Raetius 3. i Raetus 3.
rāmālia, ium *n* klestí, roští.
rāmeus 3. *adj.* větвовý; fragmenta r. roští.
Ramnes, Ramnenses, ium *m* jedna z původních tří tribuí říms.
rāmōsus 3. větevnatý, rozvětvený.
rāmūlus, i *m* větvička, snítka.
rāmus, i *m* větev; paroh jelení, výběžek parohu.

rāna, ae *f* žába. [smrádlý.
rancīdus 3. *adj.* zapáchající, za-
rānunculus, i *m* žabka (o obyva-
telích města Ulubrae poblíže
bažin pomptinských.
rāpācītās, tis *f* dravost, loupe-
živost, hltavost.
rāpax, cis *adj.* dravý, loupeživý;
chtivý, hltavý; příjímí 21. legie
(vše trhající).
rāpīdē *adv.* dravě, rychle.
rāpīdītās, tis *f* dravost (o řece).
rāpīdus 3. *adj.* dravý; šířavý
(flammae); prudký, rychlý.
rāpīna, ae *f* lup, loupež, kořist.
rapio, ěre, ui, tum uchvacuji,
strhuji, odnáším, u-, odvlékám
odvádím; sub divum r. na ve-
řejnost vynáším; se rapere ali-
quo rychle se někam ubíráti,
odchvátati; v rychlý pohyb
uvádím, ženu, napadám; pro-
bíhám, pádím někudy (per densa
ferarum tecta); rychle, chvatně
konám, chápu (spem, occasio-
nem); loupím; plním; rychle
dobývám; vyrvati (lumen:
raptim *adv.* chvatně.
rapto, āre odvlékám, smýkám,
plním, pustoším.
raptor, is *m* lupič, uchvatitel,
únosce.
raptum, i *n* plen, lup.
raptus, ūs *m* lup, loupežení, únos.
rāpūlum, i *n* malá řepa.
rāresco, ěre řídnu, rozstupuji se,
otvírám se (claustra).
rāritās, tis *f* řidkost, vzácnost,
malý počet.
rārō *adv.* zřídka.
rārus *adj.* roztroušený, osamělý;
řidký, vzácný.
rāsīlis, e *adj.* ohlazený, hladký,
k hlazení vhodný.
rastrum, i *n* (pl. ob. ratri, ōrum)
rádlo, rýč, motyka, kopáč.

ratio, ōnis *f* počet, výpočet, účet, seznam: záměr; vzhled, zření, poměr, vztah, ohled; způsob; návrh; prostředek; rozvaha, rozum; povaha, přirozenost; znalost, podmínka; důvod; řád, zákon, pravidlo; učení, soustava; rationem habere zření míti, hleděti k.; r. inire výpočet provésti; r. referre počet vydávati; in r. inducere v počet uvésti; publicae rationes záležitosti veřejné; zájem, prospěch (mea, tua r.); argumentace, závěr.

rātiōcinātio, ōnis *f* rozvržení, úvaha, rozumování; syllogismus.

rātiōcinātīvus 3. syllogistický.

rātiōcinātor, is *m* počtář, vypočítavatel, rozumovatel.

rātiōcinor, āri vypočítánu býti; vypočítávám, roz-, uvažuji, uzavírám. [zumový.]

rātiōnālis, e *adj.* rozumný; ro-

rātiōnārium, i *n* rejstřík, statistický seznam.

rātis is *f* vor, prám; loď.

rātiuncula, ae *f* malý počet; malý, vtipný syllogismus.

rātus 3. vypočtený, platný, určitý, nezměnitelný, spolehlivý; ratum habere, ducere, facere za platné pokládati, potvrditi, schváliti; pro rata parte dle poměru, poměrně.

raucus 3. *adj.* chraplavý, dunivý, ječící, sípavý, temně znící.

raudus, eris *n* surový kus hmoty, zvl. rudý.

Raurici (-aci), ōrum *m* kmen gallský na severozáp. od Helvetiů.

Ravenna, ae *f* přímořské město v Gallii předalpské u m. Adriat. *adj.* Ravennas, tis.

rāvus 3. *adj.* šedý, šerý, plavý.

rēapse *adv.* vskutku

Rēate, *n* (Rieti) m. v Sabinsku;

adj. Rēātinus 3

rēbellātie, ōnis *f* opětná vzpoura.

rēbellātrix, cis *f* opět se bouřící.

rēbellio, ōnis *f* odboj, vzpoura.

rēbellis, e *adj.* odbojný.

rēbellium, i *n* vzpoura.

rēbello, āre boj obnovuji, opět povstávám, bouřím se.

rēhoo, āre ozývám se.

rēcalcitro, āre přístup odpírám, vyhazuji. [teplý.]

rēcāleo, ēre ohřívám se, jsem.

recalesco, ēre otepluji se.

recalfacio, ēre, fēci, factum ohřívám, roze-

rēcandēscō, ēre, ui opět se zabělati; rozehřáti, rozpáliti se.

rēcanto, āre ozývám se; odvolati; odčarovati.

rēcēdo, ēre, ssi, ssum ustupuji, odcházím, mizím; vzdávám se čeho, upouštím, skládám (ab armis); oddeluji se. [kuji.]

rēcello, ēre odrážím se, odská-

rēcēns, tis *adj.* čerstvý, nový, svěží, nedávný; hned po (a vulnere); recentiores mladší, novější spisovatelé.

recens *adv.* nedávno, právě.

rēcenseo, ēre, ui, sum, situm pročítám, prohlížím, procházím, vypravuji. [sorova.]

rēcensio, ōnis *f* přehlídka (cen-Recentoricus ager státní statek římský na Sicilii.

rēceptāculum, i nádržka, schránka, skladiště, útulek, úkryt.

rēcepto, āre zpět tahám; me r. uchyluji, ubírám se; v sebe pojímám, útulek skytám.

receptor, is *m* přechovávající

receptrix, cis *f* přechovávatelka.

receptum, i *n* závazek.

rēceptus, ūs *m* vzetí zpět, odvolání (sententiae); ústup; útočiště.

rēcēssus, ūs *m* ústup, odchod; zákoutí, zátíší, úkryt; záliv; dutina, údolí.

rēcīdivus *adj.* opět se vracející, opakující se, znova povstávající.

rēcīdo, ēre, cīdī, — opět padám, zpět padám, upadám.

recīdo, ěre, cīdi, cīsum ořezuji, rozříznouti, u-, vy- (vulnus); vysekati (columnas); vytesati; zkrátiti, zmenšiti, obmeziti.

řecingo, ěre, nctum odpásati, rozvázati, rozpustiti; *pass.* svléci se, si, odložit.

řecīno, ěre ozývám se, hlaholím; prozpěvuji.

řecīpērātio atp. v. *recu-*.

řecīpio, ěre, cēpi, ceptum zpět беру, zpět dostávám, zpět obdržeti, znova nabýti; vynímám (sagittam); se r. zpět se bráti; ustupovati, vraceti se, odebrati, se; navzájem dostati (pecuniam); se r. sebrati, zotaviti se (ex fuga); v předešlý stav uvést (res afflictas); na se vzíti, závazek přijmouti; tela r. zachycovati; nechati si líbiti (frenum); dosíci, dobýti, (oppidum); vésti někam (copias); přijmouti někam (tecto, moenibus); dostati (pecuniam); ferrum r. smrtící ránu dostati (o gladiatorech); dovoliti, strpěti (natura varietatem), připustiti; převzíti (causam); nomen r. žalobu na někoho připustiti (tak i: receptos reos).

řecīprōco, āre nazpět pohybuji; animam r. dechu popadnouti; zpět točím, obracím; sem tam se pohybuji (o moři: stoupám a opadávám).

recīprocus 3. vacející se.

řecītātio, ōnis *f* předčítání.

řecītātor, is *m* předčítatel.

řecīto, āre předčítám.

reclāmātio, ōnis *f* hlasitý projev nevole.

reclāmīto, āre hlasitě odporuji.

reclāmo, āre křikem odporuji, prudký odpor vyslovuji, odporuji; ozývám se (o ozvěně).

reclīnis, e *adj.* do zadu opřený.

reclīno, āre zpět opírám; odkloniti, oddáliti (a labore).

reclūdo, ěre, si, sum (opět) otvírám; ensem r. tasím; zjevuji, odhaluji.

řecognītio, ōnis *f* vzpomínka (scelerum suorum); prohlídka, zkouška.

řecognosco, ěre, nōvi, itum opět poznávám, v pamět si uvádím, promýšlím, pře-, prohlížím, zkoumám; reviduji, potvrzuji.

řecollīgo, ěre, lēgi, lectum opět sbíráám; r. me zotavuji se.

řecōlo, ěre, ui, cultum opět vzdělávám; znova provozuji, pěstuji; v pamět uvádím, uvažuji, v mysli procházím.

řecompōno, ěre, sui, situm opět skládám, pořádám.

řeconcīliātio, ōnis *f* opětné zjednání; smíření.

řeconcīliātor, is *m* obnovitel.

řeconcīlio, āre opět zjednati, získati; nahraditi; napravit, smířiti.

reconcīnno, āre opravit, na-

řeconditus 3. uschovaný, skrytý, odlehlý, tajný; recondita templi úkryty chrámově.

řecondo, ěre, didi, ditum uschovávám, ukrývám, s-, vzdaluji; gladium, ensem vrážím, ztápím; alvo r. pohlcuji; oculos r. sklopiti; zatajiti, smlčeti.

řecōquo, ěre, xi, ctum převažuji; přetavuji, překovávám; scriba recoctus nový.

řecordātio, ōnis *f* vzpomínka.

řecordor, āri vzpomínám si, připomínám si, rozpomínám se, pamatuji, uvažuji.

recreo, āre obnovuji, zotavuji, posiluji; angues r. uchláholiti.

recrepo, āre ozývám se.

recresco, ěre, ēvi, ētum znova rostu.

recrūdesco, ěre, dui jitřím se (o ráně); opět propukám (vzpourectā *adv.* přímo. [ra].

rectē *adv.* přímo zpřímá; správně, dobře, vhodně, řádně.

rectio, ōnis *f* vedení, řízení.
rector, is *m* ředitel, vůdce, vládce; vychovatel.

rectus 3. rovný, přímý; svislý; správný, náležitý, přiměřený; řádný, poctivý; **rectum**, i *n* dobro, ctnost. [ležím.

recūbo, āre naznak ležím, opřen
recumbo, ēre, cūbui, — položit se, ulehnouti; sklesnouti.

recūpērātio, ōnis *f* opětne nabytí.

recūpērātor, is *m* urbis opětný vítěz; právnicky: sbor soudců (3 neb 5) rozhodující ve sporech majetkových, které rychle měly býti vyřízeny.

recūpērātōrius 3. rozhodčí (v. předch.).

recūpēro, āre opět nabývám, do- získávám, zjednávám.

recurro, ēre, curri, sum zpět běžím, vracím se; opakuji se; napadám, nabíhám na něco; utíkám se. [se.

recurso, āre zpět běžím, vracím
recursus, ūs *m* návrat.

recurvo, āre zpět zahýbám, o-, zakřivuji. [vený.

recurvus 3. zpět zahnutý, zakřivený
recūsātio, ōnis *f* zdráhání, zpěčování se, odpor.

recūso, āre odpírám, odmítám, zpěčuji se, zdráhám se; namítám, odpor kladu.

recūtio, ēre, ssum odrážím; otráším.

rēda v. raeda.

řádāmo, āre lásku opětuji.

řádarguo, ēre, ui, ūtum vyvracím, usvědčuji.

reddo, ēre, didi, ditum vracím, odevzdávám; reddo me vracím se; terga obracím; splácím, od-, odvetou dávám; vydávám (vitam pro aliquo); skládám (consulatum); prokazuji (gratiam); rationem r. počet vydávám; přináším (dapem Jovi); odpýkávám (poenas); vzdávám, dá-

vám (honorem); působím (vastitatem); redditum esse státi se; iudicium r. soudní vyšetřování zavádím; ius r. soudím, po právu činím; překládám, tlumočím (verbum pro verbo); vyslovuji (verba bene); pravím, vypravuji, zprávu dávám, vykládám (alia, causas); opakuji (verba novissima); odpovídám, odvětit; napodobím, představuji (facies hominum); činím (amicum, seniorem; zde lze užiti v češt. sloves zvláštních: caecum r. oslepití, iratum r. rozhněvati atp.); litteras r. list odevzdávám, doručuji.

řēdemptio, ōnis *f* vykoupení; iudicii r. podplacení; nájem.

řēdempto, āre vykupuji

řēdemptor, is *m* nájemce, podnikatel.

řēdemptūra, ae *f* nájem, pro-

redeo, īre, ii, itum vracím se; in viam na pravou cestu; ad se r. k sobě přijíti (o raněném); in amicitiam r. přátelství obnoviti, opět navázati; in gratiam r. smířiti se; in memoriam r. vzpomínati; in annos do dřívějších let; o penězích a důchodech: plynouti, docházeti, při-; dostati se (ager ad Ardeates); ad gladios r. k mečům sáhnouti; res ad pugnam r. došlo k bitvě; Caesar ad duas legiones r. byl omezen, odkázán; ad ineptias r. dostati se, býti zaznamenán; collis r. in planitiem přechází.

redhībeo, ēre, itum vracím.

řádigo, ēre, ēgi, actum zpět ženu, zaháním; přivádím, u- (rem ad pristinam rationem, in memoriam); sháním, sbírám, tržím (pecuniam); in dicionem, in potestatem v moc uvádím; in provinciam r. provincií činím; aliquid ad certum r. zjišťuji; spem ad irritum v niveč uvádím, mařím; činím něčím neb

nějakým (*facilia ex difficillimis*); zmenšuji, snižuji, *pass.* scházím, klesám (*ad quingentos, ad paucos*).

rědīmīcūlum, *i n* stuha na hlavu.

rědīmīo, *ire, ii, itum* ovazují, venčím, ovívám.

rědīmō, *ěre, ēmi, emptum* zpět kupují, odkupují, *vy-*; najímám, *redemptum habeo* mám najato; vyrovnávám, napravuji.

rědīntegrātio, *ōnis f* obnovení; *verbi* opakování.

rědīntegro, *āre* obnovuji, občerstvuji; opakuji.

rědītio, *ōnis f* návrat.

rědītus, *ūs m* návrat; *r. in gratiam* smíření; důchod, příjem, výnos.

rědīvīvus 3. omlazený, oživlý (*lapis staré stavivo, jehož znova užito*).

rědōleo, *ěre, ui* zapáchám, voním.

rědōmītus 3. opět zkrocený.

Rēdones *um m* (Rennes) kmen galský v Bretagni.

rědōno, *āre* opět darovati, k vůli někomu něceho se vzdáti (*iras*).

rědūco, *ěre, xi, ctum* zpět vedu, přivádím, dovnitř vtáhnouti, od-, zpět dopravit, pošinouti; *in gratiam r.* usmířiti; uvést (*in formam*).

rěductor, *is m* kdo někoho zpět přivádí (*plebis in urbem*).

reductus 3. odlehlý, vzdálený; *reducta, ōrum n* věci, jež (co do mravní ceny) třeba klásti za

rěduncus 3. zpět zahnutý. [jiné.

rědūdantia, *ae f* nadbytek; mnohomluvná řeč.

rědundo, *āre* zpět proudím, překypuji; přetékám, vylévám se; jsem v hojnosti; oplývám, nadbytek mám.

rědūvia, *ae f* záděra (*r-am curare* o maličkosti se starati).

rědux, *cis adj.* zpět vodící (příjmi Jovovo); zpět přivedený, navrátnější se.

rěfello, *ěre, felli* vyvracím; odmitám.

rěfercio, *ire, si, tum* nacpati.

rěfērio, *ire* odrážím.

rěfēro, *ferre, rettuli, lātum* zpět nesu, odnáším, odvádím, vracím, přináším; *manum r.* odtahuji; *vina r.* zvracím; *r. me* odebírám se, *jdu, vracím se*; (dluh) splácím, zaplatiti (*aprum, aera*); *pedem, gradum r.* ustupuji; *gratiam r.* odvděčiti se; opakuji, obnovuji (*caerimonias*); napodobím, představuji (*figuras antiquas*); zprávu dávám, zvěstuji, vypravuji, hlásím, uvádím (*sermones deorum*); odpovídám, odvětití (*defensionem alicuius*); *ad senatum atp. r.* zprávu, návrh podávám, k rozhodnutí přenechávám; zaznamenávám, registruji; *acceptum r.* k dobru připisuji; *rationes r.* počet vydávám; k něčemu čítám, řadím (*diem inter festos*); vztahuji, svaluji (*ad Seiani artes*); měřím, posuzuji, řídím (*ad suum arbitrium*); provádím (*decretum*).

rěfert neos. záleží na... [cpaný.

rěfertus 3. naplněný, pře-, na-

rěferveo, *ěre* překypuji.

rěfervesco, *ěre* překypuji.

rěficio, *ěre, fēci, fectum* znova, zase dělám, opravuji, doplňuji, znova stavím; *pass.* zotavuji se, okřívám, lepším se; dopřávám oddechu; znova volím; vytěžiti, vyzískati.

rěfigo, *ěre, xi, xum* odtrhuji (*tabulas*); *leges* ruším.

rěfingo, *ěre* opět, znova tvořím.

reflecto, *ěre, xi, xum* zpět ohýbám, obracím, točím, krotím.

reflo, *āre* zpět, naproti duji.

refluo, *ěre* zpět teku, odtékám, pře-.

refluis 3. zpět tekoucí.

rěformīdātio, *ōnis f* (silná) bázeň, třas. [se.

rěformīdo, *āre* hrozím se, děším

rěformo, āre přetvořuji.
 rěřōveo, ēre, vi, tun opět zahřívám, osvěžuji, občerstvuji, oživuji.
 refrāgor, āri snaze něčí na odpor se stavím, odpírám.
 refrēno, āre uzdou zdržuji, krotím, zadržuji, překážím.
 refrīco, āre, ui, ātum opět tru, rozdírám, jitřím, obnovuji.
 refrīgēro, āre (opět) ochlazuji.
 refrīgesco, ēre ochlazuji se, povoluji, slábnu, sily, významu pozbývám.
 refringo, ēre, frēgī, frāctum vylomiti, vypáčiti; seslabiti, překonati
 rěfūgio, ēre, i zpět utíkám, utéci se, uchýliti se někam; ustupuji do pozadí, ubíhám (templum); vyhýbám se, ostýchám se.
 rěfūgium, i n útočiště.
 rěfūgus 3. zpět běžící, ustupující, unikající. [řím.
 rěfulgeo, ēre, si třpytím se, zářím.
 rěfundo, ēre, fūdi, sum zpět liji, vylévám, roz-, od-; odrážím; rozšiřuji.
 rěfūtatio, ōnis f vyvrácení.
 rěfūto, āre odrážím, odmítám, za-, vyvracím, protivím se.
 rēgālis, e adj. královský, krále hodný, nádherný.
 rēgāliter adv. královsky.
 regens, tis m vládce, vladař.
 rēgēro, ēre, ssi, stum zpět nesu, odhoditi, odstraniti; zpět vrhám, vracím (convicia, invidiam).
 rēgia, ae f hrad, palác, stan královský; vláda; sídelní město.
 rēgiē adv. královsky, pánovitě.
 rēgīficē adv. královsky, nádherně.
 rēgīficus 3. královský, nádherný.
 rēgīfūgium, i n slavnost vypuzení králů 24. ún.
 Rēgillus, i m m. v Sabinsku; jezero v Latii: adj. Rēgillensis, e.

rēgimen, inis n řízení, vedení, správa, vláda; vládce.
 rēgīna, ae f královna, králová.
 Rēginus v. Antistius.
 rēgio, ōnis f směr, strana, čára; e regione přímým směrem, přímo z protějška, naproti; krajina, končina (na nebi i na zemi), okres, země, čtvrt městská; obor (rationis).
 rēgionātim adv. podle krajů.
 rēgius 3. adj. královský, králův; nádherný; rēgii, ōrum m královské vojsko; dvořané; r virgo princezna, r. ales orel.
 regnātor, is m vládce.
 regnātrix, -cis f adj. vladařský, panovnický.
 regno, āre kraluji, panuji, vládnou; ovládám.
 rēgnum, i n království, říše, králování, vláda, panování; samovláda; majetek, kraj.
 rēgo, ēre, rexi, rectum řídím, vedu; fines r. mezní čáru vedu; napravuji; vládnou, spravuji.
 regrēdior, i, ssus sum zpět kráčím, jdu, ustupuji.
 regressus, ūs m návrat, ústup, útočiště.
 rēgūla, ae f pravidlo, lať; pravidlo, zásada.
 rēgūlus, i m král malé země, králík; syn královský, králevic.
 Rēgūlus, i m příjm. říms.: M. Attilius R. za první války puns.
 rēiciendus 3. zavržitelný.
 rēicio, ēre, iēcī, iectum zpět vrhám, házím, odrážím, zatlačuji, zahazuji, od-; odervati; odkázati, odložiti; odmítnouti, za-, zavrhnouti; v zad stavím.
 rēiectāneus 3. pl. n zla fysická.
 rēiectio, ōnis f odmítnutí, za-; svalení věci na jiného.
 rēlābor, i, psus sum zpět zklouz-nouti. padnouti, téci; vrátiti se.
 rělanguesco, ēre, gui umdlévám, ochabuji, slábnu.

rēlātio, ōnis *f* nesení zpět; svedení na jiného (criminis); podání zprávy úředníkem, zvl. v senatě; figura řečnická: opakování.
rēlātus, ūs *m* úřední podání zprávy, zpráva, výklad, výčet.
rēlaxātio, ōnis *f* uvolnění, polehčení, zotavení.
relaxo, āre rozšířiti, uvolniti, polehčiti, zotaviti.
rēlēgātio, ōnis *f* vyloučení, vyhoštění.
rēlēgo, āre pryč odesílám, vyhošťuji, vylučuji; zamítám (dona).
rēlēgo, ěre, gi, ctum opět sbírám, shromažďuji, opět navštěvuji, kolem pluji (litora); (v myslí) opět procházím, opět čtu.
rēlentesco, ěre opět ochabuji.
rēlēvo, āre opět zdvihám; polehčuji, usnadňuji; zbavuji (metu), osvěžuji (pectora mero). [ní.
rēlictio, ōnis *f* zanechání, opuštění.
rēligātio, ōnis *f* uvazování.
rēligio, ōnis *f* závazek, zbožnost, úcta posvátná, náboženství, přísaha, svědomitost; pověrčivost, pověra, bohoslužba; vina, hřích; posvátnost (fani).
rēligiōsē *adv.* zbožně; svědomitě.
rēligiōsus 3. *adj.* zbožný, bohabojný; svědomitý, úzkostlivý; pověrčivý; ctihodný, posvátný, svatý; dies *r.* nešťastný.
rēligo, āre (na zad) uvazuji; o-, upevňuji. [mella).
rēlino, ěre, ōvi, itum vybírám
relinquo, ěre, līqui, lictum zůstaviti, zanechatí, opustiti; *pass.* zbývám; stranou nechávám, zanechávám něčeho. [ky.
reliquiae, ārum *f* zbytky, ostatní; další, jiný.
rēlūceo, ěre, xi záři, odlesk vrhám, třpytím, lesknu se, svítím. [nouti.
rēlūcesco, ěre, xi znova zasvit-

rēluctor, āri vzpírám se, zápasím.
rēmāneo, ěre, nsi. zůstávám, trvám, meškám, utkvěti, uváznouti, zbýti.
rēmansio, ōnis *f* zůstání zpět, prodlení. [pomoc.
rēmēdium, i *n* lék, prostředek,
rēmeo, āre vracím se, opět procházím (aevum prožívám).
rēmētior, ěri, nsus sum opět měřím, pozoruji; projíti, procestovati (remensus *pass.*).
rēmex, ěgis *m* veslař.
Rēmi, ōrum *m* (Reims) kmen belg. na Axoně.
rēmīgium, i *n* veslování; veslo; veslaři; náčiní veslařské.
rēmigo, āre vesluji.
rēmigro, āre zpět se stěhuji, vracím se.
rēmīniscor, i vzpomínám si, rozpomínám se; vymýšlím si.
rēmisco, ěre, scui, xtum směšuji.
rēmīssē *adv.* mírně, klidně.
rēmīssio, ōnis *f* popuštění, povolení; ochabnutí, oslábnutí; úleva, zotavení; prominutí.
remissus 3. popuštěný, volný, ochablý, chabý, malátný; mírný, klidný; líný, nedbalý; remissior nepatrnější; veselý, rozpustilý.
rēmītto, ěre, si, ssum zpět posílám, zpět házím, metám, vracím; propouštím; pouštím, vydávám (humorem); popouštím, povoluji (habenas), tunica remissa uvolněná, dolů visící; rozpouštím (mella); odrážím, od sebe vydávám (sonum); něčeho se vzdávám, nechávám, upouštím, ustávám; odpouštím, promíjím (poenam); animum *r.* zotaviti; *r.* me spouštím se, poklesnouti; *pass.* skleslým býti.
rēmōlior, ěri odstrkávám.
rēmollesco, ěre měknu; rozmazlití se, zchoulostivěti.
rēmollio, ěre měkčím; změkčilým činím.

rēmōrāmen, inis *n* omeškání.
 rēmordeo, ēre, sum opět kou-
 sām, hryzu; znepokojuji, trá-
 pím.
 rēmōror, āri prodlévám, zdržuji
 se, meškám; *trans.* zdržuji,
 meškám. [nění.
 rēmōtio, ōnis *f* vzdálení, odstra-
 rēmōtus 3. odstraněný, odlehlý,
 vzdálený, dalek čeho; nepřející.
 rēmōveo, ēre, mōvi, tum vzda-
 luji, odstraňuji, odvracím, od-
 háním, odvážím, odvolávám.
 rēmūgio, ire řvu (navzájem), ozý-
 vām se.
 rēmulceo, ēre, si, sum zpět hla-
 dím; caudam schlípiti.
 rēmulum, i *n* lano vlečné.
 Rēmulus, i *m* Silvius král albský.
 rēmūnērātio, ōnis *f* odplata.
 rēmūnēror, āri odplácím, odmě-
 ňuji, obdařiti.
 rēmurmūro, āre (naproti) hučím.
 rēmus, i *m* veslo.
 Rēmus, i *m* bratr Romulův.
 rēnarro, āre opět vypravuji.
 rēnascor, i, ātus sum opět se
 rodím, povstávám, vznikám.
 rēneo, ēre rozprádám.
 rēnideo, ēre stkvěji se, zářím;
 usmívám se.
 rēnitor, i, sus. (xus) sum opírá-
 m se, protivím se.
 rēno, ōnis *m* snad sob; kožíšek,
 pláštík kožešinový.
 rēno, āre zpět pluji. [štím.
 rēnōdo, āre rozvazuji, rozpou-
 rēnōvāmen, inis *n* obnovení,
 nová podoba.
 rēnōvātio, ōnis *f* obnovení.
 rēnōvo, āre obnovuji; opakuji;
 posiluji, osvěžuji.
 rēnūmēro, āre vypočítávám, od-
 rēnuntiātio, ōnis *f* oznámení,
 ohlášení, vy-.
 renuntio, āre (zpět) oznamuji,
 zvěstuji, hlásím, prohlašuji
 (zvoleným); vypovídám (hospiti-
 tium). [nedovoluji.
 rēnuo, ēre odpírám, nesvoluji;

rēor, rēri, ratus sum domní-
 vām se, myslím; ratus domní-
 vaje se; zamýšlený, vypočtený.
 rēpāgūla, ōrum *n* závora.
 rēpandus 3. zpět zahnutý.
 rēpārābilis, e *adj.* napravitelný,
 obnovitelný.
 rēpāro, āre obnovuji, znova zří-
 zuji, opět zjednávám, napra-
 vuji; zaměňuji, vy-; opět posi-
 luji, osvěžuji (membra labori).
 rēpastinātio, ōnis *f* okopávání.
 rēpecto, ēre, xum opět česati.
 repello, ēre, reppuli, sum odrá-
 žím, odháním, odstrkávám, za-
 háním, vzdaluji, od-, odvracím;
 odmítám.
 rēpendo, ēre, di, sum odvažuji,
 vážím, splácím, od-, vyrovná-
 vām, nahrazuji.
 repens, tis *adj.* náhlý, nenadálý,
 nový; *adv.* náhle.
 rēpente *adv.* náhle, nenadále.
 repentīnō *adv.* náhle.
 rēpentīnus 3. náhlý, nenadálý;
 homines *r.* neočekávaně rychle
 cti docházející; exercitus *r.*
 rychle sebrané.
 repercussus, ūs *m* odraz. [žím.
 rēpercūtio, ēre, ssi, ssum odrá-
 reperio, ire, repperi, rtum na-
 lézám; vyhledati, shledati, zpo-
 zorovati, postřehnouti, dověděti
 se; vynalézti, vymysleti.
 repertor, is *m* nálezce, původce.
 rēpētītio, ōnis *f* opakování.
 rēpētītor is *m* požadovatel, vy-
 mahatel.
 rēpēto, ēre, īvi, itum znova usi-
 luji, mířím, napadám, útočím,
 ženu se; vracím se; zpět vo-
 lám; opět počínám, opět ko-
 nám, opakuji; od počátku pro-
 bírám, začínám; v pamět opět
 uvádím; zpět žádám, požaduji,
 res. *r.* zadostučinění žádám,
 vymáhám, vydírám (pecunias).
 repetundae, ārum *f* (t. pecuniae)
 vydírání peněz.

repleo, ēre, ēvi, ētum naplňuji, do-, zásobím.

replētus 3. naplněný, plný; vi morbi r. nakažený.

replīco, āre rozvinuji.

rēpo, ēre, rep̄sī, — lezu, plazím se.

rēpōno, ēre, sui, situm odkládám, s-, u-, v-, me r. opět se kladu, opírám (in cubitum); opět dosazuji (in scaeptra); opět stavím (plena pocula); obnovuji, opravuji (ignem, pontes); vracím (donata); zpět přivádím, nahrazuji, splácím; do zadu ohýbám (brachia); pochovávám; odstraňuji; končím (fugam); čítám, počítám mezi..

rēporto, āre zpět nesu, dopravuji; přináším (zprávu; odnáším, nabývám (victoriam).

rēposco, ēre vyžaduji, vymáhám

rēpostor, is m obnovitel. [ný.

rēpostus (-itus) 3. odlehlý, vzdálený

rēpōtia, ōrum n pitka po nějaké slavnosti.

rēpraesento, āre zpřítomňuji, hned podnikám, urychluji; napodobím, představuji (mores Catonis); hotově, hned platím; hned plním.

reprēhendo, ēre, di, sum zachycuji, chytám; kárám, plísním, výčitky činím; žaluji na..; vyvracím.

reprēhensio, ōnis f zadržení; pokárání, hana; vyvrácení.

reprēhenso, āre zadržuji.

reprēhensor, is m hánce, karatel.

repressor, is m potlačitel, omezovatel.

reprīmo, ēre, pressī, pressum zpět tisknu, zadržuji, potlačití, za-, uchlácholiti. slib.

reprōmissio, ōnis f vzájemný

reprōmitto, ēre, si, ssum navzájem slibuji. [plaziti, plazící se.

reptībilis, e adj. co se může repto, āre lezu, plazím se.

rēpūdiātio, ōnis f odmrštění, zamítnutí.

rēpūdio, āre odmítám, zamítám, zapuzuji.

rēpūdium, i n rozvod.

rēpūērasco, ēre opět dítětem se stávám. |nerad.

rēpugnanter adv. s odporem, **repugnantia**, ae f odpor.

repūgno, āre odporuji, na odpor se stavím; nesouhlasím, neshoduji se; repugnantes protivníci, nepřátelé; repugnantia, ium odpory, protivy.

repulsa, ae f odmítnutí, odmrštění, marné ucházení se; r-am ferre býti odmrštěn.

repulsus, ūs m odraz.

rēpurgo, āre opět čistím, čistěním odstraňuji.

rēpūto, āre počítám, přepočítávám, uvažuji, přemýšlím.

rēquies, tis f klid, pokoj, zotavení, odpočinek.

rēquīesco, ēre, ēvi, ētum odpočívám, zotaviti se, uklidniti se; uklidniti něco.

rēquīētus 3. odpočatý, zotavený.

rēquīro, ēre, sīvi, situm vyhledávám, zkoumám, vyzvídati, zkoumati, žádám, přejí si.

rēs, rēi f věc, předmět, okolnost, stav, poměry, čin, skutek, událost (*plur* dějiny), záležitost; pře, soud; příčina; prospěch; skutečnost, pravda; průběh, výsledek; res, -rum vesmír, svět, celá země; res publica obec, stát (i samo res; *plur.* říše, vláda, moc); res familiaris jmění (i samo res: rem augere); r. militaris vojenství; res nautica námořnictví; r. pecuniaria peněžnictví; res secundae štěstí, res adversae nestěstí; res gestae činy; res novae novoty, převraty; res divinae bohoslužba; res mihi est cum aliquo mám činiti, jest mi jednati s.; e re videtur zdá se býti s prospěchem; re vera v skutku; ante rem před bitvou.

rēsacro, āre kletby sprošťuji.
 rēsaevio, īre opět zuřím.
 rēsālūto, āre opět pozdravuji.
 rēsānesco, ěre, ui opět se uzdraviti. [opravití.
 rēsarcio, īre, si, tum vyspraviti,
 rescindo, ěre, scīdi, ssum strhnouti, roz-, sbořiti; zrušiti, neplatným učiniti. [dám se,
 rescisco, ěre, īvi, scītum dovirescribo, ěre, psi, ptum odpisuji, přepisuji, povyšuji (adequum), znova píši; znova v pole stavím (legiones).
 rēsēco, āre (opět) usekávám, uřezávám, vzdaluji, zamezuji; nationes vyplniti.
 rēsēmīno, āre znova plodím.
 rēsēquor, i, cūtus sum odpovídám, odvětiti.
 rēsēro, āre otvírám.
 rēservo, āre v záloze chovám, zachovávám, uschovávám, odkládám, nechávám si.
 rēses, idis *adj.* usedlý, zbylý; nečinný.
 rēsīdeo, ēre, sēdi, ssum sídlím, zůstávám, pozůstávám, trvám; zbývám; nečinný jsem.
 rēsīdo, ěre, sēdi, ssum usazuji se, po- se, sedám si; ssedám se, propadám se; uklidniti se.
 rēsīduus 3. *adj.* zbylý; k placení zbývajících, dlužný.
 rēsīgno, āre odpečetuji, roz-, otvírám, odkrývám; ničím, ruším (tabularum fidem); v knize účetní přenáším, poukazuji.
 rēsīlio, īre, ui odskakuji, odrážím se; zmenšuji se, krátím se.
 rēsīpisco, ěre, īvi, opět rozumu nabývám, vzpamatovati se, zotaviti se.
 rēsisto, ěre, stiti, stanouti, zastaviti se; odporuji, vzdoruji, odolávám; opět povstávám.
 rēsolvo, ěre, vi, ūtum rozvazuji, od-, rozvolňuji, u-, otvírám, vyprošťuji; platím, vyplácím, zaplatiti; mdlym, malátným či-

ním; zaháním, rozptyluji; osvobozuji.
 rēsōnābilis, e zpět se ozývající, ozvučný.
 rēsōno, āre ozývám se, zvukem naplňuji.
 rēsōnus 3. *adj.* ozývající se.
 resorbeo, ēre (opět) pohlcuji, vstřebati. [mám.
 respecto, āre ohlížím se, zření
 respectus, ūs *m* pohled zpět, ohlížení se; útočiště, útulek; zření, ohled. [pokropiti.
 respergo, ěre, si, sum postříkati,
 respersio, ōnis *f* pokropení.
 respicio, ěre, exi, ectum ohlížím se, mám zření (ohled), přiblížím; čekám.
 respīrāmen, inis *n* průduška.
 respīrātio ōnis *f* vydechování, oddychování, dýchání; oddech, přestávka; výpar.
 respīro, āre oddechuji, vy-, dýchám; zotaviti se; povoliti, popustiti.
 respiendo, ēre zářím.
 respondeo, ēre, di, sum odpovídám; zodpovídati se, dostaviti se; hodím se, shodují se, jsem s něco; vyrovnávám se; naproti ležím.
 responsio, ōnis *f* odpověď.
 responsīto, āre odpověď, dobré zdání dávám.
 responso, āre odpovídám; odporuji; pohrdám (cenis opimis).
 respōnsum, i *n* odpověď, výrok, dobré zdání.
 respublica *v.* res.
 respuo, ěre, ui odplivnouti, vy-, zamitnouti, od-
 restagno, āre bažinou se stávati, přet- kati; pod vodou býti.
 restauro, āre obnovuji.
 restinctio, ōnis *f* uhašení, uklidnění.
 restinguo, ěre, nxi, nctum shášim, u-; potlačití.
 restīpūlātio, ōnis *f* vzájemný závazek.

restípŭlor, āri vzájemně se zavazují, slibují.
 restis, is *f* provaz, lauo.
 restīto, āre váhám, meškám.
 restītuo, ěre, ui, ūtum v předešlý stav uvádím, opět stavím. opět zřizují, obnovují; nahrazují (damna), napravují; vracím, opět zjednávám, opět získávám; opět dosazují, zpět povolávám, dřívější práva vracím.
 restītūtio, ōnis *f* dosazení, navrácení v dřívější stav; udělení milosti.
 restitūtōr, is *m* obnovitel.
 resto, āre, stiti (vzadu) zůstávám, zbývám; protivím se, odporuji.
 restrictē *adv.* šetrně, spoře, skrovně; přísně.
 restrictus 3. přesný, přísný.
 restringo, ěre, nxi, ctum (zpět) utahuji, svazuji; stahuji, svírám (animum maestitia).
 řesulto, āre odskakuji, odrážím se; ozývám se.
 řesūmo, ěre, psi, ptum zpět беру, opět nabývám (speciem caelestem), obnovuji (pugnam).
 resŭpīno, āre zpět ohýbám, na znak srážím.
 řesŭpīnus 3. zpět ohnutý, na znak ležící; pyšný, vypínavý.
 řesurgo, ěre, rrexī, ctum opět se zvedám, povstávám, vzpřimují se.
 resuscito, āre znova probouzím.
 rētardātio, ōnis *f* zdržování, průtah.
 rētardo, āre zdržuji, zdržuji.
 rēte, is *n* síť.
 rētēgo, ěre, xi, ctum odkrývám, obnažuji; ukazuji, projevují.
 retendo, ěre, di, sum, tum povoluji.
 rētentio, ōnis *f* zadržení, po-
 rētento, āre zdržuji, držím; udržuji.
 retentus, ūs *m* zadržení.
 rētexo, ěre, xui, xtum rozpárati, rozloučiti; znova tkáti, předě-

lati, přepracovati, obnoviti, opakovati.
 rētīcentia, ae *f* zamlčení, mlčení.
 rētīceo, ěre, ui zamlčeti, za-se, mlčeti.
 rētīculum, i *n* síťka, sáček.
 rētīnāculum, i *n* pouto, provaz.
 rētīneo, ěre, ui, entum zdržuji, zdržuji, u-, po-; zachovávám.
 rētīnnio, ěre zase zním, ozývám se.
 rētorqueo, ěre. si, tum zpět kroutím, otáčím, obracím; mentem měním.
 retractātio, ōnis *f* odmítnutí, zpěčování se.
 retracto, āre opět se chāpu, dotýkám, opět konám, rozmýšlím, uvažuji; odmítám, zpěčuji se; zpět беру, odvolávám.
 retractus 3. vzdálený, odlehlý.
 retrāho, ěre, xi, ctum odtahuji, zpět přivádím, přivlékám, vytrhuji, zachraňuji.
 retrībno, ěre, ui, ūtum opět uděluji, dávám, vracím.
 retrō *adv.* zpět, zpátky, vzadu, do zadu.
 retrōcēdo, ěre ustupuji. [ceně.
 retrorsum, -us *adv.* nazpět, obrátě.
 retroversus 3. zpět obíracený.
 retrūsus 3. vzdálený, skrytý.
 rētundo, ěre, di, sum tupím, otupuji, seslabuji, mařím.
 rētūsus 3. tupý.
 reus 3. *adj.* obžalovaný, vinný; *subst.* vinník; voti r. slibem vázaný.
 rěvālesco, ěre, ui opět se pozdravuji, zotavuji, platností opět nabývám.
 rěvēho, ěre, xi, ctum zpět vezu, odvážím, odnáším; *pass.* zpět jedu, pluji, vracím se.
 rěvello, ěre, velli, vulsum ode-
 rvati, vy-, u-, vytrhnouti.
 rěvēlo, āre odhaliti, obnažiti.
 rěvēnio, ěre, ni, ntum vracím se.
 rěvērā v. res.
 rěvērens, tis uctivý, ūcty plný.
 rěvērenter *adv.* uctivě.

řevěrentia, *ae f* úcta, uctivost; *personis*. Reverentia.
 řevěreor, *ēri*, itus sum z úcty ustupuji, ctím, uctívám, v uctivosti mám.
 reversio, *ōnis f* návrat, ob-
 revertor, *i*, reverti, reversus obracím se, vracím se.
 řevincio, *īre, nxi, nctum* uvazuji, při-, upevňuji.
 řevinco, *ēre, vici, ctum* (opět) přemáhám, vyvrátiti, usvědčiti.
 řeviresco, *ēre, ui* opět se zazeleňati, zmládnouti, o-, opět se siliti, vykvéstí.
 řevīso, *ēre*, ohlížím se, při-, do-; opět navštěvuji, prohlížím.
 řevīvisco, *ēre* opět obživuji, sbírám se, zotavuji se.
 řevōcābilis, *e adj.* odvolatelný.
 řevōcāmen, *inis n* odvolání; výstražný příklad.
 řevōcātio, *ōnis f* odvolání; řečn. opravení se.
 řevōco, *āre* zpět volám, opět volám; odvolávám, odvracím, zdržuji, zrazuji od něčeho; obracím k něčemu; opakuji, obnovuji; v paměť uvádím, upomínku obnovuji; přivádím, vztahuji, omezují; in dubium r. v pochybnost беру.
 řevōlo, *āre* zpět letím, odlétám.
 řevolvo, *ēre, vi, ūtum* zpět valím, vinu, točím, kulím; *pass.* vracím se, opětuji se; equo revolvī s koně se svaliti; opět rozbaluji, otvírám, opakuji, opět vypravuji, přemítám, opět podnikám.
 řevōmo, *ēre, ui*, opět chrlím, vyvrhuji. [ochránce.
 rex, *gis m* král, vládce; patron.
 Rhadamanthos (-us), *i m* syn Jovův, bratr Minoův, soudce v podsvětí.
 Rhaeti atp. v. Rae-
 Rhamnūsis, *dis f* bohyně rhamnuntská = Nemesis.
 Rhamnūsius 3. *adj.* rhamnuntský

(*m.* na Kretě); Rhamnusia = Nemesis.
 Rhamses, *is m* král egyptský
 Rhanis, *dis f* nymfa z družiny Dianiny. [Homerových.
 rhapsōdia, *ae f* úryvek básně
 Rhēa, *ae f* Silvia dcera krále Numitora, matka Romulova a Remova.
 Rhea, *ae f* = Cybele.
 rhēda v. reda.
 Rhēgiūm, *i n m.* v Bruttiijsku při úžině Sicilské; *adj.* Rhēginus 3.
 Rhēnus, *i m* Rýn, pohraniční řeka mezi Gallií a Germanií.
 Rhēsus, *i m* král thracký Trojanům na pomoc přišlý.
 rhētor, *is m* rhetor, učitel řečnictví; řečník. [řečnické.
 rhētōrica, *ae f* rhetorika, umění
 rhētōricē *adv.* řečnický, s řečnickou výzdobou.
 rhētōricus 3. řečnický, umění řečnického se týkající; *neut. pl.* rhetorika.
 Rhipaeus 3. krajina na konci Sarmatie: ripejský.
 Rhōdānus, *i m* (Rhōne) řeka protékající jezerem Lemanským. [Rhodus.
 Rhōdii, *ōrum m* Rhodané, v
 Rhōdos, (-us) *i f* ostrov při jižozáp. břehu M. Asie; *adj.* Rhōdius 3.
 Rhōdōpe, *ēs f* pohoří v Thracii; *meton.* = Thracie; *adj.* Rhōdōpēius 3.
 Rhoduntia, *ae f* vrchol hory Oity.
 Rhoetēum, *i n* mys a město v Troadě; *adj.* Rhoetēus 3.
 Rhoetus, *i m* 1. Gigant; 2. Kentaur; 3. druh Fineův; 4. král Marsů.
 rhombus, *i m* obroučka, kroužek kouzelný; kambala.
 rhomphaea, *ae f* (rumpia) dlouhé kopí házecí; dlouhý dvojostrý meč.

rhythmicus 3., rhythmický:
subst. učitel, rhythm, taktu.

ricinium, *i n* smuteční rouška.

rictus, *ūs* (um, *i*) *m* otevřená
ústa, tlama.

rideo, *ēre*, *si*, *sum* směji se, usmí-
vám se, zářím; posmívám se.

ridiculē *adv.* směšně, k smíchu.

ridiculum, *i n* žert, smích, vtip.

ridiculus 3. *adj.* směšný, žerto-
vný. [trčím.

rigeo, *ēre* jsem ztuhlý; ježím se;

rigesco, *ēre* tuhnu, tvrdnu, je-
žím se.

rigidē *adv.* ztuha; přísně.

riġo, *āre* zavlažuji, zavodňuji;
kropím. [Mosele.

Rigōdūlum, *i n m.* treverské na

rigor, *is m* tuhost, ztuhlost,
ztrnulost; nepoddajnost, pří-
snost, tvrdost; *meton.* zima,
mráz. [vlažený.

riġuus 3. *adj.* zavlažující; za-

rīma, *ae f* trhlina, skulina; *igneā*
r. blesk; *rimas agere*, *ducere*
trhliny dostavati.

rīmor, *āri* štípám, rozrývám,
prohrabávám, prohledávám

rīmōsus 3. *adj.* plný trhlín.

ringor, *i*, *rictus sum* ústa otví-
rám, zuby cením, horším se.

rīpa, *ae f* břeh (řeky); *bās.* *i*
břeh moře.

rīsor, *is m* smíšek, posměváček.

rīsus, *ūs m* smích, posměch, vý-

rītē *adv.* dle dochovaných ob-
řadů, řádně; obyčejným způso-
bem; slavnostně, zákonitě.

rītus, *ūs m* (dochovaný, staro-
bylý) obřad náboženský; zvyk,
mrav.

rīvālis, *e adj.* potoční; *subst.*
soupeř, sok. [kovství.

rīvālitās, *tis f* soupeřství, so-
půvek, *i m* potůček.

rīvus, *i m* potok.

rixa, *ae f* spor, váda, hádka.

rixor, *āri* pru, hádám se.

rōbigo, *inis f* rez; *hnīs* na zu-
bech; hniloba lenosti; sněh.

Rōbīgus, *i, -go, inis f* božstvo
řím. odvracející sněh obilní.

rōboreus 3. *adj.* dubový.

rōboro, *āre* silím, upevňuji.

rōbar, *oris n* dřevo dubové. tvr-
dost, jádro, jadrnost, síla, základ.

rōbustus 3. *adj.* dubový, silný,
mohutný, pevný, mocný.

rōdo, *ēre, si, sum* hlodám, hryzu;
podemílám; ohlodávám, zleh-
čuji. [jíci.

rōgālis, *e adj.* hranice se týka-

rōgātio, *ōnis f* otázka; dotaz
(k lidu), návrh zákona; žádost,
prosba.

rōgātiuncula, *ae f* krátká otázka
závěr v sobě obsahující.

rōgātor, *is m* tazatel, navrhova-
tel zákona, sběratel hlasů.

rōgātus, *ūs m* (*jen abl.*) prosba,
žádost.

rōgīto, *āre* dotazuji se.

rōgo, *āre* táži se; dotaz činím;
prosím, žádám; zákon navrhuji;
navrhuji: *sacrāmētō r.* beru
pod přísahu.

rōgus, *i m* hranice.

Rōma, *ae f* Řím, hl. m. Itali.

Rōmānus 3. *adj.* římský, *Rōmā*
nī, ōrum Římané.

Rōmūlus, *i m* syn Rhee Silvie,
bratr Remův, zakladatel Říma;
adj. *Rōmuleus* 3.; potomek
jeho *Rōmūlidēs*, *ae m, plur.*
= Římané.

rōrārii, *ōrum m* lehkooděnci
římští za triarii stojící.

rōro, *āre* rosím, rosu nechávám
vznikati; kapu, jsem vlhký;
kropím, kapat nechávám.

ros, *ris m* rosa, *plur.* rosné kap-
ky, rosa; tekutina, voda; *rores*
pluvii deštivý mrak; slzy; bal-
sám; *ros marinus* rozmarina.

rōsa, *ae f* růže; věnec z růží;
keř růžový; červeně růžová.

rōsārius 3. *adj.* růžový, *rosarium*,
i n růžový plot, růžová zahrada.

roscidus 3. *adj.* orosený, pokro-
pený, ovlažený, zvlhlý.

Roscius, *m* 1. L. legat Caesarův; 2. Q. R. slavný herec, přítel Ciceronův; 3. Sex. R. Amerijský z otce vraždy obžalovaný a Ciceronem hájený; 4. L. R. přítel Ciceronův, tribun lidu; *adj.* Rosciānus 3.

rōsētum, *i n* plot růžový, zahrada růžová.

rōseus 3. *adj.* růžový.

Rōseus 3. *adj.* rosejský (krajina u Reate v Sabinsku).

rostrātus 3. zobcem opatřený; columna r. sloup zobci lodními ozdobený; corona r. čestný věnec za slezení nepřátelské lodi.

rostrum, *i n* zobák; zobec lodní, bodec; nos, čumák; předek lodi; *pl.* řečníště na foru říms.

rōta, *ae f* kolo.

rōto, *āre* točím, kroužím.

rōtundē *adv.* zaokrouhleně.

rōtundo, *āre* zaokrouhluji.

rōtundus 3. *adj.* okrouhlý, kulatý, zaokrouhlený, odměřený, v sebe uzavřený.

Rōxāne, *es f* dc. Oxyartova, manžel. Alexandrova.

rūbēfācio, *ēre, fēci, factum* začerveniti, *pass.* začervenati.

rubens, *tis adj.* červený, červenavý.

rūbeo, *ēre* červenám se, rdím se

rūber 3. *adj.* červený; Rubra saxa *m.* etrurské nedaleko Kremery.

rūbesco, *ēre* červenám se, rdím se.

rūbēta, *ōrum n* ostružin.

rūbeus 3. *adj.* ostružinový.

Rūbico, *ōnis m* říčka na hran. mezi Italií a Gallií Cisalp.

rubicundus 3. červený (ohnivě); červeně pomalovaný; žlutočervený.

rubigo *v.* robigo. [*vený.*]

rūbor, *is m* červeň, zardělost, stud, stydlivost, zahanbení, hanba.

rubrica, *ae f* červená barva.

Rubrius, *i m* L. senator, Pompejovec.

rūbus, *i m* ostružina.

ructo, *āre (-or, āri)* řihám, škytám, vyvrhuji.

rūdēns, *tis m* lano lodní.

rūdimentum, *i n* první vyučování, první pokus, začátek.

Rūdīnus 3. *adj.* z Rudií (*m.* v Kalabrii).

rūdis, *e adj.* surový, nevzdělaný, neumělý, hrubý; nezkušený, neznalý; nemající vloh.

rūdis, *is f* rapír šermířský dávaný gladiátorům na znamení propuštění neb uznání mistrov.

rūdo, *ēre, īvi řvu.* [*ství.*]

rūdus, *eris n* drobné kamení, štěrk, rum.

rūfūlus 3. *adj.* červenavý; Rufuli tribunové vojenští vojévůdcem samým volení (lidem v komitích volení sluli Comi-

Rūfus *v.* Sulpicius. [*tíati.*]

rūga, *ae f* vráska.

Rugii, *ōrum m* národ přímořs. mezi Odrou a Vislou.

rūgōsus 3. vrásčitý.

rūina, *ae f* pád, spadnutí, sboření, sřícenina; záhuba, neštěstí; převrat; ruinam dare sřítiti se.

rūinōsus 3. *adj.* sesutím hrozící, na spadnutí; sesutý.

Rullus, *i m* P. Servilius, proti němuž Cicero měl tři řeči agrární.

Rūmīna, *ae f* bohyně kojících uctívaná ve chrámě poblíže stromu fíkového, pod nímž dle pověsti vlčice kojila Romula a Rema; Ruminālis ficus.

rūmīno, *āre (-or)* přežvykuji.

rūmor, *is m* lomoz, hukot, křik, hluk pověst, hlas, mínění veřejné.

rumpo, *ēre, rūpi, ptum* zlomiti, rozbiti, rozpojití, roztrhnouti, prolomiti, roz-, u-; porušiti, z-, přerušiti; *pass.* puknouti, rozskočiti se.

rūmuscūlus, *i m* bezvýznamná řeč, tlach.
rūna, *ae f* druh střel.
rūo, *ěre*, *rui*, *rūtum* řítím se, ženu se, pádím, valím se, hrnu se, vyrazím (*vox*); porážím, vyvracím; padám, klesám, upadám.
rūpes, *is f* skála, úskalí.
Rūpilius 3. rod říms.: 1. P. R. konsul 131 př. K.; 2. A. R. lékař; 3. herec za doby Ciceronovy; 4. P. R. Rex vrstevník Horatiův Oktavianem proskribovaný.
ruptor, *is m* rušitel.
rūrīcōla, *ae c.* venkovský, rolnický; *subst.* = býk; *plur.* rolníci. [zený.
rūrīgēna, *ae m* na venkově naro-
rursum v. násl.
rūrsus *adv.* opět, zpět, znova; naproti tomu, navzájem.
rūs, *ris n* venkov; statek venkovský; *r. colentes* venkované; *rus* na venek; *rure* z venkova, *ruri* na venkově.
ruscum, *i n* listnatec (*ruscus aculatus* Linné).

rusticānus 3. venkovský.
rusticatio, *ōnis* pobyt na venkově.
rusticitas, *tis f* venkovský mráv, neohrabanost, nejapnost; hloupost, nemístný stud. [žuji.
rustīcor, *āri* na venkově se zdr-
rusticulus, *i m* venkovánek.
rusticus 3. venkovský, selský; hloupý, neohrabaný; *subst.* se-
dlák, selka.
rūta, *ae f* routa.
ruta caesa *n* věci vykopané a zporážené, jež majitel při prodeji statku si ponechával; věci movité.
Rūtēni, *ōrum m* kmen galský vých. od horní Garumny.
Rūtīlius, *i m* Lupus praetor, Pompejovec; P. R. Rufus dějepisec, konsul za Maria.
rūtīlo, *āre* červenavě, jako zlato se lesknu. [zlatožlutý.
rūtīlus 3. *adj.* červenavý, rudý,
Rutilus, M. Sempronius velitel jízdy Caesarovy.
rutrum, *i n* rýč.
Rūtīli, *ōrum m* kmen starolatin-
ský (hl. m. Ardea).

S.

S. predejmění Sextus.
Sabaenus 3. *adj.* sabský, ze Saby; obyv. Sabaei, *ōrum m*.
Sābātinus lacus laco di Bracciano v Etrurii; obyv. Sabatini, *ōrum m*.
Sābazius, *i m* příjmení Bakcho-
vo; Sabazia, *ōrum n* slavnost Bakchova.
sabbāta, *ōrum n* sobota, svátek židovský.
Sābelli, *ōrum m* (= potomci Sabinů) Sabinové; *adj* Sābellus.
Sābīna, *ae f* Sabinka.
Sābīni, *ōrum m* staroitalský kmen ve střední Italii; *meton.* Sabin-

sko; *adj.* Sābīnus 3., herba S. (*iuniperus Sabina*) Sabinum, *i n* víno sabinské.
Sabīnus v. Titurius.
Sabis, *is m* (Sambre) řeka belg., přítok Mosy [přítěž.
sāburra, *ae f* písek jako lodní
Saburra, *ae f* vojevůdce krále numidského Juby.
saccūlus, *i m* sáček k čištění ví
saccus, *i m* pytel.
sācellum, *i n* kaplička.
sācer, *cra*, *rum adj.* posvátný, svatý, zasvěcený; bohům podzemním propadlý, prokletý, zlořečený.

sacerdos, ōtis *c.* kněz, kněžka;
Phoebe Triviaeque *s.* = Sibylla;
Troica *s.* = Ilia; regina *s.*
Rhea Silvia.

sacerdōtium, *i n* kněžství.

sacra, ōrum *n* oběti, bohoslužba;
tajnosti.

sacrāmentum, *i n* posvátný zá-
vazek, přísaha; suma jako ruko-
jemství složená (na posvátném
místě chovaná); vedení pře, pře.

sacrārium, *i n* svatyně.

sacrātus 3. zasvěcený, po-.

sacrīcōla, *ae c.* obstaravatel bo-
hoslužeb, kněz. [nosící.

sacrifer 3. *adj.* věci posvátné

sacrificium, *i n* posvátný úkon,
oběť.

sacrifico, āre obětuji.

sacrificulus, *i m* obětník; rex *s.*
kněz, na nějž přešlo z býv.
králů právo obětní. [jící.

sacrificus 3. *adj.* obětní; obětu-

sacrilegium, *i n* svatokrádež,
rušení náboženství.

sacrilegus, *i m* svatokrádce;
adj. svatokrádežný, bohaprázd-
ný, zločinný, prokletý.

Sacriportus, ūs *m m.* u Prae-
neste; městečko u zál. Tarent-
ského.

sacro, āre zasvěcuji, po-, věnuji;
smrti zasvěcuji, proklínám; za
svatého prohlašuji, jako svatého
uctívám; nesmrtelným činím,
zvěčňuji. [telný.

sacrosanctus 3. *adj.* nedotknu-
sacrum, *i n* věc posvátná; sva-
tyně; *pl.* oběti, bohoslužba,
mysterie, náboženství; tajnosti.

saeculāris, *e adj.* stoletní, vždy
za sto let slavený (ludi) neb
zpívaný (carmen).

saeculum, *i n* věk lidský, gene-
race; doba panování; věk, sto-
letí, duch času; řada let.

saepe *adv.* (saepius, saepissime)
často.

saepenumerō *adv.* často.

saepes, *is f* ohrada, plot.

saepimentum, *i n* ohrada.

saepio, īre, psi, ptum ohrazuji,
uzavírám, obkličuji, obsazuji.

saeptum, *i n* ohrada, plot; *plur.*
stáje, salaše; šraňky, v nichž
lid v komitích hlasoval.

saeta, *ae f* štětina, žíně, vlásina,
chlup.

saetiger 3. *adj.* štětinatý; *subst.*
štětínáč, kanec. [patý.

saetōsus 3. *adj.* štětinatý, chlu-

saevio, īre, ii, itum zuřím.

saevitia, *ae f* zuřivost, vztek;
krutost, přísnost.

saevus 3. zuřivý, vzteklý, lítý,
krutý, divoký, strašný.

sāga, *ae f* věštka, vědma.

sāgacitas, *tis f* bystrost smyslů,
bystrozrak, důvtip. [lstně.

sāgaciter *adv.* bystře; chytře,
Sāgāna, *ae f* čarodějka, věštka
říms.

Sāgāris, **Sangarius** *m* řeka
v Bithynii (Sacaria).

sāgātus 3. sagem oděný.

sagax, *cis adj.* bystře číjící, če-
nichavý, slídívý, bystrý.

sāgīna, *ae f* krmení, píce, po-
trava.

sāgīno, āre krmím.

sāgio, īre bystře čiji, čenichám,
větrím.

sāgitta, *ae f* šíp. [střelec.

sāgittārius, *i m* lučištník, luko-

sāgittifer 3. *adj.* šípy nosící.

sagumen, *inis n* posvátná tráva
na Kapitolu natrhaná propůj-
čující nedotknutelnosti fetiālům
a vyslancům.

sagulum, *i n* vojenský plášť.

sāgum, *i n* plášť vojenský i ce-
stovní, zvl. oděv otroků.

Sāguntum, *i n* město ve vých.

Hispanii; *adj.* **Sāguntinus** 3.

sāgus 3. *adj.* věštecký.

Sais, *is f* hl. m. dolního Aegypta.

sāl, *is m* sůl; moře; *plur.* vtip,
duševní bystrost, vkus.

Salācia, *ae f* mořská bohyně.

Salaeca, *ae f m.* v Africe.

Sălămis īnis *f* ostrov v zálivu Saronském; *m*. na Kypru; *adj*.
Salamīnius 3.
Sălăpia, *ae f m*. v Apulii; *adj*.
Salapīnus 3.; *obyv.* Salapī-
tāni, ōrum *m*.
sălārius 3. *adj*. solní; *salarium*,
i n čestný žold, dar vojínům.
Salassi, ōrum *m* kmen alpský
v nyn. Savojsku.
sălax, *cis adj*. chlípny, chlípnost
působící.
sălebra, *ae f* hrboletá, nerovná
cesta; drsnost; nesnáz.
sălebrōsus 3. *adj*. hrboletý, drsný
Saleius, *i m* Bassus básník říms.
Sălentini, ōrum *m* kmen v Ka-
labrii; *adj*. Sălentinus 3.
Sălernum, *i n m*. v Picenu.
Salgāneus, *i f m*. v Boiotii.
Săliāris, *e adj*. salijský; nád-
herný (dapes).
săliātus, ūs *m* důstojnost kněze
salijského.
sălictum, *i n* vrboví.
sălignus 3. *adj*. vrbový.
Sălii, ōrum *m* kněží Martovi
Numou zřízení.
sălinae, ārum *f* solné doly, solny.
sălinum, *i n* solnička, slánka.
sălio, īre, itum solím.
sălio, īre, ii, ui skáči, poskakují.
săliunca, *ae f* gallský nard (Va-
leriana celtica).
sălix, *cis f* vrba, jíva.
Sallustius *m* C. S. Crispus děje-
pisec říms.; klient Ciceronův;
synovec dějepiscův; *adj*. Sallu-
stiānus 3.
Sallyes, *um m* národ ligurský
sev. od Massilie.
Salmăcis, *dis f* pramen v Boiotii
zženštilost působící a nymfa
jeho; o člověku: zženštilec.
Salmōneus, *i m* syn Aiolův,
král elidský.
Salmōnis, *dis f* dc. Salmoneova.
Sălōnae. ārum (-na, *ae f* město
na pobřeží dalmatském (blíže
nyn. Splitu).

salsāmentārius, *i m* obchodník
s nasolenými rybami.
salsāmentum, *i n* rosol rybi.
salsē *adv*. vtipně.
salsus 3. solený, slaný; vtipný.
saltātio, ōnis *f* tančení, taneo.
saltātor, *is m* tanečník.
saltātrix, *cis f* tanečnice.
saltātus, ūs *m* tanec. [ani.
saltem *adv*. aspoň; v záporu:
salto, āre tančím, poskakují;
tancem představuji; za tance
prozpěvují, tancem provázím.
saltuōsus 3. *adj*. hvozdnatý, les-
natý. [úval, průsmyk, těsnina.
saltus, ūs *m* hora, hvozď, lesní
saltus, ūs *m* skákání, skok, tanec;
s. dare skok učiniti.
salūber, *ris, e (i -bris, e) adj*.
zdravý, prospěšný, užitečný,
silný, působivý, léčivý.
sălūbritas, *tis f* zdravot; léčivá
moc; zdraví.
salūbriter *adv*. užitečně, ku
prospěchu, výhodně.
sălum, *i n* širé moře, moře;
vlnění mořské, kolísání lodi a
jím způsobená nemoc mořská.
sălus, ūtis *f* zdraví, spása, zdar,
blaho, záchrana, prospěch.
sălūtāris, *e adj*. prospěšný, spas-
ný, zdravý (zdraví působící).
sălūtāriter *adv*. prospěšně, vý-
hodně. pozdrav.
sălūtātio, ōnis *f* pozdravování,
sălūtifer 3. *adj*. spasný, léčivý.
sălūto, āre pozdravuji, štěstí
přeji; klaním se (numen); ví-
tám (augurium); za účelem po-
zdravu navštěvuji.
salvē *adv*. dobře.
salveo, āre zdrav jsem; *salve*
buď zdrav! s bohem! *s.* iubeo
pozdravuji.
salvus 3. *adj*. zdrav, živ, bez
pohromy, bez porušení.
Sămăritae, ārum *m* Samaritáni.
Samarōbrīva, *ae f* (Amiens)
hlavní město Ambianů na lev.
břehu Samary.

Sāme, ēs *f* (Samos) ostrov Ke-falenia a hl. m. jeho; obyv. Samaei, ōrum *m*.

Samnis, itis *adj.* samnitský; *subst.* Samnit. *plur.* Samnites, um, ium 1. Samnité, 2. gladiatoři po způsobu samnitském ozbrojení. [Italií.]

Samnium, i *n* země ve střed. Sāmothrāces, um *m* obyv. Sāmothraky.

Sāmothrācia, ae *f* ostrov Zankle.

Sāmus, (-os) i *f* ostrov u M. Asie; *adj.* Sāmīus 3.; S. vir = Pythagoras; Sāmīa, ōrum *n* nádoby samské velice křehké; obyv. Sāmīi, ōrum *m*.

sānābīlis, e *adj.* zhojitelný.

sānātio, ōnis *f* léčení, uzdravení.

sancio, īre, nxi, nctum svěřím, posvěcuji, přísahou stanovím, schvaluji, potvrzuji, uznávám, neodvolatelnou platnost uděluji; pod trestem zakazuji.

sanctē *adv.* svatě, s posvátnou úctou; sanctissime colo jako největší svátost ctím.

sanctīmōnia, ae *f* svatost, čistota mravů, bezúhonnost.

sanctio, ōnis *f* neporušitelné stanovení zákona.

sanctitas, tis *f* nedotknutelnost, svatost, posvátnost, zbožnost, čistota mravů.

sanctor, is *m* stanovitel.

sanctus 3. *adj.* posvátný, svatý, nedotknutelný; ctihodný, čistý, bezúhonný; mravný, cudný.

Sancus (-gus), i *m* božstvo sabinské.

sānē *adv.* rozumně; vskutku, opravdu, zajisté, arci; ovšem.

Sangarius v. Sagaris.

sanguinans, tis krvežíznivý.

sanguineus 3. *adj.* krvavý, krvežíznivý.

sanguinolentus 3. krvavý.

sanguis, inis *m* krev, krveprolití; rod, původ; sanguis propinquus

blízké příbuzenství; potomek; síla životní.

sānies, ēi *f* zkažená krev, hnis, jed, jedovatina.

sānitas, tis *f* zdravot, zdraví; rozum, rozvážlivost.

sannio, ōnis *m* šasek, kašpárek.

sāno, āre hojím, léčím, uzdravuji; nahrazuji; animos *s.* upokojiti.

Sanguālis, e *adj.* Sankovi zasvěcený (avis).

Santōni, ōrum (-es, um) *m* (Sain-tes) kmen galský sev. od dolní Garumny.

sānus 3. *adj.* zdravý; rozumný, strýzlivý; male *s.* = insanus.

sāpa, ae *f* zavařený mošt.

Sāpaei, ōrum *m* thracký kmen u Propontidy. [mudrc.]

sapiens, tis *adj.* moudrý; *subst.*

sapienter *adv.* moudře; *s.* hostem amare velkomyslně.

sapientia, ae *f* moudrost, rozumnost; filosofie.

sāpientipōtens, tis moudrosti mocný.

sāpio, ēre, ii chutnám, voním; mám rozum, jsem rozumný; zmoudřeti.

sāpor, is *m* chuť, vůně; vkus.

Sapphō, ūs *f* řecká básnířka z Lesbu.

Sapriortus, ūs *m* přístav mezi Sybaridou a Tarentem.

sarcīna, ae *f* ranec; *pl.* zavazadla, břímě, jež si vojín sám nesl. [soumarský.]

sarcinārius 3. *adj.* zavazadelní,

sarcio, īre, si, tum spraviti, napraviti, nahraditi.

sarcūlum, i *n* motyka.

Sarda, ae *f* Sardiňanka.

Sardānāpālus, i *m* změkčilý král assyrský.

Sardes, ium *f* hl. město Lydie.

Sardi, ōrum *m* obyv. Sardinie.

Sardīnia, ae *f* ostrov záp. od Italie; *adj.* Sardiniensis, e a

Sardus 3.

Sardōus 3. *adj.* sardinský; **S.** herba pryskyřník (jed. rostl.).
sārissa, *ae f* dlouhé kopí makedonské.

Sarmātae, *ārum m* (Sauromatae) Sarmaté; *adj.* Sarmāticus 3. (mare S. = Pontus Euxinus); *adv.* Sarmāticē (loqui).

Sarmatis, *dis f* sarmatský (tellus).
sarmentum, *i n plur.* roští, chrastí. (Sarno).

Sarnus, *i m* řeka v Campanii
Sarpēdōn, *ōnis m* kníže Lykiů ve válce trojské; *adj.* Sarpēdōnius 3.

Sarra, *ae f* = Tyrus; *adj.* Sarra-nus 3. tyrský.

Sarrastes, *um m* národ kam-panský.

sartus 3. spravený; sarta tecta budovy v dobrém stavu.

Sarus, *i m* řeka v Lykii.

Sāserna, *ae m* S. stoupenec An-sat v. satis. [toniův.

sāta, *ōrum n* osení, sady.

sātelles, *ītis m* průvodce, zbroj-noš, *pl.* osobní stráž, družina.

sāτίας, *tis f* sytost, přesycenost.

Sāticula, *ae f m.* v Campanii; *adj.* Saticulānus 3. obyv.

Saticulus, *i.*

sātiētas, *tis f* nasycení, sytost, přesycenost, nadbytek.

sātin' = satisne.

sātio, *āre* sytím, nasycuji, uspo-kojuji; přesycuji.

sātio, *ōnis f* setba, zasetí; *plur.* osetá pole.

sātira *ae f* báseň smíšeného ob-sahu, později didaktická.

sātis (sat) *adv.* dosti; satius lépe, výhodněji; s. duco za lepší po-kládám; s. est dostačí; s. ha-bere spokojiti se; s. accipio zá-ruku dostávám, satis do záruku dávám; s. facio zadost činím, uspokojuji, zadostučinění dá-vám, omlouvám se.

sātisdo } v. satis.
sātisfacio }

sātisfactio, *ōnis f* dostiučinění; odprošení, omluva, ospravedl-nění.

sātor, *is m* ploditel, původce.

satrāpēs, *is m* satrap, perský místodržitel.

Satricum, *i n m.* v Latii; obyv. Satricāni, *ōrum m.*

sātur 3. *adj.* sytý, nasycený; hojný, bohatý, plný (praesae-pia); rozmanitý (gestus).

sātūra, *ae f* (lanx) mísa naplněná rozmanitým ovocem; všeho chuť, směs; per s-am bez pořádku.

Saturae palus jezero v Latii.

sātūreia, *ae f* (-a, *ōrum n*) sa-turej (rostl.).

sātūritas, *tis f* sytost; hojnost.

Sāturnālia, *ōrum n* slavnost v prosinci konaná.

Sāturnia, *ae f* = Juno; *m.* v Etrurii; *m.* v Latii.

Saturninus, *i m* L. Apulēius tribun lidu r. 100. př. K.

Sāturnius 3. *adj.* Saturnův, sa-turnský; **S.** terra = Latium, **S.** pater = Juppiter; **S.** tellus = Italia; **S.** regna zlatý věk; **S.** gens = Italové; **S.** domitor maris = Neptun; **S.** numerus staré neumělé básnictví

Sāturnius, *i m* 1. Juppiter; 2. Pluto.

Sāturnus, *i m* starý král Latia, pozd. bůh ztotožněný s řec. Kronem; hvězda Saturn.

sātūro, *āre* sytím, naplňuji, uspokojuji.

sātus 3. zplozený, pocházející; *subst.* zplozenec, syn.

sātus, *ūs m* osévání, plození; osení.

sātýriscus, *i m* malý satyr.

Sātýrus, *i m* satyr, božstvo lesní s kozíma nohama; *plur.* též = hry satyrské.

sanciātio, *ōnis f* poranění.

sancio, *āre* poraniti; usmrtiti.

saucius 3. *adj.* raněný, po-, po-škozený.

Sauromatae v. Sarmatae.

sāvio v. suavio.

Sāvo, ōnis *m* řeka v Ligurii.

Saxa rubra místo mezi Římem a Vejemi.

saxētum, *i n* skalnaté místo.

saxeus 3. *adj.* skalní, skalnatý, kamenný; *s.* fieri zkameněti.

saxificus 3. *adj.* v kámen měnící.

saxifragus 3. *adj.* skály drtící.

saxōsus 3. *adj.* skalnatý, kamenný.

saxulum, *i n* skalka.

saxum, *i n* kámen, balvan, skála.

scābellum, *i n* lavička, podnožka; nástroj hudební v pohyb uváděný šlapáním.

scāber 3. *adj.* drsný, nečistý, prašivý.

scābies, *ei f* drsnost, svrab, prašivina; svrbění.

scābo, ěre, ābi škrabu, drbám.

Scaea porta, *ae f* brána skajská v Troji.

scaena, *ae f* jeviště; veřejnost, veřejné představení, pohled na., divadlo; zařízení.

scaenicus *adj.* divadelní; *subst.* herec. [ciovo.

Scaevola (levičák) příjm. Muscaevus 3. *adj.* levý.

scāla, *ae f* obyč. plur. žebřík, schody.

Scaldis, *is m* řeka Šelda v Belgii.

scalmus, *i m* kolík, v němž se veslo pohybuje; synekd. člun.

scalpellum, *i n* nožík lékařský.

scalpo, ěre, psi. ptum řezu, škrábu, ryji, rýpám, zakopávám.

scalprum, *i n* nůž chirurgický, zahradnický, knejp.

Scamander, dri *m* řeka v Mysii.

scammōnēa, *ae f* počišťovací kořen rebarbora.

scamnum, *i n* lavice; podnožka.

scando, ěre, di, sum stoupám, vystupuji, slézám.

scandūla, *ae f* šindel, kryt střechy.

Scantia silva *f* les v Kampanii.

scāpha, *ae f* člun, lodička.

scāphium, *i n* pohár, číše.

Scaptia, *ae f m.* v Latii.

scāpūlae, ārum *f* lopatky.

scārus *i m* druh pyskouna.

scatebra, *ae f* vytékání, vyvírání vody, voda.

scāteo, ěre, ěre pramením, vyvěrám, prýštím; hemžím se, pln jsem. [vývařisko.

scātūrigo, *inis f* pramenitá voda,

scaurus 3. *adj.* s vynikajícími kotníky. [prázdň.

scēlērātē *adv.* zločinně, boha-

scēlērātus 3. *adj.* zločinem poskvrněný, znesvěcený; zločinný, hanebný; nešlechtný; Proteus *s.* lstivý; *subst.* zločinec.

scēlěro, āre zločinem znesvěcuji, poskvrňuji.

scēlestē *adv.* zločinně, bezbožně.

scēlestus 3. *adj.* zločinný, bezbožný; *subst.* zločinec, padouch.

scēlus, *eris n* zločin.

scēna v. scaena.

Scepsis, *is f m.* v Mysii; *adj.*

Scepsius 3.

sceptrifer 3. *adj.* žezlonosný.

scēptrum, *i n* žezlo; vláda.

sceptūchus, *i m* berlonoš, hodnostář.

schēda, *ae f* list papíru.

schēma, *ae f*, -a, *tis n* tvar, podoba, figura řečnická.

Schērini, ōrum *m m.* na Sicilii.

Schoenēis, dos *f* dc. Schoeneova Atalante.

Schoenēia virgo = Atalante.

schōla, *ae f* klidný, volný čas zábavě neb vědám věnovaný, učená zábava, přednáška; škola; akademie.

schōlāsticus 3. *adj.* školní; *subst.* učitel, žák. [moři.

Sciathos, *i f* ostrov v Aigaiském

sciens, *tis adj.* vědoucí, znalý.

scienter *adv.* dovedně, obratně.

scientia, *ae f* vědění, znalost, dovednost.

scilicet *adv.* ovšem, arci, totiž.

scilla v. squilla.

scindo, ěre, scidi, ssum roztrhnouti, rozervati, rozštípnouti, rozťiti, rozsápati, vytrhati, přervati, rozbiti, orati, dělití, procházeti (nebulas); scindi dělití se, otvírati se.

scintilla, ae *f* jiskra. [se.

scintillo, āre trpytím se, jiskřím

scintillula, ae *f* jiskřička.

scio, ěre vím, znám, rozumím, umím; sciente aliquo s vědomím někoho. [pionů.

Scipiādes, ae *m* člen rodu Sci-
scipio, ōnis *m* berla, žezlo.

Scipio, ōnis *m* větev rodu Corneliů: P. Corn. S. Africanus maior a minor slavní vojevůdci římsí; Caccilius Metellus Pius tchán Pompejův.

Scirōn, is *m* loupežník Theseem zabítý.

scirpea, ae *f* košatina.

scirpeus 3. *adj.* ze sítí, z rokytí zhotovený.

scirpus, i *m* sítí, rokytí.

sciscitor, āri zvidám, vy-

scisco, ěre, ěvi, ětum pátrám, zvidám; schvaluji, usnáším se; hlasuji pro.. (legem).

scissus 3. roztržený; křaplavý.

scitē *adv.* obratně, pěkně, uměle, vkusně.

scitor, āri zvidám, pátrám.

scitum, i *n* usnesení, nález.

scitū usnesením, z usnesení.

scōbis, is *f* piliny.

Scodra, ae *f* m. v Dalmatii, sídlo krále Gentia; obyv. Scodrenses, ium *m*.

Scodrus, i *m* hora v Illyrii.

scōpa, ae *f* tenká větvička; *plur.* koště, svazek proutí.

Scōpas, ae *m* sochař řecký; bohatý Thessal.

scōpūlōsus 3. *adj.* skalnatý.

scōpūlus, i *m* skalisko, bradlo.

scorpio, ōnis *m* štir; stroj na metání šípů, kuše.

scortātor, is *m* člověk neřestný, nevěstkář.

scorteus 3. *adj.* kožený.

scortum, i *n* nevěstka; daremný muž.

Scōtūsa, ae *f* m. v Thessalii; *adj.* Scotussaens 3.

scriba, ae *m* písař.

scribo, ěre, psi, ptum píši, (vrývám), rýsuji, označuji, určuji, ustanovuji písemně (heredem); zapisuji, vy-

Scribōnius, *m* Libo velitel loďstva Pompejova.

scriñiam, i *n* skříňka, skříň, pouzdro. [spis.

scriptio, ōnis *f* psaní, vypsání, **scriptito**, āre psávám.

scriptor, is *m* písař; spisovatel, rerum s. dějepisec; skladatel, sestavovatel (legis).

scriptūla, ōrum " čáry na desce ve hře zvané duodecim scripta.

scriptum, i *n* čára; písmo, spis; zákonný předpis; duodecim scripta vrhcábnice se 12 čarami.

scriptūra, ae *f* psaní, písmo, sepsání, spis; ustanovení v záveti; poplatek z pastvin.

scrōbis, is *c.* jáma. [drsný.

scrūpeus 3. *adj.* špičatý, strný;

scrūpūlōsus 3. *adj.* špičatý, drsný; úzkostlivý. [váhy.

scrūpulum, i nejmenší částka

scrūpūlus, i *m* ostrý kamének, úzkostlivost, nepokoj

scrūpus, i *m* špičatý kámen, úzkost, nepokoj.

scrūta, ōrum veteš.

scrūtor, āri prohlížím, prohlédávám. prošťourávám, pátrám; hledám.

sculpo, ěre, psi, ptum vytesávám, vyřezávám, vydlabávám, umělecky vytvářím.

sculptilis, e *adj.* vyřezaný, umělecky vypracovaný.

Scultenna, ae *m* řeka v horní Italii.

scurra, ae *m* darmošlap, „lev“; šaškář, vtipkář.

scurrilis, e *adj.* šaškářský.

scurrilitas, *tis f* šaškářství, tatrmanství.

scurror, *āri* šaškuji, jsem šaškem.

scūtāle, *is n* řemen u praku.

scūtātus 3. velkým štítem ozbrojený. [fliček.]

scūtella, *ae f* mělká miska, ko-

scūtica, *ae f* řemen u biče, karabáč.

scūtūla, *ae f* válec.

scūtūla, *ae f* miska, podlouhlý čtyřúhelník.

scūtum, *i* štít podlouhlý čtyřrohý pěších vojáků říms.

Scylāceum, *i n m*. v Brutti.

Scylla, *ae f* úskalí v úžině Sicilské; zosob. jako obluda mořská; dcera krále Nisa v Megare v ptáka ciris proměněná; *adj.* **Scyllaens** 3.

Scyllaeum, *i n* mys u Troizeny v Argolidě.

scýphus, *i m* pohár.

Scýrias, *dis f* puella dívka skyrská = Deidamia.

Scýrus, (*os*) *i f* ostrov v Aigaiském moři; *adj.* **Scýrius** 3. S. membra Pyrrha n. Neoptolema; S. pubes druhové jeho; S. iuvenis Pyrrhus.

Scýthae, *ārum m* (*sing.* Scythes, -en) obyvatelé severových. Evropy a sev. záp. Asie; Skythie.

Scýthia, *ae f* země Skythů; *adj.* **Scýthicus**; S. fretum Černé Moře. [Skythka.]

Scýthis, *dis*, **Scýthissa**, *ae f* se zájm. se, sebe.

se předl. zastar. = sine.

Sēbēthīs, *dis f* (nympha) sebethská (Sebethos říčka v Kamsebum, *i n* lůž, tuk. [panii].

sēcēdo, *ēre, ssi, ssum* ustupuji, odcházím, vzdaluji se.

sēcerno, *ēre* odlučuji, vy-, odděluji, liším, odlišuji, rozeznávám, vybírám.

sēcessio, *ōnis f* ustoupení stranou; ústup, odchod, odloučení, roztržka.

sēcensus, *ūs m* odloučenost, samota, zátíší, pobyt na venkově.

sēcius v. **secus**.

sēclūdo, *ēre, si, sum* zavírám zvláště, odděluji, odlučuji.

sēclūsus 3. odloučený, vzdálený.

sēco, *āre, cui, ctum* sekám, žnu, řezu, krájím; raniti, rozsekati; odřezuji, dělím; probíhám, procházím, plynu někudy, pluji, letím; litem s. rozhodnouti; spem s. naději chovati.

sēcērētio, *ōnis f* odloučení, rozdělení. [tajně.]

sēcērētō *adv.* stranou, v soukromí,

sēcērētus 3. oddělený, odloučený, osamělý, odlehlý, skrytý, tajný; **sēcērētum**, *i n* samota, odlehllost, tajnost, soukromá rozmluva.

secta, *ae f* zásady, způsob jednání; strana politická; škola filosofická.

sectātor, *is m* průvodce, stoupenec, žák.

sectio, *ōnis f* řezání, rozřezávání, sekání, rozčastění kořisti, kořist na prodej; parcellování statků proskribovaných.

sector, *āri* horlivě následuji, provázím; dychtím, bažím, pachtím se.

sector, *is m* kráječ, collorum hrdlořez; kupec konfisk. statků parcellovaných. [báně.]

sectūra, *ae f* řez; lomy, doly, **sēcūbo**, *āre* stranou ležím.

sēcundāni, *ōrum m* vojáci druhé legie. [řady patřící.]

sēcundārius 3. *adj.* do druhé **sēcundō** *adv.* za druhé.

sēcundo, *āre* štěstí dávám, podporuji.

sēcundum *předl.* podél, podle; po, vedle, mimo, dle; s. praesentem iudicare ve prospěch přítomného souditi.

secundus 3. druhý, následující, nejbližší; příznivý, nakloněný; šťastný; *res secundae* štěstí.

sēcūrifer 3. *adj.* sekeru nesoucí, držící.
sēcūriger 3. předch.
sēcūris, is *f* sekera; rána, škoda; vrchní moc. [bezpečnost.
sēcūritas, tis *f* bezstarostnost,
sēcūrus 3. *adj.* bezstarostný, bezpečný.
sēcus *n v.* *sexus*.
sēcus *adv.* jinak, naopak, nihilo
secius nic méně.
sed *sp.* ale, avšak, nýbrž, než.
sēdātē *adv.* klidně, mírně.
sēdātio, ōnis *f* upokojení, uklidnění.
sēdātus 3. upokojený, uklidněný.
sēdecim šestnáct.
sēdeo, ēre, sēdi, sessum sedím, dlím, meškám, vězím, uváznouti, utkvěti
sēdēs, is *f* sedadlo, sídlo, obydlí, místo, stanovisko.
sēdīle, is *n* sedadlo, stolička.
sēdītio, ōnis *f* rozbíjení, vzpoura.
sēdītīōsē *adv.* buřičsky.
sēdītīōsus 3. *adj.* buřičský, odbojný, pobuřující.
sēdo, āre usazují, tiším, potlačuji; bellum *s.* válku končím.
sēdūco, ēre, xi, ctum stranou odvádím, odděluji, odlučuji.
sēductio, ōnis *f* odvedení stranou.
sēductus 3. vzdálený
sēdūlitas, tis *f* příčinnivost; úslužnost. [kū.
Sēdūlius, i *m* náčelník Lemovius
sēdūlō *adv.* příčinnivě, pečlivě, pilně, důkladně; úmyslně, nashvál.
sēdūlus 3. *adj.* příčinnivý, pečlivý, úslužný.
Sedūni, ōrum *m* horalé v Alpách Penninských.
Sedusii, ōrum *m* kmen germ. sousedící s Markomany.
sēges, ētis *f* setba, osení, žeň; pole, půda.
Sēgesta, ae *f m.* na sev. pobřeží Sicílie; *adj.* Segestanus 3.
Segestes is *m* kníže germanský.

Sēgestīva, ae *f m.* Keltiberů v Hispanii Tarraconensis.
Segimundus, i *m* syn Segestův.
segmentum, i *n* zářez; úsek, kousek zlatého plechu; zlatá obruba.
segne *adv.* líně, váhavě.
Segni, ōrum *m* kmen germ. vých. od Mosy. [slabý.
sēgnis, e *adj.* lenivý, liknavý;
sēgniter *adv.* lenivě, liknavě.
segnitia, ae *f* zdlouhavost, liknavost, lenost, netečnost.
segnities, ēi *f v* předch
Segontiaci, ōrum *m* kmen v jižní Britanii proti ostrovu Vectis.
Segovax, cis *m* král kantijský.
sēgrēgo, āre odděluji, odlučuji, vy-
Segūsiāvi, ōrum *m* kmen galský na horním Ligeru.
Sēiānus, i *m* L Aelius náčelník osobní stráže Tiberiovy; *adj.*
Sēiānus 3.
sēiūgātus 3. oddělený, odloučený.
sēiūgis, e *adj.* šestispřežní, seiunges, ium *m* šestispřežení.
sēiunctio, ōnis *f* oddělení, odloučení, rozlišení
sēiungo, ēre, nxi, nctum odděluji, rozlišuji, vzdaluji; *pass.* zdržuji se; seiunctum daleko.
Sēius, i *m* bohatý rytíř, přítel Attikův a Ciceronův.
sēlectio, ōnis *f* výběr.
Sēlēnē, ēs *f* dc. Ptolemaia Fy-skona, matka Antiochova a Seleukova.
Sēleucus, i *m* Nicanor vojevůdce Alexandra V., král syrský.
sēligo, ēre, lēgi, ctum vybírám.
Sēlinus, ntis *f m.* na Sicílii (Selinonto).
sella, ae *f* sedadlo, stolička, trůn.
Sellasia, ae *f m.* v Lakonii.
sellisternium, i *n* hostina bohů (slavnost kladení pokrmů sochám bohů).
sellula, ae *f* přenosná stolička.
sellulārius, i *m* řemeslník.

Selymbria, *ae f m.* v Thrakii.
 sēmānimis, *e adj.* polomrtev, položivý.
 sēmel *adv.* jednou, pouze jednou; poprvé, najednou, zároveň; semel atque iterum opětovně.
 Sēmēlē, *ēs f dc.* Kadmova, matka Dionysova; *adj.* Sēmēlēius 3.
 sēmen, *inis n* sīmē, sazenice, rod, potomek; příčina, pra-, pralátka; původ, původce.
 sēmentis *is f* setba, výsev, osení.
 sēmentivus 3. k setbě patřící.
 sēmernis *v.* semiermis.
 sēmestris, *e adj.* šestměsíční, polouletní.
 sēmēsus 3. polosnědený.
 sēmīādāpertus 3. polootevřený.
 sēmīānimis, *e v.* semanimis.
 sēmīāpertus 3. polootevřený.
 sēmīassus 3. napolo upečený, polospálený.
 sēmībos, *vis m* polovůl.
 sēmīcaper, *ri, m* polokozel.
 sēmīcrēmus 3. napolo spálený.
 sēmīcubitālis, *e adj* půlloketní.
 sēmīdeus, *a* polobůh, polobohyně.
 sēmīdoctus 3. poloučený, nedouk.
 sēmīermis, *e (-us 3.) adj.* polozbrojený.
 sēmīfactus 3. napolo hotový.
 sēmīfer 3. *adj.* polozvířecí, polodivoký, polozvěr. [manský.
 Sēmīgermānus 3. *adj.* pologer-sēmigrāvis, *e adi.* poloopilý.
 sēmīgro, *āre* odstěhovatí se.
 sēmīhōmo, *inis m* poločlovek; polozvěr.
 sēmīhōra, *ae f* půlhodina.
 sēmīlacer 3. *adj.* napolo roz-sápaný.
 sēmīlixa, *ae m* polomarkytán.
 sēmīmas, *ris m* polomuž; vykle-štěný. [ště.
 sēmīnāriam, *i n* školka, semeni-sēmīnex, *cis adj.* polomrtvý.
 sēmīno, *āre* seji, plodím.
 sēmīnūdus 3. *adj.* polonahý, polobezbranný.

Sēmiplacentinus, *i m* Polopla-centan.
 sēmiplēnus 3. *adj.* poloplný, ne-plný, neúplný.
 Sēmīrāmis, *dis f* chof a nástup-kyně krále assyrs. Nina; *adj.* Sēmīrāmius 3.
 sēmīrēductus 3. polozahnutý.
 sēmīrēfectus 3. napolo spravený.
 sēmīrūtus 3. polozbořený, na-polo zničený.
 sēmīs, *issis m, semis neskl.* půl-ass, půl jitra. [hřbený.
 sēmīsēpultus 3. napolo po-sēmīsomnus 3. *adj.* polospící, ospalý. [zahnutý.
 sēmīsūpīnus 3. *adj.* napolo zpět
 sēmīta, *ae f* pěšina, stezka.
 sēmīustūlātus 3. napolo spálený.
 sēmīustus 3. *v.* předch.
 sēmīvīr, *i m* polomuž; ovikýř; zženštilý, změkčilý.
 sēmīvīvus 3. *adj.* položivý, polomrtvý.
 Semnōnes, *um m* kmen germ. mezi Labem a Vislou.
 Sēmo, *ōnis m* Ploditel, příjm. Sankovo.
 sēmōtus 3. vzdálený, odlehlý; důvěrný (dictio).
 sēmōveo, *ēre, vi, tum* odstraňuji.
 semper *adv.* vždy, stále.
 sempiternus 3. *adj.* věčný, ne-ustálý.
 Semprōnius 3. rod říms.: Tib. a C. Sempr. Gracchové; Sem-pronia, *ae f* chof D. Junia Bruta, účastnice spiknutí Catilino-va; *adj.* Sempronius 3. a Sempronianus 3.
 sēmuncia, *ae f* půl unce, $\frac{1}{24}$ assu neb libry.
 sēmunciārius 3. *adj.* fenus úrok půl unce měsíčně čili půl procentní.
 Semurium, *i n* pole s chrámem Apollinovým u Říma.
 Sēna, *ae f m.* v Umbrii (Seni-gaglia); *adj.* Sēnensis, *e a* Sēniensis, *e.*

sēnāriolus, i *m* veršík šestistopý.
sēnārius, i *m* šestistopý verš
iambický.

senātor, is *m* senator, člen rady
městské.

sēnātōrius 3. *adj.* senatorský.

sēnātus, ūs *m* senát, rada, sbor
starších, shromáždění senátu;
s. legitimus, pravidelné zasedání
s.; s. indictus mimořádně za-
sedání; s-um dare slyšení v se-
nátu dáti.

senatus consultum, i *n* nález
senatu zákonně platný.

Sēnēca, ae *m* rod říms.; M An-
naeus S. rhetor z Korduby; L.
Annaeus S. syn jeho, filosof,
učitel Neronův. básník tra-
goedií.

senecta *v.* násl.

senectūs, ūtis *f* stáří, vysoký věk.

sēnectus 3. *adj.* starý, letitý.

sēnesco, ěre, ui, stárnu, chřadnu,
ochabuji, slábnu.

senex, nis *subst.* i *adj.* (senior)
stařec, starý: seniōres starší
(45—60 let).

sēni 3. po šesti; šest dohromady.

sēnilis, e *adj.* stařecký.

sēnium, i *n* slabost, sešlost sta-
řecká, vysílení; zasmušilost,
mrzutost; zármutek; stará
špína.

Sēnōnes, um *m* (Sens) kmen
gallský mezi Ligerem a Ma-
tronou a od něho pocházející
větev v sev. Italii.

sensim *adv.* sotva znatelně, po-
malu, ponenáhlu.

sensus, ūs *m* pocit, smysl, smý-
šlení, rozum.

sententia, ae *f* mínění, smýšlení,
myšlenka, přání, návrh, usne-
sení, nález, smysl, obsah; výrok,
výpověď, průpověď, věta.

sententiōla, ae *f* průpovídka.

sententiōsē *adv.* obsažně, du-
chaplně.

sententiōsus 3. *adj.* obsažný,
duchaplný.

sentīna, ae *f* kal na dně lodi;
vyvrhel.

Sentīnum, i *n* *m.* v Umbrii;
adj. Sentīnas, tis.

sentio, ěre, sensi, sum smysly
vnímám, cítím, zakouším, zna-
menám, pozoruji; myslím, smý-
šlím; soudím; cum aliquo s. sto-
jím při někom; sensa, ōrum *n*
myšlenky, mínění.

sentis, is *m* trní. [drsný.

sentus 3. *adj.* trnitý, nerovný,
sēorsum *adv.* zvlášť, odděleně.

sēpārābilis, e *adj.* oddělitelný.

sēpārātē *adv.* zvlášť.

sēpārātium *adv.* odděleně, od-
loučeně, po různu, každý zvlášť,
nesouvisle. [lišení.

sēpārātio, ōnis *f* oddělení, od-

sēpārātus 3. oddělený, různý;
vzdálený (iugum).

sēpāro, āre odděluji, odlučuji
odlišuji.

sepelio, ěre, ěvi, ultum pohřbí-
vám, pochovávám.

Sēplasia, ae *f* ulice v Kapui, kde
prodávány masti.

sēpōno, ěre, sui, situm stranou
kladu, odkládám; vybírám, vy-
námám; rozlišuji, od-; vzda-
luji; odstraňuji; vyhostiti.

sēpōsitus 3. oddělený, zvláštní.

sepse (se ipsa) samu sebe.

septem sedm.

September, is *m* září; *adj.* Sep-
tember, ris, e.

septemdecim sedmnáct.

septemflus 3. *adj.* sedmitoky.

septemgeminus 3. *adj.* sedmi-
násobný.

septemplex, iois *adj.* sedminá-
sobný, clipeus s. ze sedmi koží
na sebe položených.

septemvirālis, e *adj.* i *subst.*
-es, ium *v.* septemviri.

septemvirātus, ūs *m* hodnost
septemvira.

septemviri, ōrum *m* sbor sedmi
úředníků, zvl. pro rozdělení
státních pozemků osadníkům.

septēni 3 po sedmi, sedm.
 septentrio, ōnis *m* obyč. *plur.*
 sedm hvězd Velkého Medvěda,
 sever, severní vítr.
 septentriōnālia, ium *n* severní
 krajiny.
 septies *adv* čísl sedmkrát.
 septīmāni, ōrum *m* vojíni 7. legie.
 Septimius rod říms.: P S Scae-
 vola; Titus S. básník a přítel
 Horatiův; S Severus císař, L.
 S tribun vojens., vrah Pom-
 pejův.
 septimus 3. sedmý
 septimusdecimus 3. sedmnáctý.
 septingentēsimus 3 sedmistý.
 septingenti 3 sedm set.
 septuagēsimus 3. sedmdesátý.
 septuagintā sedmdesát
 septunx, cis *m* $\frac{7}{12}$ assu nebo
 jiného celku. [hřební.
 sēpulcrālis, e *adj* náhrobní, po-
 sēpulcrum, i *n* hrob, náhrobek,
 hrobka. pomník
 sēpultūra, ae *f* pohřeb, pohřbí-
 vání, spalování; hrob
 Sēquāna, ae *f* (Seine) řeka gall-
 ská pramenící na Vogesách.
 Sēquāni, ōrum *m* kmen galský
 mezi Ararem a Jurou; *adj.* Se-
 quanus 3.
 sēquax, cis *adj* snadno, rychle
 následující, dotěravý.
 sequens, tis následující.
 sequester 3. *adj* pace sequestra
 zprostředkováním míru; *subst.*
 zprostředkovatel.
 sēquius v. secus.
 sequor, i, secūtus sum následuji,
 provázím, jdu za někým; pro-
 následuji, stíhám; cílím, mí-
 řím; připadám, majetkem se
 stávám, dostávám se (monu-
 mentum heredes); přistupuji,
 přidávám se k někomu, dávám
 se v ochranu; dychtím, domá-
 hám se (gratiam Caesaris); na
 řadě jsem; jsem následkem; se-
 quitur, ut neb akk. s. iní. (z
 toho) plyne.; podávám, lehce,

sám přicházím (gloria, verba);
 et quae sequuntur a tak dále.
 Sēr, is *m*, Sēres, um národ ve
 vých. Asii hedbávnictvím pro-
 slulý; *adj.* Sēricus 3.
 sēra, ae *f* závora.
 Serāpio, ōnis *m* vznešený Ale-
 xandran, vyslanec do Říma;
 příjm O. Scipiona Nasiky.
 Sērāpis, is, dis *m* božstvo aegypt-
 ské.
 sērēnitas, tis *f* jasnost, jasné po-
 časí, vyjasněné, nezkalené po-
 měry.
 sērēno, āre vyjasniti, z-
 sērēnus 3. *adj* jasný; serenum,
 i „jasné nebe, jasné počasí, jas.
 Sergestus, i *m* kormidelník
 Aeneův.
 Sergius 3 rod říms.: C. Sergius
 Orata rozmařilec; L Sergius
 Catilina původce spiknutí.
 sēria, ae *f* větší nádoba hliněná
 na víno, olej, plodiny; džbán.
 sēries, em, e *f* řada, pořadí, sou-
 vislost.
 sēriō *adv.* vážně, opravdově.
 Sērīphos, i *f* ostrůvek v Aigai-
 ském moři
 sērius 3. *adj.* vážný, opravdový,
 důležitý.
 sermo, ōnis *m* rozmluva, hovor,
 rozprava, řeč; jazyk.
 sermōcinātio, ōnis *f* rozmluva,
 řeč; *recln fig.* uvedení osoby
 jako mluvící.
 sermōcīnor, āri rozmlouvám,
 hovořím. [pomluva.
 sermuncūlus, i *m* zlomyslná řeč,
 sero, ěre, vi, satum seji, sázím;
 plodím; rozsévám, šířím, roz-
 trušuji.
 sēro, ěre, ui, rtum řadím, k sobě
 pojím, splétám, víji.
 sērō *adv* pozdě, příliš pozdě.
 serpens, tis *f* (*m*) plaz, had;
 souhv Draka. zený.
 serpentīgēna, ae *c* hadem zplo-
 serpentīpes, dis *c* hadonohý.
 serpillum, i *n* mateřidouška.

serpo, ěre, psi, ptum plazím se, lezu; plížím se; šířím se (ignis, serra, ae *f* pila. [rumor).
Serrānus, i *m* C. Atilius konsul r. 256. a 249
serrātus 3. pilovitý; *plur.* peníze se zoubkovaným okrajem.
Serrhēum, i *n* mys s tvrzí v Thrakii.
serrūla, ae *f* pilka
serta, ōrum *n* věnec, pletence, věncoví.
Sertōrius, i *m* Q stranník Mariův v Hispanii; *adj.* Sertōrianus 3.
sērum, i *n* syrovátka.
sērum, i *n* pozdní doba; *adv.* pozdě
sērus 3 pozdní, opozděný.
serva, ae *f* otrokyně.
servābilis, e *adj.* zachranitelný
servans, tis *adj.* dbalý, zachovávací (aequī)
servātor, is *m* zachránitel.
servātrix, cis *f* zachránitelka
Servīlia, ae *f* tchyně Q. Hortensia; sestra ml. Katona, matka M. Bruta.
servilis, e *adj.* otrocký; terror 1. strach z otroků [otrok.
serviliter *adv.* otrocky, jako
Servilius 3 rod říms.: Q. S. Caepio konsul 105, původce legis S. iudiciariae; P. S. konsul 48; P. S. Casca vrah Caesarův; Q. S. Geminus kons. 166 bojoval v bitvě u Canen; C. S. Glaucia pův. zákona de pecuniis repetundis; P. S. Vatia Isauricus kons. 78; syn tohoto, P. S. Rullus pův. návrhů stran rozdělení polností
servio, ěre jsem otrokem, otročím, sloužím; věnuji se, zabývám se; dbám, šetřím (paci, valetudini); řídím, zření mám (tempori); k libosti jednám někomu.
servitium, i *n* otroctví, služba otrocká; *plur.* čeledi otroků, otroctvo.

servitūdo, inis *f* otroctví.
servitūs, ūtis *f* otroctví, stav otrocký; závazek na statku, budově atp. vězící; služebnost, závaznost
servo, āre udržuji, zachovávám, zachraňuji, chráním, uschovávám, odkládám, na budoucnost uchovávám, dbám, pozor mám, střehu, hlídám, stráž mám, na stráži jsem; de caelo s. úkazy nebeské pozoruji
servūlus, i *m* malý, mladý otrok.
servus, i *m* otrok, služebník.
servus 3 *adj.* otrocký, služebný, služebností zavázaný
sēscēnārius 3 *adj.* šestistový, po 600. (kohorta o 600 mužích).
sescēni 3 po šesti stech.
sescentēsimus 3 šestistý.
sescenti 3 šest set
sescenties *adv.* čísl. šestsetkrát.
sescuplex v. sesquiple.
Sēsostriis (abl. Sēsoside) *m* král egyptský
sesqui *adv.* čísl. o polovic více
sesquialter 3. půl druhého
sesquimōdius, i *m* půl druhého měřice [obsahující.
sesquioctāvus devět osmin
sesquipēdālis, e *adj.* půl druhé stopy (tlustý); verba s. sáhodlouhá
sesquiplāga, ae *f* půl druhé rány.
sesquiple, icis *adj.* půldruhá násobný [sahující.
sesquitercius 3. čtyři třetiny ob-
sessilis, e *adj.* k sedění vhodný, pohodlný
sessio, ōnis *f* sezení, místo k sezení, sedadlo.
sessito, āre sedám, sídlo mám.
sessiuncula, ae *f* beseda
sensor, is *m* divák; s. urbis osadník obyvatel.
sestertius, i, *m* stříbrný peníz římský platící 2½ assu = asi 20 h; sestertiūm = sto tisíc sesterciů; sestertium decies (t. j. decies centena milia s.) mi-

lion s., s. sexagies šest milionů;
 sestertia = tisíc sesterciů,
 bina s. dva tisíce, septem s.
 sedm tisíc atd.
 Sestius, i m P., Baculus setník
 Caesarův; T. S. legat Caesarův;
 P. S. Ciceronem hájený tribun.
 Sestus, i f město na Ohersonesu
 naproti Abydu.
 sēta, ae f v. saeta.
 Sētia, ae f m. v Latii proslulé
 vinařstvím (Sezze).
 sētius (komp. k secus) méně.
 seu v. sive.
 Seuthes, is m král thracký.
 sēvērē adv. přísně, vážně.
 sēvēritas, tis f přísnost, vážnost.
 sēvērus 3. adj. přísný, vážný.
 Sēvērus, i mons hora v Sabinsku.
 Sēvērus, i m příjm. říms.: T.
 Cassius S. řečník za doby Au-
 gustovy a Tiberiovy; císařové
 L. Septimius S. a Alexander S
 v 3. stol. po K.
 sēvōco, āre stranou volám, od-
 volávám, oddaluji.
 sēvum, i n lůj.
 sex šest.
 sexāgēnārius 3. šedesát jednotek
 obsahující; subst. šedesátník.
 sexāgēni 3. po šedesáti.
 sexāgēsimus 3. šedesátý.
 sexāgiēs adv. čísl. šedesátkrát;
 sestertiūm s. šest milionů s. (i
 samo sexagies).
 sexāginta čísl. šedesát.
 sexangulus 3. adj. šestihranný.
 sexennis, e adj. šestiletý.
 sexennium, i n šestiletí.
 sexies adv. čísl. šestkrát.
 sextādecimānus 3. šestnácté
 legie.
 sextans, tis m šestina; jako peníz
 = šestina assu; jako váha =
 šestina libry.
 sextārius, i m šestina congia,
 míra na tekutiny.
 Sextilis mensis srpen; adj. Ca-
 lendae Sextiles.
 sextūla, ae f šestina unce čili

72. díl assu, celku nějakého
 vůbec.
 sextum adv. po šesté.
 sextus 3. čísl. šestý; s. decimus
 šestnáctý.
 Sextus, i m předejm. římské.
 sexus, ūs m pohlaví.
 sī sp. jestliže, -li, jestliže by,
 kdyby; zda; si forte kdyby
 snad; si modo jestliže jen; si
 minus ne-li, jestliže však ne.
 sibi zájm. sobě, jemu. [skati.
 sībilo, āre syčím, pískám, vypí-
 sībilus, i m (pl. bás. -a) syčení,
 pískání, vypískání.
 sībilus 3. adj. syčící.
 Sibuzātes, um m (Saubusse) po-
 mořané aquitanští.
 Sibylla, ae f věstkyně za doby
 Tarquinia Hrdého, jiná za doby
 Aeneovy v Kumách; adj. Si-
 byllinus 3.
 sic adv. tak, takto, tak velice.
 sīca, ae f dýka. [Sicilie.
 Sīcāni, ōrum m prastarí obyv.
 Sīcānia, ae f Sicilie; adj. Sīcā-
 nius 3. a Sīcānus 3. [keřník.
 sīcārius, i m úkladný vrah, zá-
 Sicca, ae f m. v Numidii (Keř).
 siccē adv. suše, prostě.
 Siccenses, ium m obyv. Sikky.
 siccitas, tis f suchost, sucho;
 zdravot, pevnost těla; prostota.
 sicco, āre suším, vysušuji; ssaji
 (ubera), dojím; vyprazdňuji (ca-
 lices); vulnera s. hojím.
 siccus 3. adj. suchý; sitis s. ne-
 uhasitelná; signa s. souhvězdí
 Vozů (do moře nezapadající);
 pevný, zdravý; žízňivý, vy-
 prahlý; střídavý.
 Sīcēlis, dis f Sicilianka; adj.
 sicilský.
 Sīchaeus, i m manžel Didonin.
 Sīcīlia, ae f ostrov u Italie; adj.
 Siciliensis, e.
 Sicimīna, ae m hora v sev. Italii.
 Sīcōris, is m (Segre) přítok řeky
 Iberu. [kde.
 sīcūbi sp. kdyby někde, jestliže

Siculi, ōrum *m* Sicilané.

Siculus 3. *adj.* sicilský; S. pastor

Theokrit, S. tyrannus Falaris.

sicunde *adv.* jestliže odněkud.

sicut *adv.* tak jako, jak; na příklad; s. erat jak tomu také skutečně bylo.

Sicyon, is *f* *m.* v Achai; *adj.*

Sicyonius 3.; S. calcei proslulé měkké střevíce.

Sida, ae *f* *m.* v Pamfylí; obyv.

Sidetae, ārum *m.*

sidereus 3. *adj.* hvězdný, hvězdnatý; zářící, stkvoucí; s. aestus sluneční.

Sidicēni, ōrum *m* kmen v Campanii; *adj.* Sidicinus 3,

sīdo, ēre, sīdi, sēdi, sedām si, ssedām se, zůstávám seděti; potápím se, tonu; mizím (metus).

Sīdo, ōnis *m* náčelník Sveuů v 1. stol. po K.

Sīdon, is *f* *m.* ve Foinikii; *adj.*

Sidonius 3.

Sīdonis, dis *adj.* sidonský; *subst.*

Sidonka = Dido, Anna, Europa.

Sīdonius hospes = Cadmus; S.

ostrum nach; S. chlamys nachový; S. comites Ismeňanky;

Sidonii = Sidoňané; Foiničané.

sīdus, eris *n* souhvězdí, hvězda, slunce, měsíc; doba roční, den, počásí; s. brumale den zimní; grave s. nečas, nepohoda; triste Minervae s. Minervou vzbuzená bouře; insana s. bouřlivé.

Sigambri v. Sugambri.

Sigēum, i *n* mys v Troadě; *adj.*

Sigēius 3. a Sīgēus 3.

sīgilla, ōrum *n* obrázky, sošky, figurky; pečeť.

sīgillātus 3. obrázky, figurkami zdobený.

Sigimerus, i *m* otec Arminiův.

signātor, is *m* svědek při závěti (pečetitel).

Signia, ae *f* (Segni) *m.* v Latii; obyv. Signini, ōrum *m.*

sīgnifer, i *m* praporečník; *adj.*

hvězdy nesoucí, hvězdnatý; orbis s. zvířetník.

sīgnificātio, ōnis *f* znamení, návěstí, označení; poznamenání; souhlas, pochvala; důraz, zdůraznění; smysl, význam.

sīgnifico, āre ukazují; znamenám, označuji, projevují; ohlašují, věstím.

sīgno, āre znamenám, označuji, razím (pecuniam), pečeti; vštěpuji; zdobím, vyznamenávám; vyjadřuji; pozoruji.

sīgnum, i *n* znamení, důkaz; prapor; pečeť, heslo; obraz, socha; souhvězdí; stopa, znak; kohorta, manipul; signa ferre, tollere dáti se na pochod, s. subsequi držeti se svého oddělení; s. constituere zastaviti se. s. conferre boj počítí, sraziti se; s. referre couvati; s. convellere, movere na pochod se dáti.

Sīla, ae *f* lesnaté pohoří v Bruttii.

Silāna, ae *f* *m.* v Thessalii.

Silānion, is *m* sochař z Athen.

Silānus, M. Junius legat Caesarův.

Silārus, i *m* (Sele) řeka mezi Campanií a Lukanií.

sīlentium, i *n* mlčení, ticho; s. agere v ml. býti pohřžen; v řeči augurské: bezvadnost, nerušenost znamení.

Sīlēnus, i *m* průvodce Bakchův; řecký dějepisec.

sīleo, ēre, uī mlčím, smlčeti, za; v klidu jsem, odpočívám.

sīler, is *n* snad vrba potoční.

sīlesco, ēre umlknouti.

Sīleum, i *n* *m.* ve Frygii.

sīlex, icis *m* oblázek, křemen, kámen. (niny.

sīliqua, ae *f* lusk; *plur.* luště.

Sīlius T. Caesarův tribun vojenský.

Sīlpia, ae *f* *m.* v Hispanii.

Silūres, um *m* kmen v Britanii.

sīlus 3. *adj.* tuponosý, s ohrnutým nosem.

silva, ae *f* les, lesnaté místo, stromoví, stromovka; strom; množství.

Silvānus, i *m* bůh lesní.

silvestris, e *adj.* lesní, lesnatý; divoký; belua s. vlčice.

silvīcōla, ae *c* obyvatel lesa.

Silvius, i *m* jm. mnoha králů albanských.

silvōsus 3. *adj.* lesnatý.

sīmia, ae *f* opice.

simile, is *n* podobný příklad, podobenství.

sīmīlis, e *adj.* podobný.

sīmīlīter *adv.* podobně.

sīmīlītūdo, inis *f* podobnost, podoba; *plur.* podobné případy; přirovnání, podobenství; napodobení. [Troadě.

Simois, entis *m* dravá řeka v

Simōnides, is *m* řecký básník lyrický; *adj.* Simōnideus 3.

simplex, icis *adj.* jednoduchý, jednotlivý, jeden, prostý, upřímný; plus více simpliciter více než jednou.

simplicitas, tis *f* jednoduchost, prostota, přímost, upřímnost.

simpliciter *adv.* jednoduše, bez obalu, prostě, přímo.

simplus 3. *adj.* jednoduchý; simplum vše jednoduchá (naproti duplum).

simpulum, i *n* naběračka; fluctus excitare in simpulo: mnoho hluku pro nic za nic.

simul *adv.* zároveň, spolu; s. atque, simulac jakmile; s. — s. dílem — dílem.

sīmūlācrum, i *n* socha (boha), obraz; podoba, napodobení, zdání; charakteristika.

sīmūlāmen, inis *n* napodobenina.

sīmūlātiō, nis *f* předstírání, zdání, přetvářka, tváření se.

sīmūlātor, is *m* napodobitel; licoměrník, pokrytec.

sīmūlo, āre podobným činím, napodobím; předstírám, tvářím se, stavím se.

sīmultas, tis *f* řevnivost, mrzutost, zášť, nepřátelství.

sīmus 3. *adj.* vzhůru ohnutý; ploskonosý.

sīn *sp.* jestliže však, pakli.

sīncērē *adv.* upřímně, věrně.

sīncērus 3. *adj.* přirozený, pravý; upřímný, nestranný, čistý, neposkvrněný, zdravý; nesmíšený, pouhý.

Sindenses, ium *m* obyv. Sindy v Pisidii.

sīne *predl. s abl.* bez.

singillātīm, singulātīm *adv.* jednotlivě.

singulāris, e *adj.* jednotlivý, obzvláštní, výborný; singulares, ium *m* jízdní poslové v družině císařově.

singulārīter *adv.* jednotlivě; zvláště, ob-, neobyčejně.

singulī, ōrum 3. jednotliví, jednotlivci, po jednom.

singulto, āre vzlykám; chroptím; animam vychroptěti.

singultus, ūs *m* vzlykání, štkání, chroptění, chrapot.

Sīnis, is *m* loupežník korintský Theseem usmrcený.

sinister 3. *adj.* levý; zvrácený, nevhodný (mores, instituta); nešťastný, nepříznivý (signa); v řeči augurs. u Římanů: šťastný, příznivý (cornix), u Řeků: nešťastný (fulmen).

sinistra, ae *f* levice.

sinistrē *adv.* na levo, nepříznivě.

sinistrorsus (-um) *adv.* v levo, na levo.

sīno, ěre, sīvī, situm dovoluji, nechávám, dopouštím.

Sīnon, is *m* syn Aesimův, původce vtažení dřevěného koně do Troje.

Sīnōpē, ēs *f* m. v Paflagonii při Čer. Moři; obyv. Sinopenses. ium *m*; *adj.* Sinopeus 3.; S. cynicus = Diogenes.

Sīnūessa, ae *f* m. v Latiu; *adj.* Sinue-sanus 3.

sīnum, i (-us *m*) *n* baňatá nádoba
hliněná na tekutiny.

sīnuo, āre do oblouku ohýbám,
za-, krouťm.

sīnūōsus 3. *adj.* plný záhybů.

sīnus, ūs *m* záhyb, záliv, klín;
ňadro; zánadří; in sinu gaudere
v tichosti se radovati; sinu
laxo ferre na lehkou váhu bráti;
šat; útočiště, ochrana, péče;
nitro; zákoutí; skrytost; otvor,
propast; okřídli, jazyk.

sīpārium, i *n* malá opona diva-
delní v meziaktí spouštěná.

Sīphnos, i *f* ostrov v Aig. moři.

Sipontum, i *n* m. v Apulii (Mu-
ria di Siponto); *adj.* Sipon-
tīnus 3.

Sīpŷlus, i *m* hora v Lydii.

sīquando *sp.* jestliže kdy.

sīquidem *sp.* jestliže totiž, po-
kud totiž.

Sirēnes, um *f* Sirény, polou ptáci,
polou dívky plavce zpěvem
k sobě lákají i a hubící.

sīrius, i *m* Sirius, Psí hvězda; i
jako *adj.* (ardor).

sīs = si vis.

Sisapo, nis *f* městečko v Hispa-
nii s doly rumělkovými.

sisto, ěre, stíti, stātum stavím,
po-; v soudn. s. aliquem někoho
v ustanovenou dobu k soudu
přivést; se s. k soudu se do-
stavit; zastaviti, zadržeti (flu-
mina); pedem s. zastaviti, sta-
nouti; sítim s. uhasiti; upev-
niti (rem Romanam); status dies
stanovená lhůta ve přích s cizin-
ci; obstāti, trvati (res publica).

sistrum, i *n* kovová řehťacka
při slavnostech Isidiných; trou-
ba ve válce.

sīsymbrium, i *n* vonná rostlina:
máta neb tymián.

Sīsŷphīdēs, ae *m* potomek Sisy-
fův Odysseus.

Sīsŷphus, i *m* král korinthský v
podsvětí odsouzený váleťi ká-
men do vrchu; *adj.* Sīsŷphius 3.

sītella, ae *f* osudí.

Sīthōnis, dis *f* sithonský, thracký;
subst. Thračanka.

Sīthōnii, ōrum *m* kmen thracký;
adj. Sīthōnius 3. a Sīthon, is.

sītīcūlōsus 3. *adj.* žíznivý, vy-
prahlý.

sitienter *adv.* žíznivě, dychtivě.
sitio, ěre žízním, jsem vyprahlý,
prahnu po něčem.

sītis, is *f* žízeň, vyprahlost, dy-
chtění, prahnutí.

sītus 3. položený, ležící; po-
hřbený; aliquid situm est in re
aliqua něco spočívá, záleží v
čem.

sītus, ūs *m* položení, poloha;
pyramidum s. stavba; špína,
rez, zašlost, plesnivina, nečisto-
ta; zanedbávání, neužívání, ne-
činnost, zahálka, klid.

sīve, seu *sp.* nebo, čili; sive—sive
buď—buď, ať—ať.

smāragdus, i *f* smaragd.

Smīlax, cis *f* dívka v přestup
bodlavý (rostl. z čeledi koko-
říkovitých: smilax aspera) pro-
měněná. [vo.]

Smintheus, i *m* příjm. Apollino-
Smyrna, ae *f* ions. město v M.
Asii; obyv. Smyrnaei, ōrum *m*.

sōbriē *adv.* mírně, střídě.

sōbrīnus, i *m* a sobrina, ae *f*
bratranec, strýc, sestřenice.

sōbrius 3. *adj.* střízlivý; mírný,
střídmy, rozvážlivý.

soccus, i *m* nízký, lehký střevíc;
veselohra.

sōcer, eri *m* tchán.

sōciābilis, e *adj.* družný, svorný.

sōciālis, e *adj.* manželský, spo-
jenecký. [čensky.]

sōciāliter *adv.* družně, spole-
sōciētas, tis *f* společenství, spolek,
svazek, sdružení, družstvo; spo-
jenectví.

sōcio, āre pojím, družím, sjedno-
cuj; *pass.* sdílím se o něco,
účastním se; sociatus společně
podniknutý (labor).

sōcius, *i, m, -a, ae f* druh, společník, spojenec, účastník; *adj.* společný, spojenecký; pro socio damnari pro podvod vůči společníku obchodnímu.
sōcordia, *ae f* duševní tupost, slabomyslnost, netečnost, nečinnost. [dbale.
sōcorditer *adv.* nepozorně, nesōcors, *dis adj.* slabomyslný, tupý, lhostejný, netečný.
Sōcrates, *is m* Atheňan filosof 469—399; *adj.* Sōcrāticus 3., *subst.* žák S-ův.
socrus, *ūs f* tchyně.
sōdālicium, *i n* bratrství, družství, společné hodování; tajné spolčení. [rádský.
sōdālicius 3. *adj.* družný, kamasōdālis, *is c* druh, společník, člen kollegia, účastník; *adj.* spřátelený, sbratřený.
sōdālitās, *tis f* družství, bratrství, náboženské společenství, hodovní společnost, spolek, tajný spolek.
sōdēs (si audes, si audies) libo-li.
sōl, *is m* slunce, sluneční, svět, žár, den; *plur.* paprsky sluneční.
Sōl, *is m* bůh slunce.
sōlācium, *i n* útěcha, prostředek mírnící; solatia damni náhrada; podpora; těšitel-ka.
sōlāmen, *inis n* útěcha.
sōlāris, *e adj.* sluneční.
sōlārium, *i n* sluneční hodiny; ad s. místo na foru říms., kde byly sluneční hodiny.
sōlātium, *i n* v. solacium.
soldūrii, *ōrum m* žoldnéři.
sōlea, *ae f* sandál, opánky; s. ligneae druh pout na nohy.
sōlēātus 3. sandály nosící.
sōlemnīs *atp* v. sollennis.
sōleo, ēre, solitus sum v obyčeji mám, značí děj opěťovaný, v češt. sloveso opakovací.
sōlers v. sollers.
Sōli, *ōrum m* m. na Sicilii.
sōlīdītās, *tis f* hustota, pevnost.

sōlīdo, āre hustím, upevňuji.
sōlīdus 3. *aj* hustý, pevný, čistý, pouhý; trvalý, stálý, pravý, skutečný; in solido v bezpečí.
sōlistimnum, tripudium příznivé znamení ze žraní posvátných kuřat. [tný.
sōlitārius 3 *adj.* osamělý, samo-
sōlitūdo, *inis f* opuštěnost, samota; skrovný počet účastníků.
sōlitus 3. obvyklý, obyčejný; litum, *i n* obyčej, zvyklost.
sōlium, *i n* sedadlo, křeslo, trůn; panství, říše; vana koupací.
sōlivāgus 3. *adj.* jednotlivě bloudící, se potulující; ojedinelý; jednostranný.
sollennis, *e adj.* každoročně se opakující, výroční, pevně stanovený, slavnostní; obvyklý, obyčejný; *neutr.* slavnostní úkon; slavnost, oběť; zvyk.
solleniter *adv.* slavnostně.
sollers, *tis adj.* dovedný, obratný; vynalézavý, důvtipný.
sollertia, *ae f* obratnost, umělost, zručnost; chytrost, vynalézavost, lest.
sollīcītātio, *ōnis f* pobuřování.
sollīcīto, āre pobuřuji, znepokojuji, dráždím, svádím; důtklivě žádám, vyzývám.
sollīcītūdo, *inis f* znepokojení, rozčilení, zármutek, starost.
sollīcītus 3. *adj.* znepokojený, podrážděný, zarmoucený, starostlivý, zkormoucený, nepokojný, neklidný; znepokojující, kormutlivý.
sollīfferreum, *i n* železná střela.
sōloecismus, *i m* chybné spojení slov.
Sōlon, *is m* zákonodárce athenský.
Solonium, *i n* krajina u Lanuvia.
sōlor, āri těším; usnadňuji, snesitelným činím.
solstitiālis, *e adj.* slunovratu se týkající; diess. nejkratší; letní; sluneční.

solstitium, *i n* slunovrat, zvl. letní, nejdelší den; letní doba, vedro.

solum, *i n* dno, půda země, krajina; chodidlo; triste s. neplodná půda, vile špatná; aliquid solo adfigere na zem hoditi; solum vertere vystěhovati se, do vyhnanství odejiti.

solum *adv.* jen, pouze, toliko.

solus 3., *ius* samojediný, sám; opuštěný, prázdný, neobydlený.

solutē *adv.* volně, bez překážky; líně.

solutio, *ōnis f* rozpojení, uvolnění; placení, za-

solutus 3. uvolněný, nevázaný; obratný; ochablý, nedbalý; oratio s. prosa, řeč nevázaná.

solvo, *ēre, vi, ūtum* rozvazuji, uvolňuji, rozpoutávám; otvírám (*epistulam, os*); odvazuji (*navem* = vyplouti); platím, zaplatiti, *vy-, s-,* prokázati (*ex-sequia*), splniti (*vota*); *fidem* s. slib splniti; zbaviti, osvoboditi (*legibus aliquem*) vyjmouti (*Rutulos*); *animum* s. obveselovati; strhnouti, rozbiti (*pontem, navem*); seslabiti (*corpora, membra*); *se* s. rozplývati se (*luctu, gaudio*), solvi zemřítí; vzdáliti, zahnati (*metum, pudorem*), solvi mizeti; rozluštiti, rozřešiti (*versum*).

Solyi, *ōrum m* nejst. obyv. Lykie pův. syrského, dle někt. předkové Židů; obyvatelé Jerusalema.

Solymus, *i m* Trojan, průvodce Aeneův, dle pověsti zakladatel města Sulmona.

somniculosus 3. *adj.* ospalý.

somnifer 3. *adj.* spánek působící, uspávající; smrtící.

somnio, *āre* sním, mám sen.

somnium, *i n* sen, vidění ve snu, vidina.

somnus, *i m* spánek.

sōnābilis, *e adj.* zvučný.

sōnax, *cis adj.* silně zvučící.

sōnipes, *dis m* kůň.

sonitus, *ūs m* zvuk, praskot, lomoz, hlahol.

sōno, *āre, ui, itum* zvučím, zním, hlučím, hučím; ozývám se něčím; zpívám, opěvám; znamenám (*verba unum*).

sōnor, *is m* zvuk, ton, hluk.

sōnorus 3. *adj.* zvučný, zvučící, šumný. [trestný.

sons, *tis m* vinník; *adj.* vinný,

Sontiātes (*Sotiātes*) *um m* (*Sōs*) kmen aquitanský na lev. břehu Garumny.

sōnus, *i m* zvuk, hlas, slovo, ton.

sophista, (*-es*), *ae m* sofista.

Sōphocles, *is m* řec. básník tragický; *adj.* Sōphocleus 3.

Sōphōnisha, *ae f* dc. Hasdrubalova, choť Syfakova. [sia St.

Sōphrosynē, *ēs f* dcera Dionysio, *ire* uspati, utišiti, ukonejšiti; omámiti.

sōpor, *is m* hluboký spánek; uspávací nápoj; ospalost.

sōpōrātus 3. uspaný, spící; uspávající (*ramus, offa*).

sōpōrifer 3. *adj.* uspávající.

sōpōrus 3. *adj.* spánek přinášející.

Sōra, *ae f m.* Volsků v Latii; *adj.* Sōrānus 3. (obyv. pověstní pověrčivostí).

Sōracte, *is n* hora v Etrurii s chrámem Apollinovým (*Monte di S. Silvestro*).

Sōrānus, *i m* příjm. Plutona jakožto ochránce Říma.

sorbeo, *ēre, ui, ptum* srkám, lokám, polykám.

sorbum, *i n* plod stromu „sorbus“ (břek z rodu jeřábů) břekyně.

sordeo, *ēre, ui* jsem špinavý, v neváženosti, v opovržení, nepatrný.

sordes, *is, plur. sordes, ium f* špína, neřád; špinavý oděv, smutek; špinavec, vyvrhel; nízkost, povrženost; špinavá hrabivost, skrblictví. [vám.

sordesco, *ēre* špinavým se stá-

sordidātus 3. špinavě, smutečně oděný.

sordidē *adv.* špinavě, nízce, sprostě, skrblicky.

sordidus 3 *adj.* špinavý, nečistý; nízký, bezvýznamný, nepatrný; sprostý, povržený; skrblý.

sōrites, *ae m* složitý úsudek (záluďný).

sōror, *is f* sestra; někdy = *soror* *patruelis* sestřenice; *sorores* = *Musy*.

sōrōricida, *ae m* sestrovrah.

sōrōrius 3. *adj.* sesterský.

sors, *tis f* los, osud, náhoda, úděl, podíl, část; úřad; stav, řad, třída; věštba, věštírna.

sortilēgus 3. *adj.* věštecký; *subst.*

sortior, *iri* losuji. [věstec.

sortitio, *ōnis f* losování.

sortitus 3. vylosovaný, losem nabytý.

sortitus, *ūs m* losování.

Sōsilus, *i m* dějepisec řec., učitel a životopisec Hannibalův.

Sōsius, *plur.* Sosii slavní knihkupci za doby Horatiovy.

sospes, *itis adj.* neporušený, bez úhony, zachráněný; šťastný, příznivý.

Sospita, *ae f* (Záchrankyně) příjm. Junonino.

sōtēr, *is m* záchrance, spasitel.

spādix, *cis adj.* hnědočervený, kaštanový.

spādo, *nis m* kleštěnec.

spargo, *ēre, si, sum* trouším, roztrušuji, sypu, vysypávám, rozhazuji; metám, házím; rozptyluji, rozšiřuji; dělím, rozdělují; trbám, odlučuji; vtrušuji (o řeči); postříkati, pokropiti; promrhati (= rozházeti).

sparsus 3. rozptýlený; pokropený, kropenatý, pestrý.

Sparta, *ae f* město v Lakonice; *adj.* **Spartānus** 3.; obyv. **Spartiatiae**, *ārum m*.

Spartācus, *i m* slavný gladiator, vůdce vzpoury gladiatorské.

spartum, *i n* kivil, tráva, z níž provazy hotoveny („vouey sv. Ivana“).

spārus, *i m* krátké kopí.

spatha, *ae f* plochá lžíce na míchání; dvojsečný meč bez hrotu.

spātiōr, *āri* procházím se, chodím, šírím se, rozkládám se.

spātiōsē *adv.* daleko, široko.

spātiōsus 3. *adj.* rozsáhlý, širý, veliký, dlouhý, zdoluhavý, dlouho trvající.

spātiūm, *i n* prostor, mezera, vzdálenost, dráha; závodistiště, rejdiště, běh; procházka; čas, doba, lhůta; objem, délka; časomíra (délka stopy).

spēcīēs, *ēi f* jev, pohled, vzhled, zdání, podoba, postava; krása, ozdoba (*in dicendo*), nádhera; *per speciem* na oko, někdy = *tamquam* jako by; *in speciem* na způsob; *specie* pod záminkou; *podstata*, vzor, ideál, pojem; vidění ve snu, vidina; druh (zvláštní proti obecnému).

spēcīmen, *inis n* vzor, příklad, doklad.

spēcīōsē *adv.* krásně, stkvěle.

spēcīōsus 3. *adj.* krásný, stkvělý, znamenitý, krásného, vábného zevnějšku, oslňující.

spectābilis, *e adj.* viditelný; vidění hodný, znamenitý, vynikající. [vadlo.

spectācūlum, *i n* podívaná, *dispectatio*, *ōnis f* dívání se, pohlížení; zkoušení. [vák.

spectātor, *is m* pozorovatel, *dispectatrix*, *cis f* pozorovatelka, dohlížitelka. [čený.

spectātus 3. dokázaný, osvědčený, *spertio*, *ōnis f* pozorování *auspiciis*, právo pozorovati *auspicio*.

specto, *ēre* dívám se, patřím, hledím; ležím; směřuji, čelím, mám účel; uvažuji; patřím, týkám se; vztahuji se; zření (ohled) mám; posuzuji, zkoumám.

spēcūla, ae *f* hlídka, strážní místo, výšina; in speculis esse na číhané býti.

spēcūla, ae *f* maličká naděje.

spēcūlābundus 3. číhající.

spēcūlātor, is *m* vyzvědač, zvěd; slídič, zpytatel. [ský.]

spēcūlātōrius 3. *adj.* vyzvědač-

spēcūlor, āri pátrám, vyzvídám.

spēcūlum, i *n* zrcadlo.

spēcus, ūs *m* jeskyně, dutina, doupě.

spēlaenum, i *n* dutina, jeskyně.

spēlunca, ae *f* dutina, jeskyně, brloh; statek Tiberiův u Terraciny.

Sperchēos (-īus) i *m* řeka v Thessalii; *adj.* *f* Sperchēis, dis; obyv. Sperchionidēs, ae *m*.

sperno, ěre, sprēvi, sprētum pohrdám, zamítám.

spēro, āre doufám, naději mám, očekávám. [hlídka.]

spēs, ěi *f* naděje, očekávání, vy-
Speusippus, i *m* filosof akademický.

sphaera, ae *f* koule, nebeskoule.

Sphaerus, i *m* stoik, žák Zenonův.

spīca, ae *f* klas, vršek, lata, hvězda v souhv. Panny.

spīceus 3. *adj.* z klasů.

spīcūlum, i *n* špička, žahadlo, střela, šíp, oštěp.

spīna, ae *f* trn, bodlina; páteř, hřbet; drsnost řeči.

spīnētum i *n* plot z trní, trní.

spīneus 3. *adj.* trnový.

spīnōsus, 3. *adj.* trnitý; o řeči: zmotaný.

spīnus, i *f* trnka.

Spio, ūs *f* nymfa mořská.

spīra, ae *f* stočenina, had.

spīrābilis, e *adj.* k dýchání způsobilý, vzdušný; životodárný.

spīrāculum, i *n* průduch.

spīrāmentum, i *n* průduška, plíce; mezera, pausa.

spīritus, ūs *m* dech, duch, vzduch, vdech, vý-, život; vzdor, zpupnost, nadutost.

spīro, āre dýchám, vydechují, vanu, dmu; žiji; tribunatum s. dychtím po..; obmýšlím, snažím se oč; hučím, dmu se (freta).

spissē *adv.* hustě, pomalu.

spisso, āre zhušťuji.

spissus 3. *adj.* hustě stlačený, hustý; zdlouhavý, pozdní; těžký.

splendeo, ěre lesknu se, zářím, vynikám, vyznamenávám se.

splendesco, ěre, ui lesku nabývám, zastkvívám se.

splendidē *adv.* stkvěle; slavně.

splendidus 3. *adj.* lesklý, stkvělý, nádherný, slavný; jasný, zřetelný.

splendor, is *m* lesk, třpyt; stkvělost, nádhra; jasnost, zřetelnost.

Spōlētium, i *n* (Spoleto) m. v Umbrii; *adj.* Spoletinus 3.

spōlia, ōrum *n* nepříteli svlečená zbroj, kořist.

spoliatio, ōnis *f* vyloupení, u-
spōliator, is *m* lupič.

spōliatrix, cis *f* lupička.

spolio, āre obrati, ze šatu, ze zbroje svléci, oloupiti, vy-

spōlium, i *n* stažená kůže zvířecí.

sponda, ae *f* podstavec, spodek židle neb lehátka; lože.

spondālium, i *n* píseň obětní za průvodu flétny.

spondeo, ěre, spopondi, sponsum slibuji, za-, pro alquo ručím.

spondēus, i *m* stopa — —.

spongia, ae *f* houba, houbovitý krunýř.

sponsa, ae *f* nevěsta, snoubenka.

sponsālia, ium *n* zasnoubení.

sponsio, ōnis *f* slavnostní slib, zaručení, rukojemství (zaručení se, že strana prohrávající zaplatí straně vyhrávající určitý obnos).

sponsor, is *m* ručitel.

sponsum, i *n* smlouva, slib.

sponsus, i *m* snoubenec, ženich.

sponte *meā atd.* dobrovolně, samoděk, o svém umě, vlastním přičiněním.

sprētio, *ōnis f* opovržení.

sprētor, *is m* pohrdatel.

spūma, *ae f* pěna.

spūmesco, *ere* pění se.

spūmeus 3. *adj.* zpěněný, pěnivý.

spūmifer 3. *adj.* pěnivý.

spūmo, *āre* pění se.

spūmōsus 3. *adj.* zpěněný.

spuo, *ēre, ui, ūtum pliji, vypliti, po-*

spurcēadv. nečistě; nízce, sprostě.

spureus 3. *adj.* svinský, nečistý, nízký, sprostý.

Spūrinna, *ae m* slavný haruspex doby Caesarovy. [hodící.

spūtālīcius 3. *adj.* k vypliti se

squāleo, *ēre, ui* jsem drsný, neuhlazený, tuhý (*tunica auro*);

jsem nečistý, pln špíny, špinavý;

ladem ležím (*arva*); smuteční šat mám.

squālīdē adv. špinavě.

squālīdus 3. *adj.* drsný; špinavý; nepěstěný; ve smutečním šatě.

squālor, *is m* drsnost, nečistota, špina; smutek (= smuteční šat).

squāma, *ae f* šupina.

squāmeus 3. *adj.* šupinatý.

squāmiger 3. *adj.* šupinatý.

squāmōsus 3. *adj.* šupinatý.

squilla, *ae f* druh mořského raka.

Stābiae, *ārum f m.* v Kampánii.

stābīlio, *īre* ustaluji, upevňuji.

stābīlis, *e adj.* pevně stojící, pevný, trvanlivý, vytrvalý.

stābīlitas, *tis f* pevnost, nepohnutost, stálost.

stābulor, *āri* v chlévu, stáji jsem,

peleším, zdržuji se.

stābūlum, *i n* místo pobytu,

stáj, chlév, hospoda, pelech,

hampejz.

stādium, *i n* stadium, dráha =

125 krokům říms.; *přen.* zápas.

Stāgīrītēs, *ae m* Stagiřan = Ari-

stoteles.

stagno, *āre* stojatou vodu tvořím, zatopen jsem, pod vodou jsem; zatopiti, zaplaviti.

stagnum, *i n* stojatá voda, kalužina, bažina, rybník; vodstvo; kanál, příkop.

stāmen, *inis n* osnova na stavu,

nit na cívce, pavučina, struna;

stamina ducere přísti.

Staseas, *ae m* filosof peripatetický z Neapole. [Vestae.

Statae matris simulacrum =

stātārius 3. *adj.* pevně stojící;

s. miles vojín v šiku na rozdíl

od lehkooděnců; *s. comoedia*

(naproti *motoria*) s klidnou

hrou, herci její statarii; orator

s. klidný.

stātēra, *ae f* váhy.

Statielli, *ōrum m* kmen v Li-

gurii; *adj.* **Statiellas**, *ātis.*

stātim adv. ihned, okamžitě.

stātiō, *ōnis f* stanoviště; byt;

stráž; příplaviště, zákotviště;

útočiště.

Stātius i, *m* Murcus legat Cae-

sarův; Caecilius S. básník.

stātīvus 3. *adj.* stálý, trvalý;

(*castra*) **stativa** stálý tábor.

Stātor, *is m* (udržovatel, zachovatel) příjm. Jovovo.

stātua, *ae f* socha.

stātūmen, *inis n* podstavec, pod-

ložka, podklad; *kostra* lodní.

stātuo, *ēre, ui, ūtum* stavím,

vztyčuji, stanovím, ustanovuji

se, rozhoduji se; rozhoduji

(*res privatas*); ukládám; *de se*

s. usmrtiti se.

stātūra, *ae f* postava, vzrůst.

stātus 3. stanovený, určitý,

stálý, v určitých dobách *se*

opakující. [stav.

stātus, *ūs m* postoj, postavení,

stella, *ae f* hvězda; souhvězdí.

Stellatis ager u Cales v Kam-

panii.

stellifer 3. *adj.* hvězdonosný,

hvězdnatý. [ka gekko.

stellio, *ōnis m* bleskavec, ještěr-

stello, āre hvězdami jsem poset,
stellans třpytící se, stellatus ve
hvězdu proměněný, hvězdami
posetý, třpytící se.
stercoro, āre mrvím, hnojím.
stercus, oris *n* mrva, hnůj, lejno.
stērīlis, *e* *adj.* neplodný, jalový;
amor neopětovaná.
stērīlitas, tis *f* neplodnost, ja-
lovost. [hazující.
sternax, cis *adj.* shazující, vy-
sterno, ěre, strāvī, strātum stru,
prostírám, upravuji, urovná-
vám, uklidňuji; povaliti, pora-
ziti; dlužím, pokrývám; sho-
diti, usmrtiti.
sternuo, ěre, ui, ūtum kýchám.
sternūtāmentum, i *n* kýchnutí.
Stērōpe, ēs *f* jedna z Pleiad.
Stertinius, i *m* filosof stoický.
sterto, ěre, ui chrápu.
Stēsīchorus, i *m* lyr. básník
řecký.
Sthēnēlus, i *m* otec Eurysthea,
jenž nazývá se Sthēnēlēis vo-
lucris (*f*) = labuť; *adj.* Sthē-
nēlēus 3. [(otrok).
stikmātiās, ae *m* znamenavý
stilla, ae *f* kapka.
stillicidium, i *n* okap.
stillo, āre kapu, kanu; nechávám
kapati. [učitel Zenonův.
Stilpo, ōnis *m* filosof z Megar,
stilus, i *m* kůl, špičatý nástroj
k obírání červů z rostlin; pi-
sátko, s. vertere smazati; se-
psání, komposice, sloh.
Stīmūla, ae *f* (podněcující) bo-
hyně Semele.
stīmūlātio, ōnis *f* podněcování,
pobádání, pobídka.
stīmūlo, āre podněcuji, pobádám,
podpichuji, znepokojuji, dráž-
dím.
stīmūlus, i *m* bodec, osten;
skrytý kůl jako ochrana proti
dobyvatelům.
stīpātio, ōnis *f* průvod, dav do-
provázejících. [žna.
stīpātor, is *m* průvodce, pl. dru-

stīpendiārius 3. *adj.* poplatný;
námezdný.
stīpendium, i, *n* plat vojenský,
žold; poplatek, daň, clo; rok
služby vojenské, polní výprava;
s. facere, mereri službu vojen-
skou konati. [špalek.
stīpes, itis *m* kmen, peň, kůl,
stīpo, āre stlačuji, stěsnávám,
hromadím, hustě obklopuji,
provázím.
stīps, is *f* peněžitý příspěvek,
dávka, dar, almužna.
stīpūla, ae *f* stéblo, sláma.
stīpūlātio, ōnis *f* ústní závazek,
slib, úmluva. slib.
stīpūlātīuncula, ae *f* nepatrný
stīpūlor, āri ústně slibuji, zava-
zuji se. [pouch.
stīria, ae *f* zmrzlá kapka, ram-
stīrpītus *adv.* z kořene, úplně.
stīrps, pis *f* kmen; potomstvo,
rod, původ, počátek.
stīva, ae *f* kleč.
sto, āre, stěti, — stojím, trvám,
s. při někom, držím s kým,
zdržuji se, prodlévám; pevně
stojím, vytrvávám, v boji odo-
lávám; per me stat záleží na
mne, jest mou vinou; stat jest
pevný úmysl; (in) aliqua re s.
trvám na něčem, zachovávám
něco, plním; stojím (o ceně):
magno pretio.
Stobī, ōrum *m* m. v Makedonii.
Stōicē *adv.* stoicky. [stoik.
Stōicus 3. *adj.* stoický, *subst.*
stōla, ae *f* dlouhé svrchní roucho
ženské, říza.
stōlīdē *adv.* pošetile, hloupě.
stōlīdus 3. *adj.* hloupý, pošetilý.
stōmāchor, āri horším se, hně-
vám se, hádám se.
stōmāchōsus 3. *adj.* mrzutý,
hněvivý, nevrlý.
stōmāchus, i *m* jícen, žaludek;
citlivost, dráždivost; nevrlost,
mrzutost, zlost, hněv.
Stōnī, ōrum *m* m. v sev. Italii.
stōria (-ea), ae *f* rohož.

strābo, ōnis *m* šilhavý.
 strāges, is *f* porážka, sesutí,
 hromada věcí naházených.
 strāgŭlum, i *n* pokrývka, ko-
 berec.
 strāgŭlus 3. *adj.* k přikrývání
 sloužící (vestis).
 strāmen, inis *n* podestlaná slá-
 ma, stlaní. [sedlo.
 strāmentum, i *n* sláma, stelivo;
 strāmīneus 3. *adj.* slaměný.
 strangulo, āre rdousím, škrtím,
 trápím. [řezavka.
 strangŭria, ae *f* nucení na moč,
 Stratius, i *m* lékař krále Eumena.
 Strāto, ōnis *m* filosof z Lampsaka,
 žák Theofrastův; lékař.
 Strātōnīcēa, ae *f* *m.* v Karii;
adj. Strātōnīcensis, e a Strā-
 tōnīcēus 3.
 Strātōnīcis, dis *f* příjm. Vene-
 řino u Smyrnenských.
 strātum, i *n* lože; pokrývka,
 sedlo; dláždění.
 Strātus, i *f* *m.* v Akarnanii u
 řeky Acheloa; obyv. Stratii,
 orum *m.*
 strēnuē *adv.* horlivě, rázně, čile.
 strēnūitas, tis *f* čilost, horlivost.
 strēnuus 3. *adj.* rázný, srdnatý,
 horlivý, odhodlaný, čilý, podni-
 kavý, neklidný, nepokojný.
 strēpīto, āre šramotím, hřmotím,
 rachotím, lomožím.
 strēpītus, ūs *m* hřmot, šramot,
 rachot, lomož, šumění atp.
 strēpo, ēre, ui, itum hřmotím,
 hlučím, rachotím, šumím, pra-
 štím, lomožím, zním, zaznívám,
 zvučím, hlaholím.
 strictim *adv.* těsně; povrchně,
 zkrátka, všeobecně. [kujné.
 strictūra, ae *f* stlačení; železo
 strictus 3. stlačený, hustý, těsný,
 pevný, napjatý.
 strīdeo, ēre, di (-do, ēre) syčím,
 pištím, skučím, vrzám, šeptám,
 bzučím; křičím.
 strīdor, is *m* sykot, pištění, pí-
 skot, vrzání, skřípění atp.

strīdŭlus 3. *adj.* syčící, bzučící,
 vrzající, skřípavý.
 strīgīlis, is *f* škrabátko na tření
 kůže v lázních.
 strīgōsus 3. *adj.* hubený; o řeč-
 níku: suchý.
 stringo, ēre, uxi, ctum svírám,
 stahuji; trhám, otrhávám, odí-
 ráám, s-; tasím; lehce se dotý-
 kám, zaváditi, lehce poraniti;
 porušiti, poškoditi; dojmouti.
 strīx, gis *f* upír.
 Strōphādes, um *f* dva ostrovy
 v Jonském moři, bydliště har-
 pyjí.
 strōphium, i *n* stuha na prsa.
 Strōphius, i *m* král fokidský,
 otec Pyladův.
 structūra, ae *f* sestavení, stavba.
 strues, is *f* hromada; hranice
 dříví; hromada koláčů obět-
 ních; dav.
 strūma, ae *f* naběhlé žlázy krční.
 struo, ēre, xi, ctum stavím, sklá-
 dām, po-; řadím, sestavuji, se-
 stavuji; osnuji; šikuji; hroma-
 dím, přeplňuji.
 Strŷmōn, is *m* hl. řeka v Thrakii;
adj. Strŷmōnius 3.
 Stubēra, ae *f* *m.* v Makedonii.
 stŭdeo, ēre, ui — snažím se, usi-
 luji, žádám, přeji, přeji si; za-
 bývám se, obírám se.
 stŭdīōsē *adv.* horlivě, snažně.
 stŭdīōsus 3. *adj.* horlivý, pilný;
 žádostivý; nakloněný, oddaný,
 vědám oddaný, učený.
 stŭdium, i *n* snaha, pŭle, zájem,
 náklonnost, přízeň, oddanost;
 strannictví; studium, zaměst-
 nání vědecké neb umělecké.
 stultē *adv.* pošetile, zpozdile.
 stultitia, ae *f* hloupost, pošetilost,
 zpozdilost.
 stultus 3. *adj.* pošetilý, hloupý,
 zpozdilý; *subst.* hlupák.
 stŭpa, (-ppa) ae *f* koudel.
 stŭpěfācio, ēre, fēcī, factum omá-
 miti, ohromiti, *part. perf.* užas-
 lý, ohromený.

stūpeo, ēre, ui jsem omámen, žasnu, jsem ztrnulý, zaražen, jsem bez pohnutí, ztuhlý.

stūpesco, ēre žasnu.

stūpeus (-ppeus) 3. *adj.* z koudele.

stūpīditas, tis *f* ztrnulost, ztupělost, hloupost. [hloupý.

stūpīdus 3. *adj.* tupého ducha,

stūpor, is *m* ztrnulost, bezcitnost; úžas, údiv; tupost ducha, hloupost.

stupro, āre zprzniti, zneuctíti.

stuprum, i *n* zneuctění, smilství.

Stymphālum, i *n* jezero, řeka a město v Arkadii; *adj.* **Stymphalis**, dis *f*.

Styx, gis *f* řeka v podsvětí, při níž bohové přísahali; *adj.* **Stygialis**, e a **Stygius** 3. styžský, podzemní, smutný, hrozný, neblahý.

Suāda, ae *f* hobyně přemlouvání.

Suādēla, ae *f* v. předch.

suādeo, ēre, si, sum radím, přemlouvám, do-.

Suardōnes, um *m* kmen germ. mezi Labem a Odrou.

suāsio, ōnis *f* rada; doporučení návrhu zákona; řeč doporučující.

suāsor, is *m* rádce, doporučovatel.

suāve *adv.* líbezně, sladce.

suāvilōquentia, ae *f* libomluvnost. [lahodný.

suāvis, e *adj.* sladký, líbezný,

suāvitas, tis *f* sladkost, líbeznost, rozkoš, lahoda.

suāviter *adv.* sladce, líbezně, příjemně. [jemnost.

suāvitūdo, inis *f* líbeznost, pří-

suāvium, i *n* polibek.

sub *predl.* 1. *s abl.* pod; (místně) za, (časově: sub nocte), při (sub occasu), o; 2. *s akk.* pod (na ot. kam?), až po, na (sub noctem). [nale

sūbabsurdē *adv.* trochu nesrov-

sūbabsurdus 3. *adj.* poněkud nesrovnalý, nevhodný, nepřipadný.

sūbaccūso, āre trochu haním, obviňuji.

subactio, ōnis *f* zpracování, vzdělání. [kovský.

subagrestis, e *adj.* trochu ven-

subālāris, e *adj.* podpažní; tēlum s. dýka.

subāmārus 3. *adj.* nahořklý.

subarrōganter *adv.* poněkud domýšlivě. [chám.

subausculto, āre tajně naslou-

subcentūrio, ōnis *m* podsetník.

subcrispus 3. *adj.* trochu kadeřavý. [tížný.

subdifficilis, e *adj.* trochu ob-

subdītivus 3. *adj.* podvržený, nepravý.

subdo, ēre, didi, ditum podkládám, podstrkuji, podvrhují, podrobuji, dosazují; pohrouziti.

subdōlē *adv.* poněkud lstivě, zchytrale.

subdōlus 3. *adj.* zchytralý, úskočný, lstivý; nebezpečný.

subdūco, ēre, xi, ctum pospodu vyvádím, odstraňuji, tajně odnímám; s. me tajně ucházím, vykrádám se, nížím se, ztrácím se (colles); odvádím; vypočítávám, uvažuji; vytahuji, zvedám; lodi na souš vytahuji.

subductio, ōnis *f* vytahování lodí na pevninu; výpočet.

sūbēdo, ēre, ēdi, sum podhlodávám.

subeo, ire, ii, itum pod něco jdu, podstupuji, podrobuji se; podvoluji se, uvaluji na se, nesu, snáším; jdu nahoru, vzcházím, postupuji pod..; protékám (aquae), provívám (aurae); blížím se; mřím, napadám; podnikám (opus); nastupuji po někom, vystřídávám (argentea proles); plíím se, vplížití se; na mysl přicházím, napadám.

sūber, is *n* dub korkový, korek.

sūbhorridus 3. *adj.* trochu drsný.

subīcio, ēre, iēcī, iectum podhazuji, strkám pod něco; stavím,

zřizují pod něčím; podmaňují, vydávám; podávám, odevzdávám (libellum); nastražiti, nastrčiti; podkládám, podvrhuji, podstrčiti; v šanc vydávám; na prodej vystavuji, dávám prodati; vzdělávám, zorati (terram ferro); podřaduji, počítám k něčemu; připojuji, dodávám, odvětiť; vnukám, našeptávám, v paměť uvádím; zvedám, vzhůru vyhazuji, se s. zvedati se, vystupovati.
subiectē *adv.* poníženě.
subiectio, ōnis *f* podložení, podvržení, přidání; v řeči: otázka, na niž si řečník sám hned důrazně odpovídá; vysvětlení
subiecto, āre podhazuji, podkládám. [stamentorum).
subiector, is *m* podvrhovač (tesubiectus 3 pomezní, sousední; podložený, podhozený; podrobený, vydaný, poddaný.
sūbigo, ěre ēgi, āctum vhnáním pod něco, podmaňuji, podrobuji; tísím, svírám, donucuji; poháním (ratem), zpracovati (opus digitis); brousím (secures in cote); trápím, soužím; vytvářím, vzdělávám (ingenium).
subinde *adv.* hned na to; zatím; rychle za sebou, opětovně.
subinsulsus 3. trochu nechutný.
subinvideo, ěre, sum trochu závidím. [se hněvám.
subirascor, i, ātus sum trochu
subitārius 3. *adj.* náhlý, nenadálý, rychlý, na rychlo sebraný (milites).
sūbītō *adv.* náhle, nenadále; a. dicere s patra, bez přípravy mluvit.
sūbītus 3. *adj.* náhlý, nenadálý; chvatně sehnáný.
subiungo, ěre, nxi, nctum připojuji s-, zapřahám; podrobuji.
sublābor, i, psus sum nepozorovaně se plížím, sklouzám, unikám.

Sublāqueum, i *n* (Subiaco) *m.* v území Aequů. [pyšně.
sublātē *adv.* vysoko; vznešeně;
sublātus 3. zhrdlý, pyšný.
sublēgo, ěre, lēgi, ctum sbírám; tajně vyslechnouti; na místo někoho voliti. [lehčení.
sublēvatio, ōnis *f* umfmrnění, posublēvo, āre zdvihám, podporuji, pomáhám, těším; zmenšuji (vitiā), usnadňuji (laborem), odstraňuji.
sublīca, ae *f* kůl, mostnice, jehla.
sublīcius 3. *adj.* kolový (pons).
sublīgācūlum, i *n* zástěra.
sublīgo, āre podvazuji, při-
sublīmē *adv.* vysoko, do výše, ve výši. [ve výši.
sublīmis, e *adj.* vysoký, vznešený,
sublūceo, ěre, xi zespod svítím, třpytím se.
subluo, ěre, ui, ūtum ze spodu omývám, podplakuji, zvlažuji.
sublustris, e *adj.* trochu jasný, světlý. [ponořuji.
submergo, ěre, si, sum potápím,
submīnistro, āre podávám, dodávám, posílám.
submissē *adv.* mírně, klidně; skromně, pokorně.
submissio, ōnis *f* povolení, uvolnění, snížení, zmenšení.
submissus 3. snížený, skloněný; klidný, mírný; skromný; nízký, sprostý; pokorný.
submitto, ěre, si, ssum pouštím pod., shýbám, skláním, snižuji, zmenšuji, popouštím, přenechávám, nechávám čeho; tajně zasílám; podrobuji; nechávám vzejíť, růsti, na plemeno, k chovu nechávám; doplňuji, nahrazuji. [vrlý.
submōrsus 3. *adj.* poněkud nesubmōtor, is *m* pořadatel (liktor).
submōveo, ěre, vi, tum odklízím, odstraňuji, vzdaluji, zapuzuji;
submotus prohloubený, vy-, vzdálený.

subnecto, ěre, xui, xum dole přivazuji, svazuji, pod-, podkávám.
subnīsus (-xus) 3. zdola podepřený, opřený, spoléhající.
subnūba, ae *f* sokyně, souložnice.
subnūbīlus 3. *adj.* trochu zamračený, pochmurný.
subo, āre boukati se.
subobscoenus 3. *adj.* v nechutnost, v hnusnost zabíhající.
subobscurus 3. *adj.* trochu temný, nesrozumitelný.
subōles, is *f* podrost, dorost, výhonek, potomek, potomstvo, mládež, mládě.
suborno, āre vypravuji, zdobím, opatruji tajně, popuzuji, navádím. [ském moři.
Subota, ōrum *n* ostrov v Aigai.
subrancidus 3. *adj.* nasmrádlý.
subraucus 3. *adj.* přichraptělý.
subrēmīgo, āre vesluji pod něčím, za něčím.
subrēpo, ěre, psi, ptum zespod se plížím, lezu, blížím se.
subrīdeo, ēre, si usmívám se.
subridicūlē *adv.* poněkud směšně.
subrīgo vztyčuji, zvedám (aures, *m* *u* *o* *n* *e* *m*); ostat. *v.* surgo.
subripio *v.* surripio.
subrōgo, āre na místo někoho volím, voliti dávám.
subrūbeo, ěre poněkud se červenám.
subruo, ěre, ui, ūtum podrývám, podkopávám, hubím, ničím.
subrusticus 3. *adj.* trochu selský.
subsaxānus 3. *adj.* pod skalou (příjm. Bona Dea).
subscribo, ěre, psi, ptum dolů připisuji, podpisuji, přisvědčuji, souhlasím, podporuji, zapsati, na-; žaluji, žalobu podávám, spolužalobníkem jsem.
subscriptio, ōnis *f* podpis, písemné udání, písemná žaloba, spolupodepsání, spolužaloba.
subscriptor, is *m* spolužalobce.
subsēcivus *v.* subsicivus.

subsēco, āre dole ořezávám, zespod utínám.
subsellium, i *n* lavice, sedadlo, stolice soudcovská; *plur.* = soudy.
subsēquor, i, cūtus sum v patách, bezprostředně následuji; doprovázím; řídím se, napodobím.
subsicivus 3. *adj.* dole uříznutý, odpadlý, zbylý; opera *s.* vedlejší práce.
subsīdiārius 3. *adj.* pomocný, vý-, v záloze; *plur.* záloha.
subsīdior, āri *v* záloze jsem, vypomáhám. [útočiště.
subsīdium, i *n* záloha, pomoc;
subsīdo, ěre, sēdi, sessum usedám, usazuji se, zůstávám, číhám; ssedám se, snižuji se; povoluji; uváznouti (navicula).
subsignānus 3. *adj.* vojín záložní.
subsigno, āre zaznamenávám.
subsisto, ěre, stiti, stanouti, zastaviti se; ustati; zadržeti, vydržeti, dostačiti.
subsortior, īri, tītus sum ještě jednou losuji, znova volím.
substantia, ae *f* podstata, bytnost; úhrn majetku, jmění.
substerno, ěre, strāvi, tum podestírám, podkládám; **substratus** 3. podložený, ležící pod..
substītuo, ěre, ui, ūtum místo něčeho stavím, volím; představuji si, myslím. [žený.
substrictus 3. úzký, těsný, vta-
substringo, ěre, nxi, ictum podvazuji, podepínám.
substructio, ōnis *f* podezdívka, základy.
substruo, ěre, xi, ctum základy k něčemu stavím, podezdívám; dlážďím.
subsum, esse, fui jsem pod něčím, jsem na blízku, jsem podkladem, jsem spojen s...; dolus subest lest se tají, vězí.
subsuo, ěre, ūtum podšívám.
subtēmen, inis *n* útek, nit.

subter *adv.* a *předl.* 4. 6. vespod, pod. [unikám.
subterfūgio, ěre, gi tajně ubíhám,
subterlābor, i, psus sum vespod, pod něčím teku; pod rukou unikám.
subterrāneus 3. *adj.* podzemní.
subtexo, ěre, xui, xtum pode tkávám, pod něco vetkávám; zahaluji; připojuji; skládám, vyvozuji.
subtilis, e *adj.* jemný, tenký, útlý; přesný, důkladný, pečlivý; jednoduchý, jasný.
subtilitas, tis *f* jemnost, důkladnost, přesnost, zřetelnost, výraznost, jednoduchost, prostota řeči.
subtiliter *adv.* jemně, důkladně, prostě a pěkně.
subtimeo, ěre trochu se bojím.
subtrāho, ěre, xi, ctum vytahuji pod . . , odstraňuji, podkopávám; nepozorovaně odnímám; se s. vzdáliti se, ustoupiti.
subturpis, e *adj.* poněkud potupný.
subtus *adv.* vespod. [košile.
sūbūcula, ae *f* spodní tunika,
Sūbūra, ae *f* třída římská mezi Caeliem a Esquilinem; *adj.*
Sūbūrānus 3.
suburbānitas, tis *f* blízkost u města (Říma).
suburbānus 3. *adj.* blízko města jsoucí; **suburbānum**, i *n* statek na blízku města; **suburbani**, ōrum *m* obyv. blízkých měst u Říma.
suburbium, i *n* předměstí.
suburgeo, ěre blízko k něčemu přiháním.
Sūburra v. **Sūbūra**.
subvectio, ōnis *f* dovoz, přívoz.
subvecto, āre přivážím, do-
subvěho, ěre, xi, ctum dovážím, při-, dopravuji (zdola nahoru).
subvēnio, ěre, vēni, ventum na pomoc přispívám. [šitel.
subversor, is *m* podvratitel, ru-

subverto, ěre, ti, sum podvracím, bořím, ničím.
subvexus 3. šikmo vzhůru se zdvihající.
subvōlo, āre vzlétnouti.
subvolvo, ěre vzhůru valím.
succēdo ěre, ssi, ssum vzhůru stoupám; podrobuji se, podvoluji se, podstupuji něco; podstupuji k něčemu, při-, na-; následuji, vystřídávám; dařím se. [podněcuji.
succendo, ěre, di, sum podpaluji,
succenseo, ěre, ui, sum nevražím, sočím, hněvám se.
successio, ōnis *f* nastoupení, posloupnost, následnictví.
successor, is *m* nástupce, následník, dědic.
successus, ūs *m* postup, příchod; zdar, *plur.* šťastné události
succidia, ae *f* bochník slaniny.
succido, ěre, cīdi, cīsum podřezávám, podřezávám, požínám, podvracím, bořím.
succido, ěre, īdi, klesám, padám
succiduus 3. *adj.* klesající.
succingo, ěre, nxi, nctum podkasávám, vy-; obklopuji se, opatřuji; **succinctus** opásaný, podkasáný, hotov k něčemu.
succino, ěre zpěvem doprovázím, souhlasím.
succlāmātio, ōnis *f* pokřikování.
succlāmo, āre pokřikuji, volám.
succresco, ěre, ēvi, ētum vzrůstám, do-, doplňuji se (vina).
succumbo, ěre, cubui, itum podléhám.
succurro, ěre, curri, cursum podbíhám, na pomoc spěchám, odpomáhám, přispívám.
succus v. **sucus**.
succūtio, ěre, ssi, ssum otřásám.
Sucro, ōnis *m* m. v Hispanii (Alcira); *adj.* **Sucronensis**, e.
sūcūla, ae *f* válec, kláda k posouvání lodí.
sūcus, i *m* šťáva; chuf; nápoj; síla, očaševnělost, živost (řeči).

Sudertānus 3. *adj.* od Sudertum, m. etrurského.
sūdis, is *f* kůl, kolík.
sūdo, āre potím se; namáhám se; vypoťiti.
sūdor, is *m* pot, námaha, úsilí.
sūdus 3. *adj.* suchý, jasný (o počasí); est sudum jest pěkně.
Sueba, ae *f* Suebka.
Suēbi, ōrum *m* národ germanský mezi Dunajem a Labem; *adj.*
Suēbus 3.
suesco, ěre, suēvi, tum zvykám si; *přech.* zvykám.
Suessa, ae *f* Aurunca staré m. v Kampanii, rodiště Luciliovo; S. Pometia m. v Latii poblíže bažin pomptinských; *adj.*
Suessānus 3.
Suessetāni ōrum *m* kmen v Hispanii na lev. břehu Iberu; *adj.*
Suessetānus 3.
Suessiōnes, um *m* (Soissons) kmen belg. na řece Axoně
Suessula, ae *f* m. v Kampanii; *adj.* **Suessulānus** 3.
Suētōnius, i *m* Paulinus správce Britannie; S. Tranquillus dějepisec říms., přítel Ml. Plinia.
suētus 3. zvyklý, obvyklý, obyčejný.
Suevi. Suevus v. Sueb-.
Suēvicus 3. suevský.
sūfes, ētis *m* nejvyšší úředník v Karthagině.
suffero, ěre, subtuli, lātum vydržeti, snést.
sufficio, ěre, fēci, fectum napouštím (oculos sanguine) na něčí místo volím; doplňuji, nahrazuji; poskytuji, nechávám účastniti se (milites excursionibus); stačím; mohu, jsem s to (obniti); sufficiens, tis dostatečný.
suffigo, ěre, xi, xum připevňuji, přibíjím.
suffimen, inis *n* kadidlo.
suffimentum, i *n* v. předch.
suffio, ire nakuřuji, pod-, kadím.
sufflātus 3. nadutý, pyšný.

suffōdio, ěre, di, ssuam podkopávám, z dola probodám.
suffrāgātio, ōnis *f* doporučení k úřadu.
suffrāgātor, is *m* doporučovatel, protektor, příznivec.
suffrāgium, i *n* hlasovací tabulka, střepina, hlasování, hlas, právo hlasovací; testarum suffragia soud střepinový.
suffrāgor, āri hlasuji pro někoho, doporučím, suffragante alquo k doporučení, k přimluvě něčí.
suffringo, ěre rozbiti, zpřerážeti.
suffūgio, ěre, pod něco utéci.
suffūgium, i *n* útočiště, ochrana.
suffundo, ěre, fūdi, sum podlívám, napouštím.
Sugambri, ōrum *m* kmen germanský mezi Sigou a Rurou; *adj.* **Sugamber** 3.
suggero, ěre, ssi, stum podkládám, dopravuji, dodávám, poskytuji, hned po někom kladu.
suggestum, i *n* místo vyvýšené, řečníště.
suggestus, ūs *m* navážka, výstupěk, řečníště. [hanění.
sūggilātio, ōnis *f* modřina, posūggilo, āre stlouci někoho až má modřiny, pohaněti, potupiti.
suggredior, i, ssus sum postupuji, při-
sūgo, ěre, xī, ctum vssāti.
sui *gen.* zvrát. zájm. se, sebe.
snillus 3. *adj.* vepřový.
Suiōnes, um *m* nejstarší obyv. Skandinávie.
Suismontium, i *n* hora v Ligurii.
sulco, āre brázdím, orám, kopu, projíždím; cutem s. svraštíti.
sulcus, i *m* brázda, rýha.
sulfur, is *n* síra; *plur.* sirné lázně.
sulfūreus 3. *adj.* sirný.
Sulla, ae *m* rodné jméno gens Cornelia: L. Cornelius S. Felix diktator říms.; syn jeho L. Corn. S. Faustus; P. Corn. S. příbuzný diktatorův obžalovaný

de ambitu; P. Corn. S. synovec diktatorův obžalovaný z účastenství na spiknutí Katilinově; P. S. legat Caesarův; Sullāni stoupenci Sullovi; *adj.* Sullānus 3.

Sulmo, ōnis *m* město v území Pelignů ve střed. Itálii, rodiště Ovidiovo; obyv. Sulmonenses, *ium m*.

sulphur v. sulfur.

Sulpicius 3. rod říms.: Serv. S. Galba řečník; C. S. Gallus znalec řecké literatury; Serv. S. Rufus právník, vrstevník Ciceronův; P. S. tribun lidu, pův. lex Sulpicia; básník a řečník; P. S. Rufus a Serv. S. Galba legati Caesarovi v Gallii; *adj.* Sulpicius 3. a Sulpicianus 3.

sum, esse, fui jsem, existuji, žiji; zdržuji se (Romae); cum aliquo s. jsem zasnouben, žiji s.; spočívám in opinione); sunt, qui jsou lidé, kteří, někteří; mihi est mám; est mihi cum aliquo mám činiti s.; s. ab aliquo patřím k.; s. pro aliquo jsem k prospěchu; s. ex... skládám se; est jest tomu tak; sit ita budiž, třebas; lze jest, možno jest; est, ubi někde; est, cum někdy; est, quod jest příčina, jest proč; s. *gen. possess.* patřím někomu, jsem majetkem, jsem poddán ap., jsem oddán (Pompei); dále s. *gen.* na označení povinnosti, vlastnosti, zvyku (sapientis); s. *dat.* účel; jsem s... (ferendo); s. *dvěma dat.* prospěch, škoda; s. ad aliquid jsem k něčemu (užitečný, způsobilý); id est to jest, totiž (vysvětl.); stojím, vážím, cenu mám (magni, nullius momenti).

summa, ae *f* úhrn, počet; soujem, celek; podstata; s. imperii, s. rerum vrchní moc, nadvláda; s. belli velení ve válce; s. victoriae rozhodné vítězství; ad

summam zkrátka; in summa celkem.

Summānus, i *m* etrurské, potom říms. božstvo noční oblohy a blesků nočních.

summātim *adv.* celkem.

summē *adv.* nejvýše, v nejvyšší míře. [úsilím.

summōpěre *adv.* s největším **summosus** v. sub-.

summoveo v. sub-. [výše.

summum *adv.* nejvýše, nanej- **summus** 3. *superl.* nejvyšší, nej- přednější, svrchovaný, nejdůležitější; summa res (publica) dobro obecné; s. ius nejpršnější právo.

sūmo, ěre, psi, ptum беру, chápu se, na se беру, přijímám, volím; osobuji si; pecuniam mutuam vypůjčuji si; požívám, užívám; kupuji (parvo); podnikám (expeditionem); uvádím, zmiňuji se; stanovím, tvrdím, předpokládám. [závěru.

sumptio, ōnis *f* jedna z návštěv **sumptuōsē** *adv.* nákladně.

sūmptuōsus 3. *adj.* nákladný, drahý, nádherný; okázalost milující, marnotratný.

sumptus, ūs *m* náklad, nádhera. **Sunici**, ōrum *m* kmen belg.

Sūnion (-um) i *n* mys na jihu Attiky.

suo, ěre, ui, ūtum šíji, sešívám; suta, ōrum *n* krunýř.

sūdvētaurilia, *ium n* slavnostní oběť (očistná), při níž zabíjen vepř, ovce a býk. [řadí.

sūpellex, ctilis *f* nábytek, ná- **sūper** *adv.* a *předl.* I. *adv.*: na-

hoře, nad to, mimo to; satis superque až příliš; super est zbývá; II. *předl. s. akk.*: nad něco, nad něčím, přes, kromě (s. morbum); vulnus s. vulnus rána na ráně; s. *abl.* nad něčím, kromě (s. his), za, v (nocte s. media), o, stran (s. Priamo, s. ea re).

sūpērābillis, e *adj.* překonatelný, přemožitelný, ježž možno sléztí (murus).

sūpēraddo, ěre, dītum nad to, k tomu přidávám.

sūpērātor, is *m* pokořitel, vítěz nad.. [hrdě.

sūperbē *adv.* pyšně, zpupně, **sūperbia**, ae *f* pýcha, hrdost, zpupnost. [řeč.

sūperbīloquentia, ae *f* zpupná

sūperbio, ěre zpupný, bujný jsem.

sūperbus 3. *adj.* pyšný, hrdý, zpupný, bujný; vynikající, nádherný.

sūpercīlium, i *n* obočí; výšina, vrch, špice. [převyšuji.

sūpērēmīneo, ěre přecházím,

sūperfīcies, ēi *f* povrch, horní část věci; budova.

superfixus 3. připevněný, napíchnutý. [bytek mám.

sūperfluo, ěre přetékám, nad-

sūperfundo, ěre, fūdi, sum polévám; *pass.* přetékám, vylévám se.

supergrador, i, ssus sum překračuji, překonávám, předčím.

superi, orum *m* nebešťané; pozemšťané.

sūperiācio, ěre na něco házím, nahazuji, přeháním, překračuji; pokrývám.

superimmineo, ěre vyčnívám nad něčím. [kladu.

sūpērīmpōno, ěre, situm na něco

superīncīdens, tis shora padající.

superīncubans, tis navrchu ležící.

sūpērīncumbo, ěre, cubui, itum navrch lehám.

sūpērīnīcio, ěre na to házím, navrch kladu.

superīnsterno, ěre svrchu kladu.

superior *komp.* hořejší, dřívější, předešlý; mocnější, přednější.

superlātio, ōnis *f* nadsázka, hyperbola. [zený.

superlātus 3. přehnaný, nadsasupernē *adv.* svrchu, nahoře.

supernus 3. *adj.* horní, svrchní, ve výši jsoucí.

sūpēro, āre převyšuji, vynikám, předčím; přemáhám, vítězím, porážím; objíždím, přecházím, obeplouti; zůstávám na živu, přetrvati; *pass.* podlehnouti; zbývám; v nadbytku jsem, hojně se vyskytuji.

superpendeo, ěre, *part.* převislý (saxa).

superpōno, ěre, sui, situm navrch kladu, pokládám, vstavuji.

superscando, ěre překračuji.

supersēdeo, ěre, sēdi, ssum nad něčím sedím, nad něco jsem povznesen, pomíjím něco, nedbám, zdržuji se čeho, vyhýbám se čemu.

superstagno, āre z břehů vystupuji, vylévám se.

supersterno, ěre, strāvi, ātum nad něčím prostírám, pokrývám.

superstes, itis očitý svědek; kdo druhého přežije, na živu zbylý; s-em esse alicui přežití někoho.

superstītio, ōnis *f* posvátná účta; pověra; předmět účtu posvátnou budící.

superstītiōsē *adv.* pověřčivě.

superstītiōsus 3. *adj.* pověřčivý; věštecký.

supersto, āre stojím na něčem.

superstruo, ěre, xi, ctum nad něčím stavím.

supersum, esse, fui zbývám; pře-, vy-, přežiti; jsem v hojnosti, v nadbytku; jsem zbytečný. [doléhající.

superurgens, tis *adj.* svrchu

superus 3. horní, vrchní; mare s. moře Jonské; **superi**, orum (protiva **inferi**) pozemšťané; nebeský (protiva: pozemský), odtud **superi** = bohové, nebešťané; *komp.* **superior**, **superl.** **supremus** a **summus**.

supervācāneus 3. *adj.* zbytečný.

supervacuus 3. *adj.* zbytečný, nepotřebný; *ex supervacuo* zbytečně. [konati.
supervādo, *ěre* překročiti, pře-
supervēhor, *i*, *ctus sum* kolem pluji.
supervēnio, *ire*, *vēni*, *ventum* jdu přes něco, nad něco; přepadám. [jití k něčemu.
superventus, *ūs m* příchod, přisupervólito, *āre* přeletuji, létám nad něčím.
supervōlo, *āre* přeletěti.
sūpīno, *āre* zpět zahýbám, na znak kladu, povaluji; do výše zdvím (nasum).
sūpīnus 3. *adj.* zpět zahnutý, na znak ležící, opačný, zpět tekoucí, vzhůru jdoucí, stoupající; skloněný.
suppar, *is adj.* téměř stejný.
suppedito, *āre* hojně poskytuji; v nadbytku se vyskytuji; nadbytek, hojnost mám něčeho; stačím, dostačuji.
suppēto, *ěre*, *ivi*, *itum* po ruce jsem, v hojnosti jsem, dostačuji.
supplanto, *āre* podraziti někoho nohou.
supplēmentum, *i n* doplněk, dodatek; doplňování vojska, odvod záložního mužstva, záloha.
suppleo, *ěre* doplňuji, vy-, nahrazuji; vojsko doplňuji, odvádím.
supplex, *icis adj.* pokorně prosící, prosebný; *subst.* prosebník, chráněnc; *s.* *dei* u boha pomoci hledající; *se alicui s.* *abice* pokorně k nohám padnouti.
supplicātiō, *ōnis f* veřejné modlení, děkovná slavnost; *s.* *red* do d. sl. pořádám. [sebně.
suppliciter *adv.* pokorně, prosupplicium, *i n* pokorná prosba, oběť; pokuta, trest, muka, trest smrti, poprava; *s.* *o afficio* na hrdle trestám; *s.* *sumo* popravuji, trestám; *ad ultimum s.* *progredi* život si vzít.

supplicio, *āre* pokorně prosím, vzývám, modlím se.
supplōdo, *ěre*, *si*, *sum* dupám.
supplōsio, *ōnis f* dupání.
suppōno, *ěre*, *sui*, *situm* podkládám, podstavuji, podstrkuji, příkládám, podrobuji; přidávám; méně cením, níže kladu.
supporto, *āre* přivážím, do-, dopravuji.
suppostus = *suppositus*.
suppressio, *onis f* zpronevěření, podvod peněžní.
suppressus 3. dušený, tichý (*vox*).
supprimo, *ěre*, *essi*, *essum* potlačiti, zastaviti, (lodstvo) zakotviti, zadržeti; zacpati; zatajiti, skryti, zamlčeti; navem s. potopiti.
suprā *adv.* nahoře, svrchu, shora; napřed, dříve; nad to, mimo to; *př. s. akk.* nad, před, přes.
suprēmum *adv.* naposledy.
suprēmus 3. nejvyšší, svrchovaný; poslední, nejhorší; *suprema*, *orum n* konec.
sūra, *ae f* lýtko; holeň.
surculus, *i m* ratolest, roub.
surdaster 3. *adj.* nahluchlý.
surditas, *tis f* hluchota.
surdus 3. *adj.* hluchý; nechtějící slyšeti; bezezvuký, tichý.
surgo, *ěre*, *surrexi*, *ctum* povstávám, zdvím se, vzcházím, vznikám.
surpīte = *surripite*.
surrancidus 3. *adj.* nasmrádlý.
surraucus v. *subr-*
surremigo v. *subr-*.
Surrentum, *i n* (Sorrento) m. v Kampanii; *adj.* **Surrentinus** 3.
surrepo v. *subr-*.
surrexe = *surrexisse*.
surrideo v. *subr-*.
surrigo v. *surgo* a *subrigo*.
surripio, *ěre*, *ui*, *eptum* pod rukou беру, kradu, odciziti, uchvátiti, vyrvati; *crimina s.* skryti; *diem s.* bez užitku ztráviti, zmařiti.

surrubeo v. subr.

surruo v. subr.

sursum *adv.* vzhůru, s. deorsum nahoru dolů, sem tam.

Sūrus, i *m* šlechtic aedujský.

sūs, sūis *c* prase, vepř, svině, kanec. [na se.

susceptio, ōnis *f* převzetí, vzeti
susceptum, i *n* podnik.

suscipio, ēre, cēpi, ceptum podnikám, na se беру, uvoluji se; počínám, zdvihám (válku); dostávám; přijímám, uznávám; k sobě беру, chráním; užívám (orationem); působím si (culpam), přejímám (aes alienum); odpovídám, řeč přejímám, v řeči pokračuji, dále mluvím; votum s. slib činím; prodigia s. obstarávám; suscepit vita et consuetudo, ut tak to zařídil.

suscito, āre zvedám, oráním vyhazují; budím, v pohyb uvádím, podněcují, povzbuzují; působím (crepitum).

suspecto, āre podezírám, podezřívám; *pass.* jsem podezřelý.

suspectus 3. podezřelý.

suspectus, ūs *m* pohled do výše, vzhled; vážnost, podiv, úcta.

suspendium, i *n* pověšení, oběšení se.

suspendo, ēre, di, sum pověsiti, vztýčiti, vyzdvihnouti; zavěsiti, upevniti, podepřiti; tellurem sulco s. zkypřiti; suspensus ex.. závislý na..; v nejistotu, v napjetí uvéstí; přerušiti, zastaviti (fletum); suspensio pede lehkým krokem.

suspensus 3. zavěšený, po-, závislý, založený na něčem; vznášející se, lehký; nejistý, pochybný, v napjetí jsoucí.

suspiciax, cis *adj.* podezíravý, nedůvěřivý; podezřelý.

suspicio, ōnis *f* podezření, domněnka, tušení. dezřele.

suspiciōsē *adv.* podezřívavě; po-

suspiciōsus 3. *adj.* podezíravý; podezřelý.

suspīcor, āri podezřívám; tuším, mám předtuchu.

suspīrātus, ūs *m* vzdychání, vzdech, dech.

suspīrītus, ūs *m* hluboké vzdychnutí.

suspīrium, i *n* vzddech; s-a trahere, ducere vzdychati.

suspīro, āre zhluboka dýchám, vzdychám, sténám; zamilován býti, nýti, toužiti po něčem.

sustentāculum, i *n* podpora.

sustentātio, ōnis *f* zdržování, odklad, průtah.

sustento, āre udržuji, vy-, z-, pře-, odolávám, snáším; nesitelným činím, podporuji, usnadňuji; odkládám.

sustīneo, ēre, nui, — vzhůru držím, udržuji, nesu, zadržuji, snáším, vydržeti, odolávám; na se беру, jsem s něco, zastati něco.

sustuli *pf.* od tollo.

susurro, āre šeptám, šumím, bzučím. [šumění.

susurrus, i *m* šeptání, šuškáni,
susurrus 3. *adj.* šepotavý.

Suthal *neskl.* m. v Numidii.

sūtilis, e *adj.* sešitý, spletený.

sūtor, is *m* švec.

sūtrīnus 3. *adj.* ševcovský.

Sūtrium, i *n* m. v Etrurii; *adj.*

Sūtrīnus 3.

sūtūra, ae *f* steh.

suus 3. *zájm.* svůj, jeho atd.; vlastní, náležitý, zvláštní, příhodný, příznivý (deus), vhodný (occasio); suo anno (consulem fieri) v předepsaném roce; sebe mocný (in disputando); suus numerus určitý; suo Marte pugnare svým obvyklým způsobem.

Sýbāris, is *f* m. v jižní Italii, později Thurii; Sýbāritis, dis *f* název necudné básně.

Sychaeus, i *m* manžel Didonin.

Sycurium, *i n m.* na úpatí Ossy v Thessalii. [ské.
Sýēnē, *ēs f* nejjižnější *m.* aegypt-
Sýēnītēs, *ae m* syenský (Forbas).
Sygambri v. Sug-.
Sylēum, *i n m.* ve Frygii.
Sylla a odvoz. v. Sulla.
syllāba, *ae f* slabika; *auceps syl-*
labarum slovíčkář, hnidopich.
Symaethus, *i m* řeka na Sicilii;
adj. **Symaetheus**, *-ius 3.* a
Symaethis, *dis f.*
symphōnia, *ae f* hudba, koncert.
symphōniācus 3. *adj.* k hudbě,
ke sboru hudebnímu patřící.
symplēgādes, *um f* dvě skály
při ústí Bosporu do Černého
moře („srážející se“).
sympōsium, *i n* hostina (spis
Platonův).

sýnedrus, *i m* člen rady v Ma-
kedonii.
sýněphēbi, *ōrum m* spolumládci
(komoedie Oaecilia Statia).
syngrapha, *ae f* dlužní úpis,
směnka.
Sýphax, *cis m* král numidský
kol 200 př. K.
Sýrācūsae, *ārum f* hlavní město
Sicilie; *adj.* **Sýrācūsānus 3.**
a **Sýrācūsus 3.**; *obyv.* od
obojího tvaru.
Sýria, *ae f* krajina v Přední Asii;
adj. **Sýrius 3.** a **Sýrus 3.**;
obyv. Šyri, *ōrum m.*
Sýrinx, *ngis f* nymfa v třítnu
proměněná.
Sýros, *i f* ostrov kykladský.
Syrtis, *is f* zálivy na sev. pobř.
africkém (= písčina).

T.

T. předejmení Titus.

tābella, *ae f* destička, prkénko,
tabulka; vějíř; tabulka psací;
dopis, spis, protokol, úpis,
smlouva, závěť, hlasovací ta-
bulka, pamětní tabulka, malba,
obrázek.
tābellārius, *i m* posel poštovní.
tābeo, *ēre* rozplývám se, taji,
mokvám.
tāberna, *ae f* bouda, krám, hos-
poda, chatrč, chýže; *t.* *libraria*
knihupectví (i samo taberna);
t. *tonoris* holírna; *t.* *argen-*
taria směnárna..
tābernāculum, *i n* stan, stánek,
místo pro konání auspicií.
tābernārius *i m* kramář.
tābes, *is f* ztrácení se, mizení,
chřadnutí, úbytě, hnisavá te-
kutina, hnis, jed.
tābesco, *ēre*, *bui taji*, rozplývám
se, mizím, hniji.

tābidus, *3. adj.* rozplývající se,
mizící; šířící, stravující.
tābificus 3. *adj.* šířící.
tābūla, *ae f* deska, prkno, ta-
bule, seznam, výkaz; smlouva,
závěť; listovna, archiv, veřejné
desky; mapa.
tābūlārium, *i n* archiv.
tābūlātio, *ōnis f* pokládání des-
kami, strop, podlaha.
tābūlātum, *i n* patro, poschodí;
řada, vrstva. [mor.
tābum, *i n* hnis, šířavá nemoc,
Tāburnus, *i m* (Tavorno) malé
pohoří v Kampanii.
tāceo, *ēre*, *ui*, *ītum* mlčím,
zamlčeti, odpočívám, ticho jsem.
Tācīta, *ae f* (jinak Muta) bohyně
mlčení.
tācītē *adv.* mlčky, tiše; *t.* *habere*
alquid zamlčeti.
tācītūrnitas, *tis f* mlčení, zamlk-
lost, ticho; mlčelivost.
taciturnus 3. *adj.* mlčelivý, tichý.

tácitus 3. *adj.* zamlčený, mlčky strpěný, *tacitum ferre* mlčky snést; mlčky přijatý; mlčící, mlčky, zamlklý; po tichu se dějící, tajný, tichý.

tactus, *ūs m* dotek, ohmatávání; vliv, působení; hmat.

taeda, *ae f* smrk, dřevo smolné, smolnice, louč, pochodeň, svatba, sňatek; *t. iugalis* p. sva-tehni.

taedet, *uit*, *taesum est* ošklivost mám, hnusí se mi.

taedifer 3. *adj.* pochodeň nesoucí.
taedium, *i n* ošklivost, hnus, omrzlost.

Taenāridēs, *ae m* Tainarovec = Hyacinth.

Taenāris, *dis f* tainarský, lakonský; *T. soror* = Helena.

Taenārus, *i m* (um, *i n*) mys a město na jižním cípu Lakoniky, kde byl vchod do podsvětí; *adj.* Taenārius; *T. fauces* vchod do podsvětí; *T. marita* = Helena; *T. vallis* podsvětí.

taenia, *ae f* stužka, vínek.

taeter 3. škaredý, hnusný, ohavný.

taetricus 3. *adj.* zasmušilý, vážný, přísný; *Taetrica* (rupes) hora v Sabinsku.

Tāges, *is m* vnuk Jovův, jenž Etrusky vyučil zvěrověštbě.

Tāgus, *i m* (Tajo) řeka v Lusitanii.

tālāris, *e adj.* na kotníky sahající; *talaria* (calcamenta) okřídlené střevíce Merkuriovy, Perseovy; dlouhý; na kotníky sahající šat.

tālārius 3. *adj.* kostek se týkající; *ludus t.* hra v kostky.

tālassio, *ōnis m* blahopřejný pozdrav nevěstě.

tālea, *ae f* kolíky do země narážené na poraňování koňstva; podlouhlé kousky železa, jichž v Britannii místo peněz užíváno.

tālentum, *i n* váha = asi půl

centu, talent, hřivna (asi 4.700 K) = obyč. 60 minám.

tālis, *e adj.* takový.

talpa, *ae f* (*i m*) krtek.

Talthýbius, *i m* hlasatel Agamemnonův.

tālus, *i m* kůtek, kotník; *plur.* kostky hrací, *iacere*, *mittere t.* v kostky hráti.

tam *adv.* tak, tak velice, *tam maxime* tím více; *non tam—quam ne tak*, jako spíše; *tam—quam jak—tak*.

Tāmāsēus 3. *adj.* k městu Tamasu na Kypru patřící.

tamdiu *adv.* tak dlouho, potud.

tāmen *adv.* přece.

Tāmēsis *is m* řeka Temže v Britannii.

tametsī *sp.* ač, ačkoli.

Tamiani, *ōrum m* kmen africký.
tāmquam *sp.* tak jako, jako, jako by, takřka.

Tana, *ae f* řeka v Numidii.

Tānāger, *ri m* řeka v Lukanii.

Tānāgra, *ae f m.* v Boiotii; *adj.* Tanagraeus 3.

Tānāis, *is m* řeka Don; jméno mužské.

Tānāquil, *is f* choť krále Tarquinia Priska. [medle.

tandem *adv.* konečně; přece,

Tānētum, *i n m.* v Gallii předalps. (Tanedo).

tango, *ēre*, *tētigi*, *tactum* dotýkám se, přicházím někam; přiléhám, sousedím; ochutnávám; zabírám, zasahuji; *de caelo tactus* bleskem zabitý, zasažený; *pokropiti* (corpus aqua); dojímám, pronikám (cupidine tactus); zmiňuji se, uvádím; zabývám se, provozuji (carmina).

Tantālides, *ae m* potomek Tantálův: Pelops, Agamemnon, Atreus, Thyestes, Menelaus.

Tantalus, *dis f* Tantalovna: Hermione, Niobe.

Tantálus, *i m* král fryžský, otec Pelopův; syn Niobin.

tantisper *adv.* tak dlouho, zatím.
tantōpere *adv.* tak velice, tak.
tantūlus 3. tak malý, tak nepatrný.

tantum *adv.* tolik, tak mnoho; jenom, pouze, toliko, jen; in tantum tak velice; tanti za tolik: frumentum t. erat bylo tak drahé, tanti est takovou cenu má, za tolik stojí; tanto o tolik; tantum quod jen co, právě; tantum quod non jen že ne, div že ne.

tantummodo *adv.* toliko.

tantundem *adv.* právě tolik, tolikéž.

tantus 3. tak veliký, takový, tak četný, tak značný, tak mocný.

tantusdem 3. právě tak veliký; tantidem za tolikéž.

tāpēte, is *n* (*acc-a*, *as*) koberec, čaloun.

Tāprōbānē, ēs *f* ostrov v moři Indickém.

Tarbelli, ōrum *m* (Tarbes) kmen aquitanský v severozáp. Pyrenejích.

tardē *adv.* zdlouhavě, pomalu, pozdě, tardius později.

tarditas, tis *f* loudavost, zdlouhavost; línost, tupost duševní.

tardo, āre zdržuji, zpozduji, omeškávám.

tardus 3. *adj.* zdlouhavý, váhavý, línavý; pozdní; malátnost působící; tupý, líný duševně; o řečníku: pomalý, odměřený.

Tārentum, i *n* město v jižní Italii; *adj.* Tārentīnus 3.; T. equites druh lehké jízdy.

Tarpēius 3. rod říms.: Tarpeia zradivší Řím; *adj.* Tarpēius 3.; T. mons na Kapitolu a tím T-ius = i kapitolský.

Tarquīnii, ōrum *m* m. v Etrurii (Cornato); *adj.* Tarquīnien-sis, e.

Tarquīnius král římský T. Priscus a jeho potomci; *adj.* Tarquīnius 3.

Tarrācīna, ae *f* město v Latii (Terracina); *adj.* Tarrācīnen-sis, e.

Tarrāco, ōnis *f* město v přední Hispanii (Taragona); *adj.* Tarracōnensis, e.

tartārens 3. *adj.* podzemský, pekelný, strašný.

Tartārus(-os), i *m* podsvětí; *plur.* Tartara, ōrum *n*.

Tarusātēs, ium *m* (Tartas) kmen aquitanský severových. od Tarbellů. Ironův.

Tarutius L. hvězdář, přítel Cice-Tasgētius, ii *m* kníže Karnutů.

Tātienses, ium *m* centurie jízdní pojmenované po Titu Tatiovi.

Tātius, i *m* král sabinský.

Taulantii, ōrum *m* kmen illyrský.

Taunus, i *m* pohoří u Mohana.

taureus 3. *adj.* býčí; t. terga bubny, kotly

Tauri, ōrum *m* obyv. Krymu.

Tauricus, 3. *adj.* taurský (krymský).

tauriformis, e *adj.* tvaru býka, příjm. řeky Aufidu.

Taurii ludi v cirku Flaminiově na počest bohů podzemních.

Taurini, ōrum *m* kmen v sev. Italii (Turin).

taurinus 3. *adj.* býčí.

Tauriscus, i *m* řecký herec.

Taurois, entis *m* (Tarento) tvr na vých. od Massilie.

Taurōmēnium, i *n* m. na Sicilii (Taormina); *adj.* Taurōmēnī-tānus 3. [amfipolské.

Taurōpūlos, i *f* příjm. Diany

taurus, i *m* býk; souhvězdí Býka.

Taurus, i *m* pohoří na hranicích Kilikie; řeka asijská.

taxātio, ōnis *f* odhadování, oceňování.

taxillus, i *m* kostka.

Taximagulus, i *m* král kantijský.

taxus i *f* tis.

Täygētē, ēs *f* jedna z Pleiad.

Täygētus, i *m* pohoří v Lakonii; *pl.* Taygeta, ōrum *n*.

Tēānum, *i n* 1. Appulum *m.* v Apulii (Civitate); 2. Sidicinum *m.* v Kampanii (Teano); obyv. Tēānenses, *ium m.*
Tecmessa, *ae f* milenka Aianta Telamonovce.
Tecmon, *is f m.* v Epeiru.
tectē *adv.* skrytě, tajně; opatrně.
tectōrium *i n* štukatura, malba nástěnná, fresková.
tectōrius 3. *adj.* štukaterský, freskový. [cae.
Tectōsāges, *um (-i, ōrum) v.* Vol-
tectus 3. skrytý, tajný.
tectum, *i n* střecha, přístřeší, dům, přibytěk.
Tēgea, *ae f m.* v Arkadii (Paleo-Episcopi); *adj.* Tēgēaeus 3.; obyv. Tēgēatae, *ārum m.*
tēgimen, *inis n* | pokrývka, po-
tēgimentum, *i n* | chva, oděv.
tēgo, *ěre, xi, ctum kryji*; chráním, skrývám, tajím.
tēgūla, *ae f* cihla, taška, střecha tašková.
tēgūmentum, *i n v.* tegim.
Tēius v Teos. [tkalcovský
tēla, *ae f* tkanina; osnova; stav
Tēlāmo, *ōnis m* otec Aiantův; *adj.* Tēlāmōnius 3.
Tēlāmōniādēs, *ae m* Telamono-vec = Aias.
Telchīnes, *um m* kouzelnictvím proslulá rodina kněžská na Rhodu.
Tēlēboae, *ārum m* kmen akar-nanský; osada jeho na ostr. Caprei.
Tēlēgōnus, *i m* syn Odysseův a Kirčín, zakladatel Tuskula; *plur.* milostné básně Ovidiovy, jakožto příčina jeho záhuby; (T. zabil svého otce).
Tēlēmāchus, *i m* syn Odysseův a Penelopin.
Tēlēmus, *i m* augur.
Tēlēphus, *i m* syn Herakleův Achilleem před Trojou raněný; přítel Horatiův.
Tēlēthūsa, *ae f* matka Iřidova.

Tellenae, *ārum m m.* v Latii.
tellus, *ūris f* země; půda, krajina; zosob. bohyně Země.
Telmessus, *i f m.* na hranicích Lydie věštestvím proslulý; *adj.*
Telmissius 3.
tēlum, *i n* zbraň útočná: střela, šíp, dýka, meč, kámen atd.
Tēmēnītes, *ae m* příjm. Apolli-novo.
Tēmēnītis, *dis (porta)* brána v Tarentě.
tēmērārius 3. *adj.* nerozvážný, pošetilý, zbrklý.
tēmērē *adv.* bezděčně, maně, na zdař bůh, nerozváživě; non temere est není jen tak, není bezvýznamno; non t. ne snadno.
tēmērītas, *tis f* náhoda; neroz-vážlivost, zaslepenost, opováž-livost.
tēmēro, *āre* zneuctívám, hanobím, znesvěcuji.
Tēmēsa, *ae f* (Torre del Lupi) *m.* v Bruttii; *adj.* Tēmēsaens 3.
tēmētum, *i n* opojný nápoj, me-dovina, víno.
Temnītēs, *ae m* z Temnu.
temno, *ěre* pohrdám.
Temnos, *i f m.* v Aioli; obyv. Temnitae, *ārum m*, Temnii, *ōrum m.* [hvězdí Vozu.
tēmō, *ōnis m* oje; vůz; sedmi-
Tempe *neskl. n* údolí v Thessalii; krásné údolí vůbec.
tempērāmentum, *i n* prostředek mírníci, pravá míra.
temperans, *tis* mírný, zdržlivý, střídavý.
temperanter *adv.* mírně, s měrou. [livost, střídmost.
tempērantia, *ae f* mírnost, zdrže-
tempērātio, *ōnis f* pravý poměr, pravá míra, rovnováha, pravé zařízení; mírnění, z-
temperātus 3. mírný, lahodný; v řeči mírný, klidný; animus t. virtutibus mravní cenu ma-jící, ctnostný.

tempēries, ēi *f* pravý poměr, mírné podnebí, lahoda.

tempēro, āre mírním, v pravou míru uvádím, upravuji, pořádkám, v moci mám, ovládám; sibi *t.* zdržeti se; alicui *t.* šetřím někoho, něčeho.

tempestas, tis *f* doba, čas; povětrí, počasí, bouře, nepohoda; Tempestates bohyně počasí; nepokoj, neštěstí. [vhod.]

tempestivē *adv.* v pravý čas, **tempestivitas**, tis *f* vhodný, pravý čas.

tempestivus 3. *adj.* ve vhodný čas se dějící, vhodný, přiměřený; zralý, časný, dospělý; ranný, časný (convivium).

templum, i *n* místo zasvěcené, posvátné, chrám, svatyně.

tempōrālis, e *adj.* časový, nějaký čas trvající.

tempōrārius 3. *adj.* jen čas trvající, dočasný, měnlivý, pomíjející. [šení.]

temptāmen, inis *n* pokus, poku-
temptāmentum, i *n* zkouška, pokus. [pokus.]

temptātio, ōnis *f* nával; zkouška, **tempto**, āre zkoumám, zkouším, po-, svádím; útočím, napadám; popuzuji, znepokojuji.

tempus, ōris *n* čas, doba, vhodná doba, příležitost; kvantita, doba ve verši; okolnosti, stav, poměry; in illo tempore za oněch okolností, za toho stavu; tempore, suo *t.*, in *t.* v pravý čas; ex *t.* s patra, bez přípravy; dle okolností; pro *t.* dle okolností; in tempus na nějaký čas; na okamžik; ad *t.* v pravý, v určitý čas; na čas; **tempora**, um spánky, hlava.

Tempýra, ōrum *n* m. v Thrakii.

tēmulentus 3. *adj.* opilý.

tēnācitas, tis *f* pevné držení; šetrnost.

tēnāciter *adv.* pevně, houževnatě.

tēnax, cis *adj.* pevně držící,

pevný, šetrný, na něčem lpící, houževnatý, vytrvalý, trvající na něčem, zachovávající něco (propositi).

Tenctēri, ōrum *m* kmen german-
ský mezi Lupií a Rurou.

Tendēba, ōrum *n* m. v Karií.

tendīcula, ae *f* smyčka, oko.

tendo, ēre, tetendi, tentum napínám, roztahuji, vz-, rozbíjím (stany); směřuji, spěji, táhnu; namáhám se, zápolím; dychtím, usiluji.

tenebrae, ārum *f* tma, temnota; mrákota, mdloba, slepota; tma-
vé místo, temnice, vězení.

tēnebrīcōsus 3. *adj.* temný, tmavý, ve tmě zahalený.

tēnebrīcus 3. *adj.* temný.

tēnebrōsus 3. *adj.* tmavý.

Tēnēdos, i *f* ostrov poblíže Troje; *adj.* Tēnēdius 3.

tēneo, ēre, ui, tnm držím, mám, v moci mám, zaujímám, obsa-
zeno mám, ovládám, obývám, pokrývám (limo); personam *t.* úlohu mám přidělenou; poutám; podržuji, u-, zachovávám (cursum); zdržuji (venti Livium), se *t.* zdržovati se, trvati, zdržeti se; chápu, vím, rozumím (cuncta); dosahuji (regnum); pojímám, obsahuji; *pass.* jsem obsažen, zakládám se; podržuji v paměti, pamatuji, vzpomínám si; zachovávám, dodržuji, (morem); silentium *t.* mlčím; civitas legibus tenetur se udržuje; causam *t.* hájím, zastávám; si recte teneo mám-li pravdu; tvrdím, za pravdu vydávám (illud), trvám na něčem; zdržuji, krotím (iracundiam, risum), zavazuji (leges tenent); u sebe podržeti, pro sebe si nechat (quae occurrant); lege teneor jsem vázán; poena *t-or* v trest upadám; tenent Danaí zůstávají; cursum *t.* mířím, plavím se, jedu; trvám (silentium, im-

ber); fama tenet udržuje se; ventus adversum tenet vane z protivné strany.
tēner 3. *adj.* útlý, něžný, měkký, mladý, a tenero od útlého mládí; ohebný (vox), animus t. mladická mysl.
tēnērē *adv.* něžně, pružně, svižně (dicere).
tēnērītas, tis *f* něžnost, jemnost.
Tennes, is *m* heros, zakladatel m. Tenedu.
tēnor, is *m* nepřetržitě trvání, průběh; vlastnost; souvislost; pokračování; uno tenore v jednom kuse, nepřetržitě.
Tēnos, i *f* (Tino) ostrov kykladský.
tensa, ae *f* slavnostní vůz, na němž při hrách v cirku vozeny obrazy bohů.
tent- v tempt-.
tentīgo, inis *f* chlípnost.
tentōrium, i *n* stan.
tēnuis, e *adj.* tenký, nepatrný, slabý, úzký, jemný, řídký, hubený, malý, skrovný, mělký, špatný, chatrný, chudý, nízký.
tēnūitas, tis *f* jemnost, tenkost; chudoba, nedostatečnost.
tēnūiter *adv.* tence, jemně; přesně, subtilně; povročně.
tēnuo, āre *z*tenčuji, *z*jemňuji, *z*ředuji, rozpouštím (*pass.* rozpívám se), seslabuji.
tēnus *adv.* a *př. dl.* s *gen.* a *abl* až po, až do; verbo t. dle jmena.
Teos, i *f* m. v Ionii, rodiště Anakreontovo; *adj.* Tēius 3. anakreontský.
tēpēfācio, ēre, fēci, factum ohřívám, otepluji.
tēpeo, ēre *jsem* vlahý, teplý, horký; *jsem* zamilován.
tēpesco, ēre, ui vlahým, teplým se stávám, otepluji se.
tēpidus 3. *adj.* vlahý, teplý; vlahý, ochladlý.
tēpor, is *m* vlahé, mírné, teplo; o řeči: chlad, nedostatek ohně.

ter *adv.* čísl. třikrát; bis terque, terque quaterque častokrát, ter felix přešťastný.
terdēcies *adv.* čísl. třináctkrát.
terdēni 3. po třiceti.
tērēbinthus, i *f* strom terpen- tinový.
terebro, āre vrtám.
tērēdo, inis *f* červotoč.
Tērēidēs, ae *m* syn Tereův Itys.
Tērentius, i rod říms.: P. T. Afer básník veseloher; *adj.*
Tērentiānus 3.; T. exercitus vojsko M. T. Varrona.
Tērentos(-us) i *f* místo na poli Martově u Tibera; *adj.* Tēren- tīnus 3. (ludi hry saekulární).
tēres, tis *adj.* otřený, oblý, hladký; podlouhlý; jemný, vkusný. [král thracký].
Tēreus, i *m* manžel Proknin,
tergeminus v. trigeminus.
tergeo, ēre, si, sum stírám, o-, u-, čistím; tersus čistý, jemný.
Tergestīni, ōrum *m* obyvatelé Tergesty (Terst) v Istrii.
tergiversātio, ōnis *f* zpěčování se, zdráhání.
tergiversor, āri záda obracím, zpěčuji, zdráhám se, vytáčky hledám.
tergum, i *n* záda, hřbet; terga vertere, dare, praestare na útěk se dáti; povrch; tělo, kus; kůže; potah, povlak štítu, štít sám; řemen, řemení zápasnické, měch.
tergus, oris *n* v. předch.
Tērīna, ae *f* m. v Bruttii; *adj.*
Tērīnaeus 3.
termes, itis *m* uříznutá větev olivová, ratolest.
Termestinus 3. *adj.* termestin- ský (m. v Hispanii).
Termessus, i *f* m. v Pisidii; obyv. Termessenses, ium *m*.
terminālis, e *adj.* hraniční;
Terminalia, ium *n* slavnost na počest boha hranic Termina konaná 23. února.

terminātio, ōnis *f* ohraničení, omezení, vy-, určení.
termīno, āre ohraničuji, vymezuji, určuji, končím, dokonávám.
termīnus, i *m* hranice, hraniční čára, meze, cíl, konec; T. bůh hranic.
terni 3. *čisl.* po třech, tři.
tero, ēre, trīvi, trītum tru, roz-
 tírám, rozemílám, via trita vy-
 jetá, uježděná; dotýkám se
 (calce); příkládám (crystalla
 labris); vytírám, vyšlapávám
 obilí, mlátím; otírám, hladím,
 soustruhuji, leštím; opotřebo-
 vatí, vestis trita obnošený, vet-
 chý; vstupuji na něco, ušlapá-
 vám, šlapu (viam, interiorem
 metam); trávím, mařím (tem-
 pus); obyčejným, běžným činím
 (verbum); velmi zaměstnávám
 (in armis plebem).
terra, ae *f* země, suchá země (na-
 proti moři), krajina, končina;
 půda, prst; *plur.* svět, lidstvo;
 Terra bohyně Země, jinak
 Tellus, Magna Mater; orbis
 terrarum okresek zemský, svět.
Terrasidius T. *m* vojenský tribun
 Caesarův.
terrēnus 3. *adj.* zemitý, ze země,
 z hlíny; pozemský, suchozemský.
terreo, ēre, ui, itum straším,
 děsím, lekám, zastrašuji.
terrester, is, e *adj.* zemský, po-
 zemní, na zemi, pozemský.
terribilis, e *adj.* hrozný, stra-
 šlivý. [šidla.
terrīcula, ōrum *n* strašáky, stra-
 terrifico, āre straším, děsím.
terrificus 3. *adj.* děsný, hrůzu
 budící.
terrīgēna, ae *c* země zplozenec.
terrīto, āre strachu nabáním,
 lekám.
terrītōrinum, i *n* území.
terror, is *m* hrůza, strach, po-
 strach.
tertiādēcīmāni, ōrum *m* vojíni
 13. legie.

tertiānus 3. *adj.* třídní (fe-
 bris); tertiana třídní zimnice;
 tertiani vojíni třetí legie.
tertiō *adv.* po třetí; za třetí.
tertium *adv.* po třetí.
tertius 3. *čisl.* třetí.
tertiusdecimus 3. *čisl.* třináctý.
terancius, i *m* (t. nummus)
 čtvrtina assu, halíř; heres ex t.
 čtvrtiny.
tesca, ōrum *n* pustiny.
tessera, ae *f* čtverhranný kamé-
 nek, kostka; tabulka; vojens.:
 heslo, rozkaz.
tesserarius, i *m* přijímatel a do-
 davatel hesla. [dička.
tesserula, ae *f* kostečka, dlaž-
 testa, ae *f* z hlíny pálená nádo-
 ba, hrnec, džbán, láhev; stře-
 pina, střep; hlasovací tabulka
 při ostrakismu; skořepina; po-
 kryvka ledová.
testāmentārius 3. *adj.* závěti
 se týkající; *subst.* padělatel
 závětí. [ní vůle.
testāmentum, i *n* závěť, posled-
testātio, ōnis *f* výpověď svě-
 decká, osvědčení; dovolávání
 se za svědka.
testātus 3. usvědčený, dokázaný,
 zřejmý, zjevný.
testicūlus, i *m* varle.
testificātio, ōnis *f* dosvědčení,
 důkaz. [zaný
testificātus 3. osvědčený, doká-
testificor, āri svědčím, dosvěd-
 čuji; jako svědka se dovolá-
 vám; projevuji, dokazuji.
testimōnium, i *n* svědectví,
 důkaz.
testis, is *c* svědek, svědkyně.
testis, is *m* varle.
testor, āri svědčím, dosvědčuji
 se, jistím, dokazuji; závěť či-
 ním; za svědka se dovolávám.
testu v. **testum**.
testūdo, inis *f* želva; přístřeší
 štítové, krov ochranný; želvo-
 vína; loutna, lyra; klenba,
 klenutí.

testum i n hliněná poklička; hliněná nádoba.
teter v. **taeter**. [moře.
Tēthys, *yos f* choť Okeanova;
tetradrachmum, i n čtyřdrachma (stříbrný peníz).
Tetráphyla, *ae f m.* v Athamarii v Řecku.
tetrarchēs, *ae m* vladař nad 1/4 země, čtvrtník.
tetrarchia, *ae f* země tetrarchova.
Teucer, *cri m* syn Telamonův; král trojský.
Teuceri, *ōrum m* Teukrové, Trojané; země jejich Teucria, *ae f*.
Teucrus 3. *adj.* trojský.
Teuthras, *ntis m* král v Mysii; *adj.* **Tenthraētēs** 3. a -*īus* 3. = mysijský; T-ia turba dcery Thespiovy (T-*ius* syn T-tův).
Teutoburgiensis saltus lesnatá krajina v nyn. Lippe Detmoldu.
Tentomatus, *im* král nitioabrižský.
Teutones, v. násl.
Teutōni, *ōrum m* kmen germanický při moři Východním; *adj.*
Tentonicus 3.
texo, *ēre, ui, xtum* tkám, splétám (crates), zhotovuji, buduji (naves), viji, skládám, tvořím.
textile, *is n* tkanina, látka,
textilis, *e adj.* tkaný. [plátno
textor, *is m* tkadlec.
textrinum, i n tkalcovna.
textrinus 3. *adj.* tkalcovský.
textum, i n tkanivo, tkanina, pletivo, pletenec.
Thāis, *dis f* nevěstka athenská, milenka Menandrova.
Thala, *ae f m.* v Numidii.
thālāmus, i *m* komnata, ložnice, lože manželské, *plur.* snatek.
Thālēs, *tis m* hvězdář a filosof řecký z Mileta.
Thālīa, *ae f* musa komedie; nymfa mořská.
Thālīarchus, i *m* přítel Horatiův.
Thāmýras, *ae m* pěvec thracký v zápase s Musami přemožený a oslepený.

Thapsos, i *f* polouostrov a m. na Sicilii; *m.* v Africe.
Thāsus, i *f* ostrov v Aigaiském moři u pobřeží thrackého; *adj.*
Thāsius, 3. [salii.
Thaumāci, *ōrum m m.* v Thes-
Thaumantias, *dis (-is, dis) f* dc. Thaumantova Iris.
Thaumas, *ntis m* otec Iridin, syn Pontův a Gain; *adj.* **Thaumantēus** (-*īus*) 3.
Thēaētētus, i *m* vůdce loďstva rhodského ve válce s Římem.
Thēānō, *ūs f* Trojanka.
thēatrālis, *e adj.* divadelní.
thēātrum, i n divadlo; obecenstvo divadelní, posluchačstvo; jeviště.
Thēbae, *ārum f* 1. hlavní město Boiotie; 2. stobranné m. v Horním Egyptě; 3. m. v Mysii Achilleem zbořené; *m.* ve Fthiotidě v Thessalii; *adj.* **Thēbānus** 3.; obyv. **Thēbāni**, *ōrum m* T. dea = Leucothea; T. mater = Agaue, Niobe; T. modi = zpěvy Pindarovy; T. soror = Antigone.
Thēbāis, *dis f* Thebanka.
Thēbē, *ēs f* nymfa, po níž město boiotské nazváno; choť Alexandra Ferského.
thēca, *ae f* schránka, pouzdro.
Thēmīs, *dis f* dc. Urana a Gaie, bohyně spravedlnosti.
Thēmista, *ae f* epikurská filosofka z Lampsaku.
Thēmistocles, *is m* státník athenský, syn Neoklův.
Thēmistus, i *m* zeť Gelonův.
Thēōdectes, *is m* řečník a filosof řecký, žák Sokratův.
Thēōdōrus, i *m* 1. sofista z Byzantia; 2. filosof z Kyreny; 3. vyslanec heneský; 4. taktik syrakuský.
Thēōdōsius, i *m* vyslanec chijský Klodiem usmrcený.
Thēōdōtus, i *m* spiklenec proti Hieronymovi.

Thēōphānēs, is *m* dějepisec válek Pompejových.
 Thēōphrastus, i *m* žák Platonův a Aristotelův.
 Thēōpompus, i *m* dějepisec řecký; stoupenec Caesarův; *adj.* Thēōpompēus 3.
 Theoractus, i *m* (bohem udeřený) přezdívká Syrakusana Theomnesta. [salka.
 Theoxēna, ae *f* vznešená Thes-
 Thērāmēnes, is *m* státník athen-
 ský.
 Thēramnae, ārum *f* m. v Lako-
 nii, rodiště Helenino; *adj.*
 Theramnaeus 3.; T. marita
 = Helena; sanguis T. =
 Hyacinth z Amykel.
 Thēriclēs, is *m* slavný hrnčář;
adj. Thēriclēus 3.
 Thermae, ārum *f* m. na Sicilii;
adj. Thermītānus 3.; m. v Ma-
 kedomii; *adj.* Thermiaeus 3.
 Thermōdon, tis *m* řeka v Pontu,
 v sídle Amazonek; *adj.* Ther-
 mōdontiācus 3.
 Thermiōpýlae, ārum *f* průsmyk
 z Thessalie do Boiotie.
 Thermus, i *m* Q. Minucius praetor,
 Pompejovec.
 Thērōdāmas, ntis *m* ukrutný
 král skythský.
 Thersītēs, ae *m* ošklivý a drzý
 Achaj před Trojou.
 thēsauros, i *m* poklad; zásoba,
 zásobárna, pokladna.
 Thēseus, i (eos) *m* král athen-
 ský, syn Aigaiův; *adj.* Thēsēus
 a Thēsēius 3.
 Thēsīdēs, ae *m* syn, potomek
 Th-ův (Hippolytos), *plur.* =
 Atheňané.
 Thespiades, um *f* slavné sochy
 Praxitelovy.
 Thespieae, ārum *f* město na hra-
 nicích Attiky a Boiotie, obyv.
 Thespienses, ium *m*.
 Thespis, is *m* původce řecké
 tragoedie. [protie v Epeiru.
 Thesprōti, ōrum *m* obyv. Thes-

Thesprōtius sinus záliv v Epeiru.
 Thessalia, ae *f* severovýchodní
 část Řecka; obyv. Thessali,
 ōrum *m*; *adj.* Thessalicus 3.:
 T. axis vůz Achilleův; T. caedes
 bitva u Farsalu; Thessalus 3.;
 Th. pinus = Argo; T. tentoria
 Argonautů; T. turba kouzel-
 níci; T. = Achilles.
 Thestiādes, ae *m* syn, potomek
 Thestiův (Meleager); duo T. =
 Plexippus a Toxeus.
 Thestias, dis *f* dc. Thestiova
 Althaea, matka Meleagrova.
 Thestius, i *m* syn Agenorův,
 otec Ledin a Althaein.
 Thestōridēs, ae *m* syn Thesto-
 rův Kalchas.
 Thētīdium, i *n* m. v okrsku
 farsalském v Thessalii.
 Thētis, dis *f* bohyně mořská, dc.
 Nereova, choť Peleova, matka
 Achilleova.
 Theudōria, ae *f* m. v Athamanii.
 Theuma vicus osada v Thessalii.
 thīāsus, i *m* divoký tanec bak-
 chantek
 Thisbē, ēs *f* dívka babylonská,
 milenka Pyramova; město
 v Boiotii; *adj.* Thisbaeus 3.
 Thoas, ntis *m* 1. král skythský
 v Tauridě; 2. Aitol před Tre-
 jou; 3. král na Lemnu, otec
 Hypsipylin; 4. druh Aeneův.
 thōlus, i *m* kopule chrámová,
 kde věšeny dary.
 thōrax, cis *m* krupýř, pancíř.
 Thorius Sp. Balbus tribun lidu,
 původce zákona agrárního.
 Thrācē, ēs *f* v. Thracia.
 Thrāces, um *m* Thrakové; *sing.*
 Thrax zvl. o gladiatorech ve
 výzbroji thracké.
 Thrācia, ae *f* Thrakie, krajina
 na východ od Makedonie (nyn.
 Turecko); též Threce, es;
 Thraca, ae; *adj.* Thrācius 3.
 a bás. Thrēicius 3.
 Thrasea, P. Fannius filosof
 stoický.

Thrāso, ōnis *m* přítel krále syrak.
Hieronyma.
Thrāsýbūlus, *i m* osvoboditel
Athen od 30 tyrannů.
Thrax, *v.* Thraces.
Threissa, **Thressa**, *ae f* 'Thra-
čanka.
Thrōnim, *i n m.* *v* Lokridě.
Thubuscum, *i n m.* *v* Mauretanii.
Thūcydídēs, *is m* nejslavnější
dějepisec řecký.
Thūlē, *ēs f* ostrov sev. od Bri-
tannie, snad Island neb některý
ze Shetland.
Thuriae, *ārum f m.* *v* Kalabrii.
Thūrii, *ōrum m* město *v* jižní
Italii na místě býv. Sybaris;
adj. **Thūrinus** 3.; *subst.* Thu-
rinum, *i* okrsek thurijský.
Thýāmis, *dis m* nejsev. řeka
v Epeiru. [hissar].
Thyatīra, *ae f m.* *v* Lydii (Ak-
Thyēnē, *ēs f* nymfa dodonská,
kojná Jovova.
Thýestes, *ae m* syn Pelopův,
bratr Atreův, otec Aigisthův;
adj. **Thýestēus** 3.; potomek
Thýestiādēs, *ae m.*
Thýias, *dis f* bakchantka slavnost
Bakchovu slavící.
thymbra, *ae f* saturej (*satureia*
hortensis).
Thymbraeus příjm. Apollinovo
od *m.* Thymbry *v* Troadě.
Thymbres, *tis m* řeka *v* Bithynii.
thýmum, *i n* dymíán, mateří
douška.
Thýnia, *ae f* krajina u Propon-
tidy; *adj.* **Thýniacus** 3. a
Thýnus 3. [ber thynnus).
thynnus, *i m* bahník (ryba scom-
Thýōnē, *ēs f* matka čtvrtého
Bakcha; syn její Bakchus =
Thyoneus, *i m.*
Thýrē, *ēs f m.* *v* Argolidě;
Thyreatis, *dis f.*
Thyreum, *i n m.* *v* Akarnanii.
thyrsus, *i m* hůl Bakchova a
bakchantek břectanem a révo-
vím ovinutá, thyrsus.

Ti. = Tiberius.
tiāra, *ae f* turban, tiara, ozdob-
ná čepice.
Tibēris, *is m* (Tevere) řeka ve
stř. Italii; *bás.* Thybris; per-
sonif. jako bůh Tiber; *adj.*
Tiberinis, *dis f* a Tiberinus
3.; *subst.* Tiberinus bůh T.;
král albanský, dle něhož řeka
T. prý pojmenována.
tībia, *ae f* píšťala, flétna; *canere*,
cantare t- *is* pískati na fl.
tībīcen, *inis m* píštěc, flétista;
pilíř.
tībīcina, *ae f* píšťkyně, flétistka.
Tibullus, *i m* básník elegický,
přítel Horatiův.
Tibur, *is n m.* *v* Latii (Tivoli)
na obou březích Aniena na
skalnatém pahorku; *adj.* Ti-
burs, *tis*, *obyv.* Tiburtes, *um*
m; **Tiburtinum**, *i n* statek Sci-
pionův
Tiburnus, *i m* domnělý zakla-
datel *m.* Tiburu.
Tiburtus, *i m* *v.* předch.
Tichius, *untis* vrcholek pohoří
Oity s tvrzí. [básní].
Ticīda, *ae m* skladatel milostných
Ticīnum, *i n m.* *v* Gallii předalps.
Ticīnus, *i m* řeka *v* sev. Italii.
Tifāta, *ōrum n* hora *v* Kampanii
sev. od Kapue s chrámem Dia-
niným.
Tifernum, *i n m.* *v* Samniu.
Tifernus, *i m* hora *v* Samniu.
Tigallinus (-ill-) *i m* milec Ne-
ronův.
Tigellius, *i m* 1. hudebník ze
Sard, oblíbenec Caesarův; 2. M.
Hermogenes T. zlehčovatel
Horatiův.
tīgillum, *i n* trámec.
tignārius 3. *adj.* tesařský; *t.*
faber tesař.
tignum, *i n* trám.
Tigrānēs, *is (i) m* král armenský,
zeť a spojenec Mithridatův.
Tigrānōcerta, *ae f* (-a, *ōrum n*)
hl. *m.* Armenie.

tigris, dis *c* tygr; jméno lodi, psa.
Tigris, is *m* řeka v Mesopotamii.
Tigurini, ōrum *m* jedna ze čtyř
 žup helvetských sev. od jezera
 Lemanského.
tília, ae *f* lípa.
Timaeus, i *m* 1. dějepisec řecký
 (dějiny sicilské); 2. filosof py-
 thagorovský, vrstevník Pla-
 tonův.
Timāgenēs, is *m* rhetor z Ale-
 xandrie, spisovatel dějep.
Timāgoras, ae *m* filosof epikurský.
Timanthēs, is *m* slavný malíř
 řecký za doby Parrhasiovy.
Timāvus, i *m* (Timavo) řeka ve
 Venetsku.
tīmēfactus 3. postrašený.
tīmeo, ēre, uī bojím se, stra-
 chuji se.
tīmīdē *adv.* bojácně; opatrně.
tīmīditas, tis *f* bázlivost, ne-
 smělost.
tīmīdus 3. *adj.* bázlivý, bojácný;
 opatrný, ostražitý.
Timōleōn, tis *m* vojevůdce ko-
 rinthský, vrstevník Filippův;
adj. Timoleonteus 3.
Timōleontēum, i *n* gymnasium
 Timoleontovo v Syrakusách.
Timōlus v. Tmolus.
Timōn, is *m* Atheňan, vrstevník
 Aristofanův, známý nenávislník
 lidí. [leontův.
Timophanēs, is *m* bratr Timo-
 timor, is *m* strach, bázeň; zosob.
 bůh, syn Ereba a Noci.
Timōtheus, i *m* vojevůdce athen-
 ský, syn Kononův; hudebník
 z Mileta.
tinctilis, e *adj.* v co lze namá-
 četi, tekutý.
tinea, ae *f* mol; housenka v úle;
 t. agrestes bourci, hedbávníci.
tingo, ēre, nxi, nctum namáčím,
 s-, o-, barvím; tincta, orum *n*
 věci pestré; přenes. napájím,
 hojně opatřuji
tinnio, ire zvouím, cinkám.

tinnitus, ūs *m* cinkot, břinkání;
 zvonivost řeči. [nivý.
tinnulus, 3. *adj.* cinkající, zvo-
 tinus, i *f* tušalaj (viburnum tinus).
Tiphys, os *m* kormidelník na
 lodi Argo.
Tirēsias, ae *m* slepý věstec řecký.
Tiribazus, i *m* náměstek perský
 v Sardech.
Tiridatēs, ae *m* král armenský.
tīro, ōnis *m* nováček, branec,
 učeň, začátečník; mladík togu
 mužskou oblekší.
tīrōcīnium, i „první služba vo-
 jenská; *konkr.* mladé mužstvo,
 nováčci; nezkušenost; první
 vystoupení.
Tīryns, this *f* m. v Argolidě;
adj. Tīrynthius 3.; T-ia matka
 Herakleova Alkmene.
Tisaeus mons hora v Thessalii.
Tisias, ae *m* jeden z prvních
 učitelů řečnictví na Sicilii.
Tisīphōnē, ēs *f* furie „vraždu
 mstící“; *adj.* Tisīphōnēus 3.
Tissaphernes, is *m* náměstek
 krále Artaxerxa.
Tissenses, ium *m* obyv. m. Tissy
 na Sicilii.
Tītan, is *m* obyč. *plur.* synové
 Urana a Gaie; potomci Tita-
 novi: Helios čili Sol, Prome-
 theus.
Tītānis, dis *f* Cirka, potomkyně
 Solova; Tethys, sestra Titanů.
Tītānia, ae *f* Latona, dc. Coeova;
 Pyrrha, vnučka Japetova; Dia-
 na, sestra Solova; Circe, dc.
 Solova.
Tithōnus, i *m* syn Laomedontův,
 bratr Priamův, choť Aurořin;
adj. Tithōnius 3. [perský.
Tithraustēs, is *m* vojevůdce
 Tities, Titienses, ium *m* jedna
 ze tří původních tribuí řím-
 ských.
tītillātio, ōnis *f* lechtání.
tītillo, āre lechtám.
Tītius, a rod říms.: Sextius T
 tribun lidu mající tančící chod;

T. Septimius rytíř, přítel Horatiův; *adj.* Tītius 3.; Titiani sodales sbor kněžský králem T. Tatiem zřízený.
tītūbanter *adv.* kolísavě, zaji-kavě, nejistě.
tītūbātio, ōnis *f* kolísání, nejistota, rozpačitost.
tītūbo, āre kolísám, vrávorám; klopýtnouti; v nejistotě jsem.
tītūlus, i *m* titul, nápis; nabídka, oznámení prodeje; čestný název; vážnost, sláva; záminka (sub titulo). [sarův.
Titurius Sabinus Q. legat Caetityos, i *m* syn Jovův, pokušitel Latonin, do Tartaru uvržený, kde mu sup játra užíral.
Tlēpōlēmus, i *m* syn Herakleův, vůdce Rhodských před Trojou.
Tmaros, i *m* hora v Epeiru, na níž byla Dodona.
Tmōlus, i *m* pohoří v Lydii, vínem a šafránem bohaté; *adj.*
Tmōlius 3.; obyv. Tmōlītēs, is *m*.
tōfus, i *m* tuf (kámen). [mír.
tōga, ae *f* vrchní šat mužů říms.;
tōgātus 3. *adj.* togou oděný; italský, římský; togata, ae *f* říms. drama národní; t. (mulier) propuštěnka, nevěstka; Gallia t. v. Gallia.
tōgūla, ae *f* malá toga.
Tōlēnus, i *m* řeka v Sabinsku.
tōlēnrābilis, e *adj.* snesitelný.
tōlēnrābiliter *adv.* snesitelně; trpělivě.
tōlērans, tis snášejší, otužilý.
tōlēranter *adv.* trpělivě.
tōlērantia, ae *f* snášení; snášelivost. [rum).
tōlērātio, ōnis *f* snášení (dolo-
tōlērātus 3. snesitelný, mírný.
tōlēro, āre snáším; žívím, vydr-
 žuji, u-
Tōlētum, i *n* m. v Hispanii (Toledo); obyv. Tōlētānī. ōrum *m*.
Tolistoboi, ōrum *m* kmen v Galatii.

tollēno, ōnis *m* druh strojů do-
 bývacích, zdvihadlo.
tollo, ěre, sustuli, sublātum zdvi-
 hám, vztyčuji, povyšuji; na-
 kládám (equites); беру si, od-
 náším, odstraňuji, ničím, od-
 klízím; těším; na se беру; pře-
 kaziti, zmařiti; *pass.* vychlou-
 bám se; odebírám se; liberos,
 filium t. uznávám, dostávám;
 deos t. popírám, za-
Tolōsa, ae *f* (Toulouse) hl. město
 Volsků Tektosagů na prav.
 břehu Garumny.
Tolōsātes, ium *m* obyv. Tolosy
Tōlumnus, i *m* král vejský.
tōmentum, i *n* vše, čím lze pol-
 štář vycpati: vlna, žíně, perle atd.
Tōni, ōrum *m* m. u Černého
 moře v Moesii; obyv. Tōmītae,
 ārum *m*; *adj.* Tōmītānus 3.
Tonans, tis *m* příjm. Jovovo
 („hromovládce“).
tondeo, ěre, totondi, tonsum
 stříhám, holím; tonsus krátce
 ostříhaný; sekám, osekávám,
 požíám; trhám, škubám, spá-
 sám, sžíám; ořezávám.
tōnitrūālis, e *adj.* hromu se tý-
 kající. [hromobití.
tōnitrus, ūs *m* (-um, i *n*) hrom,
tōno, āre hřmím; praštím.
tonsa, ae *f* veslo.
tensor, is *m* střihač, holič.
tonsōrius 3. *adj.* holičský.
tophus v. tofus.
tōral, is *n* koberec, pokrývka na
 postel neb pohovku.
tormentum, i *n* lano, provaz
 s hřídelem; mučidlo; stroj me-
 tací i vystřelená jím střela.
tormīna, um *n* bryzení v životě,
 kolika, úplavice. [náchylný.
tormīnōsus 3. *adj.* ke kolice
torno, āre soustruhuji; tornatus
 zaokrouhlený, vypilovaný.
tornus, i *m* soustruh, hoblík.
Tōrōnē, ēs *f* přístavní m. na
 Chalkidice; *adj.* Tōrōnaeus 3.
 a Tōrōnaicus 3.

tōrōsus 3. *adj.* svalnatý, masitý, jadrný.
 torpēdo, *inis f* ztrnulost, tupost, línost.
 torpeo, ēre jsem ztrnulý, bez hnutí, omámený, bez citu, tupý.
 torpesco, ēre, ui tuhnu, bezcitným se stávám, malátním, chabnu. [ztrnulý.
 torpidus 3. *adj.* omámený,
 torpor, *is m* ztrnulost, nehybnost, bezcitnost, omámení, tupost duševní. [odměněný.
 torquātus 3. řetězem opatřený,
 Torquatus příjm. rodu Manlio-
 va: T. Manl. T. zabil Galla v souboji, přemohl Latiny a Kampany u Trifana; T. Manl. T. vojevůdce v 2. válce punské; T. M. T. konsul r. 65., přítel Ciceronův; jeho syn, řečník, žalobce P. Sully ambitus, přítel Ciceronův.
 torqueo, ēre, si, tum točím, kroutím, obracím, válím (saxa), otačím; mávám, metám (iaculum, fulmina); stočiti, znetvořiti, zkřiviti (ora); mučím, znepokojuji, trápím.
 torquis, *is (-es, is) m* řetěz, náhrdelník; pletenec, věnec, věncoví; járho, chomout.
 torrens, *tis adj.* pálicí, horký, rozpalený; rychle tekoucí, dravý; *subst. m* dravý potok, bystřina.
 torreo, ēre, ui, stum smažím, pražím, suším, peku, pálím.
 torridus 3. *adj.* vysušený, u-, suchý, vyschlý, ztuhlý; pálicí, horký.
 tortilis, *e adj.* kroucený, točený (aurum: zlatý řetěz).
 tortor, *is m* mučitel, kat.
 tortuōsus 3. *adj.* zkroucený, plný záhybů, spletený, zamo-
 taný.
 tortus 3. stočený, spletený (quer-
 cus: věnec dubový).
 tortus, ūs *m* závit.

tōrus, *i m* uzel (in corona); sval (lacertorum); vyvýšenina, vy-
 výšené lože, polštář, lehátko,
 postel; lože manželské, lože
 úmrtní, máry. [čenost.
 torvitas, *tis f* divokost, zamra-
 torvus 3. *adj.* zamračený, divo-
 ký; strašný, hrozný, lýtý; hně-
 vivý (torvis oculis aspicere).
 tōt *čisl. neskl.* tolik.
 tōtīdem tolikéz, právě tolik;
 t. atque právě t. jako.
 toties, totiens *adv čisl.* tolikrát;
 totiesque a rovněž tolikrát.
 tōtus, ius 3. celý, všecek; totum,
 i *n* celek, všecko, ex toto zce-
 la, úplně. [vůbec.
 toxicum, *i n* jed na šípy, jed
 trābālis, *e adj.* trámový; jako
 trám silný.
 trābea, *ae f* nádherné roucho
 králů, rytířů při slavnostech,
 augurů, konsulů.
 Trābea, *ae m* komik římský.
 trābēātus 3 trabeou oděný.
 trabs *v.* trabs.
 trabs, *bis f* trám; strom; loď;
 krov, střecha, dům.
 Trachas, *ntis f m.* v Itálii u
 pompt. bažin (Tarracina).
 Trāchin, *is f m.* ve Fthiotidě;
adj. Trachinius 3., Trachinae
 tragoedie Sofokleova.
 tractābilis, *e adj.* ohmatatelný,
 dotknutelný; poddajný, po-
 volný.
 tractātio, ōnis *f* dotýkání se,
 zpracování, provozování, zabý-
 vání se; pojednání; zvláštní
 užívání slova.
 tractātus, ūs *m* zabývání se ně-
 čím (artium), zaměstnání; pro-
 jednávání, po-
 tractim *adv.* táhle, pomalu.
 tracto, āre tahám, vleku; dotý-
 kám se, ohmatávám; v rukou
 mám, zaměstnávám se, zpra-
 covati (ceram); zach zím s ně-
 čím, provozuji, projednávám,
 řídím, vedu; vyjednávám (de

condicionibus); chovám se k někomu, zacházím, nakládám s někým (liberaliter); t. me chovám se; probírám, pojednávám, zpytuji.

tractus 3. plynňý (o řeči).

tractus, ūs *m* tah; řada; rozloha, krajina; tok řeči; protahování (verborum), zdlouhavost (mortis), průtah.

trāditio, ōnis *f* odevzdání, vy-, vypravování, zpráva.

trāditor, is *m* (vydavatel), zrádce.

trādo, ěre, didi, ditum odevzdávám, přenechávám, svěřuji; vydávám, zrazuji; provdávám; vzdávám; dále šířím, vypravuji, sděluji, vyučuji, přednáším; per manus t. z ručky do ručky; t. me oddávám se (quieti).

trādūco, ěre, xi, ctum převádím, přepravuji; přeložiti (centuriones); prožiti, strávití (aetatem); obrátiti (orationem); provádím (copias); posměchu, řečem vydávám (liberos).

trāductio, ōnis *f* převedení, přesazení; t. temporis průběh; opakování slova v různém významu.

trādux, cis *m* výhonek révový dále přesazený.

trāgicē *adv.* tragicky, po způsobu tragoedii.

trāgicus 3. *adj.* tragický, v tragoediích obvyklý; vznešený; strašný, smutný; *subst.* básník tragoedii.

trāgoedia, ae *f* tragoedie; vznešená řeč; hrozný rámus, povyk (excitare).

trāgoedus, i *m* herec tragický.

trāgula, ae *f* házecí kopí galské.

trāhea, ae *f* vozidlo bez kol k mlácení obilí, smyk.

traho, ěre, xi, ctum táhnu, vleku; vábím, svádím, lákám, pudím; беру, na se беру, přibírám; vztahuji, připisuji; s sebou vedu, za průvodce mám;

vtahuji; osobím si; přijímám, dostávám (cognomen); stahuji (vultum); odvlékám, odvádím, pře-; odnímám (partem doloris); odvozuji; vytahuji (ferum e vulnere); prohýřiti (pecuniam); rozdělití (sorte laborem); uvažuji, přemýšlím (animo); protahuji, prodlužuji (aures); lanam t. předu; zdržuji; trávím (pomalu) (noctem sermone).

trāicio, ěre, iēcī, iectum přehazuji, převádím, přepravuji; přejíti; proraziti, proklati.

traiectio, ōnis *f* přepravení, přechod; přeložení, přestavení; nadsázka; čištění hvězd.

traiectus, ūs *m* přepravení, převoz.

Tralles, ium *f* město v Lydii; *adi.* Tralliānus 3.

trameo v. transmeo.

trāmes, itis *m* stezka, chodník, cesta, dráha, let, běh

trāmigro } *trans-*
trāmitto }

trānāto, āre přeplovati. [nouti
trāno, āre přeplavati; pronik-
tranquillē *adv.* klidně.

tranquillitas, tis *f* klid, pokoj; bezvětří.

tranquillō *adv.* klidně.

tranquillo, āre utišiti, uklidniti.
tranquillum, i *n* bezvětří, tichá voda, t. moře; klid, pokoj.

tranquillus 3. *adj.* klidný, tichý, pokojný.

trans *predl.* s *akk.* za, s oné strany, přes. [zím; pronikám.

transābeo, ire, īl, itum přechá-
transactor, is *m* zprostředkovatel.

transadigo, ěre, ēgi, actum probodám, prorážím.

Transalpīnus 3. *adj.* zaalpský.

trāscendo, ěre, di, sum překračuji; přecházím, přestupuji.

transcribo, ěre, psi, ptum přepisuji, o-, písemně na někoho převádím, odevzdávám.

transcurro, ěre, curri, cursum přepraviti se kolem. ; přejíti, plouti podle., přejeti, jeti mimo. [najský.

Transdānubiānus 3. *adj.* zadu-transdo v trado.

transdūco v traduco.

transenna, ae *f* síř, mříž.

transeo, ěre, ii, itum přecházím, překračuji; odtáhnouti, projíti (o čase i o místě), minouti; lehce se dotknouti, mlčením pomínouti; strávití (vitam)

transfero, ferre, tuli, lātum přenáším, překládám, svádím (něco na koho); proměňuji; mimo nesu; metaforicky užívám.

transfigo, ěre, xi, xum probodám, proklátí.

trānsfōdio, ěre, di, ssum probodám, prorážím. [nící.

transformis, e *adj.* podobu mě-transformo, āre podobu proměňuji, přetvářím.

transfūga, ae *c* přeběhlík, sběh.

transfūgio, ěre, fūgi, — přeběhnouti, sběhnouti. [nepříteli.

transfūgium, i *n* přeběhnoutí k transfundo, ěre, fūdi, sum přelévám, vy-, přenáším.

transfūsio, ōnis *f* přelití; přesídlení. [kračuji, přecházím.

transgredior, i, ssus sum přetransgressio, ōnis *f* přechod; přemístění slov.

transgressus, ūs *m* přechod.

transigo, ěre, ēgi, actum probodám (corpus); trávím, prožívám (pueritiam); dokonávám; rozhoduji, vyrovnávám, skoncovati; tempore t-cto po uplynutí času.

transīlio, ěre, ui přeskakují, přecházím, překračuji.

transītio, ōnis *f* přecházení, přechod; náказа.

transītus, ūs *m* přechod, přejítí, přestoupení; průchod (ad aures).

translāticius 3. *adj.* přenesený, zvykem dochovaný, obvyklý

translātio, ōnis *f* přenesení; odmítnutí obžaloby; metafora.

translātivus 3. *adj.* odmítavý.

translātor, is *m* přenášec, předavač. [průhledný.

translūceo, ěre prosvítám, jsem

trānsmarīnus 3. *adj.* zámořský.

transmeo, āre přecházím, pro-

transmigro, āre přestěhovati se, přesídliti. [plutí.

transmissio, ōnis *f* převoz, přetransmissus, ūs *m* převoz, přeprava.

trānsmitto, ěre, si, ssum posílám přes., přepravuji; převádím; vim *t.* užívám; přenechávám, svěřuji; odstupuji, po-, odevzdávám; věnuji (tempus); na pokoji nechávám, nevšímám si; přecházím, přestupuji, pronikám.

transmontānus 3. *adj.* na druhé straně pohoří, za horami bydlící, záhoráci.

transinōveo, ěre, vi, tum překládám.

transmūto, āre měním zaměňuji.

transnato v. tra-

Trānspādānus 3. *adj.* zapadský.

transpōno, ěre, sui, itum překládám; převádím.

transporto, āre přenáším, převádím, přepravuji.

Transrhēnānus 3. *adj.* zarýnský.

trānstrum, i *n* příční trám, přčka; veslařská lavice *plur.* paluba. [vám.

transuo, ěre, ui, ūtum probodá-

transvectio, ōnis *f* převezení, převoz.

transveho, ěre, xi, ctum převážím, přepravuji, mimo vezu; *pass.* mimo jednu, přejíždím; mívám (aetas).

transverbēro, āre prorážím.

transversārius 3. *adj.* napříč ležící, příční.

transversum, i *n* šikmý, příčný směr; *ex, de t.* z nenadání; *adv. plur.* šikmo, úkosem.

transversus 3. *adj.* příčný, šikmý, na přič, křížem, z boku.
transvōlo, āre přelétnouti; mimo letím, chvátám; nedbám.
trapes, tis *m* v. násl.
trāpetum, i *n* lis olivový, stoupa.
Trāpezus, ntis *f* (Trebisonde) *m.* u Černého moře.
Trāsūmēnus, i *m* jezero v Etrurii; *adj.* Trāsūmēnus 3.
trāversārius v. trans-
Trēbātius, O. Tr. Testa učený právník, přítel Ciceronův.
Trēbia, ae *m* přítok Pádu.
Trebius Gallus, M. vojenský tribun Caesarův.
Trebōnius, C. 1. římský rytíř; 2. legat Caesarův.
Trēbūla, ae *f* *m.* v Sabinsku; *adj.* Trebulanus 3.; *m.* v Kampanii (Maddaloni).
trēcēni 3. *čís.* po třech stech.
trēcēntēni v. předch.
trecentēsimus 3. třístý.
trēcēnti 3. tři sta.
trēdēcies *adv.* třináctkrát.
trēdēcim *čís.* třináct.
trēmēbundus 3. *adj.* chvějící se.
trēmēfācio, ěre, fēcī, factum zachvívám, otrásám.
trēmendus 3. hrozný, strašlivý, děsný
trēmisco, ěre chvěji se. [se.
trēmo, ěre, uī chvěji, zachvívám
trēmor, is *m* chvění, třesení, zemětřesení, dunění země.
trēmūlus 3. *adj.* chvějící se.
trēpidantius *adv. comp.* úzkostlivěji, bázlivěji.
trēpidātio, ōnis *f* zmatené pobíhání, nepokoj, úzkost.
trēpidē *adv.* zmateně, nepokojně, úzkostlivě.
trēpido, āre rady si nevím, úzkostliv jsem, zmateně pobíhám; bojím se; chvěji se; trepidatur jest poplach; omnibus t-bus při všeobecném zmatku; chvátám; hrčím, šumím.

trēpidus 3. *adj.* nepokojný, poplašený, úzkostlivý; restrepidae nepokoje, tíseň.
trēs, tria *čís.* tři.
tresvīri, ōrum *m* sbor dozorců nad vězením; t. epulones nižší kněží; sbor úředníků k rozdělení území osadníkům; t. rei publ.constituendaetriumvirové.
Trēvēri, ōrum *m* (Trevir) kmen germ. na dolní Moselle až k Rýnu; *adj.* Trēvēricus 3.
triangūlus 3. trojhranný; triangulum, i *n* trojúhelník.
triārii, ōrum *m* nejstarší a nejzkušenější vojínové v šiku tvořící třetí řadu. [pejův.
Triārius, C. Valerius legat Pom-
Triboci, ōrum (-ēs, um) *m* kmen germanský mezi Vogesami a Rýnem.
tribūārius 3. *adj.* tribute se týkající; orimen sodaliciorum obvinění z podplácení tribuí.
tribūlis is *m* druh v tribui; soudruh z obecného, nízkého lidu. [tička.
tribūlum, i *n* mláticí stroj, mlá-
tribūlus, i *m* ostatné býlí.
tribūnal, is *n* vyvýšené místo na náměstí (se sella curulis pro úředníky), vyvýšené místo v táboře jako řečníště vojevůdcovo; náhrobek.
tribūnātus, ūs *m* úřad tribunský.
tribūnicus 3 *adj.* tribunský; *subst.* bývalý tribun.
tribūnus, i *m* 1. představený tribute (t. Celerum); 2. t-i aerarii pomocníci quaestorů; 3. t-i militum vojenští tribuni, plukovníci, jichž 6 velelo legii (vždy jeden dva měsíce); 4. t-i plebis úředníci na ochranu lidu.
tribuo, ěre, uī, ūtum uděluji, při-, propůjčuji, věnuji, daruji, prokazuji, příkládám, cením, připisuji; zakládám si, honosím se; čas věnuji; rozkládám, dělím.

tribus, *ūs f* původně třetina lidu říms. (Ramnes, Tities, Luceres); od Servia T. oddíl národa vůbec (4 městské, 26 venkovských); *grammaticae t.* cechy literátů.
tribūtārius 3, *adj.* poplatků se týkající, berniční.
tribūtīm *adv.* po tribuích.
tribūtum, *i n* poplatek, daň.
tribūtus 3. po tribuích se konající.
Tricca, *ae f m.* thessalské u Peneia (Tricala).
trícēni 3. po třiceti.
triceps, *ipitis* tříhlavý.
trícēsīmus 3. třicátý.
trichīla, *ae f* besídka, loubí.
tricies *adv.* třicetkrát.
Tricipitinus, *i m* Sp. Lucretius otec Lukretiin; T. Lucr. T. vítěz nad Etrusky; L. L. T. vítěz nad Volsky.
triclīnium, *i n* stolní lehátko; jídelna. [Narb.
Tricōrii, *ōrum m* národ v Gallii
trīcorpor, *is adj.* trojtělý.
trīcuspis, *dis adj.* trojhrotý.
trīdens, *tis adj.* trojzubý; *subst. m* trojzubec.
trīdentifer 3. *adj.* trojzub držící, příjm. Neptunovo.
trīduum, *i n* tři dni.
triennia, *ium n* (sacra) slavnost Bakchova vždy po třech letech se opakující.
triennium, *i n* tři léta.
triens, *tis m* třetina, čtyři dvacítiny; třetina assu. [slice.
trīērarchus, *i m* velitel trojvetřieris, *is f* trojveslice.
trīētēricus 3. *adj.* po třech letech se opakující; *subst.* trieterica, *orum n.*
Trifānum, *i n m.* v Latii.
trīfāriam *adv.* trojako, na třech stranách.
trīfaux, *cis adj.* z trojiho hrdla vycházející. [klaný.
trīfidus 3. *adj.* trojštěpný, trojtrīformis, *e adj.* trojtvarý; trojí.

trīgēminus 3. *adj.* trojí, trojnásobný; *t-i* (filii) trojčata; trojtělý, trojhlavý; Porta trigemina brána naproti Aventinu.
trīginta *čisl.* třicet.
trīgōn, *is m* malý tvrdý míč; hra míčem.
trīlibris, *e adj.* trojliberní.
trīlinguis, *e adj.* s třemi jazyky.
trīlix, *cis adj.* ze tří nití, drátů.
trimestris, *e adj.* tříměsíční.
trimetrus, *i m* verš šestistopý iambický.
trimus 3. *adj.* tříroční.
Trīnacria, *ae f* ostrov Sicilie; *adj.* Trīnacrius 3. a Trīnacris, *dis f.*
trīnī 3. po třech.
Trinobantes, *um m* pomořané britannští sev. od Temže.
trīnōdis, *e adj.* se třemi suky.
trīnundīnum, *i n* doba tří týdenních trhů čili 17 dní (k podání zákona neb ucházení se o úřad).
trio, *ōnis m* poplužní vůl; *plur.* obojí souhvězdí Medvěda.
Trīōpas, *ae m* král thessalský, otec Erysichthona, jenž = Trīōpeius, *i.* [Mestra.
Trīōpēis, *dis f* vnučka T-ova
tripartītē, *-to v.* tripartito.
tripertītō *adv.* trojdílně, na třech.
tripertītus 3. trojdílný, na tři strany rozdělený.
trīpēdālis, *e adj.* třístopý.
trīpes, *dis adj.* třístopý.
Trīphŷlia, *ae f* krajina na Peloponnesu.
triplex, *icis adj.* trojnásobný, trojí, trojitý; triplices, *um m* trojnásobná tabulka, zápisník; *triplex n* třikrát tolik.
tripliciter *adv.* trojím způsobem.
triplus 3. *adj.* trojnásobný.
Trípölis, *is f* 1. krajina v Thessalii již. od Kambunského pohorí; 2. m. v. Thessalii Hestiotis; 3. krajina v Arkadii u Tegee; *adj.* Trípölitānus 3.

Triptölēmus, *i m* syn Kelea, krále eleusins., vynálezce rolnictví, soudce v podsvětí; T-o fruges dare dříví do lesa voziti.
trīpūdīo, āre v trojkroku tančiti, skakatí.
trīpūdīum, *i n* trojkrokový tanec prováděný Salii nebo bojovníky divokých národů do bitvy jdoucími; v mluvě augurs.: příznivé znamení ze žraní posvátných kuřat.
trīpūs, ōdis *m* třínožka, zvl. Pythiina v Delfech; delfská věštírna. [trístranný.
trīquetrus 3. *adj.* trojhranný,
trīrēmīs, *e adj.* trojveslý *subst.* *f* trojveslice.
trīstē *a/v.* smutně; obtížně.
trīstīfēus 3. zarmucující.
trīstīs, *e adj.* smutný, nevlídný, ponurý, drsný, nešťastný, mrzutý, vážný, přísný.
trīstītia, *ae f* zármutek, smutek; zasmušilost, tvrdost, mrzutost, přísnost.
trīsulēus 3. *adj.* trojbrázdý.
Tritannus, *i m* gladiator silou tělesnou proslulý.
trītīceus 3. *adj.* pšeničný.
trītīcum, *i n* pšenice.
Triton, *is m* syn Neptunův; bůh mořský; *adj.* Trītōniacus 3. a Trītōnius 3. T-aca palus jezero v Thrakii proměňující toho, kdo se do něho devětkrát ponořil, ve ptáka.
Trītōnīs, *dis f adj.* tritonský, Palladin, *subst.* Pallas.
Trītōnia v. předch.
Trītōnos, *i m m.* v Doridě.
trītūra, *ae f* tření, mlácení obilí.
trītus 3. často šlapaný, konaný (*iter*); vycvičený (*aures*); často užívaný, obyčejný, obecný (*verbum*).
trītus, *ūs m* tření.
trīumphālīs, *e adj.* triumfní se týkající, triumfální, vítězoslavný.

trīumpho, āre vítězství slavím, triumf konám, jásam; úplně pokořiti.
trīumphus, *i m* vítězoslavný průvod, vítězství.
trīumvīr, *i m plur.* trojpáni, sbor tří úředníků, v. tresviri; t. capitales vrchní popravčí; t. mensarii k úpravě peněz; t. nocturni úředníci požární; t. reficiendis aedibus k opravě chrámů Fortuny a Naděje; t. iuventuti conquirendae komisse odvodní; v municipiích nejvyšší úřad.
trīumvīrālīs, *e adj.* triumvírský.
trīumvīrātus, *ūs m* úřad triumvíra
Trīvīcum, *i n* (Trevico) oboe ital. v území Hirpinů.
trīvīum, *i n* rozcestí, veřejné místo.
trīvīus 3. *adj.* na trojcestí jsoucí, uctíváný; Trīvīa, *ae f* Hekate, Diana.
Trōas, *dis f* Troja, krajina Trojská; Trojanka; *adj.* trojský.
trōchaeus, *i m* trochej, stopa — —.
trōchus, *i m* obruč na pohánění, řinčícími kroužky ověšená.
Trocmi, *ōrum m* národ v Galatii.
Troezen, *ēnis f* město na Argolském poloostrově v Řecku; *adj.* Troezenius 3. (*heros* = Lelex).
Trogīlii, *ōrum m* obyv. Trogila u Syrakus.
Trōglōdýtae, *ārum m* obyv. jeskyň, kmen aethiopský.
Trogmī, *ōrum m* národ v Galatii
Troia, *ae f m.* ve Frygii; místo na území laurenském; místo v Epeiru Helenem vystavěné; říms. závody koňmo, jinak ludicrum Troiae; *adj.* Troius, Troianus a Troicus 3.
Trōicus 3. *adj.* trojský.
Trōilos, *i m* syn Priamův Achillem usmrcený.
Troiūgēna, *ae m* Trojan; Říman.

trōpaeum, i *n* vítězný pomník, vítězství, trofej.

Trōphōnius, i *m* spolu s Agamedem zbudovatel chrámu delfského; božstvo věštby dávající v jeskyni u Lebadeie v Boiotii.

Trōs, ōis *m* syn Erichthoniuv, vnuk Dardanův; dle něho pojmenována Troja; Trojan.

Trosmis, is *f* m. v Moesii na Istru.

Troucillus v. Valerius.

trūcidātio, ōnis *f* pobíjení, za-

trūcido, āre porážím, zabíjím, vraždím.

trūcūlentē (-ter) *adv.* nepřívětivě, strašlivě, drsně.

trūcūlentia, ae *f* drsnost, nepřívětivost.

trūcūlentus 3. *adj.* nepřívětivý, divoký, hněvivý; pobuřující, buřičský; drsný; T. kus divad. Plautův.

trūdis, is *f* tyč, sochor.

trūdo, ěre, si. sum strkám, tluku; o rostlinách: vyháním, *pass.* vyrůstám.

trulla, ae *f* sběračka, na-, jíž se nabíralo víno z mšedla a lilo do pohárů; pánev, pekáč.

trunco, āre komolím, osekávám.

truncus, i *m* kmen, peň; pařez; trup.

truncus 3. *adj.* zkomolený, osekáný; tela polámané; neúplný, nedokonalý, kusý.

trūtina, ae *f* váha.

trux, cis *adj.* divoký, drsný, vzdorný, hrozivý.

tū *zajm.* ty.

tūba, ae *f* trouba, polnice.

Tubantes, um *m* kmen germ. mezi Rýnem a Labem.

tūber, is *n* výrůstek, boule, nádor, hrb; velká vada.

Tūbēro, ōnis *m* větev gentis Aeliae: Q. Aelius T., vnuk Aemilia Paula, protivník Tib Grakcha; L. T. legat Ciceronuv v Asii, dějepisec; Q. Aelius

T., syn předešlého, žalobce Ligariův.

Tūbertus, i *m* A. Postumus, diktator, vítěz u jezera Regillského; jiný vítěz nad Aequy a Volsky (431) u Algida.

tūbicen, inis *m* trubač.

tūbilustrum, i *n* slavnost polnice 23. března konaná.

tueor, ēri hledím; hlídám, střehu, hájím, chráním; živím, chovám; udržuji; in se tuendo pro svou potřebu.

Tugio, ōnis, *m* právník doby Ciceronovy.

tūgūrium, i *n* chatrč, chýže.

Tūisco, ōnis *m* praotec Germanů jako bůh ctěný.

tūtio, ōnis *f* chránění, obrana.

Tulingi, ōrum *m* kmen german- ský záp. od jezera Venetského.

Tullius, a rod říms.: král Servius T., řečník M. T. Cicero a bratr jeho Q. T. Cicero, dcera Tullia; konsul M. T. Decula; L. T. frater patruelis Ciceronův a j.

Tullus, i *m* předejm. a příjm. rodů Volcatia, Hostilia, Cloelia: L. Volcatius T. velitel Caesarův, Hostilius T. tribun lidu, Cloelius Tullus vyslanec králem vejským Tolumniem zabítý.

tum *adv.* tehdy, tu; na to; ve výpočtu: za třetí atd; cum-tum jak—tak; tum—tum jednak—jednak. [douvám.

tūmēfācio, ěre, fēci, factum na-

tūmeo, ěre jsem naběhlý, nabubřelý, nadutý, vzduť; bouřím se, jitrím; nadouvám se, nafukuji se; jsem v neklidu.

tūmesco, ěre, ui nabíhám, nadouvám se; vzkypěti; zdvihám se (bella).

tūmīdus 3. *adj.* naběhlý, vzduť, na-, pyšný; popuzený, rozhněvaný; nabubřelý; *akt.* vzdouvající. [klina; jitrění, nevole.

tūmor, is nádor, naběhnutí, ote-

tūmūlo, āre roveṃ pokrývám, pohřbívám.
 tūmūlōsus 3. *adj.* pahorkatý.
 tūmultūārius 3. *adj.* chvatně sehnáný (milites); chvatný, nepořádný.
 tūmultūātio, ōnis *f* hluk, povyk, bouření se.
 tūmultuor, āri hřmotím, bouřím.
 tūmultūōsē *adv.* s hlukem, hřmotně.
 tūmultūōsus 3. *adj.* hlučný, neklidný, bouřlivý; znepokojující.
 tūmultus, ūs *m* poplach; hřmot; nepokoj; zmatek; vzpoura.
 tūmūlus, i *m* rov, mohyla, pahrbek; náhrobek.
 tunc *v.* tum.
 tundo, ēre, tūtūdi, tunsum, tūsum tepu, tluku, kuji.
 Tunes, tis *m m.* na pobř. africkém.
 Tungri, ōrum *m* kmen přistěhovalý z Germanie do Gallie, usedlý mezi Skaldou a Masou, hl. m. Aduatuca.
 tūnica, ae *f* tunika, spodní roucho římské.
 tūnicātus 3. tunikou oděný.
 turba, ae *f* zmatek, směsice lidu, lid, dav, houf.
 Turba, ae *f m.* v Hispanii.
 turbāmentum, i *n* prostředek k pobouření. [ku.
 turbātē *adv.* zmateně, bez pořádku.
 turbātio, ōnis *f* zmatek.
 turbātor, is *m* pobuřovač, buřič.
 turbātus 3. neklidný, nepokojný, pobouřený, ohromený.
 turbidē *adv.* nepokojně, bouřlivě.
 turbidus 3. *adj.* nepokojný, bouřlivý; buřičský.
 turbineus 3. *adj.* kruhovitý.
 turbo, āre *v* nepořádek, ve zmatek uvádím, znepokojuji, bouřím; aquam *t.* kalím; ordinem *t.* ruším, porušuji; bouřím se
 turbo, īnis *m* vír, větrice, bouře; závit, obroučka; kruhový pohyb, kroužení.

Turbo, ōnis *m* gladiator.
 turbūlentē (-ter) *adv.* nepokojně, zmateně, bouřlivě.
 turbūlentus 3. *adj.* nepokojný, zmatený, neklidný, rozbroje přisobící; bouřlivý.
 Turdetāni, ōrum *m* kmen v Hispanii Baet.
 Turdūli, ōrum *m* na vých. od Turdetanů v Hispanii.
 turdus, i *m* drozd.
 tūreus 3. *adj.* kadidlový.
 turgeo, ēre, si jsem naduřelý, nabobtnalý, nabubřelý.
 turgesco, ēre nabíhám, naduřeti; hněvem vzkypěti.
 turgidus 3. *adj.* naduřelý, naběhlý, vzdutý, vzbouřený; těhotný; nabubřelý.
 Tūrias, ae *m* (Quadalquivir) řeka v Hispanii Tarrac.; *adj.* Tūriensis, e.
 tūrībūlum, i *n* kadidelnice.
 tūrīcrēmus 3. *adj.* kadidlo pálicí; kadidlem hořící.
 tūrīfer 3. *adj.* kadidlonosný.
 tūrīlēgus 3. *adj.* kadidlo sbírající.
 turma, ae *f* četa jízdy o 30 *m.*; jízda vůbec (*plur.*); dav, houf.
 turmālis, e *adj.* k téže turmě patřící. [čet.
 turmātim *adv.* po četách, dle
 Tarnus, i *m* král Rutulů, syn Daunův, bratr Iuturnin; T Herdonius vznešený Latin za Tarquinia -up.
 Taroni, ōrum (e-s, um) *m* (Tours) kmen galský na dolním Ligeru.
 turpicūlus 3. *adj.* poněkud šeredný.
 turpīficātus 3. zohavený.
 Turpīlius Sex. komik za doby Terentiovy.
 turpis, e *adj.* hanebný, potupný, ohavný, mrzký; turpe hanebnost. mrzkost
 turpiter *adv.* hanebně, potupně.
 turpītūdo, īnis *f* hanba, hanebnost, mrzkost, potupa

curpo, āre zohaviti, zhyzditi, poskvrniti.
 turriger 3. *adj.* věž nesoucí, věžatý, příjm. Cybelino.
 turris is *f* věž, hrad, palác; holubník.
 turritus 3. věžemi opatřený, věžatý; Turrita = Cybele; nakupeny; jako věž vysoký.
 turtur, is *m* hrdlička.
 tūs, ris *n* kadidlo.
 Tusci, ōrum *m* Etruskové; *adj.*
 Tuscus 3.; T. amnis = Tiber;
 T. dux = Mezentius; vicus T. třída římská, obydlí chátřy a obchodníků s hedbávím.
 Tuscūlānum, i *n* statek Cicero-nův u Tuskula; statek Caesarův, Lukullův; *adj.* Tuscūlānus 3.
 Tusculum, i *n* m. v Latii.
 tussio, ire, itum kašlu.
 tussis, is *f* kašel.
 tūtānen inis *n* ochrana, záštita.
 tūtāmentum, i *n* v. předch.
 tūtē *adv.* v. tūtō.
 tūtēla, ae *f* ochrana; ochránce; chránělec; dohled, poručnictví.
 tūtō *adv.* bezpečně, jistě, bez nebezpečí, v bezpečí.
 tūtor, āri chráním; chráním se před., odvracím (inopiam).
 tūtor, is *m* ochránce; poručník; opatrovník.
 tūtus 3. *adj.* jistý, bezpečný; opatrný, obezřelý; tutum, i *n* bezpečí, jistota.
 tuns 3. *adj.* tvůj: pro tebe vhodný, příznivý (tempus).
 Týāna, ōrum *m* v Kappadokii; *adj.* Týānēus 3.
 Týbris v. Tiberis.
 Týcha, ae *f* třetina Syrakus s chrámem Fortuny.
 Týdeus, i os *m* syn Oineův, otec Diomedův.

Týdīdēs, ae *m* Tydeovec Diomedes
 tymphānum, i *n* ruční bubínek, tamburina; kolo vozové.
 Tyndāreus, i *m* syn Oealův, manžel Ledin, otec Kastora, Polluka, Heleny a Klytaimestry.
 Tyndāridēs, ae *m* plur. = Kastor a Pollux; fortissima T-ārum Klytaimestra.
 Tyndaris, dis *f* dc. Tyndarova Helena neb Klytaimestra.
 Týphōeus, i, os *m* gigant Jovem usmrčený a pod Aetnu pochovaný; *adj.* Týphōis, dis *f*.
 Týphon, is *m* v předch.
 týrannicē *adv.* jako tyran, tyranský.
 týrannicīda, ae *c* tyranobijce, -vrah.
 týrannicus 3. *adj.* tyranský, despotický.
 tyrannis idis *f* samovláda; krutovláda; krajina tyranovi poddaná.
 týrannus, i *m* samovládce, tyran; pán, vládce. [(Dněstr).
 Tyras, ae *m* řeka v Sarmatii
 Tyrrhēni, ōrum *m* Tyrrhenové, Etruskové.
 Tyrrhēnia, ae *f* země Tyrrhenů, Etrurie.
 Tyrrhēnus 3. *adj.* tyrrhenský, etruský; T-a corpora plavoi etrusští v delfíny proměnění.
 Tyrrheum, i *n* m. v Akarnanii.
 Tyrrhīdae, ārum *m* synové Tyrrhovi, pastýři krále Latina.
 Tyrtaeus, i *m* eleg. básník spartský v 7. stol. př. K.
 Týrus (os), i *f* m. ve Foinikii; *adj.* Týrius 3.; T-a puella = Europa; T. taurus jenž Evropu nesl; purpurový, nachový; karthaginský; T. tori snátek Aeneův s Didonou; *subst.* Týrii, ōrum *m* Tyrští, Karthaginští.

U.

U. C. = urbis conditae; a. u. c.
= ab urbe condita.

ŭber, is *n* pra, vémé; úroda; pole.

ŭber, eris *adj.* hojný, bohatý,
úrodný, vydatný; bellum vý-
nosný. [datněji.

ŭbērius *adv. comp.* hojněji, vy-
ŭbertas, tis *f* úrodnost, hojnost,
dostatek, bohatství.

ŭbi *adv.* kde; nbinam terrarum,
gentium v kterém koutě světa,
kde v horoucích peklech; kam;
ubi ubi kdekoli jen; časově:
když, jakmile.

ŭbicunque *adv.* kdekoli; kde-
koli = všude.

ŭbii, ōrum *m* kmen germanský
na prav. břehu Rýna.

ŭbinam *adv.* kde.

ŭbique *adv.* všude.

ŭbivis *adv.* kdekoli, všude.

ŭdus 3. *adj.* vlhký, mokrý, te-
kutý.

ŭfens, tis *m* říčka v Latii; *adj.*

ŭfentinus 3.

ulcēro, āre jitřím, drásám; raniti.

ulcērōsus 3. *adj.* naběhlý, zji-
třený; raněný.

ulciscor, i, ultus sum mstím,
trestám; mstím se.

ulcus, eris *n* nádor, vřed.

ŭliginōsus 3. *adj.* plný vlhka,
vlhký.

ŭligo, inis *f* vlhkost půdy.

ŭlixes, is *m* Odysseus, král
ithacký.

ullus 3., ullius některý, někdo,
po záp. žádný; nikdo; sine
ullō beze všeho...

ulmus, i *f* jilm.

ulna, ae *f* loket.

ulter, tra, um v. násl.

ŭlterior, ius *comp.* na druhé
straně, zadní, zazší, další, dáv-
nější.

ultimus 3. *superl.* poslední, nej-
zazší; nejvyšší; nejhorší; nej-
dávnější; *adv.* ultimum napo-
sledy, konečně; *subst.* ultimum
konec.

ultio, ōnis *f* msta, pomsta.

ultor, is *m* mstitel; příjm. Mar-
tovo.

ultra *adv.* za něčím, dále, ještě
dále; dále; *předl. s akk.* přes,
za, nad.

ultrix, cis *adj.* mstící; *subst. f.*
mstitelka.

ultrō *adv.* na druhou stranu,
ultra citro sem tam; nad to,
k tomu; samochtě, dobrovolně,
sám o sobě

Ulubrae, ārum *f* místo poblíž
pompt. bažin (nyn. Cisterna).

ŭlŭla, ae *f* kulich, sýček.

ululātus, ūs *m* vytí, ryk, povyk.

ŭlŭlo, āre vyji, ūpím, volám.

ulva, ae *f* sítí, rákosí, rohož.

Umber 3. umbrický, *subst.* pes
umbrický.

umbilicus, i *m* pupek, střed;
knoflík hole, na niž spisy na-
vinovány, odtud: ad u. addu-
cere dokončiti; druh škeble
mořské. [štít.

umbo, ōnis *m* vypuklina na štítu,
umbra, ae *f* stín, umbrae stra-
šidla; stínování; stíny, ducho-
vé zemřelých; host příživný
nepozvaný; umbrae podsvětí
stinné místo, síň, tonsoris
holirna; studovna, škola ře-
nická; stopa, zdaj, sen; zá-
štita, útočiště.

umbrāculum, i *n* stinné místo,
loubí, škola; slunečník.

umbrātilis, e *adj.* ve stínu zů-
stávající, domácí, pohodlný.

Umbri, ōrum *m* kmen středo-
italský. [Italii.

Umbria, ae *f* krajina ve střed.

Umbricius, *i m* haruspex římský.
 umbrifer 3. *adj.* stinný.
 umbro, *āre* stíním, zastiňuji.
 umbrōsus 3. *adj.* stinný.
 umerus *v.* humerus.
 umeus *v.* humeus.
 amīdus *v.* humidus.
 umquam *adv.* někdy; non u. nikdy.
 ūnā *adv.* zároveň, spolu, dohro-
 ūnānīmītas, *tis f* svornost, shoda.
 ūnānīmūs 3. *adj.* jednomyslný, svorný.
 uncia, *ae f* dvanáctina assu, celku vůbec.
 unciārius 3. *adj.* unci obsahující procentní (fenus).
 uncinātus 3. hákem opatřený, hákovitý.
 unctio, *ōnis f* mazání, natírání.
 unctūra, *ae f* balsamování mrtvých.
 unctus 3. namazaný, namaštěný, mastný, unctum bohaté jídlo; bohatý, plný, bujný, lepý; nitidus sol unctusque teplo sluneční a mazání olejem.
 uncus, *i m* hák, skoba.
 uncus 3. *adj.* hákovitý, zahnutý, zakřivený; dens motyka, aera unca udice.
 unda, *ae f* vlna, voda, tekutina, proud, vodstvo, civiles undae vír občans. nepokojů; u. salutantum nával, množství.
 unde *adv.* odkud; = ex quo, ut inde aby odtud, zač by; undecunque odkudkoli.
 undecim *čís.* jedenáct.
 undecimus 3. *čís.* jedenáctý.
 undecimviri (*oi ēvdena*) sbor úředníků athenských (10 + tajemník) majících na starosti vykonávání rozsudků hrdelních.
 undēlibet *adv.* odkudkoli, odevšad.
 undēni 3. po jedenácti.
 undēnōnāginta osmdesát devět.
 undēoctōginta sedmdesát devět.
 undēquadrāginta třicet devět.

undēquinquāgēsīmus 3. čtyřicátý devátý.
 undēquinquāgintačtyřicet devět.
 undēsexāginta padesát devět.
 undētrīcēsīmus 3. dvacátý devátý.
 undevicēsīmus 3. devatenáctý.
 undeviginti *neskl. čís.* devatenáct. [stran.
 undīque *adv.* odevšad, se všech
 undo, *āre* vlním, vlním se.
 undōsus 3. *adj.* vlnivý, rozvlněný.
 Unelli, *ōrum m* kmen galls, jinak Venelli. [21. legie.
 ūnetvicēsīmāni, *ōrum m* vojín
 ūnetvicēsīmus 3. dvacátý první.
 ungo, unguo, *ēre, nxi, nctum* natírám, maži, pomazuji.
 unguen, *inis n* mast, tuk.
 unguentārius, *i m* obchodník s mastmi, mastičkář.
 unguento, *āre* maži, natírám.
 unguentum, *i n* mast.
 unguicūlus, *i m* nehet.
 unguis, *is m* nehet, ad unguem dopodrobna, zevrubně; ab imis u — bus usque ad verticem summum od paty až na vrch hlavy; dráp, spár.
 ungūla, *ae f* pazoura, kopyto, dráp.
 ūnicē *adv.* jedině, obzvláště.
 ūnicōlor, *is adj.* jednobarvý.
 ūnicus 3. jediný, obzvláštní, ojedinělý, výtečný.
 ūnīformis, *e adj.* jednotvárný, jednoduchý.
 ūnīgēna, *ae c* sourozenec; jednorozený, ojedinělý.
 ūnīmānus 3. *adj.* jednoruký.
 ūnīusmōdī *adv.* téhož druhu.
 ūnīversē *adv.* všeobecně, vůbec.
 ūnīveritas, *tis f* všeobecnost, veškerost, celek, vesmír.
 ūnīversus 3. *adj.* veškeren, všecek; všeobecný; ūnīversum, *i n* vesmír; in u — um celkem, všeobecně.
 ūnus 3. *čís.* jeden, jediný; pouze, sám; jeden a týž; kterýsi, kdosi: uno ore jednohlasně.

ūnusquisque 3. jedenkaždý.
ūpilio, ōnis *m* ovčák, pastýř.
Ūrānia, ae *f* musa hvězdářství.
urbānē *adv.* městsky; způsobně, jemně, zdvořile, vtipně.
urbānitas, tis *f* městské, jemné chování, zdvořilost, dobré vzdělání, ušlechtilost, jemný žert, vtip; vychytralost.
urbānus 3. *adj.* městský, jemný, vzdělaný, zdvořilý, duchaplný, vtipný; drzý; *subst.* měšťák, -an.
Urbicua, ae *f* m. v Hispanii.
Urbigenus pagus v. Verbigenus.
Urbīnum, i *n* m. v Umbrii; *adj.* Urbinas, tis.
urbs, is *f* město; hlavní město; obyvatelé města.
urceus, i *m* džbán.
urgeo, ěre, si, tlačím, tísním, doléhám, na-, dorážím; na blízku jsem, do úzkých vháním; urychluji (iter); nědím se stále zabývám, něco stále konám, horlivě pracuji (opus), stále uvádím, držím se něčeho; neustále prodlévám.
Urgūlānia, ae *f* přítelkyně Livie Augusty.
ūrīna, ae *f* moč.
ūrīnātor, is *m* potápěč.
Ūrios, i *m* (příznivý vítr dávající) příjm. Jovovo.
urna, ae *f* nádoba, džbán, hrnec; urna, osudí; popelnice.
ūro, ěre, ssi, stum pálím, žhu; trýzním, obtěžuji, znepokojuji; vpaluji; poraniti, odřiti (calceus); vznítiti (invidiam); vysušuji.
ursa, ae *f* medvědice; Ursa souhvězdí Medvěda.
ursus, i *m* medvěd.
urtica, ae *f* kopřiva, žahavka.
ūrus, i *m* tur, zubr.
Uscāna, ae *f* m v řec. Illyrii na hranicích makedonských.
Usīpētes, um *m* kmen german-

ský sever. od Lupie (vých. od ústí Rýna).
ūsītātē *adv.* obyčejně, obvykle.
ūsītātus 3. užívaný, obyčejný, obvyklý, obecný.
Uspe, ēs *f* m. v asijské Skythii; obyv. Uspenses, ium *m*.
uspiam *adv.* někde.
usquam *adv.* někde, někam.
usquē *adv.* až, až do, až na; stále, nepřetržitě; usque adeo tak velice; usque eo až tak daleko; vůbec (u. aliter), usque — quod tak dlouho — až; všude (religionem conserva).
Ustīca, ae *f* malý pahorek v Sabinsku blíže statku Horatiova.
ustor, is *m* spalovatel mrtvol.
ūsūcāpio, ěre, cēpi, captum ustavičným užíváním práva vlastnického nad něčím nabývám.
ūsūcāpio, ōnis *f* nabytí práva vlastnického promlčením.
ūsūra, ae *f* užívání, požitok, úrok.
ūsūrpātio, ōnis *f* užívání; provádění, vykonávání; podniknutí (itineris); časté zmiňování, uvádění.
ūsūrpo, āre užívám, upotřebuji; zjednávám, přisvojuji si, ujímám se čeho; mluvím, zmiňuji se; pokládám za (sapientem.)
ūsus, ūs *m* užívání, užitek, prospěch; cvik, zkušenost; potřeba; zvyk, obyčej; obcování, styk; usu venīt přihází se.
ut, uti *adv.* zvol. jak, jak snadno, jak velice; *relat.* jak, jakým způsobem, jakou měrou; ita — ut tak — jak, ut — ita jak — tak; ut quisque — ita jak kdo — tak; jako na příklad, na příklad; jak totiž, jakož, jak se rozumí při..., jakož pocho-pitelno u..., pokud možno; ut si jako by, jako kdyby; totožnost času: jakmile, jak, hned; *sp. výsl.* takže, že, tak — že; ve větách *obav.* = že ne, aby;

připoušt. třebas, byť, dejme to-
mu že; *otázka podivu:* te ut
ulla res frangat tebe že by..?;
žádací: aby; *účel.* aby; *utcu-*
que jakkoli.
ūtensīlia, *ium n* potřeby; ná-
řadí, potraviny. [jící.
ūtentior, *is comp.* více potřebu-
ūter, *ris m* měch.
ūter 3. který z obou.
ūterlibet 3. kterýkoli z obou.
uterque, *utraqe*, *utrumque* oba,
obojí; *pl.* obě strany.
ūtērus, *i m* břicho, život.
ūtervis 3. kterýkoli z obou.
uti v ut.
Ůtica, *ae f* město na sev. pobře-
ží Afriky; *adj.* Ůticensis, e.
ūtīlis, *e adj.* užitečný, prospěš-
ný; potřebný; *ūtīlia*, *ium n*
potřeby.
ūtīlitas, *tis f* užitečnost, pro-
spěch, výhoda.
ūtīlīter adv. užitečně, prospěšně,
výhodně.
ūtīnam sp. kéž, kéž by.
ūtīque adv. jakkoli, v každém

případě, rozhodně, ovšem, do-
konce.
ūtor, *i, ūsus sum* užívám, po-
mám; *fortitudine u.* vedu si
statečně atp.; *meis finibus u.*
ve svém území setrávám;
mari u. plavím se; *temporibus*
u. řídím se poměry; *zacházím*,
nakládám s někým; *familiariter*
u. alquo jsem důvěrným příte-
lem někoho; *živím se (lacte).*
utpōte adv. ježto, totiž, jak ovšem.
utrimque adv. s obou stran, na
obou stranách. [dvou).
utrō adv. na kterou stranu (ze
utrōbīque adv. na obou stra-
nách; na moři i na souši.
utrōque adv. na obě strany.
utrum adv. zda, zdali.
utrum — an sp. zdali — či.
ūva, *ae f* hrozen; víno.
ūvesco, *ěre* vlhnu; *orositi se.*
ūvidus 3. *adj.* vlhký, mokrý.
Uxellodūnum, *i n* pevnost Ka-
durků při řece Oltě. [mička.
uxor, *is f* manželka, choť; *sa-*
uxōrius 3. *adj.* manželčin, man-
želce oddaný (Tiber Ilii).

V.

Vacalus, *i*, *Vāhālis*, *is m* (Val)
jižní rameno ústí Rýna.
vācātio, *ōnis f* prázdeň, osvo-
bození, sprostění; výkupné ze
služby vojenské.
vacca, *ae f* kráva.
Vaccaei, *ōrum m* kmen v Hispa-
nii Tarr. [barvivo.
vaccīnium, *i n* borůvka jakožto
Vaccus, *i m* příjm. M. Vitruvia,
r. 330. př. K. vůdce Privernatů
proti Římu.
vacillo, *āre* kolísám, viklám se.
vaco, *āre* jsem prost, prázden,
neobydlen, pust, nejsem za-
městnán; *v.* *alcul rei* prázdný

čas věnuji něčemu; *vacat* jest
kdy; *vacat mihi* mám čas,
mám kdy.
vācūfācio, *ěre*, *fēci*, *factum* vy-
prázdniti, lidu zbaviti, zpusto-
šiti. [štění.
vācūitas, *tis f* prázdnota, spro-
Vācūna, *ae f* bohyně venkov-
ského klidu; *adj.* *Vācūnālis*, e.
vācuus 3. *adj.* prázdný, prost,
volný, uprázdněný, svobodný,
nezaměstnaný, klidný; *vacuum*,
i n prázdno, volné místo.
Vada, *ae f m.* v Galli Belg.
Vāda, *ōrum n* (Brod) m. přístav-
ní v Etrurii (Torre di Vado).

Vādīmōnis lacus jezero u Amerie v Etrurii (Lago di Bassano).

vādīmōnium, i n rukojmí, rukojemství, záruka, ručení; *missum* *facere* prominouti; *facere* ručení zaříditi; *deserere* nedodržeti.

vādo, ěre, si, sum kráčím, jdu.

vādor, āri rukojemství požaduji od někoho, že k soudu se dostaví; *vadato respondere* k soudu se dostaviti pod ztrátou záruky.

vādōsus 3. *adj.* mělčinatý, mělký.

vādum, i n brod, mělčina; dno; voda, moře.

vae *interj.* běda! [šibalský.

vāfer 3. *adj.* chytrý, prohnáný,

vāfrē *adv.* lstivě, šibalsky.

Vāga, ae f (Vacca) m. v. Numidii (n. Begia); obyv. *Vagenses*, ium m.

vāgē *adv.* těkavě, rozptýleně, roztroušeně.

vāgīna, ae f pochva.

vāgio, ire kvičím, kňourám, kvílím, bečím. [bečení.

vāgītus, ūs m kvičení, kvilení,

vāgor, āri těkám, potuluji se, potloukám se; volně se šířím; o loďstvu: křižuji.

vāgus 3. *adj.* těkavý, bez určitého sídla, nestálý, kolísavý.

valdē *adv.* velmi, značně.

valens, tis *adj.* silný, zdravý, mohutný, mocný.

valenter *adv.* silně, mocně.

Vālentia, ae f m. v Hispanii (Valenza): v Gallii Narb.; *adj.*

Valentīnus 3.

Vālentīni, ōrum m m. v Bruttii.

Vālentius, i m A. tlumočník Verrův.

vāleo, ěre, ui jsem zdráv, mocen, mohu, moc mám, platím; znamenám, smysl mám; *responsum* valet odpověď míří, smysl má; *iubeo* *alquem valere* pozdrav na rozloučenou dávám, vale dico s bohem dávám.

Vālērīāni milites L. Valeria Publíkoly.

Vālērīus 3. rod římský: P. V. Publicola zapuditel králů; M. V. Corvus účastník tažení proti Gallům r. 349; M. V. Maximus Messala vítěz nad Hieronem 268.; P. V. Flaccus vůdce loďstva za druhé války punské; M. V. Laevinus vůdce proti Karthagiňanům od r. 215.; L. V. Flaccus, kollega Katona St.; vítěz nad Gally a Insubry; bratr jeho C. V. Flaccus, flamen Dialis; Q. V. Soranus, řečník a básník; V. Antias, spisovatel annalů říms. za doby Sullovy; L. V. Flaccus, účastník tažení proti Mithridatovi, správce Asie, obžalovaný *repetundarum* a Ciceronem hájený; M. V. Messala Niger řečník za Cicerona; C. V. Flaccus, *propraetor* v Gallii r. 83.; C. Valerius Caburus Gall obdařený obč. právem říms.; C. V. Troucillus šlechtic galský z Provincie, přítel Caesarův; C. V. Donnotaurus syn C. V. Cabura, náčelník Helviů; L. V. Praeconinus legat v Gallii r. 78.; C. V. Triarius vůdce loďstva Pompejova proti Caesarovi; M. V. Corvinus, řečník, účastník boje u Filipp, pozd. stoupenec Oktavianův; M. V. Messala, syn jeho, vojevůdce proti Germanům za Tiberia, přítel Germanikův; jemu psána znač. část Ovidiových básní *Ex Ponto*; V. Maximus, dějepisec říms.; V. Asiaticus, původce vraždy Kaligulovy; C. V. Flaccus, epický básník v 1. stol. po K.

vālesco, ěre sílím, mohutním.

Valetiācus, i m vergobret aeduský r. 53.

vālētūdīnārium, i n nemocnice.

vālētūdo, īnis f zdraví (dobré neb špatné), nemoc, churavost.

vālidē *adv.* silně, mocně, velice.
 vālidus 3. *adj.* silný, mocný, mohutný; působivý, účinný.
 vallāris, e *adj.* corona věnec náspový, odměna toho, kdo první slezl násep nepřátelský.
 valles, vallis, is *f* údolí, úval.
 vallo, āre náspem ohrazuji, opevňuji, chráním.
 vallum, i *n* násep, srub.
 vallus, i *m* kůl, tyčka.
 valvae. ārum *f* veřeje, dvěře.
 Vandīlii, ōrum *m* Vandalové, národ germ. [ztrácím se.
 vānesco, ēre mizím, zanikám,
 Vangio. ōnis *m* král Suevů.
 Vangiōnes, um *m* (Worms) kmen germ. v Gallii mezi dolní Mosellou a Rýnem.
 vānīlōquentia, ae *f* planá řeč, chlubení.
 vānīlōquus 3. *adj.* na plano mluvící, chlubitivý.
 vānitas, tis *f* prázdnota, marnost; chlubitivost.
 Vannius, i *m* král Suevů.
 vannus, i *f* opálka.
 vānum, i *n* prázdnota; ad, in v. redigere, cedere v níveč; vana rumoris klamná pověst.
 vānus 3. *adj.* prázdňý, jalový, marný; klamný; chlubný, lživý.
 vāpor, is *m* pára, výpar; horko, žár.
 vāpōro, āre vypařuji se; parou naplňuji, zahřívám; vykuřuji něco. [ničema.
 vappa, ae *f* zvětralé víno;
 Vargunteius, i *m* spoluspiklenec Catilinův. [(Vico-Varo).
 Vāria, ae *f* m. v území Aequů
 vāriātio, ōnis *f* změna, rozdíl.
 varie *adv.* rozmanitě, různě, rozličně, střídavě.
 vāiētas, tis *f* rozmanitost, změna, vrtkavost, různost.
 Vari i, ōrum *m* kmen germ. na pobřeží.
 vārio, āre měním, střídám, pestrým činím; měním se, stři-

dám se; sententiis variatur jsou různá mínění, jest různost m.
 vārius 3. *adj.* rozličný, rozmanitý, různý; měnlivý, pestrý; vrtkavý, nestálý.
 Vārius, i *m* Q. V. Hybrida tribun lidu; L. V. básník doby Augustovy.
 vārix, cis *c* městka.
 Varro, ōnis *m* příjm. rodu Terentiova: M. Terentius V. Reatinus polyhistor, P. T. V. Atacinus básník; A. V. Pompejovec; M. T. V. legát Pompejův; *adj.*
 Varrōniānus 3.
 vārus 3. *adj.* na venek zakřivený, křivonohý; různým směrem jdoucí, odchýlný.
 Vārus příjm. říms.: P. Alfenus V. z Kremony, pův. švec, potom právník a spis.; P. Attius V. stoupenec Pompejův padlý u Mundy; P. Quintilius V. praetor bojující s bratrem Hannibalovým Magonem v Insubrii; Sept. Quint. V. protivník Caesarův; jeho syn P. Quint. V., správce Germanie poražený v lese Teutob.
 Vārus, i *m* řeka (Var) na jiho-vých. hranicích Provincie Gallie.
 vās, vādis *m* rukojmí.
 vās, sis *n* nádoba; *pl.* vāsa, ōrum nádobí, náčiní, zavazadla; vasa conclamare dáti znamení k balení zavazadel.
 vāsārium, i *n* peníze dávané správcům provincií na domácí zařízení.
 vascūlārius, i *m* vyrabitel malého nádobí kovového, klenotník, zlatník.
 vastātio, ōnis *f* zpustošení.
 vastātor, is *m* pustošitel, plenitel.
 vastē *adv.* v ohromné rozloze, ve veliké míře, náramně, daleko široko; nevzdělaně, drsně.
 vastificus 3. *adj.* pustošící, řádící. [zpustošení.
 vastitas, tis *f* prázdnota, pustina,

vasto, āre pustoším, plením, vyprazdňuji; mentem v. pomásti.

vastus 3. *adj.* pustý, prázdný; šířý, nesmírný, ohromný; drsný, nevzdělaný.

vātes, is c věstec, věstkyně, pěvec, básník; v. Maeonius = Homer.

Vaticānus 3. *adj.* i *subst.* pahorek říms. na pravém břehu Tiberu. [věštba

vāticinātiō, ōnis f věštění, **vāticinātor**, is m věstec.

vāticinor, āri věštím, pěji, hlásám.

vāticinus 3. *adj.* prorocký, věštecký.

Vātinus 3. rod říms.: P. V. správce Hispanie r. 62., legát Caesarův v Gallii, 55. podplacením dosáhl praetury, později prokonsul v Illyrii.

-vě *príkl.* nebo; **-ve -ve** buď-buď.

vēcordia, ae f nerozumnost, šílenost, ztřeštěnost.

vēcors, dis *adj.* nerozumný, nesmyslný, šílený.

vectigal, is n poplatek, daň, důchod, clo.

vectigālis, e *adj.* poplatný; poplatkový, berní; důchod nesoucí.

vectis, is m páka, sochor; závora. [jedu.

vecto, āre vozím, nosím; pass.

Vectones v. Vettones.

vector, is m vozič, nosič; jezdec; cestující. [pravní.

vectōrius 3. *adj.* převozný, do-
vectūra, ae f převoz, dovoz.

vēgētus 3. *adj.* živý, živoucí, čilý, statný.

vēgrandis, e *adj.* nehrubě veliký, malý; velmi veliký.

vēhēmens, tis *adj.* prudký, silný, mocný.

vēhēmenter *adv.* prudce, mocně, úprkem; velice, silně, usilovně.

vēhēmentia, ae f prudkost, síla.

vēhicūlum, i n vůz, povoz.

vēho, ēre, xi, ctum vezu, nesu,

táhnou, dopravuji; v—or vezu se, jedu, pluji.

Vēi, ōrum m. v Etrurii; *adj.* **Veiens**, tis, obyv. **Veientes**, um m **Vēientānus** 3.

vēl *sp.* nebo; zmocnění superlativu: co, snad, asi; třeba i, až i; **vel—vel**, buď—buď.

Vēlābrum, i n část Říma u Tiberu mezi Palatinem, Cirkem M. a Aventinem.

vēlāmen, inis n přikrývka, závoj, rouška, šat.

vēlāmentum, i n *pl.* ratolesti olivové stuhami ovinuté, jež drželi prosebníci.

Q. Velānius, ii m. vojenský tribun Caesarův. [tannii.

Velauni, ōrum m kmen v Aqui-

Vēlēda, ae f věstící panna germánská.

Vēlia, ae f část pahorku Palatinského; m. v Lukanii; *adj.*

Vēliensis, e a **Vēlinus** 3.

vēlifer 3. *adj.* plachty nesoucí.

vēlifīcor, āri horlivě, usilovně pomáhám, protežuji.

Vēlinus lacus jezero u Reate v Sabinsku.

Veliocasses, um (-i, orum) m kmen belg. na prav. břehu dolní Sequany.

vēlītāris, e *adj.* lehkooděnecký.

vēlītes, um m lehkooděnci, harcovníci.

Vēlitrae, ārum f m. v Latii (Veletri); *adj.* **Vēlīternus** 3.

vēlīvōlans, tis (-us 3.) *adj.* rychloplavný.

Vellaunodūnum, i n město Senonů mezi Agedinkem a Cenabem.

Vellavii, ōrum m kmen galský mezi Elayerem a Cevennami.

Velleius, i m Paterculus dějepisec římský. [trhám.

vellico, āre škubám; slovy

Velliocasses v. Vel—.

vello, ēre, vulsi, sum trhám, škubám, rvu, vytrhávám; **sigua** v. vytrhnouti; aurem tahám.

vellus, *ēris* *n* rouno; stříhaná vlna, vlna, vločky hedbávi; beránky na nebi.
vēlo, *āre* halím, za-, příkrývám, po-, ovíjím, ovazuji, věncím; zatajuji; **vēlāti** přespočetní vojáci nastupující na místo padlých. [nost.
vēlōcitas, *tis* *f* rychlost, obrát-
vēlōciter *adv.* rychle, hbitě.
vēlox, *cis* *adj.* rychlý, hbitý.
vēlumi, *i* *n* plachta, rouška; **vela**
ventis dare plachty napnouti, vyplouti.
velut, **vēlūti** *adv.* jako, na příklad; v. si jako by, jako kdyby.
vēna, *ae* *f* žila, pramen.
vēnābūlum, *i* *n* kopí lovecké.
Vēnāfrum, *i* *n* (Venafro) *m.* v Samniu; *adj.* **Vēnāfrānus** 3.
vēnālīcius, *i* *m* obchodník s otroky, otrokář.
vēnālis, *e* *adj.* prodejný, na prodej; podplatitelný.
vēnātīcus 3. *adj.* honící, lovecký.
vēnātio, *ōnis* *f* honba, lov, štvavnice; zvěřina.
vēnātor, *is* *m* lovec, myslivec.
vēnātōrius, 3. *adj.* myslivecký, lovecký.
vēnātrix, *cis* *f* lovkyně.
vēnātus, *ūs* *m* lov.
vendībīlis, *e* *adj.* snadno prodejný; lidu příjemný, milý.
vendītātio, *ōnis* *f* vychvalování, honosění se.
vendītātor, *is* *m* vychvalovač.
vendīto, *āre* na prodej nabízím, prodávám; vychvaluji, velebím; zalichotiti se snažím (alcui).
venditor, *is* *m* prodavač.
vendo, *ēre*, *didī*, *ditum* prodávám, za-, zrazuji; vychvaluji.
Vēnēdi, *ōrum* *m* Vendové.
vēnēfīca, *ae* *f* travička.
vēnēfīcium, *i* *n* travičství, otrávení, připravování jedu.
vēnēfīcus 3. *adj.* otravující, jedovatý; *subst.* travič.

Venelli, *orum* *m.* obyvatelé severozáp. Normandie.
vēnēnātus 3. jedovatý; kouzelný.
vēnēnīfer 3. *adj.* jedovatý.
vēnēno, *āre* otravuji.
venēnum, *i* *n* jed; kouzlo, kouzelný nápoj; barva, líčidlo; v. sumere otrávití se.
vēneo, *īre* na prodej jsem, jsem prodáván. [hodný.
vēnērābilis, *e* *adj.* ctěný, cti-
vēnērābundus 3. uctivý, úcty plný. [vážnost.
vēnērātio, *ōnis* *f* uctívání, úcta,
vēnērātor, *is* *m* ctitel.
Vēnēreus 3. *adj.* Veneřin; homo = Verres; res V. tělesné obcování; V. iactus nejlepší hod kostkami.
vēnēror, *āri* uctívám, úctu prokazuji, klaním se, padám na zem (způsob perský); prosím, vzývám.
Vēnēti, *ōrum* *m* 1. obyvatelé jižní Bretagně; *adj.* Veneticus 3.; 2. nyn. Benátčané.
Vēnētia, *ae* *f* země Venetů; území Benátské.
vēnīa, *ae* *f* vděk, milost, dovolení, prominutí, odpuštění, vyslyšení.
Venilia, *ae* *f* matka Turnova; choť Janova.
vēnio, *īre*, *vēnī*, *ventum* přicházím, přitrhnouti; dostati se; pocházím (de gente alcuus), lacrimae vytryskují; vzcházím (arbores); jdu (domum); in suspicionem venit napadá mne podezření; in dubium v. stávám se pochybným; ad senectutem stáří dosíci, dožítí se; usu venit stává se.
vēnor, *āri* lovfím, honím.
venter, *tris* *m* břicho, žaludek.
Ventidius, *i* *m* Bassus stoupenec Antonia.
ventīlo, *āre* ve vzduchu mávám, zachvívám; zvířiti, podnítiti.
ventīto, *āre* přicházívám.

ventōsus 3. *adj.* větrný, rychlý jako vítr; nestálý; prázdný; ehlubný.

ventus, *i m* vítr; bouře; quo ventus ferebat po větru; verba in ventos dare do větru mluvit, ventis dare nedostáti slovu; v. popularis přízeň lidu.

vēnūcūla uva *f* druh nakládáných hroznů.

vēnumdo, āre, dědi, dātum v. vendo.

Vēnus eris *f* Venuše, bohyně krásy a lásky, matka Aeneova, dc. Jovova, dle Hesioda z pěny moř-ké povstala; *appell.* láska, předmět lásky, milenka; vnada, půvab; hod Veneřin kostkami.

Vēnūsia, ae *f* město v jižní Italii; *adj.* Vēnūsīnus 3.

vēnustas, tis *f* půvab, líbeznost, ušlechtilost, vnada, krása.

vēnustus 3. *adj.* půvabný, rozkošný, líbezny, ušlechtilý, krásný.

vēpallīdus 3. *adj.* velmi bledý.

veprēcūla, ae *f* trní.

vepres, is *m* trní.

vēr, is *n* jaro; ver sacrum facere obětovati, ver sacrum prvotiny příštího roku bohům zaslíbené.

Veragri, ōrum *m* kmen gallský v Alpách, jihových. od jez. Lemanského. [pravdivý.

vērax, cis *adj.* pravdomluvný,

verbēnae, ārum *f* posvátné ratolesti nošené fetialy neb kněžím prosícími; ratolesti k ověňování.

verber, is *n* bič, důtky, šleh, rána (bičem, prutem), výprask, bičování.

verbēro, āre bičuji, šlehám.

Verbigēnus pāgus *m* jedna ze čtyř žup helvetských (sev. záp.).

verbōsē *adv.* mnohomluvně, obšírně. [rozvláčný.

verbōsus 3. *adj.* mnohomluvný, **verbum**, *i n* slovo, výrok, výpověď; *plur.* řeč; verba facio řeč

mám, mluvím; epistula his verbis toho obsahu; meis verbis mým jmenem; verbi causā na příklad.

Vercassivellaunus, *i m* šlechtic arvernský, sestřenec Vercingetorigův.

Vercellae, ārum *f* (Vercelli) *m.* v Gallii předalps.

Vercingetorix, īgis *m* kníže Arvernů, vůdce všeob. odboje Gallů proti Římanům.

vērē *adv.* pravdivě, správně, spravedlivě.

vērēcundē *adv.* mravně, ostýchavě, skromně.

vērēcundia, ae *f* ostýchavost, mravnost, skromnost, uctivost.

vērēcundor, āri ostýchám se.

vērēcundus 3. *adj.* ostýchavý, mravný, cudný, skromný.

vēreor, ēri, itus sum bojím se, obávám se; v úctě mám; veritus obává se; verendus ctihodný.

Vergae, ārum *f m.* v Bruttii

Vergium, *i n m.* v Hispanii.

Vergiliae, ārum *f* sedmihvězdi Pleiad.

Vergilius, *i m* rod říms.: M. V. tribun lidu, žalobce Corn. Sully; P. V. Maro básník říms. (70—19).

vergo, ere, versi chýlím, kloním se, směřuji; ležím, prostírám se.

vergobrētus, *i m* vrchní úředník aedujský. [pravdivý.

vērīdīcus 3. *adj.* pravdomluvný, **vērīsīmilis**, e *adj.* pravděpodobný. | dobnost.

vērīsīmīlītūdo, inis *f* pravděpodobnost; **vērītas**, tis *f* pravda, skutečnost; spravedlivost.

vermiculatus 3. pestrý.

verna, ae c otrok v domě narozený, domácí.

vernācūlus 3. *adj.* domácí, tuzemský, římský; crimen v. od žalobce smyšlený.

vernīlis, e *adj.* otrocký, podlí-
zavý; rozpustilý.
vernīliter *adv.* otrocky, podlízavě.
verno, āre zelenám se; avis v.
dává se do zpěvu.
vernus 3. *adj.* jarní.
vērō *adv.* v pravdě, v skutku;
ovšem, zajisté; *sp.* ale, však.
Vērōna, ae *f* m. v Gallii zapád-
ské; obyv. Veronenses, ium *m.*
verres, is *m* kanec.
Verres, is *m* C. Cornelius vydě-
račstvím pověstný správce Si-
cilie; *adj.* Verrīnus 3. a Ver-
rius 3. (lex Verreina daný).
verro, ěre, rri, rsum metu, smý-
kám, vláčím; cauda v. dotýkám
se, favillas smetám.
verrūca, ae *f* bradavice; chy-
bička.
Verrugo, inis *f* m. Volsků.
verrunco, āre obracím se k do-
brému. [genium).
versāt lis, e *adj.* obratný (in-
versicōlor, is *adj.* barvu měnící,
měnivý, pestrý.
versicūlus, i *m* řádek, veršík.
verso, āre otáčím, obracím, vá-
lím; oves na pastvě obracím,
pasu; kolem honím; se v. otá-
četi se, obracetí se; pohybují;
znepokojují; domum v. řídím;
promýšlím, pře-, zabývám se
něčím; versor, āri zdržují se
někde, prodlévám, žiji; ante
oculos tanu; chovám se; za-
městnávám se něčím, in aliqua
re versatus honěný, zkušený,
zaměstnaný; spočívám na ně-
čem.
versum *adv.* směrem k, na;
quōquō v. na vše strany.
versūra, ae *f* otáčení, obracení;
půjčka, vý-; versurā solvere
dluh vypůjčenými penězi splá-
cetí, klín klínem vyražetí.
versus *adv.* směrem k..
versus, ūs *m* řada, čára; řádek,
verš.
versūtē *adv.* lstivě.

versūtia, ae *f* vychytralost, po-
tměšilost. lstivý.
versūtus 3. *adj.* obratný, chytrý.
vertex, (vortex) ěis *m* vír;
témě, vrchol; pol; hlava; vrch,
hora.
Vertico, ōnis *m* Nervian v táboře
Ciceronově (Q. Tullia).
verticōsus 3. *adj.* plný vírů.
vertigo, inis *f* otáčení, obracení
se; zavrať.
Vertiscus, i *m* vůdce Remů.
verto, ěre, ti, sum obracím, otá-
čím; terga v. na útěk se láti;
gradu verso discedere obrátiti
se; cardinem, tores v. otvíratí;
pennas v. odlétnouti; pisces
v. otvíratí; pennas v. odlét-
nouti; pisces v. zaháním; ter-
ram aratro v. oratí; převracím,
z-, vy-, ničím (Ilion); fundo v.
z kořene vyvracím; vitio v.
vykládám, mám za chybu, in
religionem v. věci svědomí
činím; měním, proměňuji (in
omnes facies); verso Marte
když se štěstí válečné obrátilo;
solum v. zaměnití za jinou,
odejítí; překládám (spis): Pla-
tonem; verti *med.* otáčeti se
kolem něčeho, pohybovatí se,
býti (in mediis catervis); annus
vertens běžící, celý rok, oběh
veškerých těles nebeských, a — o
v — te průběhem roku; mójím,
plynu, (bene, male).
Vertumnus, i *m* bůh časů roč-
ních, pův. božstvo etruské;
obraz nestálého člověka: Ver-
tumnus natus iniquis.
vēru, ūs *n* rožeň, kopí.
Verncloetius, ii *m* vyslanec Hel-
vetiů k Caesarovi.
Verulamium, i *n* m. v Britannii.
vērum *sp.* však, avšak.
vērumtāmen *sp* avšak přece;
„jak pravím“ (pokračování pře-
rušené věty).
vērus 3. *adj.* pravý, skutečný,
opravdivý, pravdivý, náležitý,

podstatný; rozumný, spravedlivý; pravdu mluvící; re vera v skutku; verum, i n pravda, skutečnost.
vērūtum, i n kopí házečí.
verūtus 3. kopím ozbrojený.
vervex, ēcis m skopec, beran.
vēsānia, ae f šílenost.
vēsānus 3. *adj.* beze smyslů, šílený; nesmírný, prudký.
Vescelia, ae f m. v Hispanii.
Vescia, ae f městečko v Latii; *adj.* **Vescinus** 3.
vescor, i živím se, požívám.
vescus 3. *adj.* malý, drobný.
Vesēris, is m řeka v Kampanii.
vēsica, ae f měchýř.
vēsīcula, ae f měchýřek.
Vēsontio, ōnis m (Besançon) hl. město Sequanů na prav. břehu Duba.
vespa, ae f vosa.
vesper, i m večer; *vespere* večer; *ad vesperum* do večera *sub vesperum* k večeru; večernice; západ.
vespēra, ae f večer; v-a inumbrante za soumraku.
vesperasco, ēre, āvi smrákat se.
vespertinus 3. *adj.* večerní, večer (*adv.*); západní (regio).
Vesta, ae f matka Saturnova; dcera Saturnova, bohyně krby; Vestae sacerdos = pontifex maximus, Caesar; chrám Vestin; oheň.
Vestālis, e *adj.* Vestin, vestálský; *subst.* Vestálka.
vester 3. *zájm.* váš; *subst.* vaše jmění, majetek.
vestibŭlum, i n předsíň domu říms., vchod, přístup.
vestigium, i n stopa, šlápěj; památka; stanoviště; okamžik; ē vestigio okamžitě, ihned.
vestigo, āre stopuji, sleduji, slídím, vyhledávám.
vestimentum, i n oděv, šat; koberec. [krývám.
vestio, īre šatím, odívám, po-

vestis, is f oděv, šat; v. stragula koberec.
vestītus, ūs m oděv, šat, roucho.
Vēsŭlus, i m hora v Ligurii (Viso). [panii.
Vēsŭvius, i m hora Vesuv v Kampanii.
Vetera, um n (castra) m. v Gallii belg.
veterānus, 3. *adj.* starý; *subst.* starý vycvičený voják, veterán; vysloužilce.
veterātor, is m v něčem sestárly, vycvičený; prohnáný člověk, lišák. [tře.
vētērātōriē *adv.* prohnane, chytrý.
vētērātōrius 3. *adj.* prohnáný, chytrý.
vēternus 3. *adj.* starý; *subst.* m stáří, umdlenost, ospalost.
vētītum, i n věc zapovězená; zákaz.
vēto, āre, ui, itum zakazují, zapovídám.
Vettones, um m národ v Lusitanii (nyn. Portugalsku).
vētŭlus 3. *adj.* přistárly; *subst.* m stařec, *fem.* stařena.
Veturia, ae f matka Koriolanova.
vetus, ēris *adj.* starý, bývalý; *subst.* veteres staří, předkové, staří spisovatelé.
vētustas, tis f stáří; starobylost; vysoký věk; staré přátelství; chytrost.
vētustus 3. *adj.* starý, starobylý.
vexātio, ōnis f soužení, týrání, obtěžování.
vexātor, is m sužovatel, trapič.
vexillārius, i m praporečník; *plur.* nejstarší vojáci pod vlastními prapory vedle legie nebo mimo ni sloužící.
vexillum, i n korouhev, praporec.
vexo, āre týrám, sužuji, trápím, pustoším.
via, ae f cesta; ulice; *viam* dare místo učiniti; pochod; způsob, metoda, prostředek; *prava* cesta, *in viam* redire rozumu nabýti.

viaticum, *i n* peníze na cestu, cestovné, peníze za kořist.
 viator, *is m* pocestný.
 Vibo, *ōnis f* přímořs. město na sev. od úžiny sicilské; *adj.*
 Vibōnensis, *e*.
 vibro, *āre* chvěti, mávati, třepati, sem tam pohybovati; metati; chvěti se; třpytiti se, blyštěti se.
 Vibullius, *i L.* Rufus Pompejovec, prostředník mezi Caesarem a Pompejem.
 viburnum, *i n* lepek (rostlina).
 vicānus 3. *adj.* vesnický; vicani vesničané.
 Vica Pota, *ae f* příjm. Victorie (vítězná, dobyvatelka).
 vicārius 3. *adj.* zástupný; *subst.* zástupce, náměstek.
 vicātim *adv.* po ulicích, dle ulic; po vesnicích.
 vícenī 3. po dvaceti. [legie.
 vícēsīmāni, *ōrum m* vojíní 20.
 vícēsīmārius 3. aurum dávka dvacetiny čili pěti procent z ceny propuštěného otroka (vicesima manumissionum).
 vícēsīmus 3. dvacátý; vicesima dvacetina.
 Vicētia, *ae f m.* v Lombardii (Vicenza).
 vícia, *ae f* vika.
 vícīēs *adv.* dvacetkrát.
 Vicilīnus, *i m* příjm. Jovovo (bdělý).
 vícīnālis, *e adj.* sousední.
 vícīnia, *ae f* sousedství, blízkost; sousedé, sousedstvo.
 vícīnitas, *tis f* sousedství, -stvo; příbuznost.
 vícīnus 3. *adj.* sousední, blízký; podobný; *subst.* soused; vícīnum, *i n* sousedství, blízkost.
 vícis *gen. f* (vicem, vice) střídání, změna; *in vicem* na vzájem, střídavě; *versa vice* obráceně, naopak; *per vices* střídavě; plus vice simpliciter více než jednou; odplata, odvděčení se (vicem reddere); osud, štěstí; povinnost,

úřad, zaměstnání; *in vicem* na místo (defatigatis succedunt); jako (oraculi vice accipere).
 vícissim *adv.* naproti tomu, na vzájem, opět.
 vícissitūdo, *inis f* střídání, změna, vzájemnost.
 victima, *ae f* dobytče obětní, žertva. [obětní.
 victimārius, *i m* obětník, sluha
 victor, *is m* vítěz, vítězný.
 victōria, *ae f* vítězství; secundā v. když vítězství k němu se klonilo; Victōria bohyně Vítězství.
 victōriātus, *ūs m* peníz stříbrný s obrazem bohyně vítězství.
 victrix, *cis f* vítězkyně, vítězitelka; vítězný.
 Victumviae, *ārum f m.* v sev. Itálii.
 victus, *ūs m* výživa, potrava, živobytí, způsob života.
 vículus, *i m* víska, vesnička.
 vícus, *i m* třída, ulice; ves.
 vícēlicet *adv.* patrně, přirozeně, pochopitelně; rozumí se, ovšem.
 vícēo, *ēre, di, sum* vidím, pozoruji; chápu, nahlížím; uvažuji, přihlížím k.; opatřuji, obstarávám (aliquid cibi); vícēor zdá se, že (já); videtur vidí se, líbí se.
 vícūitas, *tis f* vdovství.
 vícūo, *āre* vyprázdniti, zbaviti čeho; vícūata, *ae* ovdovělá.
 vícūus 3. *adj.* ovdovělý; *subst.* vdovec, vdova; neprovdaný: prázdný, révou neovinutý (ostromech), bez něčeho.
 Vienna, *ae f* (Vienne) hl. město Allobrogů na lev. břehu Rhodanu; *adj.* Viennensis, *e*.
 vícētus 3. uvadlý, s-
 vícēo, *ēre* jsem svěží, při síle, kvetu, platím, účtu mám, slynu, slavný jsem.
 vícēso, *ēre* v předch.
 vícil, *is adj.* bdělý, bdící: *subst.* strážce, hlídač.

vigilans, *tis adj.* bdělý, ne-unavný.
vigilanter *adv.* pečlivě, ne-unavně.
vigilantia, *ae f* ostražítost, bdělost, pečlivost.
vigilax, *cis adj.* bdělý, ostražitý.
vigilia, *ae f* bdění, stráž, hlídka (doba 3 hodin), *vigiliae*, *arum* stráže; péče, starost.
vigilo *are* bdím, bdělý jsem; pečuji, starám se; za bdění opatřuji, vykonávám.
viginti *neskl. čís.* dvacet.
vigintiviri, *orum m* sbor dvaceti nižších úředníků městských.
vigor, *is m* svěžest, síla životní, živost, čilost.
vilis, *e adj.* laciný, bezcenný.
vilitas, *tis f* láce, malá cena.
villa, *ae f* statek venkovský, dvůr, letohrádek.
villico(r), *are* statek spravuji, jsem šafářem.
villicus, *i m* správce, šafář.
villōsus 3. *adj.* chlupatý, huňatý.
villula, *ae f* stateček, letohrádek.
villus, *i m* chlupy, srst.
vīmen, *inis n* prutek, proutí, pletivo.
vīmentum, *i n* v. předch.
Vimīnālis collis jeden ze sedmi pahorků říms.
vīmineus 3. *adj.* proutěný.
vīnāceus, *i m* zrno vinné.
vīnālia, *ium n* slavnost vinařská 22. dubna a 19. srpna.
vīnārius 3. *adj.* vinný; *vinaria*, *orum n* džbány na víno.
vincio, *ire, nxi, nctum* váži, ovazuji, poutám.
vinco, *ēre, vici, victum* vítězím, přemáhám, překonávám; přejíti; *victus* pohnut, dav se obměkčiti; vítězně dokázati; vyhráti.
vinculum, *i n* pouto, stužka, tkanice; *pl.* okovy, vězení, vazba.
Vindēlici, *orum m* kmen germ. v nyn. Badensku, Württem-

bersku, sevvých. Švýcarsku a Tyrolsku.
vindēmia, *ae f* vinobraní; výnos, výtěžek hroznů.
vindēmiātor, *is m* vinař.
vindex, *icis c* ochránce, mstitel, osvoboditel.
vindicatio, *ōnis f* chránění, msta.
vindiciae, *arum f* právní vymáhání něčeho; *vindicias dicere* spornou věc přiřknouti.
vindico, *are* soudně se domáhám, stíhám, vlastním si; chráním; osvoboditi, zachrániti; trestám, mstím; *in libertatem v.* vysvoboditi.
vindicta, *ae f* hůl, kterou propouštěný otrok býval (lehce) udeřen; ochrana, obhájení; trest, msta. [belg.
Vindonissa, *ae f* m. v Gallii
vīnea, *ae f* vinice; loubí, přístřeší k ochraně vojáků.
vīnētum, *i n* vinice.
vīnītor, *is m* vinař. [opilství.
vīnōlentia, *ae f* opilost z vína,
vīnōlentus 3. *adj.* vínem opilý, opilý.
vīnōsus 3. *adj.* vína milovný, pití oddaný; vína plný.
vīnum, *i n* víno; pití vína; *per vinum v* opilství.
vīōla, *ae f* fialka; barva fialová.
vīōlābilis, *e adj.* porušitelný, ranitelný.
vīōlārium *i n* pole, záhon fialek.
vīōlātio, *ōnis f* porušení, poskvrnění.
vīōlātor, *is m* rušitel, hanobitel.
vīōlens, *tis adj.* prudký, násilný.
vīōlenter *adv.* násilně, prudce.
vīōlentia, *ae f* prudkost, násilnost, dravost.
vīōlentus 3. *adj.* prudký, násilný, bouřlivý.
vīōlo, *are* ublížiti, uraziti, zneuctiti, porušiti.
vīpēra, *ae f* zmije, had.
vīpēreus 3. *adj.* zmijí, hadí.
vīpērinus 3. *adj.* v předch.

Vipsānius, M. Agrippa důvěrník Oktavianův a slavný vojevůdce i spisovatel.

vir, i *m* muž; manžel; vojín, pěší vojín (*equites virique*).

vīrāgo, inis *f* mužatka, rekyně.

Virbius, i *m* příjm. Hippolytovo.

vīreo, ēre, ui zelenám se; jsem čerstvý, čilý.

vīresco, ēre (za)zelenati se.

virga, ae *f* prut; sazenice; hůl; kostě; barevný pruh na šatě.

virgātus 3. pruhovaný.

virgētum, i *n* proutí, křoví.

virgens 3. *adj.* proutěný.

virginālis, e *adj.* panenský.

virgīneus 3. *adj.* panenský; v. sagitta Dianin; ara Vestin; v. domus Vestálek; v. liquor z pramene Virgo; v. volucres harpyje.

virginitas, tis *f* panenství.

Virgīnius, i L. otec Virginie decemvirem Appiem Claudiem pronásledované, tribun lidu; A. V. právník; L. V. vojevůdce v Germanii za Nerona, pozd. kollega Nervy.

virgō, inis *f* panna, dívka; (aqua) Virgo pramen Agrippou do Říma vedený; V. souhvězdí Panny. [hůlka.

virgūla, ae *f* proutek, ratolest, **virgultum**, i *n plur.* proutí; křoví.

Viriāthus, i *m* vůdce Lusitanů.

vīrīdārium, i *n* sad, park.

vīridis, e *adj.* zelený, zelenavý; svěží, mladý.

vīrīditas, tis *f* zeleň, svěžest mládí, květ.

vīrido, ēre zelenám se. [ský.

Viridomārus, i *m* šlechtic aeduj.

Viridovix, icis *m* vůdce Venellů.

virilis, e *adj.* mužský, mužný; est mea pars virilis jest mou povinností; pro virili parte dle míry povinnosti.

vīrilitas, tis *f* mužnost. [srdnatě.

viriliter *adv.* mužsky, mužně,

vīritim *adv.* po muži, po jednom, jednotlivě, zvláště.

Viromandui, ōrum *m* (Vermand) kmen belg. mezi Skaldou a Isarou.

vīrōsus 3. *adj.* smradlavý, čpící.

virtus, tis *f* mužnost, ctnost, statečnost, *pl.* výtečné vlastnosti, hrdinské činy.

vīrus, i *n* sliznatá, jedovatá tekutina, jed.

vis, vim, vī, *pl.* vīrēs, ium síla, násilí, moc; podstata, obsah, význam, smysl; účín, působivost; množství, přesila; *plur.* sbory vojenské; robur virium jádro vojska.

viscātus 3. lepem potřený.

viscera v. viscus. [masa.

viscerātio, ōnis *f* veřejné dělení viscum, i *n* jmelí; lep.

viscus, eris *n* útroba; *plur.* útroby, vnitřnosti, vnitřek, nitro; maso; de visceribus suis satisfacere dle své možnosti, barbarorum viscera zásobárny.

vīsiō, ōnis *f* vidění; zjev; představa.

vīsīto, āre navštěvuji.

vīso, ēre, (si), — vídám, prohlížím, pozoruji; navštěvuji.

vīsum, i *n* zjev, zjevení, vidění, sen; obraz, vjem.

Vīsurgis, is *m* Vesera, řeka germa.

vīsus, ūs *m* pohled, vidění, zjev.

vīta, ae *f* život, živobytí; způsob života; životopis; vitam pono život položití, ducha vypustiti. [vyhnouti.

vītābīlis, e *adj.* čemu se nutno

vītābundus 3. vyhýbající se.

vītālis, e *adj.* životní, životodárný, života schopný.

vītātio, ōnis *f* vyhýbání se, stranění se.

Vītellia, ae *f* m. Aequů.

Vitellius, a rod říms.: L. V. za Tiberia správce Syrie; A. V syn jeho, správce Afriky za Nerona, r. 68. císařem povolán;

adj. Vītelliānus 3., *pl.* vojíní V-ovi.
vītellus, *i m* žloutek.
vīteus 3 *adj.* révový; pocula *v.* plné vína.
vītio, āre kazím, porušuji, hanobím, zneuctívám.
vītīōsē *adv.* chybně, nesprávně, převráceně.
vītīōsītas, *tis f* zkaženost.
vītīōsus 3. *adj.* chybný, plný chyb, špatný, zkažený.
vītis, *is f* réva; hůl révová jako odznak centuriona.
vītīsātor, *is m* sazeč révy.
vītium, *i n* vada, chyba; poklesek, vina; vitio proti auspiciím; in vitio esse hany zasluhovati, býti kárán.
vīto, āre vyhýbám, varuji, chráním se; ujíti, uniknouti.
vitreus 3. *adj.* skleněný, křišťálový: hostis šachová figurka; průhledný, jasný, čistý; modravý; fama stkvělá; fortuna křehká.
vītricus *i m* otčím.
vitrum, *i n* sklo, křišťál; boryt barvířský.
vītta, *ae f* stuha, vínek.
vittātus 3. stuhou ovázaný.
vītūla, *ae f* tele, jalovice.
vītūlinus 3. *adj.* telecí; vitulina, *ae f* telecí maso.
vītūlus, *i m* tele, hříbě, mládě.
vītūpērāhīlis, *e adj.* hany hodný.
vītūpērātio, *ōnis f* hana, potupa.
vītūpērātor, *is m* hánce, tupič.
vītūpēro, āre haním. tupím, laji.
vīvārium, *i n* nádržka na ryby, sádka; obora, zvěřinec; in v-a mittere = dary hléděti získati.
vīvax, *cis adj.* dlouho žijící, života schopný, trvalý, živý, mocný.
vīvīdus 3. *adj.* oživený, živoucí; plný života, čilý, bujarý.
vīvīrādix, *cis f* sazenice révová s kořenem.

vīvo, ěre, xi, žiji, živ jsem, trvám; živím se.
vīvus 3. *adj.* živý, na živu; de vivo detrahere z jistiny brátí; ros *v.* čerstvá, sulfur *v.* přirozená, caespes zelený.
vix *adv.* sotva, stěží [slůvko.
vōcāhūlum, *i n* název, jméno,
vōcālis, *e adj.* znící, zvukný, mluvící, zpívající; *subst.* / samohláska.
Vocātes, *ium m* kmen aquitanský na lev. břehu Garumny již. od Burdigaly.
vocātus, *ūs m* volání, za-
Voccio, *ōnis m* král norický.
Vocetius mons hora v Gallii belg. (Bötzberg v kantonu bernském).
vōcīfērōr, āri volám, křičím.
vōcīto, āre jmenovávati; silně volám, křičím.
vōco, āre volám, jmenuji, zvu, nazývám, vzývám (deos); oznamuji (pluviam); před soud volám; zvu ke stolu; vyzývám (servos ad libertatem, na souboj, k zápasu vyzývám; in suspicionem, periculum uvéstí; odkazují (ad senatum); in calculos *v.* účtuji; ad calculos ke skládání účtů volám; in crimen *v.* obviňuji.
Vocontii, *ōrum m* kmen galský v Provincií na lev. břehu Rhodanu mezi Isarou a Druentií.
vōcūla, *ae f* hlásek.
vōla, *ae f* hrst.
Volandum, *i n* tvrz v Armenii.
Vōlāterrae, ārum *f m.* v Etrurii; *adj.* Vōlāterrānus 3. [stálý.
vōlātīcus 3. *adj.* okřídlený; ne-
vōlātīlis, *e adj.* okřídlený, rychlý; pomíjející, prchavý.
vōlātus *ūs m* let.
Volcae, ārum *m* národ v Provincií mezi Pyrenejemi a Rhodanem: 1. V. Tectosages na jihu; 2. V. Aremorici severových. od nich až k Rhodanu.

Volcālo, ōnis *m* m. v Gallii Narb.
Volcātius C. Tullus velitel po-
sádky hlídající most rýnský.
volēma pira druh velikých
hrušek.

volens, tis *adj.* ochotný, rád;
příznivý, nakloněný; vhod.
vōlito, āre létám, poletuji, těkám,
harcuji.

volō, āre létám, letím, spěchám.
vōlo, velle, vōlui choi, přeji si;
stanovím, určuji (deservis quae-
ri); věřím, míním, tvrdím (in
virtute vim esse).

Vologēsus, i *m* král Parthā.

vōlōnes, um *m* dobrovolníci (otro-
ci po bitvě u Canen k vojsku
se dávající).

Volsci, ōrum *m* kmen v Latii.

Volsīni, ōrum *m* m. v Etrurii
(Bolsena); *adj.* Volsīniensis, e.

Voltumna, ae *f* bohyně spojených
obcí etrurských.

Volturnum, i *n* m. v Kampanii
(Volturno).

Volturnus, i *m* řeka v Kampanii.

vōlūbilis, e *adj.* točící se, krou-
žící; rychlý, hbitý; nestálý.

vōlūbilitas, tis *f* rychlý, krou-
živý pohyb; zaokrouhlení (ca-
pitis); rychlost; nestálost.

vōlūbilitas *adv.* 7 rychlým spádu.

vōlūcer, cris, e *adj.* létavý, okří-
dlený; rychlý; prchavý, nestálý;
subst. volucris, is *f* pták.

vōlūmen, inis *n* kotouč, svitek,
svazek, spis, kniha; oběh (si-
derum).

Voluminus, a rod říms.: Volum-
nia, choť Koriolanova, jiná
přítelkyně Antoniova; T. V-us
konsul za bojů se Samnity;
P. V. přítel M. Bruta.

vōluntārius 3. *adj.* dobrovolný;
subst. dobrovolník.

vōluntas, ātis *f* vůle, přání, úmysl,
záměr, smýšlení; dobrá vůle,
ochota; svolení; poslední vůle;
ad v. perduco na svou stranu
přivádím.

vōluptārius 3. *adj.* rozkošnický,
smyslný.

vōluptas, tis *f* rozkoš, slast; po-
žitek; potěšení.

Volusēnus C. Quadratus tribun
vojenský, náčelník jízdy Cae-
sarovy. [ceronův.

Volūsius, i *m* Q. stoupenec Ci-
Vōlustāna, ōrum *n* domácí název
horstva Kambunského v Thes-
salii.

vōlūtābrum, i *n* kal, bahno.

vōlūtātio, ōnis *f* kolotání, válení
se.

vōlūto, āre váším, otáčím, ku-
tálím; vocem šířím, vydávám;
pass. zabývám se; cvičím se;
animo v. přemítám; animum v.
zaměstnávám.

volva, ae *f* materník vepřový
jako lahůdka.

volvo, ěre, vi, ūtum valím, to-
čím, otáčím, rozvinuji; errore
v sem tam se točím; povaliti
(semineces); *med.* váším se,
hrnu se, valím se, točím se,
převaliti se, o čase: proběh-
nouti, uplynouti; o Sudičkách:
přísti; sententias verbis vyvíjetí,
uvažují, přemítám.

vōmer, is *m* radlice.

vōmītus, ūs *m* vrhnutí, dávení,
zvracení. [chrlím, soptím.

vōnio, ěre, ui dávím, zvracím;

vōrāgo, inis *f* propast, hlubina,
vír, tůň; *přen.* marnotratník.

vōrax, cis *adj.* žravý, hltavý.

Vorēnus, L. conturio Caesarův.

vōro, āre pohlcuji, hltám, žeru.

Vosēgus, i *m* pohoří v nyn. El-
sasku (Vogesy).

vōtivus 3. *adj.* zaslíbený, zasvě-
cený; preces v-ae sliby.

vōtum, i *n* slib, předmět zaslí-
bený; žádost, přání (hoc erat
in votis toho jsem si přál) vota
reddere splniti; vota debere
dlužen býti; voti damnor přá-
ní svého dosahuji; voti compos
jemuž přání se splnilo.

vōveo, ēre slibuji, za-, posvěcuji; přeji.
vox, cis *f* hlas, zvuk, slovo, výrok; výslovnost, přízvuk; *plur.* křik, prosby.
Vulcānus, i *m* bůh ohně a prací z kovu, syn Jovův, choť Veneřin; *adj.* **Vulcānius** 3.
vulgāris, e *adj.* obecný, obyčejný, všední. [našeč.
vulgātor, is *m* prozrazovač, rozvulgātus 3. obecný, obyčejný; obecně známý, známý.
vulgo, āre v lid uvádím, uveřejňuji, rozhlašuji, oznamuji, obecně přístupným činím.
vulgō *adv.* všeobecně, vůbec.
vulgus, i *n* lid obecný, dav, chátka, luza.

vulnērātiō, ōnis *f* poranění.
vulnero, āre raniti.
vulnificus 3. *adj.* poraňující.
vulnus, ēris *n* rána, poranění; zářez, roztržení (*calcei*), díra (*senti*); škoda, nehoda, ztráta.
vulpes, is *f* liška.
vultūōsus 3. *adj.* o řeči: afektovaný, strojený.
vultur, is *m* sup.
Vultur (Vult.), is *m* hora v Apulii.
Vulturcius, i *m* L. spoluspikleneo Katilinův.
vulturius, i *m* sup, dravec.
Vulturnus, ventus vítr jihových.
vultus, ūs *m* tvář, obličej, pohled; přisný pohled; vzezření, zjev;
vultus trahere mračiti se.
vulva v. volva.

X.

Xanthippē, ēs *f* manželka Sokratova.
Xanthippos, i *m* vůdce karthaginský; otec Perikleův.
Xantho, ūs *f* nymfa mořská.
Xanthus, i *m* řeka v Troadě; ř. v Lykii; ř. v Epeiru.
Xēnocrātēs, is *m* žák Platonův z Chalkedona.
Xēnōphānēs, is *m* filosof řecký

z Kolofona, zakladatel školy eleatské.
Xēnōphōn, tis *m* Atheňan, vojevůdce a dějepisec, žák Sokratův;
Xenophontēus 3.
Xerxes, is *m* král perský.
Xylīnē cōmē *f* ves v Pamfylíi.
Xýniae, ārum *f* ř. v Italii.
xystus, i *m* (-um, i) nekrytý sloupořadí ku procházce.

Z.

Zacynthus, i *f* (Zante) ostrov v Jons. moři.
Zāleucus, i *m* zákonodárce Lokrů.
Zāma, ae *f* m. v Numidii.
Zanclē, ēs *f* starší název města Messany na Sicilii; *adj.* **Zanclaens** 3.; **Z.** arena = Sicilie;
Zancleius 3.
Zelagium, i *n* mys na Euboi.
zēlōtýpia, ae *f* žárlivost.
Zēno, ōnis *m* zakladatel školy stoické; epikureovec.
Zēphýrion, i *n* mys v Kilikii.

zēphýrus, i *m* vlažný vítr západní, vítr vůbec. větrík.
Zētēs, ae *m* syn Boreův.
Zēthus, i *m* syn Jovův a Antiopin. [řecký.
Zeuxis, is (dis) *m* slavný malíř
zōna, ae *f* pás, opasek. pás Orionův; pásmo zemské.
zōnārius, i *m* pasíř, hotovitel opasků, měsců.
Zōpyrus, i *m* Peršan, pomocník Dariův při dobytí Babylona; slavný fysiognom.

Dodatky a opravy.

- Na sl. 23. přidej: **aggero**, *āre* nakupiti, nahromaditi, nasypati
aggero, *ěre*, *ssi*, *stum* přináším; zveličuji.
- „ 32. ke slovu **amfractus** dodej význam „oběh“.
- „ 35. „ **an** dodej význam „zda“.
- „ 37. přidej: **ānīmōsus** 3. *adj.* srdnatý, zmužilý; prudký, vý-
 zývavý, nevázaný.
- „ 37. **antēcursor**, *is m plur.* předvoj.
- „ 38. **antēlūcānus** 3. *adj.* před světlem denním,
 přede dnem. až do dne.
- „ 43. „ **appropero** *āre* urychlit.
- „ 52. „ **aspergo**, *inis /* postříknutí, pokropení.
- „ 53. „ **assessor**, *is m* přisedící.
- „ 58. ke slovu **assiduus** dodej: občané 1. tř.
- „ 63. místo **Babylon** nad **Fufratem** čti nad **Eufratem**.
- „ 75. **calamitiose**, **calamitosus** čti **calamitose**, **ca-**
lamitosus.
- „ 78. má zníti: **canesco** bělám se.
- „ 90. přidej: **cerebrum**, *i n* mozek.
- „ 97. „ **cito**, *āre* v rychlý pohyb uvádím, poháním;
 předvolávám, povolávám, cituji.
- „ 85. u hesla **causa** čti vyšetřování.
- „ 107. „ **commoditas** doplň „pohodlí“.
- „ 108. „ **comparatio** doplň „zjednání“.
- „ 117. doplň: **confusio**, *ōnis f* slití, změtení, zmatek
- „ 122. **consōnus** 3. *adj.* souzvučný.
- „ 122. **consōpio**, *ire* omámiti, uspati.
- „ 133. **cōrȳtus**, *i m* toulec.
- „ 145. k heslu **declinatio**: uhnutí se.
- „ 155. **depeculor**, *āri* loupím, plním.
- „ 160. **detestabilis**, *e adj.* hrozný.
- „ 174. **diversitas**, *tis f* protiva, neshoda, různost.
- „ 179. k heslu **dumtaxat**: aspoň.
- „ 220. **figus**, *i f* fíkovník, fík.
- „ 225. „ **fluviatilis**, *e adj.* říční.
- „ 242. pod heslem **Gorge** čti proměněná.
- „ 243. „ **grandesco** *m.* ro-tu čti rostu.
- „ 353. „ **manus** *m.* na ruhy čti na ruby.
- „ 395. „ **noto** *m.* háním čti haním.
- „ 406. doplň: **obstita**, *orum n* věci, do nichž hrom udeřil.
- „ 406. pod heslem **obstringo** *m.* zavazuj' čti zavazují.
- „ 422. **ovile** čti Římané.
- „ 428. **Paphlagonia** *m.* pobřeží čti pobřeží.
- „ 429. **pario** čti získávám.
- „ 447. **perlito** *m.* šťastně čti šťastně.
- „ 466. **Pisistratides** čti Římanů.

NOVÝ
KAPESNÍ SLOVNÍK
latinsko-český
a
česko-latinský

Pro potřebu
školskou a soukromou
sestavil

Dr. Josef Sedláček,
profesor při státním vyšším gymnasiu v Třebíči.

- I. Díl latinsko-český.
II. Latinská slova v české mluvě užívaná.
III. Díl česko-latinský.

V Třebíči na Moravě.
Nakladatel Jindřich Lorenz, knihkupec.
1940.

Prof. dra. Jos. Sedláčka

KAPESNÍ SLOVNÍK

latinsko-český

a

česko-latinský

Díl II.

Latinská slova v české mluvě
užívaná.

8. vydání.

V Třebíči na Moravě.

Nakladatel **Jindřich Lorenz**, knihkupec

1940.

A.

abakus (abacus) vrchní deska na hlavici sloupové. [ka.]

abbreviatura (abbreviatio) zkrat-

abdikace (abdicatio) sřeknutí se.

abdominalní (abdomen) břišní, podbřišní.

aberrace (aberratio) zbloudění, vzdálení se, úchylka (zvl. světla).

abiturient (nlt. abiturire chtíti odejiti od lat. abiturus) žák vychodivší úplně školu a ústav opouštějící.

abjudikace (abiudicatio) odsouzení, soudní odmítnutí.

ablativ (casus ablativus, auferre) pád šestý, odpovídající čes. lokálu a instrumentálu.

abnormita (abnormis) nepravidelnost. [ny.]

abnormní nepravidelný, odchyl-

abolice (abolitio) odstranění, vymazání. [kletí, ošklivost.]

abominace (abominare) pro-

abrogace (abrogatio) zrušení.

abrupte (abruptio) roztržka; v hudbě: náhlá přestávka.

absence (absentia) nepřítomnost.

abscess (abscessus, abscedo o věcech z těla vylučovaných) puchýř, vřed.

absoluce (absolutio) sproštění, dokončení, rozhršení.

absolutismus (absolutus) neomezená vláda.

absolutistický (absolutus) neomezené vlády se týkající.

absolutní (absolutus) úplný, dokonatý, naprostý.

absolvovati (absolvere) dokončiti; rozhršiti. [pohliti.]

absorbovati (absorbeo) vstřebati,

absorpce (absorbeo) pohlcování.

abstinence (abstinentia) zdržek-
vost, zdržování se čeho.

abstinent (abstinens) kdo zdržuje se pití lihovin.

abstrahovati (abstraho) odtahovati; nehleděti k něčemu.

abstrakce (abstractio) odnfmání znaků pojmu, činění odtažitým.

abstraktní (abstraho) odtažitý.

abstraktum (abstraho) slovo, pojem odtažitý.

absurdní (absurdus) nesrovnalý, protismyslný, nesmyslný.

abusus (abusus) zneužití.

adakce (adactio) donucení, ome-
zování.

adaequatní (ad, aequatus) přiměřený, vyrovnávající se.

adaptace (adapto) přizpůsobení; oprava, ú-

addice (addo) sčítání.

adempce (adimo) odnětí.

adept (adeptus, adipiscor) zasvěcenec v nějaké umění.

adhaese (adhaesio) přilnavost.

adjektivum (adicio) jméno přídavné.

adjunkce (adiungo) připojení.

adjunkt (adiunctus) příručí, pomocník.

adjurace (adiuratio) přísahání, zaklínání.

adjustovati (nlt. adiustare, lt. ad, iustus) náležitým oděvem a výzbrojí opatřiti.

adjutant (adiuvo) pobočník.

adjutum (adiuvo) příspěvek na živobytí, plat nižších úředníků.

adlát (ad latus), pobočník, pomocník („pravá ruka“).

adlibitum (ad, libet) dle vůle, jak libo.

administrace (administro) správa.
administrativní (administro) správy se týkající, správný. ce.
administrátor (administro) správ.
adnotace (adnotatio) poznámka.
adopce (adoptio) přijetí za svého.
adoptace v. předch.
adoptovati (adopto) za vlastního přijmouti.
adorace (adoro) projevení hluboké úcty, uctívání.
adorovati (adoro) hlubokou úctu projevovati.
adulace (adulatio) lichocení.
advent (adventus) příchod, doba (čtyř neděl) předvánoční.
adverbium (adverbium) příslovce.
adversativní (adversor) odporovací. [stupce.
advokát (advocatus) právní zástupce.
aequator (aequus) rovník.
aequatorialní rovníkový.
aequipollence (aequus, polleo) rovnoplatnost.
aequita (aequitas) slušnost, přiměřenost. [nopltnost.
aequivalence (aequus, valeo) rovnoplatnost.
aequivalent věc, hodnota rovné ceny, náhrada. [odhad.
aestimace (aestimatio) ocenění.
afekce (affectio) dojmání, dojem, pocit; vášeň.
afekt (affectus) dojem, pocit; vášeň.
afektace (affecto) strojenost.
afektovanost v. předch.
afektovati (affecto) strojeně si vésti.
affinita (affinitas) příbuzenství.
affirmace (affirmatio) tvrzení.
affirmativní (affirmo) tvrdící.
agencie (agens, ago) věci něco působící.
agenda (ago) co jest konati, obor činnosti.
agent (agens) jednatel.
agglomerát (agglomeratio) shluk.
agglutinační (agglutinatio) přilnutí.
aggregát (aggrego) spojenina, souhrn, shluk.

aggressivní (aggredior) útočný.
agilní (agilis) činný.
agilnost (agilitas) hybnost, činnost, pracovitost.
agitace (agitatio) činnost, působení pro něco; podněcování.
agnát (ad — nascor) příbuzný se strany otcovy.
agnoskovati (agnosco) poznati, totožnost zjistiti.
agrární (agrarius) pozemkový; rolnický. [dělství.
agrikultura (agricultura) zemědělství.
akce (actio) činnost.
akcelerace (acceleratio) zrychlení.
akcent (accentus) přízvuk.
akcentovati přízvukovati.
akcept (accipio) přijetí.
akceptace (accepto) přijetí (návrhu). [směnky.
akceptant (accepto) příjemce.
akcesse (accessio) přibytí, přirůstek. celářský.
akcessista (accedo) úředník kancléřský.
akcessit (accedo) cena vedlejší téměř rovná ceně hlavní, druhá cena.
akklamace (acclamatio) volání; volba a — cí ústní v., zdvižením rukou. [způsobení.
akkomodace (accommodatio) přizpůsobení.
akkomodovati (accommodo) přizpůsobiti.
akkumulace (accumulatio) nahromadění.
akkumulátor (accumulator) hromadič, přístroj, v němž uměle nahromadíme jisté množství energie, abychom ji později nebo na jiném místě vhodně užíli.
akkurátní (accuratus) přesný.
akkusativ (accusare) čtvrtý pád.
akt (actus) jednání, dějství, výkon.
akta (actum) co vykonáno; spisy úřední (projednané).
aktiva (ago) jmění. [služba.
aktivita (ago) činnost, činná.
aktivní (ago) činný.
aktivovati (activus) v činnost, platnost uvést.

aktivum (activus) činný rod.
aktuální (actualis) skutečný, činný, ú-
akutní (acutus) prudký.
akvarel (aqua) malba vodovými barvami.
akvarium (aquarium) umělá nádržka vodní ku přechovávání vodních zvířat.
akvisice (acquisitio) nabytí něčeho, přírůstek.
album (albus) sbírka podobizen, památník. [-aný.
albuminový (albumen) bílkový,
alibi (alibi) přítomnost jinde; důkaz, že obžalovaný nemohl čín spáchat, protože byl toho času jinde.
alimentace (alimentum) živění, vydržování.
alliterace (ad, littera) stejnozvukost náslovných hlásek.
alterace (nl. alteratio) změna; vzrušení duševní.
alternativa (alternus) volba mezi dvěma věcmi, jež jsou v poměru protikladu.
alumnát (alumnus) ústav pro vychovávání i stravování chovanců, zvl. pro stav kněžský.
alveola (alveolus) lůžko zubu.
alveolární (alveolus) dolnopodnební (hlásky).
amant (amans, amo) milenec.
amanuensis (a manu) pomocník (při psaní); sekretář, úředník knihovny.
ambice (ambitio) ctižádost, touha po úřadu, po vyznamenání.
ambit (ambitus) ohoz.
ambulance (ambulo) polní, převozná nemocnice.
amplifikace (amplificatio) rozvedení, rozšíření.
ampule (ampulla) lahvička na olej; nádoba na křížmo.
amputace (amputatio) odnětí některého údu.
amputovati (amputo) od-, uříznouti, úd odnítí.

animální (animalis) živočišný.
animovati, -aný (animo) živý učiniti, oživit.
annalista (annalis) letopisec.
annály (annalis) letopisy.
annáty (annus) vedlejší příjmy církevní z neosazených obročí.
annektovati (annecto) připojiti.
annexe (annexio) připojení nějakého území.
anniversarium (anniversarius) mše ve výroční den úmrtí.
annuita (nl. annuitas, lt. annus) roční splátka.
annulace (annulatus) zrušení.
annunciace (ad, nuntio) ohlášení, zvěstování.
antecedence (antecedo) co předchází, předchozí děj, podmínka.
antediluvialní (ante, diluvium) předpotopní.
antependium (ante, pendeo) pokrývka oltářní.
antepenultima (ante, paenultimus) předpředposlední slabika (třetí od konce).
anticipace (anticipatio; ante capio) předjetí, předejití.
anticipovati (anticipo) napřed brát. [starodávňý.
antický (antiquus) starožitný,
antika (antiquus) umění staré, umělecký předmět starý.
antikva (antiquus) druh písma: latinka (naproti ležaté kursivě).
antikvariát (antiquus) obchod starším zbožím za sníženou cenu.
antikvář (antiquarius) obchodník se starožitnostmi.
antikvovati (antiquo) nechat zastarat. [činf.
aparát (apparatus) přístroj, ná-
appellace (appello) odvolání.
appellační (appello) odvolací.
appellativum, -vní (appellativus) jméno obecné.
appellovati odvolati se, dovolávati se čeho.
appetit (appeto) chuť k jídlu.

applanace (ad, planus) srovnání, spořádání.
applanat (ad, planus) čočka nezkreslující přímek.
applaudovati (applaudo) tleskat.
applaus (applausus) potlesk.
aplikace (applicatio) připojení; užití; obvaz chirurgický, ozdoba na šatech. [přístavka.
apposice (appositio: ad, pono)
approbace (approbatio) schválení.
approbovati (approbo) schváliti, za schopna uznati.
appropriace (approprio, ad, proprius) přivlastnění.
a priori (a, prior) z domyslu, z důvodů rozumových, nikoli ze zkušenosti. [divadlo.
arena (arena) zápasíště; letní
argument (argumentum) důkaz.
argumentace (argumentatio) dokazování, důkaz.
armatura (armatura) výzbroj, výstroj. [vost, drzost.
arrogance (arrogantia) domýšlivost.
arrogantní (arrogans) domýšlivý, drzý.
arterie (arteria) tepna, žíla vedoucí krev od srdce.
artikul (articulus) článek.
artikulace (articulatio) článkování, rozčlenění. [předek.
ascendent (ascendo) příbuzný,
aspirace (aspiratio) nároky, požadavky.
aspirant (aspiro) uchazeč.
aspirovaný vyslovený s ostrým přídechem (h).
assanace (ad, sanus) upravení nějakého místa vzhledem k zdravotním požadavkům.
assent (assentio) odvod.
assertorický (asserto) tvrdící, jistící. [sedící.
assesor (assessor, ad, sedeo) pří-

assignace, assignát (assignatio) poukázka.
assimilace (assimilis) spodobá, připodobení. [při.
assimilovati (assimilis) spodobiti,
assistent (assisto) odborně vzdělaný pomocník, příručí.
assistovati (assisto) pomáhati při nějakém úkonu.
associace (associo: ad, socius) sdružení, -ování.
assonance (assono) stejné znění, stejnost samohlásek.
assumovati (assumo) přijmouti, převzít, nechati platiti.
assumpce (assumptio) spodní návěst závěru.
astrální (astralis, astrum) hvězdní, nebeský.
asyl (asylum) útočiště, útulek.
atavismus (atavus) utajená dědičnost. [potvrzení.
attest, attestát (attestor) písemné
attrakce (attraheo) spodobá; přitažlivost.
attribut (attribuo) přívlastek.
audience (audio) slyšení.
auditor (auditor) vojenský soudce.
auditorium (v. t.) posluchačstvo; sál přednášecí, posluchárna.
augment (augmentum) přimnožek.
auktor, autor (auctor) spisovatel, skladatel.
aula (v. t.) sál, síň.
auskultant (ausculto) soudní úředník (mezi praktikantem a adjunktem).
autorisace (auctor) dovolení k překladu spisu spisovatelem samým dané.
autorita (auctoritas) vážnost; osoba, úřad atp. vážnosti, moci požívající.
avulse (avulsio) odtržení.

B.

bakalář (stdlt. baccalaureus, bacca, laureus) mladý učenec, jenž nabyl prvního stupně hodnosti akademické.	biformní (biformis) dvojtvary.
bakchantický (bacchor) bujný, rozpustilý.	bifurkace (bifurcus) rozdvojení.
balsám (balsamum) vonný olej, vonná, léčivá šťáva.	bikonkavní (bis, concavus) dvoj- dutý. [vypuklý.]
beatifikace (beatus, facio) prohlášení za blahoslaveného.	bikonvexní (bis, convexus) dvoj- bikvadratický (bis, quadratum)
benedikce (benedictio, bene, dico) žehnání.	čtverec čtverce, dvakrát na dru- hou povýšený.
benefice (beneficium) statek církevní, obročí; představení ve prospěch někt. herce.	bipartice (bis, partio) rozdvojení.
beneficiát (beneficium) držitel a požívatel obročí.	bohemismus (Bohemum) užívání slov neb vazeb českých v jazyku cizím.
benevolentní (benevolus) laskavý, příznivý.	bonifikace (bonus, facio) náhrada, odškodnění.
bestialní (bestialis, bestia) surový.	breviář (breviarium) modlitební kniha katol. duchovních.
bestie (bestia) divoké zvíře; surový člověk.	brutální (brutus) zhovadilý, surový.
	brutalita, -nost surovost.
	bull (v. t.) slavný přípis papežský.

C.

celebrita (celebritas) slavná věc, slovuťný muž.	centrum (v. t.) střed.
celebrovati (celebro) slavnou mši sloužiti.	ceremonie (caerimonia) posvátný obřad. [ka.]
celibát (caelebs) bezženství.	certifikát (certus, facio) stvrzen
censor (v. t.) posuzovatel, přehlížeč knih atp.	cesse (cessio) od-, postoupení něčeho.
censura (censura) posuzování, přehlížení; oznámení o nedostatečném prospěchu žáka.	ciborium (v. t.) kalich na hostie.
centesimální (centesimus) sto- dílný, setinný. [soustředění.]	cingulum (v. t.) pás kněžský.
centralisace (centralis, centrum)	cirkulář (circulor) oběžník.
centralisovati (centralis) sou- střediti. [odstředivý.]	cirkulovati (circulor) kroužiti, obíhati. [zvuk průtažný.]
centrifugální (centrum, fugio)	circumflex (circum, flecto) pří-
centripetální (centrum, peto) dostředivý.	cirkus (v. t.) místo, kde se ko- nají představení s koňmi a tělo- cvičná. [vodu.]
	cisterna (cisterna) nádržka na
	cítát (cito) doslovné uvedení vý- roku, místa atp.

citovati (cito) slovně uváděti.
civilisace (civilis) nabytí ušlech-
 tilejších mravů, vyšší vzděla-
 nost.

civilisovati (civilis) vyšší vzdě-
 lanost zaváděti.
civilista (civilis) občan, nevoják.
civilní (civilis) občanský.

D.

dalmatika (Dalmaticus) roucho
 mešní s krátkými rukávy.
damnace (damnatio) odsouzení,
 zatracení.
dativ (dativus, do) třetí pád.
datovati (datum, do) den vyho-
 tovení, odeslání připsati.
datum (datus, do) = dáno; ur-
 čení doby a místa listiny; věc
 daná, zjištěná, již možno k dal-
 šímu zpracování užití.
debellace (debello) úplné pře-
 možení. [lost.
debilita (debilitas) slabost, ochab-
debitní (debeo) dlužní.
decennium (decem, annus) de-
 sítiletí. [ný.
decentní (decens) způsobný, sluš-
decentralisace (de, centrum) od-
 loučení od středu, opak cen-
 tralisace.
deci- (decem) předpona zname-
 nající desetinu míry neb váhy.
decidence (decido) úpadek.
decimace, -ování (decimatio, de-
 cimus) odpravení každého
 10. muže.
decimální (decem) desetinný.
decisivní (decisio) rozhodující.
dedignace (dedignor) opovržení.
dedikace (dedicatio) věnování,
 připsání.
dedukce (deductio) odvození.
dedukovati (deduco) odvozovati,
 vy-
defatigace (defatigatio) únava.
defekce (defectio) odpadnutí;
 ubývání sil.
defekt (defectus) nedostatek, va-
 da, schodek.

defendent (defendo) obhájce.
defenestrace (de, fenestra) svržení
 s okna.
defensivní (defendo) obranný.
defensiva (defensio) obrana, stav
 obranný.
defervescence (defervesco) kle-
 sání horečky.
deficit (deficio) nedostává se;
 schodek.
defigurace (de, figura) znetvoření.
definice (definitio) vymezení, vý-
 měr. [rozhodný.
definitivní (definitivus) stálý,
definovati (definio) vymezení, vý-
 měr podati. [se.
deflektovati (deflecto) odchýliti
deformace (deformo) zruďnost,
 znetvoření.
deformita (deformitas) zruďnost,
 znetvoření. [ření.
defraudace (defraudo) zpronevě-
defraudant zpronevřitel.
defrugovati (de, frugi) vysilo-
 vati (půdu).
degenerace (degenero) zvrhlost.
degradace (degradatio) snížení
 (v důstojnosti). [vzříti.
degradovati snížití, důstojnost
degressivní (degredior) sestupný.
degustace (degusto) okoušení.
dehortace (dehortor) varování.
deifikace (deus, facio) zbožnění
 (vzdávání božské úcty člověku).
deismus (deus) rozumová víra
 v Boha tvůrce beze Zjevení.
deista stoupenec deismu. [vy.
dekapitace (de, caput) stětí hla-
deklamace (declamatio) umělý
 přednes (básně neb řeči).

deklamator (v t.) přednášeč.
 deklamovati přednášeti.
 deklarace (declaratio) projevení,
 prohlášení, osvědčení.
 deklinace (declino) sklon; sklo-
 nování.
 deklivní (declivis) skloněný.
 dekolorace (de, color) odbarvení.
 dekomposice (de, compono) roz-
 klad. [zdoba.
 dekorace (decoro) okrášlení, o-
 dekorovati zdobiti.
 dekrescence (decreasco) ubývání,
 umenšování. [ustanovení.
 dekret (decretum) rozhodnutí,
 dekursivní (decursus) splatný až
 po uplynutí lhůty.
 delace (delatio) udání.
 delegace (delegatio) sněm; sbor
 rozhodující o společných zále-
 žitostech říše.
 delegát (delego) vyslanec jakožto
 zástupce nějakého spolku; člen
 delegací.
 delekce (delectus) volba, výběr.
 delectace (delectatio) zábava,
 požitok. [vací.
 deliberativní (delibero) uvažo-
 vání.
 deligace (deligo) obvázáni (rány).
 delikt (delictum) přečin, poklesk.
 delinovati (delinio) nakresliti,
 načrtnouti.
 delinkvent (delinquo) provinilec.
 delirium (deliro) blouznění.
 demisse (demissio) vzdání se
 úřadu.
 demonstrace (demonstratio) uká-
 zání, popis; okázalé jednání.
 demonstrovati (demonstro) u-
 kazovati, okázale jednati.
 demoralisace (de, mores) pokles-
 nutí mravnosti, zneumravení.
 demoralisovati zneumravniti, zka-
 ziti [šlechtictví.
 denobilitace (de, nobilis) ztráta
 denominace (denominatio) po-
 jmenování.
 denunciace (denuntiatio) ozná-
 mení, udání.
 denunciant (denuntio) udavač.

dependence (nlt. dependentia, de-
 pendeo) závislost, příslušenství.
 deponent (depono) ukladatel.
 depopulace (depopulatio) vyhu-
 bení. [vyhoštění.
 deportace (deportatio) vyvezení,
 deprehense (deprehendo) posti-
 žení.
 depressive (depressio) stlačení;
 ochabnutí, sklíčenost.
 deprimovati (deprimo) tísniti,
 sklíčenost působiti.
 deputace (deputo) poselstvo.
 deputát (deputatum) naturální
 požitok, pravidelný příjem ně-
 čeho místo platu.
 derivace (derivatio) odvození.
 derogace (derogatio) částečné
 zrušení zákona.
 descendance (descendo) sestupná
 linie, seskup, původ.
 descendent (descendo) potomek.
 deserce (desertio) sběhnutí,
 uprchnutí.
 designace (designatio) pozname-
 nání, ustanovení. [líčení.
 deskripce (descriptio) popis, vy-
 despekt (despectus) opovržení,
 pohrdání. [beznadějnost.
 desperace (desperatio) zoufalost,
 destillace (destillo) překapování,
 čistění; -ovati překapovati.
 destrukce (destructio, destruo)
 rozboření, zničení.
 determinace (determinatio) vy-
 mezení, určení.
 determinant (determino) určité
 číslo pro kvadratickou formu
 jiného čísla.
 determinismus (determino) uče-
 ní, že vůle lidská není svobodná.
 detonace (detono) výbuch, dunění
 (při zemetřesení).
 detrakce (detractio) stržení, od-
 nětí. [přátě poníženy.
 devotní (devotus, devote) pře-
 diffamace (diffamo) pomluva,
 nařčení. [ní, rozdíl.
 difference (differentia) rozlišová-

diffuse (diffundo) rozlítí; prolínání. [Justinianových.]
digesta (digero) sbírka zákonů
dikce (dictio) mluva.
dikcionář (stdlt. dictionarium) slovník. [rozkaz.]
diktát (dicto) co se předřikává;
diktator atd. v. lat.-čes.
dilatace (dilato) zvětšení objemu.
diluvialní (diluvium) za doby potopy.
diluvium (diluvium, diluvies) potopa, vrstva zemská potopou vzniklá.
dimense (dimensio) rozměr.
direkce (dirigo) vedení, směr; ředitelství.
direktně (directe) přímo.
dirigent (dirigo) ředitel (hudební).
discesse (discessio) rozestoupení, rozejití.
disciplina (disciplina) kázeň; — národní kázeňský. [rozlučka.]
disjunkce (disiunctio) rozpojení,
diskretní (discretus) tajný; přetržitý.
diskurs (discursus) řeč, rozmluva.
diskusse (discussio) úvaha, rozmluva.
disparace (disparatio) rozlišení.
disparatní (disparo) různý.
dispense (dispenso) propuštění, dovolení. [(světla).]
disperse (dispergo) rozptýlení
disponent (dispono) kdo něčím vládne. [s něčím.]
disponovati (dispono) nakládati
disposice (dispono) rozdělení, rozvržení.
disputace (disputo) ústní uvažování, rozmluva.
dissekce (disseco) rozčlenění, rozdělení.
dissertace (dissertatio, dissero) rozmluva; písemní práce k dosažení doktorátu.
dissidovati (dissideo) rozcházení se v názorech (náboženských);
dissidenti stoupenci jiného směru.

dissimulace (dissimulo) zatažování, přetvařování se.
dissolutní (dissolvo) nevázaný, výstřední.
dissonance (dissono) nesouzvuk.
distance (distantia) vzdálenost.
distinguovaný (distinguo) odlišený, význačný; jemných mravů.
distinkce (distinctio) odlišující označení. [zpřívoreň.]
distorse (distortio) rozkroucení,
distrikt (districtus) obvod, okres.
diurnista (diurnus) denní pisar (dostávající denní mzdu).
divergence (divergo) rozcházení se, různoběžnost.
diversita (diversitas) různost.
dividovati (divido) dělití.
divinace (divinatio) tušení věcí příštích, věštění.
divulse (divello) roztržení.
docent (doceo) soukromý učitel na universitě. [mická.]
doktor (doctor) hodnost akademika.
doktrina (v. t.) nauka, učení.
doktrinářství (doctrinalis theoretický) nepraktické jednání pedantské.
dokument (documentum) důkaz, listina průkazná.
dokumentovati listinami atp. doložití; dokázati.
dóm (domus) chrám katedrální nebo votivní.
domestikace (domesticus) zdomácnění (o zvířatech).
domicil (domicilium) bydliště; místo, kde se má zaplatiti směnka.
dominanta (domino) vládnoucí ton ve skladbě hudební.
dominovati (domino) panovati, vévoditi.
dorsální (dorsum hřbet jazyka) zadojazyčný (hláska). [(penězi).]
dotace (doto) věnování, nadání
dotovati nadati penězi.
duál (dualis duo) číslo dvojné.
dubiosní (dubiosus) pochybný, nejistý.

duplika (duplex) odpověď obžalovaného na repliku žalobcovu.
duplikace (duplicatio) zdvojení.

duplikát (duplico) věc o dvou exemplarech; listina podruhé vyhotovená.

E.

edice (editio) vydání.
edikt (edictum) vyhláška.
effekt (effectus) účinek, dojem.
effervescence (effervesco) šumění, unikání (plynu).
egoismus (ego) sobectví.
ejekce (eicio) vypuzení, vyvrhování.
ekvilibrista (aequilibris) umělec umějící držeti rovnováhu.
ekvipolence (aequipollens) rovnoplatnost. [práce.
elaborát (elaboro) vypracování,
elegance (elegantia) vybraný vkus.
elegantní (elegans) vkusný, jemnéno mravu. [výběr.
elekce (electio, eligo) volba,
element (elementum) prvek, živel, počátek.
elementární (elementarius) počáteční, (obecná škola); živelní.
elevace (elevatio, elevo) povýšení, vyzdvižení.
elevátor (elevo) stroj zdvihací, zdviž.
eliminace (elimino) vyloučení.
elise (elido) vypuštění.
elongace (elongatio, e, longus) vzdálenost planety od slunce.
elokvence (eloquentia) výmluvnost. [výron.
emanace (emano) vyzařování,
emancipace (emancipatio) vymánění, propuštění z něčí moci; snaha po dobytí nezávislosti ženy.
emendace (emendatio) oprava.
emeritní (emeritus) vysloužilý, na odpočinku.
emerse (emergo) vynoření se.

emigrace (emigro) vystěhování se.
emigrant (emigro) vystěhovalec.
Eminence (emineo) titul kardinálů.
eminentní (eminens) vynikající.
emisse (e, mitto) vypuštění, vydání.
emoce (emoveo) vzrušení duševní.
enervace (enervo) oslabení, vysílení. [nesmírný.
enormní (enormis) ohromný,
enudace (e, nudus) obnažení, odhalení.
enumerace (enumero) výčet.
enunciace (enuntio) výpověď, oznámení.
eradiace (e, radius) vyzařování.
erár, erární (aerarium) státní pokladna, státu jako majetek patřící. [mení.
erekce (erigo) vztýčení, vzpří-
erepce (ereptio) vyrvání, odnetí.
erose (erodo) rušivá moc vody.
erudice (eruditio) vědecké vzdělání, učenost.
eruovati (eruo) objeviti.
erupce (eruptio) výbuch.
essence (essentia) podstata; výtazek, tresť. [vání.
evakuace (e, vacuus) vyprazdňo-
evaporace (evaporatio, e, vapor) vypařování.
evase (evado) uniknutí, výpad.
eventualita (nl. eventualis, možnost, lt. eventus) možný případ; eventuální případný.
evidence (evidens) patrnost, zřejmost.
evoluce (evolutio) vývoj, rozvoj.
exaktní (exactus) přesný.

exaltace (exalto) nadšení, citové vzrušení.
examen (examen) zkouška; **examinovati** zkoušet.
Excellence (excellens) titul státních a vojenských hodnostářů.
excentrický (ex, centrum) výstřední.
excerpovati (excerpo) výpisky činiti; **excerpta** výtahy, výpisky.
excess (excessus) vybočení z mezí, přestupek; přebytek tří úhlů sfer. trojúhelníka nad dva pravé.
exekrace (exsecratio) prokletí.
exklusivní (excludo) výlučný.
exekuce (executio) výkon (zvl. soudního nálezu); poprava.
exekutivní moc = výkonná.
exempce (exemptio) výjimka, vynětí. [ný, důkladný.
exemplární (exemplum) příklad-
exemplář (exemplar) jednotlivý výtisk nebo kus.
exercírovati (exerceo) cvičiti.
exheredace (exheredo) vydědění.
exhibitní (exhibeo) k vyřízení došlý. [ženská.
exhorta (exhortor) řeč nábo-
exhumace (ex, humus) vykopání mrtvoly.
exil (exilium) vyhnanství.
existence (exsisto) jsoucnost, jistota.
existovati býti. [výkřik.
exklamace (exclamatio) zvolání,
exkluse (excludo) vyloučení.
exkomunikace (excommunicatio, ex communis) vyloučení z církve. [cerno) výměty.
exkrementy (excrementum, ex-
exkurs (excursio) výlet; odbočení od vlastního předmětu; přídavek.
exlex (ex, lex) mimozákonný.

ex offio (ex officio) z úřední povinnosti. [pjetí.
expanse (expando) rozpjetí, na-
expedice (expeditio) výprava, rozesílka.
expense (expendo) vydání, náklad.
experiment (experimentum) pokus; **experimentální** pokusný.
expert (expertus) znalec.
explanace (explanatio) vysvětlení.
explikace (explicatio) výklad, vysvětlení. [buch.
explose (explosio, explodo) vý-
exponent (expons) ukazatel, zvl. v matematice u. stupně mocniny neb odmocniny.
exponovati (expono) vykládati, vysvětlovati; **vystavovati** něčemu.
export (exporto) vývoz.
exposice (expono) výklad, vystavení, výstava.
ex professo (profiteor) z povolání. [vlastnění.
expropriace (ex, proprius) vy-
expurgace (expurgo) vyčištění.
expirace (expiratio) úmrtí.
extabulace (ex, tabula) výmaz z knih. [tra, bez přípravy.
extemporální (ex tempore) s pa-
extemporovati bez přípravy mluvíti.
extense (extendo) rozšíření.
extensivní (extendo) rozsahitý, na venek působící.
extenuace (extenuo) vysílení.
externí (externus) vnější; **externista** žák mimořádný.
extrakt (extrahe) výtažek.
extraordinární (extraordinarius) mimořádný.
extravagance (extra vagor) výstřednost.
extrem (extremus) krajnost.
extremita (extremitas) končetina.

F.

fabrikace (fabricatio) tovární výroba.

fábule v. lat.-čes.

facit (facio) výsledek.

fakt (factum) čin, skutek, věc daná, zjištěná.

faktický (facio) skutečný.

faktor (v. t.) činitel; zástupce chefův.

fakulta (facultas) část university.

fakultativní nepovinný, nenucený.

falsifikát (falsus, facio) padělek.

familiární (familiaris) rodinný, důvěrný. [menitý.]

famosní (famosus) pověstný, zna-

famulus (v. t.) sluha.

fascikl (fasciculus) svazek.

fascinovati (fascino) okouzlit.

fatalismus (fatum) víra v osud; fatální osudný.

fauna (Fauna, sestra Faunova) zvířena. [znivcem.]

favorisovati (favor) býti pří-

federace (foedus) spolek na základě smlouvy.

ferie (feriae) prázdniny.

ferment (fermentum) kvasidlo.

feudalismus (stdlt. feudalis) lenní zřízení.

fideikomiss (fides, committo) svěřenský statek.

fidelní (fidelis) bezstarostný, veselý. [bování.]

figurace (figuratio) tvoření; ozdo-

fikce (fictio) smyšlenka.

finální (finis) konečný, účelný.

figovati (fingo) předstírat.

firma (firmus) název obchodu.

fiskus (fiscus) pokladna cís.; poklad státní.

fixní (fixus) pevný, stálý; — idea utkvělá představa.

flagellace (flagello) mrskání; **flagellanti** mrškači.

flagrantní (flagrans) palčivý; prudký; patrný.

flexe (flexio) ohýbání; skloňování a časování.

floskule (flosculus) ozdoba v řeči, jalová fráse.

fluid (fluidus) tekutina.

fluktuace (fluctuatio) vlnění.

fluviální (fluvialis) říční.

fokální (focus) k ohnisku se vztahující. [formátu.]

foliant (folium) kniha velkého forma v. lat.-čes.

formace (formo) tváření, utvářování.

formalita (forma) zevnější výkon.

foment (fomentum) zahřívadlo, teplý obklad.

formikace (formica) brnění údů.

formule (formula) vzorec.

forum v. lat.-čes.

fossilní (fodio) zkamenělý.

fragilní (fragilis) křehký, lomivý.

fragment (fragmentum) zlomek, úlomek.

frakce (frango) odštěpená strana.

fraktura (frango) písmo ostrě lomené.

fraternita (fraternitas) bratrství.

frekvence (frequentia) návštěva; vysvědčení frekventační: o návštěvě školy.

frikce (frico) tření.

frivolní (frivulus) lehkomyšlný, nemravný. [ní šik.]

fronta (frons) čelo, průčelí, před-

frugální (frugalis) střídmy.

fruktifikovati (fructus, facio) zužitkovati. [jíci.]

fulgentní (fulgens) zářící, oslnu-

fulguritý (fulgur) bleskové roary; traskaviny.

fulminace (fulmen) blýskání.

funambulista (funis, ambulo) provazolezec, kejklř.

fundace

humanitní

fundace (fundo) nadání, nadace.
fundament (fundamentum) základ. [funkční služební.
funkce (functio) služba, úřad;
funkcionář (functio) činovník.

furiant (furia) hrdý, nadutý člověk.
furtivní (furtivus) kradmý, tajný.
fuse (fusio) splnutí. [čas.
futurum (futurus, sum) budoucí

G.

generace (generatio) pokolení.
generál (generalis) důstojník vyššího stupně.
generalisace (generalis) zevšeobecnění.
generální (generalis) hlavní.
generosita (generosus) velkomyšlnost, šlechtnost.
geniální (genius) tvůrčí, nadaný, znamenitý.
genitiv (genitivus) druhý pád.
genius (v. t.) duch strážný; člověk neobyčejně nadaný.
gest, gesta (gestus) posunek.
gestikulace (gesticulator) dělání posunků.
gladiátor v. lat.-čes.
globus (globus) zeměkoule.
glorifikace (gloria, facio) oslava.

gloriola (gloriola) záře kolem hlavy.
gradace (gradatio) stupňování.
gradient (gradior) rozdíl tlaku barom.
graduale (gradus) modlitba, zpěv mezi epištolou a evangeliem.
graduovaný (gradus) na hodnost akademickou (doktorát) povýšený. [vzdání.
gratifikace (gratificatio) díky.
gratis (gratia) darmo, bezplatně.
gratulace (gratulatio) blahopřání.
gratulovati (gratulator) blahopřáti.
gravitace (gravitas) vzájemná přitažlivost těles nebeských, tíže.
gremium (v. t.) sbor (zvl. obchodní).
gusto (gustus) chuť, vkus.

H.

hábit (habitus) dlouhý šat.
habitus (v. t.) zevnějšek, tvářnost.
hallucinace (hallucinor) přízrak.
herbář (herbarium) sbírka sušených rostlin.
heredita (hereditas) dědičnost, dědictví.
hibernace (hiberno) přezimování.
honore (honoro) váženější obyvatel.
honorář (honorarius) plat, zvl. spisovatelský.

horrendní (horrendus) strašný, přílišný.
hortikultura (hortus, cultura) zahradnictví.
hospic (hospitium) noclehárna; klášter k přijímání poutníků
hostie (hostia) chléb připravený k svátostnému proměnění.
humanita (humanitas) lidumilnost, laskavost.
humanitní (humanitas) klassických řečí se týkající.

humanní (humanus) lidumilný,
laskavý.

humerales (humerus) lněný šat
mešní na krk a plece.
humor (v. t.) veselá mysl.

I.

ignorance (ignorantia) nevě-
domost.

ignorant (ignoro) nevědomec.

illegální (in, lex) nezákonný.

illegitimní (in, legitimus) nezákonný; práv zákonitých nepoživající.

illuminace (illuminatio) slavnostní osvětlení.

illuse (illusio) klam, přelud.

illustrace (illustro) objasnění;
obrazy v knize.

imaginární (imago) domýšlený,
domnělý, pomyslný.

imbecillita (imbecillitas) slabost.

imitace (imitatio) napodobení;
-ina.

immanence (in, maneo) tkvění,
trvání v něčem. [hmotný.

immateriální (in, materia) ne-

imatrikulace (in, matricula)
zapsání do matriky.

immerse (in, mergo) ponoření.

imigrace (in, migro) přistěho-
vání se.

immunita (immunitas) nezávaz-
nost, sprostění; nedotknutel-
nost.

imperativ (modus imperativus)
způsob rozkazovací.

imperfektum (imperfectus) čas
v minulosti nedokonalý.

impertinence (in, pertineo) drzost,
jízlivost.

implantace (in, planta) zasazení.

implicite (v. t.) o něčem, co
v něčem jiném jest zahrnuto.

implikovati (implico) v sobě za-
hrnovati.

imponderabilie (imponderabilis)
věci nevažitelné, nepatrné.

imponderabilní (imponderabilis)
nevažitelný. [diti.

imponovati (impono) účtu bu-

import (in, porto) dovoz.

impotence (impotens) nemožnost,
nemohoucnost. [tiskárna.

impresse (impressio) dojem; tisk,

imprimatur (imprimo) = ať se
vytiskne, dovolení k vytisknutí.

improvisace (improvisus) básně-
ní, hra bez přípravy.

improvisovaný na rychlo zří-
zený.

impuls (impulsus) podnět, popud.

imputace (imputo) přičetnost.

imputovati (imputo) přičítati (za
vinu).

indemnita (indemnis) beztrest-
nost (poslanecká).

indeterminismus (in, determino)
učení, že duše lidská je svo-
bodná, tedy přičetná.

index (index) seznam, ukazatel,
rejstřík.

indifferentní (indifferens) neteč-
ný, lhostejný.

indigenát (indigena) právo do-
movské. [šení trávení.

indigesce (nlt. indigestio) poru-

indignace (indignatio) mravní
rozhořčení, rozhorlení.

indikativ (modus indicativus,
indico) způsob oznamovací.

indirektní (indirectus) nepřímý.

indiskretní (indiscretus) ne-
smlčenlivý, vtíravý.

indisposice (in, dispono) špatná
míra, nevrlost.

individualisace (individuum),
výčet znaků za příčinou sta-
novení pojmu jednotlivé věci.

individualita vlastnosti, jimiž se věc od jiných liší, osobitost.
indolence (indolentia) lhostejnost, netečnost, nedbalost.
indukce (inductio) způsob postupu od jednotlivého k obecnému; *adj.* indukativní; ve fyzice: elektrina buzená proudem, *adj.* indukční.
industriální (industria) průmyslný, -ový; učitelka: ručních prací.
industrie průmysl. [nebný.
infamní (infamis) bezecný, haněný.
infekce (infectio) nákaza.
infekční nakažlivý; pro nakažlivé nemoci. [nižší stupeň.
inferiorita (inferior) podřaděnost.
infernální (infernalis, infernus) podsvětní, pekelný.
infinitiv (modus infinitivus) způsob neurčitý. [zpráva.
informace (informo) poučení.
infrakce (infrango) nalomenina.
infuse (infundo) vlití.
ingerence (ingero) vliv.
inhaerentní (inhaereo) tkvící v něčem.
inhalace (inhalo) vdechování.
iniciálka (initium) velké začáteční písmeno (malované).
iniciativa (initium) podnět.
injekce (inicio) vstřikování.
inkarnace (in, caro) vtělení.
inklinace (inclino) náklonnost; sklon, odchylka.
inklusive (includo) v to čítaje.
inkommodita (in, commodus) nepohodlí, nepříjemnost.
inkompetentní (in, competo) nepřislušný. [neshodný.
inkongruentní (in, congruo)
inkonsekvence (in, consequens) nedůslednost. [lení.
inkorporace (in, corpus) přivtělení.
inkrement (incrementum) přírůstek.
inkriminace (in, crimen) obvinění ze zločinu.
inkvisice (inquisitio) soud určený k vyhledávání kacířů.

insert (insero) návěští v novinách.
insignie (insignia) odznaky hodnosti. [našeptávání.
insinuace (insinuo) vlichocení;
inskripce (inscribo) zápis.
insolvence (in, solvo) neschopnost dostati závazkům peněžným.
inspekce (inspicio) dozor.
insperse (inspergo) postřikání, posypání. [zjevení.
inspirace (inspiro) vnuknutí.
instance (insto) námitka, protidůkaz; autorita, úřad o něčem rozhodující.
instillace (instillo) vkapávání.
instinkt (instinguo) pud.
institute (instituo) ustanovení, zřízení. [vod.
instrukce (instruo) poučení, ná-
instrument (instrumentum) nástroj.
instrumentál (instrumentum) sedmý pád v češtině.
insultovati (insulto) napadati, urážeti. [do desk.
intabulace (in, tabula) zapsání
intaktní (intactus) neporušený, nedotknutý.
integrita (integer) bezúhonnost.
intelekt (intellectus) soudnost, rozum.
intelligentní (intellego) rozumný, vzdělaný. [účel.
intence (intentio) úmysl, záměr,
intendant (intendo) vrchní dozorce. [činné, napjetí.
intensita (intendo) stupeň síly
intercesse (intercedo) zakročení.
interdikt (interdico) zákaz.
interest (intersum) účastenství, zájem. [(světla).
interference (interfero) křížení
interjekce (intericio) citoslovce.
interkalární (intercalaris) vložený, vsunutý, přestupný (rok).
interlineární (inter, linea) meziřádkový.
internacionální (inter, natio) mezinárodní.
interní (internus) vnitřní.

internovati (internus) naříditi pobyt v určitém místě.
interpellace (interpello) upomenutí.
interpolace (interpolo) vkládání; vložka padělaná.
interpunkce (interpunctio) písemné dělení slov a skupin slovných. [vzdálenost.
interval (intervallum) mezera,
intervence (intervenio) zakročení.
intimace (intimus) úřední sdělení; intimát výnos.
intimní (intimus) důvěrný.
intolerance (in, tolero) nesnášlivost.
intonace (intono) správné vystižení výšky tónu.
intransigenti (in, transigo) nesmiřitelní (název politických stran). [přechodný.
intransitivní (intransitivus) neintrika (intrico) pikle, pleticha.
introdukce (introduco) uvedení, vchod, úvod. [ravost.
intuice (intueor) názornost, nazí-
inundace (inundo) zaplavení, zatopení (vodou).
invalid (invalidus) neduživce; vysloužilce vojenský.

invase (invado) vpád, nájezd nepřátelský.
invektiva (inveho) řeč útočná.
invence (invenio) vynalézavost.
inventář (invenio) popisník, seznam.
inverse (invertio) obrát.
investice (investio) plodné uložení kapitálu v trvalém podniku.
investovati (investio) uvést v úřad.
invokace (invoco) vzývání.
involvovati (involvero) obsahovati, zahrnovati.
irracionální (in, ratio) nesměrný.
irradiace (in, radius) rozzáření, ukaz, že předmět silněji osvětlený jeví se větším než stejně velký předmět slabě osvětlený.
irregulární (in, regula) nepravidelný.
irrelevantní (in, relevo) nerozhodující, bezvýznamný.
irreligiosita (in, religio) bezbožnost. [rozhodný.
irresolutní (in, resolutus) ne-
irrigace (irrigo) zavlažování.
irritabilita (irritabilis) dráždivost.
iterace, iterativní (iteratio) opakování, opakovací.

J.

jubileum (iubilo výskám, jásam) slavnost výroční po několika letech.
judiciální (iudex) soudcovský.
junior (iunior) mladší.

jurisdikce (iurisdictio) pravomoc soudní.
justice (iustitia) spravedlnost, zřízení právní. vedlnění.
justifikace (iustus, facio) ospra-

K.

kalamita (calamitas) nehoda, pohroma. [natění.
kalcifikace (calx, facio) zvěpě-
kalcium (calx) vápník.

kalendář (calendarium, Calendae).
kalkant (calco) šlapač měchů při varhanách.
kalkul (calculus) výpočet.

kalorika (calor) nauka o teple.
kalorie (calor) jednička tepelná.
kalumnie (calumnia) pomluva.
kancelář (cancellus) místnost úřední.
kandelabr (candelabrum) velký svícen kovový.
kanál (canalis) roura, průkop pro tekutiny, průplav.
kantor (cantor) zpěvák, učitel.
kandidát (candidatus) uchazeč o úřad.
kapacita (capax) schopnost pojmuti něco v sebe; uznání odborník.
kapitola (caput, capitulum) hlava, oddělení.
kapitulace (capitulum, capitulum) různé úmluvy rázu mezinárodního; vzdání se.
kapilární (capillus) vlásenčný.
karcer (carcer) vězení.
kardinál (cardinalis) hodnostář církevní mající právo (akt. i pass.) volby papeže.
kardinální (cardo) základní.
kastelán (castellum) správce hradu.
kastrát (castratus) kleštěnec.
kasualita (casus) nahodilost, náhodnost.
kaštan (castanea).
kauce (cautio) záruka, jistota.
kausalita, kausální (causa) příčinnost, příčinný.
kavent, kavírovati (caveo) ručitel, ručiti.
klassický (classicus) vzorný, dokonalejší. [dělní.
klassifikace (classis, facio) třída.
klausule (clausula) závěr, dodatky; výhrada.
klávesy (clavis) klapky u nástrojů hudebních.
klient (cliens) svěřenec.
koadjutor (cum, adiuvo) pomocník; světský biskup ustanovený na výpomoc.
koalice (coalesco) sdružení, spojení (států).

kodex (v. t.) kniha, zvl. zákonník.
kodifikace (codex, facio) sloučení zákonů v kodex.
koeficient (cum, efficio) součinitel nějaké veličiny.
koexistence (cum, existo) soubytí, současné trvání.
kohaese (cohaereo) soudržnost.
koidence (cum, incido) shodnost, splnutí.
kollace (collatio) právo osazovati úřady církevní.
kollaterální (cum, latus) poboční, postranní.
kollaudace (collaudo) schválení.
kollega (collega) soudruh, přítel.
kollektce (colligo) sbírka.
kollise (collido) srážka.
kolonie (colonia) osada.
kol rovatí (color) barvami opatřiti, barviti. [slučování.
kombinace (combinatio) spojování.
komitát (comitatus) župa, stolice, správní okres.
kommentář (commentarius) poznámka, výklad.
kommerční (commercium) obchodní, kupecký.
kommitse (committo) sbor, jemuž je nějaký úkol svěřen.
kommuna (communis) obec, výbor obecní; komunální obecní.
kommunikace (communio) doprava; cesta, dopravní zařízení.
kommutace (commuto) záměna.
kompaktáta (compaciscor) náboženské úmluvy mezi českými podobojími a sněmem basilejským. [pevný.
kompaktní (compingo) zhuštěný.
komparace (comparatio) srovnání, při-
kompendium v. lat.-čes.
kompensace (compendo) vyrovnání. [slušnost.
kompetence (competo) pří-
kompetent (cum, peto) spolužadatel.
kompilace (compilo) dílo složené z částí různých spisů.

komplement (complementum) doplněk; -ární doplňovací.
komplex (complexus) souhrn.
komplexní (complexus) soujemný, souhrnný.
komplikace (complico) složitost.
komposice (compositio) sestavení, skladba.
kompressor (comprimo) stroj na zhušťování plynů.
kompromiss (compromissum) vzájemné dohodnutí, na základě obojstranných ústupků.
kompromitovati (compromitto) zostuditi, uškoditi dobrému jménu. [středění.
koncentrace (cum, centrum) soukoncepce (concupio) pojetí.
koncept (concupio) náčrtek nějaké myšlenky neb díla.
koncert (concerto) produkce hudební.
koncesse (concedo) úřední povolení k podniku.
koncil (concilium) církevní sněm.
konciliantní (concilio) povolný, chlácholivý.
koncísni (concido) úsečný, stručný. [zení
kondemnace (condemno) odsoukondensace (condenso) zhuštění.
kondice (condicio) zaměstnání.
kondolence (condoleo) soustrast.
kondukt (conduco) průvod.
konfederace (cum, foedus) sdružení na základě smlouvy.
konfekce (confectio) zhotovování, zvl. šatstva a prodej jeho.
konference (confero) porada.
konfesse (confessio) vyznání náboženské.
konfident (confido) důvěrník, zvl. policejní tajný zřízenec.
konfirmace (confirmo) utvrzení ve víře, biřmování
konfiskace (confiscatio) zabavení (majetku)
konflikt (conflictus) spor, srážka.
konformní (conformo) stejnotvarý, souhlasný.

konfrontace (cum, frons) výslech svědků v přítomnosti obžalovaného, nebo výslech svědků sobě odporujících.
konfuse (confusio) zmatek.
konfutare (confuto) vyvrácení.
kongeniální (cum, genius) duchem podobný, příbuzný.
kongregace (congregatio) sdružení náboženské.
kongregát (congrego) shluk nerostů bez pojidla.
kongress (congressus) sjezd, sněm.
kongrua (congruo) zákonitě stanovený plat roční na vydržování církv. statku.
kongruence (congruo) shoda.
konický (conus) kuželovitý, do špičky vybíhající.
konjektura (conicio) domněnání, odhad.
konjugace (coniungo) sdružování; časování.
konjunkce (conjunctio) spojka.
konkávní (concavus) vyduť.
konkluse (conclusio) závěr.
konkordance (concors) shoda, souhlas.
konkretní (concretus) srostitý.
konkurrence (concurro) soutěž.
konkurs (concursus) vyzvání k soutěži; ohlášení úpadku.
konnexe (connecto) styk, známosti.
konnivence (conniveo) shovnění, přízeň mlčky prokazovaná.
konsekrace (consecratio) posvěcení.
konsektivní (consequor) souledný, následný.
konserva (conservo) potravina upravená k dlouhému uchování.
konservativní (conservo) kdo si přeje zachování dosavadních poměrů.
konservátor (conservo) dozorce na staré památky.
konservatoř (conservo) ústav pro pěstění hudby.

konsistoř (consisto) poradní sbor církevní.
konskripce (conscribo) soupis.
konsolidace (consolido) upevnění, utvrzení.
konsonance (consono) libozvuk.
konsortové (consors) společníci, soudruhové.
konstantní (constans) stálý, neměnitelný.
konstatovati (consto) na jisto postaviti, potvrditi.
konstellace (constellatio) seskupen hvězd.
konsternace (consterno) zděšení.
konstituce (constituo) zřízení ústavní.
konstrukce (constructio) sestavení, stavba.
konsul (consul) vyslanec, jenž hájí obchodní zájmy a příslušníky svého státu v cizím státě.
konsultace (consultatio) porada, zvl. lékařská.
konsumace (consummatio) dokonání.
kontakt (contactus) dotyk, styk.
kontaminace (contaminatio) znečištění.
kontemplace (contemplatio) duševní nazírání, rozjímání.
kontext (contextus) spojení, souvislost.
kontinent (continens) pevnina.
kontinuita (continuus) nepřetržitá souvislost.
kontradikce (contradictio) protivné tvrzení; spor, protimluv.
kontrakce (contraho) stažení.
kontrakt (contractus, contraho) smlouva.
kontrární (contrarius) protivný.
kontribuce (contribuo) daň.
kontroverse (controversio) učená hádka, spor.
kontumace (contumacia) opatření, aby nakažlivé nemoci, loďmi, lidmi, zvířaty (psy) se nešířily.
konvence (convenio) schůzka, usnesení, úmluva.

konvenience (convenio) společenská slušnost, libomrav.
konvent (convenio) shromáždění; sbor. [havost.
konvergence (convergo) sbíhání.
konversace (conversor) rozmluva.
konverse (conversio) obrát.
konvexní (convexus) vypuklý.
konvikt (convictus) společné bydliště a stravovatelna studentů.
konvulse (convello) křeč.
koopťace (coopto) přibraní člena vlastní volbou.
koordinace (coordinatio, ordo) souřadění, -nost.
kopie (copia) opis, přepis, otisk; napodobenina.
kopulace (copulatio) v obecné mluvě: oddavky.
korporace (corpus) sdružení.
korporativní (corpus) hromadný.
corpulence (corpulentus) tělnatost; korpulentní tělnatý.
korrekce (correctio) oprava; polepšovna.
korrektní (correctus) správný.
korrelace (cum, relatio) souvztáhnost.
korrespondence (cum, respondeo) dopisování, sbírka dopisů; **korrespondent** dopisovatel.
korupce (corruptio) mravní zkaženost, podplacení.
kreatura (creatura, creo) stvoření.
kredit (credo) úvěr. [delní.
kriminální (crimen) trestní, hr.
krucifix (cruci-fixus) kříž s podobou Spasitele. [lový.
kubický (cubus krychle) krychle.
kulminace (culmen) vrcholení.
kult (cultus) ctění, uctívání; obřady nábož.
kultura (cultus) vzdělávání, -ost.
kuratela (cura) opatrovnictví.
kurie (curia) sbor velkého počtu osob, jimž náleží při sněmování jeden hlas. [věc podivná.
kuriosita (curiosus) zvláštnostka,

kurs (cursus) běh.
kvadrát (quadratus) čtverec.
kvalifikace (qualis, facio) způsobilost, posudek o způsobilosti.
kvalita (qualitas) jakost.
kvantita (quantitas) kolikost.

kvarta (quarta) čtvrtá třída, čtvrtý ton.
kvartál (quartus) čtvrtletí.
kvinta (quinta) pátá třída, pátý ton; struna e houslová.

L.

labiální (labialis) retný.
labilní (labilis, labor) vratký.
laboratoř (lābor) pracovna při ústavu chem. [laboratoři.
laborant pracovník v chemické
lamentace (lamentatio) nářek.
larva (larva) škraboška, kukla.
lascivní (lascivus) necudný, chlipný.
latentní (lateo) skrytý, utajený.
laterální (latus) postranní, po-
 boční.
latifundie (latifundium) rozlehlé
 plochy půdy věnované země-
 dělství.
laxní (laxus) volný, nevázaný.
legalisace (lex) ověření.
legální (lex) zákonný.
legát (legatum) odkaz.
legát (legatus) zplnomocněnec,
 vyslanec. [světců.
legenda (lego) příběh ze života
legie (legio) sbor mužstva, pluk.
legitimace (legitimus) průkaz
 zákonný.
legitimní (legitimus) zákonitý,
 zákonem uznávaný.
legrace v. rekreace.
lekce (lectio) čtení, úkol školní.
libace (libatio) úlitba (bohům).

liberalismus (liberalis) svobodo-
 myslnost.
licence (licentia) dovolení; vý-
 jimečné povolení k jistým vý-
 konům živnostenským.
licenciát (liceo) dovolení k před-
 nášení na vys. škole učiteli ne-
 majícímu hodnosti doktorské.
licitace (licitatio) dražba.
likvidace (liquidus) soudní uzná-
 ní požadavku dlužního, po-
 tvrzení splatnosti.
likvidní (liquidus) splatný, upra-
 vený.
limitace (limes) určení, omezení.
lineál (linea) pravítko.
lingvistika (lingua) jazykověda.
literatura (littera) soubor plodů
 slovesných.
lokace (loco) umístění.
lokál (locus) místnost.
lokál, lokativ (locus) šestý pád
 v češtině.
lucerna (lucerna) svítilna.
lukrativní (lucrum) výnosný.
lunární (luna) měsíční, měsícový.
lunatický (luna) náměsíčný.
lustrace (lustratio) očišťování.
luxoriosní (luxuriosus) nádh-
 erný, nákladný.

M.

macerování (macero) vyluhování
 ve studené tekutině.

magistr (magister) hodnost aka-
 demická farmaceutů.

magistrát (magistratus) úřad obecní.
magnificence (magnificentia) velebnost, velkomyslnost; titul rektora univers.
makulatura (macula) starý neb pokažený papír; papír, na němž se píše vedlejší poznámky.
mandát (mandatum) příkaz; plná moc něco vykonati.
manifest (manifestus) veřejné prohlášení.
manipulace (manipulus) odborné zacházení s něčím.
manufakt (manus, facio) ruční výrobek. [rukopis.
manuskript (manus, scribo)
marinář (marinus) námořník.
marciální (Martialis) vojenský, válečnický.
massa (massa) hmota; spousta, hromada.
materiál (materia) látka, z níž se něco dělá.
maturita (maturus) zralost, zkouška zralosti ke studování na universitě.
maximální (maximus) největší.
medicina (medicina) lékařství; lék. [rozjímání.
meditace (meditor) přemýšlení,
meliorace (melior) zlepšení.
memorovati (memoro) učit se na paměť; přednášet.
meridián (meridies) poledník.
meritorní (meritorius, mereo) věcný.
militarismus (militaris) vojensství, převaha vojensství ve státě.
minimální (minimus) nejmenší.
ministr (minister) nejvyšší státní úředník.
ministrant (ministro) posluhovač knězi u oltáře.
minorita (minor) menšina.
minuta (minutus) šedesátina hodiny neb stupně.
miserere (misereor) smiluj se!; nemoc střevní.
misse (missio) posláni, úkol.

missie, missionář (stdlt. missionarius) posel vyslaný k obrácení jinověrců.
mitra (v. t.) čepice biskupská.
mixtura (misceo) směšenina, nápoj léčivý.
miserie (miseria) bída.
mobilní (mobilis) pohyblivý; -lie věci, jmění movité.
modalita (modus) způsob, podmíněnost; v logice jakost soudu vzhledem k podmíněnosti.
modální (modus) způsobový.
modifikace (modus, facio) pozměnění, upravení.
modulace (modulatio, modulator) pravidelné odměřování; měnění hlasu; přechod z toniny do toniny.
modus vivendi (v. modus, vivo) způsob žití.
moment (momentum) okamžik; -ní okamžitý, mžikový.
monstrance (monstro) nádoba, v níž ukazuje se nejsv. svátost věřícím k uctívání.
monstrum (v. t.) nestvůra; nesmysl.
monument (monumentum) pomník; -ální památný.
mora (v. t.) doba (v hudbě a prosodii). [nost.
moralita (moralitas, mos) mrav.
morální (moralis, mos) mravní.
moratorium (morator) dovolení odkladu zaplacení dluhu.
moresy (mos, -res) mravy.
mortalita (mortalis) úmrtnost.
mortifikovati (mors, facio) umrtviti.
motiv (nlt. motivum, moveo) podnět, pohnutka.
movens (movens, -eo) síla něčím hýbající, příčina.
multiplikovati (multiplico) násobiti; -kátor násobitel.
multipolární (multus, polus) mnoho polů mající.
municipální (municipium) obce městské se týkající.

munice (munitio) zásoba náboje.
mutace (mutatio) změna, zvl.
 hlasu.

mutatis mutandis (muto) změ-
 níme-li, co třeba změnit.

N.

nace (natio) národ, pro-
nacionální (natio) národní; -le
 výkaz rodový. [vaha.
nátura (natura) v ob. mluvě po-
naturální (naturalis) přírodní,
 v přírodninách poskytovaný.
naturalismus (naturalis) směr
 umění dbající pouze naprostého
 napodobení přírody.
navigace (navigatio) plavba.
navigační (navigo) k plavbě se
 vztahující.
negace (negatio) zápor; popírání
negativní (negativus, nego) zá-
 porný.
nepotismus (nepos) protekce vůči
 příbuzným.
neutralita (neuter) nestrannost;
 -ální nestranný, nikomu nepa-
 třící.
nihilismus (nihil) směr nic neu-
 znávající.
nimbus v. lat.-čes.
noli me tangere (nedotýkej se
 mne!) netýkavka. [zvosloví.
nomenklatura (nomenclator) ná-
nominalismus (nomen) učení, že
 všeob. pojmy nejsou ve sku-
 tečnosti, nýbrž pouhá jména.
nominální (nomen) slova se tý-

kající, jen dle slova (nikoli
 věcně).
nominativ (nomino) první pád.
nonsens (non, sum) věc nejsoucí,
 nesmysl.
norma v. lat.-čes.
normální (normalis) obyčejný,
 pravidelný.
nostrifikace (noster, facio) uzná-
 ní zkoušky v cizině vykonané.
nota (nota) znaménko hudební
 pro ton.
nóta (nota) sdělení, přípis.
notabilita (notabilis) uznaná au-
 torita, vynikající osobnost.
notábl (notabilis) vznešený, vy-
 nikající občan.
notář (notarius) úředník oprávně-
 ný některá jednání právní u pří-
 tomnosti svědků konati.
noticka (notitia) poznámka.
notorický (notorius, notus) zná-
 mý všeobecně.
novella (novellus) menší román.
novic (novicius) mnich do řádu
 ještě nepřijatý. [nového.
novum (novus) nová věc, něco
nulla (nullus) nicka.
nuncius (nuntius) vyslanec, plno-
 mocník papežský.

O.

obduke (obductio) lékařské pro-
 zkoumání (pitvání) mrtvolý,
 jejíž příčina smrti není zjištěna.
objekt (obicio) předmět, věc.
objektivní (obiectus) nestranný,
 věcný.

obligace (obligatio) úpis dlužní.
obligátní (obligo) povinný,
 řádný.
obscenní (obscenus) oplzlý, ne-
 cudný.
observatoř (observo) hvězdárna.

●**obskurní** (obscurus) nepatrný, nízký.
 ●**obstrukce** (obstructio) znemožnění činnosti parlamentní.
 ●**odiosní** (odiosus) nenáviděný; nenávist působící.
 ●**oficiál** (officium) úředník poštovní, soudní a j.
 ●**oficiální** z úřední povinnosti konaný.
 ●**officina** v. lat.-čes.
 ●**okcident** (occidens) Západ.
 ●**okkase** (occasio) příležitost.
 ●**okkasionalismus** (occasio) učení, že světové dění jest výsledkem nahodilých příčin.
 ●**okkultismus** (occultus) učení o věcech člověku skrytých.
 ●**okkupace** (occupatio) obsazení.
 ●**oktáva** (octavus) osmá třída; osmý ton.
 ●**okulár** (oculus) čočka, již se bezprostředně díváme; —y brejle.
 ●**omnibus** (omnis) „vůz pro všechny“, vůz pro větší počet osob.
 ●**operace** (operatio) výkon; řezání.

●**opponent** (oppono) odpůrce.
 ●**opportunismus** (opportunus) směr, jednání někomu příznivé.
 ●**opposice** (oppositio) odpor; strana odporující.
 ●**optimismus** (optimus) přesvědčení, že něco jest nejlepší.
 ●**opus** (opus) dílo hudební.
 ●**orakulum** v. lat.-čes.
 ●**orátor** v. lat.-čes.
 ●**oratoř** (oratorium) modlitebna.
 ●**ordinariát** poradný sbor biskupský.
 ●**ordinární** (ordinarius) (řádný) obyčejný, sprostý.
 ●**ordinář** (ordinarius) třídní.
 ●**Orient** (oriens) Východ; —ální východní.
 ●**originál** (originalis, origo) věc původní, vzor; —ní původní.
 ●**ornament** (ornamentum) ozdoba, přívěsný útvar umělecký.
 ●**oscillace** (oscillo, oscillum) kmitání; kolísání země.
 ●**ovální** (ovum) vejčitý.
 ●**ovace** (ovatio) projev přízně několika osob.

P.

●**pacient** (patior) nemocný.
 ●**pacifikace** (pacifico) uklidnění.
 ●**pakt** (paciscor) smlouva, ujednání.
 ●**palác** v. palatium.
 ●**palatální** (palatum) podnební.
 ●**palmar** (palmaris) odměna právního zástupce.
 ●**parcella** (stdlt. parcella, pars) část pole, země.
 ●**parcellovati** celek dělit na části.
 ●**parere** (pareo) dobré zdání znalce.
 ●**parita** (paritas, par) rovnost.
 ●**part** (pars) přidělená úloha.
 ●**partéka** (particula) kousek chleba.
 ●**participium** (participo) přičestí.

●**partikularismus** (particula) odělování se, tvoření stran.
 ●**partikulární** (particularis) částečný, jednotlivý (naproti „universalní“).
 ●**partikule** (particula) částice.
 ●**partitivní** (partitio) dělicí; částečný.
 ●**passionál** (stdlt. passionale, passio) kniha legend o mučednících.
 ●**passivní** (passivus, patior) trpný, více dluhů než aktiv mající.
 ●**passivnost** trpnost; nevyplácení se, zadluženost.
 ●**pastorální** (pastor) pastýřský.
 ●**páter** (pater) kněz.

patent (littera patens) vrchnostenský rozkaz, zvl. zajišťující výhradné právo k nějakému vynálezu.
paternita (paternus) otcovství, povinnost otcovská.
patricij (patricius) přední, vážený měšťan.
patrimonium (patrimonium) dědičný, rodový statek; — niální p-a se týkající.
patriotismus (stdlt. patriotismus, patria) vlastenectví.
patron (patronus) ochránce, svatý o—.
patronát (patronus) právo ochranné; právo obsazovati uprázdněná beneficia církevní.
pedál (pedalis) klapka varhan atp. nohama šlapaná.
pennál (penna) schránka na péra.
pense (pensio) plat výslužní, výslužba.
pensum v. lat.-čes.
perfektní (perfectus) dokonalý.
perfektum (perfectus) čas minulý.
perfidní (perfidus) věrolomný, ošemetný.
perkusse (percussio) náraz, otřes.
persona, -ální (persona) osoba, osobní. [zosobnění.
personifikace (persona, facio)
permanence (permanens) stálé trvání.
perspektiva, -vní (perspicio) zobrazení dle zdaje zrakového.
perversní (perverto) zvrácený, nepřírozený.
pessimismus (pessimus) přesvědčení, že stav něčeho jest nejhorší.
petent (petens) žadatel.
petice (petitio) žádost.
piarista (magister scholarum piarum, pius) člen řádu založ. Josefem Kalaz.
pieta (pietas) oddanost, láska.
pigment (pigmentum) barvivo.
pilám (= pilam, pila) míč sem i

pilulka (pilula) kulička.
pinie (pineus) druh smrku.
pirát (pirata) mořský lupič.
placet (placeo) svolení, potvrzení.
plagiát (plagium krádež člověka) spis odjinud opsaný.
plán (planus) nárys stavby; záměr.
plebejec (plebeius) člověk nešlechtického rodu.
plenární (plenus) úplné schůze se týkající.
plenum (plenus) úplný sbor (naproti částem).
plurál (plures) číslo množné.
plus (plus) více; + v mathem.; při-, přebytek.
pluskvamperfektum (plus, quam, perfectus) čas předminulý. [plášť kněžský.
pluviál (pluvialis) slavnostní
podium (podium z řec.) stupeň.
poeta (poeta z řec.) básník.
poetický (poeticus) básnický.
poetika (ars poetica) nauka o básnictví.
pokál (poculum) číše.
pól (polus) konec osy, točna.
polární (stdlt. polaris) točnový.
pompa v. lat.-čes.
pontifikální (pontifex) papežský, biskupský. [papežská.
pontifikát (pontificatus) hodnost.
popularita (popularitas) oblíbenost u lidu.
populární (popularis) lidový, lidu srozumitelný, u lidu oblíbený. [obyvatelstvo.
populace (populatio, populus)
porce (portio) část, díl na jednoho připadající.
porciunkule (portiuncula, portio) částěčka, slavnost církevní.
portál (porta) brána.
portikus v. lat.-čes.
posice (positio) postavení, poloha.
positivismus (positivus, ponq) učení filosofické, jež sestavuje názor světový jen na základě dokázaných fakt.

positivní (positivus) kladný.
possessivní (possessio) přivlastňovací.
postposice (post, pono) předložka kladená za slovo.
postskriptum (post, scriptum) přípisek.
postulát (postulatum) požadavek.
potenciál (potentia) stupeň čísla vyjadřující.
potentát (potentatus) mocnář.
praebenda (praebendus, praebeo) obročí církevní.
praecedens, -cie (praecedo) předchozí jevy, příčiny, podmínky.
praecept (praeceptum) předpis (lékařský).
praeceptor (v. t.) učitel.
praecisně (praecise) přesně.
praedestínace (prae, destino) předurčení osudu.
praedikát (praedicatio) přísudek, přítvorek.
praexistence (prae, existo) bytí duše před tímto životem.
praefekt, -ura (praefectus) představený kláštera, města, úřadu.
praegnantní (praegnans) obsažený, významný.
praehistorický (prae, historia) předdějinný.
praejudic (praeiudicium) předpojaté mínění.
praelát (praelatus, praefero) představený kláštera někt. řádů.
praeliminář (prae, limen) předběžný rozpočet. [hra.
praeludium (prae, ludo) předepreemiant (praemium) žák odměnou vyznamenaný, s vyznamenaním.
praemie (praemium) odměna; roční poplatek pojišťovací.
praemissa (praemissus) předpoklad, návěst.
praeparanda (praeparo) třída přípravná, přípravka.
praeparát (praeparo) přípravek.
praerogativa v. lat. čes.

praesence (praesentia) přítomnost.
praesenční (praesens) v činné službě jsoucí. [tomný.
praesens (praesens, sum) čas přítomný.
praesess (praesideo) předseda.
praesident (praesideo) předseda, volený vládce. [nictvo.
praesidium (praesideo) předseda.
praetendent (praetendo) člověk mající (dle svého mínění) právo na něco, zvl. na trůn.
praetense (nl. praetensio) nárok.
praeventivní (praevenio) něčemu předem zabraňující. [ton.
prima (primus) první třída, první.
primář (primarius) nejvyšší lékař v nemocnici.
primát (stdlt. primatus, primus) předáctví, první místo.
primitivní (primitiae) začátečnický, neumělý. [kon.
princip (principium) zásada, základ.
principál (principalis) pán, nadučitel, vůdce komediantů.
priorita (prior) přednost.
privátní (privatus) soukromý.
privilej (privilegium) výjimečné právo, výsada. [výkon.
procedura (procedo) postup.
procento (pro, centum) jeden ze sta. [právní.
process (processus) pře, spor.
processí (processio) hromadná vycházka věřících za účelem bohoslužebným.
producent (produco) výrobce.
produkce (productio) představení. [robek.
produkt (produco) výtvar, výrob.
produktivní (productivus) činný, plodný.
profanace (profano) znesvěcení.
profanní (profanus) světský.
professe (professio) zaměstnání, živnost. [veřejný učitel.
professor (professor, profiteor)
progresse, -ivní (progressio) postup, postupný, pokračující.
prohibitivní (prohibeo) zabraňovací.

projekce (proiectio) promítnutí.
projekt (proicio) návrh, záměr.
proklamace (proclamo) veřejná vyhláška.
prokurátor (procurator) obstaravatel; splnomocněnec, správce.
prolongace (pro, longus) prodloužení.
promptní (promptus) dochvilný.
promoce (promoveo) povýšení na doktora.
propaganda (propago) ústav pro rozšiřování víry, snaha rozšiřovací vůbec. [vati.
propagovati (propago) rozšiřovat.
proporce (proportio) poměr, úměra, -nost.
proposice (propono) návrh, záměr.
prorektor (pro, rector) zástupce rektorův, bývalý rektor.
prósa (z pro-versa) řeč nevázaná.
proskribovati, proskripce (proscriptio) za psance prohlásiti.
prospekt (prospectus) předběžné oznámení.
proteke (protego) ochrana, ochranná přízeň. [lání.
protest (protestor) odpor, odvo.
provenience (provenio) objevení se, původ.

provincie (provincia) část státu; arcibi-kupství.
provincialismus (provincialis) rčení jen v určitém kraji obvyklé.
provis (provisio) poplatek za obstarání.
provisor (provisor) vrchní pomocník v lékárně.
provisorní (provideo) prozatímní.
provokace (provoco) vyzývavé chování, v. čin.
převor (prior) představený kláštera.
puberta (pubertas) dospělost.
publikace (publico) uveřejnění, spis uveřejněný.
publikum (v. t.) obecnstvo, posluchačstvo. [kenný.
pulpit (pulpitum) stupeň pr-puls (pulsus) tep.
pult (pulpitum) stojan s šikmou deskou na hudebniny neb knihy.
punkt (punctum) bod.
pupillární (pupillaris) sirotčí; p. jistota naprostá.
purifikace (purus, facio) očištění.
purismus (purus) snaha po jazykové čistotě.

R.

racionalismus (rationalis, ratio) směr a snaha myšlení uznávající jen to, co rozum může pochopiti a odůvodniti.
racionální (rationalis) rozumový, rozumovým zásadami se řídící.
radiace (radio) záření, vyzařování.
radius v. lat.-čes.; **radiální** pa-prskový.
rapidní (rapidus) dravý, velmi rychlý.
rarity (rarus) věc zřídka se vyskytující, vzácnost.

rasura (rado) vymazání, vyškrabání písma; místo vymazané.
ratifikace (ratus, facere) konečné platné potvrzení a provedení.
rationalismus v. racionalismus.
reagence (re, ago) prostředek opáčně působící. látka prozrazující přítomnost jiné látky.
reakce (re, actio) zpětné působení, odpor; směr zpátečnický.
realie (realis) věci skutečné; výklady obsahu věcného se týkající.

realismus (realis) směr skutečnosti se přidržující.
realita (realis) skutečnost; majetek nemovitý.
reální (realis) skutečný, věcný.
rebus (abl. pl. res) vyjadřování obrazy (nikoli slovy).
recense (recensio) pronesení úsudku, posudek.
recensent (recenseo) posuzovatel.
recepis (inf. perf. recipio) potvrzení přijetí.
recept (receptum, recipio) předpis léku. [nemoci.
recidiva (recidivus) vrácení se
recipe (imper. recipio) vezmi.
reciprocita (reciprocus) vzájemnost.
recitace (recitatio) přednes.
redakce, -tor (redigo) pořádání; vedení časopisu.
redigovati (redigo) pořádati, vésti časopis, podnik literární.
redukce (reductio) zpětné uvedení, převedení něčeho na něco, omezení.
redukovati (reduco) převáděti, omezovati.
reduplikace (re, duplico) zdvojení, zdvojká.
refektář (stdlt. refectorium, reficio) jídelna klášterní.
referát (refero) podání zprávy; posudek.
referent (referens) podavatel zpráv, název různých úředníků a funkcionářů; zpravodaj, posuzovatel.
reference (referens, tis) doporučení na základě zkušenosti.
reflektor (reflecto) odražeč světla.
reflex (reflexus) odraz.
reflexe (reflexio) odraz; přemýšlení, uvažování.
reflexivní (reflexio) zvratný; uvažovací. [změna.
reforma (nlt. reforma, reformo)
reformace (reformo) změna na poli církevním, zvl. vystoupením Lutherovým.

reformátor (reformo) oprávec, obnovitel. [přetvářeti.
reformovati (reformo) měniti,
refrakce (refringo) lom světla.
refutace (refutatio) vyvrácení námitek. [nutí.
regelace (re, gelu) opětne zmrz-
regenerace (regenero) opětne zrození, obnovení.
regent (regens) vladař.
regesta (stdlt. regestum, res gestae) sbírka listin, pramenů v chronolog. pořádku.
regiment (regimentum, -men) vláda, panství; sbor vojenský, pluk.
regulace (regulo) upravení.
regulární (regularis) pravidelný.
regulator (regulo) přístroj, jenž něco upravuje, řídí, -ítka.
regule (regula) pravidlo, předpis.
regulovati (regulo, regula) upravit, uspořádati, pravidelným učiniti.
rehabilitace (nlt.; re, habilis) uvedení v dřívější stav (práva, čest). [put) zopakování.
rekapitulace (stdlt. -io; re, careklama (reclamo) důrazné a nápadné doporučování věci, zvl. zboží. [požadování.
reklamace (reclamatio) dodatečné
re-kognosce, -skovati (recognosco) důkladné prohlížení, vy-zvídání krajiny za účelem válečným.
rekollektce (recolligo) sebrání ducha k nábož. rozjímání.
rekommandace (re, commendo) doporučení.
rekonstrukce (re, construo) opětne sestavení, obnovení.
rekonvalescent (re, convalesco) člověk z nemoci povstávající, uzdravující se. zábava.
rekreace (recreatio) zotavení;
rekriminace (re, crimen) vzájemné obviňování.
rektifikace (rectus, facio) oprava, uvedení na pravou míru.

rekurovati (recurro) odvolati se k vyšší instanci.
rekurs (recursus) odvolání.
rekviem (akk. requies) mše zádušní. [odpočívá!]
rekvieskat (konj. requiesco) ať
rekvirovati (requiro) něco jako pro sebe potřebné vyhledávati a požadovati.
rekvisice (requiro) vyhledávání a požadování něčeho.
rekvisity (requisitus) potřebné nádobí, nářadí, nástroje.
relace (relatio) zpráva, podání zprávy; vztah, poměr.
relativní (relatio) vztažný, poměrný.
relikviář (nlt.; reliquiae) schránka na ostatky.
relikvie (reliquiae) ostatky; věci na památku.
reminiscence (reminiscor) upomínka, zvl. v díle literárním neb uměl. na jiné dílo.
remunerace (remunero) odměna, plat za něco.
renegát (stdlt.; re, nego) odpadlík. [zení se.
renitence (renitor) odpor, vzpoura.
reparatura (reparo) oprava.
repertorium (reperio) seznam, zvl. příruční kniha k snadnému nalezení jednotlivostí spořádaná.
repetent (repetens) kdo opakuje.
repetice (repetitio) opakování; znaménko opakování v hudbě.
replika (replicatio) odpověď (na řeč žalobcovu).
repositorium (repositorium, repono) stojan, skříň k ukládání knih, akt atd.
repraesentace (repraesento) důstojné chování; zastupování, představování.
repressalie (repressus) nepřátelské jednání v odvetu. [od-
reprobace (reprobo) zamítnutí,
reprodukce (re, produco) opětne předvedení; umělecké napodobení.

republika (res publica) stát s volným vladařem. [vážnost.
reputace (reputatio) dobré jméno,
reserva (reservo) záloha.
reservátní (reservatus) vymíněný, ponechaný biskupu k rozřešení. [město.
residence (resideo) sídlo, sídelní
residuum (residuus) zbytek, usazenina.
resignace (resigno) vzdání se něčeho; stav lhostejnosti, oddanosti. [se, vzdáti se.
resignovati (resigno) poděkovat
resistence (resisto) odpor.
reskript (rescriptum) písemný výnos. [rozhodnutí.
resoluce (resolutio) usnesení,
resolutní (resolutus) odhodlaný, důrazný.
resonance (resono) ozvuk, ohlas.
resonovati (resono) zvučeti; odmlouvati.
respekt (respectus) úcta, bázeň.
respektovati (respecto) v účtě míti, dbáti.
respicient (respicio) dozorce.
respirace (respiratio) dýchání.
responsorium (respondeo) střídavý zpěv.
restant (resto) nedoplatek; zbytek.
restaurace (restauro) obnovení, zvl. díla uměleckého poškozeného; hostinec.
restituce (restituo) obnovení, opětné zřízení, dosazení.
restrikce (restringo) omezení.
retardace (retardatio) zvolnění rychlosti.
retorta (retortus) křivule.
retrospektivní (retro, spicio) do minulosti se dívající, minulost předvádějící.
retroverse (retro, verto) zpětný překlad, překlad do původní řeči.
reverendus, -issimus (revereor) ctihodný, titul duchovních.
revers (reversum) rub mince; listina zaručovací.

revident (revidens) přehlížítel.
revise (revideo) přehlídka.
revokace (revocatio) odvolání.
revoluce (revolutio, revolvo) vzpoura, převrat násilný.
rigorosní (rigorosus) přísný.
rigorosum přísná zkouška k do-
 sazení doktorátu.
rituál (ritus) kniha obřadů bo-
 hoslužebných.

ritus v. lat.-čes.
rivál (rivalis) soupeř.
rivalita (rivalitas) soupeřství.
rotace (roto) kroužení, pohyb
 kruhový. [v knize.
rubrika (rubrica) oddíl, sloupec
rubrum (ruber) stručný obsah
 akta jako nápis.
ruina v. lat.-čes.
rustikální (rusticus) venkovský.

S.

sakrální (nlt. sacralis) bohoslu-
 žebný. [tost.
sakrament (sacramentum) svá-
sankce (sanctio) potvrzení.
satira v. lat.-čes.
satisfakce (satisfactio) zadostuči-
 nění, ospravedlnění.
saturovati (saturo) nasycovati.
sekanta (secans) sečná.
secesse (secessio) odloučení, od-
 dělení se; moderní směr v umění.
sekce (sectio) oddíl.
sekrét (secretus) tajná pečeť.
sekretář (secretus) tajemník.
sekta (seco) strana náboženská.
sekunda (secundus) druhá třída:
 druhý ton.
sekundovati (secundo) sekund,
 druhý hlas hráti; přizvukovati.
sekvence (sequens) melodické
 protahování poslední slabiky;
 zpěvy církevní.
sekvestr (sequester) dočasný
 správce zabaveného majetku až
 do soudního rozhodnutí.
semestr (semestris) pololetí.
seminář (seminarium) semeniště,
 ústav theologický.
senát (senatus) sbor poradný,
 soudní, správní (univerzitní) atp.
senior (komp. senior) starší.
sensualismus (sensus) učení, že
 smyslové vjemy jsou podkladem
 všeho myšlení a bytí.

sentence (sententia) věta obecné
 platnosti, průpověď.
separace (separo) oddělená svět-
 nice pro vězně, vězení.
separatismus (separo) snaha,
 směr odlučovací, oddělování se.
septima (septimus) sedmá třída;
 sedmý ton.
serie (series) řada.
serum v. lat.-čes.
servilní (servilis) otrocký, poní-
 žený. [něčem lpící.
servitut (servitus) závazek na
 sesse (sessio) sezení. [ton.
sexta (sextus) šestá třída; šestý
sextant (sextans) přístroj astrono-
 mický šestinu kruhu obsahující.
signál (signalis, signum) zname-
 ní daleko viditelné neb slyši-
 telné.
simulace (simulatio) přetvářka.
simulovati (simulo) přetvařovati
 se, líciti něco.
sinekura (sine, cura) výnosné
 místo spojené s nepatrnou (ne-
 bo žádnou) prací. [notné.
singulár (singularis) číslo jed-
sinus (sinus) kolmice spuštěná
 s konce oblouku na poloměr
 jdoucí jeho začátkem.
skandovati (scando) verš čísti
 dle jeho rozměru metrického.
skrupul (scrupulus) starost, po-
 chybnost.

skrutátor, -inium (scrutor, scrutator) sčítatel odevzdaných hlasů.

solární (solaris, sol) sluneční.

solidní (solidus) pevný; svědomitý, spolehlivý.

sollicitátor (sollicito) pomocník advokátní.

speciální (species) zvláštní.

specifický (species, facio) druhový, druhu vlastní; sp. váha: váha tělesa v poměru k váze stejného objemu vody.

specifikovati sezvláštniti.

spektrální (spectrum obraz, zjev) vidmový.

spektrum vidmo sluneční.

spekulace (speculor) přemýšlení; podnik na zisk vypočítaný.

spirála (spira) závitnice.

spirituál (spiritus) kněz ustanovený k vychovávání chovanců seminárních; druh řádu františkánského. [ný.]

spontanní (spontaneus) samovol-
stabilní (stabilis) pevný, trvalý.

stát (status).

stativ (stativus) podstavec.

statut (statutum) stanovení, stanov, zřízení.

stil (stilus) sloh.

student (studens) žák střední neb vysoké školy.

studovati (studeo) býti žákem školy vyšší; prozkoumávati něco; učit se.

styl v. stil. [mčt.]

subjekt (subicio) podklad, pod-

subjektivní (subiectivus) podmětný; osobní. [odpařováním.]

sublimát (sublimis) věc vzniklá

subordinace (sub ordino) podřízenost, podřaděnost.

sub rosa (sub rosa) důvěrně, potají. [mocný.]

subsidiární (subsidium) výpo-

subskripce (subscribo) upisování.

substance (substantia) podstata.

substantivum (substantia) jméno podstatné.

substitut (subsisto) náměstek, náhradník.

substrát (substerno) podklad.

subsumpce (sub, sumo) podřadění.

subtilní (subtilis) jemný, přesný.

subtrakce (subtraho) odčítání.

suffragán (nlť., suffragium) člen

sboru duchovního k hlasování oprávněný; biskup arcibiskupovi podřízený.

suggesce (suggestio) umělé vzbu-

zení stavu duševního, zvl. jednání se týkajícího.

suma (summa) úhrn, součet.

superintendent (super, intendo) hodnostář protestantský jakožto

dozorce církevní a školní.

superior (komp. superior) před-

stavený kláštera.

superlativ (super, fero) nejvyšší stupeň; třetí stupeň příd. jména.

supinum (supinus) zvl. tvar slo-

vesný. [doplňovací.]

supplementární (supplementum)

supplika (supplex) prosba, žádost.

supplovati (suppleo) místo něčť zastupovati, vypomáhati.

surrogát (surrogo) náhrádka.

suspendovati (suspendo) místa zbaviti, sesaditi.

Š.

škála (scala) stupnice.

špitál (hospitalis) nemocnice.

štace (statio) stanice, zastávka.

štola (stola) páska kněžská, již užíváno k úkonům mimo mši.

T.

tabule (tabula) deska.
tabernakulum (v. t.) schránka na nejsv. svátost
talár (talare) šat soudcovský a advokátní při úředních výkonech.
talent (talentum) vlohy, nadání; nadaný člověk.
tapety (tapete) koberce, ozdoby papírové, hedbávné atd. na stěny.
tellurium (tellus) přístroj znázorňující pohyb i osvětlení země a planet. [dovská.
templ (templum) modlitebna žiternín (terminus) lhůta.
terrorisovati (terror) zstrašovat, hrůzou donucovat.
tercie (tertius) třetí třída neb ton.
text (textus) slova jakožto základ neb podklad něčeho; originál naproti poznámkám.
textilní (textilis) tkalcovství, tkaní se týkající.
tinktura (tinctura) tekutina barvicí.

titul (titulus) název.
tortura (terqueo) trápení, mučení.
tradice (traditio) podání.
trakt (tractus) řada.
traktovati (tracto) jednati, pojednávat; hostiti.
transakce (trans, actio) vyjednání, dohodnutí.
transcendentní (transcendo) hranice smyslové zkušenosti přesahující, nadsmyslný.
transformace (transformo) přetvoření.
transitivní (transeo) přechodný.
transskripce (trans, scribo) přepis, přepsání.
transparent (trans, ap-pareo) průsvitný obraz.
transport (transporto) doprava.
transsubstanciacce (trans, substantia) přepodstatnění. [ný.
transversální (transversus) příč.
tribut (tributum) poplatek, daň.
trumf (triumphus) karta dle dohodnutí jinou přebízející.

U.

ultimatum (ultimus) diplomatické stanovení bodů, bez jejichž bezpodmínečného přijetí nelze dále jednati.
undulace (unda) vlnění.
uniforma, -ovati (unus, forma) stejnokroj; stejným činiti.
unie (unio) jednota.
unikum (unicus) věc svého druhu jediná.

universální (universus) všeobecný; odtud i universita.
urgence (urgens) upomínka.
urna v. lat.-čes.
usurpace (usurpatio) uchvácení.
usurpator (usurpo) uchvatitel.
usus v. lat.-čes.
utensilie (utensilis) potřebné náčiní, nářadí, potřeby.

V.

vagabund (vagabundus) tulák.
vakace (vacatio) prázdniny
vakantní (vacans) uprázdněný.
variace (variatio) změna, přeměna.
váza (vas) nádoba okrasná.
vegetace (vegetus) rostlinstvo, vzrůst rostlin.
velum (velum) rouška bohoslužebná (na kalich, na plece a ruce při požehnání).
vena (vena) žíla vedoucí krev do srdce.
venerický (venerus) pohlavní.
ventilace (ventilo) větrání.
verifikace (verus, facio) ověření.
verš v. versus.
vertebrální (vertebra) obratlový.
vesta z vestis.
vestibul v. lat.-čes.
veterán (veteranus) vysloužilý voják.
veterinář (veterinarius) dobytčí lékař, zvěrolékař.

veto (veto) zákaz, zakročení.
vibrace (vibro) kmitání, chvění.
vikář (vicarius, vicus) nižší duchovní při kapitule; zástupce biskupův v určitém obvodu.
viktualie (victualis, victus) potraviny.
villa (villa) letohrádek, dům pro letní pobyt.
vindikovati (vindico) za vinu přičítati.
virgulovati (virgula) čarami přeskrtnouti.
virilní (virilis) pouze jednotlivci jako zástupci úřadu patřící.
visie (visio, video) vidění, zjevení.
vitalita (vitalis) životní síla.
vokál (vocalis) samohláska.
vokální (vox) zpívaný.
vokativ (voco) pátý pád.
votum v. lat.-čes. [stý.
vulgární (vulgaris) obecný, sprostý.
vulkán (Vulcanus) sopka.